Akta sejmikowe województwa podlaskiego XVI – XVII wieku

pod red. Jerzego Urwanowicza

opracowali: Ewa Dubas-Urwanowicz, Emil Kalinowski, Karol Łopatecki, Jerzy Urwanowicz

przy współpracy Łukasza Godlewskiego

Wersja 2 (uzupełniona)

Białystok 2026

Edycja źródłowa realizowana w ramach projektu: Akta sejmikowe województwa podlaskiego w XVI - XVIII wieku, nr rejestracyjny: 31H 17 0441 84 NPRH, podtyp wniosku: Fundamenty. Kierownik projektu dr hab. Jerzy Urwanowicz; instytucja realizująca: Uniwersytet w Białymstoku.

Spis treści:

Wstęp 42

Część I W granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego do 1569 roku 52

I. Zjazd ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 21 XI 1532. 53

I/1. List króla Zygmunta I w odpowiedzi na poselstwo szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532 r. 53

I/2. List królowej Bony w odpowiedzi na poselstwo szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532. 54

I/3. List króla Zygmunta I do woźnych ziemskich bielskich, Kraków, 21 XI 1532. 56

I/4. List króla Zygmunta I do Jerzego Raczki, Kraków, 21 XI 1532. 56

II. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1532 r. 58

II/1. Uniwersał króla Zygmunta I zwołujący sejmik szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532. 58

III. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 25 IV 1533 r. 59

III/1. List króla Zygmunta I do Olbrachta Gasztołda, Kraków, 25 IV 1533 r. 59

IV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 11 X 1533 r. 61

V. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 11 II 1541 r. 62

V/1. Uniwersał króla Zygmunta I w sprawie taksacji dóbr szlachty ziemi bielskiej, Wilno, 11 II 1541 r. 62

VI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 VI 1544 r. 65

VI/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej w sprawie przechowywania przywileju ziemskiego, Brańsk, 23 VI 1544 r. 65

VII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziem drohickiej i mielnickiej [w Drohiczynie?] koniec 1546 r. 67

VII/1. Odpowiedź Zygmunta Augusta dana posłom od szlachty z ziem drohickiej i mielnickiej, Wilno, 17 II 1547 r. 67

VIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej [w Brańsku?] koniec 1546 r. . 72

VIII/1. Odpowiedź Zygmunta Augusta na artykuły posłów ziemi bielskiej, Wilno, 17 II 1547 r. 72

IX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 17 XII 1548 r. ... 79

IX/1. List królowej Bony do króla Zygmunta Augusta, Warszawa, 17 XII 1548 r. (fragment). ... 79

X. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 12 IV 1549 r. ... 80

X/1. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do urzędników sądowych ziemskich ziemi bielskiej, Kraków, 12 IV 1549 r. ... 80

X/2. Manifest posła Jana Mieńskiego o przekazaniu przedstawicielom szlachty bielskiej przywileju uzyskanego od króla Zygmunta II Augusta, Brańsk, 17 VI 1549 r. ... 82

XI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23-24 IX 1549 r. ... 84

XI/1. Protestacja w imieniu szlachty ziemi bielskiej przeciwko urzędnikom ziemskim, Brańsk, 11 VIII 1549 r. ... 84

XI/2. Pełnomocnictwo dane posłom Janowi Mieńskiemu i Pawłowi Domanowskiemu przez szlachtę ziemi bielskiej, Brańsk, 23 IX 1549 r. ... 85

XI/3. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 23 IX 1549 r. ... 88

XI/4. Pełnomocnictwo dane posłom Janowi Mieńskiemu i Pawłowi Domanowskiemu przez szlachtę goniądzką, Brańsk, 24 IX 1549 r. ... 89

XII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), ok. V/VI 1550 r. ... 92

XII/1. Manifest sędziego i pisarza ziemskich bielskich Mikołaja Koryckiego i Wojciecha Jasieńskiego w sprawie zastępstwa za podsędka ziemskiego bielskiego Macieja Lewickiego, Brańsk, 9 VI 1550 r. ... 92

XII/2. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do szlachty ziemi bielskiej w sprawie zastępstwa za podsędka Macieja Lewickiego, Piotrków, 11 VII 1550 r. ... 93

XIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 4 V 1551 r. ... 94

XIII/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 4 V 1551 r. ... 94

XIV. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VII 1551 r. ... 95

XIV/1. Manifest i pełnomocnictwo szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VII 1551 r. ... 95

XV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), lato-jesień 1551 r. ... 97

XVI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 21 IX 1551 r. ... 98

XVI/1. Pełnomocnictwo dane posłom ziemi bielskiej, Brańsk, 21 IX 1551 r. ... 98

XVI/2. Limitacja roków sądowych grodzkich, Brańsk, 21 IX 1551 r. ... 100

XVI/3. Zapis dłużny przedstawicieli szlachty bielskiej na rzecz Tomasza Owsianego, Brańsk, 22 IX 1551 r. ... 100

XVI/4. Protestacja woźnych ziemskich bielskich, poborców podatku na rzecz posłów ziemi bielskiej na sejm wileński, Brańsk, 12 X 1551 r. ... 101

XVI/5. Protestacja posłów wybranych na sejmiku ziemi bielskiej na sejm wileński, Brańsk, 12 X 1551 r. 101

XVII. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 28 III 1552 r. 103

XVII/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 28 III 1552 r. 103

XVIII. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 13 VI 1552 r. 104

XVIII/1. List wierzytelny (kredens) dany posłom szlachty ziemi bielskiej do królowej Bony, Brańsk, 13 VI 1552 r. 104

XVIII/2. List wierzytelny (kredens) dany posłom szlachty ziemi bielskiej do króla Zygmunta Augusta, Brańsk, 13 VI 1552 r. 106

XVIII/3. Zapis dłużny komornika ziemskiego bielskiego Teofila Brzozowskiego dla podsędka ziemskiego bielskiego Macieja Lewickiego na poczet kosztów poselstwa, Brańsk, 13 VI 1552 r. 108

XVIII/4. Zapis dłużny przedstawicieli szlachty ziemi bielskiej dla komornika ziemskiego bielskiego Teofila Brzozowskiego na poczet kosztów poselstwa, Brańsk, 13 VI 1552 r. 109

XVIII/5. Uchwała szlachty ziemi bielskiej w sprawie przeniesienia skrzyni z księgami ziemskimi z domu sędziego ziemskiego Mikołaja Koryckiego, Brańsk, 13 VI 1552 r. 110

XVIII/6. Relacja wysłanników szlachty bielskiej do domu sędziego ziemskiego w sprawie skrzyni z księgami ziemskimi, Brańsk, 13 VI 1552 r. 110

XIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, Brańsk (?), przed 2 X 1552 r. 112

XIX/1. Manifest poborców ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1552 r. 112

XX. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, przed 17 XI 1552 r. 113

XX/1. Pełnomocnictwo szlachty dane posłowi do króla, Brańsk, przed 17 XI 1552 r. 113

XX/2. Manifest Józefa Markowskiego ws. artykułów przywiezionych od króla z Wilna, Brańsk, 22 XI 1552 r. 114

XXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 1 II (?) 1553 r. 115

XXI/1. Odłożenie rozprawy przed sądem grodzkim brańskim w sprawie pomiędzy dziedzicami Brzozowa, Brańsk, 1 II 1553 r. (fragment). 115

XXI/2. Zapiska procesowa w sprawie Teofila Brzozowskiego z poręczycielami sumy [na pokrycie kosztów poselstwa], 21 IV 1553 r. 115

XXII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 20 III 1553 r. 117

XXIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 VII 1553 r. 118

XXIII/1. Zobowiązanie dłużne w imieniu szlachty ziemi bielskiej na rzecz Tomasza Owsianego, Brańsk, 24 VII 1553 r. 118

XXIII/2. Pokwitowanie szlachty ziemi bielskiej przez posłów Józefa Markowskiego i Mikołaja Mieńskiego, Brańsk, 24 VII 1553 r. 119

XXIII/3. Zobowiązanie dłużne szlachty ziemi bielskiej na rzecz posłów Józefa Markowskiego i Mikołaja Mieńskiego, Brańsk, 24 VII 1553 r. 120

XXIV. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), lato (?) 1554 r. 121

XXV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, koniec 1555 r.? 122

XXVI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 21 II 1559..... 123

XXVI/1. List króla Zygmunta II Augusta do starosty brańskiego i suraskiego Krzysztofa Olędzkiego, Piotrków, 19 XII 1558 r. 123

XXVI/2. Kandydaci wybrani na urząd sędziego ziemskiego bielskiego, cedują uzyskane przez siebie głosy na rzecz kandydatury Wincentego Mieńskiego podstarościego brańskiego, Brańsk, 22 II 1559 r. 124

XXVII. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 VI 1559 r. 125

XXVII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 VI 1559 r. 125

XXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XII 1560. 128

XXVIII/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XII 1560. 128

XXVIII/2. Zeznanie dłużne przedstawicieli szlachty ziemi bielskiej wobec Wojciecha Wyszkowskiego na rzecz posłów do króla, Brańsk, 11 XII 1560 r. 131

XXVIII/3. Protestacja podsędka ziemskiego bielskiego Józefa Markowskiego wraz z oświadczeniem posła Walentego Niewierowskiego, Brańsk, 7 I 1561 r. 132

XXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 XII 1562 r. 135

XXIX/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 XII 1562 r. 135

XXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 V 1563 r. 136

XXX/1. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do urzędników sądowych województwa podlaskiego zakazujący odbywania sądów, zawiadamiający o zwołanym do Wilna sejmie oraz nakazującym gotowanie się do wyprawy wojennej, Piotrków, 15 IV 1563 r. 136

XXX/2. Manifest chorążego ziemi bielskiej Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego w sprawie uniwersału sejmowego, Brańsk, 28 IV 1563 r. 137

XXX/3. Manifest Jana Pułaskiego w imieniu Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego, chorążego ziemi bielskiej, zawiadamiający o piśmie królewskim wyznaczającym datę sejmu w Wilnie, Brańsk, 29 IV 1563 r. 137

XXX/4. Protestacja szlachty parafii: goniądzkiej, rajgrodzkiej i trzciańskiej przeciwko urzędnikom sądowym ziemskim z powodu nieogłoszenia przez nich roków sądowych w Surażu oraz listu króla zwołującego sejm, a także pobierania niesprawiedliwych opłat od zapisów, Brańsk, 4 V 1563 r. 137

XXX/5. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 5 V 1563 r. 139

XXXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 IV 1564 r. 142

XXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), po 25 IV 1564 r. 143

XXXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 XI 1565 r. 144

XXXIII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 12 XI 1565 r. 144

XXXIV. Postulaty przedsejmowe szlachty województwa podlaskiego, Wilno (?), koniec 1565 r. 147

XXXIV/1. Odpowiedź króla Zygmunta Augusta na postulaty posłów z ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej dana na sejmie litewskim, Wilno, 20 I 1566 r. 147

XXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 10 IV 1566 r. 159

XXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), X/XI 1566 r. 160

XXXVII. Sejmik ziemi mielnickiej, Mielnik 1566 r. 161

XXXVIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), wiosna 1568 r. 162

XXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 28 III 1568 r. 163

XL. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 XI 1568 r. 164

XLI. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik 11 XI 1568 r. 165

XLII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 XI 1568 r. 166

XLII/1. Instrukcja Zygmunta Augusta dana posłowi wielkoksiążęcemu na sejmik ziemi bielskiej, pisarzowi ziemskiemu bielskiemu Tomaszowi Owsianemu, Warszawa, X (?) 1568 r. 166

XLII/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XI 1568 r. 169

XLII/3. Uniwersał króla Zygmunta Augusta do szlachty województwa podlaskiego, w Lublinie na sejmie, 30 IV 1569 r. 171

Część II W granicach Korony Polskiej po unii lubelskiej 174

XLIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, po 11 XI 1569 r. 175

XLIII/1. Laudum szlachty ziemi bielskiej o wyborze Hipolita Jankowskiego jako jedynego kandydata na podsędkostwo, Brańsk, po 11 XI 1569 r. 175

XLIII/2. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko mianowaniu Hipolita Jankowskiego jedynym kandydatem na podsędkostwo, Brańsk, po 11 XI 1569 r. 176

XLIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn III/IV 1570 r. 180

XLV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, III/IV 1570 r. 181

XLVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), III/IV 1570 r. 182

XLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, XII 1571 r. 183

XLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, XII 1571 r. .. 184

XLIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, XII 1571 r. 185

L. Zjazd szlachty województwa podlaskiego, Mielnik, 15 IX 1572 r. 186

L/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Mielnik, 15 IX 1572 r. 186

LI. Sejmik przedkonwokacyjny (powtórny) województwa podlaskiego, Drohiczyn lub Mielnik, 18 XII 1572 r. 188

LI/1. Manifest Jana Gałązki, sługi starosty zakroczymskiego Piotra Chądzyńskiego i Anny, wdowy po Stanisławie Chądzyńskim podkomorzym drohickim w imieniu tychże przeciwko wojewodzie podlaskiemu Mikołajowi Kiszce, Brańsk, 16 III 1573 r. (fragment). 188

LII. Sejmik przedelekcyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1572 r. 189

LII/1. Zeznanie podstarościch, woźnych ziemskich i szlachty towarzyszące oblacie konfederacji, Drohiczyn, 12 III 1573 r. 189

LII/2. Konfederacja województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1573 r. 190

LII/3. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1573 r. 197

LIII. Sejmik województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r. 201

LIII/1. Zeznanie woźnych towarzyszące oblacie laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r. 201

LIII/2. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r. 202

LIV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VII 1573 r. 205

LIV/1. Skarga i protestacja woźnego ziemskiego bielskiego Piotra Koćmiera przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 6 VII 1573 r. 205

LIV/2. Skarga i protestacja burgrabiego brańskiego Stanisława Zbylitowskiego i Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego w imieniu starosty brańskiego Jana Dulskiego przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 6 VII 1573 r. 206

LIV/3. Skarga i protestacja szlachty przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 9 VII 1573 r. 208

LV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej (przed sejmem koronacyjnym) w Brańsku, 1 IX 1573 roku 212

LVI. Sejmik przedkonwokacyjny województwa podlaskiego w Drohiczynie, VIII/IX 1574 r. 213

LVI/1. List Jana Zamoyskiego do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki, Knyszyn, 7 IX 1574 r. (fragment). 213

LVII. Zjazd województwa podlaskiego Drohiczyn, 16 X 1574 r. 214

LVII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej zwołujący zjazd województwa podlaskiego, Rudka, 26 IX 1574 r. 214

LVIII. Zjazd województwa podlaskiego, Drohiczyn, 25 XI 1574 r. 216

LVIII/1. List wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do Jana Zamoyskiego, Biała, 19 XI 1574 r. 216

LVIII/2. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do Marcina Łasickiego podstarościego mielnickiego, Woźniki, 22 XI 1574 r. 217

LVIII/3. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty ziemi mielnickiej odwołujący sejmik województwa podlaskiego, Woźniki, 23 XI 1574 r. 218

LIX. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12-13 I 1575 r. 219

LIX/1. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty ziemi mielnickiej z Woźnik, 22 XI 1574 r. 219

LIX/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej Biała, 3 XII 1574 r. 220

LIX/3. Konfederacja województwa podlaskiego na czas nieobecności króla Henryka, Drohiczyn, 13 I 1575 r. 221

LX. Sejmik szlachty ziemi mielnickiej przed zjazdem pod Stężycą, Mielnik, [11?] IV 1575 r. 226

LXI. Sejmik szlachty ziemi bielskiej przed zjazdem pod Stężycą, Brańsk 11 IV 1575 r. 227

LXI/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 IV 1575 r. 227

LXII. Zjazd województwa podlaskiego, Drohiczyn, 9 V 1575 r. 230

LXII/1. Uniwersał Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego Ciechanowiec, 30 IV 1575 r. 230

LXIII. Sejmik przedkonwokacyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1575 r. 232

LXIII/1. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Grochów, 5 XI 1575 r. 232

LXIV. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 II 1576 r. 234

LXV. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) szlachty ziemi bielskiej Brańsk, 20 II 1576 r. 235

LXVI. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) ziemi mielnickiej, 24 II 1576 r. 236

LXVI/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 24 II 1576 r. 236

LXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, 5 IX 1576 r. 238

LXVII/1. Uniwersał Stefana Batorego skierowany do Wojciecha Sawickiego starosty mielnickiego o terminie zwołania sejmu walnego i sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Warszawa, 10 VIII 1576 roku. 238

LXVII/2. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 5 IX 1576 r. 239

LXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [5?] IX 1576 r. 241

LXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [5] IX 1576 r... 242

LXX. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku przed sejmikiem generalnym wielkopolskim w Kole, 24 IV 1577 r. 243

LXX/1. Uniwersał króla Stefana Batorego zwołujący sejmiki partykularne przed sejmikami generalnymi, Włocławek, 1 IV 1577 r. 243

LXX/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 IV 1577 r. 245

LXXI. Sejmik województwa podlaskiego w sprawie sądów ultimae instantiae, w Drohiczynie 23 VIII 1577 roku 247

LXXI/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 23 sierpnia 1577 roku... 247

LXXII. Sejmik województwa podlaskiego w sprawie sądów ultimae instantiae, w Drohiczynie, 9 IX 1577 roku 249

LXXII/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego z Drohiczyna, 9 IX 1577 roku. 249

LXXII/2. Laudum sejmiku województwa lubelskiego aprobujące akcesję województwa podlaskiego do sądów ultimae instantiae, Lublin, 29 IX 1577 r. (fragmenty). 258

LXXII/3. Laudum sejmiku województwa sandomierskiego w sprawie akcesji województwa podlaskiego do sądów ultimae instantiae, Opatów, 29 IX 1577 r. (fragmenty). 259

LXXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1577 r. 261

LXXIII/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1577 r. 261

LXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [18?] XII 1577 r. 263

LXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [18?] XII 1577 r. 264

LXXVI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, IV (?) 1578 r. 265

LXXVII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), V/VI (?) 1579 r. 266

LXXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 VI 1579 r. 267

LXXVIII/1. Zeznanie woźnego i świadków o poselstwie szlachty bielskiej do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki, Brańsk, 15 VI 1579 r. 267

LXXVIII/2. List urzędników i szlachty ziemi bielskiej do Tomasza Owsianego w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemi bielskiej, Brańsk, 15 VI 1579 r. 269

LXXVIII/3. Relacja Nikodema Jałbrzyka Wyszyńskiego i Stanisława Malinowskiego, posłów szlachty ziemi bielskiej do Tomasza Owsianego w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemi bielskiej, Brańsk, przed 13 VII 1579 r. 270

LXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 X 1579 r. . 272

LXXIX/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 26 X 1579 r. 272

LXXX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 18 XI 1579 r. 274

LXXX/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko wojewodzie podlaskiemu Mikołajowi Kiszce, Brańsk, 18 XI 1579 r. 274

LXXXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 5 I 1581 r. 283

LXXXI/1. Instrukcja szlachty ziemi drohickiej dana posłom na sejm, wraz laudum tejże ziemi, Drohiczyn, 5 I 1581 r. 283

LXXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 I 1581 r. ... 287

LXXXII/1. Relacja komornika królewskiego Pawła Pałuckiego o dostarczeniu uniwersału króla Stefana Batorego wyznaczającego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 4 XII 1580 r. 287

LXXXII/2. Laudum sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 5 I 1581 r. 288

LXXXIII. Uniwersał Stefana Batorego do szlachty województwa podlaskiego w sprawie poradlnego (podymnego), Warszawa, 18 III 1581 r. 289

LXXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, [18 II?] 1582 r..... 291

LXXXIV/1. Uniwersał Stefana Batorego, z obozu pod Pskowem, 29 X 1581 r. 291

LXXXIV/2. List wierzytelny (kredens) Stefana Batorego wydany Walentemu Niewiarowskiemu, posłowi królewskiemu na sejmik przedsejmowy mielnicki, z obozu pod Pskowem, 28 X 1581 r. 292

LXXXIV/3. Legacja Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, przedstawiona przez Walentego Niewiarowskiego posła królewskiego, z obozu pod Pskowem, 29 X 1581 r. 292

LXXXIV/4. Powtórna legacja Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej przedstawiona przez Walentego Niewiarowskiego posła królewskiego, b.m. i d. 301

LXXXV. Sejmik ziemi mielnickiej przed sejmikem generalnym województw mazowieckiego i podlaskiego, Mielnik, 15 III 1582 r. 306

LXXXV/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 III 1582 r. 306

LXXXVI. Sejmik generalny województw mazowieckiego i podlaskiego, Warszawa, 24 III 1582 r, ... 307

LXXXVI/1. Laudum sejmiku generalnego, „in curia regali Varsoviensi", 24 III 1582 r.....307

LXXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 31 VIII 1582 r. 309

LXXXVII/1. Uniwersał Stefana Batorego zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej na 31 VIII 1582 r. 309

LXXXVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 VIII 1582 r..... 310

LXXXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 9 X 1583 r. 311

XC. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 XI 1583 r. 312

XC/1. Uniwersał wojewody Mikołaja Kiszki zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Rudka, 9 X 1583 r. 312

XCI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 XII 1583 r. 314

XCI/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki informujący o zwołaniu ponownego sejmiku elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Rudka, 14 XI 1583 r. 314

XCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [31 X?] 1584 r. 316

XCIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, 31 X 1584 r. 317

XCIII/1. Instrukcja króla Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, [Lublin, 31 VIII 1584 r.]. 317

XCIII/2. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 31 X 1584 r. 324

XCIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [31 X?] 1584 r. 327

XCV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 9 IX 1585 r. .. 328

XCV/1. Laudum sejmiku deputackiego województwa podlaskiego, Drohiczyn, 9 IX 1585 r. 328

XCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej, [Brańsk?], ok. XII 1586 r. 331

XCVI/1. Relacja dworzanina królewskiego Stanisława Ilmanowskiego o dostarczeniu uniwersału króla Stefana Batorego wyznaczającego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 9 XI 1586 r. 331

XCVII. Zjazd województwa podlaskiego, Brańsk, 21 I 1587 r. 332

XCVII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej zwołujący sejmik województwa podlaskiego, Ciechanowiec, 1 I 1587 r. 332

XCVII/2. Konfederacja województwa podlaskiego na czas bezkrólewia, Brańsk, 21 I 1587 r. 333

XCVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej po sejmie konwokacyjnym, przy okazji popisu pospolitego ruszenia, w Surażu, 8 V 1587 r. 343

XCVIII/1. Laudum szlachty ziemi bielskiej, Suraż, 8 V 1587 r. 343

XCIX. Sejmik województwa podlaskiego, [Wola] pod Warszawą, 20 VII 1587 r. 349

XCIX/1. Konfederacja województwa podlaskiego, [Wola] pod Warszawą, 20 VII 1587 r. . 349

C. Sejmik poelekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 19 IX 1587 r. 354

C/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 IX 1587 r. 354

CI. Sejmik ziem drohickiej i mielnickiej przed sejmem koronacyjnym, Drohiczyn, 28 IX 1587 r. 357

CI/1. Instrukcja dana posłom sejmiku ziem drohickiej i mielnickiej na zjazd do Wiślicy i sejm koronacyjny do Krakowa, Drohiczyn, 28 IX 1587 r. 357

CII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, I/II 1589 r. 362

CIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, I/II 1589 r. 363

CIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), I/II 1589 r. ... 364

CV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), ok. I-II 1589 r. 365

CV/1. Notatka o przyjęciu listów królewskich zwołujących sejmik przedsejmowy, Brańsk, 21 XII 1588 r. 365

CV/2. Zeznanie woźnego o ogłoszeniu listów królewskich zwołujących sejmik przedsejmowy, Brańsk, 21 XII 1588 r. 365

CVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, [11 IX] 1589 r..... 367

CVI/1. Notatka o wyborze deputata na Trybunał Koronny w Lublinie 367

CVII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, II 1590 r. 368

CVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, II 1590 r..... 369

CIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), pocz. XI 1590 r. 370

CX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 12 III 1591 r..... 371

CXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 12 III 1591 r. 372

CXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 III 1591 r. 373

CXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1591 r. 374

CXIII/1. Protestacja części szlachty ziemi bielskiej przeciwko Melchiorowi Kostro i jego adherentom, Brańsk, 16 XII 1591 r. 374

CXIII/2. Protestacja części szlachty ziemi bielskiej przeciwko Wojciechowi Siekluckiemu i jego adherentom, Brańsk, 16 XII 1591 r. 377

CXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 8 VIII 1592 r. 380

CXIV/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi drohickiej, Drohiczyn 8 VIII 1592 r. .. 380

CXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 8 [?]. VIII 1592 r. 387

CXVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn [14 IX] 1592 r.... 388

CXVI/1. Notatka o wyborze deputata do Trybunału Koronnego w Lublinie 388

CXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie 26 III 1593 r. 389

CXVII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 26 III 1593 r. 389

CXVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku (?), III/IV 1593 r. 396

CXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), III/IV 1593 r. 397

CXIX/1. Zeznanie komornika królewskiego Stanisława Niewiarowskiego o dostarczeniu uniwersału króla Zygmunta III zwołującego sejmiki przedsejmowe oraz woźnego Jakuba Święckiego o publikacji pisma, Brańsk, 26 II 1593 r. 397

CXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 VII 1593 r. 398

CXX/1. Protestacja Krzysztofa Brzozowskiego w imieniu wszystkich posłów podlaskich przeciwko konstytucjom sejmowym, Brańsk, 5 VII 1593 r. 398

CXX/2. Protestacja Wojciecha Siekluckiego, podkomorzego ziemi drohickiej, przeciwko posłom podlaskim na sejm warszawski, Brańsk, 16 VII 1593 r. 401

CXX/3. Protestacja Krzysztofa Brzozowskiego podkomorzego ziemi bielskiej, jednego z posłów tejże ziemi do króla Zygmunta III, Brańsk, 27 VII 1593 r. 402

CXXI. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 XI 1594 r. 403

CXXI/1. Laudum zjazdu szlachty drohickiej, Drohiczyn, 24 XI 1594 r. 403

CXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 14 I 1595 r. 409

CXXII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 14 I 1595 r. 409

CXXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 I 1595 r. ... 413

CXXIII/1. Notatka o przyjęciu uniwersału zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 19 XII 1594 r. 413

CXXIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 19 XII 1594 r. 413

CXXIII/3. Instrukcja dana posłom na sejm, Brańsk, 14 I 1595 r. 414

CXXIV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1 VIII 1595 r. 419

CXXIV/1. Notatka o zapytaniu w imieniu szlachty parafii topczewskiej do pisarza grodzkiego brańskiego Macieja Boguszkowskiego o listy zwołujące elekcje sędziego i pisarza ziemskich bielskich, Brańsk, 2 V 1595 r. 419

CXXIV/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego zwołujący sejmik wyboru kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Zasław, 21 VI 1595 r. 420

CXXIV/3. Notatka o publikacji uniwersału wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego, zwołującego sejmik wyboru kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Brańsk, 4 VII 1595 r. 421

CXXIV/4. Protestacja Kaspra Kosińskiego i jego adherentów przeciwko sejmikowi wyboru kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Brańsk, 1 VIII 1595 r. 422

CXXIV/5. Protestacja podsędka ziemskiego bielskiego Fabiana Jałbrzyka Wyszyńskiego i jego adherentów przeciwko sejmikowi wyboru kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Brańsk, 1 VIII 1595 r. 424

CXXIV/6. Relacja o złożeniu pozwu przeciwko Melchiorowi Kostro i Krzysztofowi Brzozowskiemu podkomorzemu bielskiemu, marszałkowi sejmiku elekcji kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r. 426

CXXV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 IX 1595 r. 429

CXXV/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego zwołujący sejmik wyboru kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Zasław, 21 VI 1595 r. 429

CXXV/2. Protestacja szlachty o nieukończeniu wyboru kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 12 IX 1595 r. 430

CXXV/3. List szlachty ziemi bielskiej do króla Zygmunta III z przedstawieniem elektów wybranych na stanowisko pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 12 IX 1595 r. 431

CXXV/4. Zeznanie szlachty o prawidłowym przebiegu sejmiku elekcyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 13 IX 1595 r. 433

CXXV/5. Protestacja przeciwko kandydatom wybranym na urząd pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 13 IX 1595 r. 434

CXXV/6. Relacja o złożeniu pozwu przeciwko Melchiorowi Kostro, marszałkowi sejmiku elekcji kandydatów na pisarza ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r. 436

CXXV/7. Manifest nowych urzędników: sędziego i pisarza ziemskich bielskich, dotyczący nieobecności wojewody i kasztelana podlaskich podczas obejmowania urzędów i niemożności złożenia przysiąg na urzędy, Brańsk, 2 X 1595 r. 438

CXXV/8. Protestacja przeciwko nowym sędziemu i pisarzowi ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r. 439

CXXV/9. Manifest braci Irzykowiczów o złożeniu bez ich zgody protestacji przeciwko nowym sędziemu i pisarzowi ziemi bielskiej, Brańsk, 3 I 1596 r. 440

CXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), II/III 1596 r. 442

CXXVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 7 I 1597 r... 443

CXXVII/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego zwołujący sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej, Międzylesie, 14 XI 1596 r. 443

CXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1597 r. 445

CXXVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1597 r. 445

CXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 I 1597 r.. 449

CXXIX/1. Notatka o przyjęciu uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 16 XII 1596 r. 449

CXXX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 2 IV 1597 r.. 450

CXXX/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego z Krześlina, 12 II 1597 r. 450

CXXXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 9 VII 1597 r. 452

CXXXI/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego zwołujący sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej, Krześlin, 28 V 1597 r. 452

CXXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 28 I 1598 r.. 454

CXXXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 29 VII 1598 r. 455

CXXXIII/1. Laudum sejmiku elekcyjnego szlachty ziemi drohickiej, przyjęte w imieniu województwa podlaskiego, Drohiczyn, 29 VII 1598 r. 455

CXXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 I 1600 r..... 460

CXXXIV/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1600 r. (Wersja pierwsza). 460

CXXXIV/2. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, bez daty. (Wersja druga). 464

CXXXV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 [?] I 1600 r. 467

CXXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 I 1600 r. 468

CXXXVI/1. Instrukcja dana posłom sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 I 1600 r. 468

CXXXVI/2. Protestacja urzędników i szlachty ziemi bielskiej przeciwko sprawcom tumultu na sejmiku, Brańsk, 15 I 1600 r. 479

CXXXVI/3. Protestacja plebana brańskiego ks. Andrzeja Frankowskiego przeciwko sprawcom tumultu na sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 15 I 1600 r. 483

CXXXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 V 1600 r. 485

CXXXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 V 1600 r. ... 486

CXXXVIII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 V 1600 r. 486

CXXXIX. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 X 1600 r. 489

CXXXIX/1. Uniwersał Zygmunta III do szlachty ziemi drohickiej zwołujący sejmik ekstraordynaryjny, Warszawa, 11 IX 1600 r. 489

CXL. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1601 r. 491

CXL/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 7 I 1601 r. 491

CXL/2. Protestacja szlachty ziemi bielskiej Brańsk, 9 I 1601 r. 495

CXLI. List Zygmunta III do Mikołaja Kiszki starosty drohickiego w związku z przyjętą na sejmie uchwałą podatkową z Warszawy, 2 III 1601 r. 498

CXLII. Sejmik elekcyjny ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IX 1602 r. 500

CXLII/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego, zwołujący sejmik elekcyjny ziemi drohickiej na pisarstwo ziemskie, Międzylesie, 25 VII 1602 r. 500

CXLIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1602 r. 502

CXLIII/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 31 XII 1602 r. 502

CXLIV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 IV 1603 r. 507

CXLIV/1. Protestacja przeciwko posłom sejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 14 IV 1603 r. 507

CXLV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 IX 1603 r. 509

CXLV/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Jana Wodyńskiego wyznaczający termin sejmiku elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Lublin, 7 VIII 1603 r. 509

CXLV/2. List stolnika podlaskiego Andrzeja Jabłońskiego do hetmana wielkiego i kanclerza wielkiego koronnego Jana Zamoyskiego, Bełz, 9 IX 1603 r. (fragment). 510

CXLV/3. List szlachty bielskiej do króla Zygmunta III przedstawiający wybranych kandydatów na podsędkostwo ziemskie bielskie, Brańsk, 20 IX 1603 r. 510

CXLVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 IX 1604 r. 514

CXLVI/1. Wywód i atestacja szlachectwa Jana Szklarskiego, Drohiczyn, 13 IX 1604 r. 514

CXLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 XII 1604 r. 520

CXLVII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 XII 1604 r. 520

CXLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 XII 1604 r. 527

CXLVIII/1. Notatka o przyjęciu przez urząd grodzki brański uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 20 XI 1604 r. 527

CXLVIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 22 XI 1604 r. 527

CXLIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12 IX 1605 r. 528

CL. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 II 1606 r. 529

CL/1. Informacja o wyborze posłów na sejm 529

CLI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 II 1606 r. 530

CLI/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 II 1606 r. 530

CLI/2. Protestacja Melchiora Kostro i Marcina Faszczewskiego przeciwko sprawcom tumultu podczas sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 13 II 1606 r. 532

CLII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 3 VI 1606 r. 534

CLII/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 3 VI 1606 r. 534

CLIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 3 VI 1606 r. 536

CLIII/1. Notatka o przyjęciu uniwersału zwołującego sejmiki relacyjne, Brańsk, 8 maja 1606 r. 536

CLIII/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 3 VI 1606 r. 536

CLIV. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 VII 1606 r. .. 540

CLIV/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Krześlin, 28 VI 1606 r. 540

CLIV/2. Laudum zjazdu szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [29 VI 1606 r.] 541

CLIV/3. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 VII 1606 r. 542

CLIV/4. Laudum podatkowe zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 VII 1606 r. 545

CLIV/5. Deklaracja szlachty województwa podlaskiego na zjeździe rokoszowym, pod Pokrzywnicą (Koprzywnicą), 24 VIII 1606 r. 546

CLIV/6. Uniwersał rokoszowy spod Sandomierza, 20 IX 1606 r. (fragment). 547

CLV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 25 IX 1606 r. 548

CLV/1. Notatka o zawieszeniu roków sądowych grodzkich brańskich z powodu rokoszu, Brańsk, 25 IX 1606 r. 548

CLV/2. Protestacja części szlachty przeciwko urzędnikom grodzkim: Marcinowi Brzozowskiemu staroście i Wojciechowi Brzozowskiemu podstarościemu grodzkim brańskim, Brańsk, 25 IX 1606 r. 549

CLVI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2-3 X 1606 r. 551

CLVI/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko urzędnikom sądowym ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1606 r. 551

CLVI/2. Protestacja urzędników sądowych ziemskich ziemi bielskiej, Brańsk, 3 X 1606 r. 552

CLVI/3. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 3 X 1606 r. 553

CLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, [23 III 1607 r.?] 555

CLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 III 1607 r. 556

CLVIII/1. List Kaspra Dybowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Zabłudów, 17 III 1607 r. (fragment) 556

CLVIII/2. List Kaspra Dybowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Zabłudów, 4 IV 1607 r. (fragment). 556

CLIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 31 III 1607 r. 557

CLIX/1. Instrukcja przedsejmowa szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 31 III 1607 r. 557

CLX. Uniwersał rokoszowy Janusza Radziwiłła do szlachty ziemi drohickiej, spod Jędrzejowa, 26 IV 1607 r. 561

CLXI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 13 VIII 1607 r. 565

CLXI/1. Protestacja posła ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego przeciwko niektórym konstytucjom poprzedniego sejmu, Brańsk, 27 VI 1607 r. 565

CLXI/2. Protestacja posła ziemi bielskiej Jana Grabowskiego przeciwko nadaniu kurateli pruskiej elektorowi brandenburskiemu przez poprzedni sejm, Brańsk, 18 VII 1607 r. 566

CLXI/3. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 13 VIII 1607 r. 567

CLXII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, [10 IX 1607 r.] 569

CLXII/1. Laudum sejmiku deputackiego województwa podlaskiego, Drohiczyn, [10 IX 1607 r.] 569

CLXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 XII 1608 r. 571

CLXIII/1. Uniwersał króla Zygmunta III do starosty brańskiego Marcina Brzozowskiego, podstolego podlaskiego, zwołujący sejm walny i sejmiki przedsejmowe, Kraków, 23 IX 1608 r. 571

CLXIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału królewskiego informującego o zwołaniu sejmu walnego i sejmików przedsejmowych, Brańsk, 3 XI 1608 r. 572

CLXIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 21 VIII 1611 r. 573

CLXIV/1. Punkty do instrukcji dla posłów sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 21 VIII 1611 r. 573

CLXIV/2. Wykaz nazwisk posłów na sejm oraz deputatów wyznaczonych do spisania instrukcji sejmikowej ziemi bielskiej, Brańsk, [21 VIII] 1611 r. 575

CLXIV/3. Manifestacja deputatów wyznaczonych do spisania artykułów sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 21 VIII 1611 r. 576

CLXV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej przy okazji roków sądowych grodzkich w Brańsku, 9 I 1612 r. 578

CLXV/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko swoim posłom i niektórym konstytucjom sejmu 1611 r., Brańsk, 9 I 1612 r. 578

CLXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1 II 1613 r. ... 580

CLXVI/1. Notatka o przyjęciu i ogłoszeniu uniwersału królewskiego wyznaczającego daty sejmu i sejmików przedsejmowych, Brańsk, 8 I 1613 r. 580

CLXVII. Uniwersał Jana Zaliwskiego marszałka konfederacji brzeskiej do poborców województwa podlaskiego, Brześć, 13 IV 1613 r. 581

CLXVIII. Popis pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w Brańsku, 10 VI 1613 r. 582

CLXVIII/1. Protestacja chorążego ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego, Brańsk, 10 VI 1613 r. 582

CLXVIII/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Zbigniewa Ossolińskiego wyznaczający popis pospolitego ruszenia szlachty ziemi bielskiej w drugim ustawowym terminie, Brześć nad Bugiem, 3 VIII 1613 r. 583

CLXVIII/3. Dopiska chorążego ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego do uniwersału wojewody podlaskiego zwołującego popis pospolitego ruszenia przed 23 VIII 1613 r. 584

CLXVIII/4. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko zwołaniu popisu pospolitego ruszenia przez Zbigniewa Ossolińskiego wojewodę podlaskiego, Brańsk, 23 VIII 1613 r. .. 584

CLXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 XI 1613 r. 587

CLXIX/1. Uniwersał króla Zygmunta III zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Warszawa, [20 X] 1613 r. 587

CLXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 XI 1613 r. . 589

CLXX/1. Uniwersał Zygmunta III Wazy zwołujący sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej, Warszawa, 22 X 1613 r. 589

CLXX/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 XI 1613 r. 590

CLXXI. Uniwersał Jana Wodyńskiego wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Krześlin 14 XII 1613 r. 593

CLXXII. Kwitacja poborcy ziemi drohickiej z zebranych podatków, Warszawa, 16 XII 1613 r. 594

CLXXII/1. Kwitacja Jerzego Skiwskiego poborcy ziemi drohickiej, przez podskarbiego wielkiego koronnego Stanisława Warszyckiego z powodu oddanych podatków, Warszawa, 16 XII 1613 r. 594

CLXXIII. List króla Zygmunta III Wazy do Mikołaja Kiszki starosty drohickiego w sprawie poborów ziemi bielskiej, Warszawa, 28 IV 1614 r. 596

CLXXIV. Uniwersał (pierwsze wici) króla Zygmunta III Wazy do szlachty ziemi bielskiej w związku z zagrożeniem tureckim, Warszawa, 23 V 1614 r. 597

CLXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 17 I 1615 r. 599

CLXXV/1. Instrukcja dana posłom ziemi drohickiej na sejm, Drohiczyn, 17 I 1615 r. 599

CLXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 I 1615. .. 603

CLXXVI/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 17 I 1615 r. 603

CLXXVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 X 1615 r. 607

CLXXVII/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Wojciecha Niemiery zwołujący sejmik elekcji kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Drohiczyn, 15 IX 1615 r. 607

CLXXVII/2. Oświadczenie marszałka sejmiku elekcyjnego starosty brańskiego Adama Leśniowolskiego, Brańsk, 14 XII 1615 r. 608

CLXXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 1. poł. XII 1615 r. 610

CLXXIX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 I 1616 r. 611

CLXXIX/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Wojciecha Niemiery zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podsędka ziemskiego bielskiego, Gródek nad Bugiem, 19 XII 1615 r. 611

CLXXIX/2. Oświadczenie Stanisława Skaszewskiego chorążego ziemi bielskiej, marszałka sejmiku elekcyjnego, Brańsk, 26 I 1616 r. 612

CLXXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 III 1616 r. 614

CLXXX/1. Zeznanie o przyjęciu uniwersału i listów królewskich zwołujących sejm i sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 3 II 1616 r. 614

CLXXX/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 8 III 1616 r. 614

CLXXXI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1616 r. 620

CLXXXII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 X 1616 r. 621

CLXXXII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Drohiczyn, 12 IX 1616 r. 621

CLXXXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 XI 1616 r. 623

CLXXXIII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podkomorzego ziemi bielskiej, Drohiczyn, 12 IX 1616 r. 623

CLXXXIV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 I 1617 r. 625

CLXXXIV/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na pisarza i podkomorzego ziemi bielskiej, Danków, 26 XI 1616 r. 625

CLXXXIV/2. List Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego, do Krzysztofa II Radziwiłła, Warszawa, 10 I 1617 r. (fragment). 626

CLXXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 I 1618 r. 628

CLXXXV/1. Protestacja złożona przeciwko marszałkowi sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej z powodu niewpisania do akt grodzkich instrukcji danej posłom, Brańsk, 3 I 1618 r. 628

CLXXXVI. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 10 IX 1618 r. 630

CLXXXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 (?) XII 1618 r. 631

CLXXXVIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1. poł. 1620 r. (?). 632

CLXXXIX. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 14 IX 1620 r. 633

CLXXXIX/1. Atestacja szlachectwa Jerzego Kostro..... 633

CXC. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 22 X 1620 r. 636

CXCI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 29 XII 1620 r. 637

CXCII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 29 XII 1620 r. 638

CXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 29 XII 1620 r. 639

CXCIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 27 VII 1621 r. 640

CXCV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 XII 1622 r. 641

CXCVI. Uniwersał króla Zygmunta III w sprawie zagrożenia ze strony Tatarów krymskich, z Poznania, 1 VIII 1623 r. 642

CXCVII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 11 IX 1623 r. 643

CXCVII/1. Atestacja wywodu szlachectwa Kamieńskich h. Rola, Drohiczyn, 11 IX 1623 r. 643

CXCVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 9 I 1624 r. 646

CXCVIII/1. Uniwersał Zygmunta III zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Warszawa, 15 XI 1623 r. 646

CXCIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 III 1624 r. 648

CC. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik [19 III 1624 r.] 649

CCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 III 1624 r. 650

CCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1625 r... 651

CCII/1. Instrukcja dana posłom na sejm, Brańsk 16 XII 1625 r. 651

CCII/2. List chorążego ziemi zakroczymskiej Stanisława Skaszewskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Dzięciołowo, 27 XII 1625 r. (fragment). 659

CCII/3. List pisarza ziemskiego bielskiego Krzysztofa Brzozowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Liza, 2 I 1626 r. (fragment). 659

CCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 6 IV 1626 r. 661

CCIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 6 IV 1626 r. 662

CCV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 IV 1626 r. 663

CCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 7 IX 1626 r. 664

CCVI/1. Notatka o obiorze posłów ziemi bielskiej na sejm i wręczeniu im instrukcji sejmikowej, Brańsk, 7 IX 1626 r. 664

CCVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1626 r. 666

CCVII/1. Informacja Marcjana Wiszowatego podstolego ziemi bielskiej o dacie sejmiku relacyjnego, Brańsk, przed 12 XII 1626 r. 666

CCVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1627 r. 667

CCIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 I 1627 r. 668

CCX. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 6 V 1627 r. 669

CCX/1. Uniwersał króla zwołujący sejmik ziemi bielskiej i sejmik generalny mazowiecki, Warszawa, 6 IV 1627 r. 669

CCX/2. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 25 V 1627 r. (fragment). 670

CCXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 VIII 1627 r. 671

CCXII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1628 r. 672

CCXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1628 r. 673

CCXIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 I 1628 r. 674

CCXV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 [I] 1628 r. 675

CCXV/1. Uniwersał Stanisława Niemiery informujący o zwołaniu sejmiku relacyjnego, Niemierów, 23 XII 1627 r. 675

CCXVI. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 5 VI 1628 r. 677

CCXVI/1. Instrukcja poselska ziemi mielnickiej na sejm, Mielnik, 5 VI 1628 r. 677

CCXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 VI 1628 r. 679

CCXVII/1. Uniwersał królewski zwołujący sejm i sejmiki przedsejmowe, Warszawa, 30 III 1628 r. 679

CCXVII/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 5 VI 1628 r. 680

CCXVII/3. List uczestników sejmiku ziemi bielskiej do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 5 VI 1628 r. 684

CCXVII/4. List Krzysztofa Brzozowskiego pisarza ziemskiego bielskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 6 VI 1628 r. (fragment). 684

CCXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 7 VIII 1628 r. 685

CCXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 8 VIII 1628 r. 686

CCXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 VIII 1628 r. ... 687

CCXXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 XII 1628 r. 688

CCXXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 III 1629 r. ... 689

CCXXIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, [20 III 1629 r. ?] 690

CCXXIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 20 III 1629 r. 691

CCXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 X 1629 r. 692

CCXXVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 XII 1629 r. 693

CCXXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 XII 1629 r. 694

CCXXVIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1629 r. 695

CCXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 1. poł IX 1630 r. 696

CCXXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [2 IV 1631 r. ?] 697

CCXXXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 2 IV 1631 r. 698

CCXXXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 IV 1631 r. 699

CCXXXII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 2 IV 1631 r. 699

CCXXXIII. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1631 r. 701

CCXXXIII/1. Atestacja sejmiku deputackiego w Drohiczynie w sprawie nieuznania szlachectwa Franca Awgustynowicza Strzelnikowskiego, Drohiczyn, 15 IX 1631 r. 701

CCXXXIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 19 II 1632 r. 704

CCXXXIV/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1632 r. 704

CCXXXIV/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1632 r. 705

CCXXXV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, [5 ?] V 1632 r. 710

CCXXXVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, [5?] V 1632 r. 711

CCXXXVII. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk [5?] V 1632 r. 712

CCXXXVIII. Zjazd kapturowy szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 V 1632 r. 713

CCXXXVIII/1. Uniwersał Stanisława Niemiery kasztelana podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, z Drohiczyna, 10 V 1632 r. 713

CCXXXVIII/2. Laudum zjazdu szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 V 1632 r. 714

CCXXXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 V 1632 r. 720

CCXXXIX/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Andrzeja Chądzyńskiego zwołujący zjazd szlachty ziemi bielskiej, Jeziory, 9 V 1632 r. 720

CCXXXIX/2. Manifestacja zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 V 1632 r. 721

CCXL. Sejmik przedkonwokacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 3 VI 1632 r. 723

CCXL/1. Laudum sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 3 VI 1632 r. 723

CCXL/2. Instrukcja ziemi bielskiej dana posłom na sejm konwokacyjny, Brańsk, 3 VI 1632 r. 731

CCXL/3. List pisarza ziemskiego bielskiego Krzysztofa Brzozowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 16 VI 1632 r. 738

CCXL/4. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 16 VI 1632 r. (fragment). 738

CCXLI. Ordynacja sądu kapturowego ziemi bielskiej, Brańsk, 15 VI 1632 r. 739

CCXLII. Sejmik relacyjny i przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VIII 1632 r. 741

CCXLII/1. Manifest posła ziemi bielskiej na konwokację Krzysztofa Brzozowskiego cześnika podlaskiego, Brańsk, 20 VII 1632 r. 741

CCXLIII. Sejmik relacyjny województwa podlaskiego po konwokacji, Drohiczyn, [13 IX 1632 r.] 742

CCXLIV. Sejmik przedsejmowy (przedkoronacyjny) ziemi bielskiej w Brańsku, 16 [?] XII 1632 r. 743

CCXLIV/1. Instrukcja posłom na sejm z ziemi bielskiej z Brańska, z 16 [?] XII 1632 r. [fragment] 743

CCXLIV/2. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 28 XII 1632 (fragment). 744

CCXLV. Sejmik relacyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 13 IX 1633 r. . 745

CCXLVI. Sejmiki ektraordynaryjne ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej zwołane przez króla Władysława IV w celu uchwalenia podatków na wojnę smoleńską, [X/XI?] 1633 r. 746

CCXLVI/1. List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do szlachty województwa podlaskiego Tęczyn, 1 X 1633 r. 746

CCXLVI/2. List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do Zygmunta Kazanowskiego łowczego podlaskiego [15 I 1634 r.] 748

CCXLVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 VI 1634 r. 749

CCXLVII/1. Uniwersał Stanisława Niemiery wojewody podlaskiego, Niemierów, 7 VI 1634 r. 749

CCXLVIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej 2 poł. VIII 1634 r. 750

CCXLIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn 11 IX 1634 r. 751

CCXLIX/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [11 IX] 1634 r. 751

CCL. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 IX 1634 r. 752

CCLI. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej Drohiczyn, 14 [15?] XII 1634 r. .. 753

CCLII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r. 754

CCLII/1. Informacja o obraniu posłów na sejm na sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r. 754

CCLII/2. Ordynacja dotycząca dystrybucji soli powiatowej w ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r. 754

CCLIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 24 IV 1635 r. 757

CCLIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 24 IV 1635 r. 758

CCLV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 24 IV 1635 r. 759

CCLV/1. Informacja nt. laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, w którym zadeklarowane zostało zebranie poczwórnego podymnego, Brańsk, 24 IV 1635 r. 759

CCLVI. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk 16 VII 1635 r. 760

CCLVI/1. Informacja o wybraniu przez sejmik ziemi bielskiej kandydatów do urzędów: sędziego ziemskiego bielskiego i pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk 16 VII 1635 r. 760

CCLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 30 X 1635 r. 761

CCLVII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej dana posłom na sejm, Brańsk, 30 X 1635 r. 761

CCLVIII. Sejmik województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 I 1636 r. 765

CCLVIII/1. Informacja o protestacji szlachty ziemi bielskiej przeciwko wyborowi Mieczysława Mleczki sędziego ziemi drohickiej egzaktorem czopowego w województwie podlaskim, Brańsk, 22 I 1636 r. 765

CCLVIII/2. Uniwersał króla Władysława IV do szlachty województwa podlaskiego, Gdańsk, 31 I 1636 r. 766

CCLIX. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 22 I 1636 r. 767

CCLIX/1. Uniwersał Stanisława Niemiery do szlachty ziemi bielskiej, Warszawa, 23 XI 1635 r. 767

CCLIX/2. Informacja o wyborze 4 kandydatów na podsędkostwo ziemskie bielskie na sejmiku elekcyjnym, Brańsk, 22 I 1636 r. 767

CCLX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1636 r. 769

CCLXI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 9 XII 1636 r. 770

CCLXI/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej posłom na sejm, Brańsk, 9 XII 1636 r. 770

CCLXI/2. Informacja o wyborze posłów na sejm, Brańsk, 9 XII 1636 r. 775

CCLXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 V 1637 r. 776

CCLXII/1. Uniwersał Władysława IV do szlachty ziemi bielskiej, Warszawa 30 III 1637 r. 776

CCLXII/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej dana posłom na sejm, Brańsk 11 V 1637 r. 777

CCLXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk 27 I 1638 r. 780

CCLXIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 27 I 1638 r. (fragmenty). 780

CCLXIV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 V 1638 r. 783

CCLXV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 19 V 1638 r. 784

CCLXV/1. Uniwersał Władysława IV do szlachty ziemi bielskiej na sejmik relacyjny, Warszawa, 12 V 1638 r. 784

CCLXV/2. Informacja dotycząca zgody sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej na podatki oraz wybór poborcy, Brańsk, 19 V 1638 r. 785

CCLXV/3. Informacja dotycząca laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1638 r. 785

CCLXVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 20 V 1638 r. 786

CCLXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku 25 VIII 1639 r. .. 787

CCLXVII/1. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 VIII 1639 r. 787

CCLXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 25 VIII 1639 r. 791

CCLXVIII/1. Instrukcja szlachty ziemi drohickiej na sejm, Drohiczyn, 25 VIII 1639 r. 791

CCLXIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12 IX 1639 r. 799

CCLXIX/1. Informacja o protestacji szlachty ziemi bielskiej przeciwko tumultowi na sejmiku deputackim województwa podlaskiego w Drohiczynie, Brańsk 20 IX 1639 r. 799

CCLXIX/2. Wywód szlachectwa Telszewskich (Jedwabnickich z Teliszewa?) 799

CCLXX. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 27 III 1640 r. 800

CCLXX/1. Uniwersał Władysława IV zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Warszawa, 12 II 1640 r. 800

CCLXX/2. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 27 III 1640 r. 801

CCLXXI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, w Brańsku 18 - 19 VI 1640 r. 805

CCLXXI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 18 – 19 VI 1640 r. 805

CCLXXII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 VI 1640 r. 813

CCLXXIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 28 VI 1640 r. 814

CCLXXIV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1639 r. 815

CCLXXIV/1. Notatka o wyborze deputata z województwa podlaskiego na Trybunał Koronny w Lublinie, Drohiczyn, [12 IX 1639 r. 815

CCLXXV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VII 1641 r. 816

CCLXXV/1. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 9 VII 1641 r. 816

CCLXXV/2. Manifestacja Krzysztofa Żelskiego w sprawie dystrybucji soli w ziemi bielskiej, Brańsk. 20 VIII 1641 r. 824

CCLXXVI. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 16 X 1641 r. 826

CCLXXVI/1. Uniwersał Stanisława Niemiery wojewody podlaskiego, z Niemirowa, 2 IX 1641 r. 826

CCLXXVI/2. Kandydaci na podkomorstwo bielskie wybrani na sejmiku elekcyjnym, Brańsk. 16 X 1641 r. 827

CCLXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 7 – 8 I 1642 r. 828

CCLXXVII/1. Uniwersał króla Władysława IV z Warszawy, 30 X 1641 r. 828

CCLXXVII/2. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 8 I 1642 r. 829

CCLXXVIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej i mielnickiej, Drohiczyn, 20 III 1642 r. 832

CCLXXIX. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 28 III 1642 r. 833

CCLXXIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 28 III 1642 r. 833

CCLXXX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1642 r. 837

CCLXXX/1. Atestacja szlachectwa 837

CCLXXXI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 12 V 1643 r. 839

CCLXXXII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1643 r. 840

CCLXXXIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 14 IX 1643 r. 841

CCLXXXIII/1. Notatka o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [14 IX] 1643 r. 841

CCLXXXIV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1644 842

CCLXXXIV/1. Notatka dotycząca wyboru deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [12 IX] 1644 r. 842

CCLXXXV. Uniwersał Adama Kazanowskiego marszałka nadwornego koronnego do ziemi drohickiej w sprawie dystrybucji soli, z Warszawy, 18 XI 1645 r. 843

CCLXXXVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 10 IX 1646 r. 845

CCLXXXVI/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, 10 IX 1646 r. 845

CCLXXXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 IX 1646 r. 847

CCLXXXVII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 IX 1646 r. 847

CCLXXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, [13 IX]? 1646 853

CCLXXXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 10 I 1647 r. 854

CCLXXXIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 10 I 1647 r. 854

CCXC. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 I 1647 r. 858

CCXCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 I 1647 r. . 859

CCXCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IV 1647 r. 860

CCXCII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, 11 IV 1647 r. (fragment). 860

CCXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 15 VI 1647 r. 863

CCXCIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 VI 1647 r. 864

CCXCV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 VI 1647 r. 865

CCXCVI. Sejmik ekstraordynaryjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1648 r. 866

CCXCVI/1. Uniwersał Stanisława Kazimierza Niemiery wojewody podlaskiego zwołujący sejmik województwa podlaskiego, Niemierów, 6 VI 1648 r. 866

CCXCVII. List Aleksandra Koniecpolskiego do szlachty województwa podlaskiego, Brody, 31 VI 1648 r. 867

CCXCVIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej po sejmie konwokacyjnym, Drohiczyn, 18 VIII 1648 r. 869

CCXCIX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej po sejmie konwokacyjnym, Mielnik, 14 VIII 1648 r. 870

CCC. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 14 IX 1648 r. 871

CCC/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego, Drohiczyn, 14 IX 1648 r. 871

CCCI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej po sejmie elekcyjnym, Mielnik 3 XII 1648 r. 873

CCCII. Sejmik relacyjny (po sejmie elekcyjnym) ziemi drohickiej, Drohiczyn 7 XII 1648 r. 874

CCCIII. Popis pospolitego ruszenia ziemi bielskiej „za Drohiczynem, nad rzeką Bugiem", 7 VIII 1649 r. 875

CCCIII/1. Laudum uchwalone podczas popisu pospolitego ruszenia ziemi bielskiej, „za Drohiczynem, nad rzeką Bugiem", 7 VIII 1649 r. 875

CCCIV. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 IX 1649 r. 880

CCCIV/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego, Drohiczyn, 13 IX 1649 r. 880

CCCV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 X 1649 r. .. 881

CCCV/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik 11 X 1649 r. 881

CCCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 11 X 1649 r. 885

CCCVI/1. Instrukcja dana posłom na sejm przez sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 X 1649 r. 885

CCCVII. Uniwersał króla Jana Kazimierza, z Warszawy, 26 V 1650 r. 890

CCCVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie 12 IX 1650 r. 893

CCCVIII/1. Atestacja szlachectwa Jana Proszeńskiego przez sejmik deputacki, Drohiczyn, 12 IX 1650 r. 893

CCCIX. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 7 XI 1650 r. 895

CCCIX/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego zwołujący sejmik przedsejmowy w Drohiczynie na 7 XI 1650 r. Bielsk, 20 IX 1650 r. 895

CCCIX/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 7 XI 1650 r. . 896

CCCX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 7 I 1651 r. 899

CCCXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 I 1651 r. 900

CCCXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 I 1651 r. 901

CCCXII/1. Laudum sejmiku relacyjnego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 I 1651 r. 901

CCCXIII. Zjazd szlachty ziemi drohickiej przed wyprawą na pospolite ruszenie, w Drohiczynie, 9 V 1651 r. 904

CCCXIII/1. Uniwersał króla Jan Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego ogłaszający wici ‘jedne za dwoje’ na pospolite ruszenie, z Warszawy, 5 I 1651 r. 904

CCCXIII/2. Uniwersał Jana Kazimierza ogłaszający trzecie wici i zwołujący sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej, Lublin, 20 IV 1651 r. 905

CCCXIV. Sejmik pospolitego ruszenia ziemi drohickiej, Beresteczko, 14 VII 1651 r. 908

CCCXIV/1. Laudum sejmiku pospolitego ruszenia ziemi drohickiej, Beresteczko, 14 VII 1651 r. 908

CCCXV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 VIII 1652 r. 911

CCCXVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 IX 1652 r. 912

CCCXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 3 IX 1652 r. 913

CCCXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 2 V 1653 r. 914

CCCXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 V 1653 r..... 915

CCCXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 17 V 1653 r.... 916

CCCXXI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1653 r. i 21 I 1654 r..... 917

CCCXXI/1. Instrukcja dana posłom z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 31 XII 1653 r. 917

CCCXXI/2. Suplement instrukcji przedsejmowej szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 21 I 1654 r. 926

CCCXXII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 V 1654 r..... 929

CCCXXII/1. Instrukcja dana posłom na sejm w Drohiczynie, 19 V 1654 r. 929

CCCXXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1654 r..... 931

CCCXXIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1654 r. 931

CCCXXIV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 VIII 1654 r. 937

CCCXXV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 VIII 1654 r. 938

CCCXXVI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 11 VIII 1654 r. 939

CCCXXVI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 11 VIII 1654 r. 939

CCCXXVII. Uniwersał Jana Kazimierza do województwa podlaskiego, Warszawa, 1 IX 1654 r..... 944

CCCXXVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 14 IX 1654 r..... 945

CCCXXVIII/1. Atestacja szlachectwa Wawrzyńca Pęskiego na sejmiku deputackim, Drohiczyn, 14 IX 1654 945

CCCXXIX. Uniwersał Bogusława Leszczyńskiego podskarbiego wielkiego koronnego do ziemi bielskiej, Warszawa, 18 IX 1654 r. 947

CCCXXX. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący pospolite ruszenie województwa podlaskiego, z Grodna, 25 X 1654 r. 948

CCCXXX/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego, Grodno, 25 X 1654 r. 948

CCCXXXI. Zjazd szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 4 I 1655 r. 950

CCCXXXI/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1655 r. 950

CCCXXXII. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej, z Warszawy, 10 I 1655 r. 952

CCCXXXII/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty ziemi drohickiej, Warszawa, 10 I 1655 r. 952

CCCXXXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 5 VII 1655 r. 953

CCCXXXIV. Sejmik relacyjny mielnickiej, Mielnik, 20 VII 1655 r. 954

CCCXXXV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, [Bielsk lub Brańsk], [między 12 a 17 IX] 1655 r. 955

CCCXXXV/1. Notatka o obiorze ks. Bogusława Radziwiłła wodzem generałem województwa podlaskiego, [Bielsk lub Brańsk], [między 12 a 17 IX] 1655 r. 955

CCCXXXV/2. Informacja ks. Bogusława Radziwiłła o obraniu go wodzem generałem województwa podlaskiego w świetle jego opinii. 955

CCCXXXV/3. Elekcja ks. Bogusława Radziwiłła na wodza generała województwa podlaskiego w świetle opinii jego przeciwników 956

CCCXXXVI. Uniwersał Bogusława Radziwiłła do szlachty ziemi bielskiej, w obozie pod Boćkami, 22 XI 1655 r. 957

CCCXXXVII. Uniwersał Bogusława Radziwiłła do szlachty ziemi bielskiej, w obozie pod Boćkami, 23 XI 1655 r. 958

CCCXXXVIII. Uniwersał króla Jana Kazimierza dotyczący ks. Bogusława Radziwiłła, z obozu pod Zemborzycami, 15 V 1656 roku. 959

CCCXXXIX. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty ziemi bielskiej, pod Lublinem, 18 maja 1656 r. 960

CCCXL. Uniwersał Wincentego Korwina Gosiewskiego, podskarbiego wielkiego i hetmana polnego WKL do obywateli województwa podlaskiego, spod Sklimowa, 21 VI 1656 r. 961

CCCXLI. Uniwersał króla Jana Kazimierza do obywateli województwa podlaskiego, z Częstochowy, 4 IV 1657 r. 962

CCCXLII. Uniwersał Pawła Sapiehy wojewody wileńskiego, hetmana WKL do obywateli województwa podlaskiego, z Rasnej, 14 kwietnia 1657 r. 963

CCCXLIII. Uniwersał króla Jana Kazimierza do obywateli województwa podlaskiego, w Dankowie, 22 VI 1657 r. 964

CCCXLIV. Uniwersał Stanisława Laskowskiego kasztelana podlaskiego do obywateli województwa podlaskiego, w Kamionce, 4 VII 1657 r. 965

CCCXLV. Informacja o zniszczeniu akt grodzkich i ziemskich mielnickich w 1657 r., Brańsk, 14 III 1658 r. 966

CCCXLVI. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IV 1658 r. 967

CCCXLVI/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [11 IV 1658 r.] 967

CCCXLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 21 VI 1658 r. 970

CCCXLVII/1. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Boguniewo, 19 V 1658 r. 970

CCCXLVII/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 21 IV 1658 roku. 971

CCCXLVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn 26 IX 1658 r. 978

CCCXLVIII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 26 IX 1658 r. .. 978

CCCXLIX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej w Mielniku, 30 IX 1658 r. 983

CCCXLIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 IX 1658 r. 983

CCCL. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 18 VI 1659 r. 986

CCCLI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, 25 VI 1659 r. 987

CCCLII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, [28 III 1661 r.?] .. 988

CCCLIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 I 1662 r. 989

CCCLIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej Mielnik, 30 I 1662 r. ... 989

CCCLIV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Bielsku, 30 I 1662 r. 996

CCCLIV/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej w Bielsku, 30 I 1662 r. 996

CCCLV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 21 V 1662 r. 1011

CCCLVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 V 1662 r. 1012

CCCLVI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 V 1662 r. 1012

CCCLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r. 1014

CCCLVII/1. Laudum sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r. 1014

CCCLVII/2. Instrukcja poselska z sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r. 1015

CCCLVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1665 r. 1018

CCCLVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1665 r. 1018

CCCLIX. Sejmik generalny województw mazowieckiego i podlaskiego, Warszawa, 3 III 1666 r. 1025

CCCLIX/1. Laudum sejmiku generalnego województw mazowieckiego i podlaskiego. 1025

CCCLX. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 2 II 1667 r. 1037

CCCLX/1. List sejmiku ziemi bielskiej do ks. Bogusława Radziwiłła, Brańsk, 2 II 1667 r. 1037

CCCLXI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 1 VI 1667 r. 1039

CCCLXII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 3 VI 1667 r. 1040

CCCLXIII. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VI 1667 r. 1041

CCCLXIV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 30 IV 1668 r. 1042

CCCLXIV/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 30 kwietnia 1668 r. 1042

CCCLXV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk 23 VII 1668 r. 1045

CCCLXV/1. Instrukcja sejmikowa dana posłom na sejm z ziemi bielskiej, z Brańska, 23 lipca 1668 r. 1045

CCCLXVI. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [23 VIII] 1668 r. 1058

CCCLXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, [23 VIII] 1668 r. 1059

CCCLXVIII. Sejmik przedkonwokacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 15 X 1668 r. 1060

CCCLXVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedkonwokacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 15 X 1668 r. 1060

CCCLXIX. Sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r. 1074

CCCLXIX/1. Laudum sejmiku pokonwokacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r. 1074

CCCLXIX/2. Instrukcja sejmiku pokonwokacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r. 1079

CCCLXX. Sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1669 r. ... 1095

CCCLXX/1. Laudum sejmiku drohickiego, 8 I 1669 r. ... 1095

CCCLXXI. Sejmik relacyjny, pokonwokacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 14 I 1669 r. ... 1098

CCCLXXI/1. Laudum sejmiku mielnickiego, Mielnik, 14 I 1669 r. ... 1098

CCCLXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, przed sejmem koronacyjnym, Mielnik, 20 VIII 1669 r. ... 1102

CCCLXXII/1. Instrukcja sejmiku przed sejmem koronacyjnym ziemi mielnickiej, Mielnik, 20 VIII 1669 r. ... 1102

CCCLXXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 24 XI 1670 r. ... 1113

CCCLXXIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 27 XI 1670 r. ... 1114

CCCLXXV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 1 XII 1670 r. ... 1115

CCCLXXVI. Sejmik ekstraordynaryjny, z limity, ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 19 III 1671 r. ... 1116

CCCLXXVI/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego, z limity, ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 III 1671 r. ... 1116

CCCLXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 XII 1671 r. 1119

CCCLXXVII/1. Instrukcja przedsejmowa szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 XII 1671 r. ... 1119

CCCLXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 27 IV 1672 r. ... 1123

CCCLXXVIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 27 IV 1672 r. ... 1123

CCCLXXIX. Sejmik pospolitego ruszenia ziemi mielnickiej (z limity), Mielnik, 30 VII 1672 r. ... 1133

CCCLXXIX/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 VII 1672 r. ... 1133

CCCLXXX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1673 r. ... 1140

CCCLXXX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1673 r. ... 1140

CCCLXXXI. Sejmik przedsejmowy (przedkonwokacyjny) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1674 r. ... 1144

CCCLXXXI/1. Laudum sejmiku ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1674 r. ... 1144

CCCLXXXII. Zjazd szlachty ziemi drohickiej Drohiczyn, 27 II 1674 r. 1146

CCCLXXXII/1. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 27 II 1674 r. 1146

CCCLXXXIII. Sejmik relacyjny (po sejmie konwokacyjnym) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 IV 1674 r. 1147

CCCLXXXIII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, 10 IV 1674 r. 1147

CCCLXXXIV. Uniwersał Jana III Sobieskiego do obywateli ziemi drohickiej, w zamku złoczewskim, 23 X 1674 r. 1152

CCCLXXXV. Sejmik ziemi drohickiej (z limity), Drohiczyn, [10 X]? 1674 r. 1154

CCCLXXXV/1. Laudum sejmiku drohickiego, Drohiczyn, [10 X]? 1674 r. 1154

CCCLXXXVI. Zjazd ziemi drohickiej, Drohiczyn, 17 VI 1675 r. 1157

CCCLXXXVI/1. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 17 VI 1675 r. 1157

CCCLXXXVII. List Stanisława Karola Łużeckiego kasztelana podlaskiego do szlachty ziemi drohickiej, Dębowierchy, 27 VIII 1575 r. 1159

CCCLXXXVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, [14 IX] 1676 r. 1160

CCCLXXXVIII/1. Notatka o wyborze deputata do Trybunału Koronnego w Lublinie.1658 1160

CCCLXXXIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 13 IX 1677 r. 1161

CCCLXXXIX/1. Informacja o atestacji szlachectwa Piotra i Jakuba Żebrowskich 1161

CCCXC. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 25 V 1679 r. 1162

CCCXCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 5 VI 1679 r. 1163

CCCXCII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 12 VI 1679 r. 1164

CCCXCII/1. Notatka dotycząca sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 VI 1679 r. 1164

CCCXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 VII 1681 r. 1165

CCCXCIII/1. Limitacja sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 VII 1681 r. 1165

CCCXCIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 16 XII 1682 r. 1167

CCCXCIV/1. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku ziemi drohickiej, Drohiczyn, 16 XII 1682 r. 1167

CCCXCV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 9-12 VII 1685 r. 1183

CCCXCV/1. Instrukcja sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej dla posła do króla, 12 VII 1685 r. 1183

CCCXCV/2. Protestacja sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik 12 VII 1685 r. .. 1185

CCCXCVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 VII 1685 r.1187

CCCXCVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 IX 1686 r. 1188

CCCXCVII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 10 IX 1686 r. 1188

CCCXCVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1687 r. 1191

CCCXCVIII/1. Instrukcja sejmiku deputackiego województwa podlaskiego dana posłom do króla, Drohiczyn, 15 IX 1687 r. 1191

CCCXCVIII/2. Odpowiedź króla Jana III udzielona posłom wysłanym przez sejmik deputacki województwa podlaskiego, Warszawa, X 1687 r. 1193

CCCXCIX. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 12 VI 1690 r. 1195

CCCXCIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 12 VI 1690 r. 1195

CD. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, w Drohiczynie, 12 IX 1690 r. 1202

CD/1. Atestacja szlachectwa Jaruzelskich na wniosek Wacława Jaruzelskiego stolnika ziemi bielskiej. 1202

CDI. Sejmik relacyjny (z limity) ziemi bielskiej w Brańsku, 10 X 1690 r. 1204

CDI/1. Laudum sejmiku relacyjnego z limity ziemi bielskiej w Brańsku 10 X 1690 r. 1204

CDI/2. Instrukcja sejmiku relacyjnego (z limity) ziemi bielskiej, dana posłom do króla, Brańsk, 9 X 1690 r. 1209

CDII. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 21 V 1691 r. 1211

CDII/1. Wzmianka o wyborze kandydatów na urząd podkomorzego ziemi bielskiej. 1211

CDIII. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 22 V 1691 r. 1212

CDIII/1. Wzmianka o wyborze kandydatów na urząd sędziego ziemskiego ziemi bielskiej. 1212

CDIV. Sejmik ekstraordynaryjny ziemi bielskiej, Brańsk, 6 III 1692 r. 1213

CDIV/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego ziemi bielskiej (fragmenty)..... 1213

CDV. Memoriał dotyczący rozrywania sejmików w ziemi bielskiej, 11 IV 1692 r. 1218

CDVI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 XI 1692 r. 1221

CDVI/1. Oznajmienie posłów na sejm walny wybranych na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej. 1221

CDVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 XI 1693 r. 1222

CDVII/1. Uniwersał Jana III do szlachty ziemi drohickiej, z Żółkwi, 1 X 1693 r. 1222

CDVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 1 XII 1694 r. 1224

CDVIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 1 XII 1694 r. 1224

CDIX. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 9 XII 1694 r. 1240

CDIX/1. Instrukcja posłom ziemi mielnickiej z sejmiku przedsejmowego, Mielnik, 9 XII 1694 r. 1240

CDX. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 26 V 1695 r. 1247

CDX/1. Oznajmienie posłów do króla wybranych na sejmiku ziemi bielskiej (fragment). 1247

CDX/2. Laudum relacyjnego ziemi bielskiej (fragment). 1247

CDX/3. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej (inny fragment)

Wstęp

Tereny określane jako Podlasie, które później utworzyły województwo podlaskie, jako jednostki administracyjne zaczęły wyodrębniać się już od schyłku XIV wieku. Najwcześniej proces ten objął obszar ziemi drohickiej. W XV w. własną tożsamość zaczęła stopniowo uzyskiwać ziemia bielska i sukcesywnie oddzielała się od drohickiej. Najpóźniej, bo na przełomie drugiej i trzeciej dekady XVI w. od ziemi drohickiej odłączyła się ziemia mielnicka. Administracyjnie obszar ten przynależał do województwa trockiego. Nazwa regionu zapisywana w prowadzonej w języku ruskim litewskiej kancelarii wielkoksiążęcej była w formie „Podljasze"; w kancelarii łacińskiej „Podlachia". Oba terminy oznaczały, że chodzi o ziemie „pod Lachami", w sąsiedztwie „Lachów" (Polaków), a więc pograniczne[1].

Proces formowania się województwa podlaskiego rozpoczął się w 1513 r. od nominacji Iwana Sapiehy, wojewody witebskiego, na urząd wojewody podlaskiego. Po jego śmierci w 1517 r. przez trzy lata województwo prawdopodobnie nie funkcjonowało z powodu braku następcy na urzędzie. W 1520 r. przywilej Zygmunta Starego je reaktywował, zaś funkcję wojewody objął Janusz Kostewicz[2]. Województwo tworzyły wówczas ziemie: drohicka, mielnicka i bielska (stanowiące trzon Podlasia) oraz brzeska, kamieniecka i kobryńska.

Obszerną terytorialnie jednostkę administracyjną cechował dualizm prawny i etniczno-kulturowy. Teren północno-zachodni województwa (ziemie drohicka, mielnicka i bielska) charakteryzowała postępująca recepcja prawa polskiego. Spowodowana ona była m.in. incydentalną przynależnością terytorialną do Mazowsza, lecz przede wszystkim licznym od schyłku XIV w. mazowieckim osadnictwem rycerskim, ale także, chociaż w mniejszym stopniu, pochodzenia małopolskiego w XV wieku[3]. Przywilej Kazimierza Jagiellończyka z

[1] *Wstęp* w: *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII-XVIII wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, t. 8: *Podlasie*, oprac. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz, Kórnik 1994, s. 7-12; D. Michaluk, *Ziemia mielnicka województwa podlaskiego w XVI-XVII wieku. Osadnictwo, własność ziemska i podziały kościelne*, Toruń 2002, s. 30-33; T. Jaszczołd, „Szlachta ziemi drohickiej w XV i początkach XVI wieku. Zagadnienia społeczne, gospodarcze i genealogiczne", Białystok 2013, s. 48-54, wydruk komputerowy pracy doktorskiej w zbiorach Biblioteki Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB; J. Maroszek, *Dzieje województwa podlaskiego do 1795 roku*, Białystok 2013, s. 327; E. Kalinowski, *Szlachta ziemi bielskiej wobec bezkrólewi w XVI-XVII wieku*, Warszawa 2020, s. 37-39.

[2] AGAD, Kapicjana, nr 18, s. 550; tamże, Dokumenty pergaminowe, nr 1137; W. Jarmolik, *Powstanie województwa podlaskiego,* „Białostocczyzna", 1994, nr 4 (16), s. 6-9; *Wstęp* w: *Urzędnicy…*, s. 13-15; J. Maroszek, *Dzieje województwa …*, s. 53n.; E. Kalinowski, *Szlachta…*, s. 49-54. Natomiast jako początek województwa podlaskiego uznają rok 1520: Ł. Gołaszewski i A.B. Zakrzewski, w pracy *Ustrój województwa podlaskiego, XVI–XVIII wiek. Wybrane problemy*, w: *Podlasie nadbużańskie. 500-lecie województwa podlaskiego*, red. O. Łatyszonek, Ciechanowiec 2013, s. 195–196.

[3] T. Jaszczołd, „Szlachta…", *passim*; tenże, *Napływ rycerstwa i szlachty na pogranicze mazowiecko-podlaskie w XV i pierwszej połowie XVI wieku (obszar dzisiejszego powiatu Wysokie Mazowieckie)* w: *Rody, rodziny Mazowsza i Podlasia. Źródła do badań genealogicznych,* red. D.K. Rembiszewska, H. Krajewska, Łomża 2013, s. 161-244.

1445 roku potwierdza stosowanie prawa polskiego, którym ludność ziemi drohickiej posługiwała się już za panowania wielkiego księcia Witolda i Zygmunta Kiejstutowicza. Rozszerzenie prawa polskiego na ziemię bielską nastąpiło w latach 1501–1547[4]. W konsekwencji językiem urzędowym stał się tu język łaciński.

Na terenach południowo-wschodnich, zdominowanych przez prawosławnych Rusinów, obowiązywało prawo litewskie z językiem ruskim jako urzędowym. Zapewne te czynniki legły u podstaw decyzji twórców reformy administracyjnej Wielkiego Księstwa Litewskiego z lat 1565–1566 o ograniczeniu ram województwa podlaskiego do jego północno-zachodniego obszaru. Natomiast pozostałe ziemie pierwotnego województwa: brzeska, kamieniecka i kobryńska, połączone z dawnym księstwem turowsko-pińskim, utworzyły województwo brzesko-litewskie. Po upływie przeszło pół wieku proces ostatecznego ukształtowania się województwa podlaskiego dobiegł końca. W ograniczonym terytorialnie województwie podlaskim nie wprowadzono podziału na powiaty (jak w pozostałych województwach Wielkiego Księstwa Litewskiego), lecz zachowany został dotychczasowy podział na ziemie. Ich granice pokrywały się z grodzkimi okręgami sądowymi.

Reforma administracyjno-prawna nie musiała tworzyć na terenie województwa podlaskiego instytucji sejmikowych. Istniały one tu bowiem od początków XVI wieku. Istotną bowiem cechą stosowania prawa polskiego było funkcjonowanie sądów ziemskich, których skład powinien być wskazywany przez szlachtę, by król mógł wręczyć nominację którejś z wyłonionych kandydatur. Jeszcze przywilej z 1501 r. gwarantował wielkiemu księciu wybór składu sędziowskiego, co zmieniło się w przywileju drohickim w 1516 r[5]. Zapewne więc zgromadzenia szlacheckie powinny pojawić się już w pierwszej ćwierci XVI wieku, jednakże bezpośrednich dowodów na to brak. Wiadomo jednak, że Zygmunt I Stary w 1532 r. zwołał sejmik, który miał ułatwić wykupienie z rąk Olbrachta Gasztołda dóbr starostwa bielskiego i innych zastawionych dóbr i przekazanie ich królowej Bonie[6]. Problemy związane ze sprawą emancypacji szlachty ziemi bielskiej od wpływów magnackich, kwestia opodatkowania się w celu zebrania pieniędzy na wykup zastawów, ale także funkcjonowanie urzędów sądowych ziemskich stanowiły treść zgromadzeń szlacheckich w ziemi bielskiej w tym okresie[7].

[4] Ł. Gołaszewski, A.B. Zakrzewski, *Ustrój województwa...*, s. 196–197.

[5] I.I. Lappo, *Velikoe Knâžestvo Litovskoe vo vtoroj polovině XVI stolětiâ: Litovsko-russkij povět i ego sejmik*, Ûr'ev 1911, s. 150–155.

[6] (ASWPodl., nr); Ł. Gołaszewski, A.B. Zakrzewski, *Ustrój województwa...*, s. 199–200.

[7] ASWPodl.; E. Kalinowski, *Szlachta ziemi…,* s. 72-75; *Atlas historyczny Polski. Województwo podlaskie w drugiej połowie XVI wieku*, cz. I i II, Warszawa 2021.

U swojej genezy sejmiki podlaskie łączyły elementy istniejące w Koronie i Wielkim Księstwie Litewskim. Lituanizację zgromadzenia możemy zaobserwować chociażby poprzez rolę marszałków powiatowych (ziemskich), którzy przewodzić mieli lokalnym zgromadzeniom szlacheckim. Ponadto chorąży danej ziemi ex officio stawał się posłem na sejm litewski[8]. Szlachta podlaska była aktywna na sejmach litewskich doby panowania Zygmunta II Augusta. Uchwały sejmikowe są widoczne z perspektywy sejmów litewskich, poprzez formułę składania przez szlachtę próśb i odpowiedzi na nie ze strony wielkiego księcia. Z okresu przedunijnego znane są również instrukcje pisane przez władcę na sejmiki podlaskie[9].

Najwcześniejszy ślad odnoszący się do zgromadzeń przedsejmowych ziemi drohickiej i mielnickiej (obradujących razem) oraz bielskiej pochodzi z końca 1546 r., przed sejmem wileńskim ze I–II 1547 r. *Odpowiedź Zygmunta Augusta dana posłom od szlachty z ziem drohickiej i mielnickiej, Wilno, 17 II 1547 roku*, oraz takaż odpowiedź króla na *artykuły posłów ziemi bielskiej*[10] świadczą o tym, że posłowie swoje postulaty przedstawili na sejmie w formie spisanej instrukcji. Ponieważ nie zachowała się odpowiedź Zygmunta Augusta na postulaty trzech pozostałych ziem wchodzących w skład ówczesnego województwa podlaskiego: brzeskiej, kamienieckiej i kobryńskiej, pozwala to wysunąć wniosek, że przedstawiciele tych ziem analogicznych *artykułów* królowi nie przedłożyli.

Najstarszy poświadczony źródłowo wybór kandydatów na urzędników sądowych ziemskich przez sejmiki podlaskie: ziemi bielskiej miał miejsce w początkach 1553 r., ziemi drohickiej – na przełomie 1555/1556 r[11].

Pierwsze świadectwa porozumiewania się szlachty z ziem podlaskich w szerszym formacie, wojewódzkim, zachowały się z końca 1565 r. Zygmunt August zwołał sejm litewski

[8] W przywileju nominacyjnym na marszałka hospodarskiego Adama Kosińskiego z 21 I 1567 r. odnotowano: „который врад маршалковство пан Адам Косинский держачи на дворе нашом и теж кгды будеть на соймех валных и на соймикох поветовых и на иных зъездех земских маеть ся слушне радити и справовати потому, яко и иные маршалки наши и з владностью вшелякою, в статуте описаною". *Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 51 (1566-1574): užrašymų knyga 51*, parengė A. Baliulis, R. Ragauskienė, A. Ragauskas, Vilnius, 2000, nr 73, 43. Por. *Lietuvos Metrika: knyga nr. 530 (1566-1572): viešųjų reikalų knyga 8*, parengė D. Baronas, L. Jovaiša, Vilnius 1999, 95–110. Składamy podziękowania mgr. Andrejowi Radamanowi za zwrócenie uwagi na tę nominację. W. Kamieniecki, *Chorążowie w parlamentaryzmie litewskim przed unią lubelską*, „Antemurale" 9, (1965), s. 192-195.

[9] Przykładowo: *Instrukcja do powiatu bielskiego na sejmik, [przed 11 XI 1568]*, ASWPodl., nr .

[10] *Odpowiedź Zygmunta Augusta na artykuły posłów ziemi bielskiej, Wilno, 17 II 1547 roku.* ASWPodl.

[11] Przed 1 II 1553 r. miała miejsce elekcja kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, przed 20 III 1553 wybierano kandydata na podsędka bielskiego; 1555/1556 odbywał się sejmik celem elekcji kandydatów na sędziostwo i podsędkowstwo drohickie (ASWPodl., nr). Ł. Gołaszewski i A.B. Zakrzewski, *Ustrój województwa...*, s. 199–200.

do Wilna, na 18 XI 1565 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się 12 XI 1565 r. (vide: *Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej*, Brańsk, 12 XI 1565 r.). Jest rzeczą wątpliwą, by starczyło czasu na odbycie zgromadzenia wojewódzkiego. Bardziej prawdopodobne, że reprezentacja poselska z ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej (a więc już w ostatecznym kształcie województwa podlaskiego) w porozumieniu wzajemnym uzgodniła swe postulaty podczas obrad sejmu w Wilnie[12]. Oprócz znanych nazwisk posłów wybranych w ziemi bielskiej, można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, iż jako posłowie na sejm przybyli też – z urzędu – chorążowie: drohicki i mielnicki Mikołaj Bujno oraz bielski Jerzy Brzoska.

Sejmiki podlaskie zachowały swoją tradycyjną nazwę sejmików ziemskich, podczas gdy zgromadzenia terytorialne zreformowane w Wielkim Księstwie Litewskim w latach 1565–1566 określane były jako sejmiki powiatowe. Wymienione według utrwalonej tradycją hierarchii były to następujące sejmiki: ziemi drohickiej w Drohiczynie; ziemi mielnickiej w Mielniku; ziemi bielskiej w Brańsku[13]. Każdy z sejmików wyłaniał po dwóch posłów na sejm. Reprezentacja sejmowa województwa podlaskiego liczyła więc sześciu posłów.

Podlasie (obok Wołynia i Ukrainy) stało się kartą przetargową, którą Zygmunt August wykorzystał podczas sejmu w Lublinie w 1569 r., by zmusić opozycję z Wielkiego Księstwa Litewskiego do zawarcia unii. W tym celu na 5 III 1569 r. król datował dokument, na mocy którego województwo zostało inkorporowane do Korony[14]. Decyzja ta nie napotkała na większy opór mieszkańców Podlasia. Zygmunt August uniwersałami z 8 III wezwał elitę urzędniczą, z wojewodą Wasylem Tyszkiewiczem na czele, oraz posłów podlaskich do złożenia w Lublinie przysięgi na wierność Koronie Polskiej[15]. Pozostała szlachta podlaska została wezwana przez króla do urzędów grodzkich, by tam, przed komisarzami królewskimi, złożyć przysięgę[16]. Zgodnie z wolą Zygmunta Augusta, począwszy od dnia 14 V 1569 r. gremialnie przybywano do urzędów grodzkich w Drohiczynie, Mielniku i Bielsku i

[12] *Postulaty przedsejmowe szlachty województwa podlaskiego, Wilno (?), koniec 1565 roku*, ASWPodl.

[13] Brańsk stał się miejscem odbywania sejmików i sądów grodzkich ziemi bielskiej w wyniku struktury i topografii osadnictwa szlacheckiego w tej ziemi. Wokół Bielska dominowała własność wielkoksiążęca i możnowładcza, wokół Brańska – drobno- i średnioszlachecka.

[14] *Akta unii Polski z Litwą*, wyd. S. Kutrzeba, W. Semkowicz, Kraków 1931, nr 97; O. Halecki, *Przyłączenie Podlasia, Wołynia i Kijowszczyzny do Korony w roku 1569*, Kraków 1915, s. 47-140. Na uwagę zwraca fakt, że dokument inkorporacyjny dotarł aż do Paryża, zapewne jeszcze przed elekcją Henryka Walezego na króla Rzeczpospolitej. *Przziwiliey przziwroczenia Podliassa, id est Privilegium restitutionis Podlachiae*, Archives des ministères des Affaires étrangères, Pologne, sygn. 1, k. 60–62v.

[15] *Akta unii…*, nr 98, 100, 102.

[16] Tamże, nr 129, 130.

przysięgano na wierność Koronie[17]. Nieco wcześniej podobny akt był udziałem podlaskich mieszczan. Główne miasta – Bielsk, Brańsk i Drohiczyn – wysłały swych posłów do Lublina, którzy w drugiej połowie marca złożyli przysięgę[18].

Pierwsze oznaki budowania form porozumienia szlachty w skali województwa wystąpiły w 1565 r. (vide: *Postulaty przedsejmowe szlachty województwa podlaskiego, Wilno (?), koniec 1565 roku*). Natomiast w latach 70. XVI w., w okresie pierwszego i drugiego bezkrólewia, wyłonił się ostatecznie na Podlasiu czwarty sejmik – wojewódzki. Miejscem jego obrad głównie był Drohiczyn, sporadycznie – Mielnik (sejmiki wojewódzkie z lat 1572–1573)[19]. To na mocy ordynacji sądów, przyjętej po ucieczce Henryka Walezego w styczniu 1575 r. przez sejmik wojewódzki, odbywały się sesje sądów grodzkich na Podlasiu[20].

Funkcjonowanie tego sejmiku utrwaliło się następnie w okresie *regnum*. Jednym z pierwszych tego przejawów było laudum wojewódzkie z r. 1577, gdy szlachta podlaska zawierała alians ze szlachtą województw lubelskiego i sandomierskiego w sprawie powołania sądownictwa apelacyjnego, tzw. *ultimae instantiae*[21]. Była to forma nacisku szlachty koronnej na Stefana Batorego w celu utworzenia sądownictwa drugiej instancji. Jak się okazało, nacisku skutecznego, gdyż sejm z 1578 r. powołał Trybunał Koronny.

Konstytucje tegoż sejmu: *Porządek do obierania sędziów* oraz *Obieranie sędziów* stanowiły, iż na corocznych, zbierających się w stałym wrześniowym terminie sejmikach deputackich będą obierani sędziowie-deputaci do Trybunału. W odniesieniu do Podlasia był to właśnie sejmik wojewódzki zbierający się w Drohiczynie, na którym obierano dwóch deputatów. Pierwszym znanym z nazwiska deputatem z województwa podlaskiego do Trybunału Koronnego w Lublinie, wybranym przez sejmik deputacki w 1578 r., był Sebastian Brzozowski, podkomorzy bielski[22].

Ponieważ sejmik ten gromadził szlachtę trzech ziem, zaczęto zwyczajowo nazywać go „sejmikiem generalnym", „generałem". Równocześnie wybór dwóch deputatów spośród trzech jednostek terytorialnych nastręczał problemy, toteż konstytucja *Elekcja deputata*

[17] Tamże, nr 131, 132, imienne wykazy osób z ziemi bielskiej i drohickiej, które złożyły przysięgę. Księga grodzka mielnicka z 1569 r. nie zachowała się, nie ma wszakże powodu, by wątpić, że i tamtejsza szlachta taką przysięgę złożyła.
[18] Tamże, nr 112-114, 116, 117.
[19] ASWPodl. nr .
[20] Tamże, nr .
[21] ASWPodl. nr . J. Urwanowicz, *Ku ustanowieniu sądu ultimae instantiae. Laudum sejmiku województwa podlaskiego z 1577 r.*, „Miscellanea Historico-Iuridica", t. XXI, z. 1, Białystok 2022, s. 51-74.
[22] VC t. II, vol. 1, s. 407. *Deputaci Trybunału Koronnego 1578-1794. Spis*, cz. I 1578-1620, oprac. H. Gmiterek, Warszawa 2017.

województwa podlaskiego z sejmu 1611 r. uregulowała tę sprawę. Jeden deputat miał być corocznie wybierany spośród szlachty ziemi drohickiej, drugi alternatywnie – jednego roku przez szlachtę mielnicką, drugiego przez bielską[23].

Znamienne, że Podlasie włączyło się do walki o Trybunał Koronny w oparciu o szlachtę małopolską, nie zaś mazowiecką. Znalazło się też w małopolskiej prowincji trybunalskiej, jako że deputaci mieli zasiadać w Trybunale lubelskim, tu były rozpatrywane sprawy sądowe szlachty podlaskiej. To ciążenie ku Małopolsce sprawiło, że także podlaska reprezentacja sejmowa opuściła prowincję wielkopolską i znalazła się w małopolskiej prowincji parlamentarnej. Jeszcze w 1577 r. sejmik ziemi bielskiej desygnował posłów na sejmik generalny wielkopolski do Koła. W 1581 r. posłowie bielscy zostali wysłani na sejmik generalny województwa mazowieckiego do Warszawy[24].

Cykliczność i regularność zebrań sejmików deputackich sprzyjała – w przypadku innych sejmików koronnych – powstaniu nowej funkcji sejmiku, gospodarskiej. Jednakże w odniesieniu do województwa podlaskiego taka funkcja nie zaistniała. Stosowane naciski, przede wszystkim przez szlachtę ziemi bielskiej, sprawiły, że wojewódzki sejmik deputacki uległ decentralizacji i został podzielony na trzy ziemskie sejmiki deputackie. Na mocy konstytucji sejmu 1699 r. sejmikowi drohickiemu przysługiwało corocznie prawo wyboru jednego deputata. Sejmiki mielnicki i brański obierały drugiego z deputatów alternatywnie. Wprawdzie ustawa z 1699 r. zawierała zastrzeżenie, iż wprowadzone rozwiązanie ma być *salva praerogativa perpetuis temporibus generału województwa podlaskiego w Drohiczynie*, ale było to tylko pobożne życzenie ustawodawcy. Bowiem po przeszło stu latach funkcjonowania sejmik wojewódzki de facto zakończył swoją działalność[25].

Fakt ten miał istotne znaczenie dla sytuacji Podlasia jako regionu. Sejmik wojewódzki stanowił szersze forum służące też wymianie informacji i poglądów. Brak takiego forum spowodował zamknięcie się szlachty w ziemskich partykularzach, wśród spraw lokalnych, samorządowych i prywatnych. Zniknęła też jedyna w gruncie rzeczy instytucja, która integrowała – posiadające znaczną autonomię – ziemie w jednostkę administracyjną wyższego szczebla. Zniknął też czynnik, który mógł utrwalić regionalną tożsamość Podlasia. Był to

[23] VC, t. III, vol. 1, s. 27.

[24] ASWPodl. nr . E. Kalinowski, *Podlasianin Wielkopolaninem?: z nieznanych dziejów przynależności terytorialnej Podlasia po 1569 r.*, „Przegląd Historyczny" 106 (2015), 3, s. 421–440.

[25] *Volumina legum*, t. VI, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1860, s. 35, *Miejsce obrania deputatów podlaskich na Trybunał*. Sejm z 1736 r. wydłużył alternatę z rocznej na dwuletnią, tamże, s. 324, *O alternacie dep.[utackiej] ziemi mielnick.[iej] i bielsk.[iej].*

bowiem region uwarunkowany nie tyle terytorialnie czy gospodarczo, ile socjologicznie i antropologicznie w konsekwencji relatywnie wysokiej tu liczebności szlachty w odniesieniu do innych grup społecznych. Brak działającego sejmiku województwa podlaskiego w XVIII w. przyczynił się w znacznym stopniu do rozmycia się tożsamości regionalnej[26].

Dziejowe zawieruchy mocno przetrzebiły podstawową bazę źródłową do badań nad życiem sejmikowym, jaką stanowią przede wszystkim księgi sądowe grodzkie Podlasia. Dotkliwe straty zostały poniesione w okresie II wojny północnej, nie tylko wskutek działań wojsk szwedzkich, lecz przede wszystkim siedmiogrodzkich Jerzego II Rakoczego w 1657 roku. Spotęgowane zostały przez działania wojsk moskiewskich w 1660 roku. Wielka wojna północna przyniosła kolejne straty w zasobie źródłowym. Po trzecim rozbiorze władze rosyjskie zgromadziły ocalały zasób podlaskich ksiąg sądowych w Wilnie. Podczas I wojny światowej XVI- i XVII-wieczne księgi sądowe zostały przewiezione w głąb Rosji. XVIII-wieczne po odzyskaniu przez Polskę niepodległości przewieziono z Wilna do Warszawy. Zostały one spalone przez Niemców – wraz z zasobem ówczesnego Archiwum Akt Dawnych – po stłumieniu powstania warszawskiego w 1944 roku. Szczególnie dotkliwe straty dotknęły serie ksiąg *Relationes* oraz – generalnie – księgi XVIII-wieczne. Zachowane pozostałości ksiąg sądów grodzkich z terenu Podlasia znajdują się dziś w archiwach Warszawy (AGAD), Mińska (Białoruś) oraz Moskwy, Briańska i Jarosławia (Rosja).

Wobec skali zniszczeń ksiąg sądowych wyjątkowego znaczenia nabierają pochodzące z końca XVIII w. kopie i wypisy sporządzane przez Ignacego Kapicę Milewskiego, regenta kancelarii grodzkiej w Brańsku. Spuścizna ta obejmuje chronologicznie okres XVI–XVIII w., terytorialnie odnosi się do urzędów sądowych Podlasia i Mazowsza, zwłaszcza jednak do ziemi bielskiej. Jest rozproszona w wielu miejscach. Najwięcej skopiowanych dokumentów znajduje się w AGAD w Warszawie (Kapicjana), AN w Krakowie (Zbiór Zygmunta Glogera)

[26] J. Urwanowicz, *Sejmiki podlaskie w XVI-XVIII w. a kształtowanie się Podlasia jako regionu* w: *Konteksty regionalności. Badania inter- i transdyscyplinarne*, red. A. Kopiczko [et al.], Olsztyn 2019, s. 176-185.

oraz w archiwach Lwowa i Kijowa[27]. Najwięcej strat, i to jeszcze w dobie przedrozbiorowej, poniósł zasób ksiąg sądowych ziemi mielnickiej[28].

Powyżej sformułowane okoliczności: obecna na Podlasiu przeszłość dwóch państw jagiellońskich, Wielkiego Księstwa Litewskiego i Korony Polskiej i pograniczny charakter tych terenów; proces formowania się tu instytucji sejmikowych; wreszcie straty w materiale źródłowym i kiepski stan zachowania ksiąg sądowych grodzkich – podstawowego zbioru źródeł zawierających dokumentację sejmikową – rzutowały na układ edycji akt sejmikowych województwa podlaskiego[29].

Zrezygnowaliśmy z zastosowania trzech równoległych ciągów chronologicznych dokumentacji sejmikowej dla trzech ziem Podlasia i czwartego dla sejmiku wojewódzkiego na rzecz układu chronologicznego wspólnego dla wszystkich czterech sejmików. Wynikło to z dotkliwych strat w materiale źródłowym. Straty te wystąpiły bowiem nierównomiernie w odniesieniu do poszczególnych sejmików. Ciąg opublikowanych laudów mielnickich byłby znacząco krótszy od pozostałych ziem. Także niezbyt długa byłaby sekwencja dokumentów związanych z działalnością sejmiku wojewódzkiego, aktywnego jedynie od lat 70. XVI w. do końca lat 90. XVII wieku.

Warto zauważyć, że uwzględnienie wszystkich czterech sejmików funkcjonujących na Podlasiu w jednym wydawnictwie źródłowym jest przedsięwzięciem rzadkim na tle dotychczasowych edycji. Ponadto wydawnictwa te zaczynają się najczęściej od 1572 r., daty śmierci Zygmunta Augusta[30].

Przyjęliśmy następującą strukturę edycji:

1. Wydzielona została część zawierająca dokumentację sejmikową sprzed unii lubelskiej 1569 r. W ten sposób zaakcentowaliśmy proces rozwoju sejmików podlaskich, jak też

[27] J. Siedlecki, *Spuścizna aktowa sądów ziemskiego i grodzkiego w Brańsku. Próba szacunku ilościowego,* „Białostocczyzna", 1994, z. 4 (36), s. 98; M. Kulecki, *Akta ziemskie i grodzkie podlaskie w Rosyjskim Państwowym Archiwum Akt Dawnych*, „Archeion", R. XCVII, (1997), s. 43-57; W. Kriegseisen, *Źródła do historii Rzeczypospolitej szlacheckiej w Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi*, „KH", R. CV (1998), z. 4, s. 87-105; J. Soszyński, *Dwa spisy zaginionych podlaskich ksiąg sądowych z 1647 r.,* „Studia Podlaskie", T. IX (1999), s. 111-119; E. Kalinowski, *Szlachta…*, s. 26-31; W. Dworzaczek, *Kapica Milewski Ignacy Wawrzyniec*, PSB, t. XI, s. 628-629; M. Małczuk, *Zbiór Ignacego Kapicy Milewskiego–„Kapicjana"*, „Z badań nad książką i księgozbiorami historycznymi", t. 5, 2011, s. 229-244.

[28] ASWPodl., nr . Szerzej nt. strat w zasobie ksiąg sądowych zob. D. Michaluk, *Mielnik. Stolica ziemi mielnickiej na Podlasiu,* Mielnik 1999, s. 30-37; tejże, *Ziemia mielnicka…*, s. 9-12.

[29] E. Dubas-Urwanowicz, K. Łopatecki, J. Urwanowicz, *Akta sejmikowe podlaskie — specyfika edycji* w: *Edytorstwo źródeł: od instrukcji do edycji*, pod red. A. Perłakowskiego, Towarzystwo Wydawnicze "Historia Iagellonica", Kraków 2022, seria, „Studia Edytorskie", t. 4.

[30] Wyjątkiem są tu *Akta sejmikowe województwa wileńskiego*, cz. 1 i 2, oprac. T. Ambroziak i T. Kempa, Toruń 2024, które obejmują również dokumentację wszystkich sejmików województwa i zaczynają się od 1566 r.

ich funkcjonowanie w obu państwach jagiellońskich: najpierw w Wielkim Księstwie Litewskim, następnie w Koronie Polskiej.

2. Zastosowany został jeden, wspólny układ chronologiczny dla sejmików ziemskich i dla sejmiku wojewódzkiego.
3. Uwzględniono również zachowaną dokumentację sejmiku generalnego: wcześniej dla Wielkopolski w Kole, później dla województw mazowieckiego i podlaskiego w Warszawie, jeśli w posiedzeniu uczestniczyli posłowie z Podlasia.
4. O kolejności publikacji dokumentów sejmikowych decyduje chronologia. W sytuacji zachowania pełnej dokumentacji z trzech sejmików pod tą samą datą kolejność publikacji dokumentów wynika z – utrwalonej tradycją – hierarchii ziem Podlasia w następującej sekwencji: ziemia drohicka, mielnicka, bielska.
5. W celu zebrania dokumentacji sejmików podlaskich w jednym wydawnictwie zostały tu pomieszczone także dokumenty opublikowane wcześniej.
6. Braki w sejmikowym materiale źródłowym są uzupełniane o informacje pośrednie, zawarte w źródłach narracyjnych (korespondencji, pamiętnikach, diariuszach sejmowych etc.).

Opracowujemy edycję zespołowo, nie wydzielając sobie „działek" chronologicznych, terytorialnych czy merytorycznych, lecz starając się wzajemnie uzupełniać. Od tej zasady uczyniliśmy wyjątek dla znawcy przeszłości ziemi bielskiej, Emila Kalinowskiego (IH PAN). Skoncentrował on swą pracę na aktach sejmiku ziemi bielskiej z lat 1532–1632 oraz sejmiku wojewódzkiego z okresu bezkrólewi: 1572–1574, 1574–1576, 1586–1587. Ta partia materiału, podobnie jak reszta edycji, podlegała działalności redakcyjnej kierownika projektu.

Nasza praca wspierana była przez liczne grono historyków, przyjaciół i kolegów, którym należy się ogromna wedzięczność za wszelkie uwagi i sugerowane poprawki, za podawane adresy źródłowe, udostępniane kopie podlaskich dokumentów sejmikowych. W tym miejscu wyrażamy podziękowanie, secundum ordinem alphabeticum et pleno titulo: Michałowi Gochnie, Robertowi Kołodziejowi, Dariuszowi Kupiszowi, Pawłowi Pietrowcewowi, Andrejowi Radamanowi, Michałowi Sierbie, Andrzejowi Leszkowi Wierzbickiemu.

Akta sejmikowe województwa podlaskiego – stan na dziś i perspektywy edycji

Wpływ na realizację projektu badawczego miały (i częściowo mają nadal) obiektywne trudności zewnętrzne. Najpierw pandemia COVID-19 i wprowadzone od połowy marca 2020 r. restrykcje wpłynęły na spowolnienie kwerend naukowych krajowych i zagranicznych.

Ponadto sytuacja polityczna wciąż uniemożliwia prowadzenie poszukiwań źródłowych w zbiorach zagranicznych: Rosji (Moskwa, Petersburg, Jarosław, Briańsk) i – szczególnie istotnych dla realizowanego projektu – na Białorusi (Mińsk) oraz w Ukrainie (Lwów, Kijów). Wewnętrzny konflikt na Białorusi w związku z wyborami prezydenckimi w 2020 r. (urzędujący prezydent Białorusi oskarżał Polskę o inspirację protestów) uniemożliwił dokończenie kwerendy w archiwum w Mińsku, prowadzonej od 2019 roku. Agresja wojskowa Rosji na Ukrainę, podjęta 24 lutego 2022 r., uniemożliwia odtąd wyjazdy naukowe do tego państwa. W miarę możliwości, mozolnie, staramy się uzupełniać braki, korzystając z kontaktów naukowych z historykami Białorusi i Ukrainy oraz kanałów prywatnych. Uzupełnianie oraz opracowywanie naukowe zgromadzonej bazy źródłowej postępuje ciągle.

W oparciu o dotychczas zebrane źródła zespół realizujący projekt przygotował do edycji dokumenty o objętości ok. 50 arkuszy autorskich. Dlatego też, aby wykorzystać potencjał naukowy zawarty w dokumentach już opracowanych i umożliwić badaczom dostęp do tych materiałów, udostępniamy je na platformie internetowej Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku[31]. Są one sukcesywnie uzupełniane o źródła docierające z zagranicy. Dopiero po dokonanych uzupełnieniach można będzie opublikować drukiem całość wydawnictwa akt sejmikowych województwa podlaskiego wraz z kompletnym aparatem naukowym: indeksami, wykazem literatury, wykazem skrótów. Jednocześnie wersja elektroniczna zawierająca rozbudowany interfejs wyszukiwania zostanie udostępniona na stronie www.atlasrzeczypospolitej.org.pl.

Jerzy Urwanowicz

Supraśl, 18 listopada 2026 r.

[31] Pierwsza wersja została wprowadzona 13 III 2026 r., uzupełnienia będą nanoszone wraz z informacją z podaniem kolejnej daty.

Część I

Akta sejmikowe województwa podlaskiego w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego (do 1569 roku)

I. Zjazd ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 21 XI 1532.

Szlachta ziemi bielskiej wysłała do królowej Bony i króla Zygmunta I do Krakowa posłów Stanisława Wierzbowskiego i Mroczka Krassowskiego z propozycją zebrania specjalnego poboru w celu wykupienia z rąk Olbrachta Gasztołda zamku i starostwa bielskiego oraz ze skargami na łamanie prawa polskiego przez niektórych urzędników. Nie udało się odnaleźć akt zjazdu.

I/1. List króla Zygmunta I w odpowiedzi na poselstwo szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532 r.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 65-65v – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, ks. 25, s. 71-73 – kopia;* ***Druk:*** *AT, t. 14, s. 787-788.*

[k. 65] Sigismundus[32] Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae etc.

Generosis et nobilibus terrigenis districtus Bielscen(sis) universis, fidelibus dilectis, gra(tia)m regiam. Fideles dilecti. Innotescimus vobis per p(raese)ntes fuisse hic ad p(raese)ns nuntios v(est)ros, puta nobiles Stanislaum Wier[z]bowski[33] et Mroczek Crassovvski[34] a vobis universal(ite)r missos cum l(itte)ris v(est)ris creditivis Rl.M. [35], coniugi n(ost)rae charissimae, titulatis, quarum vigore noc ob n(ost)ram illiusq(ue) gr(ati)am uberiorem nobis comparandam, tum et ex aliis respectibus in eorum legatione expressis, submisistis se divisim soluturos de singulis servitiis in octo mansos computat(is) una(m) peccuniae sexagena(m). Et de singulis insuper mansis possessis per unum fertonem; ab ortulanis vero per tres grossos, alios autem terrigenas sola cultura viventes seu pauperiores in eius(mo)di servitia iuxta consuetudinem, laudumq(ue) terrestre nuper editum aequaliter reducendo, contribuendoq(ue) id omne ad fiscum S.Rl.M., quod quidem nos illius M. pro eo amore, quo afficimur et favemus[36], et una cum ea gratanter a vobis accepta(mus), gratificaturiq(ue) vobis[37] ob id demum in his omnibus, quae nunc per hanc legationem v(est)ram concedi vobis[38] desiderastis, conservaturiq(ue) vos in iuribus v(est)ris Polonicis ad instar territorii Drogicien(sis) temporibus [a]evit(er)nis, [k. 65v] ut sic libertatibus v(est)ris dudum privilegiatis novo privilegio n(ost)ro vobis

[32] Zygmunt I Stary (1467-1548), król polski i wielki książę litewski.
[33] Stanisław Wierzbowski (Wierzbowiecki), pisarz ziemski bielski 1510–1529 i 1530–1549.
[34] Mroczek (Mroczesław) Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1538-1542.
[35] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.
[36] W Rkp. 2 i AT: favemur.
[37] W Rkp. 1 i Rkp. 2: nobis.
[38] W Rkp. 1 i Rkp. 2: nobis.

co(n)cedendo satisfieret in effectu, vosq(ue) ab oppressionibus[39] castren(sibus) perperam in vos inductis, poenisq(ue) iudicialibus iuri Polonico contrariis et ab ingressionibus aulicorum castren(sium) huiusmodi poenarum insolitarum occasione domos v(est)ras hactenus expilantium, authoritate[40] n(ost)ra regia iam tandem eximendo, eliberandoq(ue) perpetue et in aevum, desideriis v(est)ris apud nos nunc et in antea p(ro)positis, inprimis aut(em) pietati virtutiq(ue) regalibus n(ost)ris satisfaciendo. Quod q(ui)d(em) iam nos facturi sumus missuriq(ue) vobis hoc novum privilegium per vos desideratum per hunc nobilem Stanislaum Wierzbowski, nuntium v(est)rum, eo v(ideli)cet te(m)pore, cum primum peccuniae[41] illae promissae a vobis in manus Rl. suae M. integre extradentur. Qui vobis etiam[42] afferret[43] nunc ab eadem M.Rl. l(itte)ras vobis titulatas, exactorum eius ad hanc datiam, a singulis v(est)rum colligendam, designatorias. Quibus quidem peccuniis[44] sic collectis M. sua Rl. districtum hunc Byelscen(sem) ab eius obligationibus redimere intendit, dummodo contribuere quoq(ue) vellent ad hoc faciendum cives Bielscen(ses) et aliorum vicinorum oppidorum districtus eiusdem. Quorum inductionem ad idem facie(n)dum vobis terrigenis p(raese)ntibus l(itte)ris n(ost)ris deferrimus. Datum Cracoviae feria quinta ip(s)o die festi P(raese)ntationis gloriosissimae Virginis Mariae [*21 XI*] a. D. 1532, regni v(er)o n(ost)ri XXVI.

I/2. List królowej Bony w odpowiedzi na poselstwo szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 66 – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, ks. 25, s. 73-75 – kopia;* ***Druk:*** *AT, t. 14, s. 786-787.*

[k. 66] Bona Dei gra(tia) etc.

Generosis et nobilibus terrigenis districtus Bielscen(sis), fidelibus dilectis, gra(tia)m n(ost)ram regi(na)lem. G(e)n(er)osi et nobiles, fideles dilecti. Grata nobis est nimium legatio v(est)ra, nobis bona intentione per nunctios v(est)ros huc missos oblata in effectu, declarantes[45] insuper nobis specifice eandem legationem certo m(od)o processuram, ut videlicet de singulis servitiis in octo mansos co(m)putatis, per unam peccuniae[46] sexagenam,

[39] W Rkp. 1 i Rkp. 2: appresionibus.
[40] W Druk: auctoritate.
[41] W Druk: pecuniae.
[42] W Druk: itidem.
[43] W Rkp. 2 i Druk: afferet.
[44] W Druk: pecuniis.
[45] W Druk: declarans.
[46] W Druk: pecuniae.

et a singulis mansis seorsum un(um) ferto[nem], ab ortulanis v(er)o per tres grossos ad fiscum n(ost)rum solveret(u)r, reliquam nobilitatem pauperiorem sola cultura agrorum suorum victum suum quaeritantem[47] in huius(mo)di servitia [a]equaliter componendo, ita ut haec datia in singulos equites ad arma bellica obligatos sit extensa. Per quam pecuniam nos curemus redemptioni illius districtus pro v(est)ri liberatione ab illis oppressionibus, quibus se affici coram nobis conqueri feceritis, postulantes nos insuper per operam n(ost)ram concedi vobis a R.M., coniuge n(ost)ro charissimo, novum deinde privilegium iuris v(est)ri Polonici app(ro)batorium sub eo m(od)o et forma, p(ro)ut in territorio Drohicien(si) huic vicino, cons(ue)vit observari, exime(n)di[48] vosq(ue) perinde[49] ab omnibus oppressionibus castren(sibus) et poenis insolitis juri Polonico contrariis, imprimis autem aulicorum castren(sium) ingressionibus iuris decreto domos v(est)ras erronee expilantibus et aliae plura. Quod quidem nos ex pietate n(ost)ra reginali ceu m(ate)rna apud ser(enissi)mum dominum, coniugem n(ost)r(u)m, ad preces v(est)ras vobis impetrabimus una cum privilegio novo per vos desiderato. Quod quidem privilegium impetratum afferet vobis a n(ost)ra M. is nobilis Stanislaus Wi[e]rzbowski[50], eo tempore, cum primum nobis peccuniae[51] illae promissae per singulos v(estro)rum et per manus generosi Balthazari [k. 66v] Piethkowski[52] et eiusdem Stanislai Wierzbowski, Mroczkonisq(ue) Crassovski[53], collegarum suorum, integre extradentur. Quorum utrunq(ue) in exactores n(ost)ros fideles p(raese)ntibus assignavimus et p(raese)ntibus assignamus, dantes et concedentes eis coniunctim[54] daciam[55] hanc a singulis v(estro)rum integre pro n(ost)ra M. exigi [s. 75] et nobis extradi juxta hanc v(est)ram f(a)ctam nobis largitionem per nos cum gratitudine susceptam. Datum Cracoviae feria quinta ipso die festi P(raese)ntationis gloriosissimae Virginis Mariae a. D. millesimo quingentesimo tricesimo s(e)c(un)do [*21 XI 1532*].

[47] W Druk: quaerentem.
[48] W Rkp. 2 i Druk: eximendo.
[49] W Druk: penitus.
[50] Stanisław Wierzbowski (Wierzbowiecki), pisarz ziemski bielski 1510–1529 i 1530–1549.
[51] W Rkp. 2 i Druk: pecuniae.
[52] Baltazar Pietkowski, chorąży bielski poświadczony w 1529 r., następnie sędzia ziemski bielski ok. 1535–1536.
[53] Mroczek (Mroczesław) Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1538-1542.
[54] Tak w Druk; W Rkp. 1 i Rkp. 2: convictim.
[55] W Rkp. 2 i Druk: datiam.

I/3. List króla Zygmunta I do woźnych ziemskich bielskich, Kraków, 21 XI 1532.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 67 – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, ks. 25, s. 75-76 – kopia;* ***Druk:*** *AT, t. 14, s. 789.*

[k. 67] Sigismundus Dei gra(tia) rex etc.

Ministerialibus terrestribus Bielscen(sibus), fidelibus dilectis, gra(tia)m regiam. Fideles dilecti. Expositum est nobis ex parte totius nobilitatis districtus Bielscen(sis), quomo(do) vos ad eorum requisitionem recusatis praestare illis obsequia ex officio v(est)ro opportuna tam[56] in pignorationibus, quam aliis in rem eorum necessariis, debito officii v(est)ri contraveniendo cum nonnulla eorum incommoditate. Quapropter nos districte percipientes[57] et omnino habere volen(tes) vobis mandamus per p(raesen)tes, quattinus[58] cum et quando per ipsos terrigenas Bielscen(ses) aut aliquem ipsorum fueritis requisiti, illis debita obsequia officiis vestris incumbentia exhibeatis, quoties hoc habuerint opportunum. pro gra(tia) n(ost)ra et sub privatione officiorum suorum huiusmodi secus facere non ausuri. Datum Cracoviae feria quinta ip(s)o die festi P(raese)ntationis gloriosissimae Virginis Mariae a. D. millesimo quingentesimo tricesimo s(e)c(un)do [*21 XI 1532*], regni v(er)o n(ost)ri vigesimo sexto.

I/4. List króla Zygmunta I do Jerzego Raczki, Kraków, 21 XI 1532.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 67v – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, ks. 25, s. 76-77 – kopia;* ***Druk:*** *AT, t. 14, s. 788-789.*

[k. 67v] Sigismundus Dei gra(tia) rex etc.

Generoso Georgio Raczko[59] de Pucicze[60], iudici terrestri Bielscen(si), fideli dilecto, gra(tia)m regiam. Generose fidelis dilecte. Expositum est nob(is) ex parte nobilium et terrigenarum totius districtus Bielscen(sis) contra te, quia ipsis iudicia t(e)rrestria celebrare recusas contra more(m) vetustum illius districtus decretumq(ue) n(ost)r(u)m[61] regium ea in re iam pridem int(er) vos latu(m) negligendo, perinde debitum officium iudicatus tui cum inco(m)moditate eorundem nobilium nobis humiliter supplicantium, ut ip(s)is super praemissis gratiose prospicere dignaremur. Proinde nos debitum hoc tuum negligi nolentes,

[56] W Druk: tum.
[57] W Druk: praecipientes.
[58] W Rkp. 2 i Druk: quatenus.
[59] Jerzy Raczko, sędzia ziemski bielski ok. 1514-1533.
[60] W Rkp. 2 i Druk: Puticze. Puczyce, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie).
[61] Brak w Druk.

tibi mandamus, ut sine quavis ulteriori dilatione iuditia[62] ipsa t(er)restria in locis consuetis amplius celebrari non differas celebresq(ue) in effectu iusticiam unicuiq(ue) postulanti ministarturus, debito iudicat(us) tui satisfaciendo. Alioquin nos alicui alteri vice tua iudicaturo cuasarum illarum terrigenaliu(m) cognitionem delegere cogeremur. Secus igitus non facturus pro gra(tia) n(ost)ra R.M. Datum Cracoviae feria quinta ipso die festi P(raese)ntationis gloriosissimae Virginis Mariae a. D. millesimo quingentesimo tricesimo secundo [*21 XI 1532*], regni v(er)o n(ost)ri vigesimo sexto.

[62] W Druk: judicia.

II. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1532 r.

W odpowiedzi na poselstwo szlachty ziemi bielskiej król Zygmunt I zwołał sejmik na dzień 16 grudnia 1532 r. do Brańska w celu uwolnienia jej od krzywd związanych z łamaniem prawa polskiego przez urzędników, posyłając do niej jako swego posła Stanisława Wierzbowskiego.

II/1. Uniwersał króla Zygmunta I zwołujący sejmik szlachty ziemi bielskiej, Kraków, 21 XI 1532.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 66v-67 – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, ks. 25, s. 75 – kopia;* ***Druk:*** *AT, t. 14, s. 790.*

[k. 66v] Sigismundus Dei gra(tia) rex etc.

Universis et singulis nobilibus ac[63] terrigenis districtus Bielscen(sis), fidelibus dilectis, gra(tia)m regiam. Fideles n(ost)ri dilecti. Ad v(est)ram terrigenale(m) deprecationem per nunctios v(est)ros in p(raese)ntiarum ap(u)d nos factam, indici(mus) vobis conventum districtualem Bielscen(sem) in oppido Brańsko celebran(dum) pro feria s(e)c(un)da proxima post festum nunc instans s(an)ctae Luciae virginis [*16 XII 1532*], ad quam[64] nos isthuc missuri sumus nunctium n(ost)r(u)m puta nobilem Stanislaum Wierzbowski[65], cum certis l(itte)ris n(ost)ris vobis et n(ost)ra R.Rl.q(ue)[66]M. extradendis in meliorem v(est)ram conditionem liberationemq(ue) ab oppressionibus v(est)ris nonnullis hactenus perpessis, s(e)c(un)d(u)m quod is nunctius n(oste)r ex nominibus regalibus n(ost)ris vobiscum latius co(n)ferret. [k. 67] Huic ergo a nobis loquenti eidem habeatis ad p(raese)ns pleniorem pro gra(tia) n(ostr)arum M. Datum Cracoviae feria quinta ipso die festi Praesentationis gloriosissimae Virginis Mariae a. D. millesimo quingentesimo tricesimo s(e)c(un)do [*21 XI 1532*], regni v(er)o n(ost)ri vigesimo sexto. Ad mandatum R.M. proprium.

[63] W Druk: et.
[64] W Druk: quem.
[65] Stanisław Wierzbowski (Wierzbowiecki), pisarz ziemski bielski 1510–1529 i 1530–1549.
[66] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.

III. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 25 IV 1533 r.

Szlachta ziemi bielskiej wysłała do króla posłów ze skragą na przeszkadzanie jej przez urzędników starosty bielskiego Olbrachta Gasztołda w zbieraniu pieniędzy na wykup zamku bielskiego. Król wystosował mandat do tegoż w tej sprawie, zakazujący mu takiego postępowania oraz polecenie, aby zwrócono urzędnikom ziemskim księgi sądowe, dane na przechowanie proboszczowi brańskiemu[67].

III/1. List króla Zygmunta I do Olbrachta Gasztołda, Kraków, 25 IV 1533 r.

Rkp. 1. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 18, k. 78-79v – kopia;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 203, s. 96-98 – transliterowana kopia.*

[k. 78] Жикгимонт, Божю м(и)л(о)стю корол.

Воеводе виленьскому, канъцлеру нашому, старосте [k. 78v] бельскому и мозырскому, пану Олбрахту Мартиновичу Кгаштолту[68].

Што перво сего зволили из себе выдати некоторыи платъ земяне, шляхта, воитове и бурмистры, и радцы, и вси мещане, и слуги путъные, и люди волостъные, и тяглые повету Бельского и Бронского, и Саражского, и вси воли и местечъка тыи, которые къ Белску прислухають, на выкупенье замъку нашого Белского, которыи твоя милость к своимъ рукамъ маешъ, то пакъ тыми разы вси оныи подданые наши повету Бельского некоторыхъ земянъ, братью свою, к намъ прысылали поведаючи то, ижъ деи врадники твоее м(и)л(о)сти переказы имъ в томъ великие делають и то гамують, абы тотъ платъ не былъ збиранъ, а и твоя деи м(и)л(о)сть имъ тежъ того не допущаешъ, чомужъ есмо с коморника нашого Станислава Свирща зрозумели, ижъ за таковою переказою оныи платъ нашъ собранъ быти не можеть. А при томъ тежъ которыи справы судовъ земъскихъ поручили и росказали есмо справовати земянину бельскому Балтазару Патковъскому[69] з ынъшими врадники земъскими до воли и до науки нашое г(о)с(под)аръское, и твоя деи м(и)л(о)ст скринъку [41]оныхъ судовъ земъскихъ в нихъ взяти[70] казалъ и у плебана броньского поставити велелъ до науки нашое. И для того деи земяномъ и шляхте великое омешканье в судехъ ся становить. Ино што ся дотычеть

[67] I. T. Baranowski, *Podlasie w przededniu unii lubelskiej. Trzy studya z dziejów społeczno-ekonomicznych*, cz. 1, „Przegląd Historyczny", t. 7, 1908, z. 1, s. 68-69.
[68] Olbracht Gasztołd (1470-1539), wojewoda wileński i kanclerz wielki litewski, starosta bielski i mozyrski.
[69] Baltazar Pietkowski, sędzia ziemski bielski ok. 1535-1536.
[70-41] W źródle ten fragment skreślony, a potem ponownie napisany.

того плату нашого, которыи они на выкупене того замъку нашого намъ дати поступили, мы и перво сего не однокроть до твоее м(и)л(о)сти писали, ажъбы твоя м(и)л(о)сть [k. 79] того пожитъку нашого не боронилъ и врадникомъ своимъ жадное трудности ани переказы в томъ имъ делати не велелъ, а еще бы твоя м(и)л(о)сть самъ к тому ся причинилъ, абы тотъ пожитокъ без омешканья до скарбу нашого намъ ся сталъ. А такъ и тепер хочемъ то мети, абы вжо тая речъ без омешканья ся доконала, и приказуемъ тобе, ажъбы твоя м(и)л(о)сть напротивъ тому ничимъ не стоялъ и того имъ не боронилъ, и врадникомъ своимъ никоторое трудности ани переказы в томъ имъ делати не казалъ. И для того послали есмо тамъ тогожъ коморника нашого Станислава Издбеньского и росказали есмо ему тамъ змешкати до того часу, поки бы олижъ тотъ платъ нашъ собранъ былъ. А если бы неяко и за тымъ росказаньемъ нашимъ которая переказа от урадниковъ твоее м(и)л(о)сти деяти ся мела, або якая трудность и омешканье в собраньи того плату нашого имъ ся становила, а у ведомость нашу зася то приидеть, а то ся такъ у правде окажеть, ведаи певно, ижъ мы то невдячъно отъ твоее м(и)л(о)сти приимовати будемъ, и твоя бы м(и)л(о)сть напротивъку намъ в том такъ ся заховалъ, якъ бы тая речъ никоторого омешканья не приимовала а рыхлыи конецъ взяла, абы тотъ платъ ку пожитъку нашому г(о)с(по)д(а)ръскому былъ собранъ, а то бы такъ ся справило без нарушенья скарбу нашого. А што ся тежъ дотычеть оныхъ прав судовыхъ, мы росказали тому Балтазару Патъковъскому с подсудкомъ[71] и писаремъ белскимъ[72] то справовати и завѣдати до науки нашое. И твоя бы м(и)л(о)сть тую скринъку оныхъ справъ судовыхъ Балтазару и подсудку белскому, и писару перед земяны [k. 79v] ы возными белскими велель в моцъ подати, нехаи они восполокь так в томь ся справуютъ ы подданымь нашимь тамошнимъ заховывають водле обычая права тамошнего земли белское до тых часовъ, поки мы съ судею белскимь шлахте у кривдахь ихъ справедливость вчинимъ.

П[и]санъ в Кракове под лет Божего нарож[еня] 1533, м(е)с(е)ца Апрел[а], 25 денъ [*25 IV*], ин[дыкт] 6.

Естъ рука корола его м(и)л(о)сти в тоть листе. Миха[и]ло писар.

[71] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.
[72] Stanisław Wierzbowski, pisarz ziemski bielski 1510–1529 i 1530–1549.

IV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, miejsce nieustalone (Brańsk?), przed 11 X 1533 r.

Szlachta ziemi bielskiej prawdopodobnie skierowała do króla Zygmunta I swoich wysłanników na proces z sędzią Jerzym Raczką o łamanie przywileju na sądzenie jej prawem polskim[73]*. Nie udało się ustalić ich nazwisk ani odnaleźć akt zjazdu.*

[73] AGAD, ML 203, ks. 26, s. 50, 57, 59-60; zob. I. T. Baranowski, *Podlasie*, cz. 1, s. 67 (tu błędna informacja, jakoby miało to miejsce w 1532 r.).

V. Zjazd szlachmi bielskiej w Brańsku (?), przed 11 II 1541 r.

Szlachta ziemi bielskiej prawdopodobnie skierowała do króla Zygmunta I swoich posłów z prośbą o wyznacznie komisarzy do otaksowania jej dóbr na potrzeby ustalenia powinności względem służby wojennej. Nie udało się ustalić ich nazwisk ani odnaleźć akt zjazdu.

V/1. Uniwersał króla Zygmunta I w sprawie taksacji dóbr szlachty ziemi bielskiej, Wilno, 11 II 1541 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. ziem. droh., sygn. 15, k. 270-271 – oblata kopii oblaty; w księgach ziemskich drohickich oblatował Tomasz Maleszewski przed pisarzem ziemskim drohickim Wojciechem Świejko Ciechanowieckim i komornikami ziemskimi drohickimi Wojciechem Skolimowskim oraz Kasprem Łęczyczką 20 I 1631 r.* [ipso die festi sanctorum Fabiani et Sebastiani martyrum a. D. millesimo sexcentesimo trigesimo primo]*; pierwotnie w księgach ziemskich brańskich podczas roków sądowych ziemskich w obecności sędziego ziemskiego bielskiego Mikołaja Koryckiego* ad instigationem totius nobilitatis pro terminis congregatae *oblatował podsędek ziemski bielski i administrator urzędu grodzkiego brańskiego Maciej Lewicki 21 III 1541 r.* [feria secunda post dominicam Oculi a. D. millesimo quingentesimo quadragesimo primo]*;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, ML, sygn. 207, s. 450-451 – oblata; w księgach sądu apelacji podlaskiej w Metryce Litewskiej oblatowano 11 II 1541 r.* [feria sexta post festum sanctae Doroteae proxima a. D. MDXLI] *(kopia);* ***Rkp. 3.*** *AGAD, Kapicjana, sygn. 6, s. 493-497 – kopia oblaty z Rkp. 1;* ***Wzmianka:*** *ANK, ZZG, sygn. 32, s. 318-319.*

[k. 270] Sigismund(us) Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Samogitiae, Mazoviaeq(ue) etc. d(omi)n(u)s et h(ae)r(e)s.

Significamus tenore p(raese)ntiu(m), quib(us) expedit universis, tam p(raese)ntib(us), quam futuris haru(m) notitia(m) habituris, quia du(m)[74] superiori t(em)p(or)e nobilitas districtuu(m) Bielscen(sis), Zurazen(sis)[75], Branscen(sis)[76] et [s. 494] Goniadzen(sis)[77] apud nos quaereret(ur)[78] bona et fundos suos ex quib(us) nobis [79]expeditionem bellicam[50] serviret[80] non aequaliter at(que) adeo non omnes quoq(ue)[81] taxat(os) esse, unde non paru(m) se gravari

[74] W Rkp. 2: cum.
[75] W Rkp. 2: Sarazensis.
[76] Brak w Rkp. 2.
[77] W Rkp. 2: Goniendzensis.
[78] W Rkp. 2: quaererentur.
[79-50] Tak w Rkp. 2, w Rkp. 1: expeditio bellica.
[80] W Rkp. 2: serviunt.
[81] Brak tego słowa w Rkp. 2.

[82]ea in re[53] asserebant supplicaveruntque[83], ut id negocii aliqu(i)b(us) ex dignitariis n(ost)ris committeremus, quoru(m) supplicationi nos haud gravatim assentientes[84] commiseramus[85] certis commissariis n(ost)ris, g(e)n(er)osis videlicet Mathiae Lewiczky[86,87], subiudici, Joanni Skwarek[88] de Osse[89], succamerario, Stanislao[90] Wierzbowiec[z]ky[91,92], notario, terr(estr)ib(us)[93] Bielscen(sibus), ut in terra Bielscen(si) et districtib(us) eius p(rae)fatis [94]antiqua registra[65] taxationis [95]fundor(um) seu bonor(um)[66] nobilitatis, secundu(m) qua(m) expeditio(ne)m bellica(m) nobis et antecessoribus n(ost)ris serviebant, reviderent et quos fundos [k. 270v] ipsor(um) nobiliu(m) minus aeque taxatos comperirent[96], aut qui adhuc taxati no(n) fuissent hosce[971] denuo, ut meterent(ur)[98] et secundu(m) iustam aestimationem taxarent ita, ut de quibuslibet decem mansis unus eques[99] ad expeditione(m) bellicam sisteret(ur), qui tand(em) commissarii aut taxatores du(m) id negocii secundu(m) mandatu(m) n(ost)ru(m) egissent ad nos registra[100] illius taxationis sub sigillis suis retuler(un)t, in quib(us) acsi[101] aliquid adhuc fundoru(m) nobilitatis, p(rae)sertim in districtu Goniadzen(si) no(n)du(m taxatu(m) comperim(us) dignu(m), [102]tu(m) interim[73] duxim(us) ea, quae confecta sunt approbari[103], prout et approbam(us), [104]volentes et mandantes[75], ut s(ecun)dum eorum taxation(em) et ordination(em) ipsa nobilitas p(rae)fator(um) districtuu(m) t(em)p(or)e expedition(is) g(e)n(er)alis bellici cont(ra) quoscunque hostes nostros indictae indicendae de

[82-53] W Rkp. 2: eam ob rem.
[83] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: suplicaruntq(ue).
[84] W Rkp. 2: assentiendo.
[85] W Rkp. 1: comissimus; w Rkp. 2: comiseramus.
[86] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: Lewicky.
[87] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[88] Jan Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1522-1547.
[89] Osse (Gąsówka-Osse), wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[90] Tak w Rkp. 2, w Rkp. 1: Sanislao.
[91] W Rkp. 2: Wierzbiczki.
[92] Stanisław Wierzbowski (Wierzbowiecki), pisarz ziemski bielski 1510–1529 i 1530–1549.
[93] W Rkp. 2: terrestris.
[94-65] Tak Rkp. 2; w Rkp. 1: antiqua regia.
[95-66] W Rkp. 2: bonorum seu fundorum.
[96] W Rkp. 2: comperissent.
[97] Brak tego słowa w Rkp. 2.
[98] W Rkp. 2: meterent.
[99] W Rkp. 2: equus.
[100] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: regestra.
[101] W Rkp. 2: etsi.
[102-73] W Rkp. 2: tamen interea.
[103] W Rkp. 2: approbare.
[104-75] W Rkp. 2: volendo et mandando.

bonis et fundis suis serviat et militet, hoc est de singulis decem mansis un(us) eques[105] in exercitu n(ost)ro sistat(ur) [106]in equo[77] ad minus valoris q(uat)uor sexagenaru(m) [107]numeri et monetae[78] Lithwa(nici) ad haec, ut ip(se) eques gallea bona et torace ferrea loricaq(ue) armatus[108] sit, vestae [109]alicuius coloris[80] splendidi induct(us)[110], qui v(er)o no(n) s(ecun)dum eu(m) modu(m) postea de bonis suis in exercitu tempore[111] expeditionis esse per vexilliferu(m) t(e)rr(estr)em notatus[112] et nobis aut n(ost)ris successorib(us) vel exercitus illius n(ost)ro supremo capitaneo delat(us) et convict(us) fuerit, ip(su)m confiscatione illorum[113] bonoru(m), de quibus millitaret mulctari[114] et puniri volumus. Quoru(m) v(er)o no(n) sunt adhuc[115] agri seu fundi taxati committim(us) eisdem commissariis n(ost)ris, ut id[116] negotii p(ri)mo quoq(ue) te(m)p(or)e [117]expeditionis curent[88], quod ubi perfecerint reg(is)traq(ue) sua confecerint, ead(em) ip(sa) cu(m) iis simul priorib(us) sigillis suis obsignata ad iud(ic)iu(m) terre(stre) referant circaq(ue) acta terr(estr)ia servanda reponant, ex quib(us) tand(em) exempla[118] omnibus, quibus opus fuerit[119] dabunt(ur) et excribent(ur). Quae nos, ut hae[120] ipsa iam nunc ordinata debitu(m) suu(m) robur obtinere volum(us) et decernimus. Haru(m) testimonio[121] lit[t]eraru(m), quibus sigillu(m) [k. 271] n(ost)ru(m) est supimpressum [sic].

Datu(m) Vilnae f(e)r(i)a sexta p(ro)x(im)a post festu(m) sanctae Dorothae a. D. millesimo quingentesimo quadragesimo primo [*11 II 1541*]. Ad mandatum S. R. et [D. M.].

[105] W Rkp. 2: equus.
[106-77] Brak w Rkp. 2.
[107-78] W Rkp. 2: monetae et numeri.
[108] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: ornatus.
[109-80] W Rkp. 2: coloris alicuius.
[110] W Rkp. 2: indutus.
[111] Tak w Rkp. 2; brak tego słowa w Rkp. 1.
[112] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: notetur.
[113] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: eoru(m).
[114] Tak w Rkp. 2; w Rkp. 1: millitari.
[115] W Rkp. 2 słowo „adhuc" następuje przed „non sunt".
[116] W Rkp. 2: idem.
[117-88] W Rkp. 2: expediendum current.
[118] W Rkp. 2: exempta.
[119] W Rkp. 2: fuerint.
[120] W Rkp. 2: haec.
[121] Po tym słowie w Rkp. 2 następuje „etc." i koniec tekstu.

VI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 VI 1544 r.

Przedstawiciele szlachty ziemi bielskiej zgromadzeni w Brańsku zdecydowali o przeniesieniu dokumentu przywileju ziemskiego tejże ziemi ze skrzyni akt ziemskich w inne bezpieczne miejsce z powodu obaw przed częstymi pożarami.

VI/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej w sprawie przechowywania przywileju ziemskiego, Brańsk, 23 VI 1544 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 204, k. 319. Oblatowano w urzędzie grodzkim brańskim 23 VI 1544 r.* [feria s(e)c(un)da in vigilia sancti Joannis Bapt(ista)e a. D. 1544].

[k. 319] Personal(ite)r constituti coram offitio et act(is) p(raese)ntib(us) castren(sibus) nobiles [*1*] Mroceslaus[122], [*2*] Georgius, [*3*] Joannes Krassowsczy suo et fratrum ac coheredum suoru(m) de Krassowo[123], [*4*] Sta(nislaus) Warel suo et fratrum suorum ac coheredum de Warelye[124], [*5*] Joannes[125] et [*6*] Petrus[126] Myensczy suo et fr(atru)m suor(um) de Myen[127], [7] Martinus Olączky suo et fratrum suoru(m) de Olądy[128], [*8*] Martinus Jalbrzyk[129] suo et fratru(m) suoru(m) ac cohered(um) de Wyssonki[130], [*9*] Stanislaus Sklodo Lopyenysky suo et fratru(m) ac comp(ar)ticipum suorum de Sklody[131], [*10*] Paulus et [*11*] Jacobus Truskowie, [*12*] Joannes et [*13*] Sta(nislaus) Klymassowye de Kossewo[132] suo et suor(um) cohered(um), [*14*] Stani(slaus) Przesdzyeczky, [*15*] Albertus Proszenysky et [*16*] Felix Shemybor, ministeriales terrestres Byelscen(ses), o(m)nes manu c(oniunc)ta et insolid(um) nomi(ni)b(us) suos ac p(rae)fator(um) fratru(m) et coheredum ac totius nobiliat(is) palam, publice et per expressum recognoveru(n)t, quia privilegiu(m) terrestre de cista terrestri propter loci pro servando illo in securitate et presertim propt(er) ignis voragine, qui his t(em)p(or)ib(us) in loc(is) pluri(bus) dominat(ur), ad se receperu(n)t, ut vi(deli)cet illud in alique(m) locu(m) securu(m) ad servand(um) darent, prout et antea servabat(ur), peten(tes) sibi hanc suam

[122] Mroczek (Mroczesław) Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1538-1542.
[123] Krassowo, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[124] Warele (właśc. Wyszonki-Warele), część okolicy szlacheckiej Wyszonki w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[125] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.
[126] Piotr Mieński, brat Jana, Mikołaja i Jakuba.
[127] Mień, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[128] Olędy, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[129] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[130] Wyszonki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[131] Skłody, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[132] Koszewo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).

recognitione(m) recepcionis ip(s)ius privilegii hic ad acta p(raese)ntia castren(sia) ingrossari admitti, quae ut permittat(ur) ex admissione officii in acta co(n)tenta est ingr(ossa)ta.

VII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziem drohickiej i mielnickiej [w Drohiczynie?] koniec 1546 r.

Sejm litewski obradował w Wilnie w I-II 1547 r. Jednym z posłów ziemi drohickiej i mielnickiej na sejm był zapewne - z urzędu - Piotr Borychowski chorąży drohicki i mielnicki. Nie zachowały się dokumenty związane z sejmikami przedsejmowymi ziem drohickiej i mielnickiej.

VII/1. Odpowiedź Zygmunta Augusta dana posłom od szlachty z ziem drohickiej i mielnickiej, Wilno, 17 II 1547 r.

***Rkp. 1**, RGADA Moskwa, ML, nr 31, k. 95-97v.; **Rkp. 2**, AGAD, ML Transkrypcje nr 217, s. 590-596, kopia XVIII-wieczna; **Rkp 3,** BUW nr 354, s. 61-65, kopia z XIX w., sporządzona w oparciu o kopoię z ML Transkrypcje nr 217, s. 590-596.*

Oratoribus territorii Drohicien(si) SMR ad eorum articulos responsum datum.

Odpowiedź KJM, wielkiego księdza litewskiego Zygmunta Augusta, na prośby wszytkiej szlachty powiatu mielnickiego i drogickiego, która była uczyniona za kredencją przez posłańce spośrodku tej slachty drohickiej i mielnickiej ku JKM posłane na walny sejm do Wilna. Którą odpowiedź JKM z łaski swej Pańskiej raczył im rozkazać powiedzieć, namówiwszy się około tego dostatecznie z pp. radami swemi WKL. Który sejm był w Wilnie, lata od Narodzenia Bożego 1547, dwudziestego trzeciego dnia miesiąca stycznia.

Sigmunt August z Bożej łaski król polski, wielki ksiądz litewski, ruski, pruski, żmojdzki, mazowiecki pan i dziedzic.

[k. 95v.] Jako nas poddani nasi, wszytka szlachta ziem i powiatu drohickiego, i mielnickiego, przez posłańce swe, bracią swą, do nas z rozkazania naszego na ten sejm walny posłane są, pokornie za to prosili, abyśmy w ich prośbach i potrzebach ziemskich, około ich doległości niżej napisanych, wysłuchali. A my z radami naszymi taką odprawę a odpowiedź im rozkazali uczynić a dać.

[1] Co nas prosili, aby był postanowion szacunek sprawiedliwy od płacenia wszelakich listów w kancelariej naszej, tak od pisania, jako też i od pieczętania, powiadając, iżby w tem mieli być obciążeni nad obyczaj prawa pospolitego.

Gdzież my tę rzecz natenczas odkładamy do postanowienia, które z radami naszemi uczynim wszemu temu państwu wobec. A gdy co takiego około tej to płacieży w kancelariej naszej będzie postanowiono, tedy tamże natenczas i o in[n]e wespołek ustawiemy. A każem to oznajmić po wszech ziemiach tego WK naszego L, i w ich też powieciech.

[2] Co też prosili, aby listy wojenne i sejmowe byli dawany do wszech urzędników, a najwięcej do sądu ziemskiego z szlachtą wespołek. Abowiem gdy bywają dawani jacy do starost, tedy bywają częstokroć zatrzymane. A tak nierychło ku znajomości szlachty przychodzą, w czem by się mogło stać omieszkanie posług naszych i RP.

Gdzież my to chcemy mieć ustawujem i rozkazujem, aby z kancelariej naszej na potem było do obudwu tych powiatów napisano listów: do drohickiego dziesięć, a do mielnickiego pięć. Które starostowie, jeśli wojenne, tedy mają rozsyłać bez wszelakiego omieszkania po parochiach. A jeśli sejmowe, tedy do dygnitarzów i urzędników ziemskich, takoż bez wszelakiego zatrzymania a omieszkania.

[3] A co prosili, aby od szlachty i od ich poddanych myta i targowego nad ich prawa nie brano, gdy dla żywności swej bydła, albo zboża i insze swe dobytki do Polski, abo do Prus prowadzą, abo na targach przedawają. Powiadając, iż Jarmoła[133], mytnik nasz, niezwykłemi cłami ich obciąża: to jest od solanki zboża po trzy gr., od bydlęcia po sześciu bierze i dalej, jako wyciągnąć może, też i od statków domowych. A iż też z osobna urzędnicy starościni targowe biorą, a to nad prawo pospolite i ku skazie wielkiej ich wszytkich, prosząc, aby słuszna wina na nich ustawiona była, a przed którym urzędem w powieciech o nie mieli odpowiadać.

Gdzież my na ich żądanie tak ustawujemy, że gdzieby ten mytnik nasz Jarmoła, albo służebnicy jego, co mimo ustawę naszą brali, tedy to ma być temu od kogo weźmie wrócono, z winą pięćdziesiąt [k. 96] kop [groszy] liczby litewskiej o co jacy przed nas ma być pozwani. A gdzie to nań przewiodą, tedy też to winy połowica ma przy[jś]ć na nas, a druga połowica na tego, co będzie na nim prawem dochodził. A jeśli żeby urzędnik który grodzki, abo miescki, abo którykolwiek myto, abo targowe niesłusznie na kiem brał, abo wyciągnął, tedy takowego podług Statutu[134] strona powodna, abo żalniąca może do któregokolwiek prawa pociągnąć i winy dochodzić, i szkody, wedle Statutu.

[4] Jako też nas prosili, abyśmy jem dali naukę, skądby posłowie powiatu, którzy na sejm bywają od ich za naszym rozkazaniem posyłani, mieli być na strawę opatrzeni. Takież też chorąży[135] prosił, iż ponieważ nie ma żadnego opatrzenia na swój urząd, a przed się za listy naszemi na sejm jeździ, gdzie na tem niemało utracać musi, a tak abyśmy go w tym opatrzyli, aby nie szkodował.

---

[133] Osoba niezidentyfikowana.

[134] Chodzi o *Statuty* Jana Łaskiego (*Commune incliti Poloniae Regni privilegium, constitutionum et indultuum, publicitus decretorum approbatorumque*), zatwierdzone przez króla Aleksandra Jagiellończyka na sejmie koronnym w Radomiu w 1505 r. VC, t. I, vol. 1., s. 162-172.

[135] Piotr Borychowski chorąży drohicki i mielnicki 1537-1564.

Gdzież my to bacząc, iż przedtem nikt inszy posłów tych powiatnich nie opatrował, jedno sami tam szlachta się na to składali, tedy i na ten czas takież według starego zwyczaju mają ich takież sami opatrować. A wszkoż tego dokładając, że potem zawżdy gdy posły obierać będą, tedy niech chorąży będzie za jednego posła a k niemu szlachcica jednego, a chcąli i dwu, mają też obrać. A wszytkich dwu z chorążem opatrzyć na strawę sami mają, według obyczaju. A tamże, gdzie będą posły obierać, tamże się mają społecznie zwolić, po czemu mają na posły złożyć. A jeśliby kto według onego postanowienia na czas położony nie dał, tedy ma być sądzon bez każdego pozwu tak, jako o nasze pobory.

[5] A co prosili, iż gdy się trafi ruszenie na wojnę, aby podług starego zachowania sześć szlachciców przy skrzyniach i przywilejach ziemskich byli ostawowni, a to dla niebezpieczeństwa jakiego od nieprzyjaciela i od ognia.

Gdzież my na ich prośbę tako chcemy mieć i tak ustawujem, iż na ten czas gdy ruszenie pospolite będzie, tedy na to by zawżdy ostawiono czterech ziemian, z których każdy byłby powinien służyć dwiema końmi a nie więcej. Którzy mają być on wszytek czas przy księgach, strzegąc ich pilnie.

[6] Co też prosili, aby starostowie abo dzierżawce tego powiatu ustawowali sprawiedliwą płacą na rzeczy pożywne, i w szynkach, i w każdych rzemiestnikach. Takież aby miara sprawiedliwa czerzchlona [sic] w przedawaniu zboża w każdem mieście, była ustawiona i cechowana.

Tedy my to chcemy mieć i ustawujem, iżby starosta, wziąwszy ku sobie urzędnika [k. 96v.] którego ziemskiego sądu, i wójta, i burmistrza onego miasta, te rzeczy ustawował, kiedy by jedno tego była potrzeba, według Statutu.

[7] Jako też prosili, aby wina która jest nasza, czternaście grzywien, ta sama byłaby brana ku skarbu naszemu. A in[n]e też winy sądowe, które wedle prawa sądowi należą, jako trzy grzywny, wiardunek etc., te sąd aby na się brał i to z miłosierdziem, bacząc na stan [s. 63] ubogich i na występ winnych.

Gdzież my ustawujem i chcemy, iż te winy nie mają inaczej być brane, jeno według Statutu: które na nas, te nam; a które sądowi abo urzędowi, tedy takież i to według postanowienia, które mają około tego osobliwie.

[8] Co też prosili, iż gdyby się przydało państwa WK[L] rozgraniczać z in[n]emi ziemiami przyległemi i z Koroną Polską, abyśmy dygnitarze i komisarze na te granice wysyłając swem nakładem podejmowali, a szlachta i ich poddani żadnych płatów i stacji im nienależnych nie

byli winni tego czynić, jedno tylko byłaliby tego potrzeba, aby ku komisarzom sami wyjachali tak, jako nam służą i to każdy w swym powiecie.

[9] Takież też, aby na brzemiona im nienależne nie byli przymuszani, jako na budowanie zamków.

[10] Takież też co prosili osobnie do drohickiego powiatu o jeden równy płat grodowi, bo jedno z konia po dwa grosza a spisnego po dwa pieniądza, który przez upór dawniejszych urzędników na nie miał być wwiedzion, a stanu ich barzo szkodliwy. Którego też, powiedają, iż niemała część szlachty nie dawa, jedno ci, których na on czas urzędnicy zniewolić mogli powiedając, iż by to nie miało do skarbu naszego dochodzić.

Na któreż ich te trzy prośby na ten czas nie zdało się nam nic inszego uczynić, jedno aby było według starego obyczaju i zachowania.

[11] Tako też prosili, aby powiat drohicki i mielnicki, które na służbę wojenną jeszcze nie są szacowani, aby już dla równej służby ziemskiej byli szacowani jako powiat bielski. A tak aby im byli dani komisarze, abo szacunkarze pewni, którzy by ich imiona abo grunty szacowali i pomierzali. I żeby u nich takież z dziesięciu włók koń był wyprawowan dla lepszej i dostateczniejszej posługi naszej, powiedając, iż tam jest wiele szlachty ubogiej, tak że na jednej włóce pięć, sześć i więcej ich [k. 97] mieszka.

Ale więc nam nie zdało się na ten czas w tem, aby wedle taksy, jedno aby wedle starego zwyczaju służyli. A wszakoż damy listy do pewnych urzędników, aby oni wszytkie grunty zmierzyli, a nam tego sprawę dali. A potem my, co się nam lepszego zdało w tej rzeczy, ustawiem. A wszakoż też dotąd póki co inszego nie ustawiem, mają podług starego obyczaju, jako wyżej napisano, służyć.

A k temu ponieważ do wiadomości naszej częstokroć przychodzi, a iż w in[n]ych powieciech podlaskich, które używają prawa polskiego, bywają częste najazdy i mężobójstwa prze[z] niekarność, która przez urzędniki nasze bywa omieszkowana. A tak, iżby występy złych byli karane, a dobrzy aby w pokoju mieszkali, tedy chcemy, ustawujem i przekazujem, aby na wszytki występy, a zwłaszcza na mężobójstwa, była egzekucja wedle Statutu, bez wszelakiego przemieszkania i folgowania. Które aby starosta wnet czynił pod winami w Statucie opisanemi. A którego głownika do wieże weźmie ku siedzeniu, tedy to ma być z wiadomością sądu ziemskiego kiedy pocznie siedzieć. A zasię takież nie ma go wypuścić ani kwitować, aż za wiadomością strony bolącej, abo która instyguje i sądu też ziemskiego. O czem też damy osobny list do starosty, aby i wieżę abo taras dla tych głowników osobny zbudował.

[12] Co też prosili, aby oni sami i ich poddani przez osoby duchowne do prawa ich duchownego nie byli wyzywani i klątwami obciążani o rzeczy ziemskie sądu ich duchownemu nienależne. Powiadając iż z tego to sądu duchownego księża duchowni posyłają na rewizje na grunta ziemskie. Gdzie więc choć się kto z ich sądu wyjmuje do swego należnego prawa, tedy by to dopuszczone im być nie miano. Ale jakoby ich klątwami k temu ciśniono a tako aby wedle Statutu o to każdy był karan. Gdzież to nam się zdało słuszna rzecz, aby też i w tem, aby wedle Statutu polskiego się zachowało.

[13] A co nas prosili z osobna od mielnickiego powiatu szlachty, abyśmy im dali podkomorzego, którego tam jeszcze nie było do tego czasu a bez niego trudno [aby] graniczne sprawy mogli być sprawowane.

[k. 97] Gdzież my na ich prośby to uczynili, i dopuszczamy, i ustawujem, aby już tam był podkomorzy. Który urząd my potem damy, komu będzie wola nasza[136].

Gdzież my rozkazujem wsztkiem wobec obywatelom onych powiatów, aby się wedle tego naszego postanowienia zachowali, a inaczej aby nie czynili pod łaską naszą.

A na lepsze świadectwo i istotę tych rzeczy, kazaliśmy pieczęcią naszą przypieczętać.

Działo się w Wilnie na walnym sejmie siódmegonastego dnia miesiąca lutego, roku od Narodzenia Pana Chrystusa 1547.

Joannes Hlebowicz[137] palatinus Vilnensis, cancellarius Magnus Ducatus Lithuaniae, manu sua propria.

[136] Jako pierwszy nominację królewską na urząd podkomorzego mielnickiego uzyskał Aleksy Czosnowski, 8 VII 1548 r.

[137] Jan Jurjewicz Hlebowicz wojewoda wileński 1542-1549, kanclerz wielki litewski 1546-1549.

VIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej [w Brańsku?] koniec 1546 r.

Szlachta ziemi bielskiej wysłała „e medio eorum" Jana Mieńskiego i Marcina Jałbrzyka Wyszyńskiego jako posłów na sejm w Wilnie[138]*. Na sejm przyjechał też – z urzędu - Paweł Zielepucha chorąży bielski, ale wyjechał przed zakończeniem obrad. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik ani jego akt.*

VIII/1. Odpowiedź Zygmunta Augusta na artykuły posłów ziemi bielskiej, Wilno, 17 II 1547 r.

Rkp. 1*, RGADA Moskwa, ML, nr 31, k. 92-95.* ***Rkp. 2****, AGAD, ML Transkrypcje, nr 217, s. 582-590;* ***Rkp. 3,*** *AGAD, ML Transkrypcje, nr 211, s. 872-881, kopia XVIII-wieczna;* ***Rkp. 4****, BUW, nr 354, s. 53-60, kopia XIX-wieczna sporządzona w oparciu o ML Transkrypcje nr 217, s. 582-590;* ***Rkp. 5****, BUW, nr 354, s. 37-50, kopia XIX-wieczna sporządzona w oparciu o ML Transkrypcje, nr 211, s. 872-881.*

Responsum SRM ad articulos universae nobilitatis Bielscensis datum.

Odpowiedź KJM wielkiego księdza litewskiego Zygmunta Augusta, na prośby wszytkiej szlachty powiatu bielskiego, która była uczyniona za kredencją przez posłańce spośrzodku tej szlachty bielskiej ku JKM podana na walny sejm do Wilna. Którą odpowiedź JKM z łaski swej pańskiej raczył rozkazać im powiedzieć, namówiwszy się około tego dostatecznie z pp. radami swemi WKL. Który sejm był w Wilnie, lata od Narodzenia Bożego 1547, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca stycznia.

Artykuły bielskie.

Zygmunt August z łaski Bożej król polski, wielki ksiądz litewski, ruski, pruski, żmojdzki, mazowiecki etc. pan i dziedzic.

Jakoż ci poddani nasi a wszytka szlachta ziemie i powiatu tego bielskiego przez posłańce swe na tym sejmie walnym pokornie się za to prosili, abyśmy onych w prośbach i potrzebach ziemskich około ich doległości niżej napisanych wysłuchali. Gdzież my z radami naszemi takową odprawę a odpowiedź rozkazali im uczynić a dać.

[k. 92v.] Articulus primus. Naprzód nas o to prosili, iż w przywileju temu powiatu bielskiemu danem od stryja naszego, sławnej pamięci JM króla i wielkiego księdza

[138] VL, t. 1, s. 287, *Sigismundus Augustus Bielscensem districtum iuri Polonico adscribit*, Wilno, 23 II 1547 r.; Н. А. Максимейко, *Сеймы литовско-русскаго государства до люблинской уніи 1569 г.*, Харьковъ 1902, *прил.*, s. 109.

litewskiego Aleksandra[139] jest napisane, iżby szlachta onego powiatu bielskiego nie mogła przedać imienia swego, aż z dozwoleniem naszem, abo urzędu naszego. A od tego dozwolenia musieli dawać kopę przypustnego a pisarzowi dwanaście gr. od zapisu. A iż to jest nie wedle prawa polskiego, a stanu ich szlacheckiemu rzecz barzo obciążliwa, prosili, abyśmy im w tym łaskę naszę uczynili, a ich wedle prawa polskiego zachowali, [s. 54] i ten artykuł w tem przywileju napisany na stronę odłożyli, żeby tej przypustnej kopy urzędowi i wiardunku pisarzowi dalej od tego czasu na nich brać nie kazali.

R[espon]s. A na to JKM z łaski swej pańskiej, namówiwszy się z pp. radami swemi, powiedzieć im kazał: aczkolwiek ten artykuł jest w ich przywileju napisany, ale bacząc na to, iż to jest przeciwko prawu polskiemu, które jest im dane od królów Ichm., ksiedzów wielkich litewskich, przodków JKM, ten artykuł i inne prawu polskiemu przeciwne na prośby ich, JKM na stronę odkładać, i wniwecz obracać, i kasować raczył[140]. A od dawania tej kopy urzędowi i dwanaście groszy pisarzowi, to jest od przypustnego, wszytką szlachtę powiatu onego bielskiego wyzwala. A od tego czasu wszytkiem urzędnikom tego przypustnego od nich brać zakazuje. A już go dawać od tych czasów dalej nie będą powinni.

[2] Takież też nas prosili, aby był postanowion szacunek sprawiedliwy od płacenia wszelakich listów w kacelariej naszej, tak od pisania, jako też i od pieczętowania, powiedając, iżby w tem byli obciążeni nad obyczaj prawa pospolitego.

Gdzież my tę rzecz natenczas odkładamy do postanowienia, które z radami naszemi uczynimy, około płaxenia tej w kancelariej naszej wszemu temu państwu wobec. A gdy co takiego będzie postanowiono, tedy tamże natenczas i o in[n]e wespołek ustawiemy. A to każem oznajmić po wszech ziemiach tego naszego WKL i w ich też powieciech.

[3] Co też prosili, aby te listy wojenne i sejmowe byli dawane do wszech urzędników, a najwięcej do sądu ziemskiego z szlachtą wespołek. Albowiem gdy bywają dawani jacy do starost, tedy bywają częstokroć zatrzymane, a tak [k. 93] nierychło ku znajomości slachty przychodzą w czem by się mogło stać omieszkanie posług naszych i RP.

Gdzież my to chcemy mieć, ustawujem i rozkazujem, aby z kancelariej naszej do powiatu tego było potem pisano listów dziesięć. Które starostowie, jeśli wojenne, tedy mają rozsyłać

[139] Przywilej nadany w Wilnie, 22 II 1501 r. przez Aleksandra jako wielkiego księcia litewskiego: *Nadanie ziemi bielskiej praw ziemi drohickiej, w: Zbiór praw litewskich*, wyd. A.T. Działyński, Poznań 1841, s. 82-91. Aleksander Jagiellończyk wielki książę litewski 1492-1506, król polski 1501-1506.

[140] Przywilej znoszący wszelkie ograniczenia w prawie polskim wydany na sejmie w Wilnie, 23 II 1547 r. *Sigismundus Augustus Bielscensem districtum iuri polonico adscribit*, VL, t. I, s. 287-288.

bez wszelakiego omieszkania po parochiach; a jeśli sejmowe, tedy do dygnitarzów i urzędników ziemskich, takież bez wszelakiego omieszkania a zatrzymania.

[4] A co prosili, aby od szlachty i ich poddanych myta i targowego nad ich prawa nie brano, gdy dla żywności swej bydła, abo zboża i insze swe dobytki do Polski abo do Prus prowadzą, abo na targach przedawają. Powiadając, iż Jarmoła, mytnik nasz, niezwykłemi cłami ich obciąża: to jest od solanki zboża po trzy gr., od bydlęcia po sześci bierze i dalej, jako wyciągnąć może, też i od statków domowych. A iż też z osobna urzędnicy starościni targowe biorą, a to nad prawo pospolite i ku skazie wielkiej ich wszytkich. Prosząc, aby słuszna wina na nich ustawiona była a przed którym urzędem oni mieli w powiecie odpowiadać.

Gdzież my na ich żądanie tak ustawujem, iż gdzieby ten mytnik nasz, Jarmoła, albo służebnicy, co mimo ustawę naszę brali, tedy to ma być temu od kogo weźmie wrócono z winą pięćdziesiąt kop [gr.] liczby litewskiej o co jacy przed nas ma być pozwan. A gdzie to nań przewiodą, tedy tej to winy połowica ma przyj[ś]ć na nas. A druga połowica na tego, co będzie na niem prawem dochodził. A jeśli żeby co urzędnik który, grodzki abo miejski, abo którykolwiek, myta abo targowe niesłusznie na kim brał, abo wyciągał, tedy takowego według Statutu[141] strona powodma abo żałująca, może do któregokolwiek prawa pociągnąć i winy dochodzić i szkody wedle Statutu.

[5] Jako też nas prosili, abyśmy my dali naukę, skąd by posłowie powiatowi, którzy na sjem bywają od ich za naszem rozkazaniem [są] posłani, mieli być na strawę opatrzeni. Takiż też chorąży prosił[142], iż ponieważ nie ma żadnego opatrzenia na swój urząd, a przedsię za listy naszemi na sejm jeździ, gdzie na tem niemało utracać musi, a tak abyśmy go w tem opatrzyli, aby nie szkodował.

Gdzież my to bacząc, iż przed tym nikt inszy posłów tych powiatnych nie opatrował, jedno sami tam szlachta na to się składali. Tedy i natenczas, takież według starego zwyczaju, mają ich takież sami opatrować. A wszakoż tego dokładając, iż potym zawżdy gdy posły obierać będą, tedy niech chorąży będzie za jednego posła, a k niemu [k. 93v.] szlachcica jednego a chcąli i dwu, mają też obrać. A wszytkich z chorążym opatrzyć na strawę sami mają, według obyczaju. A tamże gdzie będą posły obierać, tamże się mają społecznie zwolić, po czemu mają

[141] Chodzi o *Statuty* Jana Łaskiego (*Commune incliti Poloniae Regni privilegium, constitutionum et indultuum, publicitus decretorum approbatorumque*), zatwierdzone przez króla Aleksandra Jagiellończyka na sejmie koronnym w Radomiu w 1505 r. VC, t. I, vol. 1, s. 162-172.

[142] Paweł Zielepucha chorąży bielski 1541-1548.

na posły złożyć. A jeśliby kto według onego postanowienia na czas położony nie dał, tedy ma być ciążon bez każdego pozwu, tak jako o nasze pobory.

[6] A co prosili, iż gdy się trafi na sejmie na wojnę, aby podług starego zachowania sześć szlachciców przy skrzyniach i przywilejach ziemskich byli ostawowani, a to dla nieprzezpieczeństwa jakiego od nieprzyjaciół i od ognia.

Gdzież my na ich prośbę tako chcemy mieć i tak ustawujemy, iż natenczas gdy ruszenie pospolite będzie, tedy na to aby zawżdy ostawiono czterech ziemian z których każdy byłby powinien służyć dwiema tylko końmi, a nie więcej. Którzy mają być on wszytek czas przy księgach, strzegąc ich pilnie.

[7] Co też prosili, aby starostowie abo dzierżawce tego powiatu, ustawowali sprawiedliwą płacą za rzeczy pożywne w szynkach i w każdych rzemiestnikach. Takież aby miara sprawiedliwa czerchlona [sic] w przedawaniu zboża w każdem mieście była ustawiona i cechowana.

Tedy my to chcem[y] mieć i ustawujemy, iżby starosta wziąwszy ku sobie urzędnika którego ziemskiego sądu, i wójta, i burmistrza onego miasta, te rzeczy ustawował, kiedy by jedno tego była potrzeba, wedle Statutu.

[8] Jako też prosili aby wina, która jest nasza, czternaście grzywien, ta sama byłaby brana ku skarbu naszemu. A in[n]r też winy sądowe, które wedle prawa sądowi należą, jako trzy grzywny, wiardunek, też te sąd aby na się brał i to z miłosierdziem, bacząc na stan ubogich i na występ winnych.

Gdzież my ustawujem i chcemy, iż te winy nie mają inaczej być brany, jedno według Statutu: które na nas te nam, a które sądowi abo urzędowi tedy takież i to według postanowienia, które jest w drogickiem powiecie około tego.

[9] Co też prosili, iż gdyby się przydało państwa WK[L] rozgraniczać z in[n]emi ziemiami przyległemi i z Koroną Polską, abyśmy komisarze i dygnitarze na te granice wysyłając swem nakładem podejmowali. A szlachta i ich poddani żadnych płatów i stacyi im nienależnych nie byli winni czynić. Jedno tylko byłaliby tego potrzeba, aby ku komisarzom [k. 94] sami wyjachali, tak jako nam służą, i to każdy w swem powiecie.

[10] Takież też, aby na brzemiona im nienależące nie byli przymuszani, jako na budowanie zamków.

[11] Takież też co prosili o jeden równy płat grodowy, bo jedno z konia po dwa grosza, a spisnego po dwa pieniądza. Który przez upór dawniejszych urzędników na nie miałby być

wwiedziony a stanu ich barzo szkodliwy. Którego też, powiadają, iż niemała część szlachty nie dawa, jedno ci, których na on czas urzędnicy zniewolić mogli powiedając, iżby to nie miało do skarbu naszego przychodzić.

Na których ich te trzy prośby natenczas nie zdało się nam nic inszego uczynić, jedno aby było według starego obyczaju i zachowania.

A k temu ponieważ ku wiadomości naszej częstokroć przychodzi, iż w onych powieciech podlaskich, które używają prawa pospolitego polskiego, bywają częste najazdy i mężobójstwa, prze[z] niekarność, która przez urzędniki nasze bywa omieszkiwana, a tak, iżby występy złych byli karani, a dobre aby w pokoju mieszkali. Tedy chcemy, przykazujemy i ustawujemy, aby na wszytkie występy, a zwłaszcza mężobójstwa, była egzekucja wedle Statutu, bez wszelakiego przemieszkania i folgowania. Którą [aby starosta][143] wnet czynił pod winami w Statucie opisanemi. A którego głownika do wieże weźmie ku siedzeniu, tedy to ma być z wiadomością sądu ziemskiego, kiedy pocznie siedzieć. Zasię takież nie ma go wypuścić, ani kwitować, aż z wiadomością strony bolącej, abo która instyguje, i sądu też ziemskiego.

[12] Co też prosili, aby oni sami i ich poddani, przez osoby duchowne do prawa ich duchownego nie byli wyzywani i klątwami obciążani o rzeczy ziemskie sądu ich duchownemu nienależne. Powiadając, iż z tego to sądu duchownego księża duchowni posyłają na rewizje na grunta ziemiańskie. Gdzież więc choć się kto z ich sądu wyjmuje do swego należnego prawa, tedy by to im dopuszczano nie miano być, ale jakoby ich klątwami k temu ciśniono a tako aby wedle Statutu o to każdy był karan.

Gdzież to nam się tez słuszna zdała rzecz, aby też w tem wedle Statutu polskiego [się] zachowało.

[13] Co [się] też skarżyli na urzędniki ziemskie, a zwłaszcza na pisarza[144], iż nie wedle statutu się sprawują w urzędziech, iż nad Statut wyciągają od pisania, abo od in[n]ych rzeczy, prosząc, aby byli w tem opatrzeni, aby się zachowali według Statutu.

Gdzież my, choć za osobnem przywilejem jem już to z łaski naszej dali, aby zupełnie wszytko działo się wedle Statutu a prawa polskiego, którego mają używać. Ale jednak [k. 94v.] chcemy to mieć i rozkazujem wszytkiem wobec urzędnikom ziemskiem i grodzkiem, aby się we wszytkich sprawach sprawowali wedle Statutu polskiego. A gdzieżby kto chciał w czem się inaczej zachować, aby taki był karan wedle Statutu.

[143] Lekcja domyślna.
[144] Stanisław Wierzbowski pisarz ziemski bielski 1530-1549.

[14] Ale iżby się temu snadniej zabieżało, aby wszyscy urzędnicy się według Statutu przeciwko szlachcie zachowywali, prosili nas za to, abyśmy im dopuścili tego, iżby mogli mieć opiekuny swe, abo syndyki, którzyby ich bronili od urzędników, gdyby szlachtę na co wyciągali, abo się z niemi nad zachowanie prawa obchodzili. A tak aby aby o nie prawem czynili, tak tam w opiece, też i przed nami, o każdego z osobna, abo wszech pospolicie, krzywdy. Na co już, jako powiadają, obrali między sobą niektóre [z] braciej swej na imię Jana Mieńskiego i Teofila Brzozowskiego. Którem obiema i każdemu z osobna dają moc zupełną o wszytki krzywdy czynić i instygować któregokolwiek imieniem uwiązanego, abo wszech, zaraz gdzie by się im bezprawie działo. Też aby ci to opiekunowie prawem czynili przeciw poborcom i wybiercom pieniędzy pospolitych, które wszytka szlachta między sobą obierali ku wybieraniu poborów, które sami na się z pospolitego zezwolenia ku pospolitem swym potrzebom ustawiali. A tak aby ci wyborce któregokolwiek stanu liczbę z tych pieniędzy poborowych pospolitych jem czynili, bo już od kilkanaście lat, te pieniądze między tymi poborcami zalegli[145].

A tako my na ich żądanie i prośby dozwalamy tego, iżby ci to wyżej mianowani Jan Mieński a Teofil Brzozowski byli ich opiekuny abo syndyki do tego czasu, póki by abo oni ich chcieli mieć, abo też oni się tego podejmować. A iżby ich imieniem instygowali i czynili o ich doległości i krzywdy od urzędników, gdzieby przeciw prawu zachowywali się przeciwko im, wszytkiej szlachcie, abo któremu z nich z osobna. Takież aby tych poborowych pieniędzy na poborcach dochodzili na każdem u kogo by się takowe pieniądze dowiedzieli być. Które ex officio, jako rzecz urzędowi należną mają pozwać tak przed nas, tak też do ziemskiego abo grodzkiego sądu. A doszedł[ł]szy prawem tych pieniędzy, aby mogli kwitować, a zasię liczbę z tego czynić wszem. A to iżby mogli czynić w każdem prawie, tak przed nami, jako gdzie indziej.

[15] A co się skarżyli na chorążego swego, jakoby on w urzędzie swem był omieszkałem, ani na wojnę, ani ku listom sejmowem z niemi nie bywał. Gdzież i tego roku, gdy oni byli na posłudze naszej pod Włodzimierzem[146], on tam z niemi nie był, a oni bez własnej chorągwie byli. A k temu, iż już tam w powiecie bielskiem osiadłości nie ma. A tak, abyśmy inszemu komu ten urząd dali, [k. 95] którego by oni nam ofiarowali.

[145] Wskutek konfliktu szlachty ziemi bielskiej z Olbrachtem Gasztołdem, wojewodą wileńskim i kanclerzem wielkim litewskim, także starostą bielskim, szlachta dobrowolnie opodatkowała się, a za zebraną sumę – za pośrednictwem królowej Bony – wykupiła starostwo bielskie z rąk Gasztołda w latach 1532-1533. Chodzi tu o dokonanie rozliczeń z zebranych pieniędzy.

[146] Wyprawa Zygmunta Augusta pod Włodzimierz na Wołyniu odbyła się w 1546/1547 r.

Gdzież nam na tę ich prośbę natenczas uczynić się nic inszego nie zdało, jedno, iż ponieważ chorąży odjechał stąd, a tak, aby go ci opiekunowie kiedy na potem pozwali przed nas o to wszystko, a naonczas my to co będzie słusznego, uczynim.

A tak my rozkazujem wszytkiem wobec obywatelom onego powiatu, aby się wedle tego naszego postanowienia zachowali, a inaczej aby nie czynili, pod łaską naszą.

A na lepsze świadectwo i istotę tych rzeczy, kazaliśmy pieczęcią naszą przypieczętać.

Działo się w Wilnie na walnem sejmie, siódmegonastego dnia, księżyca lutego, roku od Narodzenia Pana Chrystusa 1547.

Joannes Hlebowicz[147] pal(a)t(inus) vilnens(is), cancellarius Magni Ducatus Lituaniae manu sua.

[147] Jan Jurjewicz Hlebowicz wojewoda wileński 1542-1549, kanclerz wielki litewski 1546-1549.

IX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 17 XII 1548 r.

Mikołaj Korycki sędzia ziemski bielski, prawdopodobnie wysłany jako poseł ze zjazdu szlachty ziemi bielskiej do królowej Bony w sprawie nieprzenoszenia sesji sądu ziemskiego z Brańska do Tykocina.

IX/1. List królowej Bony do króla Zygmunta Augusta, Warszawa, 17 XII 1548 r. (fragment).

***Rkp.** obecnie nieznany*[148]*; **Druk:** „Zbiór pamiętników do dziejów polskich", t. 1, wyd. W. S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. 158–159.*

[s. 158] Existens hic apud nos Coriczk(i)[149], iudex Bielscensis, narravit nobis, quosdam nobiles Tykocinenses litteras a Maiestate Vestra obtinuisse de transferendis ex Bransko ad Tykoczin[150] terminis terrestribus; iudicia ipsa in Bransko, quamvis nostra bona sunt, ad nullum usum nostrum fiunt, imo plus molestiae et difficultatis inde nobis et servitoribus vel factoribus nostris contingit. Sed quia longe plures sunt nobiles prope Bransko quam prope Tikoczin, et iudicia ipsa a multis iam temporibus in Bransko celebrantur, rogamus Maiestatem Vestram, potius maioris partis nobilium rationem habeat, et petitioni aliquot saltim vel capitanei Tikoczinensis desiderio non acquiescat, iudiciaque ipsa iuxta morem et consuetudinem hucusque retentam et vivente Serenissimo Parente Maiestatis Vestrae observa-[s. 159]-tam in Bransco [*sic*] celebrari permittat. Quod Maiestatem Vestram pro re digna et iusta, maior enim pars nobilium petit, facturam non dubitamus.

[148] Oryginał listu zachowany co najmniej do połowy XIX w. pochodził „z rękopiśmiennej księgi będącej własnością Władysława hr. Ostrowskiego, a złożonej z samych autografów", z której Władysław Stanisław Plater korzystał „za pośrednictwem i przy pomocy [...] Alexandra hr. Przezdzieckiego" (*Zbiór pamiętników do dziejów polskich*, t. 1, wyd. W. S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. III). Dalsze losy tego poszytu nie są znane, być może trafił do Biblioteki Ordynacji Przezdzieckich i uległ zniszczeniu podczas II wojny światowej.

[149] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.

[150] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.

X. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 12 IV 1549 r.

Szlachta ziemi bielskiej wysłała do króla Zygmunta II Augusta do Krakowa posłów, z których jednym był Jan Mieński, ze skargą na ziemskich urzędników sądowych. Król w odpowiedzi na poselstwo wydał mandat do tychże urzędników, w którym określił ich powinność i wyznaczył daty roków sądowych.

X/1. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do urzędników sądowych ziemskich ziemi bielskiej, Kraków, 12 IV 1549 r.

Rkp. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 236, k. 371-373. Oblatowano w księgach sądu apelacji podlaskiej w Metryce Litewskiej 12 IV 1549 r.* [feria sexta post d(omi)nicam Judica a. D. MDXLIX].

[k. 371] Significamus tenore pr(aese)ntium, quibus expedit universis, praesertim v(er)o iudici, [k. 371v] subiudici, notario, caeterisq(ue) offi(ci)alib(us) terre(stre)s Bielscen(ses), quia conquesti essent nobis gavit(er), quida(m) totius nobilitatis terrae Bielscen(sis) istius ad nos missi nomine, quod ipsi a vobis iudiciis terrae eiusd(em) praesiden(tis) gravibus iniuriis et damnis afficiant(ur), inprimis v(er)o, quod ipsos no(n) iuxta p(rae)scripta legu(m) et privilegioru(m) ipsoru(m) veru(m) p(ro) arbitrio animiq(ue) sui sente(n)tia iudicare solentes, tu(m) quod no(n) statis seu determinatis temporibus quae p(rae)scripto legu(m) quater, ut minimu(m) in a. celebran(do) ter(mi)niis su(n)t constituta et quod negligent(ur) satis termi(n)os celebratis vix interdu(m) una(m) aut altera(m) parochia(m) absolven(do) suis interim privatis negotiis et com(m)odis studen(tes) ex loco iudicioru(m) recedere no(n) terminat(is) iudiciis solentis et quod post publicat(ione)m seu p(ro)clam(ati)onem terminoru(m) serius ipsi ad locu(m) iudicioru(m) venire. Tertio, quarto, inte(er)d(um) et quinto die ad obeund(a) officii v(est)ro minus soleatis longiori mora et expect(ati)one adventus sui ipsos ad facien(da) sumptus adigen(do), quibus etia(m) iudi(ci)is pleriq(ue) v(est)rum p(ro) debito off(ic)ii sui adesse no(n) sole(n)t. Item quot terminoru(m) particulariu(m) celebr(ati)o sive libror(um) positio istis term(in)os communes p(ro) more no(n) praecederet, quod at(que) circa libros actor(um) non notarius cu(m) camerariis iuxta praescripta legum communemq(ue) observantia(m), veru(m) vicenotarius aliquis no(n) juratus parumq(ue) p(ro)batae fidei adesse soleat, sed nec camerarios suos, quoru(m) unu(m) iudex, subiudex vero alt(eru)m habere debent, vos habeatis. Ite(m) quod memoralia insolita cont(ra) praescriptu(m) legu(m) illiusq(ue) nobilit(atis) privilegiu(m) ex gra(tia) n(ost)ra concessu(m) bina terneq(ue) in una causa, et a singulis p(er)sonis in cit(ati)one [k. 372] aliqua conten(tis) singula extorquere

soleatis, a resign(ati)one vero p(er)petua sexagena(m) una(m) recipiatis, cuius no(m)i(n)e adhuc erat questu(m) nobis, quod condemn(ati)ones in lucro ac evasiones primo aut secu(n)do terminoru(m) die admittere cont(ra) omne(m) observantia(m) legumq(ue) praescripta soleatis, unde et memorialiu(m) restitutiones et arestationes no(n) necessariae crescere sole(n)t. Tum quid etia(m) scriba(m) quenda(m) et ali(u)m que(m)pia(m) ad annotan(da) solum(mod)o et extorgen(da) poenas et memoralia a vos creatas minime tu(m) necessarios, im(m)o ip(s)is inutiles habeatis. Idq(ue) facien(do) contra praescripta legu(m) eiusq(ue) nobilitatis libertates ac privilegia, quibus ipsi p(er) vos derogari hoc modo plurimu(m) seq(ue) no(n) mediocriter gravari quereba(n)t(ur), supplica(do) a nob(is) clement(er) si(bi) sup(er) res provideri. Quoru(m) nos supplicationi benigne annuen(dos) cupien(tes) etia(m) subditos n(ost)ros circa eor(um) privilegia et libertates co(n)servari et quaevis illicita ab eis avertere vobis mandamus omnino habere volen(tes), ut quod ad off(ic)ia v(est)ra attinet in iis ita vos erga nobilitate(m) tota(m) geratis, ut neq(ue) fines et praescripta legu(m) excedere neq(ue) privilegia eor(um) aliquo infringere videamini. Potissimu(m) v(er)o, ut ad iudicia quaevis obeun(da) suis t(em)p(or)ibus venire no(n) negligat(ur) eisq(ue) ip(s)e praesen(tis) int(er)sitis, que(m)quid(em) iux(ta) statutu(m) quat(uor) in a. ad minimu(m) celebrari volum(us): primo postridie festi Cicu(m)cisionis Domi(ni) [*2 I*], secu(n)do Quadragesimae prima aut secu(n)da die Ciner(is), tertio postridie festi s(an)ctissimae Trinitatis, quarto et ultimo post festu(m) divi Michaelis [*po 29 IX*] utq(ue) inceptis iudiciis ex illo loco eiusq(ue) discedatis, sed ead(em) ad fine(m) indicetis. Simil(ite)r et ter(m)i(n)os p(ar)ticulares sive posit(i)o(ne)m libror(um) celebrari volumus. Cui notarius cu(m) camerariis ipse p(raese)ns p(rae)sideat. Ceter(um) iudex cu(m) subiudice camerarios suos, viros probos rer(um)q(ue) p(er)itos acsi [k. 372v] fieri pot(est) l(itte)ratos habea(n)t, qui off(iciu)m suu(m) diligent(er) et fidel(ite)r exerceant. Mandamus etia(m), ut condemnatio(n)es in poena contumatiae et iuram(en)ta in qual(ib)et parrochia primo die terminor(um) absolvant(ur). Condemnatio(n)es vero in lucro et evasiones in fine iudicioru(m) admittunt(ur). Memoraliu(m) v(er)o et poenar(um) exactiones no(n) aliter qua(m) iuxta praescripta legu(m) Regni ac co(n)suetudine(m) t(er)rae Drohicen(sis). Decretis etia(m) n(ost)ris an(t)ea approbata fiant. Preterea quonia(m) et de no(ta)rio iid(em) nobiles apud nos graviter essent quaesti, quare etia(m) mandamus, ut deinceps ipse notarius celebrationi t(erm)i(n)or(um) et positioni libror(um) praesens intersit neq(ue) al(ia)s p(er) servitores aut vicenotarios suos no(n) iuratos id officii expleat, sed diligent(er) et fidel(ite)r omnibus off(iciu)m suu(m) spectan(do) intendat, utq(ue) iudicis et subiudicis decreta ita vere, ut illa p(er) eos ferri et terminari sole(n)t libru(m) inscribat illaq(ue) sine mora et cunctatione p(ar)tibus ext(en)dat. Item inscriptiones quasqcu(m)q(ue) in libru(m) inductas sine scitu et

p(raese)ntia iudicii corrigere, addere sive minuere id quod actis ill(is) saepius reperiri dic(e)a(n)t, deinceps no(n) audea(n)t. Veru(m) omnia decreta iudicii et quaevis alia diligent(er) et expedite dicent. Salaria etia(m) no(n) alia neq(ue) maiora qua(m) quae legibus Regni praescripta et assignata sunt. Ta(m) notarius, qua(m) eius vicesgeren(tes) a quoq(ue) extorquere no(n) praesuma(n)t. Item a lectur(as) et quaeren(das) actoru(m)q(ue) quod voca(n)t apertione salariu(m) deinceps ita, ut hactenus soliti era(n)t exigere no(n) audea(n)t, sed id sine quavis solutiones semp(er) facere tenea(n)tur. Mandamus etia(m) ne notarius aut eius viceno(ta)ri(us)q(ue) s(cili)cet p(ro) offi(ci)o suo co(n)troversias solu(m) p(ar)tiu(m) scribere d(eb)et. Causaru(m) procuratio(n)es exercere aliciuiusq(ue) causis patrocinari id quod hactenus ip(s)i cont(ra) n(ost)ras priores inhibitiones et legu(m) etia(m) p(rae)scriptu(m) temere admitte(re) ferunt(ur) amplius audea(n)t, sed nec alienis officiis sese ingera(n)t. Quae nimiru(m) camerariis aut aliis iuratis personis competu(n)t. In coniversu(m) v(er)o v(estr)os et v(est)rum singulis mandamus atq(ue) adeo serio p(rae)cipimus, ut ita unusquisq(ue) v(est)rum in [k. 373] off(ic)io suo se gerat, ut ni(hi)l ab eo desiderari posse videatur. Neq(ue) deinceps nobilitas ipsa querula(m) de nosq(ue) molesta(n)di occasionem habeat. Alioquin si secus ab aliquo v(est)rum sive quocunq(ue) vices v(est)ras geren(di) fieri comp(er)tum habebimus. Nos ex off(ic)io n(ost)ro cont(ra) vos p(ro)cedi mandabimus poenasq(ue) de iure statutas extendi curabimus. In cuius rei testimonium. Dat(um) etc.

X/2. Manifest posła Jana Mieńskiego o przekazaniu przedstawicielom szlachty bielskiej przywileju uzyskanego od króla Zygmunta II Augusta, Brańsk, 17 VI 1549 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 125v-126. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 17 VI 1549 r.* [fe(r)ia secunda in crastino sanctissimae et individue Trinitat(is) a. D. 1549].

[k. 125v] Constitutus personaliter coram oficio capitaneali in actu superius contento nobilis Joannes Myenski[151] reproduxit privilegium generale[152] totius nobilitatis districtus Bielscen(sis), per ipsum ad supplicatu eiusdem nobilitatis apud S.R. atque D.M. nuper obtentum, quo reproducto nobilibus [*1*] Baltizar Pietkowski[153], [*2*] Jacobus Myenski[154], [*3*]

[151] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.
[152] Zapewne chodzi o mandat króla do urzędników sądowych z 12 IV 1549 r.
[153] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[154] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.

Matheus[155] Vissenski[156], [*4*] Stanislao Bodak de Lubino[157], [*5*] Felice Corvo Wspala de consensu nobilitatis protu(n)c existentis ad servandum contullit ac in manus eorum salvum ac integr(um) porrexit tantisper quoad usque tota nobilitas alios nobiles uti hocidem privilegium deponeret sibi ellegerit. Insuper prefati nobiles et alii plures protunc existen(te)s de eodem districtu cum sole(m)ni protestatione allegabant [k. 126] et gravi in querella deposuerunt super generosum Nicolaum Coriczki[158], iudicem terrestre(m) Bielscen(sem), q(ui) ultra com(m)unem iuris observantiam exegit, a nobilitate inconsueta memorialia et admissionalia minus iusta vulgo nuncupatu przipustne a publicatione eiusd(em) privilegii coram iuditio per eiusd(em) Joanne(m) a biennio facta[159].

[155] W źródle poprawiono pierwotny zapis „Mathias" na „Matheus".

[156] Prawdopodobnie Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.

[157] Łubino, okolica szlachecka w ziemi bielskiej z ośrodkiem parafii łubińskiej we wsi Łubino Kościelne (obecnie pow. bielski).

[158] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.

[159] Mowa tu zapewne o uzyskanym m.in. przez Jana Mieńskiego jako posła przed dwoma laty, w 1547 r., przywileju na prawo polskie dla ziemi bielskiej, zob. VL, t. 1, s. 287-288.

XI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23-24 IX 1549 r.

Szlachta ziemi bielskiej zgromadziła się na zjeździe 23 IX 1549 r., uchwalając laudum i plenipotencję dla Jana Mieńskiego i Pawła Domanowskiego, posłów wysłanych do króla Zygmunta II Augusta w sprawie konfliktu z urzędnikami ziemskimi. Nazajutrz (24 IX) do uchwał przyłączyli się przedstawiciele szlachty goniądzkiej. Poborcami na rzecz posłów wybrano Jakuba Mieńskiego i Stanisława Domanowskiego. Sejmik poprzedziła protestacja w imieniu szlachty bielskiej przeciwko urzędnikom o to, że niesprawiedliwie przedstawiali jej działania królowi. Posłowie wystąpili jako syndykowie ziemi bielskiej przed sądem apelacji podlaskiej w procesie z Wojciechem Jasieńskim o bezprawne uzyskanie przez niego pisarstwa ziemskiego bielskiego w Niepołomicach 16 XII 1549 r. [feria secunda post festu(m) divae Luciae a. D. MDXLIX][160].

XI/1. Protestacja w imieniu szlachty ziemi bielskiej przeciwko urzędnikom ziemskim, Brańsk, 11 VIII 1549 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 197. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 11 VIII 1549 r.* [feria secunda post festum divi Laurentii proxima].

[k. 197] Veniens personaliter ad p(raese)ntiam oficii capitanealis in iuditio presiden(tis) superius in actu contenti nobiles [*1*] Theophilus Brzozowski[161], [*2*] Stanislaus Pietkowski[162], [*3*] Jacobus Mienski[163], [*4*] Joannes Crassowski[164], [*5*] Georgius Crassowski, [*6*] Stanislaus Zaleski, [*7*] Mathias Koboska, [*8*] Laurentius Kierznowski suis et totius nobilitatis districtus Bielscen(sis) nomi(ni)bus gravi in querella manifesta(n)do se deposuerunt in et contra quosdam oficiales terraestres eiusdem d(i)s(tri)ctus Bielscen(sis) in actu illo et aliis oclusis litteris contentes quibus ip(s)i et nonnulli nobiles districtus Bielscen(sis) apud S.R. atque D.M. minus iuste accusati et in indignatione(m) no(n) medionem per eosdem oficiales delati sunt, ut in pr[a]einsertis actu et litteris latius contentur. Ne ve tante existimationis S.R. atque D.M. subditos suos pr[a]einsertos nobiles ac[c]usatos habere[165] velit, p(re)ca(ti) erunt instanter ofitium, ut recognitione(m) ministerialiu(m), qua declarare atque deducere S.R. atque D.M. innocentiam suam poterunt in actu castren(si) inseri ac inscribi, quibus ofitium castren(sem)

[160] RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 236, k. 505v

[161] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.

[162] Stanisław Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.

[163] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.

[164] Jan Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.

[165] Po tym słowie skreślone powtórzenie: habere.

eandem recognitione(m) admisit inscribere, quisquidem nobiles v(ideli)cet Michael Lapa[166], Mathias Lappa[167] et Marcus Rosko[168], ministeriales terrestres, ad instantem requisitionem nobilitatis totius pr[a]efati districtus Bielsen(sis) personaliter comparen(te)s cora(m) ofitio castren(se) unanimiter publice et per expressu(m) recognoverunt quia circa actum feria secunda infra octavas Corporis Chri(sti) [*24 VI 1549*] a. p(rese)ntis in Surasch[169] per dictos oficiales terrestres factum non fuerunt p(raese)ntes neque aliqua(m) recognitione(m) protestationis fecerunt, que in actu diei prefata latius habetur nisi feria quarta medi(et)ate sequen(tis) [*26 VI 1549*] circa actum, cui dominus capit(ane)us[170] cum aliis oficialibus terrestribus pr[a]esidebat in curia regali Sarazen(sis) p(raese)ntes fuerunt et recognitiones faceba(n)t. De qua recognitione ministerialium nobiles pr[a]enominati cum eodem ofitio solenniter protestati sunt.

XI/2. Pełnomocnictwo dane posłom Janowi Mieńskiemu i Pawłowi Domanowskiemu przez szlachtę ziemi bielskiej, Brańsk, 23 IX 1549 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 245-246. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 23 IX 1549 r.* [feria secunda post festum divi Math[a]ei Ap(osto)li et Ewan(gelis)t[a]e proxima a. D. 1549].

[k. 245] Venien(tes) personaliter ad p(raese)ntiam officii capitaneal(is) in actu superius contenti et ad acta p(raese)ntia Bielscen(sia) generosi et nobiles [*1*] Stanislaus Squarek[171], h[a]eres de Gassowka[172], succ(amera)rius terrestris Bielscen(sis), de parochia Płonska[173], [*2*] Stanislaus[174], [*3*] Baltizar[175] Pyetkowsci de parochia Pyetkowska[176], h[a]eredes in itidem, [*4*] Nicolaus Arcziechowski[177], [*5*] Georgius et [*6*] Valentinus[178] Crassowsci de parochia

[166] Michał Łapa (Łapiński), woźny ziemski bielski.
[167] Maciej Łapa (Łapiński), woźny ziemski bielski.
[168] Marek Roszko (Roszkowski), woźny ziemski bielski.
[169] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[170] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[171] Stanisław Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej 1547-1568.
[172] Gąsówka, okolica szlachecka w ziemi bielskiej (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[173] Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Płonce.
[174] Stanisław Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[175] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[176] Parafia p.w. św. Anny w Pietkowie.
[177] Mikołaj Arciechowski, wojski ziemi bielskiej 1554-1569, syn Stanisława, chorążego ziemi łomżyńskiej. Był prawdopodobnie przedstawicielem parafii wyszkowskiej.
[178] Walenty Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.

Domanowska[179], [*7*] Martinus Jalbrzik[180], [*8*] Mathias Vipich[181], [*9*] Joannes Costro, [*10*] Andreas Cordula Vissenski de parochia Vissenska[182], [*11*] Andreas Martini de Voini[183] de parochia Dambrowska[184], [*12*] Theophilus Brzozowski[185], [*13*] Venceslaus et [*14*] Seraphin Zalesci de parochia Topicewska[186], [*15*] Nicolaus de parochia Kuleska[187], [*16*] Felix Crupek[188] et [*17*] Jacobus Malik de parochia Jablonska[189], [*18*] Stanislaus Luba de parochia Lubnynska[190], [*19*] Jeorgius Malinowski[191] de parochia Branscen(sis)[192], [*20*] Moyzeys cum [*21*] Swyetlik Brussowsci de parochia Sokolowska[193], [*22*] Mathias Wnor et [*23*] Jacobus Gayk de parochia Cobilinska[194] suis et totius nobi(li)tatis in dictis parochiis ex(iste)ntis nomi(ni)bus publice et per expressum unanimi consensu et voluntate recognoverunt, quia nobilibus Joan(n)e Myensky[195], Paulo Domanowski[196] in omnibus et singulis suis causis, [k. 245v] negociis, iniuriis, gravami(ni)bus, angariis ab officialibus iudicii terrestris perpessis et precipue con(tra) generosum Albertum Jassienski[197], in D.M.L. coquine m(a)g(ist)r(u)m, de male obtenta notariatu[198] terrestri Bielscensi, omni(m)odam facultatem ac p(otes)tatem, plenipotentiam coram S.R.M. agen(di), exercen(di), procuran(di), facien(di)que com(m)iserunt ac p(rese)ntibus com(m)ittunt. Promitten(do) insuper quicquid per illos nobiles

[179] Parafia p.w. św. Doroty w Domanowie.
[180] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[181] Prawdopodobnie Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[182] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).
[183] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[184] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[185] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[186] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[187] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[188] Powinno być: Cruczek. W źródle doszło do pomyłki pisarskiej i zamiany „cz" na „p".
[189] Parafia p.w. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św. Piotra i Pawła).
[190] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Łubinie Kościelnym.
[191] Jerzy Malinowski, podstarości brański 1550.
[192] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Brańsku.
[193] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[194] Parafia p.w. św. Stanisława w Kobylinie-Borzymach.
[195] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.
[196] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[197] Wojciech Jasieński, kuchmistrz litewski 1545-1560, pisarz ziemski bielski 1549-1561.
[198] Po tym słowie skreślone: Bielsce.

factum, gestum, ordinatumque fuerit, coram S.R. atque D.M. id tota rattum, gratum atque firmu(m) tenere et inviolabilit(er) per ip(s)os observare.

Idem prefati nobiles de parochiis prenomi(n)atis eisde(m) nobilibus Joanni Mienski et Paulo Domanowski apud exactores de contributione generali, qua(m) ip(s)i nobiles in defensione R.P. de unanimi consensu [199]{ab equo per decem g(rossos)}[153] [...][200] constituerunt viginti s(e)x(ag)enas gr(ossorum) pro expensis de com(mu)ne errario eiusdem contributionis tollere et in effectu levare ac de eisdem exactores quiettare, tanqua(m) soli personaliter interessent, suis et totius nobilitatis nomi(ni)bus comis(s)er(un)t.

Et hicidem personaliter constitutus nobilis Joan(n)es Buino, ministerialis castren(sis), ab ofitio capitaneali in actu superius contento [155]{deputatus}[201] nobilibus pr[a]eno(m)i(n)atis recognovit, quo ex protestatione eorunde(m) nobiliu(m) attigit coram eodem offitio nobilem Paulu(m) Cedrowski, factore(m) generosi Alberti Jassienski, in D.M.L. coquine magistrum [sic], de Camyo(n)ka[202] audivit dicen(tem), q(uod) cit(a)t(i)ones mandati[203] S.R.M. in manus eiusdem devenerunt, de quibus dominu(m) suu(m) certiore(m) reddidit, de qua recognitione ip(s)i nobiles solen(n)iter protestati sunt.

Ad quorum ectiam nobilium supranomi(na)torum insta(n)tem petic(i)o(ne)m generosus Stanislaus Squarek, succ(amera)rius t(er)restris Bielsen(sis), coram eodem ofitio capitaneali publice et per expressum recognovit, quia nobi(li)tas districtus eiusdem Bielsen(sis) dum convenerat pro termi(ni)s in Surasch[204] terrestribus feria secunda infra octavas Corporis Chri(sti) [*24 VI 1549*] per iudices terrestres indictis, extunc ni(hi)l aliud a iudicibus convenien(dum) feria quarta i(m)mediate sequen(tis) [*26 VI 1549*] postulabat, preter ut sup(er)sedere(n)t a iudiciis suis usque ad informatione(m) S.R.M. de d(omi)no Jassienski, qui sine ellectione totius nobi(li)tatis a S.R.M. notariatum ter(re)strem con(tra) iura eiusde(m) [k. 246] nobilitatis obtinuit. Cum vero pro cista actorum terrestrium dicti iudices ad hospitiu(m) in qua servabu(n)t misissent, recusante cistam per hospitem illis extradere, nisi his qua silebant

[199-153] Dopiska wstawiona w to miejsce przez pisarza.

[200] Nieczytelne 1-2 słowa.

[201-155] Dopiska wstawiona przez pisarza. W źródle znak dodania wstawki położono przed wyrazem „contento".

[202] Kamionka, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki).

[203] Chodzi o list króla Zygmunta II Augusta do W. Jasieńskiego z 20 VII 1549 r. [sabbato an(te) festum div[a]e Mari[a]e Magdalen[a]e proxima a. D. 1549]; zob. oblata tegoż w księgach grodzkich brańskich podczas roków sądowych grodzkich 9 IX 1549 r. [feria s(e)c(un)da post fest(um) Nativitat(atis) Virgi(nis)s Mari[a]e a. D. 1549]: NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 228-228v; a także, pod tą samą datą, zeznanie woźnych o dostarczeniu pisma W. Jasieńskiemu: ibidem, k. 232.

[204] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

eundem deferre ad iuditia eoru(m) iudicare, tam illi iudices servitores suos pro eadem cista miserunt, qui eundem ad p(rese)ntiam illorum attulerunt, de qua acta per illos iudices aperta cista illa pa(r)te eo evoluta sunt. De qua recognitione dicti succ(amera)rii ip(s)i nobiles coram eod(em) ofitio solen(n)iter protestati sunt.

XI/3. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 23 IX 1549 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 253v oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 23 IX 1549 r.* [feria secunda post festum divi Math[a]ei Ap(osto)li et Ewan(gelis)t[a]e proxima a. D. 1549]*;* ***Rkp. 2.*** *NGAB, f. 1744, op. 1, sygn. 1, k. 372v oblaty w urzędzie ziemskim suraskim dokonali Jakub Mieński i Stanisław Domanowski 25 V 1551 r.* [feria secunda in crastino sanctissim[a]e Trinitatis a. D. 1551]*;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 55, s. 302-303.*

[k. 253v] Constituti personaliter generosos et n(obiles) [*1*] Stanislaus Squarek[205], succ(amera)rius terrestris Bielscen(sis), de parochia Płonska[206], [*2*] Stani(sla)us[207], [*3*] Baltizar[208] Pyetkowsci de parochia Pyetkowska[209], [*4*] Nico(la)us Arcziechowski[210] de Viskowska[211], [*5*] Stanislaus Domanowski[212], [*6*] Georgius et [*7*] Valentinus[213] Crassowsci, [*8*] Jacobus Myenski[214] de Domanowska[215], [*9*] Martinus Jalbrzik[216], [*10*] Matheus Vipich[217], [*11*] Joannes Costro, [*12*] Andreas Cordula Vissensci de Vissenska[218], [*13*] Andreas Martini

[205] Stanisław Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej 1547-1568.
[206] Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Płonce.
[207] Stanisław Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego, dziedzic m.in. w Pietkowie w ziemi bielskiej.
[208] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego, dziedzic m.in. Pietkowa w ziemi bielskiej.
[209] Parafia p.w. św. Anny w Pietkowie.
[210] Mikołaj Arciechowski, wojski ziemi bielskiej 1554-1569, syn Stanisława, chorążego ziemi łomżyńskiej.
[211] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszkach.
[212] Stanisław Domanowski, poborca ziemi bielskiej.
[213] Walenty Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[214] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[215] Parafia p.w. św. Doroty w Domanowie.
[216] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[217] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[218] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).

de Voyny[219] de Dambrowska[220], [*14*] Theophilus Brzozowski[221], [*15*] Venceslaus et [*16*] Seraphin Zalesci de parochia Thopicewska[222], [*17*] Nico(la)us Culessa de Kuleska[223], [*18*] Felix Crucek et [*19*] Jacobus Malik de Jablonska[224], [*20*] Stanislaus Luba de Lubinska[225], [*21*] Georgius Malinowski[226] de Branska[227], [*22*] Moises cum [*23*] Swiethlik Brzussowsci de Sokolowska[228], [*24*] Mathias Wnor et [*25*] Jacobus Gayk de Cobilinska[229] parochiis, suis et totius nobilitatis in pr[a]enomi(na)tis parochiis consisten(tis) [nominibus] publice et per expressum reco(gnove)runt, quia[230] pro com(m)uni necessitate totius pr[a]efate nobilitatis contributione(m) de equo unoquoque seu equite per gr(ossorum) decem laudaverunt de unanimique consensu et voluntate constituerunt, qua contributione exacta seu collecta debent exactoribus nobilibus Jacobo Myenski et Stanislao Domanowski in recompensam peccuniarum, quas apud ip(s)os pro com(m)uni necessitate nu(n)ciis, quos ad S.R.M. in negotiis suis miserunt, pr(imu)m triginta s(exa)g(e)nas gr(ossorum) et demu(m) pro hac imine(n)ti necessitate viginti s(exa)g(e)nas gr(ossorum) dare et reponere p(raese)ntibus oblig(aver)unt et se p(raese)ntibus sum(m)iserunt.

XI/4. Pełnomocnictwo dane posłom Janowi Mieńskiemu i Pawłowi Domanowskiemu przez szlachtę goniądzką, Brańsk, 24 IX 1549 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 4, k. 255v-256v. Oblaty sokonano w urzędzie grodzkim suraskim 24 IX 1549 r.* [feria tercia post festum sancti Mathei Ap(osto)li et Ewan(gelis)t[a]e a. D. 1549].

[k. 255v] Venen(te)s personaliter ad p(rese)ntiam oficii capitaneal(is) in actu superius contenti et ad acta p(rese)ntia[231] castren(sia) nobil(es) [*1*] Mathias Syekluczki[232], factor in

[219] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[220] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[221] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[222] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[223] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[224] Parafia p.w. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św. Piotra i Pawła).
[225] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Łubinie Kościelnym.
[226] Jerzy Malinowski, podstarości brański 1550.
[227] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Brańsku.
[228] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[229] Parafia p.w. św. Stanisława w Kobylinie-Borzymach.
[230] Po tym słowie skreślone: co.
[231] Po tym słowie skreślone: Generos.
[232] Maciej Sieklucki, zarządca dóbr rajgrodzkich Anny z Radziwiłłów i jej męża Stanisława Kiszki.

Raygrod[233], [*2*] Nicolaus Camyenski[234], [*3*] Valentinus Nyewierowski[235] producen(do) litteras plenipotenciales a nonulla nobilitate a Gonyadz[236], sigillis eiusdem sub-[k. 256]-impressis, suis et totius nobilitatis nominibus publice et per expressum recognoverunt, quia no(bi)libus Joanni Mienski[237], Paulo Domanowski[238] o(mni)modam p(otes)tatem et facultatem plenipotentiamque in omnibus suas causis, negotiis, iniuriis, gravaminibus ac quibusvis angariis coram S.R.[239]M. agen(di), exercen(di), facien(di) ordinan(di)que contra officiales terrestres et precipue con(tra) generosum Albertum Jassienski[240], in M.D.L. coquine m(a)g(ist)r(u)m, de male obtento notariatu terrestri Bielscen(si) apud S.R.M. com(m)iserunt ac p(rese)ntibus com(m)ittunt. Promitten(do) insuper quicquid per dictos Joanne(m) Myenski et Paulum Domanowski in premissis actum, factum, ordinatu(m) gestu(m)que fuerit id totum ratt(am), gratam atque firmu(m) tenere et inviolabiliter observare p(rese)ntibus obligatur.

Et hicidem prefati nobiles referen(do) de repentina indictione servitii bellici, protestati sunt, quod parati erant iuxta privilegium et iura sua volen(te)s ip(s)i abusi relinque(re) q(uat)uor no(bi)les viros probos ad custodien(da) cistas in quibus servabantur acta terrestria[241], sed quia dominus Jassienski cu(m) officialibus terrestribus sine scitu et voluntate nobilitatis[242] in suam p(otes)tatem omnia acta receperunt et cum eis pro volo suo disposuerunt, timen(do) de iactura aliqua et de variatione ac suspitione illorum actoru(m), haben(do) ectiam pro mala tractatione talium actorum te(rrest)rium cum d(omi)no Jassyenski coram S.R.M. ne illis ip(s)is aliquid tali impugnatione hanc custodiam super se recipere pro hac vice voluerunt, donec sit decisum pro premissis per M.R., tamen protestati sunt, pro iuribus suis non ab(e)untur.

---

[233] Rajgród, miasto nad jeziorem rajgrodzkim w woj. podlaskim (obecnie pow. grajewski), ośrodek dóbr kniazia Michała Glińskiego, później Radziwiłłów. Niekiedy pisano o powiecie rajgrodzkim.

[234] Mikołaj Kamieński, prawdopodobnie syn Jakuba, starosty goniądzkiego z ramienia Radziwiłłów.

[235] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.

[236] Goniądz, miasto nad Biebrzą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki). W XVI w. ośrodek dóbr najpierw kniazia Michała Glińskiego, potem Radziwiłłów. Funkcjonował w nim w XV-XVI w. sąd szlachecki. Niekiedy pisano o powiecie goniądzkim lub rajgrodzkim i goniądzkim. Ostatecznie po 1581 r. wszedł w skład powiatu tykocińskiego ziemi bielskiej.

[237] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.

[238] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.

[239] Pierwotnie napisano „Reginale", lecz zmieniono to na „Regia", zmieniwszy „n" w „a" i skreśliwszy ostatnie trzy litery: ale.

[240] Wojciech Jasieński, kuchmistrz litewski 1545-1560, pisarz ziemski bielski 1549-1561.

[241] Zostawianie przy księgach ziemskich ziemi bielskiej 4 mężów, służących każdy w 2 konie, ustanowione zostało na sejmie wileńskim 1547 r., zob. *Документы Московскаго Архива Министерства Юстиціи*, t. 1, [изд. М. В. Довнаръ-Зарольский], Москва 1897, s. 532.

[242] Po tym słowie skreślone: sua.

Qui quidem nobiles superius nomi(na)ati suis et totius pr[a]einserte nobilitatis nomi(ni)bus referen(do)que per oficiales terrestres per quasdam litteras actus sui iudicialis et alias oclusas S.R.M. minus iuste delati sunt ac innocent(er) accusati fuerunt, prout litter[a]e pr[a]einserte latius in se contin(e)r(u)nt volen(te)sque innocentiam suam S.R.M. in pr[a]emisse per eosdem Joanne(m) Mienski et Paulum Domanowski declarare ac deduce(re) statuerunt nobilem Martinu(m) Orlik, ministerialem terrestrem Bielscen(sem), coram eode(m) ofitio, qui publice et per expressum recognovit, quia feria secunda infra octavas corporis Chri(sti) a. p(raese)ntis [*24 VI 1549*] nulla iudicia in Sarasch[243] per iudices terrestres exercebant(ur) neque ectiam is ministerial(is) faciebat aliquam recognitione(m) ibidem circa [acta] terrest(ri)a et iudices usque fe(ri)a quarta [*26 VI 1549*] medi(et)ate sequen(tis) ad iudicia [k. 256v] exercen(da) convenerunt, qua die dominus capitaneus[244] praesens interfuerat cum aliis officialibus terrestribus et ad requisitionem nobilitatis totius districtus Bielscen(sis) protestatio eiusd(em) in acta domini capitaneo inscripta est, cui ip(s)e ministerial(is) pr[a]esens interfuerat et in illo actu castren(si) taliter omnia ut in illo actu continetur protu(n)c fueri affirmavit et recognoscebat, habitaque solenna reverentia l(ite)rarum S.R.M. et oficialiu(m) tota illa nobi(li)tas nichil aliud a iudicibus terrestribus postulata est nisi, ut propter domi(ni) Jassienski, quem notar(iatum) terrestrem contra iura sua habere voluit ad informatione(m) S. R.M. pro deiudican(do) privilegiis supersedere(n)t.

[243] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

[244] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.

XII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), ok. V/VI 1550 r.

Szlachta ziemi bielskiej posłała Jana Krassowskiego do króla Zygmunta II Augusta ze skargą na podsędka Macieja Lewickiego, ponieważ nie pojawiał się na rokach ziemskich[245].

XII/1. Manifest sędziego i pisarza ziemskich bielskich Mikołaja Koryckiego i Wojciecha Jasieńskiego w sprawie zastępstwa za podsędka ziemskiego bielskiego Macieja Lewickiego, Brańsk, 9 VI 1550 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op.1, sygn. 70, k. 209. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 9 VI 1550 r.* [feria secunda intra octavas Corporis Chri(sti)].

[k. 209] Venien(tes) ad p(raese)ntiam oficii capitanealis castri Bielscen(sis) in actu superius contenti generosi Nicolaus Coriczki[246], iudex, Albertus Jassienski[247, 248], notarius, generales terrestres Bielscen(ses), protestan(do) manifestaverunt se coram offitio eodem, quo incipien(do) et actum termi(n)orum inscriben(do) in acta terrestria feria secunda in crastino festi sancte Trinitat(is) [*2 VI 1550*] im(m)ediate preterita ad hanc usq(ue) die(m) hodier(n)a(m) per integram septimana(m) in suis tribunalibus iuditiorum p(rae)sideba(n)t continue nullibi disceden(do) et se abstrahen(do) ad facien(da) iuditia et terminos celebrare se(cun)d(u)m exclamatione(m) et illorum exclamatione(m) parati existen(te)s in locum domini subiudic(is)[249] absen(tis) se(cun)d(u)m l(itte)raru(m) S.R.M. contine(n)tiam qu(o)v(i)s camerariu(m) subdelegan(do), sed nobi(li)tas s(u)bstitutu(m) domi(ni) subiudic(is) suscipe(re) noluit, nec se propter absentia(m) domi(ni) subiudic(is) permittere iudicare, nec se quovis mo(do) incorpora(r)e ad iud(i)ca(n)dum unius alterq(ue) voluit et desup(er) allegan(do) esse non integrum iuditiu(m), sup(er) ip(s)os solenniter protes(ta)ti sunt et se remitti pro informatione in tali casu ad S.R.M. pre(cu)nt, ut latius protestatio eorum in actis terrestribus habetur.

[245] Por. I.T. Baranowski, *Podlasie*, cz. 1, s. 69 (tu błędna informacja, że misja J. Krassowskiego miała miejsce w 1551 r. i dotyczyła sporu z pisarzem ziemskim bielskim W. Jasieńskim).
[246] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.
[247] Wojciech Jasieński, kuchmistrz litewski 1545-1560, pisarz ziemski bielski 1549-1561.
[248] Po tym słowie skreślone: sub.
[249] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.

XII/2. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do szlachty ziemi bielskiej w sprawie zastępstwa za podsędka Macieja Lewickiego, Piotrków, 11 VII 1550 r.

Rkp. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 236, k. 559-559v. Oblata w księgach sądu apelacji podlaskiej w Metryce Litewskiej 11 VII 1550 r.* [feria sexta ante festum divae Margarethae MDL].

[k. 559] Quia cu(m) retulisset ad nos nobilis Joannes Crassowsski[250] totius nobilitat(is) t(er)rae istius Bielscen(sis) no(m)i(n)e huc ad nos missus, g(e)n(er)osum Mathia(m) Lewiczki[251], subiudice(m) t(er)rae eiusde(m), prop(te)r alia quaeda(m) negotia n(ost)ra a iudi(ci)is suis saepius abesse et p(er) hoc illa negligi nobilitateq(ue) ip(s)am p(ro)inde gravati solere supplican(do)q(ue) nobis, ut sup(er) iis clementer p(ro)videre et vel aliu(m) in absentis illius locu(m) sufficere dignaremur. Nos itaq(ue) ip(s)orum iustae supplic(ati)one haud inniti annuen(do) censemus et volumus, ut is subiudex du(m) interi(m) causa n(ost)rorum negotioru(m) abesset alique(m) sui ordinis spectatae fidei viru(m) iurisq(ue) peritia(m) callenta(m) eligat et ordinat, qui videl(ic)et vices suas quoties sic, ut p(rae)fertur abfuerit no(n) minore atq(ue) ip(s)imet authoritate obeat omniumq(ue) et singularu(m) causaru(m) cognitio(ne)m una cu(m) caeteris collegis praesit ac intendat. Ita tame(n), [k. 559v] ut priusq(ue) id muneris suscipiat iusiu(di)can(do) alias a subiudice de more et iuris p(rae)scripto p(rae)stari solitu(m) ipsae quoq(ue) praestet et faciat. Nos v(er)o omnes actus p(er) illum ip(su)m facien(dae) valere ratosq(ue) habere volumus, p(ro)inde atq(ue) ab ipsomet subiudice memorato facti fuerint. Quare ma(n)da(mus) omnib(us), quib(us) int(er)e(st), praeserti(m) v(er)o nobilitati districtus istius, ut qua(m) ip(su)m alcitu(m) et surrogatu(m) hoc ip(su)m subiudicatus off(iciu)m exercere contigerit ac p(ro)inde subiudici ipsi in iis, quae ad off(iciu)m illius p(er)tine(n)t interim pareant de locoq(ue) et p(rae)ve(n)tib(us) respondeant.

[250] Jan Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[251] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.

XIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 4 V 1551 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach sądowych grodzkich przyjmuje uchwałę o przeniesieniu przedstawienia rachunków przez poborców ziemskich na dzień 22 VII 1551 r.

XIII/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 4 V 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 177v – oblata; wpisano podczas roków sądowych grodzkich dnia 4 V 1551 r.* [feria secunda Rogationum a.D. 1551] *w obecności ur. Tomasza Owsianego, surogatora urzędu starościńskiego ziemi bielskiej oraz Wojciecha Wojeńskiego, sędziego grodzkiego bielskiego (brańskiego)*.

[k. 177v] Constituti personaliter coram offitio et actis p(raese)ntibus castri Bielscen(sis) nobiles et nuncii de o(m)nibus parochiis districtus Bielscen(sis) seu potius exactores publicar(um) peccuniaru(m) pro defensa totius RP collectarum concittati ad faciend(am) rationem pro exactis per eos publicis peccuniis reco(gnove)runt, quia de mutuo eorum unanimi consensu et alior(um) multoru(m) nobiliu(m) circa iudicia actis p(raese)ntis personaliter astantiu(m) eam ip(s)am rationem facien(do) pro die festi dive Marie Magdalene proxime futuri [22 VII 1551] distulerunt ac p(raese)ntibus prorogaver(un)t.

XIV. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VII 1551 r.

Szlachta ziemi bielskiej wysłała swojego posła Augustyna Wyszyńskiego do króla z prośbą o informację, czy w sporze prawnym z pisarzem ziemskim Wojciechem Jasieńskim mają zastosować się do roku (terminu) wyznaczonego w poprzednim wyroku, czy według wydanej w międzyczasie generalnej limitacji spraw sądzonych przez sąd królewski.

XIV/1. Manifest i pełnomocnictwo szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VII 1551 r.

***Rkp. 1**. AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 1–1v – oblata; wpisana do ksiąg grodzkich brańskich 6 VII 1551 r.* [feria secunda ante festum divae Margarethe a.D. 1551] *w obecności ur. Tomasza Owsianego, surogatora urzędu starościńskiego ziemi bielskiej oraz Marcina Kocięckiego z Łubina, podstarościego i Wojciecha Wojeńskiego, sędziego grodzkiego brańskiego.*

[k. 1] Constituti personaliter coram ofitio capitaneali et actis p(raese)ntibus castren(sibus) Bielscen(sibus) nobiles et nuncii [...][252] de parochiis omnibus huius districtus Bielscen(sis) nomi(n)e totius no[bilitatis] district(us) p(rae)fati [k. 1v] [man]ifestan(do) se coram offitio eodem capitaneali cum decreto S.M.R. inter eandem nobi(li)tatem et generosum Albertu(m) Jass[ien]ski[253], M.D.L. coquine m(a)g(ist)r(u)m, latt(um) occ(assi)one off[itii] notariatus istius districtus per ip(su)m domi(num) Jassienski ultra privilegia ip(s)orum et iura co(mmu)nia absque quavis ellectione occupati prout latius de his tale decretum M.R. latius disponit. In quo negotio ip(s)a nobi(li)tas cum prefato d(omi)no Jassienski ex ip(s)o decreto ter(m)i(n)u(m) peremptoriu(m) pendente(m) pro certo ter(m)i(n)o ip(s)is prefixo habent v(ideli)cet in sex septimanis post felice(m) ingressu(m) S.M.R. in M.D.L., sed quam in ter(m)i(n)um pendente(m) illo termi(n)o ex decreto R.M. prefixo limittatio S.M.R. intervenit, nescien(do) ip(s)a nobilitas, an iuxta decretum vel limit(a)t(i)onem Sue R.M. ter(m)i(nu)m attentare debeant, timen(do) in sua causa succumbi vel precipitare secu(m) et impensas superfluas face(re) unanimi voto et co(n)sensu o(mn)i(u)m ad interogationem Sue S.M.R. ellegendo de medio sui unu(m) v(ideli)cet nobilem Augustinu(m) Vissenski[254] miserunt eandem S.M.R. domi(num) suu(m) cleme(n)tissi(mu)m p(raese)ntibus imploran(do) ut Sua S.R.M. litteris suis

[252] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.

[253] Wojciech Jasieński, kuchmistrz litewski 1545-1560, pisarz ziemski bielski 1549-1561.

[254] Augustyn Wyszyński, prawdopodobnie dziedzic w Wyszonkach-Warelach w ziemi bielskiej woj. podlaskiego, zob. *Akta unii Polski z Litwą 1385-1791*, wyd. S. Kutrzeba, W. Semkowicz, Kraków 1932, s. 237.

non dedignaretur certos redde(re) si termi(num) iuxta decretum aut iuxta limittatione(m) asserta(m) generale(m) attemptare debent.

XV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), lato-jesień 1551 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Wojciecha Wojeńskiego, sędziego grodzkiego brańskiego oraz Mikołaja Mieńskiego posłami na sejm w Wilnie (jesień 1551)[255]*. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik ani jego akt.*

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 5.*

[255] Zob. М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ. Опытъ по исторіи учрежденія въ связи съ внутреннимъ строемъ и внѣшнею жизнью государства*, Москва 1901, *прил*., s. 45.

XVI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 21 IX 1551 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm w Wilnie (jesień 1551)[256] *Mikołaja Mieńskiego i Wojciecha Wojeńskiego podsędka ziemskiego bielskiego i sędziego grodzkiego brańskiego. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik.*

XVI/1. Pełnomocnictwo dane posłom ziemi bielskiej, Brańsk, 21 IX 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 301-302 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich dnia 21 IX 1551 r.* [feria s(e)c(un)da die sancti Mathei Ap(osto)li et Evan(gelis)te] *w obecności Tomasza Owsianego surogatora urzędu starościńskiego ziemi bielskiej;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 5.*

[k. 301] G(e)n(er)osi et no(bi)les [*1*] Stan(islau)s Gansowski[257], succa(mera)rius, [*2*] Albertus Voyenski[258], iudex castren(sis), [*3*] Jacob(us) Brzoska[259], vexilifer Bielscen(sis), [*4*] Jacobus[260] et [*5*] Nicolaus[261] Myensczy, [*6*] Math(ias) Marussewsky[262], camerarius t(er)restris Bielscen(sis), [*7*] Stan(islau)s Domanowski[263], [*8*] Michael et [*9*] Lucas Pyetrzykowsczy, [*10*] Joha(n)nes Kozyey, [*11*] Nicolaus Grika de Wnory[264], [*12*] Mathias Mislek, [*13*] Joha(n)nes Gyeralth, [*14*] Stan(islau)s Przesdzieczki[265], [*15*] Mathias Pykczylo[266], [*16*] Michael Groczki[267], [*17*] Joha(n)nes Gorka[268], m(inisteria)les t(er)restres Bielscen(ses), [*18*] Johannes Costro, [*19*] Barth(olomae)us Brzoska, [*20*] Jacob(us) Malik [k. 301v] de Jablonya[269], [*21*] Georgius, [*22*] Vale(n)tinus, [*23*] Andr(eas), [*24*] Martinus Radlo Krassowsczy, [*25*] Rafael[270] et [*26*] Paul(us)[271] Brzozowsczy, [*27*] Barth(olomae)us Svyethlik, [*28*] Stan(islau)s et [*29*]

[256] Zob. М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ. Опытъ по исторіи учрежденія въ связи съ внутреннимъ строемъ и внѣшнею жизнью государства*, Москва 1901, *прил*., s. 45.
[257] Stanisław Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej 1547-1568.
[258] Wojciech Wojeński, sędzia grodzki brański 1542-1552, podsędek ziemski mielnicki 1542-1552.
[259] Jakub Brzóska, chorąży bielski 1551.
[260] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[261] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[262] Maciej Maruszewski, burgrabia brański ok. 1542-1545, pisarz grodzki brański ok. 1544-1545, komornik ziemski bielski ok. 1550-1567.
[263] Stanisław Domanowski, poborca ziemi bielskiej.
[264] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[265] Stanisław Przeździecki, woźny ziemski bielski.
[266] Maciej Pikciło Proszeński, woźny ziemski bielski.
[267] Michał Grodzki, woźny ziemski bielski.
[268] Jan Górka (Gołasz, Gołaszewski), woźny ziemski bielski.
[269] Jabłoń, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[270] Rafał Brzozowski, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego i brat Pawła, komornika ziemskiego bielskiego.
[271] Prawdopodobnie Paweł Brzozowski, komornik ziemski bielski ok. 1547-1562, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego, brat Rafała.

Felix Markowsczy, venien(tes) person(a)l(ite)r ad p(raese)nciam off(ic)ii capit(ne)al(i) in actu superius co(n)tenti ex co(n)ventu p(ar)ticulari de domo iudiciali p(er) dignitarios p(rae)fatos et no(bi)litate(m) hui(us) district(us) Bielscen(sis) die hodierna celebrata iuxt(a) l(itte)ras S.R.M., quibus sua S.R.M. nu(n)cios pro comiciis g(e)n(er)alibus proxime Vilne celebran(dis) eisd(em) mitte(re) dignata est, ma(n)dare quasquid(em) l(itte)ras p(rae)fatus no(bi)l(is) Math(ias) Marussewsky no(m)i(n)e g(e)n(er)osor(um) Nico(la)i Coriczki[272], iudicis, Math(iae) Leviczki[273], subiudicis t(er)restriu(m) Bielscen(sium) in medio eiusd(em) no(bi)litatis obtulit, qui iudex cu(m) subiudice p(rae)fati propt(er) infirmitates suas, quib(us) pro hac vice circu(m)ve(n)ti sunt no(n) poter(un)t huic co(n)vetui adesse p(ro)n(un)cial(ite)r pu(bli)ce et p(er)expressu(m) cora(m) eod(em) off(ici)o suis et tocius no(bi)litat(is) hui(us) district(us) Bielscen(sis) no(m)i(ni)b(us) recognover(un)t, quia satisfacien(do) preinsertis l(itte)ris S.R.M. g(e)n(er)osu(m) et no(bi)lem p(re)fatos Albertu(m) Voyenski iudice(m) castren(sem) et Nicolau(m) Mie(n)sky in o(m)nib(us) suis causis, negociis, necessitatib(us) gravami(ni)b(us), quibusvis pro co(m)miciis assertis g(e)n(er)alibus Vilne proxi(m)e celebran(dis) in suos veros et le(gi)timos nu(n)cios elleger(un)t, constituer(un)t ac sole(n)niter ordinaver(un)t, comitten(do) ac dan(do) eisd(em) nu(n)ciis o(m)nimoda(m) p(otesta)tem facultate(m) plenipote(n)cia(m) et ma(n)datu(m) sufficiens agen(do) constituen(do), ordinan(do) supplicac(i)onesq(ue) apud S.R.M. quib(us) respub(lica) postulav(er)it facien(do) promitten(do) quicq(ui)d p(er) dictos nu(n)cios plenipoten(tes) et ma(n)datarios actu(m), f(a)ctu(m), gestu(m) co(n)stitum ac ordinatu(m) fu(er)it id totu(m) firmi(te)r tene(re) et inviolabil(ite)r observare tanq(uam) soli p(er)so(na)l(ite)r intercesse(ri)t ac hi [*?*] circa p(rese)ntib(us) sua sigilla prop(ri)a quib(us) ut(e)ntur p(raese)ntib(us) subimpensere(n)t. Insup(er) pro necessitate reipublice co(n)tribuc(i)o(nem) de quol(ib)et equo seu dece(m) ma(n)sis p(er) dece(m) gr(osso)s n(ume)ri et monete pol(onicalis) in eod(em) districtu Bielscen(sis) p(er) mi(nisteri)ales de parochiis suis exigen(do) et ad ma(nus) p(re)fati succa(mera)rii exacta(m) dan(do) et distribuen(do) co(n)stituer(un)t ac laudaver(un)t ex qua co(n)tribuc(i)on(e) collecta seu exacta id(em) succa(mera)rius eisd(em) nu(n)ciis ad comicia g(e)n(er)alia p(rae)fata equitan(dis) triginta [k. 302] s(exa)g(e)nas gr(ossorum) n(ume)ri et monete pol(onicalis) pro expe(n)sis dare et residuu(m) eiusd(em) co(n)tribuc(i)onis pro alia necessitate reipublice servare circa se d(ebe)t et p(rae)fatus vexilifer satisfacien(do) ma(n)dato S.R.M. cora(m) eod(em) off(ici)o ac preinserta no(bi)litate manifestan(do) protesta(tu)s est

[272] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.
[273] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.

suis expensis pro dictis comiciis equita(bi)tur, confidens per S.R.M., dominu(m) suu(m) cleme(n)tissimum(m), ex cleme(n)tia eiusd(em) ead(em) impe(n)sa ip(s)ius resarcien(da).

XVI/2. Limitacja roków sądowych grodzkich, Brańsk, 21 IX 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 302v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich dnia 21 IX 1551 r.* [feria s(e)c(un)da die sancti Mathei Ap(osto)li et Evan(gelis)te] *w obecności Tomasza Owsianego surogatora urzędu starościńskiego ziemi bielskiej.*

[302v] Offitium capitaneale in actu superius contentu(m) termi(n)os castren(ses) Bielscen(ses) pro die hodierna caden(tes) et provenien(tes) propter solen(n)itatem festi hodierni ac conve(n)tione(m) particularem per nobilitatem huius d(istri)ctus Bielscen(sis) die hod(ie)r(n)a [...][274] celebrata(m) huic ad diem crastina(m) iudican(das) prorgavit ac limittavit.

XVI/3. Zapis dłużny przedstawicieli szlachty bielskiej na rzecz Tomasza Owsianego, Brańsk, 22 IX 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 309[a]v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich podczas roków sądowych grodzkich dnia 22 IX 1551 r.* [feria tercia in crastino festi divi Mathei Ap(osto)li et Ewan(gelis)te a.D. 1551] *w obecności ur. Marcina Kocięckiego z Łubina podstarościego grodzkiego bielskiego (brańskiego) i Wojciecha Wojeńskiego, sędziego grodzkiego bielskiego (brańskiego).*

[309[a]v] Constituti personaliter nobiles Jacobus Myenski[275], Stanislaus Joan(n)is Jacubassek de Zalyessie[276], Stanislaus Vansch de Vipichi[277], Jacobus Trusk de Kossewo Chrzascze[278] suo et totius nobilitatis districtus huius Bielscen(sis) nomi(n)e manu c(oniunc)ta coram offitio capitaneali publice et per expressum reco(gnove)runt, quia apud generosum Thoma(m) Owssiani[279] a S.R.M. officii capitanealis castri Bielscen(sis) et Branscen(sis) Sarazen(sis) a S.Rl.M.[280] locumteten(ti) quindecim s(e)x(age)nas gr(ossorum) n(ume)ri et monete polonicalis in mutuu(m) receperunt ac in effectu levaverunt nobili Nicolao Mienski[281], nuntio per nobilitate(m) prefata(m) ellecto pro comiciis generalibus Vilne proxime

[274] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[275] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[276] Zalesie, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego, w par. Topczewo.
[277] Wypychy (właściwie Wyszonki-Wypychy), wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[278] Koszewo-Chrząszcze, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[279] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[280] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.
[281] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.

celebran(dis) in causis et negociis suis publicis mitten(di) ac expedien(di) quasquid(em) quindecim s(e)x(age)nas gr(ossorum) su(b)miserunt ac p(raese)ntibus soli ligaverunt eid(em) d(omi)no surrogato pro festo divi Nicolai [6 XII] proxime futuro sub totid(em) vadii solu(en)tur et cit(a)ti una cit(a)t(i)one, qui duntaxat ad unu(m) eorum importari ac ext(ra)di debet ad eand(em) hic cora(m) eode(m) offitio in primo term(in)o tanq(ua)m pereptorio stare ac pro sum(m)a essenciali et dicto vadio, quod in sum(m)a(m) essenciale(m) concit(at)i debet sine quovis iurame(n)to[282], nullis delationibus aut quibusvis modis excogittatis ceteribusve ip(su)m evaden(dis).

XVI/4. Protestacja woźnych ziemskich bielskich, poborców podatku na rzecz posłów ziemi bielskiej na sejm wileński, Brańsk, 12 X 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 268v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich dnia 12 X 1551 r.* [feria s(e)c(un)da an(te) Hedvigis] *w obecności podstarościego grodzkiego brańskiego Marcina Kocięckiego z Łubina.*

[k. 268v] Co(m)paren[te]s pers(ona)l(ite)r no(bi)l(es) Mathias Koboska[283] et Florian(us) Visse(n)sky[284], mi(nisteri)ales t(er)restres et exactores co(n)tribuc(i)onis pro nu(n)ciis mitten(tes) in co(n)venc(i)o(ne)m g(e)n(er)ale(m) Vilnen(sem) proxime celebran(dam) p(er) no(bi)litate(m) hui(us) district(us) Bielscen(sis) laudate manifestan(do) se protest(at)i su(n)t cont(ra) no(bi)litate(m) parochiar(um) suaru(m), quod co(n)tribuc(i)o(ne)m p(rae)missa(m) non vult neq(ue) curat dare, qua(m) ip(s)i parati esse(n)t in man(us) pu(bli)ci exactor(is) co(n)ferre, qua(m) citto esset ip(s)is tradita.

XVI/5. Protestacja posłów wybranych na sejmiku ziemi bielskiej na sejm wileński, Brańsk, 12 X 1551 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 269-269v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich dnia 12 X 1551 r.* [feria s(e)c(un)da an(te) Hedvigis] *w obecności podstarościego grodzkiego brańskiego Marcina Kocięckiego z Łubina.*

[k. 269] Venien(do) p(er)s(ona)l(ite)r no(bi)l(is) Nicolaus Mienski[285] ad p(raese)ncia(m) off(ic)ii capita(nea)l(i) in actu superius co(n)tenti suo et g(e)n(er)osi Alberti Voyensky[286],

[282] Po tym słowie skreślone: conci(ta)ti.
[283] Maciej Koboska, woźny ziemski bielski.
[284] Florian Wyszyński, woźny ziemski bielski.
[285] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[286] Wojciech Wojeński, sędzia grodzki brański 1542-1552, podsędek ziemski mielnicki 1542-1552.

subiudicis t(er)restris Mielniczen(sis), college sui, no(m)i(n)e manifestan(do) se cora(m) eod(em) offic(i)o protest(us) est ip(s)os tanq(uam) nu(n)tios ad co(n)venc(i)o(ne)m g(e)n(er)ale(m) Vilne proxi(m)e celebran(dam) per no(bi)litate(m) hui(us) district(us) Bielscen(sis) in co(n)venc(i)on(e) p(ar)ticulari in Bra(n)sko nup(er) p(er) eand(em) no(bi)litate(m) celebrat(i) iux(ta) l(itte)ras S.R.M. ellectos et in negociis [et] i(n)iuriis pro ead(em) convenc(i)on(e) g(e)n(er)ali mitten(tes) paratos velle equita(n)tur, sed quia iuxt(a) laudu(m) in conve(n)c(i)on(e) p(ar)ticulari asserta f(a)ct(u)m pecunia(m), qua(m) eisde(m) pro impensis dare debuit hucusq(ue) eisd(em) compone(re) [...][287] conferre mi(ni)me cura(vi)t, qua ip(s)os providere [...][288]. Ideo ip(s)i de sua dili(genti)a solen(n)iter cora(m) eod(em) [k. 269v] off(ici)o protestaba(n)tur.

[287] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[288] Jw.

XVII. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 28 III 1552 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach ziemskich w Brańsku przyjmuje uchwałę dotyczącą sądowych kwestii proceduralnych w zakresie składania przysiąg i przypozwów.

XVII/1. Uchwała zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 28 III 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., nr 1, k. 744 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich dnia 28 III 1552 r.* [feria s(e)c(un)da post domi(ni)cam Letare a.D. 1552] *w obecności podstarościego [imię?] i [imię?] sędziego grodzkich bielskich (brańskich); wpis posiada rozbudowany nagłówek:* Laudum de iurame(n)tis et imparic(i)onibus de mane fien(dis) et non scriben(dis), co(n)cit(a)t(i)onibus post reposic(i)ones ad p(ri)mas originales cit(a)t(i)ones f(a)ctas.

[k. 744] Off(iciu)m cap(itanea)le in actu superius co(n)tentu(m) inheren(do) statuto Regni et co(n)stituc(i)o(n)i iux(ta) hocius statutu(m) in ter(min)is t(er)restrib(us) ip(s)o die dive Prisce [18 I 1552] celebratis p(er) iudicu(m) t(er)restre de unanimi laudo et volu(n)tate nobiliu(m) f(a)cti, sim(i)l(ite)r cu(m) pluri(m)a no(bi)litate pro hodiernis terminis castren(sibus) querelaru(m) co(n)gregatis, tal(ite)r laudaver(un)t et co(n)stituru(n)t exnu(n)c de mane an(te) judicioru(m) inscript(i)one(s), iurame(n)ta p(er)ficien(da) ac p[o]en(is) imparic(i)onu(m) notan(da) ac inscriben(da) si aliqua p(ar)ciu(m) cittata no(n) paruerit et sim(i)l(ite)r post reposic(i)o(ne)m p(ri)mi termi(ni) absq(ue) ad cit(a)t(i)on(e) in s(e)c(un)do termi(n)o peremptorie iuri et iudic(i)o parere et in eod(em) s(e)c(un)do termi(n)o evasiones et in lucro code(m)nac(i)ones fieri firmas int(er) se laudaver(un)t et co(n)stituer(un)t du(n)taxat servatis de iure servan(dis), in toto salvis.

XVIII. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach grodzkich wybiera posłów: Jana Mieńskiego podstarościego grodzkiego brańskiego i Pawła Brzozowskiego komornika ziemskiego bielskiego, wysłanych w sprawie zniesienia podatku zw. grodowe (do królowej Bony) oraz informacją o problemach z przechowywaniem ksiąg sądowych w domu ciężko chorego sędziego ziemskiego Mikołaja Koryckiego (do króla Zygmunta. Augusta).

XVIII/1. List wierzytelny (kredens) dany posłom szlachty ziemi bielskiej do królowej Bony, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 829-829v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 VI 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi).*

[k. 829] Venien(tes) person(a)l(ite)r ad off(iciu)m castren(sem) p(rae)fatu(m) Bielscen(sem) et cora(m) dominis in actu superius co(n)tentis suis in p(er)sonis co(n)stituti g(e)n(er)osi et no(bi)l(es) [*1*] Mathias Leviczki[289], subiudex t(er)restris, [*2*] Martin(us) Vysse(n)ski Jalbrzik[290], subdelegatus no(ta)riat(us) t(er)restris Bielscen(ses); [*3*] Serafin Prossenski[291], tribun(us) castri Surazen(sis), [*4*] Mathias Marussewski[292], [*5*] Theofilus Brzozowski[293], territorii eiusd(em) camerarii, [*6*] Balthizar Pyethkowski[294] olim Balthizaris[295], iudicis; [*7*] Stan(islau)s Rithel[296] olim Andr(eae)[297], subiudicis, Bielsen(sium); [*8*] Jozefus Markowski[298], [*9*] Matheus Vysse(n)ski[299], [*10*] Joha(n)nes Costro, [*11*] Jacob(us)

[289] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[290] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[291] Serafin Proszeński, horodniczy suraski ok. 1550-1552.
[292] Maciej Maruszewski, burgrabia brański ok. 1542-1545, pisarz grodzki brański ok. 1544-1545, komornik ziemski bielski ok. 1550-1567.
[293] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[294] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[295] Baltazar Pietkowski, sędzia ziemski bielski ok. 1535-1536.
[296] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego, ojciec Tomasza, Andrzeja i Baltazara.
[297] Andrzej Rytel, podsędek ziemski bielski ok. 1521-1531, ojciec Stanisława, poborcy ziemi bielskiej.
[298] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[299] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.

Myensky[300], [*12*] Paul(us) Domanowski[301], [*13*] Stan(islau)s Sepyothowsky, [*14*] Jacobus Voyno, [*15*] Stan(islau)s Costro de Jablonya[302], [*16*] Serafin Zalyesky, [*17*] Barth(olome)us Svyethlik, [*18*] Stan(islau)s Brussowski, [*19*] Mathias Plavacz, [*20*] Vincencius Wnorowski, [*21*] Nicolaus Kuleski, [*22*] Paulus Golassyewski[303], [*23*] Lucas Skrzipkowski, [*24*] Joha(n)nes Cossewski, [*25*] Mathias et [*26*] Stan(islau)s Poplawsczi, [*27*] Valentin(us) Plonysky, [*28*] Tiburcius Rosko, [*29*] Felix Semborowski, [*30*] Vale(n)tin(us) Nyevyerowski[304], [*31*] Cazimir(us) Slawski, [*32*] Ve(n)ceslaus Mylewski ac alii q(uam) plures suo et o(mniu)m ac [k. 829v] singulorum alioru(m) district(us) illius Bielscen(sis) nobiliu(m) noib(us) pro termi(ni)s et signa(n)ter pro co(n)sultan(do) in negociis eius district(us) necessariis ex sua mutua obdestinac(i)on(e) co(n)gregati ex(iste)ntes de unani(mi) co(n)sensu et volu(n)tate suis, hoc ip(su)m off(iciu)m castren(sem) p(er)[v]ener(un)t ut ea, que int(er) se co(n)stituer(un)t ad acta sua p(raese)ncia inscribe(re) ac demu(m) ex eisd(em) rescriptu(m) sigillo illius off(ic)ii co(n)sueto co(m)munitu(m) in vim l(itte)raru(m) creditivaru(m) pro nu(n)ciis mitten(dis) daet, quos e medio sui eligen(do) in suos veros et legitimos nu(n)cios g(e)n(er)osos vi(deli)c(et) Joha(n)nem Myenski[305], off(ic)ii capitaneat(us) Bielscen(sis) vicecapit(aneum), Paulu(m) Brzozowski[306], t(er)restre(m) camerariu(m), eosd(em) ad S.R.M.[307] miseru(n)t in o(m)nib(us) suis necessitatib(us), iniuriis, gravami(ni)b(us), quibus cont(ra) p(rae)scriptu(m) iuris et privilegi[i]s eoru(m) a S.R.M. ex munifice(n)cia et liberalitate eiusd(em) S.M.R. illis grac(i)ose co(n)cessi et approbati p(er) quosda(m) officiales afficia(n)tur et p(re)mu(n)tur et signa(n)ter in exigen(da) co(n)tribuc(i)on(e) quadam grodowe nu[n]cupata illi no(bi)litati tributo oneroso et co(n)dic(i)o(n)i militari indigno, qod et sua S.M.R. prop[r]ia et p(rae)valentissima S.M. V(est)re R(egina)lis p(ro) ead(em) intercessione ad humiles, q(u)o p(er) nu(n)cios suos supplicac(i)ones eiusd(em) no(bi)litatis in co(m)miciis nup(er) p(raeteri)tis[308] f(a)ctas cleme(n)ter ac benigne indulge(re) dignata est. Id id(em)

[300] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[301] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[302] Jabłoń, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[303] Paweł Gołasz, zapewne Paweł Gołasz Mościczny (Mościcki), stolnik podlaski ok. 1570-1573, poborca ziemi bielskiej.
[304] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[305] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.
[306] Paweł Brzozowski, komornik ziemski bielski ok. 1547-1562, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego.
[307] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.
[308] Chodzi zapewne o sejm litewski w Wilnie w 1551 r.

firmissime et absq(ue) om(n)i dubio speran(do) v(est)ram Sacra(m) et Serenissima(m) M(aiesta)tem R(egina)lem, domina(m) sua(m) cleme(n)tissima(m), nos humiles sua ope et p(rae)sidio excele(n)tissimis adiuvare, ubiq(ue) et manu tene(re) et Sue M.R. votis et institutis laudabilib(us) eand(em) co(n)sentire, scien(do), Sacra(m) M(aiesta)tem V(est)ram R(egina)lem p(er) ip(s)os suos nu(n)cios sim(u)lq(ue) cu(m) eis humile(m) exoran(dum) supplicam(us), ut hoc ip(su)m tributu(m) memoratu(m) cont(ra) donac(i)o(ne)m Sue M(aiesta)tis liberalissime adheren(do) illud abrogare et abolere dignaretur, simulq(ue) ip(s)os nu(n)cios in o(m)nib(us) aliis negociis geren(dis) et cora(m) Sac(ra) M(aiesta)te V(est)ra imploran(dis) cleme(n)ter et graciose exaudere ac illis in o(m)nib(us) fid(em) dare Sac(ra) M(aies)tas V(est)ra R(egina)lis dignab(itu)r, pro cui(us) felici ac diutissima Sac(rae) M(aiesta)tis v(est)re ac tocius serenissime ac clarissi(m)e familie eiusd(em) incolumitate et gubernac(i)on(e) Deu(m) o(m)nipotente(m) sum(us) exoraturi te(m)porib(us) p(er)petuis.

XVIII/2. List wierzytelny (kredens) dany posłom szlachty ziemi bielskiej do króla Zygmunta Augusta, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 829v-830 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 czerwca 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi);* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 6.*

[k. 829v] Comparen(tes) p(ersonalite)r cora(m) off(ici)o castren(si) in actu superius contento et actis p(raese)ntib(us) castren(sibus) g(e)n(er)osi et no(bi)les [*1*] Mathias Leviczki[309], subiudex t(er)restris, [*2*] Martin(us) Vissenski Jalbrzik[310], surrogator no(ta)riat(us) Bielscen(ses), [*3*] Mathias Marussewski[311] et [*4*] Theofilus Brzozowski[312], camerarii t(er)restres Bielscen(ses), [*5*] Balthizar Pyethkowski[313] olim g(e)n(er)osi

[309] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[310] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[311] Maciej Maruszewski, burgrabia brański ok. 1542-1545, pisarz grodzki brański ok. 1544-1545, komornik ziemski bielski ok. 1550-1567.
[312] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[313] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.

Balthizar[314], iudicis, [*6*] Stan(islau)s Ri-[k. 830]-thel[315] ol(im) g(e)n(er)osi Andr(eae)[316], subiudicis trestriu(m) Bielscen(sium), [*7*] Jozeph Markowski[317], [*8*] Matheus Vysse(n)ski[318], [*9*] Joha(n)nes Costro Nossek, [*10*] Jacobus Myenski[319], [*11*] Paul(us) Domanowski[320], [*12*] Stan(islau)s Sepyotowski, [*13*] Jacob(us) Voyno, [*14*] Stan(islau)s Costro de Yablonya Pyothrovyecz[321], [*15*] Felix Sembor, [*16*] Serafin Zalyeski, [*17*] Barth(olome)us Svyethlik, [*18*] Stanislaus Brussowsky, [*19*] Mathias Plavacz, [*20*] Vince(n)cius de Wnory[322], [*21*] Nicolaus Culessa, [*22*] Paul(us) Golass[323], [*23*] Lucas Skrzipkowski, [*24*] Joha(n)nes Cossewski, [*25*] Mathias et [*26*] Stan(islau)s de Poplavy[324], [*27*] Vale(n)tin(us) Marci Plonyski, [*28*] Tiburcius Rosko, [*29*] Valentin(us) Nyevyerowski[325], [*30*] Cazimir(us) Slawski, [*31*] Venceslaus Mylewsky et alii q(uam) plures no(bi)les suo ac o(mniu)m et singuloru(m) alioru(m) no(bi)l(ium) tocius district(us) Bielscen(sis) pro term(in)is castren(sibus) ac in negoc(i)o RP ad curia(m) regale(m) Branscen(sem) congregati ex(iste)ntes pala(m) publice et p(er) expressu(m) de unanimi co(n)sensu et volu(n)tate recognover(un)t, quia nu(n)c iudic(i)oru(m) t(er)restriu(m) attenden(do) magna(m) negligen(tiam) et p(rae)sertim propt(er) gravem infirmitate(m) et egritudine(m) iudicis[326], qua nun(n)c a Deo o(m)nipotente circu(m)vent(us) est; timen(do)q(ue) se magis propt(er) talem et tantam neglige(tiam) iudic(i)oru(m) t(er)restriu(m) gravari et iniuriari in hoc si(bi) co(n)sulen(do) in suos certos et legittimos nu(n)cios cu(m) his l(itte)ris creditivis ac in aliis o(m)nib(us) suis causis, iniuriis et gravami(ni)b(us), quib(us) a certis officialib(us) cont(ra) prescriptu(m) privilegii eoru(m) a S.R.M. illis ex munificentia eiusd(em) dati p(er)mu(n)tur e[t] afficiu(n)tur, e medio sui ad S.R.M. dominu(m) suu(m) cleme(n)tissimu(m) peten(do) et supplican(do) Eand(em) R.M. de is o(m)nib(us) sibi cle(m)enter provideri g(e)n(er)osos Joha(n)ne(m)

[314] Baltazar Pietkowski, sędzia ziemski bielski ok. 1535-1536.
[315] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego, ojciec Tomasza, Andrzeja i Baltazara.
[316] Andrzej Rytel, podsędek ziemski bielski ok. 1521-1531, ojciec Stanisława, poborcy ziemi bielskiej.
[317] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[318] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[319] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[320] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[321] Jabłoń Piotrowce, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[322] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[323] Paweł Gołasz (Mościczny, Mościcki), stolnik podlaski ok. 1570-1573, poborca ziemi bielskiej.
[324] Popławy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[325] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[326] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.

Myensky[327], eiusdem off(ic)ii vicecapit(aneum) et Paulu(m) Brzozowsky[328], camerariu(m) t(er)restre(m), eleger(un)t, co(n)stituer(un)t et sole(n)niter ordinaver(un)t, dan(do) et co(m)mitten(do) eisd(em) nu(n)ciis o(m)nimoda(m) p(otesta)tem et facultate(m) agen(di), disponen(di), supplicac(i)onesq(ue) ad S.R.M., quib(us) respublica postulav(er)it facien(di), promitten(do) quicquid p(er) dictos nu(n)cios actu(m), factu(m), gestu(m)ve in p(rae)missi fu(er)it pro ratho et grato h(abe)re ac si solimet propriis suis in p(er)sonis p(raese)ntib(us) interfuisse(n)t.

XVIII/3. Zapis dłużny komornika ziemskiego bielskiego Teofila Brzozowskiego dla podsędka ziemskiego bielskiego Macieja Lewickiego na poczet kosztów poselstwa, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 839 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 czerwca 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi).*

[k. 839] Comp(are)ns p(er)so(na)l(ite)r cora(m) offic(io) castren(si) et actis castren(sibus) p(raese)ntibus no(bi)l(is) Theophilus Brzozowski[329], camerarius t(er)restris reco(gno)vit, quia g(e)n(er)oso Matie Levyczki[330] de Nyevodnycza[331], subiudici t(er)restri Bielscen(si), debiti certi mutuati et effideiussi apud eu(m) pro necessitate rei publice Varssovia(m) nu(n)ciis) equitan(tes) et miss(os) ad S.Rl.M.[332], duodece(m) s(exage)nas gr(ossorum) n(u)m(eri) et monete polonicalis tenetur et se soluturu(m) su(m)missit sup(er) termi(n)os t(er)restres proxi(m)e et inmed(ia)te sequen(tes) et celebran(tes) Bielscen(ses) sub p[o]en(a) triu(m) marcaru(m) offic(io) et p(ar)ti et in defe(c)tu soluc(i)o(ni)s hic cora(m) offic(io) in castro p(er)empto(r)ie cit(a)tu in primo termi(n)o d(eb)et pare(re) et satisfacere se inscripsit p(raese)ntibus.

[327] Jan Mieński, syndyk ziemi bielskiej 1547, 1549, podstarości grodzki brański 1552, brat Jakuba, Mikołaja i Piotra.
[328] Paweł Brzozowski, komornik ziemski bielski ok. 1547-1562, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego.
[329] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[330] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[331] Niewodnica (dziś Lewickie), wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[332] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.

XVIII/4. Zapis dłużny przedstawicieli szlachty ziemi bielskiej dla komornika ziemskiego bielskiego Teofila Brzozowskiego na poczet kosztów poselstwa, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 840 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 czerwca 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi).*

[k. 840] Coram offic(io) castren(si) et actis p(raese)ntibus castren(sibus) g(e)n(er)osi et nob(i)les Baltazar Pyethkowsky[333], Paulus Brzozowski[334], Matheus Vypych Vyssensky[335], Joannes Costro Nossek, Jacobus Myenski[336], Paulus Domanowsky[337], Stanislaus Sepyethowsky, Jacobus Voyno, Stanislaus Costro, Felix Sembor, Seraphin Zalyesky, Bartholomeus Svyetlyk, Stanislaus oli(m) Jacobi Brussowsky[338], Matias Plavacz et Vince(n)cius de Wnori[339], Nicolaus Culessa et Paulus filius Nico(la)i Golass[340], Syemyon de Skrzypky[341], Lucas Skrzypkowsky, Valentinus oli(m) Marci de Plonka, Tiburcius Rosko, Valentinus Nyevyerowsky[342], Venceslaus Mylewsky p(er)so(na)l(ite)r stan(tes) de unanimi consensu et voluntate palam et p(er) exp(re)ssum recognoveru(n)t, quia no(bi)l(i) Theophilo Brzozowsky[343], camerario t(er)restri Byelscen(si) certi, liqui et effideiussi debiti apud g(e)n(er)osum Mathiam Levyczki[344] de Nyevodnycza[345], subiudice(m) t(er)restrem Byelscen(sem), duodecem s(exage)nas g(rosso)rum nu(meri) et monete polonicalis mutuatas pro necessitate reipublice sup(er) nu(n)cios Varsseviam [*sic*] ad S.Rl.M.[346], peten(tes) Eand(em) S.Rl.M. pro contribuc(i)on(e) dicta grodove graciose, ut dignata esset, nobilitati

[333] Baltazar Pietkowski młodszy, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[334] Paweł Brzozowski, zapewne komornik ziemski bielski ok. 1547-1562, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego.
[335] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[336] Jakub Mieński, poborca ziemi bielskiej 1549, brat Jana, Mikołaja i Piotra.
[337] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[338] Stanisław Brussowski (Bruszewski), poborca ziemi bielskiej.
[339] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[340] Paweł Gołasz (Mościczny, Mościcki), stolnik podlaski ok. 1570-1573, poborca ziemi bielskiej.
[341] Skrzypki, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[342] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[343] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[344] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[345] Niewodnica (dziś Lewickie), wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[346] Bona Sforza d'Aragona (1494-1557), królowa polska i wielka księżna litewska, księżna Bari i Rossano, żona Zygmunta I Starego.

istius d(istri)ctus Byelscen(sis) tocius indulgere et remitte(re), tenentur et se solvere p(raese)ntibus summisseru(n)t et obliga[ve]ru(n)t infra huic per qu(atu)or septi(man)as sub totid(em) vadii et in defectu soluc(i)onis p(rae)inserti debiti si se pro eodem cittari p(er)misseruit, extu(n)c hic coram offic(io) castren(si) et no(n) alibi in primo termi(n)o tanq(ua)m p(er)emptorio debe(run)t et se sum(m)isseru(n)t parere et r(espo)nde(re) ac pro tali debito satisface(re) nullis coloribus viridens et no(n) viridius ip(sa)m evaden(do) et pro eod(em) vadio et debito in simul cu(n)ctis ut p(rae)fertur satisface(re) sub p[o]en(a) qu(atu)ordecem marcarum g(rossorum) sucumben(do).

XVIII/5. Uchwała szlachty ziemi bielskiej w sprawie przeniesienia skrzyni z księgami ziemskimi z domu sędziego ziemskiego Mikołaja Koryckiego, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 344v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 czerwca 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi).*

[k. 344v] Offic(ium) castren(se) in actu content(um) ex debito offic(ii) ad instan(tem) postulac(i)o(ne)m et petic(i)o(ne)m no(bi)l(ium) pluri(m)orum pro his term(in)is castren(sibus) de congregatorum ad sing(u)las protestac(i)ones et obductiones res necessarias et opportunas no(bi)l(es) Sta(nislau)m Przesdzyeczki[347] et Adam(um) Nyvyenski[348], m(inisteria)les t(er)restres, de cista t(er)restra facien(da), que nu(n)c, ut ip(s)a nobilitas asserebat, est in mala provision(e) et misera p(ro)pter grave(m) egritudine(m) do(min)i judicis Byelscen(sis)[349] in cuius domo h(ab)et(ur) satis improvise, et ip(su)m requiren(do) de securiori deposito in quo secure potuissent eand(em) cista(m) co[n]servare et depone(re) rac(i)on(e) expedic(i)o(nis) bellice proxi(m)e instan(te) iux(ta) l(itte)ras restiu(m) S.R.M.

XVIII/6. Relacja wysłanników szlachty bielskiej do domu sędziego ziemskiego w sprawie skrzyni z księgami ziemskimi, Brańsk, 13 VI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 346 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 13 czerwca 1552 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino s(an)ctisime et individue Trinitatis celebrati

[347] Stanisław Przeździecki, woźny ziemski bielski.
[348] Adam Niwiński, woźny ziemski bielski.
[349] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.

a.D. 1552] *przed ur. Janem Mieńskim podstarościm grodzkim oraz szl. Stanisławem Warelem (Wyszyńskim) subdelegatem na miejscu sędziego grodzkiego bielskimi (brańskimi).*

[k. 346] Coram offic(io) castren(si) et actis p(raese)ntibus castren(sibus) no(bi)l(es) Stanislaus Przesdzieczki[350], Adam Nyvyenski[351], m(inisteria)les t(er)restres ab off(iciu)m ex(iste)ntes deputati cum no(bi)l(ibus) Nicolao Myenski[352], Stanislao Pansky, Josepho Markowsky[353], Paulo Vyssenysky, Cazimiro Slawsky, Luca Skrzypkowsky et aliis plurimis protu(n)c secu(m) ex(iste)ntibus et pro testimonio evide(n)ciori adiu(n)ctis rec(ognov)erunt, q(uia) dum g(e)n(er)osum Nicolau(m) Coryczki[354] de Nyevodnycza[355], judice(m) t(er)restrem Byelscen(sem), requirebant a nobilitate de insecura provision(e) ac etia(m) de mala custodia et deposito mi(nus) secure ciste t(er)restris, que in domo eius pro hac stabat et in suo deposito habetur et p(rae)sertim reducen(do) sibi eius gravem egritudine(m), qua pro hac per Deu(m) om(n)ipoten(tem) vit(a)e premitur, tum etia(m) et expedic(i)o(ne)m bellicam, que s(e)c(un)d(u)m l(itte)ras S.R.M. toti nobilitati Bielscen(sis) est indicta et insumata et eande(m) imminere studiose exertat et ideo eund(em) judice(m) ab ead(em) nobilitate monen(do) solicitaba(n)t et eam ip(s)am cistam thezauru(m) eoru(m) p(rae)ciosiss(imu)m in certu(m) et securiorem depositu(m) ad servan(da) ad aliquod hospiciu(m) civile p(ro)culi ho(min)is daret et extrade(n)t, ip(s)e(m) eisd(em) t(a)le(m) r(espo)nssum dedit et r(espo)ndit dicen(do), q(uia) de t(a)li deposito ciste nulli est maior cura duntaxat Myenskyem, qui etia(m) tumultant(ur) et no(bi)litatem com(m)oven(do) sciant ip(s)i et alia nob(i)litas p(ro) mihi de cistra t(er)restra et libris t(er)restribus maior cura et diligen(cia) inest p(rae) oculos h(ab)etur et de isto deposito securiori plus diligentissi(me) vigilo qua(m) ip(s)i nob(i)les et licet premor egritudine mea actu(m) istud in mente revoluo, si de isto loco puta de civitate Branscen(se) in aliu(m) locu(m) se transferam, dabo et daturus op(er)am, q(uod) cista t(er)restris f(ie)ret in deposito bone et secure.

[350] Stanisław Przeździecki, woźny ziemski bielski.
[351] Adam Niwiński, woźny ziemski bielski.
[352] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[353] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[354] Mikołaj Korycki, podsędek ziemski bielski 1531-1536, sędzia ziemski bielski 1536-1552.
[355] Niewodnica (dziś Niewodnica Korycka), wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.

XIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, Brańsk (?), przed 2 X 1552 r.

Szlachta ziemi bielskiej uchwaliła zebranie poboru na opłacenie grodowego po 1 zł z konia (10 włók). Poborcami wybrała Mateusza Wyszyńskiego i Piotra Kostrę.

XIX/1. Manifest poborców ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 559v – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich 2 X 1552 r.* [feria s(e)c(un)da pos[t] festu(m) s(an)cti Michaelis Archangeli a.D. 1552] *przed ur. Wincentym Mieńskim, podstarościm i Pawłem Domanowskim sędzią grodzkimi bielskimi (brańskimi).*

[k. 559v] No(bi)l(es) Matheus Vyssenysky[356] et Petrus Costro[357], collectores electi per tota(m) nobilitate(m) hui(us) dis(tri)ctus Byelscen(sis), producen(do) laudu(m) t(er)restre in libro t(er)restri co(n)tentu(m) feceru(n)t diligen(ciam) se manifestan(do) con(tra) om(ne)s et sing(u)los no(bi)l(itat)em et ve sing(u)lis parochiis solve(re) contribuc(i)o(ne)m de unanimi consensu et voluntate laudata(m) et constituta(m) de uno equo p(ro) grodowe per unu(m) flore(nu)m pro c[o]m(mune) bono RP, protestan(do) solen(n)it(er) de luic(i)on(e) p[oenis] [i]n t(a)li laudo conten(tis).

[356] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.

[357] Piotr Kostro, poborca ziemi bielskiej, zapewne syn Jana, brat Baltazara i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.

XX. Zjazd ziemi bielskiej, Brańsk, przed 17 XI 1552 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Rafała Brzozowskiego posłem do króla, powierzając mu załatwienie jej spraw u dworu. Ostatecznie jego miejsca zajął prawdopodobnie Józef Markowski, który po otrzymaniu od władcy dokumentu służącego całej szlachcie tejże ziemi zażądał następnie zadośćuczynienia za poniesione koszty. Nie byli oni posłami na sejm zwołany do Wilna na 25 XI 1552 r., ponieważ tam mieli stawić się sami chorążowie, bez posłów ziemskich[358].

XX/1. Pełnomocnictwo szlachty dane posłowi do króla, Brańsk, przed 17 XI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 243 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich ok. połowy listopada 1552 r. (dokładna data nieznana wobec przemieszania kart w księdze).*

[k. 243] Co(m)paren(tes) person(a)l(ite)r cora(m) off(ici)o castren(si) et actis p(raese)ntib(us) castren(sibus) Bielscen(sibus) g(e)n(er)osus et no(bi)les [*1*] Stan(islau)s Jałbrzik Vissenyski[359], vexilifer, [*2*] Jozeph Markowski[360], [*3*] Stan(islau)s Varhel, [*4*] Stan(islau)s Pyethkowski[361], [*5*] Matheus Vissenyski[362], [*6*] Petrus Costro[363], [*7*] Theofilus Brzozowski[364], camerarius, [*8*] Ve(n)ceslaus Zalyeski, t(er)rigene districtus Bielscen(sis), nomi(ni)b(us) suis et tocius alii no(bi)litatis istius district(us) Bielscen(sis) caven(do) pro[365] ratishabic(i)on(e) alioru(m) absenciu(m) recognover(un)t, quia in o(m)nib(us) negociis tocius co(mmun)itatis no(bi)lium istius district(us) Bielscen(sis) cora(m) Sua S.R.M. disponendis et ordina(n)dis, no(m)i(n)e eoru(n)d(em) in suu(m) veru(m) et legitimu(m) plenipotente(m) no(bi)lem Rafaelem Brzozowski[366] costituer(un)t et ordinaver(un)t, committen(do) eid(em) cu(m) o(m)nimoda sua plenipote(n)cia om(n)ia et singula agen(do) et disponen(do), promitten(tes)q(ue) id totu(m) ratum gratumq(ue) h(abe)re ac tene(re), quicq(ui)d p(er)

[358] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 66-67, 575; W. Kamieniecki, *Chorążowie w parlamentaryzmie litewskim przed unią lubelską*, „Antemurale", t. 9, 1965, s. 199.
[359] Stanisław Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1551-1563, brat Marcina.
[360] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[361] Stanisław Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.
[362] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[363] Piotr Kostro, poborca ziemi bielskiej, zapewne syn Jana, brat Baltazara i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[364] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[365] Po tym słowie wykreślone: Sac(ra) Regia M(aiesta)te.
[366] Rafał Brzozowski, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego i brat Pawła, komornika ziemskiego bielskiego.

ip(su)m ip(s)oru(m) p(ro)nu(nc)iatu(m) plenipotentem actum f(a)ct(u)mq(ue)[367] ordinatu(m)ve fu(er)it.

XX/2. Manifest Józefa Markowskiego ws. artykułów przywiezionych od króla z Wilna, Brańsk, 22 XI 1552 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 1, k. 256 – oblata; wpisano do ksiąg grodzkich brańskich* 22 XI 1552 r. [feria tercia in crastino p(raese)nt(ati)onis gloriosissime Virginis Marie].

[k. 256] Venien(s) p(er)s(onali)l(e)r ad p(raese)nciam off(ic)ii in actu superius co(n)te(n)ti nobilis Jozefus Markowsky[368] cora(m) eod(em) off(ici)o se manifestan(do) ad instigac(i)o(ne)m tocius no(bi)litat(is) levavit et tenuit suis in manib(us) certos articulos libertate(m) tocius no(bi)litatis in se cotinen(tes), nup(er) Vilne a S.R.M. obten(tos), paratu(m) se eosd(em) offeren(do) no(bi)litati redde(re), si et in q(ua)ntu(m) si(bi) triginta s(exage)nas g(rossor)u(m) r(aci)on(e) expensaru(m) et dece(m) florenos in auro ad cancelaria(m) Sue M(aiesta)t(is) fideiussos pro eisd(em) articulis solvere(n)t et restituere(n)t aut soluc(i)o(ne)m ad aliquod certu(m) tempus sufficie(n)ti fideiussion(e) p(er) bonos homi(n)es firmare(n)t.

[367] Po tym słowie wykreślone: fu(er)it.

[368] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.

XXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 1 II (?) 1553 r.[369]

Szlachta ziemi bielskiej prawdopodobnie wybrała na sejmiku Macieja Lewickiego, podsędka ziemi bielskiej, kandydatem na sędziego ziemi bielskiej po rezygnacji Mikołaja Koryckiego[370]. Zapewne też na tym sejmiku wybrano Teofila Brzozowskiego posłem do króla do Krakowa.

XXI/1. Odłożenie rozprawy przed sądem grodzkim brańskim w sprawie pomiędzy dziedzicami Brzozowa, Brańsk, 1 II 1553 r. (fragment).

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 10. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 1 II 1553* [feria s(e)c(un)da an(te) Purificac(i)onis Gloriosis(s)i(m)e Virginis Marie a. D. 1553].

[k. 10] Off(iciu)m in actu contentu(m) cit(a)t(i)o(ne)m [...] in vigore ad termi(n)os proximos fer(ia) s(e)c(un)da p(ost) d(o)m(ni)ca(m) Invocavit [*20 II 1553*] celebran(dos) r(ati)on(e) abse(n)cie no(bi)l(is) Theofili Brzozowski, camerarii, qui versus Cracoviam non fac(t)a rel(ati)on(e) profectus est, suspe(n)dit.

XXI/2. Zapiska procesowa w sprawie Teofila Brzozowskiego z poręczycielami sumy [na pokrycie kosztów poselstwa], 21 IV 1553 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 144v-145. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim, 21 IV 1553* [feria sexta an(te) Adalberti [...] a. 1553].

[k. 144v] D(omi)n(u)s surrogator[371] pro loco residens nob(i)les Baltazaru(m) Pyethkowski[372], Paulu(m) Brzozowski[373], Mateu(m) Vysseniski[374] [k. 145] [...][375] duodece(m) s(e)x(age)narum gr(ossorum) [...] domi(ni) [?] lev(at)or(u)m pro reipublice (comm)uni effideiussa(ru)m ad inst(antiam) no(bi)l(i) Theophili Brzozowski[376], camerarii ter(re)stris

[369] Zob. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 3v, 10.
[370] *Urzędnicy podlascy*, s. 55, nr 213.
[371] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[372] Baltazar Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego, ojciec Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego.
[373] Paweł Brzozowski, zapewne komornik ziemski bielski ok. 1547-1562, syn Mikołaja, podkomorzego bielskiego.
[374] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[375] Tekst uszkodzony i nieczytelny na ponad 1,5 wiersza.
[376] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.

Byelscen(sis), actoris, mota et verten(da), a termi(n)o liberos pronun(ci)an(dos) decrevit, actori de unaquaq(ue) par(r)ophia per duos cittan(dos) in ea ip(s)a re p(rae)fatos fideiussores.

Et hicid(em) prefatus Theophilus, actor, nob(i)les Stanisla(um) Rusczyk de Brussowo[377], Joan(n)em Nossek de Costri[378] et Bartholo(meu)m Svyetlyk de Jemyolky[379], recipien(s) ab eis per mediu(m) s(e)x(age)ne gr(ossorum) et pro vadio satisffacto(ru)m, pro int(er)esse eoru(m) quiettat p(raese)ntibus.

[377] Bruszewo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[378] Kostry, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[379] Jamiołki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.

XXII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 20 III 1553 r.[380]

Szlachta ziemi bielskiej prawdopodobnie wybrała na sejmiku Józefa Markowskiego kandydatem na podsędka ziemi bielskiej po awansie Macieja Lewickiego na sędziego[381]*. Nie udało się odnaleźć akt sejmiku.*

[380] Zob. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 103, 107v.
[381] *Urzędnicy podlascy*, s. 50, nr 147.

XXIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 VII 1553 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Józefa Markowskiego, podsędka ziemi bielskiej oraz Mikołaja Mieńskiego posłami do króla Zygmunta II Augusta do Krakowa w celu zwolnienia jej z płacenia „grodowego" oraz zobowiązała się pokryć związane z poselstwem koszty, które wziął na siebie Tomasz Owsiany, starosta brański.

XXIII/1. Zobowiązanie dłużne w imieniu szlachty ziemi bielskiej na rzecz Tomasza Owsianego, Brańsk, 24 VII 1553 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 287-287v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 24 VII 1553 r.* [feria s(e)c(un)da in vigilia Jacobi Ap(osto)li a. D. 1553]. ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 8.*

[k. 287] Dum g(e)n(er)osus Thomas Owsyany[382], surrogator Bielscen(sis), in actu co(n)tentus in locu(m) suu(m) surrogatus, quo ad p(raese)ntem inscript(i)onis actu(m) subdelegavit g(e)n(er)osum Jozefu(m) Markowsky[383], subiudice(m) t(er)restre(m) Bielscen(sem), tandem co(m)paren(tes) person(a)l(ite)r g(e)n(er)osi [*1*] Stan(islau)s Vissenysky[384], vexilifer t(er)restris, [*2*] Vince(n)tius Mye(n)sky[385], vicecapit(aneus), [*3*] Paulus Domanowski[386], iudex off(ic)ii castren(sis) Bielscen(sis) suo et totius no(bi)litatis no(m)i(ni)bus pu(bli)ce et p(er) expressu(m) recognover(un)t, quia g(e)n(er)oso Thom[a]e Owsyany, surrogato Bielscen(si), tene(n)tur decem septe(m) s(e)x(age)nas gr(ossorum) nu(mer)i et monet[a]e pol(onicalis) pecuni[a]e mutuate pro expedic(i)on(e) g(e)n(er)osi et no(bi)li Jozefi Markowski, subiudicis t(er)restris Bielscen(sis) et Nico(la)i Myenski[387], nu(n)cioru(m) ad S.R.M. Cracovia(m) pro expedic(i)on(e) l(ite)raru(m) libertac(i)onis a solucion(e) co(n)tribuc(i)onis alias syerepczisny contra pr(ae)scriptu(m) iuriu(m) laudate, qua(m) ad p(raese)ns exigit, et ad finem exige(re) vult g(e)n(er)osus Petrus Konynski[388], capit(aneus) Bielscen(sis), et no(n) exactores t(er)restres in co(n)ve(n)tu g(e)n(er)ali assignatos, mittendos, quas eius d(omi)n(u)s a se su(m)misen(do) suosque successores ad id obliga(n)t et inscribu(n)t solve(re) sup(er) festu(m) divi Barto(lomae)i Ap(osto)li proxi(m)e

[382] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[383] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[384] Stanisław Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1551-1563, brat Marcina.
[385] Wincenty Mieński, podstarości grodzki brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[386] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[387] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[388] Piotr Koniński, starosta bielski ok. 1549-1559.

venturu(m) [*24 VIII 1553*] sub totius vadii et in defectu soluc(i)onis cit(a)ti hoc cora(m) off(ici)o castren(si) in p(ri)mo ter(m)i(n)o tanq(uam) pere(m)ptorio stare, pare(re) et pro p(rae)missis satisface(re) tenebu(n)tur cu(m) suis successoribus, hoc tu(m) exp(rae)s(s)e, quod cit(at)io occ(asi)on(e) p(rae)missorum sup(er) o(m)ni(bu)s scripta ad unu(m) du(n)taxat illoru(m) in exortiu(m) et in bonis ponen(dum) iux(ta) arbitriu(m) cittan(dum), qua(m) nemo illoru(m), quod seorsi(ve) no(n) in omniu(m) bonis e(st) posita impugnare debebit. Nihilom(in)us, tu(m) su(m)ma(m) memorata(m) no(bi)litas univ(er)sa iux(ta) laudu(m) et co(n)suetudine(m) ex quo est pro nego(ci)a R. P. mutuata compone(re) d(ebe)nt.

XXIII/2. Pokwitowanie szlachty ziemi bielskiej przez posłów Józefa Markowskiego i Mikołaja Mieńskiego, Brańsk, 24 VII 1553 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 287-287v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 24 VII 1553 r.* [feria s(e)c(un)da in vigilia Jacobi Ap(osto)li a. D. 1553].

[k. 287] Co(m)paren(tes) person(ali)t(e)r coram off(ici)o in actu co(n)tento g(e)n(er)osus et no(bi)lis Jozefus Markowsky[389], subiudex t(er)restris Bielscen(sis) et Nicolaus Myenski[390], nu(n)cii p(er) no(bi)litate(m) electi ad S.R.M. pro expedien(da) libertate a soluc(i)on(e) grodowe Cracovia(m) mitten(dos), pala(m) recognover(un)t, quia a no(bi)libus Matheo Vissenysky[391] et Petro Costro[392] de co(n)sensu libero no(bi)l(ium) [*1*] Pauli Visse(n)sky, [*2*] Vale(n)tini[393] et [*3*] Andr(eae)[394] Crassowskych, [*4*] Petri Voyczik de Thopiczewo[395] no(m)i(n)e tocius no(bi)litatis p(er) eos f(a)cto viginti octo s(e)x(age)nas gr(ossorum) nu(mer)i et monete pol(onicalis) ex [k. 287v] [...][396] [...]sis [...][397] [...]nis a p(rae)fati [...][398] de quibus eos p(er) [...][399].

[389] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[390] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[391] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[392] Piotr Kostro, prawdopodobnie syn Jana i brat Baltazara oraz Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[393] Walenty Krassowski, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[394] Andrzej Krassowski, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584.
[395] Topczewo, okolica szlachecka w ziemi bielskiej z ośrodkiem parafii topczewskiej.
[396] Uszkodzenie na 1 wiersz tekstu.
[397] Uszkodzenie na większość 1 wiersza tekstu.
[398] Uszkodzenie tekstu na większość 1 wiersza tekstu.
[399] Nieczytelne 1 słowo i uszkodzenie tekstu na pół wiersza.

XXIII/3. Zobowiązanie dłużne szlachty ziemi bielskiej na rzecz posłów Józefa Markowskiego i Mikołaja Mieńskiego, Brańsk, 24 VII 1553 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 71, k. 287v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 24 VII 1553 r.* [feria s(e)c(un)da in vigilia Jacobi Ap(osto)li a. D. 1553].

[k. 287v] Comparen(tes) person(a)l(ite)r cora(m) off(ic)o in actu co(n)tento no(bi)les [*1*] Paulus Vissenyski, [*2*] Mateus[400] de Vypichy[401], [*3*] Baltizar[402] et [*4*] Petrus[403] olim Joha(n)nis[404] Costrovye, [*5*] Vale(n)tinus[405] et [*6*] Andreas[406] Crassowsczi, [*7*] Petrus Voiczik de Thopiczewo[407], suis et tocius no(bi)litatis, pro qua se obliga(n)t et insc(ri)bu(n)t p(raese)ntibus, no(min)ibus, pala(m) et p(er) ex(prae)sum recognover(un)t, quia g(e)n(er)oso et no(bi)li Jozefo Markowski[408], subiudici t(er)restri Bielscen(si) et Nicolao Mye(n)ski[409], nu(n)ciis ad p(raese)ns per no(bi)litatem electis, d(ebe)nt dare et solve(re) real(ite)rque et in effectu repone(re) qui(n)quaginta aureos ungaricales in que(m)libet aureu(m) per qui(n)quagi(n)ta et unu(m) gr(ossorum) nu(mer)i et monete pol(onicalis) co(m)putand(o) pro expedic(i)o(n)e l(ite)rarum a sacris R. et Rl.M. liber(a)t(i)onis a co(n)tribuc(i)on(e) vulgariter grodowe et r(aci)on(e) pr(ae)misis d(am)nis dan(do) pro interven(dum) ad s(acras) R. et Rl.M. Si et inqu(an)tu(m) tales l(ite)ras p(rae)fata(m) libertate(m) in se co(n)ten(tam) expedivisse(n)t et secum easd(em) affere(n)t et ead(em) su(m)ma per hos no(bi)l(es) in insc(ri)pt(i)on(e) cotentos ex univ(er)sa no(bi)litate iux(ta) laudu(m) de p(rae)misis satis exigi d(ebe)nt, si v(er)o no(n) obtinere(n)t extu(n)c cu(m) solven(dum) praefatos 50 aureos no(bi)litas no(n) teneb(untu)r.

[400] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[401] Wyszonki-Wypychy, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[402] Baltazar Kostro, syn Jana, brat Piotra i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[403] Piotr Kostro, syn Jana, brat Baltazara i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[404] Jan Kostro, ojciec m.in. Piotra, Baltazara i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[405] Walenty Krassowski, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[406] Andrzej Krassowski, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584.
[407] Topczewo, okolica szlachecka w ziemi bielskiej z ośrodkiem parafii topczewskiej.
[408] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[409] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.

XXIV. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), lato (?) 1554 r.[410]

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Wincentego Mieńskiego, podstarościego urzędu grodzkiego bielskiego, Marcina Czajkę (Czajkowskiego) i Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego, chorążego ziemi bielskiej, posłami na sejm w Wilnie (jesień 1554 r.). Ten ostatni jako chorąży prawdopodobnie posłował z urzędu[411].

Skrót: *ANK, ZZG, nr 18, s. 10.*

[410] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 83, 85.

[411] Zob. W. Kamieniecki, *Chorążowie*, s. 197-199; J. Siedlecki, *Sejmiki szlachty ziemi bielskiej w Brańsku w XVI-XVIII wieku*, „Przegląd Historyczny", t. 80, 1989, z. 2, s. 239;

XXV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, koniec 1555 r.?

23 III 1556 nastąpiło objęcie urzędów: podsędka ziemskiego drohickiego przez Marcina Węża sędziego grodzkiego drohickiego, „cuius p(er) electionem totius nobilitatis districtus Drohic(iensis) ex officio iudicii castr(ensis) Drohicien(sis) assumpsit" oraz sędziego ziemskiego drohickiego przez Jakuba Pobikrowskiego posędka ziemskiego drohickiego urzędu, „qui communi electione nobilitatis totius electus, et p(er) Sacram Ma(ies)t(a)tum Regiam approbatus et confirmatus".

Skrót: *ANK, ZZG,* nr 32, s. 472-473.

XXVI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 21 II 1559.

Król listem z Piotrkowa, 19 II 1558 r. adresowanym do Krzysztofa Olędzkiego starosty brańskiego i suraskiego, zwołał sejmik ziemi bielskiej w celu wybrania czterech kandydatów na urząd sędziego ziemskiego bielskiego po śmierci Macieja Lewickiego.

XXVI/1. List króla Zygmunta II Augusta do starosty brańskiego i suraskiego Krzysztofa Olędzkiego, Piotrków, 19 XII 1558 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 5, k. 414v. Oblaty listu w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Piotr Pogorzelski z Tchórznicy. 12 II 1559 r.* [sabato an(te) domi(ni)cam Invocavit a. D. 1559].

[k. 414v] Sigismu(n)dus Augustus Dei gra(tia) rex Poloni[a]e, magnus dux Lith(uaniae), Russi[a]e, Prussi[a]e, Samogithi[a]e, Mazovi[a]eque etc. d(ominus) et h(aer)es

G(e)n(er)oso Christofero Olyeczki[412], capit(aneo) n(ost)ro Branscen(si) Sarazen(si)que, fideli dilecto, gr(ati)am n(ost)ram. G(e)n(er)oso fidelis dilecto. Intelexim(us) g(e)n(er)osu(m) ol(im) Matia(m) Leviczki[413], iudice(m) t(er)re(stre)m Bielscen(sem), nup(er) a vita decessesse. Cum morte off(iciu)m iudicata(us) t(er)r[a]e illius vacare dicitur, ne itaq(ue) an admi(ni)stran(da) iustitia aliqua neglige(n)tia com(m)ittatur elect(i)o(ne)m iudicis in locu(m) demortui indicen(do) duxim(us), indicim(us)q(ue) p(raese)ntibus p(ro) feria tercia p(ost) domi(ni)ca(m) Remi(ni)sce(re), qu[a]e erit vigesima p(ri)ma februarii instan(ti) p(ro)xima [*21 II 1559*], quare man(do) f.t., ut ea(n)d(em) diem elect(i)o(ne)m instituta(m) p(er) mi(nisteria)les t(er)re(stre)s in foris ac aliis locis publicis f.t. publicis, publicasseq(ue) curet, ut in(dictio) eiusde(m) elect(i)o(nis) iudicis ad om(nes) quaru(m) interest noticia(m) devenit, ne(m)pe ut ad illa(m) ip(s)am die(m) ad oppidu(m) Bra(n)sko co(n)veniu(n)t, ibiq(ue) maturo co(n)sulen(do) qu(atu)or viros p(ro)bos, idoneos et iurisperitos n(omina)re per sc(ri)ptu(m) iure elig(eru)nt, nobisq(ue) l(itter)as suis sigillis munitis p(raese)nt(av)e(ru)nt p(ro) gra(tia) n(ost)ra ex off(ici)o suo aliter no(n) factu(r)i.

Dat(um) Pyothrkovi[a]e[414] fer(ia) s(e)c(un)da an(te) festu(m) divi Thom[a]e Ap(osto)li p(ro)xi(ma) [*19 XII*] a. D. 1558.

[412] Krzysztof Olędzki, starosta brański i suraski ok. 1558-1565.
[413] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[414] Piotrków (dziś: Piotrków Trybunalski), miasto nad Strawą w woj. sieradzkim (obecnie woj. łódzkie), miejsce odbywania sejmów, potem również sesji Trybunału Koronnego dla prowincji wielkopolskiej.

Ad ma(n)datu(m) S. R. M. p(ro)o(pri)u(m). Nicolaus Radziwił[415], palatin(us) Vilnen(sis) et ca(n)celarius.

XXVI/2. Kandydaci wybrani na urząd sędziego ziemskiego bielskiego, cedują uzyskane przez siebie głosy na rzecz kandydatury Wincentego Mieńskiego podstarościego brańskiego, Brańsk, 22 II 1559 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 5, k. 452v. Oblata w urzędzie grodzkim brańskim została dokonana zapewne przez Marcina Jałbrzyka Wyszyńskiego 22 II 1559 r.* [feria q(ua)rta post Remi(ni)scere a. D. 1559].

[k. 452v] Nobilis Martinus Jalbrzyk Vysenysky[416] a universa nobilitate ad locum iudicatus post demortuu(m) oli(m) generosum Mathiam Lewyczky[417], iudicem, inter alios tres electos die hestierna electus coram officio reco(gno)vit, quia electione su(a)e p(rae)fat[a]e tamen et voces a p(rae)fata nobilitate habitas uno ex prefatis electis, g(e)n(er)oso Vince(n)cio Myensky[418], vicecapitaneo, demisit et p(raese)ntibus demittit.

Nobilis Sebastianus Suchodolsky[419], terrigena d(istri)ctus Drohicen(sis), reco(gno)vit, quia electiones su[a]e locum et voces a multa nobilitate et dignitariis districtus Bielscen(sis) ad off(iciu)m iudicatus post demortuum olim generosum Mathia(m) Levyczky, iudicem terrestrem, habitas G(e)n(er)osi Vince(n)cio Myensky, officii d(istri)ctus Bielscen(sis) vicecapitaneo, demisit et p(raese)ntibus demittit.

[415] Mikołaj Radziwiłł „Czarny" (1515-1565), wojewoda wileński i kanclerz wielki litewski.
[416] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[417] Maciej Lewicki, podsędek ziemski bielski 1536-1553, sędzia ziemski bielski 1553-1558.
[418] Wincenty Mieński, podstarości brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[419] Sebastian Suchodolski, referendarz podlaski ok. 1564-1569, referendarz litewski 1569-1586, wojski drohicki 1576-1586.

XXVII. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 VI 1559 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego, chorążego ziemi bielskiej, Pawła Domanowskiego, sędziego grodzkiego brańskiego i Krzysztofa Krassowskiego posłami na sejm w Wilnie (lato-jesień 1559 r.)[420].

XXVII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 VI 1559 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 5, k. 635-636. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 24 VI 1559 r.* [sabato ip(s)o festo s(an)cti Joha(n)nis Bapt(ista)e a. D. 1559].

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 14-15.*

[k. 635] G(e)n(er)osi et no(bi)les [*1*] Stan(islau)s Gąssowski[421], succa(mera)rius, [*2*] Stan(islau)s Vissenski[422], vexilifer, [*3*] Vince(n)tius Mienski[423], iudex t(er)res(tri)s, [*4*] Paulus Domanowski[424], iudex castren(sis), [*5*] Nicolaus Myenski[425], surrogator nota(ria)t(us) t(er)res(tri)s Bielscen(sis), [*6*] Alb(er)tus Viskowsky[426], notarius[427] castren(sis), [*7*] Martin(us) Myenski[428] et [*8*] Marti(nus) Koczieczki[429], camerarii t(er)re(stre)s, [*9*] Bernard(us) Domanowsky, [*10*] Michael et [*11*] Johan(n)es Pyetrzikowskie, [*12*] Fran(ciscu)s de Skrzipki[430], [*13*] Andr(eas), [*14*] Tomas et [*15*] Marcus de Kropilnicza[431], [*16*] Stan(islau)s Vitti de Dzyerzki[432], [*17*] Johan(n)es Malynowski de Calnicza[433], [*18*] Petrus, [*19*] Andr(eas)

[420] ANK, ZZG, sygn. 18, s. 14-15; Н. А. Максимейко, *Сеймы*, *прил.*, s. 123.
[421] Stanisław Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej 1547-1568.
[422] Stanisław Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1551-1563, brat Marcina.
[423] Wincenty Mieński, podstarości brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[424] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[425] Mikołaj Mieński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1558-1560, brat Jana, Jakuba i Piotra.
[426] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[427] Po tym słowie skreślone: trres.
[428] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.
[429] Marcin Kocięcki, podstarości grodzki brański ok. 1546-1551, komornik ziemski bielski ok. 1548-1561, pisarz grodzki brański 1556.
[430] Skrzypki, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[431] Kropilnica (Kropidlnica, Kropiwnica), okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[432] Dzierżki, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki).
[433] Kalnica, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (dawniej też Malinowo-Kalnica; obecnie pow. bielski).

et [*20*] Stan(islau)s de Plonka[434], [*21*] Christopher(us) Krassowski[435], [*22*] Baltizar[436] et [*23*] Roslanus Kostrovye, [*24*] Erasmus Zalyeski, [*25*] Alb(er)tus Rosko cum [*26*] Alb(er)to Gavyn, m(i)n(isteria)les t(er)re(stre)s, venien(tes) p(er)s(ona)l(ite)r ex conve(n)tu p(ar)ticulari p(er) dignitariis p(rae)fatis et nobi(li)tatem hui(us) disctrict(us) Bielscen(sis) die hodierna celebrata iux(ta) l(itte)ras S.R.M. quibus sua M. nu(n)cios p(ro) comitiis g(e)n(er)alib(us) Viln[a]e proxime celebran(dis)[437], quos [k. 635v] eiusd(em) M. dignata e(st) ma(n)dare publice et p(er) exp(rae)su(m) suis et totius no(bi)litatis hui(us) district(us) Bielscen(sis) no(m)i(ni)b(us) recognover(un)t, quia satisfacien(do) p(rae)misorum l(itte)r(arum) S.R.M. e medio sui g(e)n(er)osos et no(bi)l(es) [438]{Stanislaum Vyssenyski, vexiliferu(m) t(er)re(stre)m Bielscen(sem)}[278], Paulum Domanowski, iudice(m) castren(sem) et Christopheru(m) Krassowski in o(m)nib(us) suis negociis, necessitatib(us), gravami(ni)b(us) quibusvis p(ro) comitiis p(rae)fatis g(e)n(er)alib(us) Vilne p(ro)xi(m)e celebran(dis) in suos veros et legitti(m)os nu(n)cios elleger(un)t, co(n)stiter(un)t et solenn(ite)r ordinaver(un)t, com(m)itten(do) ac dando eisd(em) nu(n)ciis o(m)nimoda(m) p(otesta)tem, facultate(m), plenipote(n)tia(m) et ma(n)datu(m) infficiens, agen(di), co(n)stituen(di), ordinan(di), supplicac(i)onesq(ue) apud S.R.M. quibus R.P. postulav(er)it facien(di), promitten(do) quicquid p(er) dictos nu(n)cios plenipotend(os) et ma(n)datareos actu(m), f(a)ct(u)m, co(n)stitutu(m) et ordi(n)atu(m) fu(e)r(in)t, id totu(m) firmu(m) tene(re) et inviolab(ilite)r obs(er)vare, tanq(am) sibi p(er)sonal(ite)r interessent acsi etia(m) p(raese)ntibus sua sigilla p(ro)p(ri)a, quibus utu(n)tur, p(raese)ntib(us) subimp(end)ere(n)t.

Id(em) univ(er)sa no(bi)litas reco(gnovi)t, q(uod) p(ro)pt(er) expedic(i)o(ne)m nu(n)cioru(m) p(ro) co(n)ve(n)c(i)on(e) g(e)n(er)ali Viln[a]e p(ro)xime celebran(da), ad qua(m) S.R.M. ip(s)is certos nu(n)tios expedire et Vilna(m) mitte(re) iussit, de una(ni)m(o) suo et o(mniu)m alioru(m) no(bi)lium et ter(r)igenarum hui(us) disctrict(us) Bielsen(sis) co(n)sensu et volu(n)tate co(n)tribuc(i)o(ne)m in se de quo(que) equo p(er) totu(m) districtu(m) p(ro) qui(n)q(ue) gr(ossos) nu(mer)i Pol(onicalis) et duos albos co(n)stituer(un)t et laudaver(un)t solven(do) ad manus mi(nisteria)lium inferius nom(ina)tim exp(rae)soru(m) ab actu p(raese)nti ad duas septi(man)as [*8 VII 1559*], ad qua(m) co(n)tribuc(i)o(ne)m

[434] Płonka, okolica szlachecka w ziemi bielskiej, jedną z jej wsi jest Płonka Kościelna, ośrodek parafii płońskiej (płonkowskiej).
[435] Krzysztof Krassowski, komornik ziemski bielski 1558-1561.
[436] Baltazar Kostro, być może syn Jana, brat Piotra i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[437] Jedno słowo skreślone i nieczytelne.
[438-278] Dopisek wstawiony w to miejsce przez pisarza. Zapewne posłował on z urzędu, jako chorąży ziemi bielskiej.

exigen(do) in parofiis Domanowska[439], Jablonyska[440], Vyssenyska[441] et Dąbrowska[442] mi(nisteria)liis t(er)r(estr)iis Mathias Koboska, in parofiis Sokolowska[443], Kobilenska[444] et Kuleska[445] mi(nisteria)lis t(er)r(estr)is Sebestianus Moykowski, in parofiis Plonyska[446], Saraska[447] et Posvyączenska[448] mi(nisteria)lis t(er)r(estr)is Michael Lapa et in absen(tia) eius Alb(er)t(us) Rosko. In parofiis Bielska[449], Lubynska[450], Viskowska[451] et Bra(n)ska[452], Topyczewskaque[453] mi(nisteria)lis t(er)r(estr)iis Alb(er)tus Gavyn et in parofia Gonieczka[454] Martin(us) Bialosuknya et Martin(us) Vyssovaty, mi(nisteria)les t(er)re(stre)s, hu(n)c assignati et depu(ta)ti. Si v(er)o aliquis p(rae)fat[a]e ordi(n)ac(i)o(n)e con(tra)venisset et ea(m) co(n)tribuc(i)o(ne)m solvi noluisset, tum ei p(er) mi(nisteria)lem quicu(n)que verbal(ite)r term(inus) certus de(be)t p(er)figi et assignari coram off(ici)o co(m)paren(do), coram quo cu(m) p[o]en(a) triu(m) mar(carum) gr(ossorum) et exactori illius co(n)tribuc(i)onis p(rae)fata(m) co(n)tribucione(m) solve(re) de(be)t, a quo d(e)c(re)to cit(a)tus no(n) poterit appellare [k. 636], nec iudice(m) move(re), aut quasvis dil(aci)ones face(re), p(ro) quaquid(em) fatiga et labore ip(s)is mi(nisteria)lib(us) exactoribus duo albi ultra q(u)inq(ue) gr(ossos) resta(n)tis red[d]e(re) d(ebe)nt.

[439] Parafia p.w. św. Doroty w Domanowie.
[440] Parafia p.w. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św. Piotra i Pawła).
[441] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).
[442] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[443] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[444] Parafia p.w. św. Stanisława w Kobylinie-Borzymach.
[445] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[446] Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Płonce.
[447] Parafia p.w. Bożego Ciała w Surażu.
[448] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Poświętnem.
[449] Parafia p.w. Narodzenia NMP w Bielsku.
[450] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Łubinie Kościelnym.
[451] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszkach.
[452] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Brańsku.
[453] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[454] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu.

XXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XII 1560.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach sądowych grodzkich wniosła skargę na urzędników sądowych ziemskich, ponieważ ci nie przeprowadzali leżenia ksiąg i roków sądowych ziemskich. Wyjaśnienia w tej sprawie złożyli przed nią komornicy ziemscy sędziego, Marcin Mieński i Walenty Niewierowski oraz podsędka, Marcin Maruszewski. Szlachta widząc niezgodę wśród urzędników zdecydowała skierować poselstwo do króla w osobach podstarościego brańskiego Teofila Brzozowskiego oraz wspomnianego Walentego Niewiarowskiego. Posłowie uzyskali przywilej na surogację podsędkostwa ziemskiego dla Teofila Brzozowskiego.

XXVIII/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XII 1560.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 3, k. 307-308*1. *Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 11 XII 1560 r.* [feria quarta [...] post festum Conceptionis Gloriosissime Virginis Mariae a. D. 1560].

[k. 307] Venien(tes) person(a)l(ite)r ad pr(aese)ntiam offitii feria quarta intra terminorum castr(ensium) celebrationem [*11 XII 1560*] nobil(es) [*1*] Baltizar Piethkowski[455] de parochia Piethkowska[456], [*2*] Stani(sla)us[457] et [*3*] Nicolaus[458] Kraiewsczy, [*4*] Stanislaus olim Joannis Luba, [*5*] Joannes Kosewsky Gorka de parochia Lubinska[459], [*6*] Matthaeus Vypych[460], [*7*] Martinus Jalbrzyk[461], [*8*] Joannes Organistha Vyszeński de parochia Vyszeńska[462], [*9*] Joannes[463] Roslani et [*10*] Clemens de Voyny[464] de parochia Dąmbrowska[465], [*11*] Andreas Varpach et [*12*] Mathias Thworkowski de parochia Vyskowska[466], [*13*] Georgius[467] et [*14*]

[455] Baltazar Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego, ojciec Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego.
[456] Parafia p.w. św. Anny w Pietkowie.
[457] Stanisław Grajewski, dworzanin królewski, stolnik podlaski ok. 1575-1581.
[458] Marcin Grajewski, dworzanin królewski, wojski drohicki 1554-1569, pisarz ziemski i grodzki wiski ok. 1577-1581.
[459] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Łubinie Kościelnym.
[460] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[461] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[462] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).
[463] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[464] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[465] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[466] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszkach.
[467] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.

Joannes de Kalnicza, [*15*] Laurentius Kiersznowski de parochia Brańska[468], [*16*] Bartholomaeus Gawin, [*17*] Valentinus et [*18*] Gaspar Zaleszni de parochia Thopiczewska[469], [*19*] Abraham et [*20*] Casimirus Rykacz, [*21*] Nicolaus Zarzeczki de parochia Jablońska[470], [*22*] Seraphin Snieczyński, [*23*] Joannes Buyno, [*24*] Seraphin Rzączcza, [*25*] Jozephus et [*26*] Mathae(us) Kruszewsczy de parochia Sokołowska[471], [*27*] Andreas Nyewiarowski[472], [*28*] Stani(sla)us Vyszowathy, [*29*] Andraeas Groczki, [*30*] Thomas Milewski, [*31*] Martinus Bialosuknia, [*32*] Jozephus Wroczenski de parochia Goniądzka[473], [*33*] Albertus et [*34*] Venceslaus de Kulesze de parochia Kuleska[474] et alii qua(m) plurimi nob(i)l(es) ad terminos castren(ses) et propter positione(m) in Sarasz celebran(dam) congregati suo et aliorum omniu(m) et singuloru(m) fr(atr)um, vicinoru(m) et participu(m) suorum nominibus gravi in quaerella deposuer(un)t super generosos et nob(i)l(es) Vincentiu(m) Mieński[475], iudicem, Josephu(m) Markowski[476], subiudicem, Albertu(m) Jaszienski[477], notariu(m), terrestres Bielscen(ses), quia quemadmod(um) antea aliquot vicibus propter no(n) celebratos terminos terre(stre)s et position(em) actoru(m) ter(re)s(t)riu(m) [k. 307v] per trienniu(m) super praefatu(m) iuditiu(m) manifestabant(ur) et protestabant(ur) ita et ad pr(aese)ns protestant(ur) contra praedictos officiales, quomodo ipsi iuxta exclamationem positionis actoru(m) terrestriu(m) Sarasen(sium) omnibus publicata(m) et ad noticia(m) per quittancias deducta(m) cistam terrestrem acta t(er)res(tri)a in se continen(tem) aperire et rescripta unicuiq(ue) illoru(m) maximae necessaria occ(asi)on(e) m(u)ltarum iniuriaru(m) et pro limit(a)t(i)on(e) generali S.R.M. omnium causaru(m) proximae post faestu(m) Purificationis Virginis Mariae imminen(ti) [*2 II 1561*] pertinen(tium), tum et decreta terrestria, quae ad brachiu(m) regale et succa(mera)rium pro exequut(i)on(e) ulteriori facien(dae) sunt in deffectu satisfactionis per p(ar)tem viri convict(i) remissa extradere et alias inscriptiones perpetuas et obligatorias bonor(um) occ(asi)on(e) coram offitio pr(aese)nti fact(as) et in eisd(em) actis conten(tis), quas ad acta terrestria intra tempus tranductioni constitutu(m) transffere debebu(n)t suscipere noluer(en)t ac insuper termi(n)os terre(stre)s a tribus annis no(n) celebraver(un)t nec celebrare

[468] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Brańsku.
[469] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[470] Parafia p.w. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św. Piotra i Pawła).
[471] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[472] Andrzej Niewierowski (Niewiarowski), prawdopodobnie brat Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.
[473] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu.
[474] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[475] Wincenty Mieński, podstarości brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[476] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[477] Wojciech Jasieński, kuchmistrz litewski 1545-1560, pisarz ziemski bielski 1549-1561.

volunt, ob quoru(m) no(n) celebrat(i)o(ne)m homicidia, voluntaria, caedes, percussiones, violentiae, invasiones et alia iis similia in districtu perpetrant(ur), quod in illoru(m) damnu(m) et iniuria(m) maxima(m) et cont(ra) debitu(m) suu(m) faciunt non atten(tis) paen(as) et legibus in statuto conten(tis) protestan(do) se quil(ib)et eorum suis et fr(atr)um suoru(m) nomi(ni)bus super quemlibet eoru(m) vel qui ex ip(s)is occasio damni compertus fuerit seorsim et divisim de paen(is) in statuto conten(tis) et damnis ex inde sequutis et sequen(tis). Et hicid(em) nobil(es) Martinus Mieński[478] et Valentinus Niewierowski[479], camerarii judicis nomine eiusd(em) sui domi(ni) protestati sunt, quod illi iuxta proclamat(am) et omnibus publicata(m) positionem actoru(m) in Sarasz[480] per universam diem feriam secunda(m) proximae preterita(m) [*9 XII 1560*] cu(m) viceno(ta)riis expectan(do) voluer(un)t cista(m) aperire et ex ea rescripta dare et alia om(n)ia facere, quae ad ip(s)orum off(iciu)m pertiner(un)t, sed nob(i)l(is) Mathias Marusewski[481], camerarius subiudicis, illa(m) cistam aperire noluit absq(ue) generoso Alberto Jaszienski, notario terrestri, protestan(do) se in hoc, quod no(n) dominus eoru(m) est occasio damni nobilitatis, sed subiudex, qui ea(m) aperire camerario suo no(n) m(an)davit. Et tand(em) praefatus Mathias Maruszewski, camerarius subiudicis person(a)l(ite)r comparen(do) dixit, quod ipse sim(i)l(ite)r a praefato subiudice, domino suo, cistam aperiret et extracta necessaria unicuiq(ue) daret, sed generosus Albertus Jaszienski, notarius terrestris, in sua persona intra positionem adesset, cum quo imnia acta debite per ip(su)m iudicem novu(m) revisa essent, sed cu(m) ipse notarius solus absens fuit, ideo dominus eius p(rae)fatus sibi no(n) m(an)davit cistam aperire in hoc se solennit(er) protestan(do). Exauditis itaq(ue) prae-[k. 308]-missis praefata nobilitas et intellecto eo, quod ad terminos terrestres celebran(da) intervenien(da) discordia quorunda(m) offitialiu(m) ne id ex prot(estati)onibus super se per eos offitiales fact(as) aparebat devenire no(n) possent, si ad R.M., dominu(m) suu(m) clementissimu(m) no(n) expedivissent et in iniuriis suis se no(n) manifestasse(n)t, quod erat et est cum eoru(m) maximo damno et detrimento, ideo e medio sui ad sua(m) M., dominu(m) suu(m) clementissimu(m), elegeru(n)t duos nobil(es), terrigenas districtus Bielscen(sis) nuntios, fr(atr)es suos, v(ideli)cet generosum et nobilem Teophilum

[478] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.

[479] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.

[480] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

[481] Maciej Maruszewski, burgrabia brański ok. 1542-1545, pisarz grodzki brański ok. 1544-1545, komornik ziemski bielski ok. 1550-1567.

Brzozowski[482], eiusd(em) offitii vicecapitaneu(m) et Valentinu(m) Niewierowski, dantes et concedentes illis plena(m) et omnimoda(m) potestate(m) et ma(n)datum suffuciens in praefatis suis graviminibus, iniuriis, oppressionibus sua(m) M. suplican(di) et humil(ite)r peten(di), quattenus sua M., dominus n(oste)r clementissimus ex sua munificentia, benefecentia regiis in praefatis angariis et opressionibus defectaq(ue) iusticiae nostrae nob(is) providere dignaret(ur), promittens id totu(m) quicquid per dictos nuntios in praemissis actum gestumve fuerit, pro rato et grato habere tanqua(m) soli person(a)l(ite)r interesse(n)t ac sigilla etia(m) pr(aese)ntibus si eorum subimpressa fuissent.

XXVIII/2. Zeznanie dłużne przedstawicieli szlachty ziemi bielskiej wobec Wojciecha Wyszkowskiego na rzecz posłów do króla, Brańsk, 11 XII 1560 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 3, k. 317v-318. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 11 XII 1560 r.* [feria quarta [...] post festum Conceptionis Gloriosissime Virginis Mariae a. D. 1560].

[k. 317v] Comparen(tes) p(ersona)l(ite)r cora(m) off(ici)o g(e)n(er)osus et no(bi)les [*1*] Paulus Domanowski[483], iudex castren(sis), qui in locu(m) suu(m), quo ad p(raese)ntem actu(m) subdelegavit no(bi)l(em) Valentinum Niewierowski[484], [*2*] Martinus Koczięczki[485] de [Lubino][486], [*3*] Stanislaus ol(im) Jo(an)nis Luba de Lubino, [*4*] Geor[g]ius Malinowski[487], [*5*] Jo(an)nes Kosmider de Calnicza, [*6*] Andreas olim Nico(lai) Warpech, [*7*] Laurentius Kierzsnowski et [*8*] Gregorius Sumkowski reco(gnove)runt se tenere et debitos esse no(bi)li Alberto Wyskowski[488], no(ta)rio castren(si), et illius suctessoribus duodecim s(exage)nas gr(ossorum) m(onet)a Pol(onica) p(ro) expedicione nu(n)ciorum ad S.R.M. in cert(as) regi publice negociis accomodatas, quas eid(em) cu(m) sua posteritate sumisser(u)nt se soluturos super feria(m) s(ecu)ndam post dominica(m) Invocavit proxima(m) [*24 II 1561*] sub totid(em) vadii et in deffectu solucionis unus ex praefatis debitoribus vel ad magis duo, quos sibi

[482] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[483] Paweł Domanowski, syndyk ziemi bielskiej 1549, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego 1551, sędzia grodzki brański 1552-1561.
[484] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[485] Marcin Kocięcki, podstarości grodzki brański ok. 1546-1551, komornik ziemski bielski ok. 1548-1561, pisarz grodzki brański 1556.
[486] Łubino, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego, ośrodek parafii łubińskiej.
[487] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.
[488] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.

praefatus creditor ellegerit et quod in illius libero arbitrio fieri debet cit(a)tus et cit(a)ti pro p(rae)fato vadio et debito cora(m) off(ici)o castren(si) quacu(n)q(ue) die sive iuridica, sive no(n) iuridica in primo cit(a)t(i)onis termi(n)o tanqua(m) peremptorio stare, parere et pro praemissis satsfacere de iudicio seu off(ici)o sub pen(am) qu(atu)ordecim marcar(um) gr(ossorum), no(n) receden(do) tenebitur et [k. 318] fructuuntur cu(m) suis suctessoribus, bellica expedicione, vera infirmitate, peste et aliis legalibus impedimentis de iure ubiq(ue) observari solitis in nullo obstan(tis), a quo quidem ip(s)e cit(a)tus vel cit(a)ti iudicem movere nec a sentencia contra eos latta appellare vallebunt, sed ut praemissu(m) est in primo cit(a)t(i)onis termi(n)o deffectus quosvis cit(a)t(i)onis no(n) allegan(do) satisfacere tenebitur et tenebuntur cu(m) suis suctessoribus.

XXVIII/3. Protestacja podsędka ziemskiego bielskiego Józefa Markowskiego wraz z oświadczeniem posła Walentego Niewierowskiego, Brańsk, 7 I 1561 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 3, k. 339-339v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 7 I 1561 r.* [feria tercia in crastino Epifaniar(um) a. D. 1561].

[k. 339] Venien(s) personaliter ad iuditiu(m) generosus Josephus Markowski[489], subiudex terrestris Bielscen(sis), exhibuit coram iuditio cartham Polonicae scripta(m) protestationis suae fact(ae), quam absq(ue) aliqua minut(i)on(e) petiit ad acta inscribi et iuditiu(m) admisit, cuius tenor est talis:

Przysedsy do urzędu na akcie opisanego urodzony Józef Markowski, podsędek ziemski bielski, świadsył się przed urzędem zamkowym, iż mu wczora woźny ziemski przyniósł do Markowa[490] listy K.J.M. surrogatcji [*sic*] otrzymanej na urząd jego podsędkowski in persona(m) nobili Teophili Brzozowski[491] na prostą powieść niktórych ziemian albo ślachty z powiatu bielskiego otrzymanych w ten obyczaj, jakoby ja niepilen był urzędu swojego, ja dosyć nie dbał ani chciał jemu czynić, a roków z sędziem tutesnym bielskiem sędzić [*sic*] nie chciał, gdyżem ja zawsdy gotów był i jestem urzędowi swojemu dosyć czynić, gdyby jedno ku wiadomości mojej położenie ksiąg i roków wywołanie przysło, tak jako się tu w tym powiecie zachowywało za przodków i o swej pilności i gotowości zawżdym się na urzędzie świadsył przez [k. 339v] komornika swego tak w Brańsku, jako i w Sarażu[492], by tylko wsydcy

[489] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[490] Markowo, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[491] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[492] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

kolegowie sądu ziemskiego na to się zjachali, którego oświadczenia[493] pełne są akta, niźli mimo te moje protestacyje pan Teofił [*sic*] ucieksy się do dworu J.K.M. otrzymał list w tym[494] na się u K.J.M. surrogacji[495] [*sic*] na urząd mój podsędstwo, który list J.K.M. przez woźnego Jana Potockiego do mnie jest przyniesion, abych ja klucze swe od skrzynki ksiąg ziemskich do Teofila dał, a przeciwko temu nie przecył, jedno iż ja jes[z]cze za łaską Bożą dobrze zdrów będąc, na poczczciwości swej nie będąc naruszony, nie winienem urzędu swojego dożywotnego panu Tofilowi [*sic*] postępić [*sic*], ale gdyż jest wola i rozkazanie J.K.M., aby się wsielkie sprawy ziemskie toczyli i odprawowali, tedy ja, jakom się przedtym o gotowości swej świadsył sam przez się i przez komornika swojego, i teraz się oświ[a]dczam, chcę i jestem gotów dosyć czynić pro interesse suo, jedno niechak będzie postępek słusny, jako się i przedtym za insych urzędników zachowało, jakom się wczora przed woźnym ziemskim świadsył, tak i dziś przed urzędem oświ[a]dczam się, chcąc dosyć czynić z powinności swej urzędowi swoje(m)u, na surrogacyją nie pozwalając, gdy się jedno pocznie wedle dawnego zachowania urzędników ziemskich tutesnych bielskich. Et hicidem nobil(is) Valentinus Niewierowski[496] personalit(er) comparen(s) post perlecta(m) et exaudita(m) praefata(m) protestat(i)o(ne)m dixit, quod ipse cu(m) generoso Teophilo Brzozowski, vicecapit(aneo), per nobilitate tanqua(m) nuntii erant expediti ad sua(m) M.R. querendu(m) super integru(m) iuditiu(m) terrestre[m] de eo, quod illud terminos terrestres a tribus annis non celebravit, propter quoru(m) no(n) celebrac(i)o(ne)m in districtu c[a]edes, homicidia et alia facinora nefantia[497] perpetrabant(ur), omnes aut(em) nobiles iniuriis affecti et oppressi iusticia(m) habere no(n) potuer(en)t, ad sua(m) M., dominum suu(m) clementissimu(m), cui talia providere convenit expediverunt. R. aut(em) M. ad querella(m) eoru(m), quam ipsi ex(iste)ntes nuncii nominibus eoru(m) fecerunt comperto eo, quod id per iniuria(m) et indiligentia(m) praefati subiudicis fact(um) fu(er)at, ut id ex prot(estati)onibus tam nobilitatis super iuditiu(m), quam officialiu(m) super se ad invice(m) factis apparebat in locu(m) p(rae)fati subiudicis commendata(m) haben(do) fidem et iurisperitia(m) generosi Teophili Brzozowski, vicecapit(anei), eundem Teophilu(m) suffecit et surogavit, itaq(ue) non inter gradu priut p(rae)fatus subiudex asserit eas literas surrogationis obtinuer(un)t, sed ad

[493] W oryginale: oswiadczemał.
[494] W oryginale: w tył.
[495] Po tym słowie w oryginale: na podsendstwo.
[496] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[497] W oryginale: nefantla.

querellam totius nobilitat(is), quam exi(n)de sunt contra iuditiu(m) facere vegentibus et opprimitatibus eos iniuriis magnis, quibus iniece(re) afficiebant(ur) in deffectu iustitiae.

XXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 XII 1562 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Krzysztofa Krassowskiego i Stanisława Bruszewskiego posłami do króla Zygmunta II Augusta.

XXIX/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 XII 1562 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 4, k. 571. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 15 XII 1562 r.* [feria tertia post festum sanctae Luciae pro[xi]ma a. D. 1562].

[k. 571] Comparen(tes) per[sona]l(ite)r coram off(ici)o nobiles [*1*] Petrus Sokol, [*2*] Petrus Dworak, [*3*] Stani(sla)us Brusewski[498], [*4*] Stani(sla)us Kruszewski, [*5*] Faelix Iczkowski, [*6*] Seraphin Noszek, [*7*] Joannes Buyno, [*8*] Laurentius Rzączca, [*9*] Stani(sla)us, [*10*] Baltisar[499] et [*11*] Malcher[500] Kostrowie, [*12*] Georgius Brzoska[501], [*13*] Stephanus Domanowski Ziemak, [*14*] Calixtius Krasowski, [*15*] Jacobus Szepietowski[502] olim Joannis, [*16*] Jacobus Topiczewski, [*17*] Stani(sla)us et [*18*] Martinus Warhele, [*19*] Nicolaus Woyno, [*20*] Adam Sredniczki, [*21*] Petrus Tarusza[503], [*22*] Georgius Malinowski[504], [*23*] Joannes Chmara[505], [*24*] Joannes Rikacz, [*25*] Stani(sla)us et [*26*] Nicolaus Zarzeczczi, [*27*] Jacobus Malik suo et nomine totius nobilitat(is) huius districtus Bielscen(sis) recognoveru(n)t, quia e medio sui in omnibus suis negociis, necessitatibus, gravaminibus, praecipue vero in expedic(i)on(e) bellica praesenti te(m)pore hyemis adversus Moschos per S.R.M. indicta, eandem S.R.M. ad nos dignaretur in praemissis clementer providere deprecand(o) et rogand(o), nunctios suos v(ideli)cet nobiles Chr(ist)ophorum Krasowski[506], et Stani(sla)um Brusewski[507] elegerunt et constituer(un)t, promitten(do) id totu(m), quicquid per eos coram S.R.M. actum et factum in praemissis fu(er)it, pro grato et firmo habere, non aliter acsi soli in personis suis adessent et id assentassent.

[498] Być może tożsamy z wybranym posłem, zob. przypis 327.
[499] Baltazar Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, prawdopodobnie syn Jana, brat Piotra i Melchiora.
[500] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[501] Jerzy Brzóska, być może chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[502] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601.
[503] Piotr Tarusza, dworzanin królewski.
[504] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.
[505] Prawdopodobnie Jan Chmara Wroczeński, dziedzic we Wroceniu w ziemi bielskiej.
[506] Krzysztof Krassowski, komornik ziemski bielski 1558-1561.
[507] Stanisław Bruszewski (Brusowski), poborca ziemi bielskiej.

XXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 V 1563 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm w Wilnie, zwołany na dzień 12 V 1563 r., Wincentego Mieńskiego, sędziego ziemi bielskiej oraz Mateusza Wyszyńskiego. Tekst królewskich odpowiedzi dla posłów podlaskich wymienia jako posłów ziemi bielskiej chorążego tejże ziemi Stanisława Wyszyńskiego oraz Mateusza Wyszyńskiego[508].

XXX/1. Uniwersał króla Zygmunta II Augusta do urzędników sądowych województwa podlaskiego zakazujący odbywania sądów, zawiadamiający o zwołanym do Wilna sejmie oraz nakazującym gotowanie się do wyprawy wojennej, Piotrków, 15 IV 1563 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 144v-145. Oblaty dokonał w urzędzie grodzkim brańskim komornik królewski Sebastian Rudkowski 28 IV 1563 r.* [feria quinta post festum s(ancti) Marci a. D. 1563].

[k. 144v] Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Livoniae etc. dominus et haeres.

Universis et singulis, capitaneis, succa(mera)riis, iudicib(us), subiudicibus, notariis terribus, vicecapit(aneis), iudicibus castr(ensibus), burgrabiis, camerariis, caeterisque officialibus, quamcumque iurisdicendi potestatem haben(tis), in terris nostris Podlasen(sibus) ubilibet constitut(is) gratiam nostram. Fideles dilecti, actepimus iterum f.v. minime attentes prioribus literis nostris, quibus iliis sub eo tempore belli iudicia et officia quaevis exercere et peragere inhibueramus et interdixeramus, utiq(ue) hactenus ab exercen(do) iudiciis non desistereret supersedere, ideo ita serio habere volen(do), iterum atq(ue) iterum mandamus eisd(em), ut mox visis prasentibus non tantum a iudiciis terribus sive castr(ensibus) vel etiam campestribus, sed etiam ab exequuc(i)on(e) quarumvis rerum iudicataru(m) et a causis officii (excepto recenti et nefando crimine) omnino abstinerunt sibiq(ue) [k. 145] temperent et supersedererunt, interimq(ue) et ad com(m)itia g(e)n(er)alia M.D.L. Vilnae indict(a) nunctios idoneos eligant et destinent et ad expedic(i)o(ne)m bellicam sese impigre instruant et parent, se(cun)d(u)m priores lit[t]eras nostras nec secus sub privac(i)on(e) offitiorum suorum et gravi indignac(i)on(e) nostra factur(i).

[508] NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 243.

Dat(um) Petricoviae die 15 April(is) [*15 IV*] a. D. 1563. Ad mandatum proprium S. R. M. Nicolaus Naruszewicz[509], S. R. M. in Ducatu Lituaniae no(ta)rius etc.

XXX/2. Manifest chorążego ziemi bielskiej Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego w sprawie uniwersału sejmowego, Brańsk, 28 IV 1563 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 144. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 28 IV 1563 r.* [feria quinta post festum s(ancti) Marci a. D. 1563].

[k. 144] Generosus Stanislaus Wysenski[510], vexilifer districtus Bielscen(sis), ad off(iciu)m pr(aese)ns veniens personal(ite)r se protestan(do), manifestans etc. de eo pr(ae)caven(do) dificultatem, damnum et turbac(i)o(ne)m, cui post de praemissis aliquam habere, quod sc(ilic)et licet auditur esse allatas literas S.R.M. conventionales alias in districtus, tamen nullas perrectas [k. 144v] et adhuc usq(ue) tempus allatas districtum praesenti vexiliferatus illius spectan(das) sibi fuisse dixit, iterum atq(ue) iter(um) de praemissis se protestan(do), petens eiusmodi sui prot(estaci)o(ne)m seu manifestac(i)o(ne)m ad acta praesentia inscribere admitti, cui off(iciu)m admisit.

XXX/3. Manifest Jana Pułaskiego w imieniu Stanisława Jałbrzyka Wyszyńskiego, chorążego ziemi bielskiej, zawiadamiający o piśmie królewskim wyznaczającym datę sejmu w Wilnie, Brańsk, 29 IV 1563 r.

***Rkp.** NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 145v. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 29 IV 1563 r.* [feria sexta ante festum s(anctorum) Philippi et Jacobi Apostolorum a. D. 1563].

[k. 145v] Nobilis Joannes Pułaski, servitor generosi Stanislai Wysenski[511], vexiliferi Bielscen(si), nomine eiusd(em) sui domini coram offic(i)o manifestatus est, quia literae conventionales adeund(em) dominum suu(m) die hodierna allatae sunt, quibus S.R.M. dignata est mandare nobilitati ad conventione(m) generalem versus Vilnam ad tempus certum sc(ilic)et ad diem vigesimam maii [*20 V 1563*][512] equitare.

XXX/4. Protestacja szlachty parafii: goniądzkiej, rajgrodzkiej i trzciańskiej przeciwko urzędnikom sądowym ziemskim z powodu nieogłoszenia przez nich

[509] Mikołaj Naruszewicz, pisarz wielki litewski 1562-1575, podskarbi ziemski litewski 1566-1575, starostwa markowski i miadziolski.
[510] Stanisław Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1551-1563, brat Marcina.
[511] Stanisław Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1551-1563, brat Marcina.
[512] Zapewne pomyłka, według innych źródeł sejm miał się rozpocząć 12 V; por. M. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ, прил*., s. 122.

roków sądowych w Surażu oraz listu króla zwołującego sejm, a także pobierania niesprawiedliwych opłat od zapisów, Brańsk, 4 V 1563 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 147v. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 4 V 1563 r.* [feria tertia in crastino Inventionis S(ancti) Crucis a. D. 1563].

.[k. 147v] Nobiles Seraphinus olim Laurentii de Niereslia[513] et Paulus Reska de Krzevo[514] suo et nomine totius noblitatis parochiar(um) Gonyedzen(sis)[515] et Raigrodzen(sis)[516] atq(ue) Trczien(sis)[517] coram off(ici)o se manifestan(do) in querella deposuerunt super generosos Vincentiu(m) Mienski[518], iudice(m), Jozephu(m) Markowski[519], subiudice(m) ter(re)stres Bielscen(ses), quomo(do) ipsi exclaman(do) per mi(nisteria)les te(rre)stres terminos Sarazen(sibus) p(ro) feria s(e)c(un)da p(ro)xime praeterita al(ia)s pro festo Inventionis Sanctae Cruc(is) [*3 V 1563*], du(m) aut(em) nobi(li)tas ad eiusmodi terminos advenit, tu(m) ip(s)i soli ad oppidu(m) Sarasz[520] ad celebran(da) eiusmodi termi(n)os adequitar(e) minime curaverunt, neque eos ob oblation(m) l(itte)rarum S.R.M. conve(n)tionaliu(m) acclamaverunt, quod fecerunt in magnu(m) damnu(m) et iniuria(m) eor(um) et verifican(do) eiusmodi sua(m) querella(m) statueru(n)t coram off(ici)o no(bi)lem Adamu(m) Pissanka, mi(nisteria)lem ter(restrem), quo pr[a]emissa p(rote)stati sunt, qui statutus recogno(vi)t pr[a]efatos officiales a feria s(e)c(un)da p(ro)xime pr[a]eterita [*3 V 1563*] ad diem hodierna(m) in oppido Sarasz no(n) vidisse et nihilomi(nus) eod(em) ministeriale(m) tota nob(i)litas praefatarum parochiar(um) p(ro)testata est sup(er) pr[a]efatos officiales, quod ip(s)i ultra dispositione(m) statuti per camerarios suos ab inductione rescriptoru(m) castren(sium) in acta ter(re)stria per sex gr(ossorum) depactant et capiunt, nec eand(em) querella(m) inscribe(re) in acta ter(re)stria Sarazen(sia) voluerunt, quae quid(em) querella ad peticione(m) praefator(um) Seraphini et Pauli ex admiss(i)on(em) off(ic)ii in acta praesentia est inscripta.

[513] Niereśl (Niereśla-Waszkowicze), wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie nieistniejąca).
[514] Krzewo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie nieistniejąca).
[515] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu.
[516] Parafia p.w. Narodzenia NMP w Rajgrodzie.
[517] Parafia p.w. św.św. Piotra i Pawła w Trzciannem.
[518] Wincenty Mieński, podstarości brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[519] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[520] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

XXX/5. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 5 V 1563 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 150v-151. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 5 V 1563 r.* [feria quarta ante festum sancti Stanislai in Mayo 1563].

Skrót: *AN Kraków, ZZG, sygn. 18, s. 18.*

[k. 150v] Generosi et nobiles [*1*] Stanislaus Gąsowski[521], succamerarius, [*2*] Jozephus Markowski[522], subiudex, [*3*] Thomasz Offsziany[523], no(ta)rrius [*sic*] t(e)rr(estr)es Bielscen(ses), [*4*] Theophilus Brzozowski[524], vicecapitaneus castren(sis) eiusd(em) disctrictus nec non [*5*] Andreas Wysenski[525], [*6*] Paulus, [*7*] Andreas de Woyczіechi[526], [*8*] Stanislaus Warhel, ministerialis, parrochiae Wyszenska[527], [*9*] Chr(ist)opherus[528], [*10*] Valentinus[529] Krasowsczy, [*11*] Hieronimus[530] et [*12*] Joannes[531] Mienskie parochiae Domanowska[532], [*13*] Stanislaus, [*14*] Clemens et [*15*] Georgius de Woiny[533], [*16*] Paulus Pulaski, ministerialis, parrochiae Dąmbrowska[534], [*17*] Joannes et [*18*] Abraham Jablonsczy parrochia Jablonska[535], [*19*] Joannes Groczki Draka parrochiae Kulieska[536], [*20*] Mathias Pławacz Wnor parochiae Kobylienska[537], [*21*] Petrus Koczmier, [*22*] Martinus Wlosth parrochiae Thopiczewska[538], [*23*] Michael Sumkowski, [*24*] Leonardus Olszewski, [*25*] Jacobus Trusk, [*26*] Laurentius Kiersnowski, ministerialis, parrochiae Ruska[539], [*27*] Stanislaus Pietkowski[540], [*28*] Stefanus

[521] Stanisław Skwarek Gąssowski, podkomorzy ziemi bielskiej 1547-1568.
[522] Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[523] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[524] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[525] Andrzej Wyszyński, być może syn Pawła, poborca ziemi bielskiej.
[526] Wojciechy, właśc. Wyszonki-Wojciechy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[527] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).
[528] Krzysztof Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1558-1561.
[529] Walenty Krassowski, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[530] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[531] Jan Mieński, prawdopodobnie syn Jana, podstarościego brańskiego.
[532] Parafia p.w. św. Doroty w Domanowie.
[533] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[534] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[535] Parafia p.w. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św. Piotra i Pawła).
[536] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[537] Parafia p.w. św. Stanisława w Kobylinie-Borzymach.
[538] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[539] Parafia ruska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim w Brańsku, Bielsku, Łubinie Kościelnym, Wyszkach, Boćkach i Narwi.
[540] Stanisław Pietkowski, dziedzic m.in. Pietkowa w ziemi bielskiej, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego.

Dzierzek parrochiae Saraska[541], [*29*] Valentinus Niewierowski[542], camerarius t(er)r(est)ris, [*30*] Joannes Slawski, [*31*] Petrus Tharusza, [*32*] Abraham Wysowathy[543], [*33*] Andreas Groczki, [*34*] Paulus Reska parrochiae Goniedzka[544], [*35*] Martinus Czayka[545], [*36*] Georgius, [*37*] Leonardus, [*38*] Florianus Brusowsczy parrochiae Sokolowska[546], [*39*] Stanislaus et [*40*] Bartolomeus Brzozowsczy parrochiae[547] Poszwiądczynska[548] et alii quam plurimi nobiles districtus Bielscen(sis) pro die hodierna ad exaudien(da) lit[t]eras S.R.M. convencionales hic ad oppidum Bransk existen(tes) congregati seu collecti, qui suo aliorumq(ue) fr(atr)um suorum terigenaru(m) districtus praefati Bielscen(sis) nominibus omnes in simul equaliter reco(gno)verunt, quia inheren(tes) eiusd(em) l(itte)ras S.R.M., dominis sui clementissimi, convencionalibus ipsis cum ea qua decuit reverencia suscept(as) e medio sui in suos veros et legitimos nuncios ellegerunt et miten(do) pro comiciis g(e)n(er)alibus Vilnae p(ro) XII die maii [*12 V 1563*] proxima indict(is) ac celebran(dis) duxerunt ac constituerunt, prout et p(er) p(raese)ntes de facto constituunt, mittunt generosus v(ideli)cet Vincentium Mienski[549], iudicem t(er)r(est)rem Bielscen(sem) et Matheum Wyszenski[550], eiusd(em) districtus terrigenas, data illis sufficien(ti) p(otes)tate informan(dos) et articulos de quo quibusvis in causis S.R.M. in eisd(em) comiciis g(e)n(er)alibus nomine illorum sint rogaturi ac tractaturi humiliter deprecan(dos) ut de his omnibus sua M.R. eosd(em) clement(er) p(ro)videre dignaretur, p(ro)miten(tes) eisd(em) nunciis suis quicquid per eosd(em) gestum, facturum fuerit omnia pro rato, firmo et frato suscipi tanq(uam) soli personal(ite)r interessent.

Generosi et nobiles [*1*] Stanislaus Gąsowski, succamerarius, [*2*] Jozephus Markowski, subiudex, [*3*] Thomas Offsziany, no(ta)rius t(errest)res Bielscen(ses), [*4*] Theophilus Brzozowski, vicecap(i)t(aneus) [k. 151] castren(sis) eiusd(em) districtus nec non [*5*] Andreas Wyszenski, [*6*] Paulus, [*7*] Andreas de Woyczіechi, [*8*] Stanislaus Warhel ministerialis parochiae Wysenska, [*9*] Chr(ist)opherus, [*10*] Valentinus Crasowsczy, [*11*] Hieronimus et

[541] Parafia p.w. Bożego Ciała w Surażu. Niekiedy do parafii suraskiej ziemi bielskiej włączano szlachtę z innych okolicznych parafii rzymskokatolickich, m.in. w Poświętnym, Pietkowie, Strabli, Juchnowcu i Niewodnicy.
[542] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[543] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[544] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu. Niekiedy do parafii goniądzkiej ziemi bielskiej włączano szlachtę z innych okolicznych parafii rzymskokatolickich m.in. w Rajgrodzie i Trzciannym.
[545] Marcin Czajka (Czajkowski), komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1565-1566.
[546] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[547] Po tym słowie sreślone: Thopiczewska.
[548] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Poświętnem.
[549] Wincenty Mieński, podstarości brański 1553-1559, sędzia ziemski bielski 1559-1565, syn Jana.
[550] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.

[*12*] Joannes Miensczy parrochiae Domanowska, [*13*] Stanislaus, [*14*] Clemens et [*15*] Georgius de Woiny, [*16*] Paulus Pulaski mini(steria)lis parrochiae Dąmbrowska, [*17*] Joannes et [*18*] Abraham Jabłonsczy parochia Jabłonska, [*19*] Joannes Groczki Draka parochiae Kulieska, [*20*] Mathias Pławacz Wnor parochiae Kobylienska, [*21*] Petrus Koczmier, [*22*] Martinus Wlosth parochiae Thopiczewska, [*23*] Michael Sumkowski, [*24*] Leonardus Olszewski, [*25*] Jacobus Trusk, [*26*] Laurentius Kiersnowski ministerialis parrochiae Ruska, [*27*] Stanislaus Pietkowski, [*28*] Stefanus Dzierzek parochiae Saraska, [*29*] Valentinus Niewierowski, camerarius ter(restr)is, [*30*] Joannes Sławski, [*31*] Petrus Tharusza, [*32*] Abraham Wysowathy, [*33*] Andreas Groczki, [*34*] Paulus Reska parochiae Goniedzka, [*35*] Martin(us) Czaika, [*36*] Georgius, [*37*] Leonardus, [*38*] Florianus Brusowszczy parochiae Sokolowska, [*39*] Stanislaus et [*40*] Bartolomeus Brzozowsczy parrochiae Poszwiąthczynska et alii quam plurimi nobiles districtus Bielscen(sis) pro die hodierna ad exaudien(da) l(itte)ras S.R.M. convencionales hic ad oppidum Bransk existen(tes) congregati seu collecti qui suo aliorumq(ue) fr(atr)um suorum tunc absen(tium) nominibus palam reco(gno)verunt, quia pro competen(ti) victu eisd(em) nunciis suis g(e)n(er)osis v(ideli)cet Vincentio Mienski, iudici t(er)r(est)ri Bielscen(si) et Matheo Wyszenski pro comiciis g(e)n(er)alibus missis et e medio sui ellect(is) contribuc(i)o(ne)m de quilibet equo per gr(ossos) sex pollonicales soli inter se constituerunt p(raese)ntibus se eamd(em) contribuc(i)o(ne)m inscriben(do) ac obligan(do) extradere in manus nobilium Valentini Niewierowski et Pauli Wyszenski, exactor(um) ad id elector(um) et constitutoru(m) seu ab actu p(raese)nti ad diem sabatinum proxime futur(um) [*8 V 1563*] quaelibet parrochia per mini(steria)lem suum proprium quod si vero aliquis esset tam rebellis ip(s)amq(ue) contribuc(i)o(ne)m laudatam ad tempus nominatum non extradiderit, extunc talem quilibet mini(steria)lis habebit facultatem et debet pignorare, si vero pignus non admiserit tali terminum ipsendem mini(steria)lis oretenus dari assignari ac praefigi in una septimana cora(m) officio castren(se) peremptorie comparen(do) nullis dilationibus exceptionib(us) l(itte)ris bellicis et aliis quibusvis et general(ite)r omnibus dilationibus semotis debet ac tenebitur in quo termino contribuc(i)o(ne)m praefatam sex gr(ossorum) cum poena triu(m) marcar(um) talis quilibet rebellis persolve(re) tenebitur sub maiori poena quatuordecim marcarum, quarum poenarum exactrobus pro curia, diligentia expensis ac fatigiis tercia pars, duae vero pro R.P., quae circa officium conservari debeb(un)t, cedere debent.

XXXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 IV 1564 r.

Na sejmiku wyboru kandydatów na sęstwo ziemskie bielskie po śmierci Wincentego Mieńskiego doszło do tumultu – sługa Stanisława Pietkowskiego z Wielkowa, niejaki woźnica Stanisław usiłował zastrzelić Pawła Brzozowskiego, lecz został powstrzymany przez komornika ziemskiego bielskiego Macieja Maruszewskiego, którego przy tym poranił; ten sam sprawca w nocy zaatakował wracającego ze zjazdu Serafina Turośnieńskiego Okstula[551]. Być może z powodu tych zajść nie dokonano wyboru i tymczasowo powołany został surogator sęstwa, którym w 1565 r. był Serafin Proszeński[552].

[551] NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 589, 593v.
[552] *Urzędnicy podlascy*, s. 55, nr 215.

XXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), po 25 IV 1564 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm litewski w Bielsku Marcina Jałbrzyka Wyszyńskiego i Pawła Gołasza Mościcznego (Mościckiego). Listy sejmowe króla datowane z Warszawy 7 IV oblatowano w Brańsku przed 23 IV i ogłoszono szlachcie 25 IV 1564 r.[553]

Skrót: *AN Kraków, ZZG, sygn. 15, s. 45.*

[553] NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 1, k. 594-597; 602v.

XXXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 XI 1565 r.[554]

Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm w Wilnie, zwołany na 18 XI 1565 r.[555] *Tomasza Owsianego, pisarza ziemi bielskiej oraz Marcina Mieńskiego, komornika ziemskiego bielskiego. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik.*

XXXIII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 12 XI 1565 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 3, k. 138-139. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim, 12 XI 1565 r.* [feria s(e)c(un)da in crastino festi s(ancti) Ma[rtini] a. D. 1565]*;*

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 48.*

[k. 138] [...][556] Martinus Wyssensky[557] [...][558] suos[559] [...][560] Bransk[o] [...][561] S.R.M. [...][562] in suos ver[os] [...][563] v(ideli)c(e)t generosos et nobil(es) Thomam Ows[yany][564], [...][565] Martinum Myenski[566], camerarium, ter(rest)res [Bielscenses] [...][567] [te](r)rigenas elegerunt, constitu[erunt] [...][568] cum supra memorato vexili[fero] [...][569] [su]fficienti potestate et artic[ulos] [...][570] S.R.M. in ead(em) convenc(i)o(ne)m [...][571] ac tractaturi humil(ite)r deprecan(dos) [...][572] S.R.M., dominus noster clement[issumus] [...][573] diligenter exaudire

[554] AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 3, k. 110v.
[555] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 155.
[556] Kilka wierszy od góry karty zniszczonych mikrobiologicznie i nieczytelnych, brak nagłówka.
[557] Marcin Jałbrzyk Wyszyński, surogator pisarstwa ziemskiego bielskiego ok. 1553-1557, sędzia ziemski bielski 1565-1567.
[558] Kilka wierszy zniszczonych mikrobiologicznie i nieczytelnych.
[559] Pierwszy wyraz w wierszu.
[560] Dalsza część wiersza zniszczona i nieczytelna.
[561] Uszkodzenie i zatarcie tekstu do końca wiersza i w dwóch następnych.
[562] Uszkodzenie i zatarcie w dalszej części wiersza i do połowy następnego.
[563] Uszkodzenie i zatarcie tekstu do końca wiersza.
[564] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[565] Uszkodzenie do końca wiersza.
[566] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.
[567] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[568] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[569] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[570] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[571] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[572] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.
[573] Uszkodzenie do końca wiersza i zatarcie na początku następnego.

dignaret(ur), promitten[do] [...][574] suis quicquid per eosd(em) gestum, facturum [...][575] omnia pro rato, firmo et grato [...][576] soli interfiunt.

[k. 138v] Comparen(tes) person(a)l(ite)r coram offitio generosi et nobiles [*1*] Georgius Brzoska[577], vexilifer, [*2*] Martinus Wysensky Jalbrzik, iudex, ter(rest)res Bielscen(ses), [*3*] Joannes Woyno[578], camerarius, [*4*] Stanislaus Pietkowsky[579], [*5*] Paulus Golasz Moscziczny[580], [*6*] Nicol[aus] Proszenski, [*7, 8, 9*] [...][581], [*10*][582] Philip(us) Sokolowsky[583], [...][584], Nicola(us) [...][585], Thomas [...][586], Petrus Tarusza[587], [...][588] Jacobus [...][589] terrige[...] [...][590] nobilitatis [...][591] convenc(i)o(ne)m generalem Vilnen(sem) pro [...][592] generoso et nobil(i) Thoma Owszianу, no(ta)rio, [....][593], camerario, ter(rest)ribus Bielscen(sibus), contri[...] [...][594] [...]libet equo per gr(ossos) sex Pol(onicales) [...][595] soli inter [...][596] [ter](r)igenas ipsius d(i)s(tri)ctus[597] constitueru(n)t [...][598] eod(em) extradere quilibet in sua parochia [...][599] et ipsi mini(steria)les ad p(rae)fatum nobilem Joanne(m) [Woyno], [camera]rium t(er)r(estr)em, ab actu pr(aese)nti ad duas septi(man)as [*26 XI 1565*] [...][600] aliquis essit tam rebellis ipsamq(ue) contribu[ti]one(m) ad tempus nominatu(m) no(n)

[574] Uszkodzenie do końca tego wiersza.
[575] Uszkodzenie do końca tego wiersza i jeden nieczytelny wyraz lub fragment wyrazu na początku następnego.
[576] Uszkodzenie do końca tego wiersza.
[577] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[578] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[579] Stanisław Pietkowski, syn Baltazara, sędziego ziemskiego bielskiego, dziedzic m.in. w Pietkowie w ziemi bielskiej.
[580] Paweł Gołasz Mościczny (Mościcki), stolnik podlaski ok. 1570-1573, poborca ziemi bielskiej.
[581] Nieczytelne trzy imiona i nazwiska.
[582] Dalej nie poprowadzono numeracji wymienionych osób ze względu na znaczne uszkodzenie tekstu.
[583] Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.
[584] Nieczytelna reszta wiersza i kilka kolejnych.
[585] Nieczytelny prawie cały następny wiersz.
[586] Nieczytelny prawie cały następny wiersz.
[587] Piotr Tarusza, dworzanin królewski.
[588] Nieczytelny prawie cały następny wiersz.
[589] Nieczytelny prawie cały następny wiersz.
[590] Nieczytelny prawie cały następny wiersz.
[591] Zniszczony i nieczytelny cała następny wiersz i połowa kolejnego.
[592] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[593] Imię i nazwisko nieczytelne.
[594] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[595] Jedno słowo nieczytelne.
[596] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[597] Po tym słowie znak sygnalizujący dodatek. Być może „Bielscensis”.
[598] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[599] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[600] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.

extraderit [...][601] et tales omnes, quilibet m(inisteria)lis habebit faculta[tem] [pi]gnorare, si vero pignus non admiserit, vel [..][602] talii terminu(m) ipsed(em) mini(steria)lis oretenus [k. 139] [...][603] coram offitio castren[si] pere(m)ptorie comparen(do) debet [...][604] rebellis [...][605] .

[601] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[602] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.
[603] Pierwszy wiersz i początek drugiego nieczytelne.
[604] Kilka słów nieczytelnych.
[605] Kilka wierszy nieczytelnych, zatartych i uszkodzonych mikrobiologicznie.

XXXIV. Postulaty przedsejmowe szlachty województwa podlaskiego, Wilno (?), koniec 1565 r.

Zygmunt August zwołał sejm litewski do Wilna, na 18 XI 1565 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się 12 XI 1565 r. (vide: Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 12 XI 1565 r.). Jest rzeczą wątpliwą, by w międzyczasie odbył się wojewódzki sejmik przedsejmowy. Bardziej prawdopodobne, że reprezentacja poselska z ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej w porozumieniu spisała postulaty już podczas obrad sejmu w Wilnie. Oprócz znanych nazwisk posłów z ziemi bielskiej, można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, iż na sejm przybyli też – z urzędu – chorążowie: drohicki i mielnicki Mikołaj Bujno oraz bielski Jerzy Brzoska.

XXXIV/1. Odpowiedź króla Zygmunta Augusta na postulaty posłów z ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej dana na sejmie litewskim, Wilno, 20 I 1566 r.

Rkp. 1**, AGAD, ML Transkrypcje, nr 214, s. 1310-1335. Kopia XVIII-wieczna, sporządzona z ML nr 527 k. 389 w RGADA, Moskwa - nie udało się dotrzeć do dokumentu;* ***Rkp. 2**,** *BUW nr 354, s. 75-86. XIX-wieczna kopia z ML Transkrypcje, nr 214, s. 1310-1335.* ***Druk:*** *RIB, t. XXX, Jurjew 1914, kol. 378-396.*

Respons KJM Zygmunta Augusta, z Bożej łaski króla polskiego, wielkiego księdza litewskiego, ruskiego, pruskiego, żmudzkiego, mazowieckiego, liflanckiego etc., na prośby rycerstwa - szlachty ziemi podlaskiej, powiatu drogickiego, bielskiego i mielnickiego, na sejmie teraźniejszym, wielkim, walnym, w Wilnie złożonym, w tydzień po św. Marcinie[606] w roku przeszłym 1565, które oni zwykłym obyczajem przez chorąże i posłańce swe, za kredencją z każdego pomienionego powiatu do KJM na piśmie są podali. Na co im KJM, namówiwszy z ichm. pp. radami swemi WKL, tak jak jest niżej opisano, odkaz rozkazać uczynić jest raczył.

[Prośba, artykuł 1].

Naprzód prosiliście, aby wedle obdarowania i przez przodki JKM sławnej pamięci, i z łaski samej KJM prawem Korony Polskiej, i według przywilejów naszych, byliście we wszem w cale zachowani. I iżby do powiatów tych trzech dzieckie[607], widze[608] i dworzani, na ciąże i wwziązania w imiona wasze nie byli posyłani. Ale aby każdy występca, a nieposłuszny

[606] 18 XI.

[607] Dziecki - urzędnik pełniący pomocnicze funkcje sądowe w prawie litewskim.

[608] Wiż (pol. widz, świadek) – urzędnik sądowy w prawie litewskim w XVI w. Z czasem został zastąpiony przez urząd woźnego.

zwierzchności KJM i RP, był prawem przekonany przed osobą króla, i przed prawem ziemskiem albo grodzkiem. A tam aby był karan, wedle występków swych.

Respons.

Nad to KJM raczył rozkazać wam powiedzieć, iż JKM jako pan chrześcijański, nie tylko ziemiom, ale i privatim jednej osobie, swobód i wolności ubliżać nie zwykł. Przeto we wszytkich waszych wolnościach i postępków sądowych, JKM wedle praw i przywilejów waszych zachowywać was raczy.

Dzieckie, też wiże, dworzani, na ciąże i wwiązania w domy nasze szlacheckie z dworu JKM nie będą posyłani, w rzeczach sądowi tamecznemu tak ziemskiemu, jako i grodzkiemu, należących.

Także tego osobliwie dokładając, kto by podatków ziemskich i sierepczyzy[609] kopskowy, które z uchwał przeszłych sejmowych jeszcze są z niektórych domów szlacheckich niewydane; i ktoby podatku pogłównego z teraźniejszego sejmu, z głowy od wszystkich stanów postanowionego, nie wydał, na takiego nieposłusznego, za rozkazaniem JKM, pp. starostowie tych powiatów, mocą zwierzchności JKM, z urzędu grodzkiego mają egzekucją ściągnąć. Iżby każdy podatek ziemski spełna wyciągnion był, z przymuszeniem na niedbałych, jako się na tym to teraźniejszym sejmie z pp. ichm. radami i ze wszemi stany, rycerstwem - szlachtą tego państwa WKL, z pozwoleniem posłów naszych, na nieposłuszne w wydaniu przeszłych i przyszłych podatków, uchwaliło.

Prośba, artykuł 2.

Przekładacie wielkie uciski, gwałty, najazdy, morderstwa, posiadanie gruntów waszych przez granice WKL z strony Korony Polskiej i Księstwa Mazowieckiego. Gdzie ku dawnym zajściom między kapitułą warszawską a Lipcany[610] i in[n]emi sobie przyległemi, jako ich jest wiele w tych niedawnych czasiech zamordowano z strony ziemi podlaskiej wypisaliście, prosząc o wysłanie na te różnice komisarzów.

Respons.

JKM wedle pierwszej obietnice swej królewskiej na przeszłych sejmach wam uczynionej, chce bez omieszkania z obojga państw, tak Korony Polskiej, jak WKL, komisarze wysłać. Którym będzie od JKM poruczono, aby te gwałty i morderstwa, przez słuszne ich zastanowienie, mogły się pohamować i granice pewne postanowią się.

[609] Serebszczyzna – podatek ziemski płacony w WKL do k. XVI wieku.
[610] Miejscowość niezidentyfikowana.

Prośba, artykuł 3.

Prosiliście, aby JKM z jmpp. radami o pokoju waszym z obywatelami koronnymi obmyślować, a do unii was z nimi sposobić raczył. Co jeśliby nie było, tedy ziemię podlaską ukrainą rychło być rozumieją.

Respons.

Na to JKM raczył wam rozkazać powiedzieć, że to czasu swego, wedle potrzeby jak się będzie godziło, opatrzyć JKM będzie raczył, iżby ta ziemia podlaska z in[n]emi państwy JKM w równym pokoju zachowana była.

Prośba, artykuł 4.

Egzempty z prawa waszego podlaskiego prosicie, aby pp. rady i in[n]i stany, którzy imiona swe mają w tych powieciech podlaskich, aby byli skasowane. A nowych także aby już JKM wedle bielskiego przywileju[611] dawać nie raczył, w czem ucisk uboga szlachta musiałaby mieć. Gdyż w powiecie blisko może sobie ten, kto egzempt na z sąsiadem rychlejszą sobie sprawiedliwość zwieść, a z nim żaden prawa nie doścignie w powiecie.

Respons.

JKM wedle przywileju w Bielsku wydanego wszem obywatelom, rycerstwu - szlachcie WKL około tych egzemptów i teraz także znowu zastanowiać raczy, gdyż JKM i ichm. pp. rady sądy swe puścili slachcie, że wszelki stan w powiecie swym sądzić się ma przed sądem ziemskim. I tedy już nie może żaden tego egzemptu używać, jeśli go kto ma, albo o nowy starania czynić. Wszakoż to opatrując ichm., nowych egzemptów z prawa naszego, ktożkolwie[k] posiadłość między wami prawem szlacheckiem ma, nie raczy i nie chce JKM dawać. A te egzempty ktoby je do tej doby miał i onemi się szczycił, w prawie polskiem[612] nie chcąc się sądzić, nie mianowaliście ich mianowicie. Ale gdy je oznajmicie, JKM rozkazać raczy te osoby spozywać przed majestat JKM. A dowiedziawszy się, ex quibus rationibus wydan był komu jaki egzempt, uczynić z tem raczy, jako się JKM wedle prawa będzie udziałać godziło.

Prośba, artykuł 5.

[611] Przywilej bielski wydany przez Zygmunta Augusta szlachcie litewskiej, 1 VII 1564 r. na sejmie litewskim obradującym w Bielsku.
[612] W tekście zapewne omyłkowo: podlaskiem.

Toż napisaliście w prośbie swej, aby sejmiki w powieciech wedle zwyczaju koronnego byli zachowane i obchodzone u was. A listy z kancelaryi JKM iżby po łacinie, abo po polsku do powiatów tych były przysyłane, gdyż ruskiego pisma u was czytać nie umieją.

Respons.

JKM raczył wam na to rozkazać powiedzieć. Ponieważ na tem teraźniejszym sejmie, za prośbą wszytkich ziem i powiatów WKL, za naradzeniem spolnym JKM z pp. radami swemi, bacząc tego być potrzeba dla sądów i innych przypadków ziemskich, powiaty pewne w swych granicach i sejmiki w nich miewać, postanowić jest raczył. Co już i przywilejem JKM jest utwierdzone. Po gotowiu i w ziemie podlaskiej, gdzie od niemałego czasu prawa koronnego używacie, na takie sejmiki powiatowe zwyczajem koronnym miewać, JKM zezwalać raczy na wieczne czasy. Wszakoż te sejmiki mają bywać za pozwoleniem i rozkazaniem JKM listownym pod tym czasem, gdy po wszytkich ziemiach i powieciech państwa JKM, WKL, na takowe sejmiki rozkazuje JKM [co] dla potrzeb RP wynidzie.

Co się tyczy o ruskie listy, tedy JKM w kancelariej swej królewskiej dawnym zwyczajem, jako i przedtem do nas pisywano, zachowywać się rozkazować raczy. Gdyż prawu naszemu, dekretom, sądom nic się nie ubliżało, które się po łacinie piszą. A kiedy o co ziemskiego po rusku do wszytkich powiatów WKL z rozkazania JKM rozsyłają listy, tedy i do tych powiatów podlaskich pisywają listy ruskie. Wszakoż rozkaże JKM, aby też i polskiem pismem takowe rzeczy czasem z kancelarii do was odprawowano.

Prośba, artykuł 6.

Podaliście potrzebny artykuł ten w prośbie swej do JKM, że się mężobójstwa w ziemi podlaskiej tak bardzo wzmogli, iż w tym czasie niedawno pomordowano o kilkadziesiąt dobrych ludzi, szlachty. Nadto ojciec [syna], syn ojca, także żona męża, brat brata, spolnie mordowali się. Żadnej winy abo pomsty za ten występek godny na sobie mężobójce nie odnieśli z przyczyny tej, iż sprawiedliwość w ziemskiem sądzie nierychła. Bo choć sądy ziemskie idą pod czasem pokoju, tedy raz tylko do roku skończą się, i to zaledwie. Przeto prosicie JKM, aby o takowe mężobójstwo stronie bolącej[613] było wolno, i wedle prawa należało, do sądu grodzkiego na roki grodzkie, które w sześci niedzielach bywają, jako o jeden artykuł grodzki mężobójcę spozywać. A on żeby tam powinien był odpowiadać i

[613] W tekście omyłkowo: będącej.

usprawiedliwić się wedle Statutu polskiego[614]. A ten artykuł aby trwał do sześci lat dla zahamowania takiego mężobójstwa. A iż w Statucie polskim właśnie nie jest obwarowano, do którego tempus recentis criminis, w którym każdy mężobójca ma być iman, ekspiruje. Tedy prosicie ichm. imieniem braci swej, aby był wyrokiem JKM aprobowan i skazan, in vim Statuti, rok i sześć niedziel, tak jako prawo pospolite zamierzyło w inszych artykułach około gwałtownych spraw. Przez który wszystek czas mężobójca może być pojman przez stronę bolącą a wiedzion do urzędu, gdzie by był przy licu przekonan prawem, aby gardło za gardło dał.

Respons.

JKM, jako pan chrześcijański, czyniąc powinności swej i prawu Bożemu dosyć, aby się takie morderstwa, o których tu przed majestat JKM przynieśliście, naradziwszy się ze wszystkiemi pp. radami, ichm. ten wszystek artykuł aprobować i konfirmować go in toto jest raczył, że na mężobójcę każdego recens crimen do roku i sześci niedziel ma trwać. O który wolno będzie bolącej stronie czynić i onego morderca z urzędem grodzkim łapać i do grodu wieść, instygując nań dowody prawnemi wedle Statutu polskiego. Wszakoż to łapanie mężobójce z grodu ma być obyczajne i nieskwapliwie działane za doświadczeniem pewnem, jeśli taki uczynek zły jawnie ten, na kogo żałować będą, uczynił. A gdzieby do roku i sześci niedziel mężobójca nie był pojman, tedy po wyjściu tego zamierzonego czasu, onego mężobójce do grodu o głowę już pozywać, jakoście w prośbie swej napisali. A gdy będzie z prawa przekonan, takowy bolącej, powodowej stronie za głowę ma zapłacić wedle Statutu, a za winę JKM, wedle koronnego prawa, ma w wieży zamkowej siedzieć na dole rok i sześć niedziel. K temu jeszcze osobliwie nad prośby nasze JKM postrzegając pokoju pospolitego, aby się ty zufalstwa między poddanemi JKM mogli się takową grozą zahamować, przypominając, że też to i na sejmie koronnym już jest za wolą JKM ze wszystkiemi stany onego państwa postanowiono, także też i tu vigore conventus tegoż państwa[615], namówiwszy około tego ze wszystkimi pp. radami ichm. WKL, ufalać i zezwalać raczy na ten to przydawek, iż gdzieby kto kogo z rusznice zabił a umknął się, ex recenti crimine iżby do roku i sześci niedziel nie był pojman. Tedy po ekspiracji roku i sześci niedziel, już za pozwem, gdy będzie prawem pokonany o głowę na zapłatę, ma duplicem poenam na sobie ponosić. O siedzenie to jest za głowę wedle Statutu koronnego dwojako jak za dwie głowie szlacheckie płacić, a za

[614] Chodzi o *Statuty* Jana Łaskiego (*Commune incliti Poloniae Regni privilegium, constitutionum et indultuum, publicitus decretorum approbatorumque*), zatwierdzone przez króla Aleksandra Jagiellończyka na sejmie koronnym w Radomiu w 1505 r. VC, t. I, vol. 1., s. 162-172.

[615] W tekście omyłkowo: prawstwa.

winę JKM, powinien będzie w wieży zamkowej siedzieć na dole dwie lecie i dwanaście niedziel.

Prośba, artykuł 7.

Prosicie też aby mężobójce, których jest w ziemiach waszych barzo wiele, a żadnej winy za występek swój naprzeciwko zwierzchności majestatu JKM nie cierpią, byli ad instantiam instigatoris mandati JKM spozwani ad sessionem turris. Bo za ich karaniem inszy się powściągać będą. A iż wież w zamku drogickiem, w Brańsku, w Mielniku nie masz, prosicie JKM, aby byli zbudowane dla srogości na złe, a ku pociesze dobrym ludziom. A w tym aby omieszkanie żadne nie było.

Respons.

JKM raczył rozkazać na to wam powiedzieć, abyście o takowych mężobójcach, jako ich wiele, oznajmić nie zaniechali pp. starostom tych zamków JKM. O których i sami ichm. mają się dowiadować z protestacyi urzędowych. A potym pp. starostowie mają je, zwyczajem prawa koronnego, ad instantiam instigatoris przed się spozywać, a nie kładąc jurysdykcyi wszystkiej na się de poenis, mają JKM o takich mężobójcach oznajmować. Na które już samego JKM dekret ferowan będzie ad sessionem turris. A co się tycze wież ku sadzaniu takich mężobójc, rozkaże JKM pp. starostom aby byli zbudowane. Co pp. starostowie ex officio suo mają i mieliby iuż dawno opatrzyć.

Prośba, artykuł 8 (o który prosili posłowie ziemie drogickiej i powiatu mielnickiego).

Prosicie ichm. aby wedle starożytniego zwyczaju około ksiąg ziemskich drogickich byli zachowani. Gdyż w tej ziemie wojewoda około ksiąg nic nie władуje, a w mieście ratusza nie masz. Przeto prosicie ichm., aby byli księgi za kluczem sędziego, podsędkowym i pisarzowym chowane. A czasu wojny, aby nikt inny stróżą przy księgach ziemskich zostawował, jedno szlachta z urzędnikami ziemskiemi. Gdyż [to] ich[m.] wszystkich rzecz pospolita, abyście ją wszyscy władnęli.

Respons.

JKM około ksiąg tych ziemskich, za czyją wiadomością i kluczami je chować, we wszem zachowywać was raczy, tak jako jest zwyczajem w Polszcze na miejscach pewnych gdzie księgi leżą. A gdy ruszenie tych powiatów przyjdzie na wojnę, tedy JKM z ichm. pp. radami wedle pierwszych konstytucyj sejmowych przeszłych tak mieć i uchwalać raczy, że zjachawszy się chorąży z urzędnikami ziemskiemi i szlachtą onego powiatu na miesce sądowe w powiecie swym, mają spolnie a zgodnie obrać czterech szlachciców wiary godnych w takim

poczcie tylko, który by jedno po dwa konia z imienia swego, a nie więcej, stawić na wojnę powinni. A ci czterej na wojnę już nie jadąc, przy księgach ziemskich zostawszy, niech praw swych strzegą. Wszakoż urzędnicy sądowi ziemscy sami siebie za zmową niejaką na takiej stróży ksiąg nie mają zostawować.

Prośba, artykuł 9.

Skarżycie się przed JKM od szlachty wszystkiej, że pp. starostowie i insi urzędnicy JKM wyciągają na was grobelne, młynowe i insze nieznośne myta na wodach od szkut i od inszych statków płynących do Gdańska [ze] zbożmi własnej roboty waszej. A tak prosicie JKM, aby JKM zakazać raczył takowych podatków na was wyciągać, ażebyście byli w tem zachowani wedle praw i wolności waszych.

Respons.

JKM zachowywać raczy was wedle tego cła i grobelnego wedle pierwszych konstytucyj sejmowych, i jako się wszystkim obywatelom WKL na teraźniejszym sejmie opowiedziało.

Prośba, artykuł 10.

Prosicie JKM, aby urzędnicy ziemscy byli powinni księgi ziemskie otwarzać, kiedy roki główne sądzone bywają, a to dla wyjmowania postępku prawnego na egzekucją do zamku odpuszczonego, dla czego wielkie zamieszkanie rzeczy osądzonej i przewłoka sprawiedliwości jest niemała.

Prośba, artykuł 11.

Prosicie JKM, aby urzędnicy ziemscy i zamkowi nie brali od pieczętowania jednej sprawy sądowej na jednym liście od każdego aktu osobliwego dochodu. Ale aby każdemu było wolną wszystkę rzecz i sprawę, której będzie komu potrzeba, za jedną pieczęcią sędziego i posędkową i za jednym dochodem wybierać. Dla którego częstego, niepotrzebnego płacenia dochodu szlachta bardzo jest uciążona.

Prośba, artykuł 12.

Prosicie JKM, aby szlachcie ziemie podlaskiej było wolno po umarłej rzeczy w apelacją stojącą przypozywać potomki do sądu zamkowego, prawem ozywającym ku postępowaniu na apelacją. A to dla słusznych przyczyn, iż się trafią na jednym pozwie powodów person dziesięć, dwadzieścia i więcej, a pozwanych też bywa tak wiele. A kiedy jeden z nich umrze albo dziesięć, a nie w jeden czas, tedy każdego mandatem ku postępowaniu

w apelacji przypozwać musi. A iż u was nieczęsto limitacja bywa, tedy nim takowe mandaty z kancelarii otrzyma, wezmą większą utratę, niźli by miał co zyskać.

Respons na te artykuły.

Te wszystkie rzeczy, iż się tyczą Statutu koronnego, tedy JKM żadnych nowych (okrom na zadzie w responsie JKM na mężobójce) artykułów Statutu tworzyć nie chce. Ale wejrzyjcie w Statut polski. Tam powinności urzędników ziemskich, jako się zachowywą. A otwarzanie ksiąg i wybieranie z nich minut, i dochody za minuty; i pozywanie dziedziców po umarłej ręce ku apelacji - jest dostateczna nauka opisana wedle którego Statutu koronnego w tych waszych prośbach JKM zachowywać was raczy.

Prośba, artykuł 13 (o który prosili posłowie ziemi drogickiej i mielnickiej).

Prosicie JKM, iż poborce i dworzanie ziemie drogickiej i mielnickiej wielkie krzywdy, nieznośne obciążenia uczynili szlachcie. To jest w poborach, które dawali z uchwały sejmowej od koni, na trzy lata po kopie, a na czwarty rok po siedmdziesiąt gr., to sowito i z wielkiem obciążeniem brali. I na ostatek tych sierepszczyzn, które dawano za rok [15]63 od soch brali sowito, a do skarbu JKM to nie doszło. I aby JKM komisarze do powiatów dla nieznośnych krzywd zesłać raczył, a to sędzie drogickiego[616] i mielnickiego[617], a Stanisława Piątkowskiego[618], i Stanisława Krupickiego, i komisją z mandatem, żeby JKM z kancelarii dać rozkazać raczył.

Respons.

JKM raczy bez mieszkania komisarze z dworu swego królewskiego do tych powiatów wysłać, kogo JKM wola będzie, gdyż idzie o skarb JKM. Którzy wziąwszy sprawę dostateczną z rejestrów skarbnych, mają wywiadowanie działać i uciążonym sprawiedliwość z takiemi dworzany, którzy tam te kopy sowitością wybierali, a do skarbu nie oddali, [a](czynić będą)[a619]. Wszakoż dla stateczniejszego wywiedzenia i tym osobom, których-eście tu na piśmie do JKM podali, i na onże czas rozkaże JKM przez listy swe z komisarzami od JKM wysłanemi, tej tam rzeczy społecznie dojrzeć.

Prośba, artykuł 14.

[616] Jakub Pobikrowski, sędzia ziemski drohicki 1556–1576.
[617] Piotr Patkowski (Padkowski) sędzia ziemski mielnicki 1561-1585.
[618] Prawdopodobnie chodzi o Stanisława Pietkowskiego (Piątkowskiego) h. Grzymała.
[619a-a] Nawiasy zastosowane w tekście.

Prosicie JKM, aby ichm. szlachcie ziemie bielskiej dozwolić raczył placu wolnego, pustego, przeciwko rynku w Brańsku ku rzece[620], gdzie dziś na ogród dworski. I tę pustynię [aby] obrócono na zbudowanie lamusa, albo sklepu dla chowania ksiąg ziemskich, i dla domu sądzenia roków, i dla pewniejszego pokoju i bezpieczności.

Respons.

JKM chce pierwej wiadomość wziąć, co to jest za plac. A potem rozkazać raczy i wymierzyć miejsce ku temu pogodne, na którym byście mogli sobie, na chowanie ksiąg tylko, lamus zbudować. A co się tycze placu na dom sądowy, tedy niech się te sądy tam odprawują, gdzie się do tego czasu odprawowali.

Prośba, artykuł 15.

Prosicie JKM, aby było wolno jachać po zboże pod tym czasem głodnym na Wołyń szlachcie i ich poddanym na swoję potrzebę, okrom myt i poborów na przykomorkach. Także też, aby było wolno szlachcie i ich poddanym drzewo na budowanie i drwa do palenia wozić z puszcz pańskich. A i żeby od nich mostowego, grobelnego i innych myt nie brano w miastach JKM, wedle praw naszych.

Respons.

Około myta i poborów od takowego zboża, i od drzewa i drew zachowywać JKM was raczy, jako w konstytucjach sejmowych pierwszych o myto, pobór na komorach JKM i grobelne gdy płyną [ze] swych gumien i puszcz własnych, jest zastanowiono.

Prośba, artykuł 16.

Prosicie też JKM, aby na targach od wszelakich zbóż, tak też od wszelakich żywności, i od bydła, i od koni targowego, nie było brano, według uchwały przeszłego sejmu wileńskiego[621], kto [ze] swym własnym do targu jedzie, albo też kto na swą własną potrzebę kupuje.

Respons.

JKM na to wam raczył rozkazać powiedzieć, że w mieście targowego, krom słusznej przyczyny, miastom odbierać nie godzi się. Ale jeśli się komu z was w braniu targowego krzywda widzi, więc do miasta zboża, koni i bydła przedawać nie posyłajcie. Abo tych, co to

[620] Rzeka Bronka, lewostronny dopływ rzeki Nurzec.
[621] Chodzi o uchwałę sejmu litewskiego, zwołanego przez Zygmunta Augusta do Wilna na 12 V 1563 r.

bez daniny i pozwolenia JKM targowe wybiera, do JKM spozywać możecie. Gdzie z rozeznania sądowego JKM, przy wolności ich każdego zachować będzie raczył.

Prośba, artykuł 17.

Prosicie JKM, ziemia drogicka i mielnicka, miejsca na kancelarią [i] na lamus. Drogicka ziemia prosi o ten plac, gdzie Moskwa mieszkała, który plac zamkowi należy. A mielnicka ziemia prosi JKM o plac w rynku, nad rowem, przeciwko zamkowi.

Respons.

JKM raczy chcieć pierwej się wywiedzieć, jakie to są place. A jeśliby się prawu niczyjemu nie ubliżyło, tedy rozkaże z tych placów miejsce na lamus tylko wymierzyć. A kancelaria niech się tam odprawuje, gdzie i pierwej.

Prośba, artykuł 18.

Prosicie też JKM mielniccy posłowie od wszystkiej braci swej, aby JKM nie raczył dawać starosty[622], który by osiadłości nie miał w tym powiecie, ponieważ macie to na przywilejach od przodków ś.p. JKM i od JKM samego przywilejami potwierdzone. Prosicie, aby urzędy grodzkie, podstarostwa, sędztwo, pisarstwo ludziom osiadłym w powieciech dawane było.

Respons.

JKM chce ten przywilej pierwej widzieć około tego, jeśli tylko osiadli w powiecie mielnickim starostowie mają u was bywać. A potym z tym JKM uczynić raczy, jako się JKM będzie widziało. A co się tyczy o podstarościego, sędziego i pisarza, urzędników grodzkich, tak to JKM przyznawać i konfirmować wedle prawa koronnego raczy, że te urzędy grodzkie mają być osiadłym ludziom w powiecie dawane. Którzy też i przysięgli bywać mają.

Prośba, artykuł 19.

Prosicie JKM, aby gdy kto kogo pozwie do sądu zamkowego o rzecz nienależącą sądowi zamkowemu, tedy aby na tym powodzie była wina trzy grzywny, przez tenże sąd pozwanemu skazana, którą zarazem aby zapłacił. A jeśliby upornie odszedł od sądu, aby była skazana na nim wina czternaście grzywien, wedle uchwały sejmu przeszłego piotrkowskiego[623], na prośbę posłów mazowieckich ustawionej.

[622] Starostą mielnickim w latach 1559-1566 był Jarosz (Hieronim) Korycki, koniuszy dworny litewski 1544-1565.

[623] Sejm walny koronny odbył się w Piotrkowie w I-IV 1565 r. M.in. uchwalił konstytucję: *Sądy grodzkie mazowieckie*, VL, t. II, vol. 1, s. 174-175.

Respons.

Jako na inne artykuły, tak i na ten, nic JKM tu wam nowego stanowić nie chce. Ale dosięgając sobie w prawnych sądowych rzeczach we wszem Statutu i konstytucyi Korony Polskiej, tak się macie zachowywać.

Przytem to wam JKM raczył to wam rozkazać powiedzieć mając tę wiadomość, że szlachta uboga tych trzech powiatów, po trzydzieści, i po czterdzieści w jednym imieniu składając się na jeden koń między sobą, wyprawując jednego z dziesięci włók, na co mu wyprawę dawają pieniężną. Tedy on szlachcic, na którego koleja przyjdzie, będąc niedostatecznym za onę wyprawę, musi sobie kupić klacze, siodło, suknie, etc. Dla czego złożyć wojny dobrze nie może. Przeto JKM wam rozkazować raczy, przestrogę czyniąc, aby wedle taksy pierwszej z dziesięciu włók dobrego konia i pachołka z narodu szlacheckiego, a dziedzica onego imienia, na wojnę wyprawowali. A który sam od siebie, będąc dostatecznym w osiadłości swej, takowy niech swą osobą wojnę zastępuje. A najmitami wojny aby nie odprawowali. Co jeśliby potym doświadczono było, tedy za oznajmieniem p. hetmanowi przez chorążego, do popisu wojsk JKM takowy nie będzie przyjęty i wedle Statutu karania nie ujdzie. A gdy chorąży ma wyciągać z powiatu, aby oznajmił czas i miejsce wam na granicy onego powiatu, i na którem miejscu czekać ma cztery dni dla ściągnienia was wszech. A któryby omieszkał społecznego ciągnienia z chorążym, takowego niedbałego ma chorąży jm. panu hetmanowi opowiedzieć, do wojska przyjachawszy. A z tym co z nim przyjadą społem, mają się popisać wszyscy przed jmp. hetmanem. A dla wiadomości, bez chorążego żaden szlachcic nie ma się pisać przed hetmanem, kto wiele a z którego imienia służy. I kogo nie będzie, albo kto i pośledniej przyjedzie. A poki do p. hetmana, do wojsk KJM przyciągnie, który powiat nie mają ustawą w drodze żywności sobie i koniom brać, aż od jmp. hetmana ustawę, do wojska przyjachawszy, wezmą, K temu i tu JKM rozkazał wam powiedzieć o te szlachcice, którzy panom służą, aby tymże pocztem który im stawią z imienia swego służby wojennej nie zastępowali. Ale aby osobny poczet powinni z imion powiatowych przy chorążym mieli i pisali się dla potrzeby wszelakiej na wojnie. Też aby przy chorążym w obozie i w sprawie wszystek powiat stawał na każdem miejscu tak, gdzie jmp. hetman rozkaże.

Jakoście też z osobna, po tych responsiech, podawali znowu na cedule waszej prośbę ku JKM, że wojscy[624] niektórzy w ziemie podlaskiej są nieosiadli w powiecie. Czyniąc nad prawa nasze na tym urzędzie niejakie uciążenia wam samym i poddanym waszym, a nie mając

[624] W tym czasie wojskim drohickim był Marcin Grajewski, mielnickim – Aleksander Hińcza, bielskim – Mikołaj Arciechowski.

go z czego pozywać, prosząc, aby ten urząd osiadłym był od nas zasadzon wedle Statutu koronnego.

I tak JKM jako w in[n]ych wszystkich rzeczach, tak i w tym, jako jest w Statucie polskim około urzędów wojskich opisano, zachowywać was raczy. Przyznawając to, że wojski każdy w powiecie tym, gdzie tym urzędnikiem jest, miałby być i ma bywać osiadłym.

Datum Vilnae, vigesima ianuarii, a. D. 1566.

XXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 10 IV 1566 r.[625]

Zygmunt August zwołał uniwersałem sejm litewski do Brześcia na 28 IV 1566 r., termin sejmików wyznaczył na 10 IV 1566 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm Tomasza Owsianego, pisarza ziemskiego bielskiego oraz Wojciecha Wyszkowskiego, sędziego grodzkiego brańskiego, uterque ad tranctandos articulos cum S. R. M. de unione cum inclito Regno Poloniae[626]. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

Skrót: *AN Kraków, ZZG, sygn. 15, s. 49.*

[625] Zob. М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 167; Н. А. Максимейко, *Сеймы*, *прил.*, s. 153-154, 157. Sejmik mielnicki wyznaczono na 4 IV, a bracławski i winnicki na 10 IV. Być może jednak pomylono się opisując w źródle datę tego pierwszego (nie 3 dni przed, a 3 dni po Kwietnej Niedzieli) i wszystkie sejmiki w całym państwie odbywać się miały w tym drugim terminie; por. E. Kalinowski, *Stanowisko posłów podlaskich w sprawie unii polsko-litewskiej na sejmie brzeskim w 1566 r.*, „Miscellanea Historico-Iuridica", t. 21, 2022, z. 1, s. 26.

[626] ANK, ZZG, sygn. 15, s. 49.

XXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), X/XI 1566 r.

Zygmunt August uniwersałem datowanym w Warszawie 15 X 1566 r. zwołał sejm litewski do Brześcia Litewskiego na 1 XII 1566 r., termin sejmików przedsejmowych wyznaczając na 3 XI 1566 r. Ostatecznie obrady tego sejmu zostały przeniesione do Grodna. (ASWWil, s. 85). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Marcina Mieńskiego i Mateusza Wyszyńskiego. Poborcami podatku na rzecz tychże posłów, wybrano Jana Borzymowskiego, podpiska ziemskiego bielskiego i Stanisława Bruszewskiego[627]*. Posłem wielkoksiążęcym na sejmik brański był Kasper Irzykowicz, surogator urzędu grodzkiego brańskiego*[628]*. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

Skrót: *AN Kraków, ZZG, sygn. 17, s. 284.*

[627] Por. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 5, k. 16v.

[628] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 179; J. Siedlecki, *Uczestnictwo szlachty ziemi bielskiej w sejmach litewskich do 1569 roku*, „Zeszyty Naukowe Filii UW w Białymstoku", z. 71: Humanistyka, t. 14, dz. H – Prace Historyczne, s. 36; E. Kalinowski, *Stanowisko posłów podlaskich*, s. 30.

XXXVII. Sejmik ziemi mielnickiej, Mielnik 1566 r.

Sejmik wybrał z ziemi mielnickiej dwóch posłów do króla: Adama Kosińskiego marszałka hospodarskiego, pisarza ziemi mielnickiej i Wojciecha Dziatkowskiego podsędka ziemi mielnickiej. Akt tego sejmiku nie odnaleziono

Rkp. (wzmianka) *ANK ZZG, 49, s. 80, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

XXXVIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), wiosna 1568 r.[629]

Wojciech Wyszkowski, dotychczasowy sędzia grodzki brański, został wybrany sędzią ziemskim bielskim po śmierci Marcina Jałbrzyka Wyszyńskiego. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

[629] NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 6, k. 95, 159; ANK, ZZG, sygn. 15, s. 54.

XXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 28 III 1568 r.[630]

Jednym z posłów wybranych przez szlachtę ziemi bielskiej na sejm w Grodnie, złożony na dzień 18 IV 1568 r.[631], był Wojciech Wyszkowski, sędzia ziemi bielskiej[632]. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

[630] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 199; Н. А. Максимейко, *Сеймы*, *прил*., s. 193.
[631] М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 199; Н. А. Максимейко, *Сеймы*, *прил*., s. 193.
[632] NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 6, k. 224, 426.

XL. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 XI 1568 r.

Sejmik zwołany na mocy listu sejmowego Zygmunta Augusta datowanego z Warszawy, 26 X 1568 r., wyznaczającego termin sejmików przedsejmowych na 11 XI 1568 r., zjazd stanów litewskich do Wohynia na 9 XII 1568, termin sejmu walnego w Lublinie na 23 XII 1568 r. (ASWWil., s. 92-94). Obrady sejmu walnego w Lublinie rozpoczęły się 10 I 1569 r. Z ziemi drohickiej wybrano posłów na sejm: Adama Kosińskiego pisarza ziemskiego drohickiego, marszałka podlaskiego i Mikołaja Bujno chorążego drohickiego i mielnickiego (Posłowie ziemscy, s. 190). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

XLI. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik 11 XI 1568 r.

Sejmik zwołany na mocy listu sejmowego Zygmunta Augusta datowanego z Warszawy, 26 X 1568 r., wyznaczającego termin sejmików przedsejmowych na 11 XI 1568 r., zjazd stanów litewskich do Wohynia na 9 XII 1568, termin sejmu walnego w Lublinie na 23 XII 1568 r. (ASWWil., s. 92-94). Obrady sejmu walnego w Lublinie rozpoczęły się 10 I 1569 r. Posłowie na sejm wybrani w ziemi mielnickiej: Aleksander Hińcza wojski mielnicki i Stanisław Raczko (Posłowie ziemscy, s. 190). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

XLII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 XI 1568 r.

Sejmik zwołany na mocy listu sejmowego Zygmunta Augusta datowanego z Warszawy, 26 X 1568 r., wyznaczającego termin sejmików przedsejmowych na 11 XI 1568 r., zjazd stanów litewskich do Wohynia na 9 XII 1568, termin sejmu walnego w Lublinie na 23 XII 1568 r. (ASWWil., s. 92-94). Obrady sejmu walnego w Lublinie rozpoczęły się 10 I 1569 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Kaspra Irzykowicza, podkomorzego mielnickiego i Teofila Brzozowskiego podstarościego brańskiego[633]. Kasper Irzykowicz początkowo miał być również posłem wielkoksiążęcym na sejmik brański, lecz ostatecznie został nim Tomasz Owsiany[634]. Poborcami podatków na rzecz posłów wybrano Stanisława Bruszewskiego i Andrzeja Wyszyńskiego, syna Pawła[635].

XLII/1. Instrukcja Zygmunta Augusta dana posłowi wielkoksiążęcemu na sejmik ziemi bielskiej, pisarzowi ziemskiemu bielskiemu Tomaszowi Owsianemu, Warszawa, X (?) 1568 r.

Rkp. *RGADA, f. 389, op. 1, sygn. 531, k. 132v-134;* ***Druk:*** *М. Любавский, Литовско-русскій сеймъ, прил., s. 209-211; Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 531 (1567-1569): Viesųjų reikalų knyga 9, par. L. Anužytė, A. Baliulis, Vilnius 2001, s. 128-130.*

[k. 132v] Наука и злецене поселства отъ его королевъское м(и)л(о)сти писару земъскому повету Бельского пану Томашу Овсяному[636] на соимикъ Бельскии зложоныи, м(е)с(е)ца ноября одинадцатого дня [*11 XI*] року 1568.

Наипервеи: Посолъ прыехавшы до Бельска[637] на час и ден по томужъ соимику поветовому зложоныи маеть поведити отъ его королевское м(и)л(о)сти П(а)номъ Радамъ их м(и)л(о)сти духовънымъ и светъскимъ, которые на тотъ час будуть, ласкавое позъдоровене, а инымъ всимъ станомъ, рыцерству его королевъское м(и)л(о)сти, ласку его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)рьскую, а пры томъ листъ верушчыи отъ его королевское милости отьдати масть.

Потомъ посол будеть мовити: Г(о)с(по)д(а)рь король его м(и)л(о)сть рачылъ росказати в(а)шеи м(и)л(о)сти П(а)номъ Радамъ, и вамъ, рыцерству своему, поведити,

633 М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 208.
634 М. Любавский, *Литовско-русскій сеймъ*, *прил*., s. 207, 209; A. Siedlecki, *Uczestnictwo szlachty ziemi bielskiej*, s. 37.
635 NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 6, k. 606v; 625v.
636 Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
637 W rzeczywistości sejmik odbył się w Brańsku.

што перво сего будучы его королевъскои м(и)л(о)сти на зъезъде и собраню у войску въ Лебедеве[638], в(а)ша м(и)л(о)сть, Панове Рада, духовъные и светъские, княжата, [k. 133] панята и все рыцерство а обыватели того панства Великого Князтва Литовъского, отъ Пановъ Радъ их м(и)л(о)сти и всих становъ Короны Полское черезъ пословъ их з милости братьское были напоминаны о постановене и конъченье унии межы тыми панствы.

Якожъ на он час в Лебедеве вси станы тутошнего панства около того зъ собою намовившы и сполне а згодливе на то зволившы его королевское м(и)л(о)сти донесли и оповедели, же таковоежъ хути и м(и)л(о)сти, зъ якого ся обователи корунные, братья и суседи в(а)шы, черезъ пословъ своих ку вамъ оповедають, естъ есте прыхилни до прынятья и становенья з ними сполку братъског(о), то есть унеи, в таковомъ звязъку м(и)л(о)сти, згоды братерское, который бы былъ одънакого и заровно во въсемъ пожыточъныи обеюмъ тымъ панствамъ, такъ Коруне Полскои, яко и Великому Князтву Литовъскому. А што ся дотычеть часу и року ку зъеханю обывателемъ обеюх тых панствъ для намовы и постановеня, в томъ то есте на он час дали на его королевскую м(и)л(о)сть, пушчаючы то уваженью и баченю его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)ръскому, жебы его королевская м(и)л(о)сть в року теперешнемъ шестдесятъ осмомъ [*(15)68*] тому зъеханю час и местцо зложыли ознаимити рачылъ, на которое постановене и зволенье в(а)ше всих становъ его королевская м(и)л(о)сть позволивши листомъ, рецесомъ его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)ръскимъ, то утвердити рачылъ, на которомъ то шыреи описано. А потомъ на сонме недавъно минуломъ в Городъне[639], за прозьбою всих становъ тутошънего панства, постановити его королевъская м(и)л(о)сть рачылъ, же через листы его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)ръские мели быти ознаимены соимики поветовые, а с тых соимиковъ зъехане всимъ станомъ обоего народу, Короны Польское и Великого Князтва Литовъского, пры границах же для становеня унеи в нинешънемъ року шестдесятъ осмомъ [*(15)68*], што достаточне на уфале соиму Городенского доложоно.

Его королевъская м(и)л(о)сть рачьи росказати [k. 133v] в(а)шои м(и)л(о)сти Паномъ Радам и вам, рыцерству своему, поведити: Ижъ ачкольвекъ его королевская м(и)л(о)сть бачыти и ласкаве прыимовати рачыть отъ в(а)шое м(и)л(о)сти, П(а)новъ Радъ, и ото всих становъ, рыцерства своего, же и податъками немалыми ирыкладаеть ся и нелитованемъ крови и здоровъя своего противъ тому неприятелю великому кн(я)зю

[638] Sejm litewski w Lebiedziewie obradował w listopadzie 1567 r.
[639] Sejm litewski w Grodnie, o którym mowa, obradował od kwietnia do lipca 1568 r.

московъскому[640] и надъ повинность свою чынити досыть, але ижъ оныи непрыятель посягненемъ панства его королевъское м(и)л(о)сти и зневоленемъ братьи в(а)шое, верных подданых его королевское м(и)л(о)сти, и не по малу змоцняеть, прото хотячы его королевъская м(и)л(о)сть способомъ болшымъ противъ тому непрыятелю воину вести, яко бы с помочю Божью слушныи отъпор взялъ а не шырал ся и не владалъ властного его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)ръского, рад бы то виделъ, абы большыи посилокъ а зъ меншымъ накладомъ в(а)шымъ быти могъ, што лацно быти можеть за зълученемъ в унею зъ станы Короны Полское, одностаиною а сполною рукою чынечы отъпор оному непрыятелю. А то не только противъ тому непрыятелю, але и против кажъдому у многих речах немало пожытъку Речыпосполитое прыняти можеть, кгдыжъ зъгода а м(и)л(о)сть межы кожъдыми панствы особливого добра прымножене чынить. Для того его королевская м(и)л(о)сть водле постановеня и зволеня в(а)шое м(и)л(о)сти, П(а)новъ Рад, и всих становъ того панства рачылъ зложыти соимикомъ поветовымъ час певъныи на ден светого Мартина прышлого свята у четвергъ, то естъ м(е)с(е)ца ноябра одиннадъцатого дня [*11 XI 1568*]. А с тих соимиковъ в чотырох неделях зъеханю обывателей того панства Великого Князтва Литовъского до его королевъское м(и)л(о)сти до Воиня[641] назначыти и зложыти рокъ м(е)с(е)ца декабра девятого дня [*9 XII 1568*], а отътоль вже ку зъеханю для становеня унеи зъ станы Короны Польское до Люблина на семъ вальныи спольныи, которыи есть зложонъ такежъ на певныи [k. 134] час м(е)с(е)ца декабра двадцать третего дня [*23 XII 1568*].

Бо ачъ водлугъ постановеня сонму Городенского[642] и тотъ съемъ сполныи пры границах же в Парцове[643] або в Ливе[644] его королевъская м(и)л(о)сть рачыл мети волю зложыти, але ижъ тымъ местечкомъ з допушченя Божъего от огню шкода стала, с тое прычыны про недостатокъ будованя, которого для стояня подъ часомъ зимънымъ естъ потреба, и для лацвеишого выжывеня тоть съемъ сполныи тамъ на местцу менованомъ поблизу границ в Люблине его королевская м(и)л(о)сть зложыти рачыл.

И напоминати рачыть его королевская м(и)л(о)сть в(а)шу милост, П(а)новъ Рад, и вас, рыцерство, верных подданых своих, жебы есте межы собою водле порадъку статутового обравъшы двух особъ, люден бачных и ростропъных, которые бы со

[640] Iwan IV Groźny (1530-1584), wielki książę moskiewski, car Rosji.
[641] Wohyń (Woiń), miasto nad Bobrówką początkowo w woj. podlaskim, potem w brzeskolitewskim, przy ówczesnej granicy z Królestwem Polskim.
[642] Chodzi o sejm z 1568 r., zob. *Документы Московскаго Архива*, t. 1, s. 482.
[643] Parczew (Parczów), miasto nad Piwonią w woj. lubelskim, przy ówczesnej granicy z W. Ks. L.
[644] Liw, miasto nad Liwcem w woj. mazowieckim, stolica ziemi liwskiej, przy ówczesnej granicy z W. Ks. L.

въсякою учстивостью будучы пры его королевскои м(и)л(о)сти Речыпосполитои в таковои великои, важънои потребе служыти могли, умели, з моцю зуполную отъправили, за которою жебы они на час назначоныи до Воиня прыехати не омешкали, а за тоюжъ моцю пры его м(и)л(о)сти г(о)с(по)д(а)ра с П(а)ны Радами их м(и)л(о)стью и з иными станы соиму належачыми около тое речы и потребы а сполного звязъку доконченья унеи на соиме становили, што бы было ку доброму и пожиточному Речыпосполитое и земъское.

XLII/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 XI 1568 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 6, k. 570v. Nieustalona data oblaty dokonanej w urzędzie grodzkim brańskim*[645]*;* ***Skrót****: ANK, ZZG, sygn. 15, s. 56.*

[k. 570v] [...][646] [*1*][647] [....]ex[648], [*2*] Tomasz[649] [...][650], [*3*] [Mi]chael Wyskowski, notarius Castren(sis) Branscen(sis), [*4*] [...][651] officii succamerarial(is) Bielscen(sis)[652], [*5*] Paulus Golasz Moscz[iczny][653], [*6*] [Mathaeus] Wyszensky[654], surrogator pallatinatus Podlasen(sis), [*7*] Joannes Woyno[655], [*8*] Abraham Wiszowati[656], [*9*] Andreas Crasowski[657], [*10*] Jacobus Wnor[658], [*11*] Andreas Wyszenski[659], [*12*] Stanislaus Karwoszieczki, [*13*] Lucas Skrzipkowski, [*14*] Andreas Lapa, [*15*] Stanislaus Proszenski, [*16*] Andreas Cordulicz Wyszenski, [*17*] Baltizar Zaleski, [*18*] Stanislaus Lapa, [*19*] Joannes Wyercziensky, [*20*] Gregorius Pyekuth, [*21*] Stanislaus Warhel, [*22*] Martinus Zalnyerz Zoch, [*23*] Petrus Woyno, [*24*] Valentinus Zaleski, [*25*] Paulus Warpech, [*26*] Bernardus Proszenski, [*27*] Paulus

[645] Ustalenie daty oblatowania laudum nie było możliwe ze względu na przemieszanie kart w księdze.
[646] Brak nagłówka i początku tekstu
[647] Dodane numery porządkowe są tu orientacyjne, ponieważ ze względu na uszkodzenie tekstu nie wiadomo, czy wskazana osoba była pierwsza z szeregu wymienionych.
[648] Zapewne był tu wpisany Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591 lub Józef Markowski, podsędek ziemski bielski 1553-1569.
[649] Zapewne Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[650] Uszkodzenie tekstu na większą część wiersza.
[651] Uszkodzenie tekstu na połowę wiersza.
[652] Zapewne był tu wpisany Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.
[653] Paweł Gołasz Mościczny (Mościcki), stolnik podlaski ok. 1570-1573, poborca ziemi bielskiej.
[654] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[655] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[656] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[657] Andrzej Krassowski, prawdopodobnie dziedzic w Krassowie w ziemi bielskiej, prawdopodobnie syn Mroczka (Mroczesława), komornik ziemski bielski ok. 1568-1584.
[658] Jakub Wnor (Wnorowski), podpisek ziemski bielski ok. 1569-1580, komornik ziemski bielski 1580-1581, wójt suraski.
[659] Andrzej Wyszyński, być może syn Pawła, poborca ziemi bielskiej.

Olszewski, [*28*] Petrus Koczmyer, [*29*] Jacobus [...]wyenski[660], [*30*] Joannes Warpech, [*31*] Joannes Potoczki, mini(steria)lis terrestris, [*32*] Nicolaus Lupyenski, [*33*] Florianus, [*34*] Nicolaus, [*35*] Georgius Wyszensczi, [*36*] Bartolomaeus Brzozowski, [*37*] Nicolaus Rzepny, [*38*] Andr(eas) Warpech, [*39*] Stanislaus, [*40*] Adam Wyercziensczi, [*41*] Stanislaus Brusowski, [*42*] Stanislaus Szepiethowski, [*42*] Joannes Skrzypkowski, [*43*] Michael Warhel, [*44*] Laurentius Wyszensky, [*45*] Albertus Proszenski, [*46*] Joannes Lupienski, [*47*] Joannes Pyetrzikowski, [*48*] Georgius Brzozowski, [*49*] Michael Zaleski, [*50*] Paulus Borowski, [*51*] Nicolaus Olszewski, [*52*] Nicolaus Lopienski, [*53*] Albertus Wypych, [*54*] Martinus Kalniczki[661], [*55*] Michael Nagorka, [*56*] Stanislaus Maiczki, [*57*] [Lau]rentius Costro, [*58*] Michael Drągowski, [*59*] Joannes Topiczewski et alii qua(m) plurimi [...][662] t[e]rrigenae et incollae huius terrae Bielscen(sis) ad hanc civitatem Bransk curia(m) [S.]R.M. iuxta l(itte)ras et mandatu(m) S.R.M. congregati eisd(em) l(itte)ris et mandato suae R.M., domini sui clementissimi, parendo unanimi et concordi sese palam publice ac per expressum reco[gnove(ru)]nt, quia e medio sui generosos et nobiles Gasparum Irzikowicz[663], succa(mera)riu[m] Mielnicen(sem), Theophilum Brzozowski[664], vicecapit(aneum) castren(sem) Bielscen(sem) in nunctios huius terrae Bielscen(sis) ad conventionem generalem primum ad Woynye[665], tand(em) Lublini proxime celebran(dam) ellegerunt et constitueru(n)t, comitten(tes) et dantes eisd(em) suis nunctiis e medio ellectis plenam, sufficientem, omnimoda(m) et plenaria(m) potestatem et plenipotentia(m) in tali conventione nomine om(nium) et singulor(um) nobiliu(m) terrigenar(um) huius terrae Bielscen(sis) universa et singula negocia et suas necessitates, praecipue autem de unione incliti Regni Poloniae cum M.D.L. [age]n(di), constituen(di) et consilium facien(di), occ(asi)on(e)q(ue) iniuriaru(m) suaru(m) omniu(m) [...][666] [...]as huius terrae Bielscen(sis) patitur, ut eos S.R.M. uti d(omi)nus clemen[tissimus] [ben]igne providere dignar(etur), suplican(dos), promiten(do) id totum quicquid [...][667] [...]as in eiusmodi convenc(i)on(em) actum, factum, constitutum,

[660] Być może Jakub Niwieński (Niwiński).
[661] Marcin Kalnicki, być może pisarz miasta Brańska 1569.
[662] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[663] Kasper Irzykowicz, surogator urzędu grodzkiego brańskiego 1566-1567, podkomorzy mielnicki 1567-1578.
[664] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[665] Wohyń (Woiń), miasto nad Bobrówką początkowo w woj. podlaskim, potem w brzeskolitewskim, przy ówczesnej granicy z Królestwem Polskim.
[666] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[667] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.

consultumq(ue) [pro] [ra]to, grato, firmo et stabili [ten]ere, et habere non aliter ac so[li] [...][668] [...]as personl(ite)r adessent, et id per suam p(rae)sentiam susti[...] [...][669] [...]sent.

[...][670] quia nunctiis praefatis ellectis per se pro victu ex quo[...] [...][671] [...]unt se per sex gr(ossos) numeri Pol(onicalis) ad exactores dare et solvere[672] [...][673].

XLII/3. Uniwersał króla Zygmunta Augusta do szlachty województwa podlaskiego, w Lublinie na sejmie, 30 IV 1569 r.

Król Zygmunt August wysłał - z tą samą datą - uniwersały do szlachty ziem bielskiej i drohickiej. Uniwersał do szlachty ziemi bielskiej, oblatowany w urzędzie grodzkim bielskim przez Stanisława Palczewskiego komisarza królewskiego 9 V 1569 r. (F. 2 post festum s. Stanislai 1569), został wydany drukiem w: Akta unii Polski z Litwą, s. 234-236. Uniwersał adresowany do szlachty ziemi drohickiej wydany został w wersji oblatowanej w urzędzie grodzkim drohickim, która się różni się w szczegółach od opublikowanego uniwersału do szlachty ziemi bielskiej. Nie zachował się uniwersał do szlachty ziemi mielnickiej.

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria I, nr 2, k. 605v.-606v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim drohickim przez Jakuba Pękowskiego komisarza królewskiego, 2 V 1569 r. (F. 2 post festum ss. ap. Filipi et Jacobi prox.).*

Zygmunt August z łaski bożej król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmockie etc., pan i dziedzic.

Wszem wobec i każdemu z osobna dygnitarzom, urzędnikom ziemskiem, starostom naszem i ich podstaroście(m) i wszem stanu rycerskiego ludziem ziemie podliaskiej wiernym nam miłem, łaskę naszą królewską.

Wierni nam mili. Wyrozumieliście dosyć z uniwersałów pierwszych naszych, jakośmy wołyńską i podlaską ziemię, które z dawna do Korony należali, Koronie już przywrócili[674]. Gdzie przy tem wszytkiem dygnitarzom i urzędnikom, także i posłom ziemskiem przez listy

[668] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[669] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[670] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[671] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[672] Ostatnie słowo na stronicy.
[673] Brak następnej karty, dalszej części tekstu nie udało się odnaleźć.
[674] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.].*

nasze rozkazaliśmy[675], aby wszyscy dla uczynienie powinności nam i Koronie naszej polskiej powinnej tu się stawili, pod winą w tamtych uniwersałach opisaną.

Na które rozkazanie nasze, iż nie wszyscy dygnitarze, urzędnicy i panięta tu do Lublina przyjechali i niektórzy z nich o pomknienie dalszego czasu dla przyjechania tu swego nas prosili, my tedy przeciw nieposłusznem według wyroku naszego postępując, dygnitarstw i urzędy ich brać będziemy. A tem zasię, którzy nas o dalszy czas przez listy swe prosili, na 14 dzień miesiąca maja czas tu naznaczamy.

Innem wszytkiem obywatelom rycerskiego stanu rozkazujemy, aby każdy z nich, który by z posiadłości swej przed nami powinności swej nie uczynił, aby dnia 14 maja przed komisarzem naszym urodzonem Jakubem Pękowskiem nam wiernie miłym, którego tu posełamy, i stanąwszy albo [k. 606] podstarościem[676] i innemi dygnitarzmi, albo urzędniki powiatu swego, którzy by na ten czas zjechać się mogli do miasteczek grodowych stanęli, a tam przysięgę nam i Koronie Polskiej powinną w te słowa uczynili: ‘Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że od tego czasu na potym wierny i posłuszny będę KJM, na ten czas i na potem będącemu, i Koronie Polskiej, sprawując się we wszelkiej powinności swej wiernie i statecznie stojąc wiernie i statecznie przy KJM i Koronie Polskiej a nigdy się od niej nie odrywać i wszelakiego niebezpieczeństwa i szkod ich podle możności mej ostrzegać, jako na wiernego poddanego należy. Tak mi Pan Bóg racz pomóc i Jego święta Ewangelia’. Tej przysięgi ktobysiękolwiek czynić zbraniał, takowemu jako nieposłusznemu zwierzchności naszej i prawa pospolitego imiona jego, któreby miał na Podliaszu, konfiskować będziemy.

To też w(iernościom) waszem rozkazujemy, aby ostatnią ratę serebczyzny, która na Boże Narodzenie przeszłe minęła, wszyscy, którzy jej jeszcze nie wydali, pod winą na sejmie walnym litewskim[677] uchwaloną bez omieszkania wydali. Gdyż ten czas zapłaty serebczyzny przed tym przeszedł, niż ziemia podliaska do Korony jest przywrócona. A tej serebczyzny ostateczną ratę poborce mają chować w powieciech przy sobie dotąd, dokąd od nas inszego rozkazania i nauki, za radą rad naszych koronnych, mieć będą.

---

[675] *Akta unii Polski z Litwą,* s. 207-209: *Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa panów rady, posłów i starostów podlaskich, by stawili się w Lublinie 27 marca 1569 r. dla wykonania przysięgi królowi i Koronie Polskiej, Lublin, 8 III 1569 r.;* tamże, s. 210: *Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa Wasyla Tyszkiewicza wojewodę podlaskiego do przybycia na sejm w Lublinie i przywiedzenia tamże posłów podlaskich, Lublin, 8 III 1569 r.;* tamże, s. 211: *Zygmunt August król polski i wielki książę litewski wzywa starostów podlaskich do ogłoszenia przesłanych uniwersałów i przybycia na sejm w Lublinie dla złożenia przysięgi.*

[676] Maciej Szymanowski podstarości grodzki drohicki 1567-1581.

[677] Sejm litewski w Grodnie obradował w IV-VII 1568 r.

A tak starostom naszym rozkazujemy, aby ten uniwersał nasz każdy w starostwie swem obwołać rozkazali. A potem aby imiona wszech, którzy tę przysięgę powinną uczynią, i którzy by jej na dzień naznaczony nie uczynili w akta grodzkie wpisać kazali a ekstrakty tego wpisania z ksiąg grodzkich do nas przez tegoż komisarza naszego, przerzeczonego urodzonego Jakuba Penkowskiego, nam posłali, abyśmy stąd wiedzieć mogli przeciwko którem, jako [k. 606v.] nieposłusznem, prawem postępować byśmy mogli. A inak, pod łaską naszą, aby nie było.

Dan w Lublinie na sejmie walnym koronnym ostatniego dnia miesiąca kwietnia r. P. 1569, panowania naszego XL.

Na własne KJM rozkazanie[678].

O których liściech wiadomość pewniejsza aby ta wszytkiem obywatelom powiatu drogickiego doszła, podane byli kopie tegoż listu uniwersału temże woźnem, aby one jeden do drugiego po parafiach rozsyłając przy kościelech obwoływali i znaczniejszej szlachcie po domach ich oznajmiali. Którzy potem woźnowie tego doznali, iż tak jako jem było rozkazane, czynili, to jest szlachetni: [1] Trojan Dąbrowski, [2] Maciej Wyszemierski, [3] Piotr Szteląg, [4] Maciej Zoch [5] Lenard Kajszma, [6] Rafał Paweł, [7] Serafin Sikorski, [8] Jurgi Komar Księżopolski, [9] Lenart Wyszemierski, [10] Andrzej Gałecki, [11] Jakub Miłkowski, [12] Stanisław Łoza, [13] Stanisław Czarnota - woźnowie ziemscy drogiccy.

A potem gdy przyszedł czas i dzień ku uczynieniu przysięgi wszytkiem stanom rycerskiem[679] szlacheckiego narodu powiatu drogickiego w liściech KJM naznaczony, sobotni przed niedzielą [Rogationum], to jest 14 miesiąca maja, ten to ur. Jakub Pękowski komisarz od KJM, ku przysłuchaniu takowej przysięgi w liściech KJM opisanej naznaczony [a]i posłany[a680], wespołek z podstarościem drogickiem na akcie mianowanem, zasiadł i wszytkich, którychkolwiek tego dnia spisać w regestr mógł, [spisał]. Ale iż wielkość niemała była, począwszy od soboty na każdy dzień aż do tego dnia przyjąć ich w regestr każdego z osobna, przysięgi, wedle roty KJM opisanej w liściech w te słowa w jakich jest opisana, przesłuchiwali. Których imiona każdego z osobna tu w ten regestr takiem porządkiem, jako kto przysiągł, było pisane[681].

---

678 W tym miejscu kończy się tekst wydany w *Aktach unii Polski z Litwą.*

679 Wyraz nadpisany nad wersem.

680a-a Nadpisane nad wersem.

681 Spis szlachty ziemi drohickiej składającej przysięgę na unię w: *Akta unii Polski z Litwą*, s. 265-296: *Szlachta powiatu drohickiego składa przysięgę Koronie Polskiej w grodzie drohickim, Drohiczyn, 14 V 1569 r. i dni następne.* Tamże, s. 236-264: *Szlachta ziemi bielskiej składa przysięgę Koronie Polskiej w grodzie bielskim, Bielsk, 14 V 1569 r.* Nie zachował się spis szlachty ziemi mielnickiej składającej przysięgę.

Część II

AKTA SEJMIKOWE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W GRANICACH KORONY POLSKIEJ (PO UNII LUBELSKIEJ)

XLIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, po 11 XI 1569 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrała się, by wybrać czterech kandydatów na podsędkostwo ziemskie po śmierci Józefa Markowskiego. Część urzędników i szlachty ogłosiła jako jedynego kandydata Hipolita Jankowskiego (Janikowskiego), co inna część oprotestowała. Urząd otrzymał od króla Zygmunta II Augusta tenże Jankowski[682].

XLIII/1. Laudum szlachty ziemi bielskiej o wyborze Hipolita Jankowskiego jako jedynego kandydata na podsędkostwo, Brańsk, po 11 XI 1569 r.[683]

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 2, k. 684. Oblaty dokionano w urzędzie grodzkim brańskim, data oblaty nieustalona.*

[k. 684] [...][684] [*1*][685] [Joannes Faraur Lok]niczki[686], tribunus Bielscen(sis), suo et nom[ine magnifici Pauli So]piha[687], pallatini Novogroden(sis), [*2*] Albertus Wysko[wski][688], [iudex], [*3*] [Tho]mas Owssyany[689], no(ta)rius, terrestr(es) Bielscen(ses), [*4*] Micha[el Wy]skowski[690], no(ta)rius castren(sis), [*5*] Faelix Arcziechowski[691] et nomine [a]liorum nobil(ium) cohaeredum de parochia Sarazen(sis)[692], [*6*] Joannes Zaleski, [*7*] Mathias olim Alberti de Warpechi[693], [*8*] Laurentius Borowski, [*9*] Andr(eas) Saszin cum [*10*] Luca de ibid(em), [*11*] Andr(eas)[694] olim Jacobi[695] de Wyszki[696], [*12*] Hyeronimus Warpach, [*13*] Paulus Wnuk de

[682] ANK, ZZG, sygn. 55, s. 517; *Urzędnicy podlascy*, s. 50, nr 148.

[683] NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 2, k. 684 (na odwrocie karty – 684v – oblata dokumentu Zygmunta II Augusta z Knyszyna z 11 XI 1569 r. z błędną datą 1570, por. A. Gąsiorowski, *Itineraria dwu ostatnich Jagiellonów*, „Studia Historyczne", R. 16, 1972, z. 2, s. 273; J. Maroszek, *Pogranicze Litwy i Korony w planach króla Zygmunta Augusta. Z historii dziejów realizacji myśli monarszej między Niemnem a Narwią*, Białystok 2000, s. 190).

[684] Uszkodzony pierwszy wiersz tekstu.

[685] Dodane numery porządkowe są tu orientacyjne, ponieważ ze względu na uszkodzenie tekstu nie wiadomo, czy wskazana osoba była pierwsza z szeregu wymienionych.

[686] Jan Faraur Łoknicki, wojski ziemi bielskiej 1569-1581.

[687] Paweł Iwanowicz Sapieha (zm. 1579), wojewoda podlaski 1555-1558, wojewoda nowogródzki 1558-1579.

[688] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.

[689] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.

[690] Michał Wyszkowski, burgrabia grodzki brański 1567, pisarz grodzki brański 1568-1573.

[691] Feliks Auctus (Szczęsny Zbożny) Arciechowski, syn Mikołaja, wojskiego bielskiego, dziedzic m.in. w Strabli.

[692] Parafia p.w. Bożego Ciała w Surażu.

[693] Warpechy, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.

[694] Andrzej z Wyszków (Wyszkowski), syn Jakuba, zapewne brat Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego i Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.

[695] Jakub z Wyszków (Wyszkowski), ojciec Andrzeja, zapewne także Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego i Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.

[696] Wyszki, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego, ośrodek parafii wyszkowskiej (obecnie pow. bielski).

Wys[z]ki de parochia Wyskovien(sis)[697], [*14*] Petrus Piethkowski[698], [*15*] Hyeronimus Myenski[699], [*16*] Jacobus Szepiethowski[700], viceno(ta)rius castren(sis), [*17*] Benedictus, [*18*] Mislaus, [*19*] Albertus de Niwino[701], [*20*] Mathias de antiqua Niwino[702], [*21*] Michael de Niwino Kostrzewa, [*22*] Stanislaus Karwoszieczki, [*23*] Lewon de Poletyli[703], [*24*] Joannes olim Bartol(omei), [*25*] Stanisla(us) Zawadzki, [*26*] Abraham Wissowaty[704] et ab aliis fratribus de parochia Goniedzen(sis)[705], [*27*] Stanislaus olim Petri de Niwino, [*28*] Georgius Pyetrzikowski, [*29*] Andreas Lapa de parochia Saraska, [*30*] Mathias Gozlinski, [*31*] Paulus Pyetrzikowski, [*32*] Martinus Niwyenski, [*33*] Nicolaus Markowski[706], [*34*] Albertus Crasowski, nobiles pro elligen(do) qu(atu)or viris idoneis ad off(iciu)m subiudicatus Bielscen(sis) congregati recognoveru(n)t, quia nobilem Ipolitum Janikowski[707] pro uno ellecto ad off(iciu)m subiudicatus ellegerunt et constitueru(n)t, per pr(aese)ntesq(ue) ellegunt et constituu(n)t.

XLIII/2. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko mianowaniu Hipolita Jankowskiego jedynym kandydatem na podsędkostwo, Brańsk, po 11 XI 1569 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 2, k. 679-679v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim, data oblaty nieustalona.*

[k. 679] [...][708] [*1*][709] [Martinu]s Czaykowski[710], [...][711], [*2*] Philipus Sokolowski[712] de parochia Sokolowska[713], [*3*] [...][714], [*4*] Symon Krussewski, [*5*] Jacobus Plonski,

[697] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszkach.
[698] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[699] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[700] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.
[701] Niwino, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[702] Niwino Stare, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[703] Poletyły, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[704] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[705] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu.
[706] Mikołaj Markowski, być może syn Józefa, podsędka ziemskiego bielskiego, podwojewodzi podlaski 1576-1577.
[707] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[708] Uszkodzony pierwszy wiersz tekstu.
[709] Dodane numery porządkowe są tu orientacyjne, ponieważ ze względu na uszkodzenie tekstu nie wiadomo, czy wskazana osoba była pierwsza z szeregu wymienionych, po niej zaś występuje kolejny spory ubytek.
[710] Marcin Czajkowski (Czajka), komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1565-1566.
[711] Uszkodzona większość wiersza.
[712] Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.
[713] Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Sokołach.
[714] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.

mini(steria)lis, de pa[rochia Plonska][715], [*6*] Symon Brzozowski, [*7*] Joannes Grochowski de parochia Posfą[czen]ska[716], [*8*] Stanislaus olim Valentini, [*9*] Valenti(n)us[717], [*10*] Andr(eas)[718], [*11*] Joann[es][719] olim Mroceslai[720] Krasowsczi, [*12*] Valentinus, [*13*] Bartol(omaeus), [*14*] Jacobus de Skłody Przirussi[721] de parochia Domanowska[722], [*15*] Andr(eas) Laurentii de Golassye[723] de parochia Culesska[724], [*16*] Stanislaus Costro, [*17*] Jacobus Malik Jabłonski de parochia Jablonska[725], [*18*] Baltizar[726] olim Joannis[727] Costro, [*19*] Andreas[728] olim Pauli de Wyssonki[729], [*20*] Laurentius filius Matthaei[730] de Wypychy[731] de parochia Wyssenska[732], [*21*] Joannes, [*22*] Jacobus, [*23*] Sebastianus Thopiczewsczi de parochia Topiczewska[733], [*24*] Nicolaus olim Roslani de Woyny[734], [*25*] Joannes Szepiothowski, [*26*] Stanislaus Myslek, mini(steria)lis, de parochia Dąmbrowska[735], [*27*] Petrus Sokolowski nomine nobilis Pet[ri] Tarussa[736], [*28*] Joannes Sławski de parochia Goniądzen(sis)[737], Andreas Krassowski nomine nobil(ium) de parochia Dolisthowska[738], Martinus Czaykowski nomine nobil(is) Bartolomaei Pęski et aliorum fr(atr)um eius haben(do) ab eis plenipotentia(m) subscriptam manu propria eiusd(em) Bartol(omaei) Pęski et sigillo proprio eius subimpressa(m), qui vocem suam ipsi Martino Czaykowski cum aliis fratribus

[715] Parafia p.w. św. Michała Archanioła w Płonce.
[716] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Poświętnem.
[717] Walenty Krassowski, prawdopodobnie dziedzic w Krassowie w ziemi bielskiej, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[718] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[719] Jan Krassowski, prawdopodobnie dziedzic w Krassowie w ziemi bielskiej, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[720] Mroczek (Mroczesław) Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1538-1542.
[721] Skłody Przyrusy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[722] Parafia p.w. św. Doroty w Domanowie.
[723] Gołasie (Gołasze), okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[724] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Kuleszach-Rokitnicy (Kościelnych).
[725] Parafia p.w. św. Piotra w Jabłoni Kościelnej (Wronej; obecnie p.w. św.św. Piotra i Pawła).
[726] Baltazar Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, syn Jana, brat Piotra i Melchiora.
[727] Jan Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, ojciec Baltazara, Piotra i Melchiora.
[728] Andrzej Wyszyński, syn Pawła, poborca ziemi bielskiej.
[729] Wyszonki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[730] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573, ojciec Wawrzyńca.
[731] Wyszonki Wypychy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[732] Parafia p.w. Zwiastowania NMP w Wyszonkach Kościelnych (obecnie p.w. Narodzenia NMP).
[733] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.
[734] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej.
[735] Parafia dąbrowska ziemi bielskiej składała się z wsi podlegających parafiom rzymskokatolickim p.w. Stanisława w Dąbrowie Wielkiej, p.w. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej (Wojnach-Dąbrówce) oraz p.w. św. Jana Chrzciciela w Wysokiem (Mazowieckiem).
[736] Piotr Tarusza, dworzanin królewski.
[737] Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Goniądzu.
[738] Parafia p.w. św. Wawrzyńca w Dolistowie.

demisit et alii q(uam) plurimi nobiles terrigenae huius terrae Bielscen(sis) suis et aliorum fr(atr)um et comparticipum suorum nominibus pro quibus de rato et grato cavent et se inscribunt coram eodem offitio manifestati sunt in et contra magnifficum Adam Koszіensky[739], castellanum et generosos Georgium Łazowski[740], vicepallatinu(m) terrae Podlasen(sis), Tomam Owssiany[741], no(ta)rium terre(stre)m Bielscen(sem) de eo, quomodo ipsi contra p(rae)scriptum jurium et privilegior(um) eorum de quibus nobilitas huius terrae Bielscen(sis) gaudet, immo in eorum maximum damnum et iniuriam prae[iudi]ciumq(ue) contra eorum voluntatem ausi sunt generosum M[ar]tinum Myenski[742], vicecapit(aneum) officii Castren(sis), [...] in locum suum, quo ad p(rae)sentem [actum] nobi[lem] [...][743], camerarium terre(stre)m subdelega[...][744] [k. 679v] [...][745] terrestri [...][746] simul eligeba(n)t, ellectum de eiu(s)modi [...][747] [...]ere seu abicere, in locumq(ue) eius nobilem Ipo[litum J]ankowski[748] super quem ipsi nulla vota porrexeru(n)t [...][749] [m]inime consentiebant, hominem advena(m), qui in eorum nego[cium] R. P. nunq(uam) erat assignare, et in quartum virum el[l]ectum, ipso vicecapit(aneo) abiecto, ponere, quem ipsi pro viro ellecto habere nolunt, immo abiciunt et aliena(n)t, ipsu(m) Martinum Myenski vicecapit(aneum), prount est iam per eos ellectus et assignatus p(rae)sentibus elligunt et hoc officiu(m) cum aliis tribus viris per eos ellectis conferu(n)t et concedu(n)t de hoc se iterum atq(ue) iterum protestan(do) et manifestan(do).

Id(em) sup(er)ius expressi nobiles manifestati sunt in et cont(ra) nob(i)l(em) Abraham Wissowaty[750], ca(mera)rium terre(stre)m, de eo, quia ipse nulla habita commissione a nobilitate parochiae Trzcianen(sis)[751] et in ea possessione(m) non haben(do), nobilem Ipolitum Jankowski sup(er) off(iciu)m subiudicatus nomine eor(um) votum demisit, quod fecit in eod(em) damnum et gravamen non mediocria, de hoc se contra eum iter(um) atq(ue) iterum

[739] Adam Kosiński, pisarz ziemski drohicki 1554-1569, pisarz grodzki mielnicki 1555-1557, marszałek powiatowy drohicki i mielnicki 1566-1569, kasztelan podlaski 1569-1574.
[740] Jerzy Łazowski, podstarości drohicki 1557-1562, 1565-1566, podwojewodzi podlaski 1569-1580.
[741] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[742] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.
[743] Tekst uszkodzony na 2 słowa.
[744] Dalej pół wiersza nieczytelne i uszkodzone.
[745] Uszkodzony pierwszy wiersz i większość drugiego.
[746] Nieczytelne 1 słowo i połowa następnego wiersza.
[747] Uszkodzony początek wiersza.
[748] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[749] Uszkodzony początek wiersza.
[750] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[751] Parafia p.w. św.św. Piotra i Pawła w Trzciannem.

protestan(do) et manifestan(do), dicen(do) ipsos ad talem electionem subiudicatus propter paestem in certis locis servien(tem) non posse venire et accedere.

XLIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn III/IV 1570 r.

Zygmunt August uniwersałem z 8 II 1570 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 16 IV 1570 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się w III i IV 1570 r.[752]*. Szlachta ziemi drohickiej wybrała na posłów: Sebastiana Suchodolskiego referendarza litewskiego i Jana Bujno sędziego grodzkiego drohickiego (Posłowie ziemscy, s. 199). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[752] E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 48-49.

XLV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, III/IV 1570 r.

Zygmunt August uniwersałem z 8 II 1570 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 16 IV 1570 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się w III i IV 1570 r.[753]*. Wybrano posłów ziemi mielnickiej na sejm: Aleksandra Hińczę wojskiego mielnickiego i Stanisława Cherubina (Posłowie ziemscy, s. 199). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[753] E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 48-49.

XLVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), III/IV 1570 r.

Zygmunt August uniwersałem z 8 II 1570 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 16 IV 1570 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się w III i IV 1570 r.[754]*. Szlachta ziemi bielskiej wybrała na posłów: Wojciecha Wyszkowskiego, sędziego ziemskiego bielskiego i Pawła Gołasza Mościckiego*[755]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

[754] E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 48-49.

[755] AGAD, ASK, dz. 1, sygn. 230, k. 41v – tu błędny zapis nazwiska Mościckiego – Marsiczki; por. J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 264; *Posłowie ziemscy*, s. 199.

XLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, XII 1571 r.

Zygmunt August uniwersałem datowanym z Warszawy 16 I 1572 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 2 III 1572 r., zmieniając poprzedni termin wyznaczony na 6 I 1572 r. (ASWL 1572-1632, s. 25). Królewska instrukcja na sejm: BCzart. 1611, s. 367-379, Legacja królewska z X 1571 r., Biblioteka Ordynacji Krasińskich, 1871, s. 463-466. Z ziemi drohickiej wybrano na posłów: Sebastiana Suchodolskiego referendarza litewskiego i Jana Niemierę (Niemirę) stolnika drohickiego (Posłowie ziemscy, s. 206). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

XLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, XII 1571 r.

Zygmunt August uniwersałem datowanym z Warszawy 16 I 1572 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 2 III 1572 r., zmieniając poprzedni termin wyznaczony na 6 I 1572 r. (ASWL 1572-1632, s. 25). Z sejmiku ziemi mielnickiej wybrano posłów: Wojciecha Dziatkowskiego podsędka mielnickiego i Wojciecha Biernackiego (Posłowie ziemscy, s. 206-207). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

XLIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, XII 1571 r.

Zygmunt August uniwersałem datowanym z Warszawy 16 I 1572 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 2 III 1572 r., zmieniając poprzedni termin wyznaczony na 6 I 1572 r. (ASWL 1572-1632, s. 25). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów na sejm: Jakuba Górskiego sędziego grodzkiego brańskiego i Sebastiana Brzozowskiego, podkomorzyca bielskiego[756]*. Posłem królewskim na sejmik był Tomasz Owsiany, pisarz ziemski bielski*[757]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

[756] *Posłowie ziemscy*, s. 207.
[757] AGAD, ASK, dz. 1, sygn. 232, k. 23v.

L. Zjazd szlachty województwa podlaskiego, Mielnik, 15 IX 1572 r.

Zjazd zwołany został przez senatorów podlaskich w trakcie zabiegów elit litewskich i koronnych, aby sejm walny odbył się w pobliżu Lublina 13 X 1572 r.

L/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Mielnik, 15 IX 1572 r.

Rkp. *BN, 3085/III, s. 16-17. Kopia.*

[k. 16] Mikołaj Kiszka, wojewoda i starosta drohicki i bielski; Adam Kosiński, kastelan i my, urzędnicy i ślachta ziemie podlaskiej, natenczas w Mielniku na zjeździe pospolitem dnia 15 septembr[is] w roku niniejszym 1572 będący.

Oznajmujemy postanowienie swe pospolite na podanie i.m. panów rad Korony Polskiej i W.K.L. w Knyszynie mało przedtem będących.

Na przedniejszy artykuł około walne(g)o sejmu między Lublinem a Bystr[z]ycą na dzień przysły 13 octobr(is) przez i.m. pany rady koronne i Ks.L. złożone(g)o tedy tak posztanowili[śmy], aby wsyscy dygnitarze i urzędnicy ziemscy na ten sjem walny na czas i mie[j]sce naznaczone, także i ślachta wsystka z każdej wsi żeby przyna[j]mniej jedne(g)o bacznego, godnego i niezapowietrzone(g)o ślachcica spośrzodku siebie obrawszy na ten czas i mie[j]sce wyprawili. Wszakże nad to, którybykolwiek ślachcic chciał z dobrej wolej jechać na tenże sjem, każdemu będzie wolno, zwłas[z]cza iż w artykule wtórem tamte(g)o podania knyszyńskie(g)o oznajmiono jest, iż panowie litewscy na tymże sejmie walnem przysłem domagać się chcą przed wybieraniem króla, pana przysłe(g)o, aby Podlasze, Wołyń , Kijów , Brasław [sic!] były zasię do Ks.L. przywrócone, o czym każdemu potrzeba dostateczną deliberacją mieć i uczynić, czymby i.m. panów litewskich przedsięwzięcie w tej mierze odrazić, a iżby ta ziemia podlaska według pierwszego postanowienia sejmu lubelskie(g)o przy świebodach, prawach i jurysdy[k]cjej koronnej zostawała, wedle poprzysiężenia wszech stanów z obodwu stron uczynione(g)o.

O czym wiedząc, aby każdy ten uniwersał jeden do drugie(g)o przesłał i dawał znać, żeby czasu nie omieszkiwując bracią swoję wyprawowali i wyjeżdżali z zupełną mocą i nauką w takowych rzeczach podaną, [k. 16v] czasu tego w uniwersale panów rad [oznaczonego], to jest trzynaste(g)o dnia październernika .

A dla lepszej pewności i wiary te(g)o postanowienia nasze(g)o pieczęci swe do te(g)o przycisnęliśmy.

Działo się w Mielniku, jako wyżej.

Mikołaj Kisz(ka), woj(ewoda) pod(laski), sta(rosta) dro(hicki) i biel(ski), ręką.

Adam Kosiński, kastelan podlaski.

LI. Sejmik przedkonwokacyjny (powtórny) województwa podlaskiego, Drohiczyn lub Mielnik, 18 XII 1572 r.

Szlachta województwa podlaskiego zebrawszy się ponownie (zob. wyżej) przyjęła konfederację wielkopolską uchwaloną w Kole[758] *i prawdopodobnie wybrała składy sądów kapturowych w poszczególnych ziemiach oraz dwóch posłów województwa na zjazd konwokacyjny: Sebastiana Brzozowskiego i Melchiora Niecieckiego*[759]*.*

LI/1. Manifest Jana Gałązki, sługi starosty zakroczymskiego Piotra Chądzyńskiego i Anny, wdowy po Stanisławie Chądzyńskim podkomorzym drohickim w imieniu tychże przeciwko wojewodzie podlaskiemu Mikołajowi Kiszce, Brańsk, 16 III 1573 r. (fragment).

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 476 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano 16 III 1573 r.* [[fer]ia secunda post domi(ni)ca(m) Ramispalma[rum]].

[k. 476v] idem dominus pallatinus[760] hocidem laudu(m)[761] suscepit cu(m) omnibus ordinibus in pallatinatus Podliascen(sis) in conventione illius pallatinatus antea cellebratae illudq(ue) approba(vi)t.

[758] Koło, miasto nad Wartą w województwie kaliskim, miejsce sejmiku generalnego Wielkopolski.
[759] E. Kalinowski, *Szlachta*, s. 146.
[760] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[761] Chodzi o konfederację wielkopolską z Koła (15 X 1572): ASWPK, t. 1, cz. 1, s. 4-8.

LII. Sejmik przedelekcyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1573 r.

Szlachta województwa podlaskiego zebrała się na wezwanie wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do Drohiczyna w innym terminie niż został ustanowiony przez uchwałę konwokacji warszawskiej[762].

LII/1. Zeznanie podstarościch, woźnych ziemskich i szlachty towarzyszące oblacie konfederacji, Drohiczyn, 12 III 1573 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 480-480v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Jakuba Falkowskiego podpisek grodzki brański 20 III 1573 r.* [feria sexta Parascenae a. D. 1573]. O*ryginał oblatowany został w urzędzie grodzkim drohickim 12 III 1573* [feria quinta post dominica(m) Judica proxima [– –] a. D. millesimo quingentesimo septuagesimo tertio].

[k. 480] Ad pr(aese)ntiam in actu descript(orum)[763] et ad acta castren(sia) Droh(iciensia) personl(ite)r actiden(tes) generosi Mathias Szymanowski[764], Drohiciensis; Nicolaus Zaleszki[765], Mielnicen(sis); Martinus Mieński[766], Branscen(sis) in terra Bielscen(sis) vicecapitanei, ad requisitionem dignitarioru(m) ac officialiu(m) terr(estr)ium et nobilitat(is) praedictaru(m) terraru(m) et districtuu(m) in pallatinatu Podlachiae consistenciu(m), palam et publice recogno(ve)runt, quia ad celebrand(um) particulare(m) conventu(m) in pallatinatu Podlachiae omnibus indigenis cuiuslibet status et eminentiae in p(rae)fato pallatinatu consisten(tis) iuxta l(itte)ras innotescentiales magni(fi)ci pallatini Podlascen(sis)[767], Droh(iciensis) Bielscen(sis)que capitanei, diem hodiernu(m) in omnibus suis districtibus circa eccl(es)ias parochiales et in foris publicis per mini(steria)les terr(estr)es iam a tribus et ultra septimanis publican(dum) demandaverunt et iniunxerunt, ut pro eo conventu particulari pro die hod(i)e(r)na celebran(do) in Droh(iczyn) assignato ad pertractanda quevis publica negotia pallatinatus praedicti Podlachiae omnes et singuli dignitarii et officiales ac nobilitas eiusdem

[762] Sejmiki partykularne miały zebrać się 2 III 1573 – zob. *Artykuły na zgromadzeniu pospolitem przez wszystkie stany Rzeczypospolitej zgodnie namówione, w Warszawie, roku od narodzenia Pańskiego 1573*, w: *Zbiór pamiętników do dziejów polskich*, t. 3, wyd. W.S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. 26-27.

[763] Mowa o obecności ww. Mikołaja Kiszki i Adama Kosińskiego.

[764] Maciej Szymanowski, podstarości drohicki 1567-1578.

[765] Mikołaj Zaleski, podstarości mielnicki 1571-1573.

[766] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.

[767] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.

pallatinatus conven[ere] non negligant et astringen(do) fid(em) eidem recognic(i)on(em) suae [...][768] die assignato praedicto conventui p(ar)ticulari cellebrando [...][769] constitueru(n)t multos mini(steria)les terr(estr)es Droh(iciensis), Miel[nicensis et Bielscensis] districtuu(m) cum nobilibus multis eisd[em districtuum, qui recognoverunt q]uia de p(rae)fixione [diei] con[ventui] [k. 480v] [in districtibus] suis ubilibet circa eccl(esi)as parochi[ales et] in lo[cis] publicis totae nobilitati districtuu(m) suoru(m) l(itte)ras innotescenciales domini pallatini Podlascen(sis) super assignato eo conventu particulari pr(aese)ntabant et de eis per declamationes publicationes faciebant idque solenniter noticiae omniu(m) deducebant, quibus recognitionibus supra memoratam officialiu(m) taliter expeditis et coram actis castren(sibus) Droh(iciensibus) fact(is) dignitarii et officiales terr(estr)es cum nobilitate earundem terraru(m) et districtuu(m) in pallatinatu Podlachiae consisten(tium) ad cellebrandu(m) conventu(m) p(ar)ticularem in Droh(iczyn) pro die hod(i)e(r)na congregati certa(m) constitutionem de modo iuditioru(m) sub interregno celebrandoru(m) et aliis publicis negociis eiusdem pallatinatus in eadem constitutione descript(is) laudata(m) et per modum confederationis g(e)n(er)alis inter se facta(m) idomatae pollonico conscripta(m) ad acta castren(sia) inscribenda(m) et acticanda(m) praesenta(ve)runt ea(m), peten(tes) inscriben(do) admitti, quibus admissu(m) est et eius series de verbo ad verbum talis sequitur: [– –][770].

LII/2. Konfederacja województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1573 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 480v-484. Oblaty zostały dokonane jw.*

[k. 480v] Gdyż wolność nasza ślachecka tempore interregni gubernacula Regni przy żadnej osobie cierpieć nie może, a w nierządzie też i w swej wolej szkodliwa jest i niebezpieczna, tedy my, przykładem inszych województw koronnych, wolności naszych przestrzegając i wnętrznemu niepokojowi w ziemi swej zabiegając, taki obyczaj rządu i sprawiedliwości za spólnem zezwoleniem wszech nas, stanów ziemie podlaskiej, namówiliśmy i tak teraz na się sami postanowiamy:

Naprzód: To bacząc, jako za domowymi krzywdy i za[j]ściem inter privatos R.P. może bydź w sprawach swych zatrudniona i zawiedziona, aby przez kogo w naszym województwie do tego nie przysło w taką dyscyplinę dobrowolnie wdajemy się, iż ktobykolwiek po śmierci K.J.M.[771] sa(m) albo z pomocniki, albo też przez sługi swe przy niem zawsze obecne ważył

[768] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[769] Jw.
[770] Tu następuje tekst konfederacji.
[771] Zygmunt II August (1520-1572), król polski i wielki książę litewski.

się albo inszemu pomagał kogóżkolwiek bądź odpowiednie, bądź też i nieodpowiednie ranić albo zabić [na kt]órymkolwiek mie[j]scu, taki każdy ma bydź pozwany [citatione crimi]nali[772] jednem pozwem zarazem o gardło i o [szkody, którebykol]wiek[773] za takiem gwałtem popadł ad [...][774] [kształ]tem niże[j opisanem,] [k. 481] [temże sposobem ma bydź pozew i postępek o najazd domowy i gospody, o][775] zabranie gwałtowne albo złupienie [majętności w domach i o][776] rozbicie drogi, o nasilstwa, o rapty i o stupra [i pożogi,][777] ale o insze krzywdy niedotkliwe[778], jako o gwałto[wne wy]bicia albo odjęcia gwałtem komużkolwiek tak wsz[yst]kiego, jako i w części imienia i dzierżania spokojnego, tak dziedzicznego, zastawnego, arendowanego, jako którymkolwiek sposobem spokojnie[779] do dnia śmierci K.J.M. podług praw koronnych i przywileju podlaskiego[780] dzierżanego. Też i o insze mniejsze krzywdy albo szkody duchownych albo świeckich tempore interregni jakożkolwiek uczynione mają bydź wydane pozwy też p(er)emptorie i czynione postępki civiliter według starego postępku prawa a opisania w niem różności osób i rzeczy przed sądem teraz namówionym. Wszakże, dla umniejszenia pozwów pod tym czasem potrzebnego, na woli to będzie każdego pro poen(is) et valore sive damnis jednem pozwem ogłem [sic] pozwać, ile w której rzeczy to czynić prawo opisane dopus[z]cza. A to dlatego, aby tych krzywd swych ukrzywdzeni ubodzy ludzie jednego pamiętnego płaceniem dochodzić mogli.

Do których spraw wyżej opisanych i które jes[z]cze niżej są wyrażone za tem zezwoleniem naszym obraliśmy sobie za sędzie [i] za deputaty do wszytkich trzech powiatów osobliwie urzędniki swe ziemskie i z rycerstwa kilku przysadziliśmy do nich na roki, które mają bydź sądzone od poczęcia ich we cztery a we cztery niedziele. W Drogiczynie drohickiego powiatu po odwołaniu sejmu elekcjej na dwie niedzieli przez starostę[781], podkomorzego[782],

[772] Tekst uzupełniony na podstawie konfederacji z 1587 r.
[773] Jw.
[774] Uszkodzenie tekstu na 3-4 słowa. Tu najprawdopodobniej tekst odmienny niż w konfederacji 1587 r.
[775] Tekst uzupełniony na podstawie konfederacji 1587 r.
[776] Jw.
[777] Jw.
[778] W oryg.: niedotkliwie.
[779] W oryg.: spokojne.
[780] Chodzi o: *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrocenia Ziemie Podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.
[781] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[782] Melchior (Malcher) Nieciecki, instygator podlaski (nom. 1566), podkomorzy drohicki 1567-1586, syn Mikołaja, wojskiego mielnickiego i sędziego grodzkiego drohickiego.

chorążego[783], sędziego[784], podsędka[785], p(any) Sebastiana Suchodolskiego[786] i Stanisława Krupickiego. A te sprawy p(an) Gałecki[787] ma pisać. W Mielniku mielnickiego powiatu tegoż czasu przez pany sędziego[788], podsędka[789], pisarza[790] ziemskie a p(any) Chrystofa Orzeszka[791], Wojciecha Biernackiego[792], Bartosza Wojna. W Brańsku [biel]skiej ziemie starosta brański sądowy[793], podko[morzy[794], cho]rąży[795], sędzia[796], podsę[dek[797]], pisarz[798] ziemski[e] [...][799] takowych deputatów[800] [...][801] [k. 481v] [...][802] takiem[u] [skła]damy. Obrażon ma przed ten [sąd na] tydzień przed rokiem za pieczęcią grodzką p(er)em[pt]orie pozwać, a tytuł ma bydź pisany staroście w każdym powiecie.

A ci panowie deputaci, w ni w czym od prawa koronnego pisanego nie odstepując, in criminalibus, gdzieby z żadnego [*sic!*] strony nie było znacznego dowodu a nie inaczej mają samych siebie trzech deputatów ku czynieniu scrutinium według prawa in locu(m) delicti, dzień między sobą pewny takiego scrutiniu(m) bez wiadomości stron naznaczywszy, a po wyprawieniu scrutiniu(m) ciż panowie skrutatorowie będą powinni na sądzi[e]ch deputackich bliskich relacją wywiedowania swego uczynić, według której komu przyjdzie dowód albo

[783] Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drohicki i mielnicki 1571-1590, poborca ziem drohickiej i mielnickiej, syn Mikołaja, podstarościego drohickiego, wojewodzica połockiego.
[784] Jakub Pobikrowski, podsędek drohicki 1539-1556, sędzia ziemski drohicki ok. 1556-1576, syn Bartłomieja, podsędka drohickiego, ojciec Macieja, sędziego ziemskiego drohickiego.
[785] Marcin Wąż, podsędek drohicki ok. 1556-1588.
[786] Sebastian Suchodolski, referendarz podlaski ok. 1564-1569, referendarz litewski 1569-1586, wojski drohicki 1576-1586.
[787] Franciszek Gałecki, pisarz grodzki drohicki ok. 1570-1577, sędzia grodzki drohicki ok. 1578-1579.
[788] Piotr Padkowski, sędzia ziemski mielnicki ok. 1561-1585, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego mielnickiego.
[789] Wojciech Dziadkowski, podsędek mielnicki 1552-1597, sędzia ziemski mielnicki ok. 1597-1599.
[790] Wojciech Korzeniowski (Korzeniewski), pisarz ziemski mielnicki ok. 1534-1575.
[791] Krzysztof Orzeszko, komornik ziemski mielnicki, ojciec Stanisława, pisarza ziemskiego mielnickiego.
[792] Wojciech Biernacki, sędzia grodzki mielnicki ok. 1554-1570 i 1571-1573, podstarości mielnicki ok. 1570-1571.
[793] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.
[794] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[795] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[796] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[797] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[798] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[799] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[800] Z innych źródeł wiadomo, że deputatami w ziemi bielskiej byli także Paweł Gołasz Mościcki (stolnik podlaski ok. 1570-1573/1574, poborca ziemi bielskiej, ojciec Walentego, wojskiego bielskiego) oraz Jan Faraur Łoknicki (wojski bielski ok. 1569-1581/1582); zob. E. Kalinowski, *Aktywność*, s. 260.
[801] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[802] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.

odwód według prawa skazany bydź ma. Konkluzja dekretów ex plur(al)itate concordantiu(m) votoru(m) ma bydź. A gdzieby się z[e] scrutiniu(m) niewinność pozwanego pokazała, tedy actor tanqua(m) calumniator poena talionis karany ma bydź salva app(el)l(ati)on(e). A od dekretów panów deputatów apelacja nie ma bydź dopus[z]czona, wyjąwszy o stracenie wszytkiej majętności et in causis criminalibus ma bydź nie hamowana, a to na sjem bliski, tym kształtem, jako się tam będą i z inszych województw apelacje odprawować. Wszakże ktoby się rozumiał bydź ukrzywdzonym in causa civili dekretem, ma przedsię rei iudicatae satisfacere, wżdam będzie mu potym wolno i po obraniu króla iurevictorem pozwać de male obtento ad foru(m) competens absq(ue) damnis. Ale od zapisów tak o długi, jako [i] o in[n]e insze [*sic*] rzeczy ruchome i nieruchome darowizną, przedaniem, zastawą, lapsem, arendą, odmieną którymkolwiek kształtem uczynionych coram actis autenticis, tak w grodzie, jako i w ziemstwie circa positionem actoru(m) nup(er) celebratoru(m), które już będą i mają bydź, mocą spólnej konfederacjej tego naszego zezwolenia według ich obowiązku et contenta przez urząd grodzki sądzone i odprawowane, tak też i od cyrografów na jakiekolwiek sumy czasu tego powietrza za trudnością przy[j]ścia do ksiąg jawnie a znacznie uczynionych i [od] nich apelacja żadna iść nie może ani dopuszczona [bydź] ma. [A] praescriptio [et fa]talia rzecza(m) i postępkom, [k. 482] i osobam tempore hoc interegni iść i szkodzić [nie ma].

Iż też za odmiennością obyczajów ludzkich i czasów [...][803] [ludz]kiem krzywdam teraz nastałym stare prawa zabieżeć [nie] mogą, a nam teraz wolno jest i godzi się podług potrzeby wszytko opatrować mocą tej spólnej konfederacjej naszej, tedy takie niżej opisane przypadki takiem postępkiem między sobą zawściągając postanowiliśmy:

Naprzód bacząc z przypus[z]czenia Bożego po te czasy miasta [i] wsi, tak królewskie, jako [i] pańskie[,] i ziemiańskie, powietrzem a głodem za nieopatrzeni[e]m panów wymarły, a teraz poddani ziem(ian)skie, których panowie ich w ty [*sic!*] czasy barzo głodne z wielką szkodą a utratą swą od głodu i śmierci dla potrzeby swej przechowali, do przerzeczonych miast i wsi wymarłych bywają przymawiani i przyjmowani, z wielką szkodą panów swych pierwszych, zezwalamy wszytcy spólnie na to, którybykolwiek starosta albo dzierżawca dóbr jakichkolwiek królewskich w tej ziemi osiadły albo nie, także też pan radny, duchowny i świecki albo ziemianin, albo też mies[z]czanin ważył się takie kmiecie od panów swych bądź za króla, jako i po śmierci królewskiej zbiegłe przyjmować, a obesłany onych nie wydał, aby każdy taki przed sąd przerzeczonych deputatów ad terminu(m) p(er)emptoriu(m) pozwan był. A w tym przekonany ma też zapłacić winy czternaście grzywien i pod troistem zakładem

[803] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.

czternaście grzywien onego kmiecia z jego majętnością wydać do tego dnia. A w tym żaden się nie może od jurysdy[k]cjej wyjmować jakiemi prawy albo przywilejmi swemi, albo też jaką inszą [w] województwieosiadłością.

Nie mniej też i podomno więtszy żal bywa, gdy ślachcic od chłopa krzywdę cierpiąc nie może z niem sprawiedliwości słusznej mieć dla jakiej niechęci zwierzchnego jego ku sobie, skąd i zaburzenie i między samemi pany rość zwykło. Czemu my zabiegając postanowiamy, jeśliby któremu ślachcicowi o krzywdę jakąśkolwiek z poddanego królewskiego starosta albo dzierżawca dóbr jakichkolwiek królewskich, także też urząd miejski z mies[z]czanina sprawiedliwości nie uczynił [...][804] a prawa uczynił, taki każdy przed [...][805] [k. 482v] [...][806] [cier]piącej ma [bydź] pozwany. A pozwany cora(m) prae[dictis] deputat(is) powinien będzie obwinionego stanowić. A co na niem on sąd skaże, powinien będzie egzekwować. A to wszytko ma czynić possessionatus sub damno in cit(a)t(i)on(e) expresso, impossessionatus vero sub amissione tenutae, żadną się rzeczą prawną albo nieprawną z tego nie wyjmując.

Także za opowiedaniem ślachty około Tykocina[807] mieszkających i in[n]ych, którzy przedtym z nami jednaką powinność służeniem wojny i placeniem poborów z imion swych wypełniali i restytucjej ziemie podlaskiej do Korony przywilejowi z przysięgami swemi dosyć uczynili, że nie od których starost i dzierżawiec mimo przerzeczoną powinność swą, przywileje a przysięgi i posesją w inakszą jurysdy[k]cją et ad alia onera, niźli z tych przerzeczonych przyczyn powinni cierpieć, bywają gwałtem przyciągani, skąd za czasem mogliby [*sic!*] jakie burdy i sedycje urosnąć. A tak to hamując zezwoliliśmy [na] się wszytcy którybykolwiek starosta albo dzierżawca jakichkolwiek dóbr królewskich ważył się rozciągać jakiej jurysdy[k]cjej swej nad kimkolwiek pretekstem jakiegokolwiek prawa a listu swego, któryby się tylko z prawy koronnymi nie zgadzał, a wczym przeciwiał [*sic*] się przerzeczonemu przywilejowi podlaskiemu, a ogłem mianując, kto by jakiśkolwiek urząd trzymał albo tytułu używał w prawach koronnych niezwykłego, a też którzyby urzędnicy takowi w imieniu ślacheczkim za jakimkolwiek prawem tytułem ślacheckiem trzymanem i choćby sobie jakie dochody gwałtem pretekstem prawa swego jakiego pod tym czasem wyciągać, nie pozwawszy pierwej o to posesora do tego sądu przerzeczonego deputackiego, taki każdy o to ad praedictu(m) iudi(ci)u(m) p(er)emptorie pozwany, in damnis convictus karany bydź ma.

[804] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza
[805] Jw.
[806] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.
[807] Tykocin

A k'temu, żeby żadna przyczyna ślachcie z pany starostami albo dzierżawcami dóbr K.J.M. do jakiego za[j]ścia nie była[808], zwłas[z]cza około granic imion ślacheckich z imiony królewskiemi przez sprawce i poddane K.J.M. bez prawa którymkolwiek kształtem zepsowanych, postanowiamy, aby żad[nego] takiego w granicach przecznego [*sic*] ani przerze[czeni starostow]ie albo dzierżawcy ani ślachcice | [k. 483] [...][809] się albo poddane króle[wskie] [...][810] [sta]rostę albo dzierżawcę o prawie [swym ślachcic] obwieśc[i] urzędownie a onemu znacznie o swej krzywdzie oznajmi. A tak, iżby to przeczne z obu stron w pokoju bez krzywdy a używania R.P. i ślacheckiej dotąd leżało, ażby na to K.J.M. przysłego albo R.P. decyzja dosła. A któryby starosta albo dzierżawca w tem inaczej zachował się, in damnis convictus karany ma bydź irremissibiliter, chociaby na tym sumę jaką miał.

Item za częstem uskarżaniem wielu ślachciców tutecznej braciej naszej o wyciąganie na niech i poddanych ich ceł solnych, myt mostowych, grobelnych i targowych a pomiarnych niezwykłych, tak na wodzie, jako na lądzie i od szkut prawa(m) starym koronnym i świeżemu przywilejowi naszemu przeciwnych, także za opowiadaniem miast niektórych tutecznych na starosty i urzędniki swe o ustawiczne na kożdy rok wyciąganie na niech poboru, jes[z]cze w Litwie do pewnego a już dawno przesłego czasu postanowianych, a od kilka lat na sejmie lubelskiem przywilejem lubelskiem[811] umorzonych i kasowanych przez króla i R.P., jako o tym szerzej przywilej przerzeczony wyzwolenia [od] starych litewskich podatków i osobliwie miesckie przywileje, insze także i uniwersały koronne o tym do miast, ciągnąc je do przysięgi, pisane i przysięgi ich koronne uczynione i szerzej w sobie obmawiają. My bacząc przerzeczonych ludzi wielkie w tym ubliżenie[812], nic nowego nie stanowiąc zezwalamy, aby tak ślachcicowi z prze[rze]czonemi wyborcami, jako mies[z]czanom z[e] swymi starostami i urzędnikami o wyciąganie takich poborów jednymże prawem i postępkiem wolno było o jednakąż winę peremptorie do któregokolwiek sądu i urzędu, byle w województwie tym będącego, pozwać według statutów Sigismund[i][813] Petricoviae[814] a. D. 1538 de foro[815] [...][816],

[808] W oryg.: nie było.
[809] Uszkodzenie tekstu na 1 cały wiersz.
[810] Uszkodzenie tekstu na ponad pół wiersza.
[811] Jw. Chodzi o sejm 1569 r.
[812] W oryg.: obliżenie.
[813] Zygmunt I Stary (1467-1548), król polski i wielki książę litewski.
[814] Piotrków (dziś: Piotrków Trybunalski), miasto nad Strawą w woj. sieradzkim (obecnie woj. łódzkie), miejsce odbywania sejmów, potem również sesji Trybunału Koronnego dla prowincji wielkopolskiej.
[815] Chodzi zapewne o konstytucję *De teloneis pontalibus, aggeralibus etc.*, [w:] VC, t. 1, vol. 2, s. 164–166.
[816] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.

bo tenże statut i około wyciąg[ania?] [...][817] wyrozumiany i także ex equo[...][818] takie [z] wybierającemi każ[...] [...][819] [*k. 483v*] [...][820] [jako] na ciel[e, tak też] na ma[ję]tnosci jego. [...][821] Żydom trzymać prawo pospolite dawno wypowiedziało, których przedsię jmp. wojewoda podlaski wedlug praw koronnych doglądać ma i w jurysdy[k]cjej swej mieć ma, a nie kto inszy.

Bezpieczność sądow taką namówiliśmy, iż kto by mając z kim akcją więcej niźli samotrzeć z prokuratorem[822] albo gdzieby z rucznicami [*sic!*] do sądu przyszedł, tedy taki krom żadnego jego akcjej wysłuchania ma bydź do strony w rzeczy wszytkiej posądzon irremiss(ibil)iter. A kto by zaś zuchwale się u sądu zachował a wszetecznemi się słowy na sąd albo kogoś rzucił, albo rzecz in[n]emu przerywał, albo wołał, taki każdy od sądu nie odstępując irremissibiliter przerzeczonemu sądowi trzy grzywny winy będzie powinien zapłacić tociens, quociens [*sic*] id fecerit sub alia poen(a) qu(atu)ordecim marc(arum) gr(ossorum) in bonis ipsius nomine instigatoris iudicii exequenda. A któryby u sądu na któregokolwiek deputata albo na jaką inszą osobą korda dobył a kogo ranił, taki każdy, tudzież comprehensus, na gardle karany bydź ma, etsi effug[av]it, bona ipsius per capit(aneum) confiscentur, quoru(m) dispositio ad futuru(m) regem vel R.P. pertinabit.

Exequutio [*sic*] w tych wszytkich artykułach osądzonych ma bydź czyniona przez starostę każdego w powiecie swym według postępku opisanego egzekwuucjej. A gdzieby się kto dał ad banniendu(m) przywieść, tedy banniować [*sic*] takiego starosta z pany deputaty będzie powinien i nań ziemię ruszyć, jako jest w prawie o tym opisano. Et in ulteriori processu cu(m) eiusmodi rebelli tak postępować i jako de possessionatis et impossessionatis iurevictis prawo obmawia. Wszakże in articulis suprascript(is) ac deffinitis takąż wolno będzie czynić egzekwuucją nad przekonanymi i starostami z inszych powiatów województwa tego. Który by starosta obwies[z]czony takiej egzekwuucjej czynić zaniedbał albo nie chciał, taki każdy o to do któregożkolwiek z przerzeczonych powiatów województwa tego deputackiego [sądu po]zwany, ma bydź karan poen(a) ducentoru(m) marc(arum) [...][823] i ściągać kształtem wyższej [*sic!*] opisa[nym]. [...][824] kto by mając pewną wiadomość [...][825] [...]nej z którymkolwiek

[817] Jw.
[818] Jw.
[819] Jw.
[820] Jw.
[821] Uszkodzenie tekstu na 3 słowa.
[822] Prokurator – tu: prawnik, obrońca.
[823] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[824] Jw.
[825] Jw.

starostą [k. 484] [w powiecie][826] [...][827] complice banniti pocz[ęta] [...][828] takich odpraw. Jeśliby starostowie sami osob[ami swymi] in locis offitioru(m) obecnie mieszkać niemogli, tedy przedsię podstaroście swe sądowe osiadłe mają na tych mie[j]scach swych zasadzać, aby obecnie przy aktach mieszkali, gdyż wielkie to jest absurdu(m) akt cora(m) offitio pisać offitio non pr(aese)nti. A to wszytko mają czynić sub poen(is) contra capitaneos suprascriptis.

Sądów przesłych deputackich dotąd czynionych dekreta we wszem aprobujemy, egzekwuucją nie taką, jaka jest opisana w kolskiem uniwersale[829], ale jaka jest w procesie statutowem i też przez nas wyższej opisana na te przerzeczone sądy uchwalamy.

A iż bona eccl(es)iarum iuris patronatus regni są bona R.P., przeto uchwalamy, gdyby który pleban podawania królewskiego tempore interregni umarł, aby starosta onego miejsca in illa bona wjachał a z dwiema któremi urzędnikami ziemskiemi wszytkie relikta zinwentował [*sic!*], a te wszytkie i z prowenty w cale ad informationem futuri regis vel R.P. dotrzymał.

Co wszytko obiecujemy sobie ziścić i z potomki swemi sub fide, honore et conscientiis nostris teraz i na potomne czasy.

LII/3. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 III 1573 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 484-485v. Oblaty jw.*

[k. 484] Pobory i porządek jachania na elekcją ellectionis [*sic!*] no[vi] regis przez obywatele wszytkie województwa podlask[iego] [k. 484v] [...][830] [w] Drogiczynie uchwalone, do ksiąg grodz[kich wpi]sane, ta[kim] porządkiem podane za żądaniem wszytkich stanów, którzy się na ten sejmik powiatowy [*sic!*] zjachali.

Pobór[831] dla miłości przeciw R.P. na sobie, miastach i Żydach taki pozwalamy, jaki na tej konwokacjej jest uchwalon[832], a w Lublinie postanowion[833] i jako teraz w województwach inszych koronnych wybieran będzie, pod takimże obowiązkiem na zatrzymające i na poborce, jaki jest na sejmie lubelskiem przesłym opisany. A nie ma bydź na ślachcie i poddanych ich wybieran aż po zwróceniu z elekcjej. Wszakże miasta i Żydy ex nunc mają je [*sic*] dawać, a

[826] Fragment następnego wiersza nadpisany na poprzedniej stronie.
[827] Uszkodzenie tekstu na 1 wiersz.
[828] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[829] Chodzi o konfederację wielkopolską z Koła (15 X 1572): ASWPK, t. 1, cz. 1, s. 4-8.
[830] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[831] W oryg.: pobory.
[832] Zob. *Artykuły na zgromadzeniu pospolitem przez wszystkie stany Rzeczypospolitej zgodnie namówione, w Warszawie, roku od narodzenia Pańskiego 1573*, w: *Zbiór pamiętników do dziejów polskich*, t. 3, wyd. W.S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. 26-27.
[833] Zob. *Uniwersał poborowy [11 sierpnia 1569 r.]*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 256-263.

poborce te pieniądze u siebie mają zatrzymać póty, póki im deputaci na sądy[834] przerzeczone wysadzeni z wolą a wiadomością wszego rycerstwa w każdem powiecie z osobna gdzie dać roskażą.

A poborce te w województwie swym obraliśmy: ślachatnych Piotra Bujna[835], komornika drohic(kiego), w powiecie drohickiem; Pawła Mościckiego Gołasza[836], stolnika podlaskiego, w ziemi bielskiej; Wojciecha Biernackiego[837], sędziego grodzkiego mielnickiego, w mielnickiem powiecie. Przy których poborczech [*sic*] pozwoliliśmy pp. poborcom naszym przerzeczonym wybierać na dwu pp. posły[838] nasze, którzy nam na tej przesłej konwokacjej warszawskiej swym kostem służyli pro hac vice t(ant)u(m)[839] z dziesiąciu włók albo z konia po cztery gr(osze). A tenże uchwaliliśmy na zatrzymające obowiązek, jako i o insze wyżej opisane pobory.

Jechanie na przyszły sjem elekcjej dla pewnych przyczyn takie między sobą namówiliśmy, aby z dziesiąciu włók uboższa ślachta jednego na dobrym koniu człowieka między sobą na to najsposobniejszego wybrali i takie(mu) z włóki po złotemu na strawę złożyli, aby od swych przerzeczonych częśników na ten sjem na czas naznaczony pospołu z inszemi Podlaszany zjachał. A to wszytcy z 10 włók uczynić będą powinni pod winą 14 grzywien, którą za delacją czyjąkolwiek będzie powinien pod tymże obowiązkiem, jako i pobór zapłacić, a do poborce powiatu swego oddać za dekretem grodzkiem. Z których wm. p. poborca w powiecie swym RP liczbę uczynić, a onę bez wiadomości przerzeczonych deputatów i rycerstwa nigdzie nie wydawać będzie powinien. Wżdam taki niedbały jednemże dekretem i nakład wszystek [k. 485] delatorowi [...][840] urzędowego. A tam na el[ekcjej, gdy] [...][841] według potrzeby możemy część pocztu z informacją naszą do ziemie swej odesłać. Ale inszy majętniejsi, jako i urzędnicy wszytcy, będą powinni jachać tym kształtem, jako jest w artykułach[842] opisany.

[834] W oryg. w tym słowie skreślono „dzie" i dopisano „di".

[835] Piotr Bujno (Buyno), komornik ziemski drohicki, poborca ziemi drohickiej, brat Jana, sędziego grodzkiego drohickiego i podstarościego mielnickiego oraz Mikołaja, chorążego drohickiego i mielnickiego.

[836] Paweł Gołasz Mościcki, stolnik podlaski ok. 1570-1573/1574, poborca ziemi bielskiej, ojciec Walentego, wojskiego bielskiego.

[837] Wojciech Biernacki, sędzia grodzki mielnicki ok. 1554-1570 i 1571-1573, podstarości mielnicki ok. 1570-1571.

[838] Byli to: Sebastian Brzozowski (podkomorzy bielski 1579, później dziekan gnieźnieński, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych bielskich) i Melchior (Malcher) Nieciecki (instygator podlaski nom. 1566, podkomorzy drohicki 1567-1586, syn Mikołaja, wojskiego mielnickiego i sędziego grodzkiego drohickiego).

[839] W oryg. powtórzono: pobierać.

[840] Uszkodzenie tekstu na większość wiersza.

[841] Uszkodzenie tekstu na połowę wiersza.

[842] Zob. *Artykuły na zgromadzeniu pospolitem przez wszystkie stany Rzeczypospolitej zgodnie namówione, w Warszawie, roku od narodzenia Pańskiego 1573*, w: *Zbiór pamiętników do dziejów polskich*, t. 3, wyd. W.S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. 27-28.

Oprócz tych osób, którzy są statutem z ciągnienia na wojnę wyjęci albo przez nas teraz dla potrzeby doma zostawieni. A to mają czynić ci sub poen(a) praedicta.

Ci zaś, którzy doma zostaną, a na elekcją nie pojadą, wszytcy z dymu mają się pokazować tak właśnie, jakoby na wojnę jachać mieli. A to czynić mają wszytcy w poniedziałek we dwie niedzieli po Wielkiej Nocy bliskiej [*6 IV 1573*] przed chorążemi[843] w powieciech swych, którym daliśmy zupełną moc według zdania ich a potrzeby województwa tego straż i insze powinności rycerskie przerzeczonej ślachcie pozostałej rozdawać i rozkazować. A to bydź ma okazowanie drohickiego i mielnickiego powiatu u Drogiczyna, a bielskiej ziemie w Sarażu[844]. Do których panów chorążów dla posiłku i pomocy rządzenia przydaliśmy w każdym powiecie te osoby: do drohickiego i mielnickiego ślachetnych Krystofa Orzeszka[845], Jana Grota[846], Stanisława Krupickiego, Malchera Kuliskiego[847]; a do bielskiej ziemie: Stanisława Rytela[848], Piotra Pietkowskiego[849], Zbożnego Archiachowskiego[850], Bartosza Wlewskiego[851]. Którzy we wszytkiem panów chorążów swych jako hetmanów, na ten czas tylko, posłuszni bydź mają. A gdy się okazować będą każdy z osoby swej ma się dać wpisać w regestr do pana chorążego i kwit od niego posłuszeństwa a okazania swego wziąć. A od tego obojga nie[852] więcej od osoby swej tylko po półgroszku dawać mają. Panowie też starostowie i dzierżawcy dóbr królewskich mają rozkazać mies[z]czanom w mieście[ch] wszytkich a w dzierżawach swych, aby jeden [z] każdego domu, jako może bydź najsposobniejszy ku potrze[bie] bojowej, na tenże czas okazał [się] [...][853] [licz]ba w każdym mieście [...][854] [k. 485v] [...][855] na przerzeczony dzień okazować się omieszkał albo pana chorążego swego kwitów i inszego roskazania jego nieposłuszen był i naszemu postanowieniu około porządku tego nie dosyć czynił, taki każdy za delacją sąsiad

[843] Byli to: Jerzy Brzóska (chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585) oraz Arnolf Hlebowicz Korczewski (chorąży drohicki i mielnicki 1571-1590, poborca ziem drohickiej i mielnickiej, syn Mikołaja, podstarościego drohickiego, wojewodzica połockiego).

[844] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

[845] Krzysztof Orzeszko, komornik ziemski mielnicki, ojciec Stanisława, pisarza ziemskiego mielnickiego.

[846] Jan Grot, sędzia ziemski drohicki 1576-1590, brat Bartłomieja, chorążego drohickiego i mielnickiego.

[847] Malcher (Melchior) Bokiej Kuliski, syn Aleksego (Olechny), podkomorzego drohickiego.

[848] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego.

[849] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.

[850] Zbożny Szczęsny (Feliks Auctus) Arciachowski (wł. Arciechowski), syn Mikołaja, wojskiego bielskiego, dziedzic m.in. w Strabli.

[851] Bartosz (Bartłomiej) Wlewski, wójt jaświlski.

[852] W oryg.: niy.

[853] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.

[854] Jw.

[855] Uszkodzenie tekstu na ok. 3 słowa.

jego i nieokazaniem kwitu ma bydź bonis omnibus immobilibus prywowan, quoru(m) dispositio ad futuru(m) regem vel R.P. p(er)tinebit, salus tamen in dubiis scrutinio.

Które takie postanowienie nasze około poborów i jachania na elekcją i okazowania mają starostowie w powieciech swych po wszytkich parofiach [*sic*] dać woźnemu w czas publikować tak, żeby żaden się z tego niewiadomością jaką nie wymawiał.

LIII. Sejmik województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r.

Szlachta województwa podlaskiego zjechała się na wezwanie wojewody Mikołaja Kiszki z powodu pogłosek o zagrożeniu moskiewskim[856].

LIII/1. Zeznanie woźnych towarzyszące oblacie laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r.

Rkp. *BUW, nr 353, s. 3 – kopia oblaty. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 18 VI 1573 r.* [feria quinta post festum sanctoru(m) Vitti et Modesti proxi(m)a a. D. 1573].

[s. 3] Ad off(iciu)m et ad acta pe(rsonalite)r actiden(te)s mini(steri)ales ter(rest)res Drochic(ienses) [*sic!*] nobiles Marc(us) Buino, Petr(us) Krinski, Jozephus Tybor, Petrus Steliąg, Matias Wyssemierski ad affect(ati)o(ne)m totius millitiae om(n)i(um) ordinu(m) nobillitatis pallatin(a)tus Podliachiae [*sic*] pu(bli)ce reco(gnover)unt, q(uia) conventio(ne)m particulare(m) in pallatin(a)tu Podliachiae in Drochiczin pro die hodierna assignata(m) [et] cellebranda(m) ubiq(ue) locoru(m) circa ecclesias parrochialles et in foris publicis cu(m) aliis multis mini(steri)ales ter(rest)res ex districtibus Mielnicen(sis) et Bielscen(sis) hicid(em) astan(tibus) et id attestantibus in lato pallatin(a)tu Podliachiae et terris ac districtibus illius tempestive publica(ver)unt et noticiae om(n)i(um) indigenar(um) pallatin(a)tus Podliachiae in p(rae)nominatis tribus dis(tric)tibus deduxer(un)t. De quo ea(m) sua(m) perexp(re)ssa(m) rell(ati)o(ne)m fecer(un)t. Post quor(um) mini(steri)aliu(m) rell(ati)o(ne)m confederatio p(er) universa(m) millitia(m) et nobillitate(m) pallatin(a)tus Podliachiae die actus p(raese)ntis in conventio(n)e particulari in Drochiczyn [*sic!*] cellebrata laudata ad acticand(um) in acta castren(sia) Drochicien(sia) sub eo tenore verbor(um), ut est facta [et] porrecta. Cuius series talis sequit(ur): [– –][857]. [s. 4] Która to uchwała albo konfederacja takiem obyczajem, jako jest opisana [i] uczyniona, ut o(mn)i(u)m notitiae deveniret, tudzież przez wyżej mianowanych woźnów jest obwołana. Czego woźnowie wyżej mianowani tak, a nie inaczej, być doznali.

[856] Zob. E. Kalinowski, *Szlachta*, s. 148.
[857] Tu następuje tekst laudum.

LIII/2. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1573 r.

Rkp. *BUW, nr 353, s. 3-4 – kopia oblaty. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim drohickickim 18 VI 1573 r.* [feria quinta post festum sanctoru(m) Vitti et Modesti proxi(m)a a. D. 1573].

[s. 3] Actu(m) in conventio(n)e particulari pallatin(a)tus Podliachiae in Drochiczyn [*sic*] cellebrata f(e)ria qu(in)ta post festu(m) s(an)ctor(um) Vitti et Modesti proxima a.D. mille(sim)o qui(n)gente(sim)o septuage(sim)o tertio [*18 VI 1573*].

Na zjachaniu sejmiku [w] województwie podlaskie(m) dla pilnych a ważnych potrzeb R.P. złożone(m) na czwartek, dzień na akcie mianowany, jmp. wojewoda podlaski[858] ze wszytkiemi stany rycerskie(g)o narodu ślacheckie(g)o wselakiej emine(n)cjej rozumiejąc być potrzebną rzecz, aby się na tym sejmiku zjachania ich niebezpiecznościa(m) R.P. wsytkiego państwa koronne(g)o, o których z wiela stron, zwłas[z]cza od granic W.Ks.L. z kniaziem moskiewskie(m)[859] wielkie posłuchy przypadają, które(m) aby się za pomocą Bożą, ile może być, z chęci wsytkich obywateliów województwa podlaskie(g)o zabieżeć mogło, takie modu(m) i opatrzenie obrony jest postanowione, poczwierdzając [*sic!*] konfederacjej pierwsej na sejmiku w Drogiczynie pośledniejsem an(te) electione(m) novi regis u[chwa]lonej[860], obmyślając tę to obronę pobory, które są na konwokacjej warszawskiej[861] [uchwa]lone[862] i które na tymże pośledniejsem sejmiku w Drogiczynie przez wsytkie stany województwa podlaskiego obyczaje(m) in[n]ych województw koronnych wedle uchwały sejmu lubelskie(g)o[863] są postąpione. Wyjmując grunty puste, które z dopus[z]czenia i karania Boże(g)o są spustoszałe[, z których] żaden pobór nie ma być płacon. A ślachta, specifice: która, poddanych nie mając, sami grunty swę pasą, ilekolwie[k] ci m[ają][864] w[łók], z każdej po dwanaście gr(oszy) ma być płacono. Takie już [...][865] poborców pozwalają, które przez

[858] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[859] Iwan IV Groźny (1530-1584), wielki książę moskiewski, car Wszechrusi.
[860] Zob. wyżej: Konfederacja woj. podlaskiego z 12 III 1573 r.
[861] W oryg.: warschawskiej.
[862] Zob. Zob. *Artykuły na zgromadzeniu pospolitem przez wszystkie stany Rzeczypospolitej zgodnie namówione, w Warszawie, roku od narodzenia Pańskiego 1573*, w: *Zbiór pamiętników do dziejów polskich*, t. 3, wyd. W.S. de Broel-Plater, Warszawa 1858, s. 26-27.
[863] W 1569 r.; zob. *Uniwersał poborowy [11 sierpnia 1569 r.]*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 256-263.
[864] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[865] Jw.

wsytkich pod winą uchwały sejmu lubelskie(g)o do święta św. Małgorzaty blisko przysłe(g)o [*13 VII 1573*] zniesione być mają [...][866] pobory.

Poborce w tym to województwie są obraliśmy [*sic!*]: w drogickiem powiecie pana Malchiera Niecieckie(g)o[867], podkomorze(g)o drogickie(g)o, a na mie[j]sce Piotra Bujna[868], który tę pracą [*sic!*] dobrowolnie z siebie złożył – pana Jana Saczka[869]; w mielnickie(m) powiecie: pana Chrystofa Orzeska[870] i pana Wojciecha Biernackiego[871], sędzie(g)o grodzkie(g)o[872] mielnickie(g)o; w bielskie(m) powiecie tych, którzy są przy konfederacjej pośledniejsego sejmiku przez pany Bielany[873] obrani i naznaczeni[874].

[s. 4] Którzy przerzeczeni poborcy przy wybieraniu te(g)o uchwalone(g)o poboru tak się powinni zachować będą:

Naprzód, aby te pobory wybrane w dobrej opatrzności mieli i onych do rąk pana podskarbie(g)o koronne(g)o[875] bez obwies[z]czenia i wolej braciej swej, rycerstwa wsytkie(g)o, wydawać nie śmieli, ale aby one ku pożytku R.P. te(g)o województwa podlaskie(g)o obracali pod stracenie(m) majętności swych. Którem pp. poborcom za pracą nie więtsej [*sic!*] jedno po dwa białych z włóki, na czem oni przestali, pozwalamy. A przy oddaniu te(g)o poboru z każde(g)o konia po cztery grosze za posługię, którą czynił R.P., panu podkomorze(m)u drogickie(m)u, na konwokacjej warszawskiej[876], oddawane być mają, pod takąż winą na oddawanie poborów ziemskich uchwaloną. A już za takowe kontentowanie przerzeczeni poborcowie dare(m)nie kwity każdemu dawać mają. A gdzieby nad postanowienie teraźniejse na kiem więtsej wyciągać się ważyli, a to na nich autentice dowiedziono było, ex(iste)ntes cit(a)ti ad off(iciu)m cap(itanea)le p(er)emptorie temu, kto by na nie(g)o te(g)o dowiódł, to, co by wyciągnęli cu(m) poena qu(atu)ordecim marcar(um)

[866] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.
[867] Melchior (Malcher) Nieciecki, instygator podlaski (nom. 1566), podkomorzy drohicki 1567-1586, syn Mikołaja, wojskiego mielnickiego i sędziego grodzkiego drohickiego.
[868] Piotr Bujno (Buyno), komornik ziemski drohicki, poborca ziemi drohickiej, brat Jana, sędziego grodzkiego drohickiego i podstarościego mielnickiego oraz Mikołaja, chorążego drohickiego i mielnickiego.
[869] Jan Saczko Gałecki, sędzia grodzki drohicki ok. 1580-1585, komornik ziemski drohicki, poborca ziemi drohickiej.
[870] Krzysztof Orzeszko, komornik ziemski mielnicki, ojciec Stanisława, pisarza ziemskiego mielnickiego.
[871] Wojciech Biernacki, sędzia grodzki mielnicki ok. 1554-1570 i 1571-1573, podstarości mielnicki ok. 1570-1571.
[872] W oryg.: sądzie(g)o groczkie(g)o.
[873] Pany Bieliany, Bielany = obywatele ziemi bielskiej.
[874] Zob. wyżej: Laudum towarzyszące konfederacji woj. podlaskiego z 12 III 1573 r.
[875] Hieronim Bużeński, podskarbi wielki koronny 1569-1578, kasztelan sieradzki 1579-1580.
[876] Malcher Nieciecki był posłem na tąż konwokację. Zob. wyżej: Laudum z 12 III 1573 r.

restitu(er)e tenebunt(ur). A gdzieby gwałtowna obrona R.P. przypadła, tedy z powinności i.m. [dla] R.P. gwałtem ruszyć będziem powinni, społem z R.P. koronną.

Obyczaj sądów według opisania pośledniejsej konfederacjej w Drogiczynie uchwalonej temże zezwoleniem spólne(m) zachować powinni będziem z takie(m) dołożenie(m), iż już na sądach deputackich wsytkie akcyje criminales, civiles et officii ad inscri(pti)ones deputatowie obrani, a nie urząd, absen(te) unius vel duor(um) no(n) obstan(te), odprawować mają. A ich dekreta wedle konfederacjej starostowie iux(ta) p(rae)scriptu(m) statuti egzekwuować mają. A kondycja włożona de male obten(to) con(tra) victore(m) tak się rozumieć ma, iż gdzieby in foro co(m)petenti otrzymana była p(er) actore(m) de male obtento agentis con(tra) cit(a)t(u)m, takowa akcja cu(m) damnis ma być nagrodzona[877]. Pozwy, które by były albo będą wydane ad iud(ic)ia deputator(um) iudicu(m) o wselakie wykupna bonor(um) t(e)rr(estr)ium et regaliu(m) vigore consensus, takowe na tychże sądach[878] int(er) quovis status, cuiusvis eminentiae, nullius partis iure laeso odprawowane być mają.

Które to sądy deputatorskie od te(g)o przysłe(g)o poniedziałku [*22 VI 1573*] w drogickie(m) i mielnickie(m) powiecie odprawowane być mają za dwie niedzieli [*6 VII 1573*] z pozwów teraz wydanych i które przedtym są wydane, jescze a termino feriae s(e)c(un)d(a)e p(ost) d(o)mi(ni)ca(m) t(ra)nsacta(m) Conductus Paschae [*30 III 1573*] aż do tego czasu. Które wsytkie niniejsą uchwałą taką moc, jaką na rok na nich napisany mieć mają[879]. Na których sądach w Drogiczynie zabuska wsytka strona przez trzy dni albo dokąd się skończy, a potym przedbuska ma być odprawowana. A leżenie ksiąg ziemskich dla reskryptów pod czasem takich sądów bywać ma.

[877] W oryg.: nagradzona.
[878] W oryg.: ządach.
[879] W oryg. 2 ostatnie słowa powtórzone.

LIV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VII 1573 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana w Brańsku podczas roków sądu kapturowego ujęła się za zaatakowanym woźnym ziemskim i złożyła skargę przeciwko sprawcom tumultu w czasie tejże sesji sądowej.

LIV/1. Skarga i protestacja woźnego ziemskiego bielskiego Piotra Koćmiera przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 6 VII 1573 r.

Oblaty dokonano podczas roków sądów kapturowych przed deputatami: Teofilem Brzozowskim, podkomorzym, Jerzym Brzóską, chorążym, Wojciechem Wyszkowski, sędzią, Hipolitem Janikowskim, podsędkiem, ziemskimi bielskimi oraz Pawłem Mościckim, stolnikiem podlaskim, 6 VII 1573 r. [feria secunda post festu(m) Visitacionis Virginis Mariae a. D. 1573].

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 83*

[k. 83] Infra terminoru(m) hodiernoru(m) deputar(um) [*sic*] celebratione feria [...][880] sa(n)ctae Margaretae [*6? VII 1573*] ad iuditiu(m) et acta p(rae)sentia castren(sia) Bielscen(sia) v[enien]s p[er]sonaliter nobilis Petrus Koczmier, ministerialis terrestris a iuditio deputatus, graviter et lachrimosae questus est in et co(n)tra nobilem Matheu(m) Wyssenski[881], vicepalatinu(m) Podlachiae, de eo, quia ipse tanq(uam) turbator et violator pacis et tra(n)quilitatis co(m)munis cu(m) suis co(m)plicibis v(ideli)cet nobilibus Stanislao Brussowsky Russczyk, Martino oli(m) Floriani de Wyssonki[882], Sigismu(n)do et Joa(n)ne Czeliadki de Sthokowisko[883], Nicolao oli(m) Joa(n)nis Szubik Woyno, Stanislao oli(m) Abrahae Crassowski, Stanislao Jabłonski Rogathy, Thoma oli(m) Jacobi de Brzoski[884], Georgio olim Mathiae Dworak, Joa(n)ne Wierzbowski, Alberto Szuba, Nicolao oli(m) Roslani Woyno, Thomae Brzoska de Niewodnica[885] et aliis mult(is), quoru(m) nomina et cognomina melius scit et novit, qui p(er) viole(n)tiis et excessibus suis pro termi(ni)s hod(ie)rnis attracti su(n)t, no(n) attenta co(n)federatione sub interregno laudata spretaq(ue) severitate legu(m) et statut(orum) ac paenas in eisd(em) sa(n)cit(as) non metuen(do), im(m)o floccipenden(do), ipsu(m) in hac curia regali Bra(n)scen(si), dum de ma(n)dato juditii ex(iste)ns deputatus a

[880] Uszkodzenie tekstu na ok. trzy słowa.
[881] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[882] Wyszonki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[883] Stokowisko, wcześniej też Tokowisko, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[884] Brzóski, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[885] Niewodnica, właśc. Niewodnica Nargiełowszczyzna, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (dziś Niewodnica Nargilewska w pow. białostockim).

juditio ex off(ici)o suae p(re)conatus proclamabat et ad noticia(m) deducebat, ut o(m)nes, qui no(n) haberet(ur) causas in parochiis ab hoc op[p]ido Brańsk remotibus, domos suas rederet(ur) et discederet(ur), ma(nu) armata et viole(n)ti sup(er) eu(m) irruit et colaphisaret in facie(m) cedit, capilavit per barba(m), volendo cu(m) p(raefa)tibus suis co(m)plicib(us) illu(m) disme(m)brare et ad circulu(m) duxit, qui vix est defensus per g(e)n(er)osum Stanislau(m) Zbylithowski[886], burgrabiu(m) Branscen(sem), q(ue) fecit ad iniuria(m) ipsius et in vilipe(n)diu(m) legu(m) ac statut(orum) libertatu(m)q(ue) status millitaris. Et verificando inte(n)cione(m) suae querellae statuit cora(m) judi(ci)o ministeriales terrestres nobiles Mathia(m) Myslek, Joannem Moczydło, Sebestianu(m) Dworak, Andrea(m) Sokoł et nobiles q(uam)plurimos, qui p(er)sonal(ite)r stan(do) recognov(erun)t, q(uia) circa o(m)nia p(rae)missa, p(ro)ut in querella su(n)t descripta p(rae)sentes fueru(n)t et videru(n)t. Pro qua tali suo p(er)cussione, colaphisatione, capil(ati)one omnibusq(ue) p(rae)missis in querella co(n)tent(is), t(em)p(or)e interregni p(rae)fatus co(n)quere(n)s mialis sup(ra)scripto Matheo Wyssenski cu(m) p(rae)fatis eius co(m)plicibus culpa(m) dedit et sup(er) eum p(rotesta)tus est.

LIV/2. Skarga i protestacja burgrabiego brańskiego Stanisława Zbylitowskiego i Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego w imieniu starosty brańskiego Jana Dulskiego przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 6 VII 1573 r.

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim podczas roków sądów kapturowych przed deputatami: Teofilem Brzozowskim, podkomorzym, Jerzym Brzóską, chorążym, Wojciechem Wyszkowski, sędzią, Hipolitem Janikowskim, podsędkiem, ziemskimi bielskimi oraz Pawłem Mościckim, stolnikiem podlaskim, 6 VII 1573 r. [feria secunda post festu(m) Visitacionis Virginis Mariae a. D. 1573].

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 84-84v*

[k. 84] Ad judi(ci)um et acta pr(aese)ntia castren(sia) Bielscen(sia) venien(tes) personal(ite)r generosus et nobilis Stanislaus Zbylitowski[887], burgrabius Branscen(sis), Andreas Wyszenski Jalbrzik[888] nomine magniffici Joannis Dulski[889], castellani Culmen(sis),

[886] Stanisław Zbylitowski, burgrabia grodzki brański ok. 1571-1579.

[887] Stanisław Zbylitowski, burgrabia grodzki brański ok. 1571-1579.

[888] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.

[889] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

Branscen(sis), Rogoznen(sis) et Sarazen(sis) etc. capit(anei), dominis sui, cora(m) eod(em) iuditio manifestan(do) se gravi in quaerella deposuerunt et conquesti sunt in et contra nobiles Matheum[890] olim Joannis de Wypychi[891], Sta(nislau)m Bruszowski, Abraham Rikacz, Joannem Czelathka, Nicolau(m) Szubicz Woyno, Martinu(m) olim Floriani de Wyszonki[892], Baltizaru(m) Warhel, Gregorium Dworak[893], Georgiu(m) olim Mathiae de Dworaki, Albertum Szuba de Woyny, Joannem Wierzbowski, Thomam Brzoska olim Stanislai de Nyewodnicza[894], Stanislau(m) olim Abrahae Crasowski, Sta(nislau)m Jabłonski Rogathi, Tomam olim Jacobi de Brzoski[895], Sigismundu(m) Czelathka tanqua(m) principales et eorum complices, quoru(m) ipsi nomi(n)a et cognomina melius sciunt et noscunt, de eo, quia ipsi s[p]retis legibus et statut(is) atq(ue) constitutionibus et confederationibus sub inter[r]egno per d(omi)nos consiliarios Regni et tota(m) millitia(m) laudat(is) et fact(is) paen(is)q(ue) in eisd(em) sancitas minus formidan(do), immo in vilipendiu(m) jurium et statut(orum) atq(ue) taliu(m) confederationu(m), autoritate sua privata, licentiose tanqua(m) violatores et turbatores pacis et tranquilitat(is) communis, intrinsecus bellum commoven(do) infra terminoru(m) hod(ie)rnorum iudirioru(m) deputatoru(m) et castren(sium) iuxta laudu(m) celebrac(i)o(ne)m, manu armata et violenti in hac curia regali Branscen(si), ubi summa pax et tranqulitas cuilibet observari debuisset, nobilem Petrum Koczmyer, mialem terrem, qui cartas cartas de mandato dominorum iudicum deputatorum deiudicandis iudiciis parochiatim ad valvas curaie huius Branscen(sis) applicaverat [k. 84v] [...][896] id(em) studiose et exproposito super eid(em) [...][897] [...]scaveru(n)t et in faciem pugnis caederu(n)t et quem barba(m) capilaverunt et vita privare atq(ue) dismembrare seu disecare volueru(n)t si eis faven(do) eum ab eorum violentia non erripuisset et eos a tanta violentia et licentia non coerceret atq(ue) non mitigasset, quo pacem et tranquilitatem communem in curia R.M. violaverunt, curaie p(rae)fatae R. M. violentia(m) atq(ue) despectu(m) feceru(n)t. Et veriffican(do) intentionem suae querellae statuerunt cora(m) iuditio nobiles Mathia(m) Myslek, Joannem Moczidlo, Sebbastianu(m) Dworak, Andaea(m) Sokol, miniles tres Bielscen(ses) et nobiles Petrum

[890] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[891] Wypychy, właśc. Wyszonki-Wypychy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[892] Wyszonki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[893] Imię i nazwisko później skreślone.
[894] Niewodnica, właśc. Niewodnica Nargiełowszczyzna, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (dziś Niewodnica Nargilewska w pow. białostockim).
[895] Brzóski, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[896] Połowa wiersza uszkodzona i nieczytelna.
[897] Połowa wiersza uszkodzona i nieczytelna.

Tarusza[898], Andaea(m) Crasowski[899], Abraham Wiszowathi[900], camerarios terres Bielscen(ses) et alios q(uam) plurimos nobiles eiusd(em) terrae Bielscen(sis), qui personal(ite)r stantes recogno(ve)runt, quia circa omnia praemissa, uti in quaerella continet(ur) interfueru(n)t videruntq(ue), dum p(rae)fati nobiles sup(er)ius expressi in hac curia regali Branscen(si) violentia(m) feceru(n)t et p(rae)dictu(m) nobilem Petrum Koczmyer, mlem terrem percus[s]eru(n)t et vulnaveru(n)t, pro qua tali violentia ac despecto in curia R.M. sub interregno perpertrata ac omnibus praemissis p(rae)fati conquerentis nomine sui domini p(rae)fati Joannis Dulski, castellani Culmen(sis), eisd(em) violatoribus sup(er)ius recensitis culpam dederu(n)t et super eos iteru(m) atq(ue) iterum solenniter protestati sunt.

LIV/3. Skarga i protestacja szlachty przeciwko sprawcom tumultu na rokach sądu kapturowego, Brańsk, 9 VII 1573 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 202, k. 87-88. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 9 VII 1573 r.* [feria quinta ante festu(m) s(an)ctae Margaretae a. D. 1573].

[k. 87] Venien(tes) personaliter ad officiu(m) generosus et nobiles [*1*][901] Stanislaus Zbylithowski[902], burgrabius Bra(n)scen(sis), [*2*] Malcher Kostrowski[903], [*3*] Andreas Jałbrzyk Wyszynski[904] suo et nomine fratru(m) suor(um) germanor(um), [*4*] Petrus Chądzyński[905], capitaneus zakroczymen(sis), tenutarius Kliessczelevien(sis), [*5*] Joannes Wyssensky[906], [*6*] Mathias Pulasky[907], geometra, [*6*] Andreas Krassowsky[908], camerarius terrestris suo et nomine nobilis [...][909] oli(m) Erasmi Woyno, [*7*] Joannes Crassowski[910] suo et alior(um) fratru(m) suor(um) nomi(ni)bus excepto Stanislao oli(m) Abrahae Crassowsky, [*8*] Jacobus

[898] Piotr Tarusza, dworzanin królewski, komornik ziemski bielski 1573.
[899] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemi bielskiej.
[900] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1604.
[901] Dodana numeracja z powodu znacznych ubytków w tekście jest tylko orientacyjna.
[902] Stanisław Zbylitowski, burgrabia grodzki brański ok. 1571-1579.
[903] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[904] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[905] Piotr Chądzyński, starosta zakroczymski ok. 1573-1574, starosta kleszczelewski ok. 1573-1597.
[906] Być może Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[907] Maciej Pułaski, geometra ziemi bielskiej ok. 1544-1573.
[908] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego, brat m.in. Jana.
[909] Imię nieczytelne.
[910] Jan Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława) i brat Andrzeja, komorników ziemskich bielskiej.

Szepiethowski[911], vicenotarius castren(sis) Bra(n)scen(sis), [*9*] Sigismundus et [*10*] Martinus Prossenscy, [*11*] Stani(sla)us [k. 87v] [...][912] [...]ky, [*12*] Ambrosiu[s] [...][913],[*13*] Andreas N[....][914], [*14*] Stanislaus Wissow[athy], [*15*] [Petrus] Wroczenski[915], camerarius ter[restris] suo et nomine omniu[m fratrum suo]ru(m) Wroczenskich, [*16*] Petrus Mokrzeczki[916], vicenotarius castren(sis) [Branscensis], [*17*] Gregorius Moniussko, [*18*] Venceslaus Milewsky, [*19*] Mathias Crasso[wsky] de Częstky[917] suo et alior(um) fr(atr)um nomi(ni)bus de ead(em) Częstky, [*20*] Michae[l] [fi]lius Faelicis Warhel, [*21*] Stanislaus Łuniewski de Warhele tenutarius, [*22*] Cazimirus Jabłonsky Rykacz, [*23*] Venceslaus Nagorka suo et nomine omniu(m) fratru(m) suor(um), [*24*] Sebestian Borowsky Gzik, [*25*] Stanislaus Włosth, [*26*] Joa(n)nes Olssewsky, [*27*] Andreas Sokoł, [*28*] Nicolaus Wnor, [*29*] Egidi(us) Kalinowski, [*30*] Mathias Gozlinsky nomine re(ver)endi domi(ni) Joa(n)nis Pikarsky[918], decani Warssawien(sis) et praepositi Bielscen(sis) et nomine nobilis Joa(n)nis Zalęsky[919], [*31*] Andreas Warpęch, [*32*] Lucas Skrzypkowsky, [*33*] Baltizar, [*34*] Joa(n)nes Piekuthowie, [*35*] Gregorius Piekuth, [*36*] Martinus Oliędzky, [*37*] Vittus Kalinowski, [*38*] Fra(n)ciscus Gorsky, [*39*] Abraha(m) Wissowathy[920], camerarius terrestris, [*40*] Andreas Groczki, [*41*] Mathias Wnor, [*42*] Georgius oli(m) Nicolai Falkowski, [*43*] Alexander Popławski, [*44*] Mathias, [*45*] Stanislaus oli(m) Bernardi, [*46*] Petrus, [*47*] Andreas, [*48*] Stanislaus, [*49*] Albertus oli(m) Joa(n)nis de Rosstky[921] ducatu Mazowiae, [*50*] Jacobus Rosstkowsky de di(stri)ctu Nuren(si), [*51*] Lucas Borowski Gzik, [*52*] Leonardus Wysskowsky, [*53*] Catherina uxor nobilis Nicolai Olssewsky, [*54*] Baltizar, [*55*] Michael Zalescy, [*56*] Erasmus Zaliesky, [*57*] Faelix Zalesky cu(m) suis participibus, [*58*] Philipus Sokołowski[922] cu(m) fratribus suis, [*59*] Jacobus Gulsky nomine magnifici Hieronimi Syeniawsky[923], castellani Kamenecen(sis) tanq(uam) factor et

[911] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601.
[912] Zniszczone 2,5 wiersza tekstu.
[913] Zniszczony koniec wiersza i początek następnego.
[914] Uszkodzenie tekstu w miejscu nazwiska.
[915] Piotr Wroczeński, komornik ziemski bielski ok. 1561-1587.
[916] Piotr Mokrzecki, podpisek grodzki brański ok. 1573-1574, syn Siemiona, podwojewodziego nowogródzkiego.
[917] Częstki, właśc. Krasowo Częstki, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[918] Jan Pikarski (Piekarski) (1516-1577), kaznodzieja królewski i altarysta warszawski 1557, kanonik wileński 1560-1577, dziekan warszawski 1561-1577, proboszcz bielski, liwski, nowogrodzki i solecki.
[919] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[920] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1604.
[921] Rostki, okolica szlachecka w ziemi nurskiej woj. mazowieckiego.
[922] Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.
[923] Hieronim Sieniawski (zm. 1582), podkomorzy kamieniecki 1554-1569, kasztelan kamieniecki 1569-1576, wojewoda ruski 1576-1582, starosta halicki i kołomyjski.

plenipote(n)s sui domini, [*60*] Hieronimus Myensky[924], [*61*] Joa(n)nes Woyno Bakałarzowicz, it(em) [*62*] Stanislaus Kyra Popławsky suo et alior(um) f(rat)rum suor(um) Popławskich nomi(ni)bus, [*63*] Mathias Prossensky Pikcziło et alii q(uam)plurimi nobiles huius t(er)rae Bielscen(sis) de o(mn)ibus parochiis cora(m) eod(em) offitio gravi in querella deposueru(n)t et co(n)qaesti su(n)t in et co(n)tra nobiles Matheu(m) Wyssensky[925] de Wypychy[926], Stanislau(m) Brussowsky Russczyk, Georgium Dworak, Joa(n)nem, Sigismu(n)du(m) [...][927], Albertu(m) Szuba de Woyny[928], Nicolau(m) Woyno oli(m) Joa(n)nis Szubicz, Joa(n)nem Wierzbowsky, Thoma(m) olim Stanislai Brzoska de Niewodnica[929], Stanislau(m) oli(m) Abrahae Krassowsky, Stanislau(m) Jablonski Rogathy, Stani(sla)u(m) olim Jacobi de Brzosky[930] tanq(uam) p(rin)cipales cu(m) eoru(m) [...][931] co(m)plicibus suoru(m) generis [k. 88] [...][932] melius [...][933] terra, iuris co(m)munis, no(n) atte(n)tis [...][934] [...]bus sub interregno p(er) totos ordines seu [...][935] [con]tra tales iuxta quae iura quilibet hom[inum] [...][936] ex(iste)ns sese pacifice et quiete [...][937] gerere deberet [...][938] no(n) attento, im(m)o ad parte(m) reiecto, iuditia deputatoria exercen(do) ipsi soli pariter cu(m) eis iudices deputatos [...][939] [...]tueru(nt), dispercusseru(n)t et viole(n)tia(m) in curia S.R.M. [...][940], in primis v(ideli)cet nobilem Petru(m) Koczmier, mi(nisteri)alem terrestre(m) [...][941] valvas curiae regalis Bra(n)scen(sis) de ma(n)dato dominor(um) deputatoru(m) applicaverat deiudica(n)dis parochiatim iudiciis pertrusseru(n)t, verberer(u)nt atq(ue) disme(m)brare et vita privare volueru(n)t, [...][942] iudices deputatos solos ex loco iudiciali extrahere ac [...][943]. P(ro)pter qua(m) violentia(m) eo modo

[924] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[925] Mateusz Wypych Wyszyński, podwojewodzi podlaski ok. 1568-1573.
[926] Wypychy, właśc. Wyszonki-Wypychy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[927] Jedno słowo (nazwisko) nieczytelne.
[928] Wojny, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[929] Niewodnica, właśc. Niewodnica Nargiełowszczyzna, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (dziś Niewodnica Nargilewska w pow. białostockim).
[930] Brzóski, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[931] Jedno słowo nieczytelne.
[932] Kilka słów nieczytelnych.
[933] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[934] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[935] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[936] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.
[937] Jedno słowo nieczytlne.
[938] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[939] Kilka słów nieczytelnych.
[940] 2-3 słowa nieczytelne.
[941] Kilka słów nieczytelnych.
[942] Jedno słowo nieczytelne.
[943] Jedno słowo nieczytelne.

p(er)pertrata(m) ipsis cu(m) suis adversariis ex(iste)ntes iniuriis ac variis intollerabilibusque iniuriis et [...][944] affecti et gravati, iusticia(m) debita(m) co(n)sequi no(n) potueru(n)t neq(ue) possu(n)t, q(uo) feceru(n)t in eoru(m) maximu(m) da(m)nu(m) et iactura(m) atq(ue) gravaminem. Et verifican(do) inte(n)cion(em) suae querellae statueru(n)t cora(m) off(ici)o nobiles Mathia(m) Myslek, Joa(n)nem Moczydło, Sebestianu(m) Dworak, Venceslau(m) Kulessa, Joa(n)nem Thopiczewski, Andrea(m) Sokol, mi(nisteri)ales terrestres Bielscen(ses) cu(m) nob(i)l(ib)us q(uam)plurimis eiusd(em) t(er)rae Bielscen(sis) p(rae)mis[s]a attesta(n)tibus, qui personaliter states recogno[verunt, quia] circa o(m)nia p(rae)missa, uti in querella co(n)tinetur, interfueru(n)t videru(n)tq(ue), du(m) p(rae)fati nobiles superius exp(rae)ssi in hac curiae regali Bra(n)scen(si) viole(n)tia(m) feceru(n)t et p(rae)dictu(m) nobilem Petru(m) Koczmier, mi(nisteri)alem terrestre(m) percusserunt ac verberaveru(n)t. Pro q[ua ta]li viole(n)tia et despecto, dispercussione violationeq(ue) iuditior(um) et omnibus p(rae)missis in querella co(n)tent(is) eisd(em) violatoribus superius rece(n)sitis culpa(m) dederu(n)t et sup(er) eos iteru(m) atq(ue) iteru(m) solenniter su(n)t p(ro)testati.

[944] Jedno słowo nieczytelne.

LV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej (przed sejmem koronacyjnym) w Brańsku, 1 IX 1573 roku[945]

Uniwersał sejmu elekcyjnego datowany w Kamionce, 19 V 1573 r., wyznaczał termin sejmu koronacyjnego w Krakowie na 4 X 1573 r. (ostatecznie zebrał się 22 II 1574 r.), zaś sejmiki przedsejmowe miały zebrać się 1 IX 1573 r.[946]. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów na sejm: Stanisława Grajewskiego i Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego pisarza grodzkiego brańskiego[947]. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

[945] E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 59.

[946] VL, t. II, vol. 1, s. 324, *Oznajmieniue króla nowo obranego.*

[947] R. Jaworski, *Spis posłów koronnych na sejm koronacyjny w 1574 roku*, „Kwartalnik Historyczny", R. 124, 2017, z. 2, s. 315.

LVI. Sejmik przedkonwokacyjny województwa podlaskiego w Drohiczynie, VIII/IX 1574 r.

Szlachta województwa podlaskiego zebrana pod przywództwem wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki wybrała posłów na konwokację warszawską. Poleciła im opowiedzieć się za ogłoszeniem bezkrólewia po ucieczce Henryka Walezego. Nazwisk posłów nie udało się ustalić. Na sejmiku obecny był Stefan Bielawski, który przedstawił swoją wersję zdarzeń w konflikcie z Janem Zamoyskim o starostwo knyszyńskie i dzierżawę zabielską.

LVI/1. List Jana Zamoyskiego do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki, Knyszyn, 7 IX 1574 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, Archiwum Zamoyskich, sygn. 126, s. 8 – oryginał;* ***Druk:*** *AJZ, t. 1, s. 72, nr 54.*

[s. 8] Dano mi tę sprawę, iż Bielawski[948] po tych roztyrkach, które tu broił, gdy nie mógł temu uczynić dosyć, co był przedsięwziął, sławi mię na różnych mie[j]scach, jakobym ja, a nie on do te(g)o miał dać przyczynę. A iż ja mam tę pewną wiadomość, z jaką intencją jadąc z Krakowa przez Drogiczyn czasu zjazdu województwa wm. opowiedał się przed wm., m.m.p., i przed inszemi niektóremi, że miał Knysyn[949] wziąć, a sługi moje pieszo do bełskiej ziemie wyprawić, proszę swe(g)o m.p., żebyś mi wm. wsystko je(g)o opowiedanie przez pisanie swe oznajmić raczył, nie wątpiąc, że tak dla służb mech, które wm., m.m.p., będą zawsze gotowe, będziesz to wm. raczył uczynić, jako miłując[y] sprawiedliwość, żeby prawda górę miała.

[948] Stefan Bielawski, rotmistrz i sekretarz królewski, starosta knyszyński i goniądzki do 1574 r., potem ekonom grodzieński i starosta kruszwicki, rotmistrz i sekretarz królewski.

[949] Knyszyn, miasto w ziemi bielskiej woj. podlaskiego, miejsce śmierci króla Zygmunta Augusta.

LVII. Zjazd województwa podlaskiego Drohiczyn, 16 X 1574 r.

Szlachta województwa podlaskiego zebrała się na wezwanie wojewody, by wysłuchać relacji z niedawno zakończonej konwokacji warszawskiej i ustaliła kształt sądownictwa na czas oczekiwania na powrót króla Henryka.

LVII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej zwołujący zjazd województwa podlaskiego, Rudka, 26 IX 1574 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. miel., nr 1, k. 68v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim 4 X 1574 r.* [die et festo sancti Francisci a. D. 1574].

[k. 68v] Mikołaj Kiszka[950] na Ciechonowcu[951], wojewoda podlaski, drogicki, bielski starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, [komu] by o tem wiedzieć potrzeba, obywatelom stanu ślacheckie(g)o i wszelakiej [kond]ycjej i preminencjej ludzom[952] powiatu mielnickie(g)o.

Oznajmujemy, i[ż] na konwokacjej warszewskiej, na której teraz po odjechaniu K.J.M.[953] z Koruny [*sic!*] Polskiej [w] Warszawie zjachali się byli i.m. pp. korunni i posłowie województw korunnych, obmyślając wszelakie potrzeby korunne w niebytności K.J.M., między inszemi potrzebami obrali pewne osoby, które do K.J.M. mają posłać, naznaczając mu dzień maja 12[954] a. 1575 ku przyjechaniu K.J.M. do Koruny. A w tem czasie i inszem przypadłem na potem, aby sprawiedliwość ludzka omieszkiwana nie była zjazdy w każdem województwie naznaczyli na czas, który by był oznaczon[955]. Jakoż [i] na przesłem niedawno zjaździe [*sic*], który był po odjechaniu K.J.M. z Koruny Polskiej, deliberacja była koło sądów, których do tych czasów nie było, o czem na zjaździe przysłem wm. wiadomość pewna będzie dana. A tak i też w tem woje(wództwie) podla(skim) sprawiedliwości wszytkim teraz w tej niebytności K.J.M. jest potrzeba, [toteż] wm. oznaczamy i składamy czas ku zjachaniu spólnemu i stanowieniu w potrzeba[ch] wszelakich R.P. w Drogiczynie na dzień ś[w]. Jadwigi blisko przysły, który będzie 15 dzień oktobra [*X*]. W który dzień, komu by do tego należało i była potrzeba, niechby na noc przyjechał. A zaś, dalibóg, nazajutrz po ś[w.] Jadwidze [*16 X*]

[950] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[951] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[952] W oryg.: liudziem.
[953] Henryk III Walezy (1551-1589), król polski i wielki książę litewski, później król Francji.
[954] W oryg. powtórzono: dnia.
[955] W oryg.: oznaczą.

rano, na zwykłe miejsce do kościoła w Drogiczynie przybył [i] koło wszelakich potrzeb R.P. i sprawiedliwości namawiał się wespół z in[n]emi. Jakoż my też, dalibóg, nie omieszkamy być na tenże dzień.

Przeto urzędowi grodzkiemu mielnickiemu rozkazujemy, aby to obwies[z]czenie zjazdu teraźnie(jszeg)o przez woźne ziemskie wszytkim wobec publikować i ku wiadomości pewnej przywieść kazał.

Dan z Rutki[956] 26 dnia septembra [*IX*] r. P. 1574.

[956] Rudka, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski). W XVI w. należała do Kiszków.

LVIII. Zjazd województwa podlaskiego, Drohiczyn, 25 XI 1574 r.

Zjazd ten zwołany przez poprzedni (z 16 X) kilka dni przed terminem obrad został odwołany przez Mikołaja Kiszkę wojewodę podlaskiego.

LVIII/1. List wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do Jana Zamoyskiego, Biała, 19 XI 1574 r.

Rkp. *AGAD, Archiwum Zamoyskich, sygn. 677, s. 28-29 – oryginał;* ***Druk:*** *AJZ, t. 1, s. 86-87, nr 69.*

[s. 28] M(iło)ściwy panie starosta [*sic!*] bełski i knyszyński[957]!

Raczysz to wm. ode mnie za wdzięczne przyjmować moje chęci życzliwe przyjacielskie, które-m teraz na se[j]miku pokazował przeciwko wm., memu przyjacielowi miłemu, czego wm. do końca racz być pewien, ze mię wm. nigdy przeciwko sobie odmiennem nie uznasz, bo tego postrzegam i będę jako powolny a życzliwy przyjaciel wm., chcąc to wszystko wi[e]dzieć, co by było według myśli wm.

Pisać też wm. raczysz, chcąc być do Drogiczyna na ten sejmik na ś[w]. Katarzynę [*25 XI*] dla potrzeb swoich, teda mi się to tak zdało, abym według pisania wm. zdanie swe oznajmił. A tak, mój łaskawy panie starosta, ja, jakom jest życzliwem przyjacielem, tak wm. radzę, abyś wm. tego jachania swe(go) teraźniejszego poprzestał, a teraz tego nie popierał, ani się ni przed kiem sprawiedliwością swą nie popisował, bo gdzie byś wm. był teraz do Drogiczyna, tedy musiałbyś wszystkę sprawę swą pokazać, co nic po tem teraz. Ale złożę sądy na Nowe Lato, folgując częścią sprawie wm., tam natenczas będziesz raczył wm. popirać wszystkiego, jakoż o tem wszytkie(m) dam pewną naukę i poradę[958] przez posłańca swe(g)o pisaniem swem [s. 29] albo dam wm. znać, że wm. do mnie nadjachać będziesz raczył, teda się ustnie z wm. koło wszytkie[go] namówię.

Co też tam w urzędzie brańskiem ta strona wm. przeciwna[959] więźnie te, które byli w osadzeniu pobiwszy straż pobrali[960], teda racz wm. tam to dać do ks(iąg) zapisać warownie. Ale sam u nas tak słychać, żeby to zmowa być miała z urzędem brańskiem, a snać i z naprawą

[957] Jan Zamoyski (1542-1605), sekretarz królewski, podkanclerzy koronny 1576-1578, kanclerz wielki koronny 1578-1605, hetman wielki koronny 1581-1605, starosta m.in. bełzki, knyszyński, krakowski.
[958] W oryg. powtórzono: o wszystkiem.
[959] Stefan Bielawski, rotmistrz i sekretarz królewski, starosta knyszyński i goniądzki do 1574 r., potem ekonom grodzieński i starosta kruszwicki, rotmistrz i sekretarz królewski.
[960] W oryg. po tym słowie powtórzono: więźnie.

kogo starsze(g)o[961], co wm. skądinąd lepszą wiadomość mieć będziesz raczył i pot(e)m łacno wm. się dorozumiesz, że to kogoś inszego porozumienie z[e] stroną wm.[962] Wszakoż to ja wszystko przy woli wm. zostawiam.

Z tem się dobrej przyjaźni wm. zalecam.

Dan z Białej[963] 19 listopada a. D. 1574.

Wm. wsze(g)o dobre(g)o uprzejmie życzliwy przyjaciel,

Mikołaj Kiszka, wo(jewoda) po(dlaski), s(tarosta) d(rohicki), b(ielski) s(ub)s(crips)e(ra)t ręką własną.

LVIII/2. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do Marcina Łasickiego podstarościego mielnickiego, Woźniki, 22 XI 1574 r.

[k. 72] Panie miły podstarości mielnicki[964], przyjacielu mój łaskawy!

Posyłam wm. list do powiatu mielnickie(g)o, który rozkaż wm. zarazem publikować, bo tego jest pilna potrzeba.

Dan z Woźnik[965] 22[966] listopada a. D. 1574.

Wm. dobry przyjaciel,

Mikołaj Kiszka ręką własną, wo(jewoda) podla(ski), s(tarosta) d(rohicki), b(ielski), s(ub)s(cripse)rat.

[961] Zapewne Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

[962] Chodzi o stronę przeciwną.

[963] Biała (też Biała Radziwiłłowska, obecnie Biała Podlaska), miasto nad Krzną w woj. brzeskolitewskim (obecnie w woj. lubelskim). W XVI w. część jego należała do Kiszków.

[964] Marcin Łasicki, podstarości mielnicki 1574-1576, 1579-1581, burgrabia mielnicki.

[965] Woźniki, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie woj. mazowieckie, pow. łosicki). W XVI w. należała do Kiszków.

[966] List ten, zapowiadający przysłanie uniwersału, został przyniesiony wcześniej niż sam uniwersał (zob. niżej).

LVIII/3. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty ziemi mielnickiej odwołujący sejmik województwa podlaskiego, Woźniki, 23 XI 1574 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. miel., nr 1, k. 72. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim 23 XI 1574 r.* [feria tercia ante sanctae Catharinae virginis festum proxima a. D. 1574].

[k. 72] Mikołaj Kiszka[967] na Ciechonowcu[968], wojewoda ziemie podlaskiej, starosta drogicki, bielski.

Ślachetnie urodzonym pp. urzędnikom ziemskiem powiatu mielnickiego i wszem dygnitarzom, panom a braciej mej miłej i wielce łaskawej.

Tak jakośmy spólnie złożyli byli sejmik na ten czas blisko przyszły, na dzień ś[w]. Katarzyny [*25 XI 1574*] w Drogiczynie dla potrzeb rzeczypospolitej podlaskiej, abyśmy się tam zjachali społecznie i stanowili to, co by było z dobrem nas wszystkich. Na który-m ja już był wyjachał, ale iż z woli Bożej niesposobne zdrowie moje, które tak na mię ciężko przypadło, nie dopuści, abym tam mógł być żadnem sposobem, co iście radbym to był widział (czego wyżalić nie mogę), abym tam przybył.

A tak umyśliłem ten mój list pisać do wm. nie chcąc wm. daremnie trudzić i też zawodzić. O co proszę wm., każde(g)o z osobna, abyście wm. [o] tem wiedząc, raczyli się kęs dalszego czasu w domach swych pozahamować [*sic*]. A ja, gdy mi Pan Bóg sposobniejsze zdrowie przywróci, teda [*sic*] nie omieszkam wm. listem swem czas pewn[y] zjachania naszego spólnego oznajmić.

Z tem się dobrej przyjaźni wm. zalecam.

Dan z Woźnik[969] we wtorek przed św. Katarzyną [*23 XI*] a. D. 1574.

Wm. dobry przyjaciel,

Mikołaj Kiszka, w(ojewod)a po(dlaski), starosta drogicki, bielski, s(ub)s(cripse)rat ręką własną.

[967] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[968] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[969] Woźniki, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie woj. mazowieckie, pow. łosicki). W XVI w. należała do Kiszków.

LIX. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12-13 I 1575 r.

Mikołaj Kiszka wojewoda podlaski zwołał zjazd województwa podlaskiego dla potrzeb rzeczypospolitej podlaskiej do Drohiczyna na 25 XI 1574 r. Wobec tego, że zjazd ten zotał przez niego odwołany, zwołał kolejny na 12 I 1575 r.

LIX/1. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty ziemi mielnickiej z Woźnik, 22 XI 1574 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. mielnickie nr 1, k. 72.*

Panie miły podstarości mielnicki, przyjacielu mój łaskawy.

Posyłam wm. list do powiatu mielnickiego, który rozkazuję wm. zarazem publikować. Bo tego jest pilna potrzeba, dan z Woźnik, 22 listopada Anno Domini 1574. Wm. dobry przyjaciel Mikołaj Kiszka wojewoda podlaski ręką własną.

Szlachetnie urodzonym panom urzędnikom ziemskim powiatu mielnickiego i wszem dygnitarzom, panom a braciej mojej miłej i wielce łaskawej. Tak jakośmy spolnie byli złożyli byli sejmik, na ten czas blisko przyszły na dzień św. Katarzyny[970] dla potrzeb rzeczypospolitej podlaskiej, abyśmy się tam zjechali społecznie i stanowili to, co by było z dobrem nas wszystkich. Na który ja już był wyjechał. Ale iż z woli Bożej niesposobne zdrowie moje, które tam na mię ciężko przypadło, nie dopuści, abym tam mógł być żadnym sposobem. Co jeszcze rad bym to był widział (czego wyżalić nie mogę), abym sam przybył. A tak umyśliłem ten mój list pisać do wm., nie chcąc wm. daremnie trudzić i też zawodzić. O co proszę wm., każde(g)o z osobna abyście wm. o tem wiedząc raczyli się dokąd dalszego czasu w domach swych pozahamować. A ja gdy mi pan Bóg sposobniejsze zdrowie przywróci, tedy nie omieszkam wm. listem swoim czas pewny zjechania naszego spolnego oznajmić. Z tem się dobrą przyjaźnią wm. zalecam, dan z Woźnik, 22 listopada 1574 r. Mikołaj Kiszka wojewoda podlaski ręką własną.

[970] 25 listopada.

LIX/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej Biała, 3 XII 1574 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. mielnickie, nr 1, k. 73-73v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim 13 XII 1574* [feria secunda ip(s)a die et festo sanctae Luciae a. D. 1574.

[k. 73] Mikołaj Kiszka[971] na Ciechonowcu[972], wojewoda podlaski, drohicki i bielski starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu by o tem wiedzieć należało, rycerskiego i wszelakie(g)o in[n]e(g)o stanu ludziom i obywatelom w powiecie mielnickiem.

Oznajmujemy wm., iż jakośmy niedawno zjachanie wszech nas albo sejmik na dzień św. Katarzyny teraz prz[e]sły [*25 XI*] przypadający na inszy czas byli odłożyli prze [*sic!*] niesposobne zdrow[ie] nasze, które w drodze jadąc do Drohiczyna na ten dzień mianowany niemocą od Pana Boga nawiedzoną obrażone było, obiecując wm. inszy czas na zjachanie naznaczyć dla namów koło potrzeb[y] wszelakiej R.P. i sprawiedliwości, na której należy nam wszystkim. A tak czyniąc dosyć obietnicy i powin[n]ości naszej, radzi byśmy byli ten sejmik co na[j]rychlej, zwłas[z]cza przyszedwszy [*sic!*] ku sposobniejszemu zdrowiu naszemu, jes[z]cze przed temi chwalebnemi [św]ięty[973] wm. złożyli. Lecz z różnych mie[j]sc dochodzili nas żądli[wo]ści, aby ten sejmik przez nas był złożon pod słusznem czasem, [n]a który by, w czas od nas wiedząc, wszyscy obywatele zie[mi]e podlaskiej przybyć mogli, przekładając teraźniejszy czas [k. 73v] pewnego postanowienia mrozów, które jes[z]cze nie ścisnęli wód, ku snadniejszemu przejazdowi tem, którzy za Bugiem mieszkają. Co my wszystko uważając i insze niktóre [*sic!*] przyczyny pewne do te(g)o biorąc i rozumiejąc, że się już każdemu w czas oznajmi, tedy składamy i naznaczamy czas, to jest śrzodę po Trzech Królach blisko przyszłą, dzień dwunasty miesiąca stycznia. Na który dzień racz[cie] się wm. zjachać, a zasię nazajutrz, dalibóg, rano się [...][974] [do ko]ścioła w Drohiczynie, głównem mieście tego województwa [podlaski]e(g)o, dla stanowienia i namów wszelakich R.P. Jako[ż i my], dalibóg, na tenże czas na toż mie[j]sce zwykłe nie omieszkamy przybyć.

Przeto urzędowi starościemu mielnickiemu oznaczamy to, aby wszystkim publikować i do wiadomości pewnej przez woźne ziemskie przywieść rozkazał.

---

[971] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[972] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[973] Chodzi o Boże Narodzenie 1574 r.
[974] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.

Z Białej[975] dnia 3 decembr(is) [*XII*] r. P. 1574.

LIX/3. Konfederacja województwa podlaskiego na czas nieobecności króla Henryka, Drohiczyn, 13 I 1575 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. miel., nr 1, k. 77–78v – oblata oblaty drohickiej; w księgach grodzkich mielnickich oblatowano przed Marcinem Łasickim, podstarościm mielnickim, 15 I 1575* [sabbato ante festum sanctae Priscae proximo a. D. 1575]. *Oryginał oblatowano w księgach grodzkich drohickich przed Maciejem Szymanowskim, podstarościm drohickim, 13 I 1575* [feria quinta ante festum divae Priscae proxi(m)a a. D. 1575]*; był on uwierzytelniony pieczęciami senatorów i szlachty województwa podlaskiego, wypis – pieczęcią urzędu grodzkiego drohickiego.*

[k. 77] My, rady koronne, dygnitarze i rycerstwo województwa podlaskiego tu do Drohiczyna na sejmik spólnie zgromadzeni dla postanowienia sprawiedliwości w województwie podlaskiem, przychylając się do warunku na kowokacjej warszawskiej blisko przeszłej postanowionego[976], a to zabiegając zuchwalstwu, uporowi i złościam ludzkiem, które prze [*sic!*] niepostanowienie sprawiedliwości za odjechaniem K.J.M.[977] z Korony w niektórych pokazować [się] byli [*sic!*] poczęły i skutecznie się pokazały. A iż wszytkie(g)o dobre(g)o naprawą i państwa zatrzymaniem na[j]pew[niej]sy grunt jest sprawiedliwość, dla której jako na[j]pilniej wszy[tcy zg]odnie a jednostajnie się przychylając, takowem sposobem jako [niżej o]pisano, spólnie sobie postanowiamy, co pode czcią i [wiarą spó]lnemi to słowy sobie obiecując trzymać nieporuszenie przy[rzekamy. A] kto by się takowy w województwie naszem nalazł ja[kiegokolwiek s]tanu i dostojności człowiekiem będąc, bądź duchowne[go, bądź świeckie](g)o stanu, żeby to nasze spólne, zgodne a jednos[tajne postanowie]nie targać albo rozrywać, albo przeciwko jemu czem [...][978], taki każdy ipso facto będzie bezecny i od nas wszy[tkich pro hostem] patri[ae] ma być poczytan.

Naprzód tedy sposób s[pra]wiedliwości [k. 77v.] [w] województwie swem tak postanowiamy, iż za złożeniem sejmiku przez jmp. wojewodę[979] na dzień św. Jadwigi [*15 X*] już minęły [*sic!*] w roku przesłem siedmdziesiąt czwartem [*1574*] vigore konwokacjej

[975] Biała (też Biała Radziwiłłowska, obecnie Biała Podlaska), miasto nad Krzną w woj. brzeskolitewskim (obecnie w woj. lubelskim). W XVI w. część jego należała do Kiszków.
[976] Zob. Konfederacja generalna, Warszawa, 18 IX 1574, BN, rkp., sygn. 3081, k. 338, 339v.
[977] Henryk III Walezy (1551-1589), król polski i wielki książę litewski, później król Francji.
[978] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[979] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.

warszawskiej od nas wszech spólnie, zgodnie namówiona i postanowiona była sprawiedliwość prim(a)e instanti(a)e, którą teraz sobie koroborujemy i w rezę wstawiamy. A dygnitarzom i urzędnikom swem ku odprawowaniu ich[980] moc dawamy aż do bytności K.J.M. w Koronie, tego niniejszego albo inszego per electionem indictam obranego, to jest: ziemskie, które od tego czasu według czasów zwykłych, w statucie opisanych, począć się ma[ją]; podkomorskie, komisarskie, grodzkie dotkliwe i skargowe urzędu starościego.

Jakoż sądy ziemskie mielnickie, gdyż im czas przypadł po św. Grzegorzu blisko przysłem [*tj. po 13 III*], począć się już mają. A iż urzędnika ziemskie(g)o pisarza nie mają, tedy jmp. wojewoda autoritate sua składać im sejmik raczy w Mielniku na obranie surogatora na urząd pisarski według warunku warszawskiego[981], na konwokacjej przesłej opisanego, na dzień czwarty lutego blisko przyszły, na który zjechawszy się obrać sobie mają surogatora na pisarstwo.

Roki tedy grodzkie skargowe w kożdem powiecie począć się już mają od poniedziałku przyszłego[982] [*17 I*] za dwie niedzieli [*31 I*]. Po których zwykłem obyczajem główne roki sądowe grodzkie mają być odprawowane albo jako w którem powiecie, tak roki grodzkie, jako i skargowe przypadać mają. Wszakoż drogickie roki grodzkie zabuskie tylko czasu powodzi sądzone być nie mają, od rozpus[z]czenia Buga do czwartej niedzieli po Wielkiej Nocy [*tj. 1 V*] sub p[o]ena nullitatis.

Positio ksiąg dla przyjmowania zapisów i dla przewodzenia innych z grodu i dla wykupna, które bywać zwykło po Nowem Lecie [*tj. po 1 I*] postanowiamy w ten czas, gdy sąd ziemski mielnicki i bielski na[j]przystojniejszy czas do tego obiorą i złożą. A ku wykupnu pozwy pod ten czas wydane takiej mocy będą, jakoby przed Bożem Narodzeniem [*tj. przed 25 XII*] były wydane; także o insze artykuły w statucie opisane na pozycją należące. Przeciw którem żaden mówić nie ma, co tą konfederacją aprobujemy.

Tytuł do sądu ziemskiego: „Nos, consiliarii, proceras, ordines totaq(ue) nobilitas etc. mandamus autoritate R.P. ac ex officio nostro...".

Ultimam instantiam odkładamy wszyscy zgodnie do zjazdu przysłego pod Stężycą[983] pro die 12 maii [*V*] złożonego. Na którem mamy z in[n]emi wszytkiemi województwy zgadzać

[980] Tj. sądów.
[981] Zob. Konfederacja generalna, Warszawa, 18 IX 1574, BN, rkp., sygn. 3081, k. 339v.
[982] W oryg.: przyszlega.
[983] Stężyca, miasto nad Wisłą w woj. sandomierskim (obecnie wieś w woj. lubelskim). Obywał się tutaj wiosną-latem 1575 r. ogólnopaństwowy zjazd szlachty po ucieczce z Polski króla Henryka Walezego, na którym ostatecznie ogłoszono bezkrólewie, lecz nie udało się przeprowadzić nowej elekcji.

się, jakiem kształtem i na którem miejscu ultima instantia odprawowana być ma, nie odstępując formam iuditiorum przez K.J.M. nam pozwolonej i poprzysiężonej[984]. A jeśliby tam, czego Boże uchowaj, zgodliwie nie doszła ultima instantia, tedy po odwołaniu zjazdu pod Stężycą złożonego w seść niedziel zupełnie ode dnia odwołania sejmiku albo zjazdu składamy sobie sejmik w Drogiczynie. Na którem postanowiem modum iuditiorum ultimae instantiae, jaka ma iść.

Sej[mi]ki powiatowe przed sejmem przysłem składamy sobie na prz[yszły] poniedziałek przewodni[985], który będzie dnia 11 miesiąca kw[ietnia]. Na których w powieciech swych, na mie[j]scach zwykłych [mamy so]bie obierać posły na sjem przyszły.

Za spólnem zezwo[leniem] postanowiamy, aby urzędy grodzkie nie sądził[y] nic n[ad to, co] urzędowi grodzkiemu przynależące w statucie opis[ane jest]. [A] urząd remitować strony ad forum competens m[a bez brania od] [k. 78] nich pamiętnego, sub p[o]ena 14 marcarum.

O cła i myta podlaskie obiecujemy to sobie poruczyć na sjem posłom, gdyż niektórzy panowie koronni trzymają myta i cła podlaskie i Żydom ich [*sic!*] arendują, aby byli zniesione.

Akcje na rokach deputackich kapturowych tempore interregni zostałe ony wszytki [*sic!*] umocniamy i odsyłamy do sądu należnego według forum każdej akcji. A akcje i dekreta tempore interregni i po odjechaniu K.J.M. osądzone w mocy zostawujemy i konfederacją naszą aprobujemy.

Fatalie i preskrypcje, począwszy od dnia śmierci K.J.M. Zygmunta Augusta[986] aż do bytności K.J.M. w Koronie albo do obrania inszego i do poczęcia sądów iść ani szkodzić nie mają.

Jmp. Jan Zamojski[987], starosta bełski i knyszyński, który tu na to zjachanie sam osobą swą przybydź nie mógł dla wielkich potrzeb koronnych od pogranicznych krajów przypadłych, na które z posłuchu o nieprzyjacielu pogranicznym z powinności starostwa bełskiego, za pisaniem jmp. wojewody ruskiego[988] ku jm. pośpieszyć się musiał, jakoż to autentice

[984] Chodzi zapewne o zapisy nt. sądownictwa w: *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrocenia Ziemie Podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 218. Mowa tu być może o potwierdzeniu tego przywileju przez króla Henryka; znana jest jego konfirmacja innego dokumentu inkorporacji, wydanego łącznie ws. Podlasia i Wołynia; zob. AGAD, Ks. gr. miel., sygn. 2, k. 3-4v; E. Kalinowski, *Aktywność*, s. 274.

[985] W oryg.: przewodnei.

[986] Zygmunt II August (1520-1572), król polski i wielki książę litewski.

[987] Jan Zamoyski (1542-1605), sekretarz królewski, podkanclerzy koronny 1576-1578, kanclerz wielki koronny 1578-1605, hetman wielki koronny 1581-1605, starosta m.in. bełzki, knyszyński, krakowski.

[988] Jerzy Jazłowiecki (zm. 1575), kasztelan kamieniecki 1563-1567, wojewoda podolski 1567-1569, hetman polny koronny 1569, wojewoda ruski 1569-1575, hetman wielki koronny 1574-1575, starosta m.in. czerwonogrodzki, lubaczowski i latyczowski.

pokazował, opowiedając się przez sługę i przyjaciela swego pana Mikołaja Uhrowieckiego[989] przeciwko panu Stefanowi Bielawskiemu[990], iż on tak, jako na pierwszem sejmiku za oskarżeniem pana Bielawskiego, ofiarował się i gotów był prawo swe, które ma na starostwo knyszyńskie[991] pokazać i ono na uznanie jmp. wojewody podlaskiego[992] i wszytkiego rycerstwa na to zjachanie zebranego przypuścić. Tak i teraz na tym zjachaniu toż gotowym się okazował uczynić. Ale iż pan Bielawski tego ani przez się, ani przez żadnego przyjaciela swego umocowanego pilnować nie chciał, ani się ku temu zjachaniu, tak jako mu z pirwszego [*sic!*] sejmiku czas o to był tu złożon, nie stanowił. Dlatego autoritate tocius conventus istius, jeśliby o dzierżawy knyszyńskie, goniędzkie, grodziskie, zabielskie et caetera jmp. wojewodę podlaskiego albo pana kastellana[993] do jakiej egzekucji napominać chciał przeciwko panu Zamojskiemu, tedy ku rozpr[a]wie oczywistej o to innotescencją pana wojewodziną pana Zamojskiego przypozwać ma, tamen non in arctiori tempore, jedno a posicione cit(a)t(i)onis in octo septimanis, dla potrzeb, którym[i] jest zabawion pan Zamojski, które się wyżej mianowały. A tam [za t]ym przypozwem de pocioritate ipsius, oczywistą rozprawę [...][994].

Bezpieczeństwo sądow wszelakich, któreśmy już [w rez]ę wstawili, także i urząd na egzekucją jadący [...][995] [wypr]awujący tak opatrujemy, gdzieby kto przeciwko [niemu czy]nić albo urząd rozbijać, a temu postanowieniu [sprz]eciwiać się chciał, nie dopus[z]czając spokojnego sądzenia [przerz]eczonym sądam [*sic!*] i egzekucji urzędowi, takowy ka[żdy vigore] laudi na konwokacji warszawskiej uczynionego, kto[reśmy a]probowali i mocą tego teraźniejszego sejmiku na[szego pro rebelli] et pro hoste patriae ma bydź mian i imienie jego [ma bydź pe]r capitaneum loci wzięte i na R.P. [...][996]. Starostowie to winni będą egzekwuować pod [winą] [...]set grzywien, o którą do któregokolwiek urzęd[u] wo]jewództwa pozwany zawie[d]zie się i za winę od[...] [...]dząc, dosyć czynić ma. A gdzie by mu starosta [k. 78v] nie zdołał, tedy na każdego takiego ma być przez starostę powiat ruszan. W czem każdy obywatel za obwies[z]czeniem starościnem listownem na każdego takiego powinien

[989] Mikołaj Uhrowiecki, rotmistrz królewski, starosta chełmski.
[990] Stefan Bielawski, rotmistrz i sekretarz królewski, starosta knyszyński i goniądzki do 1574 r., potem ekonom grodzieński i starosta kruszwicki, rotmistrz i sekretarz królewski.
[991] W oryg.: knyszyńskiego.
[992] Mikołaj Kiszka.
[993] Maciej Sawicki (zm. 1581), sekretarz królewski, pisarz wielki litewski 1566-1581, podkomorzy drohicki 1565-1566, wojski drohicki 1566-1570, kasztelan podlaski 1574-1581, starosta mielnicki 1567-1574.
[994] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[995] Jw.
[996] Jw.

będzie jachać pod winą sta grzywien, o którą każdy ślachcic per instigatorem officii pozwany in termino peremptorie dosyć czynić winien będzie in castro.

Co wszytko obiecujemy i przyrzekamy sobie mocnie [i] nieporuszenie trzymać, pod wiarą, przysięgą i czcią naszą ślachecką.

Działo się w Drogiczynie na sejmiku województwa podlaskiego dnia trzynastego miesiąca stycznia r. P. tysiąc pięćset siedmdziesiąt piątego.

LX. Sejmik szlachty ziemi mielnickiej przed zjazdem pod Stężycą, Mielnik, [11?] IV 1575 r.

Sejmik zwołany na mocy postanowień sejmiku województwa podlaskiego z Drohiczyna z 13 I 1575 r.[997]*. Wybrano posłów na zjazd stężycki: Wojciecha Dziatkowskiego podsędka ziemi mielnickiej, Krzysztofa Orzeszko, Wawrzyńca Konarskiego, Daniela Dziatkowskiego, Erazma Hornowskiego, Jana Szawłowskiego.*

Rkp. (wzmianka) *ANK ZZG 49, s. 81, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

[997] AGAD, Ks. gr. miel., sygn. 1, k. 77v. Zob. wyżej.

LXI. Sejmik szlachty ziemi bielskiej przed zjazdem pod Stężycą, Brańsk 11 IV 1575 r.

Sejmik zwołany na mocy postanowień sejmiku województwa podlaskiego z Drohiczyna z 12 I 1575 r.[998]*. Jako posłów na zjazd szlachta ziemi bielskiej wybrała: Teofila Brzozowskiego podkomorzego bielskiego, Jerzego Brzóskę chorążego ziemi bielskiej, Wojciecha Wyszkowskiego sędziego ziemskiego bielskiego, Tomasza Owsianego pisarza ziemskiego bielskiego, Stanisława Grajewskiego dworzanina królewskiego, Marcina Grajewskiego wojskiego drohickiego, Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego pisarza grodzkiego brańskiego, Mikołaja Włoszka, Melchiora Kostrowskiego (Kostro), Jana Załęskiego, Filipa Sokoła (Sokołowskiego) i Olechnę (Aleksego) Źrobka posłami na zjazd pod Stężycą.*

LXI/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 11 IV 1575 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 12, k. 365-365v.; **Wzmianka:** ANK, ZZG, sygn. 15, s. 68. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim, data oblaty nieustalona.*

[k. 365] [Ven]ien(tes) person[aliter] [...][999] [*1*] [Theophilus Brz]ozowski[1000], succamerarius, [...][1001] [*2*][1002] [...]x[1003] terrestris Bielscen(sis), [*3*] Martinus Mienski[1004], v[icecapitaneus officii ca]str(ensis) Bielcen(sis), [*3*] Joannes Zalęski[1005], [*4*] Mathias Liewick[i][1006], [*5*] Andreas Jalbrzyk Wysz]enski, notarius castren(sis) Branscen(sis)[1007], [*6*] Adam Owszіany[1008], [*7*][1009] [...][1010] [K]rasowski, camerarius t(errest)ris Bielscen(sis)[1011], [*8*]

[998] AGAD, Ks. gr. miel., sygn. 1, k. 77v. Zob. wyżej.
[999] Uszkodzenie tekstu na większość wiersza.
[1000] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[1001] Uszkodzenie tekstu na połowę wiersza.
[1002] Dodane numery porządkowe są tu orientacyjne, ponieważ ze względu na uszkodzenie tekstu nie wiadomo, czy wskazana osoba była druga czy trzecia z szeregu wymienionych.
[1003] Zapewne „iudex" – sędzia (Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591) lub „subiudex" – podsędek (Hipolit Jankowski vel Janikowski, podsędek ziemi bielskiej 1569-1583).
[1004] Marcin Mieński, komornik ziemski bielski ok. 1559-1568, surogator urzędu podkomorskiego ziemi bielskiej 1568-1569, podstarości grodzki brański 1569-1579, poborca ziemi bielskiej, syn Jakuba.
[1005] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1006] Maciej Lewicki, cześnik podlaski ok. 1600-1630, syn Macieja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[1007] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1008] Adam Owsiany, chorąży ziemi bielskiej 1579-1588, syn Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1009] Możliwe, że w tym miejscu była wymieniona jeszcze jedna osoba.
[1010] Uszkodzenie tekstu na 3 słowa.
[1011] Zapewne Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.

Georgius Malinowski[1012], [*9*] Stan[islaus, [*10*] Bal]tizar[1013] et [*11*] Malchior[1014] [*12*] Costrowie, [*13*] Martinus Czaykowski[1015], [*14*] Chr(ist)opherus Brz[...][1016],[*15*] Jacobus Szepietowski[1017], [*16*] Jacobus Falkowski[1018], [*17*] Joannes Olędzki, [*18*] Frideri[cus][1019] et [*19*] Laurentius Brzoskowie, [*20*] Abraham[1020], [*21*] Jozephus[1021] Miensczy, [*22*] Jacobus Brzoska, [*23*] Malchior Costrowski[1022], [*24*] Nicolaus Markowski[1023], [*25*] Georgius Gornicz Falkowski[1024], [*26*] Michael et [*27*] Gallus Olszewsczy, [*28*] Alexander et [*29*] Stanislaus Poplawsczy, [*30*] Alb(er)tus Lapienski, [*31*] Matheus Sziekluczki[1025], [*32*] Nicolaus Golasz, [*33*] Seraphin Choienski, [*34*] Stanislaus Jablonski, [*35*] Sebastianus Poroszki, [*36*] Stanislaus Raczibor, [*37*] Joan(n)es Sklodo, [*38*] Mathias Pietrzykowski, [*39*] Nicolaus Brusowski, [*40*] Nicolaus Truskoleszny, [*41*] Franciscus Sokol, [*42*] Alb(er)tus Proszenski, [*43*] Joannes Wyszenski vexiliferides[1026], [*44*] Alb(er)tus Niwinski, [*45*] Paulus Brzoska, [*46*] Jacobus Malik Jabłonski, [*47*] Martinus Kikolski, [*48*] Bartol(omaeus) Oszinka, [*49*] Stanislaus Lapa, [*50*] Petrus et [*51*] Sebbastianus Skwarkowie, [*52*] Joannes Woino Bakalarzowicz, [*53*] Martinus Bialosuknia, [*54*] Raphael Kalinowski, [*55*] Fridericus Faszcza, [*56*] Laurentius Rząnca, [*57*] Boleslaus Iczkowski, [*58*] Nicolaus Kikolski, [*59*] Lucas Woyno, [*60*] Laurentius Brusowski, [*61*] Florianus Brusowski, [*62*] Stanislaus Karwosieczki et alii q(uam) plurimi nobiles palam publice et per expressum fassi sunt et recognover(un)t, quia die hod(ier)na in actu conten(ta) iux(ta) laud(um) conventus particularis tocius miliciae terrae Podlachiae convenientes hic ad oppidu(m) Bransk ad locu(m) consuetu(m) e medio sui ad conventu(m)

[1012] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.
[1013] Baltazar Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, syn Jana, brat Piotra i Melchiora.
[1014] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1015] Marcin Czajkowski (Czajka), komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1565-1566.
[1016] Zapewne Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1017] Zapewne Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.
[1018] Zapewne Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588, syn Jerzego.
[1019] Fryderyk Brzóska, brat Jerzego, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1020] Abraham Mieński, syn Mikołaja, surogatora pisarstwa ziemskiego bielskiego, brat Józefa.
[1021] Józef Mieński, syn Mikołaja, surogatora pisarstwa ziemskiego bielskiego, brat Abrahama.
[1022] Malchior (Melchior, Malcher) Kostrowski (Kostro), prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, syn Jerzego, bratanek Melchiora, Baltazara i Piotra.
[1023] Mikołaj Markowski, prawdopodobnie dziedzic w Markowie w ziemi bielskiej, być może syn Józefa, podsędka ziemskiego bielskiego, podwojewodzi podlaski 1576-1577.
[1024] Jerzy Górnicz (Górny) Falkowski, prawdopodobnie dziedzic w Falkach w ziemi bielskiej, ojciec Jakuba, komornika ziemskiego bielskiego.
[1025] Zapewne Mateusz Sieklucki, pisarz grodzki drohicki ok. 1578-1582.
[1026] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.

g(e)n(er)ale(m) sub Stężyca[1027] proxime celebranda(m) nuntios, v(ideli)cet g(e)n(er)osos et nobiles Teophilu(m) Brzozowski, succamerariu(m) t(errest)rem Bielscen(sem), Georgium Brzoska[1028], vexiliferem, Alb(er)tum Wyszkowski, iudicem, Toma(m) Owszianу[1029], notariu(m), t(errest)res Bielscen(ses), Stanislau(m) Graiewski[1030], Martinu(m) Graiewski[1031], Andrea(m) Jalbrzyk Wyszenski, no(ta)rium castren(sem) Bielscen(sem), Nicolau(m) Włoszek[1032], Melchiorem Kostrowski[1033], Joan(n)em Zalęski, Philipu(m) Sokoł[1034], Olechno Zrobek[1035] de Szelistowka[1036] ellegerunt et constituerunt dantes et concedentes illis plen[am et] omnimoda(m) potestatem et facultatem, iuxta articulos eisdem concessos [cum con]siliariis, ordinibus, proceribus aliisque nuntiis ac tota militia [Polo]niae subiecta de rebus et negotiis [...][1037] [k. 365v] [...][1038] [fac]tu(m), ges[tum] [...][1039] [pers]onal(ite)r adessent et id [...][1040].

[1027] Stężyca, miasto nad Wisłą w woj. sandomierskim (obecnie wieś w woj. lubelskim). Obywał się tutaj wiosną-latem 1575 r. ogólnopaństwowy zjazd szlachty po ucieczce z Polski króla Henryka Walezego, na którym ostatecznie ogłoszono bezkrólewie, lecz nie udało się przeprowadzić nowej elekcji.

[1028] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.

[1029] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.

[1030] Stanisław Grajewski, dworzanin królewski, stolnik podlaski ok. 1575-1581.

[1031] Marcin Grajewski, dworzanin królewski, wojski drohicki 1554-1569, pisarz ziemski i grodzki wiski ok. 1577-1581.

[1032] Mikołaj Włoszek, podczaszy podlaski 1580-1592.

[1033] Prawdopodobnie Melchior Kostro (Kostrowski), sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra, stryj Melchiora, syna Jerzego.

[1034] Filip Sokół (Sokołowski), komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.

[1035] Olechno (Aleksy) Źrobek (Zrzobek), dziedzic w Szelistówce i Źrobkach w ziemi bielskiej.

[1036] Szelistówka, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Solistówka, pow. augustowski).

[1037] Uszkodzenie tekstu na pół wiersza.

[1038] Uszkodzenie tekstu na większość wiersza.

[1039] Uszkodzenie tekstu na większość wiersza.

[1040] Uszkodzenie tekstu na większość wiersza.

LXII. Zjazd województwa podlaskiego, Drohiczyn, 9 V 1575 r.

Mikołaj Kiszka wojewoda podlaski uniwersałem datowanym w Ciechanowcu 30 IV 1575 r. zwołał zjazd wojewódzkido Drohiczyna na 9 V 1575 r, przed wyjazdem na zjazd pod Stężycą. Akta tego zjazdu nie zachowały się.

LXII/1. Uniwersał Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego Ciechanowiec, 30 IV 1575 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. miel., nr 1, k. 129. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim 4 V 1675 r.* [[feria] quarta in crastino Inventionis sanct(a)e Crucis a. D. 1575]*; uniwersał był uwierzytelniony własnoręcznym podpisem i pieczęcią wojewody.*

[k. 129] Mikołaj Kiszka[1041] na Ciechonowcu[1042], wojewoda podlaski, drogicki i bielski starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, obywatelom województwa podlaskie(g)o stanu rycerskie(g)o i ślacheckie(g)o i inne(go) w powiecie mielnickiem, braciej nam miłej i łaskawej.

Oznajmujemy wm., iż temi czasy zaszła nas wiadomość o poselstwie, które K.J.M.[1043] do i.m. panów rad koronnych, tudzież i rycerstwa koronne(g)o przysłać raczył, pewnem to osobam referować zlecając czasu oznaczone(g)o, co też i w tym województwie nam prezentowano, czego nam słuchać wspołem z wm. wszytkimi należy. Przeto do aktu takie(g)o potrzeba, abyśmy się wsyscy zjachali, do które(g)o zjachania naznaczamy czas wm. wszytkim dzień poniedziałkowy po św. Stanisławie w majowych dniach, który będzie dzień dziewiąty tegoż miesiąca. Na który dzień proszę i napominam wm., żeby się wm. wszyscy zjachali do Drohiczyna, miasta główne(g)o, w tym województwie w niedzielę na noc, a nazajutrz, dalibóg, rano do kościoła zniść się raczyli. Jakoż też i my, dalibóg, przyjachać nie omieszkamy na tenże czas naznaczony.

Dla czego urzędowi starostwa mielnickie(g)o oznajmujemy, aby z powinności urzędu swe(g)o przez woźne ziemskie to publikować i do wiadomości wszytkim przywieść roskazał.

Z Ciechonowca dnia ostatniego [*30*] miesiąca kwietnia r. P. tysiąc pięćset siedmdziesiąt piąte(g)o.

[1041] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[1042] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1043] Henryk III Walezy (1551-1589), król polski i wielki książę litewski, później król Francji.

Mikołaj Kiszka, wo(jewoda) po(dlaski), s(tarosta) d(rohicki), b(ielski) ręką swą s(ub)s(cripse)rat

LXIII. Sejmik przedkonwokacyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1575 r.

Uniwersał prymasa Jakuba Uchańskiego zwoływał sejmiki przedkonwokacyjne na 5 IX 1575 r.[1044].

LXIII/1. List Mikołaja Kiszki wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Grochów, 5 XI 1575 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, nr 12, k. 711. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 14 XI 1575 r.* [feria s(e)c(un)da post Mart(in)i a. D. 1575].

[k. 711] Mikołaj Kiska[1045] na Ciechanowcu[1046], wojewoda podlaski, starosta bielski i drohicki etc.

Urodzonym i ślachetnym panom urzędnikom ziemskim i grodzkim, i wsystkiemu rycerstwu stanu ślacheczkiego ziemie województwa podlaskiego: drogickiego, mielnickiego i bielskiego powiatów, wsem wobec i każdemu z osobna, panom a przyjacielom moim miłem i łaskawym.

Przy tem tak, jako się stało postanowienie wm. wsech w niebytności mej na sejmiku przesłem drogickim, który był dnia dwunastego septembris [*IX*], jakim obyczajem mieliśmy jechać ku tej elekcjej na obieranie nowego pana, iż urzędnicy i dygnitarze wsyscy, tak też wsystka ślachta celniejsza, którzy wsi swoje mają, powinniśmy jechać, a którzy wsi i poddanych swoich nie mają, ci mają wyprawić z dziesiąci włók dziesiątego ślachcica, człowieka godnego i roztropnego, dawsy mu na strawę wedla [*sic!*] postanowienia na tem to sejmiku z włóki po cztyrydzieści gr(oszy), jako to postanowienie serzej obmawia i które jest do akt grodzkich drogickich wpisane. A iż ta elekcja jest złożona od i.m. panów rad koronnych przy Warszawie dnia siódmego nowembra [*XI*], o tem wiedzieć wm. raczycie z uniwersałów i.m. panów rad, tak też oznajmiono jest wm. przez listy jmp. Macieja Sawickiego[1047], kastelana podlaskiego, pisarza W.Ks.L., w niebytności mej tu na Podlaszu.

Na com ja wsystko, coście wm. postanowić raczyli, bacząc to bydź z dobrym R.P., chętliwie przyzwolił. A będąc też obesłanym od i.m. panów rad koronnych ku jachaniu na

[1044] Zob. E. Kalinowski, *Szlachta*, s. 152.
[1045] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[1046] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1047] Maciej Sawicki (zm. 1581), sekretarz królewski, pisarz wielki litewski 1566-1581, podkomorzy drohicki 1565-1566, wojski drohicki 1566-1570, kasztelan podlaski 1574-1581, starosta mielnicki 1567-1574.

elekcją i ubezpieczywsy [się] na to wm. postanowienie, z jmp. podlaskim[1048] jesteśmy już w drodze i nie omieskamy przybydź na dzień dziesiąty nowembra do i.m. panów rad koronnych na mie[j]sca swe ku służbie R.P.

A iż nas słuch dochodzi, że snadź[1049] niektórzy z wm. lekce poważać raczą to postanowienie swe, nie chcąc jachać z domów swoich na tę elekcją, która iż jest fundamentem wsystkich wolności, praw i swobód naszych, tedy potrzeba wm. wszem w tem się poczuć, abyśmy tego aktu Bożego niedbałością swą marnie nie utracali, ale mieli równość w tem akcie elekcjej ze wsemi stany koronnemi. A k'temu, iż też wielkiego obmyślawania na tem sejmie będzie potrzeba około obrony koronnej, abyśmy wżdam bezpiecznie mogli do pana nowego przyjść, gdyż wm. wsem nie jest tajno, co się stało na Podolu, w ruskich i wołyńskich ziemiach od pohańców Tatar i których jes[z]cze, czego Boże uchowaj, głębiej się spodziewać potrzeba.

Przeto wm. wszech z urzędu swego senatorskiego napominam i proszę, aby wm. raczyli na tę elekcją jachać nie mieskając wedla postanowienia wm. sejmikowego. A tam z inszą bracią swą około obierania pana i o wsystkich potrzebach R.P. namawiać i postanawiać, i [k. 711v] postrzegać wolności naszych spólnie będziemy. Bo gdyby wm. tego uczynić nie chcieli, nam będzie nielza inacze[j] uczynić, jedno z temi, którzy się z ziemie podlaskiej i na tę elekcją zjadą, musiemy to opowiedzieć i.m. panom radom i wsystkiemu rycerstwu koronnemu o takiem niedbalstwie wm. A, czego Boże uchowaj, potym jakiego niebezpieczeństwa abo czego skodliwego, to będzie nie nasza wina. Mam za to, że nie tylko ta poena, którąście wm. na tem sejmiku na się uchwalili, ale i co inszego, więtsego na niedbałych z tego sejmu elekcjej uroście etc.

Dan w Grochowie[1050] dnia 5 novembris a. D. 1575.

Mikołaj Kiszka,
woje(woda) p(odlaski),
s(tarosta) d(rohicki), b(ielski),
ręką własną s(ub)s(crip)sit.

[1048] Tj. kasztelanem Maciejem Sawickim.

[1049] W oryg. prawdopodobnie omyłkowo: z nasz.

[1050] Nie jest jasne, o który Grochów chodzi: 1) wieś w z. warszawskiej woj. mazowieckiego, na prawym brzegu Wisły (obecnie dzielnica Warszawy) lub może: 2) wieś w z. drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. sokołowski, woj. mazowieckie), w II poł. XVI w. własność Mikołaja Kiszki.

LXIV. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 II 1576 r.

Sejmik został zwołany na mocy uchwały zjazdu z Jędzrzejowa z 1 II 1576 r.[1051] *Posłowie wybrani z sejmiku drohickiego na sejm koronacyjny: Stanisław Chlewicki i Bartłomiej Grot chorąży drohicki i mielnicki (Posłowie ziemscy, s. 241). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[1051] VC, t. II, vol. 1, s. 349, *Confirmatio electionis Stephani in regem Poloniae*.

LXV. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) szlachty ziemi bielskiej Brańsk, 20 II 1576 r.

Sejmik został zwołany na mocy uchwały zjazdu z Jędzrzejowa z 1 II 1576 r.. Posłami na sejm koronacyjny w Krakowie zostali wybrani: Jerzy Brzóska chorąży ziemi bielskiej i Mikołaj Markowski podsędkowic ziemski bielski[1052]*. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[1052] *Posłowie ziemscy*, s. 241; por. E. Kalinowski, *Szlachta ziemi bielskiej*, s. 154.

LXVI. Sejmik przedsejmowy (przed sejmem koronacyjnym) ziemi mielnickiej, 24 II 1576 r.

Sejmik został zwołany na mocy uchwały zjazdu z Jędrzejowa z 1 II 1576 r.[1053]*. Z ziemi mielnickiej wybrano posłów: Arnolfa Hlebowicza Korczewskiego chorążego drohickiego i mielnickiego (Posłowie ziemscy, s. 241) i Przecława Patkowskiego.*

LXVI/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 24 II 1576 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. miel. 1, k. 181 v.-182. Oblata: 25 II 1576 r.*

[k. 181v] Do urzędu i akt grodzkich mielnickich podano jest postanowienie na zjachaniu spolnym, albo sejmiku powiatu mielnickiego [2 wyrazy?] opisanych uczynione [5-6 wyrazów zniszczonych] i do akt grodzkich mielnickich zaniesione, aby było [fragment zniszczony] które od słowa do słowa [fragment zniszczony] Działo się w Mielniku na sejmiku, dwudziestego czwartego miesiąca Februara Roku Pańskiego 1576. [dalej 6 wersów zniszczonych].

A tak panowie urzędnicy i bracia wszystka na ten czas będąca i inni wszyscy ku skutku RP przychylając się czynimy dosyć uniwersałom andrzejowskim, a onych niwczem nie odstępując, i owszem we wszystkim aprobując wziąwszy sobie wspólne porozumienie e medio być[?] na koronacją króla JM. pana Stefana Batorego i królewny Jej M. Anny na Królestwo Polskie posły wyprawili na dzień pewnie przez RP złożony do Krakowa, czwarty miesiąca marca. Urodzonych [--][1054], Przecława Padkowskiego[1055], którym to posłom zlecamy i moc zupełną dawamy, iżby na tej koronacjej nic innego nie stanowili jedno co już starodawna w statuciech koronnych opisano jest, by też wszystkie nasze szlacheckie wolności, prerogatiwy, swobody przez tego to pana koronowanego byli poprzysiężone, conffirmowane i przywilejem zobowiązane. Zgadzają się w tym z inszymi posły i województwy nie odchylając ni w czym prawa pospolitego. Tego też panowie posłowie przestrzegać mają, aby ewangelicy byli w pokoju pospolitym zachowani, a nie byli przez papieżniki turbowani, aby to prawem pospolitym było dobrze obwarowano i przez JKM poprzysiężono. Tak tedy ciż posłowie według tegoż postanowienia i uniwersałów RP o obronie [fragment uszkodzony] rotmistrza z pośrodka siebie urodzonego [okienko] obrali i postanowili. Także też i panów

[1053] VC, t. II, vol. 1, s. 349, *Confirmatio electionis Stephani in regem Poloniae*.
[1054] Pozostawione miejsce na nazwisko. Drugim z posłów był Arnolf Hlebowicz Korczewski.
[1055] Przecław Padkowski (Patkowski), syn Piotra, podstarości drohicki w 1595 r,. chorąży drohicki i mielnicki w l. 1602-1612, chorąży podlaski przed 18 III 1629 r.

urodzonych Stanisława Cherubina, Jerzego Młożewskiego ku wybieraniu poborów tak z miast królewskich i duchownych [zniszczone 4 wersy] którzy poborce mają ten pobór przy sobie trzymać, aby gdy dojdzie potrzeba. Jeśli potrzeba nie dojdzie, tedy jeśli się zgodzi RP, i zezwoleniem wszystkich oddać [3 wyrazy?] wybrawszy mają do rotmistrza za wiadomością urzędu oddać, a potem na sejmiku przyszłem [2 wyrazy?] liczbę udziałać będą powinni. [k. 182] [2 wersy zniszczone], które to postanowienie panowie wyżej pomienieni ku wpisaniu do akt grodzkich mielnickich urzędu pana starosty podali.

LXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, 5 IX 1576 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Warszawy, 10 VIII 1576 r. zwołał sejm walny do Torunia na 4 X 1576 r., sejmiki przedsejmowe województwa podlaskiego na 5 IX 1576 r.

LXVII/1. Uniwersał Stefana Batorego skierowany do Wojciecha Sawickiego starosty mielnickiego o terminie zwołania sejmu walnego i sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Warszawa, 10 VIII 1576 roku.

***Rkp**. AGAD, Gr. mielnickie. nr 1, k. 246 – 246 v,*

Pan z Bożej łaski król Polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmodzkie, inflanckie, siedmiogrodzkie etc. Urodzony wiernie nam miły, dla pilnych i ważnych przyczyn złożyliśmy sejm walny koronny w Toruniu na dzień świętego Franciszka[1056] blisko przyszły, który sejm wedle zwyczaju uprzedzać mają sejmiki powiatowe w województwie podlaskim powiatu [mielnickiego] w Mielniku na dzień piąty miesiąca septembra blisko przyszły. [Roz]kazujemy tedy abyś te sejmiki i sejm koronny w miastach i miasteczkach starosta swego, w dzień targowy wedle zwyczaju przez woźnego obwołać [3 wyrazy?] [k. 246v] posyłamy tedy wm. te listy częścią w cancellariej naszej intitulowane, częścią także bez tytułów. A tak rozkazujemy abyś tak te intitulowane są jako tedy i te, które bez tytułów, tytuły urzędnikom ziemskim i przedniejszym ludziom szlacheckim starostwa swego napisało się, rozesłał. A sam tak wt. żebyś tak na sejmiku powiatowym jako też i głównym był i okazał się z pilnością wespołek z innemi, aby na nim posłowie na sejm walny koronny słusznie, i wedle prawa, ludzie spokojni, stateczni, a mądrzy i w sprawach a potrzebach RP biegli, i ci, którzy by RP byli pilni, obrani byli. A o wszech sprawach i potrzebach koronnych z nami i z radami naszemi radzić dostatecznie mogli.

Dan W Warszawie dziesiątego miesiąca Augusta, Roku Pańskiego MDLCCCVI, królowania naszego roku pierwszego. Na własne rozkazanie króla JM.

[1056] Świętego Franciszka- 4 października. Sejm odbył się jednak w terminie: 19 X-29 XI 1576, *Chronologia sejmów Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, s. 67.

LXVII/2. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 5 IX 1576 r.

***Rkp**. **1** AGAD, Gr. mielnickie nr 1, k.181 v - 182,* ***o**blata: 25 II 1576 r.; **Rkp**. **2** AGAD, Gr. mielnickie 1, k. 951-951v.; **Rkp. 3** ANK ZZG 49, s. 81, (wzmianka).*

[k. 951] Urodzeni szlachetni panowie Wojciech Sawicki[1057] starosta mielnicki, Jan Niemiera z Ostromęczyna[1058] stolnik ziemie podlaskiej, Piotr Padkowski[1059] sędzia ziemski mielnicki, Wojciech Dziadkowski[1060] podsędek ziemski wespołek z innemi dygnitarzami i urzędnikami ziemskiemi i wszystką wobec szlachtą powiatu mielnickie[g]o województwa podlaskiego, którzy się na ten to sejmik powiatowy byli zjechali do Mielnika wedle uniwersału króla J.M. do siebie i do innych stanów naszego województwa powiatu mielnickiego wysłanego oznajmując wszystkim złożenie sejmu walnego przyszłego koronnego w Toruniu złożonego na czas i dzień w tych uniwersałach opissany, na dzień sejmikowy powiatowy w Mielniku 5 mensis Septembris złożony. Teraz dosyć powinnościom swym, zjachawszy się legacją, którą ku wszem wobec stanom obywatelom powiatu mielnickiego od JKM przesłaną i przez szlachetnego Jerzego Młożewskiego od JKM posła sprawowana była, z taką jaką należało uczciwością, przesłuchawszy i dobrze zrozumiawszy tak jako potrzeba była i tego pokazowała, namawiając się jakoby się we wszystkiem, wolej JKM ku poratowaniu RP Koronnej in hac [1 wyraz?] ile być może uczynić mogło wszakże nie chcąc się w tym extendować przez pisanie swe jakie by mod[um] do takowego poratowania tej to RP podawać miały, na to się statecznie namówiwszy i jednostajnie naradziwszy spośrodku siebie wszech stanów rycerstwa powiatu mielnickiego ludzie zacne, godne urodzonych Wojciecha Sawickiego starostę mielnickiego i Wojciecha Dziadkowskiego podsędka ziemskiego mielnickiego[1061] (dawszy im dostateczną instrukcją) obrali i jednostajnym tym sejmikowym zezwoleniem obierają, dając onym tam na tym to sejmie przyszłym koronnym w Toruniu złożonym z tych im. ze wszech województw koronnych posły obranemi o modum facultatej w potrzebach RP Koronnej się namawiać i wszystko tak jako będzie nale[żało] kończyć, co było za pomocą Bożą ku ozdobie zwierzchności Kr[óla] JM i potrzebam RP Koronnej sławnego i uczciwego [fragment uszkodzony] mają ci to posłowie nasi, prosić KJM aby

[1057] Wojciech Sawicki, wojski drohicki w l. 1570-1576, starosta mielnicki w l. 1574-1611.
[1058] Jan Niemiera (Niemira) z Ostromęczyna, stolnik podlaski w l. 1576-1603.
[1059] Przecław Padkowski (Patkowski), syn Piotra, podstarości drohicki w 1595 r,. chorąży drohicki i mielnicki w l. 1602-1612, chorąży podlaski przed 18 III 1629 r.

[1060] Wojciech Dziatkowski (Dziadkowski), podsędek mielnicki w l. 1556-1596, sędzia ziemski mielnicki w l. 1596-1599.
[1061] *Posłowie ziemscy,* s. 251: jako drugiego posła z tego sejmiku podano Stanisława Grajewskiego.

[fragment uszkodzony] ludzi z kancelariej króla JM contra[któw] [fragment uszkodzony] około wybierania poborów ziemskich [1 wyraz?] [k. 951 v] , gdyż też u nas w mielnickiem powiecie są tak godni ludzie, którzy to mogą potrafić. Przysyłali i prosili nas szlachta, którzy mieszkają koło Woynia[1062] i Łomaz[1063], iż są do Korony przyłączeni, prosić króla JM , aby król po naszym to sejmie spolnie z pany radami koronnemi i WKL o tym raczyli radzić, jakoby też więcej ta wątpliwość nie była w państwie JKM Ale żeby pewne granice były założone, gdyż to zdawna ku województwu podlaskiemu należało. A mianowicie mają się, czy to posłowie nasi przerzeczeni we wszystkich artikulach zgadzać z posły ziemie drogickiej. A coby kolwiek przez tych społem im. stanów rad i posłów koronnych postanowiono i skończono było to, chcą pro rato fiemo[?] et prato zachować i przyjąć.

[1062] Miejscowość nieznana.

[1063] Łomazy, miejscowość nad rzeką Zielawą. Być może istniała pamięć, iż w r. 1447 Kazimierz Wielki odłączywszy tę miejscowość od starostwa parczowskiego, leżącego w województwie lubelskim, włączył ją do W.K.L.

LXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [5?] IX 1576 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Warszawy, 10 VIII 1576 r. zwołał sejm walny do Torunia na 4 X 1576 r., sejmiki przedsejmowe województwa podlaskiego na 5 IX 1576 r. Szlachta ziemi drohickiej wybrała posłów: Sebastiana Suchodolskiego referendarza litewskiego, wojskiego drohickiego i Arnolfa Hlebowicza Korczewskiego chorążego drohickiego i mielnickiego (Posłowie ziemscy, s. 251). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

LXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [5] IX 1576 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Warszawy, 10 VIII 1576 r. zwołał sejm walny do Torunia na 4 X 1576 r., sejmiki przedsejmowe województwa podlaskiego na 5 IX 1576 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała Stanisława Grajewskiego, stolnika podlaskiego i Melchiora Kostro posłami na sejm w Toruniu[1064]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

[1064] *Posłowie ziemscy*, s. 251.

LXX. Sejmik szlachty ziemi bielskiej w Brańsku przed sejmikiem generalnym wielkopolskim w Kole, 24 IV 1577 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym we Włocławku, 1 IV 1577 r. zwołał sejmik ziemi bielskiej na 24 IV do Brańska, zaś sejmik generalny wielkopolski na 9 V 1577 do Koła[1065]*. Szlachta ziemi bielskiej wybrała Teofila Brzozowskiego podkomorzego ziemi bielskiej i Abrahama Wiszowatego komornika ziemskiego bielskiego, na posłów na sejmik generalny w Kole. Posłem królewskim na sejmik był Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański*[1066].

LXX/1. Uniwersał króla Stefana Batorego zwołujący sejmiki partykularne przed sejmikami generalnymi, Włocławek, 1 IV 1577 r.

***Rkp**. AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 8, k. 255-255v.*

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 9 IV 1577 r. [feria tercia Paschae a. D. 1577].

[k. 255] Stefan z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudckie, iflanckie, etc. i siedmigrockie.

Wszem i każdemu z osobna stanu, dostojeństwa, przełożeństwa i kondycjej wszelakiej ludziom, w Koronie i państwach naszych do niej należących mieskającym, do których jedno ten list nasz dojdzie, Uprzejmie i Wiernie Nam Miłym, łaska nasza krolewska. Uprzejmie i Wiernie Nam Mili, nie jest żadnemu tajno, co się nami [*sic*] w Koronie od swowolnych a nadętych Gdańszczan do tego czasu dzieje i jako nas i insze sprawy nasze wsytki obłudnemi traktaty swemi, rzkomo do posłuseństwa przychodząc, zwlekli y zatrudnili. Bo by byli oni nas tak długo nie zatrzymali, bylibyśmy byli dawno blisko tamtych krajów, do których Tatarowie temi czasy wtargnęli i onembyśmy byli lepsze opatrzenie i ratunek dali. Iż się to inaczy [*sic*] stało, niśliśmy myślili [*sic*] i sobie, i Koronie życzyli, z wielką żałością tego używamy. A iż nam trudności przybyło i na różnych i dalekich od siebie miejscach gore, a niepodobna jest nam też[1067] tego poratować, nie mając w ręku swych nic, jedno ruszenie pospolite, wedle uchwały sejmu przesłego toruńskiego[1068], chcieliśmy się do tego rzucić i wici trzecie wysłać. Ale że się to zdało Panom Radom naszym, którzy tu na ten czas ku nam na konwokacją

[1065] W latach następnych sejmikiem generalnym właściwym dla sejmików województwa podlaskiego będzie sejmik generalny mazowiecki w Warszawie.
[1066] AGAD, ASK, RK, sygn. 254, k. 210v.
[1067] Na końcu wyrazu zamazane „a".
[1068] Sejm w Toruniu obradował 19 X–29 XI 1576 r.

przyjechali, abyśmy się do tego ostatniego lekarstwa nie uciekali, ale żebyśmy naprzód sejmiki złożyli i na nich wsech napomnieli, aby nam drogę pokazali do zabieżenia temu upadku R.P., gdyż już musim mocą te złe ludzie przywodzić do powinności ich przeciwko R.P. i gdyż trzeba też odporu nieprzyjacielom, tak w ruskich, wołyńskich, podolskich, jako też i litewskich i iflanckich krajach. Przestaliśmy tedy na tym, do cze(g)o [k. 255v] nas na ten czas Panowie Rady nasze wiedli i dlatego wsem, którzy jedno do ruszenia pospolitego są powinni, sejmiki powiatowe w województwach i ziemiach, a także też i główne w Wielkiej i Małej Polszcze, i w Mazowszu na mie[j]scach zwykłych składamy, między któremi sjem [sic] w Brańsku na dzień 24 kwietnia, a główny wielgopolski na dzień dziewiąty maja, zasię Małej Polski w Korczynie[1069], a mazowiecki w Warsawie na dzień 15 maja. Na które to sejmiki tak powiatowe, jako też i główne żądamy abyście Uprzej(mości) i Wier(ności) Wasze zjachali się i na nich dostateczne namowy między sobą uczynili, a nam nie mieskając drogę pokazali, jakoby się te potrzeby tak prętkie i nagłe opatrzyć i ze czcią, sławą i nasą, i korronną [*sic*] odprawić mogli. Co aby wsytko tym lepiej Uprzej(mości) i Wier(ności) Wasze wyrozumieli, opatrzyli i poratowali, tedy na każde sejmiki posły nasze z pewną instrukcją naznaczyliśmy, nic nie wątpiąc, że Uprzej(mości) i Wier(ności) Wasze przykładem przodków swych, jakoście to i sami zawżdy zwykli czynić, nie tylko na sejmiki tak powiatowe, jako i główne, pojedziecie i o tym wsem, co pisemy i co serzej od nas poseł nas przełoży radzić będziecie. Ale też i nam słuszną a przystojną bez wselakiej odwłoki drogę pokażecie, do zabieżenia i odprawienia tych pilnych a nagłych potrzeb R.P. nasej, gdyśmy już to, cośmy zaczęli, przeciwko tym złym a upornym ludziom, w imie Boże zarazem, już stąd nie odjeżdżając z temi, które na ten czas przy sobie mamy i mieć się spodziewamy, kończyć chcemy: a zarazem też i bezpieczeństwo ruskich i innych ziem, nic w tym ani trudnościam, ani nakładom, ani zdrowiu nasemu nie folgując, opatrzywać; ale dobre pospolite i krwią naszą zapieczętować chcąc. Pewni przy tym będąc, że nam Uprzej(mości) i Wiern(ości) Wasze wsyscy do te(g)o chętnie, statecznie, a wiernie pomożecie. Co się wsem dobrem zawżdy każdemu od nas i od R.P. gdy się okazja trafi oddawać będzie. Rozesłanie uniwersałów tych naszych o sejmikach tylko aby odprawiły się bez przekazy przed odprawieniem ich i po odprawieniu nie chcemy, aby hamowało biegu sprawiedliwości ludzkiej, aż do trzecich wici, jeśli wyni[j]dą, co jednak i potrzebie, i zdaniu Uprzej(mości) i Wier(ności) Waszych poruczamy, jeśliby się Uprzej(mościom) i Wier(nościom) Waszem co innego zdało.

[1069] Nowe Miasto Korczyn, miasto nad Nidą w woj. sandomierskim (obecnie Nowy Korczyn w woj. świętokrzyskim), miejsce obradowania sejmiku generalnego Małopolski.

Dan z Włocławia[1070] dnia pierwsego kwietnia roku Bożego M.D.LXX siódmego [*1577*], królowania naszego roku pierwsego. Za własnym zleceniem K.J.M.

LXX/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 IV 1577 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 8, k. 258-259v.;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 224.*

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 24 IV 1577 r. [feria quarta in crastino festi s(ancti) Adalberti a. D. 1577]*;*

[k. 258] G(e)n(er)osi et nobiles [*1*] Theophilus Brzozowski[1071], succamerarius, [*2*] Georgius Brzoska[1072], vexilifer, [*3*] Albertus Wyskowski[1073], iudex ter(rest)res Bielscen(ses), [*4*] Jacobus Gorski[1074], iudex castren(sis), [*5*] Petrus Pietkowski[1075], [*6*] Abraham Wiszowaty[1076], [*7*] Andr(eas) Kraszowski[1077], [*8*] Joannes Woino[1078], camerarii t(errest)res Bielscen(ses), [*9*] Jacobus Wnorowski[1079], [*10*] Calixtius Wyszenski[1080], viceno(ta)rii t(errest)res, [*11*] Hieronimus[1081], [*12*] Abraha(m)[1082], [*13*] Jozephus[1083] Miensczy, [*14*] Joannes Załęszki[1084], [*15*] Jacobusz Szepiethowski[1085], [*16*] Jacobus Falkowski[1086], viceno(ta)rii castren(ses) Bielscen(ses), [*17*] Laurentius Brzoska, [*18*] Mathias Brzoska, [*19*]

[1070] Włocław, właśc. Włocławek, miasto nad Wisłą w woj. brzeskokujawskim (obecnie woj. kujawsko-pomorskie).
[1071] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[1072] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[1073] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1074] Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.
[1075] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[1076] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[1077] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[1078] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[1079] Jakub Wnorowski (Wnor), podpisek ziemski bielski ok. 1569-1580, komornik ziemski bielski 1580-1581, wójt suraski.
[1080] Kalikst (Warel Filipowicz) Wyszyński, podpisek grodzki brański ok. 1567-1578, podpisek ziemski bielski ok. 1573-1600, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1583-1593.
[1081] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1082] Abraham Mieński, syn Mikołaja, surogatora pisarstwa ziemskiego bielskiego, brat Józefa.
[1083] Józef Mieński, syn Mikołaja, surogatora pisarstwa ziemskiego bielskiego, brat Abrahama.
[1084] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1085] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.
[1086] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

Joannes Craszowski[1087], [*20*] Joannes Olendzki, [*21*] Stanislaus Brzozowski, [*22*] Baltizar Zaleszki, [*23*] Nicolaus Szokolowski, [*24*] Moyses, [*25*] Venceslaus, [*26*] Joannes Szepiethowsczy, [*27*] Joannes, [*28*] Georgius, [*29*] Stanislaus, [*30*] Albertus Szubic[z] Woinowie, [*31*] Alexander Poplawski et alii qua(m) plurimi nobiles et tota millitia huius t(er)r[a]e Bielscen(sis) ad convenc(i)o(ne)m particulare(m) pro die hodierna iux(ta) l(itte)ras S.R.M. indict(um) congregat(i) pala(m), pu(bli)ce et p(er) exp(rae)ssu(m) fassi sunt et reco(gnove)r(un)t, quia e medio sui ad convenc(i)one(m) particulare(m) in oppido Kolo[1088] p(ro)xime celebran(dum) statuen(di), tractan(di), consulen(di) cu(m) aliis nunctis Regni Pol(oniae) in negotio [k. 258v] R.P. v(ideli)cet de expedic(i)on(e) bellica, tu(m) et de contribuc(i)on(e). Et si servitiu(m) bellicu(m) statueretur ut iux(ta) antiqua(m) consuetudine(m) ad illud ex dece(m) mansis uno equo in t(er)ra Podlachiae nobilitas expediatur. Si autem no(n) fuit expeditio bellica laudata, sed contributio extu(n)c, ut eiusmodi contributio de pallatinatu Podlachiae terraq(ue) Bielscen(sis) alibi no(n) effera(n)t, sed ut millitia et nobilitas t(e)rr[a]e Bielscen[sis] eiusmodi contribuc(i)o(ne)m exacta (millites suos ad locu(m) belli, ubi necessu(m) fuis(se)) expediat et mittat, atq(ue), ut exactores millitiae et nobilitati rac(i)o(ne)m condigna(m) faciant. Tum et in aliis necessitatibus R.P. alique op[p]ortune viderent(ur) g(e)n(er)osum et nobil(em) Theophilum Brzozowski, succamerariu(m), Abraham Wiszowaty, camerarium, t(errest)res Bielscen(ses) elleger(un)t et constituer(un)t, dantes et conceden(tes) eiusd(em) suis nunctis plena(m) et omnimoda(m) p(otes)tatem et facultatem in pr[a]emiss(orum) limitata(m) dicen(di), statuen(di), consulen(di), promiten(di) id totu(m) quicquid p(er) eos actu(m) et factum fuit, pro rato et grato suscipere no(n) al(ite)r ac si soli circa talia adessent et id attentassent.

[1087] Jan Krassowski, prawdopodobnie dziedzic w Krassowie w ziemi bielskiej, być może syn Mroczka (Mroczesława) oraz brat Andrzeja, komorników ziemskich bielskich.

[1088] Koło, miasto nad Wartą w woj. kaliskim (obecnie woj. wielkopolskie), miejsce odbywania sejmików generalnych Wielkopolski.

LXXI. Sejmik województwa podlaskiego w sprawie sądów ultimae instantiae, w Drohiczynie 23 VIII 1577 roku

Sejmik został zwołany w oparciu o postanowienie niezidentyfikowanego zjazdu szlachty województwa podlaskiego.

LXXI/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego, Drohiczyn, 23 sierpnia 1577 roku.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. miel. 1, k. 767- 767v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim w Drohiczynie przez Piotra Padkowskiego sędziego ziemskiego mielnickiego, Tomasza Owsianego pisarza ziemskiego bielskiego, Andrzeja Jałbrzyka Wyszeńskiego pisarza grodzkiego brańskiego, Jana Młożeńskiego, Melchiora Kostro oraz jeszcze jednego, niezidentyfikowanego urzędnika drohickiego, 23 VIII 1577 r. [feria sexta in vigilia festi sancti Bartholomei prioxima a. D. 1577].*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa podlaskiego, którzyśmy się tu do Drogiczyna na dzień dzisiejszy 23 augusta według spólnego postanowienia na blisko przeszłym zjeździe[1089] uczynionego zjachali dla postanowienia sprawiedliwości ultimae instantiae według konstituciej coronationis[1090] K.J.M. p.n.m.

Na którym zjeździe uważając u siebie słuszne a ważne przyczyny dla któregośmy to na ten czas, ci cośmy się zjachali (acześmy to mieli w mocy według postanowienia przeszłego naszego spolnego), nic nie stanowili o odprawowanie spraw ultimae instantiae. Przeto nie derogując nic postanowieniu pierwszemu, i owszem zapisując i approbując teraźniejszem zjachaniem naszem spólnem aprobujemy i zapisujemy obiecując i to kompromittując się zjachać tu do Drogiczyna na poniedziałek przyszło bliski po Narodzeniu Panney Mariey, który dzień będzie 9 septembra.

Na który dzień wyżej opisany i mianowany, gdy się zjedziemy, obiecujemy to sobie słowy szlacheckiemi i rycerskimi, iż nie o czem inszem namawiać i stanowić będziemy spolnie między sobą, jedno de modo ultimae instantiae odprawowania województwa naszego podlaskiego.

A iż na ten czas i dla tej przyczyny nie mogło się stanowić de modo odprawowania ultimae instantiae dla niebytności wielu panów urzędników i rycerstwa wszystkich trzech ziem tego

[1089] Materiały dotyczące tego zjazdu nie zachowały się.
[1090] VC, t. II, vol. 1, s. 356-359, *Litterae confirmationis Articulorum Henrico Regi antea oblatorum*, artykuł 14. Stefan Batory zaprzysiągł *Artykuły Henrykowskie* na sejmie koronacyjnym 23 IV – 29 V 1576 r.

województwa przeto za zezwoleniem wszech nas tu na ten czas będących, vigore pra(sen)tis conventus palatinatae, użyliśmy jmp. wojewody naszego podlaskiego[1091], aby [z] powinności urzędu swego to nasze spólne i zgodne postanowienie do urzędów wszystkich powiatów województwa podlaskiego od daty dnia dzisiejszego do dnia piątego wpisać raczył, co j.m. na żądanie nasze przyobiecać raczył.

A prosimy też ichmp. starostów województwa podlaskiego, a w niebytności panów podstarościch, aby to nasze spólne i zgodne postanowienie w urzędziech swych [aktykowali]. Tak je tedy i w parafiach przed tem czasem sejmikowem dobrze skoro po przysłaniu listów od jmp. wojewody obwołać i kwity urzędowemi do wiadomości wszech przywieść oznajmując raczyli. Aby już potem żaden [1 wyraz nieczytelny] dignitatis et eminentiae stanąwszy należć się nie mógł. Aby tem naszem onem postanowieniem nie wiedział, i przeciwko temu co się die nona septembris postanowi ku odprawowaniu ultimae instantiae, aby nie mówił iż, [k. 767 v] aby się niewiedzą [1 wyraz nieczytelny] nie wymawiał, a [1 wyraz nieczytelny] aczkolwiek [na sejmik? zjazd?] dzisiejszy od nas wszech było napisano, że absentes [fragment zniszczony, ok. 6 wyrazów nieczytelnych] ta sentencja i postanowienie nasze spólne [3 wyrazy nieczytelne] brać będzie, za spólnym i zgodnym zezwoleniem i za postanowieniem [3 wyrazy nieczytelne] dzisiejszego.

A do tego naszego spólnego postanowienia dla [3 wyrazy nieczytelne] [wybraliśmy] spośrodku siebie pewne osoby, to jest urodzonych panów [imię, nazwisko i urząd nieczytelne] drogickiego, Piotra Padkowskiego sędziego mielnickiego[1092], [Tomsza Owsianego] pisarza ziemie bielskiej[1093], Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego pisarza grodzkiego brańskiego[1094], Jerzego Młożewskiego, Malchera Kostrowskiego[1095]. Do tego pieczęci przyłożywszy i rękami swemi podpisać onymśmy dozwolili, a potem do urzędu starościego drogickiego do aktykowania dać.

Działo się to w Drogiczynie w czas sejmiku województwa podlaskiego dnia dwudziestego trzeciego Augusta roku 1577.

[1091] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1556-1587, wojewoda podlaski 1569-1587.
[1092] Piotr Padkowski (Patkowski) sędzia ziemski mielnicki 1561-1585.
[1093] Tomasz Owsiany starosta (z ramienia królowej Bony) brański i suraski 1546-1553, sędzia surogator grodzki brański 1550, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[1094] Andrzej Jałbrzyk Wyszeński (Wyszyński) pisarz grodzki brański 1573-1590, podstarości grodzki brański 1590-1591, wojski drohicki 1586-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595.
[1095] Melchior Kostro podstarości drohicki 1591-1596, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, Forma nazwiska: „Kostrowski" występuje sporadycznie.

LXXII. Sejmik województwa podlaskiego w sprawie sądów ultimae instantiae, w Drohiczynie, 9 IX 1577 roku

Sejmik został zwołany w oparciu o postanowienie sejmiku województwa podlaskiego z dnia 23 VIII 1577 r., z powodu słabej frekwencji szlachty na tym sejmiku.

LXXII/1. Laudum sejmiku województwa podlaskiego z Drohiczyna, 9 IX 1577 roku.

***Rkp**. 1: AP w Lublinie, Ks. grodzkie lubelskie, ks. 19, k. 312-318; **rkp. 2**: AGAD w Warszawie, Ks. grodzkie mielnickie, ks. 1, k. 410v.-414 (tekst częściowo uszkodzony); **rkp. 3**: BN PAU i PAN w Krakowie, nr 8355, kopia XIX-wieczna sporządzona z ks. grodzkiej lubelskiej nr 19. Podstawą edycji jest rkp. 1, z uzupełnieniami w oparciu o rkp. 2 i 3. Oblata została dokonana w urzędxzie grodzkim w Drohiczynie przez Melchiora Kostro, Apolinarego Gałązkowskiego i Marcina Brzozowskiego, deputatów desygnowanych przez sejmik, 9 IX 1577 r. (feria tertia post festum Nativitatis virginis Mariae a. D. 1577)*

***Druk**:* J. Urwanowicz, *Ku ustanowieniu sądu ultimae instantiae. Laudum sejmiku województwa podlaskiego z 1577 r.*, „Miscellanea Historico-Iuridica", t. XXI, z. 1, Białystok 2022, s. 51-74.

[k. 312v.] My, rady, urzędnicy i wszytko rycerstwo koronne a obywatele wszytkich trzech ziem: drogickiej, mielnickiej i bielskiej województwa podlaskiego, zjachawszy się tu, na miejsce zwykle naznaczone do Drohiczyna, wedle namowy i pirwsze(go) postanowienia naszego[1096] na dzisiejszy dzień 9 septembra złożonego i opisanego, zwłaszcza w tej potrzebie dla postanowienia modum ultimae instantiae, wszytkich in genere spraw, którekolwiek p(er) viam motionis sive apel(lat)ionis do Króla Jego Mości na sejmie za dworem a quibuscumq(ue) iudiciis aut instantiis przypadły, a to dla tego, aby każdy sprawiedliwości swej mógł do[j]ść co naprędzej, gdyż przez niej w województwie naszem widziemy być wielką szkodę i ucisk ukrzywdzonem. Zaczem de malo in p[o]enis ludzie swawolni postępują. Przystawając tedy prawu pospolitemu i wolności naszej o tośmy się starali, abyśmy to w województwie naszem, przykładem inszych województw, to odprawowanie sprawiedliwości świętej postanowili, jakoż [aby] nam z łaski Bożej na żadnej rzeczy nie schodziło. Ale dla więcszej uczciwości i powagi tak zacnej sprawy, nie sami przez się, ale pospołu z inszemi temi naszemu województwu przyległemi województwy sendomierskiem i lubelskiem odprawowano być

[1096] Sejmik wojewódzki zwołany na 23 VIII 1577 r. nie odbył się z powodu słabej frekwencji; vide powyżej.

potrzebuje, rozumiejąc tak postanawiamy, przyjmując i przystawając do postanowienia sprawiedliwości województw sendomierskiego i lubelskiego na okazowaniu pod Solcem w roku 1574 dnia 20 augusta uczynionego[1097]; z poprawą pewnych [k. 313] artykułów, która się stała w Opatowie na obieraniu sędziów in conventione g(e)n(er)ali terrae sendomirensis die 2 novembris anni 1574[1098]; także i z tą poprawą, która się stała w Opatowie na obieraniu sędziów w dzień świętego Michała[1099] roku 1575; także i z tą poprawą, która się stała na zjeździe opatowskiem januarii se(cun)do anni 1577[1100]. Aby wszytki[e] sprawy i kauzy zatrzymane i zadzierżane, także też i te, które by na potomne czasy otworzyć i począć się mogły, sądzone i odprawowane były. Zwłaszcza, iż nam tego pozwala prawo pospolite na elekcjej Henryka króla postanowiono[1101] i króla Jego Miłości pana naszego miłościwego przysięgą na koronacjej utwierdzone[1102]. Przeto przychylając się do tego prawa wyżej mienionego i do wolności naszych szlacheckich, których jest fundamentem porzedi [?] przystojne i prędka sprawiedliwość, postanawiamy i czyniemy swego województwa takie odprawowanie apelacyj i mocyj takiem porządkiem, jaki jest w województwach sendomierskiem i lubelskiem postanowiono, jako się już o tem wyżej wspomniało. Z tem dokładem, iż niektórych artykułów w postanowieniu województw tych poprawić nam się zda. Jakoż tę poprawę i zdanie swe niżej tego napisaliśmy, poddając się pod zgodę spólną z temi województwy z któremi spólną a jednostajną sprawiedliwość mieć chcemy i postanawiamy. Które to nasze postanowienie sprawiedliwości ultimae instantiae prze[z] nasze zjednoczenie z województwy sendomierskiem i lubelskiem i obiecujemy, ślubujemy i przysięgamy statecznie, skutecznie i nienaruszenie trzymać i dzierżeć i wedle niego krzywd i szkód swych dochodzić. Które to postanowienie nasze i zgodne zjednoczenie czynienia sprawiedliwości ultimarum instantiar(um) województw [k. 313v.] sendomierskiego i lubelskiego, gdzie by zaś kto potem chciał ganić, targać, psować, albo inakszem sposobem i kształtem aniż jest opisano postanowienie województw sendomierskiego i lubelskiego, takowego nie inaczej rozumieć mamy jedno pro hoste patriae, ponieważ psować by chciał na czem salus et incolumitas

[1097] Okazowanie odbyło się w rzeczywistości w dniu 17 VIII. Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się. Szlachta sandomierska i lubelska, później także podlaska często odwoływały się do „artykułów soleckich". *Akta sejmikowe województwa lubelskiego 1572-1632*, oprac. H. Gmiterek, Lublin 2016, s. 30.
[1098] Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się.
[1099] 29 IX.
[1100] Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się. Sejmik lubelski, który ściśle współpracował z sandomierskim, obradował 2 dni później, 4 lutego 1577 r. *Akta sejmikowe województwa lubelskiego…*, s. 35-37.
[1101] VC, t. II, vol. 1, s. 328-329, artykuł 16, *Artykuły Henrykowskie [17 maja 1573 r.]*. Henryk Walezy nie zaprzysiągł tych *Artykułów*.
[1102] Ibidem, s. 356-359, artykuł 14, *Litterae confirmationis Articulorum Henrico Regi antea oblatorum*. Stefan Batory zaprzysiągł *Artykuły* na sejmie koronacyjnym w 1576 r.

Reipub(licae) totius zawisła i zasiadła. Warując to jednak i w cale sobie zachowywając, żeby zawżdy w tem wyżej mianowanem sposobie postanowienia województw sendomierskiego i lubelskiego sprawiedliwości odprawowania ultimae instantiae województwa nasze(g)o było nam wolno wszystko odmienić, albo też przyczynić, umniejszyć, co by się nam wszytkim zgodnie zdało. Też i to sobie wolnie zostawujemy wcale, gdzie by in[n]e województwa takowy sposób sprawiedliwości odprawowania ultimae instantiae sobie zezwoliły i postanowiły, że w tem z niemi zgodnie porównywać się powinni będziemy i jeden spólny stateczny sąd z jemi mieć w tej mierze wedle spólne(g)o postanowienia.

A to też sobie jeszcze w cale zachowując na potomne czasy, gdzie by się to nam więc wszytkiem zgodnie zdało włożyć zaś tę świętą sprawiedliwość ultimae instantiae spraw i kauz wszytkich wyżej mianowanych na osobę KJM , tedy nam tego nie ma przeszkadzać to nasze teraźniejsze postanowienie i do tych województw przyłączenie. To też sobie warując, aby wszytkie subselia minora tak ziemskie, grodzkie, podkomorskie, komisarskie, wiecowe, były loco et t(em)po(re) suis odprawowane instantiis descriptis.

Na te to sądy sędziowie obierani mają być na sejmiku województwa wszytkie(g)o nasze(g)o podlaskiego ze wszytkich trzech ziem to jest: drogickiej, mielnickiej i bielskiej w Drogiczynie z każdej ziemie po jednem sędziem. Na których obieranie każdego roku [k. 314] już teraz sobie składamy czas dzień św. Michała[1103], na którem sejmiku każda ziemia obrać spólnie ma między sobą osobę jednę godną, bogobojną, cnotliwą, prawą i zwyczaju ziem swych sądowych umiejętną i dobrze osiadłą.

Ci sędziowie mają być obierani promiscue tak z ichmość panów rad, jako też i z rycerstwa, a wszakoż z tych, którzy na sądziech jakich siedzą apelacje albo ruszenia od nich, albo od ich dekretów idą, obierani być nie mają.

Obrani sędziowie do drugich tylko sądów trwać mają, to jest do roku, a in[n]i na ich miesce obierani być mają.

A żaden z elektów na sądy obieran być nie ma powtóre aż po czwartym roku. Wszakoż w tym artykule to sobie warujemy, iż jeśli by się nam wszytkiem w którejkolwiek ziemi obran sędzia podobał, tedy rok po roku wolno nam go będzie obrać, jeśli się nań wszyscy obywatele onej ziemie zgodziemy nemine contradicente.

Przysięgę ci sędziowie taką uczynić mają tamże na sejmiku elekcjej swej zaraz, jaka była na nowe sądy. Tego dołożywszy, iż praktykowania w kauzach wszelakich czynić nie mają

[1103] 29 IX.

żadne(g)o, ani przestróg, ani rady dawać a jeden na drugiego taić nie ma jeśliby wiedział, żeby namniejszy podarek od kogo wziął, takowego ktoby jemu samemu albo komu drugiemu co dawał, oznajmić. A takowy, który by słusznie w tem był pokazan, ma być z tych sądów wyrzucon, a potem inhabilis na wszytkie urzędy póki żyw.

Sądzić mają sprawiedliwie wedle opisania prawa i pospolite(g)o zwyczaju, Boga a sumnienie mając przed oczyma. A gdzie by się toż przytoczyło, przednie za okazaniem stron novum emergens, o czym by prawa pospolitego nie było, tedy exaudita controversia et consc(ri)pta mają odesłać in concluso rotulo na sejm sub poenis partium. A tam na takową sprawę statut ma być uczynion [k. 314v.] na temże sejmie de consensu om(niu)m ordinum a zaś na trybunał illus także sub sigillo regali ma być odesłan a z tego ma być uczynion dekret. A w inszych kausach wszytkich także się zachować mają, jako stoi w postanowieniu sendomierskiem i lubelskiem. Ci sędziowie sądzić mają mocje i apelacje wszytkie od wszytkich sądów ziemskich, grodzkich, wiecowych, starościch, podkomorskich, komisarskich, zawisłe i przypadłe na dekret KJM i na sejmowy, jako też i te, które będą przypadać generaliter, to wszytko co zwykło było przychodzić na sejm p(er) viam motionis sive apellationis, także i post curiam, także i te kauzy, które nie byli praktykowane na wiecach. Ciż sędziowie sądzić mają causas criminales, ale które mere criminales się okażą, te tylko przesłuchawszy, kontrowersją spisawszy, mają odesłać na sjem walny do Króla pro cognitione et decreto.

Mają też ci sędziowie sądzić causas pro poenis sessionis turris o zabicie ad instantiam instigatoris, które się zaczęły i zacząć mają, też i aktie, które ex offi(ci)o intentowane były dignitariis et officialibus pro negligentia sive excessu ex off(ic)io illorum comissa. Też chociaby strona do tego była przypozwana abo nie, ci sędziowie sądzić mają.

Dla tych akcyj wyżej mianowanych po śmierci KJM pana naszego, przypodawać nie trzeba, ale iux(ta) exigentiam termini, jako mu za żywota KJM przypadał. Także i teraz na rok przed temi sądami, okrom jeże[li]by która strona umarła, bądź actorea, bądź rea, tedy sukce(so)ra mają przypozwać p(ar)tes reae, albo sukcesor aktorów ma ożywić causam cum parte rea. Także też od uchwały teraźniejszych sądów, kiedy by sędzia ziemski umarł, po śmierci [k. 315] jego przypozwać nie trzeba będzie. Conclusia dekretu taka ma być ut maior pars concludat, wszakże, tak [jak] gdyby była disparitas votorum, tedy je mają i drugi, i trzeci raz p(er) vota puścić, a gdzieby do trzecie(g)o razu nie zgodzili się in votis, tedy maior pars concludat.

Niebytność i śmierć któregokolwiek sędziego z onych wybranych przeszkadzać sądów tych nie ma, ale powinien będzie absens przysiąc a[l]bo na tych sądziech, albo na wtórych, iż vera infirmitate impeditus przyjachać nie mógł.

U tego sądu prokurator stroną poprawi i już kauzy swej nie może, jedno ją authentice sędziom oddać a dilacjować, nic nowego nie przyczyniając.

Dekreta wszelakie mają być, z pisma dowodnie racje wypisawszy, ferowane i pisarzom na piśmie ku aktykowaniu oddawane.

Inhibicji żadnych nie przyjmować, ani kauzy z rejestru przypadłej odkładać i zaczętą jeśli deliberacjej potrzebuje nie dalej, jedno do trzecie(g)o dnia skończyć mają. A wszakoż absentibus in negotiis Reipub(licae) extra Regnum dilatie iść mają.

A gdzie by też komu in aliqua causa przysięgę skazano, tedy to in arbitrio illius będzie komu iurament skażą, albo na roczech ziemskich powiatu swe(g)o, albo in illo tribunali, gdzie się akcja zaczęła, albo tamże u onego sądu zamierzywszy sobie czas, jakoby do przysięgi mógł cum testibus stanąwszy przysięgę odprawić. Tego dołożywszy, że tamże u one(g)o sądu przy przysiędze sup(er) negotio principali może będzieli chciał et super damna exinde sequentia przysięgę wedle opisania prawa pospolitego istatutu [uczynić]. A już za taką przyczyną on sąd ma zaraz przydać woźne(g)o na wwiązanie actori et iure victori remitować strony et loci capitaneum illius districtus, ubi bona iure victi consisterunt, pro executione facienda.

Około preskrypcii banicii fatali tak postanawiamy, jako jest opisano konstytucją na sejmie krakowskiem coronationis [k. 315v.] KJM uczynionej[1104]. Będzie też wolno apelować stronie, której by się ukrzywdzony być rozumiał, od tych sądów do takowego sądu blisko przyszłego w roku przyszłem, gdzie już dalej apelować nie będzie mógł. A ten który będzie apelował, powinien będzie trzy grzywny położyć według elucydacji opatowskiej przed temi sędziami in instantia któr[z]y jeśli aprobują dekret sąd on wziąć ma, a jeśli retraktują, tedy w czas jemu wrócić mają według postanowienia opatowskiego[1105].

Miejsce tym sądom postanawiamy Lublin dla odległości województwa naszego. A obrani sędziowie województwa naszego uczyniwszy przysięgę, zaraz na zjeździe przyszłem, który sobie naznaczamy na dzień świętego Michała[1106] pro hac vice tantum na obieranie sędziów. A inszych lat na dzień świętego Mateusza[1107] ut sup(ra). Powinni będą jachać z tem naszem

[1104] VC, t. II, vol. 1, s. 371, *4. Praescriptio seu fatalia sub interregno.*
[1105] Materiały dotyczące tego sejmiku nie zachowały się.
[1106] 29 IX.
[1107] 21 IX.

zgodnem postanowieniem do Sendomierza na dzień przyszły ósmy miesiąca nowembra. A tam z ichmością pany deputaty województwa sendomierskiego i lubelskiego odsądziwszy województwo sendomierskie, zaś powinni jachać do Lublina a tam odprawiać [sprawy] województwa lubelskiego i podlaskiego, a rozjeżdżać się nie mają, aż wszytkie sprawy in apell(ati)onibus et motionibus i na wyrokach KJM zawisły i te które by do tego czasu przypadły odprawią. Gdyż już nie wątpiemy o ichm panach deputatach onych województw, że nam, braciej swej, dla miłości dobrego R. P. dotrzymając.

Aby żaden na zjazd do onego miasta województwa naszego, kiedy oni sędziowie obierani będą, także też kiedy takowe sądy odprawowane będą z tumultem, z bronią, z wszelaką strzelbą przyjeżdżać nie śmiał.

Do sądu aby żaden nie wchodził, tylko dla wpisowania się [k. 316] do regestru. A kogo z regestru zawołają, aby z więtszym pocztem nie wchodził jedno z prokuratorem a ze dwiema przyjacioły. Któremu sądowi takie bezpieczeństwo postanawiamy, jako pod Solcem[1108] i w Opatowie[1109] na poprawie tego artykułu jest opisano i postanowiono. Około gospód rozdawania, iż przystawamy do postanowienia ichm pp Sendomierzan i pp Lublan, tedy żądamy ichm, aby według postanowienia soleckiego[1110] jako deputatom naszem, tak i nam z urzędu gospody dawane były a ten artykuł około zastępowania gospód aprobujemy.

Pieczęć sądowa ziemska tych trzech województw ma być z takim napisem: titulum „Sigillum iudicii g(e)n(ra)lis palatinatus Sendomiriensis, Lublinensis et Podlachiae".

Akta takowych sądów i pieczęć w osobliwej skrzyni mają być chowane [a]za pieczęciami tych sędziów i pisarza, która skrzynia ma być chowana[a][1111] przy księgach ziemskich; wszakże te księgi mają być otwarzane na każde leżenie ksiąg z księ(ga)mi ziemskiemi.

Przy tych sądziech otworzone mają być księgi ziemskie dla przyjmowania zapisów i wy[j]mowania potrzebnych ekstraktów.

Opatrzenie sędziów i pisarza ma być z pamiętnego, które ma być in duplo, to jest dziesięć groszy.

Wszelakie zapisy, protestacje, rekognicje też mają być przed sądem onym zeznawane, które takiej wagi mają być, jako sejmowe albo ziemskie.

[1108] Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się.
[1109] Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się.
[1110] Materiały dotyczące tego zgromadzenia nie zachowały się.
[1111] [a – a] Uzupełnienie tekstu pochodzi z rkp. 2.

Starostowie dekretów wszytkich przez takowe sędzie uczynione egzekucją czynić powinni będą s(u)b privatione officii, o co ma być pozwan ad illa iudicia g(e)n(er)alia i tam in suo termino respondować et decretum pati comissa sibi apel(latio)ne ad futurum simile iudicium. Tego też tu nieopuszczając, iż in termino apell(atio)nis przystawając do prawa [316v.] pospolitego i zwyczajów dawnych dilacia na munimenta żadna nie ma być dawana ani kome[n]dowana i owszem, już tam każdy cum munimentis powinien być gotowem exceptis causis ex cit(a)t(i)onibus p(ro)venien(tib)us. Także in causis, które przypadają vigore motionis ab accessorio, tedy gdy już odprawią accessorium, skażą sup(er) principali, odpowiedzieć tedy parti utrique, która by tego potrzebowa[ła] ma być dilatia ad munimenta, które okazać ma na przyszłych sądziech. A jeśli by brał dylacją do ksiąg województwa swego a tam by ani roki, ani leżenie ksiąg nie było w tem czasie, tedy ma przynieść signifikatorią od starosty iż roki i leżenie ksiąg nie było.

W artykule tego de apell(ati)one dołożywszy, iż od kauz ab accessorio na ten sąd przechodzić będzie a dekretem ono accessorium będzie naleziono na którąkolwiek instancją a przyszło u onego sądu de negotio principali kontrowertować, za którą kontrowersją gdzie by się więc nowy dekret stał, tedy od tego dekretu wolna ma być apelacja ad futurum simile iudicium.

Starostowie miejsc wszytkich trzech ziem sądowi województwa podlaskiego: drohickiej, mielnickiej i bielskiej aby był powinien prędką a nieodwłoczną egzekucją czynić s(u)b poenis in statuto descriptis. A gdzie by był negligens in facienda executionae rei iudicatae coram iudicio g(e)nerali p(er)emptorie cit(a)tus, respondeat et pro poena satisfaciat totiens quotiens cit(a)tus fuerit et sum(m)a p(ar)ti resarcire ibidem in instanti tenebitur p(er) p(ar)tem iudicie comprobata; których jeśliby tam zaraz nie odłożył, tedy vicinior capitaneus egzekucją na dobrach jego ratione poenarum, dec(re)taru(m) et d(am)norum czynić będzie powinien; którego viciniorum tak rozumieć chcemy, do którego się strona [k. 317] ukrzywdzona uda, których tam in p(er)lucris et lucris stronie ukrzywdzonej egzekucją na stronie onej która jest incovicta, także i na staroście czynić ma usq(ue) ad ultimum gradum, ut de iure veniet sub damnis et poenis ut supra; toż ma być rozumiano i o staroście na którym by prawo było od kogo przewidziano, albo który by kogo z majętności wybił.

Starostowie i urzędnicy wszyscy ziemscy, także też i grodzcy, aby nie byli ex officio et bonis za dworem na sjem pozywani jedno do tych sądów ulimae instantiae, a pozwy na nie mają być dawane sub sigillo terr(estr)is illius districtus. Także też wszyscy ad proseq(uentio)nem motionis et apellationis tum et cit(a)t(i)onis revifficatoriales pozwy mają

rewidować s(u)b sigillo iudicii terr(estr)is illius districtus tem swojem deputatom, które obierzemy, dajemy władzę i moc limitować sądy te, jeśliby które legale impedimentum przypadło, to jest albo ruszenie pospolite, albo conventus g(e)n(er)alis, albo – czego Boże uchowaj – pestis. W czem się mają z inszemi sędziami województw sendomierskiego i lubelskiego zgadzać.

Ci deputaci do tych sądów mianowani nie mają sądzić apelacyj od sądów ziemskich o dziesięcinę; także aby sąd ziemski i grodzki in minoribus subseliis będący nie odprawowały i starosta i sąd jego aby egzekucjej nie czynił dotąd, aż będzio compositio inter status. Co vigore pr(aese)ntis conventus w swojem województwie postanawiamy; czego czynić nie mają s(u)b poenis in statutis cont(ra) officiales negligento descriptis.

Pod tem czasem sądzenia województwa sendomierskiego i lubelskiego roki ziemskie, podkomorskie, komisarskie i grodzkie województwa podlaskie(g)o mają być odprawowane czasów w statucie opisanych, a gdy się poczną odprawować judicia ultimae instantiae województwa podlaskie(g)o, [k. 317v.] na ten czas urzędnicy mają przestać odsądzenia spraw sądowych.

I też w województwie naszem podlaskiem a s(u)bsellis minoribus, jako od sądów ziemskich, starościńskich, grodzkich, podkomorskich, komisarskich apellatio ani motio są int(er)ponowane. Przeto to sobie warujemy pro hac vice tantum sądów niniejszych przyszłych ultimae instantiae vigorem mieli a tem kauz swych nie tracili, ale aby gdzie int(er)ponowali apelacja była rozumiana pro motione iuridice int(er)posita iux(ta) p(re)sc(rip)tum statuti.

A iż panowie starostowie wszytkich trzech ziem wedle konstytucjej anni 1562[1112] sami sądów swych nie odprawowali osobami swemi a tak to sobie warujemy, aby te dekreta ważne tak były, które sędziowie ich odprawowali, jakoby je starostowie sądzili pro hac vice tantum.

A iż z tem naszem postanowieniem rozumieliśmy być rzecz potrzebną posłać tak do ichm pp Sendomierzan na zjazd do Opatowa na dzień świętego Michała[1113], jako też i do Lublina do ichm pp Lublan, tedy naznaczamy spośrzodka siebie bracią swą urodzone(g)o pana Jana Niemierę stolnika podlaskiego[1114] do Opatowa, a urodzonego pana Apolinara Gałąskowskiego[1115] do Lublina, którem tę moc dajemy zgadzać się z ichm na te artykuły, które są na sejmik lubelski i opatowski od ichm pp deputatów iudiciorum ultimae instantiae

[1112] VC, t. II, vol. 1, s. 105, *O sądziech starościch,* pkt 53.
[1113] 29 IX.
[1114] Jan Niemiera (Niemira) stolnik podlaski 1576-1603.
[1115] Apolinary Gałązkowski (Gałąskowski, Gałązka) podsędek ziemski drohicki 1588-1598.

województwa sendomierskie(g)o i lubelskie(g)o propter melior(ati)onem i elucid(ati)onem posłano.

A iżby to nasze zgodne, spolne i jednostajne postanowienie skutek swój brało i wszem obywatelom województwa podlaskiego ku wiadomości przychodziło, za naznaczeniem osób pewnych spośrzodku siebie spisane i przez nas wszytkich poprawione i przyjęte to nasze spólne postanowienie zgodnie napisane za podpisy rąk tych naszych deputatów[1116] do ksiąg grodzkich [k. 318] drohickich do aktykowania oddajemy używając w tem jm pana starosty miesca onego[1117], aby do inszych urzędów województwa tego authe(n)tice z urzędu swego ku aktykowaniu odesłać raczył[1118]; aby tam każdy z grodu swego to sobie dla wiadomości wy[j]mował.

Działo się to w Drogiczynie na zjeździe województwa podlaskie(g)o dla ustanowienia sprawiedliwości swej odprawienia ultimarum instantiarum, die 9 septembris, to jest w poniedziałek po narodzeniu panny Mariej, roku Pańskiego 1577.

Sebastian Suchodolski[1119] de manu propria,

Arnolphus Hlebowicz vexillifer[1120] de manu p(ro)pria,

Martinus Wąż subiudex[1121] sc(ripseru)nt,

Piotr Padkowski sędzia mielnicki[1122],

Jan Kosiński pisarz ziemie drohickiej[1123] s(ubs)c(ripse)rat,

Andrzej Jałbrzyk Wyszeński[1124] s(ubs)c(ripse)rat,

za zleceniem Melchior Kostrowski[1125],

za zleceniem sc(ripse)rat Piotr Gnojeński[1126] ręką swą,

[1116] Apolinary Gałązkowski, Melchior Kostro i Marcin Brzozowski wykonali oblatę w grodzie drohickim być może więc to oni zostali obrani na pierwszych deputatów województwa podlaskiego do sądów *ultimae instantiae*.
[1117] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1556-1587, wojewoda podlaski 1569-1587.
[1118] Zachowała się tylko oblata w księgach grodzkich mielnickich. Nie zachowały się księgi grodzkie drohickie, i brańskie w których oblatowane było owo laudum.
[1119] Sebastian Suchodolski wojski drohicki 1576-1584.
[1120] Arnolf Hlebowicz chorąży drohicki i mielnicki 1572-1592.
[1121] Marcin Wąż podsędek drohicki 1557-1587.
[1122] Piotr Padkowski (Patkowski) sędzia ziemski mielnicki 1561-1585.
[1123] Jan Kosiński pisarz ziemski drohicki 1569-1588, syn Adama Kosińskiego kasztelana podlaskiego.
[1124] Andrzej Jałbrzyk Wyszeński (Wyszyński) pisarz grodzki brański 1573-1590, podstarości grodzki brański 1590-1591, wojski drohicki 1586-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595.
[1125] Melchior Kostro podstarości drohicki 1591-1596, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, Forma nazwiska: „Kostrowski" występuje sporadycznie.
[1126] Piotr Gnojeński (Gnoiński) podkomorzy mielnicki 1578-1581.

Jan Melchior Bokiej[1127], Marcin Brzozowski[1128], Maciej Pobikrowski sędzia grodzki drogicki[1129] sc(ripsera)nt.

Ex actis castren(sibus) Drohicen(sibus), sub sigillo capitan(eali) resc(ri)ptum.

LXXII/2. Laudum sejmiku województwa lubelskiego aprobujące akcesję województwa podlaskiego do sądów ultimae instantiae, Lublin, 29 IX 1577 r. (fragmenty).

Rkp. *AGAD, Gr.br. nr 8, nlb.* ***Druk:*** *ASWL 1572-1632, s. 37-39. Oblata w urzędzie grodzkim brańskim 14 X 1577 r. (f. 2. in vigilia s. Hedvigis), dokonana przez Piotra Kryńskiego, reskryptu dokumentu oblatowanego w urzędzie grodzkim drohickim 5 X 1577 (sabb. post f. s. Francisci prox.) przez Apolinarego Gałązkowskiego[1130], gdzie został aktykowany reskrypt dokumentu oblatowanego w grodzie lubelskim 30 IX 1577 r. (f. 2 post f. s. Michaelis Archangelis) przez Andrzeja Lasotę łowczego lubelskiego[1131]. Tekst oblaty z urzędu grodzkiego brańskiego miejscami nieczytelny.*

[Oprócz deputatów z województwa lubelskiego i sandomierskiego] [---] tak też i z deputaty województwa podlaskiego, którzy we wszem przystąpili do postanowienia sądów pospolitych ultimae instantiae i one sądy aprobowali wedle ich postanowienia, które do nas przywieźli aut[h]e[n]tice z grodu drohickiego [---].

Które to ich do nas i do sądów naszych przystanie my wdzięcznie przyjmując we wszystkim je aprobujemy okrom tego, aby się te sądy tak województwa sendomirskiego, jako lubelskiego i podlaskiego nigdzie indzie nie odprawowali jedno tu w Lublinie, wedle alternaty przedtem nam z województwa sendomirskiego postanowionej i zezwolonej [---]. Tego dokładając, iż ci deputaci wszyscy tak województwa sendomirskiego, jako lubelskiego i podlaskiego mają i powinni się będą zjachać tu do Lublina na dzień 8 novembris i przysięgę na te sądy uczynić [---].

A iż pp. Podlasianie przez posły swe żądali nas za to, aby ich województwo dla odległości było naprzód sądzono, tedy my braterskiej miłości w tym dogadzając pozwoliliśmy im i pozwalamy, mając nadzieję w tych ichm. pp. Sendomirzanach, że im też tego pozwolą.

[1127] Jan Melchior Bokiej (Bokij) h. własnego.
[1128] Marcin Brzozowski podstoli podlaski i bielski 1580-1616, podstarości grodzki brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy bielski 1617-1620.
[1129] Maciej Pobikrowski sędzia grodzki drohicki, pisarz ziemski drohicki 1588-1597, sędzia ziemski drohicki 1597-1602.
[1130] Apolinary Gałązkowski (Gałązka) podsędek drohicki 1588-1598.
[1131] Andrzej Lasota łowczy lubelski 1559-1592.

[---] A iż pp. Podlasianie, bracie nasi mili i łaskawi, niektóre artykuły przyczynili w tym przyłączeniu się do sądów tych naszych generalnych, tedy my ichm. Radzi pozwalamy, gdyż im ta poprawa, jako i nam, wolna jest natenczas, a potem zawżdy społem z nami poprawiać tego będą, kiedy jedno tego będzie potrzeba [---].

Działo się to w Lublinie w niedzielę, dzień św. Michała, roku Bożego 1577.

Mikołaj Łęcki wojski lubelski[1132]; Andrzej Lassota łowczy lubelski.

LXXII/3. Laudum sejmiku województwa sandomierskiego w sprawie akcesji województwa podlaskiego do sądów ultimae instantiae, Opatów, 29 IX 1577 r. (fragmenty).

Rkp. *AGAD, Gr.br. nr 8, nlb. Oblata w urzędzie grodzkim brańskim 14 X 1577 r. (f. 2. in vigilia s. Hedvigis), dokonana przez Piotra Kryńskiego, reskryptu dokumentu oblatowanego w urzędzie grodzkim drohickim 4 X 1577 (f. 6 post f. s. Francisci prox.) przez Jana Niemierę stolnika podlaskiego.*

[---] A iż ichm pp. rady i rycerstwo województwa podlaskiego posłali posła swego, jmp. Jana Niemierę stolnika podlaskiego[1133] z pewnymi artykuły przez nie postanowionemi, chcąc się sami do naszych sądów uchwalonych województwa sendomirskiego i lubelskiego inkorporować i deputaty swe do naszych deputatów przysadzić i społecznie się z nami sądzić. My tedy takowe sądy społeczne rozumiejąc sobie [za] pożyteczne, radziśmy się do wskazania i zadości ichm. pp. województwa podlaskiego przychylili i pozwolili.

Wszakoż iż artykuły od ichm. [pp. z województwa podlaskiego][1134] potrzebują zgody z inszemi […][1135] zaś uczynić bez ichm. pp. województwa lubelskiego nie mogli. A przetośmy takowy akt wcielenia województwa podlaskiego do naszych sądów na sejmik powiatowy opatowski blisko przyszły odłożyli, gdzie się społecznie z pp. województwa lubelskiego porozumiawszy i namówiwszy do czego, kiedy kto natenczas od ichm. pp. województwa podlaskiego będzie posłany, tedy społecznie od wszystkich tych województw stanowić, namawiać i skutecznie kończyć będziem [---].

Dzieło się to w Opatowie na spolnym zjeździe w dzień św. Michała anno Domi(ni) 1577.

[1132] Mikołaj Łędzki wojski lubelski 1567-1595.
[1133] Niemiera Jan stolnik podlaski 1576-1603.
[1134] Tekst usxkodzony, lekcja domyślna.
[1135] Półtora wersa tekstu uszkodzone u dołu strony.

Hieronim Russiecki chorąży sendomirski[1136] ręką swą; Stanisława Dębiński starosta chęciński[1137]; Stanisław Lipiński podstoli ziemie sendomirskiej[1138]

[1136] Hieronim Rusiecki chorąży sandomierski 1575-1590.
[1137] Stanisław Dembiński starosta chęciński 1564.1586.
[1138] Nie występuje w spisach *Urzędników województwa sandomierskiego XVI-XVIII wieku.* Zapewne chodzi o Stanisława Lipnickiego, podstolego sandomierskiego 1578-1584.

LXXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1577 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Malborku 9 XI 1577 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 14 I 1578 r., sejmiki przedsejmowe na 5 XII 1577 r. (ASWB 1572-1655, s. 66). Sejmik mielnicki zebrał się 18 XII, gdyż uniwersał królewski został dostarczony dopiero 7 XII 1577 r. do urzędu grodzkiego mielnickiego.

LXXIII/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1577 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. mieln. nr 1, k. 463v-464 Oblata dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim przez Stanisława Orzeszkę pisarza grodzkiego mielnickiego 18 XII 1577 r. (feria quarta ante festum sancti Thomae apo(sto)li proxima Anno Domini 1577).*

Podane jest postanowienie sejmiku powiatowego przez jmci kasztelana podlaskiego[1139] i przez wszystkie urzędniki ziemskie i szlachtę powiatu mielnickiego, do urzędu grodzkiego mielnickiego przez urodzonego Stanisława Orzeszka, pisarza grodzkiego mielnickiego, które postanowione de verba ad verbum, tak się w sobie ma. Actum in conuentione particulari mielnicen(sis), feria quarta ante festum sancti Thomae apo(sto)li proxima Anno Domini 1577. Per magnifficum Matiae Sawicki castellanum podlassen, et generosus Albertum Sawicki capitaneum mielnicen(sis), Petrum Padowski judicem, Albertum Dziadkowski subjudicem, Stanislao Orzeszko notar(um) et allia(as) terrestre(s) ac totum noblilitatem districtus mielnicen(sis) cellebrat(am).

Naprzód wszystka szlachta opowiedzieli się, że listy króla JM na sejmik powiatowy mielnicki przez posłańca JKM po dniu złożonym na sejmik piąty decembris, aby trzeciego dnia, to jest siódmego decembra przyniesione są. Opowiedali się też, że posła od JKM na ten sejmik do powiatu mielnickiego z instrukcją nie masz. Wszakże JM pan kasztelan podlaski będąc praesens na tem sejmiku proponował jako wiadomem rzeczy z listów JKM o czym ma być na sejmie walnym radzono i namawiano. A tak aby się potrzebam RP dla powiatu naszego mielnickiego nie omieszkało, tedyśmy z pośrodku siebie zezwoliwszy się wszyscy obrali posły, osoby [k. 464] zacne, godne, to jest urodzonych: Piotra Gnojeńskiego dworzanina JKM, pana Krzysztofa Orzeszka, którym daliśmy zupełną a nie zamierzoną moc zlecając im na sejmie walnym blisko przyszedłem potrzeby RP sprawować, i pilnie przestrzegać, zgadzając się z inszemi posły koronnemi, zwłaszcza posły z powiatów województwa naszego podlaskiego. To im też zlecając, aby się krzywdę, która się dzieje temu powiatu mielnickiemu

[1139] Maciej Sawicki, pisarz litewski w l. 1566-1581, wojski drohicki w l. 1569-1570, starosta mielnicki w l. 1567-1574, starosta łosicki w r. 1569, kasztelan podlaski w l. 1574-1581.

na sejmie przełożyli, że listy przez posłańca króla JM są omieszkane, i po czasie złożenia sejmiku przyniesione. Tak też że według zwykłego zachowania pospolitego w powiatach posła od JKM cum instructione resta ad proporemp(te) et res necessarias p(er)… nie było. O co prosić mają JKM aby ten nasz powiat nie był z inszych upośledzon. A gdy tego będzie potrzeba, żeby sejmik dostateczny był składan. A co się dotyczy de modo judi(cio)rum ultimae instantiae, także tedy około obrony i innych rzeczy potrzebnych RP należących, to wszystko z posłami drogickiego, brańskiego powiatów zgadzać się i stanowić poruczamy.

LXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [18?] XII 1577 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Malborku 9 XI 1577 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 14 I 1578 r., sejmiki przedsejmowe na 5 XII 1577 r. (ASWB 1572-1655, s. 66). Być może sejmik drohicki zebrał się 18 XII, gdyż – analogicznie jak do grodu mielnickiego - uniwersał królewski mógł zostać dostarczony dopiero 7 XII 1577 r. do urzędu grodzkiego drohickiego. Z ziemi drohickiej wybrano posłów: Sebastiana Suchodolskiego referendarza litewskiego, wojskiego drohickiego oraz Marcina Węża podsędka drohickiego w (Posłowie ziemscy, s. 262). Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

LXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [18?] XII 1577 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Malborku 9 XI 1577 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 14 I 1578 r., sejmiki przedsejmowe na 5 XII 1577 r. (ASWB 1572-1655, s. 66). Być może sejmik ziemi bielskiej zebrał się 18 XII, gdyż – analogicznie jak do grodu mielnickiego - uniwersał królewski mógł zostać dostarczony dopiero 7 XII 1577 r. do urzędu grodzkiego brańskiego. Sejmik ziemi bielskiej wybrał posłów na sejm Melchiora Kostro i Walentego Niewierowskiego (Niewiarowskiego).

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 317.*

LXXVI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, IV (?) 1578 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała czterech kandydatów na pisarstwo ziemskie bielskie po rezygnacji Tomasza Owsianego: Jerzego Brzóskę, chorążego ziemi bielskiej, Piotra Pietkowskiego, Melchiora Kostro i Stanisława Rytela. Na sejmiku doszło do sporu z wojewodą podlaskim Mikołajem Kiszką, który mianował piątego kandydata – Adama Owsianego, pisarzowica ziemskiego bielskiego, syna Tomasza.

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 73; sygn. 17, s. 297.*

LXXVII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), V/VI (?) 1579 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Baltazara Kostro i Hieronima Mieńskiego posłami do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemskie bielskie[1140].

[1140] NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 13, k. 159v-160v.

LXXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 VI 1579 r.

Szlachta ziemi bielskiej podczas roków sądowych grodzkich wysłuchała relacji posłów do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemskie bielskie i wystosowała list do Tomasza Owsianego, byłego pisarza ziemskiego bielskiego.

LXXVIII/1. Zeznanie woźnego i świadków o poselstwie szlachty bielskiej do wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki, Brańsk, 15 VI 1579 r.

Rkps. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 13, k. 159v-160v.;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 319.*
Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 15 VI 1579 r. [feria s(e)c(un)da post festu(m) sum(m)a Trinitatis proxima a. D. 1579]*;*

[k. 159v] Nobilis Sigismundus Warel, mini(steria)lis t(er)r(est)ris g(e)n(er)alis, habitis secu(m) no(bi)l(ibus) Stanislao Malinowski[1141] et Gasparo Jabłonsky, terrigenis sibi in maius testimonium adhibitis hic p(raese)ntibus in vim suae ver[a]e ac fidelis rel(ati)onis ubiq(ue) facien(dae) recogno(vi)t, quia du(m) ex parte officialiu(m) tam terrestriu(m), qua(m) etiam castren(sium) et tocius nobilitat(is) huius terrae Bielscen(sis) cu(m) internu(n)tiis ab eisd(em) officialibus atq(ue) nobilitate missis v(ideli)cet g(e)n(er)osis Baltizaro Kostro[1142] et Hieronimo Mienski[1143] ad magnificu(m) Nicolau(m) Kiszka[1144], pallatinu(m) Podlachiae condescendebat, quiquid(em) nu(n)cii expostulabant et petentes ab eo [k. 160] nomine tocius equestris ordinis, ut ipse ex mandat(is) S.R.M. et pro off(ici)o suo, diem electionis notarii t(er)r(est)ris assignaret et p(rae)figeret, extunc p(rae)fatus palatinus Podlachiae p(rae)fatis nuntiis tale responsu(m) dedit, quod responsu(m) eidem nu(n)tii p(rae)fatis officialib(us) et univers[a]e nobilitati, quodquot tunc temporis pro terminis castren(sibus) in Bransko curia Regali fuera(n)t p(rae)sen(tes) congregati retuleru(n)t, cuius tenor est talis:

„Iż ja krom listu K.J.M. wam elekcjej złożyć nie mogę i dla tej potrzeby wojennej, chociabym rad w.m., braciej swej, w tem posłużyć chciał, ale czas krótki i wyprawa na wojnę mi nie dopuszcza, ja aczem z K.J.M. o tem mówił tak privatim, ale przedsię trzeba listu z informacją K.J.M., bez której ja nic nie mogę. Byłać i pierwej elekcja, na której ja jako mnie, dobremu i cnotliwemu panu, należało zachowałem się i mianowałem z osoby mej trzech, ale

[1141] Stanisław Malinowski, być może starosta wysocki z ramienia Radziwiłłów ok. 1572-1576.
[1142] Baltazar Kostro, prawdopodobnie syn Jana, brat Piotra i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[1143] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1144] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.

nie wiem, kto tego był przyczyną, żeśmy się nie zgodzili, ja jako pryncypał w tem tu kraju tego przestrzegam i na to oculatus chcę być, aby się mea autoritate nic nie ubliżyło, a chociaż w wasem bielskiem powiecie osiadłości nie mam, jednak tam p(ro) off(ici)o suo władzą mam. A gdyż ja mianował elekty p(ro) loco suo, czemuście się wy ze mną zgodzić nie chcieli? Nie wiem, czemu i tego cnotliwego człowieka, pana Owsianego[1145], biegacie, gdy jest godny człowiek i mądry; ja maiąc między wami pierwse mie[j]sce, potem i drudzy dygnitarze, także urzędnicy ziemscy i przedniejszy ślachcicy, moglibychmy się zgodzić, ale jest wiele między ślachtą w odrapanych sukniach, co tylko za pługiem chodzą i nie ma więcej, jedno kij doma, nic nie rozumieją, jedno z kijem gorzałki się opiwszy jako Turcy masłoku, nie mając w sobie żadnego iudiciu(m), woła, wrzeszczy: »nie chcemy tego«", etc. „I mamże ja na wrzasku tych szalonych przestawać? Azażby nie lepiej jednego rozumniejszego z brac[i]ej wybrawszy z każdej parafiej, poruczyć to jemu, któryby rychlej przestał na wotum starsych, quia multi sunt vocati, pauci vero electi. A tak to moja intencja, której chcecie wiedzieć, że ja przez[1146] listu i informacjej K.J.M. nie mogę nic uczynić, ponieważ chociabych ja i teraz na waszę prośbę elekcją złożył, [k. 160v] przedsię wy nie zgodzicie się. A co na pierwsej pięć było, to zaś na tej będzie sześć, abo i więcej. A tak wasza sprawiedliwość odłogiem leży, przeto lepiej abyście się na jedn[eg]o zgodzili, a do K.J.M. posłali, żeby go aprobował. A niechaj by to tak p(ro) hac vice tylko było, a na potem się to zapisem obwarowało, żeby już nikt takiej sequelli do was nie wnosił, gdyż i ja to widzę przeciwko prawu i widzę że słusznej rzeczy żądacie, której bym ja też wam rad pomógł, ale się czas skrócił, a ja na wojnę jadę z K.J.M., stamtąd Pan Bóg wie, jako się rychło wrociemy, a potem będzie sjem, a wam sprawiedliwości przedsię mieska się; a jeśli wam leżenia ksiąg trzeba dla munimentów i apelacji do trybunału, wsak są drudzy urzędnicy, przy których to może być", etc, etc. i wiele takich mów było, które się ściągały ad eundem sensu(m), że „krom listu K.J.M. nie mogę złożyć elekcjej". Et semper recurrebad ad sua(m) intencionem albo do swego przedsięwzięcia, które ma com(m)une cu(m) illo ambiente hanc dignitatem, inter c[a]etera, to mówił i pytał się o liście K.J.M., jeśliby go mieli, „wszakeście – powiada – do króla posyłali, a co wam ci posłowie (nie wiem, kto tam był) przynieśli, ja nie wiem, mógł K.J.M. już komu dać, a przeto ja krom listu K.J.M. elekcjej wam złożyć nie mogę", quod sic et non aliter p(rae)fatus mi(nisteri)alis audivisse et actu(m) esse retulit et nobiles attestati su(n)t, qua(m) recognitione(m) modo p(rae)misso factam memorati officiales, et universa nobilitas p(ro)testan(do) se con(tra) magnificu(m) Nicolau(m) Kiska,

[1145] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[1146] Tu w znaczeniu: bez.

pallatinu(m) Podlachiae, de aggravaminae et iniuriae suae bonae estimacionis et iusticiae p(rae)peditionis atq(ue) libertat(is) eor(um) oppressionis ad acta p(raese)ntia ingrossari admitti peteru(n)t, quibus per offitium admissu(m) est.

LXXVIII/2. List urzędników i szlachty ziemi bielskiej do Tomasza Owsianego w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemi bielskiej, Brańsk, 15 VI 1579 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 13, k. 214 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowana podczas roków sądowych grodzkich przed podstarościm brańskim Jakubem Górskim i sędzią grodzkim brańskim Melchiorem Kostro 29 VI 1579 r.* [feria secunda post octavas Corporis Christi a. D. 1579] *przez „całą szlachtę" (nobilitas tota) ziemi bielskiej. Oryginalny list był opatrzony 29 odciskami pieczęci.*

[k. 214] Braterskie chęci i służby nasze do łaski w.m.[1147] zalecamy, winszując w.m. od Pana Boga wsego dobrego, etc. Zjachawszy się na dzień dzisiejszy, jako dnia [...][1148], dla naradzenia się i obmyślawiania, co się jedno tycze wszytkich nas albo ojczyzny naszej i wolności jej, wszego dobrego, iż w.m. do obmyślawiania takowego jesteś alienus od nas, zdało się nam za rzecz przystojną i powinną upomnieć w.m. w tem przez posły nasze, ślachatne pany Nikodema Wyszeńskiego[1149], Stanisława Malinowskiego[1150], z pośrodku nas do w.m. posłane, żeby w.m. w tem imieniem naszem upomnieli, co dolega wolność ojczyzny naszej i nas samych, przy tem, żebyś w.m. do zwłoki sprawiedliwości, którą cierpiemy poniekąd z przyczyny w.m., autorem tego i przyczyną więcej już nie był. Te rzeczy wszystkie szerzej do przełożenia onem poruczyliśmy, to cokolwiek imieniem naszem mowić bedą, we wsytkiem wiarę zupełną, żebyś jem w.m. dał. A dla lepszej wiary i świadectwa pieczęci imieniem i za zleceniem wszego rycerstwa, tu na ten czas zjachałego, my, niżej podpisani, przycisnęliśmy i rękami własnemi podpisali się.

Dan w Brańsku w poniedziałek nazajutrz po świętej Trójcy roku od narodzenia Pańskiego MDLXXIX [*15 VI 1579*], w. m. bracia życzliwi i powolni.

[1147] Adresat listu to Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.
[1148] Zostawiono puste miejsce na datę.
[1149] Nikodem Jałbrzyk Wyszyński, prawdopodobnie dziedzic w Wyszonkach w ziemi bielskiej, syn Marcina, brat Andrzeja i Fabiana.
[1150] Stanisław Malinowski, być może starosta wysocki z ramienia Radziwiłłów ok. 1572-1576.

[*1*] Alb(er)tus Wysskowski[1151], iudex, propria manu, [*2*] Hipolit Jankowski[1152], podsędek, ręką swą, [*3*] Jacobus Gorski[1153], vicecapit(aneus), sc(rip)sat, [*4*] Melchior Costro[1154], iudex castren(sis) t(er)rae Bielscen(sis), [*5*] Andreas Jalbrzyk Wyszenski[1155], notarius castren(sis) Bielscen(sis), [*6*] Jacobus Szepietowski[1156] własną ręką, [*7*] Jacobus Wnorowski[1157], propria sc(rips)at, [*8*] Józef Mieński[1158] ręką własną, [*9*] Erasmus Pobikrowski[1159], [*10*] Joannes Kulesza[1160] propria manu sc(rips)at, [*11*] Jan Olędzki ręką własną.

LXXVIII/3. Relacja Nikodema Jałbrzyka Wyszyńskiego i Stanisława Malinowskiego, posłów szlachty ziemi bielskiej do Tomasza Owsianego w sprawie sporu o elekcję kandydatów na pisarstwo ziemi bielskiej, Brańsk, przed 13 VII 1579 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 13, k. 273.*

Oblatę w urzędzie grodzkim brańskim wykonali Nikodem Jałbrzyk Wyszyński i Stanisław Malinowski 13 VII 1579 r. [feria secunda ante festum Divisionis Ap(osto)lorum a. D. 1579].

[k. 273] Mowa albo prośba i napominanie panów urzędników i rycerstwa ziemie bielskiej do pana Tomasza Offsianego[1161].

Przed oddaniem kredensu powiedzieliśmy panu Offsianemu chęci y służby braterskie, tak od panów urzędników, jako i rycerstwa, zatem wziął kredens i przeczytał, kazał mówić, mówiło się potem tak, jako się napisało, po odprawie mowy powiedział w te słowa: „na ten czas kiedy w.m. panowie urzędnicy i rycerstwo do mnie z poselstwem tem odprawowali było ich na ten czas barzo wiele, a z głowami mądremi, czasu to niemało wzięło, przeto też mnie, jako jednemu, a k'temu jeszcze staremu, kiedym był młodszy, byłem też do tego

[1151] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1152] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[1153] Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.
[1154] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1155] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana i Nikodema.
[1156] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.
[1157] Jakub Wnorowski (Wnor), podpisek ziemski bielski ok. 1569-1580, komornik ziemski bielski 1580-1581, wójt suraski.
[1158] Józef Mieński, prawdopodobnie syn Mikołaja, surgatora pisarstwa ziemskiego bielskiego, brat Abrahama.
[1159] Erazm (Niemiera) Pobikrowski, dziedzic m.in. w Brześciance w ziemi bielskiej, syn Jakuba, sędziego ziemskiego drohickiego, zięć Hipolita Jankowskiego, podsędka ziemskiego bielskiego.
[1160] Jan Kulesza, prawdopodobnie sędzia grodzki brański 1568-1569, komornik ziemski bielski 1570-1595.
[1161] Tomasz Owsiany, starosta brański ok. 1546-1553, pisarz ziemski bielski 1561-1578.

sposobniejszy, potrzeba też do tego czasu niemałego, abym się sposobił, dosiągszy do tego i przyjacziół swych. A tak biorę sobie ad deliberandum". Na wszytkę mowę, co się jedno mówiło do niego, nie odmawiał nic, chyba się na to porwał: „co mi panowie urzędnicy i rycerstwo przez w.m. przypominają, abych ja miał pieniądzmi przyczciągać niektórych z rycerstwa, także pana wojewodę[1162] i na dworze pańskim, nie jestem tak bogaty albo mogę rzec i swobodny, i kto takową sprawę dawał o mnie, tedy mi na tem (jako Moskwa zwykła mówić) krzywdę czyni i nieprawda to jest". Pan Wyszeński[1163], jeden z posłów do niego, przypomniał mu na toż: „też zarazem słyszałeś w.m. sam w uszy swe na elekcjej od kilku ślachciców, którzy to w.m. wymawiali. A to pan Malinowski Jerzy[1164] i pan Filip Sokół[1165] publice to przede wsytkiemi powiadali, żeś je w.m. najdował pieniędzmi". I to przypomniał. „Wiem, żem tu miał w tej ziemi niemało przyjaciół, którem był sobie pozyskał, a mogę to rzec, żem jem i dobrze czynił; iż mię odstąpili, musiałem dosięgać na stronie przyjaciół. Jakoż i teraz w tej deliberacjej, kiedy i.m. przez w.m. będę miał powiedzieć, muszę z niemi naradzić". Owo wsystek scopus na tem mowy jego był: „deliberatus respondebo".

[1162] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.

[1163] Nikodem Jałbrzyk Wyszyński, prawdopodobnie dziedzic w Wyszonkach w ziemi bielskiej, syn Marcina, brat Andrzeja i Fabiana.

[1164] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.

[1165] Filip Sokół (Sokołowski), komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.

LXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 X 1579 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Bracławia, 20 IX 1579 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 22 XI 1579 r, termin sejmików przedsejmowych wyznaczając na koniec X 1579 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała na posłów Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego, pisarza grodzkiego brańskiego i Hieronima Mieńskiego[1166]. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

LXXIX/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 26 X 1579 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 13, k. 530;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 320.*

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 26 X 1579 r. [feria secunda ante festum sanctorum Simo(n)is et Jud[a]e Ap(osto)lorum a. D. 1579]*;*

[k. 530] Comparen(tes) cora(m) off(ici)o in actu co(n)ten(to) et actis p(rae)sen(tibus) generosi ac nobiles [*1*] Georgius Brzoska[1167], vexilifer, [*2*] Albertus Wysskowski[1168], iudex, [*3*] Ipolitus Jankowski[1169], subiudex terrae Bielscen(sis), [*4*] Stanislaus Graiewski[1170], dapifer t(er)rae Podlachiae, [*5*] Melchior Kostro[1171], iudex, [*6*] Andreas Jałbrzyk Wyssenski[1172], notarius castren(ses) t(er)rae Bielscen(sis), [*7*] Hieronimus Myenski[1173], [*8*] Petrus Piethkowski[1174], [*9*] Vale(n)tinus Niewierowski[1175], [*10*] Abraham Wissowathi[1176], [*11*] Paulus Brzozowski[1177], camerarii t(errest)res Bielscen(ses), [*12*] Georgius Malinowski[1178], [*13*] Philipus Sokołowski[1179], [*14*] Mathias Kobylenski, [*15*] Jacobus Szepiethowski[1180], [*16*]

[1166] NGAB, f. 1706, nr 13, k. 530.
[1167] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[1168] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1169] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[1170] Stanisław Grajewski, dworzanin królewski, stolnik podlaski ok. 1575-1581.
[1171] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1172] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1173] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1174] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[1175] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1176] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[1177] Paweł Brzozowski, komornik ziemski bielski ok. 1578-1604.
[1178] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.
[1179] Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.
[1180] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.

Joa(n)nes Olęczki, [*17*] Nicolaus Woyno, [*18*] Jacobus Gornic Falkowski[1181], [*19*] Michael Warpęch, [*20*] Leonardus Warpęch, [*21*] Nicolaus, [*22*] Leonardus Falkowssczy, [*23*] Martinus Czaykowski[1182], [*24*] Joannes Załęzki[1183], burgrabius Bra(n)scen(sis), [*25*] Andreas Krassowski[1184], [*26*] Joa(n)nes Woyno[1185], camerarii t(errest)res Bielscen(ses), [*27*] Albertus Woyno Szuba et alii q(uam)plurimi nobiles terigenae huius t(er)rae Bielscen(sis) pala(m), publice et verbis exp(rae)ssis recognoveru(n)t, quia iux(ta) l(itte)ras S.R.M., quibus co(n)ventu(m) particulare(m) iux(ta) iura et co(n)suetudines Regni indexerat pro die hodierna, co(n)venien(tes) huic ad oppidu(m) Bransk in eisd(em) li(tte)rae S.R.M. assignatu(m) et p(rae)fixu(m) e medio sui ad conventione(m) generale(m) Regni Warssovien(sem) in l(itte)ris S.R.M. p(rae)fixu(m) de rebus et negociis R.P. tracta(n)dis, consulendis et co(n)stituendis in suos nu(n)cios elegeru(n)t et co(n)stitueru(n)t v(ideli)cet generosos Andrea(m) Jalbrzyk Wyssenski, notariu(m) castren(sem) terrae Bielscen(sis) et Hieronimu(m) Myeński, da(n)tes et co(n)ceden(tes) eisdem suis nu(n)tiis limitata(m) potestate(m) certas ob causas, et iniurias, quibus praeminui in libertatibus nostris, maxime vero in causa notariatus t(errest)ris facesente nobis negotiu(m) magnifico palatino Podlachiae, quae o(m)nia ipse idem n(ost)ri internuntii copiosivis cora(m) vobis expone(n)t et oretenus dicent, quoru(m) quid(em) suoru(m) negocioru(m) articulos eisd(em) suis nu(n)tiis sub sigillo capita(nea)li huius t(er)rae Bielscen(sis) ad tractand(a) et componend(a) cum senatoribus et nu(n)tiis Regni Poloniae pro co(n)ventione p(rae)senti per S.R.M. indicta co(n)gregatis tractandi, co(n)sule(n)di, dicendi, agendi et co(n)stitue(n)di suis negotiis, in quibus est eis concessa limitata potestas, no(n) rece[de]ndis promite(n)tes id totu(m), quic(ui)d eis concessu(m) ad tracta(n)dum in articulios descriptu(m) est, id quod actu(m), factu(m) ve fuerit ab eisq(ue) in nullo recedendo, pro rato et grato habe(re) no(n) aliter ac si soli omnes ibi personaliter adessent, quae o(m)nia p(rae)missa o(m)nes suis in personas sunt attestati.

[1181] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.
[1182] Marcin Czajkowski (Czajka), komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1565-1566.
[1183] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1184] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[1185] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.

LXXX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 18 XI 1579 r.

Szlachta ziemi bielskiej na ponownym sejmiku wybrała czterech kandydatów na pisarstwo ziemskie bielskie po rezygnacji Tomasza Owsianego: Jerzego Brzóskę, chorążego ziemi bielskiej, Piotra Pietkowskiego, Melchiora Kostro, sędziego grodzkiego brańskiego i Stanisława Rytela. Znów doszło do sporu z wojewodą podlaskim Mikołajem Kiszką, który mianował piątego kandydata – Adama Owsianego, syna Tomasza, pisarzowica ziemskiego bielskiego. W związku z tym urzędnicy i szlachta ziemi bielskiej złożyli protestację w księgach grodzkich brańskich. Ostatecznie król Stefan Batory powołał na pisarstwo ziemskie bielskie Jerzego Brzóskę[1186].

LXXX/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko wojewodzie podlaskiemu Mikołajowi Kiszce, Brańsk, 18 XI 1579 r.

Rkp. *NGAB, f. 1744, op. 1, sygn. 7, k. 1-4.*

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 18 XI 1579 r. [[feria qu]arta an(te) festu(m) s(an)ctae Helisabet [proxima] a. D. 1579].

[k. 1] Ad offitiu(m) et acta p(rae)sen(tia) castren(sia) venien(tes) p(er)sonal(ite)r generosi et nobiles [*1*] Georgius Brzoska[1187], vexilifer, [*2*] Albertus Wysskowski[1188], iudex, [*2*] Ipolitus Jankowski[1189], subiudex t(er)rae Bielscen(sis), [*3*] Stanislaus Graiewski[1190], dapifer t(er)rae Podlachiae, [*4*] Melchior Kostro[1191], iudex, [*5*] Andreas Jałbrzyk Wyssenski[1192], notarius, castren(ses) terrae Bielscen(sis), [*6*] Hieronimus Mieński[1193], [*7*] Petrus Pietkowski[1194], [*8*] Vale(n)tinus Niewierowski[1195], [*9*] Abraha(m) Wissowathi[1196], [*10*] Paulus Brzozowski[1197],

[1186] *Urzędnicy podlascy*, s. 43-44, nr 82.
[1187] Jerzy Brzóska, chorąży ziemi bielskiej 1563-1579, pisarz ziemski bielski 1579-1585.
[1188] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1189] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[1190] Stanisław Grajewski, dworzanin królewski, stolnik podlaski ok. 1575-1581.
[1191] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1192] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1193] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1194] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[1195] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1196] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.
[1197] Paweł Brzozowski, komornik ziemski bielski ok. 1578-1604.

camerarii t(errest)res Bielscen(ses), [*11*] Georgius Malinowski[1198], [*12*] Philipus Sokołowski[1199], [*13*] Mathias Kobylenski, [*14*] Jacobus Szepiethowski[1200], [*15*] Joa(n)nes Olęczki, [*16*] Nicolaus Woyno, [*17*] Jacobus Gornic Falkowsky[1201], [*18*] Michael Warpęch, [*19*] Leonardus Warpęch, [*20*] Nicolaus, [*21*] Leonardus Falkowssczy, [*22*] Martinus Czaykowski[1202], [*23*] Joa(n)nes Załęzki[1203], burgrabius Bra(n)scen(sis), [*24*] Andreas Krassowski[1204], [*25*] Joa(n)nes Woyno[1205], camerarii t(errest)res Bielscen(ses), [*26*] Albertus Woyno Szuba, [*27*] Moyses Szepiethowski, [*28*] Stanislaus Gąssowski, [*29*] Michael Siestrzeytowsky, [*30*] Baltizar, [*31*] Stanislaus, [*32*] Janusius Falkowssczy, [*33*] Nicolaus Sokołowsky, [*34*] Martinus Kalnicki[1206] de Domanowo[1207], [*35*] Paulus Brzoska, [*36*] Troianus Wysseński[1208], [*37*] Venceslaus, [*38*] Chr(ist)opherus Nagorkowie[1209], [*39*] Andreas Wysskowski[1210], [*40*] Joa(n)nes Jałbrzyk Wyssenski[1211], vexiliferides, [*41*] Bernardus, [*42*] Joa(n)nes[1212], [*43*] Jacobus Krassowssczy, [*44*] Stanislaus Brzozowski Kozula[1213], [*45*] Stanislaus Goleiewski, [*46*] Joa(n)nes Borowski, [*47*] Albertus Wypych[1214], [*48*] Martinus, [*49*] Baltizar Wyssenssczy, [*50*] Gabriel Wypych, [*51*] Laure(n)tius Brzoska, [*52*] Valetinus Mosczicki[1215], [*53*] Jozephus Rzączca, [*54*] Mathias Krassowski, [*55*] Joa(n)nes Salomonis Wypych, [*56*] Stanislaus, [*57*] Erasmus, [*58*] Vale(n)tinus Kostrowie, [*59*] Joa(n)nes, [*60*] Chr(ist)opherus, [*61*] Matheus, [*62*] Michael, [*63*] Andreas, [*64*] Nicodemus Lubowie, [*65*]

[1198] Jerzy Malinowski, prawdopodobnie syn Jerzego, podstarościego brańskiego.
[1199] Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.
[1200] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601, syn Jana.
[1201] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.
[1202] Marcin Czajkowski (Czajka), komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1565-1566.
[1203] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1204] Andrzej Krassowski, komornik ziemski bielski ok. 1568-1584, syn Mroczka (Mroczesława), komornika ziemskiego bielskiego.
[1205] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[1206] Marcin Kalnicki, być może pisarz miasta Brańska 1569.
[1207] Domanowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski), ośrodek parafii domanowskiej.
[1208] Trojan Wyszyński, być może Trojan Wypych Wyszyński, komornik ziemski bielski ok. 1584-1621, podstarości suraski 1590-1591, poborca ziemi bielskiej, syn Mateusza, podwojewodziego podlaskiego.
[1209] Zapewne Nagórkowie Wyszyńscy.
[1210] Andrzej Wyszkowski, być może syn Jakuba, brat Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego i Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.
[1211] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[1212] Jan Krassowski, być może syn Mroczka (Mroczesława) i brat Andrzeja, komorników ziemskich bielskich.
[1213] Stanisław Kozula Brzozowski, prawdopodobnie brat Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1214] Prawdopodobnie Wypych Wyszyński, dziedzic w Wyszonkach Wypychach w ziemi bielskiej.
[1215] Walenty Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.

Petrus[1216], [*66*] Baltizar[1217], [*67*] Martinus, [*68*] Joa(n)nes, [*69*] Jacobus Kostrowie, [*70*] Alexa(n)der Gawin, [*71*] Joannes Szepiethowski, [*72*] Nicolaus, [*73*] Joa(n)nes Malinowssczy, [*74*] Albertus Kąth, [*75*] Joa(n)nes Krupa Woynowie, [*76*] Gregorius Niwiensky, [*77*] Symon Daniłowsky, [*78*] Petrus Snieczienski, [*79*] Joa(n)nes Skwarek, [*80*] Laure(n)tius Woyno, [k. 1v] [*81*] [...][1218], [*82*] [Albertus] Wathlewskj[1219], vicecapitaneus Sarazen(sis), [*83*] [...][1220] Rytel[1221], [*84*] Ada(mus) Jalbrzyk Wyssenski[1222], [*85*] Stanislaus Jabłonsky, [*86*] [J]acobus Gieralth[1223], [*87*] Raphael, [*88*] Fra(n)ciscus, [*89*] Michael, [*90*] Hieronimus, [*91*] [Mat]eus Rosskowssczy, [*92*] Martinus Łupienski, [*93*] Joa(n)nes Rosskowski, [*94*] Helias Niwiensky, [*95*] Paulus Woyno, [*96*] Zacharias Łupienski, [*97*] Jozephus Sokolowski, [*98*] Michael Makowski, [*99*] Stanislaus Zarzecki, [*100*] Martinus, [*101*] Laure(n)tius Gąssowssczy, [*102*] Jacobus olim Joa(n)nis Falkowski, [*103*] Gregorius Kropilnicki, [*104*] Stanislaus Gąssowski Wazbuth, [*105*] Stanislaus Brussowski, [*106*] Joa(n)nes Kostro, [*107*] Alb(er)tus, [*108*] Joa(n)nes Łopienssczy, [*109*] Calixtius Rzepny, [*110*] Joa(n)nes Markowski, [*111*] Jacobus Ossinka, [*112*] Matheus Gąssowski, [*113*] Mathias Osinka, [*114*] Faelix Jabloński, [*115*] Stanislaus Łopieński, [*116*] Stanislaus Woyno Krupa, [*117*] Raphael, [*118*] Jacobus, [*119*] Martinus Porossczy, [*120*] Sebestianus Skwarek, [*121*] Stanislaus Zdrod, [*122*] Georgius Poroski, [*123*] Elias Wypych, [*124*] Stanislaus Rykacz, [*125*] Stanislaus Perkowski, [*126*] Thomas Kikolski, [*127*] Georgius Prossenski, [*128*] Faelix Wnor, [*129*] Alb(er)tus Łapa, [*130*] Nicolaus Brzozowski, [*131*] Petrus Srednicki, [*132*] Jozephus Buczinski, [*133*] Albertus Malinowski, [*134*] Raphael Kalinowski, [*135*] Jacobus Dworak, [*136*] Martinus Łupienski, [*137*] Moyses Skłodo, [*138*] Joa(n)nes Bolesta, [*139*] Raphael Kobylenski, [*140*] Sebestianus, [*141*] Alb(er)tus, [*142*] Salomon, [*143*] Stanislaus Perkowssczy, [*144*] Nicolaus Łopieński, [*145*] Petrus Nossek, [*146*] Joa(n)nes Perka, [*147*] Marcus Poroski, [*148*] Joa(n)nes, [*149*] Mathias Jabłonssczy, [*150*] Joa(n)nes Myslek, [*151*] Joa(n)nes Raczibor, [*152*] Nicolaus Jabłoński, [*153*] Sebestianus Zdroykowski, [*154*] Caspar

[1216] Piotr Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, zapewne syn Jana, brat Melchiora i Baltazara.
[1217] Baltazar Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, zapewne syn Jana, brat Piotra i Melchiora.
[1218] Uszkodzenie tekstu na 2 słowa.
[1219] Wojciech Watlewski, podstarości suraski ok. 1568-1589.
[1220] Uszkodzenia tekstu na 1 słowo.
[1221] Zapewne Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego.
[1222] Adam Jałbrzyk Wyszyński, prawdopodobnie dziedzic w Wyszonkach w ziemi bielskiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Andrzeja, Fabiana i Nikodema.
[1223] Jakub Gierałt (Gierałtowski), prawdopodobnie dziedzic w Gierałtach w ziemi bielskiej, zapewne geometra ziemi bielskiej 1579, komornik ziemski bielski ok. 1584-1609.

Jabłonski, [*155*] Nicolaus Kulikowski, [*156*] Alb(er)tus Drąg, [*157*] Andreas Iczkowski, [*158*] Alb(er)tus Falkowski, [*159*] Thomas Bogussewski, [*160*] Albertus Buczienski, [*161*] Joa(n)nes Jabłoński, [*162*] Symon de Woyczіechy[1224], [*163*] Gregorius Włosth[1225], [*164*] Leonardus, [*165*] Stanislaus Olssewssczy, [*166*] Troianus Kosienski, [*167*] Stanislaus Drąg, [*168*] Georgius Stypułkowski, [*169*] Ada(mus) Kostro, [*170*] Jacobus, [*171*] Gaspar, [*172*] Ve(n)ceslaus Gorssczy, [*173*] Joa(n)nes Zebrowski, [*174*] Martinus Zaleski, [*175*] Stanislaus, [*176*] Vale(n)tinus Wypychowie, [*177*] Joa(n)nes Osinka, [*178*] Florianus Brzozowski, [*179*] Baltizar Warel, [*180*] Erasmus Brzozowski, [*181*] Florianus Makowka Koczmier, [*182*] Gregorius Perkowski, [*183*] Andreas, [*184*] Hrehor, [*185*] Hryc, [*186*] Laure(n)tius, [*187*] Kurylo, [*188*] Raphael Polethylowie, [*189*] Stanislaus Gorski, [*190*] Sebestianus, [*191*] Petrus Zakrzewssczy, [*192*] Albertus Swięcki, [*193*] Andreas Groch, [*194*] Izaias Krassowski, [*195*] Mathias, [*196*] Baltizar Zalesczy, [*197*] Joa(n)nes Szepiethowski, [*198*] Mathias Kalinowski, [*199*] Michael Zaleski, [*200*] Joa(n)nes Lipski, [*201*] Joa(n)nes Chodor, [*202*] Nicolaus Lapa, [*203*] Laure(n)tius Rzączca, [*204*] Sebestianus, [*205*] Stanislaus Porossczy, [*206*] Stanislaus Srednicki, [*207*] Nicolaus Barto(lomae)i, [k. 2] [*208*] [...][1226] Nicolai Jablonssczy, [*209*] Joa(n)n[es] [...][1227],[*210*] [Ni]colaus Baykowski, [*220*] Michael Kalinowski, [*221*] Mathias [...][1228], [*222*] [...][1229] Kalinowski, [*223*] Benedictus, [*224*] Martinus Niwiensscz, [*225*] Gregori[us], [*226*] [...][1230], [*227*] Symon, [*228*] Jacobus Mierzwieńssczy, [*229*] Mathias Olssewski, [*230*] Stanisla[us] [...]siński, [*231*] Martinus, [*232*] Paulus, [*233*] Joannes, [*234*] Vale(n)tinus, [*235*] Mathias, [*236*] Andreas, [*237*] Sebestianus, [*238*] Petrus, [*239*] Gotardus, [*240*] Lucas, [*241*] Mathias, [*242*] Thomas Mierzwiensscz, [*243*] Mathias, [*244*] Chr(ist)opherus Olssewsczy, [*245*] Martinus oli(m) Petri Krassowski, [*246*] Michael Brzoska, [*247*] Pretslaus Brzoska, [*248*] Leonardus, [*249*] Martinus Wyssenssczy, [*250*] Baltizar Zdrod, [*251*] Laure(n)tius Kostro, [*252*] Seraphin, [*253*] Joa(n)nes, [*254*] Vale(n)tinus Sklodowie, [*255*] Gregorius, [*256*] Joa(n)nes, [*257*] Stanislaus, [*258*] Paulus Piotrasskowie, [*259*] Jacobus, [*260*] Gregorius, [*261*] Joa(n)nes Koczmierowie, [*262*] Joa(n)nes, [*263*] Bartolomeus, [*264*] Alb(er)tus, [*265*] Mathias, [*266*] Nicolaus Chodorowie, [*267*] Mathias, [*268*] Paulus, [*269*] Seraphin, [*270*] Stanislaus, [*271*] Mathias, [*272*] Nicolaus, [*273*] Venceslaus, [*274*] Alb(er)tus,

[1224] Wojciechy, właśc. Wyszonki Wojciechy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1225] Prawdopodobnie Grzegorz Włost Wyszyński, dziedzic w Wyszonkach Włostach w ziemi bielskiej.
[1226] Uszkodzenia tekstu na 1 słowo.
[1227] Uszkodzenia tekstu na 1 słowo.
[1228] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[1229] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.
[1230] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.

[*275*] Stanislaus Zalessczy, [*276*] Joa(n)nes, [*277*] Petrus, [*278*] Mathias, [*279*] Jacobus de Niwino Borowe[1231], [*280*] Florianus, [*281*] Joa(n)nes, [*282*] Faelix Brzozowssczy, [*283*] Urbanus Czaczkowski et alii q(uam)plurimi nobiles et incolae huius terrae Bielscen(sis) die hodierna huc co(n)gregati ad co(n)ventu(m) electionis per magnificu(m) Nicolau(m) Kisska[1232], palatinu(m) terraru(m) Podlachiae, assignata iux(ta) mandatu(m) et iussu(m) S.R.M., cora(m) eod(em) offitio manifestan(tes) se graviter questi su(n)t in et co(n)tra magnificu(m) Nicolau(m) Kisska, palatinu(m) Podlachiae, capitaneu(m) Bielscen(sem) et Drohicen(sem), de eo, quia ipse co(n)travenien(do) iuribus et statut(is) Regni atq(ue) privilegio et praerogativis, quibus incolae huius terrae Bielscen(sis) utu(n)tur, im(m)o in vilipe(n)diu(m) et iniuria(m) eoru(n)d(em) maxima(m) die hodierna electionis no(ta)rii t(errest)ris per eu(m) assignata ad locu(m) co(n)suetu(m) ecclesiae hic in oppidu(m) Bransk habita secu(m) maxima cohorte hominu(m) ad id studiose instructoru(m) et aliis q(uam)plurimis co(m)plicibus, dumq(ue) ipsi iuxta statut(os), privilegia et libertates suas e medio sui uti decuit unanimiter qu(atu)or viros nobiles, iuris peritos, ad hocq(ue) off(i)cio notariatus idoneos, de R.P.q(ue) bene meritos elegerint, extu(n)c ipse autoritate sua privata uti p(rae)missu(m) est, cu(m) generoso Joa(n)ne Faraur Łoknicki[1233], Theophilo Brzozowski[1234], quo(n)d(am) succa(mera)rio t(errest)ri terrae Bielscen(sis), Alexio Brzeznicki, Martino Brzozowski[1235], co(n)tra statut(os), iura atq(ue) libertates eoru(m) ac privilegia unu(m) ellectu(m) v(ideli)cet nobilem Stanislau(m) Rythel[1236], homine(m) bene posessionatu(m), et ad hoc off(iciu)m notariatus idoneu(m) ex ordine qu(atu)or electoru(m) per eos ad illud off(iciu)m notariatus e medio sui elleguntur [k. 2v] [...][1237] hac ad id habito [...][1238] [A]damu(m) Ofsiany[1239] viole(n)ter nominavit [...][1240] no(n) consencieba(n)t et ad p(rae)sens no(n) consentiu(n)t, im(m)o eu(m) [...]eru(n)t nullisq(ue) r(ati)onibus, observationibus ad unanime(m) et mutua(m) eoru(m) sente(n)cia(m) se revocari et adduce(re) mi(ni)me potuit, et

[1231] Niwino (Niewino) Borowe, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[1232] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[1233] Jan Faraur Łoknicki, wojski ziemi bielskiej 1569-1581.
[1234] Teofil Brzozowski, syndyk ziemi bielskiej 1547-1548, komornik ziemski bielski ok. 1550-1559, podstarości grodzki brański 1559-1569, podkomorzy ziemi bielskiej 1569-1580.
[1235] Prawdopodobnie Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1236] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego.
[1237] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1238] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1239] Adam Owsiany, chorąży ziemi bielskiej 1579-1588, syn Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1240] Kilka słów nieczytelnych i uszkodzonych.

[...][1241] pluralitas votoru(m) in co(n)trariis se(n)tenciis, semper co(n)cludi pauciore(m) numeru(m), im(m)o temere et frivol(ite)r circa sua(m) sente(n)cia(m) et priore(m) elecione(m) et praese(n)tacione(m), qua(m) Leopolia(m) miserat ad S.R.M. stetit, co(n)tra eoru(m) omniu(m) sente(n)cia(m), neq(ue) vota ex utraq(ue) parte in regestru(m) scripta ma(nus) sua subscribe(re), praese(n)tacione(m)q(ue) in loco publico electionis subscribe(re) et sigillo suo obsignare voluit, sed qua(m)primu(m) de loco suo sese movit et abiit, q(uod) ipsi co(n)tra eu(n)d(em) mi(nisteri)alibus t(errest)ribus et nob(i)l(ibus) certis p(rotesta)ti su(n)t, et verifica(n)do inte(n)dione(m) suae querellae statueru(n)t cora(m) off(ici)o mi(nisteri)ales t(errest)res v(ideli)cet nobiles Sigismu(n)d(um) Warel, Alb(er)tu(m) Łopienski, Stanislau(m) Włosth, Nicolau(m) Jablonski, generales Regni, Stanislau(m) Rossko, Petru(m) Koczmier, Sebestianu(m) Dworak, Stanislau(m) Jabłoński, Bartho(lome)um Kropilniczki, Stanislau(m) Piekuth, Georgiu(m) Łapa, Venceslau(m) Kulessa, Sebestianu(m) Moykowski cu(m) nob(ilibus) Laure(n)tio Wierzbowski, Martino Sczieckliczki, Laure(n)tio Kraiewski terigenis eisdem mi(nisteri)alibus in maius testimoniu(m) adhibitis, qui p(er)sonal(ite)r in vi(m) suae verae ac fidelis rell(ati)onis ubiq(ue) facien(dae) recognoveru(n)t et quilibet eor(um) recognovit, q(uod) p(rae)fati co(n)querentes sup(er) recensitu(m) palatinu(m) de iniectione ad hoc off(iciu)m notariatus nobilis Adae Offsiany protestati su(n)t et adera(n)t p(rae)sentes videru(n)tq(ue) du(m) universa nobilitas unanimiter ad off(iciu)m notariatus e medio sui qu(atu)or viros idoneos elegit v(ideli)cet generosos et nobiles Georgiu(m) Brzoska, vexiliferu(m) Bielscen(sem), Petru(m) Piethkowski, Melchiorem Kostro, Stanislau(m) Rythel, excepto palatino, et qui(n)q(ue) nobilibus superius nominatis et tand(em) ex eisd(em) q(uat)uor electis p(rae)fatus palatinus autoritate sua privata ipsis nob(i)l(ibus) no(n) consentibus, im(m)o repugna(n)tibus in locu(m) quarti electi v(ideli)cet generosi Stanislai Rythel nobile(m) Adamu(m) Offsiany nominavit, veru(m) p(rae)fati nobiles universi superius exp(rae)ssi eiusmodi nominatione(m) impugnaba(n)t, et no(n) suscipieba(n)t, prout et no(n) susceperu(n)t, sermonesq(ue) et exortacionem ad [k. 3] magnificu(m) d(omin)um palatinu(m) [...][1242] ut sequitur, quaru(m) series verbor(um) tales erat: „[...][1243] życzylibyśmy byli nie tylko sobie, ale i w.m., m.[p.] wojewodo, a pogotowu [*sic*] ojczyźnie i R.P. [...][1244], której żeś też w.m. jeden i owszem, przedni syn i mem[brum], pomagał by nam w.m. pospołu dźwigać krzywdy jej, która słusznie jako i nas wszech ma dolegać w.m., a osobliwie miałby się w.m.

[1241] Nieczytelne 2 słowa.
[1242] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1243] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1244] Uszkodzenie tekstu na 1 słowo.

użalić krzywdy pospolitej, którą bracia naszy albo to koło wszytko i pozostali w domu bracia, iż sprawiedliwości przez tak długi czas cierpią i my wszytcy cierpiemy, która jest fu(n)dament wszego dobrego w każdej R.P. i z której a tylko z tej samej cnoty boni viri appella(n)tur, dziwujemy się temu a zwłaszcza osobie w.m. jako dygnitarzowi w ziemi naszej, który sustine persona(m) duplice(m), a jaka jest tych dwu rzeczy od w.m. powinność, a iż widziemy to m.p. wojewodo i w.m. wszytcy łaskawi panowie, iż pan Ofsiany[1245] nie szuka pokoju ani do wolnego obierania elektów spólnie się z nami ma i owszem przywiódł tu za sobą niemałą kupę ludzi z inszego powiatu, to jest drogickiego, do naszej RP nie należącech, czego mu się iście, jeśliby był miłośnikiem ojczyzny swej i spólnego dobra jej, czynić nie godziło cu(m) alienigenis zmawiać się i przywodzić z sobą z inszego kraju ludzi na nas i na bracią naszą, znaczy się w tem fractia[1246] et temeritas jego, iż on przedsię niechce przez dobre, ale przez złe media przychodzić, nie życząc[1247] coby było z zezwolenia naszego spólnego i całą wolnością naszą, tylko żeby jedno turbował dobry rząd, a wolność pospolitą naszę targał, i spólne a jednakie wszech nas zezwolenie, a tak w.m.n.m.p. prosiemy, aby w.m. pro autoritate sua tanq(uam) custos publicae pacis rozkazał się im od nas wyłęczyć i z naszego koła wyniść, a w.m. też panowie prosiemy, abyście nam w.m. ustąpili, nie bądźcie w.m. in aliena RP curiosi, bo jako w.m. tu znamy nieosiadli, tak też do naszych spraw i aktu niniejszego elekcjej nie należycie. A iż afekt w.m. z strony pana Offsianego szkodliwy jest wolności naszej, nic inego [*sic*] czynić nie możemy, jedno mocnie i statecznie [k. 3v] [...][1248] przystoi dobrem synom jej [...][1249] używać tego musiemy, co w.m. nie chcesz leczyć [z ła]ski swej będąc wysadzony na to pirwszem skozem[1250], po[niew]aż żal by nam więtszy ta elekcja przynieść mogła niżeli pożytek, a całość wolności naszej. I widziemy to na oko, że nad prawo i zwyczaje koron(n)e K.J.M. kazał nam tę elekcją przez w.m. złożyć, chocieśmy o nię nie prosili ani jej na(m) potrzeba była, bochmy zgodnie przedtem już elektów czterech na ten urząd pisarski obrali, ktoreśmy do Lwowa prezentowali K.J.M., jednak folgując zdaniu K.J.M. zjachaliśmy się oto i na tę wtórą elekcją a sente(n)cji [*sic*] nasze przychylając się do pirwszej elekcjej na którąjeśmy zgodni byli i na ten czas jesteśmy (wyjąwszy kilku), gdy też i w.m. przy pirwszej elekcjej stoi, i sentencji swej, a od niej nie odstępujesz, także i my przy swej pirwszej stojemy mocnie a od niej nie odstępujemy i na ten urząd pisarski też elekty, którzy od nas i na pirwszej

[1245] Chodzi o Tomasza Owsianego, oskarżanego o promowanie syna.
[1246] Frakcyja, frakcja – od łac. fractio – rozbicie, podział, rozdarcie, również: stronnictwo.
[1247] Powtórzono: nie życząc.
[1248] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1249] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[1250] Skoz = skaz – oświadczenie, ukazanie, pokazanie.

elekcjej byli obrani, to jest urodzone i szlachetne Gerzego [*sic*] Brzoskę, chorążego ziemie bielskiej, Piotra Pietkowskiego, Malchera Kostra, sędziego grodzkiego ziemie bielskiej, Stanisława Rytela, a nie syna p(ana) Ofsianego, który nam jest extraordinarie od w.m. intrudowan, stojemy tedy przy niej statecznie, oświadczając się na w.m., panie wojewodo, że w.m. nam gwałt i naszej wolności czynisz informując K.J.M., jakoby między nami zgoda nie miała bydź, co się pokazało z prezentacjej w.m. do Lwowa posłanej, nie przez nas obywatele tej ziemi publice w kościele, gdzie elekcja czyniona była, pieczętowanej, za ten nasz przed stany wszemi koron(n)emi da Pan Bóg na sejmie opowiedzieć musiemy, a nie będzieli K.J.M. aprobować chciał jednego z elektów naszych, któreśmy obrali, cóż inego [*sic*] działać mamy, żebyśmy ucisku w sprawiedliwości nie mieli, jedno aby i.m. jako me(m)bra unius corporis zastawili się o to i pokazali to K.J.M., że nam w.m. wtaczasz szkodliwe abusus przeciw prawu pospolite(mu) i wolność, gdzyż to prawo mamy po sobie Zygmu(n)ta Augusta króla w Piotrkowie roku 1550: „et in o(m)nibus rebus libertas nobiliu(m) co(n)servatur, libera ellectio iudicis et subiudicis ac notarii illis esse debet, nos aute(m) nemini alii tale off(iciu)m dabimus nisi uni ex his qu(atu)or [k. 4] viris quoquid(em) ab o(m)nibus g(e)n(er)ale(m) fuere electi et [...][1251] illoru(m) declarati”[1252]. A więc to będzie g(e)n(er)ale(m) ab o(m)nibus [...][1253] pięć albo dziesięć odłącza i to się przedte(m) w domu swem [...]wią, albo się też z tem, co dawno praktykuje, zmówią. Nie raczże tedy w.m.m.p. wojewodo K.J.M. przywodzić (możem tak nazwać informacją a nie prezentacją, której w.m. nie masz de iure) do tego, za którą był urósł wstęp ad opprime(n)d(am) nostra(m) libertate(m), toć to pestis in R.P., gdzie jeden chce, ut eius dominat(io)ni o(m)nia tenere(n)tur, a nam się nie godzi dać wolności naszej wydzierać, by też ad extrema przyść miało, czego sobie nie życzemy i starać się o to tak będziemy za pomocą Bożą, jakoby nie tem kogo nam gwałtem, a nad prawo w.m. elektem dajesz i nie pięć, kiedy go obiorą, pisarzem naszem był, ale których wszytcy obieramy i na nich zezwalamy, godnemi ich wszystcy bydź rozumiejąc i zawsze pożytecznych, a przedte(m) dobrze zasłużonych nam i RP naszej, gdyż w takowe(m) gwałcie a ubliżeniu wolności, jeśliby się to nam miało dziać przez w.m. osobę tylko jednę, m.p. wojewodo, dosyć modeste a nic nad prawo i wolność naszę postępujemy i postępowaliśmy w mowach naszych z w.m., poniewasz się w.m. przeciwko prawu tak jasnemu zasadzić raczył, nie inaczej postąpić musiemy z w.m., jedno to odnieść tak, jako się i wyżej wspominało stanom wszytkiem koro(n)ne(m) na sjem

[1251] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.

[1252] Tekstu przywileju nie udało się odnaleźć. Zapewne uzyskał go posłujący w 1550 r. do króla w imieniu szlachty ziemi bielskiej Jan Krassowski.

[1253] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.

da Pa(n) Bóg, a ci poznają, jeśliżechmy się domawiali i domawiać się będziemy nad prawo koro(n)ne pospolite, poznają też z osoby w.m., iako w.m. miłujesz ojczyznę swoję i wolność jej. Poznają i powin(n)ość w.m. senatorską, której do tego czasu iakoś w.m. postrzegał. Quae o(m)nia p(rae)missa ut superius co(n)tine(n)tur descript(um) gesta et facta esse, atq(ue) audivisse p(rae)fati mi(nisteri)ales recognoveru(n)t et nobiles attestati su(n)t. Qua(m)quid(em) querella(m) et recognitione(m) ministerialiu(m) atq(ue) nobiliu(m) memorati universi nobiles ad electione(m) co(n)gregati co(n)quere(n)tes [...][1254] ad acta p(rae)sentia co(n)notari et inscribi admitti, quibus [...][1255] [ad]missa(m) est.

[1254] Uszkodzenie tekstu na 2 słowa.
[1255] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.

LXXXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 5 I 1581 r.

Król Stefan Batory uniwersałem datowanym w Wilnie 11 XI 1580 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 22 I 1581 r., termin sejmików przedsejmowych wyznaczając na grudzień/styczeń 1580 r., zaś sejmików generalnych na 8 I 1581 r. (Druk: ASWPiK, t. I, s. 28). Uniwersał i instrukcja królewska skierowane do ziemi drohickiej nie zachowały się.

LXXXI/1. Instrukcja szlachty ziemi drohickiej dana posłom na sejm, wraz laudum tejże ziemi, Drohiczyn, 5 I 1581 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 93, k. 2-4. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 6 I 1581 r. (f. 5 post foestum Circumcisionis) przez osobę niewymienioną z nazwiska.*

[Instrukcja].

My urzędnicy i wszystko rycerstwo ziemie i powiatu drogickiego na sejmik powiatowy w Drogiczynie pro die quinta mensis ianuarii przez KJM PNM złożony, zjachawszy się przy obieraniu posłów spośrodku nas na sejm walny do Warszawy, pewne namowy i artykuły namówiliśmy i spisali, które się tak w sobie od słowa do słowa mają.

Naprzód aby pp. posłowie do żadnej rzeczy nie przystępowali, jeśliby przyszło do jakiego poparcia wojny[1256], albo czego jakiego potrzebnego, ażby się dosyć stało przywilejowi incorporationis we wszystkiem w Lublinie danemu a. D. 1569[1257]. To jest, aby były wszystkie onera i cła litewskie zniesione, które niedawno są uczynione, po daniu tego przywileju incorporationis. Albowiem na Podlaszu nie były nigdy żadne [c]ła, jedno te były cła litewskie. A [kie]dy je w Wilnie zapłacił, tedy na tech [przyko]morkach[1258] jeno kwity ukazał od te[go][1259] [aby bezpie]czen[1260] był.

Wtóry artykuł. Iż też [jest][1261] niemniejsze ubliżenie RP […][1262], iż Mała Polska nie płaci [k. 2v.] żadnech podatków jeno z łan[a]. [Któ]ry łan uczyni włók sześć albo sied[em].

[1256] Sejm został zwołany pomiędzy kampanią wielkołucką a kampanią pskowską, podczas toczonych przez Stefana Batorego wojen z Carstwem Moskiewskim.
[1257] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.]*.
[1258] Urwany początek słowa.
[1259] Urwany koniec słowa.
[1260] Lekcja domyślna. Urwany lewy dolny róg strony.
[1261] Lekcja domyślna. Urwany lewy dolny róg strony.
[1262] Luka na 1- 2 słowa. Urwany lewy dolny róg strony.

[A w] Wielkiej Polsce, albo Mazowszu, albo [na] Podliaszu płacą z włók. A tak i w ten[czas], jeśliby była potrzeba do poparcia wojny, żeby było pomiarkowanie. Gdyż pod jednem prawem siedziem, jednakiech wo[l]ności[1263] używamy, niech też i jednako RP służem tak podatkami, jako i służbą wojenną. A nie mają się ichm. pp. Małopolanie czego wybawiać, gdyż u ichm. gronty są lepsze i urodzajniejsze niźli u nas, czego u nas nie masz. A gdzieby na te obadwa artykuły niedosyć się stało, redy pp. posłowie nasi nie mają się do żadnej rzeczy przystępować, ale cum solenni p(ro)testatione odjachać.

Trzeci artykuł. Mają tego pp. posłowie podlascy pilnie przestrzegać, aby żadnej deputacjej nie odprawowano przez nich. Ale aby bywał z województwa dwa, a przynajmniej jeden, by czego nowego nie wniesiono i szkodliwego na Podliasze. Albowiem gdy nam relacją poselstwa swego z Warszawy pp. posłowie czynili przeszłego sejmu[1264], dali nam tego sprawę, iż nie wiem[y] którzy napisali więc o pora[d]lne[1265], iż było zadzierżane od czasu incorporationis. Za domówieniem posłów naszych wymazano je było to pora[d]lne. Dotąd poradlnego mieli nie dawać, aż dokąd by się dosyć stało przywilejowi incorporationis. Które przedsię za listami KJM tedyż my je już zapłacili nad powinność. Bo jako jest w statucie napisano przywileju Ludwikowego a. 1374[1266], otóż to pora[d]lne na wyznanie zwierzchności JKM płacone być ma. Bo choćby się i dosyć stało przywilejowi incorporationis jakoż się nie stało, tedyśmy byli nie powinni płacić jeno [k. 3] […][1267] nieboszczyka pana naszego [Zygmunt]a Augusta i Henryka [Walezego] tak [podczas inter]regni[1268], gdyby króla pana naszego nie było. I cokolwiek [odda]liśmy i nad powinność płacili, toś[my] płacili widząc JKM pana swego tej sławnej Korony i WKL przytecznego [sic], że cokolwiek do szafunku JKM dojdzie, obrona JKM jedno ku rozmnożeniu tych państw z łaski Bożej szczęśliwie. A tak potrzeba zawżdy być przy deputacjej każdej posłowi naszemu, przynamniej dwom albo jednemu w prawie biegłemu, acz mamy Statut[1269] koronny, ale są też i constitutiones dawne potrzebne, których posłowie mają przestrzegać pilnie.

[1263] Powinno być: wolności.
[1264] Sejm walny warszawski obradował w okresie XI 1579 – I 1580 r.
[1265] Poradlne – podatek od łanu ziemi chłopskiej. Od końca XIV w. coraz częściej nazywany łanowym.
[1266] Przywilej generalny nadany szlachcie polskiej przez króla Ludwika Węgierskiego w Koszycach w 1374 r. M.in. zwalniał szlachtę od poradlnego, oprócz opłaty 2 gr. rocznie z łanu użytkowanego przez kmieci.
[1267] Urwany cały górny wers tekstu i lewy górny róg karty. Prawdopodobnie w tym wersie znajdował się incipit: *Czwarty artykuł*.
[1268] Lekcja domyślna.
[1269] Chodzi o *Statuty* Jana Łaskiego (*Commune incliti Poloniae Regni privilegium, constitutionum et indultuum, publicitus decretorum approbatorumque*), zatwierdzone przez króla Aleksandra Jagiellończyka na sejmie koronnym w Radomiu w 1505 r. VC, t. I, vol. 1., s. 162-172.

Piąty artykuł. Iż jest sprawiedliwość na świecie potrzebna, bo ją Pan Bóg sam rozkazał czynić. A ludzie mając afekty do brania niepobożnego nad zwyczaj i nad statut przekazają [sic]. Co się pokazało na Trybunale[1270] przeszłem na wszystkiech ludziach. Teraz dochodzi nas to, iż na tem Trybunale teraźniejszem jeszcze więcej. Otóż tego potrzeba, aby była deklaracja na to, iżby jedno a finali dec(re)to brali, a nie od accessorium. Pisarz też co ma brać wedle statutu Władysława Jagiełło grosz 1, a. 1433[1271], i Kazimierza [Jagiellończyka] w Opokach w 1454[1272], i Zygmunta [I] w Krakowie, a. 1510. A on liczy po gr 15 a nie tylko od dekretu, ale od każdego accessorium. A od ekstraktu nie wypłaci się. Panowie też deputaci pisarzowi folgują, bo sami nad zwyczaj i statut wyciągają. Pan sędzia ziemski onego [k. 3v.] województwa, albo sieradzki, a[lbo lubel]ski[1273], którzy też i votum nie ma[ją, nie mogą[1274]] tam przy nich siedzi[eć]. Ten też po piąci groszy ni dla czego bierze. Niech swoje sądy, lubelski lubelskie, a sieradzki sieradzkie odprawuje, a nie nasze, podlaskie.

[Szósty artykuł][1275]. Żołnierze, którzy między temi czasy przez Podlasze ciągnęli, szkody niemało na rycerstwie, miastom i poddanem, tak KJM, jako i wszystkiego rycerstwa na Podlaszu podziałały szkody, na podwody biorąc etc. Przeto te angaria i szkody nieznośne pp. posłowie mają KJM et statibus Regni opowiedzieć, aby była ta licencja, która się dzieje nad wolnością, pohamowana.

[Laudum].

My urzędnicy i wszystko rycerstwo, na sejmik tej ziemie powiatu drohickiego powiatowy w Drogiczynie, pro die quinta mensis ianuarii złożony przez KJM PNM, zjachawszy się i uczciwie, jako przystoi, posła KJM ur. p. Łukasza Górnickiego starosty tykocińskiego, sekretarza JKM cum li(tte)ris creditoriis, przesłuchawszy instrukcjej KJM przez p. posła do nas podanej. Z której jeśmy wyrozumieli, iż KJM PNM o swech wiernech poddanech i o rozszarpanej części niemałej ojczyzny naszej przez wzięcie Wielkiech Łuk[1276] i zburzenia inszech zamków, wielkie, za pomocą Boga Wszechmogącego, staranie czyni. Ale jakoż nie wyrozumieli, żeby jeszcze więcej JKM PNM za tą zaczętą wojnę nad tem nieprzyjacielem

[1270] Trybunał Główny Koronny został powołany konstytucją sejmu z 1578 r. VC, t. II, vol. 1, s. 406-411.
[1271] Wydany przez króla Władysława Jagiełłę przywilej krakowski z 1433 r., potwierdzał i rozszerzał postanowienia przywileju jedlneńskiego z 1430 r.
[1272] Przywileje nieszawskie nadane przez króla Kazimierza Jagiellończyka w 1454 r.
[1273] Lekcja domyślna, tekst urwany.
[1274] Lekcja domyślna, tekst urwany.
[1275] W tekście został wstawiony akapit, ale pominięty kolejny incipit.
[1276] Wielkie Łuki – twierdza moskiewska zdobyta w 1580 r., podczas drugiej kampanii Stefana Batorego.

koronnem kniaziem moskiewskiem[1277], za pomocą Bożą, poprzestawać umyślił. Z którego takiego szczęśliwego zaczęcia niechaj Bóg Wszechmogący pochwalon będzie. [k. 4]. […][1278] KJM PNM wierni poddani życzemy długiego [i] fortunnego panowania w dobrem zdrowiu, przy łasce Bożej.

Wedle listów sejmikowych do nas oddanych, na sejm walny koronny pro die vigesima tertia[1279] ianuarii przez KJM złożony [w] Warszawie, na stanowienie koło potrzeb RP, które nam byli przez posła KJM prezentowali i na inszych RP koronnej, spośrodku siebie obraliśmy posły, ludzie zacne do tego godne, urodzone, jmp. Arnolfa Hlebowicza Korczewskiego[1280] chorążego powiatów drohickiego i mielnickiego i p. Tomasza Owsianego. Którem-eśmy dali plenam et in omnimodam absolutamque potestatem z pp. posły inszemi koronnemi in negotiis RP społecznie porozumiewać, zgadzać i stanowić.

Przy którem obieraniu posłów, za opowiadaniem jmp. Lenarta Mężeńskiego poborce KJM, który nie chcąc żadnej suspicjej na sobie ponosić u skarbu i u szlachty wszystkiej, gotów był czynić [z] siebie liczbę wedle publicas constitutiones. Tedy dla słuchania tej to liczby, spośrodku siebie wysadziliśmy, obrali i naznaczyli ichm. p. Jana Saczka sędziego grodzkiego, p. Antoniego Swinarskiego komornika ziemskiego drogickiego i p. Jerzego Kossowskiego, ludzie mądre i zacne. Do której liczby słuchania jmp. poborcę, v(ig)ore pr(aese)ntis conventus particularis, diem f(e)r(i)am se(cun)d(a)m an(te) fo(e)stu(m) conversionis s(an)cti Pauli[1281], który przypadnie w tydzień po tych rokach grodzkich drogickiech naznaczyli i prefigowali na zamku JKM w Drogiczynie.

[1277] Iwan IV Groźny.
[1278] Urwany cały górny wers tekstu i lewy górny róg karty.
[1279] Omyłka, sejm rozpoczął obrady 22 I.
[1280] Arnolf Hlebowicz Korczewski chorąży drohicki i mielnicki 1572-1592. Korczew (Korczewo) wieś szlachecka w ziemi drohickiej, obecnie w woj. mazowieckim, pow. siedleckim.
[1281] 23 I 1581 r.

LXXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 I 1581 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Wilnie 11 XI 1580 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 22 I 1581 r., termin zgromadzenia się sejmików przedsejmowych wyznaczając na grudzień/styczeń 1580 r., zaś sejmików generalnych na 8 I 1581 r. (Druk: ASWPiK, t. I, s. 28). Szlachta ziemi bielskiej wybrała Melchiora Kostro, sędziego grodzkiego brańskiego i Piotra Pietkowskiego posłami na sejm warszawski. Posłem królewskim na sejmik ziemi bielskiej był Łukasz Górnicki, starosta tykociński i wasilkowski[1282]*. Posłami na sejmik generalny mazowiecki w Warszawie zostali wybrani Andrzej Jałbrzyk Wyszyński pisarz grodzki brański i Wojciech Sieklucki*[1283]*.*

LXXXII/1. Relacja komornika królewskiego Pawła Pałuckiego o dostarczeniu uniwersału króla Stefana Batorego wyznaczającego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 4 XII 1580 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 7, k. 235.*

Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 4 XII 1580 r. [sabato in vigilia s(anctae) Barbarae virginis].

[k. 235] Ad off(iciu)m et acta pr(aese)ntia castren(sia) t(er)rae Bielscen(sis) p(ersona)l(ite)r venien(s) nobilis Paulus Paluczki, cubicularius S.R.M., hodierna die obtullit ac reproduxit l(itte)ras S.R.M. sigillo S.R.M. Regni Poloniae communit(is) ad ma(n)datu(m) propriu(m) S.R.M. magnifico Joanni Dulski[1284], castellano Culmen(si), capitaneo Rogoznen(si), Sweczen(si), Branscen(si), Sarazen(si)que vel in eius absentia suo vicecapi(tane)o Branscen(si)[1285] script(as), quibus l(itte)ris S.R.M. conventu(m) g(e)n(er)alem Regni Poloniae Warssoviae pro die XXII mensis ianuarii [*22 I 1581*] nec non conventu(m) particulare(m) pallatinatus Podlachiae in Bransko pro die quinta mensis ianuarii [*5 I 1581*] et g(e)n(er)alem Warschowi[a]e pro die duodecima ianuarii [*12 I 1581*] cellebran(dis) significare et inducere dignata est. Et alias qua(m) plurimas l(itte)ras ad officiales et no(bi)les t(er)rae huius Bielscen(sis) sub sigillo R.M. scriptas exibuit, ad off(iciu)mq(ue) capita(nea)le Branscen(se) porrexit, quas ad acta pr(aese)ntia castren(sia) Branscen(sia) ingrossandas et omnibus

[1282] AGAD, ASK, dz. 1, sygn. 261, sk. 198.

[1283] ANK, ZZG, sygn. 15, s. 40.

[1284] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

[1285] Podstarościm brańskim był wówczas Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.

officialibus universisq(ue) nob(i)l(ibus) eiusd(em) l(itte)ras S.R.M. cu(m) hac r(evere)ntia, qua decet suscepit et ad acta pr(aese)ntia castren(sia) ingrossare, ac mi(nisteri)alibus t(e)r(rest)rib(us) Bielscen(sibus) reffere et publicare ex debito off(ic)ii sui fecit, dilige(n)t(e)rq(ue) cura(vi)t.

LXXXII/2. Laudum sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 5 I 1581 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 7, k. 334v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 5 I 1581 r.* [feria quinta in vigilia Epiffania p(roxima) a. D. 1581]*; **Skrót:** ANK, ZZG, sygn. 15, s. 38.*

[k. 334v] Comparen(tes) p(ersona)l(ite)r coram off(ici)o et actis pr(aese)ntibus castren(sibus) Bielscen(sibus) magnifici, generosi, nobiles et tota millitia ac nobilitas huius terrae Bielscen(sis) pro conventionalesq(ue) congregat[a]e palam, publice ac expresse fassi sunt et reco(gnove)r(un)t, quia satisfaciendo mandato et l(itte)ris S.R.M. conventionalibus convenien(tes) hic ad oppidu(m) Bransk die hodierna per magnificum d(omi)num Joannem Dulski[1286], castellanu(m) Culmen(sem), capitaneum Bra(n)scen(sem), Rogozinen(sem) et Sarazen(sem) illis praefixo e medio sui ad conventum generalem Warssaviae prox(im)e cellebrand(am) g(e)n(er)osos Melchiorem Kostro[1287], iudicem castr(ensem), Petrum Piethkowski[1288], nuncios suos ellegerunt et constitueru(n)t, dan(tes) et conceden(tes) praefatis suis nunciis in negotio R.P. per S.R.M. in instructione ad conventu(m) particulare(m) misso, tum in necessitatibus et gravaminibus suis cu(m) S.R.M. et consiliariis atq(ue) nunciis incliti Regni Pol(oniae) limittata(m) potestatem et facultatem, atq(ue) articulos certos conscriptos dicen(di), statuen(di), tractan(di), et p(rae)sertim si contribucio per ordines Regni laudata fuerit, ut non concedant et non consentiant nisi ad talem contribuc(i)o(ne)m qualis (prae)teritis annis solvebat(u)r propter famem et pauperitate(m) subditoru(m), promitten(tes) id totu(m) quicquid per eosd(em) nuncios eor(um) actu(m), gestu(m) et factu(m) fuerit pro rato et grato suscipere non aliter ac si soli circa talia adessent, et id attentassent.

[1286] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

[1287] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[1288] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.

LXXXIII. Uniwersał Stefana Batorego do szlachty województwa podlaskiego w sprawie poradlnego (podymnego), Warszawa, 18 III 1581 r.

Rkp. *NGABM, F. 1708, op. 1, nr 205, k. 70-70v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 17 VII 1581 r (f. 2 post f. Diuisionis Apostolorum proxima).*

Stefan z łaski Bożey król Polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie etc. siedmiogrodzkie.

Wszem wobec i każdemu z osobna wojewodom, kasztelanom i innym któregokolwiek stanu, zacności, powołania, urzędu i konditiej będącym duchownym i świeckim ziemie i województwa podlaskie[g]o obywatelom, którym to wiedzieć należy, a do których wiadomości ten list nasz przyjdzie, uprzejmie i wiernie nam miłemi łaskę naszą królewską uprzejmie i wiernie nam mili. Mamy wiadomość od szlachetnego Mikołaja Jastrzębskiego komornika i egzekutora podatku naszego poradlne[g]o, iż niektóre stany w województwie tym za pretekstem urzędu senatorskie[g]o, który na sobie noszą, także i insze osoby za ich powodem, a więcej snać z uporu jakiegoś a niechęci do nas i praw naszych poradlnego albo podymnego własnego podatku naszego według przywilejów koronnych i podlaskich, także konstytucji przeszłych i teraźniejszego sejmu nam przysługującego jako insi obywatele podlascy z powinności swej i miłości przeciwko nam wydali, nie chcą. Przeto dla napomnienia ich, a ulżenia od egzekucjej poddanym ich skaraliśmy. Taki uniwersał nasz i deklaracią o tym widać i wydaliśmy: iż senatorom wojewodom tylko, a kasztelanom przed nimi, na miejscach wojewodzich będącym, zwłaszcza w województwie mazowieckim egzempcją od tego podatku przez króle przodki nasze jest pozwolona; druga, że nie od koronaciej naszej, ale od przywileju inkorporacji Podlasia do Korony według konstytucyi sejmowych ma być nam ten podatek płacony. A tak rozkazujemy wszystkim i każdemu z osobna, aby nie wymawiając się tymi i żadnemi inszymi wątpliwościami, którzy do tego czasu takowego podatku nie wpłacili zasiadłych poddanych swoich, także z przedmieszczan według pierwszego uniwersału [k. 70v] naszego i obyczaju tego jako insi już wypłacili za lat siedemnaście od uniej do rąk tegoż posłańca i egzekutora nasze[g]o, z powinności swey , z ramienia naszego płacili pod grabieżą w statutach koronnych opisaną. A starostom miejsc onych naszym podlaskim rozkazujemy, aby według pierwszych uniwersałów i rozkazania naszego jako w sprawie własnego prowentu nasze[g]o temu posłańcowi naszemu pomocni byli i sług swych grodzkich na egzekucją statutową do wsi tych, z których by na czas naznaczony od tegoż posłańca tegoż podatku nie zapłacono, posyłać i in[n]e, i wszelakiej pomocy do tego dawać i przychylnemi być nie wzbraniali się i prawa z upornych czynić. Także tego uniwersału naszego publikować nie

omieszkali, dla łaski naszej i powinności urzędów swych, inaczej nie czyniąc. Do czego dla świadectwa ręką śmy własną podpisali i pieczęć koronną przycisnąć kazali.

Dan w Warszawie, dnia 18 miesiąca marca Roku 1581, a panowania naszego piątego,

Stephanus Rex.

LXXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, [18 II?] 1582 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym pod Pskowem, 29 X 1581 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 9 III 1582 r., sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej do Mielnika na 20 XII 1581 r. Sejmik zapewne nie zdążył się zebrać w wyznaczonym terminie, ze względu na fakt, iż oblata uniwersału tylko o cztery dni poprzedzała czas jego obrad. Sejm walny obradował w Warszawie w okresie 4 X – 25 XI 1582 r.

LXXXIV/1. Uniwersał Stefana Batorego, z obozu pod Pskowem, 29 X 1581 r.

Rkp. *AGAD, Gr. mieln. nr 3, k. 387v-388. Oblata: 16 XII 1581 r.*

[k. 387v] Stefan z Bożej łaski król polski wieli ksiądz litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflancki K[ról] i siedmiogrodzki.

Urodzonemu Wojciechowi Sawickiemu staroście naszemu mielnickiemu wiernie nam miłemu in absentia vicecapitaneo [1 wyraz?] . Urodzony wiernie [k. 388] nam miły. Dla pilnych i ważnych przyczyn złożyliśmy sejm walny koronny w Warszawie na dzień dziewiąty marca, który sejm wedle zwyczaju uprzedzać mają sejmiki powiatowe województwa podlaskiego, w Mielniku na dzień dwudziesty miesiąca decembra. A główny w Warszawie na dzień siódmy miesiąca stycznia blisko przyszły. Rozkazujemy tedy WT odbyć te sejmiki. W miastach i miasteczkach starostwa swego we dni targowe, wedle zwyczaju przez woźnego obwołać i publikować rozkazał. Posyłam tedy WT listy częścią intitulowane w kancelariej naszej, częścią też przez tytułów, rozkazując, abyś tak te, które intitulowane są, jako też i te, które bez tytułów, tytuli urzędnikom ziemskim i ludziom szlacheckim starostwa swego napisawszy rozesłał bez omieszkania. A sam też Wierność Twoja abyś tak na sejmiku powiatowym, jako też i głównym był i starał się z pilnością wespołek z innemi, aby na nich posłowie na sejm walny słusznie i wedle praw ludzie spokojni, stateczni a mądrzy i w sprawach a potrzebach Rzeczypospolitej biegli, i ci którzy by Rzeczpospoli[tą] miłowali, a nie swych rzeczy własnych jedno spraw Rzeczypospoli[tej] byli pilni, obrani byli. Aby o wszech sprawach i potrzebach koronnych z nami i radami naszemi radzić dostatecznie mogli. Uczynisz to WT z powinności urzędu swego i dla łaski naszej.

Dan z obozu pod Pskowem, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca octobra Roku Pańskiego MDLXXXI, a panowania naszego roku szóstego.

Na własne JKMci rozkazanie [nieczytelny podpis, i dopisek:] Widziem to, że gdybyśmy nie byli oderwani stąd dla sejmu walnego, rychlej by się ta wojna i lepiej zawrzeć mogła, jako

to WW wyrozumieją z posła naszego. [k. 388v] Dla tego żądamy za radą panów rad, którzy są przy nas, a zwłaszcza WKL abyście Wierność w tę deliberatią odprawili, żeby sejmu walnego na sejmikach głównych wielkopolskich i małopolskich, wszakże nie może li być inaczej, o toż my już, ażeby już i sejm walny złożyli. Lecz WW obaczą rzeczą samą, że my to podajemy, co na zdrowie jest Rzeczypospolitej.

LXXXIV/2. List wierzytelny (kredens) Stefana Batorego wydany Walentemu Niewiarowskiemu, posłowi królewskiemu na sejmik przedsejmowy mielnicki, z obozu pod Pskowem, 28 X 1581 r.

Rkp. *AGAD, Gr. mieln., nr 3, k. 400-400v: Oblata: 16 XII 1581 r.*

Stephanus Dei gratia Rex Polniae, Magnus dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae et Transilvaniea Princeps.

Magnificis, generosis, et nobilibus in conuentu particulari mielnicen(sis) congregutis. Sincere et fidelibus nobis dilectis gra(tiam) nostram. Magnifici, generosi, nobiles. Sinc(ere) et fis dilacti dedimus negotium generoso Valentino Niewiarowski teloneatori Podlachiae nuncio nostro vt in conuentio particulari mielnicensis in congregatione. Since(re) et fide? [1 wyraz?] eaquaead vrgentae RP necessitates hoc persertim tempore pertinent nostro [k. 400v] nomine referat et exponat quae cum magni sint momenti floramur sincere et fide [2 wyrazy?] attente excipiant et andiant fidem(quae) [1 wyraz?] nostro nuntio in is quae nostro nomine referent sin(cere) et fidelitates vestrae adhibeant atq(ae) porro animos studia et voluntates quar(ae) accomonodent nostrib(usquae) curris studis et laborib(us) ad ingerrit. Ita quidem ne RP bono in statu rerum putinu(s) definisse igsistimari possunt faciant veni officio suo ac fide … prime consentaneam gratianiq(uae) nostram signam.

Datum ex castris ad Pscoviam, die XXVIII octobris Anno Domini MDLXXXI primo Regni …? N(ost)ri Anno sexto. Stephanus Rex.

LXXXIV/3. Legacja Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, przedstawiona przez Walentego Niewiarowskiego posła królewskiego, z obozu pod Pskowem, 29 X 1581 r.

Rkp. *AGAD, Gr. mieln., nr 3, k. 400v-408.*

Oblata: 16 XII 1581 r.

[k. 400v] Poseł nasz przyszedłszy tam, gdzie będzie rycerstwo i stany na sejmik powiatowy wyżej pomieniony zgromadzone i zebrane w jedność społeczną i w jednostajną

opowiedziawszy naprzód łaskę naszą królewską w te słowa [k. 401] rzecz uczyni. Barzo by tego życzył JKM RP i sobie , aby koniec tej wojny z Moskiewskim już się stał. Bo jakoby RP od kosztu, tak też i JKM i od kosztu i od frasunków, trudów, niebezpieczeństw uspokoił się, lecz do tego nie mógł przyjść, aby by mógł uczynić dobry koniec. Co JKM do tego ciśnie, że rad nie rad musi popierać RP, co ku dobremu jej należy, nie chcąc jej omylnem jakim postanowieniem pokoju zawodzić. Bo pewna to jest rzecz co stany na przeszłych sejmiech upatrzywali, iż tem nieprzyjacielem, pokój nie tylko wieczny, ale do insze[g]o słuszne[g]o czasu, pewny być nie może, dokąd mu się barki nie odetniej, bo za wyrościem pierza , zaś z czasem bujał. Tej tedy przyczyny i posłowie je[g]o, co w Warszawie byli, z którymi nie tylko Ich M panowie rady, ale i deputatowie z stanu posłów ziemskich (co Moskiewski jako tyran, od JKM za krzywdę bierze, pisząc do JKM) potym traktowali, pokój dojść nie mógł, ale poparcie wojny tej uchwalone było. Za którą uchwałą sejmową, gdy król JM gotował się znowu do Moskwy i udawszy się do WKL, do Grodna przyjechał, przybieżał do króla JM goniec moskiewski z listem, w którym nieprzyjaciel ten uczynił nadzieję o słuszniejszych kondycjach, pokoju, a prosił o glejt na posły. Acz znając przewrotny animusz Król JM [k. 401v] Moskiewskiego, ze to wszystko na zwłokę, a na skrócenie czasu do wojny czynił, jednak uczynił to, że glejt na posły dał , nie chcąc opuścić żadnej occasiej starania się o słuszny pokój. Wszakże nie ubezpieczając się na żadne otuchy Moskiewskie[g]o, ani opuszczając nic zgoła, wedle dostatku i możności swej, tego czego gotowość do wojny potrzebowała. Do Wilna potym za glejtem tym przyjechali do JKM posłowie moskiewscy i tam będą na namowach z panami radami, po kilka kroć za pozwoleniem im tego przez JKM. Podali naprzód od pana swego pisanie tytułu braterskie[g]o. Potem postępowali zamki wszystkie, zostawiwszy tam tylko na pana swego cztery te zamki Nowogródek Liflantski[1289], albo Niczbausz[?]. A gdy ich Thalibow i Narew[1290] odstąpili, też przy tym Połocka[1291], Jeziechrzyszcz[1292] i Uświcza[1293]. A

[1289] Nowogródek Inflancki, miejscowość położona w dawnych Inflantach, na południe od Dorpatu, na północ od Marienburga.

[1290] Narwa, miejscowość w dawnych Inflantach w pobliżu Zatoki Ryskiej. Dzisiaj znajduje się w północno-wschodnej części terytorium Estonii przy granicy z Rosją.

[1291] Połock, dzisiaj miasto w północnej części Białorusi u ujścia Połoty do Dźwiny.

[1292] Jezierzyszcze, dzisiaj osiedle typu miejskiego na Białorusi w rejonie horodeckim obwodu witebskiego.

[1293] Uświat, dzisiaj osiedle typu miejskiego w Rosji w obwodzie pskowskim.

chcieli, żeby król JM Wielkie Łuki[1294], Chołm[1295] , Wieliż[1296], Zawołocze[1297] wrócił. Rad był król JM tym kondycjom bardzo, i był poniekąd tej nadzieje, że za małą poprawą tych kondycji mogło do pokoju przyjść, i pragnąc uspokojenia rychłego z nieprzyjacielem tym nie gardził co postanowiono. Domagał się jednak w traktaciech moskiewskich z pany radami, aby i tych czterech zamków w Liflanciech[1298] moskiewski odstąpił. Ażeby Siebież[1299], który na połockim gruncie postawił, i który jest ku wielkiej przeszkodzie nawigacjej dzwińskiej zniósł obiecując też Drusę [?] z swej strony zrzucić. Postępował też [k.402] Wielkie Łuki i Zawołocze i Chołm. A mimo to dla dobrej przyjaźni, aby między królem JM a wielkim kniaziem i państwy zobopólnymi pewny już pokój, tym snadniej doszedł, zamilczywał król JM kilka powiatów do których RP prawo ma na Smoleńsko[1300] i insze zamki dawno zabrane. A iż pan ich o wielką szkodę i nakład wojenny przyprawił króla JM i RP i podawał posłom moskiewskie[g]o, że chciał za nagrodę cztery kroć sto tysięcy, w czym jednak panowie rady ofiarowali się, że mieli się przyczynić do króla JM, aby jeszcze umiarkowanie z strony nakładu jakie było. Lecz posłowie moskiewscy opowiedzieli się, że nie mieli poruczenia o wiecznym pokoju postanowienia czynić, ani tych czterech zamków w Liflaniciech ustępować, ale wzięli to do pana swego i prosili, aby z tym posłali po naukę, co im od króla JM pozwolono i z gońcem ich Dzierżka[1301] dworzanina do Moskwy posłano. Już król JM był niemal pewny pokoju inie dla inszej przyczyny ruszył się był sam i ludzie swe do granice, tak dawne jako i te za rozkazaniem króla JM pan kanclerz[1302], znowu był przywiódł i inni, tak je przywiedli, jedno żeby tym barziej był poparł tych traktatów. A gdy król JM był w Połocku[1303], wrócił się tenże goniec z Moskwy, przez którego Moskiewski nie [k. 402v] iż by kondycji swych poprawić, i na to co po nim słusznie król JM chciał , pozwolić miał. Ale owszem tego wszystkiego, co już przez posły swe w Wilnie podawał nazad umknął. A wzruszywszy wszystkie kondycje, insze, już daleko podlejsze podał. Zostawiał sobie w Inflanciech zamki,

[1294] Wielkie Łuki, miasteczko na obu brzegach rzeki Łowaci i na wyspie Dziatłówce.
[1295] Chołm, dzisiaj położony w Rosji, w obwodzie nowogrodzkim, 200 km na południe od Nowogrodu Wielkiego.
[1296] Wieliż, miasto na prawym brzegu Dźwiny przy ujściu rzeki Wieliży. W 1585 roku Stefan Batory nadał miastu herb(w polu błękitnym obnażony miecz, ze złotym krzyżem na górze. Król nadał miastu rozliczne przywileje.
[1297] Zawołocze, miasteczko w guberni pskowskiej, niegdyś drewniana twierdza zbudowana na jeziorze Białym przez mieszkańców Nowogrodu Wielkiego. Oblężona w II kampanii Stefana Batorego w dniach: 5-23 X 1580 r.
[1298] Chodzi o Inflanty.
[1299] Siebież, dzisiaj miasto w Rosji w obwodzie pskowskim między jeziorami Siebieżskim i Orono.
[1300] Smoleńsk, miasto w Rosji, położone nad Dnieprem, stolica obwodu smoleńskiego.
[1301] Krzysztof Dzierżek, dworzanin, poseł do Moskwy, wysłany przez Stefana Batorego w 1582 r.
[1302] Jan Sariusz Zamoyski, h. Jelita, sekretarz królewski od 1565 r., podkanclerzy koronny od 1576 r., kanclerz wielki koronny od 1578 r. i hetman wielki koronny od 1581 r.
[1303] Połock, dzisiaj miasto w Białorusi, u ujścia Połoty do Dźwiny.

między którymi najdują się co przedniejsze, te mianowicie: Narew[1304], Niczhaus[?], Kirzepe[?], Absel [?] , Samerpol, Ulsen, Oldenhorn, Warenberg, Derp[1305], Falkienach, Randen[1306], Ryngen[1307], Kongolth, Kawelachth, Laczes, Falkoph, Adesz, Perchol, Awerpol, Weihenstein, Thalin[1308], Kolk, Kiszel, Paktesz, Woluchow, Kasth, Volk, Wygal, Magel, Łuk Wielkich[1309], Połocka, Newla[1310], Wieliża[1311], Zawołocza[1312] i innych zamków, które są pod niem pobrane i które w ręku króla JM nie odstępował. A w Iflanciech co książę kurlanckie Magnus, ryżanie i szlachta liflancka trzymają. A tych niektórych barzo lichych, i które nieprzyjaciel ten trzyma, ustępował: Krenczburka, Berchana, Kokenhausa, Sędniehowin, Luzen[1313], Rezitan, Wolmar, Thrykatu, Ronebursz, Marienburg i tych o których wszyscy Liflanci co przy JKM są, nie wiedzą gdzie byli i kto by trzymał, musiałby być jakie błahe dworzyszcza szlacheckie: Wobumsza, Amalitepil, Hermur, Kolebero, Itenen, Framusza, Wołodimije, Rathwa, Rawotowa Obhopel. Inakszego też zastanowienia pokoju, jedno do piąci, albo sześci lat tylko uczynić [k. 403] nie chciał. Pisał przy tym list trochę sprośny i szkaradny do króla JM. Zaczym król JM bacząc jawnie animusz przewrotny a obłudny nieprzyjaciela tego, iż nie szczerze o pokoju traktuje, ale to, to owo na zwłokę czasu podaje (do czego się i sam potym posłowi pańskiemu przyznał) miał radę z pany radami i z ludźmi rycerskiemi, kiedy by się obrócić miał z wojskiem. A iż jednostajne w tym wszech zdania były, gdyby Psków wrócon JKM był, żeby zatem nieprzyjaciel ten od Liflanckiej ziemie, i od morza mógł być odstrychnion snadnie. A zatym rychlej wojnie by był koniec, i tym by snadniej do słuszniejszych kondycjej pokoju przyczynion był, pomniąc też o tym na sejmie była namowa i to conclusu(m) było nie jedna c się, aby wszystkich Liflant Moskiewski odstąpił. Udał się król JM do opugnaciej Pskowa[1314], gdy już był w ciągnieniu ku Pskowu, od Połocka wnet życzył strach Moskiewskie[g]o, tak że zamku na dobrem miejscu, i dosyć obronne[g]o Krasne[g]o Horodka, którego nasi za króla Zygmunta Augusta dobywali,

[1304] Narwa.
[1305] Prawdopodobnie chodzi o Dorpat, dzisiejsze Tartu, miasto w Estonii.
[1306] Randen, miejscowość w pobliżu Dorpatu (Tartu).
[1307] Ryngen, miejscowość w pobliżu Dorpatu (Tartu).
[1308] Tallin, w l. 1219-1918 Rewel. Dzisiaj stolica i największe miasto w Estonii, położone na północy kraju, na brzegu Zatoki Tallińskiej.
[1309] Wielkie Łuki, miasto w dzisiejszej Rosji położone nad rzeką Łowacią.
[1310] Newel, dzisiaj miasto w Rosji w obwodzie pskowskim, położone nad jeziorem Newel.
[1311] Wieliż, miasto w dzisiejszej Rosji, położone na brzegu Dźwiny.
[1312] Zawołocze, drewniana twierdza rosyjska zbudowana na jeziorze Bystrym przez mieszkańców Nowogrodu Wielkiego w 1536 r.
[1313] Lutzen (Lucyn), łot. Ludza, miasto w Łotwie nad jeziorem Lucyńskim.
[1314] Psków, miasto w Rosji nad jeziorem Pejpus, stolica obwodu pskowskiego. Jeden z najstarszych ośrodków miejskich Rusi.

odbieżał, który zamek, król JM, że na niem siła należało, ludźmi swemi osadził, także i zamku Wieliże odbieżał. Przyszedł potem król JM pod Ostrów, zamek murowany, ten trzecie[g]o dnia po oblężeniu wziął, gdy się baszty dwie z dział stłukły, o czym nie zaniechał król JM panom radom, przez pisanie swe oznajmić. Przystąpił zatem król JM do opugnaciej Pskowa, obaczył in ambitu wielkość i moc taką miasta tego, że nie tylko insze miasta w północnych krajach, ale też i gdzie indziej siła znacznych miast [k. 403v] przechodzi. Ludzie w mieście do obrony moc wielką, snadź tych , co jeśli nie wpuści bronią, tedy z siekierą, na czem w każdym oblężeniu wiele należy władać mogą, o czterdzieści tysięcy, a dusz wszelakich o sto tysięcy, dział i prochów tak wiele, że nie tylko w jednym mieście , ale dosyć by w ziemi jakiej rządnej tyle należć tego. Zatym upatrował miejsce, z którego by najsnadniej miasto dobywać, i tam stąd kazał ludziom swoim szańcować się i do miasta z dział bić. Gdy ze dwóch stron wybite były dziury w murze, tedy enpictitas et feruor militum effecit, że prędzej skoczyli do dziur, a nacz była potrzeba, za czym też skuteczne[g]o effectu ta ich przeciw nieprzyjaciela, acz wielką szkodę? Nieprzyjacielowi przyniosła w przednich prawie ludziach, dobrze z mniejszą szkodą naszych. Potem prochów, które się musiały nie szanować, jęło się przebierać, których poki z Rygi nie dowieziono podkopów z kilka stron kosztowało się. Ale te pożytku nie mogli uczynić dla skały, która po tym, blisko już samego muru przeszkodziła. Nie zaniechawszy pod ten czas używać starktegemata rozmaitych. Po kilka kroć co ludzie wodą i ziemią pokuszali się wpaść w miasto, są ubici czterystu, ich przedniejszy wódz pojman, dwieście dziesiętych bojarskich i strzelców niemało pobitych, niemało pojmanych. Przeto się jednak to miasto obsidionem [?] fert aparatu wojennego co się dosięgło od książęcia kurlantskie[g]o[1315] i od ryżan, przed się tego po mniejszym dosięgło się. Acz by k temu same, już niewielkiej przeszkodzie są, acz to nie dziw, bo żadne ludne miasto nigdy (jedno aż [2 wyraz?] od żadnego wojennika i monarchy, [k. 404] iż nie było wzięte i w tym nie masz nic nad perseuerencją lepszego. Acz tym tedy jest król JM, ze jeszcze nieco pokosztować chce, owa by jeszcze obyczaj się taki nadał, który by oppugnacjej tej mógł dobry uczynić skutek . Gdzie by się trudność pokazała dowodzenia, zaraz cze[g]o, ex animi sententia umyślił król JM rozłożyć wojsko na zimę po bliżu Pskowa, po miejscach, gdzie żywność jest jeszcze cała, żeby miasto było tak ściśnione, iżby ludzie ani przychodzić , ani odchodzić mogli, ażby żywności nie przybywało. Consideruje król JM gdzie by z nieprzyjacielskiej ziemie wojsko na zimę zwieść się miało, żeby to nie było jedno z wielką szkodą i trudnością RP, bo naprzód, nieprzyjaciel ten , który struchlał i strwożon jest barzo i tak ściśnion, że sobie nie może dać

[1315] Gothard Kettler, książę kurlandzki w l. 1562-1587.

rady, gdyby się nieco zaniechał, wziąłby serce i mógłby się tak pokrzepić, żeby potym i trudniejsza i dłuższa z nim wojna wszcząć się musiała. Nuż z wodzeniem wojska jużby do końca WKL zniszczyło się tak częstemi żołnierza leżami, odchodzeniem i przychodzeniem. Które zamki nowo dostane w wielkiem by niebezpieczeństwie zostawiły się. Jak też stąd szkoda jest RP: rok cały zbierać wojsko i płacić mu , a jedno miesiąc jeden albo dwa robić nim, a rozpocząwszy co wielkie[g]o (za zajściem niepogód) nie mieć czasu kończyć, każdy to z WM baczyć może i z drugiej strony baczyć może. Gdyby się zaczęło z lata wojować, jako przez całe lato sprawić by się mogło i innych siła incom(m)oda, które by stąd być mogły (na które sie obejrzeć trzeba) nie wspomina się. Czego [k. 404v] wszystkiego obronić się może snadnie wytrwaniem w ziemi nieprzyjacielskiej, i tak się mu ciężko uczynić może, owa do słusznego pokoju łatwiejszy będzie. Już Narwi, o którą najbardziej stał nie ma, wziął mu ją król szwedzki. Tak rok, gdy król JM pan nasz szedł pod Łuki Wielkie szwedzkie wojsko ruszyło się było nie. Ale jej ludzie, że Pskowa i innych zamków obronili tego roku, gdy nie tylko wszystką moc nieprzyjacielską od Moskwy na sobie Król JM zadzierżywał, ale gdy z zamków liflanckich ludzie (broniąc Pskowa) zwiedzeni byli, użył czasu król szwedzki, w co pilnie trzeba wejrzeć RP , gdyż w tym krzywdę ma od króla szwedzkie[g]o. Ale z strony Moskiewskie[g]o, za tym większa nadzieja jest, że o to (czego już postradał) z nami walczyć nie będzie. A tym rychlej pokój uczyni, a zwłaszcza gdy obaczy perseuerantią wojska JKM. O czym i ksiądz Possevin[1316] poseł papieski królowi JM otuchę uczynił, który pod ten czas gdy Król JM z Połocka się ruszył do Moskiewskie[g]o był jechał, i żądany będąc w tym od Moskiewskiego[1317], zaś do Króla JM pod Psków przyjechał, aby między niem a Królem JM pokój traktował . Lecz nie większe kondycje przyniósł , jedno takie , jakie był Moskiewski do Połocka posłał. Wszakże, iż żądał Moskiewski od księdza Possevina , aby mu o umyśle Króla JM oznajmił, za wiadomością Króla JM i radą panów rad, którzy przy królu JM byli, posłał do niego, aby na jakim miejscu posłowie jego z posłami JKM zjechali się, a o tych [k. 405] kondycjach, któremi by pokój miał się kończyć namawiali. Z tych tedy wszystkich przyczyn, trzeba, aby wojsko zatrzymane było, a zatrzymane sam w ziemi nieprzyjacielskiej. Co nie może być bez dalsze[g]o obmyślenia WM. Próżno nadzieję mieć, aby miały temu podołać te pobory, któreżeście WM uchwalili. Jako wiele ich wydają, i do wojska donoszą, łatwie WM z swych szafarzów wyrozumiecie. Ledwie też, i to, ze gdzie indziej nie obracają się jedno na

[1316] Antonio Possevino (1533-1611), jezuita, dyplomata, legat papieski, od 1578 r. wikariusz generalny Szwecji, Danii i wysp północnych, Moskwy, Inflant, Rusi, Węgier, Pomorza, Saksonii.
[1317] Iwan IV Groźny (1530-1584), władca Moskwy z dynastii Rurykowiczów, syn Wasyla III i Heleny Glińskiej, od 13 XII 1533 r. wielki książę moskiewski. Car „Wszechrosji" w l. 1547-1584.

sumpt wojenny, k temu i to wiele się na te pobory pożyczyło u xiążąt postronnych, bez czego by było trudno i wojsko ruszyć. Wiele k temu żołnierzom winno. O których zapłacie , by też i inszej przyczyny nie było, przystoi WM pilno obmyśliwać gdyż RP bez ludzi rycerskich stać nie może, trzeba ich creditu w niej szanować. K temu po większej części bracia są WM, krew WM , którzy majętności swe dla WM zawiedli, krew swą przelewali, sławę narodów tych zacnych, tej RP i państwa daleko rozszyrzyli, a pewnie nie mutiles serni byli, i choć tym czasy jakże RP uczyniła, i takowa jaką się on correspondit do końca effect temu, na co się było zaniosło, jednak niepośledniejsza się posługa RP uczyniła, i takowa , jak się rzadko przed tym które[g]o roku czyniła. Granice się dalej pomknęły na trzydzieści mil. Za Zawołoże zamki: Woroniec[1318], Ostrów[1319], Krasny Horodek, Wieliża, k temu w Liflanciech Lemark przez Dembieńskie[g]o wziął się. Truburski także w siewierskiej ziemi przez pana kijowskiego zburzony. Tak się wiele ludzi nie [k. 405v] przyjacielskich w Pskowie, i tych co się do Pskowa wedrzeć chcieli, i po różnych inszych miejscach, gdzie posyłki bywały, z umniejszeniem siły nieprzyjacielskiej było. Tak daleko ziemia nieprzyjacielska przyduszona jest, aż po Starzycę[1320], i gdzie sam na ten czas wielki kniaź był, in[n]e wsi zapalone od ludzi tych, którzy z panem trockim i z panem wojewodą smoleńskim chodzili, patrzył, i tak był strwożon, że już pilnie układał na wozy i na [1 wyraz?] chcąc uciekać wolą i z synami i z żonami swoją i ich. Bo do inszych fortelów swych i ten był przydał przewrotny ten nieprzyjaciel, iż posłowie jego – co nie mogło być bez jego zlecenia uprosiwszy u króla JM kilka niedziel do posłania gońca swego do Moskwy iteratis vicibus, i tego u JKM uprosili, aby tym czasem rozkazał król JM ludziom swym ukrainnym zadzierżeć się od pustoszenia ziemie moskiewskiej, co gdy król JM raczył pozwolić i ludziom swym ukrainnym rozkazać, skoro goniec ich w Moskwę wjechał, zaraz ludzie moskiewscy uderzyli na ziemie króla JM pod Niepuską, rozumiejąc, że ludzi ubezpieczonych łatwiej tym kształtem mieli użyć, wszakże jednak Bóg ich w tym nie pocieszył, bo i na kilku miejscach gromemci ludzie byli i nie tak, i nie tak powiało jako się nadziewali pustoszyć ziemie króla JM, mogli, bo nie byli dalej półtory mile, albo dwie za Dnieprem. Gdy się ludzie niektórzy nasi z niemi skosztowali nazad wpełni sromotnie pobili. Pod tenże czas, zabiegając temu spustoszeniu, posłał był król JM z Dzisny do Witebska [s. 406] pana trockie[g]o , i rozkazał król JM niektórym rotom polskim z litewskimi do niego się skupić, a z tym nieprzyjacielem czynić. A gdzieby więc ustąpili, tedy nawracz[?] na Wieliż ku Byczlej iść. Jakoż, gdy ludzie ci moskiewscy cofnęli (się) za Smoleńsk, pan trocki szedł

[1318] Woroniec, dawny hutor na Białorusi w obwodzie mińskim.
[1319] Ostrów, miejscowość w Rosji, na zachód od Newla.
[1320] Starzyca, miejsce położone w dzisiejszej Białorusi, w obwodzie witebskim.

ku Byczlej, za granicę nieprzyjacielską, wszędzie ziemie pustosząc , iż wszedłszy potem z panem Filonem wojewodą smoleńskim ku Starzycy, i aż w kilku mil tylko w Starzycy, u rzeki, wrócili się, ziemię plądrując i paląc. Także stamtąd nazad szli, mimo Toropiec[1321], na Chołm[1322], mimo Porchow, aż do wojska, pustosząc ziemię nieprzyjacielską. Tego król JM nasz miłościwy pan przepatrując wszystkie rzeczy za czasu, które by na tę i na owę stronę mogli przypaść, gdy jeszcze raczył być w Worońcu, jadąc ku Pskowu nie zaniechał do IM panów rady około tych wszystkich przypadków pisać, radząc się, gdyby wojna prędko skończyć się nie mogła, jako by dalej rzeczy poprzeć i z WM o dalszym poparciu jej znieść się mógł, tak, żeby to jedno drugiemu nie przeszkadzało. Bo i sprawy wojenne potrzebują bytności króla JM, albo przy wojsku, albo niedaleko wojska, i k temu składanie sejmu, internalla, sejmików powiatowych od sejmików głównych. Potym po sejmikach walne[g]o sejmu, deliberowanie sejmowe. K temu droga JKM na sejm, i z sejmu zaś na wojnę, niemały by czas wziąć musiała, a zatym by większa część lata na przyszły rok wpłynęła. Radził się tedy JKM IM panów rad jeśli żeby [k. 406v] na sejmikach głównych, mimo sejm walny mogły się od WM namowy o tym odprawić. Na co, iż niektórzy IM panowie rady JKM odpisali przekładając, iż co by mogło być na tych sejmikach, tam to mogą zrozumieć, jedno acz gdybyście się na nie WM zjechali JKM i WM wedle obyczaju i naprzód sejmiki powiatowe, potym główny złożyć, a za niemi i sejm walny. Gdzie WM naprzód upomina i obtestatur iżebyście WM nie odrywając króla JM, ani trawiąc czasu, obrawszy posły, na tym tu powiatowym sejmiku, a posławszy je na główny warszawski, i zmówiwszy się z inszemi ziemiami, poparcie dalsze wojny namówili, bo effect to sam pokazuje , że to z lepszym WM i króla JM, jeśliże to WM uczynicie. A jeśli nie, to z gorszem i większem nakładem, trudnościami i niebezpieczeństwem. Nie chce JKM WM rozumian być , aby wolnościom WM miał w czem być p(er)iudicere, które gotów nie tylko zadzierżywać, ale i pomnażać w tem swoje autoritatem. Ale na wolą i rozsądek WM to przypuszcza i gwoli WM pójdzie wolnościom WM nie będzie mogło p(er)iudicare. A potrzebom barzo dogodzi. Jeśli żeby więc na tym stanęło JKM na sejm walny oderwać się nie może. Ale rozkazać raczył JKM posłowi swemu na sejmik główny do koła posłanemu, aby JKM o tym oznajmił, gdyż tyle czasu będzie od sejmiku głównego do walnego, że król JM będzie mógł zjeździć na który sejm siądzie król JM, abyście WM posły swe posłali ad hunc solum actum, żeby tam król JM odprawił się rychło, z mniejszą utratą by to było, a tam odprawiwszy się [1 wyraz?] nazad biegać i

[1321] Toropiec, miasto położone w zachodniej Rosji, na terenie obwodu twerskiego.
[1322] Chołm, miasto w Rosji w obwodzie nowogródzkim, 200 km na południe od Nowogrodu Wielkiego.

niemieszkany pożytek wojskom [k. 406v] swym tak [1 wyraz?] jako i potrzeb przybawić, i wszystek apparat wojenny. Wie JKM , że i rząd domowy omieszkiwa niepotrzebnie, a zwłaszcza te artikuli, któreście WM po kilkakroć JKM na pamięć przywodzili. Co JKM mieć raczy na dobrej pamięci i pewnie JKM nie chce, aby długo odłogiem leżali, pragnąc aby de Reipublica tam domi q(uam) foris bena meretum. Nie rozumie mądrych ludzi być rzecz sumptu RP i trudności trawiąc czas naprawianiem teraz o tych rzeczach nie przyczyniać. A skoro zawarłszy te sprawy z moskiewskim , tedy domowe zaś nieomieszkanie przedsięwziąć jakoż obiecuje JKM. Iżby skoro uczyni pokój z Moskiewskim, a kilka niedziel sobie wytchnie, zaraz sejm WM do namów około rządu domowego złoży, i do wszelakiego rządu dobrego za rozmówieniem RP i zadzierżeniem świebot i wolności WM obiema rękami pomoże. Co się dotycze ratunku, baczy król JM na ten przyszły rok trudno ciężar na ciężar wodzić. Gdyż już jeden pobór jest ustalon. Ale może się insi obyczaj poratowania od WM należć. Albo więc choć by się na dalszy czas co postanowiło, interim na to przed czasem, gdzie pożyczyć, wszak WM wielie wszystkiego będzie na oko obaczą. A Panie Boże daj to, by było z potrzebą tę w czem WM król JM się declaruje i upewnia, że rada na to pozwala abyście WM obwarowali iż do Rawy[1323] to ma być odniesiono co by kolwiek zbywało nad długi żołnierskie i furaż wojenny. Jeśli tegom pilna potrzeba o co król JM WM napomina. Abyście WM raczyli wejrzeć w tę sprawę poborową, aby się pokazało strony wydawania, jako kto przeciwko RP zachowa się i [k. 407] jeśli z drugiemi równo ciągnie, i to też jako kto z poborów wiernie i pilnie służy z obwarowaniem paenarum i postępku przeciwko tym, którzy nie z taką życzliwością i pilnością jako powinni ją zachowali. Nie wie z kogo to pochodzi WM tego sami snadnie dojdą aliecz bardzo mało i bardzo leniwo do wojska pieniądze posyłają, pierwszy furą odesłano dnia 12 Augusta do Worońca z poborów tak nowych poślednia warunku uffalonych jako i reszt roków przeszłych sto trzydzieści i ośm tysięcy i dwieście złotych. Drugą furą in medio octobris odesłano pod Psków z Prus siedemnaście tysięcy dziewięćset czterdzieści i trzy złote i gr 20. A potym trzecią furą poborowych pieniędzy z Polski, z raty co na święty Michał tamże pod Psków odesłano sześćdziesiąt tysięcy z rat poborowych dawniejszych w warszawie oddano na święty Wojciech niespełna trzy tysiące złotych, więcej po warszawskim sejmie poborowych pieniędzy ani oddano, ani posłano. Zaczym prze taką małość pieniędzy niemało wojska winno na on czas sub fine octobris dawniejszym żołnierzom, jednem za cztery ćwierci lata winno się było. A potym dosługowali. A drugiem po trzy, drugiem po dwu ćwierci

[1323] Rawa, dzisiaj miasto położone w województwie łódzkim nad rzeką Rawką i jej dopływem Rylką. Dawniej miejsce przechowywania kwarty.

lata, piechocie też cudzoziemskiej za kilka miesięcy winno się było na on czas , a potym do tego czasu tego się tak jeździe, jako i piechocie winno przybyło. Teraz dokąd zima trwać będzie, najpilniej tam będzie ludzi dla przyczyn, które się wyżej przełożyli. Skoro będzie się chyliło ku roztocze tedy tym co mają potrzeby ku zapisom będzie mógł król JM kazać do domu dobieżać. Żąda tedy JKM abyście WM opatrzyli, żeby za tym WM nie przyszli i w szkody jakie nie wpadli. Gdyż dla swej własnej potrzeby [k.408], ale WM wszech zadzierżeni są, co gdy WM uczynicie [1 wyraz?] małą przewłokę bez szkody wszelakiej przyniesiecie tym niebożętom braci swej, która dla WM gardliwie i długi wieczyste ku służbie RP uczynicie. Te tedy są rzeczy, które WM na ten czas JKM proponować raczył iterum atq(uae) iternum WM żądając, abyście WM sami potrzebom swoim ufolgowali, a zaczętego cursam wojny tej, aby tym rychlej do końca przyszło i długiemi deliberacjami nie hamowało. K temu persuadując sobie zatem, którzy dla WM hosti, rany, śmierć podejmują dla miłości braterskiej, bo małem ufolgowaniem WM nic nie dzieje się, poczujecie się WM, jeśli by z braciej WM upornie tych poborów nie wydawał. Albo więc, który poborca życzliwości i pilności w służbie naszej zaniechał. Także też WM cni credytu RP u ludzi rycerskich, ani sławy nabytej u państw tam tych utracić. A RP w niebezpieczeństwa zawieźć nie będzie ciężało i owszem jako inszemi wszelakimi cnotami i zdobami te zacne narody słyną, a zwłaszcza WM, którzy rycerskim a szlacheckim ludziom przystoją. Tak tedy też persenerantia(m) WM wszystkiemu światu i teraz popisać się będą chcieli, która męstwu właśnie przynależy i owszem wszelakich postępków rycerskich gruntem jest. Zaczym zawarli się rychło dali Bóg, a szczególnie tę wojnę z pożytkiem RP, z postraszeniem wszech nieprzyjaciół koronnych. A opatrzywszy rząd domowy, w pociesznym, miłym a trwałym pokoju, z bezpieczeństwem swoich domów, swoich małżonek i dziatek swoich kwitnąwszy. A w sławie RP żyć będziecie, i potokom swoim, dali Bóg przez ręce na długi czas podacie.

LXXXIV/4. Powtórna legacja Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej przedstawiona przez Walentego Niewiarowskiego posła królewskiego, b.m. i d.

***Rkp**. AGAD, Ak. gr. miel. 3, k. 427-429v. Oblata: 18 II 1582 r.*

[k.427] Poseł nasz przyszedłszy tam gdzie stany w zgromadzeniu zebrane będą opowiedziawszy im łaskę naszą królewską, rzecz do nich w te słowa uczyni: Nie zaniechał król JM na przeszłych sejmikach przełożyć WM jakiego starania, pracej i pilności przyłożył i jakiego sposobu w poparciu i skończeniu wojny z Moskiewskim użył, postępując sobie wedle uchwały stanów koronnych na przeszłych sejmiech i tak temu, że Moskiewskie[g]o od morza

i od wszystkiej inflanckiej ziemi odraził jako i owszem żeby żadnej occasiej za którą do uczciwe[g]o i słusznego pokoju mogło by było z niem przystąpić nie opuszczał dogadzając, jaki potym dalszy stał się progres i do cze[g]o się przywiodły rzeczy i w której na ten czas już są. Ktoby krótce JKM WM do widomości przez mnie podaje, żeby WM to na czym należy, wiedząc tem snadniej potrzebom teraźniejszym RP wyrozumieć i onym dogodzić umieli. A tego, co już Bóg dał wdzięcznemi byli. Wysławszy JKM posły i komisarze swe JM pana Janusza Zbaraskie[g]o[1324] wojewodę bracławskiego, z JM panem Albrechtem Radziwiłłem marszałkiem nadwornym WKL na traktaty z strony pokoju z posły moskiewskimi, na czs i miejsce i podle umowy naznaczone. JM [1 wyraz?] kanclerza i hetmana koronne[g]o w obozie pod Pskowem ze wszystkiemi [k. 427v] wojski swemi zostawiwszy, tem umysłem do Wilna jechał, iż gdzie by był obaczył , żeby Moskiewski w tych tractaciech nieszczerze tak jako się te[g]o przed tym już po kilkakroć doznawało było, pokój stanowił, aby był do Warszawy i na sejm walny, który był złożył jechał, a tam praesentia sua do tego stany wiódł, żeby poparcie dalsze wojny wedle potrzeby opatrzyli. Lecz gdy JKM do Wilna przybył przyjechał do JKM z tą nowiną JM pan Albrycht Radziwiłł[1325] marszałek nadworny WKL, że się już temi traktaty z Moskiewskim postanowienie pokoju pewne na dziesięć lat uczyniło temi condicjami, ze Moskiewski wszystkich zamków i tego wszystkiego co w Inflanciech trzymał i jeszcze nadto Wieliża, Uświata[1326], Ozieryszcz[1327] i wszystkich przygrodków połockich JKM już ustępuje. A z strony JKM : Łuki, Chołm, Zawołocze, Newel[1328] i te zamki, co się latoś w ciągnieniu pod Psków wzięły, mają być wrócone. I już JKM Panu Bogu, z którego dobrodziejstwa tak wdzięczny dar pokoju poszedł, publice, w kościele z przystojnemi ceremoniami dziękował. Pod tenże czas wziął widomość JKM jako który sejmik powiatowy Wielkiej Polszcze jako główny, w Kole odprawił się. Acz obaczył wszech WM zgodne i chęć w poratowaniu potrzeb RP, ponieważ na to nowy pobór jest postąpion od WM. Ale tak postąpiony, że za zdaniem WM, żeby acz na sejmie walnym był uchwalony. Wrychle potym przyjechali do króla JM z korczyńskie[g]o głównego sejmiku, z Małej Polski posłowie przedni, senatorowie i stanu rycerskie[g]o ludzie umyślnie do króla JM posłani z uchwalonym z wielką chęcią i wszech Małej Polski stanów zgodą poborem, który królowi JM więc podali, nie potrzebując już do tego sejmu walne[g]o. A przy tym powiedzieli, że tegoż korczyńskiego sejmiku stany Małej

[1324] Janusz Zbaraski (1544-1608), wojewoda bracławski od 1576 r., starosta krzemieniecki i piński.
[1325] Albrecht Radziwiłł, h. Trąby (1558-1592), marszałek nadworny litewski w l. 1579-1586.
[1326] Uświat (Uświaty), dzisiaj osiedle typu miejskiego w obwodzie pskowskim, położone między jeziorami Uzmień i Uświatskoje.
[1327] Ozieryszcze, miejscowość w pobliżu Mińska białoruskiego.
[1328] Newel, miasto w dzisiejszej Rosji w obwodzie pskowskim, położone nad jeziorem Newel.

Polski tu do WM wyprawili posły swe przez lutowe [?], starają się, aby stany tych tu krajów do brackiej i jednostajnej z sobą zgody w poratowaniu potrzeb RP przywieźć mogli. Pod tenże też czas stany WKL na głównym wołkowyskim sejmiku [k. 428] Dei [?] milni[?] nowy pobór, także uchwalili, sejmu nie potrzebując walnego. Zaczym bacząc król JM , iż ta sprawa, która na sejmie walnym miała być odprawiona, dla której tylko sejm walny był złożon już na główniejszych sejmikach Malej Polski i WKL odprawiła się, ponieważ dla tej samej ten sejm był złożony, a mimo inne spraw żadnych inszych odprawę , próżno by się wdawać, rozumiał, żeby już nie było co na sejmie czynić. A żeby niepotrzebne to było tych RP stanów na sejm trudzenie co bez sejmu dobrowolnie z chęci swej ratunek sprawom RP czynić i owszem, żeby to było z niejakim ich ubliżeniem, i rozumie też to JKM, że daleko pilniej, aby już tych tam spraw dokonał bytnością swą, które żadnej zwłoki nie cierpią. A przeto zdało się królowi JM być z lepszemi RP daleko sejmu zaniechać, a tym czasem strony innych rzeczy kończyć. Abowiem, choż z łaski Bożej jest pokój w ręku i inflanckiej ziemie już doszło. Gdzie by jednak nie pospieszył się król JM zarazem do Inflant poki się z practicami ci ludzie w Inflanciech nie rozciągną, co po te czasy inflancką ziemię rozszarpali, a w niepokoju i w zamieszaniu w tej ziemi swych rzeczy pilnowali i stąd swoje żniwo mieli i po dziś dzień nie przestają to takich to owakich fortelów królowi JM i wszystkiej RP szkodliwych kosztować. Poki też nawigacja nie nastanie , którą mogli by się w Inflanciech rzeczy trudnić, najmniej by w tym wątpić nie potrzeba , żeby król JM małą pociechę miał tych trudów i prac, niewczasów, które dostawać tej prowincjej z rycerstwem swym wycierpiali, maly by też pożytek RP miała tech kosztów swych , tak wielie na to nałożyła. Ale kto inszy tego wszystkie[g]o za niedbalstwem naszym zażywałby. Co za sława byłaby stąd koronna, co za dignitas JKM i jako barzo niegrzeczy to by było takie prace i koszty czynić dochodząc, a doszedłszy nie mieć nic. Każdy z WM obaczyć to dobrze może [k. 428v] do czego aby nie przyszło ponieważ już z tej potrzeby nie było dla której na ten czas król JM na sejm miał przyjechać, iż wolał ten jeszcze niewczas podając, żeby za jedną furą Inflanty w swe ręce wprawić , rząd w niej uczynił, i to co było potrzeba opatrzyć, opatrzył. Bo gdzie by tego nie uczynił poki tam jeszcze niebarzo opodal był , mało by się trzeba spodziewać, aby potym kiedy mógł mieć taką pogodę uczynić k temu dosyć. Gdyby skoro do Korony przybędzie, innemi sprawami bez pohyby RP zabawion będzie. Które bodaj już kiedy stąd tam król JM puścić mogli, i nie rozumie król aby to między WM był takowy coby się tem obrażać miał. Ale raczej jako o cnym narodzie dobrze bacznym tego się spodziewa, iż stąd od WM danek i wdzięczność pozna, że tam gdzie pilniej RP służy. Co będzie JKM pochopem do uprzątania innych trudności i spraw RP gdyż od tych tam spraw ułaczniwszy się i onem koniec uczyniwszy już też obróci do tych rzeczy, które też pilnie będą

leżały odłogiem. Jakoby pilnem staraniem chce król JM do tego się przyczynić jakoby w Inflanciech, przeto się odprawiwszy do Korony się wrócił, ażeby porozumiawszy się z tymi z IM pany radami w tym jeszcze roku dla rządu domowego sejm walny złożył. To rozróżnienie WM od stanów Małej Polski , że oni też sejmu pozwolili pobór, a WM chcieli żeby authoritate comitiorum był uchwalon, przystąpili do tego chęć sama i dobrowola WM snadnie może być uprzatniono. In eo statu rerum Reipublicae praesentium nie mógł u siebie król JM należć lepszego sposobu, którym by się to stać mogło jako ten którego też prze trzema laty użył. Gdy także krakowskie i sandomierskie województwo od WM i od drugich ziem różne były z strony poboru, że im był sejmik główny w Korczynie złożył na lutowym do zgody z WM przysłali tem kształtem , zdało się na ten czas królowi JM postąpić [k. 429]. Napomina tedy WM JKM i prze mnie żąda pilnie abyście WM też na sejmiku głównym uczynili co inne stany ziem koronnych i RP też na sejmikach głównych także uczynili. To tez abyście WM ratunek ten już pozwolony sejmu do tego nie potrzebując pleno iure uchwalili. A jakoście się WM innym ziemiom w poratowaniu spraw RP gdy były popierane równali. Żebyście też teraz na dobrym z łaski miłego Boga skończeniu toż uczynili a w tym ich chęcią i uczynnością nie wydawali. Nie trzeba się tu WM obawiać , aby to miało przynieść ubliżenie prawom albo wolnościom WM ponieważ to żadne[g]o nikomu ubliżenia nie przyniosło nigdy , ani przynieść może, gdy kto go z dobrej wolej chęci a baczenie dla dobrego RP uczyni. Gdzie by tu jakiej było potrzeba obronności nie zaniechali by jej byli stany Małej Polski, tak ze i WKL. A tak i WM nie mają się czego obawiać, w tym co by szkodliwego być miało. Gdzieby też kto rozumiał, że już nie trzeba poboru oto pokój. Prawda jest, ze JKM staraniem i rycerstwa JKM nie podobna i mało słuchaną perseuerancią, w tak zimnem kraju, w tak ciężkie mrozy w nieprzyjacielskiej ziemi, w obozie , bez cze[g]o do pokoju, przyjść i pomyślić, o tym próżno było wyciśnion pokój na Moskiewskim. Cze[g]o godzi się abyśmy wdzięcznemi byli, jednak nie taki pokój, aby już nie było potrzeby WM przyczynić się do tego zawiedzenia do które[g]o król JM przyszedł i R.P. pokoju dochodząc , także do odprawienia i opatrzenia tych rzeczy, które aby się odprawić i opatrzyć nie miały, bez tego być nie może, winno się barzo wiele żołnierzom w których ku męstwu i wytrwałości tak długo , tak wiele niewczasów , też cnota była , że żołdu swe[g]o prze niedostatek pieniędzy, których na takie wojsko barzo mało przychodziło, mieć nie mogły i one[g]o i dotąd czekają [k. 429v]. By też inszej przyczyny nie było, jakoż są. Chybabyście WM ich gardłowania, prac i niewczasów cze[g]o JKM o WM nie rozumie, niewdzięcznemi się pokazać chcieli i credit, które[g]o poczciwi ludzie , po tym co Bogu powinni przed innymi rzeczami na świecie strzegą pilnie, aby RP w nich utraciła chcieli, abyście [1 wyraz?] iżbyście im WM prędko zapłatę obradzili. Mimo to winno się też niemało panom postronnym, i w tym

co na tym zależy zachować credit każdy z WM baczyć może. Nadto, że zamki w Inflaniech co do ręku króla JM przyszły, których jest niemało aparatem wojennym, ludźmi i pilnością w tam tym przyszłym a znaczonym kraju, trzeba opatrzyć, tak żeby się zadzierżały. Bo a coby potem było z taką pracą ich dostawać, a nie opatrzywszy, zaś ich stradać. A te potrzeby gdzie by to nowe poratowanie przez WM nie było żadną miarą nie mogli by się odprawić z pierwszych poborów. Aby się to odprawić mogło nie masz temu podobieństwa. Gdzie co nad odprawę tych potrzeb zbędzie , tak jako przed tym WM król JM declarował się w tym pozwala rad na to aby to do Rawy było.

Te tedy są rzeczy, które wola jest króla JM, aby się WM przełożyły i po wtóre, i po trzecie WM napominając i żądając, abyście WM zgodnemi z innemi stany z strony prędkiego poratowania spraw RP byli , ażebyście dalszemi jakiemi rozróżnieniami nie hamowali skończenia w tamtym kraju rzeczy. Pożytek ten stąd odniesiecie, iż w miłem już pokoju, a potem, da li Bóg wrychle, w rządnej RP za sprawą JKM żyć będziecie.

Stephanus Rex.

LXXXV. Sejmik ziemi mielnickiej przed sejmikem generalnym województw mazowieckiego i podlaskiego, Mielnik, 15 III 1582 r.

Stefan Batory zwołał uniwersałem sejmik ziemi mielnickiej przed sejmikiem generalnym województw mazowieckiego i podlaskiego w Warszawie, wyznaczonym na 24 III 1582 r. Uniwersał nie zachował się.

LXXXV/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 III 1582 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. mieln., nr 3, k. 447v-448v. Oblata: 18 III 1582 r.*

[s. 448] My urzędnicy, dygnitarze i wszystko rycerstwo powiatu mielnickie[g]o, zjechawszy się wszyscy społecznie na sejmik powiatowy mielnicki według listów króla JM na dzień dzisiejszy złożony, na którym wysłuchawszy i przystojnie wyrozumiawszy instrukcją króla JM przez posła JKM odprawowaną, w której król JM raczy żądać i upominać o poratowanie od wszech stanów rycerstwa dla uspokojenia RP od moskiewskiego. Tedy jakośmy pierwej za pierwszemi listami JKM słali posła, brata naszego urodzonego pana Krzysztofa Orzeszka Falatyckiego na sejmik główny warszawski już przeszły [k. 448v] dla namawiania i spolnego stanowienia około RP z inszemi posłami ziemskimi koronnymi. Tak i teraz tymże sposobem obraliśmy spośrodku siebie wszyscy g(e)n(er)a(li)ter zgodnie na teraźniejszy sejmik główny warszawski blisko przyszły posła, brata naszego, urodzone[g]o pana Jana Sarneckie[g]o[1329] chorążyca mielnickiego, dają jemu zupełną moc i władzę, stanowić, namawiać wespołek z inszymi pany posły ziemskiemi województwa podlaskiego i Korony Polskiej, radzić koło RP Na cośmy ten nasz credens wszyscy społecznie, zgodnie a jednoznacznie panu posłowi naszemu urodzonemu panu Janowi Garwackiemu dali..[niedokończone]

[1329] Sarnecki, vel Sarnecki, syn Krzysztofa chorążego drohickiego i mielnickiego.

LXXXVI. Sejmik generalny województw mazowieckiego i podlaskiego, Warszawa, 24 III 1582 r,

LXXXVI/1. Laudum sejmiku generalnego, „in curia regali Varsoviensi", 24 III 1582 r.

Rkp. *AGAD, Gr. mieln., nr 3, k. 453-454 v.*

[k.453v] My rady koronne i rycerstwo Księstwa Mazowieckie(g)o, także z województwa i ziem podlaskich na generalny sejm warszawski przez króla JM na dzień dwudziesty czwarty miesiąca marca w roku teraźniejszym tysiącznym pięćsetnem osiemdziesiątym i wtórym naznaczeni a złożony, zgromadzeni. Wszem wobec i każdemu z osobna obywatelom tych państw oznajmiamy iśmy z pierwszego poselstwa JKM NMP postępek wojny z nieprzyjacielem koronnym, z wielka przewagą, z wszystkimi staraniami, pracą i nakładem króla JM odprawowany zrozumiawszy od dalszego poparcia i kończenia wojny osoby pańskie, dla wielu ważnych przyczyn nie odrywając. Zezwoliliśmy się byli chcąc wdzięczność JKM ukazać, iż jako nam na łasce i uprzejmem o nas staraniu pańskim. Także i teraźniejsze[g]o do nas JKM tak na powiatowe jako na generalny poselstwa, zrozumiawszy, i pan Bóg dzielność i mało przed tym trwałość króla JM tak błogosławić raczył, że do pokoju Koronie i WKL memoriej sławne[g]o jako pożytecznego nieprzyjaciela przemyślił. Najdujemy z wielu ważnych wywodów, że i bytność króla JM samego w państwach za zwycięstwem od nieprzyjaciela odebranych jest nie jedno barzo potrzebna, aby jej nieodwłoczną. Gdyż wszystek tak trudnej wojny skutek i owoc najrządnemi i potężnemi inflanckiej ziemie opatrzeni członków [k. 454] jej od różnych panów rozerwania zjednoczeni [1 wyraz?] że [1 wyraz?] znacznej używaniu opiszem panom zebranemi [2-3 wyrazy nieczytelne] wszystkiej jego bytności JKM same[g] jako widziemy tam być potrzebna. Taki pobór na zapłacenie siłą braciej naszej, rycerstwu króla JM na wyświebodzenie kredytu króla u braci jako i postronnych, nieopatrzenie zamków [2 wyraz?] należających najdujemy być potrzebny pobór. Tedy jeden taki in omnibus punktu et clarissilis[?] jaki był wedle uniwersału na sejmie walnym przeszłym od stanów koronnych pozwolony. Teraz, że król JM dawamy i pozwalamy, który na nowe lato przeszlą ci poborcowie na sejmie walnym naznaczeni, pod warunkiem tymże opisanym wybierać mają, tylko sam powiat bielski obrali sobie poborcę nowego, to jest urodzonego Stanisława Rytla. A iż JKM NMP w pracach obecnych dla sławy i pożytku Korony swej wychodzi zwyczajem innych królów, także i my mimo zwyczaj walnego sejmu te wszystkie sprawy w jednostajnym a zgodnym zezwoleniem Księstwa Mazowieckiego i województwa podlaskiego, my senatorowie, urzędnicy, rycerstwo i zupełną mocą od

powiatów na ten generał nasz posłani posłowie, zawieramy i utwierdzamy mocą jedne[g]o a jednostajne[g]o pozwolenia nasze[g]o pewni tego będąc po JKM MPN, że jako w każdym akcie, tak i w tym o wojnie, i uszczerbienie swobód naszych nic nie myśli, ani też tego bacząc, aby dobrowolnie z chęcią własną naszej dla potrzeby RP za żądaniem i zdaniem króla JM nic własny postępek nam swobód i wolności naszych ubliżać miał. Z tem wszystkiem (dawszy IM dostateczną instrukcją) posełamy do JKM NMP co [k. 454v]z obojga województw JM pan Marcina Leśniowolskiego[1330] kasztelana podlaskiego i starostę łosickie[g]o, JM pana Stanisława Mińskiego, Arnolfa Hlebowicza[1331] chorążego drohickiego i mielnickiego, JM pana Mikołaja Podoskie[g]o wojskie[g]o ciechanowskie[g]o, którzy mają z tym naszym postanowieniem do JKM jechać, porozumiawszy się z IM pany województw Wielkiej Polski, a których to nasze zgodne postanowienie do kolskiego ich generału posełamy będąc tego po IM pewni, że nie mniej nad bracią swą chętni będą do pozwolenia tak potrzebnego poboru. A najpewniejsze postanowienie tego naszego świadectwa pieczęci nasze przyłożyliśmy i ten uniwersał nasz do ksiąg wwiedziony, do powiatów wszystkich rozesłać będziemy.

Działo się na sejmie generalnym warszawskim, dnia i roku, jako się wyżej napisało.

[1330] Marcin Leśniowolski, h. Kolumna, kasztelan podlaski w l. 1581-1593, starosta zatorski.
[1331] Arnolf Hlebowicz Korczewski, h. Leliwa, chorąży drohicki i mielnicki w l. 1572-1592.

LXXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 31 VIII 1582 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Grodnie, 16 VII 1582 r., zwołał sejm walny do Warszawy na 4 X, sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej na 31 VIII 1582 r. Posłami na sejm wybranymi z tego sejmiku zostali: Piotr Padkowski (Patkowski) sędzia ziemski mielnicki i Krzysztof Orzeszko (Posłowie ziemscy, s. 280). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

LXXXVII/1. Uniwersał Stefana Batorego zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej na 31 VIII 1582 r.

Rkp. *AGAD Akt. gr. miel. 3, k. 584-584v. Oblata: 30 VII 1582 r.*

Stefan, z Bożej łaski król Polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmodzkie, inflanckie, kijowskie, wołyńskie, podlaskie i siedmiogrodzkie etc.

Generoso Alberto Sawicki[1332] capitaneo n(ost)ro mielnicen(sis) fideli nobilis dilecto, in absentia ein.. vicecapitaneo mielnicen(sis). Urodzony, wiernie nam miły, dla pilnych i ważnych przyczyn złożyliśmy sejm walny koronny [w] Warszawie na dzień czwarty miesiąca octobra, który sejm, wedle zwyczaju uprzedzić mają sejmiki powiatowe, mielnicki na dzień ostatni miesiąca Augusta, a główny w Warszawie na dzień dwunasty miesiąca septembra blisko przyszłe. Rozkazujemy tedy abyś te sejmiki i także walny koronny w miastach i miasteczkach starostwa swego we dni targowe wedle zwyczaju przez woźnego obwołać i publikować rozkazał. Possełamy też WT listy nasze częścią w kancelariej naszej intitulowane , częścią też przez tytułów. A też [k. 584v] wota abyś te które intitulowane są, jako też i te, które bez tytułów, tytuły urzędnikom ziemskim i ludziom szlacheckim starostwa swego napisawszy, rozesłał. A sam też WT żebyś tak na sejmiku powiatowem, jako też i głównym był i starał się z pilnością wespołek z innemi aby na nich obrani byli posłowie na sejm walny koronny słusznie i wedle praw ludzie spokojni, stateczni i mądrzy i w sprawach, potrzebach RP biegli, i ci, którzy by RP miłowali, a nie w swych rzeczach własnych, jedno spraw RP byli pilni, którzy by o swych sprawach i potrzebach koronnych z nami, i z radami naszemi radzić dostatecznie mogli.

Dan w Grodnie 16 miesiąca lipca Roku Bożego 1582, królowania naszego roku siódmego, na własne rozkazanie króla JM.

[1332] Wojciech Sawicki, h. Lubicz, wojski drohicki w l. 1570-1576, starosta mielnicki w l. 1574-1611.

LXXXVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 VIII 1582 r.[1333]

Stefam Batory uniwersałem datowanym w Grodnie 16 VII 1582 zwołał sejmik przedsejmowy do Brańska, wyznaczył termin zwołania sejmu na 4 X 1582 r. (ASWK, t. I, s. 98). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Wojciecha Wyszkowskiego, sędziego ziemskiego bielskiego i Melchiora Kostro, sędziego grodzkiego brańskiego[1334]. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

[1333] AGAD, MK, sygn. 129, k. 6; E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 71.
[1334] *Posłowie ziemscy*, s. 280.

LXXXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), przed 9 X 1583 r.[1335]

Szlachta ziemi bielskiej po rezygnacji z podsędkostwa ziemskiego bielskiego przez Hipolita Jankowskiego wysłała do wojewody Mikołaja Kiszki posłów Adama Owsianego, chorążego ziemi bielskiej i Marcina Brzozowskiego, podstolego podlaskiego, z prośbą o zwołanie sejmiku elekcyjnego[1336].

[1335] AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 9, k. 16v.
[1336] Zob. niżej.

XC. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 XI 1583 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na sejmiku elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej po rezygnacji Hipolita Jankowskiego, uznawszy niemożliwość przeprowadzenia wyboru zdecydowała o przeniesieniu zjazdu na inny termin i poprosiła o to wojewodę podlaskiego Mikołaja Kiszkę[1337].

XC/1. Uniwersał wojewody Mikołaja Kiszki zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Rudka, 9 X 1583 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 9, k. 16v – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowana przed 12 X 1583 r.* [feria quarta ante festum sactae Hedvigis prox(im)a a. D. 1583] *przez Stanisława Zdżarskiego z Hryniewicz wraz z zeznaniem o jego ogłoszeniu przez woźnego generała koronnego Daniela Proszeńskiego. Prawdopodobnie oblatowano i ogłoszono uniwersał podczas roków sądowych grodzkich 10 X 1583 r.* [feria s(e)c(un)da post festum s(an)cti Francisci confessoris p(ro)xima a. D. 1583][1338].

[k. 16v] Mikołaj Kiszka[1339] na Ciechonowcu, wojewoda ziem podlaskich, drogicki i bielski starosta etc.

Wszytkim wobec i każdemu z osobna, komu to należy wiedzić, a zwłaszcza i.m.pp. dygnitarzom, urzędnikom i wszystkiemu rycerstwu ziemie bielskiej a powiatów brańskiego, saraskiego i tykockiego oznajmuję, że za spuszczeniem podsędkostwa ziemskiego bielskiego etc. przez urodzonego Ipolita Jankowskiego[1340], które uczynił przed sądem ziemskim zasadziwsy mie[j]sce swe ślachatnem Abramem Wiszowatem[1341], komornikiem ziemskiem, bacząc się być niesposobnym do sprawowania urzędu podsędkowskiego według potrzeby urzędu tego dla zdowia swego złego, a życząc obywatelom ziemie bielskiej, aby mieli na tem urzędzie człowieka na zdrowiu sposobnego, ja w tem wiedząc być powinność urzędu swego wojewodzego w ziemiach a w powieciech województwa tego off(ici)o per cessum vel decessum alicuius vaca(n)te sejmiki składać dla wolnego obierania urzędnika ziemskiego sądowego, a teraz dla obrania osoby godnej na urząd ten to podsędkowski według żądania i.m.pp. dygnitarzów, urzędników i rycerstwa wiele ziemie bielskiej etc. (przez urodzonego

[1337] AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 9, k. 134.
[1338] Por. ibidem, k. 56.
[1339] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[1340] Hipolit Jankowski (Janikowski), podsędek ziemi bielskiej 1569-1583.
[1341] Abraham Wiszowaty, komornik ziemski bielski ok. 1568-1603.

Jadama Owsianego[1342], chorążego ziemie bielskiej, Marcina Brzozowskiego[1343], podstolego województwa podlaskiego) składam sejmik powiatowy w Brańsku na poniedzialek pierwszy po ś(w.) Marcinie na pół do południa, który dzień będzie czternastego listopada w roku niniejszem, przetoż wsystkich wobec obywatelów ziemie bielskiej napomina(m), aby na dzień pomieniony do Brańska stawił [*sic*] się. A tam według prawa i zwyczaju elekcji na ten urząd podsędkowski mianował, a iżby się kto na potem niewiadomością jaką około tej elekcji nie wymawiał, napominam urząd groczki bra(ń)ski, aby ten list sejmikowy woźnym w mieściech na targach i we wsiach przy kościelech obwołać i publikować rozkazał, do którego listu ręką moją podpisanym pieczęć moja przyciśniona jest.

Dan z Rutki[1344] dziewiątego dnia października r. P. tysiąc pięćset ośmdziesiąt trzeciego.

Mikołaj Kiszka, wo(jewoda) po(dlaski), s(tarosta) d(rogicki), b(ielski), ręką swą s(ub)s(cripsi)t.

[1342] Adam Owsiany, chorąży ziemi bielskiej 1579-1588, syn Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.

[1343] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[1344] Rutka (Rudka), wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).

XCI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 XII 1583 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała czterech kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej po rezygnacji Hipolita Jankowskiego. Nie udało się ustalić nazwisk trzech z nich. Król Stefan Batory powołał na urząd Fabiana Jałbrzyka Wyszyńskiego, cześnika podlaskiego[1345].

XCI/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki informujący o zwołaniu ponownego sejmiku elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Rudka, 14 XI 1583 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. brań., sygn. 9, k. 134-134v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Melchiora Kostro sędziego grodzkiego brańskiego 15 XI 1583 r.*
[feria tertia post festum s(ancti) Martini pontific(is) proxima a. D. 1583].

[k. 134] Mikołaj Kis[z]ka[1346] na Cziechonowcu, wojewoda wszytkiej ziemie podlaskiej, drogicki, bielski etc. starosta.

Wsem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć potrzeba, a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom ziemskiem, grodzkiem i wszemu rycerstwu ziemie bielskiej. Oznajmuję, iż jakom był przed tym listy swe wysłał składając czas [i] mie[j]sce na dzień dzisiejszy d(ie) 14 nowembra [*14 XI 1583*] w mieście Brańsku ku obieraniu podsędka, przeto iż teraz ta sprawa z pewnych przyczyn efektu swego wziąć nie mogła, tedy to [ze] spólnych namów i [z] zezwoleniem wszech obywatelów, którzy się ku temu byli zjachali i z powin(n)ości urzędu swego na czas inszy, to jest a data pr(aese)ntium l(itte)rarum za trzy niedziele, pro die 5 mensis decembris [*5 XII 1583*] na temże mie[j]scu zwykłem w mieście Brańsku składam i naznaczam, prosząc abyście w.m. wszyscy na ten czas y mie[j]sce naznaczone zjechacz się raczyli. A tam za spólnemi i jednostajnemi namowami ludzi na ten urząd podsędkowstwa dobrych, cnotliwych, prawa pospolitego i zwyczająm [*sic*] umiejętnych, godnych, według zwyczaju mianowali i obrali, co wierzę, że to w.m. z miłości wolności swych i RP tudzież i powin(n)ości swej uczynić będziecie raczyli. A ten list mój uniwersalny naprzód, aby był do ksiąg grodzkich brańskich wwiedziony, a potem dni świętych w parafijach a w mieściech i w miasteczkach [k. 134v] dni targowych obwołane, obwieszczone i wszem do wiadomości przywiedli [*sic*], do czegom pieczęć swą przycisnąć rozkazał i ręką się swą własną podpisał.

[1345] *Urzędnicy podlascy*, s. 50, nr 149.
[1346] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.

Dan w Rutce[1347] d(ie) 14 mensis novembris a. D. 158tertio [*14 XI 1583*].

Mikołaj Kis[z]ka, wo(jewoda) po(dlaski), s(tarosta) d(rogicki), b(ielski) s(ub)s(cripsi)t ręką swą.

[1347] Rutka (Rudka), wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).

XCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [31 X?] 1584 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Lublina 27 VIII 1584 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 15 I 1585 r. (ASWK, T. I, s. 99; ASWB, s. 79). Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej zebrał się zapewne 31 X 1584 r. (analogicznie jak sejmik ziemi mielnickiej). Ziemia drohicka wybrała posłów: Sebastiana Suchodolskiego referendarza litewskiego, wojskiego drohickiego i Arnolfa Hlebowicza Korczewskiego, chorążego drohickiego i mielnickiego (Posłowie ziemscy, s. 292-293). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

XCIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, 31 X 1584 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Lublina 27 VIII 1584 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 15 I 1585 r. (ASWK, T. I, s. 99; ASWB, s. 79). Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej zebrał się na obrady 31 X 1584 r. Posłowie wybrani podczas obrad sejmiku: Hieronim Niemira (Niemiera) i Piotr Patkowski sędzia ziemski mielnicki.

XCIII/1. Instrukcja króla Stefana Batorego na sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, [Lublin, 31 VIII 1584 r.].

Rkp**. AGAD, Gr. mieln. nr 4, k. 494-498. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim: 31 X 1584 r. (f. 2 ante foestum Omnium Sanctorum a. D. 1584).* ***Druk: Diariusze sejmowe r. 1584, wyd. A. Czuczyński. SRP, t. XVIII, Kraków 1901, s. 348-354.

[s. 494] Poseł nasz, przyszedszy na to miesce, gdzie będą stany wszytkie na sejmiku wyżej pomienionym zgromadzone, opowiedziawszy jem łaskę naszę królewską mówić zatem do nich będzie w te słowa.

Jako po wszystkie te przeszłe panowania swego lata nie raczył JKM nic nigdy zaniechiwać ani opuszczać, co by do zachowania w całości, w pokoju i w rządzie dobrem tej RP należało, co by ją bezpieczną, sławną i wziętą u wszech czyniło, tak i do końca o tym mieć pieczą i obmyślawać, zaniechiwać nie raczy. Rad by iście widział statum jej, statum wm. wszech jako najszczęśliwszy, natrwalszy i florentem libertate. I do tegoż wszystkie zawżdy starania i consilia swoje stosował, to zawżdy za cel we wszytkich sobie sprawach kładł temu gwoli nic jeno nie żałował, gdy potrzeba ukazowała, podymować wszelakich prac i niewczasów nie żałował zdrowia na szanc stawić, ale też podług tego, jako kiedy czas przyniósł, wzywał wm., sejmy wm. składał, aby na nich co by do ugruntowania i utwierdzenia RP nic jedno teraz, ale i na potomny czas należało z wm. opatrował i stanowił, co na ten czas czynić raczy, że oto i sejm walny i przed niem według prawa i zwyczaju sejmiki powiatowe wm. złożył. A nie jedno to czyni, że złożył podług powinności swej, ale jako prawy ociec i miłośnik RP pilną o tem pieczą mieć raczy, aby to złożenie i ten zjazd przyszedł do dobrego skutku i przyniósł wm. jak największy fructu(m) i pożytek. Dla czego, niż do niego przystąpił, wezwał JKM do siebie pp. rady swe a bracią wm. starszą, aby z niemi się namówił i porozumiał o tym, co by potrzebnego było na ten czas RP i co by się ku jej dobremu na sejm przyszły do wm. stanów wszech podać i promować miało. A iż dwojakie są potrzeby RP, jedne, które ją doma, drugie które od postronnych zachodzą. O tych tedy [k. 494v] obojgu

JKM porozumiewać się z pp. radami swemi i za zdaniem ich przekłada co być potrzebnego rozumie i podaje do wm.

A naprzód co skąd RP ab externis afficit i afficere może. Na które to externa, a najpirwej na rzeczy tureckie i tatarskie jako na[j]niebepieczniejsze patrząc, jest iście za co dziękować Panu Bogu, że w takich, jakie byli przypadli nawałnościach, opuściałą prawie RP ratować raczył z miłosierdzia swego i rzeczy jej zadzierżał, których takowy był status po rozjechaniu się przeszłe(go) sejmu[1348], które - jakie było - dobrze WM raczycie wiedzieć. Car przekopski Mehmet Gierej[1349] pisał był do KJM upominając się, aby mu nagrodził JKM upominki, które na Samarze[1350] byli Kozacy posłom jego, gdy z Moskwy szli, wydarli i odjęli. I dawając znać, gdyby mu się w tem dosyć nie stało, na zamierzony przezeń czas na co [w] pogotowiu z wojskiem na Mamajnaju czekał, że zaraz wtargnąć i wojować miał ziemie JKM.

Też cesarz turecki[1351] i przedniejsza jego na on czas rada Sinan basza[1352] uczynił, minaces litteras do JKM był posłał. Coż JKM zatym, aby RP ab imminenti periculo liberaret, acz w wielgim rzeczy wszystkich niedostatku, jednak do tych ludzi, którzy publico stipendio merebant contraxit copias priuato niemal studio, żeby był wżdy odeprzeć mógł jakokolwiek nieprzyjaciela i przeciw niemu p. hetmana koronnego[1353] posłał. Drudzy też pobudzeni tą czułością i tem obmyślawaniem JKM o bez[pie]czeństwie RP z chęci swej przeciwko niej, jako cni synowie podług możności swej jej non defuerunt a imprimis ks. jm. Konstantyn wojewoda kijowski[1354]. Zaczym ten poganin nie odniósł na ten czas, z łaski Bożej, żadnej pociechy i od Niepru się kłusać musiał.

Ledwie się to stało, i ledwie to jedno niebezpieczeństwo tak się uciszyło, alić tuż za nim w tropy insza, i dobrze więtsza i niebezpieczniejsza burza nastąpiła. Swowolni ludzie zebrawszy się do kupy[k. 495] przeciw wolej JKM, poczęli pokój pospolity z państwy przymiernemi turbować i wzruszać. Nie pomogły nic edykty, mandaty i listy KJM, nie pomogło posyłanie w tem komorników, dworzan, nie pomogły uniwersały do starost i obywatelów ziem tamecznych około hamowania ich swowoleństwa posełane i dawane. Do takiej licencjej się udali, że poczyniwszy szkody niemałe w ziemie wołoskiej[1355] i udawszy się do państw

[1348] Sejm walny warszawski obradował w X-XI 1582 r. i nie zgodził się na uchwalenie poborów.
[1349] Mehmed II Girej chan krymski w 1577-1584.
[1350] Rzeka na Ukrainie, lewy dopływ Dniepru.
[1351] Murad III sułtan turecki 1574-1595.
[1352] Koca Sinan pasza, wielokrotny wielki wezyr albańskiego pochodzenia.
[1353] Jan Zamoyski kanclerz i hetman wielki koronny.
[1354] Konstanty Wasyl Ostrogski wojewoda kijowski 1559-1608.
[1355] Chodzi o Mołdawię.

tureckich nie jeno Jachorlik[1356], niedawno zbudowany zamek turecki zburzyli. Ale też na miasto starożytne tureckie Tehinią[1357], w której sendziak ma stolec swój, rzucili się i wywrócili ją, z gruntu ludzie w niej wysiekli, dział, łupu i więźniów nabrali. Czem jako był rozdrażniony nieprzyjaciel, możecie wm. rozumieć, a pewnie, że miał przyczynę. I jaki mu stąd jad urósł, pokazała to rabies jego. Kiedy nie pomnąc nic na dignitatem swoję, targnął się na szlachcica uczciwe(g)o sługę KJM pana Podlodowskiego, którego był JKM do ziemie jego dla potrzeb swych niektórych posłać raczył[1358].

Cóż czynił na ten czas KJM? Nic innego jeno co dobremu królowi przystało. Acz był i extremum spiritum położyć gotów p(ro)pter dignitatem RP. Ale widząc jednak możność nieprzyjaciela tego, a nasze niedostatki, czynił staranie z wielką uprzejmością, aby był te burze uspokoił jakokolwiek. O swowolnikach tych i pobranych przez nie dzi[ał]ach miał pieczą i staranie. I do cesarza tureckiego posły wyprawić raczył w tych rzeczach, posła swego pana Słostowskiego[1359]. Atoli wżdy ten tyran i to pogaństwo, choć rozjadowionie , zadzierżeli się, jadu do czasu zakrywając uspokoili się. I tak się to tam skończyło za staraniem JKM i za baczeniem tego, który w tych sprawach służył, że się wszystko z uczciwem RP stało i tak salutim jako i dignitati RP dogodziło. Przestali na tym tam ci pohańcy, żeby im armata była wrócona i sprawiedliwość z swowolników tych pewna. Jednak dali to znać, że coś tam dalej sobie zachowują. Bo i w liście cesarskim do JKM tego dołożono, że to już na ten czas daje starożytnej przyjaźni, która była dotąd między królmi [k. 495v.] polskiemi a jem, ale na potym stanie li się co takiego, już żeby więcej posłów do niego nie posyłano, zaraz przymierze wypowiada. A toż jeśli tu jest co simulatum albo nie, przecie na to się spuszczać nie trzeba, a być ostrożnemi na wszystko.

A naprzód o tym myślić trzeba, żeby się to swowoleństwo pohamowało. Na sejmie uczyniono o tem było raz konstytucyją na postrach swowolnym ludziom, ale choć nikogo było nie skarano za nią, a na koniec ledwie kogo pozwano, przecie dłużej sejmu pierwszego po czynieniu jej cierpieć jej nie chciano. Zaczem tym więtszą swawolni ludzie do wszystkiego śmiałość biorą i po tej tak wielkiej zbrodniej już parę razów była recydywa. Poszli byli znowu

[1356] Iagorlîc (Jahorlik, Jahorłyk), wieś w Mołdawii nad rzeką o tej samej nazwie, lewym dopływem Dniestru. Znajdujący się tu zamek strażniczy zniszczył w 1583 r. wypad Kozaków zaporoskich pod wodzą Samuela Zborowskiego.

[1357] Tehinia (tureckie Bendery), miasto we wschodniej Mołdawii, port nad Dniestrem. Od czasów sułtana Sulejmana Wspaniałego znajdowała się tu twierdza turecka.

[1358] Filip Podlodowski podkoniuszy królewski wysłany do zakupu koni, zginął pod Adrianopolem w XI 1583 r.

[1359] Piotr Słostowski dworzanin królewski, goniec do Turcji w 1583/1584 r.

z jakimsi hospodarzykiem do Wołoch i gromił ich pan starosta bracławski[1360]. Byli i w ziemi pogańskiej, gdzie wielką wzięli korzyść, którą na jakimsi jarmarku za 12 000 czerwonych złotych przedali. Stał się quidem postępek przeciw niektórym z tych swowolników, których było dostano i tych coś skaranych o to, tych równiejszej kondycjej plebeios. Ale jeśli się to od tych jedno małych dzieje, obaczyć się może, co oni sami, nim ich skarano, powiedali. Dla czego pilnie będzie w tę rzecz wejrzeć trzeba, aby więc za takiemi swowoleństwy RP z tem nieprzyjacielem, któremu insze narody możne, bogate i ludne dodzierżywać nie mogą temere a bezpotrzebnie sine ullo publico consilio, jeno przez czyje kwesty i zbrodziejstwa, nie zachodziła.

Tatarskie zasię rzeczy in eo są statu. Był obrażon cesarz turecki od tego Mehmet Giereja, o którem się wyżej wspomniało, że [na] rozkazanie jego nie chciał iść na Kiezel baszę. Miał i o KJM suspicią jakąś, żeby z niem porozumienie jakie miał mieć. Jednak pokrywając to posłał wojsko jedno do Kaffy[1361] z Osman baszą, drugie też tu ustawicznie było nad Dunajem z beglerbegiem[1362]. I ma tę wiadomość JKM z pogranicza, że Mehmet Gierej już dał gardło, a na jego miejsce na carstwo wsadzon Asłan Gierej[1363] brat jego. Który pisząc do pana kijowskiego[1364] dał znać, [że] na tem nowym państwie nic nie zastał i na ogłodzone i nędzne trafił. [k. 496] Zaczym obawiać się potrzeba, że podobno nie będzie chciał doma o głodzie siedzieć. I trzeba pilną mieć nań pieczą i oko, bo i okrom tego oni sam zawżdy na to intenti, aby szkodę czynili i wojowali państwa koronne.

Dał był JKM pan Bóg istam mentem, że chciał o tem przemyśliwać, aby wżdy była kiedy bezpieczniejsza RP od tych inkursyi tatarskich. I żeby tak wiele ludzi chrześcijańskich w ręce pogańskie nie przychodziło, i w pogaństwo się nie obracało. Panie Boże daj nam wszem mentem na potym takową, abyśmy salutares occasiones RP nic nie omieszkiwali. Służebnych ludzi co tam jest na tym pograniczu, jako niewielka liczba, wie podobno niemało z wm. Ale i ta trocha zapłaty swej nie może mieć. Acz wedle czasu jest na to czwarta część dochodów stołu królewskiego destynowana, a i ta dosyć im czynić nie może. Kiedy pieniądze z niej przyniosą, część im zapłaciwszy, zawżdy jednak dwie albo trzy ćwierci roku im zostają. Zaczym i oni nie mając zaraz zapłaty swej, muszą braci swej przykrzyć się, żywność biorąc od poddanych ich, a płacić jej czem nie mając. Przeto trzeba żeby się i w to wejrzało a

[1360] Jakub Struś starosta bracławski, rotmistrz królewski.
[1361] Kaffa (obecnie Teodozja) miasto na Krymie od 1475 w rękach Turków Osmańskich. Chan Mehmed Girej w 1584 r. obległ Kaffę, co spowodowało zbrojną ekspedycję turecką.
[1362] Beglerbej – w Imperium Ottomańskim tytuł urzędnika zrządzającego prowincją.
[1363] Islam II Girej chan krymski, brat Mehmeda II Gireja.
[1364] Michał Wiśniowiecki (1529-1584), kasztelan bracławski i kijowski od 1580 r.

opatrzyło, aby spełna ich zawżdy zapłata dochodziła. Albo więc zapłaciwszy co im winno, jedno taki się ich poczet chował, który by tej czwartej części pieniądze wynieść mogli, czym dogodzi li się bezpieczeństwu RP, albo nie każdy baczny łacno oba[czy].

O moskiewskich rzeczach to JKM przekłada wm. że jako był JKM przed dwiema lat z tem co niedawno umarł kniaziem wielkim[1365], otrzymawszy nad nim za łaską a pomocą Bo[ską] górę i odzyskawszy od niego niemało dicyi, wziął inducias na lat dziesięć, tak za śmiercią jego już ustali i koniec swój wzięli. Gdyż jako ich on nie chciał brać i stanowić, jedno z osobą KJM, lubo posłowie KJM w tym go imieniem JKM rekwirowali, tak też do samej jeno osoby jego się ściągali. A tak co by się w tym dalej czynić miało, trzeba wm. zważyć. Macie [k. 496v] wm. czas i occasiones do wszystkiego: i uprzątnąć od tej tam strony niebezpieczeństwo, i przyczynić sobie mocy i vires przeciw inszem mocnem nieprzyjaciołom. Których okazjej oglądać się wm. potrzeba, aby kto inszy imo wm. nie użył i non praeripiat wm. Ten, który na miesce zmarłego nastąpił, nie do końca postanowionego jest baczenia[1366]. Między pany albo bojary jego bywają kontencie wielkie. Także i do rozruchu przychodziło i nieco między niemi krwie jest przelano. Nie chce JKM nic barzo perswadować w tem wm., ale iż upomina w tym KJM przysięga wedle której powinien amissa recuperare et fines regni dilatare. I aby nie rozumiano, żeby KJM miał niektórych być niewdzięcznością fractus i jako Scipio we Liternum[1367], tak on Grodno do swego otium sobie brać, operam swoję RP in quantum by jej potrzebowała, ofiaruje, zdrowia i trudu litować nie chce aby i teraz, i potym nie [mówio]no, żeby on tak wielgą okazją miał opuścić. Przeto nie wymawia się z niczego, co by ku dobremu RP należało i co byście po nim mieć wm. chcieli. Wiecie wm., co za szczęście za [łaską] Boską a staraniem i dzielnością JKM RP potkało. [Dali]ście wm. na to poborów kilka, a nie obrócił ich pewnie na prywatę swoję żadną. I owszem, dobrze się do tego z swego przyłożył, co się swego czasu i miesca pokaże. Raczy tedy to wszytko [co się] tej sprawy dotycze, JKM na wolą i zdanie wm. puszczać, nic nie urget na żadną stronę, jedno co zachodzi w tej mierze wm. pokazuje.

Ziemia inflancka za łaską Bożą i za szczęściem JKM dostała się i przyłączona jest do RP. Trzeba i o tym baczyć, jako by się i tam w dobry porządek wszystko było wprawiło, [nie]bezpieczeństw ostatek uprzątnęło. O czym JKM nie zaniechał [na] przeszłem sejmie

[1365] Iwan IV Groźny car moskiewski 1547-1584.

[1366] Fiodor syn Iwana IV Groźnego, ostatni przedstawiciel Rurykowiczów na tronie moskiewskim, był podejrzewany o chorobę psychiczną.

[1367] Publiusz Korneliusz Scypion Afrykański Starszy (Publius Cornelius Scipio Africanus Maior), wódz rzymski z okresu II wojny punickiej, dwukrotny konsul. Po usunięciu się z życia publicznego zmarł w swojej posiadłości Liternum w Kampanii.

proponować stanom wszytkim. Ale, iż za nieszczęściem jakimsi, nie przyszło do żadnych namów, ku daw[nem] [niebez]pieczeństwom przystąpili i insze nowe z strony króla duńskiego[1368]. JKM jako mogąc uprząta i wm. napo[mina], abyści wm. [k. 497] i na te sąsiady, którzy tam jeszcze są i na wszystko pilną pieczą mieli. Są i insze in eo genere rzeczy do pokoju pogranicznego i pakt cum externis należące, które jako czas i potrzeba ukaże, przypominane i przełożone będą na przyszłym sejmie.

A odprawiwszy i przełożywszy wm., co RP od postronnych zachodzi, nie przepomina też JKM rządu i spraw domowych, na których nie mniej niż na tamtych zdrowie i całość RP należy. Pamiętać JKM raczy na recesy sejmów przeszłych i rzeczy które w nich są. Z których proponował był wm. niektóre na sejm przeszły o które był proszon od posłów wm. na sejmie po potrzebie wielkołuckiej[1369], i o co posłowie wm. instanter prosili. Ale że podanie to JKM rozmaicie było od ludzi niektórych przyjmowane, a to JKM nic o tym na ten czas wm. nie proponuje. Ale które wm. ze wszystkich rzecz[y], co są w recesiech, sobie i potomstwu swemu i RP potrzebnego będziecie rozumieć, do tego JKM z chęcią przystą[pi]ć i o nich namawiać będzie raczył.

Jednak za ichm. pp. rad stanu duchownego instancją nie raczy JKM kompozycjej dawno obiecanej, a do tego czasu od sejmu do sejmu zwleczonej, mijać i opuszczać. Owszem i przypomina ją wm., i jako głowa wm. spolna napomina, abyście się wm. do niej przychylili i statecznie ją a serio wzięli przed się. Gdy[ż] siła na tem, aby te różnice między stany zniesione i uprzątnio[ne] były, dobremu i spokojnemu RP, należy.

Nie może też JKM pro candore suo dyssymulować , aby przypomnieć wm. nie miał, że po rozjechaniu się z przeszłego [sejmu] była wrzucona i rozsiana między wm. jakaś [k. 497v] diffidentia z strony pozwów o których na sejmie była dysputacja. I tak to udawano do wm., jakoby JKM tego miał chcieć i do tego wieść, żeby Trybunał[1370] zepsowawszy, sądy wszystkie do siebie przyciągnął. Co ani w pomyśleniu było u JKM. Owszem za potrzebną barzo rzecz i sobie, i wm., JKM takowe sądy trybunalskie być rozumie. I samże, jako to wm. wiecie, staraniem swym i przywodzeniem stanów inszych do jedności w tej mierze, był tego autorem. Nie dajcież tedy wm. sobie tego powiadać i oczu swoich tą mgłą zaciemniać. Bądźcie wm. tego pewni, że JKM ani wzruszać chce wm. w czym tych trybunalskich sądów, ani w

[1368] Fryderyk II Oldenburg.
[1369] Po odniesionym przez Stefana Batorego zwycięstwie pod Wielkimi Łukami w 1580 r., sejm walny obradował w Warszawie w I-III 1581 r.
[1370] Trybunał Główny Koronny został powołany na sejmie walnym warszawskim w 1578 r. Trybunał Główny WKL został powołany na sejmie walnym warszawskim w 1581 r.

pomyśleniu tego nie ma, żeby lu[dzie] szlacheckie za dworem kłusać dopuszczać miał. W czym się tak deklaruje, iż żadnych spraw za dworem są[dzić] nie chce, które by się albo majętności, albo osoby albo uczciwości szlacheckiej dotykali. Ale rozumie, że takowe sprawy wszystkie nie na dworze, ale część w ziemstwie in[sze] w Trybu[nale], część na sejmie, sądzone być mają.

Co się też za rzeczy mało przedtem w Polsce słychane zatrząsają, mało nie wszem panom JKM, których dosiąc mógł, ukazał i przełożyć raczył. I na przyszłym sejmie przełoży i pokaże. W czem nie tak JKM niebezpieczność zdrowia jego, którego się dotyka, jako periculum RP i sława starożytna tego cnego [naro]du [z] strony uprzejmości i wiary przeciwko panom sw[ym] zachodzi, którą i ten zacny naród zawżdy cało zachował, i JKM z[e] swej strony dobrze się w tym czuje, że przyczyny takiej niechęci przeciw osobie swej nie dał.

Na ten czas te rzeczy, które się wyżej wspomniały, a co przełożywszy, napomina JKM, [k. 498] abyście do namawiania i stanowienia o tym wszystkim i co by jeno było i pokazało się potrzebnego RP, obrali spośrodka siebie posły na sejm przyszły, ludzie dobre, baczne, moderat(os), i którzy by nie na co inszego, jeno na dobro pospolite patrzyli, i one, a nie jakie prywaty na pieczy mieli. Dawszy im moc zupełną znaszać się o wszystkim z JKM i pp. radami, także posły ziem inszych. I zleciwszy im, aby w zgodzie, w miłości i pacate do tego przystępowali, czego potrzebuje RP i co do jej utwierdzenia należy. Wm. czy interest, aby te sejmy i te zjazdy dobry efekt brali i aby w nich RP pociechę i firmamentum swoje odnosiła? Bo jakowy będzie status RP, takowy i wm. wszech w niej będących i potomstwa wm. Miejcież się tedy sami wm. do tego a odłożywszy wszystkie na stronę afekty, tak w sprawach RP i obmyśliwaniu o niej postępujecie i posłom swym postępować zlećcie, jako byście to zawżdy mieli przed oczyma, że jej dobre wm. dobre; a zasię jej spraw zatrudnienie, wm. zatrudnienie. I jakoby nieprzyjaciele wasi pociechy nie odno[sili] z zamieszanych spraw i postępków wm., a obcy na to patrząc z pośmiechem tego nie przyjmowali.

O JKM to wm. rozumiejcie, że z ojcowskim prawie afektem z wm. post[ępuje] i stara się, aby dobremu RP we wszystkim dogadz[ał] i żeby ją trwałą i kwitnącą wolnościami i wszelakiemi oz[dobami] zostawił. Zdrowia na koniec swego, w czym nieraz wm. deklarował, dla tego nie chcąc nigdy żałować.

XCIII/2. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 31 X 1584 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. mieln., nr 4, k. 498-499v. Oblata dokonana w grodzie mielnickim przez Piotra Padkowskiego i Jarosza (Hieronima) Niemierę posłów na sejm z ziemi mielnickiej, 31 X 1584 r.*

[s.498] My dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo powiatu mielnickiego, zjachawszy się wszyscy spolnie na sejmik powiatowy, w liściech KJM sejmowych naznaczony, w Mielniku dnia ostatniego oktobra. Na którym to sejmiku wysłuchawszy propopozycją przez posła JKM ur. p. Piotra Kazimirskiego, według instrukciej JKM proponowaną i czynioną. Z której propozyciej król JM pewne rzeczy i kondycje na sejm walny koronny przez posła swego [ra]czy podawać.

A naprzód, że KJM nas obywatelów i poddanych swych staraniem swym raczy opatrować i wzgląd mieć jako na ojczy[znę] pokojem i wolnościami zachowywać. Za co my, jako poddani JKM, dziękując, pana Boga za dobre zdrowie i długie a [szczę]śliwe panowanie prosimy.

Które proposita od KJM podane w pośrodek przez nas inferowane wysłuchawszy i u siebie dostatecznie uważywszy, posły z powiatu swego według wolej i rozkazania KJM PN, ludzi godnych i sprawnych, którzy by takowe sprawy [odpra]wować umieli spośrodku siebie na sejm walny warszawski, który się zacząć ma w Warszawie, według listów KJM obraliśmy: to jest ichm. pp., p. Piotra Patkowskiego[1371] sędziego ziemskiego mielnickiego i pana Jarosza Niemierę z Ostromęczyna[1372].

Którym to posłom swym, przez nas spolnie i jednostajnie obranym, pełną moc dajemy i zlecamy, aby sporozumiawszy się z inszemi [posłami] koronnemi kondycje te, przez posła KJM proponowane, podług praw i wolności szlacheckich, mądrze a bacznie, bez szkody [czy]nienia RP, tudzież też i praw koronnych, odprawow[ali]. Też nasze doległości tak ichm. pp. posłom swym dla pamięci na piśmie, rzeczy niektóre nam potrzebne za artykuły [podali] i o nich się z pilnością ustawiczną domawiać i ich nie opuszczać [zaleciliśmy].

1. Aby KJM przez zesłanie komisarzów swych [rozgraniczenie][1373] województwu podlaskiemu z WKL uczynił, jako to obiecać raczył. Dla którego nierozgraniczenia [powiaty]

[1371] Piotr Patkowski (Padkowski) sędzia ziemski mielnicki 1561-1585.
[1372] Ostromęczyn, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie). Ośrodek dóbr domu Niemierów.
[1373] Urwany fragment. Lekcja domyślna.

przyległe województwa podlaskiego wielkie szkody i krzywdy [od ziemi][1374] brzesckiej cierpią. A zwłaszcza powiat mielnicki, że od [ziemi][1375] brzesckiej WKL za egzemptami odłącz[ony został od powiatu][1376] [k. 499] mielnickiego, do którego i jego jurysdykcji z dawna należą, żeby zaś do tegoż powiatu mielnickiego byli przyłączone[1377].

2. Prawa i przywileje wszelakie na starostwa i dzierżawy dane, które się barzo sporzą przez uproszenie jeden pod drugim majętności, aby in suo robore byli zachowane. A ten, który by się ważył tego, wiedząc o pierwszym prawie i uprosił co sobie u KJM, aby był karan winą tanquam violator iurium, bo idzie na potym i o dobra szlacheckie.

3. Trybunał żeby poprawion był, który się odchyla barzo od konstytucji. Że pp. sędziowie od każdego accessorium po pół złotego biorą dla swych pożytków co by miało być, a causa by też byli albo nie byli w niej accessoria po pół złotego. Sąd ziemski lubelski, który przy Trybunale siada, żeby nic nie brał, pisarz też trybunalski aby się zachował według konstytucjej, a od minut jako i w ziemstwie obyczaj jest, brał.

4. Na wykupna i dawania pieniędzy z zastaw, aby nowe lato, nazajutrz po nowym lecie w ziemstwie ksiąg leżeniem było postanowiono. A tam gdy kto kogo pozwie ad tollendam summam de obligationibus aby ex(it)us absq(ue) ulla contradictione pieniądze brał et de bonis condescendat.

[5.] Aby cła wszelakie wodne wszędzie były zniesione. W Warszawie aby od szlachty mostowego nie brano.

[6.] Siemiatycze, które się odłączyli od powiatu drogickiego[1378] z dawna należąc do Mielnika, aby do powiatu i jurysdykcjej mielnickiej były przyłączone.

[7]. Aby ten, który pozwie sąd ziemski albo urząd grodzki ex officio na Trybunał pro aliquo excessu, a Trybunał by uczynił sąd albo urząd dekretem swym wolnym, był karan winą i jako impertinenter quo cau(sam) 14 marcarum, a urząd grodzki z niego sprawiedliwość czynił i aby skazał in instanti zapłacić.

[1374] J.w.

[1375] J.w.

[1376] J.w.

[1377] Zapewne chodzi o tzw. trakt wohyńsko-łomaski, który był przedmiotem sporu terytorialnego pomiędzy województwem podlaskim a brzeskolitewskim. Przez krótki czas, tuż po unii lubelskiej, trakt ten był włączony do ziemi mielnickiej. Później powrócił do województwa brzeskolitewskiego. Wohyń – miasto w województwie brzeskolitewskim (obecnie wieś w woj. lubelskim, pow. radzyński). Łomazy - miasto w województwie brzeskolitewskim (obecnie wieś w woj. lubelskim, pow. bialski).

[1378] Była to uzurpacja ze strony szlachty ziemi mielnickiej. Siemiatycze przez cały czas pozostawały w obrębie ziemi drohickiej.

Co wszytko ichm. pp. posłom swym dobremu [ba]czeniu i cnocie przyrodzonej, że to nam wszystko sprawią, zlecamy i zupełną moc dajem, rozumiejąc to o nich i w tym nie wątpiąc, iż to wszystko co by było z dobrem RP [k. 499v] nam odniosą.

Dan z Mielnika, ultima octobris, a. 1584.

XCIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, [31 X?] 1584 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym z Lublina 27 VIII 1584 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 15 I 1585 r. (ASWK, T. I, s. 99; ASWB, s. 79). Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej zebrał się zapewne 31 X 1584 r. (analogicznie jak sejmik ziemi mielnickiej). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów na sejm: Piotra Pietkowskiego wojskiego ziemi bielskiej i Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego pisarza grodzkiego brańskiego[1379]*. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.*

[1379] *Posłowie ziemscy*, s. 293.

XCV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 9 IX 1585 r.

Sejmik wyłonił deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie w osobach: Marcina Leśniowolskiego kasztelana podlaskiego i Hieronima Irzykowicza. Deputaci (cz. I, s. 84) wykazują tylko wybór Hieronima Irzykowicza.

XCV/1. Laudum sejmiku deputackiego województwa podlaskiego, Drohiczyn, 9 IX 1585 r.

Rkp. NGAB F. 15 op. 1 nr 94, k. 123v.-125. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim, 9 IX 1585 r. (f. 2 post foestum Nativitatis GVM).

My rady, dygnitarze, urzędnicy i inne rycerstwo a obywatele województwa podlaskiego, którzyśmy się zjechali na miejsce zwykłe obierania pp. deputatów spośród nas na przyszłe sądy trybunalskie, według konstytuciej koronnej w Warszawie in a. D. 1578[1380] uczynionej.

Na którym to miejscu przerzeczonem będąc zgromadzeni, deliberując o osobach takowych na ten [k. 124] czas, którzyby mogli być sposobni do niesienia na sobie tej powinności deputackiej, przychylając się do konstytucjej, aby byli na te sądy obierane osoby godne, bogobojne, cnotliwe, prawa i zwyczajów umiejętne, użyliśmy prośbami naszemi i obrali bracią naszą spośrodku siebie, w. jmp. Marcina Leśnowolskiego kasztelana podlaskiego[1381] i ur. p. Hieronima Irzykowicza.

A iż na tej konsultacjej i zgromadzeniu naszem, proponowane byli od wielu ichm. pp. dygnitarzów i rycerstwa około egzorbitancjej, albo też depaktacji, które się dzieją i działy na sądzie trybunalskim contra constitutionem publicam Regni, niżeli w sobie obmawia i rozumieć się ma, zdało się nam to za namową spolną, aby mogli być zniesione, a konstytucją w rezę swą i klubę mogła być wprawiona.

O co, aby ad effectum przyść mogło, zleciliśmy to wszyscy mianowanem ichm. pp. deputatom naszem, na ten czas obranem pro futuro Tribunali iudican(dum), który się pocznie sądzić w Piotrkowie feria secunda post foestum sancti Martini proxime[1382], aby to ichm. pp. deputatom wszytkiem in genere Tribunalis Regni imieniem naszem odnieśli, przekładając to ichm., że agrava murus in par(ib)us z wielkiem obciążeniem naszem z wielu racji, że hec petita nostra konformują się konstytucjej sejmowej i samę przez się bychmy nie mieli po sobie prawa

[1380] Trybunał Główny Koronny został powołany *Konstytucją sejmu walnego warszawskiego roku Pańskiego 1578, nr 1-29.* VC, t. II, vol. 1, s. 406-411.
[1381] Marcin Leśniowolski kasztelan podlaski 1581-1593.
[1382] 18 XI.

pospolitego są słuszne i przystojne. Gdzieby więc sądy ichm. trybunalskie co kontradykował, iis petitis oponować się w tym etiam cum solenni protestatione, mają za tym zleceniem naszem.

Naprzód, aby pamiętne nie było brano tylko od procede a responde, directe responde a decernitur, jako było za deputatów in anno 1578 i 1579. Sąd też ziemski sieradzki i lubelski ne metas sui officii excederet w braniu pamiętnego contra ius et constitutionem publicam, iuditio forum Tribunali Regni, aby nie brał pamiętnego ab acesoriis, jedno a deffinitiva sententia, to jest pięć groszy jako bywało [k. 124v.] za KJM, sławnej pamięci Zygmunta Augusta, także na sejmiech a. 1570 et [15]71.

A iż sądy trybunalskie nie mogą być więtszej powagi jedno jako sejmowe i królewskie, intimissime wszytkie te depaktacje, które cisną nas wszytkich, aby byli zniesione jako te, które są przeciwko prawu pospolitemu.

W tem też niemniejsze uciążenie mamy, iż pp. pisarze ziemscy lubelski i sieradzki, mimo konstytucją około płacenia minut albo ekstraktów więcej wyciągają, to jest po piętnaście groszy, a podpiskom do karbony grosz, a od pieczęci sądowi ziemskiemu dwa grosza. Gdyż konstytucja w sobie jaśnie obmawia iuditior(um) ord(inariorum), iż pisarz ma zostawać przy salarium według statutu. A iż jest świeża pamięć za świętej pamięci KJM Zygmunta Augusta in a. 1570 et [15]71 i za KJM teraźniejszego, nie więcej pisarze brali od ekstraktów i minut dekretów królewskich, jedno po pięciu groszy. Które dekreta trybunalskie są takiejże a nie więtszej wagi, jako królewskie albo sejmowe. I nie więtszą pracą podejmują pisarze trybunalscy, jedno jako i na on czas pisarze na sejmie podejmowali. Przeto też nie mogą salarium większego extorquere mimo prawa.

To wszystko ichm. pp. deputatom naszym na ten czas tem skryptem authentice podanem poruczamy i zlecamy, aby się o to mocnie oponowali. Lecz jeśliby perswazją swą słuszną i wedle prawa sentencjej ichm. pp. trybunalskich nie przemogli, nihilominus protestować się i odnieść potem do nas, braci swej. Czemu się będzie zabieżało na sejmiku przyszłem przed sejmem koronnym przyszedłem walnem, aby depaktacje omnino na sejmie byli zabieżone i zniesione, a konstytucja iuditio(rum) ordinariorum była w cale zachowana. A nad to poruczenie nasze inaczej nie postępować, w czem onerujemy conscientias ipsorum.

Gdzie by więc którzy z braciej uciekli się do niech około tych depaktacji, powinni będą pp. deputaci nasi teraźniejsi onem auxilio być i oponować się o to na tychże sądziech [k. 125] trybunalskich. Inter cetera tego nie zaniechać, gdyż na przeszłych sądziech trybunalskich ichm. pp. deputaci trybunalscy z braciej naszej województwa naszego kocze podkomorskie i

grodzkie na sąd swój obracali, aby exnunc hac consuetudo była zniesiona i nie na sąd ichm. pp. deputatów te kocze, ale na stronę byli obracane za aprobacją dekretu.

Tośmy też włożyli na powinność pp. deputatów naszych, aby przestrzegali pilnie tego, iżby na sądziech tech trybunalskich trwali do czasu w konstytucjej wyrażonego i opisanego, nierozjeżdżając się od Trybunału aż po skończenia sądów, nieszczycąc się w tem żadnem pretekstem legalium impedimenio(rum) excepta vera infirmitate.

Też ichm. pp. deputatom przedniejszych województw przełożyć, aby ichm. w tem tak stateczni byli, nierozjeżdżając się czasu zamierzonego czekali. Bo absentia niektórych ichm. pp. deputatów szkodliwa jest barzo sądom województwa naszego, jako to ostatecznie przypadającego, ob paucitatem ichm.

A dla lepszej wiary i pewności kazaliśmy to do akt grodzkich wpisać i authentice wydać **pod** pieczęcią grodzką drogicką.

XCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej, [Brańsk?], ok. XII 1586 r.

Stefan Batory uniwersałem datowanym w Grodnie 6 X 1586 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 2 II 1587 r., sejmiki przedsejmowe na 2. poł. XII (ASWL. t. I, s. 53). Sejmik z powodu śmierci króla Stefana Batorego najprawdopodobniej się nie odbył[1383].

XCVI/1. Relacja dworzanina królewskiego Stanisława Ilmanowskiego o dostarczeniu uniwersału króla Stefana Batorego wyznaczającego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 9 XI 1586 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 41. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 9 XI 1586 r.* [die dominico an(te) festum s(ancti) Martini a. 1586].

[k. 41] Nobilis Stanislaus Ilmanowski, cubicularius S.R.M., obtulit ad off(iciu)m p(raese)ns castren(sem) Branscen(sem) l(itte)ras S.R.M. conventionales in fasciculo obsignatas ad magnificu(m) dominu(m) Joannem Dulski[1384], castelanu(m) Culmen(sem), tesaurariu(m) Regni, cap(i)t(aneu)m Branscen(sem) etc. in absen(tia) ad vicecap(i)t(aneu)m[1385] eius servien(tes), item alias l(itte)ras seorsivas in numero tres obsignat(as) a S.R.M. ad eius d(omi)num cap(i)t(aneu)m script(as), peten(s) eas hic ad acta p(rae)sen(tia) suscipi, quas off(iciu)m suscepit et ad manus, s(cili)cet conventionales l(itte)ras, no(bi)l(is) Petri Sabłowski[1386], vicenotarii castren(sis), et alias no(bi)li Petro Poroski, famulo d(omi)ni burgrabii[1387], dedit.

[1383] Zob. E. Dubas-Urwanowicz, *Chronologia*, s. 74.

[1384] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

[1385] Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.

[1386] Piotr Szabłowski, podpisek grodzki brański 1585-1592.

[1387] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.

XCVII. Zjazd województwa podlaskiego, Brańsk, 21 I 1587 r.

Mikołaj Kiszka wojewoda podlaski uniwersałem datowanym w Ciechanowcu 1 I 1587 r. zwołał zjazd szlachty województwa podlaskiego do Brańska na 21 I 1587 r.

XCVII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Mikołaja Kiszki do szlachty ziemi mielnickiej zwołujący sejmik województwa podlaskiego, Ciechanowiec, 1 I 1587 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. droh., seria II, nr 5, k. 41v-42v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 6 I 1587 r.* [f(e)r(i)a tertia ipso faesto s(an)ctorum Trium Regu(m) a. D. mill(esim)o quinge(ntesim)o octoge(sim)o septimo]; ***Rkp. 2.*** *NGAB, f. 1706, op. 1, nr 11, k. 134. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 5 I 1587 r.* [feria secunda in vigilia festi Epiphaniar(um) a. D. 1587].

[k. 41v] Mikołaj Kiszka na Ciechonowcu[1388], wojewoda i generał [k. 42] ziemie podlaskiej, drohicki, bielski etc. starosta.

I.m. panom radom duchownym i świeckim, kastelanom, dygnitarzom, rycerstwu i wszytkiem obywatelom województwa podlaskiego, panom przyjacielom i braci mej miłej i łaskawej etc., etc. chęci moje uprzejme i życzliwe pilnie wm. zalecam.

Miłościwi panowie i bracia łaskawi!

Iż nam już do tego przysło, że nam Pan Bóg wsechmogący według wolej swej K.J.M.[1389], p.n., do chwały swej świętej powołać raczył, po którego śmierci upatrzywać[1390] wielkie niebezpieczeństwa musiemy, które nie tylko na województwo nasze podlaskie, ale i na wszytkę Koronę przypaść z każdej strony mogą. Zrozumiałem to być za rzecz potrzebną z powinności mej złożyć wm. wszytkiem w województwie podlaskiem zjazd pewny i do gromady co na[j]rychlej wezwać, abyśmy się spólnie zjechawszy rząd i pokój, i wselaki porządek domowy w województwie naszem podlaskiem postanowieli i insze potrzeby obmyślali.

W imię Boże składam tedy i naznaczam wm. zjazd spólny tu w Brańsku w województwie podlaskiem, w pośrodku wszytkich powiatów [k. 42v] województwa podlaskiego, na dzi[eń] dwudziestego pirwszego stycznia, prosąc i napominając wm. wsech, abyście wm. dla miełości

[1388] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1389] Stefan Batory (1533-1586), książę siedmiogrodzki, król polski i wielki książę litewski.
[1390] Tak w Rkp. 2; Rkp. 1: upatruiącz.

ojczyzny swej na ten dzień zjechać się raczyli do Brańska i tego, czego potrzebuje natenczas R.P. odprawieli.

Co wszytko aby ku skuteczniejszej wiadomości każdego przysło ten uniwersał swój do wszytkich starostw i urzędów grodzkich[1391] województwa naszego podlaskiego odesłać-em[1392] rozkazał, aby wsędy obwołan i do wiadomości pospolitej przywiedzion był.

Na co ku więtszej wierze i świadectwu[1393] pieczęć swą przycisnąć-em rozkazał i ręką swą własną podpisał.

Wm. tož wsytkim wobec oznajmuję o konwokacjej przez jm. ks. arcybiskupa[1394] gniźnińskiego [*sic!*] w Warszawie na dzień wtóry lutego złożony.

[1395]Dan 1 dnia stycznia w Ciechonowcu a. D. 1587.

Idem, qui sup(ra) manu propria s(cri)p(sit).

XCVII/2. Konfederacja województwa podlaskiego na czas bezkrólewia, Brańsk, 21 I 1587 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 142v–145. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 23 I 1587* [feria sexta post festum sanctae Agnetis virginis proxima a. D. 1587] per generosos [*1*] Joannem Groth[1396], iudicem t(er)r(est)rem Drohic(iensem); [*2*] Joannem Wodyński[1397], pocillatorem Podlachiae; [*3*] Melchiorem Kostro[1398], iudicem castren(sem) terrae Bielscen(sis); [*4*] Valentinu(m) Niewierowski[1399], [*5*] Hieronimum Mieński[1400], [*6*] Albertum Sieklucki[1401], [*7*] Nicolaum Grek et alios quam plurimos v(ideli)cet [*8*] Andream Wroczeński, [*9*] Andream Suchodolski, [*10*] Martinu(m) Olendzki,

[1391] W Rkp. 1 i 2: groczkich.
[1392] Tak w Rkp. 2; Rkp. 1: odsiłacz im.
[1393] Rkp. 1: świadectwa; Rkp. 2: świadestwu.
[1394] Stanisław Karnkowski (1520–1603), sekretarz królewski, scholastyk łęczycki, kantor gnieźnieński, referendarz duchowny 1558-1567, sekretarz wielki koronny 1563-1567, biskup włocławski (kujawski) 1567-1581, arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski 1581-1603.
[1395] W Rkp. 2: Dat(um) Ciechonowiec 1 die ianuarii a. D. MDLXXXVII. Idem, qui supra manu propria s(crip)sit.
[1396] Jan Grot, sędzia ziemski drohicki 1576-1590, brat Bartłomieja, chorążego drohickiego i mielnickiego.
[1397] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.
[1398] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1399] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1400] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1401] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.

[*11*] Casimirum Jabłonski, [*12*] Stanislau(m) Jabłoński, e medio sui ad porrigendum in acta deputatos*;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, Ks. gr. miel., sygn. 5, k. 83-87. Oblata została dokonana w urzędie grodzkim mielnickim 28 lub 29 I 1587 r.* [feria qu[...] ante festum Puriffic(ati)onis Beate Mariae Vir[ginis] p(ro)xima a. D. 1587]*;* ***Rkp. 3.*** *AGAD, Kapicjana, sygn. 10, s. 541-559. XVIII-wieczna kopia oblaty brańskiej sporządzona przez I. Kapicę Milewskiego.* ***Rkp. 4.*** *ANK ZZG 17, s. 448-451 (fragment).*

[k. 142v] Confederatio albo kaptur województwa podlaskiego i ziem ku niej należących sub interregno po królu zmarłem ś.p. Stefanie Batorem[1402] w Brańsku 21 ianuarii [*I*] a. D. 1587.

My, rady koronne duchowne i świeckie, także i rycerstwo województwa podlaskiego z ziem k'niemu należących wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy oznajmujemy

Iż opatrując i zabiegając niebezpieczeństwu R.P., ojczyzny naszej, które by na nię [*sic!*] z prędka i nagle mogły przypaść i k'temu, aby pokój wnętrzny domowy pospolity był zachowan, a ni w czem od kogóżkolwiek nie był gwałcon ani naruszon, zwłas[z]cza pod ten czas nawiedzenia Pańskiego, które na nas i na R.P. przypadło śmiercią K.J.M., p.n., zjachawszy się tu do Brańska na dzień dzisiejszy za złożeniem i zwołaniem nas wsytkich przez wielmożnego[1403] jmp. Mikołaja Kiszkę[1404] na Ciechonowcu[1405], wojewodę podlaskiego, drohickie(g)o, bielskie(g)o etc. starostę, czyniąc się bydź onych cnotliwych przodków swych synami, którzy zawsze naprzód upatrowali [*sic!*], aby domowy rząd i pokój pospolity zgodnie był postanowiony i w dobry rząd przywiedziony, obawając się tego, aby ludzie w trudnościach i przypadkach swych nie byli uciśnieni.

Naprzód, przychylając się do kaptura albo konfederacjej warsawskiej, która się stała sub interregno a. 1572[1406], aby pokój pospolity był zachowan między wsytkiemi stany et inter dissedentes de religione i rząd domowy w swoję rezę i klubę wstawił się, aby każdy obywatel podług postanowienia teraźniejszego sprawiedliwość odnosił w krzywdzie swojej. To też dobrze upatrując [*sic!*], iż nie jest przeciwko prawom i wolnościam, aby się w czas zabiegło

[1402] Stefan Batory (1533-1586), książę siedmiogrodzki, król polski i wielki książę litewski.
[1403] W Rkp. 1, 2 i 3 po tym słowie: pana.
[1404] Mikołaj Kiszka (1528-1587), krajczy litewski 1552-1555, podczaszy litewski 1555-1569, wojewoda podlaski 1569-1587, starosta drohicki ok. 1557-1587, starosta bielski 1569-1587.
[1405] Ciechanowiec, miasto nad Nurcem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1406] Chodzi o: *Confoederatio generalis Varsaviensis [28 stycznia 1573 r.]*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 306-307.

złemu, a droga do czynienia krzywd ludziom zuchwałem[1407] [*sic!*] i swowolnem zawarł[a] się, w taką dyscyplinę dobrowolnie się wdajemy, gdyż wolność nasza szlachecka t(em)p(or)e interregni gubernacula Regni przy żadnej osobie cierpieć nie może, a w niezgodzie też i w swej wolej skodliwa jest i niebezpieczna, tedy my, przykładem przodków swoich i konfederacji domowych wsech województw koronnych, wolności naszych przestrzegając, interna(m) et externa(m), to jest domowego i postronnego niepokoju, taki obyczaj rządu i sprawiedliwości za spólnem zezwoleniem wsech nas, stanów ziemie podlaskiej, namówiliśmy i tak teraz sami na się dobrowolnie wszyscy postanawiamy:

Naprzód: którykolwiek po śmierci K.J.M. sam, z pomocnikami albo [ze] sługami swemi, przy nim zawsze obecnemi, ważył się albo insemu pomagał kogóżkolwiek bądź odpowiednie albo nieopowiednie ranić albo zabić na któremkolwiek mie[j]scu [k. 143], taki każdy ma bydź pozwany cit(a)t(i)one criminali jednem pozwem zarazem o gardło i o skody, którebykolwiek za takiem gwałtem popadł prima et s(e)c(un)da cit(a)t(i)one, a to kształtem niżej opisanem; temże sposobem ma bydź pozew i postępek o najazd domowy i gospody, o zabranie[1408] gwałtowne albo złupienie majętności w domach i o rozbicie na drodze, o nasilstwa, o rapty i o stupra, i pożogi. A o insze krzywdy niedotkliwe, jako o gwałtowne wybicia albo odjęcia gwałtem komużkolwiek tak wsytkiego, jako i w części imienia i dzierżania spokojnego tak dziedzicznego, zastawnego, arendowanego, jakiem i któremkolwiek sposobem spokojnie do dnia śmierci K.J.M. podług praw koronnych i przywileja [*sic!*] podlaskiego[1409] dzierżanego. Także i o insze mniejsze wsytki a wsytki krzywdy albo skody duchownych albo świeckich stanów t(em)p(or)e interregni jakożkolwiek uczynione mają bydź wydane pozwy perempt(ori)e i czynione postępki civiliter według starego postępku prawa a opisania w niem różności osób i rzeczy przed sądem teraz namówionem, observato processu et gradib(us) iuris. Wsakże in civilibus causis ter(mi)n(us) p(er)empt(orius) ma bydź. A rany criminales mają tak bydź rozumiane, które się staną[1410] przy na[j]ściu domowem i gospód, przy zabraniu gwałtownem majętności i złupieniu domów, i przy rozbiciu i zastąpieniu na drodze, przy nasilstwach, stuprach i raptus, pożogach i zdradliwie zadane.

Obieranie sędziów.

[1407] Tak Rkp. 1 i 3: zuffałem; w Rkp. 2: zuchwałym.
[1408] W Rkp. 1: zebranie.
[1409] Chodzi o: *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrocenia Ziemie Podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.
[1410] W Rkp. 1: zstaną.

Do których spraw sądzenia i odprawowania wyżey opisanych i które jeszcze niżej będą wypisane i wyrażone tem naszem zezwoleniem obraliśmy sobie za sędzie we wsytkich trzech ziemiach urzędniki ziemskie i z rycerstwa po kilku przysadziliśmy do nich na ty [*sic!*] sądy. Które mają bydź sądzone tem porządkiem niżej napisanem: od poczęcia ich w każdej ziemi we cztery a we cztery niedziele. A te sądy począć się mają w Drohiczynie i w Mielniku na zamkach f(e)r(i)a s(e)c(un)da post Letare [*9 III 1587*], a bielskiej ziemie w Brańsku we dworze królewskiem f(e)r(i)a s(e)c(un)da post domi(ni)cam Judica prox(im)a [*16 III 1587*].

Do których sądow te osoby obraliśmy: naprzód z drohickiej ziemie i.m. wielmożnego pana Mikołaja Kiszkę na Ciechonowcu, wojewodę podlaskiego, starostę drohickiego, bielskiego etc.; pana Arnolfa Hlebowicza Korczewskie(g)o[1411], chorążego drohic(kiego) i mielnickiego; pana Jana Grota sędziego ziemskiego drohickiego; pana Marcina Węża[1412], podsędka drohickiego; jmp. Jana Wodyńskiego na Międzylesiu[1413], podczaszego ziemie podlaskiej; pana Piotra Chądzyńskiego[1414], starostę zakroczymskie(g)o; pana Antoniego Szwynarskiego[1415] [*sic!*], sędziego grodzkiego drohickiego; pana Apolinora Gałąskę[1416] [*sic!*], pana Jana Kosińskiego[1417], pana Malchera Kuliskiego[1418], pana Wojciecha Kosewskiego[1419] [*sic!*], podwojewodzego.

Z mielnickiej ziemi: pan Wo[j]ciech Sawicki[1420], starosta mielnicki; pan Kasper De[m]biński[1421], podkomorzy mielnicki; pan Wojciech Dziadkowski[1422], podsędek; pan Bartosz Grot[1423], wojski; Stanisław Orzeszko[1424], pisarz mielnicki; Lenart Mężeński[1425],

[1411] Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drohicki i mielnicki 1571-1590, poborca ziem drohickiej i mielnickiej, syn Mikołaja, podstarościego drohickiego, wojewodzica połockiego.
[1412] Marcin Wąż, podsędek drohicki ok. 1556-1588.
[1413] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[1414] Piotr Chądzyński, starosta zakroczymski ok. 1573-1574, starosta kleszczelewski ok. 1573-1597.
[1415] Antoni Świnarski, sędzia grodzki drohicki ok. 1585-1589, komornik ziemski drohicki.
[1416] Apolinary Gałązka (Gałąska, Gałązkowski, Gałąskowski), podsędek drohicki ok. 1588-1597, syn Macieja, sędziego ziemskiego drohickiego.
[1417] Jan Kosiński bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1418] Malcher (Melchior) Bokiej Kuliski, syn Aleksego (Olechny), podkomorzego drohickiego.
[1419] Wojciech Kossowski, podwojewodzi podlaski ok. 1587-1589.
[1420] Wojciech Sawicki, wojski drohicki 1570-1576, starosta mielnicki 1574-1611, syn Macieja, kasztelana podlaskiego.
[1421] Kasper Dembiński (Dębiński), podkomorzy mielnicki 1580-1620, dworzanin i rotmistrz królewski, syn Walentego, kasztelana krakowskiego.
[1422] Wojciech Dziadkowski, podsędek mielnicki 1552-1597, sędzia ziemski mielnicki ok. 1597-1599.
[1423] Bartosz (Bartłomiej) Grot, wojski mielnicki ok. 1576-1590, chorąży drohicki i mielnicki 1591.
[1424] Stanisław Orzeszko, pisarz ziemski mielnicki ok. 1577-1600, syn Krzysztofa, komornika ziemskiego mielnickiego.
[1425] Lenart (Leonard) Mężeński, sędzia grodzki mielnicki ok. 1575-1587, sędzie ziemski mielnicki ok. 1589–1597.

sędzia grodzki mielnicki; panowie Olbrycht[1426] i Jarosz[1427] Irzykowiczowie z Bacik[1428], pan Krystow [*sic!*] Orzeszko[1429], Andrzej[1430] i Przecław[1431] Padkowscy.

[W] ziemie bielskiej: wielmożny pan Jan Dulski[1432], kastelan chełmieński, podskarbi koronny, starosta brański, suraski, rogoziński i świecki etc. vel eius vicecapitane(us)[1433]; [k. 143v] Adam Owsiany[1434], chorąży; Wojciech Wyskowski[1435], sędzia; Fabian Jałbrzyk Wyszeński[1436], podsędek; Walenty Mościcki[1437], wojski; Marcin Brzozowski[1438], podstoli; Piotr Pietkowski[1439], pisarz ziemie bielskiej; Malcher Kostro sędzia grodzki brański; Balcer Kostro[1440], Hieronim Mieński, Andrzej Korycki[1441].

A jeżeliby i.m. pp. starostowie drohicki i brański ziemie bielskiej dla jakiej przyczyny pilnej osobami swemi nie byli na tych sądach, tedy podstarościowie onego mie[j]sca i urzędu powinni będą z pany sędziami inszemi na te sądy obranemi zasięść i wotu(m) mieć, excepto capitaneo mielnicen(sis), który osobą [swą] sprawy te [i] sądy odprawować ma. Sprawy tych sądów mają pisać pisarze grodzcy, sami przez się, a dekret ex scripto ma bydź ferowany, na ktory się dwa [*sic!*] sędziowie podpisać mają. Salariu(m) panom sędziom wedle prawa

[1426] Olbrycht (Albrycht, Olbracht, Wojciech) Irzykowicz, pisarz ziemski drohicki 1599-1600, wojski mielnicki 1613, syn Jana, starosty mielnickiego.
[1427] Jarosz (Hieronim) Irzykowicz, podkomorzy drohicki 1596-1613, syn Jana, starosty mielnickiego.
[1428] Baciki, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (dziś Baciki Bliższe, Baciki Średnie i Baciki Dalsze w pow. siemiatyckim).
[1429] Krzysztof Orzeszko, komornik ziemski mielnicki, ojciec Stanisława, pisarza ziemskiego mielnickiego.
[1430] Andrzej Padkowski, syn Piotra, sędziego ziemskiego mielnickiego, brat Przecława, chorążego drohickiego (podlaskiego).
[1431] Przecław Padkowski, podstarości drohicki 1594-1604, 1608-1615, chorąży drohicki i mielnicki 1602-1612, chorąży drohicki (podlaski) ok. 1612-1619, syn Piotra, sędziego ziemskiego mielnickiego, brat Andrzeja.
[1432] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.
[1433] Był nim wówczas Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.

[1434] Adam Owsiany, chorąży ziemi bielskiej 1579-1588, syn Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1435] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1436] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1437] Walenty Gołasz Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.
[1438] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1439] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[1440] Balcer (Baltazar) Kostro, prawdopodobnie dziedzic w Kostrach w ziemi bielskiej, syn Jana, brat Piotra i Melchiora
[1441] Andrzej Korycki, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego bielskiego.

pospolitego a deffinitiva sententia po piąciu groszy wsystkim; ab accessoriis nie mają nic brać. A pisarz grodzki przy starem salariu(m) ma zostać według prawa; ab accessoriis także nie ma brać.

Recens Crimen.

Przystawając prawu pospolitemu de recenti crimine, że powinien czynić egzekwuucją urząd grodzki, aby z takiego każdego, który in recenti crimine będzie pojmany, a do urzędu przywiedziony, taki wedle prawa pospolitego, non excipien(do) id forum, ma być tam sądzon. Salva tamen appel(lati)on(e) ad iud(iciu)m pr(aese)ns laudatu(m), którzy[1442] na jaki dekret się zgodzą maiore concludente parte ma bydź egzekwuowan.

Sędziowie obrani na te sądy przysiądz mają wedle roty sądu ziemskiego w statucie opisanej, a którzy już przysięgli, to jest sąd ziemski, nie ma przysięgać, chyba ad prius iuram(en)t(u)m suu(m) reassumet.

Pozwy pod tytułem panow starostów i pieczęciami mają bydź wydawane, to jest drohickiego starosty: „Nicolaus Kiszka etc. vigore confeder(ati)onis et autoritate totius nobilitatis...". Takowyż też ma bydź w mielnickiej i bielskiej ziemi. Których pozwów położenie tydzień ma uprzedzić wedle prawa pospolitego.

Jako sądzić mają i co sądzić.

Panowie sędziowie[1443] teraz obrani w ni w czem od prawa koronnego pisanego odstępować nie mają. In criminalibus, gdzieby żadnego z żadnej strony nie było znacznego dowodu, tak się w tem mają sprawować: z pośrodka samych siebie trzech sędziów wysłać na uczynienie skrutyniej in locum delicti, dzień między sobą pewny takiego scrutiniu(m) bez wiadomości stron naznaczywszy. A po wyprawieniu scrutiniu(m) ciż panowie skrutatorowie będą powinni na sądziech deputackich pierwsych po uczynieniu scrutiniu(m) relacją wywiadowania swego uczynić. Według której, której [*sic!*] stronie przyjdzie, tam actori, quam cittato, dowód albo odwód podług prawa pospolitego skazany bydź ma. Dekretów conclusio ex pluralitate votor(um) concordantiu(m) z prawa pospolitego ma bydź. A gdzieby się ex scrutinio niewinność pozwanego pokazała, tedy actor tanquam calumniator poena talionis karany ma bydź; salva appel(lati)one. A od dekretu panów sędziów in civilibus actionibus apelacja nie ma bydź dopus[z]czona, wyjąwsy gdzieby sło o stracenie wsytkiej majętności i gdzieby też zaszła praktyka de iurib(us) et inscr(ipti)onib(us). Et in causis criminalibus ma bydź

[1442] Chodzi o sędziów kapturowych.
[1443] W Rkp. 1: sędziewie.

niehamowana[1444], a to na sejm bliski coronationis. A in civilibus na trybunał, który się post electionem et coronatio(ne)m novi regis otworzy[1445]. A ci sędziowie kauzy i akcje z regestru sądzić mają, a regestr ten nie ma bydź odmienion[1446], czego sędziowie dojrzeć mają. [k. 144] A gdzieby starosta który uczynił krzywdę któremu ślachcicowi i którejkolwiek osobie każdego stanu, tedy ma bydź pozwan o tę krzywdę ad viciniora iudi(ci)a tegoż województwa vigore eiusd(em) confeder(ati)onis. A egzekwuucją tenże sąd, przed który będzie pozwany ad finem przeciwko niemu prosekwuować ma. Zapisy wsytki in genere, które jakiemkolwiek sposobem i jakiejkolwiek osobie za żywota K.J.M. były w ziemskich i grodzkich, i w jakichkolwiek księgach zeznane i uczynione – pozwów wydanych do nich sądzić nie mają, aż po koronacjej króla przysłego; tylko do tych zapisów pozwy wydane, które się stały sub praesenti interregno sądzić mają vig(or)e pr(aese)ntis confeder(ati)onis.

A iż w ziemi drohickiej propter absentia(m) notarii, a w mielnickiej p(ro)pter absentia(m) iudic(um) pozycja akt ziemskich bydź nie może, a pozwy in causa expulsionis przed ten sąd będą wydawane, zabiegając temu, aby ludzie diffugiis nie laborowali, a ukrzywdzeni per violenta(m) expulsio(ne)m stąd skody i przedłużenia sprawiedliwości nie podejmowali, gdy się trafi takowa akcja violentae expulsionis sędziowie mają posłać de medio sui dwóch albo trzech ad scrutiniu(m) seu inquisitio(ne)m a vicinis et colonis facienda(m) wedle konstytucjej a. 1543[1447]. A gdy się to pokaże, że actor był pacificus poss(ess)or do śmierci królewskiej i po śmierci usq(ue) ad violenta(m) expulsio(ne)m będzie bliższy ad probandam poss(essi)o(ne)m suam et expulsio(ne)m wedle prawa, quam cit(a)tus ad evadend(um). Et post probatio(ne)m iuridica(m) wolno mu będzie pozwać przed tenże sąd pro damnis. Na które skody bliższy będzie actor ad p(ro)band(um) seu convincend(um) in damnis cit(a)tum. A to dlatego, iż prawo pospolite uczy, że nullus rem sua(m) p(ro)pria(m) vi repetat, choćby też ad illa bona jakiżkolwiek pretekst miał i prawo. Pozycja[1448] bielskiej ziemi na mie[j]sce roków bydź ma, gdyż jest praesentia wsytkich trzech urzędnikow ziemskich.

Ad tollendam sum(m)am przed ten sąd teraz nowo namówiony wolno będzie każdemu pozwać i każdy będzie powinien wziąć pieniądze, nie ekscypując się, że go nie pozwano, przed czasem Narodzenia Bożego [*25 XII*] albo novi a. [*1 I*].

[1444] Tak Rkp. 2; w Rkp. 1 i 3: niehamowany.
[1445] W Rkp. 1: odworzy.
[1446] W Rkp. 1: odmianiom.
[1447] *O gwałtownym wybiciu z imienia*, [w:] VC, t. 1, vol. 2, s. 251.
[1448] Pozycja – tu: leżenie ksiąg.

Postrzegając też tego, aby ludzie w sprawach swych nie upadali, praescriptia i fatalia rzeczam i postępkom prawnem i osobam temp(or)e hoc inter[r]egni skodzić żadna nie może wedle konstytucjej coron(atio)nis króla zmarłego a. 1576[1449].

Zapisy, rekognicje omnes in genere, które się stały ante confeder(ati)o(ne)m, także i sądzenie terminor(um) querelar(um) mają bydź mocne i ważne, które pr(aese)nti confeder(atio)n(e) aprobujemy. A zapisy, rekognicje omnes in genere przed temże sądem teraz namówionem i przed urzędem grodzkiem mają bydź przyjmowane, które tak ważne mają bydź, jako byli [*sic!*] za żywota K.J.M.

A iż ludzie swowolni, nic nie dbając na prawo pospolite, ważą się i śmieją przeciw konstytucjam z broniami prawem pospolitem zakazanemi chodzić ad loca pu(bli)ca, jeśliby który takowej śmiałości był, żeby w mieście, w którem te sądy sądzone i odprawowane będą z rucznicą [*sic!*] chodził i strzelał i przed ten sąd ważył się przy[j]ść z ruśnicą, aby na takowem ex termino tacto curiali była skazana poena quatuordecem marc(arum), którą aby zaraz in instanti sądowi onemu zapłacił sub alia si(mi)li poena qu(atu)ordecem marc(arum), której sąd nie ma odpuścić, sub fide, honore et conscientia na co ich obowiązujemy. A imposses[s]ionatus et plebeius aby byli do wieże wsadzani aż pro poena dosyć uczynią albo sufficientem cautio(ne)m po sobie dadzą. A jeśliby post terminu(m) curialem tactum nie stał, tedy, jeśli ślachcic osiadły, ma bydź egzekwuucja nań czynio-[k. 144v]-na in bonis; a jeśliby imposs(essi)onat(us) et plebeius, tedy na gardle ma bydź skazany.

Securitas iudicioru(m) praesentiu(m) i wselaki porządek pokoju ma bydź we wsytkiem zachowany podług konstytucjej i sądów trybunalskich a. 1578[1450] i statutu Zygmunta[1451] króla 1507[1452]: temże sposobem, że tylko każda strona samoczwarta wchodzić ma. A gdzieby się akcja trafiła którego sędziego, gdy będą wotować inni sędziowie powinien będzie wyniść. A kto by con(tra) pacem publicum et securitate(m) atq(ue) dignitatem iudicior(um) co ws[z]czynał, aby takowy przez woźnego curiali cit(a)tione seu tacto termino p(er)empt(ori)e był pozwan. Na którego ten statut Sigismund(i) a. 1507 ma bydź przez on sąd ekstendowan i egzekwuowan.

[1449] *Praescriptio seu fatalia sub interregno*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 371.
[1450] *Bezpieczeństwo sądow i sejmików*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 409-410.
[1451] Zygmunt I Stary (1467-1548), król polski i wielki książę litewski.
[1452] *Statuta perpetua conventus generalis regni*, [w:] VC, t. 1, vol. 1, s. 192.

Iż się najdują niektórzy z starost[ó]w i dzierżawiec dóbr królewskich i R.P., a mianowicie pan Łukasz Górnicki[1453], starosta tykociński, że temere za jakiemeś pretekstem przeciwko powinności swej wykraczają i jurysdy[k]cją sobie nad ludźmi wolnemi a ślachcicami, bracia naszą, uzurpują i windykują, i onych za delacją ich instigator(is) za dworem ciągnie [*sic!*], chcąc ich ad angaria niezwykłe i nam wsytkiem skodliwe przywieść i per vim adigere, a zwłas[z]cza około Tykocina[1454], Goniędza[1455] i Rajgroda[1456]. Postrzegając tego, aby pożar i ogień skodliwy dalej się nie serzył i nie rozniecał, aby się temu swowoleństwu ludzkiemu droga zawarła, bo za tem obawiamy się, aby przywileje, prawa i wolności nasze in abusum i w wielką wątpliwość nie przyszli, którzy by się tacy naleźli i pokazali, tak teraz hoc t(em)p(or)e interregni, jako też za króla, ktorego nam Pan Bóg z łaski swej dać będzie raczył, przystawając dawnem i bliższem konfederacjam, obiecujem przeciwko takiemu wsyscy, nemine excepto, tanq(uam) con(tra) hostem patriae et violatorem iurium et libertatu(m) consurgere. Co sobie obiecujemy wsytko zdzierżeć i spełnić pod wiarą i podciwościami [*sic!*] naszemi.

A iż też jmp. wojewoda sendomierski[1457] nad prawa i wolności koronne i nad przywilej podlaski[1458] nowe myta asserta podlaskie przeciwko prawu pospolitemu privata autoritate sua brać i Żydom poruczać te komory [się ośmiela], z wielką krzywdą obywatelów ziemi podlaskiej i ku skodzie R.P., tedy opatrując to użyliśmy jmp. wojewody podlaskiego w drohickiem, mielnickiem i bielskiem powieciech ty [*sic!*] komory znieść i żeby jm. te(g)o myta zakazał brać, a do Augustowa[1459], Tykocina i Rajgroda poruczyliśmy jmp. Walentemu Niewierowskiemu i panu Wojciechowi Siekluckiemu, aby ludzi kupieckich tam bronili i tego myta brać nie dopus[z]czali. A to, co wziął pan wojewoda sendomierski privata autori(ta)te, tedy ma wrócić do skarbu R.P. A gdzieby nie chciał wrócić, tedy panowie województwa

[1453] Łukasz Górnicki, starosta tykociński i wasilkowski 1571-1603, sekretarz królewski, bibliotekarz króla Zygmunta II Augusta, pisarz, humanista.
[1454] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[1455] Goniądz, miasto nad Biebrzą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki), stolica powiatu goniądzkiego w ziemi bielskiej (po 1581 r. zmienionego na tykociński).
[1456] Rajgród, miasto nad jeziorem rajgrodzkim w woj. podlaskim (obecnie pow. grajewski), ośrodek dóbr kniazia Michała Glińskiego, później Radziwiłłów. Niekiedy pisano o powiecie rajgrodzkim.
[1457] Stanisław Szafraniec, starosta lelowski 1563-1578, wojski sandomierski 1569, kasztelan biecki 1569-1576, kasztelan sandomierski 1576-1581, wojewoda sandomierski 1581-1587, wojski krakowski 1589-1597, starosta lelowski 1563-1578.
[1458] Zob. *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrocenia Ziemie Podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 217.
[1459] Augustów, miasto nad Nettą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. loco).

podlaskiego obywatele na sejmie electionis instygować mają, a [na] koronacjej przysłego króla – posłowie.

Żupa goniędzka, iż się znosi a niedostatkiem soli koronnej lodowatej wielkie gravamen mają obywatele ziemie podlaskiej, przeto przystawając do praw koronnych i do zwyczaju, który był ante et post incorporatio(ne)m regno t(er)rae Podlachiae aż do nowego postanowienia żupy goniędzkiej [aby] wolne było używanie soli zamorskiej pozwalamy i tą konfederacją stanowiemy wolne używanie ślachcie do [k. 145] potrzeby domowej, krom płacenia cła i myta. A kto by przewoził i prowadził na przedań, tak ślachcic, jako i kupiec, będzie winien płacić myta i cła od każdej beczki po groszy pięć pol(skich), które na obronę R.P. ma bydz obrócone. A to ma odbierać [ten], komu jmp. podskarbi koronny[1460] zleci.

Miasta.

Iż ludzie swowolni nic nie dbając na prawo pospolite ważą się w miastach swowoleństwa i gwałty czynić, przeto zabiegając temu swowoleństwu miasta wsystki w Podlaszu królewskie i R.P. t(em)p(or)e hoc interregni bierzemy pod swą obronę i pod tę naszę teraźniejszą spólną i zgodnie postanowioną konfederacją. Wedle której każdemu ukrzywdzonemu będzie wolno pozwać do tychże sądów nowo postanowionych.

To też sobie warowali obywatele ziemie drohickiej i mielnickiej, iż ta konwokacja teraźniejsza sejmikom i zjazdom powiatu drohickiego, mielnickiego i bielskiego w Brańsku, które listami K.J.M. bywały składane podług praw i zwyczajów dawnych nic nie ma derogować, gdyż tu natenczas dla pilnych potrzeb R.P. jest złożona.

Ty [*sic!*] wsytki i inne opisane artykuły, tam in parte, quam in toto, obiecujemy sobie za się i za potomki nasze trzymać statecznie i chować sub fide, honore et conscientia nostra. A kto by się temu przeciwić chciał, a pokój i porządki pospolite naruszać i psować się ważył, contra talem omnes consurgemus in eius exitiu(m) et destructionem.

Co dla pewności lepszej ty wsytki rzeczy przyłożyliśmy pieczęci swe do tego i rękamiśmy się swemi własnemi podpisali za się i za bracią, którzy dla słusznych i nagłych potrzeb swych stąd odjachali.

Działo się w Brańsku 21 ianuarii [*I*] na spólnem zjachaniu nas wsytkich, obywatelów ziemie podlaskiej, a. D. mil(lesim)o quing(entesim)o octuage(sim)o septimo [*1587*].

[1460] Jan Dulski.

XCVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej po sejmie konwokacyjnym, przy okazji popisu pospolitego ruszenia, w Surażu, 8 V 1587 r.

Szlachta ziemi bielskiej mocą uchwały sejmu konwokacyjnego zwołana na popis pospolitego ruszenia uchwaliła laudum.

XCVIII/1. Laudum szlachty ziemi bielskiej, Suraż, 8 V 1587 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 204-205v. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonali Jan Załęski burgrabia brański i Jakub Górnicz Falkowski komornika ziemskiego bielskiego 9 V 1587 r.* [sabato in crastino s(ancti) Stanislai in Maio [15]87].

[k. 204] My, dygnitarze, urzędnicy y rycerstwo wszystko ziemie bielskiej województwa podlaskiego, zjachawszy się tu do Saraża na dzień ósmy maja wedle postanowienia konfederacjej warszawskiej generalnej przesłej[1461], którzy wedle powinności swej, którą na nie rzecz pospolita włożyła, panowie bracia naszy posłowie ziemie bielskiej na tę konwokacją przesłą od nas posłani odnieśli, która gdy była czytana między nami i uważana, iż się w niej pokazało nowych rzeczy niemało, których w prawie pospolitem nie masz opisanych. A iż ci panowie posłowie przeciwko niktórem artykułom w niej napisanych [*sic*] solenniter się protestowali. Widząc tedy pod ten czas niebezpieczny interregni, przychylając się do dawnych praw i zwyczajów koronnych, dzień i miejsce elekcjej, który jest w konfederacjej postanowiony, iż to jest wedle prawa i zwyczaju dawnego bydź słuszny [*sic*] najdujemy. Na który dzień elekcjej widząc potrzebę R.P. et im(m)inentia pericula, i tę wiadomość wziąwszy od panów posłów, którą nam dali, że ta elekcja pospolitem ruszeniem ma się odprawować, przeto też my inszych województw przykładem na tę elekcją, która Panie Boże daj, aby się wedle wolej miłego Boga szczęśliwie z błogosławieństwem Pańskiem odprawiła, wszyscy jako kto powinien służyć wojnę R.P. jachać i odprawować ją, i trwać na tej elekcjej do skończenia i do zawarcia chcemy, i winę na się wkładamy i postanawiamy w prawie pospolitem opisaną de expeditione bel[l]ica sancitt(am), tak z strony jachania, jako dotrwania i zawarcia, pod którą każdy podpaść ma, ktoby nie jachał i nie dotrwał do konkluzjej. A tej konfederacjej warszawskiej nie wzruszając, odkładamy wcale na elekcją przysłą do uznania wszystkich województw. A tam będzie wolno każdemu mówić, co by się kolwiek widziało bydź przeciw prawu pospolitemu i wolności uczynionego i to co by wolną elekcją nie tylko psowało i zwłaczało.

[1461] *Konfederacja generalna warszawska*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 22.

Sprawiedliwość, na której też nie mniej należy tempore hoc interregni, która jest gruntem i fundamentem każdego królestwa i państwa, acz ją już mamy postanowioną dnia 21 stycznia w Brańsku[1462], ktora dla pilnych i ważnych przyczyn, a mianowicie, że jest rozróżnione w tym okazowaniu województwo nasze, przeto ją sobie odkładamy i postanawiamy na zjazd elekcjej przysłej, o której tam namawiać i stanowić, i poprawować mamy, jeśliżeby, czego Boże uchowaj, generalna sprawiedliwość nie doszła.

Na korekturę iurium, trybunału excessus, exorbitanciar(um) gravamina, które się stały przeciwko prawu, przywilejom i swobodam, tak na sejmie, jako privatim de facto komukolwiek się stało, tak stanowi ślacheckiemu, jako i miastom, na tę poprawę i spisanie zgodnie obrali urodzonego Malchera Kostra[1463], sędziego grodzkiego ziemie bielskiej, który to wedle pokazania i oddania każdego ślachcica ma wiernie spisać i na przyszły [k. 204v] czas w konfederacjej warszawskiej naznaczony[1464] przed elekcją odnieść ad cognitionem omnium ordinum et statuum.

{[k. 205v] Za którą pracą i względem nakładów postąpilismy z dobrey wolej i z chęci z każdej włóki po groszu jednemu, które mamy oddawać w każdej parafijej swej do kolektora tego, którego pan sędzia przerzeczony postanowi od siebie, pod winą trzech grzywien polskich et in defectu wydania do czterech niedziel od dzisi[ejsz]ego dnia [*5 VI 1587*], tedy mamy przed sądem stać i odpowiedać albo raczej dosyć czynić temu swemu postanowieniu i z winą przerzeczoną, będącz spozywani od instygatora grodzkie(g)o albo tego sądu blisko przysłego.}[1465]

[k. 204v c.d.] Co wszystko obiecujemy sobie pod wiarą, poćciwościami i przysięgami strzymać i ziścić sami i z potomkami swemi.

Na tym też okazowaniu urodzoni [*sic*] panowie Kr[z]ystof Brzozowski[1466], podkomorzy ziemie bielskiej, okazał się z majętności swej Wołkowej[1467], ziemie chełmskiej województwa ruskiego, jako powinien [s]tamtąd wojnę R.P. służyć.

[1462] Odniesienie do postanowień sejmiku wojewódzkiego w Brańsku 21 I 1587.

[1463] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[1464] Datę zabrania się deputatów wyznaczono na 16 VI 1587 r.: *Konfederacja generalna warszawska*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 21.

[1465] Dodatek w „drugim postanowieniu" na stronie 205v.

[1466] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

[1467] Wołkowa (Wołkowyja, Wołkowyje), wieś w ziemi chełmskiej woj. ruskiego (obecnie Wilków, pow. hrubieszowski, woj. lubelskie).

Wojciech Wyszkowski[1468], sędzia ziemie bielskiej, okazał się z majętności swej powiatu mielniczkiego Skolimowa[1469].

{Fabian Jałbrzyk Wyszeński[1470], podsędek ziemie bielskiej, okazał się z majętności swej Andryjanek[1471] drohickiego powiatu, także y z inych [*sic*]}[1472]

Walenty Mościcki[1473], wojski ziemie bielskiej, z majętności swych drohickiego i zembrowskiego powiatów.

Jakub Górski[1474], podstarości ziemie bielskiej, okazał się z majętności swej Brzeźna[1475] w województwie mazoweckiem [*sic*], ziemie wiskiej.

Urodzony Malcher Kostro, sędzia grodzki brański, okazał się z majętności swej z Lubowicza Kątów[1476] i Byziów[1477] powiatu drogickiego.

Łukas[z] Górnicki[1478], starosta tykociński i wasielkowski okazał się z dóbr Zadusznik[1479] województwa sędomirskiego.

Paweł Wierzbicki[1480], podstarości knyszyński, okazał się z majętności swej, z Chłaniewa[1481] i z Mościsk[1482] województwa ruskiego, ziemie chełmskiej.

[1468] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1469] Skolimowo (Skalimowo), wieś szlachecka w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[1470] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1471] Andryjanki, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[1472] Dodana w to miejsce dopiska na dole strony.
[1473] Walenty Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.
[1474] Jakub Górski, pisarz grodzki brański ok. 1563-1568, sędzia grodzki brański 1568-1579, podstarości brański 1579-1590.
[1475] Brzeźno, wieś w ziemi wiskiej woj. mazowieckiego (obecnie pow. grajewski, woj. podlaskie).
[1476] Lubowicz Kąty, wieś szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1477] Lubowicz Byzie, wieś szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1478] Łukasz Górnicki, starosta tykociński i wasilkowski 1571-1603, sekretarz królewski, bibliotekarz króla Zygmunta II Augusta, pisarz, humanista.
[1479] Zaduszniki, wieś w woj. sandomierskim (obecnie w pow. mieleckim, woj. podkarpackie).
[1480] Paweł Wierzbicki, podstarości knyszyński i goniądzki ok. 1582-1592, leśniczy knyszyński ok. 1595-1599.
[1481] Chłaniew (Chłaniów), wieś w ziemi chełmskiej woj. ruskiego (obecnie pow. krasnostawski, woj. lubelskie).
[1482] Mościska, wieś w ziemi chełmskiej woj. ruskiego (obecnie pow. krasnostawski, woj. lubelskie).

Jan Załęski[1483], burgrabia brański, okazał się z imienia małżonki swej, z Gutanowa[1484], Góry[1485] z województwa lubelskiego i z drugiego, z Korytnicy[1486] z województwa sędomirskiego.

Jerzy Kurzeniecki[1487], starościc piński, okazał się z majętności małżonki swej, z Przewał[1488] z ziemie chełmskiej województwa ruskiego.

Adam Baykowski okazał się z majętnosczi małżonki swej, z Zawistów[1489] powiatu nurskiego.

Jeronim Mieński[1490] okazał się z majętności swej, z Niemyj[1491], Wyczółków[1492] powiatu drogickiego.

Jan Markowski, Jan Mieński okazali się z majętności swej, z Siekierk[1493] powiatu drogickiego.

Nikodym Jałbrzyk Wyszeński[1494] imieniem swojem i panów braciej swej okazał się z dóbr Dobrogoszcza[1495] i inych [*sic*] powiatu drogickiego.

Stanisław Grajewski[1496] imieniem swem i braciej swej okazał się z majętności Grajewa[1497], ziemie wiskiej.

Stanisław Wlewski okazał się z majętności swej województwa chełmie(ń)skie(g)o, ziemie pruskiej.

Baltyzar Piotrowski okazał się z majętności swej powiatu drogickiego.

Które postanowienie zgodnie j.m.p. Wojciechowi Wyszkowskiemu, sędziemu ziemie bielskiej, panu Janowi Załęskiemu, burgrabiemu brańskiemu, Jakubowi Falkowskiemu[1498],

[1483] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1484] Gutanów, wieś w woj. lubelskim (obecnie pow. lubelski).
[1485] Góra (Góry), wieś w woj. lubelskim (obecnie pow. lubelski).
[1486] Korytnica, wieś w woj. sandomierskim (jedna z dwóch, obecnie woj. świętokrzyskie, pow. staszowski lub pow. jędrzejowski).
[1487] Jerzy Kurzeniecki, syn Iwana, starosty pińskiego.
[1488] Przewały (Przewale), wieś w ziemi chełmskiej woj. ruskiego (obecnie woj. lubelskie, pow. tomaszowski).
[1489] Zawisty, okolica szlachecka w ziemi nurskiej woj. mazowieckiego (obecnie pow. ostrowski).
[1490] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1491] Niemyje, okolica szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski)
[1492] Wyczółki, wieś szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie woj. mazowieckie, pow. siedlecki).
[1493] Siekierki, wieś szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. siemiatycki).
[1494] Nikodem Jałbrzyk Wyszyński, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja i Fabiana.
[1495] Dobrogoszcz, wieś szlachecka w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. siemiatycki).
[1496] Stanisław Grajewski, syn Marcina, pisarza ziemskiego wiskiego.
[1497] Grajewo, miasto w ziemi wiskiej woj. mazowieckiego (obecnie woj. podlaskie, pow. loco).
[1498] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

komornikowi ziemskiemu, Jaronimowi Mieńskiemu zleciliśmy odnieść i podać do ingrossowania w akta grodzkie brańskie ziemie bielskiej, które dla lepszej wiary y pewności pieczęciami swemi zapieczętowali i rękami swymi włosnemi [*sic*] podpisali.

Pisan w Sarażu dnia ósmego maja r. P. tysiąc pięćset ośmdziesiąt siódmego.

[*1*] Albertus Wysskowski, iudex t(er)rae Bielscen(sis), manu propria; [*2*] Fabian Jałbrzyk Wyszeński, podsędek ziemie bielskiej, manu propria; [*3*] Valentinus Moscziczki, tribunus t(er)rae Bielscen(sis), manu propria; [*4*] Piotr Baykowski[1499], cześnik podlaski, [k. 205] ręką swą; [*5*] Jacobus Gorski, vicecapitaneus castren(sis), propria manu; [*6*] Malcher Kosto, iudex castren(sis) terrae Bielscen(sis); [*7*] Jan Załęski, burgrabia brański, manu propria; [*8*] Łukasz Górnicki, starosta tykociński; [*9*] Piotr Wiesiołowski[1500]; [*10*] Krystof Wyszkowski; [*11*] Hieronimus Mienski; [*12*] Valentinus Niewierowski[1501] ręką swą; [*13*] Stanisław Troyanowski[1502]; [*14*] Paweł Wierzbiczki; [*15*] Andrzej Korycki[1503] z Niewodnice[1504] ręką własną; [*16*] Mikołaj Karp ręką własną; [*17*] Jan Lewicki[1505] ręką własną; [*18*] Jan Zimnoch; [*19*] Jan Proszeński ręką swą; [*20*] Jan Źrzobek[1506]; [*21*] Jan Sieheń ręką swą; [*22*] Stanisław Łąnczyński[1507]. wójt bielski; [*23*] Jad(am) Baykowski ręką własną; [*24*] Jakób Górnicz Falkowski; [*25*] Martinus Fassczewski[1508] manu propria; [*26*] Michał Niewierowski[1509]; [*27*] Wojciech Syeklucki[1510] ręką własną; [*28*] Balcer Piotrowski manu propria; [*29*] Andrzej Sulewski manu propria; [*30*] Paweł Grabowski manu propria; [*31*] Wacław Cissowski manu propria; [*32*] Marcin Przestrzelski; [*33*] Jakub Szymanowski ręką swą; [*34*] Sebastianus Danowski; [*35*] Matheus Szymanowski; [*36*] Jan Liszewski Skrocki.

Drugiego postanowienia okrom pieczęczi i podpisu przez też pany deputaty podanego słowa te są: [...][1511]. [k. 205v] [...]. Ku czemu pieczęci nasze przycisnęliśmy i rękami swemi

[1499] Piotr Bajkowski, cześnik podlaski ok. 1586-1588.
[1500] Piotr Wiesiołowski, podskarbi nadworny litewski 1590-1598, marszałek nadworny litewski 1598-1615, marszałek wielki litewski 1615-1620, starosta kowieński, tykociński, leśniczy nowodworski i perstuński.
[1501] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1502] Stanisław Trojanowski, leśniczy bielski ok. 1569-1594, rotmistrz królewski.
[1503] Andrzej Korycki, syn Mikołaja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[1504] Niewodnica, grupa wsi szlacheckich w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki).
[1505] Jan Lewicki, podstoli podlaski 1603-1629, syn Macieja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[1506] Jan Źrzobek (Źrobek), być może poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[1507] Stanisław Łączyński, wójt bielski ok. 1586-1610.
[1508] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[1509] Michał Niewierowski (Niewiarowski), brat Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.
[1510] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1511] Powtórzenie identycznej treści uchwały z kart. 203v-204v, z wyjątkiem fragmentu dodanego powyżej.

podpisaliśmy się. Działo się w Sarażu na zjaździe nas wszech obywatelów tej ziemie bielskiej die octava maii a. D. 1587.

XCIX. Sejmik województwa podlaskiego, [Wola] pod Warszawą, 20 VII 1587 r.

Szlachta województwa podlaskiego zebrana na polu elekcyjnym w Woli[1512] pod Warszawą uchwaliła konfederację, będącą uzupełnieniem i objaśnieniem poprzedniej z 21 I 1587 r.

XCIX/1. Konfederacja województwa podlaskiego, [Wola] pod Warszawą, 20 VII 1587 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, nr 11, k. 304–305v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 1 IX 1587 r.* [feria tertia in festo divi Egidii 1587] generosi Albertus Wyskowski[1513], iudex terrestris Bielscen(sis); Andreas Jalbrzyk Wyszynski[1514], tribunus terrae Drohiczien(sis), notarius Castren(sis) terrae Bielscen(sis), nomine et ex commis[s]ione in comitiis p(ro)xime praeteritae electionis omnium dignitariorum ac officialium totiusq(ue) nobilitatis palatinatus Podlachi(a)e.

[k. 304] My, rady koronne, także i rycerstwo województwa podlaskiego i ziem ku niemu należących, którzyśmy się tu pod Warsawę na sjem elekcjej pana nowego wedle postanowienia konwokacjej przesłej warsawskiej[1515] i według spólnego nasego na okazowaniach nasych, które było 8 maii [*V*] pod Drogiczynem i Surażem[1516] odłożenia zjachali, na którym to sejmie elekcjej nam wsystkim wolno praw i wolności[, i] potrzebnej sprawiedliwości poprawę[1517] stanowić, czyniąc dosyć temu naszemu postanowieniu, którym sprawiedliwość powsechną sądową dla zatrzymania i zachowania pokoju pospolitego tu spólnie sobie dla poprawy i obostrzenia jej w pewnych paragrafach, jeśliby tego była potrzeba i jeśliby się to wsem za rzecz potrzebną zdało, odłożylichmy. A tak my, rady i rycerstwo wsytko, stojąc mocno we wsytkiem przy tej [k. 304v] konfederacjej albo kapturze, który na spólnym i generalnem zjeździe województwa podlaskiego w Brańsku feria qua(r)ta ipso festo sanctae Agnetis virginis proxima a. pr[a]esenti [*21 I 1587*] od wsech namówionej i postanowionej a do ksiąg grodzkich[1518] brańskiech feria sexta post festum sanctae Agnetis

[1512] Wola, wówczas wieś pod Warszawą; na jej polach odbywały się wolne elekcje, w tym elekcja z 1587 r.
[1513] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.
[1514] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1515] *Konfederacja generalna warszawska [7 marca 1587 r.]*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 21.
[1516] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[1517] W oryg. to słowo następuje chyba omyłkowo przed „potrzebnej sprawiedliwości".
[1518] W oryg.: grockich.

proxima [*23 I*] wwiedzionej w niektorych pewnych artykułach tę poprawę i objaśnienie czyniemy:

Naprzód: za odłożeniem pod Drogiczynem obrania surrogatora na jurysdy[k]cją starostwa drogickiego obraliśmy, ziemia drogicka, z pośrodku siebie wsyscy jednostajnie [i] zgodnie urodzonego pana Arnolfa Hlebowicza[1519] z Korczewa[1520], chorążego drogickiego i mielnickiego.

A przystępując do poprawy pewnych paragrafów albo artykułów tej to zgodnej nasej, województwa nasego podlaskiego, postanowionej sprawiedliwości, takową w niej poprawę i elucydacją czyniemy:

W pierwsym paragrafie albo artykule około sądzenia i osób do sądzenia należących tak deklarujemy, iż, uchowaj Panie Boże, gdzieby prze [*sic!*] jakie przyczyny koronacja pana, da Bóg, zgodnie obranego na dalekie czasy naznaczona była albo, czego Boże uchowaj, żeby elekcja na insy czas była odłożona, aby sprawiedliwość wedle postanowienia naszego spólnego od zawarcia i skończenia tego sejmu elekcyjej we cztery niedziele, a to się ma rozumieć od pierwsego poniedziałku, który będzie po nominacjej pana przysłego albo, czego Boże uchowaj, po odwołaniu sejmu elekcyjej we cztery niedziele i tak długo ta sprawiedliwość nasza wedle kapturu nasego ma się odprawować i wykonywać, tak w drogickiej i mielnickiej. i bielskiej ziemiach, aż król, p.n., nam od Pana Boga dany, za zgodnem wsech pozwoleniem na zwykłym mie[j]scu ukoronowany będzie.

A iż na on czas mianowani i naznaczeni są do sądzenia tych spraw w kapturze naszem zgodnem opisanych w każdej ziemi po kilkunaście [*sic!*] osób i tak opisani, że wsyscy sądzić i zasiadać mieli w ziemiach swych na mie[j]scach zwykłych, tedy upatrując w tym zwłoki[1521] ludziam sprawiedliwość miłującym być niemałą przyczynę, gdyż pewne przyczyny i casus fortuitus niemocy na kożdego z wolej Bożej zwykły przypadać, a za tym by ludziam ukrzywdzonym, gdyby niespełna osoby do sądu naznaczone zasiadały, zwłoka sprawiedliwości była. Tedy ten artykuł tak objaśniamy, jako się i na on czas w Brańsku o tym namawiało i od wiela pozwalało, iż absentia certorum iudicum tych sądów kapturowych rozrywać nie miała. I owsem, septonarius numerus te sądy w każdej ziemi województwa

[1519] Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drohicki i mielnicki 1571-1590, poborca ziem drohickiej i mielnickiej, syn Mikołaja, podstarościego drohickiego, wojewodzica połockiego.
[1520] Korczew, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie woj. mazowieckie, pow. siedlecki). W II poł. XVI w. ośrodek dóbr Hlebowiczów.
[1521] W oryg.: zwłoke.

nasego przez osoby w kapturze naszym naznaczone i opisane odprawować miał. Jednak mniej siedmi nigdy[1522] sądzić nie mogą.

Także i pisarzowie grodcy [*sic!*] będą powinni do pisania tych spraw sądów kapturowych, wedle opisania konfederacjej, być, excepta vera infirmitate et personali actu w inszym województwie albo ziemi mianem, tedy przez podpiska jego osiadłego probatae virtutis pisanie tych dekretów i spraw sądowych ma być odprawowane. A tego legale impedimentum absentiae suae na przysłych sądziech pisarz każdy grodzki ma probować[1523] de iure.

A iżby liczba obranych i opisanych sędziów zawżdy spełna była, uchowaj Boże na którego z nich śmierci albo jakiego casum skodliwego, żeby do sądów habilis za dopus[z]czeniem Bożem nie był albo żeby to sam z siebie coram illo iudicio, do którego był obrany, personaliter i dobrowolnie złożył, tedy po przypadku takowym na pierwsech sądziech [k. 305] rycerstwo onej ziemie insego ślachcica do tego habilem i prawa umiejętnego obrać będą mogli i mają. Który tamże przysiądz, jako i drudzy, powinien będzie. Wsakże u sądów nigdy mniej tych sędziów być nie ma nad siedm osób, gdyby drudzy prze jakie przyczyny być nie mogli.

A iż in causis criminalibus poena talionis ob defectum probationis ex scrutinio na aktorze miałaby być skazana, widząc to być rzecz skodliwą i z prawem pospolitem nie zgadzającą się, a aktorom prawa nieumiejętnem i do okazania, i do dowiedzenia krzywdy swej nie mogącym trudna, tedy tę winę talionis, gdy się reus pod scrutinium odwiedzie, tym naszym zgodnym zezwoleniem ex actore znosimy. Gdyż dosyć obwinionemu odwiód[ł]szy się prawnie ab impeticione actoris byź wolnemu.

A iż w artykule około nosenia ruśnic poena quatuordecem marcarum, która by była skazana, nie miała być przez pany sądowe temu, na kim by była skazana, odpus[z]czona sub fide, honore et conscientia, tedy w tym takową poprawę czyniemy, iż ci sędziowie tych win nikomu odpuścić nie mają, aby swawola w ludziach swowolnych więcej się nie rozmnażała, a dla zatrzymania bezpieczności ludziam spokojnym in genere do sądu przychodzącym była pohamowana. Wsakże ten obowiązek fidei, honoris, conscientiae z osób do sądu naznaczonych tym naszym zgodnem zezwoleniem znosimy.

Sędziowie wsyscy do sądów niniejsych kapturowych obrani maja przysiądz w tę rotę, jako sędziowie u trybunału przysięgają.

[1522] W oryg. to słowo powtórzono.
[1523] Probować – udowadniać (od łac. „probare").

A iż w tym naszym województwa naszego na dwu mie[j]scach[1524] okazowania przesłego stanowieniu tośmy są na się dobrowolnie złożyli obmyśliwając abo raminując[1525] o tym, aby pod ten czas niebezpieczny, gdybyśmy pana sobie wolnie obierali, jakie periculum na R.P. w którym kącie koronnym nie przypadło, żeby też z województwa nasego pewny a warowity do obrony pospolitej poczet być mógł, aby każdy, kto ma włók 20 sam być był powinien, a kto więcej i sam być powinien i z każdych włók 20 koń dobrze osadzony pachołkiem, jako wojnę służyć powinniśmy, mieć był powinien; a inszy z włók 20 aby z pośrodka siebie rządnie wyprawili i winą niesłużenia wojny tośmy roborowali. Co na on czas, jako ludzie wolni a miłujący ojczyznę i matkę swą R.P. na sięśmy są dobrowolnie ze wsech pozwoleniem przyjęli i włożyli. Tak zaś, gdy za błogosławieństwem miłego Boga ni skąd nic niebezpiecznego [dla] ojczyzny nie wiemy, tę poene niesłużenia wojny wsyscy jednostajnie sami z siebie i ze wsytkiech obywatelów województwa nasego, którzy jedno wojnę służyć powinni, dobrowolnie składamy i tamte stanowienia nase na okazowaniach uczynione wiecznemi czasy wniwecz obraczamy, gdyż tamtem stanowieniam nasym w tym, cego potrzebowała R.P. nasza dosyć jej [się] stało. Z tą jednak ostrogą, aby wsyscy według onego pisania przez wsystek czas elekcjej aż do nominacjej pana przysłego tu do okopu zawżdy się stawić i społem o dobrem R.P. z insemi radzić i dobrego R.P. z insemi popierać wedle nawiętsego przemożenia byli powinni.

A iż na Podlaszu nie wsyscy po dziesiąciu albo 20 włók mają, przeto jeden drugiego, nakład mu dawszy albo w zapłacie jego uiścić się obiecawszy wyprawił. Tedy ci, co doma zostali, tym, którzy do Warsawy przyjachali, a tu sami za się i za nich powinność odprawują, według umowy nakład powinni zapłacić mają. O co przed tym sądem kapturowem peremptorie odpowiedać bedą powinni.

Którą to poprawę i elucydacją pierwsego zgodnego i jednostajnego postanowienia abo kapturu [k. 305v] nasego województwa podlaskiego społem i z konfederacją abo kapturem województwa nasego podlaskiego w Brańsku postanowionego obiecujemy sobie wsyscy jednostajnie sami za się i za potomki nase we wsytkiem mocnie strzymać sub fide, honore et conscientiis nostris, gdyż tą elucydacją nasą ono spólne, zgodne na mie[j]scu naonczas uprzywile[j]owanym postanowienie nasze ni w czem się nie narusa, i owsem, w całości we wsem, okrom tej elucydacjej samej, zachowywa i mocnie dzierży.

[1524] W oryg. powtórzono ostatnie 3 słowa.
[1525] Raminować (od fr. ramener) – tu: omawiać, stanowić ponownie, powracać do jakiejś kwestii.

A dla lepsej i pewniejsej wiary i wsech wiadomości to nase wsech zgodne, jednostajne na sejmie elekcjej postanowienie sąśmy przez pewne deputaty na to obrane i od nas wsech naznaczone podpisali i zapieczętowali.

Działo się to pod Warsawą na sejmie elekcjej w okopie, na mie[j]scu do elekcjej pana nowego naznaczonym i uprzywile[j]owanem, in continuatione electionis dnia dwudziestego lipca r. P. tysiącznego piętsetnego ośmdziesiątego siódmego.

[*1*] Chrystof Brzozowski[1526], podkomorzy bielski, ręką swą; [*2*] Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drogicki, manu p(ro)pria; [*3*] Andrzej Jałbrzyk Wyszeński, wojski drogicki, pisarz grodzki brański; [*4*] Alb(e)r(t)us Wyskowski, iudex Bielscen(sis), suo et aliorum nominibus; [*5*] Fabianus Jałbrzyk Wyszeński[1527], subiudex t(er)r(est)ris Bielscen(sis), manu propria; [*6*] Albertus Dziadkowski[1528], subiudex Mielnicen(sis); [*7*] Leonardus Mężeński[1529], iudex castren(sis) Mielnicen(sis), manu propria; [*8*] Michał Siestrzewitowski, [*9*] Jakub Chrząstowski, [*10*] Marian Łoknicki[1530] ręką swą, [*11*] Walenty Niewierowski[1531], komornik ziemski bielski; [*12*] Nicolaus in Mień[1532] Łyczko, [*13*] Hieronimus Mieński[1533], [*14*] Adam Bajkowski, [*15*] Jakób Sorc ręką swą, [*16*] Wojciech Brzóska[1534] manu p(ro)pria, [*17*] Jan Jeśman ręką swą, [*18*] Wojciech Sieklucki[1535] ręką własną, [*19*] Jan Pęski z Głębokiego Stoku[1536], [*20*] Andrzej Kulikowski Saciło ręką swą, [*21*] Wojciech Zdzarski ręką swą, [*22*] Jan Załęski[1537] z[e] Słubice[1538], burgrabia brański, manu p(ro)pria; [*23*] Maciej Falkowski.

[1526] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1527] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1528] Wojciech Dziadkowski, podsędek mielnicki 1552-1597, sędzia ziemski mielnicki ok. 1597-1599.
[1529] Lenart (Leonard) Mężeński, sędzia grodzki mielnicki ok. 1575-1587, sędzie ziemski mielnicki ok. 1589–1597.
[1530] Marian Łoknicki, sekretarz królewski, syn Jana Faraura, wojskiego bielskiego.
[1531] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1532] Mień, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[1533] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1534] Wojciech Brzóska, zapewne syn Jerzego, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1535] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1536] Głęboki Stok, wieś szlachecka w ziemi bielskie woj. podlaskiego (obecnie Peńskie, pow. moniecki).
[1537] Jan Załęski, burgrabia grodzki brański ok. 1579-1589.
[1538] Słubica, wieś w ziemi warszawskiej woj. mazowieckiego (obecnie Słubica-Wieś, pow. grodziski).

C. Sejmik poelekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 19 IX 1587 r.

Sejmik został zwołany Recesem warszawskim około elekcyjej nowej Króla Jego Mości Zygmunta III na termin 19 IX. Zjazd generalny do Wiślicy został wyznaczony na 5 X (VL, t. II, cz. 2, s. 48).

C/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 IX 1587 r.

Rkp. *NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 321-321v – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano 19 IX 1587 r.* [sabato ante festum sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1587]*;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG 17, s. 407.*

[k. 321] Przyszedszy oblicznie do urzędu i akt grodzkich ziemie bielskiej brańskich urzędnicy i rycerstwo województwa podlaskiego, ziemie bielskiej, ktorzyśmy się zjachali tu na dzień dzisiejszy do Brańska, na mie[j]sce zwykłe odprawowania sejmików, wedle obwieszczenia kwitami przez urząd starości brański i podług uniwersału od senatu i rycerstwa koronnego z elekcjej pana nowego, do tego urzędu przyniesionego, imieniem swojem i inszych wszytkich braciej swojej, którzy się z nami zgadzali i w jednej sentencjej zostali, dobrowolnie zeznali, iż zgadzając się z inszemi stany województw wszytkiech w Koronie ten reces elekcjej pana nowego wolnie od wszech stanów obranego, Królewicza J.M. sweckiego, naj[j]aśniejszego Zygmunta[1539], przyjmujemy i aprobujemy (okrom kondycji około winy stanowienia na tych, którzyby do Wiślice nie jachali, jako do potrzeby wojennej). A na ten zjazd do Wiślice[1540] i na koronacją króla nowo obranego, naj[j]aśniejszego Zygmunta, Królewicza J.M. szweckiego, obraliśmy z pośrodka siebie posły, bracią swoję, ludzie godne i zacne, dla postrzeżenia i spisania egzorbitancji, poprawy praw i trybunału i do egzekucjej przywiedzienia w podaniu do poprzysiężenia panu nowemu i dla obmyślawania wszelakich spraw i potrzeb wszej R.P. pospołu z inszemi województwy (a osobliwie jem to zlecając i zamierzoną moc im w tym dając, iżby wprzód między inszemi egzorbitancjami koronnemi tę egzorbitancję przywileju naszego podlaskiego incorporationis Regno[1541], aby myta i cła wodne i ziemne szacunkowe, rzeczone podlaskie, także pozwy wszytkie, któremi są ślachcicy,

[1539] Zygmunt III Waza (1566-1632), król polski i szwedzki, wielki książę litewski.
[1540] Wiślica, miasto nad Wisłą w woj. sandomierskim (obecnie pow. buski, woj. świętokrzyskie). Zjazd wiślicki odbywał się w dniach 7-8 X 1587 r.
[1541] *O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.

bracia naszy, około Tykocina[1542], Rajgroda[1543] i Goniędza[1544] mieszkający spozywani, ku okazowaniu przywilejów na majętności swe, których są w posesjej przed unią, były zniesione i to dobrze obwarowaszy, jakoby przywilej podlaski incorporationis Regno we wszem był cały, a panu nowo obranemu, K.J.M., do poprzysiężenia między inszemi kondycjami aby podali; także też konfederacja inter dissiden(tes) in religione[1545], aby według poprzysiężenia królów przeszłych była wcale zachowana i egzekucja con(tra) transgressores eius była postanowiona. Tak iżby przez to interna pax była cale zachowana, a cum transgressoribus hoc tempore interregni, aby iusticia conveniens administraret(u)r, mimo co w żadną się rzecz wdawać nie mają)[1546] to jest urodzone pany Fabiana Jałbrzyka Wyszeńskiego[1547], podsędka ziemskiego bielskiego, Andrzeja Jałbrzyka Wyszeńskiego[1548], wojskiego drohickiego, pisarza grodzkie(g)o ziemie bielskiej, Walentego Niewierowskiego[1549], Balcera Rytela[1550], Wojciecha Siekluckiego[1551], poruczając im to jako posłom swym, aby oni wszyscy w Wiślicy, a dwa, to jest pan Andrzej Jałbrzyk Wyszeński, woj-[k. 321v]-ski drogicki i pan Wojciech Sieklucki, dali Bóg, na sejm koronacji króla nowego jachawszy, gdyż na sejm wedle zwyczaju dwa posłowie z powiatu bielskiego bydź mają, z inszemi stany koronnemi zgadzali się, a o te(m), czego potrzebuje R.P. radzili i stanowili, obiecując to, co by się tam przez te to posły nasze od nas wszech zgodnie obrane i uproszone z inszemi stany koronnemi na tym zjaździe wiślickiem i na koronacjej postanowiło i sprawiło, za wdzięczne i mocne przyjąć. A tymże to panom posłom swym dla ufolgowania utrat ich, które dla nas podejmą postąpiliśmy i podjęli[śmy] się dać i zapłacić do dwóch niedziel z każdych dziesiąciu włók ślacheckiech po jednemu złotemu polskiemu na strawę, co tu przyszedszy do ksiąg dobrowolnie sami na się i na bracią swą zeznali wydać do czasu wyżey naznaczonego do wyborczego postanowionego, pod winą

[1542] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[1543] Rajgród, miasto nad jeziorem rajgrodzkim w woj. podlaskim (obecnie pow. grajewski), ośrodek dóbr kniazia Michała Glińskiego, później Radziwiłłów. Niekiedy pisano o powiecie rajgrodzkim.
[1544] Goniądz, miasto nad Biebrzą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki), stolica powiatu goniądzkiego w ziemi bielskiej (po 1581 r. zmienionego na tykociński).
[1545] *Confoederatio generalis Varsaviensis*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 306.
[1546] W oryginale brak zamknięcia nawiasu.
[1547] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1548] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1549] Walenty Niewierowski (Niewiarowski), komornik ziemski bielski ok. 1561-1589, żołnierz, a potem porucznik roty pieszej stacjonującej na zamku w Tykocinie, poborca i dzierżawca ceł ziemi bielskiej.
[1550] Balcer (Baltazar) Rytel, syn Stanisława, pobory ziemi bielskiej.
[1551] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.Filip Sokołowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1571.

czterynaście grzywien gr(ossorum) Pol(onicalium) i pod zawitem odpowiedaniem przed temże urzędem grodzkiem ziemie bielskiej, żadną rzeczą nie odbywając pierwszego roku i tego zapłacenia, które pieniądze mają dawać do rąk ślachatnego Jakuba Falkowskiego[1552], komornika ziemskiego.

[1552] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

CI. Sejmik ziem drohickiej i mielnickiej przed sejmem koronacyjnym, Drohiczyn, 28 IX 1587 r.

Reces sejmu elekcyjnego z 19 VIII 1587 r. wyznaczał termin sejmu koronacyjnego na 18 X a sejmiki przedsejmowe na 19 IX 1587 r. Szlachta ziem drohickiej i mielnickiej zebrała się na sejmiku za spólnem nas wsych obwieszczeniem, chociaż nas uniwersał od senatu i rycerstwa koronnego [z] sejmu elekcjej niedawno przesłej nie dosedł. Posłami zostali wybrani do Wiślicy: Piotr Chądzyński, starosta zakroczymski i dzierżawca kleszczelewski oraz Kasper Kosiński; na sejm koronacyjnhy do Krakowa: Mikołaj Kiszka, wojewodzic podlaski; Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drohicki i mielnicki oraz Jan Wodyński, podczaszy podlaski.

CI/1. Instrukcja dana posłom sejmiku ziem drohickiej i mielnickiej na zjazd do Wiślicy i sejm koronacyjny do Krakowa, Drohiczyn, 28 IX 1587 r.

Rkp. *NGAB, f. 1715, op. 1, sygn. 84, k. 758–759v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim przed 8 X 1587 r.* [1553] [f(e)r(i)a quinta post foestum s(an)cti Francisci Confessoris a. D. mill(esi)mo quingent(esi)mo octogesimo septimo].

[k. 758] My wsyscy, tak z rad, jako dygnitarze i wszytko rycerstwo województwa podlaskie(g)o, powiatów drogickie(g)o i mielnickiego, którzyśmy się tu do Drogiczyna na sejmik zjachali za spólnem nas wsych obwieszczeniem, chociaż nas uniwersał od senatu i rycerstwa koronnego [z] sejmu elekcjej niedawno przesłej nie dosedł i jako bywało przedtem, czem nas i województwo nasze teraz upośledzono. Jednak wiedząc my od panów braciej swych, którzy z województwa podlaskie(g)o na sejmie elekcjej byli, że się za niezgodnemi głosy z[e] strony kandydatów rozerwanie stało: część niemała z i.m. panów rad i rycerstwa tak z Korony, jako W.Ks.L. Królewicza J.M. [k. 758v] sweckie(g)o[1554] Z[ygmunta], [a niekt]órzy arcyksiążę M[aksymiliana][1555] za panów [s]obie no[mino]wali, a insze osoby sławn[ego Królestwa Polskiego i W.]Ks.L. na żadnego z tych obudwu kandyd[atów] [...][1556] [pro]testacją swoję na to uczyniwszy, do domów swych [się rozjechali. A ci, którzy] Królewicza J.M. sweckie(g)o za pana sobie nomino[wali] [złoż]yli we wsytkich województwach i powiatach w roku dzisiejszem na dzień dziewiętnasty septembra, a potem zjazd główny wsytkim piątego dnia oktobra [*X*] w Wiślicy[1557] przywodząc R.P., aby się

[1553] Ze względu na uszkodzenie księgi nie jest możliwe podanie dokładnej daty oblatowania dokumentu.
[1554] Zygmunt III Waza (1566-1632), król polski i szwedzki, wielki książę litewski.
[1555] Maksymilian III Habsburg (1558-1618), arcyksiążę austriacki, syn cesarza Maksymiliana II.
[1556] Uszkodzenie tekstu na 3-4 słowa.
[1557] Wiślica, miasto nad Wisłą w woj. sandomierskim (obecnie pow. buski, woj. świętokrzyskie). Zjazd wiślicki odbywał się w dniach 7-8 X 1587 r.

wszytkie stany na jednę osobę Królewicza J.M. sweckie(g)o spólnie zgodziwszy i za pana sobie jednostajnie obrawszy do Krakowa na koronacją, która jest tamże z sejmu elekcji na dzień św. Łukasza Ewangelisty [*18 X 1587*] złożona, prowadzili i tam K.J.M. do potwierdzenia wszytkich praw i wolności przywieść raczyli. O czem my mając od niektórych województw i powiatów od panów braciej swych wiadomość, że na ten zjazd do Wiślice niektórzy ruszyć się sami, a drudzy pewnych osób wyprawować pozwolili. Na którem zjaździe [*sic!*] nam województwu podlaskiemu, jako członkom R.P., wiele należy. A zabiegając temu z miłości ku ojczyźnie swej, aby do ostatniego rozerwania i zguby nie przysło, tedy z powinności naszej obmyśliwając sprawy R.P. mocą niniejszego sejmiku naszego obrawszy posły z pośrodku panów braciej swych, urodzonych i.m. pana Piotra Chądzyńskiego[1558], starostę zakroczymskiego, dzierżawcę kles[z]czelewskie(g)o a pana Gaspra Kosińskie(g)o[1559] posyłamy na dzień naznaczony na zjazd do Wiślice, dawszy jem instrukcją taką:

Aby naprzód przełożyli przed bracią naszą wszytką R.P. za takie wielkie zaniechanie u województwa podlaskiego, żeśmy uniwersałem z elekcjej nie są autentice obesłani, w czem sobie wielkie upośledzenie i zaniechanie rozumiejąc z żałością tego używają [*sic!*] i aby się to na potomne czasy nie działo proszą i braterskie [*sic!*] napominają.

Potem, aby się z insemi i.m., którzy tam do Wiślice z inszych województw i powiatów przybędą porozumiewać i na kandydata Królewicza J.M. sweckiego, na którego jeśli się więtsa część województw koronnych zgodzi i zezwoli pozwolić imieniem naszem nie zbraniali, obierając i przyznawając też Królewicza J.M. jako potrzebnego i R.P. pożytecznego za swego pana i króla życząc go sobie, jedno z swym porządkiem [i] z dokładem tem, iż się ta nominacja pana skwapnie stała, aby się to na potomne czasy opatrzyło i obwarowało.

Aby też K.J.M. wselakie prawa i przywileje, wolności od przodków K.J.M. nadane potwierdzić i te gravamina, ekscesy, egzorbitancje, które się tu nam w ziemi podlaskiej cont(ra) p(ri)vilegium incorporationis Regni[1560] dzieją naprawić raczył.

Nad to przerzeczeni panowie posłowie naszy starać się mają, aby cła i myta rzeczone podlaskie, tak wodne, jako i ziemne, prawom i wolnościam koronnym i przywilejowi incorporationis ziemi podlaskiej regno przeciwne, także i insze, które niesłusnie w Zegrzu[1561],

[1558] Piotr Chądzyński, starosta zakroczymski ok. 1573-1574, starosta kleszczelewski ok. 1573-1597.
[1559] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1560] *O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.
[1561] Zegrze (Zegorze, Zgierz), wieś nad Narwią w ziemi zakroczymskiej woj. mazowieckiego (obecnie nad Jeziorem Zegrzyńskim w pow. legionowskim).

w Nowodworze[1562] bierzą[1563] i wojskie[1564] czerskie i warsawskie, które w Zakroczymiu[1565] z rzek Buga i Narwi niesłusznie też biorą i do przysiąg [*k. 759*] nowych niesłusznych, mimo pierwszej przysięgi na pierwsz[ym u]rzędzie [...][1566], były zniesione wiecznie.

Item sta[rać się mają], aby korektura trybunału wedle o tym dawnych nam [...][1567] dosła, a depaktacje niesłuszne u tegoż sądu trybun[al]skie[go, ab]y były miarkowane i ab accessoriis, aby żadne pamiętne wedle prawa brane nie było, excepto finali decreto.

Item ciż panowie posłowie naszy starać się mają, aby z kancelarii K.J.M. na potem listy na różność sejmików nie były dawane seorsive do Brańska i do Mielnika, ale żeby gene(ra)l(ite)r wedle dawnego zwyczaju i konstytucji lubelskiej a. 1569[1568] i inszych około odprawowania wieców i obierania deputatów na sądy trybunalskie[1569] nie gdzie indziej, jedno do Drogiczyna były dawane, jako się w inszych województwach zachowuje, gdyż diversitas in R.P., a zwłas[z]cza w jednem województwie prze [*sic!*] różność sejmików nie może być pożyteczna i rządna.

Item, aby K.J.M. merita ludziam in R.P. dobrze zasłużonem na początku sejmu koronacji łaską swą utraty ich nagradzać raczył.

Dla czego osobliwych panów posłów swych na czas naznaczony koronacji do Krakowa obrawszy posyłamy i.m. pana Mikołaja Kiskę[1570] z Ciechonowca[1571], wojewodzica podlaskie(g)o; pana Arnolfa Hlebowicza Korczewskie(g)o[1572], chorążego drogickie(g)o i mielnickiego, surrogatora starostwa drogickie(g)o; pana Jana Wodyńskiego[1573], podczaszego ziemie podlaskiej, którzy przy akcie koronacji tego wsytkie(g)o postrzec mają, aby pan na

[1562] Nowodwór, miasto przy ujściu Narwi do Wisły w ziemi warszawskiej woj. mazowieckiego (obecnie Nowy Dwór Mazowiecki, pow. loco).
[1563] Bierzą – tu: biorą.
[1564] Wojskie – opłata pobierana przez wojskich.
[1565] Zakroczym, miasto nad Wisłą w woj. mazowieckim, stolica ziemi zakroczymskiej (obecnie pow. nowodworski).
[1566] Tekst nieczytelny na około 3-4 słowa.
[1567] Tekst uszkodzony i nieczytelny na 2-3 słowa.
[1568] *Konstytucje sejmu koronnego lubelskiego obojga narodu uniowanego, polskiego i litewskiego, roku 1569 [11 sierpnia]*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 253.
[1569] *Porządek do obierania sędziów*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 407.
[1570] Mikołaj Kiszka (zm. 1620), starosta drohicki 1588-1620, syn Mikołaja, wojewody podlaskiego.
[1571] Ciechanowiec
[1572] Arnolf Hlebowicz Korczewski, chorąży drohicki i mielnicki 1571-1590, poborca ziem drohickiej i mielnickiej, syn Mikołaja, podstarościego drohickiego, wojewodzica połockiego.
[1573] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.

wszytko rządnie przysiągał [*sic!*], a osobliwie na konfederacją inter dissidentes de religione[1574].

A osobliwie też to panom posłom swym do Wiślice poruczamy, iż jeśliby tam królewicza sweckiego za pana obrać i nań się zgodzić nie chcieli, tedy ci pomienieni panowie posłowie naszy na arcyksiążę Maksymiliana zezwalać nie mają, na którego my żadnem sposobem zezwolić nie możemy i w żadną się rzecz nie wdając do nas i wiadomości naszej wszytko w cale odnieść będą powinni.

Na wyprawę i na strawę panom posłom pomienionem do Wiślice obranem postąpiliśmy między sobą z każdego konia dać po groszy dziesięć polskich za tydzień od dnia dzisiejszego [*tj. 5 X 1587*] do rąk ślachatnego Mateusa Wińskiego[1575], wyborce [*sic*] na to postanowionego, na mie[j]scu w Drogiczynie oddać i złożyć się pod winą czterynaściu [*sic*] grzywien i pod jurysdy[k]cją grodzką drogicką et termi(n)o primo ac aliis subsequentibus semp(er) peremptoriis onej iścizny i winy żadnem sposobem ani apelacjami nie odwłocząc ani uchodząc, ani się ad forum competens nie odzywając.

Na co dla lepsej wiary to nasze spólne i zgodne postanowienie pieczęciami swemi popieczętowali i rękamiśmy się własnemi podpisali.

Działo się w Drogiczynie dnia vigesima octava septe(m)bris [*28 IX*] [k. 759v] r. P. tysiąc piętset ośmdziesiąt[ego siódmego].

[*1*] Mikołaj Kiska ręką własną[1576], [*2*] [Arnolf Hlebowicz] Korczewski[1577], drogicki, mielnicki chorąży, [surrogator staro]stwa drogickie(g)o propria; [*3*] Jan Grot[1578], sędzia [...][1579] propria s(ubscrip)s(i)t; [*4*] Marcin Wąż[1580], subiudex t(errest)ris Droh(iciensis), man[u propria] s(ubscrip)sit, [*5*] Antoni(us) Świnarski[1581], iudex castren(sis) Droh(iciensis), s(ubs)cri(psi)t; [*6*] Chr(ist)offerus Męczyński, came(ra)rius t(errest)ris Droh(iciensis); [*7*] Joannes Wiński, came(ra)rius t(errest)ris Droh(iciensis), ma(nu) propria s(ubs)cri(psi)t; [*8*] Laurentius Kamieński, [*9*] Krystof Padkowski manu propria s(ubscri)ps(it), [*10*] Gregorius Saczko manu propria, [*11*] Stanislaus Ł[unie]wski, came(ra)rius t(errest)ris Droh(iciensis); [*12*] Mathias

[1574] Chodzi o: *Confoederatio generalis Varsaviensis [28 stycznia 1573 r.]*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 306-307.
[1575] Mateusz Wiński, pisarz akt surogatorskich grodzkich drohickich 1587, komornik polny graniczny ziemi drohickiej ok. 1589-1595, poborca ziemi drohickiej.
[1576] Przed imieniem i nazwiskiem także napisano: ręką własną.
[1577] Zob. wyżej.
[1578] Jan Grot, sędzia ziemski drohicki 1576-1590, brat Bartłomieja, chorążego drohickiego i mielnickiego.
[1579] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.
[1580] Marcin Wąż, podsędek drohicki ok. 1556-1588.
[1581] Antoni Świnarski, sędzia grodzki drohicki ok. 1586-1589, komornik ziemski drohicki.

Wąż, [*13*] Stan(islau)s Łoza, min[isterial]is [general]is; [*14*] Jan Tarkowski, g(e)n(e)r(a)lis; [*15*] Mateus Wiński, [*16*] Wojciech Skiwski, [*17*] Szczęsny Kosieracki, [*18*] Andrzej Sawicki, [*19*] Matus Kosiński, [*20*] Gregorius Korzeniowski, [*21*] Jakub Młożewski ręką własną, [*22*] S[z]częsny Hińcza manu propria, [*23*] Ambrosius Mężeński[1582] manu propria, [*24*] Wojciech Głuchowski ręką własną, [*25*] Malchier Kamieński, [*26*] Balcer Kamieński, [*27*] Wawrzyniec Kamieński, [*28*] Jerzy Młożewski, surrogator podkomorski.

[1582] Ambroży Mężeński, podstarości mielnicki ok. 1591-1603.

CII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, I/II 1589 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Brześcia 7 XII 1588 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 5 III 1589 r., sejmiki przedsejmowe na I/II 1589 r. (M.A. Pieńkowski, Chronologia, s.82). Posłowie ziemi drohickiej na sejm: Arnolf Hlebowicz Korczewski chorąży drohicki i mielnicki, Jan Wodyński, podczaszy podlaski, (Posłowie ziemscy, s. 324). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, I/II 1589 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Brześcia 7 XII 1588 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 5 III 1589 r., sejmiki przedsejmowe na I/II 1589 r. (M.A. Pieńkowski, Chronologia, s.82). Posłowie ziemi mielnickiej na sejm: Kasper Dembiński (Dembieński) podkomorzy mielnicki i Bartłomiej Grot (Groth) chorąży drohicki i mielnicki. (Posłowie ziemscy, s.324). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), I/II 1589 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Brześcia 7 XII 1588 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 5 III 1589 r., sejmiki przedsejmowe na I/II 1589 r. (M.A. Pieńkowski, Chronologia, s.82). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Piotra Pietkowskiego pisarza ziemskiego bielskiego i Nikodema Jałbrzyka Wyszyńskiego. (Posłowie ziemscy, s. 324). Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

CV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), ok. I-II[1583] 1589 r.

CV/1. Notatka o przyjęciu listów królewskich zwołujących sejmik przedsejmowy, Brańsk, 21 XII 1588 r.

Rkp. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 883v – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano 21 XII 1588 r. [in festo Santi Thomae Ap(osto)li] *podczas roków sądowych grodzkich*.

[k. 883v] Generosus Joannes Zarssinski, cubicularius S.R.M. intra celebratio(ne)m terminor(um) iudicialiu(m) castren(sium) Branscen(sium) feria quarta in festo Santi Thomae Ap(osto)li [21 XII] obtullit ad iudi(ci)u(m) et off(iciu)m Castren(ses) Bielscen(ses) l(itte)ras universales S.R.M. conventionales, tum et l(itte)ras S.R.M. ad magnificu(m) dominu(m) Joa(nne)m Dulski[1584], castelanu(m) Culmen(sem), tesaurariu(m) regni, Branscen(sem) etc. capitaneu(m), quas offm prns captale cu(m) ea, qua decet reverentia suscepit et easdem literas conventionales universae nobilitat denunciare se obtulit.

CV/2. Zeznanie woźnego o ogłoszeniu listów królewskich zwołujących sejmik przedsejmowy, Brańsk, 21 XII 1588 r.

Rkp. NGAB, f. 1706, op. 1, sygn. 11, k. 890 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano 21 (?) XII 1588 r. podczas roków sądowych grodzkich.

[k. 890] Constitutus p(ersonalit)er coram iud(ic)io Castren(si) no(bi)l(is) Matias Zaleski, m(inisteria)lis t(e)r(rest)ris g(e)n(er)alis regni, de cuius munere p(re)conatus et iuram(en)to super illud p(rae)stito off(ici)o constabat, cu(m) nob(ilib)us Christophe(ro) Popławski et Sebastiano Poroski, terrigenis hic p(rae)sen(tibus) sibi in vim evidentioris testimonii adiunctis, palam recogn(ov)it, quia l(itte)ras universales S.R.M. conventionales, quas intra celebr(ati)o(ne)m et continuationem terminor(um) castren(sium) iudicialiu(m) cubicularius S.R.M. g(e)n(er)osus Joannes Zarssinski ad off(iciu)m castren(sem) obtullit, tam hic in domo iudiciali curiae regiae Branscen(si) in pr(aese)ntia multoru(m) nobiliu(m) ad terminos castren(ses) congregatoru(m), quam in circulo huius op[p]idi Branscen(si) exclamavit et

[1583] M. A. Pieńkowski, *Chronologia*, s. 82.

[1584] Jan Dulski, starosta brański 1567-1590, kasztelan chełmiński 1572-1590, łowczy podlaski 1574-1590, podskarbi wielki koronny 1581-1590, podskarbi pruski 1581-1590, starosta dybowski, rogoziński, suraski, świecki, ekonom malborski.

p(rae)n(un)c(i)avit, diemq(ue) convent(us) g(e)n(er)alis in eisdem lit[t]eris descriptum denunciavit et patefecit, de quo rell(ati)o(ne)m personalem fecit.

CVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, [11 IX] 1589 r.

Według konstytucji sejmu z 1589 r., Dawanie spraw i posłów ziemskich o sprawach przyszłych sejmowych, (VC t. II vol. 2, s. 107), sejmiki deputackie miały pełnić również funkcję sejmików relacyjnych: Dawać sprawę mają posłowie z każdego sejmu przyjachawszy, to co sprawili na przeszłym sejmie przed bracią na elekcjej tej, gdy deputaty na trybunał obierać będą. Nie odnaleziono dokumentów wskazujących na to, ze sejmik deputacki województwa podlaskiego z tego roku pełnił też funkcję sejmiku relacyjnego. Deputatami do Trybunału Koronnego zostali: Kasper Kosiński; Walenty Mościcki wojski bielski (Deputaci, s. 99).

CVI/1. Notatka o wyborze deputata na Trybunał Koronny w Lublinie

Rkp. *ANK ZZG 53, s. 48, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

Deputatem na Trybunał Koronny wybrany został Krzysztof Grek.

CVII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, II 1590 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie, 23 XII 1589 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 8 III 1590 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się w 1. poł II 1590 r. (M.A. Pieńkowski, Chronologia, s. 83). Posłowie wybrani na tym sejmiku: Hieronim Irzykowicz z Bacik (Bacikowski), Andrzej Jałbrzyk Wyszyński (Wyszeński) wojski drohicki, Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki (Posłowie ziemscy, s. 339). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, II 1590 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie, 23 XII 1589 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 8 III 1590 r. Sejmiki przedsejmowe odbyły się w 1. poł II 1590 r. (M.A. Pieńkowski, Chronologia, s. 83). Poseł wybrany na tym sejmiku: Kasper Dembiński podkomorzy mielnicki (Posłowie ziemscy, s. 339).

CIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), pocz. XI 1590 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 24 IX 1590 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 2 XII 1590 r., sejmiki przedsejmowe na pierwszą dekadę XI 1590 r. (ASWK, t. 1, s. 109). Szlachta ziemi bielskiej wybrała Krzysztofa Brzozowskiego, podkomorzego ziemi bielskiej i Piotra Pietkowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego, posłami na sejm warszawski[1585]*. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.*

[1585] *Posłowie ziemscy*, s. 339. Pietkowski błędnie został tu nazwany Piotrowskim.

CX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 12 III 1591 r.

Sejmik został złożony mocą konstytucji sejmu z 1591 r. Złożenie zjazdów po sejmie: Zjazdy na zwykłych miejscach w ośm niedziel składamy po sejmie wszystkim, dla dania liczby przez posły braciej, dla obierania poborców i deputowanych szafarzów, dla odprawy i sądzenia żołnierzów, wedle konstytucyi opisanego procesu (VC, t. II, vol. 2, s. 180), oraz Uniwersału poborowego: [--] My te im zjazdy na zwykłych miejscach naznaczamy w ośm niedziel po skończeniu sejmu tego, dla pozwolenia takowegoż poboru. Wśród poborców wyznaczonych do wybierania poboru i czopowego, Uniwersał poborowy wymienia: w drohickim, mielnickim urodzony Jarosz Jerzykowic[1586] *(VL, t. II, vol. 2, s. 181, 189). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[1586] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz, później podkomorzy drohicki.

CXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 12 III 1591 r.

Sejmik został złożony mocą konstytucji sejmu z 1591 r. Złożenie zjazdów po sejmie: Zjazdy na zwykłych miejscach w ośm niedziel składamy po sejmie wszystkim, dla dania liczby przez posły braciej, dla obierania poborców i deputowanych szafarzów, dla odprawy i sądzenia żołnierzów, wedle konstrytucyi opisanego procesu (VC, t. II, vol. 2, s. 180), oraz Uniwersału poborowego: My te im zjazdy na zwykłych miejscach naznaczamy w ośm niedziel po skończeniu sejmu tego, dla pozwolenia takowegoż poboru [--]. Wśród poborców wyznaczonych do wybierania poboru i czopowego, Uniwersał poborowy wymienia: w drohickim, mielnickim urodzony Jarosz Jerzykowic (VL, t. II, vol. 2, s. 181, 189). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 III 1591 r.

Sejmik został złożony mocą konstytucji sejmu z 1591 r. Złożenie zjazdów po sejmie: Zjazdy na zwykłych miejscach w ośm niedziel składamy po sejmie wszystkim, dla dania liczby przez posły braciej, dla obierania poborców i deputowanych szafarzów, dla odprawy i sądzenia żołnierzów, wedle konstrytucyi opisanego procesu [--] (VC, t. II, vol. 2, s. 180), oraz Uniwersału poborowego: My te im zjazdy na zwykłych miejscach naznaczamy w ośm niedziel po skończeniu sejmu tego, dla pozwolenia takowegoż poboru. Wśród poborców wyznaczonych do wybierania poboru i czopowego, Uniwersał poborowy wymienia: W bielskim, urodzony Marcin Brzozowski (VL, t. II, vol. 2, s. 181, 189). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1591 r.

Część szlachty ziemi bielskiej wybrała czterech kandydatów na sędziostwo ziemi bielskiej po rezygnacji Wojciecha Wyszkowskiego: Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego wojskiego drohickiego i podstarościego brańskiego, Marcina Brzozowskiego podstolego podlaskiego, Walentego Mościckiego wojskiego ziemi bielskiej i Kaliksta Wyszyńskiego komornika polnego granicznego ziemi bielskiej. Marszałkiem sejmiku był Andrzej Rytel. Podczas obrad doszło do sporu między tą częścią szlachty a podstarościm drohickim Melchiorem Kostro i jego adherentami, a obie strony złożyły protestacje przed urzędem grodzkim brańskim. Król Zygmunt III powierzył urząd Andrzejowi Jałbrzykowi Wyszyńskiemu[1587].

CXIII/1. Protestacja części szlachty ziemi bielskiej przeciwko Melchiorowi Kostro i jego adherentom, Brańsk, 16 XII 1591 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 10, k. 171-172. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim, 16 XII 1591 r.* [feria secunda post festum sactae Luciae virginis proxima a. D. millesimo qui(n)ge(ntesim)o primo]*;* ***Rkp. 2.*** *ANK, ASang., t. 552, p. 13, s. 3-4 – kopia;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 412.*

[k. 171] Venien(tes) personal(ite)r ad officium actaq(ue) praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) generosi et nobiles [*1*] Albertus Siekluczky[1588], succamerar(ius) Drohic(iensis), [*2*] Joannes[1589], vexillifer, [*3*] Fabianus[1590], subiudex t(errest)ris Bielscen(sis) Wyszensczy, [*4*] Andr(eas)[1591] in actu infra(scrip)to marsalci locum tenens, [*5*] Tomas[1592] et [*6*] Stanislaus[1593] Ritelowie, [*7*] Nicodemus Wyszensky[1594], [*8*] Joan(n)es Kulessa[1595], camerar(ius), [*9*] Valentinus[1596] et [*10*] Joannes[1597] Woinowie, sim(i)l(ite)r camerarii

[1587] *Urzędnicy podlascy*, s. 55, nr 218.
[1588] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1589] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[1590] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1591] Andrzej Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza.
[1592] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Andrzeja.
[1593] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego.
[1594] Nikodem Jałbrzyk Wyszyński, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja i Fabiana.
[1595] Jan Kulesza, sędzia grodzki brański 1568-1569, komornik ziemski bielski 1570-1595.
[1596] Walenty Wojno, podwojewodzi podlaski 1589, komornik ziemski bielski ok. 1591-1608, bratanek Jana, komornika ziemskiego bielskiego.
[1597] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej, stryj Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.

t(errest)res Bielsc(enses), [*11*] Seraphinus[1598], camerar(ius) t(errest)ris Thykoczinen(sis) et [*12*] Jacobus Wroczensczy, [*13*] Martin(us) Fascza[1599], [*14*] Martinus et [*15*] Albertus Brusowsczy, [*16*] Jacobus Gieralthowsky[1600], [*17*] Laurentius, [*18*] Calixtius, [*19*] Jacobus, [*20*] Mathias, [*21*] Salomon, [*22*] Paulus et [*23*] Jozephus Brzoszkowie, [*24*] Paul(us) et [*25*] Nicolaus Mosczicznі, [*26*] Georgius Jablonsky, [*27*] Paulus et [*28*] Albertus Dzierskowie, [*29*] Lauren(tius) Dworak, [*30*] Leonardus Kamiensky, [*31*] Mathias Nieczieczky[1601], [*32*] Andreas, [*33*] Mathias, [*34*] Albertus, [*35*] Stanislaus Sulewsczy, [*36*] Lucas Choięczky, [*37*] Albertus Saszinowsky, [*38*] Fra(n)ciscus Gorsky, [*39*] Venceslaus, [*40*] Albertus et [*41*] Jacobus Sklodowie, [*42*] Albertus, [*43*] Nicolaus, [*44*] Mathias, [*45*] Joannes, [*46*] Valentinus, [*47*] Martinus Piekuthowie, [*48*] Lazarus Rydzewsky, [*49*] Joan(nes) Danowsky, [*50*] Joan(nes) Zrobek[1602], [*51*] Samuel et [*52*] Nicolaus Myslkowsczy, [*53*] Andreas Urbanowsky, [*54*] Stanislaus Narzymski[1603], [*55*] Albertus et [*56*] Jacobus Karwowsczy, [*57*] Sebestian(us) et [*58*] Baltazar Piothrowsczy, [*59*] Laurentu(us) Grabowsky, [*60*] Stanislaus et alter [*61*] Stanisla(us) olim Mathiae, ac tertius [*62*] Stanislaus filius Stanislai, [*63*] Joan(nes), [*64*] Pantaleon, [*65*] Albertus, [*66*] Tomas, [*67*] Adam, [*68*] Petr(us) et [*69*] Mathias Woynowie, [*70*] Baltazar Falkowsky, [*71*] Joannes et [*72*] Mathias Skwarkowie, [*73*] Stanislaus Pulaszky, [*74*] Joannes Miensky, [*75*] Stanislaus Warhel, [*76*] Tomas, [*77*] Paulus et [*78*] Laurentius Kukowsczy, [*79*] Paulus, [*80*] Stanislaus, [*81*] Stanisla(us) [*sic*], [*82*] Franciscus, [*83*] Andr(eas), [*84*] Nicolaus et [*85*] Jacobus, mini(steria)lis general(is) Regni, Brzozowsczy, [*86*] Albert(us) et [*87*] Mathias Roszkowie, [*88*] Stanislaus et [*89*] Albertus Thoczilowsczy, [*90*] Joan(nes) Koboska, [*91*] Alexander et [*92*] Georgius Brzezniczczy, [*93*] Stanislaus et [*94*] Joan(nes) Lopiensczy, [*95*] Stanisla(us), [*96*] Abraham, [*97*] Daniel, [*98*] Jacobus, [*99*] David, [*100*] Laurentius, [*101*] Bartholomeus, [*102*] Albert(us), [*103*] Erasmus [k. 171v] et alter [*104*] Albertus, [*105*] Joannes et [*106*] Adam Gorkowie, [*107*] Gregorius Wlosth, [*108*] Lucas Piotrowsky, [*109*] Albertus olim Stani(slai) et alter [*110*] Albertus, [*111*] Matheus, [*112*] Stanislaus, [*113*] Faelix, [*114*] Joannes olim Alberti, [*115*] Dobeslaus et alter [*116*] Joannes olim Andreae Kulessowie, [*117*] Stanisla(us) Solayda, [*118*] Joannes et [*119*] Paulus Czechowsczy, [*120*] Joan(nes) Karwowsky, mini(steria)lis generalis Regni, [*121*] Joannes

[1598] Serafin Wroczeński, komornik ziemski tykociński 1591.
[1599] Marcin Faszcza (Faszczewski), być może podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[1600] Jakub Gierałtowski (Gierałt), być może geometra ziemi bielskiej 1579, komornik ziemski bielski ok. 1584-1609.
[1601] Maciej Nieciecki, być może komornik ziemski bielski i tykociński ok. 1582-1609.
[1602] Jan Źrobek (Żrzobek), być może poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625
[1603] Stanisław Narzymski, być może syn Mikołaja, kasztelana sierpskiego.

Wrobl, [*122*] Paulus, [*123*] Joan(nes) et [*124*] Mathias Poplawsczy, [*125*] Mathias, [*126*] Albert(us) et [*127*] Nicodemus Mąka Warelowie, [*128*] Jacobus, [*129*] Nicolaus et [*130*] Adam Kordulowie, [*131*] Abraham et [*132*] Andreas Wyszensczy, [*133*] Albertus Brzezynsky, [*134*] Leonardus Troianczik, [*135*] Jozephus, [*136*] Jacobus et [*137*] Joannes Golasiowie, [*138*] Michael et [*139*] Bartolomeus Wnorowie, [*140*] Mathias, [*141*] Wilhelmus et [*142*] Nicolaus Grodzczy, [*143*] Sigismundus Choyensky, [*144*] Stanislaus, [*145*] Matias et [*146*] Nicolaus Wroblewsczy, [*147*] Martinus Czosnowsky, [*148*] Andr(eas), [*149*] Adam, [*150*] Gabriel, [*151*] Gotardus, [*152*] Florianus, [*153*] Nicolaus et [*154*] Joannes Mosczicczy, [*155*] Petrus Serenos, [*156*] Leonardus, [*157*] Mathias et [*158*] Boleslaus Piotraszkowie, [*159*] Laurentius et [*160*] Jacobus Siedleczczy, [*161*] Gregorius Puchalsky, [*162*] Gregorius, [*163*] Paulus, [*164*] Raphael et [*165*] Cazimirus Plewkowie, [*166*] Brictius, [*167*] Abraham, [*168*] Andreas, [*169*] Martinus, [*170*] Albertus, [*171*] Paulus, [*172*] Jacobus et [*173*] Sebestianus Sepiothowsczy, [*174*] Sebestianus Myslek, [*175*] Nicolaus Hriniewiczky, [*176*] Stanislaus Kiersnowsky, [*177*] Jozeph(us), [*178*] Alexius et [*179*] Faelix Dębowsczy, pro die hodierna per magnificum Janussium[1604], ducem Zaslawien(sem), pallatinum Podlachiae, ad elligen(dum) iudicem t(errest)rem Bielscen(sem) nobilitati eiusdem terrae Bielscen(sis) l(itte)ris suis universalibus assignata, congregati solenniter coram eodem officio et actis protestati sunt, contra generosu(m) Melchiorem Kostro[1605], vicecap(i)t(ane)um Drohicien(sem), quia ipse in contrarium iur(is) communis Regni, quo cavetur ne conventus publici peryrbentur, dum actum electionis praefatae iudic(is) no(bi)les supra(scri)pti in cimiterio eclesiae eiusd(em) oppidi insimul expedivisse(n)t et quatuor electos concorditer, v(ideli)cet generosos Andream Jalbrzyk Wyszenski[1606], tribunum Drohic(iensem) et vicecap(i)t(ane)um Branscen(sem), Valentinum Mosczicczky[1607], tribunum Bielscen(sem), Martinum Brzozowsky[1608], subdapiferum Podlachiae et Calixtiu(m) Wyszensky[1609] nominassent et publicassent, extunc praedictus Melchior Kostro cum suis amicis et affinibus, volens actum illum publicu(m) electionis et convent(um) iam absolutum perturbare tumultum

[1604] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[1605] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[1606] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.

[1607] Walenty Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.

[1608] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[1609] Kalikst (Warel Filipowicz) Wyszyński, podpisek grodzki brański ok. 1567-1578, podpisek ziemski bielski ok. 1573-1600, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1583-1593.

manifestissimu(m), seditionem praeseferen(dum) inter nobillitatem astan(tem) concittavit et vix ad armor(ibus) periculu(m) nisi Dei providentia ipse tumultus sedatus fuisset no(n) induxit, prot hic idem cora(m) eodem officio capitaneali et actis praesen(tis) personaliter comparen(tes) mini(steria)les generales Regni nobiles Martinus Pulaszky et Martinus Troyanczik d(e) Woyczіechy Wysonky[1610] de quorum autentic(is) officio praesenti constat, in vim suae verae [k. 172] ac fidelis rellationis ubivis locorum officiose facien(tes) publice et per expressum p(rae)missis interfuisse, sic(que) et non aliter ea omnia acta esse recognoveru(n)t et attestati sunt.

CXIII/2. Protestacja części szlachty ziemi bielskiej przeciwko Wojciechowi Siekluckiemu i jego adherentom, Brańsk, 16 XII 1591 r.

Rkp. 1. *NGABM, f. 1708, op. 1, sygn. 10, k. 172-172v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim, 16 XII 1591 r.* [feria secunda post festum sactae Luciae virginis proxima a. D. millesimo qui(n)ge(ntesim)o primo]*;* ***Rkp. 2.*** *ANK, ASang., t. 552, p. 13, s. 1-2 – kopia oblaty.*

[k. 172] Venien(tes) personal(ite)r ad officium actaq(ue) praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) generosi et nobiles [*1*] Hyeronimus Miensky[1611], [*2*] Leonardus[1612] et [*3*] Adam[1613] fratres germani Domanowsczy, [*4*] Jacobus, [*5*] Venceslaus, [*6*] Mathias, [*7*] Joan(nes) fr(atr)es germani Krassowsczy, [*8*] Philipus, [*9*] Christopherus, [*10*] Laurentius Wyszensczy, [*11*] Baltazar[1614], [*12*] Chr(ist)opher(us), [*13*] Faelix, [*14*] Lucas, [*15*] Gabriel, [*16*] Matheus, [*17*] Erasmus Kostrowie, [*18*] Paulus, [*19*] Albertus Skłodowie, [*20*] Joannes et [*21*] Florianus Markowsczy, [*22*] Joannes Piotraszko, [*23*] Paulus, [*24*] Joannes, [*25*] Baltazar Piekuthowie, [*26*] Paulus et [*27*] Joannes Kostrowie, [*28*] Petrus Sklodo, [*29*] Lucas, [*30*] Joan(nes) Jablonsczy, [*31*] Jacobus Sepiothowsky[1615], vicenotarius t(errest)ris Bielscen(sis), [*32*] Caspar Jablonsky Zarzeczky, [*33*] Mathias, [*34*] Sebestianus ac [*35*] Paulus Ussynsczy, [*36*] Stanislaus olim Erasmi Zalesky, [*37*] Albertus Markowsky, [*38*] Stanislaus, [*39*] Jozephus, [*40*] Moyses, [*41*] Venceslaus, [*42*] Chr(ist)opherus Proszensczy, [*43*] Franciscus

[1610] Wyszonki Wojciechy, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[1611] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1612] Leonard Domanowski, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Adama.
[1613] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[1614] Baltazar Kostro, być może syn Jana, brat Piotra i Melchiora, sędziego ziemskiego bielskiego.
[1615] Jakub Szepietowski, podpisek grodzki brański ok. 1564-1582, podpisek ziemski bielski ok. 1582-1595, komornik ziemski bielski ok. 1599-1601.

Warhel, [*44*] Chr(ist)opherus Stawirey pro die hodie [*sic*] hodierna per magnificu(m) Janussiu(m)[1616], duce(m) Zaslawien(sem) et pallatinum Podlachiae ad elligen(dum) iudicem t(errest)rem Bielscen(sem) nobilitati eiusd(em) terrae Bielscen(sis) l(itte)ris suis universalibus assignatae congregati, coram officio eod(em) manifestan(tes) se graviter questi sunt, in et contra generosos Albertum Siekluczky[1617], succamerarium Drohicien(sem), Joannem Jalbrzyk Wyszensky[1618], vexillifer(em) terrae Bielscen(sem), Andream Jalbrzyk Wyszensky[1619], tribun(um) Drohicien(sem), vicecap(i)t(ane)um officii castren(sis) Branscen(sis) terrae Bielscen(sis), *Valentinu*(m) Mosczicky[1620], tribunu(m) ter(rae) Bielscen(sis), Martinu(m) Brzozowsky[1621], subdapifer(um) ter(rae) Bielscen(sis), Andream[1622] ac Thomam[1623] Rythele et alios eorum adheren(tes) ex d(istri)ctu Zębrowien(se), quorum ipsi nomina et cognomina melius novunt, sciuntq(ue) d(e) eo, quomodo ipsi convocatis atq(ue) collectis hominib(us) servis, famulis, sclopetariis et assectis cum armis legibus publicis prohibit(is) v(ideli)cet pixidibus magnis al(ia)s s pułhakami, et brevibus bumbardis pulvere et globis impletis, ad locum ubi conven(tus) particular(is) expediuntur v(ideli)cet templu(m) et cimiterium oppidi Bransk acceden(tes) post multos tractatus facto tumultu per tribun(um) Drohicien(sem) ac eius amicos v(ideli)cet Wierzbowskie et Narzymsky[1624] atq(ue) per vexillifer(em) terrae Bielscen(sis) explosa parva pixide, quo tumultu nobilitas universa terrae Bielscen(sis) d(e) loco conven(tus) sese ad hospicia et domos contullerunt contra iura [k. 172v] leges, statuta, privilegia, libertates, quibus Regni incolae et huius terrae Bielscen(sis) gaudent et utuntur, post discessunt totius nobillitatis protunc congregatae quatuor electos ad officium iudicatus terrae Bielscen(sis) elegeru(n)t sua privata autoritate contradicen(tes) et impugnan(tes aliis multis nobillibus huius terrae Bielscen(sis) et non consentien(tes) ad eiusmodi electos, imo contradicen(tes) et protestan(tes) mini(steriali)b(us) et nobillibus de eiusmodi et tanta violen(tia) ac libertatum oppressione. Et verifican(do) praemissa hic idem coram eod(em) officio capitaneali et actis praesentib(us) statuerunt mini(steria)les general(ibus) Regni

[1616] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1617] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1618] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[1619] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1620] Walenty Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.
[1621] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1622] Andrzej Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza.
[1623] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Andrzeja.
[1624] Zapewne Stanisław Narzymski, być może syn Mikołaja, kasztelana sierpskiego.

Jacobum Swięczky et Joannem Ryczuta de quor(um) autentic(is) officio praesenti constat, qui quidem mini(steria)les personal(ite)r stant(es) in vim suae verae ac fidelis rellationis ubivis locorum officiose facien(tes) publice et per expressum recognover(un)t, quod ex parte nobillium multor(um) protu(n)c congregatorum est prot(esta)tum d(e) tanta violentia et oppressione libertatu(m) Regni et praerogativarum huius terrae Bielscen(sis), quae omnia ita et non aliter facta et gesta esse praefati mini(steria)les sunt attestati.

CXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 8 VIII 1592 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 17 V 1592 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na dzień 6 IX, zaś sejmiki przedsejmowe na 8 VIII. ***Druk:*** *Instrukcja królewska na sejmiki powiatowe [w:] Diariusze i akta sejmowe 1591-1592, wyd. E. Barwiński, SRP, t. XXI, Kraków 1911, s. 87-104. Nie odnaleziono uniwersału i instrukcji królewskiej skierowanych do szlachty ziemi drohickiej.*

CXIV/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi drohickiej, Drohiczyn 8 VIII 1592 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 99, k. 259-264v. Oblata w urzędzie grodzkim drohickim została dokonana przez Jana Mogilnickiego chorążego drohickiego i mielnickiego i Macieja Pobikrowskiego pisarza grodzkiego drohickiego w urzędzie grodzkim drohickim 8 VIII 1592 r. (sabbato ante foestum sancti Laurentii Martyris Anno Domini).* ***Druk:*** Diariusze i akta sejmowe 1591-1592, wyd. E. Barwiński, SRP, t. XXI, Kraków 1911, s. 144-149.

[259] My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo ziemie drogickiej zjachawszy się wedle złożenia sejmiku JKM do Drogiczyna na dzień obraliśmy są z pośrodku siebie posły ichm. urodzone pany Jana Wodyńskiego[1625] na Międzylesiu sędzie(go) ziemskie(go) drogickie(go), Kaspra Kosińskiego [k. 259v] którym poruczyliśmy, wyrozumiawszy z instruktiej KJM, wielkie a miłościwe łaski ku nam poddanem swem wiernem pokazane. Za które panowie posłowie na tem sejmie walnem w Warszawie, na który są od nas obrani i posłani, uniżenie mają podziękować JKM NMP.

1. A naprzód potem panowie posłowie mają się porozumieć z inszemi ichm. pany posły województw i co by było z dobrym i pożytecznym RP namawiać, obmyślawać i w zgodzie spólnej stanowić. A co by było przeciwko prawom i wolnościam na to nie pozwaliać. Między inszemi rzeczami poruszyliśmy ichm. pp. posłom swym artykuły niżej opisane.

2. Naprzód acz są ważne potrzeby RP, które są w instrukciej KJM opisane, lecz skąd inąd mogą się opatrzyć, tedy ostrzegamy tego, aby na żaden podatek poborowy nie pozwalali obrać in eo passu limitate potestato. Z województw pruskich i ziem inflanckich pobory i podatki do panów szafarzów iż nie są oddane, tedy mają panowie posłowie starać się o to, jakoby doszli do skarbu RP

[1625] Jan Wodyński (zm. 1616 r.), sędzia ziemski drohicki, wcześniej podczaszy podlaski. W 1596 r. awansował na kasztelana podlaskiego, a 17 lat później na wojewodę podlaskiego.

3. Kwarta na obronę RP wedlie praw i konstytucji opisanych in suo esse zostać ma. Która jeśliby się ukazało być wzięta nad prawo albo była zatrzymana [k. 260] i skądkolwiek nie zapłacona, aby na miej[s]ce zwykłe była oddana. Czego pp. posłowie poprzeć mają salvis nihilominus iuribus tenutario(rum). Ichm. pany litewskie, jako bracią swą, prosieć i napominać, aby względem z nieoddania i tak wielkich kosztów i nakładów, ledwie nie z krwią zmieszanych, ratunkiem nam byli na uprzątnienie długów KJM i RP w zapłacie żołnierzom, o czem szerzej informacja KJM obmawia.

4. O lustratory do każde(go) starostwa i dzierżawy, iż tym przyczynić może się niemało prowentów KJM i RP, aby byli naznaczeni proprio pallatinatu i z te(go) sejmu wysłani na rewidowanie dóbr JKM. Starać się o to mają panowie posłowie i aż do te(go) oznaczyć i poenam na iuri fori interponować salvis iuribus tenutario(rum).

5. Z strony oprawy Królowej[1626] JM z pp. posły z in[n]ych województw porozumieć się mają pp. posłowie nasi. Tylko aby się nie przeciągała na województwo podliaskie choć i aby tota RP na assekuracją jej pozwoliła.

6. Rozgraniczenie województwa podliaszkie(go) z WKL i Wojnia[1627] od Brześcia, aby efekt swój wzięło. Na które być mają deputowani dygnitarze i urzędnicy ziemscy z województw należących, którzy aby byli powinni są na komisję podpisać zjachali sub poena centum marc(arum), in iudit(io) Tribu(nalis) fori peremptorii repetenda. [k. 260v]

7. Z strony kompozycjej inter status pp. posłowie mają się porozumiewać z inszemi wszystkiemi województwy i zgadzając się ze wszystkiemi, ostrzeg[ł]szy w cale konfederaciej[1628].

8. Correctura iurium aby wedle konstytucjej [15]89[1629] doszła. Czego mie[j]sce i deputaty naznaczyć i poena(m) interpon(ere) na deputaty do zjachania i skończenia ty korektury. Przed którą aby sejmiki, albo zjazdy. czas słuszny uprzedzili dla namowy podania artykułów nowych i o poprawie Trybunału[1630], i o umniejszenia salariu[m] tak deputackiem, sądu ziemskie(go) i pisarskiem.

[1626] Anna Habsburżanka żona króla Zygmunta III w latach 1592-1598.
[1627] Wohyń miasto w województwie brzeskolitewskim, obecnie wieś w woj. lubelskim, pow. radzyński. Tzw. trakt wohyńsko-łomaski był przedmiotem sporu terytorialnego pomiędzy województwem podlaskim a brzeskolitewskim.
[1628] Chodzi o uchwałę sejmu konwokacyjnego z 1573 r., wprowadzającą zasady pokoju religijnego. VC t. II, vol. 1, s. 306-307 *Confoederatio generalis Varsoviensis (28 stycznia 1573 r.]*.
[1629] Konstytucja *Korrektura praw* przyjęta na sejmie 1589 r. VC, t. II, vol. 2, s. 106.
[1630] Trybunał Główny Koronny – najwyższy sąd apelacyjny Korony Królestwa Polskiego, powołany mocą konstytucji sejmu z 1578 r. (VC, T. II, vol. 1, s. 406-419.

9. Pacta conventa[1631] aby były uis[z]czone przez JKM nieodwłocznie. Także tyż naprawa urzędów wszystkich, które są z kluby swej wyszli, a mianowicie urząd pana podskarbie(go), aby był w rezę wprawion.

10. Listy i mandaty, które mimo prawa pospolite wydawają z kancelariej koronnej, aby były zniesione i na potym nigdy nie wydawano sub poena. Także też listy KJM i K[rólowej] JM, także aby nie wychodziły.

11. Panowie starostowie i dzierżawcy dóbr KJM gwałtem o starostwa aby się nie obchodzili, ale prawem. A gdzieby który z niech eksces jaki uczynił tak w granicach jako też in simlicibus iniuriis, tedy o to forum na Trybunał inter causas offic(ii) cu(m) remissione p(ro) executione tam, gdzie się stała od starosty krzywda [k. 261] szlachcicowi onego powiatu. A gdy się prawo skończy tedy na egzekucją ma jachać actor ubi bona citati iure victi consistunt. A tam finalem executionem starosta albo wojewoda czynić powinien będzie sub poena mille ma(rcarum). O co z tymże starostą albo wojewodą forum na Trybunale peremptorie etiam inter causas officii totiens, quotines) citabu(n)t(u)r.

12. Kiedy się trafi, żeby miało przyść do limitaty Trybunału propter aliquod impedimentu(m), aby niebywała taka, jak na tym Trybunale w Lublinie[1632]. Ale aby wszytkie sądy trybunalskie ustawały na tydzień przed elekcją trybunalistów. A ci teraźniejsi deputaci, jeśliby się według limitaciej swej, którą uczynili do piąci niedziel to jest *ad ultima(m) Augusti*[1633] zjachali, aby dalej sądów nie odprawowali jedno do wiljej elekcjej, gdyż przedtym tak długie sądy nigdy nie bywali. A do te(go) było by to cum maximo detrimento multorum, gdyby panowie deputaci po obraniu nowych sądy odprawowali, aż do sko[ń]czenia wszystkich województw. Gdyż się trafia jednej osobie mieć [sprawę] i w Trybunale Wielkiej Polski w Piotrkowie, i w Lublinie, prosić aby to było zniesione i poprawione.

Pp. senatorowie wedle pierwszych konstitucjej aby przy boku KJM obecnie mieszkali.

[k. 261v.] 13. A iż między stanym duchownym i świeckiem są wielkie dyferencyje i krzywdy różne o które pp. duchowni łacno in foro terrestri świeckich p(ro) iniuriis suis convenire mogą. A duchowni zaś ekscypują się ad foru(m) sp(irit)uale skąd rankory et odia inter status zachodzą. Przeto prosić, aby to obwarowano konstytucją, żeby tego wolno każdemu ukrzywdzonemu persona(m) spiritual(em) sive de bonis suis hereditariis sive etiam

[1631] Chodzi o zobowiązania elekcyjne Zygmunta III z 1587 r. VL, t. II, s. 247–248.
[1632] Trybunał w Lublinie był właściwy dla Małopolski, do której to prowincji zaliczane było województwo podlaskie, zaś dla Wielkopolski – w Piotrkowie.
[1633] 31 sierpnia.

de bonis ecclestiasticis et sanctuariis quae p(ro) tempore possidet, ad ius terrestre saeculare p(ro) suis iniuriis zapozywać.

14. Roki ziemskie drogickie jeśliby p(ro)pter aliquod legale impedimentu(m), a zwłaszcza dla sejmu, limitowane a niesądzone były, tedy starać się o to mają pp. posłowie nasi, aby konstytucją obwarowano było, żeby roków zaczętych od parochiej na której stanie, dosądzywano post hoc tempus elapsum legalis impedimenti.

15. A iż prze[z] wielkość spraw w powiecie drogickiem pozycja ksiąg ziemskich drogickich sufficere nie może, tedy do niedziel czterech aby pozytia bywała ksiąg ziemskich drogickich, pp. posłowie nasi starać się mają.

16. W zamku drogickiem, iż domu do odprawowania sądów, ani dla chowania ksiąg grodzkich nie masz, prosić mają panowie posłowie nasi KJM, aby opatrzyć raczył drzewem, z której puszczej pana starosty drogickie(go) et q(u)i(bus) impensis to pobudować.

17. Starać się też mają i obmyśliwać ichm. pp. posłowie o plac na sklep dla chowania akt ziemskich drogickich, aby był wymierzony.

18. O upominki tatarskie, aby namowę uczynili, żeby co rok były oddawane, zaczem aby od inkursji poganskich Ukraina wolna była. Gdyż KJM na niedostatek skarbowy narzekać raczy.

19. O swąwolą Niżowców[1634], aby postrzegli te(go), żeby ta swawola zahamowana była, ażeby zwiedzeni byli z włości. Gdyż przez swąwolą ich wiele się złe(go) już stało w pomordowaniu, rozlaniu krwie ludzi niewinnych, w najazdach i braniu szlacheckich majętności[1635]. Aby modus był wynajdzion karania, tak teraz za te występki, jako i na potomne czasy, i aby nigdy we włościach leż swych nie mieli.

20. Starać się też mają o to, aby Gdańszczanom i inszym kupcom na jarmarkach lubelskich było wolno przedawać sukna i insze wszelakie towary każdemu na łokieć. Do te(go), aby Żydowie sukien, futer drogich u kupców Mohylowców i inszych nie kupowali, aż szlachta z potrzebą swą nakupi.

[21.] Co sie tknie kwarty z starostwa bielskie(go) lat przeszłych za dzierżawy w. (go) jmp. Mikołaja Kiszki[1636] wojewody podliaskie(go), którą płacił i do rąk Królowej JM, dawał na co i kwity są. Jednak mimo te kwity, [k. 262v] potomka, to jest jm. pana Mikołaja Kiszki starosty

[1634] Określenie Kozaków zaporoskich.
[1635] Odniesienie do powstania kozackiego pod wodzą Krzysztofa Kosińskiego z lat 1591-1593.
[1636] Mikołaj Kiszka: starosta drohicki 1556-1587, bielski 1569-1587, wojewoda podlaski 1569-1587, katolik, rezydujący w Ciechanowcu.

drogickie(go)[1637], o tąż kwartę do Trybunału pociągano i do płacenia dekretami przymuszano. Przyczynić się mają pp. posłowie nasi wespołek z inszemi pp. posłami do KJM, aby takie kwity były przyjęte, a jm. starosta drogicki wolnem był uczyniony. I prosić Królowej JM, aby też Królowa JM pana starosty eliberować raczyła.

22. Stała się też świeża krzywda, mimo prawo pospolite, p. podkomorzemu drogickiemu[1638] i p. podkomorzemu bielskiemu[1639] nad dekret komisarski i granicy uczynienie kopcami osypane między dobrami ich, a między dobrami KJM. Prosić tedy JKM i wszech ichm. pp. posłów do KJM o przyczynę, aby to konstytucją obwarowano, żeby granice w swej klubie i mocy zostali i dzierżawce aby znowu te granice iuxta dec(re)tu(m) commissariio(rum) restaurowali, założywszy certa(m) poena(m).

23. KJM na koronaciej swej warował to konfirmacją i juramentem swym[1640], że się miało dosyć dziać inter ceteros articulos pacto(rum) p(ro)position(em) JKM na elekcjej zastanowionych artykułów temu, ut debita stipendia Livoniae militibus presidiariis, etiam tempore regis Stephani conslata, solvantur. A iż jm. pan czerski,[1641] za pytaniem [k. 263] i upewnieniem JKM, żołnierzom inflanckim kilkomset, którzy byli chcieli odjachać ipso interregni i w one czasy, kiedy najbardziej RP perclitabatur, pieniędzmi swemi własnemi stypendia ich popłacił. Na co zawiód[ł]szy majętność swoją w długi i wysługi swoje na to obróciwszy, propter bonum RP dał sumę pieniędzy gotowych między żołnierze złotych polskich 20 000. I co więcej, tech, gdy się u KJM upominał i prosił o nie, także też ra[c]hunek do skarbu JKM tej wydanej sumie czynił, naznaczył KJM ty sumy, to jest 11 000 złotych, wziąć u Ryżan. Na co list był JKM i wedle które(go) już byli pogodzili na zapłacenie ty sumy Ryżanie i zeznanie swe dali. Rychło potym list drugi oddany jest Ryżanom z dworu KJM, hamując ares[z]tami jakiemiś te pieniądze, które snać jako po części wiadomość jest, Szwedom naznaczono.

24[1642] Ponieważ tedy agit(ur) de fide publica totius Regni, dla którego ozdoby i zadzierżenia bezpiecznego ziemie tamtej inflanckiej i zamków pogranicznych jm. nie żałował kosztu, zdrowia i wczasowi swemu żadnemu nie folgował, prosi, aby na sejmie przyszłem to

[1637] Mikołaj Kiszka: starosta drohicki 1588-1620, syn Mikołaja i Marianny z Mścisławskich.
[1638] Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki 1588-1596, później także starosta brański.
[1639] Krzysztof Brzozowki podkomorzy bielski 1580-1616.
[1640] Sejm koronacyjny 1587/1588, *Literae iuramenti praestiti Sigismundi III; Confirmatio pactorum conventorum; Confirmatio generalis iurium.* VC, t. II, vol. 2, s. 55-61.
[1641] Jan Leśniowolski (zm. 1596 r.): starosta parnawski 1582—1598, kasztelan czerski 1588-1596, starosta brański 1590-1595.
[1642] Błędne wprowadzenie kolejnego numeru artykułu, ponieważ ten akapit stanowi kontynuację artykułu 23.

było przełożono tak w kole ichm. pp. posłów, jako i w senacie przed KJM tak, aby jm. mógł odnieść zapłatę swoją.

[k. 263v.] 25. Jm. pani Hlebowiczowa wojewodzina trocka[1643] imieniem swym i synów swych w sprawie swej, albo także synów swych, która się odprawowała z strony liczby podskarbiostwa WKL według konstytucji sejmu przeszłe(go) warszawskie(go)[1644] przed ich ichm. pp. deputaty WKL ukazowała odnosić i cierpieć wielkie gravamina, a znaczne p(rae)iud(iti)um od ichm. pp. deputatów, którzy słusznej racjej przed ichm. czynionej nie przyjąwszy, listu świętej pamięci króla Stefana i kwity pokładane odrzuciwszy, sumę nieznośną na ichm. i majętności ichm. skazali. Przeto ichm. pp. posłowie JKM prosić mają i wszystkiej RP, aby za sejmową kognicją i za wejrzeniem w słuszną racją, ciż potomkowie niebos[z]czyka pana wojewody troczkie(go), człowieka za swych czasów RP dobrze zasłużone(go), od takowe(go) ciężaru wolni byli uczynieni.

26. Mają tyż ichm. pp. posłowie przyczynić się do KJM i RP za potomkami sławnej pamięci pana Stanisława Radzimieńskie(go)[1645] wojewody podlaskie(go). Aby KJM pomnieć raczył na zacne i sławne posługi je(go), które czynił ze królów panów swych. A osobliwie teraz do Moskwy za s[z]częszliwe(go) panowania JKM na której posłudze i umarł, a majętność wszystką [k. 264] na to zawiódł. I abych JKM wedle miłościwej obietnicy swej potomstwu jego to nagrodzić raczył.

27. Iż tyż p. Fabian Wyszeński[1646] podsędek brański prosi ichm. pp. posłów o przyczynę do KJM, aby mu było salariu(m) je(go) coppetens zapłacone. Które mu powinno [się] zapłacić według konstytucjej czasu wybierania poboru, gdy był poborcą. O co sie pp. posłowie przyczynić mają.

28. Jmp. Pawła Raczka[1647], iż nietajne są nam i RP zasługi, a prawie krwawe, tedy pp. posłowie za niem się przyczynić do KJM mają, aby owemu z łaski JKM nagrodzone były.

[1643] Katarzyna z Krotoskich wojewodzianka inowrocławska, wdowa po Janie Janowiczu Hlebowiczu m.in. podskarbim wielkim litewski 1580-1586, następnie wojewodzie trockim (zm. 1590).
[1644] Konstytucja sejmu 1590/1591 *Postępek o reszty, retenty i krzywdy żołnierskie*. VC, t. II, vol. 2, s. 174-175.
[1645] Stanisław Radzimiński wojewoda podlaski 1588-1591, przedtem kasztelan czerski. W X 1590 r. przybył w poselstwie do cara moskiewskiego Fiodora.
[1646] Fabian Jałbrzyk Wyszyński (zm. po 3 II 1604): podsędek bielski 1583-1603, brat sędziego ziemskiego bielskiego Andrzeja.
[1647] Paweł Raczko, prawdopodobnie tożsamy z wojskim drohickim 1592-1612.

29. Prosili nas pp. Saczkowie imieniem swym i przyjaciół swych, strony zamordowania i spalenia powinnych swych od p. Gałąski podsędka ziemie drogickiej[1648]. A tak prosić mają pp. posłowie nasi JKM, aby to b[ez]praw[i]e sądzic na tem sejmie raczył.

30. Prosić tyż mają panowie posłowie i przyczynić się do KJM za ubogiem szlachcicem Niczkiem, aby na tym sejmie z adwersarzami jego efekt swój sprawa je(go) wzięła, gdyż się ta sprawa je(go) od kilkunaście lat wlecze się.

31. Miasto Drogiczyn, iż prze[z] wielkie i częste pogorzenie niemało szkody popadło i przywilej oryginalny te(go) miasta zgorzał, którym wolnościami od przodka KJM to miasto było opatrzone. Prosić pp. posłowie [mają] [264v.] pokornie, aby to postanowienie z jmp. starostą drogickiem strony czynszów i inszych podatków, jako oni podawają, uczynione i przez JKM aprobowane, było konstytucją odłożone. Wszakże jednak to ma być nil derogan(s) iurib(us) jmp. starosty drogickie(go) im(m)o salvis in toto reservat(is).

32. Cziż mies[z]czanie drogiccy proszą o drzewo z pus[z]czy JKM na zabudowanie ratusza. Także też nie mają tam [w] pobliżu Drogiczyna kamienia na brukowanie i naprawianie dróg. Tedy przyczynić się mają pp. posłowie do KJM, aby jem brukowe od furmanów po półgroszku na poprawienie dróg był pozwolono. A oni aby sub poena tam przez posły postanowioną in off(ici)o cast(rensi) droh(iciensi) p(er) quocunq(ue) p(er)empto(rie) repeten(da) naprawowali.

Co wszystko ichm. pp. posłowie nasi aby wykonali, pozwalam jem limitata(m) potestat(em), przychylają się do zgody wszech stanów koronnych.

Działo się to w Drogiczynie na sejmiku powiatowem die 8 augusti a. D. 1592.

Janusz Zasławski[1649] wojewoda podlaski ręką swą; Jan Mogilniczki (c)horąży drogicki i mielnicki[1650] manu propria.

[1648] Apolinary Gałązka (Gałąska) podsędek ziemski drohicki 1588-1597/1598.
[1649] Janusz Zasławski (zm. 1629 r.): książę, wojewoda podlaski 1591-1604, wołyński 1604-1629. Do ok. 1602 r. ewangelik reformowany, później katolik.
[1650] Jan Mogilnicki, chorąży mielnicki i drohicki, zmarł przed 28 IX 1598 r. Prawdopodobnie był marszałkiem tego sejmiku.

CXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 8 [?]. VIII 1592 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 17 V 1592 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na dzień 6 IX, zaś sejmiki przedsejmowe w dniach 6-8 VIII. Szlachta ziemi bielskiej wybrała Posłów: Krzysztofa Brzozowskiego[1651] *podkomorzego ziemi bielskiej i Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego*[1652] *sędziego ziemskiego bielskiego. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

Wzmianka: *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 77, k. 161; ANK, ZZG, sygn. 17, s. 417.*

[1651] *Posłowie ziemscy*, s. 348.
[1652] ANK, ZZG, sygn. 17, s. 417.

CXVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn [14 IX] 1592 r.

(Deputaci, s. 116): Deputatami do Trybunału Koronnego w Lublinie zostali: Marcin Leśniowolski kasztelan podlaski; Piotr Pietkowski pisarz ziemski bielski. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

CXVI/1. Notatka o wyborze deputata do Trybunału Koronnego w Lublinie

***Rkp**. ANKraków ZZG 17, s. 420, (XVIII-wieczna kopia Ignacego Kapicy Muilewskiego).*

Petrus Pietkowski notarius t(e)rris bielscen(sis), judex deputatus et electus ad Judicia Ordinaria Tribunalis R(eg)ni ex pa(la)tinatu Podlachiae.

CXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie 26 III 1593 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Warszawy 3 II 1593 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 4 V 1593 r. Sejmiki przedsejmowe zostały zwołane na koniec III i początek IV (Chronologia, s. 87). Uniwersału i instrukcji królewskiej do szlachty ziemi drohickiej nie odnaleziono.

CXVII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 26 III 1593 r.

Rkp. *NGAB w Mińsku, F. 1715, op. 1, nr 99, k. 628-633. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 26 III 1596 (die hodierna) dokonali: Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki, Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki, Maciej Bokiej Kuliski, Seweryn Oliszewski, Wojciech Korzeniewski, Łukasz Sieklucki.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo ziemie drogickiej.

Zjachawszy się na dzień dzisiejszy według złożenia i naznaczenia sejmiku przez JKM powiatowego do Drogiczyna, obraliśmy spośrodka siebie posły, ichm. ur. pp.: Jana Wodyńskiego[1653] z Międzylesia[1654] sędziego ziemskiego drohickiego i Adama Olędzkiego[1655] wojskiego mielnickiego, na sejm walny koronny w Warszawie na dzień czwarty miesiąca maja blisko przyszły złożony. Którzy naprzód JKM za takie obmyślawanie o nas i o RP podziękować mają.

1. Do propozycjej ani żadnej rzeczy nie przystępować i na nie wotować mają, aż przodkiem angaria zniesiona będzie z strony kasztelaniej[1656] i dygnitarstw województwa podlaskiego. Żeby JKM nam raczył dać indygenę tego województwa, według prawa pospolitego na tymże bliskiem przyszłem sejmie a potem aby to nigdy dawane nie było ludziom obcem. Pozwy też zadworne, które tam de statuum praescriptum legum wydają wiernością ukazawszy, że przed stany [k. 628v.] koronnemi aby ex nunc były zniesione z taką kaucją, aby na potem nie były dawane. K temu dekreta wszelakie komisarskie, aby były in robore zachowane i w żadną wątpliwość nie były przywodzone, o to się ichm. pp. posłowie

[1653] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki 1591-1596, później kasztelan, następnie wojewoda podlaski.
[1654] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[1655] Adam Olędzki wojski mielnicki 1593-1603, później sędzia ziemski, następnie starosta drohicki.
[1656] Kasztelania podlaska wakowała od śmierci Marcina Leśniowolskiego 17 I 1593 r. We IX 1593 r. urząd ten sprawował Stanisław Krasiński, przedtem kasztelan sierpski.

starać mają. Ażeby się to na potem komu działo, poenae sedulriores contra tales ut conscribuantur et imponantur.

2. Co się tknie odjachania KJM do królestwa szwedzkiego[1657], jako się z instrukcjej JKM pokazało, które jako jest potrze[bne], tak też z drugiej strony RP niebezpieczne, a to z tej przyczyny, że się transakcjej będzińskiej[1658] dosyć nie stało. Skąd obawiać się potrzeba, aby RP w jaką dyskwizycją niepewną, co by było cum periculo Regni, nie przyszła. A k temu w niebytności KJM obawiać się potrzeba z któtejkolwie[k] strony wtargnienia koronnego nieprzyjaciela, skąd undique periculum Regni invenire potest. Wszakoż jeśliby się insze województwa na odjachanie na ten czas JKM zgodzili i na to pozwolili, potrzeba należć takie modum, jakoby mogło być prędkie zwrócenie KJM. W czem starać się potrzeba, namówiwszy się z wszema stany, aby KJM na to asekuracją uczynić raczył.

3. A gdyby KJM uchwałą sejmową do królestwa szwedzkiego na czas odjachać raczył, [k. 629] tedy tunc et absente Regia Maiestas aby sądy wszelakie tam minoris quam maioris subseliorum et regnis Tribunalis sub titulo et authoritate Regnis Maiestas odprawowane były.

4. Jeśliby też, quod absit, po odjachaniu na ten czas KJM nieprzezpieczeństwo jakie od nieprzyjaciela koronnego na Koronę przypadło, tedy potrzeba modum najdować prędkiego dla obrony i władania RP, komu by to poruczyć. Nie upośledzając w tem, ani derogując, powinności i czułości jmp. hetmana koronnego[1659].

5. Z strony oprawy królowej[1660] jejmości, namawiać się z ichm. inszemi pp. posły quo et quali modo ma być uczyniono. Reservatis tamen omnibus iuribus et consuetudinibus Regni, kędy i na których dobrach ta oprawa królowej jejmości miałaby być asekurowana. I tego też postrzec potrzeba, aby te województwa, na których teraz pro hac vice oprawa jest, od tego były wolne. Na inszych in consensu omnium ordinum Regni akcesyja może być uczyniona.

6. O obmyślawaniu dignitatis KJM, gdyby przyszło na ten czas do odjachania do królestwa szwedzkiego, na co jeśliby stany koronne wszystkie zgodnie zezwoliły, ukazać to potrzeba, czem by się na tenczas KJM do tej wyprawy kontentować raczył, co by być mogło cum dignitate Regia. Tego jednak postrzegając, żeby przeciwko prawu pospolitemu [k. 629v.] i wolnościom nic nie było.

[1657] W VIII 1593 r. Zygmunt III wyruszył do Szwecji, by w II 1594 r. dokonać koronacji na króla Szwecji.

[1658] Traktat będzińsko-bytomski z 3 III 1589 r., na mocy którego Habsburgowie uznawali Zygmunta III za króla polskiego i wielkiego księcia litewskiego, zaś arcyksiążę Maksymilian zrzekał się tytułu króla polskiego (co nastąpiło dopiero w 1598 r.).

[1659] Jan Zamoyski kanclerz i hetman wielki koronny.

[1660] Anna Habsburżanka, pierwsza żona Zygmunta III w latach 1592-1598.

7. Tatarska dań albo onych kontentacja z inszemi ichm. pp. posły i stany koronnemi aby była namówiona. Wszakże w tej mierze jmp. podskarbiego koronnego[1661] nie wyśledzić i o tym się z jm. namówić, gdyż przed tem z prowentów koronnych płacona i oddawana była.

8. Z strony Niżowców starać się i namawiać mają wespół z inszemi ichm. pp. posły, aby na nich lex imponeretur, aby byli sub oboedientia jmp. hetmana koronnego. A co się też tknie z strony tychże Niżowców, jako to jest w instrukcjej KJM dołożono, tedy o tem jako de praeteritis żadnej wzmianki ichm. pp. posłowie nasi czynić nie mają. Gdyż to privatim a nie publicum było, co się już jednaniem i postanowieniem pewnem zastanowiło i uspokoiło[1662].

9. Correctura iurium, aby wedle konstytucjej a. [15]89[1663] doszła. Czas, miejsce i deputatów do niej naznaczyć i poenam na nich do zjachania i skończenia onej interponować. Także też o poprawie Trybunału i o umniejszeniu salarium tak deputackiego sądu ziemskiego i pisarskiego namawiać i stanowić mają. Do tego deklaracja tegoż Trybunału, a mianowicie lubelskiego, dokąd ma być sądzony, za uchwałą sejmową aby była. Żeby sądy tameczne tygodniem przed elekcją drugich deputatów ustawały.

[k. 630] 10. Rozgraniczenie województwa podlaskiego z Wielkiem Księstwem Litewskiem i Wornia[1664] [sic] od Brześcia, aby efekt swój wzięło. Także też i komisarze do Prus aby ustanowieni byli.

11. Kompozycja inter status aby dojść mogła, starać się ichm. pp. posłowie mają.

12. Pacta conventa aby były przez JKM nieodwłocznie uiszczone. Także też naprawa urzędów wszystkich, które z kluby swej wyszły, a mianowicie urząd p. podskarbiego koronnego aby był w rezę swą wprawion.

13. De securitate iuditiorum, acz jest prawo pospolite opisane, jednak ludzie swowolni nic na to nie dbają. Przeto namawiać się mają ichm. pp. posłowie nasi z drugiemi ichm. pp. posły, aby na takowych severirelex et poena imponowana i postanowiona była, ut omnia iuditia secure et quiete absolvantur et expediantur.

14. A iż w województwie podlaskiem na różnych mie[j]scach sejmiki powiatowe i do obierania posłów na sejm walny koronny, to jest w Drogiczynie, w Brańsku, i w Mielniku odprawowane bywają, tedy starać się o to mają pp. posłowie nasi, porozumiawszy się z pp.

[1661] Jan Firlej podskarbi wielki koronny.
[1662] Chodzi o powstanie kozackie Krzysztofa Kosińskiego i kapitulację oddziałów kozackich po bitwie pod Piątkiem 10 II 1593, wobec ks. Janusza Ostrogskiego.
[1663] Konstytucja sejmu walnego warszawkiego z 1589 r. pt. *Korrektura praw*, VC, t. 2, vol. 2, s. 106.
[1664] Być może chodzi o Woronie – wieś bojarską zamku bielskiego, później drobnoszlachecką w ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim pow. bielski.

posły brańskiego i mielnickiego powiatów, aby wszystkie trzy powiaty na jednym mie[j]scu sejmiki powiatowe odprawowali, jako zwykli czynić na sejmikach przy obieraniu deputatów trybunalskich. Bądź by [k. 630v.] też to i alternatim było (ile do obierania posłów na sejm), raz w Drogiczynie, a drugi w Brańsku. Zaczem gdyby z sobą pospołu razem w kupie byli, snadnieby de consultius o RP radzić, stanowić i namawiać mogli. A teraz nie tylko w tem, ale i w inszych rzeczach, aby się z sobą spolnie znaszali i konsultacje czynili, jako una respublica.

15. Starać się też o to ichm. pp. posłowie mają, żeby skład soli w województwie podlaskiem, a mianowiczie w Drogiczynie, był postanowiony. Albo też żeby soli zamorskiej wolno było używać.

16. Lustratorzy do każdego starostwa i dzierżawy dóbr KJM aby byli naznaczeni ex proprio pala(tina)tu. Zaczem przyczynić się może prowentów niemało KJM i RP. Salvis tamen iuribus reservatis tenutarior(um).

17. A iż prze[z] wielkość spraw w powiecie drogickim pozycja ksiąg ziemskich dwiema niedzieloma sufficiere nie może, przeto aby cztery niedziele bywała, starać się o to ichm. pp. posłowie mają. Także też obmyślawać i starać się o plac na sklep do chowania akt ziemskich, aby był wymierzony.

18. W zamku drogickiem iż domu do odprawowania sądów, ani do chowania ksiąg grodzkich nie masz, prosić o to mają ich. pp. posłowie KJM, aby opatrzyć raczył p. starostę drogickiego[1665] drzewem z której przyczyny i quibus impendiis to pobudować.

19. Iż też jmp. starostę drogickiego o kwartę z starostwa bielskiego do Trybunału było pozwano i dekretami do płacenia jej przymuszano. Którą nieboszczyk jmp. wojewoda podlaski, natenczas będąc [k. 631] starostą bielskim, ociec jmp. starosty drogickiego, do rąk Królowej[1666] Jejmości płacił, na co i kwity otrzymał jm. A które takowe dekreta trybunalskie przeciwko p. staroście drogickiemu, jako potomkowi jego, zaszły. Przeto ichm. pp. posłowie nasi, wespołek z inszemi ich. pp. posły, do KJM przyczynić się mają, aby takie kwity były przyjęte, a p. starosta drogicki wolnem był uczyniony. I prosić Królowej Jejmości, aby Jej Królewska Mość onego eliberować raczyła.

20. W sprawie jejmości paniej wojewodzinej trockiej paniej Hlebowiczowej[1667] i synów jejmości z strony liczby, starać się mają ichm. pp. posłowie u KJM i u wszech stanów

[1665] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1588-1620.

[1666] Anna Jagiellonka, siostra Zygmunta Augusta, żona Stefana Batorego.

[1667] Katarzyna z Krotoskich wojewodzianka inowrocławska, wdowa po Janie Janowiczu Hlebowiczu m.in. podskarbim wielkim litewski 1580-1586, następnie wojewodzie trockim (zm. 1590). Z tego małżeństwa pozostał syn Mikołaj wojewoda smoleński.

koronnych, ażeby jejmość i synowie jejmości od sumy tak nieznośnej, przez deputaty WKL, imo kwity i listy KJM nieboszczyka Stefana, na ichmościach skazanej, według pokazania przed ichm. pp. deputaty na przeszłym sejmie[1668] na przesłuchanie tej liczby wysadzonemi, słusznego i sprawiedliwego szafunku wolna była uczyniona. I ta trudność aby już na przyszłym sejmie była z jejmości z[d]jęta. A nawet by się też co reszty przy ichm. pokazało, aby względem zacnych zasług w RP zacnego senatora, potomstwu kondonowano było.

21. A iż też ichm. p. Wojciech Sieklucki[1669] podkomorzy drogicki i p. Jan Wodyński[1670] sędzia ziemski drogicki tak t(em)p(or)e interregni, jako i też na szczęśliwej koronacjej KJM PNM[1671], także też przy Królowej Jejmości[1672] sub hoc interregno, zdrowia i kosztu nie żałując znaczne posługi etiam et [k. 631v.] in RP pokazowali. My, rycerstwo ziemie drogickiej, wszech ichm. pp. posłów prosiemy o przyczynę KJM, aby onem takowe zasługi jako znaczne z łaski JKM nagrodzone były.

22. Stała się też świeża krzywda, mimo prawo pospolite, p. podkomorzemu drogickiemu i p. podkomorzemu bielskiemu[1673] nad dekret komisarski i graniczny o czynienie kopcami osypane między dobrami ich, a między dobrami KJM. Prosić tedy JKM i wszech ichm. pp. posłów do KJM o przyczynę, aby to konstytucją obwarowano, aby te granice w swej klubie i mocy zostały. I dzierżawce aby znowu te granice iux(ta) d(e)c(re)t(u)m commissarior(um) restaurowali, założywszy certam poenam.

23. Prosili też nas potomkowie nieboszczyka ks. Stanisława Kołybielskiego plebana paprockiego[1674], to jest synowcowie jego, ichm. pp. posłów o przyczynę do KJM i wszech stanów, aby sprawa ich na tem sejmie sądzona była o niewinne i haniebne zamordowanie tego ks. plebana przez podawcę tamecznego kościoła. O czem są jawne i jasne protestacje, aby taka swawola i okrucieństwo zahamowane było.

24. Iż ichm. p. Fabian Jałbrzyk [k. 632] Wyszeński podsędek ziemie bielskiej[1675], a przed czasy in a. D. 1581, 82, 83 poborcą będąc powiatów drogickiego i mielnickiego, okazował przed nami, iż za nieszczęściem fatale d(e)c(re)t(u)m nań przyszło. Że po

[1668] Sejm zwyczajny (inkwizycyjny) obradował w Warszawie w IX-X 1592 r.
[1669] Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki, później równocześnie starosta brański.
[1670] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki 1591-1596, później kasztelan, następnie wojewoda podlaski.
[1671] Zygmunt III Waza koronował się 27 XII 1587 r. w trakcie obrad sejmu koronacyjnego w Krakowie.
[1672] Anna Jagiellonka.
[1673] Krzysztof Brzozowski podkomorzy drohicki 1581-1616.
[1674] Paprotnia wieś w ziemi drohickiej, obecnie w pow. siedleckim woj. mazowieckiego. Parafia i kościół p.w. św. Bartłomieja Apostoła.
[1675] Fabian Jałbrzyk Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemski bielski 1583-1603

uczynieniu liczby przed ichm. pp. deputaty na zamku lubelskiem przerzeczonych poborów i po ukazaniu wydatku authentice komprobowanego z percepty przerzeczonej zostawało reszty za lat trzy wedle liczby a. 1578. Czego o nie wybrał był dla pewnych defektów, których mu na liczbie nie przyjmowano, ani ich likwidować nie skazano, fl. 2013, 23 gr., 2 den. Z tego miało być wyrażono na salarium i ekspensa, wedle postanowienia świętej pamięci króla Stefana skarbowego, od złotego gr. 1, co czynić miało za trzy lata fl. 246, 12 gr., 16 den. I tego nic nie wytrącono. Musiał wedle dekretu dać fl. 2730, [gr.] 23, [den.] 16 i co świadczy kwit skarbowy. A iż tam widziemy sprawiedliwość i słuszność, aby takowy upadek nie był z przyczyny KJM i RP skarbowych. Zaczem (uchowaj Panie Boże) służywszy, krzywdę odnieść miał. Poruczamy to pp. posłom naszem prosząc i napominając, aby o to KJM prosili, aby w to wejrzeć raczył okiem świętej sprawiedliwości. A to co wedle Pana Boga należy i co swego własnego dał, iżby mu to albo nagrodzić, albo zapłacić rozkazać raczył, jako by płacz [k. 632v.] jego z ukrzywdzeniem nie padał przed sąd Boży. A zatem Pan Bóg JKM i błogosławić, i wszem dobrem nagrodzić będzie raczył.

25. Prosiła nas też o przyczynę jmp. Żórawińska, aby się na to ichm. pp. posłowie włożyć raczyli, żeby syn jej, na którem in contumatiam poena infamiae jest skazana miłościwem dekretem KJM i pp. rad, żeby był do czci przywrócony. Gdyż, jako nam dano sprawę, że i jmp. starosta latowicki[1676] na to pozwala. Cośmy też pp. posłom swem poruczyli.

26. Jmp. Pawła Raczka wojskiego drogickiego[1677] iż nie tajne są nam i RP zasługi, tedy pp. posłowie za niem do KJM przyczynić się mają, aby one mu były nagrodzone.

27. Ubogi szlachcic Nicki, iż ma jawną krzywdę od niejakiego Stanisława Bieleńskiego adwersarza swego, który na onego częstokroć bannitos et infames naprawuje. Przeto przyczynić się mają ichm. pp. posłowie, wespołek z inszemi pp. posły do KJM, aby z niem się jego sprawą sądzić raczył.

28. Panowie Kalejciccy też nas prosili o przyczynę, iż im nad prawa i swobody ich szlacheckie, majętność za wydaniem jakiegoś prawa z kancelariej [k. 633] JKM jest odjęta, aby jem to było przywrócono.

[1676] Jan Gniewosz starosta latowicki (Chłapowski, *Starostowie,* s. 279-280). Latowicz miasto w ziemi czerskiej województwa mazowieckiego. Obecnie w pow. mińskim woj. mazowieckiego.
[1677] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.

29. Gród kamieniecki[1678] w księstwie mazowieckiem żeby nie był mimo konstytucją a. 1565[1679], wedle której powiat kamienicki ma gród w Ostrowi[1680]. Gdyż by to było ku szkodzie wielu ludzi szlacheckich.

Co wszystko ichm. pp. posłowie nasi aby wykonali, pozwalamy jem limitata(m) potestatem, przychylając się do zgody wszystkich stanów koronnych.

Działo się to w Drogiczynie, na sejmiku powiatowem die 26 martii a. D. 1593.

Wojciech Sieklucki podkomorzy drogicki własną ręką, Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drogicki[1681] ręką własną, Maciej Bokiej z Kulik[1682], Seweryn Oliszewski, Wojciech Korzeniewski, Łukasz Sieklucki.

[1678] Kamieńczyk (Kamieniec) miasto w ziemi nurskiej województwa mazowieckiego. Obecnie wieś w pow. wyszkowskim woj. mazowieckiego.
[1679] Konstytucja sejmu walnego piotrkowskiego z 1565 r., *Sądy grodzkie wąsoskie, zembrowskie i ostrowskie.* VC t. II, vol. 1, s. 176.
[1680] Ostrów Mazowiecka miasto w ziemi nurskiej, siedziba urzędu grodzkiego. Obecnie miasto powiatowe w woj. mazowieckim.
[1681] Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki 1588-1597, później sędzia ziemski drohicki.
[1682] Kuliki okolica szlachecka w powiecie grodzieńskim województwa trockiego. Obecnie w Białorusi w rejonie brzostowickim obwodu grodzieńskiego.

CXVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku (?), III/IV 1593 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Warszawy 3 II 1593 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 4 V 1593 r. Sejmiki przedsejmowe zostały zwołane na koniec II i początek IV (ASZCh, s. 78). Szlachta ziemi mielnickiej wybrała posłów: Hieronima Irezykowicza i Adama Olędzkiego wojskiego mielnickiego (vide: Protestacja Krzysztofa Brzozowskiego w imieniu wszystkich posłów podlaskich przeciwko konstytucjom sejmowym, Brańsk, 5 VII 1593 r.). Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

CXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), III/IV 1593 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Warszawy 3 II 1593 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 4 V 1593 r. Sejmiki przedsejmowe zostały zwołane na koniec II i początek IV (ASZCh, s. 78). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego, podkomorzego ziemi bielskiej i Melchiora Kostro[1683]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

CXIX/1. Zeznanie komornika królewskiego Stanisława Niewiarowskiego o dostarczeniu uniwersału króla Zygmunta III zwołującego sejmiki przedsejmowe oraz woźnego Jakuba Święckiego o publikacji pisma, Brańsk, 26 II 1593 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 77, k. 589. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 26 II 1593 r.* [feria sexta ante dominicam Qu(in)quagesima proxima a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo tertio].

[k. 589] Oblatae sunt per nobilem Stanislaum Niewiarowsky[1684], cubicularium S.R.M. ad off(iciu)m pr(aese)ns capitaneale castren(se) Branscen(se) impressae l(itte)rae S.R.M. sigillo minoris cancellariae Regni obsignatae indictionis conventum particularium comitia generalia Regni Warssowiae proxime indicta secundum legum Regni praecr(ipt)um p(rae)ceden(da), quas off(iciu)m cum ea qua decet reverentia suscepit et easdem publicare mada(vi)t, et hicidem personal(ite)r stans ministerialis generalis Regni nobilis Jacobus Swięczki de cuius autentico off(ici)o pr(aese)nti constat, in vim suae verae ac fidelis rell(ati)onis per eu(m) ubivis locorum off(ici)ose facien(dae) pala(m) recog(novi)t, quia die hodierna actus praesen(tis) praefatas lit[t]eras S.M.R., suprascriptas ita prout in suo tenore continentur in circulo civitatis huius Branscen(sis) in congregatione multorum ho(m)i(n)um publica(vi)t debitaeq(ue) noticia dedux(it), de quo eam expressam rell(ati)onem idem m(inisteria)lis ad acta praesentia fecit.

[1683] ANK, ZZG, sygn. 17, s. 418.

[1684] Stanisław Niewiarowski (Niewierowski), komornik królewski, syn Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.

CXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 VII 1593 r.[1685]

Szlachta ziemi bielskiej wysłuchawszy relacji poselskiej po sejmie warszawskim wybrała Krzysztofa Brzozowskiego, podkomorzego ziemi bielskiej oraz Tomasza Rytela posłami do króla w sprawie konstytucji zapadłych na minionym sejmie warszawskim.

CXX/1. Protestacja Krzysztofa Brzozowskiego w imieniu wszystkich posłów podlaskich przeciwko konstytucjom sejmowym, Brańsk, 5 VII 1593 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 77, k. 862. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 5 VII 1593 r.* [feria secunda post festum Visitatio(n)is Beatae Virginis Mariae proxima a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo tercio]; ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 17, s. 418.*

Praesentibus g(e)n(er)osis et nobilibus [*1*] Christoph(ero) Brzozowsky[1686], Bielscen(sis), [*2*] Alberto Syekluczki[1687], Drohicz(ensis) succamerariis, [*3*] Andrea Jałbrzyk Wyszeński[1688], judice terrae Bielscen(sis), [*4*] Sigismundo Suchodolsky[1689], subpincern(a) Podlachiae, [*5*] Andrea Jundziło[1690], marsalco S.R.M., [*6*] Jacobo Gornicz Falkowski[1691], [*7*] Paulo[1692] et [*8*] Alberto[1693] Dzierzky, camerariis terribus Bielsc(ensibus), [*9*] Nicolao Miłoszewsky, [*10*] Alexandro Brzozowski[1694], [*11*] Toma Rytel[1695], [*12*] Jacobo Sokołowsky[1696], plebano in Sokoły, [*13*] Valentino Sławogorsky, [*14*] Adamo Mienszky[1697], [*15*] Jacobo Łukawski[1698], [*16*] Adamo Poletyłowski, [*17*] Jacobo Krasowski Gęba nec no(n) m(i)n(iste)rialibus Regni

[1685] M. Pieńkowski, *Chronologia*, s. 87.
[1686] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1687] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1688] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1689] Zygmunt Suchodolski, podczaszy podlaski ok. 1593-1626.
[1690] Andrzej Jundziłł, marszałek hospodarski W.X.L., marszałek wołkowyski 1586-1606.
[1691] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.
[1692] Paweł Dzierżek, komornik ziemski bielski.
[1693] Wojciech Dzierżek, komornik ziemski bielski.
[1694] Aleksander Brzozowski, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[1695] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława i brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[1696] Jakub Sokołowski, pleban sokołowski 1571-1603, brat Filipa, komornika polnego granicznego ziemi bielskiej.
[1697] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[1698] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.

g(e)n(er)alibus nobilib(us) [*18*] Matia Jabłoński, [*19*] Sebestiano Dworak, [*20*] Alberto Kamie(n)sky, [*21*] Joanne Niwiensky aliisq(ue) quamplurimis nobilibus et ministerialibus circa praemissa ex(iste)ntibus.

[k. 862] Veniens ad acta pr(aese)ntia castren(sia) Cap(itanea)lia Branscen(sia) generosus Christopherus Brzozowski, succamerarius Bielscen(sis), ad proxime praeterita [k. 862v] comitia Warschovien(sia) generalia[1699] de terra Bielscen(sis) nuntius t(e)r(rest)ris, tam suo, quam aliorum itidem nunciorum t(e)r(rest)rium e pallatinatu Podlachiae ad eadem comitia missorum et ablegatorum utpote gen(er)osorum Joannis Wodinski[1700] a Miedzilesie[1701], iudicis t(e)r(rest)ris Drohicien(sis), Adamae Olędzki[1702], tribuni Mielnicen(sis), Hieronimi Irzikowic[1703] de Bacziki[1704], Pauli Raczko[1705], Drohicien(sis) tribuni, Melchioris Kostro[1706], collegum suorum solenniter de eo prot(estat)us est, quia ipsi ab equestri ordine totius illius pallatinatus ad tractan(da) co(m)munia cu(m) aliis nunciis undiquaq(ue) pallatinatuu(m) Regni hic Warschov(iae) utpote ad co(n)ventum generalem confluentiu(m) tractanda negocia, id muneris in se de voluntate et assensu eoru(m) assumpsere, ne quippia(m) tale in p(rae)fatis comitiis tractarebur, quod constitionibus Regni certib(us) articulib(us) in easdem expressis ac descriptis, maxime vero libertati, tum consuetudinibus sc(ilic)et pallatinatus Podlachiae contrariu(m), damnosu(m)ve foret(ur) id circo ab eosdem equestri omnium illius pallatinatus ordine in particularib(us) conventibus iniunctum atq(ue) pedibus in eam sententia(m), praesertim in articulis inferius descri(pti)s itum est, data eis[1707] limitata et no(n) absoluta potestate, ne plus auderent neve progressus alios consiliar(ios) praeterq(ue) instructionibus suis descr(ipt)os articulos facerunt. In primis vero in articulo de contributione publica sancienda[1708], ne omnino aliquid molirentur neve eandem praesum a(u)t concedere, quod

[1699] Sejm warszawski obradował w dniach 4 V–16 VI 1593 r.
[1700] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.
[1701] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[1702] Adam Olędzki, wojski mielnicki 1593-1603, sędzia ziemski drohicki 1603-1621, starosta drohicki 1621-1625, syn Krzysztofa, starosty brańskiego i suraskiego.
[1703] Hieronim Irzykowicz, podkomorzy drohicki 1596-1613, syn Jana, starosty mielnickiego.
[1704] Baciki, wieś w ziemi mielnickiego woj. podlaskiego (dziś Baciki Bliższe, Baciki Średnie i Baciki Dalsze w pow. siemiatyckim wij. podlaskiego).
[1705] Paweł Raczko, wojski drohicki 1592-1612.
[1706] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1707] Po tym słowie powtórzono: eis.
[1708] Uniwersał poborowy na sejmie walnym koronnym warszawskim w roku 1593 uchwalony, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 206-214.

attinet reform(ati)onem sereni(ssi)mae iunioris reginae[1709] ubi et quomodo esset facienda de hac quum iam constitutio Regni anni millesimi[1710] [...][1711] satis testatur, nulla hac de re disput(ati)o nunc est facienda, q(uu)m penitus sublata sunt et abrogatae illa leges, ne pallatinatus Mazoviae una cu(m) pallatinatu Podlachiae hoc onere reform(ati)onis reginarum Poloniae amplius gravarentur. Quoniam vero in praesenti horum comitiorum constitutione cap(itanea)tus Bielscen(sis) cum praefectura silvarum illius terrae, praeterea Augustov(iensis), Raigroden(sis) capitaneatus, hac reform(ati)one[1712] serenissimae junioris reginae reclamantibus et contradicentibus illis onerati sunt, prorsus se im(m)unes, ac quicquam hac de re se ire velle testantur. Non praeter mittunt silentio et eam quartam, qua(m) serenissimae reginae seniori Jagieloniae[1713] de capitaneatibus Bielscen(sis), Raigroden(sis), Augustovien(sis), praefecturisq(ue) aliis Bielscen(sis) ac Tikoczinen(sis) et iam illis contradicentibus condonata est[1714], quae non in tesaurum sereni(ssi)mae reginae, sed Ravam[1715] singulis annis debebat importari. Caeterum multi alii articuli in constitutione pr(aese)nti sunt scripti illis repugnantibus, quarum sanctiorum uti im-[k. 363]-pugnaverunt, ita de ea quicquam scire neq(ue) eidem subiacere ac subesse vellunt testanturq(ue). Quapropter ut fides, integritasq(ue) illoru(m) tunc nunciorum tanquam personarum publicarum apus totam nobilita(te)m istius pallatinatus sit illesa ac illibata, articulos superius descr(ipt)os omnino non approbare neq(ue) eisdem assentire, nec quam scire de ipsis velle etiam atq(ue) etiam ut superius tam suo, quam aliorum college(m) suoru(m) supradescriptorum nomine solenniter prot(estat)us est. Quam protestationem petit sibi in praesentia acta castren(sia) Branscen(sia) cum inscribi itidem eandem sibi ex eisdem actis describi et extradi.

[1709] Anna Habsburżanka (1573-1598), królowa polska i szwedzka, wielka księżna litewska, żona Zygmunta III,.
[1710] Chodzi o konstytucję z 1581 r.: *Oprawa Krolowej Iej Miłości Anny*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 453.
[1711] Zostawiono tu puste miejsce na 2 słowa.
[1712] *Oprawa Krolowej Jej Miłości*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 200.
[1713] Anna Jagiellonka (1523-1596), królowa polska i szwedzka, wielka księżna litewska, córka Zygmunta I i Bony, żona Stefana Batorego.
[1714] *Deklaracya wolności od quarty z dobr pewnych na Podlaszu, Krolowej Jej Miłości Anny starszej*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 201.
[1715] Rawa (Rawa Mazowiecka), miasto nad Rawką, stolica woj. rawskiego (obecnie w woj. łódzkim), miejsce przechowywania skarbu kwarcianego.

CXX/2. Protestacja Wojciecha Siekluckiego, podkomorzego ziemi drohickiej, przeciwko posłom podlaskim na sejm warszawski, Brańsk, 16 VII 1593 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 77, k. 886-886v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 16 VII 1593 r.* [feria sexta in crastino faesti Divisionis Apostolorum a. D. mille(si)mo quingente(si)mo nonage(si)mo tertio].

[k. 886] Do urzędu i akt tutecznych grodzkich brańskich oblicznie przysedszy urodzony Wojciech Sieklucki[1716], podkomorzy ziemie drohickiej y innych osób niemało obywatelów powiatu bielskiego przed temże urzędem solenniter protestował się na im.pp. posły, którzy byli od wsytkich obywatelów województwa podlaskiego na sejm teraz blisko przesły warsawski z rzeczami pewnemi i kondycjami posłani i obrani, iż oni żadnej rzeczy i kondycjej, które jem byli na ten sejm zlecone i poruczone [przez] obywatelów województwa podlaskiego potrzebnych barzo i pożytecznych u K.J.M. ani u i.m. Panów Rad nie sprawili i właśnie się to pokazuje, jakoby tam nie byli, co się jaśnie i z konstytucjej na tym sejmie postanowionych pokazuje. Do tego zaś i na pobór quadam ex parte pozwolili, czego czynić nie mieli, abowiem jem tego bracia ich obywatele województwa podlaskiego nie zlecali, iterum atq(ue) iteru(m) de tanto su(m)mo gravamine, angaria et praeiudicio tenże urodzony pan podkomorzy drohicki protestując się przeciwko niem i przeciwko tem artykułom, któreby przez pozwolenia ich byli stanowione, gdyż tego nie mieli w poruczenie. A ponieważ w ten przysły wtorek [*20 VII 1593*] sejmik tu w Brańsku, a tegoż też dnia i w Drohiczynie przypada (na którem to w Drohiczynie tenże pan podkomorzy bydź ma) przetoż solenniter protestował się, aby nic przez braciej drugiej obywatelów województwa podlaskiego na nich oprócz zezwolenia wsytkich nie było stanowiono, wyjąwsy to, iżby się i.m. pp. obiwatele województwa podlaskiego, którzy na ten sejmik się zjadą, zgodziwsy jednego albo dwu z pośrzodka siebie posłów do K.J.M. wyprawili, aby nam J.K.M. sejmik znowu generalny na jednem miejscu w województwie podlaskiem złożyć raczył, na który wsyscy by się [k. 886v] pospołu w jedno znieść mogli, a tam pospołu w jednej gromadzie około dobrego K.J.M. i R.P. jako wierni i życzliwi poddani J.K.M. radzili, prosąc, aby ta protestacja jego do akt tutecznych była wpisana, co otrzymał.

[1716] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.

CXX/3. Protestacja Krzysztofa Brzozowskiego podkomorzego ziemi bielskiej, jednego z posłów tejże ziemi do króla Zygmunta III, Brańsk, 27 VII 1593 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 77, k. 1010v-1011. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 27 VIII 1593 r.* [feria tertia post faest(um) sancti Jacobi Apostoli proxima a. D. mille(si)mo q(ui)nge(ntesim)o nonage(sim)o tertio].

[k. 1010v] Do urzędu i do akt tutecznych grodzkich brańskich oblicznie przysedszy urodzony Chrystof Brzozowski[1717], podkomorzy ziemie bielskiej, przed temże urzędem grodzkiem brańskiem protestował się i opowiedanie takie uczynił o to, iż on na sejmiku tutecznem w Brańsku blisko przesłem za złożeniem przez li[s]t K.J.M. na dzień dwudziesty miesiąca lipca będący posłem do K.J.M. od panów urzędników i rycerstwa powiatu tego bielskiego pospołu z panem [k. 1011] Tomaszem Rytelem[1718] obranem będąc, gdy według postanowienia na tem sejmiku z poselstwem sobie zwierzonem do K.J.M. jachał, obacziwsy iż mu ani kredencji pod podpisem rąk swych, ani listu do K.J.M. należącego panowie urzędnicy i rycerstwo powiatu bielskiego nie dali, przeto wrócił się nazad, w czem przestrzegając pilności swej, aby na potem jemu w tym wina dana nie była, o tem oświadczył się przed urzędem tutecznem grodzkiem brańskiem, gdyż on gotów był to, czego się podjął, odprawić, lecz iż mu panowie rycerstwo żadnego listu z podpisem swojem nie dali, prosąc aby mu ta protestacja była do ksiąg wpisana, co otrzymał.

[1717] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1718] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława i brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

CXXI. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 XI 1594 r.

Zjazd został zwołany na mocy uniwersału króla Zygmunta III. Nie odnaleziono uniwersału ani instrukcji królewskiej na ten zjazd.

CXXI/1. Laudum zjazdu szlachty drohickiej, Drohiczyn, 24 XI 1594 r.

Rkp. NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 101, k. 107-111. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 25 XI 1594 r, dokonali: Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki, Wojciech Mleczko cześnik podlaski, Marcin Brzozowski podstoli podlaski, Wojciech Kuczyński komornik ziemski drohicki, Trojan Wyszyński komornik ziemski bielski.

My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego, na zjazd niniejszy za obwieszczeniem JKM nam publikowanem w Drogiczynie dnia dzisiejszego zgromadzony.

Na którem zgromadzeniu naszem, zrozumiawszy poselstwo KJM przez jmp. Stanisława Garwaskiego[1719] starostę gostyńskiego, sekretarza i dworzanina a natenczas do nas posła KJM, tak o potrzebach KJM, jako też o niebezpieczeństwie RP na nię i na nas przypadającem, dostatecznie [przed]łożone i opowiedziane.

Acz nowsem sposobem [ex]traordinarie takowy zjazd jest nam zło[żony], jednak uważając potrzeby trak[towania] niebezpieczeństwa RP, przykładem [k. 108] cnych przodków naszych temu zabiega[jąc] […]quas[1720] jest ono przednie znosząc ob[ie]cawszy to sobie, aby takowe na potym […][1721] [zja]zdów przeciwko prawu nam składane nie [było].

[…][1722] żadnego remedium iure salvis nad to nie zna[leźliś]my[1723], jedno aby przychylając się do kon[stytu]cjej sejmu blisko przeszłego warszawskiego, na którem województwa pobór ku obronie RP i na wyprawę KJM pozwolili byli[1724], temże sposobem zarównie z inszemi województwy koronnemi jedność powolności Panu swemu oddając w tym niebezpieczeństwom koronnem ratunek od nas uczyniony był. Jakoż ten wyżej pomieniony pobór na opatrowanie potrzeby RP według *Uniwersału* na sejmie a. 1593 uchwalonego

[1719] Stanisław Garwaski starosta gostyniński, później kasztelan płocki.
[1720] Urwany fragment karty.
[1721] J.w.
[1722] J.w.
[1723] Lekcja domyślna, urwany fragment karty.
[1724] *Uniwersał poborowy na sejmie walnym koronnym warszawskim w r. 1593 uchwalony.* VC t. II, vol. 2, s. 206-214.

zgodnie i jednostajnie KJM dać zezwoliliśmy i postanowili, pewni tego będąc, że nie indziej, jedno na tę samą RP potrzebę teraźniejszą JKM obrócić go będzie mógł.

A iż do tego czasu pobór ten, na przeszłem sejmie niepozwolony przez nas[1725], w województwie naszym zatrzymany był, to się działo dla wielkich a ważnych przyczyn. Które jako na sejmie przeszłym warszawskim i po sejmie potym przez pp. posły nasze były prze[d]kładane, tak i teraz przed oddaniem tego poboru JKM przez pp. posły nasze, niżej mianowane, przytoczone będą.

A ten pobór aby tym prędzej wybrany i do skarbu JKM oddany być mógł, obraliśmy zgodnie na tym zjeździe naszym spośrodku siebie poborców ludzie dobre i uczciwe: ur. pp. Kaspra Kosińskiego w drogickim, Mikołaja Greka w mie[lnickim], Tomasza Rytela w bie[lskim] województwa podlaskiego powiatach. K[tórzy] to poborcy i ten pobór przez nas po[zwolo]ny i postanowiony według *Uniwersa[łu]* przeszłego sejmu warszawskiego […][1726] [k.108v.] akta przysięgi swojej (którą tu w grodz[ie] drogickiem zjachając się uczynić powinniśmy) do święta Trzech Królów[1727] r[oku blisko] przyszłego 1595 wybierać ma[ją]. Kto by go do tego czasu wyżej opisanego pp. poborcom nie wydał, takowego p. poborca każdy ma delację urzędowi grodzkiemu w tydzień po Trzech Królach podać ma zwykłym sposobem. A urząd grodzki egzekucją według tegoż *Uniwersału* sejmu blisko przeszłego warszawskiego nad takowem opornem jako naprędszą powinien będzie czynić, pod procesem i egzekucją przeciwko starostom albo urzędem ich w tym *Uniwersale* opisaną.

Ciż pp. poborcy ten pobór wybrany wszytek powinni będą oddać w poniedziałek pierwszy przed św. Priską, to jest dnia siedemnastego stycznia, do rąk ur. p. Jana Wodyńskiego[1728] na Międzylesiu[1729], sędziego ziemskiego drohickiego, jako szafarza powiatom temże trzem, na tym zjeździe do odbierania tych poborów zgodnie od nas obieranego.

Przy którem liczeniu przy poborcach czopowe wszelakie w *Uniwersale* sejmu blisko przeszłego warszawskiego opisane ze wszytkiego województwa podlaskiego do szafunku zostawać ma ex terminis onego, komu chcąc wolno będzie arendować z instrukcją tego poboru jako nalepszą.

[1725] *W podlaskim, w drohickim, w mielnickim [pobór] do braciej, nie postępując go.* VC, t. II, vol. 2, s. 214.
[1726] Urwany fragment karty.
[1727] 6 I.
[1728] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki 1591-1596, później kasztelan i wojewoda podlaski.
[1729] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).

A pp. poborcowie gdzieby tak retentores na delacje do urzędów grodzkich podać, jako też i poboru wybranego spełna p. szafarzowi oddać na czasy wyżej mianowane zaniedbali przedprocesowej i egzekucjej w tymże *Uniwersale* sejmu przeszłego na poborców opisanej podlegać i onę podnosić mają. Ciż pp. poborcowie przy [oddaniu] wszytkich albo ostatka pobo[rowych] pieniędzy wybranych jednak pozostałych czasu wyżej mianowanego [w grodzie] w Drogiczynie. Zaczem liczbę dostateczną [k. 109] przed p. szafarzem uczy[nić] mają i będą powinni. Na co […][1730] uczynienia liczby p. szafarz […][1731] wziąwszy od nich […][1732] dostatecznego wybranego poboru i […][1733] pozostałych tak, jakoby się nie ubliżyło liczbie przeszłych poborów, wedle *Uniwersału* przeszłego sejmu warszawskiego przedtym czynionej.

A te kwity pp. poborcom od p. szafarza dane, [w]zględem uchwały zjazdu teraźniejszego tak mają być ważne, jakoby im też [od] skarbu KJM były dane. Tego jednak nieopuszczając, iż jeśliby który z pp. poborców wydał kogo in retentis do urzędu grodzkiego, wziąwszy przedtym pobór od niego, weryfikować to kwitem onego poborcę albo serwitora [?] jego, tedy ten poborca to ma w konstytucjej i w *Uniwersale* sejmu przeszłego namienioną przepodać […][1734] i ugodowy per modum salvenda. Nadto urząd grodzki cokolwiek retentów ma delinese [?] sobie podanych wybierze to do poborcy swej ziemie a ten do p. szafarza oddać powinien będzie krom nagłej [?] jakiej przewłoki. Jmp. szafarz za odebranie takiego poboru także jeśliby komu za gotowe pieniądze czopowego wyżej pomienionego zaarendował. A mianowicie co będzie miał pieniędzy poborowych sobie oddanych, powinien będzie z pewnymi osobami, ichm. pp.: Krzysztofem Brzozowskiem podkomorzem ziemie bielskiej[1735], Maciejem Pobikrowskiem[1736] pisarzem ziemie drogickiej, Jaroszem Irzykowiczem[1737] z Bacik posłami naszemi przez nas wszystkich na zjeździe obranemi do KJM NMP od[dać] na blisko przyszłe święto gromnicz[ne][1738].

Tam przed oddaniem tych pienię[dzy] [k. 109v.] poborowych, ciż pp. posłowie na[si] egzorbitancje i gravamina województ[wo] nasze dolegające, że i w instrukcjej tem[że] pp.

[1730] Urwany fragment karty.
[1731] J.w.
[1732] J.w.
[1733] J.w.
[1734] Jedno słowo nieczytelne.
[1735] Krzysztof Brzozowski podkomorzy drohicki 1581-1616.
[1736] Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki 1588-1597, później sędzia ziemski drohicki.
[1737] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz (Bacikowski, z Bacik) później podkomorzy drohicki. Baciki, wieś w ziemi mielnickiej (obecnie Baciki Bliższe, Baciki Średnie i Baciki Dalsze w pow. siemiatyckim woj. podlaskiego).
[1738] 2 II 1595 r., święto Matki Boskiej Gromnicznej.

posłom od nas, że dobra pod[laskie?] JKM dostatecznie […][1739] i JKM PNM jako […][1740], [aby na] sejmie walnem blisko przyszłem wszytkie gravamina wraz zniesione były, a postulata w tej mierze wszyscy swój skutek wzięli, krom dalszej odwłoki.

Zdało się też za rzecz słuszną z pozwolenia nas wszytkich natenczas zgromadzonych, aby na odprawienie tej drogi i za pracę pp. posłom nasem - woły do Krakowa onem przyjdzie [pędzić][1741] do KJM, dawać każdemu z nich po 200 zł; a woły do Warszawy po zł 100 polskich przez pp. poborce nasze, za kwitami p. szaf[arza], czyniemy. [Aby] dane byli krom wszelakiej odwłoki i zatrudnienia do Bożego Narodzenia blisko przyszłego. Ponieważ na tym należy wielu potrzebom rzeczypospolitej województwa naszego, aby ta lopedia [sic] przez pp. posły nasze porządnie odprawiona była.

A iż też obiecaliśmy byli ur. pp. Wojciechowi Siekluckiemu podkomorzemu ziemie drohickiej[1742], Kasprowi Kosińskiemu, Tomaszowi Rytelowi, którzy od nas na sejmie przeszłym do KJM do przyłożenia egzekucjej tamże i upewnionej postulatami naszemi do Warszawy suo sumptu jeździli i respons nam od KJM przywieźli, nagrodę jem uczynić z tegoż poboru. Przeto eliberując fidem nostram, zł półczwarta[1743] polskich zleciliśmy jem dać przez p. szafarza z tego poboru.

Tymże też sposobem p. szafarzowi naszemu z tychże pieniędzy poborowych za prace jego wdzięczność naszą niemałą złp 400 [k. 110] uchwałą zjazdu naszego teraźniejszego naznaczamy. A pp. poborcom sala[rium] takowe, jakie jest w *Uniwersale* [przeszłego] sejmu opisane, od każdego złotego po[bo]ru przez nich wybranego po groszu jednem polskim.

Tak też co nam authentice pokazał ur. Marcin Brzozowski podstoli podlaski[1744], z poprzeszłego czopowego w r. 1591 arendarz koronny, na delacje jmp. Górski poborowych dla jm. na imię podali. Zaczem on będąc pozwanem z dekretu trybunalskiego 300 złp, chocia na to pokazował defekta, authentice do skarbu koronnego de suo zapłacić musiał nad prawo konstytucją uniwersałową o defektach napisane. W czym my bacząc, że to słusznie onerum miało być przyszło, spolnym zezwoleniem teraźniejszego zjazdu te 300 zł z tego poboru przez

[1739] Urwany fragment karty.
[1740] J.w.
[1741] Lekcja domyślna, brak orzeczenia.
[1742] Wojciech Sieklucki podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1743] 350.
[1744] Marcin Brzozowski podstoli podlaski i bielski 1580-1616, równocześnie podstarości i starosta brański, później podkomorzy bielski.

p. poborcę powiatu bielskiego, za kwitem pana szafarzowym, na co my[śmy] pozwolili i postanowili.

A ten kwit, jako insze kwity wyżej mianowane, tak też wszelakie rekognicje od p. szafarza, pp. poborcom, i pp. posłom teraźniejszem, i komukolwiek za tem teraźniejszem postanowieniem służące i od kogokolwiek wzięte, ze wszytką tą uchwałą niniejszą mają być ważne.

A tyż czopowe albo pobór czopowy wybrany być przy[j]dzie, jedno aż w całem roku. Nie może przeto od tego czasu, ma swój początek wziąć, którego arendarze, albo słudzy p. szafarzowi w każdym mieście i w miasteczku one wybierać poczną. Też się ma zaczynać w wybieraniu tego czopowego we wszelkich wsiach tego województwa.

A p. szafarz tak z poboru jego oddanego, jako też z czopowego przez rok wybranego nikomu innemu, jedno do KJM, [k. 110v.] któremu ten pobór od[dany] jest ultrarie z dobrej wolej pozwolony [i] liczbę uczynić ma. Z tym warunkiem i przestrzeg[ać], że cokolwiek z tego poboru na potrzebę uznali rz[eczpo]spolitej województwa naszego, przez nas samych uchwałą teraźniejszego zjazdu naszego zgodnie [przyjętą][1745] obróciliśmy, p. szafarzowi na tego […][1746] KJM na liczbie ma być wszystko przyjęto. Co sami na się i na wszytki urząd pospolity bierzemy i authoritate niniejszego zjazdu warujemy i onego jako i pp. poborcowie, wszytkiem zastępujemy et prominiori firmitis […][1747] robore byłaby tego potrzeba.

Zleciliśmy to pp. posłom na sejm przyszły[1748] walny obranym, aby asekuracja teraźniejszego postanowienia naszego konstytucją generalną opatrzona była. W niwczem jednak tam nieprzywodząc in dubium teraźniejszej uchwały postanowienia naszego zgodnego, które we wszytkiem swój efekt ma wziąć.

Uskarżał się też przed nami ur. p. Stanisław Niewiarowski komornik JKM na niechciany nierząd Łukowskiego o niewinne zranienie swe i pobranie rzeczy. A co więtsza, pomordowanie i zabicie sług tak przy najściu gospody jego, jako też wtórnem razem przy sądach. Z takowych gwałtowników [aby] uczyniono sprawiedliwość prosząc, abyśmy zlecili pp. posłom naszem, łaski JKM używając, żeby KJM tę sprawę na blisko przyszłem sejmie

[1745] J.w.

[1746] J.w.

[1747] Jedno słowo nieczytelne.

[1748] Chodzi o sejm zwołany przez króla Zygmunta III uniwersałem datowanym w Krakowie 31 X 1594 r. do Krakowa na 6 II 1595 r., sejmiki przedsejmowe zostały zwołane na 14 I 1595 r.

sądziech i serwitialowy [sic] ad expediendum servitium w tej sprawie onemu dać raczył. Co iż rzecz własna na tośmy pozwolili i o to KJM prosić pp. posłom zleciliśmy.

Które to postanowienie i uchwałę naszą osoby pewne na to deputowane tak dygnitarskiego, jako i rycerskiego stanu, imieniem wszech obywatelów tutecznych, dla tym lepszej pewności podpisali i zapieczętowali. A ichm. pp. Wojciecha Siekluckiego podkomorzego ziemie drogickiej, Wojciecha Mleczka[1749] cześnika, Marcina Brzozowskiego podstolego podlaskich, Wojciecha Kuczyńskiego drogickiego, Fabiana Wyszkowskiego bielskiego komorników ziemskich, spośrodku siebie obraliśmy i na to deputowali, którzy [k. 111] dnia jutrzejszego to postanowienie [nasze] tym sposobem do ksiąg [gro]dzkich drogickich dla wpisania oddadzą.

Działo się w Drogiczynie w kościele na zje[ździe] naszem dna 24 novembra r. P. 1594.

Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drogicki, Oktawian Irzykowicz[1750], Hieronim Irzykowicz Bacikowski m.p., Samuel Puchalski pisarz grodzki drogicki ręką swą, Jacobus Krasowski, Adam Czajkowski ręką swą, Adam Domanowski.

[1749] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610.
[1750] Oktawian Irzykowicz z Bacik, później wojski mielnicki.

CXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 14 I 1595 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 31 X 1594 r. zwoływał sejm walny do Krakowa na 6 II 1595 r., (druk: ASWK, t. I, s. 199), sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej na 14 I 1595 r. Uniwersału ani instrukcji królewskiej adresowanej do sejmiku drohickiego nie odnaleziono.

CXXII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 14 I 1595 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 101, k. 140v.-142v. Oblaty w urzędzie grodzkim drogickim dokonali: Zbożny (Adauctus) Ciecierski chorąży drohicki i mielnicki, Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki i Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki, 15 I 1595 r. (sab. a. f. s. Priscae).*

Instrukcja pp. [posłom na sejm]iku powiatowym w Drogiczynie […][1751] przez JKM złożonym […][1752] warszawski a [na] sejm walny koronny w Krakowie blisko przyszły dana.

[My rady,][1753] dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo [zie]mie drogickiej, którzyśmy się na sejmik [teraź]niejszy, przez JKM złożony, zgro[ma]dzili.

Wysłuchawszy z pilnością dostateczną posła JKM, p. Łukasza Górnickiego[1754] starosty tykocińskiego, także instrukcjej JKM NMP dobrze zrozumiawszy, artykuły [które] niżej opisane są iżeśmy namówili i zgodnie postanowili. Które też pp. posłom poruczywszy, spośrodku siebie obraliśmy ichm. ludzie godne, zacne, prawa i zwyczajów ziemie tej dobrze wiadome, pp. ur. Wojciecha Mleczka[1755] cześnika podlaskiego, Kaspra Kosińskiego poborcę ziemie drogickiej. Dając onym plenariam et omnimodam facultatem et potestatem o niżej opisanych artykułach i o inszych RP potrzebnych namowę uczynić i z pp. posły województw inszych zarówno stanowić i porozumiewać się.

Po przywitaniu JKM ichm. pp. posłowie nasi mają podziękować JKM za miłościwe łaski i obmyślowanie dobrego RP, życząc dobrego zdrowia i długiego, fortunnego panowania ku nieśmiertelnej sławie i ozdobie RP.

[1751] Urwany lewy róg karty.
[1752] J.w.
[1753] Lekcja domyślna, urwany fragment karty.
[1754] Łukasz Górnicki, starosta tykociński i wasilkowski 1571-1603, sekretarz królewski, pisarz, humanista.
[1755] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1616, później podkomorzy drohicki.

1. Iż przeciwko prawu sejm w Krakowie jest złożony, nie w Warszawie, prosić JKM, aby się to na potym nie działo. Przeciw czemu jeśliby in[n]e województwa tego [w]otowali, iż je tedy mogą się protestować. A jeśliby przyszło do namów sejmowych ze wszystkiemi zgodnie, tedy do pozwolenia sejmu mają przystąpić z tym ostrzeżeniem i warunkiem, aby w Warszawie sejm walny był składany przez KJM.

2. O obronie RP, gdyby do tego przyszło, [k. 141v.] przeciwko nieprzyjac[iołom, mają plenariam][1756] facultatem stanowić o t[ym] […][1757] i jeśliby przyszło do […][1758] bacząc wraz być […][1759] równo z inszemi wojewód[ztwy] […][1760] pozwolić. Jednak tam […][1761] znacząc. Ale i w tym JK[M prosić o][1762] złożenie w Drogiczynie [sejmiku][1763] z oznaczeniem czasu dla obrad [pp. posłowie][1764] będą.

3. Pacta conventa przez KJM po[przysię]żone upomnieć się, aby efekt swój [wzięły][1765].

4. Z strony inkorporacjej i przywróce[nia] ostatniej części ziemi inflanckiej w[szystkiej] przynależne Koronie i WKL [u]pomnieć się mają i starać, aby to do efektu swego przyszło[1766].

5. Z strony tumultu i sedycjej gdańskiej[1767] [uczyni]one przeciwko zwierzchności JKM […][1768] żeby te rzeczy nie ponieśli i owszem, karane i surowie wedle prawa byli.

6. Swowoleństwo ukrainne zahamować i z strony Niżowców namowę uczynić[1769].

7. Miasta i zamki pograniczne aby byli obwarowane i opatrzone.

[1756] Lekcja domyślna, urwany fragment karty.
[1757] Urwany fragment karty.
[1758] J.w.
[1759] J.w.
[1760] J.w.
[1761] J.w.
[1762] Lekcja domyślna, urwany fragment karty.
[1763] J.w.
[1764] J.w.
[1765] J.w.
[1766] Przyłączenie Estonii, pozostającej pod szwedzkim panowaniem, do Rzeczypospolitej, było jednym ze zobowiązań Zygmunta III zawartych w podpisanych przez niego pactach conventach. VC, t. II, vol. 2, pkt. 5, s. 56.
[1767] Podczas wyprawy Zygmunta III po szwedzki tron, doszło w Gdańsku w początkach IX 1593 r. do krwawych starć (na tle wyznaniowym) Gdańszczan z ludźmi z orszaku królewskiego. Celem załagodzenia konfliktu Rada Miejska wypłaciła królowi odszkodowanie.
[1768] Urwany fragment karty.
[1769] Chodzi o powstanie kozackie, którego symptomy pojawiły się latem 1594 r., zaś jednym z jego przywódców był Seweryn (Semen) Nalewajko.

8. Liga wszystkiego krześcijaństwa i stanów wszystkich przeciwko nieprzyjacielowi aby była namówiona[1770] i […] i będzie się mieć na pieczy.

9. Correctura iurium i poprawa Trybunału aby doszła. Także deklaracjej konstytucjej de male obtento et app(ela)tione domówić się pp. posłowie mają.

10. Konfederacja przez KJM poprzysiężona, prosić, aby w cale była zachowana[1771].

11. Dygnitarstwa, urzędy indigenis, terrigenis, domicillium subiectum wedle przywilejów ziem podlaskich nam poprzysiężonych, prosić JKM, by byli uzyskiwane.

12. Rozgraniczenie województwa podlaskiego z WKL aby doszło. Komisarze naznaczyć zaś minowicie cum poena imposita. Przy czym petitom potomków p. Jana Kiszki kasztelana wileńskiego[1772] […] pro p(ro)cessu o kwartę […] przypomniawszy z inszemi województwy namowę uczynić.

[K. 142] [a][13] […][a][1773] .

[16]. Pobór z WKL aby do skarbu koronnego był oddawany, dla snadniejszej obrony RP.

[1]7. O klejnotach przez JKM do Szwecjej wziętych dowiedzieć się i warować, aby do skarbu były oddane.

[1]8. O sprawy grodu kamienieckiego[1774], który to iż konstytucją przeszłą[1775] uczyniony jest, cokolwiek by było przed konstytucją tanquam in loco in eo partem aby zniesione byli. Gdyż szkodą i zatrudnieniem wielą [?] byli poczynione sprawy przez prywatne osoby.

[1]9. Wiele braciej naszej uskarżają się na to, a mianowicie pp. Kalejczyccy, iż są przeciwko prawu i przywilejom podlaskiem o majętności swej mandatis spozywani, aby to z nich zniesiono i potym nieangariowano.

20. Ichm. pp. posłowie prosić i przyczynić się mają do JKM, aby p. Pawłowi Saczkowi rotmistrzowi i dworzaninowi KJM, posługi jego które czynił służąc KJM i RP byli nagrodzone..

[1770] Papież Klemens VIII podjął zabiegi zmierzające do stworzenia ligi antytureckiej w związku z trwającą wojną Cesarstwa z Imperium Osmańskim. Rzeczpospolita zachowała neutralność wobec tej inicjatywy.

[1771] Chodzi o zasady pokoju religijnego zapisane w *Konfederacji generalnej warszawskiej* z 1573 r. (VC, t. II, vol. 1, s. 306, punkt 4), zaprzysiężone przez Zygmunta III.

[1772] Jan Kiszka kasztelan wileński zm. bezpotomnie w 1592 r. Wdowa po nim, Elżbieta z Ostrogskich, wyszła za mąż za Krzysztofa Radziwiłła „Pioruna", który dzięki temu odziedziczył wszystkie dobra Kiszki.

[1773a-a] Urwany fragment karty. Luka na ok. 13 wersów uniemożliwia odczytanie zawartości artykułów 13 – 15.

[1774] Kamieńczyk (Kamieniec) miasto w ziemi nurskiej województwa mazowieckiego. Obecnie wieś w pow. wyszkowskim woj. mazowieckiego.

[1775] Konstytucja sejmu z 1593 r., *Gród kamieniecki*. VC, t. II, vol. 2, s. 206.

O tych i inszych artykułach i potrzebach RP z inszemi województwy zniosą i plenariam facultatem nie mając […][1776]. Które to postanowienie zgodne, iżby się wiele czasu po napisa[niu] [k. 142 v.] [b][…][b1777] zleciliśmy ichm. pp. [c][…][c1778] p. Janowi Wodyńskiemu[1779] sędziemu, p. Ma[ciejowi Po]bikrowskiemu[1780] pisarzowi z[iemi dro]gickiej, którzy to ich[m. pp.] […]wszy i podpisawszy [do akt] grodzkich podadzą.

Działo [się w] Drogiczynie na sejmiku powiato[wym], die 14 ianuarii a. D. 1595.

Zbożny Ciecierski chorąży drogicki i mielnicki ręką swą, Jan Wodyński sędzia ziemski ziemie drogickiej ręką swą, Maciej Pobikrowski pisarz ziemie drogickiej m.p.

[1776] Jedno słowo nieczytelne.
[1777b-b] Urwany fragment karty, luka na 2 wersy.
[1778c-c] J.w.
[1779] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki 1590- 1596, później kasztelan i wojewoda podlaski.
[1780] Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki 1588-1597, później sędzia ziemski drohicki.

CXXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 I 1595 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 31 X 1594 r. zwoływał sejm walny do Krakowa na 6 II 1595 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej na 15 I 1595 r. Instrukcji królewskiej adresowanej do sejmiku brańskiego nie odnaleziono.

CXXIII/1. Notatka o przyjęciu uniwersału zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 19 XII 1594 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 13, k. 480v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 19 XII 1594 r.* [feria secunda ante festum sancti Tomae Apostoli proxim(a) a. D. millesimo quingente(si)mo nonage(si)mo quarto].

[k. 480v] Ad officium et acta praesentia cap(itanea)lia castren(sia) Branscen(sia) personaliter veniens generosus Albertus Kosobuczky, cubicularius S.R.M., ad hocide(m) officium obtulit l(itte)ras eiusdem M.R. indictionis conventus generalis Cracow(iae) die sexta mensis februarii [*6 II 1595*] incidentis, tam ad officium p(raese)ns quam et officiales terrestres, nobilitatemq(ue) districtus huius Bielscen(sis) missas. Quas quidem l(itte)ras officium praesens cap(itanea)le castren(se) cum ea, qua decet reverentia suscepit.

CXXIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 19 XII 1594 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 13, k. 480v. Oblata została dokonana 19 XII 1594 r.* [feria secunda ante festum sancti Tomae Apostoli proxim(a) a. D. millesimo quingente(si)mo nonage(si)mo quarto].

[k. 480v] Ministerialis generalis Regni nobilis Gregorius Łopyensky de cuius autentico et iuramento officio praesenti constat coram eodem officio actisq(ue) praesentibus cap(itanea)libus castren(sibus) Branscen(sibus) personaliter stans in vim suae verae ac fidelis rell(ati)onis per eum ubivis locorum officiose faciendae palam recognovit, quia ex mandato officii p(raese)ntis, l(itte)ras S.R.M. die hodierna ad hocidem officium allatas, indictionis conventus generalis Cracowiae die sexta mensis februarii [*6 II 1595*], particularis vero terrae Bielscen(sis) indigenis die quatuordecima mensis ianuarii [*14 I 1595*] proxime ventura inciden(tis), in congregatione multorum nobilium ac hominum, tam hic in curia regia Branscen(sia), quam et in foro circuli civitatis huius Branscen(sis) die hodierna proclamavit, ac publicait ad debitamq(ue) noticiam omnibus deduxit. De quibus praemissis ministerial(is) praefatus eam expraessam rellationem ad acta praesentia fecit.

CXXIII/3. Instrukcja dana posłom na sejm, Brańsk, 14 I 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 13, k. 556-558v. Oblata została dokonana 15 I 1595 r.* [sabbato ante festu(m) divae Priscae virginis prox. a. D. mille(si)mo quingente(si)mo nonagesimo quinto]*;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 207.*

[k. 556] Artykuły na sejmiku ziemie bielskiej w Brańsku die 14 ianuarii [*14 I*] a. D. 1595 spisane a przez i.m. pany dygnitarze, urzędniki i rycerstwo ziemie bielskiej na ten sejmik zgromadzone i ichm. pp. Krystofowi Brzozowskiemu[1781], podkomorzemu bielskiemu, Wojciechowi Siekluckiemu[1782], podkomorzemu drohickiemu, posłom na sejm przysły walny obranem zleczone.

[*1.*] Naprzód nie wdawając się ani przystępując do żadnych spraw sejmowych panowie posłowie starać się mają u K.J.M. i u i.m. Panów Rad pospołu z insemi pany posłami, aby K.J.M. pactis conve(n)tis dość uczynił według powinności i deklaracjej na sejmie koronacjej K.J.M. uczynionej[1783].

[*2.*] Komisja między Koroną a W.Ks.L. [z] województwy lubelskim, podlaskim, brzeskim i grodzieńskiem [*sic*] wedle pierwszych i dawnych konstytucji[1784] do efektu i do egzekucjej była przywiedziona. A z komisarzów tych naznaczonych jeśliby który umarł na miejsce jego aby był drugi mianowany albo deputowany.

[*3.*] Zjazd drohicki[1785] przez uniwersał K.J.M., acz nam nie według prawa extraordinarie złożony, jednak dogadzając woli i rozkazania K.J.M. tak też potrzebie R.P. my to aprobujemy, excepto pana safarza[1786], który zda się bydź cu(m) detrimento skarbu K.J.M. i R.P., na tego według protestacjej przez nas w grodzie brańskiem uczynionej nie pozwalamy. A ten pobór wsystek przez nas pozwolony, tak łanowy, jako i czopowy do rąk pana poborcy bielskiego Tomasza Rytela[1787] ma bydź oddany i przez onego wybrany do środopostnej niedziele przysłej [*5 III 1595*], a po tem czasie [k. 556v] naznaczonem kto by go nie wydał, tedy ma bydź na

[1781] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1782] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1783] *Confirmatio pactorum conventorum*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 55-61.
[1784] Zob. *Rozgraniczenie woiewodztwa podlaskiego z woiewodztwem brzeskim*, [w:] s. VC, t. 2, vol. 2, 116; *O Kommissyi Podlaskiej*, [w:] ibidem, s. 179.
[1785] Sejmik generalny województwa podlaskiego w Drohiczynie odbył się 24 XI 1594 r.
[1786] Szafarzem wybrano wówczas Jana Wodyńskiego, podczaszego podlaskiego 1586-1591, sędziego ziemskiego drohickiego 1591-1596, kasztelana podlaskiego 1596-1613, wojewodę podlaskiego 1613-1616.
[1787] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława i brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

retencie do urzędu grodzkiego brańskiego do tego dnia wydany, z którego tenże poborca ma dostateczną lidzbę uczynić w skarbie K.J.M.

[*4.*] Iż się to przeciwko prawu pospolitemu dzieje w ziemi bielskiej od starost i dzierżawców dóbr K.J.M, że po uczynieniu granic przez komisarze między dobry K.J.M. a ślacheckiemi grunty. A iż panowie dzierżawcy wielkie p(rae)iudicia czynią ślachcie, grunty [*sic*] i posesjej onem gwałtem broniąc, niektórzy kopce swowolnie rozrzucają i znaki granic psując, nie dbając nic na paenę w statucie opisaną, prosić i starać się z pilnością mają, aby była reasumowana konstytucja a. D. 1562[1788] i do egzekucjej przywiedziona. A pozwy i proces autoritate convent(us) wszelakie przeciw komisarzom i stronie aby byli zniesione i na potem nie byli intentowane, ani prosekwowane i paena na delatora i instygatorowi włożona według tejże pomienionek konstitucjej a forum na trybunale inter causas off(ic)ii.

[*5.*] Iż niektórzy ważyli się tego pod pewnemi osobami uprasać naszej majętności ślacheckich, na które prawa dostateczne mają i w posesjej onych są, co się wszytko dzieje przeciwko prziwilejowi incorporationis Regno ziemi podlaskiej[1789], starać się mają, aby takowe pozwy któremi są spozywani pewne osoby ad instantiam instigator(is) byli zniesione et in posterum było to constitutione publica cautum, jakoby na potem żaden nie ważył się uprasać majętności drugiego ni pod kiem, a od pozwów takich, aby decreto generali perpetue byli wolni.

[*6.*] Na to wszytko dajemi panom posłom naszym absoluta(m) potestatem, aby się nie ważyli do żadnych insych spraw sejmowich postępować, ażby te wszytkie antecedentia pierwej autoritate convent(us) de facto zniesiono i na potem konstytucją sejmową dostatecznie warowane było.

Potem, gdy to wsytko onem warowane będzie, dostatecznie według zlecenia naszego od K.J.M. i od R.P. na propozycją sejmową i na artykuły w instrukcjej K.J.M. opisane tak postępowac będą.

[k. 557] [*1.*] Naprzód, iż K.J.M. w instrukcjej swojej raczy dawać znać o wielkiem nieprzezpieczeństwie nieprzyjacielskiem, które Koronę zachodzą, tedy to panom posłom swojem zlecamy, aby z inszemi województwy górnemi zgadzali się, jako o dobrem, tak i o całości R.P. pospołu z inszemi obmyślawali.

[1788] *Statut około usypania granic między imieniem Naszym a imiony ziemskiemi w mocy zostawiamy*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 104.
[1789] *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrocenia Ziemie Podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.

[*2.*] Tymże sposobem z[e] strony swowoleństwa ukrainnych ludzi[1790] i tumultu gdańskiego[1791] na co jem dajem absolutam potestatem.

[*3.*] O ukróceniu sejmu żeby sedł suis modis, aby się nic nie derogowało prawu pospolitemu na to nie trzeba pozwalać.

[*4.*] Illustria bonorum R.P. aby zawsze dochodziła dla przymnożenia pożytków do skarbu K.J.M. i konstytucje o tym uczynione[1792] aby byli do efektu przywiedzione, gdyż i quarta nie w swej całości jest, jako przedtem regestra lustratorskie są.

[*5.*] Konstytucja de acces[s]oriis[1793] na koronacjej uczyniona aby była deklarowana, jako się ma rozumieć, jeśli się ma rozumieć in minorib(us) subseliis, czy tylko na trybunale, a memorial(e) aby płacone nie było ab accessoriis in minoribus subseliis tak w ziemstwie, jako i w grodzie, i indziej, tylko a deffinitiva sententia.

[*6.*] Skarżyli się niektórzy ślachcicy ziemie bielskiej przy granicy pruskiej mieskające, którem obywatele Ks[ięstwa] Pruskiego wielkie skody poczynili. Prosić K.J.M. aby na to pewne komisarze dać raczył.

[*7.*] Causae pro bonis nullo iure receptis aby byli na tem sejmie sądzone i odprawowane, także też remisje z trybunału na sejm i kryminały aby byli sądzone i odprawione.

[*8.*] Skarżyli się rycerstwo ziemie bielskiej o niedostatek soli koronnej, prosić K.J.M., aby województwo podlaskie dostatkiem soli opatrzył et in defectu aby jem było wolno pruską sól wywozić według potrzeby.

[*9.*] Poruczamy też to panom posłom nasym, aby z wielką pilnością zalecili K.J.M. wierne, pilne i dawne zasługi pana Pawła Raczka[1794], [k. 557v] dworzanina i rotmistrza K.J.M., który od czasu niemałego kostem swem własnem królom przesłym, panom naszem świętej pamięci, tudzież K.J.M. i R.P. okazował aż do tego czasu.

[*10.*] Poruczamy też panom posłom naszym, aby z wielką pilnością zalecili K.J.M. wierne, pilne i dawne zasługi urodzonego pana Wojcie[c]ha Siekluckiego, podkomorzego drohickiego, który od kilkudwudziestuu lat kostem swem własnem panom naszym świętej

[1790] Chodzi o powstania kozackie Krzysztofa Kosińskiego (1591-1593) i Semena Nalewajki (1594-1596).
[1791] Wspomniany tumult miał miejsce 9 IX 1593 r. na skutek żądania króla zwrotu kościoła Mariackiego w Gdańsku katolikom. Przeciwstawili się temu mieszczanie wyznania ewangelickiego, wywołując rozruchy w mieście.
[1792] *O lustracyjej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 102; *O kwarcie i sądzeniu iej napotym*, [w:], ibidem, t. 2, vol. 2, s. 147-148.
[1793] *De accessoriis*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 80.
[1794] Paweł Raczko, wojski drohicki 1592-1612.

pamięci, tudzież K.J.M. i R.P. okazował, aż do tej starości swej i aby pilnie prosili o przyczynę za niem i.m. pp. posłów do K.J.M., żeby J.K.M. na wierne zasługi jego raczył mieć baczenie i onego kontentować, jakoby do dalszych posług R.P. onego pochopniejszym uczynił.

[*11.*] Łapowie i Daniłowscy prosili, ażeby jem wedle listów rewizorskich dobra albo wieś ich własna Daniłowo[1795], którą nullo iure do starostwa saraskiego są wzięte, aby byli wrócone, abo jem odmianę dano, jako J.K.M. na przesłem sejmie za okazaniem oryginału obiecać raczył.

[*12.*] Roki ziemskie tak w Brańsku, jako w Sarażu[1796] i w Tykocinie[1797], gdy na której parafiej limitatia stanie, aby była kontynuowana.

[*13.*] Prosić K.J.M., żeby dla dalekiej i złej drogi w Tykocinie ślachcie gród był postąpiony.

[*14.*] Zlecamy panom posłom naszym, aby tu w Bielsku albo Brańsku, gdzie comodius będzie się zdało, w powiecie bielskiem sejmik obierania deputatów konstytucją był obwarowany alternatą.

[*15.*] Zlecamy to panom posłom naszym, aby dzierżawcy dóbr K.J.M. extra mentem et naturam constitutionis wybranców ku opresjej i gwałtom wszelakiem przeciwko ślachcicom nie używali, o co aby mieli forum na trybunale inter causas offii ex tenut(is) suis.

[*16.*] Rzeka Narew, aby była wolna do nawigacjej a quibusvis obstaculis et impedimentis, poena aby była interponowana i czas aby był naznaczony do zniesienia upustów i jazów.

[*17.*] To też poruczamy panom posłom naszym, iż pan Fabian Wyseński Jałbrzyk[1798], podsędek ziemie bielskiej, przed czasy in anno 1581, 82, 83 [k. 558] poborcą będąc powiatów drohickiego i mielnickiego, okazował przed nami, iż za jego niesczęsciem fatali decretum nań przysło, że po uczynieniu lidzby przed i.m. pany deputaty na zamku lubelskiem z przerzeczonych poborów i po ukazaniu wydatku autentice komprobowanego sup(er)recepty przeczeczonej zostawało resty za lat trzy wedle lidzby anni 1578, czego on nie wybrał był dla pewnych defektów, których mu na lidzbie nie przy[j]mowano, ani ich likwidować nie kazano, flor(enorum) 2230 / 23 / 11 ½, z tego miano mu bydź wyrażono na salarium i expensa wedle

[1795] Daniłowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Daniłowo Duże i Daniłowo Małe w pow. białostockim).
[1796] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[1797] Tykocin, miasto nad Narwią w woj. podlaskim (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[1798] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.

postanowienia świętej pamięci króla Stefana skarbowego od złotego po groszu jednem, co uczynić miało za trzy lata flor(enorum) 746 / 12 / 16. A tego nic nie wytrącono, musiał wedle dekretu dać flor(enorum) 2730 / 23 / 11 ½, jako świadczy kwit skarbowy. A iż widziemy bydź sprawiedliwą i słuszną, aby takowy upadek nie był z przyczyn[y] K.J.M. i R.P. skarbowej, za czem by, uchowaj Panie Boże, służywszy krzywdę odnieść miał, prosąc, napominając, żeby o to K.J.M. prosili serio, aby w to wejrzeć raczył okiem świętej sprawiedliwości, a to, co wedle Pana Boga należy i co swego własnego dał, iżby mu to albo nagrodzić, albo zapłacić rozkazać raczył.

[*18.*] Egzorbitancje i gravamina wszelakie na sejmiku drohickiem mianowane i aktykowane skutecznie poprzeć i ad effectum debitum przywieść.

[*1*] Jan Jałbrzyk Wyseński[1799], chorąży ziemie bielskiej ręką p(ro)p(ria), [*2*] Fabian Jałbrzyk Wyszeński, podsędek ziemie bielskiej, [*3*] Lenart Domanowski[1800], [*4*] Andrzej Niewiarowski[1801], [*5*] Malcher Wroczeński, [*6*] Pantaleon Zaleski, [*7*] Mikołaj Łupieński, [*8*] Marcin Brzeźnicki, [*9*] Stanisław Rytel[1802], [*10*] Matys Mroczek, [*11*] Nikodem Zaleski, [*12*] Kaliksty Wyszeński[1803], [*13*] Jadam Gołębiewski, [*14*] Krystow Markowski[1804] reką swą, [*15*] Andrzej Rytel[1805] ręką własną, [*16*] Joannes Woino[1806], camerarius t(er)r(est)ris, [*17*] Matys Domanowski propria, [*18*] Marcin Wyszeński, [*19*] Michał Łupieński, [*20*] Mikołaj Piekutowski, [*21*] Balcer Rytel[1807], [*22*] Jerzy Brzeźnicki, [*23*] Sebestian Bajkowski z Zalesia, [*24*] Frąnc [k. 558v] Wyszeński, [*25*] Adam Mroczek, [*26*] Szczęsny Wyszowaty, [*27*] Krystof Pęski, [*28*] Mikołaj Rzepny, [*29*] Erazmi Piotraszko, [*30*] Wawrzyniec Brzóska.

Które to postanowienie i zgodę naszę zleciliśmy pewnem osoba(m), braciej swej, do akt grodzkich z pośrzodku siebie donieść i aktykować nomine totius nobilitatis na sejmik ten zgromadzonych.

[1799] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[1800] Lenart (Leonard) Domanowski, prawdopodobnie syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego i brat Adama, podstolego podlaskiego.
[1801] Andrzej Niewiarowski (Niewierowski), prawdopodobnie brat Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.
[1802] Stanisław Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Andrzeja, podsędka ziemskiego bielskiego, ojciec Tomasza, Andrzeja i Baltazara.
[1803] Prawdopodobnie Kalikst (Warel Filipowicz) Wyszyński, podpisek grodzki brański ok. 1567-1578, podpisek ziemski bielski ok. 1573-1600, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1583-1593.
[1804] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[1805] Andrzej Rytel, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego i Baltazara.
[1806] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[1807] Balcer (Baltazar) Rytel, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej oraz Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.

CXXIV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1 VIII 1595 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała kandydatów na sędziego ziemi bielskiej po śmierci Andrzeja Jałbrzyka Wyszyńskiego: Melchiora Kostro, Walentego Mościckiego wojskiego ziemi bielskiej, Marcina Brzozowskiego podstolego podlaskiego i podstarościego brańskiego oraz Baltazara Wyszkowskiego. Marszałkiem sejmiku był Krzysztof Brzozowski, podkomorzy ziemi bielskiej. Król Zygmunt III powierzył urząd Melchiorowi Kostro[1808].

CXXIV/1. Notatka o zapytaniu w imieniu szlachty parafii topczewskiej do pisarza grodzkiego brańskiego Macieja Boguszkowskiego o listy zwołujące elekcje sędziego i pisarza ziemskich bielskich, Brańsk, 2 V 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 13, k. 780v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 2 V 1595 r.* [feria tercia post festum s(an)ctorum Philipi et Jacobi Apostolorum proxima a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo quinto].

[k. 780v] Ad officium et acta praesencia cap(itanea)lia castren(sia) Branscen(sia) veniens nobiles Tomas olim Jacobi Topczewsky habens circa se personal(ite)r mini(steri)alem g(e)n(er)alem regni nobilem Jacobum Szmukiel Brzozowsky, tum etiam n(obi)lem Erasmum Brzozowsky a generoso Matia Bogusskowsky[1809], notario castren(si) Branscen(si), suo et aliorum nobilium parochiae Topczewska[1810] nominibus requisivit, utrum sint aliquae literae designantes conventus particualr(is) ad eligendum iudicem et notarium t(er)r(est)res Bielscen(ses) ad acta pr(aese)ntia cap(itanea)lia castren(sia) porrecta et inscripta, nec ne. Qui ipse praefatus generosus Matias Boguskowsky, notarius castren(sis) Branscen(sis), responsae tulit eiusmodi, nullas literas eiusmodi esse porrectas, nec in acta pr(aese)ntia inscriptas, nec de eisdem noticia(m) ullam hucusq(ue) habere.

[1808] *Urzędnicy podlascy*, s. 55, nr 219.
[1809] Maciej Boguszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1591-1600.
[1810] Parafia p.w. św. Stanisława w Topczewie.

CXXIV/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego zwołujący sejmik wyboru kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Zasław, 21 VI 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 517v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 4 VII 1595 r.* [feria tercia post festu(m) sanctorum Petri et Pauli Apostolorum proxima a. D. millesim(o) quingentesimo nonagesimo quinto].

[k. 517v] Januzius[1811], dux a Zasław[1812], pallatinus Podlachiae.

Significamus praesentib(us), quoru(m) interest universis, pr[a]esertim vero magnific(is) ac g(e)n(er)osis dignitariis et offi(cia)lib(us) totiq(ue) nobillitati di(str)ictus Bielscen(sis), perlatum e(ss)e ad nos g(e)n(er)osu(m) olim Andream Jałbrzik Wysensky[1813], iudicem ter(rest)rem Bielscen(sem), e vivis sublatu(m) esse, ex indeq(ue) officium illud iudicatus post sui decessu vacare, nos itaq(ue) quamq(ue) temporib(us) gravibus aliis R.P. negociis occupati simus, tamen pr[a]ecavendo id ne ob deffectu(m) magistratus atq(ue) hinc ob intermissum iusticiae tenoru(m), etia(m) dum aliis onerati sum(us) c[a]eteris cu(m)q(ue) dece(sse) hac in parte videamur pro officio nostro ellectionis iudicis ter(rest)ris Bielscensis certum tempus diem et locum v(ide)licet feriam terciam post festum s(ancti) Jacobi Ap(osto)li p(roxi)ma, qu[a]e est dies prima mensis augusti [*1 VIII 1595*] in Bransko constituen(di), praefigen(di) et assignan(di) ducimus, prout et constituimus pr[a]efigimus et assigamus, quapropter generoso Alberto Sziekluczky[1814], capitaneo Branscensi, in absencia autem vicecapit(a)n(e)o autoritate S.M.R. et nostra qua hac in parte fungimur hortando praesentibus iniungimus, ut id ipsum tempus, diem et locum per mini(steria)les ter(rest)res in Bransko diebus forensibus et circa ecclesias parochiales festivis publicari ac proclamari faciat, quatenus pro die et tempore pr[a]efixo supra expresso universi nobiles districtus Bielscen(sis) sese in locum assignatum conferant et sunt praesentiis adesse current, ibidemque de medio sui quatuor viros idoneos, sapientes et iuris peritos elegant, et in officium prenominati iudicatus dessignari faciant ac tandem iuxta consuetudinem antiq(am) S.M.R. defferant pro gracia S.M.R., domini nostri clementissimi, suique debita officii premissa omnia factura.

Datum in Za-[k. 518]-sław feria tercia ante festum nativitatis sancti Joannis Bapt[ist]ae p(ro)x(im)a a. D. M.D.X.C-o V-o [*21 VI 1595*].

[1811] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1812] Zasław, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie w obw. chmielnickim).
[1813] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.
[1814] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.

Janusius Zaslawsky de Ostrog[1815], wojewoda podlaski, ręką p(ro)p(ria).

CXXIV/3. Notatka o publikacji uniwersału wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego, zwołującego sejmik wyboru kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Brańsk, 4 VII 1595 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 515-515v. Oblata została dokonana przez Sebastiana Dworaka woźnego 4 VII 1595 r.* [feria tercia post festu(m) sanctorum Petri et Pauli Apostolorum proxima a. D. millesim(o) quingentesimo nonagesimo quinto].

[k. 515] Ministerialis generalis Regni nobilis Sebastianus Dworak de cuius autentico officio praesenti constat coram eodem officio et actis praesentibus castrensib(us) capitanealibus Branscensibus personaliter stans in vim su[a]e verr[a]e ac fidellis relacionis per eum ubivis locorum officiosse faciend(ae) pallam recognovit, quia die hodierna actus praesentis in praesencia multorum nobillium intra caellebracio(ne)m iudiciorum causarum officii capitanealis castrensis, literas illustris et magnifici Janusii Zasławsky[1816], pallatini Podlachiae manu propria eiusdem pallatini subscriptas ac sigillo subsignatas ad officium praesens capitanealle castrense Branscense allatas, quibus ipse praefatus pallatinus tempus et locum particullaris conventus ellectionis iudicis terrestris terr[a]e Bielscensis post decessum generosi olim Andreae Jałbrzik Wysensky[1817], iudicis terre Bielscensis indigenis ac nobillitati totae terrae huius Bielscen(sis) designat v(ide)licet diem primam mensis augusti proxime venturam [*1 VIII 1595*] in Bransko illud negocium ellectionis perfaciendum ac exequendum praefigit et assignat iuxta laciorem vim et continentiam lit[t]erarum earum designacionis ellectionis praefatae alta et sonorosa sua praeconica voce tam hic in curia regia Branscensi, quam [k. 515v] in circulo forri civitatis Branscensis, ubi frequentia multorum hominum tam nobillis, quam plebae(is) condicionis errat [*sic!*], publicavit et debite noticiae omnium deduxit. De quibus praemissis dictus ministeriallis eam expraessam rellacionem ad acta praesencia fecit.

[1815] Ostróg, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie, obw. rówieński).

[1816] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[1817] Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, pisarz grodzki brański 1573-1590, wojski drohicki 1586-1591, podstarości i sędzia grodzki brański 1590-1591, sędzia ziemski bielski 1591-1595, syn Marcina, brat Fabiana.

CXXIV/4. Protestacja Kaspra Kosińskiego i jego adherentów przeciwko sejmikowi wyboru kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Brańsk, 1 VIII 1595 r.

Rkp. *NGAB. f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 716-716v. Oblata została dokonana przez Kaspra Kosińskiego 1 VIII 1595 r.* [feria tercia in festo sa(n)cti Petri in Vinculis a. D. millesimo quingetesimo nonagesimo quinto].

[k. 716] Veniens persona(lite)r ad officium et ad acta praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) g(e)n(er)osus [*1*] Caspar Kosinski[1818] in Podbilsko[1819] etc. terrae Bielscen(sis) haeres, suo et g(e)n(er)osorum [*2*] Gregorii Wahanowski[1820], tribuni Brzesten(sis), nec non [*3*] Fidorii, [*4*] Joannis, [*5*] Bohdani, [*6*] Stephani, [*7*] Iwani Wahanowskich in Podbielsk et Kruhłe[1821] haered(um), [*8*] Matiae et [*9*] Pauli Kalecziczkich in Kaleczicze[1822] haered(um), [*10*] Preslai[1823], [*11*] Hieronimi[1824], [*12*] Bartolomaei[1825], [*13*] Christopheri[1826] Irzykowiczow in Dzięciołowo[1827] etc. haered(um), [*14*] Martini et [*15*] Petri Pęskich in Mikiczino[1828] haered(um) et aliorum multorum nobilium indigenarum huius terrae Bielscen(sis) protunc absen(tium) nominibus, coram officio pr(aese)nti publice manifestatus ac prot(esta)tus est de eo, quia rescien(do) de iudic(is) ellectione per magni(fi)cum Janusium[1829], ducem Zasławien(sem), pallatinum Podlachiae, pro die hodierna lit[t]eris suis indicta ad eand(em) ellectio(ne)m, uti nobil(is), venit, sed q(uonia)m praefata ellectio non est iuxta iur(is) com(m)unis p(rae)scriptum in sex septimanis indicta[1830], nec etiam more solito antiquitus usitato in oppidis et ecclesiis parochialibus publicata omnibusq(ue) indigenis huius terrae Bielscen(sis) ad noticiam non p(ro)venit, prout et ex literis magnifici p(rae)fati pallatini

[1818] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1819] Podbielsk, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Podbiele, kolonia wsi Dubiażyn w pow. bielskim).
[1820] Hrehory (Grzegorz) Wahanowski, wojski brzeski (litewski) 1570-1601.
[1821] Kruhłe, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie kolonia w pow. bielskim, gm. Orla).
[1822] Kaleczyce, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Kalejczyce, pow. bielski).
[1823] Przecław Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1824] Hieronim Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1825] Bartłomiej (Bartosz) Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1826] Krzysztof Irzykowicz, wojski brzeski 1601-1612, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1827] Dzięciołowo, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Szczyty-Dzięciołowo, pow. bielski), w XVI w. posiadłość Irzykowiczów.
[1828] Mikicino (Mikicin), wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki).
[1829] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1830] Por. niżej: *Protestacja podsędka ziemskiego bielskiego Fabiana Jałbrzyka Wyszyńskiego i jego adherentów przeciwko sejmikowi wyboru kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego*.

Podlachiae ac ex actu ingrossation(is) earund(em) l(itte)rarum indictt(ae) ellection(is), tu(m) quoq(ue) ex actu iuramenti p(er) g(e)n(er)osum Albertum Siekluczki[1831], succamerariu(m) Drohic(iensem), super off(iciu)m cap(i)ta(nea)t(us) Branscen(sis) p(rae)stiti ac ex multis coniecturis clare patet aperteq(ue) constat eand(em) assertam ellectionem per practica(m) non nulloru(m) indigenaru(m) ter(r)ae Bielscen(sis) pro die hodierna indict(ae) et practicat(ae) non autem suo modo et ordine iuxta iur(is) com(m)unis p(rae)scriptu(m) candide indictam esse. Ideo praefatus g(e)n(er)osus Caspar Kosinski p(rae)caven(do), ne ista nociva sequella in contemptum legum publicarum ac libertatum totius nobilitat(is) huius t(er)rae Bielscen(sis) ac con(tra) usitat(am), antiquitus observata(m) consuetudinem inverso ordine introduca(n)t exindeq(ue) leges et libertates public(as), ne in abusum venia(n)t, p(rae)iudicato animo id gerent pri(v)ati inconsse[n]su off(icia)lium et nobilitat(is) in loco consueto ellectionis indictae, v(ideli)cet in cmentorio [*sic!*] civitat(is) huius Branscen(sis) publice sese indicebat ac sol(e)n(nite)r prot(esta)t(us) et manifestatus est. Q(uo)d ad eiusmodi ellectio(ne)m practicata(m) non suo modo et ordine, nec etiam candide con(tra) iur(is) com(m)unis praescriptum et in detrimentu(m) ac vilipendium libertatu(um) publicar(um) indicta(m) non consentit, nec ullos ellectos ad off(iciu)m iudic(is) t(er)r(est)ris Bielscen(sis) nominare vult, nec eos, qui sint p(er) practi(ca)m in off(iciu)m iudic(is) nominati pro ellectis habere et agnoscere vult, sed nullitate(m) totius actus ellectionis obiciebat iuriq(ue) com(m)uni ac certis rationib(us) legitimis ac iuridicis declarabat, demum et coram off(ici)o pr(aese)nti cap(itanea)li castren(si) Branscen(si) eand(em) r(ati)ones suas, quas et inconse[n]ssu omniu(m) pro die ellectionis indictae congregatoru(m) inferen(do) de nullitate assertae practicatae ellectionis con(tra) p(rae)scriptum iur(is) com(m)unis indict(ae), non publicatae, solen(nite)r iterum atq(ue) iterum ministerialib(us) ter(restr)ib(us) et g(e)n(er)alib(us) Regni ac tota nobilitate pro die ellection(is) indict(ae) ac [k. 716v] etiam ad terminos iudiciales castren(ses) Branscen(ses) congregat(ae) prot(esta)tus ac manifestatus est, offeren(do) se in quolibet loco publico et in qualibet iur(is) instantia con(tra) ellectio(ne)m asserta(m) et con(tra) ellectos assertos iuxta iur(is) com(m)unis p(rae)scriptum opponere et eisd(em) con(tra)dicere et inquantu(m) ipsi de iur(is) forma competerit iure agere, quandoquid(em) et in ulteriori assertae ellection(is) processa non iuxta antiquu(m) usitatu(m) morem liberae ellection(is) p(ro)cesser(en)t, sed maioritate vocum nobilium ex Ducatu Mazoviae et ex aliis distri(cti)b(us) congregat(orum) alias voces liberas indigenar(um) t(er)rae Bielscen(sis) ad ellectio(ne)m more competentiu(m) oprimer(un)t ipsosq(ue) ellectis non ponderatione

[1831] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.

votor(um) neq(ue) r(ati)onibus certan(do), neq(ue) conse[n]ssu et concordia omniu(m) acceden(do), sed practica nonnullorum indigenar(um) t(errae) Bielscen(sis) et ipsoru(m)met ellector(um) no(n)nullor(um) pro electis nominavit g(e)n(er)osus Christopherus Brzozowski[1832], succamerari(us) Bielscen(sis), prot(esta)t(i)onib(us) multorum nobliliu(m), voces illor(um) liberas oprimentiu(m), intervenen(do). De quibus omnibus p(rae)missis p(rae)fatus Caspar Kosinski suo et toti(us) nobilitat(is), libertat(em) public(um) p(rae)custodien(do), no(min)ib(us) iteru(m) atq(ue) iterum protestan(do), peciit [*sic!*] hanc sua(m) prot(esta)t(ion)em actis pr(aese)ntibus cap(itanea)libus castren(sibus) Branscen(sibus) ingrossare admitti, cui eo, ut p(rae)miss(um) est modo, admiss(um) est.

Caspar Kosinski m(anu) p(ropria), Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki, starosta brański m(anu) p(ropria).

CXXIV/5. Protestacja podsędka ziemskiego bielskiego Fabiana Jałbrzyka Wyszyńskiego i jego adherentów przeciwko sejmikowi wyboru kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Brańsk, 1 VIII 1595 r.

Rkp. *NGAB. f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 719-719v. Oblaty dokonał Fabian Jałbrzyk Wyszyński podsędek ziemski bielski 1 VIII 1595 r.* [feria tercia in festo sa(n)cti Petri in Vinculis a. D. millesimo quingetesimo nonagesimo quinto].

[k. 719] Ad officium et acta praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) persona(lite)r veniens generosus [*1*] Fabianus Jałbrzyk Wyszenski[1833], subiudex t(er)r(est)ris Bielscen(sis), una cum ministeriali generali regni nobili [*1*] Jacobo Wygonowsky, de cuius autentico et iuramento off(ici)o pr(aese)nti constat, ac nobilibus [*2*] Joanne Woyno[1834], camerario t(er)r(est)ri Bielscen(si); [*3*] Nicolao Popławsky, [*4*] Alberto Wyszenski Warel, [*5*] Georgio Olędzki, [*6*] Joanne Siekluczki, [*7*] Alberto Milewski, mini(steria)li; [*8*] Zacharia Poroski, [*9*] Jacobo Biały, [*10*] Sebestiano Uszenski, [*11*] Mathia Woino, [*12*] Andrea Niwinski, [*13*] Petro Lubowiczki, [*14*] Joanne Warel, [*15*] Paulo Zebrowski, [*16*] Andrea Popławsky coram eode(m) officio pr(aese)nti sunt solen(nite)r de violento gravamine et iniuria sua in et contra generosos et nobiles [*1*] Christopherum Brzozowski[1835], succamerariu(m); [*2*] Valentinum

[1832] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1833] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1834] Jan Wojno, komornik ziemski bielski ok. 1565-1603, poborca ziemi bielskiej.
[1835] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

Mosciczky[1836], tribunum; [*3*] Martinum Brzozowski[1837], vicecap(i)t(ane)um t(e)rrae Bielscen(sis); [*4*] Melchior(em) Kostro[1838], [*5*] Albertum Wyszkowski[1839] et filium eius [*6*] Baltazar(em)[1840], [*7*] Stanislau(m) Sorcz, [*8*] Martinum Fascza, [*9*] Albertum Brzozowski[1841], vicepalatinu(m); [*10*] Leonardum Falkowski, [*11*] Nicolau(m) Zaleszky, [*12*] Jacobum Szepiethowski, [*13*] Stanislaum Gąsowski, [*14*] Jacobum Kraszowski et eorum caeteros famulos de eo, quod ipsi, habita secum mutua cointelligentia, in p(rae)iudicium eoru(m) et contemptum iurium seu legum im(m)unita(ta)rum et libertatum ac privilegioru(m) t(er)rarum Podlassen(sium) non attent(is) legitimis et cu(m) p(rae)dictt(is) libertatib(us) et privilegiis cens[i]onis et concordibus narratt(is) seu rationibus et allegationibus f(a)ctis his: primo, si legitima et congrua diei hodiernae conventio particularis ellection(is) super quatuor viros ellectos ad iudicattum est indicta, quae per vicecap(i)t(ane)um stricte est publicata in officio a qu(atu)or haebdomad(um) in parochias et duabus haebdomadum tantum per mini(steria)les est publicata con(tra) morem et consuetudines n(ost)ras et constitution(es) regni[1842], iux(ta) quos ad min(us) sex haebdomad(um) anteposit(a) et p(rae)miss(a) debuit esse haec pr(aese)ns ellection(is) asserta conventio, prout ex antiquo observabat(ur) p(er) p(rae)decessores n(ost)ros et nosmet ipsos et quae ex l(itte)ris suspectt(is) vel inperfectt(is) magni(fi)ci domini pallatini[1843] com(m)onstr(a)tur. Secundo, quod experiri non debuit nisi prasen(ti) d(omi)no pallatino seu d(omi)no castellano[1844], qui vel quis eorum debbera effection(is) curam [k. 719v] haberet(ur) et provideret(ur), ne quid con(tra) ius com(m)une et liberam ellectio(ne)m attentatt(um) foret et q(uo)d per pallatinum et nobilitate(m) ad offi(ci)a t(er)r(est)ria nobiles quatuor ellecti elligend(i) sunt manifesti iur(is) esse. Tercio, ut schismatici et non iuxta ritum Romane Ecclessiae inventa(ti) no(n) admitantur nec nominantur in ellectos, quia esset con(tra)

[1836] Walenty (Gołasz) Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.

[1837] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[1838] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[1839] Wojciech Wyszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1558-1561, sędzia grodzki brański 1561-1568, sędzia ziemski bielski 1568-1591.

[1840] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego.

[1841] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.

[1842] Chodzi o: *Obieranie sądu ziemskiego i podkomorskiego i przysięga podkomorska*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 65. W konstytucji mowa o sześciu tygodniach od śmierci urzędnika do zwołania sejmiku, nie zaś o czasie między tymże zwołaniem a terminem zjazdu.

[1843] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[1844] Stanisław Krasiński (zm. 1617), kasztelan podlaski 1593-1596, starosta błoński; przedtem chorąży płocki 1583-1586, kasztelan ciechanowski 1586-1590, sierpski 1590-1593, później kasztelan płocki 1596-1600, wojewoda płocki 1600-1617.

privilegia n(ost)ra[1845] et decreta regia. Quarto, ut simonia proculsit a nobis, qua D(omi)no Deo, statui militari et iuribus inimica est, qua nonnulii inter eos labora(n)t manifesta fama est, sed in libera ellectione libere et concorditer elligendi sunt qu(atu)or viri possessionati et fidei Catholicae, no(n) hi, qui fenestris et non foribus intrant in ovile. Quinto, ut non ex vocibus numerosis al(ia)s na kreski, sed ex com(m)uni et concordi ellectione nemine sibi con(tra)dicente ellegant(ur) p(rae)dicti ellecti. Sexto, ut suis in personis tales ellecti erant ad R.M. pro confirmacione unius ad diem etiam a nobis assigatt(am) et non per p(rae)curssores suos al(ia)s ubiegając się de iure et consuetudine antiquitus per p(rae)decessores n(ost)ros laudabil(ite)r observat(is). Et sic procedendo a fundamento congruo conservam(us) charitatem fraterna(m), liberam et piam ellectio(ne)m, quibus p(rae)missis spretis et vi practicato modo opp(re)ssis processer(un)t violatt(is) in ellectio(ne)m illegitima(m) et violenta(m) ipsi soli opprimendo liberam ellectio(ne)m illorum com(m)unem et vota ac allegata legitima et iuridica, quibus se et iura, et libertates suas tutabantur, eo modo sine d(omi)no pallatino vel d(omi)no castellano, l(itte)ris imperfectt(is) publicat(is), modum novum facien(dum) voces nobiliu(m) sibi quilibet eorum instruct(i)on(ibus) congregand(is) al(ia)s kreskami notatas turmatim et clamasse factt(is) praecipitanter inceper(un)t. Et in qu(atu)or ellectos ex his p(rae)dictis inculpatis quartum virum non secundum ritum religionemq(ue) sancta Romanae Ecclesiae, nimirum nobilem Baltasarum Wyszkowski, impossessionatum, iuris imperitum, de req(ue) publica minime meritum ellegerunt et p(ro)posuer(un)t, eorum vero nominatos ellectos viros dignos et de republica meritos postposuer(un)t et reiecer(un)t, quod illis minime facere decuit. De quo tali p(rae)iudicio et violentia sicut in loco talis conventionis sic his circa acta prot(esta)ti sunt con(tra) supra exp(re)ssos nobiles et illis culpam dederunt. Quod p(rae)dicti nobil(es) ac mini(steria)lis recensit(us) sic et non aliter fieri se vidisse et audisse faxi sunt et recognover(un)t.

CXXIV/6. Relacja o złożeniu pozwu przeciwko Melchiorowi Kostro i Krzysztofowi Brzozowskiemu podkomorzemu bielskiemu, marszałkowi sejmiku elekcji kandydatów na sędziego ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 152-152v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Abrahama Jarząbka woźnego 2 X 1595 r.* [feria secunda post

[1845] Chodzi o: *Terra Drohiciensis juri Polonico adscribitur*, [w:] VL, t. 1, s. 175.

fest(um) sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. mille(si)mo quinge(tesi)mo nonage(si)mo quinto].

[k. 152] Mini(steria)lis generalis Regni honestus Abraham Jarząbek de Czahy[1846], de cui(us) autentico et iur(ame)nto exproductis off(ici)o pr(aese)nti constat, coram eodem off(ici)o et actis p(rae)sen(tivus) cap(itanea)libus castren(sibus) Branscen(sibus) pers(ona)l(ite)r stans in vim suae verae ac fidelis rell(ati)on(is) per eu(m) ubivis locorum offo(icio)se faciendae palam reco(gno)v(i)t, quia cit(ati)onem l(itte)ralem sub titulo S.R.M. scriptam ac sigillo t(er)rae Bielscen(sis) com(m)unita(m) ad iudicia ordinaria generalia tribunalis Regni Lublini proxime cellebran(da) spectan(tem) et p(er)tinen(tem) ex parte et ad insta(ntia)m generosorum Fabiani Wysensky[1847], subiudicis t(er)rae Bielsc(ensis) et Caspar(is) Kossinski[1848] in Briki[1849], Podbielsk[1850] hae(re)d(em), actorum, super generosum Melchiorem Kostro[1851] in Kostri[1852] hae(re)dem, cit(at)um, tanquam partem adherente(m) generosi Christopheri Brzozowski[1853], succam(era)rii t(er)rae Bielscen(sis), protu(n)c vero marsalci, per officiales atq(ue) illam nobilitatem t(er)rae Bielscen(sis) pro eligendo novo iudice t(er)r(est)ri Bielsc(ensi) iux(ta) l(itte)ras magni(fi)ci pallatini Podlasen(sis)[1854] (licet intempestivas et inconsuetas) in locu(m) publicoru(m) negotiorum consuetum congregatam ad faciendam ordine(m) in votis eademq(ue) conscriben(dis) electi, qui ad importunam ipsius citati instantia(m), im(m)o, ut praesumitur, habita quad(d)am cointeligentia cu(m) ip(s)o et cu(m) generosis Valentino Mosczicznym[1855], tribuno Bielscen(si), Martino Brzozowski[1856], subdapifero Podlasen(si) et Baltazaro Wyskowski[1857], cu(m) quibus r(ati)one

[1846] Czahy, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie Czaje-Wólka i Czaje-Bagno, pow. wysokomazowiecki oraz Czaje, pow. siemiatycki), w XVI w. posiadłość Kosińskich.

[1847] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.

[1848] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.

[1849] Bryki, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego, par. drohicka (obecnie pow. siemiatycki).

[1850] Podbielsk, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Podbiele, kolonia wsi Dubiażyn w pow. bielskim).

[1851] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[1852] Kostry, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.

[1853] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

[1854] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[1855] Walenty (Gołasz) Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.

[1856] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[1857] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego.

infrascr(ipt)orum salvae actiones agendi in forro competen(ti) reservantur, die eade(m) per p(rae)fatum magni(fi)cum pallatinum Podlasen(sem) assignata ad tempus omnium negocioru(m) pu(bli)corum cassandorum sc(ilic)et occasum solis eodem off(ici)o fungenda, quoniam p(rae)fata electio non erat iux(ta) iur(is) com(m)unis praescr(ipti)o(ne)m in sex septimanis indicta, nec etiam more solito antiquitus usitato in oppidis et ecclesiis parochialib(us) pu(bli)cata, nec omnibus indigenis t(er)rae Bielscen(sis) ad noticiam p(ro)venit, quod ex l(itte)ris memorati magni(fi)ci pallatini Podlachiae ac ex actu ingrossationis earunde(m) literaru(m) indictae electionis, tu(m) quoq(ue) et in actu iura(men)ti per gen(er)osum Albertu(m) Sieklucki[1858], succamerariu(m) Drohicien(sem), super offitium cap(itanea)lis Branscen(sis) praestiti, et ex mult(is) consideriis clare et aperte constabat, eandem assertam ellectionem per p(ra)cticam nonnullor(um) indigenarum t(er)rae Bielscen(sis) pro illa die indictam et practicatam no(n) autem suo modo et ordine iux(ta) iur(is) co(mmu)nis praescr(ipt)um eandem indicta(m) esse, et ex aliis certis et iustis rationibus in medium illius nobilitatis et congregationis introductis, quoniam p(rae)fata electio die illa ob disparitatem votor(um) et temporis abreviationem nullo modo asolvi potuerat et propter infectas res in negocio p(rae)fato assertae electionis praemissis prot(estati)onib(us) nobilitas qua(m) [k. 152v] plurima domus suas sese contulerat (intervenientibus et stantibus omnibus praemissis) se cum aliis p(rae)fatis tribus assertis electis (quasi de consensu totius nobilitatis) extra tempus et con(tra) ius co(mmu)ne ac con(tra) iustas et legi(ti)mas r(ati)ones pro illo tempore introductas, con(tra)q(ue) libertates no(bi)lium, tu(m) et con(tra) debitu(m) offic(ii) sui in officiu(m) illud iudicatus obeund(em) nominavit, vocesq(ue) electionis eorunde(m) actor(um) oppressit de quibus omnibus praemissis solennis prot(esta)t(i)o est facta, cu(m) quo r(ati)one p(rae)missorum actoribus salva actio reservatur agendi. Ad videndum igi(tur) et audiendum totu(m) actu(m) election(is) assertae per eu(m) nul[l]iter, im(m)o frivol(ite)r absolutum, periudicium p(rae)fatum cassari et annihilari, atq(ue) eundem cit(at)um in damnis r(ati)one praemissoru(m) subsequutis, qua con(tra) ip(su)m ex eius interesse ad decem millia marc(arum) g(rossoru)m Polon(icalium) aestimantur convinci, cit(ati)one ip(s)a de praemissis latius obloquen(tur), sabbato prox(im)e pr(aeteri)to post festum sancti Michaelis Archangeli [*30 IX 1595*] in bonis citati Kostri posuit et exporta(vi)t, positionemq(ue) eiusdem cit(ati)onis consorti citati publica(vi)t, de quo eiusmodi suam expressam rell(ati)o(ne)m ip(s)e m(inisteria)lis ad acta pr(aese)ntia fecit.

[1858] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.

CXXV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 IX 1595 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała kandydatów na pisarstwo ziemi bielskiej po śmierci Piotra Pietkowskiego: Marcina Brzozowskiego, podstolego podlaskiego, Tomasza Rytela, Bernarda Brzozowskiego i Jakuba Falkowskiego. Marszałkiem sejmiku był Melchior Kostro. Po zakończeniu obrad część uczestników złożyła manifest o nieukończeniu elekcji, a następnie protestację przeciwko wybranym kandydatom oraz pozew przeciwko marszałkowi z powodu sposobowi przeprowadzenia wyboru. Król Zygmunt III powierzył urząd Tomaszowi Rytelowi[1859].

CXXV/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Janusza Zasławskiego zwołujący sejmik wyboru kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Zasław, 21 VI 1595 r.

Rkp. *NGAB. f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 718-718v. Oblaty dokonał w urzędzie grodzkim brańskim Wojciech Brzozowski podwojewodzi podlaski, 1 VIII 1595 r.* [feria tercia in festo sa(n)cti Petri in Vinculis a. D. millesimo quingetesimo nonagesimo quinto]. *Uniwersał był opatrzony pieczęcią i własnoręcznym podpisem wojewody. Do oblaty dołączono notatkę o opublikowaniu uniwersału przez woźnego Sebastiana Dworaka* ta(m) hic in curia regia Branscen(si), quam et in foro circuli civitatis Branscen(sis) in pr(aese)ntia multoru(m) hominu(m) tam nobilis, quam et plebeae condicion(is).

[k. 718] Janusius[1860], dux in Zasław[1861], pallatinus Podlachiae etc.

Significamus praesentibus, quorum interesse universis et singulis, harum noticiam habituris, praesertim magni(fi)cis ac g(e)n(er)osis dignitariis ac off(ciali)ibus totique nobilitati terrae Bielscen(sis), d(istri)ctus Branscen(sis), perllatum esse ad nos generosum Petrum Pietkowski[1862], notariu(m) terrae Bielscen(sis), d(istri)ctus Branscen(sis), mortem cum vita [k. 718v] commutasse exindeq(ue) illud officium notariatus vacare. Nos itaq(ue) praecaven(do), ne ob deffectu(m) magistratus atque ob intermissu(m) iusticiae tenorem cuiq(ue) decus hac in parte videamur pro officio n(ost)ro ellectionis notarii ter(rest)ris Bielscen(sis), d(istri)ctus Branscen(sis), certum tempus, diem et locum v(ideli)cet feria tercia post festum Nativitatis

[1859] *Urzędnicy podlascy*, s. 44, nr 84.

[1860] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[1861] Zasław, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie w obw. chmielnickim).

[1862] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.

Beatae Mariae Virginis, quae dies est 12 mensis septembr(is) [*IX*] in Bransko constituend(am), paefigend(am) et assigand(am) duximus, prout praesentibus constituimus, praefigimus et assignamus. Qua propter generoso d(omi)no Alberto Siekluczki[1863], succamerario Drohicien(si), cap(i)t(ane)o Branscen(si), in absentia autem vicecap(ita)neo, auth(oritat)e S.R.M. et nostra, qua in hac parte fungimus mandantes pr(aese)ntibus hortamur, ut ad ip(su)m tempus diem et locum per mini(steria)les t(er)r(est)res in Bransko diebus forensibus et circa ecclias parochiales diebus festivis publicari et proclamari faciat., quatenus pro die et tempore praefixis sup(er) express(o) universi nobiles terrae Bielscen(sis), d(istri)ctus Branscen(sis), sese in locum assignatu(m) conferant et suis praesentiis adesse curent ibidemq(ue) de medio sui q(uatuo)r viros idoneos, sapientes et iuris non ignaros eligant et in officiu(m praenominati notariatus designari faciant ac tandem iux(ta) consuetudinem de more antiquitus observatam S.R.M. defferant, pro gra(tia) S.R.M., d(omi)ni n(ost)ri clementissimi ac sui debito officii g(e)n(er)osit(as) v(est)ra factura.

Dat(um) 26 iulii [*VII*] Lublini a. D. MDXCV [*1595*].

Janusz Zasławski, wojewoda podlaski, ręką swą.

CXXV/2. Protestacja szlachty o nieukończeniu wyboru kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 12 IX 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 74v-75. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 12 IX 1595 r.* [feria tertia post festu(m) Nativitatis Beat[a]e Virginis Mariae proxima a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo quinto].

[k. 74v] Przyszedszy osobami swemi do urzędu i do ksiąg teraźniejszych grodzkich brańskich urodzeni i ślachetni [*1*] Chrystof Brzozowski[1864], podkomorzy bielski, [*2*] Fabian Wyszeński[1865], podsędek ziemie bielskiej, [*3*] Bernard Brzozowski[1866], poborca ziemie bielskiej, [*4*] Maciej Boguskowski[1867], pisarz grodzki brański, [*5*] Gaspar Kosieński[1868], [*6*] Paweł Kaleczycki, [*7*] Jan Sadowski, [*8*] Michał, [*9*] Piotr, [*10*] Łukasz, [*11*] Jan, [*12*] Matusz

[1863] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1864] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Bernarda, sędziego grodzkiego brańskiego.
[1865] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[1866] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[1867] Maciej Boguszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1591-1600.
[1868] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.

Radzisewscy, [*13*] Maciej Niewierowski, [*14*] Wojcziech Klepacki, [*15*] Jan, [*16*] Stanisław Skolimowscy, [*17*] Mikołaj Brzeziński, [*18*] Andrzej Piotrowski, [*19*] Paweł Puchalski i wiele inszych ślachciców solen[n]iter się protestowali i opowiedali, iż dnia dzisiejszego będąc w kole elekcjej na pisarza przez j.m.p. wojewodę podlaskiego[1869] złożonej, aż do tego czasu, gdy się już dzień ku nocy nachylił bacząc rozróżnienie głosów na różne osoby podawających za elekty na pisarstwo i różne a niezgodne sententiae, wiela ich, nie mogli się zgodzić na czterech elektów i nie konkludowawszy tej elekcjej, ani się na żadną rzecz zgodziwszy, ale widząc niezgodę na inszy czas szczęśliwszy za złożeniem drugiej elekcjej przez j.m.p. wojewodę podlaskiego, tę elekcją odłożywszy rozesli się z koła elekcjej na zwykłem mie[j]scu smintarza[1870] kościoła brańskiego odprawowanej i tu prosto do grodu brańskiego [k. 75] przysli opowiedając i ptotestując się przed urzędem teraźniejszem grodzkiem brańskiem, ze jeśliżeby tam niektóre osoby w takiem rozróżnieniu głosów i rozerwaniu, i już prawie czasu niezwykłego, gdy już słońce zachodziło kogo za elekty mianować i podawać chcieli, tedy bez nich na nich, jako na ludzie wolne, nic stanowić ani im elektów podawać nie mogą, opowiedając się insuper chcąc kontradykować i przy tem czynić, jeśliżeby się tego kto nad prawa i wolności ich ważyć śmiał. Prosili, aby to ich opowiedanie i oświadczenie do ksiąg grodzkich brańskich było zapisane, czego urząd dopuścił.

CXXV/3. List szlachty ziemi bielskiej do króla Zygmunta III z przedstawieniem elektów wybranych na stanowisko pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 12 IX 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 76v-77. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 13 IX 1595 r.* [feria quarta post festu(m) Nativitatis Beatae Virginis Mariae proxima a. D. millesimo quingente(si)mo nonagesimo quinto]; ***Skrót****: ANK, ZZG, sygn. 18, s. 209*

[k. 76v] Sacra ac Serenissima Magestas Regia, et Domine, Domine Noster Clementissime!

Subiection(e) n(ost)ra fidelissima submissaq(ue) obsequia in gra(tia)m S.M. V(est)rae R. per quam reverenter co(m)mendamus. Cum sua veteri more ac consuetudine hoc in Regno a pallatino t(er)rarum pallatinatus Podlachiae[1871] vacan(te) off(ici)o notariatus t(er)rae

[1869] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1870] Smintarza = cmentarza.
[1871] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

Bielscen(sis) per decessum olim g(e)n(er)osi Petri Piethkowski[1872], notarii eiusdem terrae Bielscen(sis) ad diem duodecima(m) septembr(is) anni praesentis [*12 IX 1595*] ellectio nobis ad elligendum novum notarium indicta sit. Proinde nos dignitarii ac officiales et uniwersa nobilitas, totusq(ue) equestris ordo t(er)rae Bielscen(sis) ad diem p(rae)fatam a magnifico pallatino p(rae)finitam et assignatam huc in civitate Branscen(se), locum pro iudiciis exercen(dis) et conventib(us) cellebran(dis) a priscis temporibus consuetum, congregati, iuxta iura ac privilegia libertatesq(ue) Regni, unanimi et concordi in uniwersum consensu ellegimus quatuor viros nobiles ac generosos huius terrae [k. 77] incolas, bene possesionatos, iuris Regni peritos ac de R.P. bene meritos v(ideli)cet generosis Martinum Brzozowski[1873], subdapifer(em) Podlachiae, Tomam Rythel[1874], Bernardum Brzozowski[1875], Jacobum Falkowski[1876], quos ad obeund(um) praefatt(um) munus officii notariat(us) idoneos esse censimus eosdemq(ue) nostris S.M. V(est)rae R. praesentamus ac demisse rogamus, quatenus S.R.M. V(est)ra unum ex his quatuor, qua(m) huic officio potior(em) digniore(m)q(ue) arbitrabitur autoritate Sua R. ac l(itte)ris Sua M. approbet et confirmet. Factur(am) S.M. V(est)ram R., cum pro off(ici)o erga nos subditos suos debito, tum propter administran(dam) exequenda(m)q(ue) ab omnibus postulatam et expecta(m) iusticia(m) non dubitamus. Pro qua S.M. V(est)rae R. erga nos in p(rae)missis p(rae)stita clementia, Deum ter optimum maximum votis omnibus p(rae)camur, qui diu faeliciterq(ue) salvam ac incolumem superstem(que) hoc in Regno servaturus sit nobis S.M. V(est)ram R. cuius gr(ati)ae clemen(tiae)q(ue) fidelissima n(ost)ra obsequia ac fidem nostram submisse co(m)mendamus.

Datum in conventione particulari Branscen(si) ellection(is) novi notarii, die duodecima septembr(is), a. D. millesimo quingetesimo nonagesimo quinto [*12 IX 1595*].

S.M. V(est)rae R. subditi fidelissimi ac obsequentissimi, dignitarii et officiales nobilitasq(ue) totius t(er)rae Bielscen(sis) pro convent(i)on(e) ellection(is) novi n(ota)rii congregati.

[1872] Piotr Pietkowski, stolnik podlaski 1574-1575, wojski bielski 1582-1585, pisarz ziemski bielski 1585-1595, poborca ziemi bielskiej.
[1873] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1874] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[1875] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[1876] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

CXXV/4. Zeznanie szlachty o prawidłowym przebiegu sejmiku elekcyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 13 IX 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 76v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 13 IX 1595 r.* [feria quarta post festu(m) Nativitatis Beatae Virginis Mariae proxima a. D. millesimo quingente(si)mo nonagesimo quinto]*;* ***Skrót****: ANK, ZZG, sygn. 18, s. 209*

[k. 76v] Venien(tes) persona(lite)r ad officium et acta praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) generosi ac nobiles [*1*] Christopherus Brzozowski[1877], succamerarius terrae Bielscen(sis), [*2*] Melchior Kostro[1878], iudex t(er)r(est)ris, marsalcus infrascripti nego[tii] unanimiter ab omnibus libere et concordanter electus, [*3*] Albertus Tarusza[1879], pincerna Podlachiae, [*4*] Hieronimus Mienski[1880], [*5*] Adam Baykowski, [*6*] Andreas Niewierowski[1881], [*7*] Martinus Fascza[1882], [*8*] Leonardus[1883], [*9*] Adam[1884] Domanowsczi, [*10*] Petrus Mokrzeczki[1885], [*11*] Christopherus Markowski[1886], [*12*] Andreas Rytel[1887], [*13*] Nicodemus Wroczenski, [*14*] Martinus Pęski, [*15*] Adam Mienski[1888] nomine totius nobilitatis huius terrae Bielscen(sis) pro die conventionis pr(aese)ntis particularis electionis notarii t(er)r(est)ris Bielscen(sis) per illustrem ac magnificum Janusium[1889], ducem a Zasław[1890], pallatinum Podlachiae, legitime p(rae)fixa et assignata congregatt(i) de unanimi consensu omnium electio(ne)m super certas personas ad hocidem officium notariatus satis idoneos absq(ue) ulla con(tra)dictione inscriptis publicaverunt, ac p(rae)sentaver(un)t ad officium et acta praesentia

[1877] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[1878] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1879] Wojciech Tarusza, cześnik podlaski ok. 1590-1595.
[1880] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[1881] Andrzej Niewierowski (Niewiarowski), prawdopodobnie brat Walentego, komornika ziemskiego bielskiego.
[1882] Marcin Faszcza (Faszczewski), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[1883] Leonard (Lenart) Domanowski, prawdopodobnie syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego i brat Adama, podstolego podlaskiego.
[1884] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[1885] Piotr Mokrzecki, podpisek grodzki brański ok. 1573-1574, syn Siemiona, podwojewodziego nowogródzkiego.
[1886] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[1887] Andrzej Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1888] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[1889] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1890] Zasław, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie w obw. chmielnickim).

et hoc die hodierna actt(us) praesentis propter occasum solis et abreviatione(m) temporis, quod negotium ellectionis expediri non potuit, et ob hanc causam ad diem hodiernam de unamini [*sic*] consensu et voluntate omnium est transpositum ac translatum, hac ratione adiecta, ut ip(s)is ellecti inferius nominati p(rae)sentem ellectio(ne)m libere et concorditer expedita(m) autentice ex actis excepta(m) et descriptam, optimo ordine ad S.R.M. palam faciens et offera(n)t, atq(ue) unus absq(ue) alio nihil sibi plus in ea p(rae)rogativa et expectacione contra voluntatem et consensu(m) omnium tribuat, et ne aliquis eorum ex aliqua alia p(rae)sentacion(e) l(itte)ras confirmationis obtineat, S.R.M. humiliter p(rae)camur, quarum l(itte)rarum electionis series verborum eiusmodi sequitur: [– –][1891].

CXXV/5. Protestacja przeciwko kandydatom wybranym na urząd pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk, 13 IX 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 76. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 13 IX 1595 r.* [feria quarta post festu(m) Nativitatis Beatae Virginis Mariae proxima a. D. millesimo quingente(si)mo nonagesimo quinto].

[k. 76] Ad officium praesens, cui presidebat generosus Albertus Siekluczki[1892], succamerarius Drohicien(sis), capitaneus Branscen(sis), actaq(ue) praesentia capitanealia castren(sia) Branscen(sia) persona(lite)r venientes generosi Gaspar Kosinski[1893] et Mathias Boguskowski[1894], notarius castr(ensis) Branscen(sis), coram eodem officio suo et aliorum nobilium quam plurimorum, qui post non determinatam modo infrascripto ellectionem disceserunt, nominibus solen[n]iter protestati sunt in et contra g(e)n(er)osos Thomam Rythel[1895], Martinum Brzozowski[1896], subdapiferum Podlachiae et vicecap(i)t(ane)um Branscen(sem), Bernardum Brzozowski[1897], exactorem contributionis publicae t(er)rae Bielscen(sis), Jacobum Falkowski[1898] de eo, qui(a) ipsi in derogationem iurium publicar(um) oppressio(ne)mq(ue) libertatis ac p(rae)iudicium ipsorum protestantium aliorum nobilium,

[1891] Tu następuje tekst listu do króla.
[1892] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1893] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1894] Maciej Boguszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1591-1600.
[1895] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[1896] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1897] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[1898] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

dum nobilitas quam plurima et dignitarii officialesq(ue) terrae huius Bielscen(sis) die hestierna per magnificium [*sic*] Janusium[1899], ducem in Zasław[1900], pallatinum Podlachiae, pro conventione particulari ad eligendum notarium t(er)r(est)rem Bielscen(sem) in locum publicum et a priscis temporibus pu(bli)ccis [*sic*] negotiis consuetum convenerant et eosdem protestantes in eo ipso loco, pro electis in officium notariatus iuxta iura privilegiaq(ue) de ellectione officialium antiquitus sancita elegerunt, qua tandem ellectio ob tumultum et disparitatem votorum die per p(rae)fatum magnificum pallatinum assignata determinata non est et ita rebus disolatis et nihil certi de electis ad notariatum concluden(tes), iam post occasum solis nobilitas tota de loco publico domus suos discesit, generosus quoq(ue) Melchior Kostro[1901], officium suum marsalcale per nobilitatem totam ipsi ad faciendum ordinem votorum concessum, quo protunc fungebatur, in pr(aese)ntia totius nobilitatis deposuit, et eo renuntiavit, tum p(rae)nominati generosi Thomas Rythel, Martinus et Bernardus Brzozowsczy et Jacobus Falkowski habita quad(am) (uti p(rae)sumitur) mutua cointeligentia et conspiratione, cum g(e)n(er)osis et nobilibus Melchiore Kostro (qui viceversa officium praefatum marsalcale, quo superius abrenuntiaverat iterum privatim reassumpsit), Christophero Brzozowski[1902], succamerario, Alberto Tharusza[1903], pincerna terrae Bielscen(sis), Martino Fascza[1904], Leonardo[1905] et Adamo[1906] Domanowskie, Christophero Markowski[1907], Andrea Rythel[1908], Nicodemo Wroczinski, Adamo Mi[e]nski[1909] ac aliis nobilibus sibi ad infra(scri)pta coadeuntis post eiusmodi mo(do) p(rae)misso non determinatam electio(ne)m, iam post occasum solis, non in loco publico neq(ue) habito im(m)o in hospitiis iuxta velle et placitum suum oprimendo libertates publicas facta tanquam de consensus totius nobilitatis transportation(e) et translation(e) actus praefatt(is) ellectionis

[1899] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1900] Zasław, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie w obw. chmielnickim).
[1901] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1902] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Bernarda, sędziego grodzkiego brańskiego.
[1903] Wojciech Tarusza, cześnik podlaski ok. 1590-1595.
[1904] Marcin Faszcza (Faszczewski), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[1905] Leonard (Lenart) Domanowski, prawdopodobnie syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego i brat Adama, podstolego podlaskiego.
[1906] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[1907] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[1908] Andrzej Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.
[1909] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

in diem crastinum de quo in loco publico nulla mentis fuerat eundem in electos notariatus ter(r)ae Bielscen(sis) nominaver(un)t et elegerunt, et pro electos die eodem publicaverunt per oblatam(que) ad acta capitanealia castr(ensia) Branscen(sia) obtulerunt.

CXXV/6. Relacja o złożeniu pozwu przeciwko Melchiorowi Kostro, marszałkowi sejmiku elekcji kandydatów na pisarza ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 152v-153. Oblaty dokonał woźny Abraham Jarząbek 2 X 1595 r.* [feria secunda post fest(um) sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. mille(si)mo quinge(ntesi)mo nonage(si)mo quinto].

[k. 152v] Ministerialis Regni generalis honestus Abraham Jarząbek de Czachy[1910] de cuius autentico et iur(ame)nto exproductis off(ici)o pr(aese)ns constat, coram eode(m) off(ici)o et actis pr(aese)ntibus cap(itanea)libus castren(sibus) Branscen(sibus) personal(ite)r stans in vim suae verae ac fidelis rell(ati)onis per eum ubivis locorum off(ici)ose facien(dae) palam reco(gnov)it, quia ips(s)e cit(ati)onem l(itte)ralem sub titulo S.R.M. scriptam, sigillo t(er)rae Bielscen(sis) com(m)unitam ad iudicia ordinaria generalia tribunalis Regni Lublinen(sis) prox(im)e cellebran(da) spectan(tem), ex p(ar)te et ad insta(ntia)m gen(er)osorum Gaspar(is) Kossiensky[1911] et Matiae Boguskowsky[1912], notarii castren Branscen(sis), actor(um), super genosum Melchiorem Kostro[1913], marsalcu(m) a nobilitate totae t(er)rae Bielscen(sis) ad elligendum novu(m) n(ota)rium t(er)r(est)rem Bielscen(sem) congregata ad faciendum ordinem votoru(m) electum, de eodem off(ici)o ac bonis eius omnibus citatum pro eo, quia ip(s)e ex(iste)ns marsalcus per totam nobilitate(m) t(er)rae Bielscen(sis) (uti praemissum est) pro eligendo novo n(ota)rio die per magni(fi)cum Janusium[1914], ducem a Zasław[1915], pallatinum Podlasen(sem), assignat(a) ad locum publicorum negotioru(m) a priscis temporibus confectum congregat(am) ad faciendum ordinem in votis ead(emq(ue) conscriben(dis) libe(re) et una(ni)miter electus, quo officio suo die eadem usq(ue) ad occasum solis tempus negotiorum publicorum cesandorum fungebatur, quod tandem officium suum, quoniam post

[1910] Czachy (Czahy), wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie Czaje-Wólka i Czaje-Bagno, pow. wysokomazowiecki oraz Czaje, pow. siemiatycki), w XVI w. posiadłość Kosińskich.
[1911] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1912] Maciej Boguszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1591-1600.
[1913] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1914] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1915] Zasław, miasto nad Horyniem w woj. wołyńskim (obecnie na Ukrainie w obw. chmielnickim).

occasum solis disparitas votor(um) in nominatione electorum inter nobilitatis totam interesserat, in pr(aese)ntia totius nobilitatis deposuit, et eodem sese abrenuncia(vi)t, atq(ue) electionem in aliud t(em)p(us) [k. 153] felici(us) per p(rae)fatum magni(fi)cum pallatinum assignan(dus) una cu(m) aliis officialib(us), nobilitateq(ue) tota transtullit, qua depositione off(ic)ii sui atq(ue) translatione in aliud tempus per magni(fi)cum pallatinu(m) Podlasen(sem) assignan(dus), iidem actores et alii qua(m)plurimi no(bi)les asecurati domus suas sese contul(e)r(un)t, extunc ip(s)e habita quad(am) (uti p(rae)sumitur) cointeligentia cum gen(er)osis Toma Rytel[1916], Martino[1917], subdapifero Podlasen(si), Bernardo[1918], exactore t(er)rae Bielscen(sis), Brzozowskiemi et Jacobo Falkowsky[1919], et aliis nob(ilib)us in prot(estati)one actoru(m) nominatis, cu(m) quibus r(ati)one p(rae)missoru(m) actoribus p(rae)fatis et aliis nob(ilib)us reservantur actiones agendi, facta quasi de co(n)sensu totius nobilitatis, uti in oblata actus electionis asserta, per ip(su)m asseritur, in diem crastinum electionis translatione, de quo in loco pu(bli)co nulla mentio fuerat, iterum munus p(rae)fati off(ci)ii privatim reasumpsit, eoq(ue) ultra debitum off(ic)ii sui in loco privato in hospiciis functus est, in eo, quod cum sup(ra)nominatis suis adherentibus, aliisq(ue) nob(ilib)us in prot(estati)one eadem descriptis assertos electos in notariat(um) t(er)r(est)r(e)m Bielscen(sem) v(ideli)cet p(rae)fat(os) generosos Tomam Rytel, Martinu(m) et Bernardum Brzozowskie ac Jacobum Falkowski con(tra) iura libertatesq(ue) no(bi)lium, im(m)o in oppressionem eorundem illegi(ti)me in loco privato ellegit, nomina(vi)t et per oblatam in acta castren(sia) Branscen(sia) obtulit, eorund(em) actoru(m) (qui etiam in electos per nobilitatem totam quamplurimam in loco publico iuste et iuridice unanimiter absq(ue) contradictione nominati fuerat) voces electionis suffoca(vi)t, per quod metas off(ic)ii sui p(rae)fati excessit, ad videnд(um) quoq(ue) et audiendum actu(m) totu(m) praefatae assertae electionis per ip(su)m nulliter no(n) competen(ter), uti in eo actu electionis aseritur, absolutum per iudi(ci)u(m) p(rae)fatum tribunalis Regni cassari ac eundem cit(at)um in damnis subsequut(is) quae con(tra) ip(su)m ex eius interesse ad decem millia marc(arum) gr(ossoru)m Polon(icalium) aestimantur convinci cit(ati)one ip(s)a de praemissis abundius obloquen(tur), sabbato prox(im)e pr(aeteri)to post festum sancti Michaelis Archangeli [*30 IX 1595*] in bonis citati

[1916] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[1917] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[1918] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[1919] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

Kostri[1920] posuit et exportavit, de positioneq(ue) eiusde(m) cit(ati)onis consorti citati ad noticia(m) debita(m), ut iuris est, publicavit. De quo eiusmodi suam expressam ide(m) mini(steria)lis ad acta p(rae)sentia fecit rellationem.

CXXV/7. Manifest nowych urzędników: sędziego i pisarza ziemskich bielskich, dotyczący nieobecności wojewody i kasztelana podlaskich podczas obejmowania urzędów i niemożności złożenia przysiąg na urzędy, Brańsk, 2 X 1595 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 154-154v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 2 X 1595 r.* [feria secunda post fest(um) sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. mille(si)mo quinge(ntesi)mo nonage(si)mo quinto]*; **Skrót:** ANK, ZZG, sygn. 18, s. 253-254*[1921].

[k. 154] Generosi Melchior Kostro[1922], iudex, Tomas Rytel[1923], notarius, t(er)r(est)res Bielscen(ses) a S.R.M. dati et confirmati ad off(iciu)m pr(aese)ns actaq(ue) castren(sia) Branscen(sia) personaliter venientes solen(nite)r coram eodem off(ici)o sunt manifestati prot(esta)ti(que), quia ip(s)i generosi Melchior Kostro, iudex, Tomas Rytel, n(ota)rius t(er)r(est)res Bielscen(ses) nuper ad officia sua iudicatus et notariatus legime electi et per S.R.M. confirmati ex debito eiusmodi muneri officii sui iudicatus et notariatus die hod(ie)rna s(cili)cet f(e)r(i)a secunda post festum sancti Michaelis Archangeli prox(im)a [*2 X 1595*], qua die t(e)r(mi)ni t(er)r(est)res Branscen(ses) t(er)rae Bielscen(sis) ex praescri(pti)o constitionu(m) publicaru(m) iudican(di) incider(u)nt huc ad oppidum Bransk veneru(n)t et personaliter comparuer(un)t iuramentaq(ue) ex iuris publici observantia super sua officia iudicatus et notariatus praestare ad exercen(da)q(ue) eadem offi(ci)a sua procedere et eisdem satisfacere parati erant. Sed quoniam incertum qua de causa illustris [k. 154v] ac magni(fi)cus dominus pallatinus Podlachiae[1924] ex(iste)ns certificatus lit[t]eris ab officialibus et equestri ordine t(er)rae Bielscen(sis), nec generosus castellanus eiusdem pallati(natu)m Podlachiae[1925] licet quidem privatas rationes de suo non adwentu, quae iuri com(m)uni non convenieba(n)t certiores fecit ad suscipien(da) p(rae)fata iuramenta ab officialibus modernis super eorund(em)

[1920] Kostry, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[1921] Skrót dotyczy tylko oblat przywilejów na urzędy.
[1922] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1923] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[1924] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[1925] Stanisław Krasiński, chorąży płocki 1583, kasztelan ciechanowski 1586-1590, kasztelan sierpski 1590-1593, kasztelan podlaski 1593-1596, kasztelan płocki 1596-1600, wojewoda płocki 1600-1617, starosta błoński.

officia non adfueru(n)t. Propter quos iidem moderni officiales super sua officia iudicatus et notariatus nullomo(do) p(rae)stare, nec t(e)r(mi)nos cellebrare potera(n)t, ideo de his omnibus quae per ipsor(um) non steteru(n)t, quo munus termini p(rae)fati t(e)r(est)res Bielscen(ses) cellebrarentur off(ici)o pr(aese)nti cap(itanea)li castren(si) Branscen(si) t(er)rae Bielscen(sis) aliisq(ue) officialibus ter(restr)ibus, nec non plurima nobilitate ad hu(n)c actu(m) et t(e)r(mi)nos ip(s)os incidentes congregat(a) sol(en)n(ite)r iterum atq(ue) iterum su(n)t prot(esta)ti. [– –][1926].

CXXV/8. Protestacja przeciwko nowym sędziemu i pisarzowi ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1595 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 80, k. 155v-156. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 2 X 1595 r.* [feria secunda post fest(um) sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. mille(si)mo quinge(ntesi)mo nonage(si)mo quinto].

[k. 155v] Generosi Caspar Kosinski[1927] et Matias Boguskowski[1928], notarius castren(sis) Branscen(sis), ad officiu(m) praesens cui praesidebat g(e)n(er)osus Albertus Siekluczki[1929], succam(era)rius Drohicien(sis), capitaneus Branscen(sis), actaq(ue) capitanealia castren(sia) Branscen(sia) personaliter venientes, quamprimum sibi certo constaret, quod generosi Melchior Kostro[1930] et Tomas Rytel[1931] l(itte)ras quasdam S.R.M. confirmationis, ip(s)e Melchior Kostro super off(ici)u(m) iudicat(us), Tomas vero Rytel super notariatu(m) t(er)r(est)res Branscen(ses) t(er)rae Bielscen(sis) [*sic*] ad officium praesens obtulerunt et easdem per oblata(m) ad acta p(raese)ntia ingrosandas produxer(u)nt, coram eode(m) officio suo et aliorum nobiliu(m) quamplurimorum nominibus, inheren(tes) prioribus suis prot(esta)t(i)onib(us) contra electiones illegittimas ab certorum officialium factas, denuo solenniter protestati ac manifestati sunt de eo, quemadmodum asserti officiales habita cointelligentia et conspiratione cu(m) certis personis in prote(sta)tionibus priorib(us) nominatis non more solito et antiquo, im(m)o con(tra) iuris com(m)unis praescriptum electiones oppressionemq(ue) iurium publicoru(m) et libertatum im(m)unitatu(m)q(ue)

[1926] Dalej następuje tekst obu pism.
[1927] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1928] Maciej Boguszkowski, pisarz grodzki brański ok. 1591-1600.
[1929] Wojciech Sieklucki, podkomorzy drohicki 1588-1596, starosta brański 1595-1596.
[1930] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1931] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

nobiliu(m), tu(m) et vocum liberorum illorumq(ue) nobilium in electione libere cu(m) rationib(us) [k. 156] iuridicis facturum, quodam novo practicato modo assertas ellectiones illegitime absolverunt et absolvi curaverunt, sic quoq(ue) super officia sua illegitime acquisita l(itte)ras confirmationis a S.R.M., ip(s)e quidem Melchior Kostro super iudicatum, Tomas vero Rytel super notariatum ad male narrata illorum apud S.R.M. obtinuerunt, protestando con(tra) ip(s)os de nullitate tam assertarum electionum illorum, qua(m) et con(tra) minus legitimam l(itte)rarum asserta(ru)m confirmation(em) ad male narrata illorum obtentionem offerendo sese cum ipsis ratione praemissorum iure acturos velle.

CXXV/9. Manifest braci Irzykowiczów o złożeniu bez ich zgody protestacji przeciwko nowym sędziemu i pisarzowi ziemi bielskiej, Brańsk, 3 I 1596 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 14, k. 132v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim3 I 1596 r.* [feria quarta p(ost) festum Circumcissionis Christi Domini proxima a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo sexto].

[k. 132v] Przyszedszy obecznie do urzędu i akt grodzkich brańskich urodzony Przecław Irzykowicz[1932] z Dzięciołowa[1933], imieniem swem i braciej swych rodzonych, to jest urodzonych Hieronima[1934], Jana[1935], Krzystofa[1936], Bartosza[1937], Zygmunta[1938] Irzykowiczów, oświadczał się, dowiedziawszy się o niejakich protestacjach i kontradykcjach przez urodzonego Kaspra Kosińskiego[1939] imieniem ich uczynionych przeciw urodzonym Melchiorowi Kostrowi[1940] na urząd sędztwa ziemskiego, Tomasza Rytela[1941] [*sic*] na urząd pisarstwa ziemskiego obranym, jakoby o niewłasne a nie wedle praw pospolitych obranie ich na te urzędy, któremu oni tych protestacyj i kontradykcjej czynić i do akt odnosić nie zlecali, ani onego i żadnego inszego o to żądali i o tych protestacjach imieniem tych to urodzonych Irzykowiczów uczynionych nie chcą nic wiedzieć ani ich przyznawają, i owszem, wiedząc o

[1932] Przecław Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1933] Dzięciołowo, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Szczyty-Dzięciołowo, pow. bielski), w XVI w. posiadłość Irzykowiczów.
[1934] Hieronim Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1935] Jan Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1936] Krzysztof Irzykowicz, wojski brzeski 1601-1612, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1937] Bartosz (Bartłomiej) Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1938] Zygmunt Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[1939] Kasper Kosiński, podstarości drohicki 1593-1594, poborca ziemi drohickiej, bratanek Adama, kasztelana podlaskiego.
[1940] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[1941] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

zgodnech elekcjach (o których wiedzieli, lecz prze[z] pilne sprawy swe na nie przybydź nie mogli), jednak, że tych to pomienionych elektów, urodzonych Malchera Kostra, sędziego, Tomasza Rytela, pisarza, ziemskich, zgadzając się w tem z inszemi pany bracią, obywatelmi ziemie bielskiej, za właśnie obrane urzędniki ziemskie, słusnie i wolnie obrane, a przez K.J.M. konfirmowane przyznawają, przyjmują i przyznawać chcą, nie chcąc nic przeciw im kontradykować. Którą protestacyją prosił, aby urząd przyjął, czego onemu urząd nie bronił, owszem, onę przyjął.

CXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), II/III 1596 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 18 I 1596 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 20 III 1596, sejmiki przedsejmowe na II/III (ASWK, t. I, s. 205; ASWL, t. I. s. 131)) Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów na sejm warszawski. Jednym z nich był Krzysztof Brzozowski, podkomorzy ziemi bielskiej[1942]*. Nie znaleziono akt tego sejmiku.*

[1942] *Rozgraniczenie wojewodztw podlaskiego z wojewodztwem brzeskim i powiatem grodzińskim*, VC, t. 2, vol. 2, s. 233; J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 265; *Posłowie ziemscy*, s. 375; M. Pieńkowski, *Chronologia*, s. 88.

CXXVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 7 I 1597 r.

Jan Wodyński kasztelan podlaski uniwersałem datowanym w Międzylesiu, 24 XI 1596 r., zwołał sejmik elekcyjny celem wyboru kandydatów do urzędu sędziego ziemskiego drohickiego. Nie odnaleziono dokumentów dotyczących tego sejmiku. Król 7 II 1597 r. mianował sędzią ziemskim drohickim Macieja Pobikrowskiego, pisarza ziemskiego drohickiego.

CXXVII/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego zwołujący sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej, Międzylesie, 14 XI 1596 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 104, k. 259-260. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Wojciech Kuczyński. Brak daty oblaty.*

Jan Wodyński na Międzylesiu kasztelan podlaski.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, ur. szlachetnym pp. dygnitarzom i rycerstwu w województwie podlaskiem, powiatu drohickiego obywatelom, życzliwość braterską pilnie zaleciwszy, oznajmuję do wiadomości niniejszem uniwersałem mojem to odnoszę.

Ponieważ za postąpieniem mojem, z łaski KJM PNM, na kasztelanię podlaską i po rezygnacjej [z] sądów ziemskich drohickich[1943] przez mię publice do rąk uczynionej, jmp. wojewoda podlaski[1944] iuxta […][1945] sześciu niedziel dla pewnych przyczyn i odległości bytności swej w województwie podlaskiem elekcjej na obranie sędziego nie złożył, zaczem w niesądzeniu roków, sprawiedliwości świętej przewłoka się dzieje.

Przeto ja przychylając się do prawa pospolitego i aby w dyspozycjej powinności mej senatorskiej nic nie schodziło, o com też i od wm., wszech obywatelów powiatu drogickiego wielekroć, tak na roczech grodzkich drogickich, jako in aliis publicis locis był rekwierowan, authoritate mea senatoria czas tej elekcjej na obranie sędziego drogickiego pro die septima ianuarii, to jest nazajutrz po święcie Trzech Królów w roku blisko przyszłym, na miejscu głównem województwa podlaskiego w Drogiczynie składam i naznaczam.

I aby tym prędzej i dostatecznie [czas] tej elekcjej [k. 260] do wiadomości przyszedł, rozkazałem ten uniwersał mój w głównym mieście Drogiczynie i po innych tego powiatu

[1943] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki od 1591 r., 23 IX 1596 r. awansował na kasztelana podlaskiego. Później był wojewodą podlaskim.
[1944] Ks. Janusz Zasławski wojewoda podlaski 1591-1604, później wojewoda wołyński.
[1945] 3 słowa nieczytelne.

miasteczkach i parafiach obwołać i to obwołanie pospołu z uniwersałem do grodu drogickiego do aktykowania odesłać. Co dla świętej powinności ręką swą własną podpisuję i pieczęć swą przycisnąć rozkazałem.

Dan w Międzylesiu[1946], die vigesima quarta mensis novembris a. D. 1596.

Jan Wodyński na Międzylesiu, kasztelan podlaski ręką swą.

[1946] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).

CXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1597 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 5 XII 1596 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 10 II 1597 r., sejmiki przedsejmowe na 15 I 1597 r. (Druk: ASWPiK, t. I, s. 198). Nie odnaleziono uniwersału ani instrukcji królewskiej skierowanych do ziemi drohickiej.

CXXVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1597 r.

Rkp. 1: *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 104, k. 284-287. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 16 I 1597 r. (f. 5 a. foestum s. Priscae) dokonali: Wojciech Mleczko Skopowski cześnik podlaski, Kasper Kosiński, Krzysztof Miłkowski i Jan Przesmycki.*

Rkp 2:. *ANK ZZG, 30, s. 118-119. Informacja o wysłuchaniu posła królewskiego Łukasza Górnickiego starosty tykocińskiego, uchwaleniu instrukcji poselskiej, wyborze posłów na sejm: Hieronima Irzykowicza podkomorzego drohickiego i Adama Olędzkiego wojskiego mielnickiego. XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego.*

Instrukcja ichm. pp. posłom przez nas wszech obywatelów powiatu drogickiego, którzyśmy się na ten czas zjachali dobrowolnie, od wszech obranym, to jest ichm. pp. Hieronimowi Irzykowiczowi[1947] z Bacik[1948] podkomorzemu drogickiemu, a Adamowi Olędzkiemu[1949] wojskiemu mielnickiemu na sejm walny koronny warszawski blisko przychodzący spisana i w ten sposób podana, jako jest niżej.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo ziemie drogickiej, którzyśmy się na sejmik dzisiejszy powiatowy, przez JKM złożony, do Drogiczyna zjachali i zgromadzili, wysłuchawszy z pilnością dostatecznie p. posła JKM, p. Łukasza Górnickiego[1950] starostę tykocińskiego, tak instrukcją JKM PNM dobrze zrozumiawszy, artykuły, z których iż na ten sejm deliberacja być ma, zleciliśmy pp. posłom naszym, dając ichm. plenariam et omnimodam facultatem [k. 285] ac potestatem o dobrem RP, i o potrzebach, także też i obmyślawaniu jej wespołek z wszytkiemi pp. posły inszych województw, namówić, czynić, za równo stanowić i porozumiewać się spolnie i zgodnie. Pp. posłowie nasi mają nie czynić nic jeden przez drugiego.

[1947] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz, podkomorzy drohicki 1596-1613.
[1948] Baciki, wieś w ziemi mielnickiego woj. podlaskiego (dziś Baciki Bliższe, Baciki Średnie i Baciki Dalsze w pow. siemiatyckim woj. podlaskiego).
[1949] Adam Olędzki wojski mielnicki 1593-1603, później sędzia ziemski i starosta drohicki.
[1950] Łukasz Górnicki pisarz, sekretarz Zygmunta Augusta i Stefana Batorego, starosta tykociński i wasilkowski.

Naprzód o obronie RP, jako by od teraźniejszych i na potym niebezpieczeństw cała być mogła, zabiegać mają. Ażeby rządna i potrzebna obrona namówiona była, wedle podania JKM, na przyszłem sejmie, przymawiać się do tego mają.

A mianowicie do ligi[1951] z innemi pany chrześcijańskiemi przystąpić pozwalamy. Wszakże z warunkami takiemi [aby] była, jakobyśmy miasto bezpieczeństwa w ojczyźnie naszej, wielkie zatrudnienie i, uchowaj Boże, upadek nie przyszły.

A zatym i de nervo belli, bądź liga dojdzie, albo nie dojdzie, jako ex oneribus potrzeba RP pokaże, radzić i stanowić pozwalamy. I jeśliby, strzeż Boże, które województwa contrarium co w tej mierze czynili, z temi się zgadzać mają, którzy będą chcieli zadzierżeć całość i bezpieczeństwo tej Korony.

I do poboru [k. 285v.] gdzieby przyszło dla własnej obrony RP, pozwalamy tym sposobem, gdzieby się wszytkie województwa zgodziły. A, czego Boże uchowaj, gdzieby które województwo, albo dwoje, nie postąpiło, tedy pp. posłowie na to nie dbając, na niezgodę dwu województw, mają przy tych zostać, którzy całość RP zachować chcą z warunkiem i szafunkiem na obronę RP sposobem zgody tychże województw.

Województwa koronne i WKL zatrzymane pobory aby wydali do skarbu RP.

Pactis conventis aby się in toto dosyć stało, domagać się mają pp. posłowie.

Komisja województwa podlaskiego z województwem brzeskiem i [powiatem] grodzieńskiem aby doszła. A iż konstytucja[1952] niedoskonała była tego przeszłego sejmu, a to z tej miary, że się senatorów koronnych w niej nie napisało, tedy takiem sposobem mają czynić w konstytucjej przyszłej, według instrukcjej podanej pp. posłom na przyszłem sejmie.

Także województwo mazowieckie aby z podlaskim [k. 286] miało rozgraniczenie.

Statut Litewski[1953], iż jest przeciwko związkom uniej uczyniony, któremu, iż nie jest aprobowany konstytytucją, aby był penitus zniesiony.

Także i ich peresudy[1954], iż są z wielką angaryją szlachecką, aby byli zniesione.

[1951] Chodzi o kolejną próbę zawiązania ligi państw katolickich przeciwko Imperium Osmańskiemu, pod auspicjami papiestwa i Cesarstwa.
[1952] Konstytucja sejmu warszawskiego z 1596 r.: *Rozgraniczenie województw podlaskiego z województwem brzeskim i powiatem grodzieńskim*. VC, t. II, vol. 3, s. 232-233.
[1953] III Statut Litewski – kodeks prawny zatwierdzony przez Zygmunta III na sejmie koronacyjnym w Krakowie w 1588 r., obowiązujący na terenie WKL.
[1954] Opłaty sądowe pobierane w WKL.

O wybrańce, aby tak w Koronie, jako i WKL, aby ich pp. starostowie privatos usus nie używali. Secus czyniący ipso facto ma tenutam utracić. O co forum na Trybunał inter causas officii, koronnemu w Koronie, a WKL w Litwie.

Liczbę Mielniczanie czynić mają przed rycerstwem indigenatum, aby szło suo ordine, secund(um) leges Regno Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae.

Przychylając się do konstytucjej a. 1563 de iuditiis ultimae instantiae[1955] ad preterita et futura referując, roki ziemskie i grodzkie wszelakie pod sądzeniem Trybunału województwa samemu województwu mają ustępować sub nullitato, gdzieby sądzone byli pod województwem.

Liczbę pp. podskarbiowie[1956] tak koronny, jako litewski, aby skutecznie na tem przyszłem sejmie czynili.

Woriskie [sic] ziemne i wodne, także i targowe [k. 286] wójtowskie i podstarościego aby byli zniesione, gdyż sam wielka angaria się dzieje.

Annaty aby dochodziły na obronę RP według dawnego zwyczaju i konstytucjej o tym uczynionej.

Salaria collegar(um) iuditii terr(estr)is et castren(sis) w Podlaszu aby takie brane było jako w Mazowszu i w konstytucjej jest opisane a. 1578[1957], sub poena centu(m) marc(arum) na Trybunale perempto repetenda, per medium iuditii Tribunali et partii actoreae.

Sprawa jejmości p. wojewodziny mazowieckiej[1958] iż jest ukrzywdzona od ichm. pp. wojewodziców mazowieckich[1959], aby była sądzona, mają się domagać pp. posłowie.

Przyczynić się mają pp. posłowie do KJM za p. Pawłem Raczkiem wojskiem drogickiem[1960] o zasłużone.

Pp. trybunalistowie aby powinni byli sądzić i praesentes być w Trybunale, wejrzeć wszytkiem, zwłaszcza w sprawach RP.

[1955] Konstytucja sejmu piotrkowskiego 1562/63 r. *Ordinatio et constitutio novorum iudiciorum [15 marca 1563 r.]*. VC, t. II vol. 1, s. 109-111.

[1956] Jan Firlej starosta lubelski, podskarbi wielki koronny; Dymitr Chalecki podskarbi wielki litewski.

[1957] Konstytucja sejmu z 1578 r., powołująca Trybunał Główny Koronny, pkt. 21, *Opatrzenie sędziów*. VC, t. II, vol. 1, s. 411.

[1958] Katarzyna z Kosińskich 1-o v. Wodyńska, druga żona Stanisława Kryskiego wojewody mazowieckiego (zm. 1595).

[1959] Piotr, Wojciech i Feliks Kryscy, synowie Stanisława wojewody mazowieckiego z pierwszej żony, Małgorzaty z Uchańskich.

[1960] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.

Ufając ichm. pp. posłom, braciej naszej, których-jeśmy do wiary i pilności w zasługach RP we wszytkiem uznali i dozwalali, daliśmy ichm. ten nasz kredyt z pozwoleniem nas wszytkich. [k. 287] Na co się z ichm. pewne osoby za zleceniem nas wszytkich podpisały, którem-echmy poruczyli do akt grodzkich drogickich ad acticand(um) odnieść.

Działo się w Drogiczynie, na zgromadzeniu sejmiku powiatowego obierania posłów, dnia 15 stycznia r. 1597.

Zasławski[1961] wojewoda podlaski, starosta tyszowiecki mp.; Albertus Mleczko[1962] pincerna Podlachiae mp.; Mathias Pobikrowski[1963] pisarz ziemie drogickiej mp.; Kasper Kosiński z Bryków[1964] ręką swą własną; Apolinary Skiwski.

[1961] Ks. Janusz Zasławski wojewoda podlaski 1591-1604, później wojewoda wołyński.
[1962] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610, później podkomorzy drohicki.
[1963] Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki 1588-1597, następnie sędzia ziemski drohicki.
[1964] Bryki (Wysokie) wieś w ziemi drohickiej, obecnie w pow. wysokomazowieckim woj. podlaskiego.

CXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 I 1597 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Krakowa 5 XII 1596 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 10 II 1597, sejmik przedsejmowy na 15 I 1597 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Marcina Brzozowskiego starostę brańskiego i podstolego podlaskiego oraz niewymienionego z imienia Rytela (zapewne Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego)[1965]*. Nie znaleziono akt tego sejmiku*

CXXIX/1. Notatka o przyjęciu uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 16 XII 1596 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 16, k. 293v-294. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Jakuba Kalnickiego 16 XII 1596 r.* [feria s(e)c(un)da post faestum sanctae Luciae Virginis prox(ima) a. D. millesimo quingentesimo nonagesimo sexto].

[k. 293v] Ad officium p(raese)ns capitaneale castren(se) Branscen(se), cui praesidebat g(e)n(er)osus Martinus Brzozowski[1966], capitaneus Branscen(sis) et subdapifer Podlachiae, et acta eiusdem officii capitan(ealia) personaliter veniens nobilis Jacobus Kalniczki obtulit ad hocidem officium lit[t]eras S.R.M. impressas indictionis ac [k. 294] designationis conventus generalis Warszowiae pro die decima mensis februarii [*10 II 1597*], particularis vero in Bransko pro die decima quinta ianuarii proxime ventur(i) [*15 I 1597*] inciden(tis). Quasquidem lit[t]eras hocidem officium supraspecificatu(m) cu(m) ea qua decet reverentia suscepit, ac officialibus terrestribus terrae huius Bielscen(sis), iis quibus interest transmissit.

[1965] *Il secondo soggiorno a Varsavia (5 febbraio – 26 marzo 1597)*, [w:] *I due soggiorni del card. legato E. Caetani a Varsovia (1596–1597)*, [ed.] J. W. Woś, Firenze 1982, s. 100.

[1966] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

CXXX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 2 IV 1597 r.

Jan Wodyński kasztelan podlaski uniwersałem datowanym w Krześlinie, 12 II 1597 r. zwoływał sejmik elekcji kandydatów na funkcję pisarza ziemskiego drohickiego na 2 IV 1597 r. Sejmik nie doszedł do skutku. Nie odnaleziono dokumentów dotyczących tego sejmiku.

CXXX/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego z Krześlina, 12 II 1597 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 104, k. 320-321. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Ostojski 15 II 1597 r. (sabb. in crastino s. Valentini).*

Jan Wodyński z Międzylesia kasztelan podlaski.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, ur., szlachetnem pp. dygnitarzom, urzędnikom i rycerstwu w województwie podlaskiem, powiatu drogickiego obywatelom, życzliwości swe braterskie pilnie zaleciwszy, oznajmuję i do wiadomości niniejszym uniwersałem mojem to odnoszę.

Ponieważ za postąpieniem mojem z łaski JKM PNM na kasztelanię podlaską i po rezyganacji [z] sądów ziemskich drogickich przez mię, prae(ceden)do tego urzędu uczynionej, postąpiłem[1967].

Zaczem iż jmp. Pobikrowski pisarz ziemski przeszły drogicki z łaski KJM, będąc między czteroma elekty, sądy ziemskie drogickie przyjął[1968]. Co ja upatrując, żeby sprawiedliwość święta, której iż commodum [k. 320v.] przez kilka czasów dla pewnych przyczyn nie odnosili, ubliżenia nie miała niedościem, w tem post Conductionis Paschae[1969]. I pod tę niebytność jmp. wojewody podlaskiego[1970] dla pilnych spraw RP tu napotka. A że ku temu mając tę powinność z prawa pospolitego pozwoloną do której się przychylając, aby w dyspozycjej powinności mojej senatorskiej nic nie schodziło. Przy czym tem więcej sprawiedliwości świętej suu(m) arbitr(um) ordin(em) odnosiła authoritate in ea senatoria.

Czas tej elekcjej na obieranie pisarza drogickiego ziemskiego pro die 2 aprilis, to jest na środę po kwietnej niedzieli blisko przyszłą w mieście głównem województwa podlaskiego w Drogiczynie składam i naznaczam. I aby tem prędzej i dostateczniej tej elekcjej czas do

[1967] Jan Wodyński sędzia ziemski drohicki od 1591 r., 23 IX 1596 r. awansował na kasztelana podlaskiego. Później był wojewodą podlaskim.
[1968] Maciej Pobikrowski pisarz ziemski drohicki od 1588 r., 7 II 1597 r. uzyskał awans na urząd sędziegi ziemskiego drohickiego.
[1969] Po 13 IV.
[1970] Ks. Janusz Zasławski wojewoda podlaski 1591-1604, później wojewoda wołyński.

wiadomości wszech wm. przyszedł, rozkazałem ten uniwersał mój w głównym mieście Drogiczynie i po inszych tegoż powiatu miasteczkach i parafiach obwołać i to obwołanie pospołu z uniwersałem do grodu drogickiego dla aktykowania odsyłać. [k. 321] Co dla więtszej pewności ręką swą własną podpisuję i pieczęć swą przycisnąć rozkazałem.

Działo się w Krześlinie[1971], 12 II a. D. 1597.

Jan Wodyński na Międzylesiu[1972], kasztelan podlaski ręką swą.

[1971] Wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. siedleckim woj. mazowieckiego.

[1972] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).

CXXXI. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 9 VII 1597 r.

Jan Wodyński kasztelan podlaski uniwersałem datowanym w Krześlinie, 28 V 1597 r. zwołał sejmik elekcji kandydatów na pisarstwo ziemskie drohickie do Drohiczyna, na 9 VII 1597 r. Nie odnaleziono dokumentów dotyczących tego sejmiku.

CXXXI/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego zwołujący sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej, Krześlin, 28 V 1597 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 104, k. 485v.-486v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Piotr Zakrzewski. Brak daty oblaty.*

Jan Wodyński[1973] na Międzylesiu[1974], kasztelan podlaski.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy urzędnikowską chętną, szlachetnym pp. dygnitarzom, urzędnikom i rycerstwu w województwie podlaskiem, powiatu drogickiego obywatelom, życzliwości swe braterskie pilnie zaleciwszy, oznajmuję i do wiadomości tem niniejszem uniwersałem mojem to odnoszę, iż ta elekcja, dla pewnych przyczyn, na pisarza ziemskiego drohickiego[1975] nie doszła. To ja upatrując, żeby sprawiedliwość święta, której czcić należy, przez kilka czasów dla pewnych przyczyn niedoszły, ubliżenia niemało niedościem roków post Conductus Paschae[1976] i w nieprzebytności jmp. wojewody podlaskiego tu na Podlaszu.

Ku temu mając tą powinność z prawa pospolitego pozwoloną do którego się przychylając, aby w dyspozycjej powinności mej senatorskiej nic nie schodzilo, przy czem tem więcej, żeby sprawiedliwość święta suum debitum ordinem odnosiła, authoritate mea senatoria, czas tej elekcjej na obieranie [k. 486v.] pisarza ziemskiego drogickiego pro die 9 iulii na miescu głównem województwa podlaskiego, Drogiczynie, składamy, naznaczamy.

I aby tem prędzej i skuteczniej tej elekcjej czas do wiadomości wszech przyszedł, rozkazałem uniwersał mój w głównem mieście Drogiczynie i po wszech tegoż powiatu miasteczkach i parafiach obwołać. I to obwołanie pospołu z uniwersałem do grodu drogickiego dla aktykowania odesłać.

[1973] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski,
[1974] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[1975] Dotychczasowy pisarz ziemski drohicki Maciej Pobikrowski awansował na sędziego ziemskiego drohickiego.
[1976] Po 13 IV.

Co dla większej pewności ręką swą własną podpisuję i pieczęć swą przycisnąć rozkazałem.

Dan w Krześlinie[1977], 28 die maii a. 1597.

Jan Wodyński na Międzylesiu kasztelan podlaski ręką swą.

[1977] Wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. siedleckim woj. mazowieckiego.

CXXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 28 I 1598 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie, 5 XII 1597 r. zwołał sejm walny w Warszawie na 2 III 1598 r., sejmiki przedsejmowe na 28 I 1598 r. (ASWL, t. I., s.97; ASWB 1572-1655, s. 139). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego, podkomorzego ziemi bielskiej oraz Tomasza Rytela, pisarza ziemskiego bielskiego. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 18, s. 220.*

CXXXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 29 VII 1598 r.

Jan Wodyński kasztelan podlaski po raz kolejny zwołał do Drohiczyna sejmik elekcji kandydatów na urząd pisarza ziemskiego drohickiego, wakujący po postąpieniu Macieja Pobikrowskiego na urząd sędziego ziemskiego drohickiego 7 II 1597 r. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik, ani nazwisk kandydatów do urzędu. Z nominacji króla Zygmunta III urząd objął Wojciech Irzykowicz 18 I 1599 r.

CXXXIII/1. Laudum sejmiku elekcyjnego szlachty ziemi drohickiej, przyjęte w imieniu województwa podlaskiego, Drohiczyn, 29 VII 1598 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 105, k. 110-114. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 30 VII 1598 r. (f. 5 post foestum s. Jacobi Ap.) dokonali: [1] Wojciech (Albrechtus) Irzykowicz z Bacik[1978], [2] Stanisław Skiwski, [3] Samuel Puchalski, [4] Krzysztof Gałecki, [5] Zygmunt Niewiarowski, [6] Jan Kuliski, [7] Melchior Sochacki, [8] Mojżesz Szepietowski, [9] Wojciech Żółkowski, [10] Apolinary Skiwski, [11] Grzegorz Żółkowski, [12] Antoni Hrunicki, [13] Melchior Sarnacki, [14] Stanisław Wiercieński, [15] Benedykt, [16] Wojciech i [17] Krzysztof Mińczewscy, [18] Mikołaj Chrołowski, [19] Jakub Osmolski, [20] Andrzej Owsiany, [21] Jan Dąbrowski, [22] Jan Piętka z Piętek-Grężek[1979], [23] Jan Zajęcznicki, [24] Kazimierz Dąbrowski, [25] Franciszek [Dąbrowski] zwany Włost z Długiej Dąbrowy-Łazów[1980], [26] Hieronim Korzeniowski, [27] Maciej, [28] Jan, [29] Grzegorz Osmolscy, [30] Maciej Dąbrowski z Długiej Dąbrowy-Moczydłów, [31] Jan Wdziękowski z Długiej Dąbrowy, [32] Jan Mioduski z Miodusów-Litwy[1981], [33] Jan Świecki z Długiej Dąbrowy, [34] Adam, [35] Łukasz, [36] Wojciech, [37] Paweł, [38] Szymon, [39]Zygmunt , [40] Andrzej, [k. 110v.][41] Jan, [42] Melchior, [43] Sebastian Wiercieńscy, [44] Jakub Wiercieński, [45] Walenty, [46] Paweł, [47] Wojciech Jaszczołtowie, [48] Wojciech Niewiarowski z Wiercień[1982], [49] Walenty, [50] Andrzej, [51] Trojan, [52] Marcin Miłkowscy, [53] Brykcjusz, [54] Jakub, [55] Hieronim Kaczyńscy, [56] Jakub Grzyb*

[1978] Baciki, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (dziś Baciki Bliższe, Baciki Średnie i Baciki Dalsze w pow. siemiatyckim).
[1979] Piętki-Grężki (Piętki-Gręski) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[1980] Długa Dąbrowa, Długa Dąbrowa-Łazy (Dąbrowa-Łazy) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[1981] Miodusy-Litwa (Miodusy-Litewka) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[1982] Wiercień (Wiercienie) wieś szlachecka w ziemi bielskiej. Obecnie w woj. podlaskim, pow. bielskim.

z Grzybów[1983] *woźny sądowy, [57] Jan Dąbrowski z Długiej Dąbrowy-Kasek, [58] Szczęsny (Feliks), [59] Tomasz, [60] Rytol [sic], [61] Andrzej Krassowscy, [62] Zachariasz Kamieński, [63] Krzysztof, [64] Jan, [65] Kazimierz, [66] Wojciech, [67] Mikołaj Dąbrowscy, [68] Mikołaj Laskowski z Długiej Dąbrowy-Świecka, [69] Abraham Wdziękowski z Długiej Dąbrowy, [70] Jakub, [71] Maciej, [72] Wojciech, [73] Rafał, [74] Jan, [75] Mikołaj [76] Tomasz Kamieńscy, [77] Jan Święczkowski, [78] Stanisław Kamieński, [79] Stanisław Kaczyński, [80] Jan syn zmarłego [81] Józefa Kamieńskiego, [82] Maciej Kamieński, [83]Stanisław Dąbrowski z Długiej Dąbrowy - Dziczek*[1984]*, [84] Adam Dąbrowski* de ibidem*, [85] Andrzej, [86] Maciej Dąbrowscy* de ibidem*, [87] Salomon Dąbrowski z Długiej Dąbrowy-Dzięcieli, [88] Jan, [89] Kasper, [90] Rafał [Dąbrowscy] z Długiej Dąbrowy-Zabłotnego, [91] Andrzej Świecki, [92] Jakub, [93] Grzegorz, [94] Maciej Świeccy, [95] Maciej Świecki zw. Dziczek, [96] Jan Świecki [97] Salomon Dąbrowski z Długiej Dąbrowy-Gogoli, [98] Jan Świecki zw. Cygan, [99] Stanisław Mioduszewski z Miodusów-Stoku, [100] Michał [Mioduszewski] z Miodusów-Litwy, [101] Józef Dąbrowski, [102] Paweł Dąbrowski z Długiej Dąbrowy-Kamienia,* [k. 111] *[103] Jan Święcki, [104] Stanisław Gogol Dąbrowski, [105] Jerzy Molmocki, [106] Adam Włodyka, [107] Tomasz Dąbrowski.*

[k. 111v.] My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziem i powiatów do niego należących.

Oznajmujem tem naszem pisaniem, iż widząc i tak na sobie samej, jako i na inszej braciej naszej doświadczając wielkiego nieprzezpieczeństwa, które w tych naszych krajach od swowolnych ludzi i na nas przypadali i, aczkolwiek mamy warunek pokoju pospolitego prawem pospolitem zatwierdzony, jednakże [z]najdują się ludzie tacy, którzy na prawo pospolite, zwierzchność KJM, powinność szlachecką nie mając względu żadnego, pokój pospolity targają, mieszają, ojczyznę i bracią swoję z majętnościami na nieprzezpieczeństwo i ku zgubie i zniszczeniu przywodzą, najazdy na domy szlacheckie, gwałty, mordy, rozboje po drogach, złodziejstwa czynią, wszystkie sposoby swejwolej i rozpust popełniając.

Czego i teraz świeżo, pod czasem odjazdu JKM do szwedzkiego królestwa[1985], od Piotra Bohowityna [k. 112] Szumskiego doznali i rzeczy oczom poddanych doświadczyli.

[1983] Grzyby (Grzyby-Orzepy) wieś w ziemi drohickiej. Obecnie w woj. podlaskim, pow. siemiatycki.
[1984] Długa Dąbrowa – Dziczki, okolica szlachecka w ziemi drohickiej.
[1985] W VII 1598 r. Zygmunt III podjął zbrojną interwencję w Szwecji z powodu buntu wznieconego przez ks. Karola Sudermańskiego.

Jakoż i tu na tem zjeździe niektórzy z pp. braciej naszej i sąsiad blisko przyległych, swojem i innej, natenczas niebędącej braciej swej imiony, żałosne opowiadania i skargi na tego Piotra Bohowityna Szumskiego w pośrodek nas przynieśli. Iż pomieniony Piotr Szumski od czasów przeszłych wzgardziwszy i na stronę odłożywszy bojaźń Bożą, prawo przyrodzone i pisane, przystojności swej szlacheckiej zapomniawszy, wdawszy się na wszystkie sposoby występków, które na miejscu swem czasu słusznego i należnego dowodnie i wyraźnie okazane będą.

Wziąwszy wiadomość o ze[j]ściu przez śmierć z świata tego matki swej, aby sam majętność wszystką tak ojczystą, jako i macierzystą, dziedzictwem osiągnął i posiadł, brata swego rodzonego ur. Jana Bohowityna Szumskiego, którego nie po jedenkroć na dom najeżdżał, roku tego niedawno, przez ich dni w domu jego [w] Szumsku[1986] przezpiecznie siedzącego, przez okno okrutnie zamordowawszy w nocy.

Z miejsca tamtego na którem mord braterski popełnił, to jest z województwa wołyńskiego, znikając surowości i karania, do brzeskiego województwa - naszemu województwu przyległem, majętności siostry swej rodzonej paniej Maryny Bohowitynównej Malińskiej [przybył]. [k. 112v.] Części Kozierad[1987] i Horbowa[1988] z gromadą ludzi jemu w swowoleństwie równych łupieżców, najechał gwałtownie, spustoszył, zniszczył i prawie wniwecz obrócił.

Testament matki swej przetworzył, a inaczej aniżeli był od matki uczyniony, z[e] Stefanem Wołkowyckiem i z inszemi do niego sposobnościami, pieczętarzami i formował, i kształtował.

A tak przybywający w majętności siostry swej, nie mając obaczenia na zacność domu swego i powinnych swych, na prawo i pokój pospolity i wypis na występne prawem pospolitem opisane, wszystkich występków, złości i swowoleństw czynić i wykonywać, ważył się na dom niektórych szlachciców, braciej naszej, najeżdżając, mordując, krew niewinną przelewając, wszeteczeństwa, gwałty białogłowom, panienkom, czego wstyd ludzki wymówić i wyliczyć nie dopuści. Więc nocne kradzieże, rozboje po drogach, pochwałki, odpowiedzi rozmaitemi sposoby różnem osobom jakie czyniwszy częściej, nie malej. Nasz [sic] nasłuchali się i akta urzędowe na różnych miejscach są pełnego o tem świadectwa.

[1986] Szumsk miasto prywatne w województwie wołyńskim. Obecnie w Ukrainie w obwodzie tarnopolskim, rejonie krzemienieckim.
[1987] Kozierady wieś szlachecka w województwie brzeskolitewskim do której pretensje zgłaszała też szlachta ziemi mielnickiej. Obecnie w woj. lubelskim, pow. bialski.
[1988] Horbów wieś szlachecka w województwie brzeskolitewskim. Obecnie w woj. lubelskim, pow. bialski.

Puściwszy tedy wodza niepohamowanej wolej swojej, mając porozumienie z terrorysty swemi, mianowicie Janem Grekiem, Kasparem Skorulskiem żony jego zięciem, Stefanem Wołkowyckiem, Stanisławem Laskowskiem woźnem, Stanisławem Świderskiem, Jakubem Zdeszyńskim [k. 113] i Wacławem Wojnieńskiem przeciwko wszytkiem, tak jako pryncypałowy postępek prawny uskarżający się, iż sobie zachowują, z tem się deklarowali o to, iż oni słysząc i widząc o zamordowaniu brata przez tego Szumskiego i excassione jego z niem przebywali, rady, pomocy pieniędzmi i inszemi sposoby ku zgubie i zniszczeniu braciej swej dodawali.

Jakoż i teraz, niedanych czasów, ten to Piotr Szumski z pomocnikami i faworyty swemi zwyż pomienionemi, aby uległ i zniknął win pokarania swego, zatarcia występku zasłużonego, wzruszając pokój pospolity praw[em], i konstytucjami, i dawnemi związki - konfederacjami sławnych przodków naszych i teraz świeżemi konstytucjami koronnemi i WKL warowani i utwierdzeni, nowe i mało słychane tumulty wszczynając, wszystkie prawa, pokój i przezpieczeństwo wywrócić usiłując, bez pozwolenia JKM i przypowiedzenia żołdu i wiadomości ich. pp. hetmanów koronnych[1989] i WKL[1990], sposobem świeżem lekkiego człowieka Nalewajka[1991], dosyć szkodliwego RP nieprzyjaciela, przez tego zwyż pomienionego Kaspra Skorulskiego i insze adherenty, za pieniądze tego to Jana Greka lud wojenny [k. 113v.] żołnierski różnych nacyj i narodów: Tatary, Cygany, Kozaki, RP jawne nieprzyjacioły i niektóre wywołańce zbierał, zwodził, żołdy stanowił. Na co regestra spisowania wojska i kwity wziętego żołdu od różnych osób tego Skorulskiego ręką, za ekspedycją na to tego Jana Greka pisane, nam są okazane. W państwa JKM ojczyźnie naszej w ten tu kraj z armatą wojenną, sposobem guerri i kształtem postronnego nieprzyjaciela znaki wojennemi, bębny, trąbami, proporcy, chorągwiami wywiódł i wprowadził [żołnierzy]. I pod chorągiew swą na której znaki: szablę, łuku, strzały i pochodnie miał napisane, czem wszystkiem na zgubę państwom JKM i nam, braciej swej, obiecował, stawił.

Co widząc niektórzy z powinowatych jego, tudzież bracia nasi zacności domu swego, spolnego nieprzezpieczeństwa postrzegając i zabiegając temu, aby z tej iskierki ogień nie rozżarzył się, którego by potem trudno ugasić, dowcipem i czułością swą onego, i z wojski

[1989] Jan Zamoyski hetman i kanclerz wielki koronny. Stanisław Żółkiewski hetman polny koronny, kasztelan lwowski.
[1990] Krzysztof Radziwiłł „Piorun", hetman wielki litewski, kasztelan wileński. W tym czasie wakowała buława polna litewska.
[1991] Seweryn (Semen) Nalewajko, jeden z przywódców powstania kozackiego w latach 1595-1596, ścięty w Warszawie w 1597 r.

jego, za pomocą Bożą, zatrzymali i pohamowali. I takiem sposobem nam, braciej swej, pokój uczynili. Co od ichm. za wdzięczne przyjąwszy, jako braciej swej dziękujemy.

I tem się deklarujemy, jeśliby kto takie hamowanie i wzruszając [k. 114] jakie tumulty pretekstem prawa przywodzić do dyskwizycjej sądowej którejkolwiek osobie, który temu złemu zabieżeć chciał, tego chwalić żadnemu nie chcemy. I owszem, przykładem przodków naszych, dla dobrego i spokojnego nas wszystkich, których to nieprzezpieczeństwo najbarziej doległe starać się będziem, aby ten i insze tem podobne ekscesy ustały. Popierającem tej sprawy iż pomagać chcemy i tem się deklarujemy.

Jakoż teraz, pod tem czasem odjazdu JKM, zwierzchnej władze JKM: dygnitarzów, urzędników, starostów i inszych, komu teraz praw i pokoju należy [strzec] tak w Koronie, jako i WKL, prosiemy, aby ichm. z powinności swojej takiem swowoleństwom zabiegając, niemieszkaną egzekucją czynić raczyli.

Do czego wszystkiego pieczęci swe przyłożywszy, rękami swemi podpisaliśmy się.

Dan w Drogiczynie, na zjeździe elekcjej pisarza ziemskiego, die 29 iulii 1598.

Loca sigilloru(m) deinde vero subscript(iones) manuu(m) suprascriptoru(m) dignitarioru(m) et officialiu(m) ac nobilitat(es) sequntur huiusmodi:

Hieronim Jerzykowicz podkomorzy drogicki[1992], Christof Brzozowski[1993] podkomorzy bielski, Paweł Raczko wojski drogicki[1994], Jarosz Niemiera łowczy podlaski[1995], Jan Raczko ręką swą.

[1992] Hieronim Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.
[1993] Krzysztof Brzozowski podkomorzy bielski 1580-1616.
[1994] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.
[1995] Hieronim (Jarosz) Niemiera łowczy podlaski 1591-1611.

CXXXIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 I 1600 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Niepołomicach 20 XI 1599 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 9 II 1600 r., sejmik przedsejmowy na 15 I 1600 r. (ASZCh s. 98). Uniwersału, ani instrukcji królewskiej, skierowanych do tego sejmiku, nie odnaleziono. Po zakończeniu obrad część szlachty oprotestowała treść oblatowanej instrukcji poselskiej i 18 I dokonała aktykacji jej odmiennej wersji.

CXXXIV/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 I 1600 r. (Wersja pierwsza).

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 106, k. 401-403 v. Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski ze Skolimowa*[1996]*, Mateusz Kosiński, Stanisław Sadowski i Mikołaj Klukowski dokonali w urzędzie grodzkim drohickim oblaty dokumentów sejmikowych: poświadczenia o wyborze na posłów na sejm Pawła Raczki wojskiego drohickiego i Kaspra Kosińskiego oraz tekstu instrukcji sejmikowej. Data oblaty jest prawdopodobnie tożsama z datą obrad sejmiku (*die hodierna*).*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo ziemie drogickiej na sejmik partykularny drogicki pro die quindecima ianuarii przez JKM złożony w Drogiczynie zgromadzeni.

Wysłuchawszy z pilnością p. posła KJM, ur. p. Jana Tarkowskiego i instrukcją KJM zrozumiawszy, uważając potrzeby RP, obraliśmy spośrodku siebie posły na [k. 401v.] sejm przyszły walny koronny warszawski, ur. pp. Pawła Raczka wojskiego drohickiego[1997] i Kaspra Kosieńskiego, ludzie zacne RP dobrze zasłużone, których wiary, cnoty i pilności RP doznaliśmy. Namówiwszy tedy artykuły niżej opisane, zleciliśmy pp. posłom.

Naprzód KJM NMP podziękować za miłościwe, prawie ojcowskie staranie i obmyślawanie potrzeb RP.

Mają pp. posłowie pilnie uważać niebezpieczeństwa koronne przeciwko każdemu nieprzyjacielowi i opatrzyć.

[1996] Skolimów (Skolimowo) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. siedleckim woj. mazowieckiego.
[1997] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.

Także strony państwa szwedzkiego ojczystego, namówiwszy się z innemi wszytkiemi województwy, zachować. Jednak nie poborem, którego pp. posłowie nie mają pozwalać, ażby się wszytkie województwa nań nemine contradicente zezwolili.

Nie mają pp. posłowie zwłóczyć czasu, ani się chować na skończenie sejmu, ale intra tempus sześciu niedziel radzić, namawiać. A począć nie od recesu, ale od artykułów i naprawy praw.

Ekonomie aby nie były oprócz tych, które są konstytucjami opisane.

Dekreta trybunalskie aby nie były wzruszone.

Termini tactus o peny stronom i sądowi trybunalskiemu, które non afficiunt securitati(s) iuditioru(m), według prawa egzekwowane być mają in foro fori. A o poprawie Trybunału tamże mówić mają ostrożnie i ochronnie.

Primi redditus post morte(m) cuiusvis possessoris bonorum spiritualiu(m) et regalium na obronę RP do [k. 402] kwarty mają być oddawane.

Rewizja dóbr królewskich ma być po rewizji starostw przez deputaty do kwarty naznaczone i egzempcją dóbr królewskich skończyć się.

Sprawy nullo iure aby były sądzone.

Przyczynić się do KJM, aby p. Bekiesza[1998] wyswobodzić.

Ci, którzy uszczypliwie o ludziach piszą, aby byli karani i proces prędki o tem na Trybunale był namówiony.

Rozgraniczenie z województwem brzeskiem i powiatem grodzieńskim według pierwszych konstytucyi Podlasza tak opatrzyć, aby doszło. Komisarze na sejmie mianować z senatu i rycerstwa. Którzyby powinni byli podpisać się i zjachać ab sine retirorum non obstante kończyć, sub poena per quemvis actorem. A procesy z uciążaniem i angarią, które są wniesione od sądu Brześcia Litewskiego ziemskiego na Borzykową Wolą[1999], dobru potomków nieboszczyka Piotrowskiego i małżonki jego, jurysdykcjej koronnej powiatu mielnickiego podległe, aby byli zniesione i poenam evocationis na stronę założyć.

Także rozgraniczenie aby doszło województwa podlaskiego z województwem lubelskim modo suprascripto.

[1998] Prawdopodobnie chodzi o Władysława lub Gabriela Bekieszów, szlachciców węgierskich, którzy otrzymali indygenat na sejmie 1592 r. (VC, t. II, vol. 2, s. 201-202.

[1999] Borzyłowa Wola (obecnie Stara Bordziłówka) wieś w ziemi mielnickiej. Obecnie w woj. lubelskim, pow. bialskim.

Pisarze grodzcy w Podlaszu aby possessionati i iurati byli et indigenae tego powiatu.

Elekcja na pisarza ziemskiego drogickiego[2000], aby była złożona przez senatory.

Roki ziemskie drogickie propter inundalioni(s) aquae, które przypadały post Conductus Paschae[2001], aby były prefiksowane [k. 402v.] pro feria secunda post Dominicam Jubilate[2002].

Sól pruską aby było wolno województwu podlaskiemu przez wszelakiej trudności i angariej wozić tak wodą, jako lądem ze Gdańska i Królewca i inszych żup, sub poena mille marcarum pecuniarum. O którą forum każdemu szlachcicowi in iuditio Tribunali, tem, któryby tego bronił.

A froktarze albo przekupniowie soli składu bydgoskiego aby cła płacili, ekscypując stąd ludzie narodu rycerskiego. A myto na rzece Gaci[2003] aby było zniesione.

Gospody ichm. pp. senatorom i posłom podlaskim na sejmie aby p. marszałek koronny[2004] dał habitatur dignitatis personarum. Co ma być na początku sejmu.

Za jejmość panią wojewodziną mazowiecką[2005] prosić mają pp. posłowie i przyczynić się do KJM. Pomniąc na zacne posługi jmp. Stanisława Kryskiego wojewody mazowieckiego małżonka jejmości, aby JKM na starostwie stanisławowskim[2006] arendy podwyższać nie raczył. Ale według praw i przywilejów od KJM świętej pamięci starszej, była jejmość pani wojewodzina przy dawnej arendzie zachowana.

Konstytucja z strony zniesienia młynów na Bugu[2007] według protestacjej pp. posłów przeszłych naszych RP wszytkiej, aby była zniesiona. A młyny in suo esse mają zostać.

Leżenie ksiąg drogickich aby było niedziel cztery.

[k. 403] Pp. posłowie przyczynić się mają, aby sprawa o zabicie nieboszczyka p. Mikołaja Górskiego w Sokalu[2008] przez żołnierze, ex instan(tiam) córki nieboszczykowskiej, paniej Raczkowej, była sądzona na teraźniejszym sejmie.

[2000] Nominację królewską na urząd pisarza ziemskiego drohickiego otrzymał Wojciech Irzykowicz 18 I 1599 r. Część szlachty drohickiej protestowała przeciwko temu, zarzucając Irzykowiczowi brak osiadłości w tej ziemi. Vide: *Instrukcja dana posłom sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 I 1600 r.*

[2001] Po 9 IV.

[2002] Po 23 IV.

[2003] Gatka (Hatka, Gutka) rzeka, lewy dopływ Jaskranki dopływu Narwi.

[2004] Mikołaj Zebrzydowski.

[2005] Katarzyna z Kosińskich (córka Adama kasztelana podlaskiego), wdowa po Stanisławie Kryskim wojewodzie mazowieckim (zm. 1595).

[2006] Starostwo niegrodowe z ośrodkiem w Stanisławowie w ziemi czerskiej województwa mazowieckiego.

[2007] Konstytucja sejmu walnego warszawskiego z 1598 r. *Rzeki portowe wolne.* VC, t. II, vol. 2, s. 242.

[2008] Sokal miasto w województwie bełskim. Obecnie w Ukrainie w obwodzie lwowskim, rejonie szeptyckim.

Za jmp. Pawłem Raczkiem wojskiem drogickim pp. posłowie o zasłużone i zatrzymanie żołdu, przyczynić się do KJM mają.

Za jmp. Janem Lachowskim przyczynić się, jako RP zasłużonemu.

O przywrócenie Estonii[2009] upomnieć się mają pp. posłowie.

Iż się wielkie angarie i depaktacje dzieją w grodzie drogickiem zbytniem wyciąganiem pamiętnego[2010], przeto aby to co nad prawo by było wzięto, było wrócono iuridici cum poena centum marcarum in instan(tiam) iuditioni Tribunali solven(dum). A od repliki kontrowersji po groszu jednemu.

Sprawa jmp. Stadnickiego[2011] o zabicie siestrzeńca, jmp. Włodka[2012], aby była sądzona, pp. posłowie mają się przyczynić.

W tych tedy opisanych artykułach i w inszych dajemy plenariam facultatem pp. posłom z inszemi województwy z temi zwłaszcza, którzy dobrze całość i obronę RP upatrowali conferendi. Czemu ku pewności dla wiary uprosiwszy, deputowaliśmy do podpisania i pieczętowania tej instrukcjej spośrodku siebie osoby: jw. i ur. Jana Wodyńskiego[2013] z Międzylesia kasztelana podlaskiego, Macieja Pobikrowskiego sędziego ziemie drogickiej[2014], marszałka [k. 403v.] tego sejmiku powiatowego, Wojciecha Mleczka Skopowskiego cześnika podlaskiego[2015], Walentego Karskiego, Jana Ostrowskiego.

Działo się w Drogiczynie na sejmiku partykularnym quindecima ianuarii a. D. 1600.

Jan Wodyński w Międzylesiu kasztelan podlaski ręką swą, Matias Pobikrowski sędzia ziemie drogickiej ręką własną, Wojciech Mleczko cześnik ziemie podlaskiej mp., Jan Ostrowski mp., Walenty Karski ręką swą.

[2009] Przyłączenie Estonii, pozostającej pod szwedzkim panowaniem, do Rzeczypospolitej, było jednym ze zobowiązań Zygmunta III zawartych w podpisanych przez niego pactach conventach. VC, t. II, vol. 2, pkt. 5, s. 56.

[2010] Zwyczajowa opłata sądowa płacona sędziemu.

[2011] Stanisław Stadnicki zw. „Diabłem" starosta zygwulski.

[2012] Samuel Włodek syn Krzysztofa i Katarzyny ze Stadnickich.

[2013] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski. Międzylesie (Miedzna) miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).

[2014] Maciej Pobikrowski sędzia ziemski drohicki 1597-1602.

[2015] Wojciech Mleczko Szkopowski (Skopowski) cześnik podlaski 1594-1600. Szkopy (Skopy) wieś szlachecka w ziemi drohickiej, własność m.in. Mleczków. Obecnie znajduje się na terenie woj. mazowieckiego, pow. sokołowskiego.

CXXXIV/2. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, bez daty. (Wersja druga).

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 106, k. 414v.-416v. 18 I 1600 r. (f. 4 in crastino foesti s. Priscae), Aleksander Męczyński oraz Adam i Stanisław Księżopolscy złożyli protest w urzędzie grodzkim drohickim przeciwko temu, iż Hieronim ze Skolimowa Skolimowski, Mateusz Kosiński, Stanisław Sadowski i Mikołaj Klukowski, bez upoważnienia zgromadzonej na sejmiku szlachty (*privata authoritate*), dokonali oblaty dokumentów sejmikowych. Wobec powyższego przedstawili do oblaty inną wersję instrukcji sejmikowej.*

[k. 414 v.] Naprzód KJM NMP podziękować za miłościwe i prawie ojcowskie obmyślawanie RP pp. posłowie mają.

Wszytkie niebezpieczeństwa od Korony przeciwko każdemu nieprzyjacielowi obmyślić mają. Na co i pobór na żołnierza, jeśli go słuszną potrzebę obaczą a zwłaszcza przeciwko moskiewskiemu, pozwolić mają, a poborcę - do braci.

[k. 415v.] Z strony ojczystego państwa KJM o ratunku z inszemi województwy namówić się mają.

Pp. posłowie nie mają czasu darmo trawić, ale o wszytkiem intra p(rae)fixum tempus namawiać i konkludować, na nocy się nie chowając, mają.

Także prosić mają JKM, aby jurydyki, które są ogołocone, JKM lepiej opatrzyć raczył, gdyż stąd in levisindium brachiu(m) regale przychodzi.

Correctura Trybunału aby była mianowana w niwczem dekretów trybunalskich nie tykając, dignitas i securitas Trybunałów nie ruszając, tylko de tactis. Którzy i nad zwyczaj, i nad prawo pp. deputaci pociągają i z pozwy się miecąc [sic] na ludzkie majętności in vim tacti termini, który tylko ma być in persona, moderacją uczynić. Także i o winey, które sobie płacić każą sub poena bannitionis, aby ad forum fori odsyłano, banicjami o trzy grzywny nie onerując szlachcica.

Tegoż się pp. posłowie domówić mają, aby primi redditus post mortem cuiusvis possessores bonorum regalium, quam spiritualium, byli do kwarty dla obrony RP społeczni[e] oddane. Zaczem poborów tak częstych bracia ujdą.

Rewizja dóbr JKM po śmierci starosty każdego przez deputaty do kwarty naznazcone być ma.

Egzempcję skończyć dóbr JKM.

Sprawy de bonis nullo iure emptis, aby byli sądzone.

O rozgraniczeniu województw, aby tym prędzej doszli, potrzeba, aby JKM prosili pp. posłowie. I o komisarze naznaczone z sejmu, aby też na nie poena była naznaczona, gdzieby który nie przybył. Unius vel duorum absentia non obstans. A o winy forum na [k. 416] Trybunał per quemvis actorum. I procesy prawne aby byli zniesione [W]KL z majętności tych, które Koronie należą, poenam evocationis na stronie założywszy.

Także województwa podlaskiego rozgraniczenie z województwem lubelskim aby doszło modo suprascripto.

Roki ziemskie drogickie które przypadały post Conductus Paschae, aby byli transferowane, propter inundalioni(s) aquae, pro feria secunda post Dominicam Jubilate.

Ksiąg drogickich leżenie aby było cztery niedziele.

Sól pruska województwu podlaskiemu aby była bez wszelakiej angaryi, i tak lądem, jako i wodą wożona, tak z Gdańska, z Królewca, i inszych żup, sub poena mille marcarum pecuniarum. O którą forum na Trybunale z tym, kto by co hamował.

Froktarze i przekupnie soli tak żupy krakowskiej, jako i ruskiej, aby cło płacili na komorach KJM za listy pp. żupników nie uchodząc. Gdyż cła są bona ad mensam Regia attenda, które pp. żupnicy łupią.

Konstytucja strony zniesienia młynów in fluviis navigalibus, aby in suo robore zostawała.

Gospody senatorom, także i posłom województwa podlaskiego, aby się pp. posłowie domówili habitaruntur dignitatis personarum, a co ma być na początku sejmu.

Pamiętne nad prawo i zwyczaj aby nie było wyciągane. Także i płaca od egzaktorów aby nie była podnoszona. Gdyż propter depactationum obywatele powiatu szkodę niemałą podnoszą. A poena ratione depactationis aby centum marcarum założona była, o co forum na Trybunał.

Petita ichm. pp. posłom zlecone.

O elekcją aby ichm. prosili na pisarza ziemskiego [k. 416v.] drogickiego, gdyż stąd praeiuditium od pp. senatorów szlachta cierpi.

Do KJM pp. posłowie przyczynić się mają o wyswobodzenie p. Bekiesza.

Za jm. panią wojewodziną mazowiecką prosić mają pp. posłowie i przyczynić się do KJM, pomniąc na zacne posługi jmp. Stanisława Kryskiego wojewody mazowieckiego, małżonka jejmości, aby JKM na starostwie stanisławowskim arendy podwyższać nie raczył.

Ale według praw i przywilejów od JKM świętej pamięci starszej, była jmp. wojewodzina przy dawnej arendzie zachowana.

Pp. posłowie przyczynić się mają, aby sprawa o zabicie nieboszczyka, p. Mikołaja Górskiego w Sokalu przez żołnierze, ex instan(tiam) córki nieboszczykowskiej, paniej Raczkowej, była sądzona na teraźniejszym sejmie.

Za jmp. Pawłem Raczkiem wojskiem drogickim pp. posłowie o zasłużenie i zatrzymanie żołdu, przyczynić się do KJM mają.

Za jmp. Janem Tarkowskim[2016] przyczynić się, jako RP zasłużonemu.

Za jmp. Stadnickim prośby uczynić mają do KJM, aby JKM w to się wdać raczył, żeby zabicie siestrzeńca jego p. Włodka na Śląsku impune nie szło.

Most na rzece Gaci, aby ichm., porozumiawszy się z posły województwa mazowieckiego, aby z nimi o nim mówić i czego pewnego postanowić pomogli.

W tych tedy opisanych artykułach i w inszych, dawamy plenariam facultatem pp. posłom z inszemi województwy porozumiawszy się, z tymi zwłaszcza, którzy dobra RP upatrywaliby, także obronę i uspokojenie w niej.

Na co rękami swemi podpisujemy się: Adauctus Ciecierski[2017] wexillifer mielnicensis m.p., Adam Olędzki[2018] wojski mielnicki ręką swą, Tomasz Gostomski[2019] starosta ryczywolski ręką swą, Augustyn Wojewódzki, Stanislaus Skupski, Joannes Bujalski, Wojciech Księżopolski, Wojciech Glinczowski.

[2016] Jan Tarkowski poseł królewski przywiózł na sejmik drohicki instrukcję królewską.
[2017] Adaukt Zbożny Ciecierski chorąży drohicki i mielnicki 1595-1602.
[2018] Adam Olędzki wojski mielnicki 1593-1603.
[2019] Tomasz Gostomski w 1605 r. mianowany wojewodą podlaskim, następnie wojewoda mazowiecki.

CXXXV. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 [?] I 1600 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Niepołomicach 20 XI 1599 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 9 II 1600 (ASZCh s. 98), sejmik przedsejmowy na 15 I 1600 r. Posłem na sejm wybranym z tego sejmiku był Hieronim Irzykowicz (Bacikowski) z Bacik podkomorzy drohicki. Wymieniony jako drugi poseł Kasper Kosiński pisarz grodzki drohicki był posłem na ten sejm z ziemi drohickiej (Posłowie ziemscy, s. 409). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CXXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 I 1600 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Niepołomicach 20 XI 1599 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 9 II 1600 (ASZCh s. 98), sejmik przedsejmowy na 15 I 1600 r. Podczas sejmiku doszło do konfliktu wśród szlachty i rozdwojenia obrad, jedna część wybrała posłami Marcina Brzozowskiego starostę brańskiego i podstolego podlaskiego oraz Mikołaja Wyszkowskiego, druga Tomasza Rytela i zapewne drugą, nieustaloną osobę. Posłem królewskim był Łukasz Górnicki[2020]. Podczas rugów poselskich na sejmie prawdopodobnie połączono dwa komplety posłów, pozostawiając mandaty Marcinowi Brzozowskiemu i Tomaszowi Rytelowi[2021].

CXXXVI/1. Instrukcja dana posłom sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 I 1600 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 86, k. 9-14. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonali: Krzysztof Brzozowski, podkomorzy ziemi bielskiej, Melchior Kostro, sędzia ziemski bielski, Hieronima Mieński i Marcin Faszczewski 15 I 1600 r.* [sabbato ante festum divae Priscae Virginis proximo a. D. millesimo sexingentesimo]; ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 19, s. 33-34.*

[k. 9] Artykuły z instrukcją pewną panom posłom nasym zgodnie obranem w Brańsku na sejmiku nam przez J.K.M. XV die mensis ianuarii [*15 I*] złożonem w roku teraźniejszem 1600, urodzonem panom Marcinowi Brzozowskiemu[2022], podstolemu ziemie bielskiej, Mikołajowi Wyskowskiemu[2023], spisane, dane i poruczone, którą to instrukcją naszę i artykuły pewne do niej należące przez nas na teraźniejszem sejmiku nasym brańskim zgodnie namówione i zawarte porucyliśmy pewnym osobam, tak z urzędników, jako i z rycerstwa, do urzędu grodzkiego starościego brańskie(g)o dla wpisania do ksiąg grodzkich odnieść i aktykować. A przy tym pomienione pany posły nasze na sejm walny warsawski blisko przysły zgodnie obrane przed tymże urzędem i aktami prezentować i publikować, ut moris est.

[1.] Naprzód panowie posłowie nasi zwykłem sposobem po zaleceniu służb i oddania wiernego poddaństwa nasego J.K.M., n.m.p., podziekować uniżenie od nas wiernych poddanech mają, za ojcowskie prawie a miłościwe staranie i obmyślawanie J.K.M., które

[2020] Zob. ASWPK, t. 1, cz. 1, s. 212; ASWK, t. 1, s. 231.

[2021] *Rejestr senatorów i posłów na zejmie warszawskim 9 lutego-21 marca 1600 r.*, oprac. A. Radaman, M. Ferenc, „Zeszyty Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne", 2004, z. 131, s. 103-104; *Posłowie ziemscy*, s. 409.

[2022] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[2023] Mikołaj Wyszkowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1609-1619, syn Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.

cynić racy o nas wiernych poddanech swoich, tak strony zatrzymania i pomnażania praw i wolności nasych, jako i strony pokoju, aby we wsytkim cale R.P. i ojcyzna nasa za scęśliwe(g)o panowania J.K.M. długo zostawała w całości swej.

[*2.*] Po tem mają to mieć na pilnem baczeniu panowie posłowie nasi, aby się we [k. 9v] wsytkim dosyć stało od J.K.M. tak recesom sejmów przesłech, excepta confaederatione et proces[s]u inter dissidentes de religione, jako i konstytucjam sejmu przesłego[2024], które na teraźniejszem sejmie warsawskim mają swój skutek doskonale wziąć, tak jako o tem konstytucje przesłe serzej w sobie obmawiają.

[*3.*] Przeto skoro po wotach, tak i.m. pp. senatorów, jako i posłów ziemskich w kole rycerskim nie mają się ni w co wdawać panowie posłowie nasi ani do konkluzjej żadnej sejmowej przystępować, ażby się pierwej we wsytkim konstytucjam sejmu przesłego dosyć stało et ad debitum effectum przywiedzione były autoritate conventus praesentis, a zwłas[z]cza tak strony wykupna dóbr w sumie po pięć kroć sta tysięcy złotech zastawionech[2025], jako i strony lustracji bonor(um) regaliu(m)[2026], na czem wiele wsystkie[j] R.P. należy.

[*4.*] Pactis conventis[2027], że się pod ten czas od J.K.M. nie może dosyć stać, tedy przynamniej to potrzeba będzie opatrzyć, abyśmy tego sobie na potem nie utracili, żeby każdego czasu za lepsą pogodą i scęściem mogła się R.P. swego upominać. A zwłas[z]cza Estoniej, na którą prawo mamy, zda się, w tej mierze potrzebny bydź jaki pewny warunek przez stany namówiony na sejmie.

[*5.*] Przywilej ziemie naszej wsytkiej podlaskiej na uniej w Lublinie dany[2028], acz jest dosyć dostatecny i warowny, in o(mn)ibus punctis, clausulis et conditionibus suis, który ani egzekucji nie podlega i nie ma w sobie ambiguitatem ullam, jednak za subtelnością jakąś dowcipów ludzkich bywa jakaś niesłusna deklaracja jego, za czym ludzie w prawie i w posesjej swej bywają często niesłusnie molestowani procesami niezwykłemi i subtelnemi, tak przeciwko przywilejowi samemu głównemu, jako i przeciwko konstytucjam sejmów przesłech[2029], przez które wselakie daniny, pozwy i postępki o nie są kasowane, umorzone i

[2024] Poprzedni sejm odbył się w dniach 2 III–16 IV 1598 r. w Warszawie.
[2025] *Szafunek poboru i wykupienie klejnotow i wykupno dobr Naszych*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 237-238.
[2026] *Lustracja dobr stołu Naszego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 238.
[2027] Zob. *Confirmatio pactorum conventorum*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 55-58.
[2028] *O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.
[2029] *Privilegium generale Terrae Podlachiae concessum*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 365-366; *Podniesienie pozwow o maiętności ziemskie woiewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 79-80.

podniesione, starać się tedy o to panowie posłowie nasi mają, aby takowem subtelnem deklaracjam i praktykam była penitus via na potem praeclusa. A wselakie pozwy i procesy, ktoby na kim tu w ziemi nasej podlaskiej przeciwko przywilejowi temu nasemu na którejkolwiek instancji otrzymał, autoritate pr[a]esentis conventus zniesione i umorzone były.

[*6.*] Do instrukcjej K.J.M. przystępując, acz na każdy punkt instrukcjej i poselstwa J.K.M. articulatim były deliberacje nasze czynione, ale iż to pewnie wiemy, ze się takowe rzecy wielkie i poważne nie zdaniem jakiej części ludzi, ale zgodą wsytkich stanów zawierają, przeto my też będąc jedną częścią R.P., a taką, która się chce we wsytkim ze wsytkimi zga-[k. 10]-dzać, a zwłas[z]cza, którzy będą chcieli i pragnęli dobrego w ojcyźnie swej, porucyliśmy panom posłom nasem iść za zgodą wsytkich stanów, tego jednak na[j]więcej postrzegając, aby w cale prawa i wolności nasze zostawali et dignitas regia, aby we wsytkim ochroniona była, osobliwie jednak za pilnem uważeniem naszem zdało się nam w tej mierze taką deklarację naszę ucynić, patrząc na wiele rzecy i na wsytkie okoliczności pod ten czas, aby z postronnemi pany i sąsiady nasemi raczej pokój, aniźli wojna namówiony i postanowiony był, nam melior est certa pax, qua(m) sperata victoria.

[*7.*] Wiele jest konstytucji sejmowech około rozgraniczenia ziemi nasej podlaskiej od W.Ks.L.[2030], które iż ambigue et obscure bywają pisane, dla tego te granice efektu swego wziąć nie mogą. Potrzeba tedy o to się starać panom posłom nasem, aby jaśnie, wyraźliwie i dokładnie konstytucja około rozgraniczenia tych ziem była napisana. A przy niej zarazem proces i porządek był namówiony i opisany, co czynić panowie komisarze wyjachawsy na granice mają, za czyją instancją i jakim porządkiem te granice i różnice na niech odprawować się mają, do tego, aby i to było opatrzono, aby nie jednego czasu odprawowali się granice powiatu grodzieńskie(g)o z ziemią bielską, kiedy by się mieli odprawować granice powiatu mielnickiego w ziemi podlaskiej z województwem brzesckim w Księstwie Litewskim, bo do tech granic z województwem brzesckim tak mielnicki, jako i bielski powiat należy i ciż panowie komisarze podlascy z tych powiatów obudwu musą atentować, naprzód tech granic od Brześcia Litewskie(g)o, mając contiguitatem z sobą. Potrzeba tedy, aby w kilka niedziel był czas i dzień złożony granicam ziemi bielskiej z powiatem grodzińskim, gdyż te rożnice

[2030] *Rozgraniczenie woiewodztwa podlaskiego z woiewodztwem brzeskim*; [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 116*; O rozgraniczeniu woiewodztw ruskiego, wołyńskiego, podolskiego, bełskiego, lubelskiego, bracławskiego i kijowskiego, także i Wielkiego Księstwa Litewskiego z Podlaszem i Mazowsza z Podlaszem, nurskiego powiatu z kijowską ziemią*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 113; *O Kommissyi Podlaskiej*, [w:] tamże, s. 179; *Rozgraniczenie województw podlaskiego z województwem brzeskim i powiatem grodzińskim*, [w:] tamże, s. 233; Rozgraniczenie województwa podlaskiego z brzeskim i grodzieńskim powiatem, [w:] tamże, s. 244-245.

nie mogą się jednego dnia odprawić. A zasię na drugie granice do Augustowa[2031] od Mielnika mil trzydzieści i kilka jachać musi, godzi się na to wsytko mieć rationem. K'temu, aby panowie dzierżawcy dóbr K.J.M., gdyby przysedł trakt granic dzierżawy jego, także i ślachcic każdy powinien był komisarze suo sumptu podejmować i documenta albo probacje wselakie do granic należące pogotowiu mieć i czynić iuxta iuris com[m]unis pr[a]escriptum, bo żaden komisarz nie może bydź i sędziem, i stroną, aby miał i sądzić, i wywodzić sam granice, nie będąc ich nigdy świadom. Innotescentia też komisarska zda się też [*sic*] bydź w tej mierze potrzebna tej stronie, która się rozumie cierzpieć krzywdę w granicach. Alias bez tych rzecy wyżej opisanech trudno do [k. 10v] takowego rozgraniczenia przystąpić, nam non inter privatos, sed inter provincias agitur.

[*8.*] Poprawa trybunału, gdyby miała bydź na tym sejmie, która się zda bydź barzo potrzebna w wielu rzeczach, tedyby nie tylko errores seu abusus przy trybunale, ale by więcej jes[z]cze ludzie potrzeba corrigere, przez które ten świątobliwy sposób sprawiedliwości narusony bywa. To jest, aby ludzi młodech, nieumiejętnech, w prawie pospolitem nie biegłech, także tych, którzy prywaty swe mają na te sądy nie obierano, jedno takowe, którzyby się i Pana Boga bali, i prawo pospolite dobrze rozumieli, gdyż dobremi, mądremi sędziami a nabożnemi ludźmi może się wiele błędu uprzatnąć na trybunale, jednoby tak potrzeba o poprawie trybunału ostrożnie barzo mówić, jakobyśmy co w nim chcąc naprawić, wsytkiego potym nie zepsowali, czego strzeż Panie Boże.

[*9.*] Przy tym correctura też iurium et exorbitantiarum barzo jest pilna i potrzebna, by jedno czas zniósł, mogłoby się zarazem o tem obojgu mówić i owe ambiguitates in iure, jakoby miały bydź rozumiane od ludzi, którech jest nie mało, jako de calumniatore et calumniato, etc. Et id genus alia, które się w prawie nasem najdują, potrzeba by na to kognicji sejmowej.

[*10.*] Securitas iudiciorum cuiusl(ib)et subselii, także i wselakie actus publici sejmiku, komisje, wizje, etc. jako na[j]warowniej i bezpiecniej może bydź, aby sufficienti cautione opatrzone i warowane były, i proces zarazem porządny przy tym był namówiony, znasać się o tem panowie posłowie nasi i porozumiewać mają z insemi pany posły górnech województw.

[*11.*] Jeśli też na czem na[j]więczej, tedy na tem wiele R.P. nasej należy, aby autoritas conventus wcale zostawała, a żadnemi protestacjami nie była podnosona, gdyż co się z takowech protestacjej zawięzuje edocti sumus nostro malo, jako wiele prywatnech zjazdów sobie cyniemy, na którech się nic insego nie buduje, jedno, że się sami z sobą waśniemy, a

[2031] Augustów, miasto nad Nettą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. loco).

kost niepotrzebny podejmujemy. A przecie musiemy do zgody z sobą przychodzić. A iż takowe kontradykcje i protestacje pochodzą z ludzi tech, którzy prywaty swe na sejmach miewają, którym gdy się w czem nie dogodzi od K.J.M. albo od R.P., fakcje zwykli stroić, zgodę sejmową przez protestacje swą podnosąc, jako to w ziemi nasej bielskiej z przesłego sejmu warsawskie(g)o przyjachawsy poseł jeden ucynił i wiele ludzi protestacjami swemi i namowami pobuntował pod odjazd J.K.M., czego są documenta pewne. Prosić o to panowie posłowie nasi mają, aby takowy każdy i ten sam był karany, [k. 11] i postępek jaki przeciwko onemu namówiony, aby za takiemi złemi przykłady jego do jakiej gorsej sekwele nie przysło ludziam na potem.

[*12.*] Opowiadał się przy tym urodzony pan Krystof Brzozowski[2032], podkomorzy bielski, który był posłem na przesłem sejmie przeciwko Tomasowi Rytelowi[2033], koledze swemu, który nie mając żadnej słusnej przycyny do niego, sam in culpa będąc, że z sejmu przesłego odjachał, konkluzji i zawarcia sejmowego nie doczekawsy, ani K.J.M. według powinności poselskiej nie pożegnawsy, przywodząc in odium osobę jego do ludzi, ucynił tu w tem powiecie wielki bunt przeciwko onemu pod odjazd K.J.M. i złym udaniem jego do ludzi przywiódł go in discrimen et periculum vitae illius i nad to symulował sobie jakieś pozwy niesłusne przeciwko onemu o pozwolenie poboru bez wiadomości jego do sądu ziemskiego brańskie(g)o, gdzie jest sam pisarzem, słowy uscypliwemi lżąc i obrażając dobrą reputacją jego. Co każdego dobrego cnotliwego człowieka słusnie boleć i obchodzić musi. O co gdyby z nim przypadła sprawa na sejmie z mandatów K.J.M., przyczynić się mają pilnie panowie posłowie nasi do J.K.M., aby ta sprawa była na tem sejmie sądzona, którą za publikę rozumiemy bydź, ponieważ też tam w tych pozwiech najduje się obraza majestatu J.K.M., co się tam na roku z postępków pokaże.

[*13.*] Wiele ślachciców braciej nasej, którzy mają contiguitatem dóbr swoich ślacheckich z dzierżawą książęcia pruskiego, uskarżali się na tem zjeździe nasem, że w grunciech i dobrach swoich ślacheckich nie mają pokoju, którym granice każą, psują, rożnemi sposoby poddane im jedne gwałtem zabierają, drudzy sami do niech uciekają, więc i wiele insech krzywd i skód swech przy tym mianowali. A sprawiedliwości żadnej otrzymać nie mogą. Poruczamy tedy to pilnie panom posłom nasem, aby się ta krzywda braciej nasej, J.K.M. i wsytkiej R.P.

[2032] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2033] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

przełożyła. A iżby zarazem jaki słusny sposób i prędki sprawiedliwości był postanowiony na sejmie, aby każdy mógł w krzywdzie swej sprawiedliwość odnieść sine prolongatione.

[*14.*] Iż też to nas barzo o[b]chodzi, obywatele ziemie bielskiej, że bywamy upośledzeni od braciej nasej powiatu drogickiego w obieraniu deputatów na trybunał, tedy aby była między nami zachowana aequalitas zleciliśmy to panom posłom nasem pilnie, aby na elekcjej deputatów była [k. 11v] zachowana alternata tech trzech powiatów: drogickie(g)o, bielskie(g)o i mielnickiego w województwie podlaskim, tak jako się to zachowuje w województwie mazoweckim [*sic*], żeby się każdemu dostało swej prerogatywy w tej mierze zażywać, eo modo et ordine, jako o tem konstytucja województwu mazoweckiemu [*sic*] ucyniona[2034] obmawia.

[*15.*] Z żalem to nam przychodzi niemałem przypomnieć, jako się rozbieżali byli koła swojejwoli sam na Podlasu, w tem kąciku, gdzie przedtym wielki był zawse pokój i bezpieczeństwo. A iż za łaską i pomocą Bożą zabiega się teraz tej swejwoli i rozpuście ludzkiej, że jedni już są na gardle pokarani według prawa za występki ich czułością pana starosty nasego brańskie(g)o[2035]. A jes[z]cze niktórzy tułając się z gardłem, mając pewne fautory[2036] swoje, z któremi na domy ślacheckie i miasteczka K.J.M. najeżdżając, wielkie gwałty i despekty ludziom cynią, zabijają, mordują, po drogach łupy i rozboje czynią, do karania jes[z]cze żywi zostawają. Prosiemy o te dwie rzeczy i zlecamy pilnie panom posłom nasem, aby konstytucją nam były warowane i opatrzone. Pierwsza, aby pan starosta nas jako stróż pokoju i bezpieczeństwa pospolitego w egzekucji i w karaniu tech złocyńców nie miał na potem ni od kogo impedimentu żadnego, gdyż to wsytko, co on czyni, iure mediante czyni, powinność to jego na niem wyciska, jako też in eo pas[s]u i j.m.p. hetman korronny[2037] [*sic*], będąc starostą krakowskim constitutione publica[2038] jest ochroniony. Druga też, aby in reliquos malefactores et eor(um) fautores był jaki prędsy postępek do egzekucji namówiony, bo strach i wspomnieć, jako się było wiele ludzi sam w kraju nasem dla tej swejwoli namnożyło. A gdy będą czuli kaźń i groźb[ę] nad sobą za sprawiedliwością prędką, rychlej się hamować będą od złego.

[2034] *Porządek obierania deputatow mazowieckiego wojewodztwa*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 249.
[2035] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2036] Fautor (łac.) – protektor, sprzymierzeniec.
[2037] Jan Zamoyski (1542-1605), sekretarz królewski, podkanclerzy koronny 1576-1578, kanclerz wielki koronny 1578-1605, hetman wielki koronny 1581-1605, starosta m.in. bełzki, knyszyński, krakowski.
[2038] Chodzi tu być może o konstytucję *Assekuracya hetmana koronnego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 75-76, którą chyba błędnie odniesiono do kwestii pojmania przez Jana Zamoyskiego Samuela Zborowskiego.

[*16.*] Depaktacje wselakie tak w sądzie ziemskim, jako i w urzędzie grodzkim, a mianowicie, które się na[j]więcej dzieją przez pisarze i ich podpiski, aby się temu na teraźniejsem sejmie zabieżało, bo dla wydzierków wielkich drugi i sprawiedliwości swej odbieżeć musi. Potrzeba, aby na tem sejmie był jaki obyczaj de salariis notarii namówiony i ucyniony. Przy tym proces i poena, któryby na potem co na kim niesłusnie wziął i wycisnął.

[k. 12] [*17.*] Pisarz ziemski bielski[2039], iż nie tylko na rokach u sądu sam nie siada ani dekretów terminuje, ale ani na pozycji[2040] nigdy pr(aese)ns nie bywa, przeciwko któremu jest wiele protestacjej o to uczynionech. Potrzeba to opatrzyć, aby takowa negligentia w urzędzie jego więcej nie była, a sam aby tak na rokach ziemskich pr(aese)ns bywał i dekreta terminował, jako też i na pozycji, sub privatione officii, gdyż na urzędzie pisarskim i na prezencjej[2041] jego wiele należy każdemu, bo podpisek jego, nie będąc przysięgłem ani ustawicnym, zawsze wiele może zgrzesyć piórem, jako człowiek. A jakoby go o to pozywać i z niem prawem czynić, nie mamy żadnego przystępu do niego.

[*18.*] Uskarżali się też obywatele tej ziemie bielskiej o niedostatek soli koronnej, która i barzo nad obyczaj droga, i nie zawse jej też kiedy potrzeba dostaje. Prosić tedy mają, aby województwo podlaskie J.K.M. dostatkiem soli opatrzyć racył. A w niedostatku soli korronnej [*sic*], aby im było wolno także i kmiotkom ich pruską sól wywozić według potrzeby.

[*19.*] Nad obyczaj skór wiele wychodzi z ziemie bielskiej do cudzych krajów, a zwłas[z]cza z Bielska, ku skodzie wielkiej RP i obywatelów ziemi podlaskiej. A to się niczem nie dzieje insem, jedno, że garbarze bielscy, którzy juchty i czymcze[2042] wyprawują, samiż za się nie odbywając tu tech[2043] skór doma, sewcom na pożytek pospolity, wywożą one do cudzej ziemi, a stamtąd żadnech towarów nie przywożą, jedno z pieniędzmi przyjeżdzają, dogadzając swem pożytkom, za czem tu w ziemi nasej drogość się wielka dzieje obowi[2044] wselakiej i insech potrzeb skórzanech. Opatrzyć to tedy panowie posłowie mają na sejmie, aby się taka skoda nie dziejała [*sic*] RP [w] wywożeniu[2045] skór do cudzej ziemi od tego chłopstwa, gdyż tylko oni sami na tem bogacieją, a pospolity człowiek na tem skoduje barzo.

[2039] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2040] Pozycja (łac. positio) – tu: leżenie ksiąg ziemskich.
[2041] Prezencja (łac. praesentia) – tu: obecność.
[2042] Czymcze, cimce, ciemce – skóry mniejsze niż juchty.
[2043] W oryg.: tek.
[2044] Obowi = tu: obuwi.
[2045] W oryg.: wywyżeniu.

[*20.*] Item ślachcicy około Tykocina[2046] wielkie bezprawie cierzpią w tem, etc.

Petita privatorum

[*1.*] J.m.p. wojewoda nas podlaski[2047], po wielekroć na sejmikach województwa podlaskie(g)o uskarżać się racy, że pro dignitate sua senatoria nie może mieć na sejmie dobrej gospody, którąby się kontentował jako senator zacny. A iż w osobie j.m.p. wojewody jest w tej mierze obraza nas, ludzi ućciwech i jakieś letkie [*sic*] poważenie, porucza-[k. 12v]-my tedy to panom posłom nasem, aby z i.m. pp. dygnitarzami nasemi społecznie domówili się tego u J.K.M., aby tak i.m. pp. senatorowie nasi podlascy, jako i posłowie nasi nie byli w gospodach upośledzeni, a więcej takowego kontemptu to województwo nase w tej mierze nie cierzpiało.

[*2.*] Była też wniesiona prośba w pośrodek nas na tem sejmiku naszem od j.m.p. wojewodzinej mazoweckiej[2048] [*sic*] o dwie rzecy: jedna, aby owa konstytucja około bużnech młynów[2049] moderowana była, czemu się snadnie dogodzi, gdy każdy, kto będzie chciał mieć swój młyn na Bugu, będzie też powinien mieć ślozę dobrą, dostateczną na grobli i inse wsytkie aparaty i instrumenta do tego należące, aby się navigatio publica ludziom nie trudniła ani hamowała. Druga strony arendy starostwa stanisławskie(g)o[2050], aby nad dawne ustawy nie była podniesiona. Mają tedy to panowie posłowie nasi mieć na dobrem baczeniu i intercesją za j.m.p. wojewodziną mazowecką [*sic*] ucynić do J.K.M.

[*3.*] Urodzony pan Albrycht Irzykowicz[2051], człowiek zacny i potciwy [*sic*], domu starożytnego sam u nas na Podlasu, królom, panom nasem i wsytkiej R.P. i on sam z bracią swą, i przodkowie jego będąc dobrze zasłużeni, zawse mając tu na Podlasu między nami wielkie i znaczne majętności i posesje swoje, urodziwsy się też tu z nami i będąc inkolą i indygeną województwa tego podlaskie(g)o i mając wsytkie te qualitates w sobie, które jedno desiderantur w dobrem i potciwem [*sic*] człowiecze na świecie z woli Bożej naprzód, a potem z chęci i miłości braciej swej miłej był obrany i mianowany zgodnie między czterema elekty jeden na urząd pisarski ziemski drogicki i przychodził do tego urzędu nie z ambicjej żadnej

[2046] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[2047] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[2048] Katarzyna z Lisowa Kosińska (zm. 1607), 1 v. żona Mikołaja Wodyńskiego, 2 v. Stanisława Kryskiego, wojewody mazowieckiego, 3 v. Zbigniewa Ossolińskiego, wojewody podlaskiego, potem sandomierskiego; córka Adama, kasztelana podlaskiego.
[2049] *O mytach na rzekach i kwiciech pisarzow celnych*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 72; *Rzeka Bug*, [w:] tamże, s. 112.
[2050] Chodzi o starostwo stanisławowskie na Mazowszu.
[2051] Albrycht (Olbracht, Wojciech) Irzykowicz, pisarz ziemski drohicki 1599-1600, wojski mielnicki 1613, syn Jana, starosty mielnickiego.

ani dla pożytku jakiego iustis, honestis et licitis mediis, aby się nie zdał chięcią [*sic*] i miłością braciej swej gardzić. Elekcja się też statecznie i porządnie na swem placu i mie[j]scu zwykłem przez obywatele ziemie drogickiej odprawowała. Za czem J.K.M., nas miłościwy pan, którego serce w ręku Bożych [*sic*] było i któremu to właśnie według prawa samemu należało, konferować racył z łaski swej pańskiej ten urząd pisarski panu Irzykowi-[k. 13]-czowi, za którą to daniną J.K.M., gdy czas rokom ziemskim w powiecie drogickim post Conductum Paschae w roku przesłem [*19 IV 1599*] przypadał, prezentował się z daniną i przywilejem swem na ten urząd od J.K.M. danym sobie pan Irzykowicz i tamże w Drohicynie in magna frequentia hominu(m) przed j.m.p. kastelanem nasem podlaskim[2052] przysiegę na ten urząd swój pisarski ucynił, a po przysiędze mie[j]sce swe zasiadł i powinności wselakiej urzędu swego, tak wsytkie zupełne roki ziemkie drogickie, jako i na pozycje nemine contradicente odprawował z kontentacją i pochwałą ludzką z łaski Bożej, ale aemuli jego invidia ducti, jako się to musi s[z]czerze rozumieć, mając condictamen z deputaty podlaskimi na przesłem trybunale lubelskim, subordynowali osobę jednę mało znaczną, która go na trybunał przesły ad privandum hoc idem off(iciu)m notariatus pozwała z tej wiary, jakoby on nie miał bydź osiadły i nie mając żadnej posesji otrzymał ten urząd. A z takowego pozwu i instancji tego dobre(g)o człowieka prywowany jest urzędu pisarskie(g)o pan Irzykowicz, a jaki tam był postępek na trybunale przesłem lubelskim i co się za inconvenientia działy w tej sprawie na trybunale przesłem, o tym sam pan Irzykowicz będzie umiał dać dostateczną sprawę in facie totius R.P. J.K.M, nasemu miłościwemu panu. A iż wiemy wsyscy na Podlasu dostatecznie, że mu to strona przeciwna niesłusnie zadaje, aby nie miał mieć posesji dostatecznej, tedy to onemu przyznawsy, że ma z dawnech czasów tak w powiecie drogickim, jako i mielnickim wielkie majętności i znacne posesje swoje, na których jako człowiek znacny żywie potciwie [*sic*] i znacnie między nami. A wsyscy [a]emuli jego i dziesiątej części nie mają tego, co mu Pan Bóg dał z błogosławieństwa swego święte(g)o od przodków jego ućciwech. Prosicz tedy panowie posłowie nasi mają, aby takowa ignominia na tem ućciwem człowiecze nie zostawała, żeby miał bydź degradowan z urzędu swego, gdy się ten dekret na trybunale i precipitanter, i pod wesoły czas stał. A za złem udaniem strony przeciwnej i niechęcią jakąś samech deputatów podlaskich, między któremi też w tej sprawie na trybunale, ut certo nobis constat, zgody nie było, ale kreska miła, a k'temu nie barzo mądra, czego nie sprawi, etc. K'temu, że to regalia sunt, nie tylko takowy dekret afficit samego pana Irzy-[k. 13v]-kowicza,

[2052] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.

ale dostojeństwo i zwierchność [*sic*] J.K.M., nase(g)o miłościwego pana, obraża, starać się tedy panowie posłowie nasi z pilnością mają społecznie z insemi pany posły górnych województw, aby takowy dekret z pana Irzykowicza, człowieka ućciwego, był autoritate conventus zniesiony i kasowany, który się zda bydź i przeciwko prawu ucyniony i przeciwko zwierzchności i dostojeństwu J.K.M., ponieważ też to było przedtym za świętej pamięci króla Stefana, że w sprawie jednej między j.m.p. Radzymińskim[2053], wojewodą podlaskim, a między Karmanowskim[2054] dekret w Piotrkowie na trybunale ucyniony na sejmie był kasowany i zniesiony, jako jest o tem w konstytucji sejmu warsawskie(g)o[2055] napisano. Dla tego się o tem tak pilnie uważa i porucza panom posłom nasem, że to widziem na oko, gdzieby się ten dekret nie zniósł z pana Irzykowicza, byłby to nie lada jaki fomes między pewnemi osobami sam u nas na Podlasu do wielkiego zajątrzenia i nieprzyjaźni wiecznej, czego Boże zachowaj, etc.

[*4.*] Poruczamy też pilnie panom posłom nasem sprawy i potrzeby i.m. pp. Raczków, które będą mieli na sejmie, aby w kole rycerskim od nas braciej zalecone były i.m. wsytkim panom posłom ziemskim, którzy żeby intercesją swą przycynili się za nimi do J.K.M. i wsytkie(g)o senatu w potrzebach ich.

[*5.*] Łapowie i Daniłowscy prosili, będąc barzo ukrzywdzeni, ażeby im wedle listów rewizorskich dobra albo wieś ich własną Daniłowo[2056], którą nullo iure do starostwa saraskie(g)o wzięto, aby były onem te dobra ich przywrócone albo otmiannę [*sic*], któraby była aequivalens, dano, jako J.K.M. za ukazaniem orginału [*sic*] obiecać to im miłościwie raczył czasu niedawnego, przyczynić się tedy za niemi z pilnością panowie posłowie nasi o to mają, aby ich ta sprawa już koniecznie na tem sejmie skutek swój wziąć mogła.

[*6.*] Mies[z]czanie bielscy przez kilku z pośrodku siebie, braciej swej, uskarżali się o to, że ich tak do ziemstwa, jako i do grodu pociągają ślachcicy przeciwko prawu i jurysdycji [*sic*] ich miesckiej majdeburskiej mało nie o każdą rzecz i krzywdę, a oni odzywają się do prawa i wolności swech. Potrzeba tedy, aby deklaracja była na sejmie ucyniona dostatecznie, o co i o które rzecy mies[z]czanie mają mieć foru(m) tak w ziemstwie, jako i w gro-[k. 14]-dzie, aby na potem leda o co ni od kogoś nie byli pociągani nad prawa i wolności swe.

[2053] Stanisław Radzymiński (Radzimiński), kasztelan zakroczymski 1582-1584, kasztelan czerski 1584-1588, wojewoda podlaski 1588-1591, starosta liwski i kamieniecki, rotmistrz królewski.
[2054] Andrzej (Jędrzej) Karmanowski, ojciec Olbrychta, słynnego poety dysydenckiego.
[2055] *Sprawa starosty liwskiego*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 453-454.
[2056] Daniłowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Daniłowo Duże i Daniłowo Małe w pow. białostockim).

[*7.*] Tymże sposobem i około ran ślacheckich, jako i kmiecych za złemi czasy, że się ludzi niezbożnech wiele namnożyło, potrzeba to będzie obwarować, gdyby tak ślachcic, jako i kmieć o głowę albo o rany miał jaką sprawę z mies[z]czaninem, aby no(n) simplici prob(ati)one, ale per scrutiniu(m) tak głowy, jako i ran dochodził.

[*8.*] Była też czyniona prośba w pośrodku nas od miasta knysyńskie(g)o, którzy się opowiadali z prawem swem, że czopowego nie powinni więcej płacić z domów tak rynkowech, jako i ulicznech nad przywilej i deklaracją K.J.M., prosą tedy o to, aby przy prawie tem zostać się mogli i na potem czopowego więtsego [*sic*] na niech nie wyciągano.

[*9.*] Było też opowiadanie i uskarżanie wielkie imieniem wsytkich mies[z]czan K.J.M. w ziemi bielskiej będacech, że kiedy się im trafi tak w ziemskiej, jako i w grodzkiej kancelarii mieć jaką sprawę albo potrzebę, tedy na niech jako na Żydach przeciwko wselakiej słusności leda od jakie(g)o zapisku albo minuty po kopie albo sowito biorą i wyciągają, gdyż oni nie powinni więcej płacić nad ślachcice, którzy pod prawem żywią w Koronie i salaria pisarskie w statucie oznaczone i mianowane są, po czemu brać mają od kogo.

[*10.*] Tymże też sposobem była wniesiona prośba od wsytkich miast i mies[z]czan K.J.M. ziemie bielskiej, aby do tejże prerogatywy i równości przypusceni byli, to jest, iż tak głowa ślachecka, jako i chłopska podniesiona jest w taksie więtsej [*sic*] niźli pierwej była[2057], aby też oni, jako ludzie ućciwi i pod prawem żyjący, takież beneficium znali. A, czego Boże uchowaj, za jakim niescęśliwem przypadkiem o każdą głowę i rany, aby więtsa [*sic*] taksa mies[z]czanina każdego była, a niźli się najduje do tego czasu w prawie korronnem [*sic*], przyna[j]mniej o to pilnie prosą, aby połowice taksy tak głowy, jako i ran ślacheckich oni też mieć i otrzymać mogli.

Co wsytko i.m. panowie posłowie nasi aby wykonali pozwalamy im limitatem potestatem, przychylając się do zgody wsech stanów korronnych [*sic*].

Działo się w Brańsku w roku i dnia jako wyżej.

[*1*] Chrystof Brzozowski, podkomorzy ziemie bielskiej, ręką własną; [*2*] Malchier Kostro[2058], sędzia ziemski bielski własną reką; [*3*] Hieronim Mieński[2059] reką swą; [*4*] Marcin Fasczewski[2060] ręką własną.

[2057] Zob. *O ranach szlacheckich*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 67.
[2058] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2059] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[2060] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593. W oryg.: Ffasczewski.

CXXXVI/2. Protestacja urzędników i szlachty ziemi bielskiej przeciwko sprawcom tumultu na sejmiku, Brańsk, 15 I 1600 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 86, k. 5v-6v, 9 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano przed podstarościm brańskim Wojciechem Brzozowskim 15 I 1600 r.* [sabbato ante festum divae Priscae Virginis proximo a. D. millesimo sexingentesimo].

[k. 5v] Ad off(iciu)m et acta praesen(tia) castren(sia) capitan(ealia) Branscen(sia) personal(ite)r venientes g(e)n(er)osi ac nobiles [*1*] Christopherus Brzozowski[2061], succamerarius terrae Bielscen(sis), [*2*] Melchior Kostro[2062], iudex terrestris Bielscen(sis), [*3*] Stanislaus Łąncynski[2063], [*4*] Bernardus Brzozowski[2064], [*5*] Mathias[2065] et [*6*] Joannes[2066] Lewicczy, [*7*] Troianus Wysenski[2067], camerarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), [*8*] Matheus Gołębiewski[2068], vicepalatinus, [*9*] Martinus Fasczewski[2069], [*10*] Felicianus Makowski, [*11*] Paulus et [*12*] Albertus Dzierskowie, [*13*] Leonardus Falkowski, [*14*] Stanislaus[2070], camerarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), et [*15*] Jacobus[2071] Łukawscy, [*16*] Mathias et [*17*] Paulus Kalecicczy, [*18*] Hieronimus[2072] et [*19*] Adamus[2073], camerarius campestris Bielscen(sis), Miensci, [*20*] Joannes Zrzobek[2074], [*21*] Martinus Hajewnik Hryniewiczki, [*22*] Paulus Brzozowski, [*23*] Joannes Sredniczki, [*24*] Joannes Łazowski, [*25*] Benedictus Niwienski, [*26*] Bartolomaeus Kulikowski, [*27*] Christopherus Brzozowski[2075], [*28*] Pantaleon, [*29*] Stanislaus, [*30*] Andrianus, [*31*] Albertus Woinowie, [*32*] Raphael et [*33*]

[2061] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Bernarda, sędziego grodzkiego brańskiego.
[2062] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2063] Stanisław Łączyński, wójt bielski ok. 1586-1610.
[2064] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[2065] Maciej Lewicki, cześnik podlaski ok. 1600-1630, syn Macieja, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Jana, podstolego podlaskiego.
[2066] Jan Lewicki, podstoli podlaski 1603-1629, syn Macieja, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Macieja, cześnika podlaskiego.
[2067] Trojan Wypych Wyszyński, komornik ziemski bielski ok. 1584-1621, podstarości suraski 1590-1591, poborca ziemi bielskiej, syn Mateusza, podwojewodziego podlaskiego.
[2068] Mateusz Gołębiewski, podwojewodzi podlaski ok. 1600-1605.
[2069] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2070] Stanisław Łukawski, komornik ziemski bielski ok. 1598-1613.
[2071] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.
[2072] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[2073] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2074] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2075] Być może Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.

Nicolaus Sokołowscy, [*34*] Hieronimus et [*35*] Andreas Zęndzianowie, [*36*] Mathias Fas-[k. 6]-[czew]ski, [*37*] Lazarus Wisowathy[2076], [*38*] Florianus et [*39*] Nicolaus Brzozowscy, [*40*] Alexius Samotija Le[niec]z, [*41*] Matheus Jankowski, [*42*] Paulus Borowski, [*43*] Stanislaus Brusewski, [*44*] Albertus Gołembiewski, [*45*] Lucas Wiercienski, [*46*] Stanislaus Brzozowski, [*47*] Christopherus Borowski, [*48*] Andreas Tyska, [*49*] Matheus Sredniczki, [*50*] Martinus Chrostowski, [*51*] Mathias Niecieczki[2077], [*52*] Petrus Wojno, [*53*] Florian(us) Makowska Koczmier, [*54*] Joannes Kulessa[2078], [*55*] Bartolomeus Brzoska, [*56*] Jacobus Mysłkowski, [*57*] Petrus Kulessa, [*58*] Joannes Kamienski, [*59*] Martinus Rzepniczki, [*60*] Vincentius Łapinski, [*61*] Joannes Kiersnowski, [*62*] Stanislaus Wysenski, [*63*] Joannes Tusewiczki, [*64*] Pantaleon Łyczko[2079], [*65*] Joannes Hryniewiczki, [*66*] Paulus Mierzwienski, [*67*] Martianus Kulessa, [*68*] Adam Brusowski[2080], [*69*] Christopherus Sredniczki, [*70*] Petr(us), [*71*] Laurentius et [*72*] Gaspar Brzoskowie et alii quam plurimi nobiles, nomine suo et aliorum qua(m) plurimorum nobilium, in vim manifestationis suae, coram eodem off(ici)o sollen(nite)r protestati sunt in et super nobiles Thomam Rythel[2081], notarium t(er)r(est)rem Bielscen(sem), et Adamum Domanowski[2082], uti autores tumultus et factionis infrascr(ipt)ae, et eorum nonnullos complices et adheren(tes) violentiarum et factionis, quorum ipsi genus, nomina et cognomina melius sciunt et noscunt, idq(ue) propterea, quia ipsi neglecto off(ici)o bonorum civium in R.P. sub legibus Regni libere degentium, nulla habita ratione pacis tranquillitatisq(ue) publicae spreta superioritate S.R.M. ausi sunt hic ad oppidum Bransk in armis et cum armis seditionem praeseferen(ti) cum magna caterva hominum e diversis terris et teritoriis studiosae congregatorum partim ignotorum, partim v(er)o vagorum, inposesionatorum [*sic*], bannitorum et de Regno et dominiis Regni proscriptorum iureq(ue) privatoru(m), pro die hodierna conventioni particulari t(e)rrae Bielscen(sis) per S.R.M. assigatt(a) venire atque ibidem cu(m) magna turba hominum hospitia sibi per totam plateam circa ecclesia(m) temere et violenter adimere, absq(ue) scitu et consensu capitanei loci

[2076] Łazarz Wiszowaty, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Marcjana, podstolego podlaskiego.
[2077] Maciej Nieciecki, być może komornik ziemski bielski i tykociński ok. 1582-1609.
[2078] Jan Kulesza, być może podpisek grodzki brański 1600-1604, wojski ziemi bielskiej 1615-1618, chorąży ziemi bielskiej 1618-1638, poborca ziemi bielskiej, syn Jana, komornika ziemskiego bielskiego.
[2079] Pantaleon Łyczko, komornik ziemski bielski ok. 1617-1634, podstarości brański 1634-1640.
[2080] Adam Bruszewski, zapewne komornik ziemski bielski ok. 1598-1613.
[2081] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2082] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

istius[2083], prout de facto adimerunt et occupaverunt hospitiaq(ue) illa circa ecclesiam consisten(tia) et platea(m) memorata(m) vario armorum genere bene munierunt, ita, ut sine maximo periculo no(n) pateretur additus et redditus tam in ecclesiam, quam et ex ecclesia illa hominibus pacificis, facientes praemis[s]a in contemptum et villipendium legum ac poenarum publicarum et in oppresionem libertatis publicae, quo tali tumultu atq(ue) factione evidenti inspecta venerabilis Andreas Frankowski[2084], plebanus Branscen(sis), evitando periculu(m) imminens, ecclesiam memorata(m) claudere mandavit, ne aedes sacra in qua divina sacramenta administrantur licentiosorum hominum furore prophanaretur et quod id no(n) temere lecerit, im[m]o alior(um) p(rae)faectorum ecclesiarum in simili casu exemplo edoctus, manifestatione(m) sua(m) eo nomine cu(m) sollenni prot(esta)t(i)one cora(m) off(ici)o capita(nea)li Branscen(si) de p(rae)missis fecit. Nihilominus dignitarii ac offi(ci)ales omnes, ac ferme totae nobilitas pro convention(e) pr(aese)nti particulari Branscen(si) congregatt(ae), dum more solito ad locum consuetu(m) accedentes in ecclesia(m) intrare volueru(n)t, [k. 6v] ea iam clausa preventa, circa hanc eand(em) ecclesiam Branscen(sem) in primis super certa(m) p(er)sona(m) idonea(m) pro dirrectore seu marsalco suo unanimiter omnes consenserunt, ibidemq(ue) simil(ite)r et nuntios pro comitiis futuris generalibus Warsowiae cellebran(dis) libere ellegerunt et nominaverunt e medio sui, v(ideli)cet g(e)n(er)osos Martinum Brzozowski, subdapiferum terrae Podlachiae, Nicolaum Wyskowski[2085], homines probos, ratione et iud(iti)o bene vientes, de R.P.q(ue) optime meritos et quoniam protunc urgens necessitas R.P. magna deliber(ati)one magnoq(ue) temporis spatio a nobis indigebat, idcirco consultum est a nobis consensu omnium protunc in cimiterio congregatorum accedente et propter maiorem dignitatem legationis S.R.M. et propter meliorem deliber(ati)onem n(ost)ram in negotiis R.P. expediendam, pr[a]esertim v(er)o a speritate protunc temporis compulis et ne a factiosis hominibus opprimeremur, ellectis nunciis tum et personis certis tam ad conscriben(dos) articulos, quam etiam ad exaudienda(m) legationem per nunciu(m) S.R.M. ad curiam regalem Branscen(sem), uti locu(m) aptiorem et tutiorem recedere, atq(ue) ibid(em) ea o(mn)ia peragere et determinare, quae pr(aese)ns negotium R.P. a nobis expostulabat coacti sunt. Tandem venientes ad curiam p(rae)fata(m) regalem Branscen(sem) e medio sui aliquot

[2083] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2084] Andrzej Frankowski, kanonik łucki, pleban brański 1592-1618.
[2085] Mikołaj Wyszkowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1609-1619, syn Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.

personas idoneas pro g(e)n(er)oso Luca Gorniczki[2086], cap(i)t(ane)o Tykocinen(si), nuncio S.M.R. ad conventum pr[a]esentem particularem delegato, miserunt, eoq(ue) cum ea qua decet reverentia suscepto ac legatione ab ipso audita ta(m) cora(m) ipso nuncio, qua(m) et cora(m) off(ici)o capitaneali castren(si) Branscen(si), cui protunc p(rae)sidebat g(e)n(er)osus Albertus Brzozowski[2087], vicecapitaneus Branscen(sis), tu(m) etia(m) cora(m) mini(steria)libus certis inferius descriptt(is) hanc sua(m) suprascr(ipta)am de p(rae)missis manifest(ati)o(ne)m cum solenni prot(estati)one fecer(un)t, cuiusl(ib)et personali recogni(ti)one median(te) parati ex(iste)ntes in toto legationi S.R.M. satisface(re) et ea o(mn)ia, quae negotiu(m) pr(aese)ns R.P. ab eisd(em) exigebat sufficienter exequi, ad conscribend(um) quidem articulos g(e)n(er)osos et nobil(es) Christopheru(m) Brzozowski, succam(era)ri(um) t(e)rrae Bielscen(sis), Melchiore(m) Kostro, iudicem t(er)r(est)r(e)m Bielscen(sem) ac Hieronimu(m) Mienski et Martinu(m) Fasczewski, quibus et manus suas subscriba(n)t et off(ici)o pr(aese)nti cap(itanea)li Branscen(si) porrigant ad ingros[s]an(dum) constituer(un)t ac deputaverunt. Et hic id(em) personal(ite)r comapren(tes) mini(steri)ales Regni g(e)n(er)ales nobiles Andreas Fra(n)kowski et Jacob(us) Swieczki, de quor(um) autenticis et iuramen(tis) off(ici)o pr(aese)nti constat, coram eod(em) off(ici)o in vim suae verae ac fidelis rel(ati)onis p(er) eu(m) ubivis locor(um) off(ici)ose facien(dae), pala(m) recognover(un)t et quil(ib)et eor(um) suo pro interesse reco(gnov)it, quia die hodierna ex(iste)ntes in oppido Bra(n)sk videru(n)t et debitae conspexer(un)t magna(m) caterva(m) homi(n)um in armis et cu(m) armis sedit(i)o(ne)m pr[a]eseferen(tium) ex diversis terris congregator(um) partim ignotor(um), partim v(er)o bannitorum, vagor(um) ac imposesionator(um) venientiu(m) cu(m) nobil(i) Thoma Rythel, Adamo Domanowski atq(ue) circa templu(m) per universa(m) platea(m) usq(ue) ad circulu(m) op[p]idi Branscen(sis) hospicia sibi temere ac violen(te)r adimen(tium) in eaq(ue) tumultuosae ingredient(tium) et occupan(tium), qua tali turba et tumultu venerabilis Andreas Frankowski, conspecto statim ecclesia(m) claude(re) ma(n)davit et quod no(n) temere id fecerit, ibid(em) exposuit rationes cora(m) dominiis dignitariis ac officialibus universaq(ue) nobilitate huius terrae Bielscen(sis) ia(m) protunc in cimi-[k. 9]-terio ecclesiae memoratae existen(tis), de quibus p(rae)missis o(mn)ibus tam ipse p(rae)fatus pleban(us) Branscen(sis), quam d(omi)ni offi(ci)ales totaq(ue) ferme nobilitas con(tra) supranominatos seditionis et tumultus autores, sollen(ite)r protestati sunt. Quae o(mn)ia et singula sic et no(n) al(ite)r, ut

[2086] Łukasz Górnicki, starosta tykociński i wasilkowski 1571-1603, sekretarz królewski, bibliotekarz króla Zygmunta II Augusta, pisarz, humanista.
[2087] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.

p(rae)missum est acta, visa, gesta recognoverunt ac attestati sunt, quibus protu(n)c p(rae)sentes interfuerunt. Hac eoru(m) in p(rae)mis[s]is personali recogni(ti)one et attestatione mediante.

CXXXVI/3. Protestacja plebana brańskiego ks. Andrzeja Frankowskiego przeciwko sprawcom tumultu na sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 15 I 1600 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 86, k. 14v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 15 I 1600 r.* [sabbato ante festum divae Priscae Virginis proximo a. D. millesimo sexingentesimo].

[k. 14v] Ad officium pr(aese)ns castren(se) capitan(eale) Branscen(se), cui pr[a]esidebat protunc generosus Albertus Brzozowski[2088], vicecap(i)t(ane)us loci istius, veniens personal(ite)r venerabilis Andreas Frankowski[2089], plebanus Branscen(sis), cum solenni prot(esta)t(i)one sua, coram off(ici)o pr[a]esenti manifestatus est de eo, quia ipse ex(iste)ns sp(irit)ualis persona, cui hoc incumbit iuxta vocationem illius spiritualem occurere omnimodo et periculo imminenti hominu(m), cum audisset et exploratum haberet antea, quos homines factiosos huius terrae Bielscen(sis) magnam caterva(m) hominum ex diversis terris et territoriis pro comitiis presen(tibus) particularibus in Bransko cellebran(dis) congregare et colligere cum quibus nescitur, qua de causa, catervatim in armis et cu(m) armis sedit(i)o(ne)m preseferen(tium) hic venire proposuera(n)t, ea fama publica per terribus, pr[a]esertim v(er)o cu(m) multa exe(m)pla haberet huiusmodi aliorum malo, qua ip(su)m praecustodire et monere merito deberent, qua et quantae contentiones sedition(e)q(ue) per concitatu(m) tumultu(m) inter homines exeriri solent, ut s[a]epius hoc accidat, quod posito timore Dei nec sanguini suo interrim parcere volunt et cu(m) die hodierna pro comitiis particularibus a S.R.M. assignat(a) inspiceret cum g(e)n(er)oso Toma Rythel[2090], notario ter(rest)ri Bielscen(si) et Adamo Domanowski[2091] tumultum magnamq(ue) catervam ho(mi)num eaq(ue) ignotorum in armis et cu(m) armis seditionem preseferen(tium) huc ad oppidum Bra(n)sk tumultuose venientem atq(ue) circa ecclesiam Branscen(siam) hospitia sibi temere et violeter adimente(s), praecavendo itaq(ue), ne quid mali inter homines accidat et ne aedes sacra, in qua divina

[2088] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2089] Andrzej Frankowski, kanonik łucki, pleban brański 1592-1618.
[2090] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2091] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

sacramenta administrantur, furore licentiosorum hominum prof[an]aretur, ob ea(m) causa(m) potissimum ecclesiam claudere mandavit, ne pateretur ingresus in ae(m) malevolis hominibus, mei enim muneris erat, non solum indemnitati ecclesiae praecavere, verum eo pacto et factioni hominum via(m) praecludere. Nihilominus cora(m) off(ici)o pr(aese)nti declaravit se et paratum se offerebat ipse venerabilis plebanus Branscen(sis) ecclesia(m) memorata(m) apperire velle, si pacifice inarmes absq(ue) tumultu in ecclesia(m) ingredire, uti boni et pacifici cives in Patria sua, vellent idq(ue) sibi bona fide promitera(n)t, sed cu(m) id ob timore ab easd(em) no(n) potuit. De p(rae)mis[s]is omnibus hanc sua(m) manifestationem cum sollenni protestatione contra eosdem fecit, atq(ue) in acta praesentia inscribi petiit [*sic*].

CXXXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 V 1600 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 29 III 1600 r. zwołał sejmiki relacyjne na 15 V 1600 r. (ASZCh, s. 90). Sejmik drohicki zapewne się odbył i szlachta, wzorem szlachty ziemi bielskiej, wysłała z niego swych posłów na sejmik generalny mazowiecki do Warszawy, zwołany na 29 V 1600 r. cum limitata potestate, celem porozumienia z inszemi województwy). (Vide: Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 V 1600 r.; Uniwersał Zygmunta III do szlachty ziemi drohickiej zwołujący sejmik ekstraordynaryjny, Warszawa, 11 IX 1600 r.). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CXXXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 V 1600 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 29 III 1600 r. zwołał sejmiki relacyjne na 15 V 1600 r. (ASZCh, s. 90). Szlachta ziemi bielskiej z wybrała posłów na sejmik generalny mazowiecki do Warszawy, zwołany na 29 V 1600 r.: Marcina Brzozowskiego, starostę brańskiego i podstolego podlaskiego oraz Macieja Lewickiego, cześnika ziemi bielskiej (podlaskiego). Marszałkiem sejmiku był Baltazar Wyszkowski.

CXXXVIII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 15 V 1600 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 86, k. 246-246v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 15 V 1600 r.* [feria secunda post festum Ascensionis in Caelum Christi Domini proxima a. eiusde(m) millesimo sexingentesimo]. ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 19, s. 38.*

[Oblaty dokonali] generosi et nobiles [*1*] Joannes Jałbrzik Wyszeński[2092], vexilifer t(er)rae Bielscen(sis), [*2*] Melchior Kostro[2093], iudex, [*3*] Tomas Rytel[2094], notarius, terrestres Bielscen(ses), [*4*] Mathias Lewiczki[2095], pincerna terrae Bielscen(sis), [*5*] Joannes Grabowski[2096], [*6*] Baltazar Wyskowski[2097], [*7*] Moyses Szepiotowski, [*8*] Petrus Graiewski[2098], [*9*] Paulus Dzierskowski[2099], [*10*] Martinus Fasczewski[2100], [*11*] Leonardus[2101] et [*12*] Adamus[2102] Domanowszczy, [*13*] Marcian(us)[2103], [*14*] Lazarus[2104] Wyssowaci, [*15*] Matchias [*sic*] Kalecziczki, [*16*] Jacobus Gornicz Falkowski[2105], [*17*] Leonardus Falkowski,

[2092] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[2093] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2094] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2095] Maciej Lewicki, cześnik podlaski ok. 1600-1630, syn Macieja, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Jana, podstolego podlaskiego.
[2096] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2097] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2098] Piotr Grajewski, dworzanin królewski, podsędek ziemski bielski 1616-1619, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, stolnika podlaskiego.
[2099] Paweł Dzierżkowski (Dzierżek), być może komornik ziemski bielski ok. 1619-1635.
[2100] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2101] Leonard (Lenart) Domanowski, prawdopodobnie syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego i brat Adama, podstolego podlaskiego.
[2102] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2103] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.
[2104] Łazarz Wiszowaty, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Marcjana, podstolego podlaskiego.
[2105] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1604, podpisek ziemski bielski 1588.

[*18*] Nicolaus Sokolowski, [*19*] Joannes Zdzarski, [*20*] Albertus Brzoska, [*21*] Stanislaus, [*22*] Christopherus Sokolowsczy, [*23*] Leonard(us) Niwinski, [*24*] Nicolaus, [*25*] Franciscus, [*26*] Florianus Brzozowsczy, [*27*] Albertus Wyssenski, [*28*] Joannes Kamieński, [*29*] Bernardus Kostro, [*30*] Stanislaus, [*31*] Troianus Szepiotowsczy, [*32*] Andreas Frankowski, [*33*] Joannes Kiersznowski, [*34*] Theodorus Hryniewiczki, [*35*] Joannes Kulessa[2106], [*36*] Joannes Thuszewiczki, [*37*] Paulus, [*38*] Jacobus[2107] Łukawsczy, [*39*] Petrus Popławski, [*40*] Jozephus Brzozowski, [*41*] Andreas Niwienski, [*42*] Joannes Zochowski, [*43*] Nicolaus Łuniewski, [*44*] Petrus Woyno Zagroba, [*45*] Matias Zaleski, [*46*] Joannes Radzikowski, [*47*] Stanislaus et [*48*] Albertus Woynowie, [*49*] Joannes Szarawski, [*50*] Petrus Kostro, [*51*] Florianus Rokicki, [*52*] Valerianus Kalniczki, [*53*] Jacobus Pienczikowski, [*54*] Adam Bruszowski[2108], [*55*] Christoph(er)us Kramkowski, [*56*] Jacobus Sorcz, [*57*] Adamus Czaykowski, [*58*] Martin(us), [*59*] Michael et [*60*] Nicolaus Roszkowsczy, [*61*] Andreas Kulessa et alii quamplurimi no(bi)les ac indigenae districtus huius Bielscen(sis).

[k. 246] Urzędnicy i wsytko rycerstwo ziemie bielskiej zjachawszy się do Brańska na dzień piętnasty maja wedle uniwersału K.J.M., p.n.m., którem nam J.K.M. złożył sejmik do obmyślawania potrzeb, które przypadają na Koronę Polską i Wielkiego Księstwa Litew(skieg)o i insze państwa do niej należące. Przesłuchawszy poselstwa J.K.M. i uczyniwszy spólne między sobą namowy, takeśmy w tem postąpili. Naprzód postrzegając we wsytkiem praw i wolności naszech przez przodki K.J.M. [k. 246v] sławnej pamięci [nadanych], chcąc one cało i nienaruszono zachować i potomstwu swemu w cale oddać, nie chcieliśmy nic derogować tem prawam i sejmom generalnem koronnem, na którech prawa stanowią i wsytkie potrzeby i konsultacje oddawają, nie zdało się nam nic stanowić na tem prywatnem sejmiku, nie wiedząc ani mając porozumienia z inszemi województwy. Jednak dosyć czyniąc we wszytkiem napominaniu K.J.M., odprawiliśmy dwu posłów: j.m.p. Marcina Brzozowskiego[2109], starostę brańskiego, i pana Macieja Lewickiego, cześnika ziemie bielskiej, któremeśmy to poruczyli, aby żadnego stanowienia nie czynili i daliśmy jem w tem limitatam potestatem tylko mieć [oraz] prosić K.J.M., aby na takie potrzeby przypadające R.P. sejm jako najprędzej złożyć raczył, na którem o tech wsytkich potrzebach, o którech nam K.J.M. w swem

[2106] Jan Kulesza, zapewne podpisek grodzki brański 1600-1604, wojski ziemi bielskiej 1615-1618, chorąży ziemi bielskiej 1618-1638, poborca ziemi bielskiej, syn Jana, komornika ziemskiego bielskiego.
[2107] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.
[2108] Adam Bruszewski, zapewne komornik ziemski bielski ok. 1598-1613.
[2109] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620. W oryg.: Marcyna.

poselstwie przekładać raczy, prawa i wszelkie konsultacje czynione bydź mają. A [do] żadnech traktatów i stanowienia na nas bez nas i wolej naszej na generalnem sejmiku warszawskiem przystępować nie mają.

Działo się to w Brańsku dnia 15 maja, którą zgodę naszę odesłaliśmy do grodu przez deputaty pewne z pośrzodku siebie na to obrane.

[*1*] Jan Jałbrzyk Wyszeński, chorąży ziemie bielskiej; [*2*] Malcher Kostro, sędzia ziemski bielski ręka swą; [*3*] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski; [*4*] Balcer Wyszkowski, marszałek na ten czas koła rycerskiego; [*5*] Jan Grabowski ręką swą; [*6*] Piotr Grajewski ręką własną; [*7*] Jacob(us) Łukawski manu p(ro)pria; [*8*] Martinus Fasczewski manu p(ro)pria; [*9*] Jan Zdzarski; [*10*] Marcjan Wiszowaty; [*11*] Łazarz Wyszowaty; [*12*] Andrzej Tyszka s(ub)s(cripsi)t.

CXXXIX. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 X 1600 r.

Ponieważ na sejmiku generalnym warszawskim 29 V 1600 r. posłowie ziemi drohickiej wzięli do braci zgodę na podatki, Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 11 IX 1600 r. zwołał sejmik ekstraordynaryjny ziemi drohickiej na 22 X 1600 r. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CXXXIX/1. Uniwersał Zygmunta III do szlachty ziemi drohickiej zwołujący sejmik ekstraordynaryjny, Warszawa, 11 IX 1600 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 106, k. 638-639. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickm dokonał Melchior Wyszoliński. Brak daty oblaty.*

Zygmunt III z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmodzkie, inflanckie i szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, a zwłaszcza urzędnikom ziemskiem i rycerstwu powiatu drogickiego, wiernie nam miłem, łaskę naszą królewską.

Urodzeni i szlachetni, wiernie nam mili.

Nie jest tajno w. w., jakie niebezpieczeństwa na ten czas, a im dalej tym więtsze, RP z wielu stron zachodzą. A jako do zabieżenia im i ratunku prędkiego ojczyzny z chęci i miłości swej insze województwa i powiaty, na sejmiku generalnem warszawskiem, [k. 638v.] pobory czopowe pozwolili. I już do tych czasów po wielkiej części, według uniwersałów o tem wydanych, poborcy te podatki wybierają. Do czego się też posłowie w. w. tamże z niemi pospołu będąc i bacząc to być pilną potrzebą przychylili, wszakże znowu do w. w., jako braciej swej, wzięli.

Upewnieni tedy to o chęci w. w. i miłości przeciwko ojczyźnie swej, że bacząc tak wielkie niebezpieczeństwa, które prawie na nię następują, nie tylko jej bez pomocy nie odbieżycie i ratunek ten równo z drugą bracią swą na sobie poniesiecie. Ale i owszem, onem i wszystkiem in[n]ym w tej mierze poprzedzić się nie dacie i samych do tego powodem będziecie. Uważając to co u siebie, że wiele tem ratunkiem ojczyzny miłej wolności i swobód swych uczynić będziecie mogli, do czego żeście w. w. jeszcze nie przystąpili.

Składamy w.w. zjazd powiatowy dla zniesienia się spolnego o tem tamże w Drogiczynie na dzień 23 miesiąca oktobra. Gdzie też zarazem i poborcy spośrodku siebie do wybierania tych podatków naznaczą. Pewni jesteśmy, że teraz z chęci swej i miłości przeciw [k. 639] RP,

a nawięcej dla tak nagłej jej potrzeby uczynicie. Ale tem ochotniej do tego się mieć będziecie za pilnem napomnieniem i żądaniem naszem.

Dan w Warszawie, dnia 22 miesiąca września r. P. 1600, panowania królestw naszych: polskiego XIII, szwedzkiego VII.

Sigismundus rex.

CXL. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1601 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Korczynie 26 X 1600 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 30 I 1601, sejmik przedsejmowy na 7 I 1601 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Marcina Brzozowskiego, starostę brańskiego i podstolego podlaskiego oraz Tomasza Rytela, pisarza ziemskiego bielskiego.

CXL/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 7 I 1601 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 91, k. 3-4v – Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 9 I 1601 r.* [feria tertia post festum sanctoru(m) Trium Regum prox(im)a a. D. mil(l)e(si)mo sexing(entesi)mo primo]. *Wpisu dokonali podpisani na dołączonej (zob. niżej);* ***Rkp. 2.*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 16, k. 39-40 – kopia fragmentu;* ***Rkp. 3.*** *ANK, ZZG, sygn. 19, s. 5-6 – kopia fragmentu;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 19, s. 43.*

[k. 3] Artykuły na sejmiku powiatowem w Brańsku przez rycerstwo ziemie bielskiej podane[2110] i na sejm koronny do Warsawy i.m. panu Marcinowi Brzozowskiemu[2111], podstolemu podlaskiemu, staroście brańskiemu, panu Tomaszowi Rytelowi[2112], pisarzowi ziemskiemu ziemie bielskiej.

[*1.*] Naprzód obyczajem zwykłem mają i.m. panowie posłowie nasi K.J.M. podziękować za miłościwe i prawie ojcowskie staranie i obmyśliwania o nas i o całości R.P. wsytkiej, etc.

[*2.*] Przy tym też słusna rzecz jest i.m. panów hetmanów uczcić i za wielkie prace i dzielności ich jako najprzystojniej podziękować, to jest koronnem: wielkiemu[2113] i polnemu[2114].

[*3.*] Dawamy panom posłom nasym wyżej mianowanem w tych artykułach pewnych niżej opisanych limitatem potestatem, że nic konkludować nie mają, ażby naprzód lustracja według

[2110] Po tym słowie powtórzono: podane.

[2111] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

[2112] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

[2113] Jan Zamoyski (1542-1605), sekretarz królewski, podkanclerzy koronny 1576-1578, kanclerz wielki koronny 1578-1605, hetman wielki koronny 1581-1605, starosta m.in. bełzki, knyszyński, krakowski.

[2114] Stanisław Żółkiewski (1547-1620), sekretarz królewski, kasztelan lwowski 1590-1608, hetman polny koronny 1588-1618, wojewoda kijowski 1608-1618, hetman wielki koronny i kanclerz wielki koronny 1618-1620, starosta m.in. kałuski, kamionacki, hrubieszowski.

prawa i recesu sejmu niedawnego warsawskiego[2115] do effe[k]tu skutecznie przywiedziona była i egzekucja namówiona według dawnych konstytucji a. 1598[2116], aby lustratory od J.K.M. i i.m. Panów Rad i panów posłów koronnych do wsytkich części korronnych [*sic*] naznaczeni i mianowani byli.

[k. 3v] [*4.*] Mają też to na tym sejmie warować i [...][2117], aby alternata w obieraniu deputatów na trybunał [w województwie] podlaskim przykładem województwa mazoweck[iego][2118] [*sic*] odprawowana i zachowana była. A o miejscu [...][2119] sejmie z pany posły podlaskiemi drohickiego i mi[elnickiego po]wiatów zniść i porozumieć się mają.

[*5.*] Strony komisji rozgraniczenia ziemi podlaskiej z Ksi[ęstwem] Litewskim ma bydź skuteczna konstytucja z dokładem tego, aby te perplexitates i ambiguitates, które są w przesłych konstytucjach sejmową deklaracją elucydowane były, to jest: kto ma documenta probatio pokazować i granice wywodzić, a na których miejscach podkomorzowie z swych powiatów granic pilnować mają, a jeśli społem jurysdy[k]cje swe ekstendować winni będą albo każdy z osobna. A sumpt na te komisarze starostowie i dzierżawce, których dzierżaw dobra przyległy, powinni będą dawać, gdyż o tym są [s]tatuta dawne koronne.

[*6.*] [K]omisją z Księstwem Pruskim dla krzywd z obudwu stron widziemy bydź potrzebną, z ochronieniem praw i przywilejów koronnych.

[*7.*] Gdyby tego potrzeba R.P. pokazowała, a miałby bydź pozwolony pobór za zgodą wsytkich stanów, panowie posłowie naszy mają też nań pozwolić. A strony poborce, który jest na sejmiku generalnem warsawskim od K.J.M. dany i w uniwersale K.J.M. mianowany, aby tenże a nie inny tego poboru dobierał, gdyż za rozróżnieniem innych wojewó[ds]tw ten pobór nie jest ad [e]ffectum przywiedziony.

[*8.*] Securitas iud(ici)orum et off(ici)orum ac conventiculorum particularium i tych, którzy na nie przyjeżdżają, aby była opatrzona bezpieczeństwem takim, jako na trybunale, i proces takiemże sposobem aby był namówiony.

Petita

[2115] Por. B. Janiszewska-Mincer, *Rzeczpospolita Polska w latach 1600–1603. (Narastanie konfliktu między Zygmuntem III a stanami)*, Bydgoszcz 1984, s. 49.
[2116] *Lustracya dobr stołu Naszego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 238.
[2117] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[2118] *Porządek obierania deputatow mazowieckiego wojewodztwa*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 249.
[2119] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.

[*1.*] Ale iż wiele ślachciców w województwie podlaskim ad instan(tiam) instigatoris pozwani są o dobra ślacheckie za dworem przeciwko konstytucjej coronationis K.J.M.[2120], prosić, aby te pozwy były z nich zniesione i konstytucją warowane, aby już ex nunc instygator nie pozywał ślachciców o dobra ich własne, których są in pos[s]es[s]ione, jedno któreby byli [*sic*] liquidi iuris w dyspozycji K.J.M., a mianowicie: panów Kaleczyckich, pana Jana Źrzobka[2121], pana Praetfusa[2122] i pana Pawła Brzóski.

[*2.*] Iż za różnem rozumieniem konstytucji na koronacjej K.J.M. o zniesieniu pozwów zadwornych uczynion[e]j strony spraw ślachciców około Tykocina[2123] i Rajgroda[2124] mieskających, nad któremi sobie dzierżawcy ty-[k. 4]-kociński i rajgrodzki jurysdy[k]cją przywłas[z]czają, starać sie [mają] panowie posłowie, aby K.J.M. tę jurysdy[k]cją, którą sobie temere p[rzy]włas[z]czają wzwyż mianowani dzierżawcy zniósł, a one już do zie[m]skiego sądu bielskiego tykocińskiego[2125] i grodzkiego brańskiego, przy którym z dawna bywali, przywrócić raczył. A remisje, które się stały od sądu trybunalskiego o pewne krzywdy, które poczynili ci to mianowani dzierżawcy na decyzją trybunalską vigore constitut(i)on(is) odesłane były. A iż też niemało akt zostało w zamku tykocińskim i rajgrodzkim, które za Gastołta[2126], jako za gubernatora ziemie bielskiej, stały się i w zamku tykocińskim zostałych [*sic*], których nie mogą mieć ślachta ku sprawam swoim, prosić K.J.M., aby to konstytucją było obwarowano, żeby te akta in genere wsytkie panowie starostowie tykociński i rajgrodzki ad pr(aese)ns et in posterum będący oddali sądowi ziemskiemu do akt ziemskich tykocińskich do chowania pod kluczami sądu ziemskiego, aby tam z tamtych ksiąg ludzie zapisów potrzebujący pod pieczęciami sądu ziemskiego i z podpisem pisarza ziemskiego sprawy swe wy[j]mowali.

[*3.*] Rokom ziemskim tykocińskiem, iż konstytucją a. 1588[2127] nie są naznaczone czasy pewne, tedy jem te czasy naznacyć mają, które bywają sądzone w Brańsku feria s(e)c(un)da post festum sancti Michaelis [tj. pierwszy poniedziałek po 29 IX], aby byli w Tykocinie sądzone f(e)r(i)a s(e)c(un)da post festum sancti Martini Episcopi proxima [tj. pierwszy

[2120] *Podniesienie pozwow o maiętności ziemskie woiewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 79-80.
[2121] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2122] Prawdopodobnie Gabriel Pretfus, syn Jopa, starosty tykocińskiego i wasilkowskiego.
[2123] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[2124] Rajgród, miasto nad jeziorem rajgrodzkim w woj. podlaskim (obecnie pow. grajewski), ośrodek dóbr kniazia Michała Glińskiego, później Radziwiłłów. Niekiedy pisano o powiecie rajgrodzkim.
[2125] Sąd ziemski bielski tykociński = sesje sądu ziemskiego bielskiego w Tykocinie, odbywane od 1581, zob. *Roki tykocińskie*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 449.
[2126] Olbracht Gasztołd (1470-1539), wojewoda wileński i kanclerz wielki litewski, starosta bielski i mozyrski.
[2127] *Podlaskie*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 83.

poniedziałek po 11 XI], a które bywają sądzonę f(e)r(i)a s(e)c(un)da post festum Circumcissionis D(omi)ni [tj. pierwszy poniedziałek po 1 I], aby byli sądzone f(e)r(i)a s(e)c(un)da post Dominica(m) Reminiscere Quadragesimalem prox(im)a [tj. poniedziałek po drugiej niedzieli wielkiego postu], a które zaś bywają sądzone f(e)r(i)a s(e)c(un)da post Dominicam Conductus Paschae [tj. poniedziałek przewodni, tydzień po Wielkanocy] mają bydź w Tykocinie sądzone f(e)r(i)a s(e)c(un)da post Octavas Sacratis[s]imi Corp(or)is Christi [pierwszy poniedziałek po oktawie Bożego Ciała]. A po odprawieniu roków tykocińskich każdych z osobna zaraz leżenie ksiąg[2128] ma bydź po każdych [ro]kach cztery dni na kontrowersji wpisania i minut wydawania.

[*4.*] Iż akta bielskie w Brańsku ziemskie przez starość są barzo podarte i sklepu nie masz dla chowania ich, starać się mają panowie posłowie, aby z retent poborów przesłych i z tego teraźniejsego poboru, który jeśliże będzie od wsytkich uchwalony i aprobowany, pewna suma pieniędzy była naznaczona na przepisanie tych akt i na zbudowanie sklepu dla chowania ksiąg, a do sądu ziemskiego, aby byli pewne osoby deputowane dla przepisowania tych ksiąg, a stare aby były p(ro)pter verific(ati)onem chowane.

[*5.*] Iż niedostatek soli koronnej w ziemie bielskiej jest et ante restitutio-[k. 4v]-[nem u]żywali soli zamorskiej gradowej alias krupiastej, prosić mają, [ab]y konstytucją to było obwarowane, aby jem było wolno in defectu koronnej wozić z Gdańska i z Prus sól gradową na potrzebę własną domową ślachecką.

[*6.*] Iż w konstytucji a. 1598[2129] jest opus[z]czono strony koców panu sędziemu ziemskiemu bielskiemu[2130] z prawa należących, których według prawa polskiego i ordynacji trybunalskiej sąd ziemski lubelski onemu nie oddaje, który także tymże prawem sądzi ziemię bielską i pro gravamine także[2131] też ad cas[s]and(as) appell(ati)ones od wiela ludzi bywa pozywan, przeto mają się starać panowie posłowie, aby sąd ziemski lubelski jako insem urzędnikom ziemie bielskiej odebrawsy koce, to jest: podkomorzemu, staroście, podstarościemu oddać, także też i panu sędziemu ziemskiemu bielskiemu oddawał.

[*7.*] Tośmy też zlecili panom posłom swym, aby nad dawne prawa i konstytucje nic nowego nie stanowili ani starych praw podnosili, tak około sądów ziemskich, jako też i pozycji[2132], ale

[2128] W oryg.: xiąk.
[2129] *O kocach podkomorskich i grodzkich*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 242.
[2130] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2131] Po tym słowie powtórzono: także.
[2132] Pozycja – tu: leżenie ksiąg ziemskich.

aby we wsytkim w cale prawa zachowane były, starać się o to mają, na co im limitatem potestatem dajemy.

[*8.*] Sprawa j.m.p. Albrychta Irzykowicza[2133] o pisarstwo ziemskie drohickie, która pendat in remis[s]ione ad comitia Regni, aby była sądzona. A on żeby był przy tej daninie swej i przywileju J.K.M. zachowany i zostawiony, gdyż ten urząd pisarski, bedąc leg(iti)me ellectus et pos[s]es[s]ionatus, słusnie otrzymał, przyczynić się mają i.m. panowie posłowie u K.J.M.

[*9.*] Panowie posłowie nasi mają przycynę uczynić do K.J.M. za j.m.p. starostem [*sic*] drohickiem[2134], aby surrogatora mógł mieć na sądy grodzkie drohickie do trzech lat i konstytucją aby to było obwarowane.

[*10.*] Ślachciców Łapów i Daniłowskich majętność Daniłowo[2135], która nullo iure jest do starostwa saraskiego wzięta, aby była wrócona albo w leśnistwie bielskim odmiana dana, na co i listy K.J.M. mają i to pokazać chcą.

[*11.*] Panowie posłowie mają przyczynę uczynić do K.J.M. za panem Janem Raczki[e]m i małżonką jego, aby sprawa ich sądzona była o zabicie ojca paniej Raczkowej, Górskiego.

[*12.*] W sprawie i.m. panów Irzykowiczów z Dzięciołowa[2136] prosić, aby komisja była wydana z dobrami K.J.M. leśnistwa bielskie(g)o jako ludziom ukrzywdzonem, o czym oni serszą sprawę na sejmie dadzą. [...][2137]

CXL/2. Protestacja szlachty ziemi bielskiej Brańsk, 9 I 1601 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 91, k. 2v-3 – Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 9 I 1601 r.* [feria tertia post festum sanctoru(m) Trium Regum prox(im)a a. D. mil(l)e(si)mo sexing(entesi)mo primo].

[k. 2v] Ad off(iciu)m et acta p(raese)ntia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) personal(ite)r venientes generosi ac nobiles [*1*] Christopherus Brzozowski[2138], succamerarius

[2133] Albrycht (Olbracht, Wojciech) Irzykowicz, pisarz ziemski drohicki 1599-1600, wojski mielnicki 1613, syn Jana, starosty mielnickiego.
[2134] Mikołaj Kiszka, starosta drohicki 1588-1620, syn Mikołaja, wojewody podlaskiego.
[2135] Daniłowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Daniłowo Duże i Daniłowo Małe w pow. białostockim).
[2136] Dzięciołowo, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Szczyty-Dzięciołowo, pow. bielski), w XVI w. posiadłość Irzykowiczów.
[2137] Brak następnej karty i zakończenia dokumentu.
[2138] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

terrae Bielscen(sis); [*2*] Melchior Kostro[2139], iudex terrae Bielscen(sis); [*3*] Hieronimus Mienski[2140], [*4*] Pretslaus Irzykowicz[2141], [*5*] Baltasar Wyskowski[2142], [*6*] Troianus Wysenski[2143], cam(era)rius t(er)r(est)ris Bielscen(sis); [*7*] Adamus Mienski[2144], cam(era)rius campestris granicialis terrae Bielscen(sis); [*8*] Bernardus Brzozowski[2145], [*9*] Jacobus Mysłkowski, [*10*] Bartolome(us) Brzozowski, [*11*] Felicianus Makowski, [*12*] Andreas Łapinski, [*13*] Petrus Czaczkowski, [*14*] Andreas et [*15*] Stanislaus Frankowsczy, [*16*] Tomas Usenski, [*17*] Pantaleon Modzelewski, [*18*] Stanislaus Zielezniczki, [*19*] Nicolaus Kamie(n)ski, [*20*] Baltasar Prosenski, [*21*] Petrus Popławski nec non alii qua(m) plurimi no(bi)les cora(m) eode(em) off(ici)o nomine suo et aliorum indigenarum terrae hui(us) Bielscen(sis) eiusmodi manifest(ati)onem fecerunt, quia cum iux(ta) l(itte)ras S.R.M., quibus ead(em) M.R. dignata est conventiculum particulare(m) iuxta morem et consuetudinem antiqua(m) a priscis temporibus observata(m) hic in op[p]ido Bransk pro eligendis nunciis ad conventum g(e)n(er)alem Regni Warsawiae indictu(m) eisdem lit[t]eris satisfaciendo et mandato S.R.M. non contraveniendo hic ad civitatem Branscen(sem) congregati erant et post exaudita(m) instructionem seu propositionem per nuncium eiusd(em) R.-[k. 3]-[M.] [...][2146] [...]tationes et sententias suas iux(ta) more [...][2147] [nuncio]s ellegebant, p(ro)ut et unanima omniu(m) voce et consensu [...][2148] [generos]os Martinum Brzozowski[2149], cap(ita)neum Branscen(sem) et sub[dapiferem P]odlachiae; Tomam Rythel[2150], notarium t(er)r(est)rem Bielscen(sem), et quu(m) [...][2151] [ellec]tio nuntioru(m) usq(ue) post ocasu(m) solis ferme una

[2139] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2140] Hieronim Mieński, syn Jana, podstarościego brańskiego.
[2141] Przecław Irzykowicz, syn Kaspra, podkomorzego mielnickiego.
[2142] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.
[2143] Trojan Wypych Wyszyński, komornik ziemski bielski ok. 1584-1621, podstarości suraski 1590-1591, poborca ziemi bielskiej, syn Mateusza, podwojewodziego podlaskiego.
[2144] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2145] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[2146] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[2147] Uszkodzenie tekstu na kilka słów.
[2148] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[2149] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2150] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2151] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.

hora noctis [...][2152] [p]ropter acclamationes nonnullorum nobilium instinctu quo[...] [...][2153] [...]endo lib(er)as voces et lib(er)am ellectionem off(ici)alium et nobiliu(m) caeterorum, qui paccatis animis et moribus in ea ellectione nunciorum sese gererunt, de quo solenniter sunt p(ro)t(esta)ti. Quopropter conscriptionem articulorum et petitor(um) ad diem crastinu(m) videlicet hodierna(m) distuleru(n)t, quos in loco consueto in ecclesia Branscen(sia) conscribendos et nunciis porigen(dos) debuerant, postqua(m) v(er)o die hodierna ad conscriben(di) veneru(n)t. Extunc duo ex illis v(ideli)cet Adam Domanowski[2154] et alter, Joannes Grabowski[2155], cu(m) aliis suis adherentibus venient(es), con(tra) omne fas et aequu(m) contradictiones quasd(am), quad(am) ex parte post discesu(m) die hestierna aliorum nobilium fecerunt, quiquid(em) off(ici)ales et nobilitas articul(os) conscriptt(os) huc per modum p(ro)t(esta)t(i)onis ad inscribendu(m) ipsos in acta p(raese)ntia castren(sia) porrexer(unt) eosd(em)q(ue) ipsis nunciis tradiderunt, cum ea tamen cautione, ne quis ultra eos articulos et antiqua statuta ipsi nuncii in conventione futura audeant immutare et procedere. Quorum quidem articuloru(m) series sequitur eiusmodi: [...][2156].

[2152] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[2153] Uszkodzenie tekstu na 1-2 słowa.
[2154] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2155] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2156] Dalej następuje treść instrukcji.

CXLI. List Zygmunta III do Mikołaja Kiszki starosty drohickiego w związku z przyjętą na sejmie uchwałą podatkową z Warszawy, 2 III 1601 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 106, k. 904-905.v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Mikołaj Kiszka starosta drohicki. Brak daty oblaty.*

Zygmunt III z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, szwedzki, gocki, wandalski król dziedziczny.

Urodzonemu Mikołajowi Kiszce staroście naszemu drogickiemu[2157] łaskę naszą królewską.

Urodzony, wiernie nam miły.

Między inszemi pożytkami nam od stanów na tem sejmie[2158] na obronę RP ukazanemi, jest pobór wodny u Fordona[2159], który iż wszytkie ludzie ku pieczy płacić powinni. Inaczej się to rozeznać nie może, jedno za przysięgą sług albo [k. 904v.] faktorów, którzy swoje statki wodą prowadzą.

A iż się tego pod tych czasów doznało, iż wielka część tych sług, ku ubliżeniu skarbu naszego, przysięgi własnej cielesnej nie oddawali, a jednak za zeznaniem na nię jakoby uczynionej przysięgi byli wydawane. Zaczem nie tylko sami statki swe z przekupnym podczas zbożem przeprowadzali, ale i inszech kupców i Żydów zboża za swoje, albo panów swych opowiadali i płacenia poboru uchodzić chcieli.

Przeto aby się takowa szkoda z tej miary na potym skarbowi RP nie działa, zwłaszcza iż teraz na zeznaniach takowych grodzkich będzie należało, napominamy w. w., abyś tego z pilnością przestrzegał i namiestnikom swym przestrzegać serio przykazał, żeby się nie ważyli wydawać zeznania przysięgi nikomu, której by rzeczą samą z poklęknieniem i położeniem dwu palców na krucyfiksie w takową (jako uniwersał uczy), rotę uczyniona [k. 905] była: ‘Ja N, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Jedynemu, iż zboże, albo ten towar, którego jest tak wiele (i liczbę jego w rekognicjej wyjawić) jest własnego urodzaju i grontu i urobku pana mego z jego majętności, tych a tych, nie kupione ni od kogo, ani też nikomu przedane, ani żadnym inszym kontraktem skryte. Tak mię Panie Boże wspomóż i Jego święta męka’.

[2157] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1588-1620.

[2158] Sejm walny obradował w Warszawie w dniach 7 II – 13 III 1601 r.

[2159] VC t. II vol. 2, *Uniwersał poborowy na sejmie walnym koronnym warszawskim w r. 1601*, odnośny passus na s. 302-303. Fordon (wcześniej Wyszogród) miasto nad Wisłą, siedziba komory celnej (obecnie dzielnica Bydgoszczy).

A tak napominamy w. w. i urząd wszystek w. w.„ abyście tego z pilnością przestrzegali, żeby kożdy takowy przysięgę w te słowa, jakiemi się wyżej opisało, mutatis mutandis rzeczą samą aktykował. A inaczej aby z grodu w. w. atestacja wydawana nie była i w której niechby i ta przysięga, której kto odda, od słowa do słowa wpisana była pod łaską naszą i pod winami w prawie in tali casu opisanemi. I nagroda szkód skarbowi naszemu stąd wzrosłych a które by instygator nasz [k. 905 v.] delację tego, kto by pobór w Fordonie na skarb wybierał, na Trybunał causas fisci podawać i czynić powinien był.

Dan w Warszawie na sejmie, dnia wtórego miesiąca marca, r. P. 1601, panowania królestw naszych: polskiego XIV, szwedzkiego VIII,

Sigismundus rex.

CXLII. Sejmik elekcyjny ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IX 1602 r.

Sejmik został zwołany uniwersałem Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego, celem wybrania czterech kandydatów na wakujące pisarstwo ziemskie drohickie. Akt tego sejmiku nie znaleziono. Nominację królewską uzyskał Wojciech Świejko Ciechanowiecki (przysięgę na urząd złożył 3 XI 1603 r.)

CXLII/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego, zwołujący sejmik elekcyjny ziemi drohickiej na pisarstwo ziemskie, Międzylesie, 25 VII 1602 r.

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 10, k. 388-388v. Oblaty dokonał w urzędzie grodzkim drohickim Jan Kisielewski. Brak daty oblaty.*

Jan Wodyński ma Międzylesiu kasztelan podlaski.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu wiedzieć należy, a zwłaszcza ichm. pp. urzędnikom ziemskiem, grodzkiem i wszystkiemu rycerstwu i obywatelom powiatu drohickiego.

Wiadomo tem uniwersałem mojem czynię, iż poczuwając się w powinności mojej senatorskiej, z prawa pospolitego na mię nałożonego, [k. 388v.] mając też w tem upomnienie i uskarżanie od KJM, bym tego postrzegał, aby na sprawiedliwości ludzkiej nic nie schodziło i aby efekt swój powinny in administranda iustitia ludzie ukrzywdzeni brali. Oczekiwałem na to, żeby jmp. wojewoda[2160] wedle powinności nań włożonej, do sześci niedziel post decessu notarii[2161], elekcją złożył. Co iż się już przez jm. [wojewodę] nie dostało, wpadło tych elekcji wedle prawa pospolitego składanie in dispositio(ne)m meam.

Której powinności dosyć czyniąc, składam wm. wszem elekcją na pisarza ziemskiego drohickiego pro die septembr(is) undecima, na miejscu w Drohiczynie zwykłem, konwokując wm. wszech na ten czas, że[by]ście się wm. w zgodzie i miłości braterskiej zjachawszy się, czterech elektorów, ludzi godnych, Pana Boga się bojących, prawo pospolite umiejących, JKM, na ten urząd obrawszy, prezentowali.

Co aby do wiadomości wszech wm. tem [prę]dzej przyszło, uniwersał ten mój, [kon]serwując w tem zwyczaj dawny, [de] data hodiernae diei do urzędu grodzkiego drohickiego odsyłam. Upomi[na]jąc, żeby ten uniwersał w Drohiczynie był publikowany i z rozkazania ichm. pp. urzędników grodzkich i po parafiach rozesłany. Et sub poen(am)

[2160] Ks. Janusz Zasławski wojewoda podlaski 1591-1604, później wojewoda wołyński.
[2161] Wojciech Kossowski pisarz ziemski drohicki zm. przed 2 II 1602 r.

woźnem rozkazując, żeby przez nich w każdej parafii ten uniwersał mój wszem wobec do wiadomości był przywiedziony.

Na co dla lepszej pewności i wiary pieczęć swą przycisnąć rozkazałem i ręką swą podpisałem.

Pisan w Międzylesiu, 25 iulii, a. D. 1602.

Jan Wodyński[2162] na Międzylesiu, kasztelan podlaski, ręką swą.

[2162] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski.

CXLIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1602 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Warszawy 4 XI 1602 r. zwołał sejm walny do Warszay na 22 I 1603 r. (uniwersał wydany 10 XII zmieniał miejsce obrad sejmu na Kraków z powodu panującej w Warszawie zarazy). (ASWPiK, t. I, s. 242).

CXLIII/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 31 XII 1602 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 20, k. 12-13v. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 1 I 1603 r.* [feria quarta in festo Circumcissionis Christi Domini a. eiusdem millesimo sexingentesimo tertio]. *Oblaty dokonali:* generosi [*1*] Thomas Rytel[2163], notarius ter(rest)ris Bielscen(sis); [*2*] Joannes Sczawinski[2164], [*3*] Baltasar Pietkowski[2165], [*4*] Stanislaus Mężeński[2166], dapifer terrae Łomzen(sis); [*5*] Adamus Mienski[2167], camerarius campestris terrae Bielscen(sis); [*6*] Joannes Grabowski[2168], [*7*] Adamus Domanowski[2169], [*8*] Martinus Fascewski[2170], [*9*] Christopherus Markowski[2171], [*10*] Adamus Czackowski, [*11*] Sebestianus et [*12*] Joannes Baikowsczy. ***Rkp. 2.*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 16, k. 65v – kopia fragmentu;* ***Skróty:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 125; sygn. 19, s. 52.*

[k. 12] Artykuły na sejmiku powiatowem w Brańsku przez pany urzędniki i rycerstwo ziemie bielskiej podane i na sjem [*sic*] koronny do Krakowa i.m. panom Chrystofowi Brzozowskiemu[2172], podkomorzemu ziemie bielskiej, Pawłowi S[z]czawińskiemu[2173] z Waniewa[2174], posłom ziemie bielskiej zgodnie obranem.

[2163] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2164] Jan Szczawiński, syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Pawła, wojewody podlaskiego.
[2165] Baltazar Pietkowski, syn Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego, brat Tomasza.
[2166] Stanisław Mężeński, podwojewodzi łomżyński 1600, stolnik ziemi łomżyńskiej ok. 1601-1606.
[2167] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2168] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2169] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2170] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2171] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[2172] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2173] Paweł Szczawiński, kasztelan brzeziński 1621-1633, wojewoda podlaski 1633-1634, syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Jana.
[2174] Waniewo, miasto w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. wysokomazowiecki), ośrodek dóbr Radziwiłłów, później m.in. Szczawińskich.

[*1.*] Naprzód obyczajem zwykłem mają i.m. panowie posłowie K.J.M. podziękować za miłościwe a prawie ojcowskie staranie i obmyślawanie o nas i o całości R.P. nasej wsytkiej, przy tem też słusna rzecz jest i.m. panów hetmanów ućcić i za wielkie prace i dzielności ich jako najprzystojniej podziękować.

[*2.*] Potem zleciliśmy panom posłom naszem naprzód i na[j]pilniej to warować, [k. 12v] aby przywilej nas incorporationis terrae Podlachiae[2175] in dubium wokowany nie był żadnemi pozwy zadwornemi ani dekrety albo deklaracjami sejmowemi, gdyż na tem przywileju salus et integritas iurium et libertatum ziemie podlaskiej wsytkiej należy. A te pozwy zadworne aby byli [*sic*] autorit(a)te conventus nullitowane i nie mają do propozycjej sejmowej przystępować ani na żadną rzecz pozwalać, ażby to nam dostatecznie warowano było, aby każdy przy swojej majętności zostawał i jurysdy[k]cjej.

[*3.*] Otrzymawsy tedy na to sejmowy warunek, na instrukcją K.J.M. i contenta jej mają się zgadzać panowie posłowie z insemi województwy, w czem daliśmy im absolutam potestatem.

[*4.*] Securitas iudiciorum et off(ici)orum ac conventicularium particularium i tych, którzy na nie przyjeżdżają aby była opatrzona bezpieceństwem takim, jako na trybunale, i proces takimże sposobem aby był namówiony.

[*5.*] Mają też to na tem sejmie warować i konstytucją opatrzyć, aby alternata w obieraniu deputatów na trybunał w województwie podlaskim przykładem województwa mazoweckiego[2176] [*sic*] po ziemiach odprawowana była. A o mie[j]scu tamże aby namówiono było brańskiemu powiatowi w Bielsku.

[*6.*] Correctura iurium aby według konstytucji przesłego sejmu[2177] efekt swój wzięła.

[*7.*] Gdyby tego [była] potrzeba, a miałby bydź pozwolony pobór za zgodą wsytkich stanów, poborca ma bydź obieran w Brańsku po dokończeniu sejmu we dwie niedzieli.

[*8.*] Z strony komisjej rozgraniczenia ziemie podlaskiej z Księstwem Wielkim Litewskim ma bydź konstytucja skuteczna z dokładem tego, aby te perpexitates i ambiguitates, które są w przesłech konstytucjach sejmową deklaracją elucydowane były, kto ma documenta, probacje pokazować i granice wywodzić, a na którech mie[j]scach podkomorzowie swech powiatów granice pilnować mają, a jeśli społem jurysdy[k]cje swoje ekstendować winni będą

[2175] *O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 216-220.
[2176] *Porządek obierania deputatow mazowieckiego wojewodztwa*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 249.
[2177] *Korrektura praw*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 273-274.

abo każdy z osobna, a sumpt na te komisarze starostowie i dzie[r]żawce, którech dzierżaw dobra przyległy, powinni będą dawać, gdyż o tem są statuta dawne koronne.

[*9.*] De disciplina militari et de tempore adventus ad expeditionem mają mówić panowie posłowie.

Petita

[*1.*] A iż wiele ślachciców w województwie podlaskim ad insta(ntia)m instigatoris pozwani są o dobra ślacheckie za dworem przeciwko konstytucjej coronationis K.J.M.[2178], prosić, aby te pozwy byłe zniesione i konstytucją warowane, aby już ex nunc instygator nie pozywał ślachciców o dobra ich własne, którech są in pos[s]es[s]ione, jedno którzy liquidi iuris w dyspozycjej K.J.M.

[*2.*] Iż za różnem rozumieniem konstytucjej na koronacjej K.J.M. o zniesie-[k. 13]-niu pozwów zadwornech ucynionej strony spraw ślachciców około Tykocina[2179] i Rajgroda[2180] mieskających, nad któremi sobie dzierżawcy tykociński i rajgrodzki jurysdy[k]cją przywłas[z]czają, starać się mają panowie posłowie, aby K.J.M. tę jurysdy[k]cją, którą sobie temere przywłas[z]czają zniósł. A one już do ziemskiego sądu bielskiego tykocińskiego[2181] i grodzkiego brańskiego, przy którem z dawna bywali, przywrócić raczył. A remisje, które się stały od sądu trybunalskiego o pewne krzywdy, które poczynili ci to mianowani dzierżawcy na decyzją trybunalską vigore constitutionis odesłane były.

[*3.*] A iż też niemało zostało akt w zamku tykocińskim i rajgrodzkim, które za Gastołda[2182], jako za gubernatora ziemie bielskiej, stały się, w zamku tykocińskim zostałech, którech nie mogą mieć ślachta ku sprawom swojem, prosić K.J.M., aby to konstytucją obwarowano, żeby te akta in genere wsytkie panowie starostowie tykociński i rajgrodzki ad pr[a]esens et in posterum będący oddali sądowi ziemskiemu do akt ziemskich tykocińskich do chowania pod kluczami sądu ziemskiego, aby tam z tamtech ksiąg ludzie zapisów potrzebujący pod piecęciami ziemskiemi sprawy swe wy[j]mowali sub poena i forum na trybunale.

[2178] *Podniesienie pozwow o maiętności ziemskie woiewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 79-80.
[2179] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[2180] Rajgród, miasto nad jeziorem rajgrodzkim w woj. podlaskim (obecnie pow. grajewski), ośrodek dóbr kniazia Michała Glińskiego, później Radziwiłłów. Niekiedy pisano o powiecie rajgrodzkim.
[2181] Ziemski sąd bielski tykociński = sesje sądu ziemskiego bielskiego w Tykocinie.
[2182] Olbracht Gasztołd (1470-1539), wojewoda wileński i kanclerz wielki litewski, starosta bielski i mozyrski.

[*4.*] Panowie posłowie naszy porozumiawsy się z pany posły W.Ks.L. spólną przycynę ucynić mają, aby j.m.p. wojewodzie wileńskiemu, hetmanowi najwyssemu W.Ks.L.[2183], za zasługi, które z dawnych czasów i w teraźniejsej ekspedycjej inflantskiej dosyć czule i znacnie odprawował od K.J.M. nagroda skuteczna była, także też i expensa, jeśliby które j.m.p. hetman W.Ks.L. albo pisarz polny[2184] j.m. na tę ekspedycją inflantską [ze] skarbu j.m. własnego bydź wydane pokazali, żeby j.m. wrócone i oddane były.

[*5.*] Strony soli, iż na żupę mazowecką [*sic*] niedostatek dawają i po publikacjej województwa podlaskiego przedawać nie chcą, prosić o to, aby żupa była w Drohicynie naznaczona, na którą żeby j.m.p. żupnik powinien dać co rok soli jako do Łomży za takiemiż pieniędzmi i w takiejże lidzbie, a beczka żeby w sobie miała miarę pewną. Pisarz żupny żeby był osiadły, a gdyby soli nie dodał abo przedawać stanom ludzi ślacheckich [*sic*] albo też miary złej przedawał, forum aby miał coram officio quocumq(ue) peremptorie, dokładając tego, gdzieby propter legalia impedimenta, defectum, defluitionis abo niedostatku soli krakowskiej, żeby wolno [było] zamorskiej soli używać.

[*6.*] Roki tykockie, które trzy razy przez rok sądzone bywają, aby te, które naznaczone są feria secunda post Dominicam Reminiscere [tj. poniedziałek po drugiej niedzieli wielkiego postu] byli post Dominica Invocavit [tj. poniedziałek po pierwszej niedzieli wielkiego postu], a które f(e)r(i)a secunda post Octavas Corp(or)is Chr(ist)i [tj. poniedziałek po oktawie Bożego Ciała] aby byli f(e)r(i)a secunda post Dominicam Trinitatis [tj. poniedziałek po pierwszej niedzieli po Zielonych Świątkach] sądzone i odprawowane.

[k. 13v] [*7.*] Panowie posłowie ucynić przycynę mają od obywatelów ziemie bielskiej, aby pora[d]lne z nich zniesione było, gdyż dosyć mają na poborach.

[*8.*] Panowie posłowie nasi za urodzonem Stanisławem Mężeńskim, stolnikiem ziemie łomzieńskiej, w sprawie jego mają się przycynić do K.J.M.

[*9.*] Ślachciców Łapów i Daniłowskich majętność Daniłowo[2185], ktora nullo iure jest wzięta do starostwa saraskiego, aby była wracana albo w leśnistwie bielskim odmiana dana, na co i listy K.J.M. mają i to pokazać chcą.

[2183] Krzysztof Radziwiłł zw. Piorunem (1547-1603), krajczy litewski 1567-1569, podczaszy litewski 1569-1579, hetman polny litewski 1572-1589, kasztelan trocki 1579-1584, podkanclerzy litewski 1579-1585, wojewoda wileński 1584-1603, hetman wielki litewski 1589-1603, starosta m.in. kokenhauski, solecki, żyżmorski, urzędowski.

[2184] Teodor Lacki, pisarz polny litewski ok. 1601-1611, dworzanin królewski.

[2185] Daniłowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Daniłowo Duże i Daniłowo Małe w pow. białostockim).

[*10.*] A panowie Pogorzelscy prosą, aby jem dana komisja z kancelarii K.J.M. była.

[*11.*] Także też za j.m.p. Andrzejem Rytelem[2186], poborcą ziemie bielskiej, przycynę mają ucynić do j.m.p. podskarbiego[2187], aby j.m. miał respekt na legalia impedimenta, które teraz zachodziły ziemią bielską.

[*12.*] Mają też przycynę ucynić do K.J.M. za panem Janem Kostrem, który w potrzebie inflantskiej pod Kokonausem[2188] konie i rynstunek stracił i postrzelony jest, aby mu to było nagrodzono.

[*13.*] Leżenie ksiąg aby było przed trybunałem.

[*14.*] I.m. panowie posłowie j.m.p. wojewodę[2189] upomnieć mają strony rządu w powiecie bielskim.

[*15.*] Prosić K.J.M., aby to konstytucją było warowane, aby [ci,] którzy gwałtem cudze lasy, gaje i bory najeżdzają nie samem wzięciem siekiery, ale zabraniem koni, wołów i z wozmi karani byli, co się tylko de bonis h[a]ereditariis nobilium rozumieć ma, a jeśliby się nie dał wziąć ten, który gwałtem zabrał, forum aby miał o to coram off(ici)o castrensi.

[*16.*] Iż dla podsędka[2190], ktory jest iure privatus per bannitionem, roków ziemskich nie mamy, mają się panowie posłowie starać, aby była elekcja złożona, gdyż tej banicjej dwie lecie minęły, a onej nie zniósł.

[*17.*] Inse petita, które były wniesione na sejmiku nasem, tak od stanu ślacheckie(g)o, jako i miast powiatu bielskie(g)o, a zwłas[z]cza, które są słusne zleciliśmy panom posłom, aby na sejmie wniesione i promowane były za instancją stron.

Które to nasze artykuły i zlecenia przez nas namówione do urzędu grodzkiego brańskiego do wpisania są podane i panom posłom nasem poruczone.

Działo się na sejmiku brańskim we wtorek po świętem Scepanie, to jest: ultima decembris r. P. tysiąc seśćsetnego wtórego [31 XII 1602].

[2186] Andrzej Rytel, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, poborcy ziemi bielskiej, brat Tomasza, pisarza ziemskiego bielskiego.

[2187] Jan Firlej, podskarbi wielki koronny 1590-1609, starosta lubelski 1593-1614, kasztelan wojnicki 1613-1614.

[2188] Kokenhausen, właśc. Koknese, miasto w Inflantach (obecnie Łotwa), miejsce bitwy wojska litewskiego ze szwedzkim w 1601 r.

[2189] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.

[2190] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.

CXLIV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 14 IV 1603 r.

Szlachta ziemi bielskiej zgromadzona na rokach sądowych złożyła protestację przeciwko decyzjom podjętym na minionym sejmie, swoim posłom z tegoż sejmu oraz wybranemu tamże poborcy.

CXLIV/1. Protestacja przeciwko posłom sejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 14 IV 1603 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 20, k. 163-163v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 14 IV 1603 r.* [feria secunda post Dominicam Misericordia proxima a. D. millesimo sexingentesimo tertio].

[k. 163] Ad officium et acta pr(aese)ntia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) persona(lite)r venientes g(e)n(er)osi et nobiles [*1*] Tomas Rytel[2191], notarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), [*2*] Baltazar Pietkowski[2192], [*3*] Adam Doma-[k. 163v]-nowski[2193], [*4*] Matias Wierczienski[2194], camerarius t(er)r(est)ris Tykoczinen(sis); [*5*] Valerianus Niecieczki[2195], [*6*] Joannes Łukawski, [*7*] Wielislaus Krassowski, [*8*] Nicolaus Bankowski, [*9*] Stanislaus, [*10*] Gregorius Skłodowsczy; [*11*] Sebestianus, [*12*] Albertus, [*13*] Joannes, [*14*] Jacobus Baykowsczy; [*15*] Sebestianus, [*16*] Urbanus, [*17*] Mateus, [*18*] Stanislaus Kobuskowie [*sic*]; [*19*] Martinus Skłodo, [*20*] Joannes Proszenski, [*21*] Joannes Zembek, [*22*] Martinus Borkowski, [*23*] Tomas Roskowski, [*24*] Georgius Jabłonski, [*25*] Matias Gąszowski, indigene terrae Bielscen(sis), suis et totius nobilitatis terrae et districtus huius Bielscen(sis) nominibus coram eodem officio solenniter protestati sunt contra generosos Paulu(m) S[z]czawinski[2196] in Waniewo[2197], Christopherum Brzozowski[2198], succamerarium terrae Bielscen(sis), uti amicus, a se et tota cummunitate [*sic*] terrae et districtus huius Bielscen(sis) in conventione particulari in Bransko proxime expedita ad comitia generalia regni Cracoviae

[2191] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2192] Baltazar Pietkowski, syn Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego, brat Tomasza.
[2193] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2194] Maciej Wiercieński komornik ziemski tykociński 1603.
[2195] Walerian Nieciecki, syn Mateusza, komornika ziemskiego bielskiego.
[2196] Paweł Szczawiński, kasztelan brzeziński 1621-1633, wojewoda podlaski 1633-1634, syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Jana.
[2197] Waniewo, miasto w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. wysokomazowiecki), ośrodek dóbr Radziwiłłów, później m.in. Szczawińskich.
[2198] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

non ita pridem absoluta ellecti et destinati, nec non Joannem Zrobek[2199], asertum exactor(em) contributionum Regni, de eo, quia ipsi nuntii habita cum eodem exactore mutua cointelligentia, nulla facultate seu potestate absoluta a se et tota nobilitate terrae huius Bielscen(sis) de nominando exactore contributionum habita, im[m]o citra voluntatem et arbitrium protestancium et totius nobilitat(is), ultra informationem sibi tributam et articulos conscriptos, quae in actis castren(sibus) Branscen(sibus) sunt scripti[2200], in detrimentum libertatu(m) et prerogativarum praedictae nobilitat(is) totius ausi sunt in comitiis generalibus Regni proxime Cracoviae absolutis eundem generosum Joannem Zrobek p(ro) exactore contributionis in teatro nuncior(um) terrestrium nominare et constituere, prout de facto allegaverunt et constituerunt, qui nisi in conventione post comitia elligendus more aliorum pallatinatuu(m) esse debuerat. Igitur contra p(rae)fatum Joannem Zrobek de nullitate officii illius exactoratus iterum atq(ue) iterum solenniter sunt protestati.

[2199] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2200] W oryg. po tym słowie: erant.

CXLV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 IX 1603 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej: Wojciecha Brzozowskiego, podstarościego brańskiego, Adama Domanowskiego, Trojana Wyszyńskiego, komornika ziemskiego bielskiego, i Adama Mieńskiego, komornika polnego ziemi bielskiej. Marszałkiem sejmiku był Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski. Król Zygmunt III powierzył urząd Adamowi Mieńskiemu[2201].

CXLV/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Jana Wodyńskiego wyznaczający termin sejmiku elekcji kandydatów na podsędkostwo ziemi bielskiej, Lublin, 7 VIII 1603 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 20, k. 647-647v. Oblaty dokonał w urzędzie grodzkim brańskim Jan Niewieński, sługa kasztelana podlaskiego Jana Wodyńskiego, 18 VIII 1603 r.* [feria secunda post festum Asumptionis in Caelum Gloriosae Virginis Mariae prox(ima) a. D. millesimo sexi(n)gentesimo tertio]. *Do oblaty dołączono zeznanie woźnego generała koronnego Walentego Śniecińskiego o ogłoszeniu uniwersału.*

[k. 647v] Jan Wodyński[2202] na Międzylesiu[2203] etc., kastelan podlaski.

Oznajmuję wszem wobec, komu to wiedzieć należy, vacante officio subiudicatus terr[a]e Bielscen(sis) wedle prawa i zwyczaju koronnego elekcja na dygnitarze vacante quolibet officio t(er)r(est)ri należy. Iż j.m.p. wojewoda podlaski[2204] wedle konstytucji coronationis K.J.M.[2205] do sześciu niedziel elekcji nie złożył, która na nię, jako na dygnitarza i senatora przypadła, powinności mojej senatorskiej we wszem dosyć czyniąc, aby ludzie na sprawiedliwości (która jest firmamentum każdego państwa) w ni w czem nie schodziło, za prożbą obywatelów tamtej ziemie bielskiej, dosyć czyniąc powinności mojej senatorskiej, sejmik elekcji obierania podsędka nowego na miejscu zwykłem sejmików odprawowania w Brańsku składam na dzień dwudziesty miesiąca septembra [*IX*], na który w.m. wsytkiech z powinności mojej senatorskiej upominam, aby się w.m. na dzień wyżej mianowany stanowili, a wedle praw i zwyczajów koronnych ludzie dobre, bogobojne, prawa i zwyczajów koronnych

[2201] *Urzędnicy podlascy*, s. 50, nr 150.
[2202] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.
[2203] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[2204] Janusz książę Zasławski, wojewoda podlaski 1591-1604, wojewoda wołyński 1604-1629, starosta żytomierski, perejesławski.
[2205] *Obieranie sądu ziemskiego i podkomorskiego i przysięga podkomorska*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 65.

umiejętnych [*sic*] i w R.P. dobrze zasłużonych obrali. Który to mój uniwersał elekcji wedle zwyczaju dawnego do urzędu grodzkiego brańskiego odsyłam dla publikowania i do wiadomości wszytkiem dowiedzenia, aby był tak w urzędzie, jako też i przy kościołach w każdej parafii przez woźne obwołany i do wiadomości wszytkiem przywiedziony, a dla lepsej pewności uniwersał ten pieczęcią moją zapieczętowałem i reką swą podpisałem.

Dan w Lublinie, septima die augusti a. D. mill(esi)mo sexing(entesi)mo tertio [*7 VIII 1603*].

Jan Wodyński na Międzylesiu, kastelan podlaski, ręką swą.

CXLV/2. List stolnika podlaskiego Andrzeja Jabłońskiego do hetmana wielkiego i kanclerza wielkiego koronnego Jana Zamoyskiego, Bełz, 9 IX 1603 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AZ, sygn. 279, s. 131-132 – oryginał.*

[s. 131] W niebytności j.m.p. wojewody podlaskiego j.m. pan podlaski[2206] złożył elekcją na podsędka pro d(ie) 20 septembr(is) [*IX*] w Brańsku. A iż jeden z powinnych moich, pan Falkowski[2207], jest tym poczczony od braciej, iż chcą tego po nim, aby był tym urzędnikiem, i niewątpliwa jest rzecz, że będzie elektem między czterema, proszę tedy uniżenie w.m., swego m.p., o list przyczynny do J.K.M., aby był na ten urząd konfirmowany. Z nim wespół w.m., m.m.p., [s. 132] za tę łaskę wiecznie służyć będę.

CXLV/3. List szlachty bielskiej do króla Zygmunta III przedstawiający wybranych kandydatów na podsędkostwo ziemskie bielskie, Brańsk, 20 IX 1603 r.

Rkp. *BK, sygn. 1402, k. 76 – oryginał. Zapiska dorsalna na odwrocie dokumentu:* Electia na podszędkostwo bielskie, *powyżej:* d(ie) 20 7bris 1603.

Sacra et Serenissima M.R. et Domine, Domine Noster Clementissime!

Subiectionis nostrae fidelissima et humil[l]ima obsequia in gra(tia)m Serenissimae M. Tuae per(petuam)q(ue) reverent(iam) comenda(mus).

[2206] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.

[2207] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1606, podpisek ziemski bielski 1588.

Pro veteri more et consuetudine hoc in Regno ellectio nobis a castelano harum terrarum palatinatus Podlachiae[2208] vaccante officio subiudicatus terrae Bielscen(sis) post abiudicationem officii eiusdem per decretum iudicii ordinarii g(e)n(er)alis tribunalis Regni generosi Fabiani Jałbrzik Wyszenski[2209], subiudicis terrae Bielscen(sis), ad diem vigessimam septembris [*20 IX*] indicta est ad elligendu(m) novu(m) subiudicem terrae Bielscen(sis). Proinde nos dignitarii ac officiales universaq(ue) nobilitas et totus equestris ordo terrae Bielscen(sis) ad diem praefatam a do(m)ino castelano praefinitam et assignatam, huc in civitatem Branscen(sem), locum pro iudiciis exercendis et conventibus caellebrandis a priscis temporib(us) consuetum, congregati, iuxta iura et privilegia atq(ue) libertates Regni, unanimi concordiq(ue) in universum consensu, ellegimus quatuor viros nobiles ac generosos, huius terrae incolas, bene possesionatos, iuris Regni peritos deq(ue) R.P. bene meritos v(ideli)cet g(e)n(er)osos Albertum Brzozowski[2210], vicecap(i)t(ane)um Branscen(sem); Adamu(m) Domanowski[2211], Troianum Wyssenski[2212], Adamum Mienski[2213], quos ad obeundum praefatum munus idoneos esse censimus eosq(ue) hisce lit[t]eris nostris S.R.M. Vestrae praesentamus ac demisse rogamus, ut S.R.M. Vestra unum ex his quatuor, quem huic officio potiorem ac digniorem arbitrabitur, autoritate Sua regia et lit[t]eris Suae M. approbet et confirmet. Facturam S.R.M. tum pro officio erga subditos suos debito, tum propter administran(da) et exequen(da) iudicia ab omnibus postulata et expectata. Deum Optimu(m) Maximu(m) praecamur votisq(ue) omnibus S.M. V[estram] R. diu nobis salvam et incolumem superstitemq(ue) esse cupimus et optamus fidelissimaq(ue) obsequia ac fidem n(ost)ram gratiae et clementiae S.M. V[estrae] humil[l]ime comendamus.

Datum in Bransko in conventione particulari ellectionis subiudicis die vigessima septemb(ri)s a. D. millessimo sexingentessimo tertio [*20 IX 1603*].

Serenissimae S.R.M. V[estrae]

[2208] Jan Wodyński, podczaszy podlaski 1586-1591, sędzia ziemski drohicki 1591-1596, kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.
[2209] Fabian Jałbrzyk Wyszyński, proboszcz w Wyszonkach 1560-1570, cześnik podlaski 1578-1583, podsędek ziemski bielski 1583-1603, poborca ziemi drohickiej i mielnickiej, syn Marcina, sędziego ziemskiego bielskiego, brat m.in. Andrzeja, Nikodema.
[2210] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2211] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2212] Trojan Wypych Wyszyński, komornik ziemski bielski ok. 1584-1621, podstarości suraski 1590-1591, poborca ziemi bielskiej, syn Mateusza, podwojewodziego podlaskiego.
[2213] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

fidelissimi et obsequentissimi subditi

dignitarii et officiales totaq(ue) nobilitas pro convent(i)on(e) ellectionis novi subiudic(i)s congregata:

[*1*] Christoferus Brzozowsky[2214], succa(mera)rius t(e)rrae Bielscen(sis) manu p(ro)p(ri)a s(ub)s(cri)p(si)t; [*2*] Melchior Kostro[2215], sędzia ziemski manu sua p(ro)p(ria); [*3*] Tomas Rytel[2216], notarius ter(restri)s, marsallcus m(anu) p(ro)p(ria); [*4*] Andreas Frankowsky[2217], can(onicus) Luc(eoriensis) et p(lebanus) B(ranscensis); [*5*] Nicolaus Makowsky[2218], pleban(us) Kobil(inensis) ma(nu) p(ro)p(ria); [*6*] Paweł S[z]czawiński[2219], [*7*] Jan S[z]czawiński[2220], [*8*] Stanisław Mężenski[2221] z Ożarów[2222], stolnik ziemie łomzieńskiej; [*9,10*] [...][2223], [*11*] Paweł [...][2224], [*12*] Albertus Kulessa[2225] m(anu) p(ro)p(ria), [*13*] Wincenty Łapa manu prop(ria) s(ub)s(scripsi)t, [*14*] Jan Kuliesa[2226] m(anu) p(ropria), [*15*] Jan Choiński manu p(ro)pr(i)a, [*16*] Symon Wyseński ręką własną, [*17*] Matias Jawor[2227] manu p(ro)pria, [*18*] Wawrzyniec Wyseński ma(nu) p(ro)p(ria), [*19*] Matheus Wyseński ręką swą, [*20*] Walenty Wojno s(ub)s(cripsi)t, [*21*] Krystof Kostro ręką, [*22*] Andrzej Czarnowski m(anu) p(ro)p(ria), [*23*] Jan Kostro m(anu) pr(opria), [*24*] Sebastian Zalieski m(anu) p(ropria), [*25*] Paweł Wyszeński m(anu) propria, [*26, 27, 28, 29, 30, 31, 32*] [...][2228], [*33*] Piotr Łapa ręką swą pisał, [*34*] Mathaeus Wyszeński p(rop)ria, [*35*] Balcer Wyszk[owski][2229] manu p(ro)p(ria),

[2214] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

[2215] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[2216] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

[2217] Andrzej Frankowski, kanonik łucki, pleban brański 1592-1618.

[2218] Mikołaj Makowski (młodszy), pleban kobyliński 1581-1616, brat Michała, komornika ziemskiego bielskiego.

[2219] Paweł Szczawiński, kasztelan brzeziński 1621-1633, wojewoda podlaski 1633-1634, syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Jana.

[2220] Jan Szczawiński, być może syn Jana, bratanek Pawła, wojewody podlaskiego.

[2221] Stanisław Mężeński, podwojewodzi łomżyński 1600, stolnik ziemi łomżyńskiej ok. 1601-1606.

[2222] Ożary, wieś szlachecka w ziemi łomżyńskiej woj. mazowieckiego (obecnie Ożary Wielkie pow. zambrowski, woj. podlaskie).

[2223] Dwa podpisy nieczytelne.

[2224] Nazwisko nieczytelne.

[2225] Wojciech Kulesza, zapewne komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.

[2226] Jan Kulesza, zapewne podpisek grodzki brański 1600-1604, wojski ziemi bielskiej 1615-1618, chorąży ziemi bielskiej 1618-1629, poborca ziemi bielskiej, syn Jana, komornika ziemskiego bielskiego.

[2227] Maciej Jawor (Jaworski), podpisek grodzki brański ok. 1597-1604.

[2228] Siedem podpisów nieczytelnych.

[2229] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

[*36*] Wawrzyniec Łapa ręką swą, [*37*] Jan Borowski ręką pisał, [*38*] Rafał Gąssowski ręką p(ro)p(ia), [*39*] Piotr Wyszeński, [*40*] Tomasz Wyszeński ręką swą, [*41*] Jurgi Skrzypkowski ręką swą pisał, [*42*] Chrystof Wyszeński manu propria, [*43*] Stanisław Wojno ręką własną, [*44*] Piotr Wojno ręką p(ro)p(ria), [*45*] Fabian Stokowski ręką swą, [*46*] S[z]czepan Popławski ręką swą, [*47*] Jan Wyszeński reką swą p(ro)p(ria), [*48*] Jan Lubowicki ręką swą, [*49*] Wacław Nagórka ręką swą, Jan Łapa, [*50*] Chrystow [*sic*] Nagórka ręka sswą, [*51*] Stanis[ław] Gąssowski[2230] ręka swą, [*52*] Stanisław [...]iński ręka swą, [*53*] Jan Kostro, [*54*] Matus Kostro, [*55*] Jakub Popławski, [*56*] Jan Niewieński manu p(ro)p(ri)a, [*57*] Wawrzyniec Bużyński, [*58*] Stanisław Kostro ręką swą, [*59*] Walenty Płoński ręką własną, [*60*] Piotr Łupieński r(ęką) sw[ą].

[2230] Stanisław Gąssowski, być może komornik ziemski bielski ok. 1617-1619.

CXLVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 IX 1604 r.

Jednym z dwóch deputatów wybranych na tym sejmiku do Trybunału Koronnego w Lublinie był Mikołaj Kiszka starosta drohicki (Deputaci, s. 190).

CXLVI/1. Wywód i atestacja szlachectwa Jana Szklarskiego, Drohiczyn, 13 IX 1604 r.

Rkp. AGAD, Gr. droh. seria II, nr 19, k. 425v.-433v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jan Szklarski, 14 IX 1604 r. (Ipso die Exaltationis s. Crucis).

[1] Jan Wodyński[2231] na Miedzylesiu kasztelan podlaski, [2] Jarosz Irzykowicz[2232] podkomorzy ziemie drohickiej, [3] Preclaus Padkowski[2233] chorąży ziemie drohickiej i powiatu mielnickiego, [4] Mikołaj Kiszka[2234] na Ciechanowcu starosta drogicki, [5] Tomasz Gostomski[2235] starosta ryczywolski, [6] Wojciech Sawicki[2236] starosta mielnicki, [7] Jarosz Niemiera[2237] na Ostromęczynie łowczy podlaski, [8] Wojciech Niemiera[2238] stolnik podlaski, [9] Oktawian Irzykowicz[2239] wojski mielnicki, [10] Walenty Mościcki[2240] wojski bielski, [11] Wojciech Mleczko[2241] cześnik podlaski, [12] Mikołaj Grek[2242] sędzia, [13] Stanisław Skiwski[2243] pisarz, ziemscy mielniccy, [14] Wojciech Suchodolski podstarości, [15] Antoni Swinarski sędzia, [16] Maciej Radziszewski pisarz, grodzcy drohiccy, [17] Hieremiasz Skolimowski podstarości mielnicki, [18] Jan Zieleznicki komornik ziemski drohicki, [19] Kasper Kosiński, [20] Jan Ostrowski, [21] Szymon Wierzbicki, [22] Krzysztof Markowski, [23] Samuel Puchalski, [k. 429v.] [24] Ambroży Saczko, [25] Gałecki, [26] Krzysztof Gałecki, [27] Bartosz Żebrowski, [28] Marcin Rosponik Jabłoński, [29] Jerzy Hińcza, [30] Wojciech Kossowski podojewodzi podlaski, [31] Maciej Olszewski burgrabia drohicki, [32] Jerzy

[2231] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski.
[2232] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.
[2233] Przecław Patkowski (Padkowski) chorąży drohicki i mielnicki 1602-1612.
[2234] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1588-1620.
[2235] Tomasz Gostomski starosta ryczywolski. W 1605 r. był wojewodą podlaskim. W tym samym roku postąpił na województwo mazowieckie.
[2236] Wojciech (Albrycht) Sawicki starosta mielnicki 1574-1611.
[2237] Hieronim (Jarosz) Niemiera łowczy podlaski 1591-1611.
[2238] Wojciech Niemiera stolnik podlaski 1603-1611, później kasztelan i wojewoda podlaski.
[2239] Oktawian Irzykowicz 1603-1606.
[2240] Walenty Mościcki wojski bielski 1587-1605.
[2241] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610, później podkomorzy drohicki.
[2242] Mikołaj Grek sędzia ziemski mielnicki 1600-1620.
[2243] Stanisław Skiwski pisarz ziemski mielnicki 1600-1621.

Toczyski, [33] Andrzej Kossowski, [34] Stanisław Czerwieński, [35] Stanisław Bujno, [36] Sczęsny Iwanowski, [37] Maciej Niemyjski, [38] Andrzej Skiwski, [39] Jan Stański, [40] Wojciech Kuczyński komornik ziemski drohicki, [41] Jan Kostro i inszy urzędnicy i rycerstwo ziemie podlaskiej, którzyśmy się tu do Drohiczyna na dzień dzisiejszy, według konstytucjej sejmowej[2244] koronnej na obieranie deputatów na sądy trybunalskie blisko przyszłe zjechali.

Czyniem jawno tem naszem listem wszem wobec i każdemu z osobna, komu tego wiedzieć będzie potrzeba, iż przybywszy oblicznie przed nas i do koła naszego rycerskiego na ten sejmik deputacki zebranego i zgromadzonego, slachetnie urodzony Jan Sklarski, syn slachetnego niegdy Marcina Sklarskiego, Szmurłów[2245], tutecznego powiatu drogickiego dziedzica. Na ten czas obywatel WKL w powiecie słonimskiem, dzierżawca pewnej części w siołach do miasteczka Wwiezowa[2246] należących, to jest Kierletowczyzny[2247] i Hyric[2248], położywszy authentice przed nami dekreta sądu ziemskiego słonimskiego WKL [w] województwie nowogródzkiem, w rzeczy i w sprawie sądowej przeciw [u]r. p. Hrehora Jaczynica, slachcica powiatu słonimskiego, [k. 430] onemu o jakieś zadanie ran do sądu onego ziemskiego słonimskiego intendowano, ruskim pismem pisane. W której sprawie sąd on ziemski słonimski na rokach pierwszych ziemskich słonimskich o Trzech Królach blisko przeszłych sądownie we Słonimie, lata Bożego Narodzenia teraźniejszego 1604, miesiąca januaria, szesnastego dnia przypadłych i odprawionych z kontrowersji obodwu stron i za naganieniem slachectwa przez tego to p. Hrehora Jaczynica[2249], o którą to temu p. Janowi Sklarskiemu przed sądem onem słonimskiem zadanem nakazał pomienionemu p. Janowi Sklarskiemu wywód slachectwa swego w powiecie własnym drohickiem, kędy się urodził, zachowując i składając onemu rok na okazanie wywodu tego slachectwa na pierwszych rokach ziemskich słonimskich, które by potym napierwej sądzone były, jako o tem proces tej sprawy i ten dekret sądu onego ziemskiego słonimskiego szerzej obmawiają. Któremu dekretowi ziemskiemu słonimskiemu ten to p. Jan Sklarski pozwany dosyć czyniąc, tu na Podlasze przyjachawszy, wywód slachectwa swego w powiecie własnem drohickiem na rokach ziemskich drohickich sądzone i odprawowane, które były po nowem lecie blisko przeszłym,

[2244] VC, t. II, vol. 1, s. 407, sejm 1578: *Porządek do obierania sędziów* oraz *Obieranie sędziów*.
[2245] Szmurły – wieś, obecnie w woj. podlaskim, pow. bielskim.
[2246] Zapewne chodzi o Więzowiec (Wiązowiec), obecną wieś Wienzawiec na Białorusi w obwodzie grodzieńskim, rejonie zdzięciolskim (Dziatława).
[2247] Miejscowość niezidentyfikowana.
[2248] Zapewne chodzi o wieś Hirycze, obecnie Hiryčy na Białorusi w gminie (sielsowiet) Więzowiec (Wienzawiec).
[2249] Zapewne Hrehory Jacynicz.

przed aktem tech to roków ziemskich [k. 430v.] drohickich w piątek po święcie św. Macieja Apostoła[2250] blisko przeszłego w roku temże 1604 przed sądem onem ziemskiem drohickiem dostatecznie uczynił. Który wywód slachectwa swego, gdy na rokach ziemskich słonimskich po onym pierwszym dekrecie, pierwszych, które w Słonimie w roku teraźniejszym 1604, miesiąca junia, ośmnastego dnia sądzone i odprawowane były, według złożenia i naznaczenia onemu czasu i roku przed sądem onem ziemskiem słonimskiem authentice pokazował. Tedy tam, na tem roku, ten to p. Hrehory Jaczynic aktor sprawy swej, temu wywodowi szlachectwa przez tego to Sklarskiego z ksiąg ziemskich drohickich pokazanego naganił, powiedając, że ten wywód slachectwa nie na rokach ziemskich drohickich, ale na sejmiku deputackiem, wedle konstytucyi sejmu koronnego[2251], wedle prawa pospolitego miał czynić i slachectwo swe wywodzić. Na co p. Sklarski powiedział pozwany, iż się temu dekretowi ziemskiemu słonimskiemu przeciwić miał, ponieważ w tym dekrecie tego nie dołożono, aby wedle konstytucji ten wywód slachectwa swego czynić miał, jedno zgoła w własnym powiecie. Do tego, że mu rok na drugich rokach, które by po onym dekrecie pierwszym, trzykrólskiem, w Słonimie najpierwej sądzone były do okazania tego wywodu zachowano [k. 431] i dekretem pierwszym naznaczono było. Tedy takowy wywód przed rokami onemi uczynić musiał, bojąc się, aby w jednej rzeczy nie upuścieł. Nadto że sejmik deputacki jescze w tym roku po tym dekrecie ziemskiem trzykrólskiem nie doszedł, na którym by wedle konstytucjej slachectwo swoje wywodzić miał. Zaczem sędzia on ziemski słonimski[2252], acz się z niem p. podsędek ziemski słonimski[2253] na dekret nie zgodził, wszakże on z urzędu swego jako sędzia, dekretem swym sądowym to uznał, iż p. Sklarski dekretu swego pierwszego ziemskiego słonimskiego, w tej sprawie na rokach trzykrólskich przeszłych uczynionego, dobrze nie zrozumiał, ponieważ ten wywód slachectwa swego nie na sejmiku deputackiem, wedle konstytucyi sejmu koronnego uczynił, ale na rokach ziemskiech drohickiech. Toteż obaczając, iż się dekret pierwszy na roka trzykrólskich przeszłych, którem wywód slachectwa temu to p. Sklarskiemu pozwolono było, już po sejmiku deputackiem w roku przeszłym 1603 jest uczyniony. Z tej tedy przyczyny p. Sklarskiego, wedle pierwszego dekretu swego, do tegoż powiatu drohickiego, do którego się p. Sklarski sam pierwej brał i skąd jest rodem, na wywód slachectwa swego znowu odesłał z tym objaśnieniem, aby p. Sklarski według konstytucyi sejmowej na sejmiku deputackiem onej ziemie podlaskiej, [k. 431v.] wywód slachectwa

[2250] 27 II 1603 r.
[2251] VC, t. II, vol. 2, s. 275, konstytucja sejmu z 1601, nr 27, inc.: *A iż na trybunale, na rokach ziemskich…*.
[2252] Krzysztof Michałowicz Haraburda sędzia ziemski słonimski 1602-1615.
[2253] Michał Iwanowicz Jacynicz podsędek ziemski słonimski 1582-1622.

swojego uczynił, jako o tym ten dekret wtóry p. sędziego ziemskiego w sobie szerzej obmawia. Temu tedy dekretowi wtóremu ziemskiemu słonimskiemu, którym na ten sejmik obierania deputatów do wywodu slachectwa według konstytucjej sejmowej, p. Jan Sklarski jest odesłan. Przerzeczony p. Jan Sklarski dosyć czyniąc prosił, aby na tem sejmiku niniejszym deputackiem do wywodu slachectwa przez nas był przypuszczon.

W które dekreta my dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo wejrzawszy i one dobrze u siebie uważywszy, przychylając się konstytucyi sejmowej w tej mierze około wywodu slachectwa uczynionej i uchwalonej tego to p. Jana Sklarskiego do wywodu slachectwa jego przed sobą na tem niniejszem sejmiku przypuściliśmy.

Jakoż ten to p. Jan Sklarski, czyniąc dosyć tak pierwszemu, jako i wtóremu dekretom ziemskiem słonimskiem, przystąpiwszy do wywodu slachectwa swego takiem sposobem i porządkiem, stan swój slachecki przed nami wywodził. Naprzód z liniej ojcowskiej stanowił przed nami dwóch szlachciców: Aleksandra Sklarskiego stryja swego rodzonego i Wojciecha Pawłowicza Sklarskiego brata swego rodzonego stryjecznego tu w tem powiecie w majętności swej w Szmurłach dziedzice i obywatele. Którzy będąc od nas w tej mierze debite egzaminowani, takowe świadectwo o szlachectwie tego to p. Jana Sklarskiego przed nami uczynili, [k. 432] iż ten to p. Jan Sklarski jest jem w rodzie slacheckiem bratem i prawdziwym slachcicem z przodków ich, to jest z dziadów, pradziadów i z ojca, szlachetnego nieboszczyka p. Marcina Sklarskiego, stryja ich rodzonego, zrodzony. Herbu spolnie z niemi używając, przodkom ich nadanego, rzeczonego Strzyjec[2254]. Którego zeznania swego pod przysięgą cielesną, za wydaniem roty przez woźnego generała, slachetnego Piotra Miłkowskiego onym wydanej, przed nami potwierdzili.

Potym postawił przed nami drugich dwóch świadków z liniej matki swej, to jest: szlachetnego ur. Walentego i Adama Karskiech ludzie znaczne, obywatele tegoż powiatu drogickiego w Karskiech[2255], Żerebczycach[2256] i w Małyszynie[2257], tegoż powiatu drogickiego dziedzice. Którzy przed nami oczewiście stanąwszy, będąc też przez nas o świadectwo tego to p. Jana Sklarskiego pytani i egzaminowani, jawnie przed nami takowe świadectwo swoje wydali i zeznali. Iż ten to p. Jan Sklarski jest ich, to jest tego to p. Walentego Karskiego

[2254] Może Stroic (Stroyc, Strojec)? Według J. Szymańskiego, *Herbarz rycerstwa polskiego z XVI wieku*, Warszawa 2001, s. 270 - herb nieznany.
[2255] Karskie, wieś szlachecka, położona obecnie w województwie mazowieckim, powiecie sokołowskim.
[2256] Prawdopodobnie chodzi o Żerczyce (Żerdczyce), wieś położoną obecnie w województwie podlaskim, pow. siemiatyckim.
[2257] Miejscowość niezidentyfikowana.

siestrzankiem rodzonym z siostry jego stryjecznej rodzonej, slachetnej Heleny Karskiej, córki niegdy slachetnego Sczęsnego Karskiego a tego to wyżej mianowanego p. Adama Karskiego dziada żonczonego urodzony i w tym jem we wszem równy i prawdziwy z przodków swych slachcic, herbu [k. 432v.] z niemi po matce swej używając rzeczonego Rogala. Którego świadectwa swego przysięgą cielesną przed nami, za wydaniem roty tegoż woźnego generała, uczynił, potwierdził.

Na koniec postawił przed nami z liniej babki swej, a matki ojca swego, dwóch świadków, szlachetnych Wespazjana i Rosłana Sienickich z Sienicy[2258] i ze Szmurłów, tegoż powiatu drogickiego dziedzice i obywatele. Którzy przed nami oblicznie stanąwszy, takową sprawę i świadectwo swe o slachectwie tego to p. Jana Sklarskiego przed nami wydali i uczynili. Iż ten p. Jan Sklarski jest ich bliski powinny, slachetnej niegdy Katarzyny Sienickiej powinnej ich, a babki swej, która ojca jego slachetnego Marcina Sklarskiego urodziła, genelogią [sic] idący. I jest jem z przodków ich uczciwy, i prawdziwy, i we wszytkiem prawdziwy slachcic. Herbu spolnie z niemi po babce swej, przerzeczonej Katarzynie Sienickiej, zażywając, rzeczonego Rawicz. O czym świadectwo swe takowe prawdziwie uczynili i przysięgą cielesną przed nami potwierdzili.

A tak my, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo ziemie podlaskiej, na tym niniejszym sejmiku obierania deputatów zgromadzeni, wysłuchawszy dobrze i dostatecznie te świadki około wywodu slachectwa pomienionego p. Jana Sklarskiego, egzaminowawszy i przysięgę ich na prawdziwe wydanie świadectwa przed nami uczynioną przyjąwszy. Tedyśmy tego to pomienionego p. Jana Sklarskiego za [k. 433] prawdziwego slachcica z przodków swych slachetnych, rodzaj geneloją [sic] wiodącego, być uznawamy i do wiadomości każdego przynosiemy.

Na co daliśmy temu to p. Janowi Sklarskiemu ten wywód slachectwa jego przed nami dostatecznie uczyniony, pod pieczęciami naszemi i podpisem rąk naszych własnych.

Działo się w Drogiczynie, na sejmiku obierania deputatów według konstytucyi sejmowej, w poniedziałek pierwszy po święcie Narodzenia PM[2259], w r. P. 1604.

[--] Pod treścią laudum znalazły się 22 podpisy uczestników sejmiku. Oprócz nazwisk osób, które zostały wymienione na wstępie dokumentu, znalazły się dodatkowo podpisy:

[2258] Sienice (Siennice) wieś szlachecka, obecnie przysiółek w pobliżu wsi Szmurły.
[2259] 13 IX.

Apolinar Skiwski komornik polny drohicki, z Ledniewa[2260] Pogorzelski, Wojciech Głuchowski, Jerzy Niedobylski.

[2260] Prawdopodobnie Leniewo, obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. hajnowskim, gm. Czyże.

CXLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 XII 1604 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 29 X 1604 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 20 I 1605 r., sejmiki przedsejmowe na 20 XII 1604 r. (Druk: ASWK, t. I, s. 252). Nie odnaleziono uniwersału ani instrukcji królewskiej na sejmik drohicki.

CXLVII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 XII 1604 r.

Rkp. *BK nr 1402, k. 156-157. Kopia XIX-wieczna sporządzona na podstawie kopii XVII-wiecznej na zamówienie Łukasza Gołębiowskiego. Pod tekstem instrukcji widnieje dopisek:* Zgadza się z tą kopią współczesną z której jest zrobiona. Łukasz Gołębiowski[2261].

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego powiatu drohickiego, którzyśmy się na sejmik powiatowy drohicki, nam przez JKM PNM pro die 20 decembris złożony zjechali, naprzód przychylając się do instrukcji JKM PNM, przez posła KJM. P. Przecława Patkowskiego ziem drohickiej i mielnickiej chorążego[2262] nam posłany, obraliśmy spośrzodka siebie posły na sejm przyszły walny: p. Tomasza z Leżenic[2263] Gostomskiego[2264], ryczywolskiego etc. starostę i p. Wojciecha Mleczka Skopowskiego[2265] cześnika podlaskiego[2266]. Którym naprzód zleciliśmy, aby pp. posłowie nasi JKM PNM za wszelakie łaski i obmyślawania potrzeb RP in RP nostra, które JKM PNM czynić raczy, podziękowali. Dając do tego omnimodam et absolutam potestatem cum facultate ichm. pp. posłom naszym w czym tylko jest w instrukcji od JKM nam proponowane, aby się z inszemi górnemi województwy koronnemi, to co by było z najlepszym RP i całości jej, porozumiewali i zgadzali [się]. A przy tych przestawali, którzy by całości dobrego RP upatrowali.

[2261] Łukasz Gołębiowski historyk i etnograf 1773-1849.
[2262] Przecław Patkowski (Padkowski) chorąży drohicki i mielnicki 1602-1612, równocześnie podstarości grodzki drohicki, później chorąży podlaski.
[2263] Leżenice wieś szlachecka w ziemi czerskiej województwa mazowieckiego. Obecnie w woj. mazowieckim, pow. kozienickim.
[2264] Tomasz Gostomski starosta ryczywolski i warszawski. W 1605 uzyskał nominację na województwo podlaskie. W tymże roku postąpił na województwo mazowieckie.
[2265] Szkopy (Skopy) wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w woj. mazowieckim, pow. sokołowskim.
[2266] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610, później podkomorzy drohicki.

1. A naprzód z strony rozrywania i nierządnego zawierania sejmów[2267], acz jest dawna konstytucja coronationis o zawieraniu sejmów, jednak jeśliby jakie modum zgodnie postanowione być mogło, pp. posłowie nasi do tego się przychylić mają.

2. Legem sumptuariam będą li insze województwa o niej mówić, tedy też równo i namowy czynić pp. posłowie mają.

3. Moneta fałszywa aby w Koronie nie była, konstytucją obwarować.

4. Disciplinam militarem w rząd wprawić i aby do egzekucji przyjść mogła konstytucją obwarować. Attendere aby nie były […][2268] konfederacje żołnierskie szkodliwe.

5. Na domowe swywoleństwa, najazdy, mordy, zuchwalstwa i opresje ubogich od mocniejszych w dochodzeniu sprawiedliwości et securitatem iuditiorum warować konstytucją, jakoby się takie zuchwalstwa pohamować mogły. A to tym sposobem, żeby się tak na persony na sądach i urzędach siedzące, jako też i te, które do sądów przyjeżdżają spokojnie in toto zachowali się. To jest jeśliby cuiuscunque conditionis kto przyjechawszy do miasta, gdzie się roki będą ziemskie bądź też i grodzkie odprawować będą, ranił albo zabił i pokój pospolity zgwałcił, ma być karan z pozwu pierwszego zawitego któregokolwiek województwa na Trybunale[2269] po wydaniu pozwu we dwie niedziele przed terminem inter conservatos terminos. Czego aby w grodzie albo ziemstwie gdzie się eksces stał, relatia wydania pozwu zapisana została poena capitis seu infamiae salva tamen scrutinio pastium. Którzy violatores jeśliby się sami między sobą pojednali, tedy o to wolno będzie urzędowi prawem czynić. A jeśliby też urząd grodzki albo ziemski pod sądzeniem roków kogo ranił, albo zabił, albo też więził i imał niewinne, albo eksces jakikolwiek sua privata au(thori)tate uczynił, tedy sub eadem poena capitis seu infamiae salvo scrutinio in viciniori foro podpadać ma. A położenie pozwu w tej mierze na którymkolwiek miejscu tak w ręce jako in bonis ma być dobre i ważne. Albo jeśliby insze górne województwa o tym jaką ostrzejszą konstytucję namówili, tedy pp. posłowie do tego się przychylić mają.

6. Upominki tatarskie według dawnego zwyczaju z pogłowia żydowskiego aby były odprawowane.

[2267] Konstytucja *Sejm walny koronny* przyjęta na sejmie koronacyjnym krakowskim Stefana Batorego w 1576 r. VC, t. II, vol. 1, s. 168.
[2268] Luka w tekście na 1 lub 2 słowa.
[2269] Trybunał Główny Koronny najwyższy sąd apelacyjny Korony Polskiej utworzony w 1578 r.

7. Z strony Dymitra Moskwicina[2270] postrzegać tego mają pp. posłowie, aby pacta et foedera inviolabiter były zachowane a zgodnie z inszemi województwy mają się porozumiewać.

8. Z strony lenna kurfirstwowi brandenburskiemu[2271], i województwo mazowieckie, i podlaskie ma confinia z Księstwem Pruskiem. Mają tego przestrzegać, jakoby prawa RP cale zachowane były i tego lenna penitus nie pozwalać, i przez deputaty pp. rad koronnych, jako z koła poselskiego, żadnych traktatów nie czynić. A ziemię pruską, która post mortem ultimi possesoris feudalis[2272], Regno et RP pleno iure pertinet.

9. O rekuperacją Inflant, sposób ratunku i obrony, równo z inszemi województwy porozumiawszy się z ichm. pp. senatory swemi, obmyśliwać mają.

10. Wakancje wszystkie na początku sejmu aby były rozdawane. A iż województwo podlaskie[2273] wakuje, prosić ichm. pp. posłowie mają, aby według praw i przywilejów województwa tego [k. 156v.] terrigenae, indigenae, rodakowi konferować raczył. I do żadnych namów i deliberacji sejmowych nie przystępować, ażby to dygnitarstwo oddane było.

11. Jako się w prawie pospolitym i wolnościach, krwią przodków naszych nabytych kochamy, jak[ież] życzemy, aby duchowni, bracia nasi in iuribus, praerogativis et immunitatibus suis zachowani [by]li. Żeby onym pp. posłowie nasi pomogli, zlecamy.

12. Konfederacja przez KJM poprzysiężona[2274], prosić pilnie, poprzeć, aby w cale zachowana była.

13. Konstytucją ostatnią o zniesieniu młynów uczynioną staranie mają uczynić, aby była reasumowana tym sposobem, żeby młynów, a zwłaszcza które są na Bugu i Wiśle, iż ruina profunditur aquae minime navigationem impediunt, nie znosić. Jednak jeśliby casu fortuito kto od komięgi i inszych statków spustownych młynowi co się szkody stało o takową damnum nullam quaestionem sub eadem poena constitutionibus Regni o zniesieniu młynów descripta [da]wać nie będzie powinien. Co się na dobra nasze, duchowne i świeckie, ściągać ma.

14. Poborca, który wziąwszy pobór, znowu o ten pobór non attenta sua quietatione, person[ae] cuiuscunque status et conditionis in delatis do grodu podał, aby poena

[2270] Dymitr Samozwaniec I.
[2271] Joachim Fryderyk Hohenzollern elektor Brandenburgii.
[2272] Jerzy Fryderyk Hohenzollern, od 1578 r. brat stryjeczny i opiekun prawny chorego umysłowo ks. Albrechta Fryderyka Hohenzollerna i regent Księstwa Pruskiego zmarł w 1603 r. W 1605 r. kuratelę nad Albrechtem Fryderykiem otrzymał Joachim Fryderyk elektor brandenburski.
[2273] Urząd wakował po awansie ks. Janusza Zasławskiego na województwo wołyńskie 10 IV 1604 r.
[2274] *Littere iuramenti praestiti Sigismundi III* na sejmie koronacyjnym krakowskim 1587/88 r. VC, t. II, vol 2, s. 55.

quingentarum marca[rum] był karany. O którą, jako in pro iniuste exacta contributione, forum na Trybunale któregokolwiek województwa inter causas conscivatorum terminorum peremptorie in duabus septimanis posita cit(a)t(io)ne, aby było naznaczone. W czym jeśliby na urząd grodzki starosta, podstarości i insi officiales niewinnie questionem iuditiariam, non attenta quiet(a)t(io)ne exactoris, szlachci[cowi] i komukolwiek zadał i onego do zapłacenia znowu poboru przymusił, tedy simili poena [quin]gentarum marcarum jako poborca, per iud(iti)um tribunal(ium) modo quo super ma być karan.

15. Banicje wszystkie, które są na niektórych z pp. obywatelów ziemi drohickiej niewinnym podaniem in delatiis przez poborcę ur. Mikołaja Greka anni […][2275] przed urzędem grodzkim drohickim o pobór otrzymane, aby były zniesione. W czym też urząd grodzki od trudności instygatorii tej za nie aby był wolen.

16. Tenże urząd grodzki proces na szlachcice do delacji o pobór kiedy się trafi, modo in [iuri]bus Regni descripto nie ad bannitionem zaraz, jako zwykł, powinien będzie otrzymy[wać] sub eodem poena quingentarum marcarum et foro p(er)misso.

17. Na zbudowanie sklepu albo lamusu dla chowania ksiąg ziemskich i grodzkich drohickich, pozwalają ichm. pp. obywatele ziemi drohickiej z każdej włóki, tak pustej, jako i osiadłej, gr 3 pol. Którą sumę poborca przyszły w uniwersale mianowany wybierać powinien będzie. A wybrawszy in futura electione iudicum deputatorum[2276] liczbę przed wszystkim rycerstwem uczynić do rąk, na kogo się wszyscy sub poenis in universalibus descriptis, oddać. O co instygator którykolwiek nomine wszystkich [u]czynić ma do grodu peremptorie na rokach skarbowych.

18. Leżenie ksiąg ziemskich w Drohiczynie aby dawnym zwyczajem niedziel dwie tak terminorum, jako też per quam determinationem earundem była. W czym konsty[tucja] warszaw[ska] errorice uczyniona aby ustała i zniesiona była.

19. Konstytucja lubelska anni [15]61[2277] z strony lasów i borów uchwalona, aby i na ziemię drohicką ściągała się. Z tym dokładem, aby tak ten co przyjedzie wozem w cudzy bór albo las, jako i tych, którzy pieszo przychodzą, rąbać [nie] wolno było, grabić, według tej [kon]stytucyi. Wszakże gdy szkody nie czyni, przez one każdemu ma być wolny zwyczajny […][2278].

[2275] Luka w tekście na datę.
[2276] Następny sejmik deputacki przypadał na 12 IX 1605 r.
[2277] W r. 1561 sejm walny koronny nie obradował. VC, t. II, vol. 1 nie wykazują takiej konstytucji w dorobku obrad sejmów lubelskich z 1566 i 1569 r.
[2278] 1 słowo ucięte.

20. Przywilej podlaski[2279] aby in omnibus punctis, clausulis był in robore zachowany […][2280], którzy są spożywani, a mianowicie pp. Kaleccy, aby byli od tych pozwów i […][2281] i przez dekret sejmowy wolnymi uczynieni wiecznie.

21. Pisarstwa grodzkiego drohickiego aby p. starosta[2282] nie dawał i nie był powinien, jedno i[ndi]genis nobilibus, to jest rodakom dobrze osiadłym powiatu drohickiego, sub poena quingent[arum] marcarum peremptorie in iuditio Tribunalis Regni Lublinen(sis).

22. Rozgraniczenie województwa podlaskiego z brzeskim WKL i gnieźnieńskim [sic], ruskim[2283], […]kowskim[2284] powiatami, aby według dawnych konstytucyi doszło i koniec swój wzięło.

23. Sprawy sejmowe: jedna jmp. Jerzego Grota podsędka drohickiego[2285], którą ma o gwałtowny […][2286] domowy z pewnymi osobami żołnierstwa z roty jmp. Samuela Bala; druga jmp. [cho]rążego drohickiego; trzecia p. podstarościego[2287]; czwarta p. Jana Kuczewskiego, [k. 157] które mają z p. Andrzejem Kulikowskim; piąta p. Frąca Wessla, którą ma o zabicie brata swego z pewnemi osobami, aby na tym sejmie przyszłym były sądzone, powinni nasi pp. posłowie o to pilne staranie uczynić. A JKM PNM prosić sine intermissione.

24. Dekreta trybunalskie aby w niczym nie były posądzone i w żadną wątpliwość aby nie były przywodzone, ale pro sac(ro)s(an)cto more dekretów KJM firmiter trzymane, siła na tym pp. [posłom] interest.

25. Do tego pp. posłowie nasi mają pilne staranie uczynić, ażeby żupnik koronny z żup krakowskich, ziemi drohickiej i wszystkiemu województwu podlaskiemu soli, tak bochenki[2288], jako i wieliczki[2289], rzeką Bugiem do Drohiczyna podawał na każdy rok za słuszne pieniądze przykładem inszych województw, sub poena in consti(tutionem) Regni descripta, przesyłał.

[2279] VC, t. II, vol. 1, s. 216-221, *O ziemi podlaskiej [3 marca 1569 r.]*.
[2280] 2 słowa ucięte.
[2281] 1 lub 2 słowa ucięte.
[2282] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1588-1620.
[2283] Być chodzi o dobra rossoskie i horodyskie, stanowiące przedmiot sporów. Od lat 20 XVII w. stały się formalnie eksklawą ziemi mielnickiej na terytorium województwa brzeskiego-litewskiego.
[2284] Część słowa ucięta.
[2285] Jerzy Grot (Groth) podsędek ziemski drohicki 1598-1619.
[2286] 1 słowo ucięte.
[2287] Zapewne nie chodziło tu o podstarościego grodzkiego drohickiego, gdyż był nim w tym czasie Przecław Patkowski, równocześnie chorąży drohicki i mielnicki. Być może chodziło o podstarościego mielnickiego Hieronima (Jeremiasza) Skolimowskiego.
[2288] Nazwa gatunku soli utworzona od żup solnych znajdujących się w Bochni.
[2289] Nazwa gatunku soli utworzona od żup solnych znajdujących się w Wieliczce.

26. Na woźnych o fałszywe relacje które się pokazują częstokroć, prawo obostrzyć, aby in cor(a)m iuditio Tribunalis Regni jako bywało forum ale coram quovis iuditio terr(estr)i, officio castren(si), succameriali i inszemi sądami przed któremiby co fałszywie zeznali peremptorie bądź per modum termini tacti, lub też per cit(a)t(io)nem app(elati)o in duobus septimanis powinni się sprawić. A gdy się co fałszywego pokaże, ale przez on sąd do któregoby był przyciągniony, poenibus in legibus Regni descriptis, był karany.

27. Iż jurydyka starostwa drohickiego jest bardzo obnażona i dobra przez powietrze, żołnierza są spustoszone, a drugie pewnym osobom przez KJM od starostwa alienowane, że tylko przy dwu wioskach bardzo spustoszałych starostwo zostało. Mają pp. posłowie starać się u JKM i konstytucją to warować, aby onera tego starostwa zniesione były, to jest jurgielt 300 zł p. Kochanowskiemu należący, aby już tych 300 zł p. starosta drohicki nikomu spłacać nie powinien wiecznie.

28. Mają też pp. posłowie nasi starać się, jakoby porządek miejsc i wotowania dygnitarzów i urzędników ziemskich, i grodzkich, i inszych województwa podlaskiego w tej konstytucyi expresse wyrażony i opisany był. Gdyż się o to siła ich na sejmikach często kontendują i czas onemi bawią próżno.

29. Merita jwp. Jana Wodyńskiego[2290] na Międzylesiu[2291] kasztelana podlaskiego, iż są znaczne, prosić JKM pp. posłowie mają, aby JKM PN miłościwym baczeniem i okiem swym na nie wejrzeć raczył.

30. A w tym wszystkim i w dalszych innych potrzebach RP pp. posłowie nasi z pp. senatorami swemi porozumiewać się mają i za równo obmyśliwanie pilne czynić, co by z chwałą miłego Boga, z nieśmiertelną sławą, a z dobrem RP koronnej, a z poleceniem praw i wolności naszych było.

31. Iż do artykułu 14 o poborcach sup(ra) napisanego tego dołożyć mają pp. posłowie in constitutionibus gdzie by pobór był uchwalony, aby poborca zaraz czasu w konstytucyi naznaczonego in delatis citata poborowe do urzędu grodzkiego był powinien oddawać. A wydawszy, aby powinien był osobą pr(aesens) na każdy termin, gdy urząd delaty likwidować będzie, stawać, sub poena sup(ra) descripta et foro castrensi ad instantiam cuiuslibet. A gdzie by się pokazało, aby kogo niesłusznie in retenta wydał, tedy modo sup(ra)scripto karan być ma.

[2290] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski.
[2291] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).

Do których to artykułów, ustaw i namów naszych, dla lepszej wiary i pewności pieczęci nasze przycisnąć kazaliśmy i rękami naszemi podpisali.

Actum et datum w Drohiczynie die 20 decembris a. 1604 na sejmiku powiatowym obierania posłów.

CXLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 20 XII 1604 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 29 X 1604 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 20 I 1605 r. (ASWK, t. I, s. 252).

Nie udało się ustalić nazwisk posłów ziemi bielskiej wybranych na sejm, nie zachowały się akta tego sejmiku.

CXLVIII/1. Notatka o przyjęciu przez urząd grodzki brański uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 20 XI 1604 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 21, k. 355. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 20 XI 1604 r.* [sabbatho post festum sanct(a)e Helizabeth prox(ima) a. D. mill(esi)mo sexing(entesi)mo quarto].

[k. 355] Ad officium et acta capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) veniens perso(na)l(ite)r nobilis Andreas Thimińsky obtulit ad officium praesens l(itte)ras S.R.M. convencional(es) obsigillatas, quas off(iciu)m p[(raese)ns] castren(se) cum ea, qua decet reverencia suscepit et eidem no[bi]l(is) Andrae Tyminsky recognicio(ne)m praesen(tem) de oblatis lit[t]eris S.R.M. porrexit.

CXLVIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału królewskiego zwołującego sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 22 XI 1604 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 21, k. 356v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 22 XI 1604 r.* [feria secunda ante festum sanctae Caterinae Virginis proxima a. D. millesimo sexinge(ntesi)mo quarto].

[k. 356v] Mini(steri)alis g(e)n(er)alis Regni nobilis Gregoriu(us) Łopienski, autentic(us) et iurat(us), cora(m) iudicio pr(aese)nti capitan(eali) castren(si) Branscen(si) palam recognovit, quia de mandato iudicii pr(aese)ntis castren(sis) l(itte)ras S.R.M. conventionales, quib(us) S.M.R. conventu(m) particularem in Bransk pro vigesima die decembr(is) [*20 XII*] prox(ime) ventura cellebran(dam) assignari dignata est, tam hic cora(m) iudicio pr(aese)nti, quam in foro publico omnib(us) nob(ilib)us ad terminos iudiciales castren(ses) congregat(is) publicavit et ad omnium noticia(m) deducit. De quo ea(m) rellatione(m) suam ad acta pr(aese)ntia castren(sia) fecit.

CXLIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12 IX 1605 r.

Sejmik nie wyłonił deputatów do Trybunału w Lublinie (Deputaci, s. 196). Najprawdopodobniej został zerwany. Świadczy o tym punkt zawarty w instrukcji sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie z 17 I 1617 r.: popieramy przed sądem sejmowym --sprawę publiczną województwa podlaskiego o rozbicie sejmiku elekcjej deputackiej z p. starostą brańskiem-- Adamem Leśniowolskim. (Vide: Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej).

CL. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 II 1606 r.

Zygmunt III uniw1569ersałem datowanym w Krakowie 19 XII 1605 r, zwoływał sejm walny do Warszawy na 15 I 1606 r., zaś sejmiki przedsejmowe na 13 II 1606 r.

CL/1. Informacja o wyborze posłów na sejm.

RKP. *ANK Kraków, ZZG, nr 15, 136, kiopia XVIII-wieczna Ignacego Kapicy Milewskiego.*

Formalnie sejmik wybrał na posłów Hieronima Irzykowicza z Bacik podkomorzego drohickiego[2292] *i Kaspra Kosińskiego z Bryków* (Jeronim Jerzykowicz z Bacik, podkomorzy z. droh., poseł na sejm tejże ziemi; Kasper Kosiński z Bryków poseł z. droh. na sejm warszawski przez liczną szlachtę w kole rycerskim zgodnie obran). *Podczas oblatowania dokumentów sejmikowych w urzędzie grodzkim drohickim miało dojść do samowolnej wymiany jednego z posłów:* Jerzy Grot podsędek ziemi drohickiej[2293] posłem z tejże ziemi na sejm warszawski, przeciwko woli obywatelów przez Wojciecha Kuczyńskiego komornika ziemi drohickiej, któren kartkę jaką jakoby artykułów i posłów, jakoby zgodnie obranych, nie maskując tego w poruczeniu od koła rycerskiego sejmikowego do grodu drohickiego wpisać podał i tym sposobem jakoby zgodnie w miejsce Jerzykowicza wcisnął się Grot na posła. *Na sejmie odnotowana została obecność tylko Hieronima Irzykowicza* (J. Seredyka, *Wykazy,* s.7).

[2292] Hieroni Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.
[2293] Jerzy Grot podsędek ziemski drohicki 1598-1619.

CLI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 II 1606 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 19 XII 1605 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 7 III 1606 r. Uniwersał zwołujący sejmik oblatowano w Brańsku 15 I 1606 r. [die dominico ante festum s(an)ctae Priscae virginis prox(imo) a. D. mill(esi)mo sexing(entesi)mo sexto], lecz nie wpisano jego tekstu do ksiąg ani też notatki informującej o zawartości i ogłoszeniu pisma, a tylko nagłówek: Oblata pro conventu g(e)n(er)ali simul et particul(ari) l(itte)rarum[2294]*. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm warszawski Krzysztofa Brzozowskiego podkomorzego ziemi bielskiej oraz Adama Domanowskiego. Marszałkiem sejmiku był Jan Grabowski.*

CLI/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 II 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 170-170v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 13 II 1606 r.* [feria secunda post Dominicam Invocavit in Quadragesima prox(im)a a. D. millesimo sexing(entesi)mo sexto]*;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 135*.

[k. 170] Generosi et nobiles [*1*] Melchior Kostro[2295], iudex, [*2*] Adamus Mienski[2296], subiudex t(er)r(est)res Bielscen(ses), [*3*] Joannes Grabowski[2297] pro nunc huius conventus particularis marshalcus, [*4*] Martinus Brzozowski[2298], subdapifer Podlachiae et capitaneus Branscen(sis), pro cuius loco nobilis Jacobus Falkowski[2299], camerarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis) ex subdeleg(ati)one ad actu(m) pr[a]esente(m) residebat, nec non [*5*] Alexander[2300] et [*6*] Bernardus Brzozowsky[2301], [*7*] Samuel Wyskowski[2302], [*8*] Joannes Zrzobek[2303], [*9*] Hieronimus Brzozowski[2304], [*10*] Raphael Haiewnik, [*11*] Cristian

[2294] NGABM, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 124.
[2295] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2296] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2297] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2298] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2299] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1606, podpisek ziemski bielski 1588.
[2300] Aleksander Brzozowski, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Sebastiana, Krzysztofa i Bernarda, ojciec Sebastiana.
[2301] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[2302] Samuel Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Stanisława.
[2303] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2304] Hieronim Brzozowski, zapewne chorąży ziemi bielskiej 1614-1617, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Krzysztofa, pisarza ziemskiego bielskiego.

Brzozowski[2305], [*12*] Balthazar Rydzewski, [*13*] Joannes Bruszewski, [*14*] Hieronimus Grodziczki, [*15*] Stanislaus Brzozowski, [*16*] Stanislaus Bankowski, [*17*] Christopherus Brzozowski[2306], [*18*] Leonardus Falkowski, [*19*] Michael Makowski[2307], [*20*] Jacobus Falkowski, camerarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), [*21*] Albertus Kulesza[2308], camerarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), [*22*] Stanislaus Gąszowski[2309], [*23*] Joannes Kostro[2310], [*24*] Moizes Szepietowski, [*25*] Christopherus Roskowski et tota ferme nobilitas (excepto tantum nobili Christophero Markowski[2311] cum aliquot suis conservis sibi adherentibus, contra quos, uti turbatores et pacis, presertim sub hoc tempore conventus particularis, quo summa pax et tranquilitas ab omnibus observari deberetur, racione cuius protestacio contra eosdem a congregacione pr[a]esenti est facta) ad diem hodierna(m) decimam terciam februarii [*13 II*] pro conventio particulari ad exaudien(dam) proposit(i)o(ne)m S.M.R. per nuncium eiusdem S.M.R. missam assignato in locum de more et antiqua consuetudine congregati et inde reversi hic coram officio et actis pr(aese)ntib(us) [k. 170v] capitan(ealibus) castren(sibus) Branscen(sibus) personaliter comparen(tes) palam publice, unanima voce, concordit(er) recog(nove)r(u)nt, quia ad conventum Regni g(e)n(er)alem pro die septima mensis martii [*7 III*] Warszawiae indicta et assignat(a) cellebrand(a)ve in suis et tocius huius Regni incliti negociis cum aliss nunciis et ordinibus Regni ac Ducatuu(m) tractand(a) et constituend(a) e medio sui ex hoc d(istri)ctu Bielscen(si) generosos Christopherum Brzozowsky[2312], succamerariu(m) t(er)rae Bielscen(sis) et Adamu(m) Domanowski[2313], viros egregios, fide, virtute et in rebus dexteritate gerend(os), satis p(er)spectos iuris et consuetudinis, legum peritos, elegimus precibusq(ue) suis impetravimus ac ord(inavi)mus, dantes et concedentes in non nullis rebus articulis et cond(ici)onibus eisdem per nos com[m]issis et cum subscript(i)one manuu(m) generoso(ru)m Martini Brzozowski, capitanei Branscen(sis) et subdapifer(i) Podlachi(ae), Adami Mienski, subiudic(is) t(e)rr(a)e Bielscen(sis), Samuel(is) Wyskowski,

[2305] Krystian Brzozowski, syn Pawła, komornika ziemskiego bielskiego, brat Felicjana.
[2306] Krzysztof Brzozowski, zapewne pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2307] Michał Makowski, podpisek grodzki brański 1601, komornik ziemski bielski ok. 1601-1606, brat Mikołaja, plebana kobylińskiego.
[2308] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.
[2309] Stanisław Gąssowski, być może komornik ziemski bielski ok. 1617-1619.
[2310] Jan Kostro, być może podpisek grodzki brański 1620.
[2311] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[2312] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2313] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

Christopheri Brzozowski e medio n(ost)ri ad id deputator(um) tr(a)d(i)tis sigillisq(ue) eorundem munitis, plena(m) et omnimodam potestatem in nonnullis rebus, limita(ta)m po(te)sta(te)m cum aliis nunciis et ord(i)n(i)bus Regni et Ducatuu(m) eidem Regni adheren(tium) tractand(i), concordan(di) et constituendi, promittendo id totu(m), quicquid in rebus licitis Regni et Ducatibus p(er)necessariis cum aliis nunciiis et ord(i)n(i)bus Regni ac Ducatuu(m) factum et constitutum fuerit, pro rato et grato habere et in futuru(m) eidem constitucioni non contradicere.

CLI/2. Protestacja Melchiora Kostro i Marcina Faszczewskiego przeciwko sprawcom tumultu podczas sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 13 II 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 169. Oblata została dokonana w urzędzir grodzkim brańskim 13 II 1606 r.* [feria secunda post Dominicam Invocavit in Quadragesima prox(im)a a. D. millesimo sexing(entesi)mo sexto]

[k. 169] Generosi et nobiles Melchior Kostro[2314], iudex t(er)r(est)ris Bielscen(sis) et Martinus Fasczewski[2315] suo et aliorum omniu(m) tocius equestris ordinis pro die hodierna ad conventu(m) particular(em) hic in Bransko ad ecclesiam locum consuetu(m) congregator(um) nominibus ad off(iciu)m et acta pr(aese)ntia capitan(ealia) Branscen(sia) venien(tes) personaliter protestati sunt con(tra) nobilem Christopheru(m)[2316] filium olim Joan(nis) Markowski de eo, quod ipse tanquam principalis et turbator pacis et tranquilitat(is) R.P. cum suis adheren(tibus) et complicibus in prot(esta)t(i)one cora(m) off(ici)o t(er)r(est)ri in posicione actor(um) t(errest)rium facta descript(os) servisq(ue) et famulis suis, nulla racione habita, pacis et tranquilitatis R.P. legibus Regni presertim sub tempore conventus particularis, quo sum(m)a pax et tranquilitas ab omnibus observare deberetur, sancit(is) nullaq(ue) reverencia debiti loci domus ecclesiasticae, in qua(m) de more et antiqua consuetudine in rebus R.P. tractand(as) res tota publica consueverat congregan(tes) sacratissimiq(ue) sacramenti ibidem presencial(ite)r existen(tis), poen(is) legibus et humanis vilipensis nec eisdem veritus vocacioneq(ue) sua militari posthabit(a), omnibus penitus vilipensis et integrum reiectis, postquam pr[a]efati protestan(tes) cum tota nobilitate pro die hodierna lit[t]eris et mandato S.R.M. pro conventu particulari conventu(m) Regni g(e)n(er)alem antecedente(m) hic in Bransko pro exaudiend(a) proposition(e) M.R. per nuncium eiusde(m) S.R.M. allata depositi

[2314] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2315] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2316] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.

in locum consuetu(m) de more et antiqua consuetudine congregati erant et libere de rebus R.P. pernecessariis tractabant et nuncios e medio sui ad conventu(m) Regni g(e)n(er)alem elligeba(n)t. Extunc memoratus nobilis Christopherus Markowski, uti principalis, cum suis adherentibus in prot(esta)t(i)one t(er)r(est)ri descript(is) ad ecclesiam, locum ex antiqua consuetudine pro conventu particulari usitatu(m), temulentus et vino obrutus in mediu(m) conventus illius in illum locum ecclesiae armatim cum bumbardis et aliis armis legibus prohibitis tumultuose veniens et secum mustura mell(is) in cantaris illic offerentes, sine omni prorsus pudore et revere(n)cia, unus ad alteru(m) bibentes verbisq(ue) inhonestis, turpibus et discordia(m) dissidi(u)mq(ue) presefere(n)tibus, ore petulanti ad conventu(m) et illic p(rae)sidentes elloqunti sunt et verbis rigidis et aspersis p(rae)fatum Martinum „besztę" et aliis similibus vituperiosis nazywając sineq(ua) omnia prorsus a nemine occ(asi)one data et nulla racionabuli ex causa, sed temere, uti tumulenti, vole(n)tes studiose conventum hunc particular(em) disrumpere, gladiis evaginat(is) et ad bumbardas sese proripien(do), hunc conventu(m) in maximu(m) dicrim(in)em, periculu(m) et in dura(m) sanitatis tocius R.P. congregat(um) co(m)moveru(n)t et turb(ati)onem ac dissidio(ne)m maximu(m) feceru(n)t. Contra quos, tanqua(m) turbatores et dissidiosos ac discordes in R.P. et de poenis inde sequutis iterum atque iterum protestati sunt.

CLII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 3 VI 1606 r.

Sejmik zebrał się w oparciu o uniwersał Zygmunta III datowany w Warszawie 28 IV 1606 r. (ASZCh, s. 98).

CLII/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, 3 VI 1606 r.

***Rkp**. AGAD, AR, dz. II, nr 458, s. 1-2. Oryginał z własnoręcznymi podpisami i odciskami pieczęci. Zapiska dorsalna: „Instrukcja posłowi na zjazd pod Lublin z powiatu mielnickiego”.*

My rada, urzędnicy i rycerstwo powiatu mielnickie(go), którzyśmy się tu na dzień dzisiejszy, to jest pro die tertia mensis iunii anno 1606 za uniwersałem króla JM do grodu tutecznego, od JKM przyniesionego na sejmik do przesłuchania posła KJM podług jego uniwersału zjachali, na którem act(u) żadnego posła od króla JKM nie mieliśmy, posły jednak nasze inne do JKM, aby tem JKM nie obrażał się gdzie o wolność idzie posyłamy. Usłyszawszy o zawołaniu na nas bracią swą pod Lublin pro die quarta iunii od im. pp. senatorów, choć nie mając nic od im. , bądź na piśmie, bądź przez jaką osobę publikowane(go). Na co nie mniejszy wstręt mieliśmy posła z koła nasze(go) rycerskie(go) powiatu mielnickie(go) urodzonego Stanisława Skiwskie(go)[2317], pisarza ziemskie(go) mielnickieg(go), tam do ichm. za użyciem naszem posyłamy, któremu zleciliśmy, nie mając wiadomości żadnej, przecz by te zjazdy złożone byli, aby on wziąwszy od im. wiadomość nam jako narychlej o wszej wiadomości ille urazach, które by zachodzić miały RP dawał znać, a my bądź sami przez się, bądź onemu damy dalszą informacyją jakoby o dobrej RP społem z im. rzeczy stanowił, tak jakoby RP wolna przy wolności swej zostawała. Prosząc, aby w pośrodek im. jako poseł nasz równo z innemi województwy był do tego przisłuchania dopuszczony. A dla lepszej wiary rękami swemi podpisujemy się i pieczęci przyciskamy. Działo się w Mielniku, dnia trzecie(go) czerwca, roku tysiąc sześćset szóstego.

Jarosz Niemiera na Ostromęczynie[2318] marszałek sejmiku mielnickiego ręką swą; Sawicki Albrycht[2319]starosta mielnicki ręką swą; Mikołaj Grek[2320] sędzia ziemski mielnicki; Mikołaj Orzeszko[2321] podsędek mielnicki.

[2317] Stanisław Skiwski, pisarz ziemski mielnicki w l. 1600-1621.
[2318] Hieronim (Jarosz) Niemiera, prawdopodobnie chodzi o łowczego podlaskiego 1591-1611.
[2319] Wojciech Sawicki, starosta mielnicki w l. 1574-1611.
[2320] Mikołaj Grek, sędzia ziemski mielnicki w l. 1600-1620.
[2321] Mikołaj Orzeszko, podsędek ziemski mielnicki w l. 1603-1618.

[Odciski 7 pieczęci sygnetowych].

CLIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 3 VI 1606 r.

Sejmik zebrał się w oparciu o uniwersał Zygmunta III datowany w Warszawie 28 IV 1606 r. (ASZCh, s. 98). Szlachta ziemi bielskiej zebrana na sejmiku relacyjnym wybrała posłami na zjazd rokoszowy pod Lublin: Adama Domanowskiego, Baltazara Wyszkowskiego, Stanisława Tarusę, Jana Źrobka i Tomasza Pietkowskiego. Marszałkiem sejmiku był Baltazar Wyszkowski. Wcześniej, 24 V 1606 r., przywiózł do Brańska jakieś listy królewskie „na Podlasze" Stanisław Witowski, wojski parczewski, dworzanin królewski[2322].

CLIII/1. Notatka o przyjęciu uniwersału zwołującego sejmiki relacyjne, Brańsk, 8 maja 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 279v. Oblata została dokionana w urzędzie grodzkim brańskim 8 V 1606 r.* [feria secunda post Dominicam Exaudi proxima a. D. millesi(m)o sexcentesi(m)o sexto].

[k. 279v] Ad officium et acta pr(aese)ntia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) veniens personal(ite)r nobil(is) Lucas Izaykowski, cubicularius S.R.M., obtullit et reproduxit l(itte)ras S.R.M. sub sigillo Regni Poloniae minor(is) cancellariae emanatas, quibus S.M.R. incollis Reg(ni) pro conventibus particularibus expediend(is) diem tertiam in mense Junio [3 VI] prox(ime) venturu(m) pro rebus in negotio totius R.P. (quae in comitiis Regni nuper Warschoviae transactis constitui ob disconvenientiam statuu(m) non poterant) tractand(is) et conveniend(is) deposicione et assignare dignata est, ad ingrossand(um) et inscribend(um) in acta pr(aese)ntia cap(itanea)lia castren(sia) Branscen(sia), quarum lit[t]erarum series verborum sequitur talis:

Zygmunt Trzeci, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazoweckie [*sic*], żmockie [*sic*], inflandzkie etc. [...][2323]

CLIII/2. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 3 VI 1606 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 347v. – oblata; Oblata została dokonana w urzędzie grodzki brańskim 3 VI 1606 r.* [feria quarta pridie faesti sacratissimi Corporis Christi a. D. mill(esi)mo sexcentessimo sexto]. *Oblata* g(e)n(er)osorum [*1*] Baltazaris Wyskowski[2324], protunc marsalci e medio congregationis electi, nec noc [*2*] Baltazar(is)

[2322] NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 329.
[2323] Treści uniwersału nie wpisano.
[2324] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

Pietkowski[2325] de Pietkowo[2326], [*3*] Martini Fasczewski[2327], [*4*] Nicolai Wyskowski[2328], camerarii campestris Bielscen(sis), [*5*] Faeliciani Makowski. ***Rkp. 2.*** *AGAD, AR, dz. II, sygn. 454, s. 1-2 – kopia (wypis oblaty);* ***Rkp. 3.*** *Tamże, s. 4-5 – kopia;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 137.*

[k. 347v] My, urzędnicy i rycerstwo ziemie bielskiej województwa podlaskiego, zjachawszy się do Brańska na miejsce sądom i sejmikom powiatowem z dawna zwykłem [*sic*], wziąwszy wiadomość o zjeździe[2329] pod Lublinem na dzień czwarty miesiąca czerwca od pp. braciej województw Wielkiej i Małej Polski pod Stężycą[2330] będącech złożonym, chcąc wiedzieć in quem finem ten zjazd złożony jest, użyliśmy z pośrodku siebie, iż sami wszytcy przez odległość i za nierychłem do wiadomości do[j]ściem o tem zjeździe tam przybydź nie możemy, ludzi godnych i w sprawach Pospolitej Rzeczy biegłych: i.m. pana Krzystofa Brzozowskiego[2331], podkomorzego ziemie bielskiej, z panem Adamem Domanowskiem[2332], posłów na przesły sejm od nas obranych, pana Balcera Wyszkowskiego, marsałka na ten czas koła rycerskiego, pana Stanisława Wyszkowskiego[2333], pana Stanisława Tarusę[2334], pana Jana Źrzobka[2335], pana Tomasza Pietkowskiego[2336], a to dlatego, abyśmy od tej braci naszej pewną wiadomość mieli z jakiej przyczyny i dla jakich spraw R.P. ten zjazd pod Lublinem jest złożony. Którzy wziąwszy pewną wiadomość i przysłuchawszy się wszystkiemu mają na[j]prędzej do nas odnieść[2337], nic tam inszego [k. 348] nie stanowiąc, i owszem, postrzegając praw i wolności dawnych, a ostrzegając, aby w cale ostawało dostojeństwo majestatu K.J.M.

[2325] Baltazar Pietkowski, syn Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego, brat Tomasza.
[2326] Pietkowo, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), ośrodek parafii i dóbr rodziny Pietkowskich.
[2327] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2328] Mikołaj Wyszkowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1609-1619, syn Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.
[2329] Tak Rkp. 2 i 3, Rkp. 1: zjejździe.
[2330] Stężyca, miasto nad Wisłą w woj. sandomierskim (obecnie wieś w woj. lubelskim). Odbywał się tutaj w 9 – 22 IV1606 r. zjazd rokoszowy.
[2331] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2332] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2333] Stanisław Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Samuela.
[2334] Stanisław Tarusa (Tarusza), wojski ziemi bielskiej 1618-1620, podkomorzy ziemi bielskiej 1620-1632.
[2335] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2336] Tomasz Pietkowski, syn Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego, brat Baltazara.
[2337] Tak Rkp. 2 i 3, Rkp. 1: odnieźdź.

A iż wiele urazów nie tylko partykularnych województwa naszego, ale i wszytkiej Korony Polskiej, zachodzą nas i nagłych niebezpieczeństw na R.P. przymnaża się, mają się bracia nasi domawiać u i.m. pod Lublinem będącech, aby z pośrodku tamtego zjazdu posły do K.J.M. posłano, prosząc o prędki sejm, na którem by się wszytkie urazy i wyspocenie praw i wolności naszych w klubę wprawić mogły[2338].

Ukazał nam też j.m.p. starosta brański[2339] uniwersał poborowy sejmu przesłego wydrukowany i wydany z kancelariej małej koronnej, który sejm, iż do efektu nie przyszedł i nie jest od wszytkich aprobowany, przeciwko którem uniwersałom[2340] pewnych województw protestacje zasły, tedy my też jako nie w zgodzie postąpionego nie pozwalamy i nań pozwalać nie chcemy, i wydawać go nie chcemy, aż by się stała na to zgoda wszytkich województw.

Do którego to naszego postanowienia zgodne(g)o wszytkiego rycerstwa ziemie bielskiej dla lepszej wiary i mocy jego uprosiliśmy pewnych z pośrodku siebie z panów urzędników[2341] i stanu rycerskiego, aby się podpisali rękoma swemi i pieczęci swe przyłożyli.

Dan w Brańsku dnia trzeciego czerwca r. P. tysiąc seśćsetnego sóstego.

[*1*] Jan Jałbrzyk Wyszeński[2342], chorąży ziemie bielskiej, m(anu) p(ropria); [*2*] Malcher Kostro[2343], sędzia ziemski bielski, excepto p(ro)cessu inter dissidentes de (re)ligione; [*3*] Adam Mieński[2344], t(er)r(est)ris Bielscen(sis) subiudex; [*4*] Valentinus Mościcki[2345], tribunus t(er)rae Bielscen(sis); [*5*] Martinus Brzozowski, cap(i)t(ane)us Branscen(sis); [*6*] Albertus Brzozowski[2346], vicecapitane(us); [*7*] Jan Jankowski[2347] ręką swą, [*8*] Bernad Brzozowski[2348] m(anu) p(ropria), [*9*] Jan Korycki ręką swą, [*10*] Sebastian Bajkowski[2349] z Zalesia[2350],

[2338] Tak Rkp. 2, Rkp. 1 i 3: mogli.
[2339] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2340] Tak Rkp. 2 i 3, Rkp. 1: uniwersałem.
[2341] Tak Rkp. 2 i 3, Rkp. 1: urzędnikom.
[2342] Jan Jałbrzyk Wyszyński, chorąży ziemi bielskiej 1588-1613, syn Stanisława, chorążego ziemi bielskiej.
[2343] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.
[2344] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2345] Walenty Mościcki, wojski ziemi bielskiej ok. 1586-1615, syn Pawła, stolnika podlaskiego.
[2346] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2347] Jan Jankowski, podwojewodzi podlaski 1616-1623.
[2348] Bernard Brzozowski, sędzia grodzki brański ok. 1588-1589, poborca ziemi bielskiej, syn Teofila i brat Krzysztofa, podkomorzych ziemi bielskiej.
[2349] Sebastian Bajkowski, komornik ziemski bielski i tykociński oraz komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1604-1637.
[2350] Zalesie, właśc. Bajki-Zalesie, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki).

komornik z(iemi) b(ielskiej), m(anu) p(ropria); [*11*] Wojciech Bajkowski z Zalesia etc., [*12*] Jakub Chrząstowski ręką swą, [*13*] Mateus Jałbrzyk Wyszeński[2351] ręką swą, [*14*] Erazmi Łyczko[2352] ręką swą, [*15*] Wojciech Dzierżek reką swą, [*16*] Mikołaj Wyszkow[ski] ręką swą.

[2351] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, poborca ziemi bielskiej, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2352] Erazm Łyczko, skarbnik ziemi bielskiej 1636-1642.

CLIV. Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 VII 1606 r.

Zjazd został zwołany na mocy uniwersałów wydanych przez zjazd rokoszowy pod Lublinem. Wskutek zbyt późnego dotarcia uniwersałów rokoszowych, Jan Wodyński kasztelan podlaski przełożył termin obrad zjazdu na 13 VII. Pomimo, iż miał to być zjazd wojewódzki w istocie ograniczył się do obrad szlachty ziemi drohickiej i prawdopodobnie mielnickiej. Szlachta bielska była na nim nieobecna.

CLIV/1. Uniwersał Jana Wodyńskiego kasztelana podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Krześlin, 28 VI 1606 r.

Rkp. 1. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 73-73v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Adam Ratuski, sługa Jana Wodyńskiego, 29 VI 1606 r. (Ipso die foesti ss. Petri et Pauli a. D. 1606).* ***Rkp. 2.*** *BN nr 3087 III, k. 308v.-309. Kopia XVII-wieczna.*

Jan Wodyński[2353] na Międzylesiu kasztelan podlaski.

Iż motus jakieś wewnętrzne, a zatym niebezpieczeństwo wielkie RP ojczyznę naszę miłą zachodzi i uniwersały od ichm. pp. braciej naszej zjazdu lubelskiego[2354] o tem rozesłane są, któremi na dzień 30 czerwca w powieciech województwa naszego sejmiki abo zjazd nam naznaczyli. Że do wiadomości nas wszytkich dopiero dnia dzisiejszego przyszły, a do tego do akt powiatów województwa naszego wedle prawa pospolitego podane i publikowane nie były, nie mogąc prze krótkość czasu na ten od ichm. naznaczony dzień zadość ichm. dogodzić, a jednak poczuwając się w powinności mej senatorskiej, nie derogującej zwierzchności KJM z miłości ku RP ojczyzny naszej i ku wm. m.m. pp. braciej miłej, zdało się to wm. m.m. pp. braciej obwieścić żądających, żeby się wm. ze wszytkich powiatów województwa naszego na dzień 13 lipca do [k. 73v] Drogiczyna zjachać raczyli i tam czego by po nas chcieli ichm. pp. bracia temi uniwersałami i o inych zalegających potrzebach RP ojczyzny naszej spolnie się naradzili i porozumieli.

Mam za to, że wm., moi mciwi pp., odłożywszy na ten czas insze sprawy swe i gospodarstwa domowe do obmyślawania i pożałowania nagłych potrzeb RP przybyć będziecie raczyli.

Prosząc przytem ich. pp. starostów i urzędów ich, żeby ten uniwersał mój w grodach swych publikować, a po parochiach jako najprędzej wskazać raczyli.

[1] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski 1613-1616.
[2354] Zjazd lubelski obradował w dniach 4-17 VI 1606 r.

Datum z Krześlina[2355], die 28 iunii a. 1606.

CLIV/2. Laudum zjazdu szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [29 VI 1606 r.]

Prawdopodobnie zjazd miał miejsce przy okazji odbywania roków sądowych.

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 73v.-75v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 29 VI 1606 r. (Ipso die foesti ss. Petri et Pauli) dokonali: [1] Kacper Kosiński[2356] marszałek zjazdu; [2] Jarosz Irzykowicz[2357] podkomorzy drohicki; [3] Przecław Patkowski[2358] chorąży drohicki i mielnicki; [4] Jerzy Grot[2359] podsędek drohicki; [5] Paweł Raczko[2360] wojski drohicki; [6] Jan Kosiński; [7] Apolinary Skiwski komornik polny; [8] Mateusz Kosiński; [9] Jerzy Skiwski; [10] Mikołaj Grot; [11] Stanisław Nieciecki; [12] Jan Grot; [13] Walenty Karski; [14] Maciej Sadowski; [15] Malcher Raczyński; [16] Jakub Obniski; [17] Oleksy Smorczewski; [18] Jan Tomkiel; [19] Grzegorz Tomkiel; [20] Matys Klepacki; [21] Jakub Łużecki; [22] Stanisław Sadowski; [23] Krzysztof Sadowski; [24] Jan Koczerba;[25] Piotr Miłkowski; [26] Matus Piętka; [27] Jan Zającznicki; [28] Adam Sawicki komornik ziemski drohicki; [29] Krzysztof Męczyński; [30] Matys Czapski; [31] Szczęsny Iwanowski; [32] Piotr Radziszewski; [33] Adam Buczyński; [34] Szczęsny Buczyński; [35] Jan Stelągowski.*

[K. 74] My dygnitarze i urzędnicy i wszystko rycerstwo powiatu tutecznego drogickiego.

Iż bacząc wielkie zamieszanie w RP Korony Polskiej, nie chcąc być rozróżnieni z inszemi województwy, postrzegając z niemi spolnie bonum RP, niwczem zwierzchności JKM PN nie derogując, samej miłości sczerej przeciwko ojczyźnie i RP.

[K. 74v.] A iż uniwersały[2361] do akt naszych nie jest przyniesiono, tylko przykładem inszych województw i powiatów koronnych, których przestroga w tej mierze do nas dochodzi, zjachawszy się na dzień dzisiejszy tu do Drogiczyna i consilium pewne między sobą uczyniwszy, pewną gotowość stron RP między sobą postanowili i namówili tym sposobem, iż pozwoliliśmy, i mamy, i jesteśmy powinni dla jakiego urazu RP z włók 50 każdych wyprawić

[2355] Wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. siedleckim woj. mazowieckiego
[2356] Zapisany błędnie jako Kusieński.
[2357] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.
[2358] Przecław Patkowski (Padkowski) chorąży drohicki i mielnicki 1602-1612, później chorąży podlaski 1612-1629.
[2359] Jerzy Grot podsędek ziemski drohicki 1598-1619.
[2360] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.
[2361] Chodzi o uniwersały zjazdu lubelskiego, wyznaczające termin zjazdów partykularnych na 30 VI.

koń jeden po usarsku ze wszytkiem. Na którem ma być nie kto obcy, ale szlachcic jeden osiadły między onych 50 włók, ubrany zbrojno jako do potrzeby.

Do tego z tychże włók 50 każdych jeden piechotny [z] szablą, półhakiem i sukienką. Barwa na piechotnem ma być karazjowa, delia czerwona a żupan lazurowy. I tam się mają zjachać, gdzie tego będzie potrzeba, jako się o tym na przyszłem sejmiku namówiem.

A iż jm. pan podlaski[2362] prze[z] niewiadomość na teraźniejszy zjazd nasz nie przybył, tak też i drugich braci naszej barzo niemało. Jednak złożył nam czas inszy zjachania się wszystkiemu województwu podlaskiemu tu [k. 75] do Drogiczyna pro die 13 iulii futura z powinności swej senatorskiej quovis zelo erga RP za taką o nię trwogami, tu żeśmy to od jm. wdzięcznie przyjęli i na ten czas się wszyscy stawić obiecujemy i tak teraźniejsze rzeczy postanowione konkludować, jako i to co będzie godnego poprawić, namówić. Jakoż ten uniwersał pana podlaskiego jest do akt wpisany i publikowany.

Działo się to w Drogiczynie.

CLIV/3. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 VII 1606 r.

Rkp. 1. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 106v.-109. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonali [13 VII 1606 r.?]: [1] Zbigniew Ossoliński[2363] wojewoda podlaski, [2] Jan Wodyński kasztelan podlaski, [3] Adam Olędzki[2364] sędzia ziemski drohicki i marszałek zjazdu**,** [4] Przecław Patkowski chorąży drohicki i mielnicki, [5] Wojciech Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drohicki[2365], [6] Wojciech Mleczko[2366] cześnik podlaski, [7] Wojciech Kuczyński komornik ziemski drohicki, [8] Kasper Kosiński, [9] Jan, [10] Mateusz i [11] Wojciech Kosińscy, [12] Kasper Kulijski, [13] Jerzy Jeziorkowski, [14] Mikołaj Żabicki, [15] Krzysztof Grot, [16] Andrzej Kosiński, [17] Paweł Kossowski, [18] Maciej Kostka, [19] Stanisław Sawicki komornik ziemski drohicki, [20] Marcin Olszewski, [21] Wojciech Zaleski komornik ziemski drohicki, [22] Jan Boratyński, [23] Piotr Wygonowski, [24] Jan Kędzierski, [25] Adam Buczyński, [26] Jan Stelągowski, [27] Jerzy Toczyski komornik ziemski drohicki, [28] Jan Zachowski, [29] Szczęsny Buczyński, [30] Jan Kostka, [31] Jan Koczerba, [32] Stanisław Wąż, [33] Maciej Skiwski, [34] Jan Olędzki, [35] Wojciech Kossowski, [36] Stanisław Bieleński, [37] Krzysztof Osiński, [38] Jan Kossowski,*

[2362] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, później wojewoda podlaski 1613-1616.
[2363] Zbigniew Ossoliński wojewoda podlaski 1605-1613, później wojewoda sandomierski 1613-1623.
[2364] Adam Olędzki sędzia ziemski drohicki 1603-1621, później starosta drohicki 1621-1625.
[2365] Wojciech Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drohicki 1603-1634.
[2366] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610, później podkomorzy drohicki 1616-1627.

[39] Jan Dybowski, [40] Wawrzyniec Obrąpalski, [41] Stanisław Czarkowski, [42] Wojciech Kłopotowski, et alter [43] *Wojciech Kłopotowski, [44] Paweł i [45] Melchior Skibniewski* suo et aliorum dominum Skibniewskich, [46] *Maciej Buczyński, [47] Marcin Poniatowski, [48] Jan Paczoski, [49] Jerzy Miłkowski* et alii. ***Rkp. 2.*** *BN nr 3087 III, k. 309-310. Kopia XVII-wieczna.*

[K. 107] My rady województwa podlaskiego i rycerstwo, dygnitarze i urząd powiatu drogickiego, którzyśmy się tu do Drogiczyna za powodem w. jmp. kasztelana podlaskiego zjechali.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy, iż my patrząc żałośnie na te miesaniny nasze, któremi wszytka prawie ojczyzna nasza frasuje się z których to posło, że na wielu miescach RP bracia nasi zatrwożeni [k.107v.] są słysząc na nich o rozmaitych i różnych stanowieniach. Zaczem zabiegając temu, abyśmy milczeniem naprzedniejszej wolności swojej, na której inne wszytkie się gruntują, ubliżać sobie nikomu nie dali to jest, aby na nas bez nas, mimo zwyczaj i porządek RP to i od kogokolwiek stanowić się miało, ozwać-eśmy się tu tem zgromadzeniem chcieli.

Jakoż ozywamy [się] i wszem do wiadomości podajemy, że my mocno stojąc przy tem to prawie i wolności naszej szlacheckiej wzwyż mianowanej, zjachaliśmy się tu na to, abyśmy byli co najróżniejszy sposób do uchronienia tej to wolności naszej i do uspokojenia ze wszytkich miesanin, z prawdziwą a sczerą naprawą wszytkich egzorbitancyj praw naszych i ostrzeżeniem przystojnem dostojeństwa i bezpieczeństwa KJM PN wynaleźć między sobą mogli. Jakoż uważając z każdej miary wszytkie do tego należące środki ten-eśmy najskuteczniejszy i do takowej dobrej a szczerej intencjej naszej najprzystojniejszy między sobą upatrzyli i postanowili, żeśmy pewne osoby w prawach RP naszej biegłe i umiejętne spośrodku siebie deputowali wysyłając one, z przystojnem ludzi szlacheckich pocztem, wszelakiego dobrego porządku bez ukrzywdzenia braciej naszej przestrzegającem, pod Sendomierz[2367], [k. 108] które to przerzeczone osoby takowe od nas poruczenia mają.

Naprzód aby z każdej strony przestrzegali tego, żeby na nas, ludzie wolne, żadnej uchwały, która by opresją jaką i peny jakie w sobie miała czynić, nie dopuszczali i w tej mierze imieniem nasem oponowali się i oświadczali.

[2367] Zjazd ukonstytuował się w Koprzywnicy (Pokrzywnicy) pod Sandomierzem 12 VIII i obradował do 20 IX 1606 r.

Prócz tego aby co najpilniej i naostrożniejszemi się porozumiewali, którzy by się sczerze, bez wzrusenia panowania KJM i pokoju pospolitego, naprawować wselakie urazy i wyspoczenia praw i dobrech porządków RP naszej chcieli, obaczyliby dobrą intencją w tej mierze wsech, aby się i oni imieniem nasem do tego przyłożyli, wkładając w tę naprawę i potrzeby upatrzenia praw i przywilejów województwa podlaskiego.

A spisawszy wsytkę onę naprawę zgodą innych województw, jako by dostatecznie być miała, aby ją Panu podali i zatem o sejm zaraz prosili, którem by się stwierdziła i na potomne czasy prawem dostatecznie, konstytucjami, ta naprawa uczyniła się.

Gdzie by więc co innego postrzegli, żeby pod płasczem tego tam zjazdu kto Pana odmieniać nam chciał, aby się przeciwko temu oponowali i z temi stanęli, którzy by salutem KJM i odmiany w RP nasej bronić chcieli.

A iż dla rozmaitych niebezpieczeństw i gwałtów, tak intra vel extra pod takowe czasy przepadających rozumiemy być potrzeba [k. 108v.] gotowość naszę, przeto niniejszą ugodą naszą postanawiamy, aby każdy wedle praw i zwyczajów województwa podlaskiego był gotów na każdy gwałt i potrzebę RP z dziesięciu włók koń jeden wolno stawić i tam się użyć, gdzie potrzeba ojczyźnie naszej pokaże.

A przyczyniając się do postanowienia nasego teraźniejszego drogickiego za którem obraliśmy dziesięć[2368] osób spośrodku siebie, to jest ur. ichm. pp.: Hieronima Irzykowicza podkomorzego drogickiego, Przecława Padkowskiego chorążego drogickiego i mielnickiego, Adama Olędzkiego sędziego drogickiego, Wojciecha Mleczka cześnika podlaskiego, Oktawiana Irzykowicza wojskiego mielnickiego[2369], Kaspra, Jana, Wojciecha Kosieńskich, Krzysztofa Greka.

Którzy przyczyniając na się to wszytko, cośmy jem zlecili i pewnem uniwersałem nasem oznaczyli i w tem nas upewnili i ubezpieczyli: naprzód że się tam na tem zjeździe pod Sendomierz stawić na czas mają z takowemi poczty, to jest że każdy z ichm. ma mieć dziesięć koni. Którzy mogą mieć po usarsku, którzy też po piatyhorsku, tylko żeby mieli jednakie deliury i proporce.

Do tego żeby nam dotrzymali tego, [k.109] aby nie odjeżdżali, ażby końca doczekali i nam wszystkiego tego dotrzymali, co by było cum dignitate województwa nasego contente za dobrych intencyi nasych.

[2368] Laudum wymienia z nazwiska tylko 9 osób.
[2369] Oktawian Irzykowicz wojski drohicki 1603-1606.

Które to postanowienie nase do akt grodzkich drogickich podaliśmy i rękami naszemi podpisaliśmy.

Datum w Drogiczynie na zjeździe die 13 iulii a. 1606.

[1] Jan Zbigniew Ossoliński wojewoda podlaski, [2] Jan Wodyński na Międzylesiu kasztelan podlaski ręką swą, [3] Przecław Padkowski chorąży ziemie drogickiej i mielnickiej, [4] Adam Olędzki sędzia ziemie drogickiej i marszałek koła zjazdu teraźniejszego ręką swą, [5] Albertus Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drogicki, [6] Albertus Mleczko cześnik podlaski, [7] Albertus Kuczyński m.p., [8] Kasper Kosieński, [9] Jan Kosieński, [10] Wojciech Suchodolski, [11] Gaspar Kulijski, [12] Jan Boratyński, [13] Christow Padarewski podwojewodzi drogicki m.p., [14] Jerzy Jeziorkowski m.p., [15] Mateusz Kosieński, [16] Marcin Olszewski, [17] Stanisław Wąż, [18] Maciej Kostka imieniem swem i brata swego [19] Jana Kostki, [20] Stanisław Sawicki imieniem swem i braciej swej m.p., [21] Mikołaj Żabicki z Żabiczyna ręką swą, [22] Wojciech Kosieński z Naroik, [23] Andrzej Kossowski m.p., [24] Paweł Kossowski m.p.

CLIV/4. Laudum podatkowe zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 VII 1606 r.

Rkp. 1. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 109-111. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonały [13 VII 1606 r.?] te same osoby, co* Laudum zjazdu ziemi drohickiej, *a ponadto Stanisław Łazowski.* ***Rkp. 2.*** *BN nr 3087 III, k. 310v. Skrót laudum sporządzony być może przez Wojciecha Suchodolskiego podstarościego drohickiego. Kopia XVII-wieczna.*

[k. 110] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wsytko rycerstwo ziemie drogickiej, za obwieszczeniem jw. jmp. kasztelana podlaskiego zjachawszy się do Drogiczyna, widząc na oko i uważając wielkie niebezpieczeństwa i zamiesania w RP tak interna, qua(m) externa, nie mogąc pochopu prędkiego pod ten czas [z]należć, za spolną zgodą na powariowanie obrony RP pobór na sejmie warszawskim teraźniejszym uchwalony[2370], unanimi consensu pozwalamy i uchwalamy tym warunkiem i sposobem, aby każdy szlachcic według uniwersału warszawskiego pobór łanowy i czopowy na[j]dalej do 1 tygodnia oddał i zapłacił, pod winami i egzekucją w tymże uniwersale opisanym.

A do wybierania i egzakcyi tego poboru obraliśmy zgodnie i uprosiliśmy ur. Adama Olędzkiego sędziego [drohickiego] a teraz i poborcę ziemie drogickiej, którego do rąk za

[2370] Sejm walny warszawski obradował w III-IV 1606 r. i rozszedł się bez podjęcia uchwał. Wszakże część posłów sejmikowych postanowiła podjąć decyzję o wyrażeniu zgody na 1 pobór łanowy na sejmikach relacyjnych (W. Sobieski, *Pamiętny sejm,* w: *Trybun ludu szlacheckiego*, Londyn, b. d. wyd., s. 248-249).

kwitami zwykłemi pobór zwykły oddawać powinniśmy i w tym chęć, miłość i zwykłą życzliwość ku ojczyźnie RP okazujemy ofiarujemy sczerze, skutecznie, niemieszkanie, uciski nawet sobie czyniąc, wydamy.

Z którego poboru iżeśmy deputowali pewne osoby z koła rycerskiego z pewnym pocztem braciej swej na sto koni, które wysyłamy pod Sendomierz na rokosz p(ro) [6] [k. 110v.] augusti i tym osobom 10, każdemu na 10 koni po usarsku, naznaczyliśmy po 400 złp., którą [kwotę] z poboru teraźniejszego jmp. poborca do rąk każdej osobie za kwitem jej ręcznem oddać będzie powinien, jako skoro go najprędzej wybrać będzie mógł a nie na co insego ten pobór obracać się ma. Resztę zaś tego poboru jmp. poborca przy sobie chować ma, aż do informacji nas wsytkich braciej.

Ażeby jmp. poborca ten pobór tak według uniwersału wybrany vigore praesentis laudi nie był lub od skarbu, lub też od kogo inszego turbowan nie był, tedy to jmp. poborcy mocą tego zjazdu naszego uisczamy, warujemy asekurujemy i wszyscy [za] niem stać będziem tak długo, póki tego będzie potrzeba. I to na każdem placu mówić, żeby od każdego takiego, który tego o ten pobór prawem, albo jakiem inszem sposobem patrzył i dochodził, wolen był perpetuis t(em)poribus dla większej i pewniejszej asekuracji pomienionego pana poborcę w tym wsytkim upewniamy, ubezpieczamy i to na liczbie przed nami przy[j]mujemy, obiecując i to dobremi słowy slacheckiemi, fide it(em) et honore sese abstringen(tur) uiścić. A ten uniwersał i asekuracją postanowienie nasze [k. 111] do akt grodzkich drogickich podaliśmy i publikować rozkazaliśmy.

Działo się w Drogiczynie na zjaździe drogickim 13 iulii a.D. 1606.

Zbigniew Ossoliński wojewoda podlaski, Jan Wodyński kasztelan podlaski, Przecław Padkowski chorąży ziemie drogickiej i mielnickiej, Wojciech Mleczko cześnik podlaski, Jan Kosieński, Albertus Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drogicki, Kasper Kosieński, Albertus Zaleski, Stanisław Sawicki.

CLIV/5. Deklaracja szlachty województwa podlaskiego na zjeździe rokoszowym, pod Pokrzywnicą (Koprzywnicą), 24 VIII 1606 r.

Rkp. *BCz. IV 339, k. 174-286v.* Diariusz zjazdu rokoszowego pod Pokrzywnicą, *kopia z XVII w.*

[k. 218] [--] Województwo podlaskie. Jakośmy zawsze zwykli z wm. równo o dobrym RP radzić i obmyśliwać, dla cze(g)o i teraz stawiła się nas ta niemała gromada. Jedni przez się sami, drudzy przez wyprawę zwyczajną i nie tęskno przy wm. mieszkać widząc taką gorącość

wm. przeciw RP, której wy też takową chęć i miłość ofiarując, jeden pobór zwykły wybierzemy na rozkazanie wm. nie zamierzając dalszego rozkazania wm. naszych pp. drogi. Także i sami personami swemi będzie li tego potrzeba stawią się znowu powinni będąc ad mutuam tego. Że jako innych województw urazy praw i wolności szlacheckich uleczone i naprawione będą, tak i z województwa nasze(go) podlaskiego a mianowicie przywilej ziemie podlaskiej[2371] wcale i nienaruszenie aby był zachowany, obronić i zachować będziecie raczyli. A proszemy, aby wm. co prędzej do zamyślonego końca przystępowali, gdyż już czas krótki do elekcjej deputackiej.

CLIV/6. Uniwersał rokoszowy spod Sandomierza, 20 IX 1606 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 183v.-184v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Adam Domanowski deputat województwa podlaskiego na zjazd rokoszowy pod Sandomierz, 25 IX 1606 r. (F. 2 post foestum s. Mathei Ap.).*

Rokoszanie informują, iż król Zygmunt III odrzucił ich postulaty i zamierza użyć siły zbrojnej przeciwko nim. [--] Iż tedy prawie o RP idzie, a inszego nad ten ratunku nam i ojczyźnie na ten czas nie widziemy, wm. naszych m. pp. a łaskawej braciej, abyście wm. jako na gwałt z tą gotowością jako ówdzie popisać się [k. 184] i z ową RP ofiarować się wm. raczyli bieżeć a nas posilić. Ci co są pobliż zaraz, a co odleglejsi na dzień 12 miesiąca oktobra tu pod Sendomierz przybyć wm. raczyli.

[--] Gdziebyście nas wm. prędkiem przybyciem osobami swemi, także i ratunkiem pieniężnem do zatrzymania i przyczynienia ludzi służebnych posilić zaniechali, brak wm. P(an) Bóg krwie naszej, a posteritas praw i wolności utraconych pewnie by patrzyli. [--].

Dan w Sendomierzu, dnia 20 miesiąca września r. P. 1606.

Janusz Radziwiłł[2372] marszałek zjazdu rokoszowego ręką swą, Mikołaj Zebrzydowski wojewoda krakowski[2373], Piotr Stabrowski kasztelan pernawski[2374], Jan Tarlicki deputat w(ojewództwa) krakow(skiego), Wojciech Sośnicki deputat w(ojewództwa) wileń(skiego), [--][2375] Adam Domanowski deputat województwa podlaskiego ręką swą,

[2371] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.].*
[2372] Janusz Radziwiłł podczaszy litewski 1599-1619, kasztelan wileński 1618-1620.
[2373] Mikołaj Zebrzydowski wojewoda krakowski 1601-1620.
[2374] Piotr Stabrowski kasztelan parnawski 1600-1619.
[2375] Ponadto podpisy 9 deputatów innych województw.

CLV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 25 IX 1606 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach sądowych grodzkich wymusiła na urzędnikach odstąpienie sprawowania sądów z uwagi na wydarzenia związane z rokoszem.

CLV/1. Notatka o zawieszeniu roków sądowych grodzkich brańskich z powodu rokoszu, Brańsk, 25 IX 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 560 – oblata.*

[k. 560] Actum in curia regia Branscensi feria secunda post faestum sancti Matei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. mille(si)mo sexcente(si)mo sexto [*25 IX 1606*], coram generosis Martino Brzozowski[2376], capitaneo Branscen(sis) et subdapifero Podlachiae, Alberto Brzozowski[2377], vicecapitaneo castren(si) Branscen(si) ad terminos iudiciales simul et querellarum ac causarum officii castren(sis) Branscen(sis) die hodierna abeundos et expedien(dos) (qui utiq(ue) propter protestationes ob indeterminatum universale conventum nuncupatum rokos sub Sendomierz[2378] et ad postulationem unanimem et concordem totius nobilitatis huius districtus pro die hodierna congregatae fact(am) sunt limitati congregatis. Praesentibus tunc generosis [*1*] Gabrielle Zrzobek[2379], [*2*] Laurentio Woidowski[2380], advocato raigroden(sis); [*3*] Martino Łąnczynski[2381], [*4*] Daniele, [*5*] Constantino[2382] Dąmbrowskich de Wnory[2383], [*6*] Jacobo Łukawski[2384], [*7*] Faeliciano Brzozowski[2385], [*8*] Nicolao Wroblewski, [*9*] Valeriano Niecieczki[2386], [*10*] Petro Krupa Woyno, [*11*] Christophero Markowski[2387], [*12*] Luca Krasowski de Piekiełki[2388], [*13*] Floriano, [*14*] Jacobo Brzozowskich, [*15*] Nicolao, [*16*] Matheo Wnorowskich, [*17*] Paulo Wnorowski, [*18*] Joanne Wnorowski[2389], [*19*] Stanislao

[2376] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2377] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2378] Sandomierz, miasto nad Wisłą, stolica woj. sandomierskiego. W 1606 r. ważny ośrodek ruchu rokoszowego.
[2379] Gabriel Źrobek, komornik ziemski bielski 1631, brat Jana, cześnika podlaskiego.
[2380] Wawrzyniec Wojdowski, wójt rajgrodzki 1606.
[2381] Marcin (Marcjan) Łączyński, podpisek grodzki brański ok. 1600.
[2382] Konstanty Dąbrowski, komornik ziemski bielski ok. 1624-1635.
[2383] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[2384] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.
[2385] Felicjan Brzozowski, syn Pawła, komornika ziemskiego bielskiego, brat Krystiana.
[2386] Walerian Nieciecki, syn Mateusza, komornika ziemskiego bielskiego.
[2387] Krzysztof Markowski, prawdopodobnie podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[2388] Piekiełki, właśc. Krasowo-Piekiełki, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. wysokomazowiecki).
[2389] Jan Wnorowski, być może komornik ziemski bielski 1600-1603.

Męzenski[2390], dapifero łomzen(sis); nec non reverendo [*20*] Nicolao Makowski[2391], plebano Kobylinen(sis); [*21*] Enocho, [*22*] Troiano Moczarskich, [*23*] Nicolao, [*24*] Joanne Kobylenskich, [*25*] Simone Kobylenski nec non [*26*] Philippo Wyszenski, [*27*] Hieronimo Grodziczki, [*28*] Alexandro Brzozowski[2392], [*29*] Stanislao Łokniczki[2393], secretario S.R.M.; [*30*] Alberto, [*31*] Paulo[2394] Dzierzkow, [*32*] Sigismundo Warel, mini(steria)lli Regni generali; [*33*] Petro Sabłowski[2395], [*34*] Laurentio Olsewski, [*35*] Jacobo Falkowski[2396], camerario terrestri Bielscen(si); [*36*] Joanne Grabowski[2397], [*37*] Pantaleone[2398], [*38*] Erasmo[2399] Łyczkow, [*39*] Matheo Jałbrzyk Wysenski[2400], [*40*] Stanislao Gąszowski[2401], [*41*] Michaele Sembor, [*42*] Georgio Falkowski, [*43*] Gregorio Wysenski et aliis quam plurimis hominibus tunc existentibus.

CLV/2. Protestacja części szlachty przeciwko urzędnikom grodzkim: Marcinowi Brzozowskiemu staroście i Wojciechowi Brzozowskiemu podstaroścemu grodzkim brańskim, Brańsk, 25 IX 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 560v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 25 IX 1606 r.* [feria secunda post faestum sancti Matei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. mille(si)mo sexcente(si)mo sexto].

[k. 560v] Ad officium et acta praesentia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) veniens personaliter nobilis Valerianus Niecieczki[2402] suo et generosi Adami Domanowski[2403], exactor(is) contribution(is) S.R.M. ac aliorum nobilium nominibus prot(esta)tus est contra

[2390] Stanisław Mężeński, podwojewodzi łomżyński 1600, stolnik ziemi łomżyńskiej ok. 1601-1606.
[2391] Mikołaj Makowski (młodszy), pleban kobyliński 1581-1616, brat Michała, komornika ziemskiego bielskiego.
[2392] Aleksander Brzozowski, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Sebastiana, Krzysztofa i Bernarda, ojciec Sebastiana.
[2393] Stanisław Łoknicki, ekonom dorpacki 1583-1588, sekretarz królewski ok. 1586-1616, syn Jana, wojskiego ziemi bielskiej.
[2394] Paweł Dzierżek, być może komornik ziemski bielski ok. 1619-1635.
[2395] Piotr Szabłowski, podpisek grodzki brański 1585-1592.
[2396] Jakub Górnicz (Górny) Falkowski, podpisek grodzki brański 1572-1593, komornik ziemski bielski 1583-1606, podpisek ziemski bielski 1588.
[2397] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2398] Pantaleon Łyczko, komornik ziemski bielski ok. 1617-1634, podstarości brański 1634-1640.
[2399] Erazmi (Erazm) Łyczko, skarbnik ziemi bielskiej 1636-1642.
[2400] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, poborca ziemi bielskiej, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2401] Stanisław Gąssowski, być może komornik ziemski bielski ok. 1617-1619.
[2402] Walerian Nieciecki, syn Mateusza, komornika ziemskiego bielskiego.
[2403] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

generosos Martinu(m) Brzozowski[2404], subdapiferum Podlachiae et capitaneu(m), nec non Albertum Brzozowski[2405], vicecapitaneum castren(sium) Branscen(sium), de eo, quod ipsi pro die hodierna hic a diem consuetu(m) officiorum et iudiciorum su(n)t congregati et praesidentes actu(m) terminoru(m) pro die hodierna incidentiu(m) mandaveru(n)t notario suo scribere et eos terminos iud(icia)les querellaru(m) ac causarum off(ici)i studiose et conat(ibus) cellebrare, expedire, quodsi in contentiu(m) literarum universaliu(m) conventus universalis nuncupati rokos sub Sendomierz[2406], qui nondum est indeterminatus, et nuncii ad S.R.M. cum postulat(is) a illo universali conventu missi [....][2407] et iudicia ordinaria g(e)n(er)alia tribunalitia, qui Lublini ob eam potissimum [...][2408] sunt longe ante tempus prescriptu(m) limitata per eos equites et minoru(m) subsellior(um) omniu(m) iudicioru(m) et officioru(m) nullo modo facere possunt, volentes se in ea iudicia et officio ad p(raese)ns subiicere ullo modo, de quo tum et de nullitate totius actus ac damnis et [...][2409] iterum atq(ue) iterum prot(esta)tus est.

[2404] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.
[2405] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2406] Sandomierz, miasto nad Wisłą, stolica woj. sandomierskiego. W 1606 r. centru ruchu rokoszowego.
[2407] Kilka słów nieczytelnych.
[2408] Nieczytelne 1 słowo.
[2409] Kilka słów nieczytelnych.

CLVI. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2-3 X 1606 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na rokach sądowych ziemskich skłoniła urzędników sądowych, by odstąpili od rozpatrywania spraw z uwagi na wydarzenia związane z rokoszem. Część zgromadzonych uchwaliła laudum, wzywające do udziału w rokoszu. Nie udało się ustalić marszałka zjazdu.

CLVI/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko urzędnikom sądowym ziemi bielskiej, Brańsk, 2 X 1606 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 574v. Oblata (inducta); w księgach grodzkich brańskich 2 X 1606 r.* [feria secunda post faestum sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. millessimo sexcente(si)mo sexto]*;* ***Rkp. 2.*** *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 21, k. 810. Oblata (protocollon).*

[k. 574v] Ad officium et acta praesentia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) personaliter venientes generosi et nobiles [*1*] Christopherus Markowski[2410], vicepallatinus Podlachiae disctrictus Bielscen(sis); [*2*] Baltazar Wyskowski[2411], [*3*] Adam Domanowski[2412], exactor contributionis S.R.M.; [*4*] Paulus Kostro[2413], [*5*] Hieronimus Wahanowski, [*6*] Thomas Pietkowski[2414], [*7*] Jacobus Sorcz, [*8*] Joannes Gorski, [*9*] Joannes Kostro[2415], [*10*] Andreas Tyska, [*11*] Paulus Domanowski, [*12*] Stanislaus Zdroykowski, [*13*] Joannes Zdzarski, [*14*] Stanislaus Piotrasko, [*15*] Nicolaus Piotrasko, [*16*] Stanislaus Wisowaty[2416], [*17*] Christinus Brzozowski[2417] de Niewodnicza[2418], [*18*] Joannes Baikowski suo et aliorum protestati sunt nominibus contra generosos Melchiorem Kostro[2419], iudicem, Adamu(m)

[2410] Krzysztof Markowski, podwojewodzi podlaski 1606-1612.
[2411] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.
[2412] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2413] Po tym w Rkp. 2 wykreślone: Petrus Doman[owski].
[2414] Tomasz Pietkowski, syn Piotra, pisarza ziemskiego bielskiego, brat Baltazara.
[2415] Jan Kostro, być może podpisek grodzki brański 1620.
[2416] Stanisław Wiszowaty, być może syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, zięć Fausta Socyna, ojciec Andrzeja Wiszowatego, działacza ariańskiego.
[2417] Krystian Brzozowski, syn Pawła, komornika ziemskiego bielskiego, brat Felicjana.
[2418] Niewodnica, grupa wsi szlacheckich w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[2419] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

Mienski[2420], subiudicem, Thomam Rytel[2421], notarium ter(rest)res Bielscen(ses), de eo, quod ipsi in contrarium universalium literarum conventus nuncupatus rokos sub Sendomierz[2422] nondum determinatus, nihil curan(dos) prot(esta)t(i)onem eorum, terminos terrestres die actus hodierni inciden(tes) temere sua autoritate cellebrari incepereunt et ea continuare conantur, de quo hanc sua(m) fece(ru)nt rellationem.

[2423][*1*] Krystof Markowski ręką swą, [*2*] Baltazar Wyszkowski manu propria, [*3*] Stanisław Wyszkowski[2424], [*4*] Adam Domanowski ręką swą, [*5*] Jan Kostro ręką [swą][226].

CLVI/2. Protestacja urzędników sądowych ziemskich ziemi bielskiej, Brańsk, 3 X 1606 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 96, k. 576. Oblata (inducta) w księgach grodzkich brańskich.* ***Rkp.2.*** *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 21, k. 810. Oblata (protocollon).* [k. 576] Ad officium et acta praesentia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) venientes personaliter generosi Melchior Kostro[2425], iudex, Adamus Mienski[2426], subiudex, Thomas Rytel[2427], notarius terrestres Bielscen(ses) manifestati sunt de diligentia sua et prot(esta)t(i)onem solennem fecerunt de eo, quia die hesterna ex proscripto legum et constitutionu(m) ad terminos terrestres abeund(os) et cellebrandos hic ad locum consuetum adfueru(n)t et ex debito officioru(m) suorum actum die hesterna inscribi feceru(n)t, sed quoniam prot(esta)t(i)o totius nobilitatis pro die hesterna congregat(ae) desuper reditio a iudican(dum) intercessit et ad postulatione(m) unanime(m) et concorde(m) eorunde(m) propter indeterminatu(m) conventu(m) universale nuncupat(um) rokos sub Sendomierz[2428], proinde ab eisdem terminis indicatione et omnes in genere causas omnium personaru(m) pro eisdem inciden(tes) supersedit et eosdem ad sequentes terminos limitavit.

[2420] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2421] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

[2422] Sandomierz, miasto nad Wisłą, stolica woj. sandomierskiego. W 1606 r. ważny ośrodek ruchu rokoszowego.

[2423] Własnoręczne podpisy dołączone do tekstu w Rkp. 2.

[2424] Stanisław Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Samuela.

[2425] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[2426] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2427] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

[2428] Sandomierz, miasto nad Wisłą, stolica woj. sandomierskiego. W 1606 r. ważny ośrodek ruchu rokoszowego.

Melchior Kostro, s(ędzia) z(iemski) b(ielski), ręką swą m(anu) p(ropria) [*sic*]; Adam Mienski, t(errae) B(ielscensis) subiudex[2429].

CLVI/3. Laudum zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 3 X 1606 r.

Rkp. 1. *BK, sygn. 315, k. 77-77v – kopia;* ***Rkp. 2.*** *LNB im. W. Stefanyka NAN Ukrainy, f. 5, sygn. 647, k. 213-213v – kopia (niepełna).*

[k. 77] My rycerstwo ziemi bi[e]lskiey województwa podlaskiego na dzień dzisiejszy tu do Brańska na miejsce sejmikom bywać zwykłe zjechawszy się za obwieszczeniem przez uniwersał od i.m. pp. braci naszych z rokoszu spod Sędomierza[2430], upatrując i już na oko widząc zachodzące niebezpieczeństwa wielkie na R.P., że nie tylko aby się urazy lekować mogły[2431], ale jeszcze tym więcej ich przybywa, a prośbie naszej przez posły z koła rokoszowego podane[j] iż się w żadnej rzeczy dosyć od K.J.M. nie stało[2432], przeto dla poratowania i zabieżenia tym wszytkim nawałnościom[2433], które się na karki nasze gwałtem walą[2434] przykładem inszych[2435] województw i poczuwając się w powinności swej szlacheckiej namówiliśmy wszyscy spólnie od dnia dzisiejszego za dwie niedzieli [*17 X 1606*] tu do Brańska stawić się, a zaraz [k. 77v] stąd pospolitem ruszeniem wyjechać[2436] pod Sędomirz[2437] ze dwudziestu włók jeden koń po kozacku wyprawując sami z[2438] osobami swemi. A gdzieby wi[ę]cej braci naszej było na dwudziestu włókach, tedy z pojśrzodka siebie mają jednego wyprawić, a nadto dla żołnierza ad fidem publicam na potrzebę rokoszową zaciągnionego namówiliśmy zgodnie pobór zwykłym obyczajem z włóki osiadłej po złotemu, a szlachcic po pół złotego dać, który mamy i obiecujemy takoż [z] dóbr K.J.M., jako duchownych i szlacheckich, miast, miasteczek i wsi według kwitów a. 1578 wydać od dnia dzisiejszego za dwie niedzieli [*17 X 1606*] do rąk pana Domanowskiego[2439], poborcy od nas zgodnie obranego, któremu solarium [*sic*] ma być według zwyczaju dane. A pan Domanowski

[2429] Własnoręczne podpisy dołączone do tekstu w Rkp. 2.
[2430] Sandomierz, miasto nad Wisłą, stolica woj. sandomierskiego. W 1606 r. ważny ośrodek ruchu rokoszowego.
[2431] Tak Rkp. 2, w Rkp. 1: mogli.
[2432] Rkp. 2: a prośby nasze przez posły z koła rokoszowego 153 sam odrzucone i żadnej rzeczy dosyć od KJM się stało.
[2433] Rkp. 2: nawałnościam.
[2434] Rkp. 2: walam.
[2435] Rkp. 2: i inszych.
[2436] Tak w Rkp. 1, w Rkp. 2: jechać.
[2437] Rkp. 2: Sendomierz. W tym miejscu urywa się tekst Rkp. 2, w którym dodano tylko jeszcze datę.
[2438] Powtórzono: z.
[2439] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

ten pobór wybrawszy ma go do rąk j.m.p. wojewody krakowskiego[2440] dać, a nam zarazem tamże na rokoszu powinien będzie dostateczną lidzbę [*sic*] uczynić i kwit na pieniądze dane otrzymać.

Co wszytko obiecujemy sobie pod dobremi słowy szlacheckimi wypełnić i pod poenami na takich, którzy by temu postanowieniu naszemu byli przeciwni na rokoszu od stanów Korony Polskiej i W.Ks.L. namówionemi.

Które to postanowienia nasze zgodne zleciliśmy panu marszałkowi na ten czas koła naszego i czterem deputatom przy nim będącym podpisać, a pieczęci swe przyłożyć.

Działo się w Brańsku na zjeździe d(ie) 3 octob(ris) a.D. 1606.

[2440] Mikołaj Zebrzydowski (1553-1620), wojewoda lubelski 1589-1597, marszałek wielki koronny 1596-1600, wojewoda krakowski 1601-1620, starosta m.in. generalny krakowski, stężycki, rycki, śniatyński.

CLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, [23 III 1607 r.?]

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 7 II 1607 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 7 V 1607 r., sejmiki przedsejmowe na 23 III 1607 r. (ASZCh, s. 100). Szlachta ziemi mielnickiej wybrał posłem na sejm Stanisława Skiwskiego[2441] *pisarza ziemskiego mielnickiego. (VC t. II, vol. 2, s. 353, konstytucja O zbudowaniu domu sądowego w Mielniku i o pisarzu mielnickim). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.*

[2441] Stanisław Skiwski pisarz ziemski mielnicki 1600-1621.

CLVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 III 1607 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 7 II 1607 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 7 V 1607 r., sejmiki przedsejmowe na 23 III 1607 r. (ASZCh, s. 100). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Baltazara Wyszkowskiego i Jana Grabowskiego[2442]*. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.*

Skrót: *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 147.*

CLVIII/1. List Kaspra Dybowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Zabłudów, 17 III 1607 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 3419, s. 6 – oryginał.*

[s. 6] Nowiny, które by się W.Ks.M. godzili wiedzieć [i] oznajmić, co się sam na Podlaszu dzieje, oznajmuję, iż w Brańsku na rokach grockich [*sic*] głównych był pisarz krakowski[2443], człowiek znaczny, prosąc ślachty z uniwersałem od R.P. na rokosz.

CLVIII/2. List Kaspra Dybowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Zabłudów, 4 IV 1607 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 3419, s. 10 – oryginał.*

[k. 10] Panowie Brańs[z]czanie tylko posły na sejm, o rokoszu wzmianka nie była.

[2442] ANK, ZZG, sygn. 15, s. 147; J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 265.
[2443] Piotr Oraczowski, pisarz ziemski krakowski 1588-1610.

CLIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 31 III 1607 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 7 II 1607 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 7 V, sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej na 31 III 1607 r. Uniwersału adresowanego do ziemi drohickiej nie odnaleziono.

CLIX/1. Instrukcja przedsejmowa szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 31 III 1607 r.

Rkp. 1 *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 343-346. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonali 31 III 1607 r. (Sab. Ante Dom. Judica): Jan Ostrowski marszałek sejmiku, Wojciech Mleczko cześnik podlaski, Apolinary Skiwski i Jerzy Jeziorkowski.*

Rkp. 2 *BPAU–PAN, nr 360, k. 196–197v.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo ziemie drogickiej, którzyśmy się tu do Drogiczyna na sejmik powiatowy dnia dzisiejszego zjachali, przysłuchawszy posła JKM ur. p. Pawła Raczka wojskiego drogickiego[2444] i instrukcją JKM zrozumiawszy, wdzięcznie przyjmujemy i za ojcowskie obmyślawania JKM w sprawach i potrzebach pod ten czas mieszanin i niebezpieczeństw, [k. 343v.] naprawy praw i wolno[ści], [zno]szenia egzorbitancyj, rozumiemy tego uspokoić [na] wspólnym zgromadzeniu przy JKM PN, przy całej RP.

Dla czego obraliśmy zgodnie spośrodku siebie na sejm walny warszawski pro die 7 mai anni praesentis złożony posły, godne ludzie, cnotliwe, spraw RP wiadome i te to osoby ur. pp. Hieronima Irzykowicza[2445] z Bacik podkomorzego i Adama Olędzkiego sędziego ziemskiego, drogickich, RP dobrze zasłużonych, którym to zlecamy, aby przy słusznej naprawie praw i wolności nie wdawali się na żadną odmianę, i owszem, strzegli dostojeństwa JKM. Do tego mają się pp. posłowie zgadzać i znaszać w sprawach i potrzebach RP, prawa i swobody nasze na pieczy mieć i przy tem te artykuły nasze opisujemy.

Naprzód ante o(mn)ia starać się mają pp. posłowie, aby rzeczy zniós[ł]szy, artykuły sandomierskie i wiślickie, jako są potrzebne do zgody przywodzili i prosili JKM, żeby ku uspokojeniu i ukontentowaniu RP jako naprawa praw.

[2444] Paweł Raczko wojski drohicki 1592-1612.
[2445] Hieronim (Jarosz) Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.

Tak kompozycją inter status, także dissidentes in religione jako i dosyć uczynione pactis conventis do efektu samego na [k. 344] teraźniejszym sejmie rzeczą samą przywieźć raczył.

A co od zaczęcia sejmu nadalej do trzech niedziel, w czym limitatam potestatem dajemy, jeśliby się satysfakcja od KJM nie stała, aby do żadnych spraw sejmowych nie przystępować.

O ziemię pruską mają się ichm. pp. posłowie nasi z inszemi województwy znieść i tego przestrzec, jakoby było cum bono et com(m)odo RP.

Iż się stała wielka żałość i obelżenie narodowi polskiemu od narodu grubego moskiewskiego, który naprzeciw Panu Bogu i przysiędze swej niewdzięczni będąc poszanowaniu, wdzięczności i uczynności koronnej mają o tem namowę pilną uczynić z inszemi województwy.

Gotowość też dla zabieżenia niebezpieczeństwa i dla poparcia praw, gdzieby się rzeczy do zgody, Bóg uchowaj, nie przywiodły dla potrzeby RP, bądź pieniężnym podatkiem na żołnierza, bądź też pospolitem ruszeniem tam, gdzie potrzeba RP ukaże, między sobą postanawiamy. Dla czego pp. posłowie KJM o złożenie sejmiku prosić mają.

Przywilej podlaski incorporationis Regno[2446] aby był in suo esse, którego in disquisitionem nie przywodzić i pozwów z kancelariej koronnej aby nie wydawano, sub poena mille marc(arum) pec(uniarum), forum na Trybunał.

Propter aequalitatem pomiar aby był w Koronie, jako na Podlaszu i w Litwie i aerarium publicum namówić.

[K. 344v.] Strony zapłaty żołnierzom, prosić JKM i ichm. pp. duchownych, aby się zapłata im stała.

Correctura iurium i uleczenie procesu, także około Trybunału, aby obecnie tak w Wielkiej, jako i w Małej Polsce przez osobne deputaty sądzony był. I do korektury naznaczamy i deputujemy z pośrodku siebie ur. p. Wojciecha Mleczka cześnika podlaskiego.

Jurysdy[k]cja staroście in criminalibus żeby cum dignitariis tam in facien(dem) exec(uti)onis su(per) bannitionis non excideant valorem p(er) lucrorum okryślić i calumniosas cit(a)t(i)ones complicitar(um) et silistinorum [sic] moderować.

[2446] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.]*.

A iż do poboru na sejmie przesłym warszawskim uchwalonego[2447] a przez nas na zjeździe naszym drogickiem pozwolonego[2448], obraliśmy do wybierania tego poboru, tak łanowego, jako i czopowego za poborcę jmp. sędziego ziemskiego drogickiego[2449] i wybranem tym poborem onemu według wolej, zdania i potrzeby naszej szafować pozwolili a nie do skarbu oddać go koronnego. I na to postanowienie jm. asekuracją daliśmy, jako jm. asekuracja taż i laudum nasze na temże zjeździe uczynione szerzej obmawiają.

Jakoż jmp. sędzia wybrawszy tego poboru tylko łanowego ziść [sic] onym według przerzeczonej asekuracjej, gdy się mają ichm. pp. posłowie starać pilnie o to, aby jmp. sędzia konstytucją w tym [k. 345] tą asekuracją asekurowany, żeby [na potem?] i potomkowie jego od wszelakiego impedymentu prawnego tak skarbowego, jako i czego inszego strony tego poboru według asekuracjej naszej szafowanego wolen był. I o to się starać, aby to nasze laudum i ta asekuracja jm. o safowaniu poboru uczyniona, konstytucją aprobowana była i ten pobór według niej a nie do skarbu obrócić się ma.

A którzy go nie dodali, gdy go dodać powinni będą, którego iż więtsza część tak slachty, jako i miesczan, łanowego i czopowego nie wydali. Zaczym delata do urzędu podać się przyjdzie, gdy urząd przyjąwszy ją ma i będzie powinien nadalej do niedziel dziesięci egzekucją z podanych na delacie czynić, sub p(oe)n(a) bannition(is). A urząd, ex dil(a)t(i)one wybrawszy pieniądze, nie do skarbu ale do rąk jmp. poborcy oddać powinien, sub poena de universalis.

A pan poborca wziąwszy według tegoż naszego laudum szafować powinien będzie, także i liczbę przed nami bracią a nie w sobie [?] na pierwszym sejmiku po odebraniu z delacjej, co czynić będzie powinien. A o czopowe sam poborca ma według uniwersału pozywać.

Pozwalamy z tegoż poboru anni 1606 ur. p. Jerzemu Grotowi podsędkowi drogickiemu względem poselskiego salarium 200 złp [k. 345v.] za tąż asekuracją przez tegoż poborcę oddać.

Za niesłuszną delacją slachty o retenta poborów od poborców przeszłych, annorum 1598 et 1601 et 1602, częścią za spustoszeniem majętności szlacheckich przez powietrze, iż snać poborów dawnych w powiecie drogickiem in restis najduje się do półtora tysięcy złp

[2447] Sejm walny warszawski obradował w III-IV 1606 r. i rozszedł się bez podjęcia uchwał. Wszakże część posłów sejmikowych postanowiła podjąć decyzję o wyrażeniu zgody na 1 pobór łanowy na sejmikach relacyjnych (W. Sobieski, *Pamiętny sejm,* w: *Trybun ludu szlacheckiego*, Londyn, b. d. wyd., s. 248-249).

[2448] Vide: *Zjazd szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 VII 1606: 4. Laudum podatkowe zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 VII 1606 r.*

[2449] Adam Olędzki sędzia ziemski drohicki 1603-1621, później starosta drohicki 1621-1625.

wszystkiego o co slachta powiatu drogickiego urząd grodzki barzo wielkie zatrudnienia cierzpi, banicyje na niektórych otrzymane są niewinnie, więc też pan starosta drogicki[2450] p(er) non foro executionem z tych banitów od instygatora t[h]esari Regni, impedite zleciliśmy ichm. pp. posłom do pozwolenia poborowego nie przystępować, aż te banicje będą zniesione i retenta poborowe z egzekucją na staroście z tym warunkiem, aby poborca, jeśliby kiedy przyść miało do poboru, p(rop)t(e)r delacji popierał je, temu odbierał i liczbę czynił. A niewinnie deferujący ma łożyć poena centum m(arca)ru(m) karan in instan(tiam) huius appellatione.

Sól województwa podlaskiego aby według dawnych petita była pozwolona.

Cła nowodworskie […][2451] [k. 346] nie potrzebujemy pp. posłowie przestrzec i domówić się mają. O co JKM prosić, aby aut[h]oritatem suam interponować raczył.

Sprawa pana podsędka drohickiego[2452] jako żałosna, aby była sądzona kryminały o ekscesy: pożogi, najazdy, mężobójstwa, aby sądzono według prawa.

Przyczyna za jmp. Krzysztofem Grekiem o zasłużone do KJM bory i lasy do konstytucjej lubelskiej.

Żydzi aby arend, zastaw nie trzymali i myt i na rzeczy kradzione aby nie dawali, konstytucją obostrzyć.

Datum et actum in conventu particulari Drohicen(sis) in Drohicin, die 31 III a. D. 1607.

[1] Przecław Patkowski chorąży ziem drohickiej i mielnickiej[2453], deputat za zleceniem braciej z rycerskiego koła ręką swą; [2] Jerzy Grot podsędek ziemi drogickiej, deputat za zleceniem braciej koła rycerskiego; [3] Albertus Mleczko pincerna Podlachiae[2454], ex commissione; [4] Gaspar Kosieński de Bajki ex commissione equestris ordinis manu propria; [5] Apolina(rius) Skiwski vicesuccamerarius Drohicen(sis), ex commissione manu propria; [6] Michael Gałecki manu propria; [7] Wojciech Suchodolski podstarości drogicki ręką swą; [8] Kosiński Jan ręką swą; [9] Jerzy Skiwski m.p.; [10] Krzysztof Mogilnicki m.p.; [11] Jan Boratyński m.p.; [12] Jan Ostrowski marszałek na sejmiku powiatowem drogickiem koła rycerskiego ręką swą.

[2450] Mikołaj Kiszka, s. Mikołaja wojewody podlaskiego, starosta drohicki 1588-1620.
[2451] Urwany fragment tekstu na ok. 2 wersy.
[2452] Jerzy Grot podsędek ziemski drohicki 1598-1619.
[2453] Przecław Patkowski (Padkowski) chorąży drohicki i mielnicki 1602-1612, później chorąży podlaski 1612-1629.
[2454] Wojciech Mleczko cześnik podlaski 1594-1610, później podkomorzy drohicki 1616-1627.

CLX. Uniwersał rokoszowy Janusza Radziwiłła do szlachty ziemi drohickiej, spod Jędrzejowa, 26 IV 1607 r.

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria II, nr 13, k. 393-396. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jerzy Grot podsędek ziemski drohicki,* nuntius in conventu p(rae)senti(s) particulari Drohicen(sis) ad conventum dict(um) rokosz, *14 V 1607 (F. 2 post Dom. Cantate)*.

My rycerstwo koronne i WKL, którzyśmy się tu pod Jędrzejów zjechali, wszem ichm. koronnym i WKL i państw k temu należących stanu rycerskiego obywatelom, powolne, braterskie służby nasze zalecamy i ofiarujemy.

Miłościwi pp. i bracia. O zamysłach, celach i przedsięwzięciach naszych w piastowaniu teraźniejszego zaciągu RP strony praw i swobód spolnych, świadczą wszystkie przeszłe postępki nasze w których nic upornego, nic skwapliwego, nic obłudnego wytknąć nikt nie może. Uważnie z lekka i sczerze postępowaliście we wszystkiem tak dalece, że też jakoby zwłokami umyślnie narabiający i jako prostacy od wielu wykładaniśmy i strofowani byli. Lecz przyczyną tego nie co inszego było, jedno że radzi byśmy byli do ostrzejszych sposobów udając się, choć postrach ich przed oczy kładąc, lekkimi lekarstwy naszę miłę ojczyznę leczyli. Co też się nam przeszłych czasów nie tak, jakeśmy pragnęli [k. 393v.] nadawało. Gdyż zamiast uleczenia i naprawy, zastarzałe krzywdy znosząc, sami pobudziliśmy nowe. Jednak z tego przedsięwziętego gościńca zstępować, a na skwapliwe rezolucje, puszczać-jeśmy się nie chcieli. Ale gdyśmy odwłokę, prawie umyślną, w składaniu obiecanego sejmu baczyli, ode dokończenia rokoszu ku zjechaniu się pod Jędrzejów pewnyśmy sobie czas naznaczyli. Co postrzegając, a chcąc zwykłem sposobem rozerwać dopiero złożone sejmiki i sejm, na któremże we wszystkiem dosyć się nam stać ma, nowe oferty i w uniwersałach, i teraz przez posły od KJM na ten zjazd do nas wyprawione zaszły, prawdzie-ć się RP, a osobliwie stanowi naszemu rycerskiemu nie nadawały. Częste i gęste obietnice JKM, co przy inszych przykładach i świeży postępek pod Janowcem[2455] pokazał, gdzie po onym surowym responsie wiślickim od nadziejej stamtądże przed tym czynionej, karze różnym za nastąpieniem KJM z wojskiem gdy do transakcjej przychodziło. Ichm. pp. deputaci nasi rokoszowi, którzy jakoby na straży od RP zostawieni będąc, osobę jej na sobie nosili, przez senat imieniem KJM upewnieni byli, że cautia strony aprobowania i do skutku przywiedzenia, na nieodwłocznie złożonym sejmie, artykułów rokoszowych, na które by z stanu rycerskiego zgoda zaszła. A przytem asekuracja strony bezpieczeństwa tych wszystkich osób, które się za

[2455] Chodzi o ugodę pomiędzy królem Zygmuntem III a przedstawicielami rokoszu, zawartą pod Janowcem 12 X 1606 r.

tę sprawę ujmowali, przez KJM dana być miała. Czemu nie tylko się dość nie stało, ale też tamże zaraz przeciwne temu a właśnie absolutum dominium przed oczy kładą […][2456] postępki z różnych miar zachodzili […][2457] w złożeniu sejmu zwłoka się [sta]ła i in deliberatoriis […][2458] zamilczawszy [k. 394] artykułów rokoszowych[2459], rezolucja tylko była o wiślickich[2460]. Które acz rz[e]komo w sposób ubezpieczenia RP od praktyk i zabieżenia absoluto dominio spisane były, jednak aut[h]oritas ich prędko po tym samych, przywodzeniem Pana uzbrojonego do zniewolenia przez moc podanych. To wyzdzane panowanie oczywisne, klęcząc one znieważyli. Przecz samo, choćby inszych przyczyn nie było, jako pewnie wielkie są, próżno do tych artykułów RP wiązać i stosować się ma, a iż jednak niektórzy w nich fundament, a prawie sumę wszystkiego dość uczynienia i ukontentowania RP zakładają i przy nich upornie stoją, radną zatym zgasłą o dobrym efekcie sejmu nadzieję w sercach naszych omiecie.

Jednak iż widziemy, że postawy te u niektórych z narodu naszego, któremu by wszystkiemu wobec po s[z]kodzie przynamniej baczyć się należało, jeszcze przedsię miesce mają, za czym i prośby z niektórych województw do nas zaszli, abyśmy więc spróbowali takie to obietnice skutek brać będą. Przeto pokazując zwykłą powolność i szczerość naszę a nie chcąc obłudnikom i do udania nas dawać przyczyny, jakobyśmy temu ofiarowaniu dość uczynieniu skwapliwością naszą umyślnie wstręt czynić mieli, a k temu mając respekt do inszych ichm. pp. braciej naszych, którzy się tu świeżo, a niektórzy z odległych barzo krajów z tym ozwali, że choć nierychło ich barzo uniwersały zjazdu kolskiego doszły[2461], jednak do nas się w niemałych gromadach pospieszają. A osobliwie skłaniając się do zdania ichm. tych, którzy w tym zaciągu znamienitą rzecz swą ku służbie ojczyzny z odważeniem wszystkiego od początku [k. 394v.] doświadczają, a to jeszcze z konkluzją rokoszu zatrzymaliśmy się do czasu.

A iż rozumiemy, że ten akt do miejsca nie jest przywiązany, ale na zgodzie i potężnym poparciu stanu rycerskiego powaga z tego zawisła, przeto z tego tu miejsca przez kupę wiślicką, podczas sendomierskiego rokoszu, ogłoszonego, w tej gromadzie w jakiej-eśmy się

[2456] Jedno słowo nieczytelne.
[2457] Jedno słowo nieczytelne.
[2458] Jedno słowo nieczytelne.
[2459] *Artykuły na generalnym sejmie albo zjeździe raczej rokoszowym pod Sendomirzem uchwalone, VIII 1606 r.,* w: *Rokosz Zebrzydowskiego. Materiały historyczne*, wyd. A. Rembowski, Warszawa 1893, s. 294-308.
[2460] *Artykuły wiślickie od wszech ichm. pp. senatorów na ten czas zgromadzonych uchwalone i przez JKM tamże potwierdzone dnia 4 września 1606 roku,* tamże, s. 308-310, *Privilegium*, tamże, s. 310-318.
[2461] *ASWPiK, t. I, cz. 1,* s. 334-343, *Uchwała zjazdu województw wielkopolskich w Kole 14 lutego 1607 r.* Laudum to zwoływało szlachtę na zjazd rokoszowy pod Jędrzejowem na 28 III 1607 r.

tu zjechali spolnie wszyscy, namówiwszy między sobą porządki potrzebne, ku Warszawie pomknąć się umyśliliśmy, chcąc nierozdzielnie i nierozerwanie na miejscu sposobnym [w] pobliżu Warszawy trwać i tam się przysłuchiwać i przypatrować, co wżdy za pociechę nam te świeże obietnice i ofiarowania przynoszą[2462]. Jako li nasze artykuły rokoszowe do skutku przywiedzione będą. Według czego potem, jako z postępku z nami obaczemy, dalej do skończenia sprawy tej przystąpiemy.

Który to taki postępek i przedsięwzięcie nasze wszystkim swym m. pp. i braciej do wiadomości przywodząc, pewniśmy tego że wm., tak ci, którzy będąc w poselstwach inszych, bądź też z swej chęci do nas jadąc w drodze jesteście, jako i ci, którzy jeszcze w domach swych zostajecie, więc i ci, którzy prze niewiadomość o tym zjeździe naszym do Warszawy gotujecie. A osobliwie ci, którzy w województwach roty przypowiedziane mają i którzyście chęć swą rycerską do usługowania ojczyźnie ofiarowali. Tudzież też i panowie poborcy z poborami w województwach złożonemi, będziecie raczyli do tego naszego zgromadzenia garnąć, które gdyż z łaski Bożej jest dość znaczne, nietrudno będzie o nim wiedzieć.

A zatym podemkąwszy się ku Warszawie, złączywszy z ichm. drugiemi, a tamże już [k. 395] w potęgach znacznych przybliżając się, nie zaniechamy miejsca do rokoszowej dalej nieodwłocznej konkluzjej, publikować i ogłosić. Co wm. n. m. pp. i bracia wiedząc prosiemy, nie raczcie dalszych zwłok w przybyciu do nas zażywać. Ale wiedząc, że umyślnie się dlatego w pośrodek Korony ruszamy, aby wm. snadniej i bliżej było do nas się zbierać. Raczcie się co prędzej pospieszać i tak, żeby przed 28 maja dniem w pośrodek nas wszyscyście stawili.

Widzicie wszak wm. szczerość postępków naszych, które potwarzom same przez się usta zamykają. Nie poslakuje nas w tym nikt, abyśmy co prywatnego pod pretekstem publiki subere i uganiać mieli. Tym to zostawujemy, co pod zasłono strony dostojeństwa Pańskiego, przysługę stąd przedniejszą uławiając a w odmęcie nalepszy aspekt do łowienie upatrując, coraz o nagrody targi stroją. A nowe stuki chleba nie bez uszczerbku snadź Pańskiego i nie w czas obaczają.

My inszego celu nie mamy, jedno abyśmy praktykom szkodliwym gruntownie zabieżawszy, a przywid[ł]szy tamę do skuczliwego, czego przez tyle sejmów otrzymać się nie mogło, koniec tym mieszaninom, suspicjom, nieufnościom i kłótniom domowym uczynili. A tak wolności swe stwierdziwszy, RP uspokoili i naprzeciw postronnym niebezpieczeństwom sławą nieśmiertelną zmocnili gwoli temu.

[2462] W Warszawie od 7 V do 16 VI 1607 r. trwały obrady sejmu walnego.

A to tak częste, tak długie, tak kosztowne z takiem niebezpieczeństwem złączone włodźby [sic] nie są nam ciężkie gwoli [k. 395v.] nieuleganie takie, ale zawżdy ustawicznie potrzebne i przytomnością, i subsidio pecuniario, uznawamy po wm., jako po wszystkich wobec, tak osobliwie po tych za których prośbą i perswazją z ofiarowaniem sczerej pomocy złączoną do takiego-śmy się zatrzymania jeszcze z konkluzją rokoszu skłonili.

Alioquin opowiadamy się z tym wm., że nie oglądając się dalej na niczyję absencją, Pana Boga i sprawiedliwość swą wziąwszy na pomoc z tymi, którzy się do nas gromadzić będą, co czynić i przedsiębrać będziemy. Do czego wzgląd na sławę narodu naszego, wzgląd na wolność, prawa i całość ojczyzny, wzgląd na bezpieczeństwo i dobro synów jej powodem nam będzie.

Na co dla niewątpliwej pewności przy jmp. marszałku koła naszego, pewnym spośrzodka siebie deputatom podpisać się zleciliśmy. Co też aby wszędzie do grodów przyjmowane i publikowane było żądamy i napominamy.

Działo się na zjeździe głównym rokoszowym pod Jędrzejowem, 26 aprilis a. 1607.

Janusz Radziwiłł[2463] marszałek zjazdu rokoszowego pod Jędrzejowem ręką swą; Kasper Dębiński z Dąbian podkomorzy mielnicki[2464] ręką swą. [--][2465].

[2463] Janusz Radziwiłł podczaszy wielki litewski 1599-1619, później kasztelan wileński 1618-1620.
[2464] Kasper Dembiński podkomorzy mielnicki 1580-1620.
[2465] Ponadto zawarte tu są podpisy 36 deputatów spoza województwa podlaskiego.

CLXI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 13 VIII 1607 r.

Sejmik relacyjny ziemi bielskiej zwołany został uniwersałem Zygmunta III. Nie udało się odnaleźć tekstu uniwersału.

CLXI/1. Protestacja posła ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego przeciwko niektórym konstytucjom poprzedniego sejmu, Brańsk, 27 VI 1607 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 228v-229. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 27 VI 1607 r.* [feria quarta ante foestum sanctorum Petri et Pauli Apostolorum proxima a. D. mille(si)mo sexcente(si)mo septimo] ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 147;* ***Wzmianka:*** *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 41 (protocollon).*

[k. 228] Personaliter veniens ad off(iciu)m et acta pr(aese)ntia castren(sia) capitan(ealia) Branscen(sia) g(e)n(er)osus Baltazar Wyskowsky[2466], nunci(us) t(er)r(est)ris pallatinat(us) Podlachiae terrae Bielscen(sis), prot(esta)t(us) est contra certas constitutiones in prox(ime) expedito conventu privatim sancitt(as) et conscriptas in volumen legum absq(ue) consensu alioru(m) nunciorum et eiusd(em), tum et extra prot(esta)t(i)onem in facie R.P. factam[2467].

Primo, quod constitutio[2468] de libera electione et privilegium suppresso quodammodo tollit interdictio(ne)m obedientiae, siquando quod absit con(tra) privilegia et antiqua iura Regni Pollon(iae) et M.D.L. contigerit regem aliquid moli-[k. 229]-ri.

Secundo, contra constitutio(ne)m de indigenatu Livoniorum et ad acquirendas poss(essi)ones in Regno Pollon(iae) M.q(ue).D.L. p(rae)nominatis Livonis consensum, tum etiam alternat(am) castrorum Livonicaru(m)[2469], qua solummodo Pollonos et Litwanos constitutionib(us) superiorib(us) spectabat et concernebat.

Tertio, con(tra) constitucion(em) de exclusione extraneor(um)[2470], quorum incertus numerus, immensa(m) pluralitat(em), con(tra) pacta atq(ue) iura Regni Polloniae concedit et admitit.

Quarto, con(tra) curatela(m)[2471] Prussiae electori Brandeburgen(si)[2472], cuius est Regnum Pollon(iae) legitimus haeres, sine consensu ordinum concessam et data(m).

[2466] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2467] W oryg.: factas.
[2468] *Najpierwej warunek wolnej elekcyi taki czyniemy*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 338-339.
[2469] *Ordynacja ziemie inflantckiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 350.
[2470] *O cudzoziemcach*, [w] VC, t. 2, vol. 2, s. 340.
[2471] *O curatelli*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 344.
[2472] Joachim Fryderyk Hohenzollern (1546-1608), elektor brandenburski 1598-1608.

Quinto, quod castra principalia al(ia)s capitaneat(us) iudiciarios con(tra) antiqua iura et consuetudines r(ati)one iustitiae distributivae concessa in division(e) prohibita S.R.M., solummodo capitanei speciali provisione certa sint contenti[2473]. Ex quo ornamenta R.P. et brachia regalia debilitari iuraq(ue) antiqua et consuetudines tolli possint.

Sexto, contra constitution(em)[2474] et decreta autorit(a)te moderni conventus sancitt(a), quibus pro hostibus patriae absq(ue) consensu et eorum prot(esta)t(i)o(ne)m eiusd(em) prot(es)tantis, tum etiam aliorum nunciorum t(er)r(est)rium aedicta sancita.

Septimo, contra gravamen civitat(um) Prusiae et constitution(em)[2475], qua etiam inviti tenent(ur) Jesuitas et studentes domibus suis et hospitiis pari sub poen(as), quasquid(em) constitucion(em) iuri communi et libertatibus suis contr(ar)ius animadvertendo. Quemadmodum Warschowiae publicae in conclusione comitioru(m) prot(est)abatur, ita et nunc protestatur.

Octavo, con(tra) qu(atu)or indigenat(us) Wolachis [*sic*] datos[2476].

Ultimo in universum contra constitutiones in comitiis modernis Warsow(iensibus) supraspecificat(is) conscript(is) non solu(m) tertia die post continuation(em) comitior(um), sed et per integra(m) septiman(am) impetrari non potuit, quibus satisfaction(em) in comissis habitos fratribus suis id ip(su)m expectantib(us), tanquam nunci(us) a S.R.M. referre et comonstrare posse.

Quae omnia in parata copia per protestant(em) ad acticand(um) porecta off(iciu)m p(rae)sens castren(se) capitan(eale) Branscen(se) ad postulatio(ne)m ips(ius) suscepit et actis inscribi mandavit.

CLXI/2. Protestacja posła ziemi bielskiej Jana Grabowskiego przeciwko nadaniu kurateli pruskiej elektorowi brandenburskiemu przez poprzedni sejm, Brańsk, 18 VII 1607 r.

Rkp. 1. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 264. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 18 VII 1607 r.* [feria quarta post foestum Divisionis sanctorum

[2473] *O municyach*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 344.
[2474] *Najpierwej warunek wolnej elekcyi taki czyniemy*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 339.
[2475] *Restytucya expulsionis Patrum Societatis Jesu, do kościoła i Szkoły Toruńskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 349-350.
[2476] *Indygenatus pewnych obywatelow wołoskich*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 360.

Apostolorum proxima a. D. millesimo sexcentesimo septimo]*; **Rkp. 2.** NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 16v – oblata (protocollon); **Skrót:** ANK, ZZG, sygn. 15, s. 147.*

[k. 264] Generosus Joannes Grabowski[2477], nuncius t(er)r(est)ris huius districtus Bielscen(sis) ad comitia g(e)n(er)alia Regni nuper Warschowiae p(rae)terita electus et mis[s]us, inde reversus, cora(m) pr(aese)nti officio et actis p(rae)sen(tis) capitan(ealibus) castren(sibus) Branscen(sibus) pers(ona)l(ite)r comparens solleniter [*sic*] est protestatus de eo, quod sine consensu ordinu(m) curatella[2478] Prussiae electori Brandeburgensi[2479] [*sic*], cuius est Regnum Pollon(iae) legitimus haeres, in comitiis Regni nuper p(rae)teritt(is) concess(a) est, ad quam constitu(ti)o(ne)m huiusmo(d)i concession(is) nec ipse prot(es)tans consenciebat. De quo iterum atq(ue) iterum prot(esta)tus est.

Jan Grabowski[2480].

CLXI/3. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 13 VIII 1607 r.

***Rkp.** NGAB, Mińsk, F. 1708, op. 1, sygn. 25, k. 279v-280. Oryginał uwierzytelniony. Oblaty dokonał marszałek sejmiku Stanisław Wyszkowski. Data oblaty nie zachowała się.*

[k. 279v] My urzędnicy i rycerstwo z. bielskiej, zjachawszy się tu do Brańska na dzień trzynasty augusta według uniwersału JKM za spolnemi namowami między sobą, takeśmy namówili, naprzód [k.280] dogadzając potrzebom RP pozwalamy pobór według uniwersału sejmu warszawskiego AD 1606[2481], postąpiwszy i na teraźniejszym sejmie od posłów naszych pozwolony, który pobór, tak łanowy, jako i czopowy p. Adam Domanowski poborca nasz wybierać ma począwszy od Idziego[2482], blisko przyszłego, aż do świętego Michała[2483], a czopowy według dawnego postanowienia między miasty p. poborca ma wybierać jako roczny pobór, który to pobór wybrawszy, nie ma go nikomu oddawać, jedno na zapłatę żołnierzowi inflanckiemu, na ten czas, kiedy się comisarze na to deputowani zjadą do Brześcia, za rekognicją hetmana litewskiego[2484] i innych deputatów. A drugiego poboru, który posłowie nasi wzięli do braci, iż nie widziemy żadnej potrzeby, i żołnierza przypowiedzianego do

[2477] Jan Grabowski, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej.
[2478] *O curatelli*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 344.
[2479] Joachim Fryderyk Hohenzollern (1546-1608), elektor brandenburski 1598-1608.
[2480] Własnoręczny podpis dodany do tekstu w Rkp. 2.
[2481] Sejm walny warszawski obradował w III-IV 1606 r. i rozszedł się bez podjęcia uchwał. Wszakże część posłów sejmikowych postanowiła podjąć decyzję o wyrażeniu zgody na 1 pobór łanowy na sejmikach relacyjnych (W. Sobieski, *Pamiętny sejm,* w: *Trybun ludu szlacheckiego*, Londyn, b. d. wyd., s. 248-249).
[2482] 1 lub 14 IX.
[2483] 29 IX.
[2484] Jan Karol Chodkiewicz.

Inflant nie masz, i względem tego się nam na tem sejmie nie dosyć stało, na co i protestacje pp. posłów naszych, nie pozwalamy go. To wszystko odłożywszy do szczęśliwego czasu, prosiemy Pana Boga aby to zamieszanie w dobre i pożyteczne ojczyzny obrócić mógł.

Które zgodne nasze postanowienie zleciliśmy pp. braciej naszej z pośrodku siebie przy p. marszałku na ten czas koła rycerskiego do ksiąg brańskich do aktikowania oddać.

Działo się w Brańsku, die 13 augusti a. D. 1607.

Stanisław Wyszkowski, marszałek na ten czas koła rycerskiego.

CLXII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, [10 IX 1607 r.]

Sejmik wybrał deputatów do Trybunału Koronnego: Jan Wodyńskiego kasztelana podlaskiego i Wojciecha Mleczkę cześnika podlaskiego (Deputaci, s. 209-210).

CLXII/1. Laudum sejmiku deputackiego województwa podlaskiego, Drohiczyn, [10 IX 1607 r.]

Rkp. *BCz 341, k. 883-883v., kopia XVII-wieczna.*

W zgromadzeniu niemałym obywatelów w(ojew)ództwa podlaskiego słuchaliśmy chętnie poselstwa W.K.M. nam przy elekcji deputackiej przyniesionego, z którego wyrozumiawszy ojcowski prawie afekt przeciw poddanym swoim i pilne obmyślawanie o uspokojeniu poruszonej R.P., jednostajnie W.K.M. wszyscy dziękujemy uniżenie prosząc, abyś w tym miłościwym obmyślawaniu o dobrem R.P. i nas wszytkich ustawać nie raczył, ale i owszem, one skutecznie staraniem swym uspokoił, abyśmy po tak wielkich rozruchach i mieszaninach szkodliwych w pokoju za panowania W.K.M. wolności i swobód naszych zażywać mogli.

W tym się W.K.M. deklarując, że jakośmy powodem nie byli do turbowanie R.P. i nigdyśmy się takimi nie pokazowali, aby dostojeństwo W.K.M. nie miało być w nas w wielkim i zwykłym uszanowaniu, tak i na potym szczerze i statecznie poddaństwo i powinności nasze W.K.M. oddawać chcemy.

Rozumiejąc też i to o W.K.M. P.N.M., i że według obietnicy swej pańskiej, co by jedno jescze w prawach i wolnościach naszych desideraret(ur) to nam, życzliwym poddanym swym, ziścić będziesz raczył.

Prosimy też o to W.K.M., abyś miłościwy i ojcowski wzgląd na tę bracią naszę mieć raczył, którzy się zaciągnąwszy względem praw i wolności dalej w tym postąpili, niźli porządki w R.P. zwyczajne i przykłady przodków naszych wskazowały i niżeli pacatus R.P. status poturbował.

Aby za tym po tych rozruchach przy zgodzie i miłości wszystkich synów tej R.P. tym szczęśliwsze panowanie W.K.M. było, a stąd [k. 883v.] tym więtsza sława, a od Pana Boga zapłata.

Oznajmujemy też to W.K.M., że jakośmy na sejmie[2485] przez posłów naszych chętnie pobory na zapłatę żołnierzowi inflanckiemu postąpili, tak teraz z pilnością wybieraćeśmy je

[2485] Sejm walny warszawski obradował w V – VI 1607 r. (VC, t. II, vol. 2, s. 237n.).

kazali. O to prosząc W.K.M., aby ten żołnierz jak najprędzej z tych krajów ogłodzonych zniesiony być mógł. Do których pisaliśmy prosząc, aby od wybierania dalszych stacyi supersedowali, poborom i kolektom impedymentu nie czyniąc, gdyż prędka im zapłata następuje.

Oddajemy zatym etc.

Dan w Drogiczynie

Martinus Szyszkowski e(piscop)us luceorien(sis)[2486], Jan Wodiński castell(anus) podlaski[2487], Hieronim Irzykowicz podkomorzy drogicki[2488].

[2486] Marcin Szyszkowski biskup łucki 1604-1607.
[2487] Jan Wodyński kasztelan podlaski 1596-1613, wojewoda podlaski 1613-1616.
[2488] Hieronim Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.

CLXIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 XII 1608 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Krakowie 23 IX 1608 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 15 I 1609 r., sejmik przedsejmowy do Brańska na 9 XII 1608 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: (niewymienionych z imion) Sapiehę[2489] i Wyszkowskiego[2490]. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

CLXIII/1. Uniwersał króla Zygmunta III do starosty brańskiego Marcina Brzozowskiego, podstolego podlaskiego, zwołujący sejm walny i sejmiki przedsejmowe, Kraków, 23 IX 1608 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 886v-887. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 3 XI 1608 r.* [feria secunda post foestum Omnium Sanctorum proxima a. D. millesimo sexcentessimo octavo].

[k. 886v] Zygmunt Trzeci, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowedzkie [*sic*], żmudzkie, inflantckie [*sic*] etc. i swedcki, gottski [*sic*], wandalski dziedziczny król.

Urodzony, wiernie nam miły. Dla pewnych a ważnych przyczyn i za zdaniem PP. Rad nasych złożyliśmy sejm walny koronny w Warsawie na dzien XV miesiąca stycznia, przed którem sejmiki też powiatowe wedle zwyczaju na pewne czasy złożone są; a między insemi sejmik powiatowy w Brańsku dnia IX miesiąca grudnia, a główny zaś tamecznym powiatowem [*sic*] w Warsawie na dzień XIX miesiąca grudnia blisko przysłych [*sic*]. Rozkazujemy tedy w.t., abyś te sejmiki, także walny koronny, w miastach i miasteczkach starostwa swe(g)o wedle zwyczaju przez woźne(g)o we dni targowe publikować i obwołać rozkazał. Posyłamy też w.t. listy, częścią intytułowane w kancelariej nasej, częścią bez tytułów, rozkazując, abyś tak te, które są intytułowane, jako też i bez tytułów, tytuły urzędnikom ziemskim i ludziom ślacheckiem starostwa swe(g)o napisawsy bez omieskania rozesłał. A sam też w.t. żebyś tak na sejmiku powiatowym, jako też i głównym był, a tam wespółek z insemi starał się z pilnością, jakoby na nich posłowie na sejm walny koronny, ludzie spokojni, mądrzy, w sprawach R.P. biegli i którzy by dobro pospolite, a nie swe prywaty, na pieczy mieli, obrani byli; jakoby o potrzebach R.P. z nami i z pp. senatorami

[2489] MNK, BCz, sygn. 2234, s. 250. Zapewne Mikołaj Bohdanowicz Sapieha, podkomorzy grodzieński i starosta niemonajcki lub Andrzej Bohdanowicz Sapieha, starosta homelski i leśniczy bielski.
[2490] MNK, BCz, sygn. 2234, s. 250. W owym czasie aktywnych było kilku Wyszkowskich – synowie Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego: Samuel, Baltazar i Stanisław oraz ich brat stryjeczny Mikołaj.

nasemi radzić dostatecznie mogli. Co uczynis w.t. z powinności urzędu swe(g)o i dla łaski nasej.

Dan w Krakowie dnia 23 miesiąca września r. P. M.D.C.VIII. [*1608*], panowania królestw nasych polskie(g)o XXI., swedzkie(g)o XV. roku.

CLXIII/2. Notatka o ogłoszeniu uniwersału królewskiego informującego o zwołaniu sejmu walnego i sejmików przedsejmowych, Brańsk, 3 XI 1608 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 98, k. 886v-887. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 3 XI 1608 r.* [feria secunda post foestum Omnium Sanctorum proxima a. D. millesimo sexcentessimo octavo]*, dołączając do wpisanego uniwersału.*

[k. 886v] Et hic idem mini(steria)llis generalis Reg(ni) nobilis Valentinus [k. 887] Sniecienski auten(ticus) et iuratus ius deput(ati)onis sua restituens in vim fidellis rell(ati)onis ubivis faciendae publicis fassus est verbis, quia iuxta p(rae)insertas lit[t]eras de conventionibus particular(ibus) in Bransko die nona octobris [*9 X 1608 – sic*] et generali Warsaviae die nonvemdecima [*sic*] mensis eiusdem octobris [*19 X 1608 – sic*] proximis a. pr(aese)nti cellebrand(is) nobilitati pro terminis modernis Branscen(sibus) querellaru(m) congregatis ac aliis multis personis cuiusvis status et conditionis, existen(tibus) in foro publico Branscen(si) ac in curia regis audientibus, noticiae indubiae deduxit utq(ue) iuris est publicavit. De quo hunc suam fecit rellationem.

CLXIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 21 VIII 1611 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym pod Smoleńskiem 12 VI 1611 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 26 IX 1611 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Adama Mieńskiego, podsędka ziemskiego bielskiego oraz Stanisława Taruszę. Marszałkiem sejmiku był tenże Adam Mieński. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik.

CLXIV/1. Punkty do instrukcji dla posłów sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 21 VIII 1611 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 27, k. 37v-38v. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 21 VIII 1611 r.* [die dominico ante foestum sancti Bartholomei Apostoli proximo a. D. millesimo sexcentessimo undecimo].

[k. 37v] Breviter dla pamięci punkta ni[e]które barzo pilne i potrzebne do artykułów na sejm pp. posłom mają bydź dane i napisane.

[*1.*] Naprzód, po oddaniu powinnych ceremonii i powinszowania dobrego zdrowia J.K.M. zwykłem sposobem, ze wszemi[2491] i.m. pany posłami mają tego pp. posłowie nasi na[j]pilniej postrzec i o to się starać, aby nie przystepując ani wotując na propozycją sejmową warowali to naprzód jako na[j]ostrożniej, aby na potem J.K.M. żadnych sejmików nam extraordinarie, a zwłas[z]cza na pobór, składać nie raczył, tak, jako to w przesłem roku był złożony na obieranie poborcy contra omnem iuris et aequitatis racionem. Co się zda bydź res pessimi exemplo i wielka inconveniens, a prawie sequella do złamania prawa i wolności naszych ślacheckich.

[*2.*] Item temże też sposobem mają warować zarazem, nie przystepując do żadnych spraw na sejmie, aby nam w ziemi bielskiej in territoriis hisce huius terrae: Branscen(si), Bielscen(si), Sarazen(si) et Tykocinen(si) był jeden osobliwy sejmik dany i naznaczony na obieranie deputata naszego w Brańsku albo w Bielsku, a to i dla odległości i dla wielkości tej ziemie. Bo albo rzadko, albo nigdy bracia nasi w Drohicynie na obieranie deputatów bywać nie zwykli. Więc też wielka konfuzja i niezgoda dzieje się w Drohiczynie na każdem sejmiku deputackiem, tak albo nigdy nie mogą mieć zgodnych deputatów, albo ich kupę nad liczbę opisaną w prawie obierają, jako się to i w przesłem roku w Drohiczynie stało. Prosić [k. 38] tedy i pilno się o to starać mają panowie[2492] posłowie nasi, aby exemplo aliorum

[2491] Powtórzono: ze wszemi.
[2492] Przed tym słowiem skrót: p.

pallatinatorum et terrarum, utpote pallatinatus Mazoviae[2493], terrae Siradien(sis)[2494], nam też osobliwy sejmik w Brańsku był pozwolony, etc.

[*3.*] Item upatrując to, że dla chciwości ludzkiej w obieraniu poselskim posłów [*sic*] na sejm wielki nierząd i niezgoda cum summa confusione rerum dzieje się zawsze, a to ni[e] dla czego inszego, jedno praetextu poborcy, że ni[e]które osoby albo sami życzą sobie tego pożytku, albo też powinnem swem. Tedy zabiegając tem rzeczam, aby zawsze każdy poborca był powinien lidzbę [*sic*] czynić nie tylko przed panem podskabie(m), ale i przed nami, bracią swoją, i przed wszytkiemi obywatelmi w ziemi i w powiecie po wybraniu poboru dostatecznem na pierwsych rokach ziemskich albo grodzkich głównych, abyśmy i wiedzieli na potem, jako wiele tego poboru na ratunek R.P. przybywa albo ubywa w ziemi naszy [*sic*] i jeśli się nie dzieje jakie w tem wybieraniu poboru R.P. osukanie. A teraz przysły poborca, którego na sejmie będą mianować, aby był powinien dać de suo salario dwa tysiąca [*sic*] złotych na zbudowanie lamusu w[e] dworze K.J.M. brańskim dla chowania ksiąg ziemskich i grodzkich, w czem fidem et diligencia(m) pp. posłów naszych obligujemy. A my zaś osobny sejmik sobie uczyniemy, jakiem sposobem i kto te provisiae zbudowania lamusu na się wziąć będzie miał.

[*4.*] Item upatrując com[m]oda et incommoda R.P. w ziemi naszej bielskiej, wiedząc, że niektóre miasta trzymają takowe bona regalia et R.P.., zwłas[z]cza część pus[z]czy, lasów, tak i inszych gruntów, nescitur, quo iure, a zwłas[z]cza Bielsk, z których ani poborów, ani kwarty do skarbu R.P. nie dają. Tedy potrzeba warować to na sejmie przysłem albo żeby te dobra byli [*sic*] przywrócone do leśnistwa [*sic*] bielskiego, od którego są oderwane, albo żeby z tych dóbr tak kwarta, jako i pobór tych czasów byli dawane.

[*5.*] Item securitatem iudicioru(m), officiorum jak najpilniej warować i konstytucją obostrzyć.

[*6.*] Item i w tem też wielkie gravamina bracia nasi odnoszą, że pamiętne od nich niezwykłe wyciągają przeciwko dawnemu prawu i zwyczajowi, i to potrzeba pilnie opatrzyć i dostatecznie warować, mianując expresse, po czemu od każdego zapisa, dekreta [*sic*], [k. 38v] protestacyjej, relacjej i inszych rekognicji sądownych i urzędownych, i ekstraktowych, i od pieczęci płacić mają, etc.

[2493] *Porządek obierania deputatow mazowieckiego wojewodztwa*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 249.
[2494] *Obieranie deputatow w wojewodztwie sieradzkim*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 241.

[*7.*] Na punkta i artykuły w instrukcjej K.J.M. mianowane zlecamy panom posłom naszem, gdy naprzód te rzeczy wyżej mianowane dobrze obwarują, consensu omnium ordinum Regni acciden[do] pozwalamy onem z inszemi się pp. posłami wszytkich województw we wszytkiem na propozycją K.J.M. znasać, zgadzać i to, co by było ex re com[m]odo et bono R.P. stanowić i za zgodą panów braciej naszych iść. Tylko tego postrzegając, aby żadnych novitates tak w prawie pospolitem, jako i w wolnościach, i w prerogatywach naszech, i w darowaniach feudów bez partykularnego konsensu przed sejmem na sejmikach uprzedzającem [*sic*] więce[j] nie działy się. A osobliwie to warujemy, aby na żadne konstytucje, które by absoluti dominii speciem w sobie ponosili nie pozwalali, propter inconvenienciam, które by stąd przy[j]ść mogli [*sic*] na R.P. i w tem limitatem potestatem dajem onem, aby się nic nad wolą naszą stanowić ważyli pozwalać.

[*8.*] A po sejmie dali Bóg będą powinni ci pp. posłowie, jako się nam sponte submitowali, na pierwszech rokach głównych albo ziemskich racionem vilicacionis suae uczynić.

[*9.*] Nie zda się to bydź rzec słusna dla zatrudnienia spraw sejmowych, aby owe protestacje in medium wtaczane byli między insze artykuły winszowane, wsak jest ordinaria via każdemu dochodzić krzywd swoich.

CLXIV/2. Wykaz nazwisk posłów na sejm oraz deputatów wyznaczonych do spisania instrukcji sejmikowej ziemi bielskiej, Brańsk, [21 VIII] 1611 r.

Rkp. *CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 9, k. 85, 1611, b. d. dz.*

Posłowie na sejm, jednocześnie deputaci wyznaczeni do spisania instrukcji sejmikowej: Stanisław Tarusa; Adam Mieński podsędek ziemi belskiej.

Deputaci wyznaczeni do spisania instrukcji sejmikowej: Stanisław Brzozowski podkomorzy ziemi bielskiej, Adam Domanowski, Wojciech Brzozowski podstarości brański, Baltazar Wyszkowski.

CLXIV/3. Manifestacja deputatów wyznaczonych do spisania artykułów sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 21 VIII 1611 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 27, k. 37-37v. Oblata dokonana została w urzędzie grodzkim brańskim 21 VIII 1611 r.* [die dominico ante foestum sancti Bartholomei Apostoli proximo a. D. millesimo sexcentessimo undecimo].

[k. 37] Ad officium et acta pr(aese)ntia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) personaliter venientes generosi Christopher(us) Brzozowski[2495], succamerarius terrae Bielscen(sis), Adamus Domanowski[2496] atq(ue) Albertus Brzozowski[2497], huius loci vicecapitaneus, cuius in loco, quo ad suscipiendu(m) actum pr[a]esen(tem) ex subdelegacione eius nobilis Stanislaus Dąmbrowski de Wnory[2498] residebat, solennem manifestacionem in haec verba fecerunt:

Quoniam omnis R.P. salus et dignitas in eo consistit, ut ii, qui aliquod in eo munus vel negociu(m) gerend(um) suscipiunt, non privata aliqua autoritate vel unius consensu, sed mutuis consiliis et unanimis voce id peragant. Quapropter nos officiales et tota nobilitas districtus Bielscen(sis) pro ellectione nunciorum ad comicia futura Regni tempore et die nobis a Serenissima M. ad id designato congregati, commune(m) usum et antiquam consuetudinem in ea electione sequuti in marschalcum generosum Adamum Mienski[2499], subiudice(m) terrae Bielscen(sis) elegimus legatio(ne)mq(ue) S.R.M. excepimus, audivimus. Tandem sententciis, ut res et communis necessitas R.P. exigebat, iuxta ordinem personarum latis et certis sanctionibus inter constitutis personas pro nunciis ad comicia generalia Regni futura eo munere dignos nominavimus: generosum Stanislaum Tarusza[2500] et Adamum Mienski, subiudicem terrae Bielscen(sis), qui nuncii a nobis nominati die dominico prox(im)e futuro congregari debent ad curiam r(e)g(i)am Branscen(sem) una cum generoso Christophero Brzozowski, succamerario terrae Bielscen(sis), Melchiore Kostro[2501], iudice terrae

[2495] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2496] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2497] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2498] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[2499] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2500] Stanisław Tarusza, wojski ziemi bielskiej 1618-1620, podkomorzy ziemi bielskiej 1620-1632.
[2501] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

Bielscen(sis), Adamo Domanowski, Alberto Brzozowski, Balthazaro Wyskowski[2502] ibiq(ue) puncta et clausulas seu articulos certos inter nos mutuo consensu approbatos conscribere, conscriptos subscribere, subscriptos ad acta capita(nea)lia Branscen(sia) offere debent. Quid si vero puncta et clausulas has seu articulos superius nominatos personae non conscripserint neq(ue) manibus propriis subscripserint ad actaq(ue) Branscen(sia) non porrexerint. Verum ii nuncii privata autoritate cum aliquibus rebus fictis neq(ue) a nobis concessis vel constitutis ad comicia futura generalia Regni convenerint [k. 37v] et in loco aliquid contra mentem nostra(m) et supranominatos articulos statueri(n)t vel sanxerint, id omne et integu(m) irritum et imunne [*sic*], ut sit, pr[a]esenti nostra off(ici)osa coram actis attestacione testamur. Contraq(ue) eos nuncios in foro fori premisso prius solenni protestacione iure acturos pollicemur. Prout hic idem in continenti generosi Christopherus Brzozowski, succamerarius terrae Bielscen(sis), Adam Domanowski, Albertus Brzozowski, ad conscriben(dum) articulos deputati, coram presenti officio et actis capitan(ealibus) castren(sibus) Branscen(sibus) die hodierna peractum in Bransko particulare(m) conventu(m) personal(ite)r comparen(tes) (premissa solenni protestacione contra generosos Stanislau(m) Tarusza, Adamum Mienski atq(ue) Balthazarum Wyskowski ad conscribend(um) etiam articulos deputatos, quod die hodierna hic in curia r(e)g(i)a Branscen(sia) ad conscribendum eosdem articulos sese non sisterunt).

Eosde(m) articulos, quorum mencio in loco et conse[n]su publico fuerat ex interesse suo in copia conscriptos et manibus suis subscriptos ad officiu(m) et acta presencia capita(nea)lia castren(sia) Branscen(sia) ad inscribendum de tenore tali porrexeru(n)t, ut sequitur: [...][2503].

[2502] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

[2503] Tu została wpisana treść punktów do instrukcji.

CLXV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej przy okazji roków sądowych grodzkich w Brańsku, 9 I 1612 r.

CLXV/1. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko swoim posłom i niektórym konstytucjom sejmu 1611 r., Brańsk, 9 I 1612 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, sygn. 27, k. 239-239v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 9 I 1612 r.* [f(e)r(i)a secunda post foestu(m) sanc[torum] Trium Regu(m) prox(im)a a. D. millesimo sexcent(essi)mo duodecimo].

[k. 239] [Com]paren(tes) p(ersona)l(ite)r cora(m) pr(aese)nti off(ici)o et actis cap(itanea)libus castren(sibus) Branscen(sibus) generosi et [n]ob(i)l(e)s [*1*] Christopher(us) Brzozowski[2504], succamerari(us) terrae Bielscen(sis), [*2*] Adam Domanowski[2505], [*3*] Martin(us) Fasczewski[2506], [*4*] Adam(us) et [*5*] Nicolaus atq(ue) [*6*] Martinus Czaikowsczy, [*7*] Martin(us) Makowski, [*8*] Valentin(us), [*9*] Simon Wysensczy Warelowie, [*10*] Georgius Zaleski[2507], [*11*] Stani(slaus) Dąmbrowski de Wnory[2508], [*12*] Joann(es) Olędzki[2509], [*13*] Laurentius Kropiwniczki, [*14*] Matias Zembrziczki de Idzki[2510], [*15*] Jacobus Mierzwinski, [*16*] Vincenti(us) Łapinski, [*17*] Christopherus, [*18*] Jacobus Sokołowsczy, [*19*] Pantaleon Łyczko[2511], [*20*] Mathaeus Jałbrzik Wysenski[2512], [*21*] Paulus Gnal Wyszenski, [*22*] Stani(sla)us Grochowski, [*23*] Matias Wroblewski, [*24*] Stanislaus Brusewski et alii quam plurimi nob(i)les huius d(istri)ctus Bielscen(sis) pro hodiernis termi(ni)s iud(icia)lib(us) castren(sibus) simul et querelaru(m) cap(itanea)lib(us) Branscen(sibus) congregati, quaesti et solenniter sunt prot(esta)ti contra g(e)n(er)osos Adamu(m) Mienski[2513], subiudice(m) t(er)r(est)rem Bielscen(sem) et Stanislaum Tarusza[2514], quia ipsi con(tra) leges et consuetudinem commune(m), quae in omnibus fere Regni huius partibus per aeque a nunciis t(er)r(est)ribus observari solet facientes. Primum privata autoritate articulos et sancita

[2504] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2505] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2506] Marcin Faszczewski (Faszcza), podpisek ziemski bielski ok. 1583-1593.
[2507] Jerzy Zaleski, podpisek grodzki brański ok. 1613-1616.
[2508] Wnory, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[2509] Jan Olędzki, być może podpisek grodzki brański ok. 1610-1611.
[2510] Idźki, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego.
[2511] Pantaleon Łyczko, komornik ziemski bielski ok. 1617-1634, podstarości brański 1634-1640.
[2512] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, poborca ziemi bielskiej, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2513] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2514] Stanisław Tarusza, wojski ziemi bielskiej 1618-1620, podkomorzy ziemi bielskiej 1620-1632.

quaedam inter nos in conventu particulari Branscen(si) constituta et mutuo consensu approbata ad acta autentica Branscen(sia) ex pacto, ut iuris non porrexeru(n)t, quin im[m]o in contrariu(m) voluntatu(m) nostraru(m) et communis consensus, qui in R.P. (si ad omnia comprobat sic improbat) privata autoritate alios quosda(m) articulos, quoru(m) nec mentio in consensu n(ost)ro extitit, in domibus privatis et propriis absq(ue) subscr(ipti)one singulari manuu(m) personaru(m) ad id deputataru(m) conscripseru(n)t. Eosq(ue) in conventu Regni nullo consensu nostro interveniente promovere, nisi sunt non publicu(m) com[m]odu(m), sed propriu(m) et privatu(m) quaerentes. Praecipue vero electione(m) deputatoru(m)[2515], quae in districtu Drohicien(si) die et tempore solito fieri solet, promoventes in hunc modu(m), ut eiusde(m) d(istri)ctus incola quol(ib)et a. cum alio ex d(istri)ctu Mielnicen(si) nostri vero d(istri)ctus Branscen(sis) terrae Bielscen(sis) tertio tantu(m) a. in deputatu(m) eligatur. Quod cu(m) nos aequilitate et paritate iuris et condicionis, tum et eminentia pluriu(m) et maioru(m) d(istri)ctu[u]m in hac terra Bielscen(sis) sittoru(m) pollentes summopere afficiat, de nullitate eiusde(m) sanctionis et eoru(m) legationis in hoc v(ideli)cet passu protestamur. Promittentes nos racione eius preiudicii et gravaminum iure in foro fori acturos. Similiter etiam contra eande(m) sanctione(m) et contra eunde(m) Adamu(m) Mienski, subiudice(m) t(er)r(est)rem Bielscen(sem) singulariter protestamur, quod ausus est temere contra mentem et voluntate(m) nostram in conventu Regni promovere et in volum(in)e [k. 239v] legum inferi curare, ut tres grossi ex quolibet laneo pro ex[truendo] fornice ad acta autentica Branscensia asservanda per exa[ctorem] publicu(m) nobile(m) Laurentiu(m) Tarusza[2516] una cu(m) publico exactione [iun]gantur[2517]. Et eidem Adamo Mienski, subiudici t(er)r(est)ri Bielscen(si) absq(ue) s[uf]ficienti caucione eiusdem persolvantur, quae omnia cum et contra me[n]tem nostra(m) et contra comissa iisdem dominis legatis sint, de nullitate tocius hoc in parte gesti negocii protestamur. Promittentes nos, ut supra, pro his omnib(us) et singulis iure acturos.

[2515] *Elekcya deputata wojewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 27

[2516] Wawrzyniec Tarusza, poborca ziemi bielskiej, brat Stanisława, podkomorzego ziemi bielskiej.

[2517] *Wymierzenie placu na zbudowanie sklepu księgom ziemskim w Drohiczynie*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 28; *Uniwersał poborowy na seymie walnym koronnym warszawskim w roku MDCXI uchwalony*, [w:] ibidem, s. 55.

CLXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1 II 1613 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Fedorowskich Pól 27 XI 1612 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 19 II 1613 r., sejmik generalny województw mazowieckiego i Podlaskiego do Warszawy na 19 II 1613 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej do Brańska na 1 II 1613 r. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

CLXVI/1. Notatka o przyjęciu i ogłoszeniu uniwersału królewskiego wyznaczającego daty sejmu i sejmików przedsejmowych, Brańsk, 8 I 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 78. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 8 I 1613 r.* [f(e)r(i)a tercia post faestum sanctor(um) Trium Regum prox(ima) a. D. mill(esi)mo sexcent(essi)mo tredecimo].

[k. 78] Allatae sunt ad off(iciu)m praesens castren(se) capitaneale Branscense literae S.R.M. per generosu(m) Sebastianu(m) Brzozowski[2518] pro generoso Adamo Lesnowolski[2519] huius cap(ita)n(e)o, tum et officialib(us) terrestribus ac tota nobilitate terrae et d(istri)ctus huius Bielscen(sis), Bransc(ensis) servien(tes), designan(tes) conventuu(m) general(em) et particulariu(m) praefixionem temporis et district(us) cellebration(em)q(ue) eorund(em) in se continen(tes). Convent(us) quidem general(is) Warsowiae die decima nona mensis februarii [*19 II 1613*][2520], particular(is) autem in Bransko die prima mensis eiusd(em) februarii [*1 II 1613*], [k. 78v] general(is) vero terrar(um) Warsaviae die decima nona mensis februarii [*19 II 1613*] immediate curren(ti). Quibusquide(m) lit[t]eris cum ea, qua decuit reverentia off(iciu)m p(raese)ns susceptis, easdem in domus proprias official(ium) ter(rest)rium et nobil(ium) d(istri)ctus huius remis[s]is, easdemq(ue) mini(steria)li generali Regni nobil(i) Stanislao Sniecinski in locis publicis, primu(m) hic in Bransko sub cellebr(ati)one terminor(um) ter(rest)rium Branscen(sium) ac aliis civit(at)ib(us) et parochiis publicari mandavit. Qui mini(steria)lis ius deput(ati)onis suae reddens coram off(ici)o praesenti publice recog(no)v(i)t easde(m) l(itte)ras iuxta mandatu(m) officii p(raese)ntis hic in curia ac circullo civitatis huius Branscen(sis) ac plateis locisq(ue) publicis in praesentia multor(um) hominu(m) et nobil(ium) pro ter(mi)nis ter(rest)ribus congregat(orum) debite publicasse et ad notitia in universu(m) deduxis[s]e. De quo hanc sua(m) fidele(m) fecit rell(ation)em.

[2518] Sebastian Brzozowski, chorąży ziemi bielskiej 1617-1618, syn Aleksandra.
[2519] Adam Leśniowolski, starosta brański 1609-1622, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Prokopa, wojewody podlaskiego.
[2520] W rzeczywistości sejm rozpoczął się 28 II; E. Opaliński, *Chronologia*, s. 104.

CLXVII. Uniwersał Jana Zaliwskiego marszałka konfederacji brzeskiej do poborców województwa podlaskiego, Brześć, 13 IV 1613 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. br., nr 18, k. 243. Oblata dokonania przez Adama Domanowskiego egzaktora podatków z. bielskiej, w grodzie brańskim, 10 V 1613 r. (f. 6 post Dominicam Cantate).*

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to należy wiedzieć, a mianowicie ichm. pp. poborcom w woj. podlaskim i powiatach wszytkich naszem miłościwem pp. i braci.

Aczbyśmy tego i sobie (aby nas dawnej przed tym zapłata za krwawe zasługi nasze doszła) i ubogiem ludziom aby do takiego spustoszenia nie przychodziło, życzyli, lecz że się nie przez co inszego, jedno przez zatrudnienie i zawichłanie RP stała, nie przy nas wina zostaje. Teraz za zgodą wszytkich stanów RP, tak Korony Polskiej, jako i WKL, pobór trojga nam na zapłatę za krwawe zasługi nasze jest na sejmie walnym teraźniejszym[2521] uchwalony i na pewny czas ma być do wm. wydany.

Prosiem tedy wm. naszych miłościwych pp. i braciej i napominamy, abyście wm. wybrawszy te pobory na czas naznaczony do ichm. pp. podskarbich i do kogo inszego nie oddawali, jeno ówdzie do Brześcia nam na zapłatę według uchwały sejmowej sam wrócili. Gdyż jeśli byście wm. do kogo inszego oddawali, a nam zapłata na pewny czas naznaczony nie doszła, my nie tylko na majętnościach rekwirować będziemy, ale i na zdrowiu samym wm. O co i po wtóre prosząc i w tem wm. ostrzegając, łasce się braterskiej oddajemy.

Datum w Brześciu, 13 aprilis a. D.1613 r.

Jan Zaliwski[2522] marszałek wojska JKM konfederatów brzeskich[2523], m.p.

[2521] Sejm zwyczajny warszawski 28 II-2 IV 1613, konstytucja: *Naznaczenie zapłaty żołnierzom moskiewskim i komisarzów do nich,* VC, t. III, vol. 1, s. 119-121.

[2522] Jan Zaliwski marszałek konfederacji brzeskiej.

[2523] Konfederacja brzeska, jedna z trzech konfederacji zawiązanych w 1612 r. po wojnie z carstwem moskiewskim. Tworzyli ją byli żołnierze korpusu Jana Piotra Sapiehy („sapieżyńcy"), którzy mieli kwaterę w Brześciu Litewskim. Konfederacja została rozwiązana w XI 1613 r.

CLXVIII. Popis pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w Brańsku, 10 VI 1613 r.

Mocą konstytucji sejmu 1613 r. O okazowaniu popis miał odbyć się teraz we dwie niedzieli po Świątkach [10 VI 1613 r.] a potem we trzy niedziele po św. Michale (VC, t. III, vol. 1, s. 140). Popis nie odbył się z powodu obstrukcji wojewody podlaskiego Zbigniewa Ossolińskiego.

CLXVIII/1. Protestacja chorążego ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego, Brańsk, 10 VI 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 300. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 10 VI 1613 r.* [feria secunda intra octavas sacratissimi Corporis Christi a. D. millesimo sexcentessimo tredecimo].

[k. 300] Generosus Baltazar Wyskowski[2524], vexilifer terrae Bielscen(sis), ad off(iciu)m capi(tanea)le et acta pr(aese)ntia castren(sia) Branscen(sia) sub celebr(ati)one querelaru(m) et off(ici)orum causar(um) castren(sium) personal(ite)r veniens suo et totius nobilitatis terrae Bielscen(sis) nomine solenne(m) prot(esta)t(i)onem et diligencia(m) sua(m) hac in parte fecit, quia pro debito off(ic)i sui et prescr(ipt)um const(ituti)onis a. presen(tis) laudat(ae) et aliaru(m) antiquarum paratus erat et paratu(m) se offerebat comonstr(ati)onem g(e)n(er)alem more militari sub vexillo terre Bielscen(sis) die hodierna, const(ituti)one Regni assignata, hic in Bransko, uti capitali loco districtus huius Bielscen(sis), conscribere et off(ici)um suu(m) debitu(m) exequi, verum quonia(m) ad prefata(m) com[m]onstr(ati)onem conscribenda(m) magnificus dominus palatinus Podlachiae[2525] eisq(ue) locum lit[t]eris suis secundu(m) const(ituti)onem antiqua(m) non assignavit neq(ue) ipse sese presentavit. Proinde pr[a]edictus protestans, dominus vexilifer terrae Bielscen(sis), precavendo indemnitati rerum suarum et totius nobilitatis, ne aliquid ex inde detrimenti paciantur, protest(ati)onem eiusm(od)i ad acta pr(aese)ntia fecit, petens eande(m) a se per off(iciu)m suscipi. Quae ab off(ici)o, uti condigna est, suscepta in tenore, quo supra. Nihilominus praenominatus vexilifer Bielscen(sis) obtulit se hoc idem off(ici)um suum pro tempore in const(ituti)one Regni anno mille(si)mo sexcent(essi)mo tredecimo assignato sc(ilic)et in tribus septimanis post foestu(m) sancti Michaelis Archangeli [*21 X 1613*] proxime futur(um) exequutorum velle.

[2524] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

[2525] Zbigniew Ossoliński (1555-1623), podkomorzy sandomierski 1593-1603, kasztelan żarnowski 1603-1605, wojewoda podlaski 1605-1613, 1613-1623 wojewoda sandomierski, starosta stanisławowski, dobrzyński i stopnicki.

CLXVIII/2. Uniwersał wojewody podlaskiego Zbigniewa Ossolińskiego wyznaczający popis pospolitego ruszenia szlachty ziemi bielskiej w drugim ustawowym terminie, Brześć nad Bugiem, 3 VIII 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 427. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 23 VIII 1613 r.* [feria sexta in vigilia festi sancti Bartholomei Ap(osto)li a. D. 1613].

[k. 427] Zbigniew Ossolinski[2526] z [Os]solina[2527], wojewoda podlaski, stanisławowski, etc starosta.

Wsim [*sic*] wobec i każdemu z osobna, osobliwie wielmożnem, ślachetnym rycerstwu ziemie bielskiej, służby me i chęci braterskie zaleciwsy, iżem na to okazowanie teraźniejszem sejmem uchwalone[2528] z regresem do pierwsych konstytucji nie mógł przybydź dla pilnych i ważnych potrzeb R.P., na które byłem z sejmu deputowany, nawet i miejsca do okazowania w.m. według konstytucji millesimi quingentesimi sexagesimi secundi [*1562*][2529] nie ukazałem, obrazy stąd żadnej w.m. nie biorąc do mnie, pew[i]enem tego, że na ten czas po świętym Michale we trzy niedziele naznaczony, to jest vigesima prima octobr(is) [*21 X 1613*] stawić się będziecie racyli konno, zbrojno, jako kto powinien wojnę służyć, uchodząc win na niedbałe i nieposłusne w statucie opisanych. I jeślibym ja natenczas przybydź nie mógł, tedy to odprawi j.m.p. chorąży[2530] popisawsy porządnie i kwit każdemu dawsy. Tylko proszę i upominam z urzędu swego, abyście w.m. tego czasu nie omieskiwali sub paenis, miejsce pod Surażem[2531] naznaczono w.m., gdzie pan chorąży obierze, bez skody posianych zbóż, w pokoju, według konstytucji zachowawsy się. Także też miasta wsystkie K.J.M. w ziemi bielskiej, aby currus bellicos ukazali na tamtemże miejscu i tegoż dnia z piechotą z włók dziesiąciu jednego, a z cechów według uważenia, a na dziesiąciu pieszech wóz z parą koni kryty suknem czerwonym, w nim dziesięć siekier, także motyk, sub paen(is), aby na potym, strzeż Boże, pospolitego ruszenia, była gotowość pewna.

[2526] Zbigniew Ossoliński (1555-1623), podkomorzy sandomierski 1593-1603, kasztelan żarnowski 1603-1605, wojewoda podlaski 1605-1613, 1613-1623 wojewoda sandomierski, starosta stanisławowski, dobrzyński i stopnicki.
[2527] Ossolin, wieś w woj. sandomierskim (obecnie pow. sandomierski, woj. świętokrzyskie). Ośrodek dóbr rodu Ossolińskich.
[2528] *O okazowaniu*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 139-140.
[2529] *O okazowaniu*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 106.
[2530] Balcer (Baltazar) Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.
[2531] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

Dan z Brześcia dnia III miesiąca sierzpnia r. P. M.D.C.X.III. [3 VIII 1613].

[Zbigniew] Ossoliński, wojewoda podlaski.

CLXVIII/3. Dopiska chorążego ziemi bielskiej Baltazara Wyszkowskiego do uniwersału wojewody podlaskiego zwołującego popis pospolitego ruszenia przed 23 VIII 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 427. Oblata została dokonana w księgach grodzkich brańskich 23 VIII 1613 r.* [feria sexta in vigilia festi sancti Bartholomei Ap(osto)li a. D. 1613].

[k. 427] Ja też, Balcer Wyskowski[2532], chorąży ziemie bielskiej, brat i sługa w.m., miejsce do okazowania naznaczam pod Surażem[2533] pod górą[2534] między Surażem a Gąsówką[2535], a iż na tym sejmie ze dwudziestu włók postanowiono koń po usarsku, kto by się tak prędko na to sposobić nie mógł, tedy aby się sam osobą swą stawił na dobrem koniu pancerzno po pietyhorsku, proszę i napominam z urzędu swego.

Idem, qui sup(ra).

CLXVIII/4. Protestacja szlachty ziemi bielskiej przeciwko zwołaniu popisu pospolitego ruszenia przez Zbigniewa Ossolińskiego wojewodę podlaskiego, Brańsk, 23 VIII 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 427-427v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 23 VIII 1613 r.* [feria sexta in vigilia festi sancti Bartholomei Ap(osto)li a. D. 1613].

[k. 427] Ad officium castren(se) et acta pr(aese)ntia cap(itanea)lia p(ersona)l(ite)r veniens g(e)n(er)osus [*1*] Christopherus Brzozowsky[2536], succamerari(us) terrae Bielscen(sis); [*2*] Adam Miensky[2537], subiudex; [*3*] Joann(es) Miensky[2538], exactor terrae Bielscen(sis); [*4*]

[2532] Balcer (Baltazar) Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.
[2533] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[2534] Dziś Popisana Góra, wzniesienie na zachód od Suraża w stronę Gąsówki-Oleksina i Łap-Korczaków.
[2535] Gąsówka, okolica szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego. Tu chodziło zapewne o wieś Gąsówka-Oleksin.
[2536] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2537] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2538] Jan Mieński, pisarz grodzki brański 1614-1617; poborca ziemi bielskiej.

Laurenti(us) Tarusza[2539], [*5*] Sebestianus Brzozowsky[2540], [*6*] Stanislaus Wyszensky, [*7*] Jacobus Łukawsky[2541], [*8*] Adam Caykowsky, [*9*] Christopherus Brzozowsky[2542], [*10*] Matthias Zembrziczky, [*11*] Vincentius Łapa, [*12*] Christopherus Sokołowsky, [*13*] Petrus Jablonsky, [*14*] Albertus Brzoska, [*15*] Matheus Choiensky[2543], camerari(us) [k. 427v] ter(rest)ris Bielscen(sis); [*16*] Albertus Milewsky, [*17*] Joannes Zarzeczky, [*18*] Stanislaus Gąsowsky[2544], [*19*] Albertus Pierzchała, [*20*] Joannes Wroblewsky, [*21*] Adamus Domanowsky[2545], exactor; [*22*] Martinus Kamiensky, [*23*] Constantinus Dąbrowsky[2546], [*24*] Bartholomeus Piscat, [*25*] Jacobus Mierzwinsky, [*26*] Petrus Markowsky, [*27*] Stanislaus Myslek, [*28*] Jacobus Stipulek, [*29*] Joannes Perka, [*30*] Joannes Kierznoziczky, [*31*] Albertus Warpech, [*32*] Seraphinus Plonsky, [*33*] Christopherus Oleczky, [*34*] Albertus Łuba, [*35*] Leonardus Falkowsky, [*36*] Jacobus Mroczek, [*37*] Joannes Rozwadowsky, [*38*] Stanislaus Krusewsky, [*39*] Simon Rykacz, [*40*] Stanislaus Sklodo, [*41*] Mathias Woyno, [*42*] Tomas Woyno, [*43*] Petrus Woyno, [*44*] Nicolaus Srzedniczky, [*45*] Joannes Brzoska, [*46*] Vi[n]centius Srzedniczky, [*47*] Salomon Brzoska, [*48*] Georgi(us) Kikolsky, [*49*] Jacobus Grodzky, [*50*] Jacobus Fascewsky Skopek, [*51*] Jacobus Łapa Linka, [*52*] Jacobus Kapusta Brzozowsky, [*53*] Stanislaus Biernaczky, [*54*] Stanislaus Sniecinsky, [*55*] Mathias Bolesta, [*56*] Simon Truskowsky, ministeriales Regni g(e)n(er)ales, quamprimum ipsis literae quandam universal(es) commonstr(ati)onis et conscription(is) g(e)n(er)alis totae mi(li)tt(iae) terrae Bielscen(sis) magnificum Zbignie[u]m Ossolinsky[2547], pallatin(um) Podlachiae editt(as) et ad acta p(rae)sentia castren(sia) cap(itanea)lia Branscen(sia) per g(e)n(er)osum Baltasarum Wyskowsky[2548], vexiliferum terrae Bielscen(sis), p(er) oblatt(am) porrect(as) et publicatt(as) devenerint, suo et toti(us) nobilitatis terrae Bielscen(sis) no(min)ib(us) contra praefatum magnificum pallatinum Podlachiae sollenniter protestati sunt, de eo, quod ipse pallat(in)us non

[2539] Wawrzyniec Tarusza, poborca ziemi bielskiej, brat Stanisława, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2540] Sebastian Brzozowski, chorąży ziemi bielskiej 1617-1618, syn Aleksandra.
[2541] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.
[2542] Krzysztof Brzozowski, zapewne pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2543] Mateusz Choiński, komornik ziemski bielski ok. 1604-1622.
[2544] Stanisław Gąssowski, być może komornik ziemski bielski ok. 1617-1619.
[2545] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.
[2546] Konstanty Dąbrowski, komornik ziemski bielski ok. 1624-1635.
[2547] Zbigniew Ossoliński (1555-1623), podkomorzy sandomierski 1593-1603, kasztelan żarnowski 1603-1605, wojewoda podlaski 1605-1613, 1613-1623 wojewoda sandomierski, starosta stanisławowski, dobrzyński i stopnicki.
[2548] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

habita ra(tio)ne et respectu magnae conside(ra)c(i)oni(s) condigno tanto tumultu, q(uae) eo t(em)p(or)e tota(m) R.P. et Regnu(m) Polloniae magnopere afficiunt et opprimunt, nec aliquomo(do) respirare sibi p(er)mittu(n)t, com[m]ostr(ati)onem et conscr(ipti)onem g(e)n(er)alem in terra Bielscen(si) (quae etsi const(ituti)one Regni a. p(raese)ntis laudat(a) [et] assignat(a) sit) p(ost) festu(m) sancti Michael(is) sub oppido Saras[2549] totae nobil(ita)ti cora(m) g(e)n(er)oso Baltasaro Wyskowsky, vexilifer(o) terrae Bielscen(sis), facere, quae nulla r(ati)one fieri possit ex eis r(ati)onib(us): prima(m), quod verend(um), ne ea commostr(ati)one g(e)n(er)ali millites confederati (qui in castris armati sub Brzescie Litwanico[2550] in magno exercitu ad pr(aese)ns stativa tenent) aliqua suspitione de notis con(tra) se comoti, eo magis hoc totu(m) territorium Bielscen(sem), a q(ui)b(us) iam tot et tantis aggravationib(us) sum(us) afflicti opprima(n)t, p(ro)ut vulg(us) ipsor(um) millitu(m) confederatt(orum) incollis et terrigen(is) eor(un)d(em) pallat(inat)um sunt inhibitae. Secunda, quod p(rae)fatt(us) magnific(us) pallat(in)us Podlachiae in locu(m) suum, con(tra) p(rae)scr(ipt)um antiquoru(m) statutor(um) ac dignitat(em) alior(um) official(ium) ter(rest)rium, p(rae)fatt(um) vexiliferu(m) terrae Bielscen(sis) ad conscribend(am) p(rae)fata(m) commonstr(ati)onem g(e)n(er)alem assignaver(i)t, q(ui) duob(us) officiis fungi non potest, cum solu(m)mo(do) enim off(ici)o ips(ius) no(n) aut(em) commonstr(ati)o(ne)m eiusd(em) conscribere incumbit. Ideo de nullitate eoru(m) literar(um) p(er) p(rae)fatt(um) m(a)g(nifi)cum pallat(in)u(m) Podlachiae editt(orum) atq(ue) con(tra) ipsum pallatinum[2551] Podlachiae iteru(m) atq(ue) iterum p(rae)fati p(ro)testant(es) protestantur.

[2549] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[2550] Brześć Litewski, miasto nad Bugiem, stolica woj. brzeskolitewskiego w W.Ks.L. (obecnie Białoruś).
[2551] Powtórzono: pallatinu(m).

CLXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 XI 1613 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie, 20 X 1613 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 3 XII 1613, sejmik przedsejmowy na 13 XI 1613 r. (Druk: ASZCh, s. 118). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CLXIX/1. Uniwersał króla Zygmunta III zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Warszawa, [20 X] 1613 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 74, k. 192-193. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Ostrowski 31 X 1613 r, (f. 5 in vigilia Omnium Ss.)*

Zygmunt III z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to należy wiedzieć, mianowicie: dygnitarzom, urzędnikom i wszelkim innem powołania szlacheckiego powiatu drohickiego obywatelom wiadomo czyniemy, iż nad nadzieję naszę [k. 192v.] i oczekiwanie wszytkich ludzi, przeszłe [ze] skonfederowanym rycerstwem komisje tak się rozwiedli, że przez nie ani RP do uspokojenia, ani rycerstwo do zupełnej zapłaty przyść mogło, abo dla różnic i liczby wojskowej, i ćwierci, mimo przypowiedne listy komputów i innych, które na komisarzach naszych wymagali. Pretensje te objaśnią listy tychże komisarzów rozpisane i traktatów dukt, który z niemi prowadzili.

Podaliśmy to tedy przez poselstwa nasze do stanów koronnych na sejmiki deputackie, aby na tych zjazdach swych sposobów szukali, któremi by się ten ciężar długów żołnierskich znieść i ojczyzna od ucisków dalszych, rozwiedzeniem tych gromad, mogła oswobodzić.

Na co gdy się nam ledwie nie wszytkie województwa przez poselstwa swe tak deklarowały, że w tak ciężkiem razie RP podźwignąć się gruntownie nie może, jedno samem sejmem. I pilno nas o to nalegały, abyśmy co prędzej on ad huic solu(m) actu(m) składali i aby nie dłużej trwał, jedno dwie abo trzy niedziele.

Jako wszytkim słusznym wiernych poddanych naszych zadościom dogadzać zwykliśmy, tako i tej, która prawie z fundamentu zachodzi, całość ojczyzny i powagę zwierzchności naszej miejsce dając, za radą pp. rad naszych składamy sejm walny koronny na dzień[2552] miesiąca grudnia. Przed którem też sejmiki powiatowe wedle zwyczaju złożyliśmy, między inszemi

[2552] Pozostawione puste miejsce na wpisanie daty dziennej.

sejmik powiatowy w Drohiczynie dnia 13 miesiąca listopada, a główny zaś tamecznym powiatom w Warszawie dnia 23 listopada blisko przyszłych.

Aby to [k. 193] tedy nasze i stanów wszytkich ułacnienie RP z tym rycerstwem staranie i obmyślawanie skutek prędszy, na czym wszystko bezpieczeństwo ojczyzny i obrona ludzi utrapionych należy, wziąć mogło, trzy niedziele tylko czasu do odprawowania tego sejmu naznaczamy. Dogadzając w tym i żądaniu niemal wszytkich województw, i samej gwałtownej RP potrzebie, której gwoli nie jedno czasu prawem pospolitem do składania sejmów naznaczonego przychodzi nam skracać, ale też i wszytkich sollennitates kancelaria nasza w rozsyłaniu prywatnych listów po powiatach musiała na ten czas zaniechać. A zwłaszcza, że pod ten czas i drugi w miastach powietrzem nebezpiecznem są zatrudnione. W czym jednak jako nie chcemy, aby się prawu i zwyczajom dawnym na potym prejudykować co miało, tak pewni jesteśmy, że w tym żadnej ni od kogo nie odniesie[my] nagany, mając ważne i słuszne w tak ciężkiem RP utrapieniu, przyczyny takiego naszego postępku. Który się nie do czego inszego ściąga, jedno do zatrzymania pospiesznego ojczyzny od bliskiego jej upadku.

Napominamy tedy pilno ur. Mikołaja Kiszkę[2553] starostę naszego drogickiego, a w niebytności jego podstarościego, albo namiestnika, aby te sejmiki, także walny koronny, w miastach i miasteczkach starostwa swego, wedle zwyczaju przez woźnego we dni targowe publikować i obwołać. I ten uniwersał nasz do wiadomości wszech powiatu drogickiego oby[watelów][2554].

[2553] Mikołaj Kiszka starosta drohicki 1588-1620.
[2554] W tym miejscu tekst się urywa.

CLXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 XI 1613 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 22 X, zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 3 XII, a sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej na 13 XI 1613 r.

CLXX/1. Uniwersał Zygmunta III Wazy zwołujący sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej, Warszawa, 22 X 1613 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 18, k. 531-531v.. Oblaty dokonał w grodzie brańskim Jan Płonowski, 2 XI 1613 r. (sabbatho post f. Omnium Sanctorum).*

[s. 1069] Zygmunt III z Bożej łaski król Polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to należy wiedzieć, mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszytkiem innem powołania szlacheckiego powiatu bielskiego obywatelom.

Wiadomo czyniemy, iż nad nadzieję naszę i oczekiwanie wszytkich ludzi przeszłe skonfederowane żołnierstwo komisje tak się rozwiodły, że przez nie ani RP do uspokojenia, ani to rycerstwo do zupełnej zapłaty przyjść mogło, a to dla rożnech i liczby wojskowej, i ćwierci, mimo przypowiedne listy komputowe i innych, które na komisarzach naszych wymagali pretensji, co objaśnią listy tychże komisarzów rozpisane i traktatów dukt, które z niemi prowadzili.

Podaliśmy to tedy przez poselstwa nasze do wiadomości stanów koronnych na sejmiki deputackie, aby na tych zjazdach swych sposobów szukali, którymi by się ten ciężar długów żołnierskiech znieść i ojczyzna od ucisków dalszych rozwiedzeniem tych gromad mogła oswobodzić. Na co gdy się nam ledwie nie wszytkie województwa przez poselstwa swe tak deklarowały, że w tak ciężkim razie RP poddźwignąć się gruntownie nie może, jedno samym sejmem, [k. 531v.] i pilno nas o to nalegali, abyśmy go co prędzej ad hunc solu(m) actu(m) składali, i aby nie dłużej trwał jedno dwie albo trzy niedziele.

Jako wszytkiem słusznym wiernych poddanych naszych zadościam dogadzać zwykliśmy, tak i tej, która prawie z fundamentu zachodzi całość ojczyzny i powagę zwierzchności naszej miejsce dając, za radą pp. rad naszych składamy sejm walny koronny w Warszawie na dzień 3 miesiąca grudnia. Przed które(m) sejmiki też powiatowe wedle zwyczaju złożyliśmy i sejmik powiatowy w Brańsku dnia 13 miesiąca listopada, a główny zaś tamecznym powiatom w Warszawie dnia 22 miesiąca listopada[2555] blisko przyszłych.

[2555] W tekście błędnie: oktobra.

Aby to tedy nasze i stanów wszytkich ułacnienie RP z tym rycerstwem staranie i obmyślanie skutek prędki, na czem wszystko bezpieczeństwo ojczyzny i ochrona ludzi utrapionych należyty wziąć mogło, trzy niedziele tylko czasu do odprawowania tego sejmu naznaczamy dogadzając w tym i żądaniu niemal wszytkich województw i samej gwałtownej RP potrzebie. Której gwoli nie jedno czasu prawem pospolitem do składania sejmów naznaczonego przychodzi nam skracać, ale też i zwykłech sollenitates kancelaria nasza w rozsyłaniu prywatnych listów po powiatach musiała na ten czas zaniechać, a zwłaszcza pod tenże właśnie czas i drugi w miastach powietrzem niebezpiecznem są zatrudnione. Czym jednak jako mieć chcemy, aby się prawu i zwyczajom dawnym na potym prejudykować co miało, tak pewni jesteśmy, że w tym żadnej ni od kogo nie odniesiem nagany mając ważne i słuszne w tak ciężkiem RP utrapieniu przyczyny takiego naszego postępku, który się nie do czego inszego ściąga jedno do zatrzymania pospiesznego ojczyzny od bliskiego jej upadku.

Napominamy tedy pilno ur. Leśniowolskiego[2556] starostę waszego brańskiego, w niebytności w niebytności jego podstarościego albo namiestnika. aby te sejmiki, także walny koronny w miastach i miasteczkach starostwa swego wedle zwyczaju przez woźnego we dni targowe publikować i obwołać i ten uniwersał nasz do wiadomości wszech powiatu bielskiego obywatelów niemieszkanie przywodzić rozkazał, czyniąc to z powinności urzędu swego i dla łaski naszej.

Dan w Warszawie, dnia 22 miesiąca oktobra r. P. 1613 panowania królestw naszych polskiego XXVI, a szwedzkiego XX roku.

Sigismundus Rex.

CLXX/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 XI 1613 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 562v-563. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonali chorąży ziemi bielskiej Baltazar Wyszkowski oraz poborca i podwojewodzi ziemi bielskiej Adam Domanowski 30 XI 1613 r.* [sabbato in faesto s(an)cti Andreae Ap(osto)li

[2556] Adam Leśniowolski starosta brański 1609-1622.

prox(ima) a. D. 1613]. ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 161;* ***Druk:*** *Siedlecki, Sejmiki, s. 260-261.*

[k. 562v] Artykuły podane na sejm z sejmiku ziemie bielskiej pp. posłom zgodnie obranem j.m.p. Krystofowi Brzozowskiemu[2557], podkomorzemu ziemie bielskiej, z j.m.p. Stanisławem Wyskowskim[2558] pro die 3tia decembris a. D. mill(esi)mo sexcent(essi)mo tredecimo [*3 XII 1613*] złożony.

[*1.*] Naprzód mają podziękować pp. posłowie naszy K.J.M. za obmyślawanie dobrego ojczyzny naszej. Ale iż tak prędko sejmy składają się z wielkiem ciężarem R.P., a do tego i nad prawo to półsejmie trzyniedzielne, afficit to barzo ordines i mają to przełożyć pp. posłowie naszy i obwarować legib(us), aby się to in posteru(m) nie działo.

2. Po wtóre: prosić K.J.M., aby wakancyje były rozdane, osobliwie hetmaństwo koronne, gdyż wiele na tym należy, aby pod te czasy niebezpieczne i zamiesane cum vicinis Regni et Ducat(us) Litwaniae i dla zahamowania licencji[2559] domowech, aby był hetman ustawiczny.

3. Po trzecie: do podatków żadnech nie mają przystępować, o które K.J.M. w instrukcji prosi, gdyż się teraz znacznie urazili bracia naszy poborami pierwsego sejmu, któremi miała bydź satysfakcja sufficiens wsystkim zaciągom. Powinni tedy będą pp. posłowie naszy z i.m. insemi posłami przesłuchać liczby pp. podskarbich publice w kole poselskim, nie przez pany deputaty, ponieważ się temi komputy posłanemi do nas na sejmik nie kontentują[2560] bracia naszy, wiedząc, że te pobory więtszej[2561] miały uczynić, inkludując do niech i te [k. 563] specjalne egzakcyje, które przedtem nie bywały, mają do tej liczby pp. posłowie naszy zaciągnąć i.m. pp. poborców wsystkich województ [*sic*] i według kwitów ich, a nie według komputów skarbowech calculu(m) distribute położyć.

4. Przyczynić się też mają do K.J.M. za panem Mikołajem Jerzykowiczem, synem pana wojskiego mielnickiego[2562], który jest w więzieniu w Turczek [*sic*] z roty niebos[z]czyka Chomątowskiego[2563], aby jaką summą poborów na wykupienie onego opatrzeć raczył.

[2557] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2558] Stanisław Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Samuela.
[2559] Licencja – tu: swawola (łac. *licentia*).
[2560] Po tym słowie w oryg.: się.
[2561] Więtszej – tu: więcej.
[2562] Wojciech (Albrycht, Olbracht) Irzykowicz, pisarz ziemski drohicki 1599-1600, wojski mielnicki 1613, syn Jana, starosty mielnickiego, ojciec Mikołaja.
[2563] Chomątowski, rotmistrz

[*5.*] Na sprawiedliwości świętej wiele należy, aby ją każdy odniósł, ale suo loco et tempore, a iż ten sejm ad unu(m) actu(m) K.J.M. złożyć raczył, pp. posłowie naszy, jako do pisania żadnej konstytucyjej nie mają przystępować, tak też podstrzec [*sic*] tego, aby i sądy odprawowane nie były.

Które to artykuły poruczyliśmy[2564] podpisać pewnem osobam i do ksiąg grodzkich brańskich dać je wwieść.

Dat(um) w Brańsku tredecima 9bris die [*13 XI*] a. D. 1613.

[*1*] Baltazar Wyskowski[2565], chorąży ziemie bielskiej; [*2*] Malcher Kostro[2566], sędzia bielski, reką swą; [*3*] Adam Mieński[2567], podsędek ziemie bielskiej; [*4*] Adam Domanowski[2568], podwojewodzi ziemie bielskiej.

[2564] W oryg.: porzuczyliśmy.

[2565] Baltazar Wyszkowski, chorąży ziemi bielskiej 1613-1614, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Samuela i Stanisława.

[2566] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[2567] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2568] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

CLXXI. Uniwersał Jana Wodyńskiego wojewody podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, Krześlin 14 XII 1613 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br. nr 18, k. 583-583 w. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Jan Szymanowski sługa Jana Wodyńskiego 16 XII 1613 r. (f. 2 ante f. Sancti Thomae Apostoli).*

[k. 583] Jan Wodyński wojewoda podlaski[2569] na Miedzylesiu[2570] i Lisowie, wojewoda podlaski, etc.

Wielmożnem, miłościwem ichm. pp. dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkiem i wszystkiem obywatelom woj. podlaskiego moim miłościwym i łaskawem pp. i braciej, po zaleceniu służb moich łasce wm.

Zasięgnąwszy wiadomości o niebezpieczeństwie od Kozaków zaporowskich, że rozdzieliwszy się na kilka pułków [k. 583v] idą ku Brześciowi[2571], widząc takie bliskie sąsiedztwo województwa naszego z województwem brzesckim, zdało mi się to do wiadomości wm. m. m. i łaskawych pp. i braciej jako najrychlej donieść przez pisanie moje. Z którego to pisania nic inszego się kolligować nie może, jedno, strzeż Panie Boże, aby w lada godzinę to nas nie zdybało co się z inszą bracią naszą dzieje. Wm. będąc w tym przestrzeżeni raczycie być w pogotowiu, by się odpór i wstręt prędszy mógł dać. A gdybych zasłychnął o więtszem niebezpieczeństwie z drugim moim pisaniem żebyście wm. do kupy się jako najrychlej stawili i tam namowę gruntowną uczynić jako się mamy temu nieprzyjacielowi odejmować.

Oddaję się zatem łasce wm. m.m. pp. i braciej, z Krześlina[2572], 14 decembris Anno 1613.

Ten uniwersał mój woźnem rozkazuję władzą województwa, aby go po parafiach publikowali sub poenis.

Wojewoda podlaski ręką własną.

[2569] Jan Wodyński wojewoda podlaski 1613-1616.
[2570] Międzylesie (Miedzna) miasto w ziemi drohickiej, obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie,
[2571] Brześć, miasto u ujścia Muchawca do Bugu.
[2572] Krześlin, wieś szlachecka w ziemi drohickiej, obecnie znajduje się w pow. siedleckim, woj. mazowieckiego.

CLXXII. Kwitacja poborcy ziemi drohickiej z zebranych podatków, Warszawa, 16 XII 1613 r.

Sejm zwyczajny warszawski z 1613 r. uchwalił Uniwersał poborowy, ale nie podał daty zwołania sejmików relacyjnych dla sejmików podlaskich (podobnie jak wobec większości sejmików koronnych[2573]). [--] Podlaskie, ziemia drohicka, trzy pobory nowe, poborca urodzony Gerzy Skiwski z Mincewa. W mielnickiej ziemi poborów trzy. Poborca urodzony Jeremiasz Skolmowski, przy którym czopowe za arendą pana podskarbiego. Czopowe dwoje sowite. Ziemia bielska, pobory trzy samul et semel, czopowe dwoje razem. Poborca na jeden pobór urodzony Jan Miński, a na dwa urodzony Adam Domaniowski z czopowem, któremu salarium jedno tylko. [--] (VC, t. III, vol. 1, s.167). Nie odnaleziono akt sejmików relacyjnych z województwa podlaskiego. Być może odbyły się one przy okazji roków skargowych (kwerel) w urzędach grodzkich[2574].

CLXXII/1. Kwitacja Jerzego Skiwskiego poborcy ziemi drohickiej, przez podskarbiego wielkiego koronnego Stanisława Warszyckiego z powodu oddanych podatków, Warszawa, 16 XII 1613 r.

Rkp.: *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 115, k. 1063v.-1064. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jerzy Skiwski. Nie zachowała się data oblaty.*

Stanisław Warszycki podskarbi koronny, warszawski, kobryński, osiecki etc. starosta.

Oznajmuję, komu to wiedzieć należy, iż ur. p. Jerzy Skiwski poborca drohicki [k. 1064] uczynił liczbę z poborów triple na sejmie przeszłym warszawskim uchwalonych.

Na której pokazał, iż [z] łanowego trojga po wsiach, i z szosem z miast i miasteczek i od rzeieś[l]ników, wybrał złp. 11 049, gr.1, pieniędzy 12.

Z wójtowskich włók osiadłych wybranych pokazał zł 20. Z drugiemi apelacje na Trybunał interponował i authentice do skarbu oddał.

Od Szotów sześci po zł dwu – złotych 12.

Z osobna defektów w łanowym i szosie, dla pogorzenia Węgrowa[2575], Drohiczyna i niektórych wsi authentice produkował zł 248, gr. 25.

[2573] Wiadomo, że np. sejmik relacyjny woj. bełskiego, który jako jedyny został zwołany mocą *Uniwersału poborowego* na 15 IV, obradował 29-30 IV (ASWB 1572-1655, s. 225-228).
[2574] Tak stało się w przypadku księstw zatorskiego i oświęcimskiego, gdy szlachta przyjęła laudum 30 IV (ASWK, t. I, s. 348-349).
[2575] Węgrów miasto w ziemi drohickiej, obecnie miasto powiatowe woj. mazowieckiego.

Czopowego wedle kontraktu w skarbie uczynionego przychodziło od p. poborce za dwie lecie zł. 2 400.

Suma wszystkiego uczyni złp. 13 481, gr. 1, pieniędzy 12.

Z której sumy na salarium od jednego poboru łanowego, według konstytucjej sejmu przeszłego przyjętych, p. poborcy zł 124, gr. 15.

Na zapłatę wojsku KJM w konfederacjej brzeskiej[2576] oddał, za wiadomością i atestacją ichm. pp. komisarzów do płacej naznaczonych w Brześciu, zł 12 662 i pieniędzy 9.

Na pogorzenie Węgrowa i Ciechanowca[2577], którego dokumentami autentycznemi próbował przyjętych, p. poborcy ze arendy dwuletniej czopowego zł 600, ostatek przy teraźniejszej liczbie zł 94, gr. 16, pieniędzy 3 oddal do skarbu.

Zaczym pokazuje się z tego porachowania, iż p. poborca z pomienionych poborów triple, i z czopowego dwojga, nic skarbowi nie zostaje. Z którego tedy liczby uczynienia i z pieniędzy oddanych, także i z pozwu na Trybunał piotrkowski na p. poborcę założonego p. poborcę kwituję i wolnym czynię i z potomkami.

Na co dla lepszej pewności podpisałem się ręką własną i pieczęć moję skarbową przycisnąć rozkazałem.

Dan w Warszawie, na sejmie walnym warszawskim, dnia 18 grudnia 1613 r.

Stanisław Warszycki podskarbi koronny.

[2576] Konfederacja brzeska – jedna z trzech konfederacji zawiązanych w 1612 r., po wojnie z carstwem moskiewskim. Tworzyli ją byli żołnierze korpusu Jana Piotra Sapiehy („sapieżyńcy"), którzy mieli kwaterę w Brześciu Litewskim. Marszałkiem związku był Jan Zaliwski. Konfederacja została rozwiązana w XI 1613 r.

[2577] Ciechanowiec miasto prywatne nad Nurcem w ziemi drohickiej, obecnie w pow. wysokomazowieckim woj. podlaskiego.

CLXXIII. List króla Zygmunta III Wazy do Mikołaja Kiszki starosty drohickiego w sprawie poborów ziemi bielskiej, Warszawa, 28 IV 1614 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 18, k. 888. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Jan Brzoska, sługa Adama Leśniowolskiego starosty brańskiego, 6 VI 1614 r. (f. 5 post f. Pentacosten.).*

Zygmunt III, z łaski Bożej król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Urodzonemu Mikołajowi Kiszce[2578] staroście naszemu drohickiemu i, w niebytności, podstarościemu i urzędowi drohickiemu wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska.

Wiernie nam miły.

Dano nam sprawę, iż poddani starostwa naszego brańskiego wydali cale zupełnie pobór według uchwały sejmu przeszłego[2579], jeno rycerstwo smoleńskie skonfederowane[2580] wycisnęło to na nich, że do rąk ich te pobory oddać musieli, na co atestacją im swoję dali. A iż o te pobory już wydane poborca bielski do grodu ich drohickiego turbuje, przeto rozkazujemy w. w. chcąc to mieć, aby od egzekucyi ci poddani o te pobory wolni byli, gdyż tak do komisarzów RP i naszych w Bydgoszczy będących, jako i do rycerstwa tamtego pisaliśmy, aby te pieniądze poborowe zasłużone im potrącane były.

Co wierności waszej dla powinności swej i dla łaski naszej uczynisz.

Dan [w] Warszawie, 28 IV 1614 r., panowania naszego polskiego XXVII, a szwedzkiego XXI.

Sigismundus Rex.

[2578] Mikołaj Kiszka starosta drohicki w l. 1588-1620.

[2579] Konstytucja *Uniwersał poborowy,* przyjęta na sejmie nadzwyczajnym warszawskim 1613 r., VC, t. III, vol. 1, s. 188-189.

[2580] Jedna z trzech konfederacji zawiązanych po wojnie z Carstwem Moskiewskim, Chodzi o konfederację zawiązaną przez żołnierzy garnizonu smoleńskiego (tzw. Smoleńczan), stacjonującą w Bydgoszczy.

CLXXIV. Uniwersał (pierwsze wici) króla Zygmunta III Wazy do szlachty ziemi bielskiej w związku z zagrożeniem tureckim, Warszawa, 23 V 1614 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 18, k. 846-846v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Wojciecha Kossobudzkiego dworzanina JKM, 1 VI 1614 r. (Dominica intra octavas s. Corporis Christi).*

Zygmunt III z łaski Bożej król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie a szwedzki, gocki, wandalski, dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego ziemie bielskiej ludziom, uprzejmie i wiernie nam miłem, łaskę naszą królewską.

Uprzej(mie) i wiernie nam mili.

Upatrując na przeszłym sejmie walnym koronnym[2581] wszytkie stany te niebezpieczeństwa, któremi zewsząd prawie RP jest obtoczona, zgodnie na to się wszyscy zezwolili, aby gdyby co takowego przypadło, czemu by potoczna obrona wydołać nie mogła, pospolitym ruszeniem przy całości ojczyzny, zdrowia, wolności i sławy swej bronili.

Za wzięciem tedy pewnej wiadomości od strażników i urzędników wojennych o złech zamysłach przeciwko nam, państwom naszem cesarza tureckie(g)o[2582], przychodzi się nam uciekać do ostatniego ratunku. Jak nam bowiem dawają znać, że ten poganin uprzątnąwszy domowe swoje trudności i sąsiady, zastanowiwszy przymierza poduszczony poselstwy i używaniem ludzi narodu moskiewskiego, na nas samych moc swą obraca. Już za Dunajem ludzie pod regimentem głównego begleberza [sic] uromelskiego[2583] [sic] na imię wojny [k. 846v] do Polski kupią się i przez Dunaj przechodzą. Wojewoda do tego wołoski[2584] z poruczenia tureckiego wojsko zebrawszy jest pogotowiu, dalszego tylko od Porty rozkazania i wojsk tureckich oczkiwając. A co większa, car prekopski[2585] z wielkiem wojskiem pod Białogrodem[2586], 5 mil tylko od włości koronnech, nie inszem umysłem stanął, jedno aby z tak bliskiego miejsca w państwa nasze za oznajmieniem tureckiem, skąd już mu przyszły janczarskie posiłki, poszedł o czem mieliśmy już pewne, prędkie przestrogi. I teraz świeżo od

[2581] Sejm nadzwyczajny warszawski, 3 XII-24 XII 1613 r, VC, t. III, vol. 1, s. 170-190.
[2582] Ahmed I sułtan Imperium Osmanskiego.
[2583] Damat Ahmed pasza beglerbej Rumelii.
[2584] Stefan Tomsza (Tomșa) II, hospodar Mołdawii.
[2585] Dżanibek Girej chan krymski (car prekopski).
[2586] Białogród nad Dniestrem, miasto na Ukrainie.

w. jmp. Stanisława Żółkiewskiego wojewody kijowskiego, hetmana naszego[2587] dostateczną wzięliśmy wiadomość już w tak ciężkiem i nagłem razie, kędy potoczna obrona nie przemoże do głównech i zwyczajnech, a na przeszłem sejmie namówionych sposobów, udać się przechodzi.

Obwieszczamy tedy u. i w. w. tem listem naszem dawając znać o takiem niebezpieczeństwie a przy tem żądając i napominając, abyście dla miłości ojczyzny, dla sławy swej, dla zatrzymania ojczystych swobód i sławnego wszystkiemu światu imienia polskiego, dla obronienia wiary chrześcijańskiej, do wojennej gotowości jako najrychlej może być, sposabiali się tak, że gdy do tego potrzeba pokaże i drugie oznajmienie nasze przystąpi, gotowech u. i w. w. w domach rozkazanie i obwieszczenie nasze zastało. Tak żebyście zaraz jako za ostatniemi wiciami mogli według powinności stanu rycerskiego przy nas, jako głowie swojej, której odprawiwszy konwokacją z pp. senatory naszemi, według ich rady w osobie naszej do tej potrzeby z odwagą zdrowia naszego stawiemy się na plac przeciwko nieprzyjacielowi stanąć i z nami pospołu o wszystko, to jest każdemu miłego a naprzód o spolną ojczyznę, która wszystkie pociechy w sobie zamyka, potężnie się zastawić.

Ażeby tem prędzej do wiadomości wszystkich to przyszło, napominamy i rozkazujemy starostom naszem i ich namiestnikom, aby ten uniwersał do akt swych wpisali i obwołać w miejscach zwykłech rozkazali.

Dan w Warszawie, dnia 23 miesiąca maja r. P. 1614, panowania naszego polskie(go) XXVII, szwedzkiego XXI.

Sigismundus Rex.

[2587] Stanisław Żółkiewski wojewoda kijowski, w l. !588-1618 hetman polny koronny, potem hetman wielki koronny.

CLXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 17 I 1615 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 17 XI 1614 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 12 II 1615 r. (Druk: ASWL 1572-1632). Uniwersału i instrukcji królewskiej na sejmik ziemi drohickiej nie odnaleziono.

CLXXV/1. Instrukcja dana posłom ziemi drohickiej na sejm, Drohiczyn, 17 I 1615 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 74, k. 606-609. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Szymon Nieciecki. Brak daty oblaty.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo ziemie drogickiej, pro die 17 ianuarii na sejmik partykularny zgromadzone, wysłuchawszy p. posła JKM, ur. p. Stanisława Skiwskiego pisarza ziemskiego mielnickiego[2588] i instrukcyją JKM do niżej opisanych artykułów przystąpiliśmy i posły zgodnie nemine contradicente obraliśmy, ur. [k. 606v.] pp. Kaspra Kosińskiego z Bryków[2589] i Remiasza Skolimowskiego[2590] podstarościego mielnickiego, RP zasłużonych, którym te artykuły poruczamy.

[1]. Naprzód podziękować JKM za staranie i obmyślawanie o dobrem RP.

2. Dobra JKM obnażane i dostojeństwo JKM i RP konstytucyją obwarować.

3. Bezpieczeństwo RP od nieprzyjaciół koronnych: tureckiego, tatarskiego, moskiewskiego i inszech, należć sposób, jako by gotowość była. A konfederacjom zabieżeć i winami obostrzyć.

4. A sprawiedliwość skuteczną i egzekucyją praw prędką, wskrócenie procesów uczynić, żeby jako na ubogiego, na bogatego sposób dochodzenia sprawiedliwości był. Zwierzchność trybunalską i in se subsel[l]ia pokojem asekurować. I gwardyi zabronić i tumultów, podnoszenia chorągwi prywatnech.

5. Poborów paenitus nie pozwalać, w tem limitata potestas. A sposób gotowości namówić, to jest żołnierzem powiatowem ze dwudziestu włók koń, akomodując się prawie i zgodzie inszech województw.

[2588] Stanisław Skiwski pisarz ziemski mielnicki 1600-1621.
[2589] Bryki wieś w ziemi drohickiej. Obecnie w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[2590] Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski podstarości mielnicki, później podsędek mielnicki i podsędek drohicki.

[K. 607] 6. Rozgraniczenie województwa podlaskiego z WKL i innemi województwy reasumować konstytucyją. A procesy extra foru(m) do rozgraniczenia zadzierżeć.

7. Statut Sigismundi Primi 1538[2591] o dygnitarstwach cum cap(ita)nealibus loci eiusdem przed uniją uczyniony, aby na województwo podlaskie rozciągany nie był, według ekscepty krakowskiego województwa a zwyczaju mazowieckiego. A dzierżawy jako dygnitarstwa i insze urzędy zasłużonem RP obywatelom w swojem województwie aby konferowane byli.

8. Z strony kryminałów aby byli sądzone, zgadzać się z inszemi województwy, należć sposób do odsądzenia ich po sejmie.

9. Oznajmić deputaty do Radomia[2592] na wyciągnienie retent poborowych ante annum 16[0]9 i sądy obwarować. A salaria posłom sendomierskiem, którzy byli posłani dla ostrzeżenia dostojeństwa JKM, iż gród zatrzymał i omieszkał asekuracjej, aby było oddane komu należy, iuxta laudum pallatinatus Podlachiae i forum na Trybunał ma zanosić peremptorie.

10. Cła: nowodworskie[2593], zgierskie[2594], kamienieckie[2595], zakroczymskie[2596], płockie, [k. 607v.] fordańskie[2597] znieść i nie wyciągać.

11. Abyśmy na Bugu kto chce na brzegu swem Bugiem mieć, tak żeby nawigacjej żadnego omieszkania nie było. I jeśliby młyn skuta z łaszta jego w czas nie umknął, tedy żadnego hamowania przez to nie czynił sub reffusione damnor(um) forum proscimiori fori castrens(is) permictum tactum.

12. Za jmp. wojewodą mazowieckiem[2598] prosić, aby sprawa jm. [z] naszymi [sprawami] była sądzona. Także sprawę publiczną województwa podlaskiego o rozbicie sejmiku elekcjej deputackiej z p. starostą brańskiem[2599].

[2591] Konstytucja *De incompatibilibus* przyjęta na sejmie walnym w Piotrkowie w 1538 r. VC, t. I, vol. 2, s. 171-172.

[2592] Trybunał Skarbowy Koronny w Radomiu został utworzony przez sejm z 1613 r. i zastąpił wcześniej istniejącą Komisję Skarbową.

[2593] Nowy Dwór (obecnie N. D. Mazowiecki) miasto przy ujściu Narwi do Wisły.

[2594] Zegrze wieś nad Narwią w ziemi zakroczymskiej (obecnie nad jeziorem Zegrzyńskim).

[2595] Kamieńczyk (Kamieniec) miasto u ujścia Liwca do Bugu w woj. mazowieckim. Obecnie wieś w pow. wyszkowskim.

[2596] Zakroczym miasto nad Wisłą w woj. mazowieckim (obecnie pow. nowodworski).

[2597] Fordon (wcześniej Wyszogród) miasto nad Wisłą, siedziba komory celnej (obecnie dzielnica Bydgoszczy).

[2598] Tomasz Gostomski wojewoda mazowiecki. Wcześniej krótko był wojewodą podlaskim.

[2599] Adam Leśniowolski starosta brański. Najbliższy chronologicznie poprzedni sejmik deputacki województwa podlaskiego, który nie wyłonił deputatów na Trybunał w Lublinie, zebrał się 12 IX 1605 r. *Deputaci,* s. 196.

13. Iż majętności ks. jmp. podczaszego WKL[2600] od Kozaków zaporowskich i pułku p. Magdalańskiego[2601], którzy byli na posłudze KJM i RP pod Smoleńskiem[2602], popustoszenia i wielkie skody i zniscenie stało się, mają pp. posłowie instancją uczynić i prosić JKM, aby się skutecznie nagroda stała.

14. Prawa stanu duchownego i prorogatywy aby były w cale zachowane i nowemi prawami pod [k. 608] pretekstem religiej aby nie były wypraszane. A gdzie są dziesięciny wytyczne i pozywają o nie, aby nie połowę, tylko dziesiąty grosz respectu poborów zapłacili. I gdzieby zachodziło cokolwiek przeciwnego na duchowieństwo, aby penitus nie pozwalali.

15. A iż rozgraniczenie zaczęło się od Kodeńca[2603] podlaskiego województwa i część kopców przez komisarze uczyniona, tedy to ma być ważno. A gdzie nie są uczynione, tedy je determinować przez dygnitarze i podkomorze, absenti non obstante.

16. Na potomkach nieboszczyka p. Irzykowicza podkomorzego drogickiego[2604], pp. Młożewscy przeciwko konstytucjej o rozgraniczeniu i przeciwko dekretowi Trybunału lubelskiego extra forum proces niesłusznie naprawiwszy grabieżą otrzymał w Brześciu, gdzie w urzędzie grodzkiem brzesckiem arestowane, które urząd przy sobie zatrzymał. A pp. Młożewscy nie sprawili się o arest, jako byli powinni według dekretu trybunalskiego lubelskiego, stawić się mają, aby te procesy per lucra esse forum zniesione były.

[k. 608v.] 17. Za p. Ręczajskiem[2605], synem nieboszczyka pana warszawskiego[2606] prosić, coby zasłużone ojca swego, konstytucją obwarowane, nieodwłocznie zapłacona była.

18. Za jmp. Stanisławem Piotrowskiem prosić KJM, aby sprawa jego o najazd, przyczynienie szkody, gwałtów, wzięcia sumy 24 000 [złp] od osób niektórych spod chorągwie czerwonej, sądzić raczeł.

19. Za jmp. Dembińskiem podkomorzem mielnickiem[2607], któremu się gwałt i obelżenie stało i znieważenie prawa pospolitego, tak też duchowieństwa, uczyniono rapt córek jm., mają instancją uczynić pp. posłowie, aby ta sprawa na temże sejmie odsądzona była, jako

[2600] Ks. Janusz Radziwiłł.
[2601] Jakub Karol Madaleński (Madaliński) wojski mścisławski.
[2602] Oblężenie Smoleńska przez wojska RP było w latach 1609-1611.
[2603] Kodeń miasto prywatne w województwie brzesklitewskim (obecnie w woj. lubelskim, pow. bialskim).
[2604] Hieronim Irzykowicz podkomorzy drohicki 1596-1613.
[2605] Jan Ręczajski syn Wojciecha i Katarzyny z Olędzkich.
[2606] Wojciech Ręczajski kasztelan warszawski 1575-1590.
[2607] Kacper Dembiński podkomorzy mielnicki 1580-1620.

ta, która na dwóch sejmiech agitowana była a niedoszła. Także i do jm. ks. arcybiskupa[2608] i inszych panów duchownych, aby tego przed JKM poparli.

20. Grabieże, gwałty, najazdy, łupy – prawo obostrzyć.

21. Za jmp. Łukaszem Mleczkiem zasłużonym RP, który nieraz gardłował przy KJM, przyczynić [k. 609] się, aby JKM miłościwie oko nań mieć raczył.

22. Półtory włóki na szpital drogicki nadane, aby byli libertowane od poborów, czynszów, stacyi i wszelakich podatków, gdyż wielce ściążony profit, mają [prosić] pp. posłowie.

23. Za jmp. Krzyczewskiem więźniem moskiewskiem o elibertacyją.

24. Za jmp. Buczyńskiem, aby sprawa jego według przywileju podlaskiego[2609] była sądzona.

25. Ur. Stanisławowi Skiwskiemu pisarzowi mielnickiemu[2610], deputatowi na korekturę i do kompozycjej inter status, dano, że dwu poborów drogickiego i mielnickiego pięćset zł, o co nie może być inkwietowany. Powinności swej jednak dość uczyni jako salarium.

Które to artykuły poruczyliśmy pp. posłom obyczajem wyżej opisanem, jako tem, które-cheśmy wiary i cnoty doznali, nie wątpiąc, że i na pilności nic nie znidzie.

Działo się w Drogiczynie die 17 ianuarii a. D. 1615.

Na co deputaci podpisują się: Wojciech Niemiera[2611] na Ostromęczynie[2612] kasztelan podlaski, starosta mielnicki m.p.

[2608] Wojciech Baranowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.
[2609] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.]*
[2610] Stanisław Skiwski pisarz ziemski mielnicki 1600-1621.
[2611] Wojciech Niemiera starosta mielnicki 1611-1617, kasztelan podlaski 1613-1617, później wojewoda podlaski.
[2612] Ostromęczym wieś w ziemi mielnickiej (obecnie w woj. mazowieckim, pow. łosickim).

CLXXVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 I 1615.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 17 XI 1614 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 12 II 1615 r. (Druk: ASWL 1572-1632). Marszałkiem sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej był Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski. Uniwersału i instrukcji królewskiej na sejmik ziemi bielskiej nie odnaleziono.

CLXXVI/1. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 17 I 1615 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 25-26v. Oblaty dokonano w urzędzie grodzkim brańskim 19 I 1615 r.* [feria secunda in crastino festi s(an)ctae Priscae Virginis a. D. 1613]. *Oblaty dokonali* generosi [*1*] Thomas Rytel[2613], notarius t(er)r(est)ris Bielscen(sis), protu(n)c marschalcus; [*2*] Adam Mieński[2614], subiudex t(er)r(est)ris Bielscen(sis); [*3*] Samuel Wyskowski[2615], [*4*] Martianus Wyszowaty[2616] [...] nomine et ex parte totius nobilitatis ad conventu(m) particulare(m) Branscen(sem) pro die decima septima ianuarii [*17 I*] congregator(um) [*sic*]*;* ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, sygn. 20, s. 1.*

[k. 25] Instrukcja pp. posłom z pewnemi artykuły na sejm walny niniejszy warszawski zgodnie obranym j.m.p. Stanisławowi Skasewskiemu[2617], chorążemu ziemie zakroczymskiej, i j.m.p. Sebestianowi Brzozowskie(m)u[2618] dana.

[*1.*] Naprzód i.m. pp. posłowie K.J.M. podziękować mają more solito za obmyślawanie o bezpieczeństwie ojczyzny.

[*2.*] Z posłami województw[2619] górnych, którzy domawiać bedą się, aby się paktom conventu(m) dosyć stało tym, które jes[z]cze ad exequutio(ne)m nie są przywiedzione, aby się znosili.

[2613] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.
[2614] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2615] Samuel Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Stanisława.
[2616] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.
[2617] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.
[2618] Sebastian Brzozowski, chorąży ziemi bielskiej 1617-1618, syn Aleksandra.
[2619] W oryg.: woiewodzth.

[*3.*] A iż sjemy [*sic*] od recesu sejmów przesłech zaczynane zwykli [*sic*] bywać, przeto i.m. pp. posłowie naszy mają się upomnieć obietnice u K.J.M., że ten sejm nie ma [być] niczem inszem zabawiany, tylko ucieraniem urazów i naprawami egzorbitancjej w ojczyźnie naszej, zaczem żadnych poborów pp. posłom naszem pozwalać nie pozwalamy, które by principem ad bellum offensivu(m) irytować miały.

[k. 25v] [*4.*] Wszelakiej R.P. należy, a mianowicie nam, ludziom wolnym, aby conventus wszelakie [i] zjazdy prawami obwarowane wedlug praw i konstytucjej eo nomine sancitarum przy swej securitat(is) zachowane byli, zlecamy tedy i.m. pp. posłom, aby ante omnia za praecipuu(m) to sobie mieli, aby urazy, któreśmy na sejmiku przesłem drohickim odnieśli K.J.M. przełożyli i prosili, aby ludzie niewinni z powiatu nasze(g)o innocenter inculpati, bedąc sami urażeni, aby byli eliberowani, a autores c[a]edis i obsanguiolationis [*sic*], aby byli karani, o czem panowie posłowie naszy przy sprawie mają dać sprawę dalszą K.J.M.

[*5.*] A przy tym, iż żadnem sposobem inaczej zabieżeć się nie może, aby[śmy] przy prerogatywie o obieranie deputata swego mogli bydź tuti et securi, zlecamy pp. posłom, aby przełożywszy K.J.M. to, co nas potyka, jakie opresje, jakie znieważenia, skądby wielkie motus urość mogły, abyśmy swe(g)o deputata die solita et tempore w Brańsku obierali i swój sejmik osobny mieli, czem się nie deroguje liczbie pp. deputatów podlaskich, gdyż z powiatów mielnickie(g)o i drohickie(g)o jeden, a ze trzech dystryktów powiatu bielskie(g)o jeden będzie, a zabieży się tumultom i violentiu(m) [*sic*] wię[t]szem.

[*6.*] A iż K.J.M. niebezpieczeństwa od Turek, Tatar i [od] Moskwy [oraz] Inflant nam w instrukcjej swej prze[d]łożyć raczył, zlecamy i.m. pp. posłom, aby z pany posłami górnych województw[2620] w tej mierze znosili się, a obaczywszy, co za konsylyja ich i co [k. 26] za remedia w zabieganiu takiem niebezpiecze[ń]stwom będą, aby pilnie uważali (excludendo pobory), a nam autoritate conventus czas w Brańsku na zjachanie się we dwie niedzieli po sejmie naznaczyli, aby wyrozumiawszy, quod expediet R.P., jako synowie koronni, na tym zje[ź]dzie namawiać się o tym będziem, co będzie ex re et commodo R.P., ne quid[2621] eo nomine R.P. detrimenti patiatur.

[*7.*] Na koniec, iż zdało się to nam conveniens pr(aese)ntibus statui R.P., abyśmy i.m. pp. posłom limitatam, a nie absolutam dali potestatem, która się do te(g)o najwiętszej [*sic*] ściągać ma, aby poboru omnino nie pozwalali, które(g)o pozwalać żadnem sposobem nie chcemy i onem de facto pozwolić zakazaliśmy. Przeto zlecamy, aby gdy i.m. byliby rekwirowani albo

[2620] W oryg.: woiewodzth. Po tym słowie w oryg.: aby.
[2621] W oryg.: quit.

zaciągani do poboru, aby się żadnem wymyślnem sposobem zaciągać nie dali, referując się we wszystkiem do zdania i zgody naszej.

Które zdanie i zgoda nasza, aby więtszą moc i robur miała, one rękami deputatów z po[ś]rodku[2622] nas do niech spisania niżej mianowanych podpisać i do akt grodzkich brańskich wnieść zleciliśmy przez j.m.p. Tomasza [Rytela], piszarza ziemskie(g)o bielskie(g)o, marszałka natenczas zgodnie obrane(g)o koła nasze(g)o, przy bytności j.m.p. Krystofa Brzozowskie(g)o[2623], podkomorze(g)o ziemie bielskiej; Adama Mieńskie(g)o, podsędka ziemie bielskiej; Samuela Wyskowskie(g)o, Marcina [*sic*] Wysowate(g)o, deputatów od nas do tych spisania artykułów uprosonych i naznaczonych.

[*1*] [Krzysztof Brzozowski], podkomorzy bielski, reką swą; [*2*] Adam Mieński, podsędek ziemie bielskiej, m(anu) p(ropria); [*3*] Samuel Wyskowski, [*4*] Marcjan Wysowaty m(anu) p(ropria), [*5*] Tomasz Rytel, no(ta)rius t(er)r(est)ris Biel(scensis), marsałek natenczas.

[k. 26v] [*1.*] I w tym niemałe gravamen cierpią pp. posłowie, że ich zwykłe solaria [*sic*] i grzywny nie dochodzą, przeto polecamy i.m. pp. posłom naszem, aby się ich serio upomnieli i upomniawszy dochodzili i dobrali.

[*2.*] Aby koce stronom, a nie j.m.p. sędziemu bielskie(m)u[2624], według dawne(g)o zwyczaju i prawa służyli [*sic*] i konstytucja aby a. 1613[2625] zniesiona była, która insciis nunciis stała się, panom posłom zlecamy.

[*3.*] Commissia pruska aby ad effectum była przywiedziona między Podlaszem, Prusy i Ks(ięstwem) Litewskim, i komisarze byli do te(g)o deputowani, i wina na nich była irogowana ob negligentia eoru(m), pp. posłom zlecamy.

[*4.*] Poborcy powiatu bielskie(g)o a. 1613, którzy czopowe już de suo zapłacili i arendy od komisarzów i podskarbiech otrzymali, aby absq(ue) cuiusvis impedimento dobierali, aby pp. posłowie to konstytucją warowali i starali się o to.

[*5.*] J.m.p. Kasper Dębiński[2626], podkomorzy mielnicki, prosił nas o to, aby sprawa je(g)o sine intermissio[n]e była sądzona, cze(g)o i.m. pp. posłowie poprzeć mają.

[2622] W oryg.: porotku.

[2623] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.

[2624] Melchior (Malcher) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

[2625] *Kocow exakcya*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 138.

[2626] Kasper Dębiński (Dembiński), podkomorzy mielnicki 1580-1620, dworzanin i rotmistrz królewski, syn Walentego, kasztelana krakowskiego.

[*6.*] Rzecz niesłychana, która i Pana Boga, i ludzie obchodzi, eksces Strużewskie(g)o[2627], aby był sądzony, cze(g)o pp. posłowie pilnie poprzeć mają.

[*7.*] Pana Pawła Burzyńskie(g)o dobra je(g)o, które iure legitime trzyma, a jest ich in pacifica posses[s]ione dotychczas, aby in disquisitionem et in dubiu(m) nie byli wokowane postrzec te(g)o i.m. panowie [posłowie] pilnie mają.

[2627] Mikołaj Strużewski, podstarości kleszczelewski ok. 1603-1608, został oskarżony przez jego żonę o rapt i gwałt na jej córce z pierwszego małżeństwa, a jego pasierbicy – AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 18, k. 102-102v.

CLXXVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 X 1615 r.

Szlachta ziemi bielskiej zebrana na sejmiku elekcyjnym wybrała czterech kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego po śmierci Melchiora Kostro: Marcina Brzozowskiego, podstolego podlaskiego; Adama Mieńskiego, podsędka ziemskiego bielskiego; Wojciecha Brzozowskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego brańskiego oraz Adama Domanowskiego, podwojewodziego podlaskiego. Marszałkiem sejmiku był starosta brański Adam Leśniowolski. Król mianował na ten urząd Adama Mieńskiego[2628].

CLXXVII/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Wojciecha Niemiery zwołujący sejmik elekcji kandydatów na sędziego ziemskiego bielskiego, Drohiczyn, 15 IX 1615 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 375 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatował pismo Szymon Łapa, sługa Adama Mieńskiego, podsędka ziemskiego bielskiego, 21 IX 1615 r.* [feria secunda ipso die et festo sancti Matei Apostoli et Evangelistae a. D. mill(esi)mo sexc(entesi)mo quind(ecim)o]. *List opatrzony był odciskiem pieczęci i podpisem kasztelana, a jego treść ogłosił woźny generał koronny Mikołaj Kalinowski* hic in cur(ia) r(e)g(i)a Bran(scensi) ac in circulo civit(atis) Bran(scensis) in praesen(tia) multor(um) h(omi)n(u)m nobil(ium).

[k. 375] Wojciech Niemiera[2629] na Ostromęczynie[2630], etc., kastelan podlaski, starosta mielnicki.

Wszem wobec obywatelom województwa podlaskie(g)o, mem m(iłoś)ciw(em) i łaskawem panom i braciej, oznajmuję, iż po zmarciu niebos[z]czyka p(ana) Malchera Kostro[2631], sędzie(g)o ziemie bielskiej, wakuje natenczas urząd sęstwa ziemie bielskiej. Przeto, aby obywatele ziemie bielskiej jakie(g)o detrymentu i omieskania w rzeczach swych pod czas wakowania tego urzędu nie odnosili, tedy z powinności mej kastelańskiej a na żądanie obywatelów tamecznych, składam czas sejmiku elekcyjej sędzie(g)o bielskie(g)o pro die vigesima sexta octobr(is) [*26 X*] w Brańsku, na który czas abyście sie w.m. według powinności

[2628] *Urzędnicy podlascy*, s. 55, nr 220.

[2629] Wojciech Niemiera, stolnik podlaski 1603-1611, starosta mielnicki 1611-1617, kasztelan podlaski 1613-1617, wojewoda podlaski 1617-1625, syn Hieronima, łowczego podlaskiego.

[2630] Ostromęczyn, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie). Ośrodek dóbr rodu Niemierów.

[2631] Malcher (Melchior) Kostro, sędzia grodzki brański 1579-1588, podstarości drohicki 1589-1593, sędzia grodzki drohicki 1594, sędzia ziemski bielski 1595-1615, syn Jana, brat Baltazara i Piotra.

swej na miejsce pomienione dla obrania sędzie(g)o bielskie(g)o nowe(g)o zjachali. Co rozumiem, że się w.m. natenczas z powności swej na to miejsce stawicie.

Oddawam się zathem przyjaźni w.m., mych m(iłoś)ciwech i łaskawech panów i braciej.

Dat(um) w Drogiczynie die decima quinta septembr(is) [*15 IX*] roku tysiąc sześćset piętnaste(g)o.

Wojciech Niemiera na Ostromęcz(ynie), kastel(an) podl(aski), star(osta) miel(nicki).

CLXXVII/2. Oświadczenie marszałka sejmiku elekcyjnego starosty brańskiego Adama Leśniowolskiego, Brańsk, 14 XII 1615 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 435v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 14 XII 1615 r.* [feria secunda in crastino foesti sanctae Luciae Virginis et Martyris]*, lecz zapiskę umieszczono pośród wpisów z 26 X 1615* [feria secunda ante foestum sanctorum Simonis et Judae Apostolorum proxima a. D. 1615]*, daty obrad sejmiku. Z nieznanych przyczyn została wpisana później, w tym samym dniu, w którym Adam Mieński oblatował swój przywilej na sędziostwo (który nosi datę 28 X 1615)*[2632]*.* ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 2-2v.*

[k. 435v] Coram officio (cuius in locum officii capitaneatus g(e)n(er)osus Samuel Wyskowsky[2633] subdellegatus praesidebat) et actis praesentibus castren(sibus) capitan(ealibus) Branscen(sibus) personaliter comparens g(e)n(er)osus Adam Lesnowolsky[2634] de Obory[2635], cap(ita)neus Branscen(sis), marhsalchus [*sic*] conventus electionis judicis terrestris Bielscen(sis) per totam nobilitatem libere electus existens, palam, publice libereq(ue) recognovit et hanc suam attestationem fecit, quia die hodierna[2636] in loco consueto ecclesiae parochialis Branscen(sis) congregata tota nobilitas terrae Bielscen(sis) et districtus eiusdem terrae, more solito et tempore designato, unanimi consensu totius nobilitatis accedente, in electos pro iudice terrae Bielscen(sis) nominaverant et elegerunt quatuor viros, videlicet generosos Martinum Brzozowsky[2637], subdapiferum Podlachiae; Adamum

[2632] NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 501v-502.

[2633] Samuel Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Stanisława.

[2634] Adam Leśniowolski, starosta brański 1609-1622, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Prokopa, wojewody podlaskiego.

[2635] Obory, wieś w woj. mazowieckim (obecnie pow. piaseczyński). Ośrodek dóbr rodów Oborskich i Leśniowolskich.

[2636] Chodzi o dzień 26 X 1615.

[2637] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

Miensky[2638], subiudicem terrae Bielscen(sis); Albertu(m) Brzozowsky[2639], vicecapitan(eum) castren(sem) Branscen(sem) et iudicem causarum officii; Adamum Domanowsky[2640], vicepallatinum terrae Bielscen(sis), homines probos, bene meritos et hinc muneri idoneos et secundum iuris communis praescriptum aptos, quos S.R.M. praesentant.

[2638] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2639] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.

[2640] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

CLXXVIII. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 1. poł. XII 1615 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała Wojciecha Kostro na posła do kasztelana podlaskiego Wojciecha Niemiery z prośbą o zwołanie sejmiku elekcji kandydatów na podsędka ziemskiego bielskiego[2641].

[2641] Zob. niżej.

CLXXIX. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 26 I 1616 r.

Stanisław Nimiera kasztelan podlaski uniwersałem datowanym w Gródku, 19 XII 1615 r. zwołał sejmik elekcji kandydatów na podsędkowstwo ziemskie bielskie. Szlachta j zebrana na sejmiku wyłoniła czterech kandydatów: Wojciecha Brzozowskiego, podstarościego grodzkiego brańskiego; Adama Domanowskiego, podwojewodziego ziemi bielskiej; Piotra Grajewskiego z Koszewa, Mikołaja Wyszkowskiego, komornika polnego ziemi bielskiej. Marszałkiem sejmiku był Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej. Król mianował na ten urząd Piotra Grajewskiego[2642].

CLXXIX/1. Uniwersał kasztelana podlaskiego Wojciecha Niemiery zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podsędka ziemskiego bielskiego, Gródek nad Bugiem, 19 XII 1615 r.

Rkp. *NGAB f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 507-507v. Oblatę w urzędzie grodzkim brańskim dokonał poseł szlachty ziemi bielskiej do kasztelana podlaskiego Wojciech Kostro, 21 XII 1615* [feria secunda in festo sancti Thomae Apostoli a. D. millesimo sexc(en)t(isi)mo quind(eci)mo]. *List opatrzony był odciskiem pieczęci i podpisem kasztelana, a jego treść ogłosił woźny Jan Malczyk* hic in curia regia Branscen(si) ac in circulo civitatis Br(a)ns(ce)n(sis) in praesentia multorum hominum nobilium.

[k. 507] Wojciech Niemiera[2643] na Ostromęczynie[2644], kastelan podlaski, starosta mielnicki, etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie i.m. panom obywatelom powiatów brańskiego i bielskiego, wiadomo czynię, iż po postąpieniu urodzonego Adama Mi[e]ńskiego[2645], podsędka brańskiego, na sęstwo brańskie [*sic*] wakuje urząd podsędkowski powiatu brańskiego, przeto ja z urzędu swego i powinności swej kastellańskiej, tudzież i za prośbą obywatelów powiatów tych, składam elekcją na ten urząd wzwyż mianowany p(ro) die vigesima sexta ianuarii in a. mill(esi)mo sexcenti(si)mo decimo sexto [*26 I 1616*] prox(ime)[2646] venturo w Brańsku in loco dicto. Napominając przy tym tym

[2642] *Urzędnicy podlascy*, s. 50, nr 151.
[2643] Wojciech Niemiera, stolnik podlaski 1603-1611, starosta mielnicki 1611-1617, kasztelan podlaski 1613-1617, wojewoda podlaski 1617-1625, syn Hieronima, łowczego podlaskiego.
[2644] Ostromęczyn, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie). Ośrodek dóbr rodu Niemierów.
[2645] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2646] W oryg. powtórzenie: prox(im)e.

[*sic*] pisaniem z urzędu mego kastellańskiego j.m.p. starostę brańskie(g)o[2647], a w niebytności je(g)o urzędniki j.m., aby tę elekcją do akt grodzkich przyjąwsy według zwyczaju dawnego rozkazali ją publikować i po parafijach rozesłać, aby snadniej do wiadomości obywatelów powiatów tych przy[j]ść mogła ta elekcja, dla której more solito czterech [k. 507v] de medio sui obrać, a p(ro) confirmatione do K.J.M. posłać potrzeba.

Na co dla lepszej wiary i pewności ręką się swą podpisuję i pieczęć przykładam.

Datt(u)m w Gródku[2648] die decima nona decembr(is) a. MDCXV [*19 XII 1615*].

CLXXIX/2. Oświadczenie Stanisława Skaszewskiego chorążego ziemi bielskiej, marszałka sejmiku elekcyjnego, Brańsk, 26 I 1616 r.

Rkp. *NGAB f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 537v-538 – oblata; w księgach grodzkich brańskich oblatowano 26 I 1616 r.* [feria tertia in crastino foesti Conversionis sancti Pauli Apostoli prox(ima) a. D. 1616]. ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 2v-3.*

[k. 537v] Ad officium et acta pr(aese)ntia castr(e)n(sia) cap(itanea)lia Branscen(sia) personal(ite)r veniens g(e)n(er)osus Stanislaus Skasewsky[2649], vexilifer terrae Zakrocimen(sis), marschalcus conventus election(is) subiudicis terrae Bielscen(sis) a tota nobilitate terrae huius Bielscen(sis) pro die hodierna congregat(a) libere electus, palam, libere, publice ac verbis expressis recognovit et hanc suam attestatio(ne)m fecit, quia die hodierna actus pr(aese)ntis assignatt(a) in loco consueto ecclesia parochial(is) Branscen(sis) congregata tota nobilitas terrae Bielscen(sis) et d(istri)ctuum eiusd(em) terrae, more solito et tempore designato, unanimi consensu totius nobiliat(is) acceden(te), in electos p(ro) subiudice terrae Bielscen(sis) nominaverunt et eleger(un)t g(e)n(er)osos Albertu(m) Brzozowsky[2650], vicecap(ita)neum Brans(ce)n(sem); Adamu(m) Domanowsky[2651], vicepallatin(um) terrae

[2647] Adam Leśniowolski, starosta brański 1609-1622, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Prokopa, wojewody podlaskiego.
[2648] Gródek, wieś nad Bugiem w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. sokołowski, woj. mazowieckie).
[2649] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.
[2650] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2651] Adam Domanowski, podwojewodzi podlaski 1605-1616, podstoli podlaski 1617-1618, poborca ziemi bielskiej, syn Pawła, sędziego grodzkiego brańskiego, brat Leonarda.

Bielscen(sis); Petru(m) Graiewsky[2652] de Kosewo[2653], Nicolaum Wyskowsky[2654], camerarium campestr(em) terrae Bielscen(sis), homines probos, bene meritos, huius muneris idoneos ac secund(um) [k. 538] iuris com(m)unis prescriptum aptos, quos S.R.M. pr[a]esentant.

[2652] Piotr Grajewski, podsędek ziemski bielski 1616-1619, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, stolnika podlaskiego.
[2653] Koszewo, wieś w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. bielski).
[2654] Mikołaj Wyszkowski, komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1609-1619, syn Michała, pisarza grodzkiego brańskiego.

CLXXX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 III 1616 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie, 17 I 1616 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 27 IV 1616 r., sejmiki przedsejmowe na 8 III 1616 r. (ASZCh s. 119). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłami na sejm warszawski Jana Źrobka, cześnika podlaskiego i Marcjana Wiszowatego. Marszałkiem sejmiku był Samuel Wyszkowski.

CLXXX/1. Zeznanie o przyjęciu uniwersału i listów królewskich zwołujących sejm i sejmiki przedsejmowe, Brańsk, 3 II 1616 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 549v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 3 II 1616 r.* [feria quarta in crastino foesti Purificationis Glorisae Virginis Mariae prox(ima) a. D. 1616].

[k. 549v] Ad officium et acta pr(aese)ntia castren(sia) cap(itanea)lia Brans(ce)n(sia) veniens pers(ona)l(ite)r nobilis Paulus Czanieczky, famulus g(e)n(er)osi Alexandri Biedrzicky, cubicularii S.R.M., eidem off(ici)o obtullit in fascicullo l(itte)ras pro conventu particulari d(istri)ctus Bielscen(sis) servien(tes) sigillo S.R.M. obsignat(as) ad official(es) tota(m)q(ue) nobilitatem terrae et d(istri)ctus huius Bielscen(sis) datas, petens easdem per m(inisteria)l(e)m publicatas fieri et ad noticiam tot(ae) nobilitat(is) deduci. Off(iciu)m vero pr(aese)ns easd(em) cu(m) ea reverentia, qua decet suscepit et m(inisteria)l(e)m g(e)n(era)l(e)m Regni honestum Joan(ne)m Kisiel de Bransk ad public(ati)on(em) easd(em) addit.

CLXXX/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 8 III 1616 r.

Rkp. *NGAB f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 626-628. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 16 IV 1616 r.* [feria sexta post dominicam Conductus Paschae prox(ima) a. D. 1616]. *Oblaty dokonali:* g(e)n(er)osi [1] Samuel Wyskowsky[2655], ad pr(aese)ns marsalcus; [*2*] Stanislaus Skasewsky[2656], vexilifer terr[a]e Zakroczimen(sis); [*3*] Albertus Brzozowski[2657], vicecap(i)t(ane)us Branscen(sis); [*4*] Sebestianus Brzozowski[2658] [...]

[2655] Samuel Wyszkowski, syn Wojciecha, sędziego ziemskiego bielskiego, brat Baltazara, chorążego ziemi bielskiej i Stanisława.
[2656] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.
[2657] Wojciech Brzozowski, podwojewodzi podlaski ok. 1583-1598, podstarości i sędzia grodzki brański 1596-1622.
[2658] Sebastian Brzozowski, chorąży ziemi bielskiej 1617-1618, syn Aleksandra.

nomine et ex parte toci(us) nobilitatis ad conventu(m) particulare(m) Branscen(sem) pro die octava Marcii [*8 III*] congregatoru(m)**.** ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 3-3v.*

[k. 626] Instrukcja panom posłom z pewnemi artykuły na sejm walny niniejszy w zgodzie obranym i.m. panom Janowi Źrobkowi[2659], cześnikowi podlaskiemu, i panu Marcjanowi Wyszowatemu[2660] dana.

[*1.*] K.J.M. na[j]przystojniej podziękować za obmyśliwanie i przestrogę do zabieżenia niebezpieczeństwom zewsząd, jako widziemy, na ojczyznę następującem. Co pochodzi [ze] zwykły miłości ojcowski K.J.M. a dobrodzi pański [*sic*] ku nam i państwom sobie do rządu i władzej od Pana Boga podanej [*sic*].

[*2.*] Jeśli poganie to rozumieli, ut fiat ab Jove principiu(m), tem więcej ludziom chrześci[j]ańskiem czynić [tak] potrzeba, aby od Pana Boga, źrzódła wszelakie(g)o dobra, wszytko zawsze zaczynali, przetoż jako zawsze przedtem województwo [*sic*] [nasze] i z wiela inszych województw przy starożytnej powszechny katolicki[2661] [*sic*] wierze stojąc przeciw wymyślony za czasów naszych nies[z]częsliwych nowej konfederacji[2662] tam in privatis, qua(m) in publicis conventib(us) protestowali się i dysponowali, nie chcąc jej nigdy dopus[z]cić, tak i teraz pp. posłom naszem pilnie zlecamy i za najpierwszy artykuł mieć chcemy, aby na sejmie przeciw jakiemkolwiek wniesieniom, którą [*sic*] by starożytną wiarę powszechną katolicką urazić i prawa kościołów Bożych i duchownych in dubiu(m) wokować i wątlić miały protestowali się i oponowali, broniąc te(g)o i nie dopus[z]czając[2663], aby insemi materiami i kwestiami, które by nie były w instrukcji i propozycji K.J.M., a novitates jakie za sobą zaciągały, sejmu sprawom R.P. bardzo potrzebne(g)o nie bawiono i nie zwłaczano. Więc i te(g)o pilno postrzegać będą, aby powaga sejmowa, ustawa i dekreta [*sic*] sejmowe w swej wadze, a dostojeństwo J.K.M. i autoritas Senatus cale i nienaruszenie zostawali [*sic*].

[*3.*] Co się tknie instrukcji J.K.M., bacząc na tak wielkie i gwałtowne zewsząd niebezpieczeństwa koronne, tak i strony poparcia wojny i prowadzenia Królewicza j.m.[2664] do Moskwy dawamy plenaria(m) [k. 626v] facultate(m) i.m. pp. posłom naszem, aby z inszemi i.m. pp. posły górnemi taki sposób wynaleźć mogli na tem sejmie, jakoby obrona

[2659] Jan Źrzobek (Źrobek), poborca ziemi bielskiej, cześnik podlaski ok. 1614-1625.
[2660] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.
[2661] Po tym słowie w oryg.: w.
[2662] Chodzi o konfederację warszawską 1573 r.: *Confoederatio generalis Varsaviensis*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 306-307.
[2663] W oryg.: dupusczając.
[2664] Władysław IV Waza (1595-1648) – król polski i wielki książę litewski 1633-1648, syn króla Zygmunta III.

niebezpieczeństw koronnych bez ucisku ubogich ludzi opatrzyć[2665] się mogła. A jeśliby przysło do jakich poborów, tych my żadnem sposobem pozwolić nie chcemy i pp. posłom naszem pozwalać omnino zakazujemy, gdyż kwarta przez dwie lecie zatrzymana może sufficere do zabieżenia niebezpieczeństw ukrainnych. Jednakże jeśliby insze wszytkie województwa unaminiter mieli [*sic*] się zgodzić na jaki pobór, tedy pp. posłowie naszy mają to do nas, braciej, referować i zaraz vigore eiusd(em) conventus sejmik we dwie niedzieli po sejmie nam do Brańska przynieść, sami tam poboru żadne(g)o nie pozwalając. Na którem to sejmiku my wszyscy przypatrzywszy się zgodzie inszych województw i co będziem rozumieli convenire praesenti statui R.P. pozwalamy, w czem pp. posłom de plano limitat(e)m potestatem dajemy.

[*4.*] A iż za niedo[j]ściem sejmu takroczne(g)o i niewzięciem efektu swe(g)o wielum egzorbitancja(m) i urazam [*sic*] naszem nie dosyć [się] stało, tedy to pp. posłowie naszy zarówno z inszemi an(te) o(mn)ia starać się mają, aby wszystkie prawa i wolności w swą klubę wprawione byli i wakancje wszytkie według prawa i zwyczaju dawne(g)o aby na początku sejmu rozdane byli [*sic*].

[*5.*] Tego też pp. posłowie postrzegać mają i stąd wielkie incommoda R.P. przychodzą, że pp. posłowie naszy w konsultacyjach swych [z]ahamow(an)i [*?*] i uciskani[2666] bywają, przestrzegać tego mają, aby żaden, kto nie będzie posłem, w izbie poselski [*sic*] przy namowach [i] konsultacji nie był.

[*6.*] Przy tem, iż żadnem sposobem zabieżeć [się] nie może[, abyśmy w] przyrogatywie [*sic*] obierania deputata swego mogli bydź tuti et securi, zlecamy pp. posłom, aby przełożywszy K.J.M. to, co nas potyka, jakie opresje, jakie znieważenie, skądby wielkie motus urość mogli [*sic*], abyśmy swego deputata die solito et tempore w Brańsku obie-[k. 627]-rali i swój sejmik osobny mieli. Czym się nie dyryguje lidzbie [*sic*] pp. deputatów podlaskich, gdyż z powiatu mielnickiego i drogickiego jeden, a u nas ze trzech dystryktów powiatu bielskie(g)o jeden będzie, a zabieży się tumultam i wiolencja(m) więczem [*sic*], co już cierpi nasz powiat bielski przez lat kilka, że jes[z]cze swe(g)o deputata nie mamy.

[*7.*] Konstytucja a. 1613 o kocach[2667] aby była elucydowana tak, żeby się na województwo podlaskie przeciwko dawne(m)u prawu i statutowi a. 1523[2668], a do tego i dawne(m)u

[2665] W oryg. upatrzyć.
[2666] W oryg.: ucziskami.
[2667] *Kocow exakcya*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 138.
[2668] *Formula processus iudiciarii...*, [w:] VC, t. 1, vol. 1, s. 396.

przeciwko zwyczajowi tameczne(m)u województwa nie ściągali, gdyż się to stało insciis nunciis tego województwa.

[*8.*] Komisja pruska aby do efektu była przywiedziona strony rozgraniczenia między Podlaszem i Prusy, i Mazowsza [*sic*], także rozgranicenie województwa podlaskiego z W.Ks.L. i innemi województwy i re[a]sumować konstytucją[2669], komisarze in pari numero tak z Podlasza, jako i z W.Ks.L. naznaczyć et su(pe)r absentes poenę interponować, a procesy extra foru(m) otrzymane do rozgraniczenia zadzierżeć. O co i.m. pp. posłowie z inszemi pp. posłami tegoż województwa starać się mają.

[*9.*] Okazowanie, jeśliby zgodnie stanęło, mie[j]sce onemu solito more pod Sarażem[2670], a nie pod Drogiczynie[m] [*sic*] aby było.

[*10.*] Sól aby według dawnych praw i konstytucjej a. 1613[2671] do Drogiczyna od żupników była dodawana sub paen(am) in constitution(e) mianowaną, a jeśliby tej nie dostało, tedy aby pruski [*sic*] soli było wolne używanie, jako i Litwie, absq(ue) ullo impedimen(to).

[*11.*] Toteż pp. posłowie aby się w to włożyli, jakoby lidzba z j.m.p. podskarbiem koronnem[2672] wiejcej [*sic*] zwłoczona nie była, a na tem sejmie doskonały efekt swój wzięła.

[*12.*] Iż się to fato stało, że panowie urzędnicy ziemscy [k. 627v] teraźniejszy dla choroby j.m.p. pisarza ziemskie(g)o[2673] na pozycyi przysiąć nie mogli, tedyśmy to poruczyli i.m. pp. posłom naszym prosić J.K.M., aby się takie mediu(m) nalazło, iż trybunał nie dochodzi województwa podlaskiego, a księgi ziemskie są zawarte, aby otworzone byli.

[*13.*] Za prośbą pp. obywatelów ziemie bielski parafii kobyleński[2674] [*sic*], która dotychczas sądzona bywała w Sarażu, dla nieprzebezpiecznego przejazdu na rzece Lizie[2675] prosić K.J.M. pp. posłowie[2676] mają, aby ta parafia w Tykocinie[2677] sądzona była, odsądziwszy wszytkie insze parafie.

[2669] Chodzi zapewne o konstytucję z 1611 r.: *Rozgraniczenie wojewodztwa podlaskiego z Wielkim Księstwem Litewskim*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 27.

[2670] Saraż, właśc. Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.

[2671] *O soli woiewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 132.

[2672] Stanisław Warszycki, podskarbi wielki koronny 1610-1616, wojewoda podlaski 1616-1617, dworzanin królewski, starosta warszawski, kobryński i osiecki.

[2673] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

[2674] Parafia p.w. św. Stanisława w Kobylinie-Borzymach.

[2675] Liza, rzeka, lewy dopływ Narwi.

[2676] Po tym słowie w oryg. powtórzono: prosić.

[2677] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.

[*14.*] Prosić pp. posłowie naszy mają J.K.M., aby sprawa ks(iędza) plebana kobyleńskie(g)o[2678] z pany Makowskiemi[2679] była sądzona na teraźniejszem sejmie sine intermis[s]ione za eksces wiolacji kościoła kobyleńskiego i znieważenie domu Boże(g)o i sakramentów okrwawienie, i zranienie pewnych osób tamże w kościele, zaczem kilka kościołów zamknionych.

[*15.*] O to też pp. posłowie pilno starać się mają, aby [ze] starostwa drogickie(g)o obnażone(g)o jurgielt pana Kochanowskie(g)o był zniesiony i pars kwarty z tej przyczyny, że wieś Skiwy[2680] odesła p(anu) pisarzowi mielnickie(m)u[2681] za daniną K.[J.]M. iure perpetuo, byli zniesione.

[*16.*] Sprawa p(ani) Mieleskowej o rapt z Pawłem Konieckiem aby na tem sejmie sądzona była, o to pp. posłowie prosić mają K.J.M.

[*17.*] Wiedząc też to bydź rzecz słusną, że obywatele pruscy mając skody niemałe od ludzi Karwackie(g)o[2682] tej krzywdy swojej i skód ms[z]cząc się na obywatelach parafii rajgrocki[2683] [*sic*], częścią imieniem osób stanu ślacheckie(g)o [w]s[z]czynaniem prywatnem, częścią też mandaty na sejm przed sąd J.K.M., molestowano, przeto[2684] pp. posłom zlecamy, aby o niewinnościach ich dostatną [*sic*] sprawę dali J.K.M.

[*18.*] Dobra p(ana) Pawła Burzyńskie(g)o, które iure l(egi)t(i)mo trzyma i jeśli in[2685] pacifica et continua pos[s]essione dotychczas, aby in disquisicionem ampli(us) nie byli wotowane [*sic*].

[*19.*] A iż za przesłe(g)o sejmu srogą egzekwucją na wielu ludziach rycerskich[2686] w konfederacji będących wiele się złego stało, porucyliśmy [k. 628] pp. posłom naszem, aby o to prosili K.J.M., aby więcey ci ludzie nie byli turbowani.

[2678] Wojciech Skwarek Gąssowski, pleban kobyliński ok. 1616-1649.

[2679] O tym zob. Ł. Gołaszewski, *Konflikty o dziesięciny w dawnej Rzeczypospolitej. Aspekty prawne i społeczne na przykładzie parafii Kobylin na przełomie XVI-XVII wieku*, praca doktorska napisana pod kierunkiem dr hab. A. Moniuszki na Wydziale Prawa i Administracji Uniwerystetu Warszawskiego, Warszawa 2021, s. 230-233.

[2680] Skiwy, wieś w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie Skiwy Duże i Skiwy Małe, pow. siemiatycki). W XVI-XVII w. część wsi należała do dóbr królewskich starostwa drohickiego, pozostała część stanowiła gniazdo rodu Skiwskich.

[2681] Stanisław Skiwski, pisarz ziemski mielnicki 1600-1621.

[2682] Jan Karwacki, samozwańczy dowódca oddziałów dawnych konfederatów w latach 1614-1615, zob. E. Kalinowski, *Z dziejów elearów polskich – Idzi Kalinowski*, cz. 1: *Od Moskwy do Chocimia*, [w:] *Studia nad staropolską sztuką wojenną*, t. 4, red. Z. Hundert, J. J. Sowa, K. Żojdź, Oświęcim 2015, s. 49-54.

[2683] Parafia p.w. Narodzenia NMP w Rajgrodzie.

[2684] W oryg. po tym słowie: J.K.M.

[2685] W oryg.: im.

[2686] Chodzi o wyroki zapadłe na sejmie warszawskim 1615 r., zob. E. Kalinowski, *Z dziejów elearów*, cz. 1, s. 52.

[*20.*] Mies[z]czanie bielscy i brańscy aby przy swych przywilejach, które mają od królow, panów swych, na czopowe, łanowe i sosowe, aby przy tych przywilejach swych in toto byli zachowani i o to wiejcej [*sic*] turbowani nie byli, zachowawszy in toto resty przesłych poborców.

[*21.*] Sprawa Kadłubowski[ch] z j.m.p. starostą brańskiem[2687] aby na tem sejmie w niej finalis decezja [*sic*] była pp. posłowie naszy prosić mają.

[*22.*] A iż się temi czasy siła złych pieniędzy jawiło prosić J.K.M. zl[e]ciliśmy to pp. posłom naszem, aby się te(m)u zabieżało i p[o]ena na takich ustawiona była.

[*23.*] A iż most złotoriejski[2688] do tego czasu był naprawiony, teraz przez powodzie wielkie jest zniesiony, a dotąd jes[z]cze nie naprawiony, porucyliśmy to pp. posłom prosić J.K.M., aby ci, którzy powinni to naprawować, denuo [go] restaurowali.

Która to zgoda nasza, aby w[i]ętszą moc i robor [*sic*] miała, onę rękami deputatów z pośrodka nas do niech spisania niżej mianowanych podpisać i do akt grodzkich brańskich wwieść zl[e]ciliśmy przez j.m.p. Samuela Wyskowskiego, marszałka natenczasz zgodnie obrane(g)o koła nasze(g)o, przy bytności i.m. pana Stanisława Skaszewskie(g)o, chorążego[2689] zakroczymskie(g)o; Woyciecha Brzozowskie(g)o, podstarościego brańskie(g)o; Sebestiana Brzozowskiego, deputatów od nas do tych spisania uprosonych i naznaczonych.

[2687] Adam Leśniowolski, starosta brański 1609-1622, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Prokopa, wojewody podlaskiego.
[2688] Most na rzece Narwi we wsi Złotoria w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki).
[2689] W oryg.: chorozego.

CLXXXI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1616 r.

Sejmik odbył się w obecności m.in. Stanisława Warszyckiego wojewody podlaskiego 9vide niżej, podpis pod uniwersałami zwołującymi sejmiki elekcyjne ziemi bielskiej). Deputatami do Trybunału Koronnego zostali wybrani: Grzegorz Grot podsędek mielnicki i Hieronim Skolimowski podstarości mielnicki (Deputaci, s. 262).

CLXXXII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 X 1616 r.

Sejmik zebrał się w celu wybrania kandydatów na pisarstwo ziemskie bielskie. Nie wyłoniono ich jednak „przez niezgodę jakąś obywatelów tamecznych ziemie bielskiej”.

CLXXXII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na pisarza ziemskiego bielskiego, Drohiczyn, 12 IX 1616 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 814v-815. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Szymon Łapa, sługa Adama Mieńskiego, sędziego ziemskiego bielskiego, 26 IX 1616 r.* [f(e)r(i)a s(ecun)da ante foestum sancti Mathaei Apostoli prox(ima) a. D. 1616]. *List opatrzony był odciskiem pieczęci i podpisem wojewody, a jego treść ogłosił woźny generał koronny Jan Kisiel z Brańska* hic in curia r(e)g(i)a Bra(n)s(ce)n(si) et circulo civitat(is) huius Branscen(sis) ecclesiaq(ue) parochiali in pr(aese)ntia multor(um) hominu(m), tum gratia expediendar(um) causar(um) alior(u)mq(ue) negocio(ru)m, qua(m) etia(m) in ecclesia p(rae)fat(a) oca(sio)n(e) congregatoru(m).

[k. 814v] Stanisław Warsycki[2690], wojewoda podlaski, warsawski, kobryński, osiecki, etc. starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a osobliwie i.m. panom urzędnikom i wsytkim obywatelom ziemie bielskiej, oznajmuję, iż po ze[j]ściu z tego świata niegdy urodzonego j.m.p. Tomasa Rytela[2691], pisarza ziemskie(g)o bielskiego, sprawy potrzebne urzędowi temu należące [k. 815] do chluby [*sic*] swej przywiedzione i sprawiedliwość egzekwowana bez niemałej skody obywatelów tamecznych bydź nie może, tedy ja, za żądaniem i instancją i.m. panów obywatelów idąc, z powinności swej na obranie nowego pisarza składam jem czas i dzień na zwykłem miejscu w Brańsku vigesima(m) quarta(m) diem mensis octobris [*24 X*]. Przeto upominam urząd grodu brańskiego, aby ten czas elekcjej sposobem zwykłem w parafijach powiatu wsytkiego, żeby tem prędzej do wiadomości przjść mogło, publikować rozkazał.

Na co dla lepsej pewności podpisałem się ręką własną i pieczęć moję przycisnąć rozkazałem.

[2690] Stanisław Warszycki, podskarbi wielki koronny 1610-1616, wojewoda podlaski 1616-1617, dworzanin królewski, starosta warszawski, kobryński i osiecki.
[2691] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

Datu(m) w Drohiczynie na sejmiku obierania deputatów die duodecima septembris roku M.D.C. sesnastego [*12 IX 1616*].

Stanisław Warsycki, wojewoda podlaski, m(anu) p(ro)p(ri)a.

CLXXXIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 XI 1616 r.

Sejmik zebrał się w celu wybrania kandydatów na podkomorstwo bielskie. Nie wyłoniono ich jednak „przez niezgodę jakąś obywatelów tamecznych ziemie bielskiej”.

CLXXXIII/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na podkomorzego ziemi bielskiej, Drohiczyn, 12 IX 1616 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 815v. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Szymon Łapa, sługa Adama Mieńskiego, sędziego ziemskiego bielskiego 26 IX 1616 r.*
[f(e)r(i)a s(ecun)da ante foestum sancti Mathaei Apostoli prox(ima) a. D. 1616]. *Uniwersał opatrzony był odciskiem pieczęci i podpisem wojewody, a jego treść ogłosił woźny generał koronny Jan Kisiel z Brańska* hic in curia regia Branscen(si) et circulo civitatis huius Branscen(sis) ac in ecclesia parochiali Brans(censis) in pr(aese)ntia multor(um) hominu(m), tam gratia expediendar(um) causar(um) alior(um)q(ue) negotior(um), qua(m) etia(m) in eccl(esi)a p(rae)fata oca(sio)n(e) congregat(orum).

[k. 815v] Stanisław Warsycki[2692], wojewoda podlaski, warsawski, kobryński, osiecki, etc. starosta.

Wsem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a osobliwie i.m. panom[2693] urzędnikom i wsytkim obywatelom ziemie bielskiej oznajmuję, iż po ze[j]ściu z tego świata niegdy urodzonego j.m.p. Chrystofa Brzozowskiego[2694], podkomorzego bielskiego, sprawy potoczne urzędowi temu należące do chluby [*sic*] swej przywodzone i odprawowane[2695] bez niemałej skody obywatelów tamecznych bydź nie może [*sic*], tedy ja, za żądaniem i instancyją i.m. panów obywatelów idąc, z powinności na urząd swój włożonej na obranie inszego podkomorzego składam im czas i dzień na zwykłem miejscu w Brańsku octavam mensis Nove(m)bris [*8 XI*]. Przeto upominam urząd grodu brańskiego, aby ten czas elekcjej sposobem zwykłem w parafijach powiatu wsytkiego, żeby tem prędzej do wiadomości przyjść mogło, publikować rozkazał.

[2692] Stanisław Warszycki, podskarbi wielki koronny 1610-1616, wojewoda podlaski 1616-1617, dworzanin królewski, starosta warszawski, kobryński i osiecki.
[2693] Po tym słowie w oryg. powtórzono: panom.
[2694] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2695] W oryg.: odprawowanie.

Na co dla lepsej pewności podpisałem się ręką własną i pieczęć moję przycisnąć rozkazałem.

Datum w Drohiczynie na sejmiku obierania deputatów die duodecima septembris roku M.D.C. sesnastego [*12 IX 1616*].

Stanisław Warsycki, wojewoda podlaski, m(anu) p(ro)p(ri)a.

CLXXXIV. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 I 1617 r.

Szlachta ziemi bielskiej wybrała kandydatów na podkomorzego ziemi bielskiej: Marcina Brzozowskiego podstolego podlaskiego, Stanisława Taruszę, Samuela Wyszkowskiego i Stanisława Skaszewskiego chorążego ziemi zakroczymskiej oraz kandydatów na pisarza ziemi bielskiej: Krzysztofa Brzozowskiego, Jana Mieńskiego pisarza grodzkiego brańskiego, Adama Domanowskiego i Wojciecha Kostro. Marszałkiem sejmiku był Adam Leśniowolski starosta brański. Król mianował na urząd podkomorzego Marcina Brzozowskiego[2696]*, a na pisarza – Krzysztofa Brzozowskiego, syna tegoż Marcina*[2697].

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 4-4v.*

CLXXXIV/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Stanisława Warszyckiego zwołujący sejmik elekcji kandydatów na pisarza i podkomorzego ziemi bielskiej, Danków, 26 XI 1616 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 30, k. 1056v. Oblaty dokonali w urzędzie grodzkim brańskim Paweł i Wojciech Dzierżkowie 20 XII 1616 r.* [faeria tertia ante faestum sancti Thomae Ap(os)t(o)li p(roxim)a 1616]. *Uniwersał opatrzony był odciskiem pieczęci i podpisem wojewody, a jego treść ogłosił woźny generał koronny Stanisław Zdrodowski* in p(raese)ntia toti(us) nobilitat(is) p(ro) ter(mini)s pr[a]esen(tib)us congregat(ae).

[k. 1056v] Stanisław Warsycki[2698], wojewoda podlaski, warsawski, kobryń(ski), osiecki, etc. starosta.

Wsem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie i.m. pp. urzędnikom i wsystkim obywatelom ziemie bielskiej województwa podlaskiego oznajmuję, iż po ze[j]ściu zmarłych z tego świata niegdy urodzonych i.m. pp. to jest: urodzonych pp. Krystofa Brzozowskiego[2699], podkomorzego; Tomasa Rytela[2700], pisarza ziemie bielski [*sic*], urzedników ziemskich, acz żeśmy byli wydali uniwersały moje różne na obadwa urzędy ziemskie, to jest: na podkomorski i pisarski ziemski bielskie urzędy i czasy różne, to jest: na podkomorski w Brańsku octava mensis novembr(is) [*8 XI*] a pisarski vigesima quarta men(sis)

[2696] *Urzędnicy podlascy*, s. 48, nr 127.
[2697] Tamże, s. 44, nr 85.
[2698] Stanisław Warszycki, podskarbi wielki koronny 1610-1616, wojewoda podlaski 1616-1617, dworzanin królewski, starosta warszawski, kobryński i osiecki.
[2699] Krzysztof Brzozowski, podczaszy podlaski 1578-1580, podkomorzy ziemi bielskiej 1580-1616, syn Teofila, podkomorzego ziemi bielskiej.
[2700] Tomasz Rytel, pisarz ziemski bielski 1595-1616, poborca ziemi bielskiej, syn Stanisława, brat Andrzeja, poborców ziemi bielskiej.

octobr(is) [*24 X*] roku teraźniejszego złożyły [*sic*] i naznaczyli, na który sami osobą swą i bracia województwa podlaskiego a ziemie bielski [się] stawili (lecz iż quoda(m) fato przez niezgodę jakąś obywatelów tameczny[ch] ziemie bielski obiedwie elekcje urzedników ziemskich wyży [*sic*] pomienionych stanąć nie mogły). Przeto, że sprawy potoczne urzędowi temu należące do chluby swy [*sic*] przywodząc i sprawiedliwość obywatelów tamecznych tym prędzej aby była egzekwowana, ja za instancją i.m. panów obywatelów ziemie bielskiej z powinności urzędu mego wojewodzego na obranie znowu nowych urzędników ziemskich podkomorzego i pisarza ziemskich bielskich składam inszy czas i dzień na zwykłem mie[j]scu w Brańsku pro die quinta mensis ianuarii in a. D. mill(esi)mo sexcent(isi)mo decimo septimo [*5 I 1617*] [i] naznaczam, dogadzając i kostom, i trudom obywatelów tameczny ziemie bielski niepotrzebnem, gdyż za jednem zaciągiem i zjazdem obiedwie ele(k)cyje odprawić się porządnie mogą, przykłade(m) inszych województw. Przeto napominam i obwies[z]czam niniejszym uniwersałem mojem z powinności mojej urząd grodzki brański, aby ten czas ele(k)cyi obudwu urzędników sposobem zwykłem w parafiach ziemie wszystki bielski, żeby tym prędzej do wiadomości obywatelów tamecznych przyjść mogło, publikować przez woźnego rozkazał.

Na co dla lepsej wiary i powinności reką swą własną niniejszy uniwersał podpisałem i pieczęć moję przycisnąć rozkazałem.

Dan w Dankowie[2701] dwudziestego sóstego dnia listopada r. P. M.D.C. sesnastego [*1616*].

Stanisław Warsycki, wojewoda podlaski, ręką swą m(anu) p(ro)p(ri)a [*sic*].

CLXXXIV/2. List Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego, do Krzysztofa II Radziwiłła, Warszawa, 10 I 1617 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 1534, s. 13-14 – oryginał.*

[s. 13] Za tak wielk[i]e, miłościwe prawie, łaski, które W.Ks.M., p.m. i dobrodziej miłościwy[2702] pokazować mi, a śmiele rzekę, że mimo żadne zasługi moje, raczysz, uniżenie i wielce dziękuję [...]. Nie tylkoś mię W.Ks.M. ratował i ozdobił łaską swą pańską w Brańsku u braci, dworu i ludzi swych rycerskich posławszy, abym w przeciępwzięciu [*sic*] swym snadniejszy brał efe(k)t nad wolą i przeskodę malevolorum, ale i u dworu J.K.M. wielceś w

[2701] Danków, wieś i zamek w ziemi wieluńskiej woj. sieradzkiego (obecnie pow. kłobucki, woj. śląskie), od końca XVI w. siedziba rodu Warszyckich.

[2702] Krzysztof II Radziwiłł (1585-1640), hetman polny litewski 1615-1635, kasztelan wileński 1633, wojewoda wileński 1633-1640, hetman wielki litewski 1635-1640, starosta żyżmorski, bystrzycki, sejwejski, poszerwiński, czeczerski.

zachowaniu zalecić raczył. Bo nimem ja się z elekcjej zgodnej wrócił, już pilne uszy wszystkich żem zastał, żem primarie życzliwością i ratunkiem, asystencją W.Ks.M. kandydatem od braci obrany na elekcjej. [s. 14] [...]. Dziękuję tedy i po wtóre W.Ks.M., p. m. i dobrodziejowi miłościwemu, za oświadczenie w tym takiej łaski i dobroczynności. A dziękuję pospołu i z ojcem[2703] mojem dobrodziejem, bo spólnie tej pociechy zażywamy i spólnie za życzliwością W.Ks.M. a miłością braci elektami obrani, spólnie i wraz łaskę J.K.M. odnosiem, p(an) ociec podkomorzem, ja pisarzem ziemstwa bielskiego zostawszy.

[2703] Marcin Brzozowski, podstoli podlaski 1580-1616, podstarości brański 1591-1596, starosta brański 1596-1609, podkomorzy ziemi bielskiej ok. 1617-1620.

CLXXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 I 1618 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 26 X 1617 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 13 II 1618 r., termin sejmików przedsejmowych wyznaczając na 2 I 1618 r. (ASZCh, s. 228). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego[2704] *i Jana Mieńskiego pisarza grodzkiego brańskiego. Marszałkiem był Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

CLXXXV/1. Protestacja złożona przeciwko marszałkowi sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej z powodu niewpisania do akt grodzkich instrukcji danej posłom, Brańsk, 3 I 1618 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 31, k. 465-465v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 3 I 1618 r.* [feria quarta post faestum Circumcissionis Christi Domini a. eiusdem 1618].

[k. 465] Coram officio (cui in locum officii notariatus nobilis Valentinus Wyszynsky[2705], subdelegatus, praesidebat) et actis praesentib(us) g(e)n(er)osus [*1*] Joannes Miensky[2706], notarius loci hui(us), et nobiles [*2*] Clemens Proszynski, [*3*] Georgius Zalesky[2707], [*4*] Simon Krasowsky suo et aliorum incolarum nominibus solen[n]iter prot(esta)ti sunt contra g(e)n(er)osum Stanislau(m) Skaszewsky[2708], vexiliferum Zakorczymen(sem), marsalcu(m) conventu[s] particular(is) Branscen(sis) pro eligend(o) nuntiis ad conventu(m) g(e)n(er)alem Warsawien(sem) die secunda ianuarii [*2 I*] iux(ta) lit[t]eras S.R.M. assignata [et] constituta, quia ipse iux(ta) usum et consuetudinem antiquum hui(us) districtus Branscen(sis) et terrae Bielscen(sis), qua pro lege observati, nec articulos conventus particular(is) in loco consueto ec[c]lesiae Branscen(sis) unanimi consensu com(m)utatos et ipsi ad inscribendu(m) concreditos porrexit, nec etiam nuntios [k. 465v] in eodem conventu particular(i) ellectos, inter quos unus protestans sponte erat electus, ad actu(m) officii pr(aese)ntis, ut ius docet et usus obtinuit, ex debito officii sui marsalci eiusdem conventus electi praesentavit, non tantum in gravamen et vilipendiu(m) protestantiu(m) nonnulloru(m) incolaru(m) ac iuris et usus public[a]e, tam et conventus totius particular(is) confusio(ne)m, magis privatis, quam publicis negotiis et periculis R.P. imminentib(us) facien(do), prot(es)tando si et inquantum post hoc

[2704] J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 265, zob. VC, t. 3, vol. 1, s. 230.
[2705] Walenty Warel Wyszyński, podpisek grodzki brański ok. 1609-1618, pisarz grodzki brański 1622-1630,
[2706] Jan Mieński, pisarz grodzki brański 1614-1617, poborca ziemi bielskiej.
[2707] Jerzy Zaleski, podpisek grodzki brański ok. 1613-1616.
[2708] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.

temp(ore) praesentatio praemissorum extra consuetudinem porrigeret(u)r, nullitatis vicis caenseri debet.

CLXXXVI. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 10 IX 1618 r.

Nieznane są nazwiska deputatów wybranych do Trybynału Koronnego (Deputaci, cz. 1, s. 275). Sejmik odbył się. Wydana została atrstacja szlachectwa Jerzego Kostro (vide: Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 14 IX 1620 r.).

CLXXXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 (?) XII 1618 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 25 X 1618 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 22 I 1619 r., sejmiki przedsejmiowe na 11 XII 1618 r. (ASZCh, s. 127). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego oraz Samuela Wyszkowskiego. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 7v.*

CLXXXVIII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 1. poł. 1620 r. (?).

Szlachta ziemi bielskiej wybrała czterech kandydatów na urząd podkomorzego ziemi bielskiej po śmierci Marcina Brzozowskiego: Stanisława Taruszę, wojskiego ziemi bielskiej; Pawła Szczawińskiego, Samuela Wyszkowskiego i Stanisława Skaszewskiego, chorążego ziemi zakroczymskiej. Marszałkiem sejmiku był Adam Mościcki. Nie udało się odnaleźć akt sejmiku. Król mianował na ten urząd Stanisława Taruszę[2709].

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 9v.*

[2709] *Urzędnicy podlascy*, s. 48, nr 128.

CLXXXIX. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 14 IX 1620 r.

Nieznane są nazwiska deputatów do Trybunału Koronnego, obranych podczas tego sejmiku (Deputaci, cz. I, s. 288).

CLXXXIX/1. Atestacja szlachectwa Jerzego Kostro.

Rkp. *CDIAUL, F. 812, op. 1, nr 18, k. 41-43v. XVIII- wieczny skrót dokumentu wykonany przez I. Kapicę Milewskiego z księgi grodzkiej brańskiej, oblatowanego 17 IX 1620 (f. 5 post foestum Exaltationis s. Crucis) zapewne przez któregoś z Kostrów.*

Szlachetny Jerzy Kostro, syn niegdy szl. Jana Kostra Noskowicz z Kostrów Litwy[2710], a teraz w Dziegieliszkach w woj. trockim WKL ojczystej nabytej majętności dziedzic.

Za obiekcją sobie nieszlachectwa, przez obliczne wyznania pokrewnych swych pp. Kostrów z liniej ojczystej tutecznego województwa, powiatu brańskiego, ziemie bielskiej i pp. Klepackich obywatelów tutecznego powiatu drogickiego z baby po ojcu, dosyć wyraźny [k. 41v.] i dostateczny urodzenia swego szlacheckiego wywiódł genealogią. Która atestacja onemu w 1618 r. na sejmiku obierania deputatów koronnych tu w Drogiczynie[2711] przez nas na piśmie otworzysto z podpisami rąk naszych i przyciśnieniem pieczęci rzetelna a niezmyślona jest dana. Zaczym on w dalszym postępku z powinnemi swemi do utwierdzenia tego swego wywodu przysięgami i w Wilnie na Trybunale[2712] stanowił się, czego listownie pismem dowodził. Jednak iż sąd główny Trybunału wileńskiego na ekscepcją Ambrożego Tuczka, który podczas tego wywodu mienił się być w więzieniu, przeto tu w Drogiczynie do attentowania stawić się nie mógł. Sprawę tę dekretem swym znowu na wywód, albo komprobacją tego wywodu szlachectwa, aby się nikomu praeiudicium nie działo, odesłał i pomienionego Ambrożeja Tuczka do wysłuchania tego wywodu wedle biegu prawa WKL rozkazał zapozwać. Którego roku teraźniejszego pomieniony Tuczko obecnie podjął się tu w Drogiczynie pilnować i zarazem przy tej edukacjej [k. 42] przysięgi pokrewnych tego to szl. p. Kostra tu przed nami w kole rycerskim wysłuchać co wszystko szerzej obmówił dekret ichm. pp. sędziów głównych Trybunału wileńskiego etc.

[2710] Kostry-Litwa okolica szlachecka w ziemi bielskiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowiecki.
[2711] Sejmik deputacki województwa podlaskiego odbył się 10 IX 1618 r. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.
[2712] Trybunał Główny Wielkiego Księstwa Litewskiego został utworzony w 1581 r.

Acz w niebytności pomienionego Tuczka temu szl. p. Jerzemu Kostrowi aprobowawszy przed tym wywód jego przed nami, tu w Drogiczynie słusznie i przystojnie uczyniony roku i dnia zwyż namienionego. Dla więcej wiadomości i objaśnienia urodzenia jego szlacheckiego przestawając dekretowi sądu głównego Trybunału wileńskiego stanowić-jeśmy pokrewnych jego nakazali. Naprzód tedy z ojczystej liniej stanowił szlachetnych, którzy żywi pozostali: Stanisława przeszłego Gabriela, Pawła przeszłego Michała, Stanisława, Lenarta, Józefa, przeszłego Mateusza Kostrów, bracią stryjeczną rodzoną, obywatelów tutecznego województwa podlaskiego, ziemie bielskiej, pow. brańskiego, ex armis Roch sive Pierzchała. Którzy jako wprzód jawnie, dobrowolnie i wyraźliwie wyznali, iż pomieniony [k. 42v] szl. p. Jerzy Kostro przeszłego Jana Kostra Noskowicz jest ich brat stryjeczny rodzony. Do tego stawił szl. p. przeszłego Rosława Kostra, człowieka sędziwego, stryja swego, który zeznał, iż ojciec pomienionego szl. p. Jerzego Kostra, nieboszczyk Jan Kostro jego był brat stryjeczny, rodzony, a Jerzy ten onemu synowiec. Do tego stanowił szl.: Sebestiana przeszłego Walentego i Szymona przeszłego Jana Klepackich, tutecznego powiatu drohickiego obywatelów. Którzy zeznali jako i wprzód, iż szl. niegdy Barbara, córka niegdy szl. Jana Klepackiego, baba pomienionego szl. Jerzego Kostra z ojca. Która w stan ś.[więty] małżeński dana była niegdy szl. Stanisławowi Kostrowi Noskowi, dziadowi pomienionego Jerzego Kostra, była ich ciotka własna. A ten p. Jerzy Kostro z rodu naszego, z baby swej z Klepackich ex armis Abdank zrodzony, jest ich własny krewny. Które to wyznanie swe zarazem też w kole rycerskim przy obecności naszej [k. 43] przysięgami cielesnemi stwierdzili i wykonali przysięgę, wedle żądania pomienionego Tuczka, dekretowych.

A nadto ur. jmp. Wojciech Kostro podsędek ziemie bielskiej[2713] w pośrzodku koła rycerskiego dobrowolnie wyznał, iż pomieniony p. Jerzy Kostro z stryjecznych onemu jest pokrewny brat i z tejże genealogiej równo z przodków swych z niem pochodzący i wszystkim nam dobrze znajomy w urodzeniu swym szlacheckim etc. etc.

Działo się w Drogiczynie w poniedziałek po święcie Narodzenia Błogosławionej Dziewicy Maryjej[2714], na sejmiku obierania deputatów koronnych województwa podlaskiego r. 1620.

[2713] Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski 1620-1635.
[2714] 14 IX.

Tą atestacją podpisali: [1] Wojciech Niemiera[2715] na Ostromęczynie[2716] wojewoda podlaski, starosta mielnicki; [2] Stanisław Niemiera[2717] na Niemierowie[2718] kasztelan podlaski; [3] Wojciech Mleczko podkomorzy drohicki[2719] i marszałek elekcyi sejmiku województwa podlaskiego; [4] Krzysztof Brzozowski starosta dro[hicki][2720]; [k. 43v.] [5] Sebastian Suchodolski chorąży drohicki[2721]; [6] Adam Olędzki[2722] sędzia ziemie drohickiej; [7] Adam Mieński sędzia bielski[2723]; [8] Hieremias Skolimowski podsędek ziemie drohickiej[2724]; [9] Wojciech Kostro podsędek ziemie bielskiej; [10] Grzegorz Saczko skarbnik podlaski[2725]; [11] Paweł Dzierżek komornik ziemie bielskiej; [12] Piotr Kostro podpisek ziemie bielskiej; [13] Cyriacus Kostro olim iudicis bielscensis filius[2726]; [13] Jan Kostro; [14] Adam Drągowski burgrabia drohicki; [15] Krzysztof Kostro; [16] Maciej Krzysztof Kostro; [17] Jakub Kostro; [18] Mateusz Kostro; [19] Kasper Sadowski.

[2715] Wojciech Niemiera na Ostromęczynie, wojewoda podlaski 1617-1625, starosta mielnicki 1611-1620.
[2716] Ostromęczyn, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego, obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie. Ośrodek dóbr domu Niemierów.
[2717] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski1617-1634, później wojewoda podlaski.
[2718] Niemirów (Niemierów) miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego obecnie wieś, pow. siemiatycki. Ośrodek dóbr domu Niemierów.
[2719] Wojciech Mleczko podkomorzy drohicki 1616-1627.
[2720] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635. W 1620 r. otrzymał nominację na starostwo drohickie z którego zrezygnował w tymże roku na rzecz Piotra Kiszki.
[2721] Sebastian [I] Suchodolski chorąży drohicki 1619-1635/1636.
[2722] Adam Olędzki sędzia ziemski drohicki 1603-1621, później starosta drohicki.
[2723] Adam Mieński sędzia ziemski bielski 1615-1635.
[2724] Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski podsędek ziemski drohicki 1620-1633.
[2725] Grzegorz Saczko skarbnik podlaski 1620.
[2726] Melchior Kostro sędzia ziemski bielski 1595-1615.

CXC. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 22 X 1620 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 27 VII 1620 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 3 XI 1620 r., sejmiki przedsejmowe na 22 X (ASWL, s. 262). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego pisarza ziemskiego bielskiego oraz Stanisława Skaszewskiego chorążego ziemi zakroczymskiej[2727]*. Pantaleon Łyczko komornik ziemski bielski został wybrany deputatem do spisania instrukcji sejmikowej. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 11.*

[2727] J. Pietrzak, *Po Cecorze i podczas wojny chocimskiej. Sejmy z lat 1620-1621*, Wrocław 1983, s. 102; J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 265.

CXCI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 29 XII 1620 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej na sejmie zwyczajnym warszawskim 3 XI -11 XII 1620 r.: W ziemie drohickiej poborów ośm, czopowe dwoje annuatim. Poborca urodzony Ambroży Saczko wojski drohicki[2728], na cztery pobory i jedno czopowe. A na drugie cztery pobory urodzony Heremiasz Skolimowski podsędek drohicki[2729] i na czopowe drugie. Namowa szafunku poborów. Namowa szafunku poborów na sejmiku, nazajutrz po Młodziankach[2730]. A iż jeszcze starosty nie masz przysięgłego[2731], tedy ad viciniorem pro executione [--]. (VC, t. III, vol. 1, s. 293). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

[2728] Ambroży Saczko wojski drohicki 1615-1624.
[2729] Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski podsędek drohicki 1620-1633.
[2730] 29 XII.
[2731] Piotr Kiszka otrzymał nominację królewską na urząd starosty drohickiego po 18 XII 1620 r.

CXCII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 29 XII 1620 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej na sejmie zwyczajnym warszawskim 3 XI -11 XII 1620 r.: Tym województwom, którym czas przy uchwale poborów sejmiku nie jest prefigowany, we wtorek nazajutrz po Młodziankach [29 XII 1620] naznaczamy [--]. W ziemi mielnickiej poborów ośm, czopowe dwoje annuatim. Poborca do czterech i do czopowego jednego urodzony Stanisław Mogilnicki, i do drugich czterech i do czopowego urodzony Lenart Szawłowski komornik ziemski mielnicki, szafunek do skarbu [--]. (VC, t. III, vol. 1, s. 293). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 29 XII 1620 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej na sejmie zwyczajnym warszawskim 3 XI -11 XII 1620 r.: Tym województwom, którym czas przy uchwale poborów sejmiku nie jest prefigowany, we wtorek nazajutrz po Młodziankach [29 XII 1620] naznaczamy [--]. W ziemi bielskiej poborów ośm, czopowe dwoje rok po roku. Poborca urodzony Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski[2732] *do czterech poborów i do czopowego dwojga; a do drugich czterech łanowych poborca do braci. Szafunek poborów i z czopowym do skarbu [--]. (VC, t. III, vol. 1, s. 293-294). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[2732] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635.

CXCIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 27 VII 1621 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 15 VI 1621 r. zwołał sen walny do Warszawy na 23 VIII 1621 r., sejmiki przedsejmowe na 27 VII 1621 r. (ASWL, s. 269). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Stanisława Taruszę podkomorzego ziemi bielskiej oraz Adama Mieńskiego sędziego ziemskiego bielskiego. Marszałkiem sejmiku był Stanisław Skaszewski chorąży zakroczymski. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 12-12v*

CXCV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 13 XII 1622 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 8 X 1622 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 24 I 1623, sejmuiki przedsejmowe na 13 XII 1622 r. (ASWL, s. 279). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Samuela Wyszkowskiego oraz Walentego Wyszyńskiego[2733]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

[2733] Seredyka J., *Posłowie wybrani na sejmy w latach 1611-1623*, „Zeszyty Naukowe. Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu", 1994, nr 30, s. 116.

CXCVI. Uniwersał króla Zygmunta III w sprawie zagrożenia ze strony Tatarów krymskich, z Poznania, 1 VIII 1623 r.

Rkp. *AGAD, Gr drohickie, serias II, nr 19, k. 82v.-83v. Oblaty uniwersału w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Delicki z polecenia Stanisława Kiewlicza pisarza skarbu koronnego 10 VIII 1623 r. (f. 5 ipso die s. Laurentiis).*

Zygmunt III z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie i szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec obywatelom koronnym, których te nasze uniwersały dojdą oznajmujemy, żeśmy [k. 83] wzięli wiadomość pewną o następowaniu cara nowego tatarskiego[2734] na państwo nasze, który z wojskiem gromadnem Dniepr przeszedszy i głęboko w Koronę iść i onę mieczem i ogniem wojować wziął przedsię. Którego zamysłowi aby jakikolwiek wstręt mógł być uczyniony, rozkazaliśmy urodzonemu hetmanowi polnemu[2735] taką która jest gotowością obrócić się na Ukrainę.

Żądamy przeto wszytkiech wobec, żebyście się do niego w zabieżeniu tak bliskiemu niebezpieczeństwu i sami gromadzili, i ludzie co jeno ich być może obracali. Co uczynicie i dla całości krajów tamecznych i dla bezpieczeństwa własnego. Pospieszamy i my ku Warszawie, abyśmy z bliska krajom tamecznem prędkiego, ile będzie mogło być, obmyślili ratunku.

Ażeby ten uniwersał nasz [do] wszytkiech wiadomości prędzej doszedł, rozkazujemy urzędom naszem grodzkiem, aby go na sesjach zwyczajnych do akt swych wpisawszy publikować i do wiadomości przywieść rozkazali, dla łaski naszej inaczej nie czyniąc.

Dan w Poznaniu, [k. 83v.] dnia 1[2736] miesiąca sierpnia, r. P. 1623, panowania królestw naszych: polskiego XXXVI, szwedzkiego XXXI.

Sigismundus rex.

[2734] Mehmet III Girej chan krymski.
[2735] Stanisław Koniecpolski hetman polny koronny.
[2736] W dokumencie widnieje data 11. Jest to prawdopodobnie omyłka przy sporządzaniu oblaty zważywszy na to, że miała ona miejsce 10 VIII.

CXCVII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 11 IX 1623 r.

Jednym z deputatów wybranych do Trybunału Koronnego w Lublinie został Prokop Leśniowolski starosta brański (Deputaci, cz. II, s. 50). Marszałkiem tego sejmiku był Adam Olędzki starosta drohicki.

CXCVII/1. Atestacja wywodu szlachectwa Kamieńskich h. Rola, Drohiczyn, 11 IX 1623 r.

***Rkp**. AGAD, Gr. drohickie, seria II, nr 19, k. 167-169. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonali Jarosz (Hieromim) i Mikołaj Kamieńscy, 11 IX 1623 r. (f. 2 post foestum Nativitatis GVM).*

[k. 167v.] My senatorowie, i urzędnicy ziemscy i grodzcy, i zgodne rycerstwo, obywatele i szlachta województwa podlaskiego, imiona własne w tej atestacjej naszej rękoma naszemi własnemi podpisane, oznajmujemy o tem, iż roku teraz idącego 1623, miesiąca septembra, 11 dnia, w pierwszy poniedziałek po Narodzeniu NPM, zjachawszy się na elekcją obierania deputatów na Trybunał[2737] na rok przyszły 1624 z województwa podlaskiego w Drogiczynie.

Stanąwszy sami oblicznie szlachetni ziemianie JMKróla [z] powiatu lidzkiego i słonimskiego, szlachetni pp. Jarosz i Mikołaj Rolicze Kamieńscy, wnieśli przed nas pozwy swoje. Jeden pozew z relacją generału nowogródzkiego[2738] po Jarosza Jurkowskiego, aby się stawił do przysłuchania wywodu ich[m.] szlachetnych Kamieńskich [w] województwie podlaskiem na elekcją deputacką, gdzie się nie stawił. Drugi pozew grodzki nowogródzki, pod tytułem jmp. wojewody nowogródzkiego[2739], pod datą roku 1623, na roczki juliowe. Za którem pozwem, czyniąc o [k. 168] głowę brata swego rodzonego, szlachetnego Jakuba Rolicza Kamieńskiego z Samuelem Lachowskim a Jaroszem Jurkowskiem. A iż tego Samuela Lachowskiego zastąpił we wszytkiej kauzie, wczem był od wszytkich Kamieńskich obżałowany ten Jarosz Jurkowski u sądu grodzkiego nowogródzkiego. A gdy mu urząd nakazał na pozew procedować, zadał to szlachetnym Kamieńskiem i temu to zabitemu Jakubowi, iż jakoby nie mieli być szlachcicami. Któremu też Jurkowskiemu, też tamże u tegoż sądu nowogródzkiego zadano. Dla czego sąd nowogródzki, nierozsądzywając tej sprawy, aż

[2737] Trybunał Główny Koronny, najwyższy sąd apelacyjny utworzony w 1578 r.
[2738] Trybunał WKL, najwyższy sąd apelacyjny, został utworzony w 1581. Odbywał kadencje (corocznie) w Wilnie i (naprzemiennie) w Nowogródku i Mińsku. Kadencja nowogródzka odbyła się w VIII-XI 1622 r.
[2739] Mikołaj Sapieha.

się obie stronie z swego szlachectwa wywiodą, czego przed nami dekretem nowogródzkim probowano.

Zaczym ci szlachcice, Jarosz i Mikołaj Roliczowie Kamieńscy, poczuwając się w tem, że są starożytna szlachta, jako na onem terminie przed sądem nowogródzkiem odezwawszy się do swego województwa podlaskiego, skąd z początku rodzicami są z przodków swych powiatu brańskiego parafiej poświąceńskiej[2740]. Aprobując tego, iż są z ojca swego szlachetnego Stanisława [syna] przeszłego Jana spłodzeni. Stawili bracią swoję stryjeczną, szlachetnego Wawrzyńca przeszłego Grzegorza syna, i szlachetnego Zygmunta i Stanisława przeszłego Tomasza [syna], a Stanisława Okatysowego [sic] syna, a Stanisława przeszłego Wojciecha [syna], stryjecznych rodzonych braci swych, a Piotra przeszłego Walentego syna Roliczów Kamieńskich, stawiąc się. I nad prawo wszyscy oblicznie, zgodnie i jednostajnie to przyznali, iż ci, szlachetni Jarosz i Mikołaj a Stanisław [k. 168v.] i zabity Jakub prawdziwi bracia ich. Ciesząc się z starożytnego herbu swego: trzech krojów i róży, nazywającego lemiesz, w czerwonym polu[2741]. Którzy i po dziś dzień część i ojczyznę swą w Kamieńskiech[2742] między nami mają. Których ociec Stanisław w Litwie się był w województwie nowogródzkim ożenił z żoną swą i z temi synami swemi w ojczyźnie swej u nas, i my u niego bywali.

Zatym dwóch stawił z tegoż województwa podlaskiego: szlachetnego Okatisa[2743] [sic] Gąsowskiego, przeszłego Haika [syna] i szlachetnego Jana [syna] przeszłego Adama Gąsowskiego jako braciej z babki i matki ojca swego, Barbary Gąsowskiej.

A potym stawili dwóch z powiatu brzeskiego: Stanisława Maciejewicza i Stanisława Janowicza Drużbiców, braciej matki swej nazwanej Poloniej [sic] Drużbicówny. Ci wszyscy zgodnie przyznali za przysięgą na tym, że to prawdziwi szlachcice i bracia nasi i jedna krew i jednych herbów swych starożytnych. Jakoż i prawa swe, nie sięgając dawniejszej familiej których pamięć nie znosi, jako dziedzicami na Kamieńszczyźnie od r. 1334 i insze dokumenta, dyspozycje w ojczyźnie.

My tedy wszyscy zgodnie pożałowawszy tego mężobójstwa i takiego obelżenia uczciwej szlachty nam dobrze wiadomych, onego szlachetnego Jakuba zabitego, Jarosza i Mikołaja i

[2740] Poświętne miejscowość w ziemi bielskiej. Istniejący tu od k. XV w. kościół p.w. Przemienienia Pańskiego był do XX w. filią parafii w Surażu. Obecnie miejscowość znajduje się w woj. podlaskim, pow. białostocki.
[2741] Opis herbu Rola.
[2742] PrawdopodoOborybnie chodzi o obecne wsie: Kamińskie Jaśki, Kamińskie Ocioski, Kamińskie Pliszki i Kamińskie Wiktory, położone w woj. podlaskim, gm. Poświętne.
[2743] Być może jest to zniekształcone imię Achacy (rus.: Akakij].

Stanisława Kamieńskich, widząc, że rzecz jest istotna i prawdziwa, że są szlachetni Kamieńscy [k. 169] starożytna szlachta [w] województwie podlaskim, brańskiego powiatu, parafiej poświęciańskiej, ciesząc się zawsze z wolności szlacheckiej, szlachcicami uznawamy.

Na co tę atestację z pieczęciami i z podpisami rąk naszych wszyscy zgodnie dajemy.

Data w Drogiczynie, a. D. 1623 miesiąca septembra dnia jedenastego.

[1] Stanisław Niemiera na Niemierowie[2744] kasztelan podlaski[2745]; [2] Adam Olędzki[2746] starosta drogicki, marszałek koła sejmiku deputackiego ręką swą; [3] Stanisław Tarusa podkomorzy ziemie bielskiej[2747]; [4] Prokop z Obór[2748] Leśnowolski starosta brański[2749]; [5] Stanisław Sawicki stolnik podlaski[2750]; [6] Marcin Niemiera sędzia ziemski drogicki[2751]; [7] Eremias Skolimowski podsędek drogicki[2752]; [8] Jan Kulesza chorąży ziemie bielskiej[2753]; [9] Mikołaj Wolski; [10] Remian Wojna; [11] Jan Mężeński; [12] Jan Kierzstynowski frater m.p.; [13] Adam Wojna Kieleświcki; [14] Christoph Brzozowski pisarz ziemski bielski[2754]; [15] Jarosz Oborski; [16] Wojciech Kostro podsędek ziemie bielskiej[2755]; [17] Paweł Dzierżek komornik ziemski ziemie bielskiej; [18] Nicolaus Kierzstynowski m.p.; [19] Adam Drągowski; [20] Kasper Brzozowski; [21] Kasper Sadowski Dyrwiński; [22] Krisztoph Simon Nieciecki komornik polny drohicki; [23] Piotr Kostro podpisek ziemski brański; [24] Cyriak Kostro m.p.; [25] Marchel Kostro m.p.

[2744] Niemirów (Niemierów) miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. siemiatycki). Ośrodek dóbr domu Niemierów.
[2745] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski 1617-1634, później wojewoda podlaski.
[2746] Adam Olędzki starosta drohicki 1621-1625.
[2747] Adam Tarusa (Tarussa) podkomorzy bielski 1620-1634.
[2748] Obory, wieś w woj. mazowieckim (obecnie pow. piaseczyński). Ośrodek dóbr domów Oborskich i Leśniowolskich.
[2749] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, później kasztelan i wojewoda podlaski.
[2750] Stanisław Sawicki stolnik podlaski 1623-1633.
[2751] Marcin Niemiera sędzia ziemski drohicki 1623-1633.
[2752] Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski podsędek ziemski drohicki 1620-1633.
[2753] Jan Kulesza chorąży bielski 1618-1638.
[2754] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635.
[2755] Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski 1620-1635.

CXCVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 9 I 1624 r.

Król Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 15 XI 1623 r. zwoływał sejm walny nadzwyczajny do Warszawy na 6 II 1624 r., sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej do Drohiczyna na 9 I. Druk: ASWB 1672-1655, s. 301-302.

CXCVIII/1. Uniwersał Zygmunta III zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Warszawa, 15 XI 1623 r.

Rkp. *AGAD, Gr. drohickie, seria II, nr 19, k. 393-394. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Walenty Kruszyński dworzanin pokojowy króla 6 XII 1623 (ipso foesto s. Nicolai).*

Zygmunt III z Bożej [k. 393v.] łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmujdzkie, inflanckie a szwedzki, gocki , wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszytkiem wobec stanu rycerskiego obywatelom województwa podlaskiego uprzejmie i wiernie nam miłem, łaskę naszą królewską.

Uprzejmie i wiernie nam mili.

Przychylając się do konstytucjej sejmu blisko przeszłego[2756], którą za zgodą wszech stanów sejm trzyniedzielny sine sollennitatibus uchwalono, gdyby abo wojna szwedzka przez komisarzów [z] sejmu wyznaczonych traktatami nie była zastanowiona, abo jakie gwałtowne niebezpieczeństwo od cesarza tureckiego[2757] na Koronę następowało. Za zdaniem pp. rad koronnych pobliższych i przy boku naszem będących, tudzież i za afektacją i prośbą niektórych województw, mianowicie ruskiego, przez posły do nas wniesioną, składamy sejm walny koronny trzyniedzielny w Warszawie na dzień 6 miesiąca lutego. Przed którem mają poprzedzić sejmiki powiatowe, a między innemi sejmik powiatowy w Drogiczynie, dnia 9 miesiąca stycznia blisko przyszłych.

Co do wiadomości uprzejmości i wierności waszej donosząc, [k. 394] żądamy i napominamy, abyście się na sejmik powiatowy na czas i miejsce wzwyż mianowane zjachali, posła naszego przesłuchali, potrzeby i niebezpieczeństwa uważyli i posłów na sejm takich spośrodka siebie obrali, którzy by w sprawach RP biegli byli i samo dobre pospolite, zdrowie

[2756] Konstytucja sejmu z 1623 r. *O ziemi inflantskiej*, VC, t. III, vol. 1, s. 322-323.
[2757] Murad IV.

i bezpieczeństwo RP, a nie prywaty jakie swoje, przed oczema mieli. Co uczynią uprzejmość i wierność wasza z powinności swej i dla łaski naszej.

Który uniwersał nasz aby do wiadomości wszytkich przyszedł, rozkazujemy starostom i urzędom naszem grodzkiem, aby go w grodach swych publikowali i w targowe dni według zwyczaju obwołać i ogłosić kazali.

Dan w Warszawie, dnia 15 miesiąca listopada r. P. 1623, panowania królestw naszych polskiego XXXVI, szwedzkiego XXX roku.

Na własne JKM rozkazanie, Joannes Lipski[2758].

[2758] Jan Lipski regent kancelarii koronnej, późniejszy biskup chełmski i arcybiskup gnieźnieński.

CXCIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 III 1624 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 6 II-27 II 1624 r.: z ziemie drohickiej pobór jeden i czopowe na Ukrainę. Poborca urodzony Stanisław Mogilnicki. Obrona domiowa do braci. Sejmik we wtorek po Srzodpościu [19 III 1624] (VC, t. III, vol. 1, s. 350). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CC. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik [19 III 1624 r.]

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 6 II-27 II 1624 r.: W ziemi mielnickiej pobór i czopowe na Ukrainę. Poborca urodzony Krzysztof Grek. Obrona domowa do braci [--]. (VC, t. III, vol. 1, s. 350). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 III 1624 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 6 II-27 II 1624 r.: W ziemi bielskiej[2759] *pobór łanowy dawny i czopowe na Ukrainę. A drugi pobór i poborca do braci. Sejmik w Brańsku we trzy niedziele*[2760]*, na którym o domowej obronie mają postanowić [--]. (VC, t. III, vol. 1, s. 350). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[2759] W tekście błędnie: bełskiej.
[2760] 19 III.

CCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 16 XII 1625 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 10 XI 1625 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 27 I 1626 r., sejmiki przedsejmowe na 16 XIII 1625 r. (Filipczak, Chronologia, s. 119). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Wojciecha Kuleszę podstarościego brańskiego oraz niewymienionego z imienia Lewickiego. Marszałkiem sejmiku był Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski a posłem królewskim Jan Kulesza chorąży ziemi bielskiej.

CCII/1. Instrukcja dana posłom na sejm, Brańsk 16 XII 1625 r.

Rkp. 1. *AGAD, AR, dz. II, sygn. 938, s. 1-8 – kopia oblaty;* ***Rkp. 2.*** *NGAB, f. 1708, sygn. 34, k. 535v. Nieznana data oblaty.* ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, nr 20, k. 80.*

[s. 1] My, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo, obywatele ziemie bielski [*sic*] województwa podlaskiego pro die 16 decembris [*XII*] w roku 1625 na sejmik partykularny za listami i obwieszczeniem J.K.M. zgromadzeni w Brańsku, obrawszy z pośrodku siebie marszałka, urodzonego Krystofa Brzozowskiego[2761], pisarza ziemie bielskiej, zatym wysłuchawszy posła J.K.M. urodzonego Jana Kuleszy[2762], chorążego ziemie bielskiej, po przeczytaniu instrukcjej J.K.M. do niżey opisanych artykułów przystąpiliśmy, które posłom swem zgodnie obranem urodzonem i.m. pp. Wojciechowi Kuleszy[2763], podstarościemu brańskiemu; [...][2764] Lewickiemu[2765] na sejm blisko przysły zlecamy.

1. Cokolwiek J.K.M., p.n.m., tak sam przez się, jako i przez i.m.[2766] panów urzędników swych wojennych ku obronie państw R.P. i ku dobremu pospolitemu w tym czasie uczynić raczył, to jako sami z powinną wdzięcznością i uniżonem podziękowaniem naszem od J.K.M. przy[j]mujemy, tak i panom posłom naszem poruczamy, żeby po uczynieniu relacjej od i.m. pp. hetmanów spólnie z inszemi województwy podziękowali, wprzód samemu J.K.M., p.n.m., za tak miłościwe i pilne o nas obmyślawanie, a potem i.m. pp. urzędnikom, tak j.m.p.

[2761] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2762] Jan Kulesza, podpisek grodzki brański 1600-1604, wojski ziemi bielskiej 1615-1618, chorąży ziemi bielskiej 1618-1629, poborca ziemi bielskiej, syn Jana, komornika ziemskiego bielskiego.
[2763] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.
[2764] Zarówno w Rkp. 1, jak i w Rkp. 2 zostawiono puste miejsce na imię.
[2765] Możliwe, że był to Stanisław Lewicki, podczaszy podlaski 1631-1648, podkomorzy ziemi bielskiej 1648-1652, syn Macieja, cześnika podlaskiego.
[2766] W tym miesjcu urywa się tekst Rkp. 2.

hetmanowi koronnemu[2767] za wszytkie odwagi j.m. przeciw poganom i przeciw swowoleństwu kozackiemu oświadczone, jako też i i.m. pp. hetmanom obiema W.Ks.L.[2768] za obronę granic litewskich od Swedów. A iż książę j.m. Radziwił[ł], pan hetman polny litewski, z chęci i miłości ku ojczyźnie za następowaniem nieopowiednem na państwa R.P. z wojska sweckiego [*sic*] zaciągnął wojsko swym kostem własnym i tym wojskiem dawał odpór nieprzyjacielowi, tedy poruczamy pp. posłom naszym, aby na sejmie dali Bóg w kole swym domagali się u i.m. pp. posłów inszych województw i akceptowania tych wydatków ks(ię)cia j.m., i ukazania pewnego nieodwłocznej rekompensacjej ich, do której i sami słuszne sposoby podawać mają. Zwołać się o tym [mają] tak z i.m. pp. senatorami, jako i z pany posłami tegoż województwa naszego. Przy tym też i.m. wszytkim tym, którzy częścią osobami swemi, częścią pocztami znacznemi posiłkowali j.m.p. hetmana tudzież podziękować mają i.m. pp. posłowie nasi.

[s. 2] 2. W punktach od J.K.M., p.n.m., w instrukcjej nam przełożonych naprzód upatrujący przy krzywdzie J.K.M. calamitatem państw R.P., nie tylko Inflant, ale i W.Ks.L., z którem tot et tanta vincula mamy, żałujemy wielce, że ten spólny nieprzyjaciel tak J.K.M., jako i R.P. tak się daleko cum sua malignitate rozpostarł i tak barzo ditiones Regni udręczył, a starożytnej sławie narodu naszego ubliżenie uczynił. Za czym pewni tego będąc, iż insze województwa koronne tenże słuszny żal, jako i nas, obejdzie, pozwalamy pp. posłom naszym, aby zniószszy [*sic*] się z inszemi województwy i wyrozumiawszy zgodę ich, lubo wszytkich, lubo w inszej części ineant rationes, jakoby nie tylko defensivo, sed etiam offensivo bello mogli się nie tylko amissa recuperare od tego nieprzyjaciela, ale też i państwo J.K.M. Swecja od niego windykowana bydź mogła. Co iż sine subsidiis bydź nie może, na tę potrzebę postępujemy pobór jeden, jeśli go teraźniejszy zarażony czas dopuści wybierać i wydawać. A przypadnąli wszytkie województwa zgodnie na to i drugiego poboru na tę potrzebę nie [w]zbraniając, tedy i nasi pp. posłowie z nimi zgadzać się mają. Wsakże będąc wiadomi, jako wielka ujma stała się w ludziach z teraźniejszego powietrza i spustoszenia dóbr J.K.M., także i ślacheckich. Za czym nie rozumiejąc tego, żeby wybierane bydź miały te pobory bez wielkiego egzaktorów niebezpieczeństwa, lubo się ta plaga Boża ustała i pobory te były wybrane, miały sufficere

[2767] Stanisław Koniecpolski (1591-1646), podstoli koronny 1615-1618, hetman polny koronny 1618-1632, wojewoda sandomierski 1625-1633, hetman wielki koronny 1632-1646, kasztelan krakowski 1633-1646, starosta m.in. wieluński, żarnowiecki, radomski, buski.

[2768] Hetman wielki litewski – Lew Sapieha, pisarz litewski 1581-1585, podkanclerzy litewski 1585-1589, kanclerz wielki litewski 1589-1633, wojewoda wileński 1623-1633, hetman wielki litewski 1625-1633, sekretarz królewski, starosta słonimski i brzeski. Hetman polny litewski – Krzysztof II Radziwiłł (1585-1640), hetman polny litewski 1615-1635, kasztelan wileński 1633, wojewoda wileński 1633-1640, hetman wielki litewski 1635-1640, starosta żyżmorski, bystrzycki, sejwejski, poszerwiński, czeczerski.

[...][2769] wielkiech defektów, tedy pozwalamy pp. posłom naszym podać u pp. posłów inszych województw do uważenia i zgody ich, i samem skłonić się do tego, żeby teraz naprędce i.m. pp. podskarbiowie tak koronni, jako i W.Ks.L. dostali ad fidem publicam tak wielkiej sumy pieniężnej, jaka by z komputu potrzebna i proporcjonalna możności naszej była. A potym za uspokojeniem, da Pan Bóg, tej zarazy morowej, żeby ten dług, lubo z jednego poboru, lubo ze dwóch, jako zgoda wszytkich województw nastąpi, wybrany był. Do tego, żeby na tęż potrzebę wszelakiego zboża łasztów w każdem porcie namówione i postanowione było, także od inszych wszystkich towarów, quotquot eorum sunt species, pewna jaka lidzba [*sic*] ordynowana i wedle spólnej namowy porządnie wybierana i do pp. podskarbiech oddawana była. Więc i.m. pp. starostów i dzierżawców W.Ks.L. żądać i rekwirować, aby przykładem koronnych starostw postąpiwszy ordinarie kwartę na obronę swoję, onę teraz in duplo wydawali, póki nie nastąpi uspokojenie tej wojny. Na koniec i o to żądać solicite mają pp. posłowie nasi i.m. pp. posłów litewskich, także i pruskich, aby ponieważ nie byli na pospolitem ruszeniu z województwy koronnemi przeciw poganom, teraz stawili się pospolitem ruszeniem przeciw Swedom, tam gdzie zgoda sejmowa nastąpi.

[s. 3] 3. Postępek j.m.p. wojewody sędomierskiego, hetmana koronnego z Kozakami Zaporoskimi, jako z ordynacji sejmu przeszłego poszedł, tak i nam słusnie wdzięczny ma bydź. Quo nomine porucyliśmy pp. posłom naszem oświadczyć j.m. spólnie z inszemi województwy grati animi nostri significationem. A podwyższoną liczbę zapłaty im obiecanej tak rozumiemy, że im najspospobniej bez nowego na R.P. ciężaru ma należeć z pieniędzy kwarcianych, ująwszy na to mie[j]sce skarbów od zwykłego zaciągu ich, a przyłączywszy do kwarty ordinarie dochód z Fordanu[2770] i czwartego grosa[2771] na suplement tego wojska kwarcianego i zapłatę tym, którym nie popłacono. Resty wszytkie przy poborcach pozostałe, żeby były obrócone, sama to potrzeba i słuszność wyciąga. Których poborców i wszytkich, przy których by co pieniędzy publicznych zostawało, przycisnąć do solucjej trybunałem bądź radomskiem, bądź piotrkowskiem.

4. Przeciw swowolnym kupom reasumować konstytucją pośledną a. D. 1624[2772] i sejmik powiatowy, który za nastąpieniem powietrza nie mógł wziąć effectum wspólnej namowie hucusq(ue) aby był in vigore i roty powiatowe postanowić wedle porządku i zaciągu takiego,

[2769] Pół wiersza nieczytelne.
[2770] Fordan (Fordon), miasto nad Wisłą w woj. inowrocławskim (obecnie część Bydgoszczy, woj. kujawsko-pomorskie). W Fordonie pobierane było cło wodne od statków przepływających przez Wisłę.
[2771] Czwarty grosz – dodatek do cła, płacony przez kupców od wywożonych i przywożonych towarów.
[2772] *Postanowienie na domową obronę względem swywolnikow*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 334-336.

jaki na sejmie namówiony będzie. A potym to do braciej przynieść dla obrania kandydatow na rotmistrzostwo i podanie ich J.K.M. do aprobowania sposobem urzędów ziemskich. A tym, którzy z przeszłych kup swowolnych glejty wzięli i którzy potym w obozie przewagi wiadome i.m. pp. hetmanom uczynili, za atestacją dostateczną i.m. rozumiemy, że słusnie mają bydź do tci [*sic*] przywróceni. Na tych zaś, którzy glejtów nie brali albo się z glejtami do wojska nie stawili, vigorem consti(tu)t(i)onis egzekwować. Iż jednak w województwie naszym w rozrodzonych domach, także i w ziemi bielskiej i powiatach do niej należących wiele takich jest swowolników, którzy z tych swowolnych kup rozbieg[ł]szy się, a zapad[ł]szy w jakiemkolwiek pomieskaniu, wiele nowych sobie towarzyszów przybierając, wielkie ekscesy czynią, zwłaszcza pod te czasy zapowietrzone, nie tylko w przyległości uciążają barzo ludzie różnego stanu, ale też w odległości przewodnie trzymają z takimiż jako i sami zbrodniami, których jako domowych złodziejów i zbójców trudna jest rzecz ustrzedz [*sic*] się. Tedy mają pp. posłowie nasi starać się o to, żeby przeciw takim występcom i ich pomocnikom do konstytucji a. 1611[2773] o obostrzeniu prawa na swowolniki wolno było nie tylko samym starostom sądowym, którzy często się od grodow swych przez niemały czas absentują et in executione rei iudicatae nihil curando rigorem legum sunt remissi [s. 4] et tardi, postępować, ale też i inszym urzędnikom ziemskim przysięgłem, którymkolwiek z nich etiam extra tempus praefixum iudiciorum dla prędszego zahamowania złości i swejwoli ludzkiej ad compositum iudiucium z grodem citatione literali peremptoria in vim tacti termini pozywać. I gdy się winnemi bydź pokażą, p(rae)missa inquisitione et convictione per partem. A jeśliby metus kogo odciągał per instigatorem officii seu iudicii bez apelacjej skarać, si praesto fuerint in termino. Ponieważ tak onem pomieniona konstytucja beneficia iuris nie pozwala, jako gwałtownikom praw dawniejszych i świeższych. A jeśli będą contumaces, zarazem paena infamiae, proscriptione et eiusdem publicatione mają bydź innodati takowi i glejty u dworu K.J.M. aby im nie były dawane na takie infamie. Ale żeby egzekucja nieodwłoczna in persona et bonis confiscandis ekstendowana była staraniem pilnem partis instigantis et eiusdem iudicii compositi i wszytkich inszych tamecnych obywatelów. In causis jednak dubiis et perplexis zaciągać informacji J.K.M. A do tego procesu nowego (gdyż hactenus iura silebant peste grassante) i ci podlegać mają, którzy hucusq(ue) multoties diversa patrarunt facinora et violentias komużkolwiek.

[2773] *Obostrzenie prawa na swawolniki*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 21-22.

5. [...][2774] talerów [?] ceny, iż jako w instrukcji [...][2775] privatim et publice dzieje, poruczamy pp. [posłom] naszem [...][2776] waloru ich urgeant w kole poselskiem. A zaraz przy tym domagali się zniżenia pr[a]eciorum wszytkich rzeczy respectu ceny na wagę złota i srebra. Więc aby i moneta drobniejsza wedle tejże wagi była bita. A iżby za tym obawiać się przychodziło, żeby do obcych państw takowa moneta lepsza nie wychodziła, jakośmy tego dotąd z wielką skodą doswiadczyli, tedy mają pp. posłowie nasi prze[d]łożyć potrzebę zawarcia ziemie tym wszytkim, którzykolwiek pieniądze extra Regnum wywożą, jako Ormianom, Żydom, etc., także skóry i insze merces, czym się wielkie ubliżenie powiatom dzieje w pożytkach pospolitych, aby nie byli wywożone extra. A ktoby się tego ważył, aby go było wolno każdemu hamować i w grodzie prezentować i za tę winę na poły dzielić się tymi Skotami. Co żeby do skutku przysło obwarować to mają na sejmie przysłym pp. posłowie nasi z inszemi posłami.

6. Do skrócenia sejmu mają się pp. posłowie nasi skłonić, kiedy inszych województw do tegoż pozwolenie i zgoda nastąpi.

[s. 5] 7. Królewicza j.m. Władysława[2777] będąc dobrze świadomi nie tylko skłonności i życzliwości ku narodowi naszemu, ale też na trudy i odwagi jego patrząc w Moskwie i w Wołoszech, także przeciw Tatarom w obozach R.P., poruczamy pp. posłom naszem, aby gdy postulatum od J.K.M. w poselskiej izbie wniesione będzie (które nie wątpiemy, że nie może bydź, jedno słuszne i z prawami naszemi zgadzające się) w ten czas z mie[j]sca swego konsens swój przychylający się inszym desiderio J.K.M. dali.

8. O niewydanie soli do składu nurskiego wedle konstytucjej a. 1623[2778] mają pp. posłowie nasi, porozumiawszy się z inszemi tegoż województwa posłami, ekspostulować z j.m.p. podskarbiem koronnem[2779] krzywdę i skodę wielką przełożyć mu stąd województwa naszego, upominając się u j.m. i tej zatrzymanej soli wydania, i na potym dodawania jej do Nura[2780] wedle tejże konstytucjej. A jeśliby skarb chciał odmienić tę komorę solną z Nura do Pragi[2781],

[2774] Pół wiersza nieczytelne.
[2775] Pół wiersza nieczytelne.
[2776] 2-3 słowa nieczytelne.
[2777] Władysław IV Waza (1595-1648) – król polski i wielki książę litewski 1633-1648, syn króla Zygmunta III.
[2778] *Sol wojewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 328.
[2779] Hermolaus Ligęza, kasztelan zawichojski 1620-1624, podskarbi wielki koronny 1624-1632, starosta olsztyński, drohobycki i samborski.
[2780] Nur, miasto nad Bugiem w woj. mazowieckim, stolica ziemi nurskiej (obecnie wieś, pow. ostrowski).
[2781] Praga, wieś nad Wisłą w woj. mazowieckim, siedziba komory celnej (obecnie część Warszawy).

jako życzył j.m. nieboszczyk pan Daniłowicz[2782], podskarbi koronny przeszły, i kompozycją tę zawarł był z przesłemi pp. posłami naszemi a. 1624 dla dalszego i trudnego prowadzenia tej soli wzgórę Bugiem od Nowodwora[2783] do Nura, tedy nie mają pp. posłowie nasi przyjmować inaczej, jedno tak, aby tam w Pradze w osobnej żupie był ten skład soli podlaskiej na każdy powiat (ktorych jest trzy) po tysiącu beczek, a cena każdey becki po temuż, jako ją i [...][2784] był nieboszczyk p. podskarbi przeszły [...][2785].

9. Correctura iurium na wielu przed tym sejmach była namawiana i insi pp. posłowie nasi przedtym mieli to od nas in commissis, ponieważ dla skrócenia procesów, przez co ludzie ubodzy wielce się skodzą i krzywd swych, choć wielkich, pod czas zaniechać muszą, barzo jest pilna i potrzebna. Przypomnieć mają pp. posłowie nasi, aby ad effectum przyjść mogła powagą sejmową.

10. Poprawa trybunału, iż jest lege publica praecustodita, ponieważ za zagęs[z]czeniem spraw ledwo w kilka lat pallatinales actiones dochodzą, a ludzie ubodzy semper esuriunt et sitiunt iusticiam, perswadować mają pp. posłowie nasi, aby przyna[j]mniej pro una vice duplicatus numerus był obrany i wysłany deputatów trybunalskich, żeby przez cały rok jedni sądzili w Piotrkowie, a drudzy w Lublinie, za czym by się prędzej te akcje zagęs[z]czone uprzątnęli.

11. O komisjej podlaskiej z W.Ks.L., iż kognicja na deliberacjej J.K.M. wisi, przestrzegać tego mają pp. posłowie nasi, żeby przy ekspediowaniu tej deliberacjej [s. 6] byli pilni z panami posłami inszych powiatów tego województwa, a gdzieby tego potrzeba ukazała, żeby słuszność wywiedzionej komisjej przy obywatelach ziemie podlaskiej i sławnej pamięci panu Niemierze[2786], wojewodzie podlaskiem, wedle dekretu komisarskiego z dokumentów i z duktów pokazana bydź miała, aby ją produkowali i o aprobacją sejmową starali się, wedle informacjej J.K.M., pp. senatorów naszych i wyższej [*sic*] mianowanych konstytucjej[2787].

[2782] Mikołaj Daniłowicz (zm. 1624), obożny koronny 1606-1609, podskarbi nadworny koronny 1610-1616, kasztelan lwowski 1614-1616, podskarbi wielki koronny 1616-1624, starosta drohobycki, czerwonogrodzki, chełmski, bielski, parczewski.
[2783] Nowy Dwór, miasto przy ujściu Narwi do Wisły w woj. mazowieckim (obecnie Nowy Dwór Mazowiecki).
[2784] Pół wiersza nieczytelne.
[2785] Pół wiersza nieczytelne.
[2786] Wojciech Niemiera (zm. 1625), stolnik podlaski 1603-1611, starosta mielnicki 1611-1617, kasztelan podlaski 1613-1617, wojewoda podlaski 1617-1625, syn Hieronima, łowczego podlaskiego.
[2787] M.in. *Kommissya brzeska z województwem podlaskim*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 327.

12. Konstytucja sejmu przeszłego[2788] o zabieżeniu konfederacji i zaciągach wojennych w przechodzeniu rot, aby in genere na każdy zaciąg służyła wojenny, nie tylko kwarcianych rot, żeby to było sine damno et detrimento tego województwa naszego. K'temu, aby wojska W.Ks.L. żadnych stacji ani stanowisk nie wyciągały żołnierstwu w województwie podlaskiem.

13. Pomiara równa dóbr wszytkich R.P. i ślacheckich propter augmentum commodorum R.P. i podatków poborowych aby była namówiona na przysłem sejmie perswadować mają pp. posłowie nasi.

14. Stanów wielkich zaciągi i odjazd z W.Ks.L. na sejmy i insze okazje, także kup niemały poczet stanowiskami uciążeniem jest wielkiem, nie tylko dobram J.K.M. i R.P., ale i ślacheckiem województwa podlaskiego, starać się mają pp. posłowie nasi, aby to pochwałą [*sic*] sejmową pohamowano i zabroniono było.

15. Okazowanie pospolite aby na czas inszy, to jest pro feria secunda post D(omi)nicam Rogationum [tj. pierwszy poniedziałek po piątej niedzieli od Wielkanocy] przełożono było powagą sejmową pilno się o to starać mają pp. posłowie nasi, gdyż o niedzieli przewodnej nawiększe rezolucje wód, zaczym niektórzy z braciej zdrowia postradali i competenter się stawić nie mogli dla częstych rzek i złych przejazdów.

16. Na żądanie obywatelów powiatu tykockiego widząc słuszną ich instancją dla zagęs[z]czenia spraw sądowych porucamy to pp. posłom naszem, aby się starali o to, jakoby konstytucją sejmową odprawowanie pozycjej z jurydyką zwykłą zarazem po skończeniu roków ziemskich tykockich, które nad wyjście dwu niedziel dłużej nie mają bydź sądzone przez cały tydzień, namówione było, gdyż przedtym tylko przez cztery dni trwała pozycja i to absq(ue) iuridica.

17. Komisja pruska z Mazowszem i z Podlaszem, która na wielu sejmach przed [s. 7] tym namawiana [była], aby efekt swój wziąć mogła powagą sejmu przesłego pilno się o to starać mają pp. posłowie nasi.

Te wszytkie artykuły wyżey opisane cum limitata potestate zlecamy fidei, prudentiae et dexteritati i.m. pp. posłów naszych, prosząc ich braterskie [*sic*], aby je staraniem swem do skutku przywiedli, zasięgając rady od i.m. pp. senatorow naszych z i.m. się o wszytkim znosąc, jakoby wprzód dawnych praw[2789] i wolności naszych ślacheckich przy ochronie dostojeństwa

[2788] *O zabieżeniu konfederacyi żołnierskiej i wszelakiej nawalnej domowej swawoli*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 323-324; *Postanowienie na domową obronę względem swywolnikow*, [w:] ibidem, s. 334-336.
[2789] W Rkp. 1: spraw.

J.K.M., p.n.m., ostrzegli, na nowe rzeczy, które by temu miały bydź przeciwne, nie pozwalali. A potym te potrzeby tak pospolite, wszystkiej R.P., jako i naszej ziemie, ile będzie mogło bydź, sprawili. Za co nas sobie do wdzięcności i podziękowania obowiążą.

Petita

1. Wniesiona jest prośba w pośrodek koła naszego rycerskiego od j.m.p. Trojanowskiego[2790], pisarza ziemskiego mielnickiego, aby sprawa siostry j.m. o rapt z panem Tymińskiem sądzona była, przyjąwszy to jako rzecz słuszną, zlecamy to pp. poszłom naszym, aby współ z inszemi pp. posłami województw inszych u K.J.M. i Senatu starali się o to, aby ta sprawa na tym sejmie przysłym efekt swój wziąć mogła.

2. Wniesiona też jest prośba od pp. Kadłubowskich, obywatelow brańskich, w której żądali, aby sprawa ich[2791] z j.m.p. starostą brańskiem[2792] na sejmie przysłym była sądzona. Zlecamy to i.m. pp. posłom naszym, aby także eo nomine z inszemi i.m. pp. poszłami wnieśli to instancją do K.J.M. i Senatu, żeby na tem sejmie przysłem ta sprawa efekt swój wziąć mogła.

3. Wnieśli też prośbę swą w pośrodek nas ślachatni Jan Mieński i Paweł Kulesza, obywatele ziemie bielskiej, którzy na posłudze K.J.M. i R.P. przeciw Turczynowi z odwagą zdrowia swego i wielkiem uro[...], także postradaniem poctów swych służyli, za co jako powi[...] [...][2793] słusznych merita swych, zlecamy to i.m. panom [posłom naszym, aby] wnieśli instancją swą do K.J.M. i R.P., jakoby [...][2794] [...]skiem nagrody swe odnieśli.

[s. 8] [*4.*] Wniesiona jest prośba od j.m.p. Krupickiego, aby posłowie nasi uczynili instancją na sejmie przysłem o zniesienie z niego infamiej na nim otrzymanej na sejmie, mieniąc się eo in passu mieć glejt od J.K.M. i zalecenie panów hetmanów bene meritorum. Zleciliśmy to pp. posłom naszym, żeby na przyszłym sejmie eo nomine (nihil tamen derogando iuribus Regni) instancją uczynili, inquantum się to będzie zdało i.m. pp. posłom inszych województw.

Actum et datum in Bransko die et a. ut supra.

Qua quidem praemissa omnia in evidenti(us) testimonium zleciliśmy wszyscy podpisać j.m.p. marszałkowi naszemu zwyż mianowanemu, od nas natenczas obranemu, i pp.

[2790] Jan Trojanowski, pisarz ziemski mielnicki 1621-1638, pisarz ziemski drohicki 1638-1639.
[2791] Zob. wyżej: Instrukcja z 1616 r.
[2792] Prokop Leśniowolski, starosta brański 1622-1646, kasztelan podlaski 1646-1652, wojewoda podlaski 1652-1653, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Adama, starosty brańskiego.
[2793] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.
[2794] Uszkodzenie tekstu na 2-3 słowa.

deputatom z koła rycerskiego do spisania tych artykułów przydanym cum appensione sigillorum eorund(em).

[...][2795]

CCII/2. List chorążego ziemi zakroczymskiej Stanisława Skaszewskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Dzięciołowo, 27 XII 1625 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V. sygn. 14431, s. 1.*

[s. 1] Pisanie W.Ks.M., m.m.p., po sejmiku czwartego dnia jest mi oddane, to jest d(ie) 19 decembris [*XII*]. Zaczym, iż się nie wygodziło rozkazaniu i potrzebie W.Ks.M. (a słusznej) barzo tego żałuję. Jednak, iż pan pisarz ziemski[2796], do ktoregoś też W.Ks.M. pisać raczył był na tym sejmiku marszałkiem i jeszcze gwoli powietrza aż w dom[u] [in]strukcją pp. posłom spisować mieli, posłałem tejże godziny sługę mego tak z publicznym listem W.Ks.M., jako i prywatnym do niego, prosząc imieniem W.Ks.M., aby to petitum, jako słuszne, wpisał do instrukcjej, gdyż się tam i.m. do niego mieli zjechać dla spisania tej instrukcjej. Prosiłem i sam j.m. w liście swym, aby i sam z chęci swej i inszych do tego przywiódł, pokazawszy znaczne merita W.Ks.M. nie tylko w wojennej przysłudze, ale i w R.P. wolności zatrzymanie, aby i.m. mieli wzgląd na tak wielkie posługi W.Ks.M. Pisałem też i prosząc j.m.p. pisarza, aby instrukcjej posłał do W.Ks.M. kopią, którego sługa mój natenczas w domu nie zastał, bo był odjachał na pogrzeb szwagra swego za kilkanaście mil, gdzie dotąd od niego żadnej wiadomości nie mam, jednak rozumiem, że zażyje w tym ludzkości takiej, iż W.Ks.M. odpisze, jeśli co uczyni. Ja, iżem dotąd od niego nie odniósł żadnego responsu, tego jednak żałuję, żem nie mógł w tym usłużyć W.Ks.M., czegom sobie s[z]czerze życzył.

CCII/3. List pisarza ziemskiego bielskiego Krzysztofa Brzozowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Liza, 2 I 1626 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 1534, s. 47-48.*

[s. 47] Życząc tego sobie za osobliwe s[z]częście, żebym W.Ks.M, p.m.m., uniżoną powolność moją mógł skutecznie oświadczać, wielcem był rad temu, żeś mię W.Ks.M., p.m.m., rozkazać raczył prezentować list swój sam na sejmiku brańskiem i jego kontenta urgere u ślachty braciej cny [*sic*] i u inszych i.m. Przyjąwszy tedy mile to rozkazanie W.Ks.M,,

[2795] W Rkp. 1 brak podpisów.

[2796] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.

p.m.m., choć flaszowliwy [*sic*], że już nie per tempus było mi oddane, bo po sejmiku w kilka dni. A porozumiawszy się z temi, na których to należało, otrzymałem między inszemi artykułami instrukcjej poselski [*sic*] (którą W.Ks.M. posyłam) i ten artykuł, któregoś W.Ks.M. potrzebować raczył. Poruczone jest i ustnie pp. posłom naszym pilne i wierne w tym postulatem [*sic*] W.Ks.M. usługowanie W.Ks.M., aby jako na[j]większy respekt był i łaska J.K.M. na tak dzielne i odważne odwagi, przewagi i koszty, prace i skody [s. 48] W.Ks.M.

CCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 6 IV 1626 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu zwyczajnego warszawskiego 27 I -10 III 1626 r.: w ziemi mielnickiej poborów dwa z czopowym jednym; a dwa pobory do braci. Poborca urodzony Wojciech Kamieński, sejmik dnia 6 kwietnia. (VC, t. III, vol. 1, s. 374). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 6 IV 1626 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu zwyczajnego warszawskiego 27 I -10 III 1626 r.: W bielskim poborów dwa z czopowym jednym; a dwa do braci, i poborca, sejmik 6 kwietnia. (VC, t. III, vol. 1, s. 374). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 IV 1626 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu zwyczajnego warszawskiego 27 I -10 III 1626 r.: W ziemie drohickiej poborów dwa a dwa do braci; czopowe jedno. Poborca urodzony Jan Puchalski pisarz grodzki drohicki. Sejmik nazajutrz po okazowaniu[2797]*. (VC, t. III vol. 1, s. 374). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[2797] 20 IV 1626 r. Według konstytucji *Okazowanie* uchwalonej na sejmie 1620 r., okazowania pospolitego ruszenia w Koronie miały odbywać się corocznie w stałym terminie, *w poniedziałek przewodni.* (VC, t. III, vol. 1, s. 265.

CCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 7 IX 1626 r.

Zygmunt III uniwersałami datowanymi w Warszawie 30 VII 1626, pod Grudziądzem 12 IX i pod Warcimierzem 17 X zwołał sejm nadzwyczajny do Torunia na 19 XI 1626 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Marcjana Wiszowatego podstolego ziemi bielskiej oraz Adama Mościckiego. Nie udało się odnaleźć uniwersału zwołującego sejmik, ustalić nazwiska marszałka, ani odnaleźć instrukcji sejmikowej.

CCVI/1. Notatka o obiorze posłów ziemi bielskiej na sejm i wręczeniu im instrukcji sejmikowej, Brańsk, 7 IX 1626 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 118, k. 461v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 7 IX 1626 r.* [feria secunda in vigilia festi Nativitatis Gloriosae Virginis Mariae a. 1626]*;* ***Skrót:*** *ANK, ZZG, sygn. 15, s. 193;* ***Wzmianka:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 20v.*

[k. 461v] Ad officium et acta praesen(tia) capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) personal(ite)r venientes generosi [*1*] Stanislaus Tarusza[2798], succamerarius; [*2*] Adamus Mienski[2799], iudex; [*3*] Albertus Kostro[2800], subiudex, terres(tres) Bielscen(ses) et nobiles [*4*] Ciriacus Kostro[2801], [*5*] Joannes Skrzypkowsky, [*6*] Venceslaus Pietrzykowsky, [*7*] Stanislaus Woino, [*8*] Stanislaus Kostro, [*9*] Simon Wyszensky suo et aliorum nobilium districtus et terrae huius Bielscen(sis) nomine recognover(un)t, quia ipsi generosos Marcianum Wiszowaty[2802], Adamu(m) Moscicki[2803] in conventu particulari terrae Bielscen(sis) die hodierna per S.R.M. ad elligendos nuncios assignata p(ro) conven(to) generali et comitiis Regni Varsavien(sibus)[2804] in nuncios terres(tres) elleger(un)t, dantes et concedentes ips(is) nunciis ad praesens ellectis facultas in gerendis negotiis nuncioru(m) Regni iuxta instructiam

[2798] Stanisław Tarusza, wojski ziemi bielskiej 1618-1620, podkomorzy ziemi bielskiej 1620-1632, brat Wawrzyńca, podborcy ziemi bielskiej.
[2799] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2800] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.
[2801] Cyriak Kostro, cześnik podlaski 1635-1642, sędzia ziemski bielski 1642-1659, syn Melchiora i brat Wojciecha, sędziego i podsędka ziemskich bielskich.
[2802] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.
[2803] Adam Mościcki, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej, syn Walentego, wojskiego ziemi bielskiej.
[2804] Sejm początkowo miał zebrać się w Warszawie, później zadecydowano o przeniesieniu obrad do Torunia (VC, t. III, vol. 1, s. 376).

per totam nobilitatem terrae Bielscen(sis) concessa(m). Hac sua recognitione mediante p(ro)cedendi.

CCVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1626 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego toruńskiego 19 XI-3 XII 1626 r.: powiat bielski poborów dwa, czopowe jedno, ostatek do braci. Sejmik we cztery niedziele po sejmie. (VC, t. III, vol. 1, s. 391). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCVII/1. Informacja Marcjana Wiszowatego podstolego ziemi bielskiej o dacie sejmiku relacyjnego, Brańsk, przed 12 XII 1626 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 34, k. 557. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 12 XII 1626 r.* [sabbato post festum Conception(is) Gloriosae Virgin(is) Mariae prox(imo) a. D. 1626][2805].

[k. 557] Ad off(iciu)m et acta pr(aese)ntia capitan(ealia) castren(sia) Branscen(sia) veniens personaliter g(e)n(er)osus Martianus Wiszowaty[2806], subdapifer terrae Bielscen(sis), nuncius pro comitiis Torunen(sibus) proxime praeterit(is) a tota nobilitate districtt(us) Bielscen(sis) ellectus manifesta(tione)m suam fecit de eo, quia ipse conventum particulare(m) toti[u]s nobilitat(is) districtus huius Bielscen(sis) in comitiis Torunen(sibus) laudatt(um) hic in Bransko in loco consueto audien(dum) rellation(is) suae ex conventu(m) Torunen(sem) p(er)feren(dum) pro die ultima decembris prox(ime) futura a. praesenti [*31 XII 1626*], iuxta consuetudinem et observation(em) eiusdem convent(us) assignat et destinat.

[2805] Ze względu na przemieszanie wpisów i liczne ubytki kart w księdze nie jest możliwe ustalenie dokładnej daty.

[2806] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.

CCVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1627 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego toruńskiego 19 XI-3 XII 1626 r.: Powiat drohicki poborów dwa, ex laudo uchwalonych, którego dobierać mają, dwa nowe, czopowe jedno a dwa do braci. Sejmik w poniedziałek po Nowym Lecie [4 I 1627]. (VC, t. III, vol. 1, s. 391). Nie znaleziono akt tego sejmiku.

CCIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 I 1627 r.

Sejmik zwołany mocą uchwały poborowej sejmu nadzwyczajnego toruńskiego 19 XI-3 XII 1626 r.: Powiat mielnicki poborów dwa, a cztery do braci i poborca. Sejmik w poniedziałek po Trzech Królach [11 I 1627]. (VC, t. III, vol. 1, s. 391). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCX. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 6 V 1627 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 6 IV 1627 r. zwołał nadzwyczajny sejmik do Brańska.

CCX/1. Uniwersał króla zwołujący sejmik ziemi bielskiej i sejmik generalny mazowiecki, Warszawa, 6 IV 1627 r.

Rkp. AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 28, k. 18-18v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 17 IV 1627 r. [sabbatho post Dominicam Conductus Paschae prox(imo) a. D. millesimo sexcentesimo vigesimo septimo].

[k. 18] Zygmunt III, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie i szwedzki, gotcki, wandalski dziedziczny król.

Wielmożnym, urodzonym, ślachetnym dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województwa podlaskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, ślachetni, uprzejmie i wier(nie) nam mili. Dla niebezpieczeństw, a nagłych ze wszystkich stron R.P. zachodzących, o których nas pewne dochodzą wiadomości, idąc za radą i zdaniem panów[2807] senatorów przy boku naszym będących, a nie mając na wczesne odwrócenie ich innego krom zwycajnego w Koronie sposobu, przychodzi nam Uprzej(mościom) i Wier(nościom) W(aszym) sejmik extraordinarie składać, który w Brańsku na dzień VI miesiąca maja, a główny powiatom tamecznym w Warszawie na dzień XVII miesiąca maja składamy, żądając pilnie i napominając Uprzejmośc[i] i Wier(ności W(asze), żebyście na czas i miejsce naznaczone w tak niebezpiecznym razie ojczyzny miłej zjachali, a tam instrukcjej posłowi naszemu od nas danej przesłuchawszy i wszystkie niebezpieczeństwa statecznie uważywszy, takie przedsię consilia wzięli, którech praesentia pericula avertere i nieprzyjacielom na całość państw koron(n)ych [k. 18v] i swobód ojczyzny nasadzonym potężny wstręt uczynić mogli, co uczynicie Uprzejm(o)ści i Wier(ności) W(asze) i z miłości swej ku zatrzymaniu ojczyzny w ozdobach i całości swojej, i na żądanie nasze. Który uniwersał nasz, aby wszytkich doszedł wiadomości, rozkazujemy urzędom grodzkim, aby go do ksiąg swych aktykować [i] niemieskanie na miejscach zwyczajnych publikować kazali.

Dan w Warszawie dnia VI miesiąca kwietnia r. P. MDCXXVII [*1627*], panowania naszego XXXX, a szwedzkiego XXXIV.

[2807] W oryg. powtórzono: panow.

CCX/2. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 25 V 1627 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 8080/I, s. 127 – oryginał.*

[s. 127] Nasz sejmik brański, na którym byłem, odprawił się tak, że na żadną rzecz pozwolić nie chciano. Nie pomógły nic i mowy obszerne posła J.K.M. i instrukcja, w której p(eri)cula wielkie, które imminent R.P. przed oczy przedkładano, do prędkich ratunków i pieniądzmi i powiatowymi ludźmi p(er)swadowano, ale surdis canebat auribus. Pospolite ruszenie tylko podług konstytucjej toruńskie(g)o sejmu[2808] i sine divisione belli (bo K.J.M. te(g)o teraz chciał, aby cum divisione belli to pospolite ruszenie było) pozwolili, dokładając tego, że „w kupie kiedy będziemy i ratunek prędzej obmyślimy, i praw, i urazów w nich swoich tam się domówiemy". Lepiej nigdy sejmik brański nie stanął [j]ako teraz. Za co im też zaraz odpowiedano, że na nich za to zemkn[ą]ć mieli żołnierza i inszy sejmik prędki obiecując. To też W.Ks.M., p.m.m. oznajmuję, że na przesłym popisie województwa podlaskie(g)o, wszyscy[2809] obywatele barzo sarkali, że od W.Ks.M. r(aci)one Orla[2810] pocztu żadne(g)o nie stawiono i abym to W.Ks.M. doniósł prosili mię na sejmiku, żebyś W.Ks.M. równo z niemi jako obywatel sameczny [*sic*] pociągać raczył, o czym i przedtym list pana chorążego[2811] w tej materiej miałem. Także i pospolitego ruszenia nagłego i prędkie(g)o się spodziewamy, tedy W.Ks.M. racz w czas obmyślić [i] rozkazać i poczet, i kto by jechał, by zaś poenas legum na W.Ks.M. nie chciał kto ugonić, bo wszyscy są już gotowi, czekając tylko pierwszych wici.

[2808] *Pospolite ruszenie*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 377.

[2809] Przed tym słowem skreślone: żeby.

[2810] Orla, miasto nad Orlanką (dopływ Narwi) w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. bielski). W latach 1585-1698 ośrodek dóbr Radziwiłłów birżańskich.

[2811] Zapewne chodzi o Jana Kuleszę, podpiska grodzkiego brańskiego 1600-1604, wojskiego ziemi bielskiej 1615-1618, chorążego ziemi bielskiej 1618-1629, poborcę ziemi bielskiej, syna Jana, komornika ziemskiego bielskiego.

CCXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 31 VIII 1627 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 12 VII 1627 r. zwołał sejm walny w Warszawie na 12 X 1627 r., sejmiki przedsejmowe na 31 VIII 1627 r. (ASWB 1572-1655, s. 330). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Jana Kuleszę chorążego ziemi bielskiej oraz Prokopa Leśniowolskiego, starostę brańskiego[2812]*. Nie udało się odnaleźć akt tego sejmiku.*

[2812] J. Seredyka, *Sejm zawiedzionych nadziei*, Opole 1981, s. 105; J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 265.

CCXII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1628 r.

Sejmik zwołany zwołany mocą uniwersału poborowego uchwalonego na sejmie 12 X – 26 XI 1627 r. Uniwersał poborowy, VC, t. III, vol. 2, s. 33:"... ziemia drohicka czopowe dwoje annatim; poborów łanowych sześć, a cztery do braci. Poborca urodzony Marcin Niemiera, h. Gozdawa[2813]*, sędzia ziemski drohicki. Sejmik dnia 4 stycznia" [1628 r.]. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[2813] Marcin Niemiera (Niemira), h. Gozdawa, syn Hieronima, chorąży mielnicki w 1623 r., sędzia ziemski drohicki w l. 1623-1633.

CCXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1628 r.

Sejmik zwołany zwołany mocą uniwersału poborowego sejmu warszawskiego 12 X – 26 XI 1627 r., Uniwersał poborowy: [--] ziemia drohicka czopowe dwoje annuatim; poborów łanowych sześć, a cztery do braci. Poborca urodzony Marcin Niemiera[2814]*, sędzia ziemski drohicki. Sejmik dnia 4 stycznia [1628 r.]. (VC, t. III, vol. 2, s. 33). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[2814] Marcin Niemiera (Niemira) chorąży mielnicki w 1623 r., sędzia ziemski drohicki w 1623-1633.

CCXIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 I 1628 r.

Sejmik zwołany mocą uniwersału poborowego sejmu warszawskiego 12 X – 26 XI 1627 r., Uniwersał poborowy: [--] Ziemia mielnicka, czopowe dwoje annuatim; poborów łanowych sześć, a cztery do braci. Poborca urodzony Wojciech Kamieński, przy którym czopowe za dyspozycją skarbową ma zostawać. Sejmik dnia 11 stycznia. (VC, t. III, vol. 2, s. 33). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 [I] 1628 r.

Uniwersał poborowy uchwalony na sejmie warszawskim 12 X – 26 XI 1627 r. stwierdzał: [--] Ziemia bielska czopowe jedno, poborów łanowych sześć; to jest cztery ex nunc, a dwa i poborca do braci. Sejmik cztery niedziele po sejmie [23 XII], tamże ma być namowa o bronie domowej, contra licentiosos, co i mielnickiemu i drohickiemu powiatom ma służyć. Prawdopodobnie król Zygmunt III zmienił swoim uniwersałem termin obrad sejmiku ustalony na sejmie. Stanisław Niemiera kasztelan podlaski, powołując się na (niezachowany) uniwersał królewski, zwołał sejmik relacyjny ziemi bielskiej na 17 I 1628 r. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXV/1. Uniwersał Stanisława Niemiery informujący o zwołaniu sejmiku relacyjnego, Niemierów, 23 XII 1627 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., sygn. 28, k. 396-396v. Oblata została dokonana przez Stanisława Zakrzewskiego, sługę Stanisława Niemiery 7 I 1628 r.* [feria sexta in crastino festi sanctorum Trium Regum a. D. mill(esi)mo sexcent(isi)mo vigesimo octavo]. *Uniwersał został opatrzony pieczęcią kasztelana i jego własnoręcznym podpisem. Ogłosił go woźny generał koronny opatrzny Grzegorz Golanka* in foro publico civitat(is) Branscen(sis) ac plateis in praesentia multoru(m) hominu(m) protun[c] causa exped(i)endar(um) casuaru(m) suar(um) congregator(um).

[k. 396] Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a zwłas[z]cza i.m. panom urzędnikom [i] obywatelom stanu ślacheckiego powiatów [k. 396v] bielskiego [i] brańskiego po zaleceniu służb moich, wiadomo czynię, iż dla nieporównania w poborach z drugiemi powiata[mi] województwa podlaskiego i dla wzięcia do braciej J.K.M., p.n.m., naznaczyć raczył sejmik obywatelom powiatów tamecznych w Brańsku na dzień 17 [stycznia], na który i posła swego z instrukcją zesłać raczył; na który czas abyście się w.m. raczyli zjachać, wiedząc o woli J.K.M. Przeto z urzędu swego senatorskiego posyłam ten mój uniwersał, aby był publikowany i aby każdego z w.m. do wiadomości dosło, do grodu brańskiego.

Datu(m) w Niemierowie[2815] 23 decembris [*XII*] a. D. 1627.

W.m., mych m(iło)ściwych panów,

[2815] Niemierów (Niemirów), miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. siemiatycki). Ośrodek dóbr rodu Niemirów.

życzliwy przyjaciel i sługa powolny,

Stanisław Niemiera[2816], kastalan [*sic*] podlaski m(anu) p(ro)p(ria).

[2816] Stanisław Niemiera, wojski podlaski 1611-1613, chorąży ziemi mielnickiej 1613-1617, kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1648, syn Hieronima, łowczego podlaskiego, brat Wojciecha, wojewody podlaskiego.

CCXVI. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 5 VI 1628 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 30 III 1628 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 27 VI 1628 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej na 5 VI do Brańska, sejmik generalny mazowiecki na 19 VI 1628 r.

CCXVI/1. Instrukcja poselska ziemi mielnickiej na sejm, Mielnik, 5 VI 1628 r.

***Rkp**. AGAD, AR, dz, II, nr 991, s. 1-2. Oryginał.*

[s.1] My urzędnicy ziemscy i grodzcy i rycerstwo powiatu mielnickiego pro die hodierna quinta juni na sejmik partykularny zgromadzeni posła JKM cum ea videcet praesentia przyjąwszy i instrukcjej attentessime wysłuchawszy obraliśmy spośrodku siebie urodzonych Wojciecha Kochańskiego[2817] pisarza grodzkiego mielnickiego i Mikołaja Greka[2818] ludzi godnych i RP zasłużonych, którym niżej mianowane artykuły zleciliśmy.

Naprzód JKM panu naszemu miłościwemu za ojcowskie obmyśliwanie w tym razie o RP ojczyźnie naszej podziękować, której i my suo posse ratować chcąc porachowawszy się z dostatkami naszemi limitatam potestatem dalichmy im. pp. posłom aby nad dwa pobory więcej nie postępowali a poborcę na kwerellach na pierwszych po sejmie podamy. A iż takie onera na RP zaciągnęli się, których kupcy wszyscy z nami pospołu nie ponoszą, tedy starać się o to mają panowie posłowie, aby jakie znaczne subsydium z nich było, i żeby rycerstwu pruskiemu ad fidem publicam towary od nich dawane były, jako tego rycerstwo samo affektuje.

Sądy na sejmie extraordinarie tak przyszłym tak causarum fisci jako [i] kwarty aby odprawowane nie były, gdyż to jest contra mentem konstitutiej i przeciwko prawu.

Sól wedle konstitucjej dawniejszej i przeszłej warszawskiej[2819], czemu od jmp. podskarbiego[2820] wystawowana nie była.

Za książęciem[2821] jm. intersedere do KJM aby na odważny koszt jego wzgląd był, a summa według konstitucjej przeszłych assecurowana książęciu jm. oddana była, aby tak do dalszej przysługi RP ochotniejszy zostawał.

[2817] Wojciech Kochański, h. Rola, w l. 1638-1642 był sędzią mielnickim.
[2818] Mikołaj Grek, h. wł. Podsędek mielnicki w l. 1598-1600, w l. 1600-1620 sędzia mielnicki.
[2819] VC, t. III, vol. 2, s. 12-34: Konstytucje sejmu walnego warszawskiego: 12 X-26 XI 1627 r.
[2820] Hermolaus Ligęza, h. Półkozic, podskarbi wielki koronny w l. 1624-1632.
[2821] Krzysztof Radziwiłł, hetman polny litewski w l. 1615-1633; od 1633 kasztelan wileński, następnie wojewoda wileński, od 1635 hetman wielki litewski.

Zamek birżański, na którym RP siła należy, który jest od nieprzyjaciela spustoszony, aby według prawa de erufinis[?] munitiis sumptu RP restaurowany i presidiis opatrzony był.

Glejty contra prescriptum legum aby dawane nie były.

[s.2] Nowae subsydia, które są con(tra) immunitates et libertates nostras, żeby wynajdowane nie były.

Uniwersałami priwatnemi, iż konstitucje psują, że to jest przeciwko prawu serio lego panowie posłowie upomnieć się mają, aby takowe inconuenientia intra postem nie były.

Taxa rerum vendibilium, iż do efektu swego nie przyszła panowie posłowie starać się mają, aby koniecznie na tym sejmie efekt swój wzięła.

Co wszystko in legitali panom posłom zlecamy, że tych wszystkich artykułów nie odstąpią. Na co dla lepszej pewności zleciliśmy jmp. marszałkowi naszemu i niektórym im. imieniem naszym podpisać się i pieczęci przyłożyć.

Działo się w Mielniku, die 5 iunii a. D. 1628.

Adam Raczko[2822] sędzia ziemski mielnicki, marszałek sejmiku mielnickiego m.p.; Jan Trojanowski[2823] pisarz zi[emski] mielnicki; Maciej Radziszewski podstarości mielnicki, m.p.

[2822] Adam Raczko, sędzia ziemski mielnicki w l. 1620-1638

[2823] Jan Trojanowski, pisarz ziemski mielnicki w l. 1621-1638

CCXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 VI 1628 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 30 III 1628 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 27 VI 1628 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej na 5 VI do Brańska, sejmik generalny mazowiecki na 19 VI 1628 r.

CCXVII/1. Uniwersał królewski zwołujący sejm i sejmiki przedsejmowe, Warszawa, 30 III 1628 r.

Rkp. *AGAD, Ks. gr. bran., nr 28, k. 522-522v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez Łukasza Chojeckiego 10 IV 1628 r.* [f(e)r(i)a secunda post Dominicam Judica Passionis Quadragesimale(m) prox(ima) a. D. milles(i)mo-628]. *Uniwersał był opatrzony pieczęcią kancelarii większej koronnej i podpisany własnoręcznie przez króla.*

[k. 522] Zygmunt Trzeci, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmuckie, inflantskie, swedzki, gotski, wandalski dziedzicny król.

Wielmożnym, urodzonym, ślachatnym dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskie(g)o województwa podlaskie(g)o obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszę królewską. Wielmożni, urodzeni, ślachetni, wiernie nam mili. Iż na blisko przesłym sejmie stany koronne i W.Ks.L. złożenie sejmu trzyniedzielnego sine solennitatibus ku woli tym, które by na R.P. następowali niebezpieczeństwo [*sic*] uchwalili i nam w moc dali, przeto przychylając się w tej mierze do uchwały sejmowej i zdania Panów Rad przy boku naszym natenczas będących, a bacząc i uważając tak nagłe być R.P. potrzeby i niebezpieczeństwa, które R.P. zachodzą, a gruntowne ratunki i wstrętu prędkie(g)o potrzebują, składamy sejm trzyniedzielny walny w Warszawie na dzień XXVII miesiąca czerwca, a sejmik powiatowy jako innym województwom i powiatom na zwycajnych mie[j]scach, tak obywatelom tamecnym w Brańsku na dzień V miesiąca czerwca, a główny zaś tamecnym powiatom w Warszawie na dzień XIX miesiąca czerwca naznaczamy. Żądamy tedy [k. 522v] i napominamy Uprzej(mości) i Wier(ności) Waszej [*sic*], abyście na sejmik pomieniony zjachali, a instrukcjej od nas posłowie danej przesłuchawszy te, które R.P. niebezpieczeństwa z różnych stron zachodzą uważywszy, posły na sejm, ludzie mądre, w sprawach R.P. biegłe i tych, które by całość i dobrą [*sic*] R.P. na pieczy mieli, dawszy im władzą o tych niebezpieczeństwach z innemi stanami koronnemi radzić i onem gruntownie zabiegać. Który sejm lubo extraordinarie złożony jest, deklarujemy, że na niem sprawy fisci i odwarcie [*sic*] sądzone będą. Ażeby ten uniwersał wszytkie[ch] wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom grodzkim, aby go podług zwycaju publikować i obwołać rozkazali dla łaski naszej.

Dan w Warszawie dnia XXX miesiąca marca r. P. MDCXXVIII [*1628*], panowania nasze(g)o polskie(g)o XXXXI, a sweckiego XXXVI roku.

Sigismundus rex.

CCXVII/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 5 VI 1628 r.

Rkp. 1. *AGAD, Ks. gr. bran., nr 28, k. 621-623. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 5 VI 1628 r.* [feria secunda post Dominicam Exaudi prox(ima) a. D. 1628]*;* ***Rkp. 2.*** *AGAD, AR, dz. II, sygn. 994, s. 1-4 – kopia (wypis oblaty);* ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 23v*.

[k. 621] Instrukcja i.m. panom Krystofowi Brzozowskiemu[2824], pisarzowi ziemskiemu ziemie bielskiej, i panu Marcjanowi Wysowatemu[2825], posłom naszym zgodnie obranym na sejmiku w Brańsku d(nia) 5 czerwca roku 1628 dana.

[*1.*] Przy podziękowaniu J.K.M., p.n.m., za obmyślawanie R.P. mają i.m. panowie posłowie nasi spólnym zezwoleniem wszytkich województw prosić J.K.M., aby raczył i dalej takie sposoby upatrować i brać przedsię, któremi by sartam, tectam tę ojczyznę naszę a państwo swoje zostawił i jako ją wziął od antecesorów swoich florentem, także ją podał succ(ess)orum, gdyż my post tot devastationes, calamitates, pestes, bella et post nimias inconsuetasq(ue) co(n)tributiones, [które] continue przez lat kilkanaście ponosimy, sąśmy barzo attriti et exhausti.

[*2.*] Co się tknie sposobów obrony z strony naszej, tych iż natenczas tak łacno upatrzyć nie możemy, gdyż nad zwyczaj dawny ratunków naszych poborów patrzać, te w dobrach tak K.J.M. i R.P., i i.m. pp. duchownych, jako i naszych ślacheckich przez nieznośne egzakcje i uciążenia żołnierzskie [*sic*] i insze różne plagi Boskie barzo zmniejszone, a prawie wniwecz obrócone widziemy, pospolite też ruszenie sine divisione belli, którego prawo broni, nie może usui et commodo R.P. cedere, tedy zlecamy to i.m. panom posłom naszym, aby cokolwiek się tknie obrony R.P. ze wszytkich stron, osobliwie skończenia wojny z tym nieprzyjacielem in visceribus Regni będącym, więc i o zapłacie żołnierzskiej i dalszym tej wojny poparciu, w tych wszytkich punktach mają się znosić z inszemi województwy i do zgody powszechnej wszytkich g(e)n(er)aliter województw [k. 621v] i powiatów skłaniać się ani podawając, ani

[2824] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2825] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.

przyjmując nic nowego i różnego nad prawa dawne i zwyczaje tego województwa i nad zgodnę uchwałę wszytkich i.m. panów posłów koronnych, na co by się spólnie nemine contradicente i.m. pp. posłowie zgodzili.

[*3.*] A iż to województwo podlaskie, a osobliwie ziemia nasza bielska tak jest utrapiona od ludzi żołnierzskich nie tylko koronnych, ale osobliwie W.Ks.L. i kup swowolnych ustawicznemi stacyjami, leżami, stanowiskami i inszemi różnemi szkodami, zdzierstwami nieznośnemi, że we wszytkich starostwach i dzierżawach większa już połowica w pustki się obróciła, skąd przedtym najwiętsze subsidia miewała R.P., ostatek poddanych, który w nich został barzo [są] znędznieni i ledwo się co trzymają, tedy mają pp. posłowie nasi hac publicam querela(m) przełożyć w kole poselskiem i prosić usilnie, aby odwrócone było hoc malum iis mediis, które by się tam zdały najsposobniejsze między inszemi sposobami starać się maią o konstytucją wyraźną, żeby roty litewskie żadnym pretekstem do Podlasza nie wchodziły dla stacjej ani dla inszych niezwycajnych egzakcji wyciągania posyłać się ważyli, także i zbieranie ludzi aby żadne nie było od rotmistrzów litewskich w Koronie, a którzy się ważyli wybierać z dóbr K.J.M. i duchownych stacjej pieniężnych do tego czasu, aby to im było w zasłużone potrącono[2826] i jeśliby się jakie[2827] skargi od ślachty pokazali, żeby poen(as) legum podlegali. A jeśliby która rota zaciągu litewskiego przechodzić miała [przez] Podlasze, żeby żywność sobie kupowali, a który by bądź rotmistrz, bądź porucznik i towarzysz, ważył się przeciw temu wystąpić, żeby każdego z nich było pozwać wolno [k. 622] na trybunał koronny inter causas recent(is) criminis ad poen(as) legum, jakie są in crimine pecculatus opisane.

[*4.*] Na kupy zaś swowolne żeby reasumowano[2828] konstytucję r. 1623 i insze[2829], i w nich rygor contra delinquentes żeby perpetuo zostawał mają się pilno starać pp. posłowie nasi, z obostrzeniem prawa na i.m. pp. starost[ó]w i dzierżawców, aby się do tego przycynili dla obrony poddanych w dzierżawach swych, osobliwie przez pieniężne stacyje zubożonych.

[*5.*] Wydawanie soli od skarbu województwu podlaskiemu, iż nie dosyć się dzieje, jako w liczbie beczek nie proporcjonalnej numero obywatelów tego województwa, tak i w cenie beczek nierównej z obywatelami inszych województw, także i w składzie solnym

[2826] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: potrąconą.
[2827] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: jakiej.
[2828] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: reasumowana.
[2829] *O zabieżeniu konfederacyi żołnierskiej i wszelakiej nawalnej domowej swawoli*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 323-324; *Postanowienie na domową obronę względem swywolnikow*, [w:] ibidem, s. 334-336; *Swawolne kupy*, [w:] ibidem, s. 377-378.

obmienionym z Nura[2830] dokąd inąd nad konstytucją r. [...][2831]. Tedy zlecamy to pilnie pp. posłom naszym, aby w tej mierze postrzegli et indemnitate[m] et prerogativam nostram, a jeśli czego więcej nie będą mogli otrzymać od skarbu, przyna[j]mniej mają porównanie z inszemi województwami tam in numero, quam in precio otrzymać, a z osobna skład solny wedle tejże konstytucjej pomienionej i blisko przesłego sejmu[2832] utwierdzić.

[*6.*] Lidzbie [*sic*] skarbowej mają się pilno przysłuchać pp. posłowie nasi i dowiedzieć się dostatecznie, jako się przeszłe podatki obrócili, jeśli in publicum albo extraordinarium usum.

[*7.*] Glejty aby nie były na infamije sejmowe wydawane z kancelariej, ale tylko ex laudo et consensu commiciali, mają się starać pp. posłowie, także i o skasowanie tych wszytkich glejtów, które dotąd nad prawa są otrzymane.

[*8.*] Inszych wszytkich spraw [i] prerogatyw stanu ślacheckiego mają pp. posłowie nasi spólnie z inszemi z i.m. pp. [k. 622v] posłami ostrzegać na tym sejmie, jakoby praeiudicium żadne w nich się nie stało, więc wakancjej rozdania także spólnie[2833] mają się upomnieć, a osobliwie hetmaństwa wielkiego, na którym wiele należy pod teraźniejsze zwłas[z]cza czasy.

[*9.*] Mają i.m. pp. posłowie [się dowiedzieć], jeśli książę pruskie[2834] daje pieniądze secundu(m) diploma[2835], które mają być multiplikowane respecti(v)e quantitat(is) poborów naszych.

[*10.*] Census annuales post decessum tenutarioru(m) tam spiritualium, quam secularium aby byli do skarbu in defensione(m) R.P. obrócone.

[*11.*] Strony monety nowej, która miała być bita według konstytucjej sejmu przesłego[2836], czemu do egzukucjej nie przysła.

[*12.*] Pobory dzierżawcy dóbr K.J.M. aby według lustracji, a duchownych iux(ta) taxa(m) beneficioru(m) oddawali.

Petita

[2830] Nur, miasto nad Bugiem w woj. mazowieckim, stolica ziemi nurskiej (obecnie wieś, pow. ostrowski).
[2831] W Rkp. 1 i 2 zostawiono puste miejsce. Zapewne chodziło o konstytucję z 1623 r.: *Sol wojewodztwa podlaskiego*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 328.
[2832] *Sol wojewodztwom łęczyckiemu, mazowieckiemu, podlaskiemu, rawskiemu*, [w:] VC, t. 3, vol. 2, s. 19.
[2833] Po tym słowie powtórzono: rozdania.
[2834] Jerzy Wilhelm Hohenzollern (1595-1640), elektor brandenburski i książę pruski 1620-1640.
[2835] Tak Rkp. 2, w Rkp. 1: de Płowae. Zapewne doszło do pomyłki przy przepisywaniu w wyniku skojarzenia z cłem z Pilawy, miasta portowego w Prusach Książęcych (obecnie Bałtyjsk w obwodzie królewieckim).
[2836] *O mynicy*, [w:] VC, t. 3, vol. 2, s. 15.

[*1*.] Zlecamy i.m. pp. posłom naszym, żeby gorącą i uniżoną prośbę naszę wnieśli do J.K.M., p.n.m., za książęc[i]em j.m. panem hetmanem polnem W.Ks.L.[2837], aby dług książęciu j.m. od R.P. asekurowany i kilką[2838] sejmów zgodnie aprobowany więcej nie zwłócząc z tego sejmu zapłacono i uis[z]czono[2839], na którym sławie R.P. i securitati Księstwu Litewskiemu wiele należy, także i birżański[2840] zamek[2841] dziedziczny książęcia j.m. aby praesidio ex publico aerario opatrzony był gorąco[2842] instare et uniżenie prosić pp. posłowie nasi będą K.J.M., żeby tantus civis in R.P. nie tylko wdzięczność naszę, ale też i łaskę J.K.M. za swoje merita, kosty i odwagi dla służby J.[k. 623]K.M. i R.P. i nagrodą słusną od J.K.M. odnieść mógł, stawić się pro viribus mają pp. posłowie nasi.

[*2*.] Za j.m.p. Górską mają też pp. posłowie nasi wnieść petitum, aby jeśli insze jakie konstytucje w sprawach kryminalnych na tym sejmie odprawować się będą i ona też mogła otrzymać kontumacją w sprawie swej o rapt córki swej contra raptorem.

[*1*] Albertus Kulesza[2843], vicecapitan(eus) castren(sis) Branscen(sis), marsalcus convent(us) particular(is) Branscen(sis), manu p(ro)pria; [*2*] Jan Kulesza[2844], chorąży bielski, propria manu; [*3*] Albertus Kostro[2845], subiudex terrae Bielscen(sis), manu propria; [*4*] Adam Mościcki[2846] manu p(ro)pria; [*5*] Jacobus Łukawski[2847] ad suprascript(um) deputatus manu p(ro)pria.

[2837] Krzysztof II Radziwiłł (1585-1640), hetman polny litewski 1615-1635, kasztelan wileński 1633, wojewoda wileński 1633-1640, hetman wielki litewski 1635-1640, starosta żyżmorski, bystrzycki, sejwejski, poszerwiński, czeczerski.
[2838] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: kilko.
[2839] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: uizconą.
[2840] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: bierzanski.
[2841] Birże, miasto i zamek na Żmudzi, ośrodek dóbr linii birżańskiej rodu Radziwiłłów.
[2842] Tak Rkp. 2, Rkp. 1: gorącą.
[2843] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.
[2844] Jan Kulesza, podpisek grodzki brański 1600-1604, wojski ziemi bielskiej 1615-1618, chorąży ziemi bielskiej 1618-1629, poborca ziemi bielskiej, syn Jana, komornika ziemskiego bielskiego.
[2845] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.
[2846] Adam Mościcki, poseł i działacz sejmikowy ziemi bielskiej, syn Walentego, wojskiego ziemi bielskiej.
[2847] Jakub Łukawski, być może podpisek ziemski bielski 1598, komornik polny graniczny ziemi bielskij 1618, komornik ziemski bielski ok. 1637-1648.

CCXVII/3. List uczestników sejmiku ziemi bielskiej do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 5 VI 1628 r.

Rkp. *AGAD, AR, dz. II, sygn. 992, s. 1 – oryginał.*

[s. 1] Jaśnie Oświecone, M(iłoś)ciwe Książę, Nam Wielce M(iło)ściwy Panie Hetmanie W.Ks.L.!

Jeśli inszem wszystkiem obywatelom tak koronnem, jako i W.Ks.L. pamiętne są dobrze merita wysokie w R.P. W.Ks.M., p.n.m., jako nie wątpiemy, pogotowiu nam w tem powiecie, gdyż W.Ks.M., n. m. p., raczysz mieć posesją swoję, i zostają pewnie w pamięci i wiecznej wdzięczności. Jako tedy i wszyscy wobec i z prywatnych osób naszych radzi służymy W.Ks.M., n. m. p., tak i postulatom W.Ks.M. nam na sejmiku przełożone[m] akceptowaliśmy i przy artykułach naszych poruczyliśmy pp. posłom naszem na sejm blisko przyszły, w czem życząc uprzejmie skutku pożądane(g)o W.Ks.M. oddawamy się jako najpilniej z powolnemi służbami naszemi w łaskę W.Ks.M., n. m. p.

Dan w Brańsku d(nia) 5 czerwca 1628.

W.Ks.M., n.m.p.

uprzejmie życzliwi i do usługowania chętni urzędnicy i rycerstwo na sejmik w Brańsku zgromadzeni i marszalek koła poselskie(g)o [*sic*]

Wojciech Kulesza[2848], podstarości brański, ręką swą.

CCXVII/4. List Krzysztofa Brzozowskiego pisarza ziemskiego bielskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 6 VI 1628 r. (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 1534, s. 62 – oryginał.*

[s. 62] Według rozkazania W.Ks.M., pana i dobrodzieja me(g)o miłościwego, na sejmiku brańskim petitum na sejm dyrygowane w sprawam [*sic*] W.Ks.M, gdzie i zadość panów braci, i sam będę[, i] służyć W.Ks.M., p.m.m., nie zaniecham.

[2848] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.

CCXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 7 VIII 1628 r.

Sejmik zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm warszawski 27 VI – 18 VII 1628 r.: ziemia bielska poborów łanowych sześć, poborca do nich urodzony Marcjan Wiszowaty. Nad to poborów cztery i poborca do nich do braci. Sejmik die 7 augusti. (VC, t. III, vol. 2, s. 52). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 8 VIII 1628 r.

Sejmik zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm warszawski 27 VI – 18 VII 1628 r.: Ziemia mielnicka dwa stare pobory łanowe laudo pozwolone, które wszyscy oddawać mają. Poborca do nich urodzony Maciej Radziszowski[2849]*, podstarości mielnicki, teraz dwa pobory nowe dają, a ośm i poborca do braci. Sejmik die 8 augusti. (VC, t. III, vol. 2, s. 52). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[2849] Marcin Radziszewski.

CCXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 VIII 1628 r.

Sejmik zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm warszawski 27 VI – 18 VII 1628 r.: ziemia drohicka, poborów łanowych cztery, a ośm i poborca do braci. Sejmik 10 augusti (VC, t. III, vol. 2, s. 52). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXXI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 12 XII 1628 r.

III uniwersałem datowanym w Warszawie 20 X 1628 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 9 I 1629, sejmili przedsejmowe na 12 XII 1628 r. (ASZCh, s. 157). Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Adama Mościckiego oraz Prokopa Leśniowolskiego, starostę brańskiego. Marszałkiem sejmiku był Krzysztof Wiesiołowski marszałek nadworny W.Ks.L., starosta mielnicki, tykociński i suraski. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

Skrót: *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 20v-21.*

CCXXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 III 1629 r.

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny warszawski 9 I – 20 II 1629 r.: ziemia drohicka, poborów łanowych na porównanie, podług uniwersału, a cztery teraz pozwolonych. Czas oddania wszystkich na Świątki przyszłe [3 VI 1629]. Czopowe dwoje jedno po drugim. Poborca urodzony Szymon Nieciecki. Sejmik na laudum we cztery niedziele po sejmie (VC, t. III, vol. 1, s. 80). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXXIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, [20 III 1629 r. ?]

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny warszawski 9 I – 20 II 1629 r.: ziemia mielnicka poborów łanowych na porównanie cztery, a nowych cztery, czas oddawania jednych czterech na Niedzielę Przewodnią [22 IV 1629], a drugich czterech na Świątki [3 VI 1629]. Czopowe dwoje, jedno po drugim. A czopowe w roku 1627 uchwalone ma zostawać przy poborcy w uniwersale 1627 r. naznaczonym [--]. Pominięta została data sejmiku relacyjnego szlachty mielnickiej (VC, t. III, vol. 1, s. 80). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 20 III 1629 r.

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny warszawski 9 I – 20 II 1629 r.: [--] ziemia bielska[2850]*, poborów łanowych na porównanie sześć na Wielkanoc przyszłą [15 IV 1629] a nowych cztery na Świątki przyszłe [3 VI 1629] wydać. Czopowe dwoje, rok podle roku. A czopowe 1627 uchwalone ma zostawać przy Wojciechu Kamieńskim pisarzu grodzkim drohickim. Do teraźniejszego łanowego i czopowego, urodzony Marcjan Wiszowaty, a do podymnego urodzony Walenty Wyszyński pisarz grodzki brański, sejmik na laudum die 20 martii. (VC, t. III, vol. 1, s. 80). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[2850] W tekście błędnie: bełska.

CCXXV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 23 X 1629 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym z Warszawy, 24 IX 1629 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 13 XI 1629 r., sejmiki przedsejmowe na 23 X 1629 r. Szlachta ziemi bielskiej wybrała posłów: Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemskiego bielskiego oraz Wojciecha Kuleszę, podstarościego brańskiego[2851]*. Nie odnaleziono akt tego sejmiku.*

[2851] J. Seredyka, *Posłowie Rzeczypospolitej na sejm „ratyfikacyjny" w 1629 r.*, „Studia Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk", 1979, nr 13, s. 32; J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 266;

CCXXVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 XII 1629 r.

Sejmik zostały zwołany mocą konstytucji Naznaczenie exaktorów do podymnego i sejmików na obieranie tychże exaktorów w województwach i ziemiach, uchwalonej przez sejm nadzwyczajny warszawski 13 – 28 VII 1629 r.: w ziemi drohickiej, die 13 XII 1629 r. [ma być zwołany sejmik] (VC, t. III, vol. 2, s. 95). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 13 XII 1629 r.

Sejmik zostały zwołany mocą konstytucji Naznaczenie exaktorów do podymnego i sejmików na obieranie tychże exaktorów w województwach i ziemiach, uchwalonej przez sejm nadzwyczajny warszawski 13 – 28 VII 1629 r.: W ziemi bielskiej die 13 XII 1629 [ma być zwołany sejmik] (VC, t. III, vol. 2, s. 95). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXVIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 18 XII 1629 r.

Sejmik zostały zwołany mocą konstytucji Naznaczenie exaktorów do podymnego i sejmików na obieranie tychże exaktorów w województwach i ziemiach, uchwalonej przez sejm nadzwyczajny warszawski 13 – 28 VII 1629 r.: W ziemi mielnickiej [sejmik ma się odbyć] 18 XII (VC, t. III, vol. 2, s. 95). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku (?), 1. poł IX 1630 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie $ VII 1630 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 16 X 1630 r., sejmiki przedsejmowe odbyły się w 1. poł IX. Późniejszy uniwersał króla, z 15 IX, przesuwał termin obrad sejmu na 8 I 1631 r. z powodu zarazy panującej w Warszawie (A. Filipczak-Kocur, s. 125; ASWL 1572-1632, s. 356). Jednym z posłów na sejm obranych na sejmiku brańskim był Stanisław Lewicki podczaszy podlaski. Nie udało się odnaleźć akt dotyczących tego sejmiku.

***Wzmianka**: CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 24v.*

CCXXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [2 IV 1631 r. ?]

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny 29 I – 12 III 1631 r.: powiat drohicki, podymne dwoje, czopowe jedno. Poborca urodzony Szymon Nieciecki. Nie podano daty zwołania sejmiku (VC, t. III, vol. 2, s. 130). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CCXXXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 2 IV 1631 r.

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny 29 I – 12 III 1631 r.: Ziemia mielnicka podymne dwoje, czopowe jedno. Poborca do braciej. Sejmik die 2 aprilis (VC, t. III, vol. 2, s. 130). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 IV 1631 r.

Sejmik został zwołany mocą Uniwersału poborowego uchwalonego przez sejm zwyczajny 29 I – 12 III 1631 r.: Ziemia bielska podymne dwoje, czopowe jedno. Poborca i sejmik także. (VC, t. III, vol. 2, s. 130).

CCXXXII/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 2 IV 1631 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 327v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 2 IV 1631 r.* [f(e)r(i)a quarta post Dominicam Laetare prox(im)a a. D. 1631].

[k. 327v] Venientes p(ersona)l(ite)r ad praesentiam officii praesentis cap(itanea)lis Castren(sis) Branscen(sis) generosus [*1*] Christopherus Brzozowski[2852], notarius ter(restr)is Bielscen(sis), conventus particularis hodierna die per lit[t]eras universales S.R.M. ad eligendum novum contribution(is) fumaliu(m) exactore(m) designat(o) celebrati marsalcus atq(ue) [*2*] Adam Mienski[2853], iudex ter(rest)ris Bielscen(sis); [*3*] Stanislaus Lewicki[2854], pocillator Podlachiae et nuncius ad conventum generalem prox(ime) absolut(um) delegatus et inde pro facienda relatione sui muneris ad conventu(m) praesentem rediens, [*4*] Albertus Kostro[2855], subiudex terris Bielscen(sis); [*5*] Joannes Karp[2856], subdapifer; [*6*] Petrus Kostro[2857], [*7*] Paulus Dzierzek[2858], camerarii terres Bielscen(ses); [*8*] Georgius et [*9*] Mathias Kostro caeteriq(ue) quam plurimi nobiles et huius districtus equestris ordinis incolae, g(e)n(er)osum Matheum Jalbrzyk Wyszenski[2859] in exactorem ad exigendum contributione(m) fumaliu(m) et ducilloru(m), g(e)n(er)osum Christopherum Brzozowski[2860], pincerna(m) Podlachiae, in dispensatorem ad distribuendum salem huic districtui vigore legum competenti, unanimi consensu et liberi voce electos ac per totam nobilitate(m) hodie delegatos et

[2852] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2853] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2854] Stanisław Lewicki, podczaszy podlaski 1631-1648, podkomorzy ziemi bielskiej 1648-1652, syn Macieja, cześnika podlaskiego.
[2855] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.
[2856] Jan Karp, podstoli podlaski 1629-1644.
[2857] Piotr Kostro, podpisek ziemski bielski ok. 1611-1626, komornik ziemski bielski ok. 1626-1636.
[2858] Paweł Dzierżek, komornik ziemski bielski ok. 1619-1635.
[2859] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, poborca ziemi bielskiej, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.
[2860] Krzysztof Brzozowski, cześnik podlaski 1625-1635, starosta narewski 1632-1648, sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy ziemi bielskiej 1642-1648, sekretarz królewski, syn Krzysztofa, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Teofila, wojskiego ziemi bielskiej.

assignatos praesentaverunt, omnem facultatem et plenariam potestatem praemissa munia ipsis ad agend(um) incumbentis perficere, gerere et exequi eisde(m) dantes et conferentes, libertatibus et praerogativis publicis salvis praecustoditis.

[*1*] Christopherus Brzozowski, notarius Bielscen(sis), marsalcus conventus praesentis Bielscen(sis); [*2*] Ada(m) Mienski, iudex ter(restr)is Bielscen(sis); [*3*] Stanislaus Lewicki, podczasy podlaski; [*4*] Albertus Kostro, subiudex t(errae) B(ielscensis); [*5*] Joannes Karp, podstoli podlaski; [*6*] Petrus Kostro, c(amerarius) t(errestris) B(ielscensis).

CCXXXIII. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1631 r.

Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego zebrał się w Drohiczynie w terminie przewidzianym prawem. Na deputatów do Trybunału zostali wybrani: Prokop Leśniowolski starosta brański; Marcin Leśniowolski starosta drohicki (Deputaci, cz. II, s. 102).

CCXXXIII/1. Atestacja sejmiku deputackiego w Drohiczynie w sprawie nieuznania szlachectwa Franca Awgustynowicza Strzelnikowskiego, Drohiczyn, 15 IX 1631 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 132, k. 292-293.*

Działo się na zamku drohickim w poniedziałek po święcie Narodzenia Panny Maryjej, r. 1631. Do urzędu i ksiąg teraźniejszych grodzkich drohickich ur. Andrzej Miastkowski, umocowany jmp. Krzysztofa Hołownie ziemianina WKL oblicznie przyszedszy, podał do wwiedzenia do ksiąg oświadczenie strony swojej, na elekcjej deputatów z województwa podlaskiego na Trybunał lubelski i piotrkowski obranych uczynione, względem niewywiedzenia szlachectwa przez Franca Awgustynowicza Strzelnikowskiego, na które się tu do Drohiczyna zawziął, dnia dzisiejszego w kole wszytkiego rycerstwa województwa podlaskiego otrzymaną. Co jest do ksiąg do wwiedzenia przyjęto w te słowa.

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzcy, rycerstwo, szlachta - obywatele województwa podlaskiego, którzyśmy się na sejmik deputacki w tym roku niniejszym 1631, na dzień dzisiejszy poniedziałkowy po święcie Narodzenia Panny Maryi przypadły, to jest miesiąca septembra piętnastego dnia do Drogiczyna zjachali.

Wiadomo czyniemy tą naszą atestacją. Iż na niniejszym sejmiku w Drogiczynie, porządkiem i zwyczajem prawnym wnoszona i czyniona była przed nami pilność od jmp. Krzysztofa Hołownie obywatela WKL, przeciw niejakiemu Francowi Awgustynowiczowi Strzelnikowskiemu, za odesłaniem dekretu sądu głównego trybunalnego WKL[2861] w roku przeszym 1630 miesiąca maja dwudziestego trzeciego dnia w Wilnie z oczewistej kontrowersyi i rozprawy z nim Strzelnikowskim uczynionym. Także z przypozwem jmp. Hołownie do wyżej mianowanego dekretu trybunalskiego po tegoż Franca Strzelnikowskiego na teraźniejszy sejmik deputacki przed nas, obywatelów województwa podlaskiego, wniesionym [k. 292v.] o to, aby przerzeczony Franc Awgustynowicz Strzelnikowski według

[2861] Trybunał Główny Wielkiego Księstwa Litewskiego powstał w 1581 r. na wzór Trybunału Głównego Koronnego.

dobrowolnego odezwania swego wywód szlachectwa swego uczynił. Lecz ten Strzelnikowski na niniejszym terminie ani się sam nie stawił, ani żadnej wiadomości pilności swojej nam obywatelom i stronie swojej ni przez kogo nie uczynił i nie odezwał się.

I jeżeli jest z województwa tutejszego podlaskiego z powiatu drogickiego z przodków swoich z ojca i matki dobrze urodzonym, własnym, starożytnym, uczciwym szlachcicem, ziemianinem i obywatelem powiatu drogickiego, nie pokazał i nie wywiódł się. I według prawa na dowodzie rzeczy swej w roku zawitym upada.

Niemniej i na to respektując, że ten Franc Strzelnikowski nie tylko między nami żadnej posesyi nie ma, ale też nam znajomy nie jest. Ku temu Awgustynowiczów Strzelnikowskich, szlachty w tym województwie podlaskim i powiecie tutejszym drogickim z rodzaju między sobą nie mamy.

Zaczym tę sprawę na rozsądek i konfirmacją do tegoż sądu trybunalskiego WKL, gdzie mu to zadano, odsyłamy. Na co i ten list atestacji naszej sejmikowej jmp. Krzysztofowi Hołowni z pieczęciami i podpisami własnych rąk naszych dajemy i do ksiąg grodzkich wpisać rozkazaliśmy.

Działo się w Drogiczynie na sejmiku deputackim, miesiąca septembra piętnastego dnia r. P. 1631.

[1] Stanisław Niemiera[2862] na Niemierowie[2863] kasztelan podlaski, [2] Marek Wodyński[2864] podkomorzy drogicki, [3] Stanisław Tarusa podkomorzy ziemie bielskiej[2865], [4] Jan Karp podstoli podlaski[2866], [5] Wodyński Andrzej łowczy podlaski[2867], [6] Marcin Lśniowolski z Obór[2868] starosta drogicki[2869], [7] Prokop z Obór Leśniowolski[2870] starosta brański, [8] Jan Chądzyński starosta nurski, [9] Adam Raczko sędzia mielnicki[2871], [10] Adam Miński[2872]

[2862] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski 1617-1643, później wojewoda podlaski.
[2863] Niemirów (Niemierów) miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej. Obecnie wieś, pow. siemiatycki, woj. podlaskie.
[2864] Marek Wodyński podkomorzy drohicki 1628-1634, później kasztelan podlaski.
[2865] Stanisław Tarusa (Tarusz) podkomorzy bielski 1620-1634
[2866] Jan Karp podstoli podlaski 1629-1644.
[2867] Mylne przypisanie urzędu. W tym czasie łowczym podlaskim był Zygmunt Kazanowski, Dopiero po jego śmierci w 1639 łowczym podlaskim został Andrzej Wodyński, prawdopodobnie tożsamy z osobą, która podpisała się pod dokumentem.
[2868] Obory, wieś w woj. mazowieckim (obecnie pow. piaseczyński). Ośrodek dóbr domów Oborskich i Leśniowolskich.
[2869] Marcin Leśniowolski starosta drohicki 1625-1643.
[2870] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, następnie kasztelan i wojewoda podlaski.
[2871] Adam Raczko sędzia ziemski mielnicki 1620-1638.
[2872] Adam Mieński sędzia ziemski bielski 1615-1635.

sędzia brański [sic], [11] Martinus [sic] Kostro subiudex terrestris Bielscensis[2873], [12] Jeremiasz Skolmowski subiudex terrestris Drohiciensis[2874], [13] Albertus Świejko Ciechanowiecki notarius terrestris Drohiciensis[2875], [14] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski[2876], [k. 293] [15] Maciej Rokitnicki podstarości drohicki, [16] Wojciech Kochański podstarości mielnicki, [17] Albertus Kamieński notarius castrensis Drohicensis, [18] Stanisław Zawisza komornik ziemski drohicki, [19] Pantalion Łyczko komornik ziemski bielski, [20] Mieczysław Mleczko[2877], trukczaszy, dworzanin JKM, [21] Tomasz Olędzki, [22] Wojciech Łużecki, [32] Wojciech Pogorzelski m.p., [24] Kasper Kossowski, [25] Michał Kosiński, [26] Stanisław Gołyński, [27] Wojciech Wyrzykowski burgrabia brański m.p., [28] Jan Terlikowski ręką swą, [29] Stanisław Wygonowski, [30] Stanisław Skiwski, [31] Aleksander Morze m.p., [32] Mikołaj Laskowski m.p., [33] Szymon Nieciecki, [34] Maciej Radziszewski ręką własną, [35] Mikołaj Łazowski m.p., [36] Stefan Kossowski, [37] Stanisław Biszewski, [38] Walenty Biernacki, [39] Wacław Falkowski ręką swą własną, [40] Krzysztof Sadowski m.p.,, [41] Jakub Skiwski, [42] Andrzej Krassowski Sobota m.p., [43] Marcin Grodkowski, [44] Zbożny Rato[w]ski, [45] Stanisław Chybowski m.p., [46] Andreas Miastkowski, [47] Andreas Popławski m.p., [48] Jan Rospond.

Które to oświadczenie jmp. Hołowni przez pomienionego umocowanego a przed obywatelmi i zgromadzeniem województwa podlaskiego uczynione, za atestacją pomienioną ichm. pp. senatorów, urzędników ziemskich i obywatelów tegoż województwa pod pieczęciami i podpisami rąk ichm., jako słuszną urząd grodzki drohicki przyjął i do ksiąg wnieść rozkazał.

[2873] Mylne przypisanie imienia. Chodzi o Wojciecha Kostrę, podsędka ziemskiego bielskiego 1620-1635.
[2874] Jeremiasz (Hieronim) Skolimowski podsędek ziemski drohicki 1620-1633.
[2875] Wojciech Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drohicki 1603-1634.
[2876] Krzysztof brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635.
[2877] Mieczysław Mleczko trukczaszy, dworzanin królewski, później starosta mielnivki.

CCXXXIV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 19 II 1632 r.

Zygmunt III uniwersałem datowanym w Warszawie 2 I 1632 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 11 III 1632 r,, sejmiki predsejmowe zwołując na 19 II 1632 r. (ASWL 1572-1632, s. 364). Marszałkiem sejmiku był Wojciech Kulesza, podstarości brański, posłem królewskim Bazyli Godebski stolnik piński i starosta bielski.

CCXXXIV/1. Laudum sejmiku szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 417v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 19 II 1632 r.* [feria quinta post festum sancti Valentini Martyris prox(ima) a. D. 1632]*;* ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 26.*

[k. 417v] Coram off(ici)o castren(si) Branscen(si) et n(obi)li Severino Pisanka[2878], actor(um) praesen(tium) vicenotario in locu(m) suu(m) adhunc act(um) subdelegat(o) generosi [*1*] Albertus Kulesza[2879], vicecapitaneus loci praesentis, marsalcus conventus particularis districtus terrae Bielscen(sis), coram subdelegato n(obi)li Severino Pisanka, [*2*] Adam Mienski[2880], iudex et [*3*] Albertus Kostro[2881], subiudex; [*4*] Christopherus Brzozowski[2882], notarius terrestres Bielscen(ses); [*5*] Joannes Karp[2883], subdapifer terrae Podlachiae; [*6*] Marcianus Wiszowaty[2884], [*7*] Matthaeus Jałbrzyk Wyszyński[2885] nomine suo et nomine totius nobilitatis terrae Bielscen(sis) pro convent(u) particulari die hodierna iuxta lit[t]er(as) universales S.R.M. congregat(ae) inhaerendo eisdem lit[t]eris S.R.M. praesentaverant off(ici)o pr(aese)nti castren(si) Branscen(si) nuncios terrae eiusdem Bielscen(sis) cum cond(ici)onib(us), votis ac sententiis per nobilitat(em) terrae eiusdem pro conventu

[2878] Seweryn Pisanka, podpisek grodzki brański ok. 1631-1633, poborca ziemi bielskiej.
[2879] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.
[2880] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.
[2881] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.
[2882] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.
[2883] Jan Karp, podstoli podlaski 1629-1644.
[2884] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.
[2885] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, poborca ziemi bielskiej, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.

p(ro)x(im)e venturo Warszavien(si) g(e)n(er)osos Chrystophoru(m) Brzozowski[2886], pincernam terrae Podlachiae et Stanislau(m) Skaszewski[2887], vexiliferu(m) Zakroczymen(sem), electos, quibus quidem nunciis modo p(rae)misso electis potestatem integram negotia R.P. in comitiis Regni Warszavien(sibus) prox(ime) celebran(dos) una cum aliis t(er)rib(us) Regni nunciis tran(sa)ctandi iuxta seorsiva(m) sua(m) instructionem et mentem constitution(ibus) praeterit(is) permise(ru)nt.

CCXXXIV/2. Instrukcja dana posłom na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 430-432. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Wojciech Kulesza podstarości brański, marszałek sejmiku, 23 II 1632 r.* [feria secunda post Dominicam Quinquagesimae prox(ima) a. D. 1632].

[k. 430] My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo, obywatele ziemie bielskiej województwa podlaskiego pro die decima nona februarii [*19 II*] a. D. 1632 na sejmik partykularny za listem i obwieszczeniem J.K.M., p.n.m., zgromadzeni w Brańsku obrawszy z pośrodku siebie marszałka, urodzonego Wojciecha Kuleszę[2888], podstarościego brańskiego, zatym wysłuchawszy posła J.K.M. urodzonego pana Bazylego Godepskiego[2889], starostę bielskiego, stolnika pińskiego, po przeczytaniu instrukcjej J.K.M., do niżej opisanych artykułów przystąpiliśmy, które posłom swoim zgodnie obranym urodzonym i.m. panom Krzysztofowi Brzozowskiemu[2890], cześnikowi podlaskiemu, sekretarzowi J.K.M., Stanisławowi Skaszewskiemu[2891], chorążemu zakroczymskiemu, na sejm blisko przyszły pro die undecima martii [*11 III*] w Warszawie przypadający [...][2892].

[2886] Krzysztof Brzozowski, cześnik podlaski 1625-1635, starosta narewski 1632-1648, sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy ziemi bielskiej 1642-1648, sekretarz królewski, syn Krzysztofa, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Teofila, wojskiego ziemi bielskiej.
[2887] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.
[2888] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.
[2889] Bazyli Godebski, podstoli piński ok. 1618-1631, starosta bielski ok. 1624-1634, stolnik piński ok. 1632-1640.
[2890] Krzysztof Brzozowski, cześnik podlaski 1625-1635, starosta narewski 1632-1648, sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy ziemi bielskiej 1642-1648, sekretarz królewski, syn Krzysztofa, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Teofila, wojskiego ziemi bielskiej.
[2891] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641.
[2892] Nieczytelne 1 słowo.

1. I. m. pp. posłowie nasi z inszemi posłami za obmyślawanie [...][2893] R.P. i państw J.K.M., które w instrukcji od J.K.M. proponowane było [...][2894] podziękować mają, sejm niniejszy [...][2895].

2. A iż materią sejmu jest zatrzymanie bezpieczeństwa [...][2896] ze wszystkich stron, skąd przeciwko R.P. [...][2897] pokój pożądany [...][2898] pilnie mają i.m. pp. posłowie, aby z tak częstych i gęstych sejmów [...][2899] tym sposobem [...][2900].

3. Z Moskwą, ile jedno może bydź z naszej strony [...][2901] dla wytchnienia R.P. [...][2902] [k. 430v] [...][2903] i [...][2904] JKM prosić, p.n.m., aby wysłał posły swoje dla dalszego przymierza i traktatow, jeśliby oni jednak gwałtem chcieli następować na siewierskie państwa[2905], tedy Kozaków Zaporowskich przeciw niem obrócić i i.m. panow litewskich solicytować ad impendend(um) nervum belli contra Moscos, a w Koronie powiatowy żołnierz niech będzie.

4. Mają pp. posłowie z inszemi ante omnia rekwirować pp. deputatów wojennych[2906] i pana podskarbiego koronnego[2907], dlaczego mając pieniądze od R.P. złożone nie zapłacili w czas żołnierzom i jeśliby się pokazała w żołnierzach jaka wina albo w urzędnikach, aby byli penowani ex arbitrio ordinum, jakoby na potym nie działy się tak wielkie errory, które R.P. do ostatniego zniszczenia przywodzą.

5. Prezydia ukrainne mają bydź z kwarcianych pieniędzy, przyłączywszy do kwarty ordynarny dochód z Fordonu i czwartego grosza na supplement tego wojska koronnego i pruskiego i zapłatę tym, którym nie popłacono. Także resty wszytkie przy poborcach pozostałe żeby obrócono tam, a bo słusność i potrzeba wyciąga, tego postrzeg[ł]szy, aby dwieście tylko usarzów przy wodzu wojennym było, a za ostatek zaciągać Kozaków Zaporowskich, ile

[2893] Nieczytelne 1 słowo.
[2894] Kilka słów nieczytelnych.
[2895] Kilka słów nieczytelnych.
[2896] Nieczytelne 1 słowo.
[2897] Nieczytelne 2-3 słowa.
[2898] Nieczytelne 2-3 słowa.
[2899] Nieczytelne 2 wiersze.
[2900] Pół wiersza nieczytelne.
[2901] Nieczytelne 1,5 wiersza.
[2902] Nieczytelne 2-3 słowa.
[2903] Nieczytelne 1 słowo.
[2904] Nieczytelne 1 słowo.
[2905] Chodzi o ziemię siewerską przyłączoną do Rzeczypospolitej po 1619 r.
[2906] Chodzi zapewne o komisarzy powołanych konstytucją drugiego sejmu z 1629 r.: *Kommissarze do zapłaty wojsku, prskiemu i inflanckiemu*, [w:] VC, t. 3, vol. 2, s. 84-85; por. *Assekuracya sum i kontraktow kommissarskich*, [w:] ibidem, s. 102-103.
[2907] Hermolaus Ligęza, kasztelan zawichojski 1620-1624, podskarbi wielki koronny 1624-1632, starosta olsztyński, drohobycki i samborski.

pieniądze wystarczą, i żeby ich pewna liczba była tak w zimie, jako i [w] lecie w obozie, uczyniwszy ustawę żywności i zordynowawszy to, aby jem wedle ustawy żywność z włości wożona i przedawana była, wedle podania sławnej pamięci j.m.p. Żółkiewskiego[2908], hetmana wielkiego koronnego, a w Prusiech zamki in extenuatione niech będą podane i resty poboru ekspedycjej pruskiej aby były likwidowane juramentem przez pisarza skarbowego i deputaty.

6. Sposób ekspediowania listów z kancelariej, jeśliby morbus [...][2909] J.K.M. w podeszłym wieku podpisować nie dopuścił, znosić się o tym pp. posłowie z inszemi panami posłami i i.m. panami senatorami mają, prawu pospolitemu nic nie za derogując.

7. W konstytucją sejmu przesłego[2910] jest napisana dyploma o wolnej elekcjej, „ut viventibus nobis de substituendo rege”[2911] [...][2912], jako o tym szerzej w sobie ten przywilej obmawia, przeto na tym [k. 431] sejmie trzyniedzielnym nie zdało się nam, aby pp. posłowie mieli co nowego czynić i stanowić, i owszem, tylko o zatrzymawaniu pokoju pospolitego obmyślawali z inszemi pp. posłami się znosąc, nie odstępując nic od konstytucjej przesłej. To jednak dołożyć, aby externae religionis ani hostis patriae quondam nie byli kandydatami i aby na elekcją w pewnych pocztach i.m. pp. senatorowie i insi wszyscy przyjeżdzali i na sejmikach głosy były liczone, securitas interregni aby prawem ostro warowana była.

8. O prowizyje królewiczów i.m. znosić się z inszemi województwami.

9. Zleciliśmy też to i.m. pp. posłom, aby się o to starali, jakoby powiatowy żołnierz in praesidium R.P. w powiatach naszych ziemie bielskiej, także i na swowolniki był zaciągniony i rotmistrz od nas obierany, a przez J.K.M. aprobowany, i pobór na niego przy nas samych w powiecie, mimo skarb koronny, za dostatecznem uczynieniem wprzód lidzby [*sic*] pana podskarbiego i uważeniem dobrze rest poborowych (bez którego skutecznego nic nie pozwalać) jeden z czopowem, który ma bydź w uniwersale dobrany, żeby z dóbr K.J.M., także duchownych, pańskich, ślacheckich był wydany i dyspozycja jego przy nas samych, mimo skarb koronny, zostawać ma, a za relacją pp. posłów z sejmu przysłego, gdzie będzie p(rae)gnans necessitas R.P. tego żołnierza obróciemy.

[2908] Stanisław Żółkiewski (1547-1620), sekretarz królewski, kasztelan lwowski 1590-1608, hetman polny koronny 1588-1618, wojewoda kijowski 1608-1618, hetman wielki koronny i kanclerz wielki koronny 1618-1620, starosta m.in. kałuski, kamionacki, hrubieszowski.
[2909] Nieczytelne 1-2 słowa.
[2910] *Warunek wolnej elekcyi*, [w:] VC, t. 3, vol. 2, s. 98.
[2911] *Diploma*, [w:] ibidem, s. 98-99.
[2912] Kilka słów nieczytelnych.

10. Na ludzie swowolne, którzy pod pretekstem żołnierza [w] przypowiedzianej służbie con(tra) iure publica(m) pacem domesticam perturbują, a confinitivis pacta conventa gwałcą, paenas in statuto descr(ipt)as aby były ekstendowane.

11. Przy tym, że nie wiemy, gdzie się kontrybucje nasze częste nad insze województwa obracają, zlecamy pp. posłom, aby pilno solicytowali o liczbę pana podskarbiego, który jeśliby per [...][2913] temporis nie mogła bydź [...]bus comitiis, tedy seorsivum trybunał we dwie niedzieli po sejmie [...][2914] postanowiony, na którem pan podskarbi ma się sprawić R.P. sub poenis na poborce, mianowicie w konstytucjej 1613[2915] uczynionej.

[k. 431v] 12. Iż za jakiemsi pretekstem na Podlasiu w mieście Augustowie[2916] i po inszych miejscach myta jakieś, przywilejowi podlaskiemu incorporationis Regno[2917] przeciwne, wybierają, starać się o to pp. posłowie pilnie mają, aby pilnie inkwirowali j.m.p. podskarbiego, jeśli to za wiadomością jego, gdyż Żydzi wedle dawnych praw i konstytucyj żadnych myt ani ceł trzymać [nie] mają, przeto aby Żydzi ci byli penowani i sufficientem calculum w grodzie brańskiem uczynili, naznaczywszy jem w temże grodzie forum, a więcej aby tych myt nie wybierali sub poenis w przywileju incorporationis i konstytucjej coronation(is) mo(de)rni regis[2918] opisanych.

13. Okazowanie ziemie bielskiej w poniedziałek po przewodniej niedzieli naznaczone aby było przełożone conventus p(raese)ntis authoritate na poniedziałek post Dominicam Exaudi [*tj. po szóstej niedzieli po Wielkanocy*] w Brańsku przy grodzie.

Petita

[*1.*] Wniesiona jest prośba w pośrzodek nas, [którą wnieśli] obywatele nasi z powiatu tykockiego pp. Ciszewscy, Pieńkowscy, Wrotcieńscy [*sic*], iż dzierżawca starostwa rajgrodzkiego[2919] mandatami [ich] trudni i molestuje i po drogach (jako oni zdają) konie ich zabiera, zlecamy to i.m. pp. posłom naszym, aby eo nomine z inszemi i.m. pp. posłami wnieśli tę instancją do K.J.M. i Senatu, żeby to było z nich zniesiono i na potym ich nie trudniono i

[2913] Nieczytelne 1 słowo.
[2914] Nieczytelne 1 słowo.
[2915] Zob. *Uniwersał poborowy na seymie walnym koronnym warszawskim w roku MDCXIII uchwalony*, [w:] VC, t. 3, vol. 1, s. 163.
[2916] Augustów, miasto nad rzeką Nettą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie stolica pow. augustowskiego).
[2917] Zob. *O ziemi podlaskiej. Przywilej przywrocenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej*, [w:] VC, t. 2, vol. 1, s. 217.
[2918] *Myt podlaskich zniesienie*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 79.
[2919] Krzysztof Dulski, starosta augustowski i rajgrodzki 1632-1645, syn Piotra, starosty augustowskiego i rajgrodzkiego.

konstytucjami było obwarowano, jakoby żadnej trudności na potym nie mieli oni i potomkowie ich.

[*2.*] Wniesiona też jest prośba od mieszczan augustowskich, rajgrodzkich, goniądzkich, brańskich, suraskich i inszych, iż za przepus[z]czeniem plagi Pańskiej morowego powietrza w powieciech naszych ziemie bielskiej siła się pustek namnożyło, a skarb i trybunał radomski takowych abjurat de desertis poborcom powiatów wzwyż pisanych nie przymuje. Mają się tedy pilnie starać i.m. pp. posłowie, aby tym, którzy jes[z]cze lidzbą [*sic*] będą czynili, powiatom wzwyż pisanym i miastom, abjurata w skarbie przyjęta była, a którzy zatrzymali pobory, aby pp. poborcy [...][2920] iuris dochodzili onych, w czym praescriptio iść nie ma.

Które wszystkie artykuły wzwyż opisane zlecamy fidei, [k. 432] prudentiae et dexteritati i.m. pp. posłów naszych, prosząc ich braterskie [*sic*], aby ich do skutku przywiedli staraniem swym, jakoby wprzód dawnych praw i wolności naszych ślacheckich, przy ochronie dostojeństwa J.K.M., p.n.m., ostrzegli i na nowe rzeczy, które by temu miały bydź przeciwne nie pozwalali, a potym te potrzeby tak pospolite wszytkiej R.P., jako i naszej ziemie, ile będzie mogło bydź, sprawili. Za co nas sobie do wdzięczności i podziękowania obowiążą.

[2920] Nieczytelne 1 słowo.

CCXXXV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, [5 ?] V 1632 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym (11 III – 3 IV 1632 r.): ziemia drohicka czopowe jedno, pobory dwa. Poborca urodzony Marcin Przewoski[2921]*. Brak daty zwołania sejmiku relacyjnego. Przy większości sejmików relacyjnych nie została podana data ich zwołania. Przy tych, które opatrzone zostały terminem obrad, widnieją daty: 22 IV, 23 IV (okazowanie), 26 IV, 4 V, 5 V. Ten ostatni termin pojawia się zwłaszcza przy sejmikach mazowieckich. Można przyjąć, że odnosi się on również do sejmików podlaskich. (VC, t. III, vol. 2, s. 145). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[2921] Prawdopodobnie: Marcin Rzewuski.

CCXXXVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, [5?] V 1632 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym 11 III – 3 IV 1632 r.: ziemia mielnicka, także [jak drohicka: czopowe jedno, pobory dwa]. Poborca urodzony Adam Ornowski, burgrabia mielnicki. Brak daty zwołania sejmiku relacyjnego. Przy większości sejmików relacyjnych nie została podana data ich zwołania. Przy tych, które opatrzone zostały terminem obrad, widnieją daty: 22 IV, 23 IV (okazowanie), 26 IV, 4 V, 5 V. Ten ostatni termin pojawia się zwłaszcza przy sejmikach mazowieckich. Można przyjąć, że odnosi się on również do sejmików podlaskich. (VC, t. III, vol. 2, s. 145). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXXXVII. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk [5?] V 1632 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym 11 III – 3 IV 1632 r.: ziemia bielska, czopowe jedno, podymne jedno. Poborca urodzony Mateusz Jałbrzyk Wyszyński[2922]*. Brak daty zwołania sejmiku relacyjnego. Przy większości sejmików relacyjnych nie została podana data ich zwołania. Przy tych, które opatrzone zostały terminem obrad, widnieją daty: 22 IV, 23 IV (okazowanie), 26 IV, 4 V, 5 V. Ten ostatni termin pojawia się zwłaszcza przy sejmikach mazowieckich. Można przyjąć, że odnosi się on również do sejmików podlaskich. (VC, t. III, vol. 2, s. 145). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[2922] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, później podsędek ziemski bielski.

CCXXXVIII. Zjazd kapturowy szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 V 1632 r.

Stanisław Niemiera kasztelan podlaski zwołał sejmik elekcyjny ziemi drohickiej na dzień 10 V 1632 r. z powodu rezygnacji z urzędu przez Marcina Niemierę sędziego ziemskiego drohickiego. Ponieważ podczas obrad dotarła informacja o śmierci Zygmunta III, zgromadzeni postanowili nie wyłaniać kandydatów na urząd. Zobligowali Stanisława Niemierę do wystawienia uniwersału zwołującego sejmik generalny województwa podlaskiego do Drohiczyna na 24 V 1632 r. W zjeździe wojewódzkim uczestniczyła głównie szlachta ziem: drohickiej i mielnickiej.

CCXXXVIII/1. Uniwersał Stanisława Niemiery kasztelana podlaskiego do szlachty województwa podlaskiego, z Drohiczyna, 10 V 1632 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 69, k. 478-478v. Oblata uniwersału Stanisława Niemiery kasztelana podlaskiego, dokonana w urzędzie grodzkim w Brańsku przez Prokopa Beydę, 12 V 1632 r. (feria 4 pos Dom. Cantate prox.).*

[k. 478] Stanisław z Ostromęczyna Niemiera na Niemierowie kastelan podlaski[2923], po zaleceniu służb moich w łaskę wm. m. m. pp. i braciej ichm. pp. dygnitarzom, urzędnikom, i wszystkiemu rycerstwu województwa podlaskiego, m. m. pp. i braciej do wiadomości podaję, iż na dzień dzisiejszy w Drogiczynie na elekcją sędziego ziemskiego drohickiego[2924] naznaczony zjachawszy się z niemałą gromadą ichm. pp. obywatelów powiatu drohickiego, a prawie pod ten czas zawiedzenia Pańskiego, które naszło wszytkę R.P. śmiercią K.J.M. P.N. przypadło[2925].

Zdało się nam wszytkim tu zgromadzonym, abyśmy pominąwszy elekcją sędziego o pokoju raczej wnętrznym domowym i pospolitem w województwie naszym podlaskim, jakobychmy w domach i substancjach naszych w cale sub hoc tempore interregni zostawać mogli, obmyślawali. A iż nie tylko nam tu zgromadzonym, ale i wszytkim wm. m. m. pp. i braciej na tym należy, abyśmy wszyscy o pokoju w zgodzie i miłości braterskiej, przodków naszych przykładem warunek securitatis tego województwa namówili i wszyscy ichm. pp. obywatele

[2923] Stanisław Niemiera (Niemira) kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1634-1648.
[2924] Powodem zwołania sejmiku elekcyjnego była rezygnacja z urzędu sędziego ziemskiego drohickiego przez Marcina Niemierę.
[2925] Król Zygmunt III Waza zmarł 30 IV 1632 r. w Warszawie.

tu zgromadzeni, abych czas do obmyślania huius securitatis wszystkiemu województwu naznaczył, o to mię żądali.

Co ja dla dobrego ojczyzny i pokoju czyniąc wm. m.m. pp. i braciej to oznajmiwszy pro die 24 maii zjazd spolny tu w Drohiczynie, gdzie generalny sejmik zwykł się odprawować składam prosząc, abyście wm. pro amore patriae i dla namowy securitatis nostrae et bonorum securum stawić się i to co in casu huius orbitudis R.P. do pokoju należeć będzie obmyślawać raczyli. A ichm. pp. starostów a w niebytności ichm. pp. urzędników grodzkich proszę, aby z [k. 478v.] powinności swej ten uniwersał do ksiąg grodzkich aktykowali, on wszędy po parafiach publikowali i do wiadomości wszytkich przywiedli.

Datum w Drohiczynie, die decima maii roku 1632.

CCXXXVIII/2. Laudum zjazdu szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 24 V 1632 r.

Rkp. 1: *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 132, k. 739-741v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 2 VI 1632 r. (f. 2 p. Dom. Exaudi przez Adama Raczkę sędziego ziemskiego mielnickiego, marszałka zjazdu, Adama Gałeckiego, Marcjana Rzewuskiego, Wojciecha, Kazimierza i Remigiana Woynów.* ***Rkp. 2:*** *BUW, nr 352, s.251-257, ekscerpt współczesny oblatowanego dokumentu.* ***Rkp. 3:*** *BUW nr 352, s. 7-12, kopia z XIX w..*

My Rada, urzędnicy ziemscy i grodzcy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego, którzyśmy się tu do Drogiczyna na zjazd przez w. jmp. Stanisława Niemierę kasztelana podlaskiego[2926] za żądaniem naszym[2927] dla obmyślania pokoju, bezpieczeństwa, rządu i sprawiedliwości świętej podczas tego interregnum złożony, zjechali.

Wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, iż opatrując niebezpieczeństwa RP ojczyzny naszej i zabiegając licencjom, które już po niektórych miejscach otwierać się poczęły, życząc tego, aby kożdy cuiuscunqe conditionis człowiek w pokoju zostawał i nullo modo et praetextu inkwietowany nie był. Tedy wszytkie kaptury, konfederacje i spiski przodków naszych po śmierci świętej pamięci [Zygmunta] Augusta i Stefana [Batorego] królów panów naszych, także które są in volumen legum inserowane, jako też w województwie naszym spisane i do ksiąg grodzkich podane reasumujemy i według nich aby kożdy w pokoju mieszkał tym teraźniejszym naszym kapturem warujemy i wszystko to,

[2926] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1648.
[2927] Mowa o niedoszłym sejmiku elekcyjnym szlachty ziemi drohickiej z 10 V 1632 r. Wobec informacji o śmierci Zygmunta III, szlachta zażądała od kasztelana S. Niemiery zwołania zjazdu wojewódzkiego.

cokolwiek w nich do pokoju i bezpieczeństwa wszystkich należy trzymać et contra violatorem quemvis in eius destructionem powstać, sub fide, honore et conscientiis nostris sobie przyrzekamy.

A iż na gotowości i na uczynieniu ukrzywdzonym sprawiedliwości bezpieczeństwo nasze należy, tedy naprzód złożyliśmy sobie czas na dzień 9 miesiąca czerwca blisko przyszły, tu pod Drohiczynem jako do potrzeby stawić się, gdzie według praw i zwyczajów naszych przy jm. panu podlaskim i z deputaty od nas teraz obranymi, niżej mianowanymi, okazać się i popisać powinni będziemy, sub poena in constitutione anni 1620[2928] expressa in absentes interposita et in iuditiis infrascriptis ad instantiam instigatoris iuditii ilius vindicanda.

A uchowaj Boże jakiego na ojczyznę naszą niebezpieczeństwa, tudzież też jest, by gromada jaka swowolna pokazała się, abo żeby które gueras et tumultus excitare pokój pospolity targać ważył się, tedy za daniem znać od jm. pana podlaskiego na czas i miejsce w uniwersale jm. do ksiąg grodzkich podanem naznaczony jako ad expeditionem bellicam, według teraźniejszego postanowienia, stawić się i gdzie tego potrzeba pokaże ruszyć się z jmp [kasztelanem podlaskim] powinni będziemy, sub poenis de expeditione bellica sancita per iudices infrascriptos de executionem deducend(um).

A iż dla zabieżenia licencjom i wszelakim bezprawnym sądy potrzebne być widziemy, tedy dla czynienia sprawiedliwości ukrzywdzonym i dla karania wszelkiej licencjej, sędziów kapturowych pod ten czas tylko interregni spośrzodka siebie obraliśmy, jm. pana podlaskiego, jako senatora naszego za dyrektora tych sądów. A przy jm. z drogickiej ziemie urodzonych im. pp.: Marka Wodyńskiego podkomorzego drogickiego[2929], Stanisława Karnkowskiego wojewodzica płockiego, Macieja Rokitnickiego podstarościego, Wojciecha Kamińskiego pisarza - grodzkich drogickich, Jana Wierzbickiego podstarościego liwskiego, Simona Niecieckiego, Kaspra Kossowskiego, Jana Korzeniowskiego. Z mielnickiej ziemie urodzonych im.: Gabriela Irzykowicza podkomorzego[2930], Adama Raczka sędziego[2931], Jana Biernackiego podsędka[2932], Jana Trojanowskiego pisarza[2933] - ziemskich mielnickich, Wojciecha Niemierę wojewodzica podlaskiego, Samuela Humnickiego podstolego sanockiego[2934], Mikołaja Greka, Jana Biernackiego, Wojciecha Kochanowskiego

[2928] VC, t. III, vol. 1, s. 265, Konstytucja: *Okazowanie.*
[2929] Marek Wodyński podkomorzy drohicki 1628-1634, kasztelan podlaski 1634-1646.
[2930] Jerzy (Gabriel) Irzykowicz podkomorzy mielnicki 1620-1641.
[2931] Adam Raczko sędzia ziemski mielnicki 1620-1638.
[2932] Jan Biernacki podsędek ziemski mielnicki 1621-1647.
[2933] Jan Trojanowski pisarz ziemski mielnicki 1621-1638.
[2934] Samuel Humnicki podstoli sanocki 1626-1653.

podstarościego mielnickiego, którego et ad obeunda munia notariatus iuditiorum eorundem obraliśmy i użyliśmy.

Którzy to im. sędziowie od nas obrani pro die 7 iunii tu do Drogiczyna na zamek stawić się i przysięgę odprawiwszy sądy swoje kapturowe zacząć i póki spraw w rejestrze stawać będzie kontynuować mają. Absentia duorum plurimum non obstante.

Kadencja na potym tych sądów od dnia wyżej mianowanego zacząwszy w cztery niedzieli przypadać będzie aż do sejmu coronationis novi regis. Przed sejmem jednak electionis na trzy niedziele ustawać i po sejmie na[j]dalej zacząć się mają także roki. A jeśliby kadencja w święto przypadała, tedy nazajutrz po święcie sądy zaczynać się mają.

Securitas sądów tych i osób wszytkich na nich i z nich jadących i tam mieszkających, także i ważność dekretów ma być taka, jaka o Trybunale Koronnym warowana jest.

A na te sądy żaden z stron z gromadami wielkiemi nad dziesięć osób, sługi i przyjacioły w to inkludując, przyjeżdżać nie ma, sub poenis legibus Regni contra violatores iuditiorum Tribunalitiorum sancitis.

A na tych sądach sądzić mają wszytkie sprawy ratione omnium generaliter violentiarum, criminum, excessuum, homicidiorum, vulnerum et omnium in universum iniuriarum a morte SRM ad coronationem novi regis illatarum. Tum causas expulsionis, exemptionis, occupationis bonorum sub hoc interregno inciden(tis). Tum ratione debitorum non satisfactionis inscriptioni o co przed interregnum pozwy nie zaszły. Tum causas fisci ratione non solutionis contributionis ac non expeditae lustrationis et expeditionis bellicae.

Pozwy na ten sąd pod membraną ziemską albo grodzką ziemie rezydencją aut possessionem citati z tytułem takim: ’Nos consiliarii et ordines Regni’, wydawane i na tydzień przed terminem pokładane być mają.

Proces causarum na tych sądach criminalium in contumatiam zaraz in prime terminum, lucrum, poenarum legum a na drugim publikacja ma być.

A żeby się kto niewiadomością nie wymawiał, tedy strona powodowa, wziąwszy od pp. sędziów innotescencją ma ab actu illo in duabus septimaniis in bonis residentiae vel possessionis kondemnaty położyć.

A dekret sądu tego do grodu ubi bona iurevicti consistunt per oblatam podać ma.

A jeśliby condemnatus na przyszłych sądach stanął et innocentiam suum expurgare by chciał, tedy praemisse iuramento super ignoran(diam) cit(a)t(i)onis super quam condemnatio fecit per scrutinium tamże na tych sądach in dilate wywodzić się ma.

A gdyby rebellis był a ekspurgować się nie chciał, tedy post factam publicationem super ipso et bonis eius iuxta excessus qualitatem modo infrascr(ipt)o super ipso executio czynione być ma.

[s. 10] Per controversiam zasię gdyby się ex scrutinio winien pokazał post factam convictionem jeśli stanie zaraz, jeśli nie stanie także in duabus septimaniis executio czyniona być powinna. A jeśli by ex scruti[niis] niewinność inculpati pokazała się, tedy calumniator poena talionis tamże in instanti karany być ma.

Scrutinium modo in constitutione anni 1588[2935] na tychże sądach pierszych post patratum crimen odprawowane być ma.

In civilibus causas proces in primo term(in)o [lu]crum in vim lucri satisfactio pro condemnatis lucri in duabus coram officio castren(sis) illius terrae, cuius iurisdictioni bona citati subsunt, nakazana być ma sub poena bannitionis, quae in casu contraventionis decerni et publicari ac remitti na sądy blisko przyszłe debet. A żeby się także niewiadomością iurevictus nie wymawiał, tedy modo suprascripto o innotestencjej i oblacie de criminalibus specificato actor postąpić ma.

Zaczem także in sequentibus iuditiis stanąć et super ignorantiam citationis przysiągłszy respondere et iudicatum pati in instanti powinien, sub poena bannitionis et eius publicationis. A jeśliby nie stanął, tedy post factam publicationem executio finalis modo specificato czyniona być ma. Toż się rozumie i o procesie per controversiam, że citatus in primo termino satisfacere powinien będzie, sub poena bannitionis. Ratione expulsionis także proces in contumatiam et controversiam co ad lectore in vim satisfactionis lucri, reintromissio ma być in duabus nakazana. A jeśliby strony inkwizycjej potrzebowały, na tę dwóch sędziów e medio sui im. pp. sędziowie zsyłać mają. Toż in causa occupationis rozumie się. A in causa exemptionis repositio summae in duabus coram officio castren(si) a zatem zaraz condescensio sub poena supscri(pt)a modo sup(ra)scri(pt)o in iuditiis sequentibus vindicanda.

In causis fisci solutio ma być in instan(ti) sub poena bannitionis quae ex nunc decerni et publicari debet. Executio de bonis et p(er)sonis proscriptorum et infamium taka ma być, że zaraz in dilate ad affec(ta)tionem strony sędziowie wyżej mianowani powiat ruszyć i iuxta excessus qualitatem in p(er)sonis et bonis iurevictorum uczynić mają. A jeśli by na kim in causa fisci in contumatiam banicja skazana była, tedy może na sądy ad cassandam pozwać i tam się justyfikować.

[2935] VC, t. II, vol. 2, s. 67. Prawdopodobnie chodzi o konstytucję *O mężobójcach i skrutyniach i wierze.*

Contra inpossessionatos proces takowy eo addito, że post convivtionem strona może go sama pojmać, a jeśli by nie była tanti, tedy executio modo sup(ra)nominato z niego czyniona być ma.

Jeśli by też kogo in recenti crimine pojmano, tedy do tych sądów prowadzony i tamże sądzony et secundum excessum post convictionem karany być ma. Salvo tamen scrutinio nobili z którego jeśli by się niewinność pokazała, tedy calumniator poenis de calumniatoribus et vinculatoribus nobilium karany być ma et pro vulneribus et receptione rerum, jeśli by się do takowego circa captivationem stało praemisse iuramenta corporali, tamże in instan(tia) satisfacere powinien będzie.

A iż to nas doszło, że kupy swowolne na niektórych miejscach zbierają się do których słudzy niektórzy od panów swych nieodpowiednie odjeżdżając przywięzują się. Zabiegając tedy swowoli zdało się to nam postanowić, aby słudzy pod ten czas interregni od panów swych swowolnie nie odjeżdżali, a żaden sługi cudzego pod ten czas aby sine litteris testimonialis nie przyjmował, sub poena centum marcar(um) in eodem iuditio p(er)emptorie eodem processu repetendo et restitutione plebei. A szlachcica sługę takiego cit(a)tius luita eadem poena aby do sprawienia się przed sąd pstawił.

Zapisy, kwity, rekognicje, protestacje, intromisje, relacje i obdukcje wszelakie, urzędy grodzkie pod wszystkie to interregnum przyjmować mają. Co aby robur swój miało tym kapturem naszym warujemy.

A iż kwerele drohickie dla niewiadomości o śmierci Króla PN sądzone były, tedy aby dekreta te in disquisitionem nie przychodziły, ale aby in suo esse zostawały, mieć chcemy.

Praescriptiones et fatalia sub hoc interregno aby nie szły, ale utriusque parti tam actori, quam reo, beneficia iuris aż post coronationem novi regis dopiero terminować się mają, rozumiemy.

Pozycje nie dla jakich sądów, tylko dla wyjmowania ekstraktów aby odprawowane były, oprócz [ziemi] drogickiej, która sędziego nie ma[2936].

A jeśli by kto tak excessivus chciał być, ażeby tę naszę zgodę rozrywać i cokolwiek czynić przeciwnie ważył się, taki ad instantiam instigatoris na sądy kapturowe pozwany in obiecto crimine convictus pro hoste patriae deklarowany być ma. A przeciwko niemu wszyscy za daniem znać od pp. sędziów kapturowych in eius destructionem ruszyć się powinni jesteśmy w czym żadnego respektu i na spokrewnienie być nie ma.

[2936] Marcin Niemiera sędzia ziemski drohicki złożył rezygnację z urzędu przed 10 V 1632 r.

Co wszytko strzymać i ziścić obiecujemy sobie sub fide, honore et conscientiis nostris et poenis contra deliquentes, jako się wyżej pomieniło. Na co dla lepszej wiary i pewności jm. pana podlaskiego i im. niektórych użyliśmy, aby się im. imieniem naszym podpisali.

Działo się w kościele drogickiem 24 maja r. P. 1632.

[1] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski m.p.; [2] Adam Raczko sędzia ziemie mielnickiej, marszałek zjazdu głównego kapturowego m.p; [3] Jan Trojanowski pisarz ziemski mielnicki; [4] Samuel Humnicki podstoli sanocki; [5] Albertus Niemiera m.p.; [6] Stanisław Karnkowski; [7] Albertus Świejko Ciechanowiecki n(otarius) t(errae) Droh(icensis)[2937]; [8] Maciej Rokitnicki podstarości drogicki; [9] Wojciech Kochański podstarości mielnicki; [10] Marcjan Rzewuski poborca drogicki; [11] Łukasz Saczko; [12] Krzysztof z Żalego Żelski; [13] Walerian Wierzbicki; [14] Jan Korzeniewski; [15] Simon Nieciecki; [16] Kasper Kossowski; [17] Andrzej Siestrzewitowski; [18] Stanisław Bujko; [19] Stanisław Chojnacki; [20] Jan Biernacki; [21] Bernat Biernacki; [22] Maciej Kudelski; [23] Stanisław Tyborowski; [24] Stanisław Olszewski; [25] Walenty Mężeński; [26] Jerzy Suchodolski; [27] Jan Brodowski; [28] Jarosz Nasiłowski; [29] Adam Kuczyński z Lubowicza[2938] m.p.; [30] Walenty Kłopotowski; [31] Mikołaj Mężeński Jaroszowicz; [32] Joannes Smorczewski; [33] Joannes Kosieradzki m.p.; [34] Joannes Rozbicki m.p.; [35] Jan Wierzbicki podstarości liwski; [36] Mikołaj Skiwski; [37] Mikołaj Wierzbicki; [38] Jakub Skiwski; [39] Lambert Grot; [40] Wojciech Kamieński pisarz grodzki drohicki m.p.; [41] Mikołaj Grek; [42] Jerzy Wolski z Suchodoła[2939]; [43] Jan Sawicki; [44] Adam Przesmycki; [45] Jan Sadowski; [46] Maciej Gałązkowski; [47] Adam Gałecki, [48] Jan Łazowski; [49] Adam Zajęcznicki; [50] Adam Gałecki; [51] Gaspar [z] Łęczycka[2940]; [52] Stefan Puchowski; [53] Jan Głuchowski; [54] Marcjan Bujno; [55] Matys Mężeński; [56] Stanisław Grądzki.

[2937] Wojciech Świejko Ciechanowiecki pisarz ziemski drohicki 1603-1634.

[2938] Lubowicz Wielki (Lubowicz, Kuczyno-Lubowicz) wieś w ziemi drohickiej, obecnie w woj. podlaskim, pow. wysokomazowiecki.

[2939] Suchodół Szlachecki wieś w ziemi drohickiej, obecnie w woj. mazowieckim, pow. sokołowski.

[2940] Łęczycki (Łęczyczki, Łęczycka) wieś w ziemi drohickiej, obecnie w woj. mazowieckim, pow. siedlecki.

CCXXXIX. Zjazd szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 24 V 1632 r.

Na wieść o śmierci Zygmunta III Andrzej Chądzyński wojewoda podlaski uniwersałem datowanym w Jeziorach 9 V 1632 r. zwołał zjazd szlachty ziemi bielskiej do Brańska na 24 V 1632 r.

CCXXXIX/1. Uniwersał wojewody podlaskiego Andrzeja Chądzyńskiego zwołujący zjazd szlachty ziemi bielskiej, Jeziory, 9 V 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 478v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 12 V 1632 r.* [f(e)r(i)a quarta post D(omi)nicam Cantate prox(im)a a. D. mil(lesi)mo sexcent(esi)mo trig(esi)mo secundo].

[k. 478v] Andrzej Chądzyński[2941], wojewoda podlaski, jezierski, skidelski, wiercieliski, sałatski, etc. dzierżawca.

Jaśnie wielmożnym i przewielebym w Bogu, wielmożnym i.m. panom kasztelanom, dyginitarzom, rycerstwu i wszytkim obywatelom województwa podlaskiego, panom przyjaciełom i braciej mej łaskawej, powolność mą i uprzejmość, etc.

Acz to własny urząd i powinność jaśnie oświeconego i przewielebnego w Bogu j.m. ks(iędza) arcybiskupa jako prymasa Korony Polskiej po ze[j]ściu Pana tak dobro R.P., jako prywatnych bezpieczeństwo obmyślać i wszelakie, które się pod takie czasy zwykły wzniecać turby i zamieszania poskramiać i pokój obywatelom koronnym stanowić. Wszakże jednak, iż przewłoką [i] casem niebezpieczeństwa moc biorą, a prędkością obmysłów poprzedzających złe zamysły tępieją, słusną rzec być rozumiem powszechne obmysły gotowością naszą i porządkiem powiatów na wszelkie niebezpieczeństwa wstrętnym przez naradę zdrową poprzedzić i na to, za żądaniem samych i.m., a przykładem antecesorów, czas zjazdu i naradzenia się pospolitego gromadniejszym i sejmikowem sposobem założyć. Do czego z urzędu mego przystępując i mie[j]sce w Brańsku, mieście powiatowym województwa podlaskiego i czas na dzień dwudziesty czwarty maja składam i naznacam. W.m., mych m(iło)ściwych panów i braciej łaskawej, pilno prosząc, abyście na ten dzień do Brańska zjachać się chc[ieli], a tę naradę i obmysł R.P. zgodnie odprawić raczyli. Co aby prędzej do wiadomości obywatelów przysło, ten uniwersał mój do starostw i urzędów grodzkich

[2941] Andrzej Chądzyński, kasztelan wiski 1621-1625, wojewoda podlaski 1625-1633, starosta m.in. nurski i jezierzyski.

województwa naszego podlaskiego rozesłaciem rozkazał i obwołać, na którego wiarę pieczęć mą przykładam i ręką własną podpisuję.

Pisan w Jeziorach[2942] dziewiątego dnia maja tysiącnego sześćsetnego trzydziestego wtórego roku.

W.m., swych m(iło)ściwych panów i łaskawej braciej

Uprzejmy brat i sługa,
Andrzej Chądzyński, wojewoda podlaski, m(anu) p(ro)p(ria).

CCXXXIX/2. Manifestacja zjazdu szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 24 V 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 484v-485.. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonali Adam Mieński sędzia ziemski bielski i Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski 24 V 1632 r.* [f(e)r(i)a secunda post Dominicam Exaudi prox(im)a a. D. mill(esi)mo sexcent(esi)mo trig(esi)mo secundo].

[k. 484v] My, urzędnicy, dygnitarze i obywatele wszyscy ziemie bielskiej, którzyśmy się według uniwersału wielmożnego j.m.p. Andrzeja Chądzyńskiego[2943], wojewody podlaskiego i według starodawnego zwycaju na sejmik do Brańska na dzień dzisiejszy dla opatrzenia pokoju wnętrznego i namówienia sądow kapturowych pod ten czas inter[r]egni zgromadzili, uważając to, iż jaśnie wielebny j.m. ks. Jan Wężyk[2944], arcybiskup gnieźnieński, jako prymas Korony Polskiej, sejmiki powiatowe konwokacją uprzedzające uniwersałem swym pro die tertia iunii [*3 VI*] złożył i moc opatrzenia pokoju wnętrznego i namówienia sądów kapturowych pozwolił. Tedy my, uchodząc niepotrzebnego na ten czas zatrudnienia, przychylając się do uniwersału j.m. ks. arcybiskupa, sejmik ten przez j.m.p. wojewodę nam złożony i wszytkie potrzeby województwa i powiatu naszego, które się na tym sejmiku odprawować miały, cum iisdem omnibus solennitatibus in eodem vigore et robore, z spólnej namowy naszej do tego tam powiatowego sejmiku[2945], który nam przez j.m. ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego [jest] złożony, odkładamy i w.m. wszystkich, jako członków [k. 485] i braciej jednego powiatu, obwiescamy i napominamy, abyście w.m. na ten sejmik ludzi rozsądnych,

[2942] Jeziory, wieś w woj. trockim należąca do ekonomii grodzieńskiej (obecnie w obwodzie grodzieńskim, Białoruś).
[2943] Andrzej Chądzyński, kasztelan wiski 1621-1625, wojewoda podlaski 1625-1633, starosta m.in. nurski i jezierzyski.
[2944] Jan Wężyk (1575-1638), biskup przemyski 1619-1624, biskup poznański 1624-1627, arcybiskup gnieźnieński 1627-1638, wcześniej m.in. sekretarz królewski, kanonik krakowski, opat mogilski, archidiakon warszawski i lubelski.
[2945] Po tym słowie powtórzono: odprawować miały.

godnych z parafii i z włości tak do namówienia pokoju i sądów kapturowych, jako i do obrania pp. posłów na przysłą konwokacją przysyłać nie omieskali do Brańska pro die teria iunii [*3 VI*] jako na[j]raniej, gdyż na tym sejmiku tak wielkie i uważne sprawy R.P. traktowane będą, którym zupełny dzień ledwie wystarczyć może. Podatki na przesłym sejmie uchwalone abyście w.m. do j.m.p. poborce[2946] jako najprędzej oddawać raczyli napominamy. A przy tym się łasce i miłości braterskiej w.m. oddajemy.

W Brańsku die 24 maii [*V*] a. D. 1632.

Adam Mienski[2947], iudex terrae Bielscen(sis); Albertus Kostro[2948], subiudex terrae Bielscen(sis), nomine totius communitatis.

[2946] Poborcą ziemi bielskiej wybranym na sejmie nadzwyczajnym 1632 r. (*O podatkach Rzeczypospolitej*, [w:] VC, t. 3, vol. 2, s. 145) był Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, dystrybutor soli ziemi bielskiej 1636-1637, podsędek ziemi bielskiej 1636-1657, syn Andrzeja, sędziego ziemskiego bielskiego.

[2947] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2948] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.

CCXL. Sejmik przedkonwokacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 3 VI 1632 r.

Prymas Jan Wężyk uniwersałem datowanym w Warszawie 5 V 1632 r, zwołał sejm konwokacyjny do Warszawy na 22 VI 1632 r., sejmik przedkonwokacyjny ziemi bielskiej na 3 VI 1632 r.[2949]*. Szlachta ziemi bielskiej uchwaliła laudum na czas bezkrólewia oraz wybrała posłami na sejm konwokacyjny w Warszawie Prokopa Leśniowolskiego, starostę brańskiego i Krzysztofa Brzozowskiego, cześnika podlaskiego*[2950]*. Marszałkiem sejmiku był Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski. Sejmik został zwołany przez prymasa Jana Wężyka uniwersałem z Warszawy z 5 V 1632 r.,*

CCXL/1. Laudum sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 3 VI 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 491-494v. Oblata w księgach grodzkich brańskich oblatowano 3 VI 1632 r.* [feria quinta post faesta Solennia Pentecosten prox(im)a a. D. mill(esi)mo sexcent(esi)mo trig(esi)mo secundo]. *Oblaty dokonali:* generosus [*1*] Christopherus Brzozowski[2951], notarius terrae Bielscen(sis) et conventus [...] hic in Bransko die hodierna more solito, rite celebrati marshalcus, una cum magnificis [*2*] Nicolao Sapieha[2952], pallatino Nowogrodien(si) et [*3*] Paulo S[z]czawinski[2953], castellano Brzezinen(si), nec non g(e)n(er)osis [*4*] Stanislao Tarusza[2954], succamerario terrae Bielscen(sis); [*5*] Adamo Mienski[2955], iudice; [*6*] Stanislao Lewiczki[2956], pocillatore Podlachiae; [*7*] Alberto Kostro[2957], subiudice terrae Bielscen(sis); [*8*] Christophero

[2949] NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 479-480v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim w Brańsku 12 V 1632 r. [f(e)r(i)a quarta post D(omi)nicam Cantate prox(im)a a. D. mil(lesi)mo sexcent(esi)mo trig(esi)mo secundo].

[2950] J. Siedlecki, *Sejmiki*, s. 266.

[2951] Krzysztof Brzozowski, pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620, syn Marcina, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Hieronima, chorążego ziemi bielskiej.

[2952] Mikołaj Sapieha, podkomorzy grodzieński 1588-1611, wojewoda miński 1611-1618, wojewoda nowogródzki 1618-1638, sekretarz królewski, starosta m.in. niemonojcki i żyżmorski, leśniczy bielski, syn Bohdana, wojewody mińskiego.

[2953] Paweł Szczawiński, kasztelan brzeziński 1621-1633, wojewoda podlaski 1633-1634, syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Jana.

[2954] Stanisław Tarusza, wojski ziemi bielskiej 1618-1620, podkomorzy ziemi bielskiej 1620-1632, brat Wawrzyńca, poborcy ziemi bielskiej.

[2955] Adam Mieński, komornik polny graniczny ziemi bielskiej 1595-1603, podsędek ziemski bielski 1603-1616, sędzia ziemski bielski 1616-1635, syn Hieronima.

[2956] Stanisław Lewicki, podczaszy podlaski 1631-1648, podkomorzy ziemi bielskiej 1648-1652, syn Macieja, cześnika podlaskiego.

[2957] Wojciech Kostro, podsędek ziemski bielski 1620-1635, syn Melchiora i brat Cyriaka, sędziów ziemskich bielskich.

Brzozowski[2958], pincerna pallatinatus Podlachiae; [*9*] Stanislao Skaszewski[2959], vexilifero terrae Zakrocimen(sis); [*10*] Sebestiano Baykowski[2960], camerario campestri Bielscen(sis); [*11*] Pantaleone Łyczko[2961], [*12*] Paulo Dzierzek[2962], camerariis t(er)r(est)ribus Bielscen(sibus); [*13*] Stanislao Łokniczki[2963], tribuno Bresten(si); [*14*] Martiano Wisowaty[2964], [*15*] Nicolao Skaszewski[2965], [*16*] Albrychto Korzenieczki[2966], [*17*] Reinholdo Krakow, [*18*] Appolone Mokrzeczki[2967], [*19*] Nicolao Chrząstowski, [*20*] Joanne S[z]czawinski[2968], [*21*] Georgio Kostro, [*22*] Valentino Wyszenski[2969], [*23*] Joanne Hołowka, [*24*] Joanne Markowski, [*25*] Severino Piszanka[2970], [*26*] Adamo Siersputowski, [*27*] Anselmo Szabłowski[2971] et caeteris quam plurimis huius di(stri)ctus terrae Bielscen(sis) ordinis equestris terrigenis et incolis. ***Skrót:*** *CDIAUL, f. 812, op. 1, sygn. 20, k. 28-30.*

[k. 491v] My, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo ziemie bielskiej województwa podlaskiego, zjachawszy się do Brańska na teraźniejszy zjazd, to jest tertia iunii [*3 VI*] nam od jaśnie najwielebniejszego w Panu Chrystusie j.m. ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego, prymasa Korony Polskiej, pod czas żałosnego ze[j]ścia z tego[2972] świata K.J.M., p.n., Zygmunta Trzeciego, złożony, stosując się do praw i zwycajów dawnych, tudzież i do uniwersału j.m. ks. arcybiskupa, opowiadamy się z tym[2973] wszyscy zobopólnie[2974], iż

[2958] Krzysztof Brzozowski, cześnik podlaski 1625-1635, starosta narewski 1632-1648, sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy ziemi bielskiej 1642-1648, syn Krzysztofa, podkomorzego ziemi bielskiej, brat Teofila, wojskiego ziemi bielskiej.

[2959] Stanisław Skaszewski, chorąży ziemi zakroczymskiej ok. 1611-1634, podkomorzy ziemi bielskiej 1634-1641, ojciec Mikołaja.

[2960] Sebastian Bajkowski, komornik ziemski bielski i tykociński oraz komornik polny graniczny ziemi bielskiej ok. 1604-1637.

[2961] Pantaleon Łyczko, komornik ziemski bielski ok. 1617-1634, podstarości brański 1634-1640.

[2962] Paweł Dzierżek, komornik ziemski bielski ok. 1619-1635.

[2963] Stanisław Aleksander Łoknicki, wojski brzeski litewski 1627-1637, podleśniczy bielski, brat Mikołaja Piotra, chorążego ziemi bielskiej.

[2964] Marcjan Wiszowaty, podstoli podlaski 1618-1633, poborca ziemi bielskiej, syn Abrahama, komornika ziemskiego bielskiego, brat Łazarza.

[2965] Mikołaj Skaszewski, chorąży ziemi bielskiej 1643-1681, syn Stanisława, podkomorzego ziemi bielskiej, ojciec Karola, wojskiego ziemi bielskiej.

[2966] Albrycht (Olbracht) Kurzeniecki, stolnik ziemi bielskiej 1640-1658, dworzanin królewski.

[2967] Apollo Mokrzecki, miecznik wiski 1635-1647, cześnik ziemi bielskiej 1647-1663, ojciec Teofila, miecznika wiskiego i Krzysztofa Stanisława, cześnika ziemi bielskiej.

[2968] Jan Szczawiński, zapewne syn Pawła, kasztelana łęczyckiego, brat Pawła, wojewody podlaskiego.

[2969] Walenty Warel Wyszyński, podpisek grodzki brański ok. 1609-1618, pisarz grodzki brański 1622-1630.

[2970] Seweryn Pisanka, podpisek grodzki brański ok. 1631-1633, poborca ziemi bielskiej.

[2971] Andrzej Anzelm Szabłowski, podpisek grodzki brański ok. 1634-1653, regent grodzki brański ok. 1655-1670.

[2972] W oryg.: z stego.

[2973] W oryg.: z stym.

[2974] W oryg.: z opopolnie.

zupełnie łącemy się z sobą jako afektem, umysłem, tak i wszelaką radą i pomocą przeciwko jakimkolwiek następującym przypadkom i niebezpieczeństwom tak wnętrznym, jako i postronnym, i obowiązujemy się cnotą, wiarą i powinnością ślachecką jeden przy drugim stać i bronić się od wszelakich najazdów i gwałtów, a żeby ten związek nasz w takim porządku zostawał, w jakim będziem się mogli bronić i ratować spólnie najpewniej i najsposobniej, te sposoby niżej [opisane] bieżemy przedsię. [k. 492]

[*1*.] Naprzód sądy kapturowe, zwyczajem inszych inter[r]egnorum stanowiemy i z takimi wszytkimi okolicznościami, jakie są in volumina legum wpisane i ważność, i bezpieczeństwo ich takim sposobem warujemy, jako jest obwarowany sąd trybunalski. Mie[j]sce tym sądom ordynaryjne communi consensu naznaczając tu w Brańsku, gdzie się na[j]sposobniej panom sędziom będzie zdało. A jeśliby tego potrzeba gwałtowna ukazała, a co extraordinarium przypadło, tedy w ten czas panowie sędziowie od nas obrani mają się zjachać i do Drohicyna ex consensu mutuo, porozumiawszy się z i.m. pany dygnitarzami województwa i powiatów, i tam spólnie z inszemi tamecnemi i.m. pp. sędziami powiatów wszytkich tego województwa mają te sądy odprawować. Na które z ziemie naszej obieramy sobie jaśnie wielmożnych i urodzonych i.m. pp. [*1*] Mikołaja Sapiehę, wojewodę nowogródzkiego; [*2*] Pawła S[z]czawińskiego, kastelana brzezińskiego; [*3*] Krzystofa Wiesiołowskiego[2975], marsałka nadwornego W.Ks.L., mielnickiego, grodzińskiego, tykockiego, saraskiego, etc., etc., starostę; [*4*] Stanisława Taruszę, podkomorzego bielskiego; [*5*] Prokopa z Obór[2976] Leśniowolskiego[2977], starostę brańskiego; [*6*] Adama Mieńskiego, sędziego ziemie bielskiej; [*7*] Stanisława Lewickiego, podczaszego podlaskiego; [*8*] Wojciecha Kostra, podsędka; [*9*] Krzystofa Brzozowskiego, caśnika [*sic*] podlaskiego; [*10*] Krzysztofa Brzozowskiego, pisarza ziemie bielskiej; [*11*] Stanisława Łoknickiego, wojskiego brzesckiego; [*12*] Wojciecha Kuleszę[2978], podstarościego brańskiego; [*13*] Marcjana Bruszewskiego[2979], pisarza grodzkiego brańskiego; [*14*] Sebestiana Bajkowskiego, komornika polnego; [*15*] Pantaleona Łyczka,

[2975] Krzysztof Wiesiołowski, podstoli litewski 1600-1604, stolnik litewski 1604-1620, krajczy litewski 1620-1623, marszałek nadworny litewski 1623-1635, horodniczy grodzieński 1623-1637, marszałek wielki litewski 1635-1637, syn Piotra, marszałka wielkiego litewskiego, brat Mikołaja, kasztelana żmudzkiego, starosta tykociński, suraski, mielnicki, grodzieński.

[2976] Obory, wieś w woj. mazowieckim (obecnie pow. piaseczyński). Ośrodek dóbr rodów Oborskich i Leśniowolskich.

[2977] Prokop Leśniowolski, starosta brański 1622-1646, kasztelan podlaski 1646-1652, wojewoda podlaski 1652-1653, syn Jana, kasztelana czerskiego i starosty brańskiego, brat Adama, starosty brańskiego.

[2978] Wojciech Kulesza, komornik ziemski bielski ok. 1596-1616, pisarz grodzki brański ok. 1619-1622, podstarości i sędzia grodzki brański 1622-1632.

[2979] Marcjan Bruszewski, podpisek grodzki brański 1603, pisarz grodzki brański 1630-1633, podstarości brański 1633-1634.

komornika ziemskiego; [*16*] Martiana [*sic*] Wisowatego, [*17*] Mikołaja Skaszewskiego, [*18*] Olbrychta Korzenieckiego, dworzanina K.J.M. Którzy mają się zjachać do Brańska pro die qu(atu)ordecima iunii [*14 VI*] i przysięgę według uchwały warsawskiej a. 1587[2980] odprawić powinni, a potym sądy zacząć i odprawować, absentia unius pluriumne propter legalia impedimen(ta) non obstan(te), które ma in sessione opowiedzieć, tak jednak, aby na[j]mniej sześć osób zasiadało, jako i w trybunale. Których dekretów konluzyja circa pluralitatem votorum ma zostawać, a jeśliby paritas votorum na jednej sesyi nastąpiła w jakiej sprawie, tedy do drugiej sesyi ex paritate votorum ma być remissa pro decisione. A te sesje sądów mają być odprawowane co dwie niedzieli, póki spraw stanie w rejestrze. Do tych sądów nie mają litigantes w więtszym poc[z]cie przyjeżdzać [k. 492v] nad dziesiątek osób. Na tych sądach wszelakie sprawy tam criminales, quam civiles et fisci et pro profugo, które się kolwiek a morte regis pokażą, mają być sądzone. Proces na tych sądach causarum criminal(ium) taki ma być: in primo termino, jeśli in contuma(cione)m lucrum poenarum legum publikacja już na drugim terminie. A żeby się kto niewiadomością nie wymawiał, tedy strona powodowa wziąwszy od pp. sędziów inotescencją i przydanego woźnego od tegoż sądu ma tęż inotescencją in bonis condemnati położyć. A jeśliby condemnatus na drugich sądach stanął et innotescentiam suam expugnare chciałby, tedy praemisso iuramento super ignorand(a) prioris cit(ati)onis per scrutinium na tychże sądach indilate wywodzić się ma. A gdyby in secundo term(in)o rebellis był i wzdać się dopuścił, tedy post factam infamiae publication(em) super ipso et bonis eius iuxta excessus qualitatem według prawa we dwóch niedzielach egzekucja ma być uczyniona. Per controversiam zasię, gdyby się ex scrutiniis winny pokazał post factam convictionem, jeśli stanie zaraz, jeśli nie stanie in duabus septimanis egzekucja uczyniona będzie. A jeśliby ex scrutiniis niewinność się pokazała, calumniator in instan(ti) poena talionis karany być ma. In civilibus zaś causis proces in contuma(cione)m in primo ter(mi)no lucrum et in vim lucri satisfactio pro condemnatis lucri in instanti coram eod(em) iudicio nakazana być ma sub poena bannitionis, quae in casu contraventionis decerni i publikacja na sądy bliskie demitti debet praemissa innotescentia per m(inisteria)lem, który od sądu przydany będzie A jeśliby za taką inotescencją nie stanął condemnatus, tedy egzekucja poenalis na[j]dalej do dwóch niedziel ex delegatione tegoż sądu ma być uczyniona. Toż się ma rozumieć o processie per controversiam, iż citatus in primo ter(mi)no satisfacere będzie powinien sub poena bannition(is), która za inotescencją na drugiej sesyi sądow publikowana być ma i takaż egzekucja ma być odprawiona. Scrutinia i inkwizycje, jeśliby strony potrzebowały, dwaj z

[2980] *Konfederacja generalna warszawska*, [w:] VC, t. 2, vol. 2, s. 20.

pośrodku sędziów mają odprawować lubo in loco iudiciorum, lubo in loco delicti, jako potrzeba ukaże. Na egzekucją panowie sędziowie powiat albo parafię jednę albo i więcej ruszyć et iuxta qualitatem excessus in personis et bonis iurevictorum uczynić mają. A jeśliby in causa fisci banicja in contuma(cia)m okazana była, tedy może na te sądy iurevict(us) ad cassanda(m) pozwać i tam się justyfikować. Pojmanego in recen(ti) crimine urząd grodzki ad talem casum od nas deputowany wedle prawa sądzić ma. Dekreta sądów pomienionych kapturowych pisarz ziemski[2981] et in absentia ips(ius) grodzki pisarz[2982] ma pisać. Membrany lubo ziemskie lubo grodzkie do pozwów mają służyć. Tytuł na pozwach ma być: „Nos, consiliarii et ordines Regni, etc.”. Termin od położenia pozwów za tydzień. Relacyje w grodzie mają być zapisowane albo na pozycjach[2983] i przed temże sądem. [--][2984] Pozycje na mie[j]scach zwykłych loco terminor(um), a naprzód w Tykocinie[2985] według teraźniejszej kadencji odprawowane [k. 493] być mają po niedziel dwóch, potym według kadencji w Brańsku i w Surażu[2986] cum iis solennitatibus, które są opisane w prawie. Na którech insze sprawy oprócz egzempty sądzone być nie mają.

[*2.*] Zapisy, relacje i protestacje którekolwiek przyjmowane będą i przedtym post mortem regis są do akt którychkolwiek przyjęte in robore zostawać mają.

[*3.*] A iż kupy swowolne z wielu mie[j]sc odzywają się, tedy warując bezpieczeństwo pospolite tak dla postronnych, jako i domowych pericula, które by mogły zachodzić, warujemy to sobie i w powiatach wszytkich, które się w ziemi bielskiej zawierają i w miastach wszytkich, że nikt zaciągów czynić ani z chorągwiami przechodzić nie ma mimo prawo, prócz z sejmu podanych zaciągów do Moskwy i słusnych przez hetmany propter praegnantem necessitatem zaciągów. Które jednak sine praeiuditio et damno privator(um) być ma, a jeśliby bezprawie komu się działo, tedy tak indigenis, jako extraneis forum na sądach kapturowych, tanquam in recenti crimine, respectu delicti naznacamy. W czym i konstytucją a. 1628 titulo „Obostrzenie prawa o zaciągach W.Ks.L.”[2987] reasumujemy. A dla obrony naszej do takiej się gotowości udawamy, jako od przodków naszych wziąwszy zawsześmy zażywać zwykli, to jest do

[2981] Krzysztof Brzozowski, syn Marcina.
[2982] Marcjan Bruszewski.
[2983] Pozycje, pozycja – tu: leżenie ksiąg ziemskich.
[2984] „Do tego i od inscriptionis [pamiętne?], gdyż […] temporis interregni […]”. Dopisek ten został umieszczony na dole strony, lecz z uwagi na nieczytelność trudno określić, w którym miejscu miał on być dodany.
[2985] Tykocin, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), od 1581 r. stolica powiatu w ziemi bielskiej.
[2986] Suraż, miasto nad Narwią w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. białostocki), stolica pow. suraskiego.
[2987] *Obostrzenie prawa na żołnierza w ciągnieniu Wielkiego Księstwa Litewskiego*, [w:] VC, t. 3, t. 2., s. 41.

wyprawy z włók dziesiątku po kozacku, a kto będzie chciał ze dwudziestu włók po usarsku. Co do skutku przywodząc naznacamy zgodą powszechną okazowanie pierwsze w powiatach: brańskiemu powiatowi pod Brańskiem przed j.m.p. starostą brańskiem[2988], suraskie(g)o pod Surażem przed j.m.p. pisarzem ziemskiem bielskim[2989], tykockimu, goniądzkiemu, rajgrodzkiemu pod Goniądzem[2990] przed j.m.p. podkomorzem bielskim[2991] albo in casu legalis impedimenti przed osobami od sądu kapturowego na to wysadzonemi na oktawę Bożego Ciała [*18 VI 1632*]. Na którym okazowaniu każdy powinien stawić się według zwycaju i drobniejszy częśnicy przykładać się powinni sub poenis in constitutionibus expressis. O które forum na tychże sądach kapturowych być ma. Na których okazowaniach żadne konsultacje oprócz obrony nie mają być czynione natenczas. A drugie okazowanie generalne wszytkim powiatom tejże ziemie bielskiej po konwokacji według zwycaju pod Surażem za rzeką Lizą[2992] od Daniłowa[2993] indivisim ma być odprawowane za oznajmieniem sądu, nie derogując w tym prerogatywom p(ana) chorążego[2994] i inszych urzędników. Którą gotowość i obronę naszę jako sami [k. 493v] chcemy przez wszytek czas huius inter[r]egni w ziemi bielskiej zachować, tak i z inszemi powiatami tegoż województwa, z drohickiem i mielnickiem, jako z bracią naszą nierozdzielną, gotowiśmy się zawsze łączyć i jednoczyć, gdzieby, strzeż Boże, na którąkolwiek ziemię z tych trzech więtszy gwałt następował, niżby mu jeden powiat albo ziemia sama przez się mogła dać odpór. I jeśliby kiedy do tego złącenia przyjść miało, w ten czas gotowiśmy tę gotowość naszę re[g]imentowi podać wielmożnemu j.m.p. Stanisława Niemiery[2995] na Niemierowie[2996], kastelana podlaskiego, jako senatora województwa naszego. A w osobności zaś zostając na mie[j]sce j.m. pana podlaskiego obieramy sobie pro consiliariis bellicis tej gotowości naszej jaśnie wielmożnych i.m.: j.m.p. [*1*] wojewodę nowogródzkie(g)o[2997], [*2*] j.m. pana brzezińskiego[2998], [*3*] j.m.p. marsałka nadwornego

[2988] Prokop Leśniowolski.
[2989] Krzysztof Brzozowski, syn Marcina.
[2990] Goniądz, miasto nad Biebrzą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki).
[2991] Stanisław Tarusza.
[2992] Liza, rzeka, lewy dopływ Narwi.
[2993] Daniłowo, wieś szlachecka w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie Daniłowo Duże i Daniłowo Małe w pow. białostockim).
[2994] Mikołaj Piotr Łoknicki, chorąży ziemi bielskiej 1629-1643, brat Stanisława Aleksandra, wojskiego brzeskiego litewskiego.
[2995] Stanisław Niemiera, wojski podlaski 1611-1613, chorąży ziemi mielnickiej 1613-1617, kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1648, syn Hieronima, łowczego podlaskiego, brat Wojciecha, wojewody podlaskiego.
[2996] Niemierów (Niemirów), miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. siemiatycki). Ośrodek dóbr rodu Niemirów.
[2997] Mikołaj Sapieha.
[2998] Paweł Szczawiński.

W.Ks.L.[2999] et in absentia i.m., i.m. pp.: [*1*] j.m.p. podkomorzego bielskiego[3000], [*2*] j.m.p. starostę brańskiego[3001], [*3*] j.m.p. chorążego zakroczymskiego[3002], [*4*] j.m.p. podcaszego podlaskiego[3003], [*5*] j.m.p. Floriana Komorowskiego[3004]. Którym to i.m. pp. konsyliarzom i z wodzami wyżej mianowanemi będzie należało rząd wszytek w tej ziemi opatrować i przestrzegać pilno każdego okazowania, jakoby mogło być w najlepszym porządku odprawowane. Więc obmyślać potrzeby wojenne, mianowicie, porozumiewając się z miasty i miasteczkami, z strony ołowów, prochów, robienia kopij, drzewiec i inszych apparamentorum bellicorum, które słusnem szacunkiem przedawane być mają. Tymże i.m. zlecamy, aby czuli zawsze o każdem niebezpieczeństwie, mianowicie o następowaniu kupy jakiej swowolnej i za tym, porozumiawszy się z sobą, poruczniki po parafiach odwiescali i bracią do gromady sprowadzali na mie[j]sce, gdzie potrzeba pokaże. Et quod reliquum est, żeby bądź coniunctim, bądź divisim takie kupy wszelakim sposobem znosili i do egzekucji dekretów sądowych dopomagali, postępując sobie w tym wszytkim bez obciążenia ludzkiego i niedopuscając nikomu pod takim pretekstem skód i krzywd czynić ani stacji żadnych wyciągać, oprócz podobnych i proporcjonalnych victualia, bez których by się w takim przechodzeniu obyjść nie mogło. Kto się w jednym powiecie pokaże, w drugim pokazować się nie powinien. A jako okazowanie, tak i ekspedycja na gwałt wszelaki sub poenis o pospolitym ruszeniu sancitis ma być odprawowana, o które peny forum w sądzie kapturowym naznacamy. [k. 494] Pod które peny i ci podpadać mają, którzyby się do okazowania i wyprawy wojennej z części gruntów swych do braciej przykładać nie chcieli. A iż my w stanie swym ślacheckim (których za łaską Bożą i prerogatywą naszą mniejby to złe od następującego swowoleństwa aniżeli królew[sz]czyzny dolec mogło) taki obowiązek bierzemy na się dobrowolnie, z odwagą dostatków i zdrowia naszego, tedy też i.m. pp. starostów i dzierżawców wszytkich usilnie prosimy i braterskie [*sic*] rekwirujemy, którzykolwiek w tej ziemi naszej bielskiej włości trzymają, aby i.m. przykładem naszym ślacheckim poruszeni takiż porządek i wyprawę z włók proporcjonalną w swych miastach, miasteczkach i włościach uczynili, ordynując z sześciu włók jednego pieszego z[e] strzelbą, a ze trzech włók jednego pieszego z bronią dobrą. Którzyby się za powodem i.m. ćwiczyli i monstry częste odprawowali, jakoby wyprawie naszej ślacheckiej jezdnej ten lud pieszy i.m. mógł być zawsze subsidio et auxilio przeciw

[2999] Krzysztof Wiesiołowski.
[3000] Stanisław Tarusza.
[3001] Prokop Leśniowolski.
[3002] Stanisław Skaszewski.
[3003] Stanisław Lewicki.
[3004] Florian Komorowski, brat Stanisława, rotmistrza królewskiego, być może również wojskowy.

następującym (jeśliby do tego, strzeż Boże, przyjść miało) niebezpieczeństwom. W czym także i.m. pp. konsyliarze i wodzowie nasi mają się serio znosić z i.m. pp. starostami i dzierżawcami i przywodzić to omnimodo do skutku, jakoby takowe mutua auxilia w swym porządku zostawały.

[*4.*] Miasta wszytkie w powiatach tych pomienionych, które pod swoję protekcją bierzemy, aby o swojej gotowości, jako się wyżej pomieniło, porządne postanowienie uczynili i sine mora do egzekucji przywiedli napominamy sub poenis de expedi(ci)one bellica sancitas.

[*5.*] Cudzoziemców i luźnych osób tak stan ślachecki, jako i miasta przyjmować nie mają sub poena centum mar(caru)m. Które burmistrz cum off(ici)o powinien będą refundere coram eod(em) iudicio, o co instygator ordynowany ma prawem czynić.

[*6.*] Czeladnik pod [czas] inter[r]egni aby żaden od pana swego nie odstawał, gdyż i okazowanie, jeśliby z dziesięci włók był posses[s]ionatus, przy panu swym może odprawić konno się stawiwszy.

[*7.*] Luźnych nikt nie ma przyjmować sine lit[t]eris testimonialibus, o co sąsiad sąsiada z pretekstu słusnego pozwać może przy krzywdzie swej.

[*8.*] O takie ekscesy, któreby się pod ten czas wynurzyły, a strona albo dla ubóstwa, albo propter metum potentionis nie chciałaby popierać, tedy instygator publicus [k. 494v] nomine iudicii licem movere może, aby facinora impunita nie zostawały.

Które to postanowienie nasze zgodnie postanowione obowiązujemy się sobie wszyscy spólnie, przykładem sławnych przodków naszych, sub fide et honore, et conscientiis nostris dotrzymać i wykonać, i przeciwko takiemu każdemu, któryby pokój wnętrzny wzruszać i to nasze postanowienie psować ważył się, powinnismy initis viribus wszyscy jako contra hostem patriae na zgubę i skazę jego powstać, sądząc go wprzód in possibilibus na sądach kapturowych.

A to postanowienie nasze, rękami jaśnie wielmożnych i.m. pp. senatorów przy tym akcie będących, także j.m.p. marsałka koła naszego i i.m. pp. urzędników i braciej podpisane, do akt grodzkich brań(skich) podaliśmy.

Działo się w Brańsku die 3 iunii [*3 VI*] a. D. 1632.

[*1*] Chrzystof Brzozowski, pisarz ziemski bielski, marszałek natenczas zjazdu tego; [*2*] Mikołaj Sapieha, wojewoda nowogródzki; [*3*] Paweł z Wielkiego S[z]czawina[3005]

[3005] Wielki Szczawin, wieś w woj. łęczyckim (obecnie Szczawin, pow. zgierski, woj. łódzkie). Ośrodek dóbr rodu Szczawińskich.

S[z]czawiński, kastelan brzeziński; [*4*] Prokop z Obór Leśniowolski, starosta brański; [*5*] Adam Mieński, sędzia ziemie bielskiej; [*6*] Wojciech Kostro, podsędek ziemie bielskiej; [*7*] Marcjan Wisowaty, [*8*] Marcjan Bruszewski, pisarz grodzki brański; [*9*] Paweł Dzierżek, komornik z(iemi) bielskiej; [*10*] Wojciech Kulesza, podstarości brań(ski), ręką własną; [*11*] Sebastian Bajkowski, camerarius granitial(is) t(errae) Biel(scensis).

CCXL/2. Instrukcja ziemi bielskiej dana posłom na sejm konwokacyjny, Brańsk, 3 VI 1632 r.

***Rkp**. NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 69, k. 498v.-502. Oblata dokonana jak wyżej.*

[k. 498v.] My dygnitarze, urzędnicy i wszystko koło rycerskie ziemie bielskiej na dzień dzisiejszy, według uniwersału j.m. ks. arcybiskupa, prymasa Regni[3006], do Brańska zgromadzeni oznajmujemy, iż my przestrzegając praw i wolności naszych, a idąc za starodawnym i świątobliwem pobożnych przodków swoich zwyczajem, którzy et fide, et dexteritate zawsze ojczyznę matkę naszą toto pectore, ingenio et vivionis statecznie i porządnie wspierali i ratowali, niechcąc tedy nic ustępować tychże cnót i merita antesessor(um) nostrorum, [wy]braniem z pośrzodku siebie zgodnie posłów, ludzi zacnych et in re publica ex antecessoribus dobrze [k. 499] zasłużonych na tę konwokacją przyszłą sub interregno, ichm. pp. Prokopa z Obór Leśniowolskiego starostę brańskiego[3007], p. Christofa Brzozowskiego cześnika podlaskiego, sekretarza K.J.M.[3008], któremeśmy omnem potestatem de bono R.P., wespół z inszemi ichm. pp. posły i obywatelami województw koronnych i W.K.L. dali i punkta niżej wyrażone ichm. takim sposobem poruczyli i podali.

1. Naprzód królewiczowi jm. Władysławowi, a królowi natenczas szwedzkiemu […] takiego żalu zińścia króla pana zeszłego, potomnością po królu panie jako ojcu, powinszowawszy quam felicita na dalsze czasy, podziękować za całą zjednowaną miłościwą łaskę, że nie chcąc deesse ratunkowi ojczyzny naszej pod ten czas zatrudnionej, przy ofiarowaniu wzajemnej życzliwości i powolności naszej ku J.K.M. w podających okazjach.

2. Podziękować j.w. j.m. ks. arcybiskupowi z inszemi ichm. za wczesne obmyślawanie de salute R.P. tempore huius interregni.

[3006] Jan Wężyk arcybiskup gnieźnieński, prymas.
[3007] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, kasztelan podlaski 1646-1652, wojewoda podlaski 1652-1653.
[3008] Krzysztof Brzozowski cześnik podlaski 1635-1635, sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy bielski 1642-1648.

3. Postanowienie nasze reassumptione dawnych kapturów tak w namówieniu i postanowieniu sądów kapturowych, jako i w obronie, i zaraz na tymże sejmiku i na okazowaniu co będzie poprawionego i namówionego do obrony, potym starać się mają a maxime pp. posłowie, aby było per totum aprobowane i podczas sejmu coronationis w Krakowie in volumina legum będzie wpisane.

4. O prefiksją czasu tej konwokacji starać się, aby do dwóch, a nawięcej niedziel trzech była nazanaczona, i spisana, i skończona, iura praescriptum legis pluralitatis kapturu konkludując.

5. Także o prefiksią ex interiallum temporis jako długo ma trwać samej elekcjej, aby także czas był opisany 4 niedziel, a nawięcej do 6 cohabitate ex pluralitate obierając pana.

6. Pax et tranquillitas aby według dawnych kapturów była reasumowana i eo in legis obostrzona ad pr(aese)ns, aby każdy proportionalier, tak z ichm. pp. dygnitarzów, jako i urzędników, i braciej, na elekcją przyjeżdżał bez stacji i bez krzywd w ciągnieniu.

7. Modus c(on)clusionis aby był uważony, jakoby miał być zamieniony na elekcjej, co teraz in trutinum do najuważniejszych jakich ludzi oddać na elekcją.

8. Ekscesy, któreby ex reminione sądów kapturowych urosły, aby na sejmie coronationis ante om(nium) były sądzone.

9. O sól upomnieć się i onej odyskać [sic] od skarbu do [...][3009] zlecamy pp. posłom pilno.

[k. 499v.] A iż pod takie czasy osierociałe[j] ojczyzny matki naszej więcej się we wszytkim ku miłości jej znosić i uważać tymże pp. posłom z inszemi województwy przydzie, tak te artykuły do skutku przywodząc, jako i insze niżej opisane urazy R.P. do skutecznej poprawy i naprawy in trutinam praecesstanditam [?] na elekcjej przyszłej dopominając, tedy dajem tymże absolutam potestatem na to fidei amori in patriam dexteritati to ichm. zlecając, braterskie tego dokładając i prosząc, aby i namniejszej z tych punktów któreby do całości i namniejszej kondycji ludzi należący tak jako i w nawiększych zaległościach et in publicis, et in privatis nie spuszczali i tego przestrzegając, aby największa egzorbitancja najmniejszej nie zatłumiała, bo in aequali R.P. aequaliter mamy swoich wolności dochodzić. A po skończeniu tych artykułów przez naz zgodnie namówionych i do akt grodzkich brań(skich) podanych przydaliśmy egzorbitancje niżej wyrażone takim sposobem.

[3009] Dwa słowa nieczytelne.

1. Potym znosić będą pp. posłowie nasi o egzorbitancjach od recesu zacząwszy wprzód zgodnie z województwem swojem, zniós[ł]szy się potym z inszemi ichm. wszytkiemi o publicznych [sprawach], wprzód cuisvis sit rex z woli Pańskiej.

2. Pactis conventis za króla pana przeszłego in coronatione possibiliter uważonym, aby się stało dosyć.

3. Wojny aby ni z kim nie wsczynać sine consensu R.P.

4. Compositio inter status aby moderowana była i debite skończona.

5. Correctura iurium aby plenem finale, wzięła.

6. Przypowiednich listów tylko z kancelarii K.J.M. z podpisem regis samego na wojnę cum consensu R.P., nie wydawać sub nullitate et poenae capitis rotmistrza.

7. Officiales Regni, jako pieczętarze, hetmani, podkarbiowie, aby tym podaniem na te publiczne qualitati ut od R.P., od króla pana eregowani byli i aby nigdy numerus hetmanów nie wakował.

8. Arcybiskup jako prymas Regni aby per electionem modo certo był aprobowany.

9. Wakancje aby były rozdawane w sejm immediate po propozycji [od tronu], nie przystępując do wot senatorskich, ani do sądów sejmowych.

10. Też wakancje aby były bez sejmu rozdawane od króla pana do sześciu niedziel et in defectu rozdania do tego czasu. Tedy też wakancje duchowne w każdej diecezji, biskupstwa rozdawać [k. 500] mógł, A świeckie wojewoda w każdym województwie, albo w niebytności - kasztelan nastarszy.

12. Sumy stare i wszytkie in genere aby były przez króla pana znoszone przy rozdaniu na te dzierżawy abo starostwa, przywilejem conditionaliter tak wiele sumy upuścić i mniej jednym i drugiem że nie dożywociem żeby funditus były zniesione.

13. Na budowanie zamków i poprawę tychże i dworów dzierżaw, starostw, aby był przysięgły rewizor co lat 4 sub privatione tegoż starostwa o co forum a publico instigatore, którego trzeba naznaczyć.

14. Podkomorzy koronny aby według prawa był zawsze przy boku króla pana praesens.

15. Distributiva aby zachowana i dobrze obrana była z uwagą godnych i zasłużonych.

16. Consensus, aby żadne tam advitalitatis in solidum, qua(m) cedendi eximiendi, ani dożywociem tenendi nie były rozdawane, tylko zasłużonym, albo na wojnie, albo u dworu, znacznym i pewnym w służbie, non victe neq(ue) ficte za własnym skutkiem.

17. Mennica aby dobra była, et ut ad publicum aerarium pertineat poenas statuere na podskarbiego koronnego.

18. Skarby dawne popisane w skarbie aby cale rewidowane były i popisane.

19. Podskarbi aby zaraz po propozycji [od tronu] tegoż dnia liczbę dostatecznie zaczynał czynić a forum miał zaraz naznaczone w Trybunale in of(fic)io gdzie by w czym deficeret.

20. Pisarze skarbowi aby byli no(bi)les posses(s)ionati iurati stani [?] i forum mieli ad cuiuscumque iusti(ti)am reddere [?] in competentibus.

21. Sąd marszałkowski aby był przysięgły.

22. Pp. senatorowie aby in of(fic)iis suis w prawie opisane anno 1576[3010] bylidiligentes [?].

23. Aby ekonomii nie przyczyniano.

24. Aby z ekonomii jurgielty znisione byli.

25. Aby starostowie egzekucje czynili sub poena 500 marca(rum) pierwszym razem a dalej sub privatione of(fici)i i starostwa.

[k. 500v.] 26. Pisarz grodzki aby był nobilis personaliter iuratus.

27. Sejmy aby według prawa byli odprawowani i zgodnie konkludowani.

28. Saletry aby na potrzebę R.P. obracane, extra Regnum nie wywożone były.

29. Pieczęć pokojowa aby in publicum nie pieczętowała sub nullitate.

30. Poprawa Trybunału aby we wszytkich potrzebnyvh punktach stać mogła i salaria salarii opisane wyrażone, także i sejmowe.

31. Tegoż aby w Piotrkowie umniejszyć kilką niedziel a w Lublinie przyczynić.

32. Dworu KJM aby był pewny numerus i proportional(ite)r magistativus do osoby pańskiej i propter repentinos motus et causus in Regno i aby miał swoje zawsze salaria.

33. Dworowi króla pana zeszłego aby według uwagi służby popłacono.

34 Rajtarowie cudzoziemcy i drabanci aby na dworze KJM nie byli, ale miasto tych arcerze szlacheckiego stanu.

35. Kapitan nad piechotą aby był szlachcic polski, albo z W.K.L.

36. Cudzoziemców aby na dworze KJM nie chować.

[3010] VC t. II, vol. 1, s. 368, *Konstyutucyje sejmu walnego koronacyi królewskiej [30 maja 1576 r.]*, nr 7 [o senatorach rezydentach].

37. Glejty aby nie wydawane były na infamię sejmową z kancelarii KJM nisi virtutae viae iuris.

38. Inkompatibilia w świeckim i duchownym stanie aby ustały ex nunc.

39. Disciplina militaris aby była w porządek nowy i surowszy wprawiona i żołd aby był opisany stary pieniężnych, aby lex zabroniła także podwód i angarii, wzięło to tak w królewskich, jako duchownych i świeckich dobrach.

40. Stan szlachecki by i naznaczniejszej kondycji aby stanowiskami, stacjami et in universo żadnemi przykrościami od żołnierza nie był angariowany sub poene intactionis [?] damnis termino perempto na Trybunale którymkolwiek lubo w Koronie, lub w W.K.L in loco delicti ubi crimen vel factum damnis su(u)m fuerit sine exceptione citati ad forum competens iure vindicand(um) [?].

41. A jako we wszytkich prerogatywach szlacheckich wolnego narodu, tak też i w przywilejach libere electionis zarówno wszytkich, pars szlacheckiego narodu prawa potracili, tedy aby circa liberam electionem pana praeiuditium a praesentionibus [?] nikomu nie było czynione prawem warować, aby bez pocztów [?] w wojsku, gdzie nad sto człowieka, na elekcję nie przyjeżdżali a votorum pluralitas tylko osiadłych szlachciców, [k. 501] którzyby nikomu manu stipulata nie byli aby zachowana była według konfederacji warszawskiej anni 1587[3011].

[42][3012] A na konwokacją i elekcją jadący aby bez stacji i angarii wszelkich de proprio sumptu ciągnęli, o co forum na Trybumał lub koronny, lub W.K.L. in loco debiti ubi forum comissum fuerit sine exceptione citati ad forum competens iure vindicand(um) [?]. Także in posterum post coronationem novi regis aby na sejmy i zjazdy publiczne jadący tak ichm. pp. senatorowie, hetmani, jako aula regia generaliter i wojskowi nuntii et commites i insi wszyscy cuiuscumque sint praeeminentiae per satellires[?] satellites [?] suos nikomu angarii nie czyniąc ale w ciągnieniu propriis impensis żyjąc ciągnęli.

43. O nieoddanie hactenu podymnego mają się starać pp. posłowie, aby p. poborca był excusatus żeśmy mu pobory kazali zatrzymać wybierając do dalszej informacji z konwokacji dla zaciągów nowych gdzie się będą obracać, żeby nie z angarią ziemi naszej za nasze pieniądze.

[3011] VC t. II, vol. 2, s. 18, *Konfederacja generalna warszawska [17 marca 1587 r.]*, punkt 2.
[3012] Numer porządkowy tego artykułu został omyłkowo ominięty w tekście dokumentu.

44. Także o copowe mają się omnino starać pp. posłowie, aby przy poborach powiatowych osiadłych z aukcją proporcjonalną, jako i przedtym bywało, żeby teraz i na potym zawsze zostawało. I pytać się mają pilno, quo homine copowe teraźniejsze przeciwko konstytucji dawnej od poborów powiatowych mocy miałoby być wzięte, które jest do decyzji coronationis futurae przy miastach i miasteczkach według uniwersału i protestacji od poborców na to uczynionych zatrzymane. In posterum przestrzegać tego, aby i te teraźniejsze nie przy kiem inszem obecni i na potem uchwalone tylko przy poborcach powiatowych zostawało. A inszych województw obywatelów to copowe ani parenda(m), ani per administrationem dla samej angarii i opresji miast, że w kilkadziesiąt koni dla wybierania copowego jeżdżą, nigdy konferowane nie było. Bez której kondycji na żadną rzec pozwalać i tego odstępować pp. posłowie nie będą powinni.

45. Dygnitarstwa, starostwa, sądy i urzędy ziemskie, także i wakancje dzierżaw, aby rodakom z ziem rozdawane były według przywileju województwa podlaskiego.

46. Pozwy zadworne i sejmowe o majętności ziemskie w trakcie goniądzkim, knyszyńskim i rajgrodzkim by kasowane były i poena dupla marcar(um)m aby była interposita.

47. Retenta skarb aby rekwirował z liczby sejmu przeszłego pokazane, które się narachowały ośmkroć sto tysięcy [800 000].

48. Pogłówne żydowskie akomodować lepiej niż dotąd chodziło, [k. 501 v.] także tatarskie nie puscając go Żydom per arenda(m), tylko administratorom.

49. Annaty biskupie in usum R.P. obrócić.

50. Sposób zabiegania swejwoli w samej rzeczy per execution(em) [?] namówić.

51. Upraszanie majętności szlacheckich przeciw przywileju i prawom rigore iuris obaczyć.

52. Zaciąg do komisji moskiewskiej aby [w] W.K.L., nie w Koronie, był zbierany.

53. Okazowanie ziemie bielskiej pod Surażem[3013] w poniedziałek przed Świątkami[3014] za rzeką Lizą[3015] od Daniłowa[3016] ustalić.

54. Granice z ks[ięstwem] pruskiem aby effektive dokonane były.

55. Także i granice W.K.L. z Podlaszem aby były aprobowane.

[3013] Suraż miasto królewskie w ziemi bielskiej, miejsce odbywania sądów ziemskich.
[3014] 24 V.
[3015] Rzeka Liza, lewy dopływ Narwi.
[3016] Daniłowo, wieś w ziemi bielskiej należąca do starostwa suraskiego. Obecnie Daniłowo Duże w woj. podlaskim.

56. Kwarta aby się na samego kwarcianego żołnierza obracała.

57. Zakonnicy wszyscy in genere aby więcej majętności ziemskich nie skupowali, ani więcej do sukcesji [nie] należeli, jako renuntiam terennis.

58. Akademia Krakowska aby przy swoich przywilejach zachowana była.

59. Rotmistrze wybrańców aby possessionati z powiatów byli i stacji żadnych w miastach i wszędzie tak pieniężnych, jako żywnością nie wyciągali, gdyż żołdem z wozu swego żyć powinni.

60. Rany które culuminiose bywają zapisowane przysłać do konstytucji ziemi drohickiej.

61. Czła nowe w Augustowie[3017] i Goniądzu[3018], także przy zamku pińskim[3019] na ks[ięcia] pruskiego[3020], aby zniesione były, gdyż są przeciw prawu i przywilejowi podlaskiemu, które aby nigdy Żydom arendowane nie były.

62. A iż furmanka ad insta(ntia)m skarbu dla aukcji jest odjęta do czwartego grosza i Żydzi ją wybierają, tedy eo nomine u skarbu rekwirować przez te czasy tej aukcji jako odesła od copowego i instrukcji skarbowej.

63. Roki suraskie in defectu jeśliby brańskie z jakiej przyczyny nie doszły, aby suraskie po każdej kadencji brańskich roków we trzy niedziele dochodzili, także i positio loco terminor(um).

64. Przywilej podlaski aby in suo robore zostawał bez żadnej inkwizycji.

65. A tak te teraz od nas sporządzone egzorbitancje jako i insze, któreby ex re ku gwałtowi ojczyzny i ku dobremu jej ściągały się [k. 502] in trutinam pierwszej wagi zleciwszy żądamy, aby to zaś nam in meliorem disposition(um) dla elekcjej iud(itiu)m wszytkiej konwokacji nam przynieśli.

Działo się w Brańsku, die 3 VI a.[nno] 1632.

Christopherus Brzozowski noatrius terr(estr)is bielscen(sis), marschalcus conventus pr(aese)ntis[3021]; Albertus Kostro subiudex ter(restris) bie(lscensis)[3022]; Pantaleon Łyczko c.[amerarius] t.[errae] b.[ielscensis][3023].

[3017] Augustów miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3018] Goniądz miasto królewskie w ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim.
[3019]
[3020] Jerzy Wilhelm elektor brandenburski, książę pruski.
[3021] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635, starosta drohicki 1620.
[3022] Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski 1620-1635.
[3023] Pantaleon Łyczko komornik ziemi bielskiej, sędzia kapturowy.

CCXL/3. List pisarza ziemskiego bielskiego Krzysztofa Brzozowskiego do Krzysztofa II Radziwiłła, Brańsk, 16 VI 1632 r.

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 1534, s. 69 – oryginał.*

[s. 69] U nas w Brańsku sejmik zgodny stanął. Posłami pan starosta brański[3024] z panem cześnikiem podlaskiem[3025], sekretarzem, bratem mojem[3026], z Dubicz[3027]. A iż pan starosta wpadł w niesposobne zdrowie, tedy W.Ks.M, p.m.m., i jego samego imieniem z jejm.[3028] barzo żałosną i braci nas wszystkich uniżenie proszę o użyczenie z miłościwy łaski W.Ks.M. pański [*sic*] pana doktora będącego na dworze W.Ks.M., za którego ratunkiem będzie umiał pan starosta tę miłościwą łaskę W.Ks.M p.n.m. zasługować i z nami wszystkiemi.

CCXL/4. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 16 VI 1632 r. (fragment).

Rkp. *AGAD AR, dz. V, sygn. 8080/IV, s. 648 – oryginał.*

[s. 648] Posyłam i laudum na sejmiku brańskim uchwalone. [...] [s. 657] J.m.p. chorąży brański[3029], subiectum piękne i godny człowiek, i dostatni, prawie do boku W.Ks.M. osoba. Ten się sam garnie do W.Ks.M., inszych porzuciwszy. Prosił mię, abym komendował W.Ks.M. i jego osobę do usług W.KS.M. opowiedział, który teraz jechał na popis pod Suraż[3030], do W.Ks.M. do Zabłudowa[3031] [w]stąpić ma i sam pokłon swój W.Ks.M. oddać.

[3024] Prokop Leśniowolski.
[3025] Krzysztof Brzozowski cześnik.
[3026] Obu Krzysztofów Brzozowskich łączyło, jeśli w ogóle, odległe pokrewieństwo.
[3027] Dubicze
[3028] Chodzi o żonę Prokopa Leśniowolskiego.
[3029] Mikołaj Piotr Łoknicki
[3030] Suraż
[3031] Zabłudów

CCXLI. Ordynacja sądu kapturowego ziemi bielskiej, Brańsk, 15 VI 1632 r.

Sędziowie kapturowi obrani na okres bezkrólewia na sejmiku przedkonwokacyjnym szlachty ziemi bielskiej złożyli przysięgę według formuły sądów ziemskich i trybunalskich, przyjęli ordynację sądów i rozpoczęli sądy, w Brańsku, 15 VI 1632 (feria secunda intra octavas f[o]esti sacratissimi Corporis Christi).

***Rkp. 1**: AGAD, Grodzkie brańskie, nr 30, k. 2v.-3v. oryginał uwierzytelniony.*

***Rkp. 2**: AGAD, AR dz. II, nr 1087, s. 1-2 (kopia uwierzytelniona „Ex actis iudiciorum ordinariorum Terrae Bielscensis", „correxit Szabłowski")*

[k. 2v.] Naprzód bezpieczeństwo sądów niniejszych i osób tak do sądów przyjeżdżających, jako i od sądów odjeżdżających, sposobem sądów trybunalskich według praw o tym postanowionych, które ad prae(sens) in eodem vigore et robore reasumujemy, postanawiamy i obostrzamy to deklarując, iż wszelkie ekscesy, którebykolwiek podczas sądów działy się, instygator od sądu postanowiony verbali et lit(t)erali cit(ati)one in vim termini tacti będzie mógł każdego pozwać na sądy przez woźnego, który od sądu przydany będzie.

Sądy niniejsze co dwie niedzieli w poniedziałek i insze dni dni następujące póty sądzić będą, póki spraw zostanie w rejestrze a pierwszego dnia sprawy wszystkie do rejestru mają być wpisywane.

Sprawy wszystkie in genere tam civiles, quam criminales, którekolwiek a morte regis zachodzą i sprawy fisci, i względem okazowania, jeśliby kto nie odprawił według uchwały, albo się do drugich braciej nie przyłożył i względem [k. 3] niesłużenia ekspedycjej, sądzone będą takim porządkiem, iż po południu rejestra proste mają być sądzone a gdy prostych nie zostanie, do arestów rekurs ma być, porami tak wprzód aresta, a potym gdy arestów nie zostanie causae simplices mają być sądzone i aresta tegoż dnia mają być odprawowane.

Dekreta pod pieczęcią ziemską wydawane będą z podpisem dwu sędziów.

Inkwizycje, scrutinia gdy tego będzie potrzeba przed dwu z pośrzodku pp. sędziów liubo in loco iudicioru(m), liubo in bonis et loco delicti odprawione będą.

Do sądów niniejszych nie ma nikt w więtszym poczcie przyjeżdżać nad dziesiątek osób inkludując w to i przyjaciół.

Do izby sądowej nie tumultem, ale tylko po cztery osoby za stronami wchodzić mają.

Proces in causis civilibus według uchwały kapturowej in primo termino lucrum et in vim cum decernitur satisfactio pro re principali sub poena banitionis que in defectu(m) iam exmini

[?] decernitur. A po takim dekrecie będzie woźny od sądu przydany ad innotescendum p(raesen)ti citate, który gdy pozew położy i relacją zezna, banicja skazana i publikowana będzie, jeżeli pozwany pierwszego dekretu iuramentem super ignorantia(m) albo inszemi iuris mediis nie zniesie. A po banicjej egzekucja we dwu niedzielach odprawiona będzie.

In criminalibus zaś causis in primo termino lucrum poenam legum in contumacia(m) skazane będzie a do publikacjej przez woźnego od sądu przydanego ma być pozew na drugą sesją sądów posłany i egzekucja także niedziel dwie odprawiona będzie.

Salarium sądowi ab accessoriis po g(ro)sz(y) piąciu a definitiva sententia piętnaście groszy ma być dawane. Panu pisarzowi od każdej instancjej piąć grosz[y] ma należeć.

Na membranach ziemskich albo grodzkich pozwy maja być wydawane na tydzień przed kadencją sadów. Tytuł na pozwach ma być: ‘Nos consiliarii et ordines Regni vigore legu(m) et authoritate R.P.’ etc.

Od regestru po groszu woźnym, od arestów po dwa g(ro)sz(e) ma być płacono.

Jeśliby [k. 3v.] którego z pp. sędziów, albo małżonki jego, albo sług, albo poddanych jego przypadła sprawa do której by się sędzia interesował, tedy ma ex consensu iuditii ustąpić.

Banniti, infames przed tym sądem miejsca mieć nie będą i jeśliby się który pokazał, egzekucja według prawa uczyniona będzie.

Jeśliby paritas votoru(m) w którejkolwiek sprawie zaszła przez pp. sędziów, do drugiej sesjej sądów ta sprawa odesłana będzie.

Pp. juristowie do sądu gotowi przychodzić i w gospodach a nie w sądzie sprawy rewidować mają.

O co wszystko jeśliby przeciw tej ordynacjej sądów kto wykroczył criminaliter, poenis criminalibus według prawa karany będzie. Zaś in minoribus excessibus poena quindecem marca[rum] albo abitraria iudicii nakazana będzie. Także jeśliby kto pospolitem contestatam temerariae a iuditio odszedł, poena quindecem marcarum będzie.

Którą tą ordynacją sąd woźnemu opatrznemu Wojciechowi Lichockiemu publikować i na drzwiach izby sądowej przybić rozkazał.

Stanisław Lewicki podczaszy podlaski marszałek sądów kapturowych bielskich[3032]

[3032] Podpis (autograf) występuje w rkp. nr 2. Stanisław Lewicki podczaszy podlaski 1631-1648, później podkomorzy bielski 1648-1652.

CCXLII. Sejmik relacyjny i przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VIII 1632 r.

Sejmik został zwołany uchwałą sejmu konwokacyjnego (VC, t. III, vol. 2, s. 159). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CCXLII/1. Manifest posła ziemi bielskiej na konwokację Krzysztofa Brzozowskiego cześnika podlaskiego, Brańsk, 20 VII 1632 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, sygn. 69, k. 573-573v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 20 VII 1632 r.* [feria tertia post festum Division(is) Sanctor(um) Ap(osto)lorum prox(ima) a. D. millesimo sexcentesimo trigesimo secundo].

[k. 573] Przyszedszy do urzędu i akt niniejszych grodzkich brańskich urodzony j.m.p. Krystoph Brzozowski cześnik podlaski i poseł na przesłą konwokację warszawską z powiatów ziemie bielskiej deputowany, skoro po skończeniu szczęśliwie tey konwokacjej przed tym to urzędem, że tak prędko uniwersał z druku ad akta nie może bydz podany, tedy aby to ichm. pp. obywatelom tej ziemie bielskiej do wiadomości dojść mogło oznajmił i do grodu niniejszego ex debito sui muneris obwieścił, iż in publico laudo convocationis praeteritae naznaczony jest tej ziemi bielskiej sejmik w Brańsku partykularny na dzień dziewiąty miesiącza sierzpnia [9 VIII] blisko przysły, który się trafia w wiliią świętego Wawrzeńca. Na którym to sejmiku ma być spolnej namowy czas, okazowania przed elekcją i przy tym porządek jachania na elekcją, [k. 573v] która przypada na dzien dwudziesty siodmy septembris [27 IX] blisko przysły na tymże seymiku opatrzony, przeto aby to obwiesczenie do wiadomości wszytkich ichm. pp. obywatelów doszło, te swoie manifestacje przed akty niniejszemi uczyniwszy, prosił, aby była po parafiach zwyczajnym sposobem publikowana.

Krystoph Brzozowski, czesnik podlaski, manu p(ro)pria.

CCXLIII. Sejmik relacyjny województwa podlaskiego po konwokacji, Drohiczyn, [13 IX 1632 r.]

Na mocy postanowienia sejmu konwokacyjnego z VI 1632 r. sejmik relacyjny dla województwa podlaskiego został wyznaczony ,na elekcji deputackiej w Drohiczynie (VC, t.III, vol. 2, s. 160), tj. 13 IX 1632 r. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXLIV. Sejmik przedsejmowy (przedkoronacyjny) ziemi bielskiej w Brańsku, 16 [?] XII 1632 r.

Uniwersał sejmu elekcyjnego z 1632 r. wyznaczał termin sejmików przedsejmowych na 16 XII 1632 r., zaś sejmu koronacyjnego w Krakowie na 31 I 1633 r.(VC, t. III, vol.2, s. 178). Posłami zostali wybrani: Prokop Leśniowolski starosta brański i Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski.

CCXLIV/1. Instrukcja posłom na sejm z ziemi bielskiej z Brańska, z 16 [?] XII 1632 r. [fragment]

Rkp. *AGAD, Grodzkie brańskie, nr 30, k. 638r. Oblatę w księgach grodzkich brańskich wykonał Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski marszałek sejmiku dnia 22 XII 1632 r. (feria quarta in crastino foesti s. Thomae Ap.).*

[k. 638r.] Naprzód po skończeniu szczęśliwej koronacji ichm. pp. posłowie nasi mają z inszemi województwy powinszować J.K.M. P.N.M.[3033] szczęśliwego zaczęcia i progresu panowania nad nami z oświadceniem powszechnej wszytkich nas obywatelów uciechy z nastąpienia J.K.M. na to państwo i potwierdzeniem dla życliwej wierności naszej ku J.K.M. P.N.M. Patrząc przy tem, aby J.K.M. jako afekt od młodości swej zawsze miał ku narodowi naszemu w którym się urodził, wychował i zacne exertitia wszelkich cnót swych pokazał, takiż na ten czas miłościwie oświadczać na przestawał w rządzie swym w obronie i sprawiedliwości swej ś.[więtej], niezaniechiwając wszelakich sposobów do ułacnienia trudności i zaciągów R.P. A za tąż okazją zabicia Gustawowego[3034] i jeśli już się nie odmieni nie opusczając śrzodków do rekuperowania ablato(rum).

Egzorbitancje na blisko przeszłej konwokacjej i elekcjej traktowane życzemy wielce aby na teraźniejszym sejmie coronationis w rezę swą uchwałą pospolitą wprawione były. A osobliwie o nieinkwieto waniuposesjej szlach(eckich) na Podlasiu wedle przywileju incorporationis ad Regnum Poloniae podlaskich ziem osobne pismo konferowane w tejże instrukcjej pro insertis wpisane pp. posłom naszym dajemy. Którzy solenniter instare mają, aby ante omnia J.K.M. P.N.M. cum ordinibus Regni et toto theatro R.P. przedsię to wziąć raczył i żeby arte vel prari aliqua, jako to często bywało […][3035].

[3033] Władysław IV 1632-1648.
[3034] Gustaw Adolf zginął 16 XI 1632 r. w bitwie pod Lützen.
[3035] W tym miejscu urywa się tekst instrukcji.

CCXLIV/2. List Stanisława Kurosza do Krzysztofa II Radziwiłła, Orla, 28 XII 1632 (fragment).

Rkp. *AGAD, AR, dz. V, sygn. 8080/IV, s. 664 – oryginał.*

[s. 664] Listy od sejmików abo responsa na listy W.Ks.M. z Drohiczyna i z Mielnika odsyłam W.Ks.M.; z Brańska nie przyniesiono responsu, ale wszędzie ea, qua decet reverentia przyjęte i czytane są listy W.Ks.M. i pp. posłom poruczono i [w] artykuły dano, aby te(g)o, czegoś W.Ks.M. przy przestrogach swych afektować raczył, gorąco na sejmie poparto.

CCXLV. Sejmik relacyjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 13 IX 1633 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji O podatkach uchwalonej na sejmie koronacyjnym w Krakowie (8 II – 17 III 1633 r.): ziemia drohicka poborów cztery, jako i drugie dwie racje i czopowe jedno. Poborca urodzony Marcin Przyłuski. Na drugi rok podatki takie drugie do braciej nazajutrz po sejmiku deputackim. Ziemia mielnicka także, a poborca urodzony Adam Hornowski, burgrabia mielnicki. Ziemia bielska: poborca urodzony Marcin Jałbrzyk Wyszyński. Podymne dwoje, w ostatku jako drohicka. (VC, t. III, vol. 2, s. 233). Sejmik odbył się. (vide: List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do szlachty województwa podlaskiego, Tęczyn, 1 X 1633 r. : [--] Nasze tylko województwo, iż nie na głównych sejmikach, jaki jest deputacki, ale na partykularnych w każdym powiecie zwykło o podatkach deliberować, nie mogliśmy na przeszłym sejmiku deputackim do tego przystąpić [--]). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXLVI. Sejmiki ektraordynaryjne ziem: drohickiej, mielnickiej i bielskiej zwołane przez króla Władysława IV w celu uchwalenia podatków na wojnę smoleńską, [X/XI?] 1633 r.

Władysław IV zwołał sejmiki ekstraordynaryjne poszczególnych ziem województwa podlaskiego w związku z tym, że szlachta nie podjęła uchwał podatkowych na sejmiku województwa podlaskiego obradującym 13 IX, nazajutrz po obradach sejmiku deputackiego. Sejmiki ziem: mielnickiej i bielskiej przyjęły uchwały podatkowe. Sejmik drohicki został zerwany. (Vide: List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do Zygmunta Kazanowskiego łowczego podlaskiego. [--] i w Mielniku, i w Brańsku per submissas personas starali się o to ci, którzy w Drogiczynie sejmik rozerwali, aby i tam zgoda była nie stanęła [--]). Akt tych sejmików nie odnaleziono.

CCXLVI/1. List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do szlachty województwa podlaskiego Tęczyn, 1 X 1633 r.

. ***Rkp. 1.*** *Oss. nr 157, k. 335v.-336v. Bez podania wystawcy, miejsca i daty listu. Jest to fragment kopiariusza korespondencji z 1. poł. XVII w.* ***Rkp. 2.*** *BCz. IV 128, s. 803-805,* Jmć ksiądz Łubieński biskup płocki do szlachty na sejmiki podlaskie, z Tęczyna, 1 Octobris 1633 Anno. ***Rkp. 3.*** *BRacz. nr 31, k. 123-123v.,* Na sejmiki podlaskie. *Bez podania wystawcy, miejsca i daty listu. Jest to fragment kopiariusza korespondencji z 1. poł. XVII w.*

[k. 123] Uznały to na przeszłym szczęśliwej koronacjej KJM PN sejmie[3036] stany obojga narodu jakiego ratunku, jakiej potęgi potrzebuje wojna moskiewska. Widziało się to na oko, że ten nieprzyjaciel już od kilku lat potężnie gotował się na tę wojnę. Którą, nie czekając czasu przymierne(go), nie pomniąc na przysięgę swoję za poduszczeniem nieprzyjaciół naszych zdradliwie podniósł i już od roku prowadzi. Baczyło się to, że jednego roku podatki tej wojnie wystarczyć nie mogły. Ale że na sejmie pp. posłowie na ten czas będący ukazali to, że od braci nie mieli tego pozwolenia, aby okrom jednego roku dalsze podatki uchwalali, przyszło to odłożyć na sejmiki deputackie.

Z łaski Bożej, po wszytkiej Koronie[3037] i WKL już te podatki na drugi rok są uchwalone. Nasze tylko województwo, iż nie na głównych sejmikach, jaki jest deputacki, ale na partykularnych w każdym powiecie zwykło o podatkach deliberować, nie mogliśmy na

[3036] Sejm koronacyjny obradował w II-III 1633 r.

[3037] Termin obrad sejmiku deputackiego przypadł na 12 IX 1633 r., decyzje w sprawach podatków miały zapaść nazajutrz po tym sejmiku, czyli 13 IX.

przeszłym sejmiku deputackim do tego przystąpić. O czym wziąwszy wiadomość JKM sejmiki [k. 336] nam te po powiatach składa o to prosząc i żądając, abyśmy się w tym ciężarze RP z inszemi województwy porównali.

Trudno sobie ma kto lekceważyć tę wojnę i tak rozumieć, że to Moskwa po dawnemu wojuje. Już teraz inszych mistrzów dostali, inszych sztuk zażywają i wałami a okopami obwarowawszy się do żadnej bitwy wywabić się nie dają. Rozumiejąc to o nas, że my prędko odbieżemy i KJM PN, i ojczyzny. W tę nadzieję w długą zwłaczają tę wojnę, ani do żadnych traktatów, ani do zgody, do czego wszytkie(go) JKM PN chętny jest, nie chcą się dać przywieść. Nie doczeka da P(an) Bóg tego nieprz(yjacie)l. Bo z łaski Bożej w narodzie naszym ta jest miłość ku ojczyźnie, ta wiara i chęć przeciwko JKM PN, że go dla dobra RP zdrowie odważającego nie odstąpiemy.

Uważcie wm. sobie z jaką ochotą JKM PNM na tę wojnę jachał. Jako z niewielką garścią wojska na uzbrojonego cudzoziemskiemi pułkami nieprz(yjacie)la nastąpił. Sam prawie wojną tą rządząc, sam wojska szykując, sam straże zawodząc, sam osobą swą bitwy zwodząc, sam głową swą królewską na strzelbę nieprz(yjacie)lską idąc, sam i na niewczasy i na przygody rozmaite odważając się. Czym też za błogosławieństwem Pańskiem wkrótce sprawieł, że nieprz(yjacie)l sromotnie z ostrożków uchodzić, i Smoleńsk odbieżeć, i uwolnić musiał. I teraz w głównym się okopawszy obozie od JKM oblężonym jest.

Dlatego idąc w długą, że wie, iż żołnierz nasz borgowy i w niedostatku długo trwać nie może. Sejm dwuniedzielny składać, strata by była czasu. Strata tego, który już się stał, zaciągu. I koszty do tych czasów [k. 236v.] uczynione wniwecz by poszły, kiedy by JKM dla sejmu miał tu zjeżdżać i wojska stamtąd sprowadzać. Które i same przez się, zwątpiwszy o zapłacie, snadnie by się skonfederowały. A też już nic po sejmie, kiedy wszytkie w(ojew)ództwa na przyszłe pozwoleli podatki.

Za wszytkie prace i odwagi swe czeka JKM PN tej od wm. wdzięczności, którą jako pan do wojny chętny i spowolny ojczyźnie zadziaływać i łaską swą pańską wm. nagradzać będzie.

Oddawam się za tym w łaskę wm. m.m. pp. i braci.

W Tęczynie, 1 octobris 1633 Anno.

CCXLVI/2. List Stanisława Łubieńskiego biskupa płockiego do Zygmunta Kazanowskiego łowczego podlaskiego [15 I 1634 r.]

Rkp. 1 *BRacz nr 31, k. 125v., kopia XVII-wieczna, bez podania wystawcy, miejsca i daty listu. Prawdopodobnie jest to fragment kopiariusza korespondencji.* ***Rkp. 2****. Oss. nr 157, k. 356v.*

Do p(ana) łowczego podlaskiego[3038].

[k. 125v.] Szczyrość i życzliwość wm przeciwko JKM i ojczyźnie dosyć mi jest wiadoma, którą żeś i na tym sejmiku oświadczył, iżem dał znać JKM. Nie dziwuję się ja temu, że ci, którzy non sunt integri iuris, rozrywają zgodę za którą poszła wszytka Korona, nawet i dwa powiaty województwa podlaskiego. Bo takowym non expedit ut sit salus principi, salva RP, a nietrudno u nas o takowych na Podlaszu, co im to i publice na sejmie zadawano.

Proszę wm jmp podkomorzemu drogickiemu[3039] o tym oznajmić i rady dosiąc co by dalej z tym kazał czynić. Jam napisał do dworu, aby drugi sejmik złożono, dyrekcją jego poruczywszy jm ks. biskupowi łuckiemu[3040] i jmp podkomorzemu [drohickiemu] z waszmościami inszemi, którzy dobrze JKM i RP życzycie.

Chcą tego niektórzy po mnie, abym przez uniwersał, który mam po sobie, kazał publikować generalny zjazd województwa [podlaskiego]. Ale widzę że to na to robią, aby drugich powiatów zgodę zerwali a które i w Mielniku, i w Brańsku per submissas personas starali się o to ci, którzy w Drogiczynie sejmik rozerwali, aby i tam zgoda była nie stanęła.

[3038] Zygmunt Kazanowski łowczy podlaski 1620-1639, dworzanin królewski.
[3039] Marek Wodyński podkomorzy drohicki1628-1634.
[3040] Bogusław Boksa Radoszewski biskup łucki 1633-1638.

CCXLVII. Sejmik elekcyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 VI 1634 r.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski, uniwersałem datowanym w Niemierowie 7 VI 1634 r., zwoływał na dzień 22 VI do Drohiczyna sejmik elekcji kandydatów na urząd pisarza ziemskiego drohickiego, po śmierci dotychczasowego pisarza, Wojciecha Świejki Ciechanowieckiego. Nie odnaleziono akt tego sejmiku. Król Władysław IV wydał nominację na ten urząd Janowi Zaleskiemu 17 XI 1634 r.

CCXLVII/1. Uniwersał Stanisława Niemiery wojewody podlaskiego, Niemierów, 7 VI 1634 r.

Rkp.: *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 75, k. 7-7v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Kwinkcjusz Rudlewski, 8 VI 1634 r. (f. 5 post foestum s. Pentecost.).*

Stanisław Niemiera z Ostromęczyna[3041] na Niemierowie[3042] wojewoda podlaski.

Jw. w., ur. ichm. pp. i łaskawej braciej.

Po zaleceniu służb moich braterskich łasce wm. m. m. pp. pewnym tego, że wm. m. m. pp. nie tajna jest śmierć niebosczyka, p. Wojciecha Świejka Ciechanowieckiego pisarza ziemskiego drogickiego. Za którą, iż pisarstwo wakuje, przeto ja chcąc occurere aby sprawiedliwości świętej [k. 7v.] przewłoka nie była z powinności swej składam sejmik na elekcją pisarza ziemskiego drogickiego die vigesima secunda iunii w Drogiczynie. O czym wm. m. pp. wiedząc, raczcie się na ten czas naznaczony do Drogiczyna stawić i czterech kandydatów na to pisarstwo, ludzi godnych, prawa umiejętnych, według prawa obrać. Co wm. m. m. pp. oznajmuję i rozkazuję.

Łasce się oddawam.

W Niemierowie, die 7 iunii, a. D. 1634.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski ręką swą.

[3041] Ostromęczyn, wieś w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie pow. łosicki, woj. mazowieckie). Ośrodek dóbr domu Niemierów.

[3042] Niemirów (Niemierów) miasto nad Bugiem w ziemi mielnickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś, pow. siemiatycki). Ośrodek dóbr domu Niemierów.

CCXLVIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej 2 poł. VIII 1634 r.

Sejmiki relacyjne zwołane były mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym obradującym 19 VII - 1 VIII 1634 r.: Ziemia mielnicka tak wiele poborów jako troje podymne wyniesie, a dwoje do braciej, sejmik po publikacyjej w grodzie konstytucji za niedziel dwie. (VC, t. III, vol. 2, s. 248). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXLIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn 11 IX 1634 r.

(Deputaci, s. 122): Deputatami do Trybunału Koronnego w Lublinie zostali Mieczysław Mleczko sędzia ziemski drohicki i Adam Raczko sędzia ziemski mielnicki.

CCXLIX/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [11 IX] 1634 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 242, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

Marszałek sejmiku deputackiego: Wojciech Niemiera.

Deputaci: Mieczysław Mleczko sędzia ziemski drohicki; Wojciech Łużecki pisarz ziemski drohicki; Adam Raczko, sędzia ziemski mielnicki; Jan Karp, podstoli podlaski.

CCL. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 IX 1634 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji: O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonej podczas obrad sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 19 VII – 1 VIII 1634 r.: ziemia drohicka troje podymne, poborca urodzony Szymon Nieciecki, dwoje do braciej na elekcją deputata. (VC, t. III, vol. 2, s. 248). Akta tego sejmiku nie zachowały się.

CCLI. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej Drohiczyn, 14 [15?] XII 1634 r.

Władysław IV uniwersałem datowanym we Lwowie 10 X 1634 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 31 I 1635 r., sejmik przedsejmowy na 14 [15?] XII 1634 (ASWK, t. II, s. 184; ASWL 1633-1668, s. 39). Posłowie ziemi drohickiej byli nieobecni na tym sejmie. Mowa jest o tym w konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej: ziemia drohicka, iż z pewnych przyczyn na tym sejmie posłów nie miała, sejmik mieć będzie dla tego wszystkiego, co się tu specyfikowało, tak praeterium jako i futurium, die 24 aprilis [1635 r.] (VC, t. III, vol. 2, s. 288). Akta tego sejmiku nie zachowały się.

CCLII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r.

Władysław IV uniwersałem wydanym we Lwowie 10 X 1634 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 10 I 1635 r., zaś sejmiki przedsejmowe na 14 XII 1634 r. Uniwersał królewski do sejmików województwa podlaskiego nie zachował się. Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 94.

CCLII/1. Informacja o obraniu posłów na sejm na sejmiku ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r.

Tomasz Szczawiński wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej oblatował w urzędzie grodzkim brańskim informację o obraniu posłów na sejm w osobach: Krzysztofa Brzozowskiego cześnika podlaskiego i Tomasza Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego. Informację opatrzył własnoręcznym podpisem.

***Rkp.** AGAD, Gr. br. nr 31, k. 2. (Protocollon), oryginał. Oblata dokonana 14 XII 1634 r. (f. [5] in crastino f. s. Luciae). Księga uszkodzona.*

CCLII/2. Ordynacja dotycząca dystrybucji soli powiatowej w ziemi bielskiej, Brańsk, 14 XII 1634 r.

***Rkp.** AGAD, Gr. br. nr 31, k. 1-1v. (Protocollon), oryginał. Data oblaty nieczytelna, zapewne identyczna z 'Informacją o obraniu posłów…'. Księga uszkodzona.*

[k. 1] My niżej mianowani w sprawie na sejmiku [teraźniejszym?] […][3043] roku 1634 die 14 miesiąca grudnia, odprawionym od [im. pp.] [urzę]dników i rycerstwa na ten czas zgromadzonych obrani wia[domo] [czy]nimy, iż mając to w zleceniu swym od pomienionego zgromadzenia sejmikowego, abyśmy porządek w dyspozycjej i odbieraniu soli p[owia]towej na tę naszę ziemię bielską należącą spisali i to pismo [naj]jaśniejszemu dyspozytorowi jmp. Wojciechowi [Ko]strowi[3044] podsędkowi tejże ziemi bielskiej podali. Tedy czyniąc [za]dość woli ichm. pp. braciej i funkcjej powieźliśmy punkta [do] tego porządku należące spólnego uisczenia i zgodnego porządku swego być rozumieli.

1. Aby jmp. dystrybutor wcześnie domagał się tej soli w skarb[ie] i onę porządnie odebrawszy schowawszy, manifestował ją w grodzie brańskiem i publikował po wszystkich parafiach z otrzym[aniem] [a]testacyi plebańskich in eum sensum pisanych, że ta publikacja [ma]nifestowania soli przy kościołach ich stała się.

[3043] Uszkodzony początek tekstu.
[3044] Wojciech Kostro podsędek bielski 1620-1635.

2. Żeby w tejże manifestacjej mianował liczbę beczek odebranych [na] miesce składu i czas zaczęcia i dokończenia rozdawania tej soli. Który czas ma trwać od aktu manifestacjej niedziel pięć. W tejże manifestacjej ma oznajmić jeżeli sam będzie obecny przy rozdawaniu soli, czy li by po kwity do siebie posyłać i na które miejsce.

3. Aby za każdą beczkę nie brał i nie upominał się więcej zapłaty nad złotych półtrzecia.

4. Aby beczki pełne między ichm. pp. bracią rozdawał [przy?] czym tak ma być ostrożny w odbieraniu soli od skarbu, żeby nazbyt niepełnych nie brał. A iż jednak często się to trafia, że [nie]pełne beczki od skarbu trafiają, tedy ma być dosypka, wszakże tak, aby na tę dosypkę więcej nie składano nad beczek dziesięć.

5. Aby za pracą i koszty swe ordynarią taką kontentował [się], [k.1v.] żeby więtszą beczkę na się brał a extraordinarie i to miał, żeby co […][3045] wiele by beczek nierozebranych intra tempus praescriptum zostało.

6. Aby w rozdawaniu tej soli zachował proporcją i miał wzglą[d] na osoby, wprzód respektując na pp. senatory, na urzędniki na ty[ch], którzy ojczyźnie służą i od aktów publicznych nie absentują się. A potem na inszych wszystkich pp. braciej we wszystkich parafiach mieszkających dla których ukontentowania ma się ten porządek zachować, żeby jem wedle okazowania sól powiatowa rozdawana była, póki jej wystawiać będzie nad podzielenie wyżej mianowanych osób i nad ordynaryjną kontentacją p. dystrybutorową, to jest na każdą dzielnicę z której stawiają abo jednego konia po usarsku, abo dwóch po kozacku jedną beczkę. A jeśli się na wszystkie dzielnice w jednem roku ta sól powiatowa nie mo[że] dostać, tedy ją zaś w drugiem roku przez alternatę mają brać.

7. A żeby w tem dostateczna wiadomość mogła być kto sól brał, abo kto też nie brał, tedy ma wyżej pomieniony p. dystrybutor rejestr spisać rozdania tej soli i prezentować go publice na sejmiku tem, który będzie najpierwey następował po dystrybucjej solnej.

Które wszystkie punkta wyżej mianowane stwierdzając podpisami rąk naszych przy pieczęciach zwykłych, zleciliśmy jmp. Tomaszowi Sczawińskiemu wojewodzicowi podlaskiemu, marszałkowi pomienionego sejmiku to pismo podać do tutejszych akt grodzkich brańskich.

[Autografy:] Tomasz Sczawiński z Wielkiego Sczawina wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku brańskiego; Marcjan Wiszowaty podstoli podlaski[3046]; Stanisław Skaszewski

[3045] Tekst uszkodzony.

[3046] Marcjan Wiszowaty podstoli podlaski 1618-1635.

podkomorzy ziemie bielskiej[3047]; Kurzeniecki Stefan; Niewiarowski Stefan; Krzysztof Brzozowski cześnik podlaski[3048]; [Ja]cobus Bajkowski camerarius t(errae) B(ielscensi).

[3047] Stanisław Skaszewski podkomorzy bielski 1634-1641.
[3048] Krzysztof Brzozowski cześnik podlaski 1625-1635.

CCLIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 24 IV 1635 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej podczas sejmu zwyczajnego 1635 r. Wobec faktu, iż na sejmie tym zabrakło posłów drohickich, sejmik miał uzupełnić sprawę zobowiązań podatkowych ziemi drohickiej wobec skarbu Rzeczypospolitej (VC, t. III, v. 2, s. 288). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CCLIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 24 IV 1635 r.

Zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej uchwalonych przez sejm z 1635 roku: Sejmik w Mielniku dla exekwowania laudum, konstytucją sejmową aprobowanego, jako inszych, pro die 24 aprilis (VC, t. III, vol. 2, s. 288). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCLV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 24 IV 1635 r.

Zwołany mocą konstytucji O podatkach Rzeczypospolitej, uchwalonej przez sejm z 1635 roku: Sejmik w Brańsku dla egzekwowania laudum, konstytucją sejmową aprobowanego, jako inszych, pro die 24 aprilis (VC, t. III, vol. 2, s. 289). Król Władysław IV wystosował do sejmiku uniwersał w którym prosił o dodatkowe podatki - oprócz już uchwalonych na minionym sejmie - celem sfinansowania potrzeb RP. Uniwersał nie zachował się

CCLV/1. Informacja nt. laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, w którym zadeklarowane zostało zebranie poczwórnego podymnego, Brańsk, 24 IV 1635 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br. nr 31, k. 34. Oryginał, autografy uczestników sejmiku. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Tomasz Szczwiński wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku, 24 IV 1635 r, (f. 3 p. Dom. Miser. 1635).*

[---] Ex officio subdi(tio)n(i) SRM et amorem ergo patriam, declarando fumalia quatuor alia praeter ex que sunt im comitiis g(e)n(er)alibus concessa, communi laudo sancive[ndo] et ad exagenda eundo g(e)n(ero)sum Mathiam Jałbrzik Wyszeński in exatori elegerunt [---].

Tomasz Sczawiński z Wielkiego Sczawima wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku brańsk[iego]; M.P. Łoknicki cho(rąży) z(iemi) b(ielskiej)[3049]; Albertus Kostro s[ubiu]dex te(rrest)ri[3050]; Stanisław Skaszewski podkomorzy ziemie bielskiej[3051]; Jan Sczawiński sekretarz JKM; S.A. Łoknicki tribunus Brestensis[3052]

[3049] Mikołaj Piotr Łoknicki chorąży bielski 1629-1643.
[3050] Wojciech Kostro podsędek ziemski bielski 1620-1635.
[3051] Stanisław Skaszewski podkomorzy bielski
[3052] Stanisław Aleksander Łoknicki 1627-1633 [sic] (*Ziemia brzeska i województwo brzeskie…,* nr 1062).

CCLVI. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk 16 VII 1635 r.

Sejmik został zwołany zapewne uniwersałem wydanym przez Stanisława Niemierę wojewodę podlaskiego w celu wyłonienia kandydatur na sędziego ziemskiego bielskiego (po rezygnacji z urzędu przez Adama Mieńskiego) oraz na pisarza ziemskiego bielskiego (po śmierci Krzysztofa Brzozowskiego). Uniwersał zwołujący sejmik nie zachował się.

CCLVI/1. Informacja o wybraniu przez sejmik ziemi bielskiej kandydatów do urzędów: sędziego ziemskiego bielskiego i pisarza ziemskiego bielskiego, Brańsk 16 VII 1635 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 75 v., oryginał z autografami uczestników sejmiku. Oblaty w urzędzie grodzkim brański dokonał zapewne Tomasz Szczawiński wojewodzic podlaski marszałek sejmiku elekcyjnego Nie zachowała się data oblaty.*

Kandydatami do urzędu sędziego zostali: Stanisław Lewicki podczaszy podlaski, Wojciech Kostro podsędek bielski, Krzysztof Brzozowski cześnik podlaski i Wojciech Kulesza (Nominację królewską na urząd otrzymał Krzysztof Brzozowski). Kandydatami do urzędu pisarza ziemskiego bielskiego zostali: Panatleon Łyczko podstarości brański, Paweł Szczawiński, Mateusz Jałbrzyk Wyszeński i Cyriak Kostro. (Nominację królewską na urząd otrzymał Paweł Ferdynand Szczawiński). Pod informacją złożone zostały własnoręczne podpisy.

[1] Tomasz Sczawiński z Wielkiego Sczawina wojewodzic podlaski, marszałek elekcjej urzędniczej, quelibet electio seorsive extra […][3053]; [2] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski[3054]; [3] Stanisław Skaszewski podkomorzy ziemie bielskiej; [4] Joannes Sczawiński secretarius SRM; [5] Olbrycht Kurzeniecki; [6] [Jerzy?] Niewiarowski; [7] [Adam?] Drągowski; […][3055]; [8] M.P. Łoknicki cho(rąży) ziemi bie[lskiej][3056]; […][3057]; [9] Apollo Mokrzecki; [10] […][3058] Kamieński; [11] Krzysztof z Żale(go) Żelski; […][3059].

[3053] Jedno słowo nieczytelne.
[3054] Stanisław Niemiera kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1648.
[3055] Jedno lub dwa nazwiska nieczytelne.
[3056] Mikołaj Piotr Łoknicki chorąży ziemi bielskiej 1629-1643. Równocześnie z tym samym urzędem występował Jan Kulesza 1618-1638.
[3057] Jedno nazwisko nieczytelne.
[3058] Imię nieczytelne.
[3059] Jedno nazwisko nieczytelne.

CCLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 30 X 1635 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w obozie pod Kwidzynem 30 VIII 1635 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 21 XI, zaś sejmiki przedsejmowe na 30 X 1635 r. Druk: ASWPiK 1635-1655, k. 127-128. Uniwersału skierowanego do woj. podlaskiego nie odnaleziono.

CCLVII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej dana posłom na sejm, Brańsk, 30 X 1635 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 106-108 oryginał, pod dokumentem autografy uczestników sejmiku. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał zapewne Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski, marszałek sejmiku wraz z osobami podpisanymi pod dokumentem. Brak daty oblaty.*

[k. 127] Instrukcja urodzonym ichm. pp. Prokopowi z Obór Leśnowolskiemu[3060] staroście brańskiemu i p. Mikołajowi Skaszewskiemu, posłom naszym, na sejm walny warszawski na dzień 21 miesiąca listopada blisko przyszły złożony zgodnie obranem, w Brańsku na sejmiku die 30 października roku teraźniejszego 1635 odprawionem dana.

Mając przed oczyma wysokie merita erga RP, abo raczej dobrodziejstwa JKM PNM, które od niedawno zaczętego panowania swego wyprawą swą na przeszłą [?] ekspedycję i szczęśliwie i bez rozlania krwie skończeniem rzetelnie i skutecznie pokazać raczył, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby z inszemi województwami powinne dzięki oddali majestatowi JKM PNM z oświadczeniem wiecznie trwającej u nas i potomności naszej wdzięczności, a przy słownem podziękowaniu mają pp. posłowie nasi in p(rae)standa reasignatitudine JKM PNM stosować się do powszechnej zgody wszytkich województw.

Ichm. pp. komisarzom, hetmanom, pułkownikom i wszystkiemu rycerstwu mają ichm. pp. posłowie za podjęte koszta i za gotowość świadczoną przeciw nieprzyjacielowi, przystojnie podziękować.

Pakta przez ichm pp. komisarze z Szwedami[3061] zawarte jako privatim wdzięcznie przyjmujemy, pragnąc od dawnego czasu w ojczyźnie swej pokoju, tak i na aprobacją onych laudo publico pozwalamy.

[3060] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, później kasztelan podlaski 1646-1652 i wojewoda podlaski 1652-1653.
[3061] Rozejm pomiędzy RP a Szwecją zawarty 12 IX 1635 w Sztumskiej Wsi.

A iż przez te induciae z Szwedami do lat 26 zastanowione ich. pp. inflanccy szkodować muszą na posesjej dóbr swych, tedy życzemy aby tutores [?] tameczni, którzy [k. 106v.] in fide RP permanserunt i na służbę wojenną a nie do inszych zabaw udali się, mieli opatrzenie swoje w Siewierszczyźnie nie tylko w tych dobrach, które by tam teraz wakowały, ale jeszcze i alternatę w inszych, które będą po obywatelach koronnych i litewskich do dyspozycjej JKM przypadły. Który sposób mają ichm. pp. posłowie podać sub censuram RP.

Z Turkami i z Tatarami, iż nie tylko est coniectura lubricae fori eorum, ale też i z dokumentu wpadania przeszłego do nasz Tatarów i do nich od nasz Kozaków zaporowskich niepewności pokoju zachodzi, potrzebne pewnie rozumiemy być opatrzenie huius ferotalis. Jaki w tej mierze będzie się zdał sposób najlepszy wszytkim województwom, na takiż i ichm. pp. posłom naszym pozwalamy. Jeśliby jednak pospolite ruszenie miało być uchwalone, tedy potrzebujemy tego po ichm. pp. posłach naszych, żeby ostrzegli przy tej uchwale zwyczajnej wyprawy województwa podlaskiego.

Więc iż do jezdy wojska szlacheckiego potrzeb[n]a musi być piechota, a po te przeszłe ekspedycje doznaliśmy wiele inccommoda w zbieraniu loźnych ludzi, a osobliwie tego nieraz zwykli odbiegać pp. rotmistrzów swych tak w ciągnieniu, jako z obozów. Tedy mają to proponować in confessu suo, co teraz wybrańcy tylko ze wsi KJM bywają wybrawani, to na potym żeby też i z miast, i z miasteczek JKM po jednemu z dziesiąciu włók i ze wszelakich dóbr ichm. pp. duchownych także wsiów, jako i miasteczek ich, wychodzili. Zaczem by nastąpiła pewność tego zaciągu i pp. rotmistrzom nie trzeba by niewczasować się obchodzeniem wszytkich województw z bębnem jako dotąd zwykło bywać, z prędką szkodą a prawie z ostatnią zgubą wszytkich dóbr naszych.

Opatrzenia zamków pruskich rozumiemy, iż za zastanowieniem tamecznego przymierza może być bez kosztu RP. Ale by ichm. pp. starostów i dzierżawców tamecznych trzeba nowem prawem obowiązać do zatrzymywania inakszego rządu, [k.107] niż zwykło bywać dotąd.

Zapłatę piechocie na województwo nasze podlaskie naznaczonej jako słuszną być rozumiemy, żeby każdy mercenarius ponosił mercedem suam. Tak i pozwolone na przeszłym sejmie[3062] podatki na ten zaciąg należące już są od nasz wydawane, abo którzy ex privatis ich nie wydali, na tych od pp. poborców postępek prawny rozumiemy, że jest otrzymany. I z podziwieniem nam to przyjmować przychodzi, że lubo pp. poborcy tego województwa wybranych podatków nie oddali, lubo ichm. pp. rotmistrze więcej się nad powinność

[3062] Sejm walny obradował w Warszawie w I-III 1635 r. Konstytucja *o podatkach Rzeczypospolitej na sejmie teraźniejszym uchwalonych,* VC t. III, vol. 2, s. 286-290.

upominają. Zaczem in hac incertitudine rei referujemy jmp. Kruszewskiego pułkownika i p. Mniszewskiego z p. Korytkiem rotmistrzów do zniesienia się z jmp. wojewodą podlaskiem[3063] jako szafarzem i ichm. pp. deputatami tego województwa, żeby ichm. porozumiawszy się o czasie i miejscu, wezwawszy do siebie pp. poborców wszytkich trzech powiatów i za uczynieniem dostatecznego komputu tak wybranych przez pp. poborców w tych powiatach na ten zaciąg żołnierski wydanych podatków, jako i służby ich słuszną atestacją przyznanej zapłacili przystojnie, i bez żadnej zwłoki to wszystko, co im słusznie będzie należało. Jeśli by jednak pomienieni jmp. pułkownik, jakoż i pp. rotmistrze, więcej się zapłaty nad słuszność upominali, tedy to ichm. pp. deputaci mają to do ichm. pp. posłów naszych na sejm podać, a ichm. pp. posłowie rezolucjej od RP rekwirować, mianowicie w tym punkcie, jeśliby za więcej miesięcy upominali się zapłaty, niżby w Prusiech byli. Pp. też poborcy oddawszy żołd wedle uwagi jm. p. wojewody i wedle pozwolenia pp. deputatów, mają resztę tychże podatków przy sobie zatrzymać do tego sejmiku, który po sejmie nastąpi. I na tymże sejmiku tę resztę [k. 107v.] z rachunkiem dostatecznem wybranych, oddanych i zostawających przy inszych retentarzach pieniędzy produkować, którę na ten czas przyjdzie nam ex recapiendo consilium i jaka rezolucja sejmowa nastąpi obrócić.

Jeśliby też na teraźniejszym sejmie RP miała przedsiębrać jaką wyprawę wojenną i na nię pieniężnych subsydia(rum) potrzebować, albo jeśliby inszą jaką sprawę niewspomnianą w instrukcjej przyszło traktować, tedy do żadnej w tej mierze deklaracjej nie mają pp. posłowie nasi przystępować, aż po dostatecznem wysłuchaniu liczby skarbowej i za przywiedzeniem wszytkich województw ad coequationem wszelakich podatków na przeszłych sejmach uchwalonych. Za którą to liczbą dostateczną jako i koekwacją zgoda już tych wszytkich województw nastąpi, do takiej i ichm. pp. posłowie nasi przystępować mają. Sin minus, jeśliby kontradykcja jaka albo wariacja którychkolwiek województw i ziem w nich była, tedy tę sprawę mają wziąć na sejmik, który mają pp. posłowie we cztery niedziele po sejmie otrzymać z dołączeniem tego punktu, że na tymże sejmiku namowa ma być zawarta o kontrybucjej proporcjonalnej na lamusy do chowania ksiąg.

Więc iż z uchwały przeszłego sejmu dawna kontrowersja o komisją między WKL a województwem podlaskiem[3064] odprawioną, na teraźniejszym sejmie ma być przez JKM decydowana, mają ichm. pp. posłowie nasi zdający się z ichm. pp. senatorami i pp. posłami

[3063] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.
[3064] VL, t. III, vol. 2 s. 270, konstytucja *Komisja brzeska*.

tego województwa[3065] i wyrozumiawszy z nich wszytkie defekty i sprawy nasze służące pilno attendere i mocno s[ię] zastawiać przy dawnej komisjej i starać się o ratyfikacją […][3066] mają ichm. pp. posłowie.

[k. 108] Co wszystko fidei, prudentiae et dexteritati ichm. pp. posłów naszych zlecając za doznane w tej usłudze prace i fatygi i za koszty podjęte wzajemną chęcią i powolnością naszą korespondować ichm. gotowi będziemy.

[a]A iż też sądy zadworne jest pars RP, przeto prosiemy KJM PNM, żeby sprawy którekolwiek in deliberatione zostali, albo też ad frequentiore(m) senatum wzięte były od świątobliwej pamięci KJM, żeby jem KJM czas naznaczyć raczył, którego nieodwłocznie sądzone będą. Jakoż i podczas szczęśliwej koronacjej JKM jest to legibus cautum a to dlatego, aby bene meriti in RP prędsze w zasługach swych kontentesy zanosili. A mianowicie za sprawą zadworną urodzonego p. Jana z Żalego Żelskiego prosić KJM PNM, aby tandem aliquando koniec swój wzięła.[a3067]

Petita

Za jmp. Janem Żelskim o ekspedycją deliberationi JKM w sprawie jego za panowania ś(więtej) pamięci KJM zaszłej mają interkudować ichm. pp. posłowie nasi.

Za jmp. [Marcjanem] Wiszowatem także mają interkudować, aby miał finalitatem dochodzenia podatków, które za czasu egzakcjej jego nie wydane mu zostały.

Ch(ristophorus) Brzozowski[3068] sędzia z(iemi) bielskiej, marszałek na ten czas sejmiku brańskiego; Marcjan Wiszowaty ręką swą; Jan Karp podstoli podlaski[3069].

[3065] Mowa o województwie brzeskim litewskim.
[3066] Jedno słowo nieczytelne.
[3067a-a] Wielokrotnie przekreślony fragment tekstu.
[3068] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642.
[3069] Jan Karp, podstoli podlaski 1629–1644.

CCLVIII. Sejmik województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 I 1636 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem koronnych reszty pozostałych podatków do czworga podymnego stosujących się…, przyjętej przez sejm nadzwyczajny w Warszawie w 1635 r., sejmik die 15 ianuarii województwu temu generalny. Na którym sejmiku rachunek z poborcami uczynią i jeśliby co zostali, na Trybunale według konstytucyi teraźniejszego sejmu sprawić się mają. (VC, t. III, vol. 2, s. 297). Na wniosek króla Władysława IV sejmik uchwalił czopowe.

CCLVIII/1. Informacja o protestacji szlachty ziemi bielskiej przeciwko wyborowi Mieczysława Mleczki sędziego ziemi drohickiej egzaktorem czopowego w województwie podlaskim, Brańsk, 22 I 1636 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 132v.-133, oryginał z autografami protestujących. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Stanisław Lewicki podczaszy podlaski, marszałek sejmiku 22 I 1636 r. (F. 3 post foestum ss. Fabiani et Sebastiani 1636).*

Szlachta zgromadzona na sejmiku elekcyjnym ziemi bielskiej w Brańsku, 22 I, oprotestowała wybór Mieczysława Mleczki sędziego ziemskiego drohickiego (w Informacji… *błędnie określonego jako* iudex terrae Bielscensis*) na funkcję egzaktora czopowego w województwie podlaskim przez sejmik województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 I 1636 r.,, gdyż odbyło się to* absque consensu terrae Bielscensis. *Pod* Informacją *znalazły się własnoręczne podpisy:* [1] Stanislaus Lewicki pocillator podlachiae[3070] et conventus moderni Branscensis marsalcus; [2] Christoph Brzozowski sędzia ziemie bielskiej[3071]; [3] Albertus Grzymek; [4] Paulus Ferdinandus Sczawiński pisarz ziemie bielskiej[3072]; [5] Marcjan Wiszowaty ręką swą; [6] Zygmunt Wyszkowski; [7] Stanisław Włoszek; [8] Apollo Mokrzecki m.[p.]; [9] Maciej Terlikowski; [10] Joannes […]lkowki[3073] komornik ziemski; [11] Petrus Kostro; [12] Adam Kuczyński z Lubowicza; [13] Adam Jerzy Leszczyński; [14] Jędrzej Kostro; [15] Simon Łapiński; [16] Joannes Ancuta mp.; [17] Stanisław Woyno mp.; [18] Maciej Kostro mp.; [19] Grego[rius] Nagorka camerarius terris Bielscensis manu prop[ria]; [20] Joannes Zaleski mp.; [21] Joannes Tylewicz [?]; [22] Maciej Zembrzycki mp.; [23] Bartosz Popławski mp.

[3070] Stanisław Lewicki podczaszy podlaski 1631-1648.
[3071] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642.
[3072] Paweł Ferdynand Szczawiński pisarz ziemski bielski 1635-1646.
[3073] Nieczytelne 3 pierwsze litery nazwiska.

CCLVIII/2. Uniwersał króla Władysława IV do szlachty województwa podlaskiego, Gdańsk, 31 I 1636 r.

Rkp. 1 *AGAD, Gr. br., nr 32, k. 42-42v., oryginał uwierzytelniony. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Wojciech Zaleski 15 IV 1636 r. (F. 6 post Dom. Reminiscere a.D. 1636).*

Rkp. 2 *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 141, kopia. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Wojciech Zaleski 15 IV 1636 r. (F. 6 post Dom. Reminiscere a.D. 1636).*

Władysław IV, z łaski Bożej król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, inflanckie, smoleńskie, siewierskie, czerniechowskie a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie jm. urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województwa podlaskiego obywatelom uprzejmie i wiernie nam miłem łaskę naszą królewską.

Uprzejmie i wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość, iż uprzejmości i wierności [wasze], zgromadziwszy się na sejmik generalny do kościoła farnego w Drogiczynie w miejsce zwyczajne, podług konstytucjej świeżo przeszłego sejmu[3074], powiatom województwa podlaskiego p(ro) die 15 ianuarii złożony. Stosując się do instrukcyi naszej przez posła naszego przełożonej, czopowe jedne we wszytkim [k. 42v.] województwie uchwalili. Które według konstytucjej uchwalonych zwyczajnych aby skarb zwyczajny plus offerenti arendował pozwolili. Przeto chcemy to mieć i napominamy uprzejmość i wierność, abyście według tej uchwały czopowe pomienione, które plus offerenti według konstytucjej sejmowej skarb nasz arendować będzie, na czas naznaczony niemieszkanie temu, z kim skarb arendę zawrze, wydawali, co uczynili dla łaski naszej.

Dan w Gdańsku, dnia 31miesiąca stycznia, r. P. 1636, panowania królestw naszych polskiego III, szwedzkiego IV.

Vladislaus rex

[3074] Sejm nadzwyczajny obradował w Warszawie w XI/XII 1635 r.

CCLIX. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 22 I 1636 r.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski uniwersałem datowanym w Warszawie, 23 XI 1635 r., zwołał sejmik elekcyjny ziemi bielskiej do Brańska na 22 I 1636 r., celem wyłonienia kandydatów na podsędkostwo ziemskie bielskie po śmierci Wojciecha Kostry.

CCLIX/1. Uniwersał Stanisława Niemiery do szlachty ziemi bielskiej, Warszawa, 23 XI 1635 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 117-117v., kopia. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Hieronim Drągowski komornik ziemi mielnickiej 3 XII 1635 r. (F. 2 post foestum s. Andrei Ap. A.D. 1635).*

Stanisław Niemiera na Niemierowie wojewoda podlaski.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, mianowicie ichm. pp. dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu szlacheckiego ludziom obywatelom ziemi bielskiej m. mciwym pp. i braciej oznajmujemy, iż za teraźniejszym wakowaniem podsędkostwa bielskiego po ześciu ur. niegdy p. Wojciecha Kostra podsędka ziemie bielskiej[3075] z powinności urzędu mego składam elekcją w Brańsku dnia 22 miesiąca stycznia blisko przyszłego 1636 r. Na który czas proszę, abyście się [107v.] wm. ichm. pp. i bracia do Brańska zjachali i tam wedle prawa i zwyczaju czterech kandydatów, ludzi godnych do tego urzędu i sposobnych obrali i onych na piśmie JKM PNM prezentowali. O którym czasie zjazdu aby tym pewniej ta wiadomość była podana, tę elekcją z podpisem ręki swej przy pieczęci zwykłej do grodu brańskiego dla aktykowania jej i publikowania na miejscach zwykłych.

Dan w Warszawie dnia 23 miesiąca listopada r. 1635.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski mp.

CCLIX/2. Informacja o wyborze 4 kandydatów na podsędkostwo ziemskie bielskie na sejmiku elekcyjnym, Brańsk, 22 I 1636 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 132v., kopia. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Stanisław Lewicki podczaszy podlaski, marszałek sejmiku 22 I 1636 r. (F. 3 post foestum ss. Fabiani et Sebastiani 1636). Kandydatami do urzędu zostali wybrani: Pantaleon Łyczko podstarości grodzki brański, Stanisław Skaszewski cześnik bielski, Mateusz Jałbrzyk*

[3075] Wojciech Kostro pełnił urząd od 1620 r.

Wyszeński egzaktor ziemi bielskiej i Wojciech Kulesza. Król Władysław IV mianował na urząd Mateusza Jałbrzyka Wyszeńskiego.

CCLX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1636 r.

Sejmik został zerwany dla niezgody (vide: Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej posłom na sejm, Brańsk, 9 XII 1636 r.). W Trybunale Koronnym w Lublinie deputaci podlascy niedopuszczeni do sądzenia (Deputaci, s. 134).

CCLXI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 9 XII 1636 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Wilnie, 12 VIII 1636 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 20 I 1637 r., sejmiki przedsejmowe na 9 XII 1636 r. Druk: ASWK, t. II, s. 210. Uniwersał skierowany do województwa podlaskiego nie zachował się.

CCLXI/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej posłom na sejm, Brańsk, 9 XII 1636 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 32, k. 356-358v., oryginał uwierzytelniony. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonali: Mateusz Jałbrzyk Wyszyński, Pantaleon Łyczko podstarości brański i in., 9 XII 1636 r. (F. 3 post foestum s. Nicolai confessoris a. D. 1636).*

Instrukcja na sejm walny warszawski dnia 20 miesiąca stycznia w r. 1637 przypadający, ichm. pp. Prokopowi z Obór Leśniowolskiemu[3076] staroście brańskiemu i p. Krzysztofowi Brzozowskiemu[3077] sędziemu ziemie bielskiej, posłom ziemie bielskiej w Brańsku, r. 1636, dnia 9 miesiąca grudnia dana.

Gdy ichm. pp. posłom inszych województw i ziem przydzie najjaśniejszemu miłościwemu JKM PNM dziękować za ojcowskie o potrzebach ojczyzny naszej obmyślowania i przekładania w teraźniejszej instrukcyi wielu rzeczy praesentis statui potrzebnych, tedy ichm. pp. posłowie nasi równo z inszemi mają to poczynić [k. 356v.] z oświadczeniem powinnej wierności jako nawiększej ku JKM i wdzięczności odprawić. Także gdy przydzie declarationem gratitudinis ku JKM, czynić mają się w tym ichm. pp. posłowie do powszechnej zgody wszytkich województw i ziem stosować, starając się o to wedle największego przemysłu swego, żeby i JKM PNM w żądaniu swym był ukontentowany, i żeby prawa i swobody nasze szlacheckie w całości swej zostawały, bez wszelakiej okazjej do dysmembracjej i do odmiany praesentis status RP.

Więc żeby nie pierwej ta gratitudo oświadczona była, aż by wszytkie ekonomie od dania nowych donatariuszów uwolnione były, wedle konstytucjej dawniejszych i pośledniejszych.

Do takiegoż uważenia i powszechnego zezwolenia inszych ichm. pp. posłów, mają się ichm. pp. posłowie nasi referować we wszytkich punktach instrukcjej JKM. Mianowicie w namówieniu securitatis obrony tak Ukrainy koronnej przeciwko pogaństwu, jako i WKL przeciw Moskwie. Także o zatrzymaniu Kozaków w posłuszeństwie. Więc o umoderowaniu

[3076] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, później kasztelan podlaski 1646-1652 i wojewoda podlaski 1652-1653.
[3077] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642.

menicy z przywiedzeniem jako najwiętszego porządku RP. Do tego ratione classis maritimae i o sposobie zatrzymania jej. Także strony sigillor(um) sukien angielskich od gdańszczan i o zapłacie temże gdańszczanom długu assenczowanego. Nadto o ukontentowaniu najjaśniejszego królewicza jm. Kazimierza[3078] [we] wniesionych do nas postulatach, i żołnierzów na Smoleńsku podczas leżenia będących. Na koniec o przywiedzeniu do skutku konstytucjej o konkluzjej sejmowej a między inszemi osobliwie o koekwacjej wszytkich województw i ziem w podatkach od nas wydanych - zlecamy ichm. pp. posłom znosić się z inszemi województwy i cokolwiek z tego spolnego zniesienia w tym wszytkiem ku dobremu ojczyzny stanąć może, na tem przestawać.

Także zlecamy rachunków skarbowych pilnie attendować i dowiedzieć się, jako się przeszłe podatki obrócili i cokolwiek [jest][3079] zatrzymanych, tedy pokaże [się], jako z największą pilnością ich dochodzić i na żadne insze subsidia nie pozwalać, ażby w tych retentach dosyć się stało.

Z tychże retentów przeszłych podatków jako długi JKM na potrzebę RP zaciągnione, tak i żołnierzom zasłużone płace z uchwały przeszłego sejmu mają być zapłacone.

[k. 357] A że w instrukcjej JKM wspomniany jest żołnierz borgowy, to nam z podziwieniem przymować przychodzi, gdyż przeszły sejm żołnierzom w Prusiech będącym opatrzył zapłatę, a nowych zaciągów żadnych nie pozwolił[3080]. Po sejmie też pro tante iure żaden nowy zaciąg nie mógł stawać. Przeto ichm. pp. posłowie nasi mają tego pilnie przestrzegać, żeby w tym i prawo pospolite, i sumpt RP był ochroniony.

Więc iż w tejże instrukcjej JKM dano to na uwagę RP, jeśli względem powiatów bytowskiego i lęborskiego[3081], do dyspozycjej RP przypadłych, suma kilkakroćset tysięcy głów ma być oddana, czyli znowu feudum duci de Kroje[3082], lubo dożywocie pozwolone. Tedy pp. posłowie nasi mają się przy tym pilno zasadzać, iż ani ta suma nie jest uchwałą sejmową asekurowana, ani w prawie compatiuntur se tituli obligationis et feudi, ale się daleko od siebie różnią, aby te powiaty, bez żadnego rozkazania, bene meritis były konferowane z obowiązkiem chowania pocztów według proporcji dzierżaw.

[3078] Jan Kazimierz Waza.

[3079] W tekście omyłkowo: się.

[3080] VC t. III, vol. 2, s. 292, sejm nadzwyczajny z 1635 r., konstytucja *Rozprawa wojsk koronnych.*

[3081] Powiaty Lębork i Bytów, położone na terenie księstwa zachodniopomorskiego, od 1526 r. stanowiły lenno Korony Królestwa Polskiego. Po śmierci w 1637 r. Bogusława XIV, ostatniego władcy z rodu Gryfitów, włączone zostały do Rzeczpospolitej (weszły w skład województwa pomorskiego).

[3082] Ernest Bogusław de Croy (siostrzeniec księcia pomorskiego Bogusława XIV), któremu RP była winna pieniądze, pożyczone pod zastaw ziem lęborskiej i bytowskiej.

Że nam też nie tylko z niemałym podziwieniem, ale i żalem, przeszłego roku przyszło na to patrzyć, gdy nie tylko w tych województwach, które się na sejmie tak dwuletnim[3083] upominały konstytucjej [o] dysmembrowanej religii greckiej, ale i w inszych, które żadnej wzmianki o tym na tamtym sejmie nie czynili. Niektóre osoby świeckie i dobra cerkiewne, i same cerkwie violenter odbierali, odmieniali i wielkie w nich rozróżnienia i waśni rozniecali z obrazą Bożą et cum scandalo imienia i powołania chreścijańskiego. Tedy mają się starać ichm. pp. posłowie, aby te wszystkie akcje i postępki zniesione i kasowane były. Ażeby raczej inszy jaki sposób w tamtem przezacnym zgromadzeniu wynaleziony i podany był do zobopólnego ukontentowania pomienionej dysmembracjej religiej i zatrzymania między niemi zgody i jedności.

Uważając też wielką zwłokę i zatrudnienie sprawiedliwości w ojczyźnie naszej, które się dzieją, jakoż wielu przewłócznych terminów prawnych i wyniszczonych recesów i dylacji, także i niemniejszego województw w sądzie trybunal(skim) dochodzenia, zwłaszcza w Lublinie, dokąd teraz przybyli [k. 357v.] niewielkie sprawy żołnierskie ale i województw czerniechowskiego z konserwacjami kilku województw, co znowu musi tejże zwłoki wiele przyczynić. Tedy zlecamy ichm. pp. posłom pilne staranie w izbie poselskiej i potem na górze o przyczynienie Trybunału Lubelskiego do grodu positionis, dokąd się najsposobniej będzie zdało o powszechnej zgodzie jakoby zatem ludzie ukrzywdzeni prędszą sprawiedliwość i ukontentowanie swe odnosili, także ile będzie rzecz podobna correcturam iuris i skrócenie procesu życzemy wielce, aby to opus desiderarium od pp. posłów naszych i od nas samych, kiedykolwiek do skutku przyszło.

A iż na blisko przyszedłem sejmie ma następować decyzja JKM PNM o komisjej województwa naszego z województwem brzeskiem, tedy ichm. pp. posłowie nasi mają się z inszemi ichm. pp. posłami tegoż województwa starać, przy ichm. pp. senatorach, w tej sprawie i starać się o to w dobrem pospolitem tego województwa naszego.

Więc że nie ustawają zatrudnienia obywatelów tego województwa w prawach dziedzicznych na majętnościach szlacheckich i owszem, angarują, tedy usilnie mają się starać, aby iuxta praescriptum privilegii incorporationis[3084] et constitutionis anni 1588[3085] za preskrypcją prawa dziedzicznego zaleczona była posesja pod tytułem szlacheckiem od unii

[3083] Chodzi o sejm nadzwyczajny w Warszawie z 1634 r.
[3084] VC, t. II, vol. 1, s. 216, *O Ziemi Podlaskiej. Przywilej przywrócenia Ziemi Podlaskiej do Korony Polskiej* – wydany na sejmie lubelskim 1569 r.
[3085] VC, t. II. Vol. 2, s. 79-80, konstytucja sejmu z 1588 r. *Podniesienie pozwów o majętności ziemskie województwa podlaskiego.*

zaczęta. I żeby ta preskrypcja tak w sądzie zadwornym, jako i sejmowem miejsce miała. O co tak się mają starać ichm. pp. posłowie, że bez tego na żadne prywatne konstytucje nie mają pozwalać.

A iż w tej ziemi bielskiej niemały trakt powiatu tykockiego, na kilkanaście mil rozciągający się, i od grodu brańskiego w dalekiej dystancji i w niesposobności drogi zostawa, i ziemstwo tameczne nie ma należnej pozycji actorum, na której by ludzie sprawy sobie potrzebnie ujmowali. Tedy jeszcze ich. pp. posłom swym zlecamy, żeby i w Tykocinie każde roki uprzedzała pozycja i trwała jeden cały tydzień. I w sąsiedni gród goniądzki[3086] miał facultatem przyjmowania zapisów wszelakich pod ten tylko czas. I kiedykolwiek w Tykocinie nie będą się odprawiali ani relacje ziemskie, ani pozycje, pod które ten gród goniądzki nie ma mieć [k. 358] żadnej ważności w przyjmowaniu zapisów.

Więc że też ziemia bielska niemałe w tym ubliżenie prerogatywy swej ponosi, iż powiat drohicki na każdy rok deputata swego obiera, a naszej ziemi trzeciego roku deputaci bywają obierani[3087] i często tameczne elekcje dla niezgody bywają rozrywane. Jako i teraz stało się, z wielkiem nieukontentowaniem tego województwa podczas następujących sądów jego w Trybunale. Tedy mają pp. posłowie tego z pilnością starać się o to, aby z uchwały blisko przyszłego sejmu, alternatą elekcje deputackie odprawiane były: jednego roku w Drogiczynie, drugiego w Mielniku, a trzeciego w Brańsku. I na tych elekcjach po dwu deputatów tychże powiatów obierani byli, czym się powiększa aequalitas równej prerogatywy. Zaczym i gdy się trafi w jednym powiecie niezgoda, ta drugiemu powiatowi prejudykować nie będzie.

Tamże ichm. pp. posłom swym pilno zlecamy wnieść prośbę do JKM PNM o przyczynienie soli województwu naszemu, gdyż pełno jest takich powiatów w inszych województwach, które więcej daleko soli biorą, niż to całe województwo, lubo w ciężarach RP nie wydołają temu województwu.

Za miasty też tejże ziemie bielskiej mają interwencją wnieść, aby od rotmistrzów wybranieckich nie byli tak aggragowani, jako dotąd, leżami długiemi i stacjami nie tylko ustawnemi ale i pieniężnemi, ponieważ ci rotmistrze biorą pieniądze kuchenne.

Iż się zagęściło w RP naszej, że plebeiae personae zwykły przywileja na dobra RP umawiać sobie przeciwko prawom dawnem, które tylko equestri ordini idque bene meriti in RP

[3086] W tekście błędnie: brański. Ten punkt instrukcji dotyczy zabiegów, zwłaszcza szlachty z powiatu tykocińskiego, o utworzenie w Goniądzu filii urzędu grodzkiego brańskiego.

[3087] Deputaci do Trybunału Koronnego byli wybierani na sejmikach województwa podlaskiego w Drohiczynie wedle takiej zasady, że jednego wybierała rokrocznie ziemia drohicka. Drugi deputat wyłaniany był na tymże sejmiku alternatywnie: w jednym roku z ziemi mielnickiej, w następnym - z bielskiej.

debentur. Tedy teraz starać się mają pp. posłowie ante omnia, żeby poena była naznaczona trium millium marcarum parti [?] et iuditio per medium i dóbr takich abiudictio, aby znowu ad dispositionem Regiam przychodzili i pro wokacjej repubare mieli, o co forum na Trybunał. A jeżeli się po dekrecie mordicus instabat przy swym przywileju, toties quoties będzie pozwany paenius lucri.

[k. 358v.] I cokolwiek nad pomienione punkta ichm. pp. posłowie zobaczą być potrzebnego i pożytecznego tak wszytkiej naszej Koronie, jako i w osobności temu województwu, a osobliwie tej ziemie naszej bielskiej, to mają wpośrodek innych pp. posłów wnosić i promowować tak w publicznych, jako i w prywatnych punktach. Nieopuszczając i grzywien poselskich z dawnych zwyczajów należących, i gospod przystojnych, i nieodstępując w niwczym powszechnej zgody izby poselskiej, ale się do niej we wszytkim cale stosując.

A cokolwiek na tem sejmie postanowiono będzie, to mają nam na sejmiku brańskim wedle sposobności czasu naznaczonego referować.

A na generalny sejmik drohicki nie mają żadnem sposobem pozwalać.

W czym wszytkim wiarą ichm. spolną ku spolnej ojczyźnie, miłość i życzliwość obowiązujemy, będąc gotowi wyrazem woli ichm. w podobnych usługach RP korespondować i niemałą naszę powolność ichm. oświadczyć.

Petita

Za kościołami w Wyszonkach[3088] i w Topczewie[3089] będącemi, mają pilną interwencją pp. posłowie wnieść do JKM i do poselskiej izby, żeby targowe miejsc tamecznych do nich wiecznemi czasy obrócone i arendowane byli.

Za potomkami sławnej pamięci nieboszczyka p. Brzozowskiego[3090] pisarza ziemskiego bielskiego także pilnie mają się przyczyniać do JKM PNM, żeby miłosierny wzgląd na nich mieć raczył w nagrodę zasług ojca ich.

Za ur. p. Marcjanem Wiszowatem także mają prośbę wnieść, aby cokolwiek się słusznie pokaże […][3091] za urzędu poborstwa jego niewydanych, mógł ich dobierać.

Krzysztof Brzozowski[3092] sędzia ziemie bielskiej, marszałek na ten czas sejmiku brańskiego.

[3088] Kościół parafialny pw. Nawiedzenia NMO i św. Leonarda w Wyszonkach Kościelnych.
[3089] Kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Stanisława Biskupa w Topczewie.
[3090] Krzysztof Brzozowski pisarz ziemski bielski 1617-1635.
[3091] Jedno słowo nieczytelne.
[3092] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642, później podkomorzy bielski 1642-1648.

CCLXI/2. Informacja o wyborze posłów na sejm, Brańsk, 9 XII 1636 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br. nr 31, k. 247-247v. oryginał. Oblaty dokonał Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski, marszałek sejmiku 9 XII 1636 r. (F. 3 post foestum s. Nicolai confessoris a.D. 1636).*

Posłami zostali wybrani: Prokop Leśniowolski starosta brański i Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski. Pod Informacją *złożone zostały własnoręczne podpisy niektórych uczestników sejmiku:*

Christophorus Brzozowski iudex t(errae) Bielscensis, marschalcus p(raese)ntis conventus particularis Branscens(is); Stanisław Skaszewski podkomorzy zie(mi) bielskiej[3093]; Mateusz Jałbrzyk Wyszyński subiudex ter(ra)e Bielscen(sis)[3094]; Pantaleon Łyczko vicecap(ita)neus Branscen(sis)[3095]; Erazm Łyczko skarbnik z(iemi) bielskiej[3096]; Ch(ristophorus) Wyszyński; Joannes Sczawiński secretarius regius; Alexa(nder) Całowański; Adam Drągowski camerarius t(errae) B(ielscensis).

[3093] Stanisław Skaszewski podkomorzy bielski 1634-1641.
[3094] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński podsędek ziemi bielskiej 1636-1657.
[3095] Pantaleon Łyczko podstarości brański.
[3096] Erazm Łyczko, skarbnik podlaski i bielski 1628-1651.

CCLXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 11 V 1637 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Warszawie 30 III 1637 r. zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 3 VI 1637 r., sejmik generalny dla województw mazowieckiego i podlaskiego do Warszawy na 31 V 1637 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej do Brańska na 11 V 1637 r. Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 178.

CCLXII/1. Uniwersał Władysława IV do szlachty ziemi bielskiej, Warszawa 30 III 1637 r.

Rkp. 1 *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 280 v., kopia. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Andrzej z Radzanowa Niszczycki. Nieczytelna data oblaty.*

Rkp. 2 *AGAD, Gr. br., nr 32, k. 457.*

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewski, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie czerniechowskie a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województw koronnych obywatelom i obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską.

Uprzejmie i wiernie nam mili. Że sejm przeszły walny nie stanął[3097] a wiadomości w niebezpieczeństwach od pogan i z inszych stron, jako i od Moskwy są pewne, na których odwrócenie żadna obrona nie namówiona. Aby bez obrony ojczyzna nie zostawała nie mogliśmy w takiem razie tylko in publico consilio securitati jej prospicere. Dlategoż idąc za radą i zdaniem senatu naszego, accedere consensu posłów RP ziemskich z których się niektórzy do artykułów swoich stosowali, sejmiki wprzód a potym sejm krótki ad salvandam RP przyszło złożyć.

Składamy tedy necessitate evidenti przywiedzeni sejmik powiatowy na dzień 11 miesiąca maja w Brańsku, sejmik generalny w Warszawie na dzień ostatniego maja a sejm dwuniedzielny w Warszawie ad hunc solum actum do obrony RP na dzień 3 miesiąca czerwca. Żądając pilnie uprzejmości i wierności w(aszych), abyście wprzód się na sejmiku stawili, posła naszego przesłuchali i na nich doskonałą obronę namówili a potym posły swoje na sejm wysłali. Na tymże sejmie sprawy fisci o kwartę sądzone będą.

[3097] Sejm walny koronny obradował w Warszawie w I-III 1637 r. Rozszedł się bez podjęcia uchwał.

Który uniwersał, aby prędzej wszytkich z wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom grodzkim aby był wszędzie publikowany.

Dan w Warszawie, dnia 30 miesiąca marca r. P. 1637, panowania naszego polskiego i szwedzkiego V r.

Vladislaus rex

CCLXII/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej dana posłom na sejm, Brańsk 11 V 1637 r.

Rkp. 1 *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 302-303, oryginał (własnoręczny podpis marszałka). Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Mikołaj Skaszewski marszałek sejmiku 12 V 1637 r. (F. 3 post Dom. Cantate).*

Rkp. 2 *AGAD, Gr. br., nr 32, k 492-493v.*

Instukcja urodzonym ichm. pp. Prokopowi z Obór Leśnowolskiemu staroście brańskiemu[3098] i Christophowi Brzozowskiemu[3099] sędziemu z(iemi) bielskiej na sejm warszawski dwuniedzielny z sejmiku brańskiego die 11 maja a. 1637 odprawionego dana.

Gdy przyjdzie inszem ichm. pp. posłom wszystkich województw i ziem dziękować JKM PNM za ojcowskie obmyślawanie o potrzebach RP, także i za złożenie teraźniejszego ekstraordynaryjnego sejmu za nieszczęsnem rozerwaniem sejmu przeszłego[3100], tedy i nasi też pp. posłowie wespół z inszemi toż dziękowanie czynić mają z deklaracją wierności i wszelakiej wdzięczności ku JKM PNM.

A iż w instrukcjej JKM jest przełożona obrona krajów ukrainnych, mają ichm. pp. posłowie nasi spolnie z inszemi ichm. dobrze uważyć, co by za przyczyna była tej ekstraordynaryjnej obrony i dlaczego by się zwyczajnem kwarcianem wojskiem odprawować nie miała. Jeśliby nie pokazowała się evidentia periculi od pogaństwa, nie mają na nowy zaciąg pozwalać, ale referować się do ordynaryjnej obrony. Sin minus, tedy w pozwalaniu na nowy zaciąg, pierwszy respekt mają mieć na zgodę powszechną wszystkich województw i ziem i do tej się stosować. Jednak do tej deklaracjej nie mają przystępować, ażby koekwacja w przeszłych wszelakich podatkach ze wszystkiemi województwami i ziemiami stanęła. Więc gdy o sposobie zaciągu przyjdzie deliberować i znosić się, do takiego sposobu mają się ichm.

[3098] Prokop Leśniowolski starosta brański 16202-1646, później kasztelan podlaski 1646-1652 i wojewoda podlaski 1652-1653.
[3099] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642, później podkomorzy bielski 1642-1648.
[3100] Sejm zwyczajny obradował w Warszawie od I do III 1637 r. i rozszedł się bez podjęcia uchwał.

pp. posłowie skłaniać, który by nie był obciążliwy RP. Mianowicie żeby cudzoziemców nie zaciągano i żeby piechocie płaca wedle dawnych zwyczajów polskich a nie cudzoziemskich służyła.

Co się tknie zapłaty wojsku ukrainnemu nad pozwolenie sejmowe zaciągnionemu, na tę ichm. pp. posłowie żadnych podatków nowych nie mają [k. 302v.] pozwolić, ale ją z wyciągnienia przeszłych retent i z koekwacjej obmyślić. A do tego zaś wyciągnienia przyjdzie jako zwyczajnego sposobu zażyć, to jest Trybunału radomskiego przeciw tym, którzy huic foro podlegają. Tak inszy sposób namówić przeciw inszem retentorom publicznych podatków, jako przeciw całem województwom i ziemiom, które nie zwykły się w Trybunale radomskiem sprawować.

Więc rachunkom skarbowem trzeba się dobrze przysłuchać i one uważyć co w skarbie, i mere tych rachunków quam sufficientissimis rationes z których by tem łacniej przyszło co pewnego statuere de dubiis, de defectibus de retentis i o dalszych potrzebach RP.

O pospolitem ruszeniu, jako i o nowem zaciągu wojennem, także o men[n]icy i o powiatach pomorskich mają się ichm. pp. posłowie nasi stosować do zgody generabili wszystkich województw i ziem koronnych i nad nią nie pozwalać, ostrzegając jednak dawniejszych zwyczajów województwa naszego w wyprawie wojennej z włók.

Więc domawiając się tego, aby wszelkie subsydia pieniężne dobrze akomodowane były z pożytkiem RP jako cła, myta, kwarty, czwarte grosze, czopowe i insze różne, a między inszemi żeby pogłówne żydowskie jako kiedy przedtem w największej sumie do[cho]dziło, tak żeby i teraz w tejże kwocie zostawało.

Co wszystko fidei, prudentiae et dexteritati ichm. pp. posłów naszych poruczając prosimy, żeby tę funkcją jako z nawiętszem staraniem o dobro pospolite odprawili, pewni będąc po nas, braciej swej, wszelakiej wdzięczności i wzajemnej w sprawach RP usługi. A po sejmie, żeby jako najprędzej będzie mogło być złożenie sejmiku otrzymali. Na którym byśmy i relacją postanowienia sejmowego słyszeć mogli, i kolekcją z włók na lamusy do chowania ksiąg [sądowych] uchwalili, i poborcę obrali.

Petitum

Za jmp. wojewodą podlaskiem[3101], gdy za inszemi ludźmi [k. 303] zasłużonemi instancje do KJM wnaszać będą, mają ichm. pp. posłowie pilną intercesją i prośbę wnieść,

[3101] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.

żeby JKM miłościwy wzgląd na zasługi wojenne jm., które nie tylko sam w osobie swej oddawał, ale i z rotą oświadczał, mieć raczył.

A jeśliby się to na teraźniejszem sejmie sprawić mogło, iżby jaka znaczna dzierżawa w temże województwie naszem podlaskiem leżąca, mogła być przyłączona wiecznemi czasy do województwa, choćby salvis possessoribus modernis, żeby to ichm. pp. posłowie otrzymali.

O zbiegłe chłopy poddane z państw koronnych do WKL, żeby było wolno pozwać pana do którego chłop reices do grodu z tego powiatu, gdzie chłop zbiegły będzie, ażeby gród sine apellatione sądził, pod winą tysiąca kop groszy litewskich ob illatu(m) gravamen na urząd in admittenda ap(ella)tione(m) założywszy.

Za jmp. [Marcjanem] Wiszowatem także mają intendować, aby miał form(a)l(i)tatem dochodzenia podatków, które za czasu egzakcjej tego niewydane mu zostały.

Mikołaj Skaszewski marszałek na ten czas sejmiku brańskiego partykularnego.

CCLXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk 27 I 1638 r.

Władysław IV uniwersałem datowanym z Warszawy, 27 IX 1637 r., zwoływał sejmiki przedsejmowe na 27 I 1638 r., sejm walny w Warszawie na 10 III 1638 r. Legacja królewska na sejmiki: BCz, rkp. 135, k. 35-46.

CCLXIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 27 I 1638 r. (fragmenty).

Rkp. *1: NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 36, k. 7v.-8v.. Tekst uszkodzony. Oblaty instrukcji w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski*[3102]*, marszałek sejmiku, 28 I 1638 r. (feria quarta post foestum conversionis s. Pauli Ap.).*

Rkp. 2: *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 73v.-74, końcowe fragmenty instrukcji.*

[k. 8] [Ins]trukcja ichm. p. Prokopowi z Obór Lesniowol[skiemu] staroście brańskiemu[3103] i panu Krzysztofowi Brzozow[skiemu] sędziemu ziemie bielskiej, posłom na sejm walny [w War]szawie die decima martii blisko przyszłego przypada[jącego] na sejmiku brańskiem die vigesima septima ianuarii roku 1638 dana.

Lubo tak częste składania sejmów i sejmików z niemałem niewczasem i kosztem przychodzi, jednak iż to zwykłej [pr]owidencjej J.K.M. P.N.M. a dobrem po[spo]litem jako i insze wszelakie dobrotliwe obmyślawania o [bez]pieczeństwie i inszych wygodach tej ojczyzny naszej tedy mają ichm. pp. posłowie wespół z inszemi [woj]ewództwy za te miłościwe starania i pieczołowania [J.]K.M. podziękować. Gdy jednak w konsultacjach sej[mowy]ch (których wszyscy zgodnemi głosami życzemy) mają [pp.] posłowie wnieść to w koło poselskie aby wcze[…][3104] da Bóg na potym czasy do składania sejmów […]ne[3105] były, niżeli teraźniesze(g)o jest sejmu.

[A i]ż to z wielkiem podziwieniem przyjmować nam przychodzi, [że] wojska ukrainnego nie doszła zapłata według komputu blisko [prz]eszłego sejmu dwuniedzielnego[3106] i w Trybunale radomskiem a są wyciągnione [?] retenta lubo dostateczne prawo o [egz]ekucjej z retentów na temże sejmie przeszłym stanęło[3107], tedy mają ichm. pp. posłowie pytać się o

[3102] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642, później podkomorzy bielski 1642-1648.
[3103] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, później kasztelan podlaski 1646-1652 i wojewoda podlaski 1652-1653.
[3104] Fragment urwany.
[3105] Fragment urwany.
[3106] Sejm nadzwyczajny obradował w Warszawie w I – III 1637 r.
[3107] Konstytucja sejmu z 1637 r. pt. *Trybunał Radomski* (VC, t. III, vol. 2, s. 303-306).

przyczynę wariacjej tych komputów, także i niewyciągnieniu retent z podatków wszelkich przy skarbie zostających, zaraz [na] początku sejmu upomniano się dostatecznej liczby.

Więc iż znowu się dyminucja okazuje w tychże podatkach, [k. 8v.] jeżeli [?] przez różne przyczyny, mianowicie przez […][3108] i insze różne sposoby szkodliwe, tedy na […][3109] z inszemi województwy do zabieżenia temu złe[mu] koekwacją uczynić i póki się to nie stanie, nie mają n[a żadne?] kontrybucje pozwalać, ale lubo by się insze wojew[ództwa] zezwoliły, mają je do nas, braciej swej, wziąć.

Dla obrony Ukrainy koronnej od pogan […][3110] sufficere dediaminimi [?] praesidium z wojska kwarcianego ex subsidiis i z różnych pańskich poctów, przywod[ząc] też do skutku dawne prawa o rezydencjej ichm. pp. starostów ukrainnych w swych starostwach. Jeśliby je[dnak] pewne jakie wiadomości zachodziły de hostilitate po[gan], abo jeśliby kozackie swo(wo)leństwo teraźniejszem woj[skiem] nie było, mają pp. posłowie na[si sto]sować się w sposobie tej obrony do zgody uniwer[salnej] wszytkich województw. Wszakże gdyby do pozwolenia [po]spolitego ruszenia przyść miało, należeć to będzie i[chm. pp.] posłom, aby ostrzegli zwyczajnej wyprawy [...][3111].

Co zaś tknie się pewności pokoju z Moskwą [...][3112] że opatrzenie tamtejszej Ukrainy ineumbit. Ichm. [pp. W.K.] Litewskiego aby przykładem Korony mieli tam takowe [...][3113] praesidium ponieważ się ichm. żadnem kostem [swoim?] nie przykładają do wojska koronnego kwarcianego [i do] opatrowania Ukrainy koronnej.

Żądanie królewiców[3114] ichm. pp. n. m., liubo z przystojnem posanowaniem, przypomnieniem i [...][3115] jednak nie możemy na ten czas żadnej pewnej deklaracjej czynić, ale w tym zleczmy ichm. pp. posłom do p[o]wszechnej zgody wszytkich województw i ziem stosowa[ć] się. Wszakże Kurlandia[3116] i powiaty bytowskie i lemburskie[3117] nie życzemy […][3118].

[3108] Fragment urwany.
[3109] Jedno słowo urwane.
[3110] Jedno słowo urwane.
[3111] Fragment urwany.
[3112] Jedno słowo urwane.
[3113] Jedno słowo urwane.
[3114] Jan Kazimierz Waza i Karol Ferdynad Waza biskup wrocławski.
[3115] Jedno słowo urwane.
[3116] Księstwo Kurlandii i Semigalii od 1569 r. lenno Korony Królestwa Polskiego.
[3117] Powiaty Lębork i Bytów, położone na terenie księstwa zachodniopomorskiego, od 1526 r. lenno Korony Królestwa Polskiego. Po śmierci w 1637 r. Bogusława XIV, ostatniego władcy z rodu Gryfitów, włączone do Rzeczpospolitej (weszły w skład województwa pomorskiego).
[3118] W tym miejscu urywa się instrukcja z Rkp. 1: NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 36, k. 7v.-8v.

[…][3119] jeśliby do tego miało przyść […] odeszło, ale żeby w nim taż […] jako w tych krajach Pan Bóg błogo[…]

[…] o bezpieczeństwie miast drobniejsze […] pr(ae)iuditio stanu szlacheckiego sobie […] w podłych sprawach wielkie kryminały[…] starać ichm. pp. posłowie, aby nova(m) […] tylko do własnych kryminalnych ekscesów […] articuloru(m) castro[rum] był pociągniony […] i pozycjej w Tykocinie[3120], także i strony przyw[…] relacji i protestacji w Goniądzu[3121] przed urząd grodzki […] zlecamy ichm. pp. posłom naszym namowy […] sejmikowe do skutku przywieść i one uchwałą sejm[…]

[…] kończeniu da Bóg szczęśliwym sejmie blisko [przyszłym] […] tego żądamy [od] ichm. pp. posłów, aby nam sejmik […] relacyjny przynieśli zasię jako iura [?] wszytkie sta[…] wszelaką wdzięczność po[…] [1 sł. n.] ichm. gotowi zawsze będziemy.

Petita

[…] ichm. p. starostą ryskiem[3122] wnieść przy[…] do J.K.M., aby habita condiana ratione […] jm. nie następował szkód z obciążliwemi […].

[…] jmp. Wiszowatem[3123] dawnem poborcą […] powiatu, żeby mu wolno było dobierać […] podatków tam, gdziekolwiek banicje [?] otrzymały [k. 74v.] […] Christof Brzozowski[3124] […] marszałek sejmiku partykularn[ego] […][3125].

[3119] W tym miejscu zaczynają się końcowe fragmenty instrukcji z Rkp. 2: NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 73v.-74.

[3120] Tykocin miasto królewskie w ziemi bielskiej, miejsce odbywania sądów ziemskich, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.

[3121] Goniądz miasto królewskie w ziemi bielskiej, od 1668 r. siedziba urzędu grodzkiego filialnego wobec Brańska. Obecnie w województwie podlaskim.

[3122] Prawdopodobnie chodzi o starostę ryckiego. Ryki – wieś królewska w województwie sandomierskim, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie lubelskim. Na początku lat 30. XVII w. starostą ryckim był Krzysztof Dzierżek. W r. 1648 jako starosta występował Jerzy Ossoliński kanclerz wielki koronny. Chłapowski, s. 136.

[3123] Prawdopodobnie chodzi o Marcjana Wiszowatego.

[3124] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy bielski 1642-1648.

[3125] Urwany koniec tekstu.

CCLXIV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 V 1638 r.

Sejmiki relacyjne zwołane zostały mocą konstytucji sejmu zwyczajnego warszawskiego obradującegp 10 III – 1 V 1638 r.: Deklaracje województw o podatkach: Ziemia drohicka, podymne dwoje poborami, i czopowe do skarbu, sejmik die 19 maii [1638] (VC, t. III, vol. 2, s. 347). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCLXV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 19 V 1638 r.

Sejmik został zwołany konstytucją sejmu z 1638 r.: Deklaracje województw o podatkach na potrzebę Rzeczypospolitej pozwolonych. W konstytucji opublikowanej w VC t. III, vol 2, s. 347 wymienione zostały informacje dotyczące sejmików relacyjnych ziemi drohickiej i mielnickiej. W odniesieniu do ziemi bielskiej widnieje tu puste miejsce do uzupełnienia. Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Warszawie 12 V 1638 r. przełożył termin sejmiku na 31 V. Ponieważ uniwersał dotarł zbyt późno, sejmik odbył się w przewidzianym konstytucją terminie.

CCLXV/1. Uniwersał Władysława IV do szlachty ziemi bielskiej na sejmik relacyjny, Warszawa, 12 V 1638 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 476 v., kopia. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Jan Jakubowski 18 V 1638 r. (F. 3 post Dom. Exaudi)*.

Władysław IV z łaski Bożej król polski, w(ielkie) ks(iążę) l(itewskie), r(uskie), p(ruskie), m(azowieckie), ż(mudzkie), i(nflanckie), s(moleńskie), cz(ernihowskie) a szwedzki, g(ocki), w(andalski) dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województwa podlaskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszę k(rólewską).

U(przejmie) i w(iernie) nam mili. Liubo posłowie od ichm. w(ierności) w(aszych) na blisko przeszły sejm[3126] zebrani, względem pozwolenia na potrzeby RP do braciej wzięli i obrawszy sobie i naznaczywszy sejmik na dzień 19 miesiąca maja. Że jednak ścisłość czasu nie pozwoliła, aby konstytucje sejmu tego tak prędko wydrukowane i ichm. w(iernościom) w(aszym) do wiadomości przywiedzione być mogły, przecz czasowi samemu i potrzebie wygadzając, prolongujemy sejmik ten i on na dzień 31 miesiąca maja [a]powiatowi brańskiemu[a][3127] w Brańsku składamy. Żądając, abyście na czas i miejsce naznaczone zjachali a uczyniwszy przedsię deliberacją o gwałtownych potrzebach RP, przykładem inszych zasię województw, idąc do powszechnej stanów koronnych zgody na przeszłem sejmie namówionej, gotowali się i non deseren(t) w tej mierze ratunek obmyślili, jakoby RP od tych niebezpieczeństw i potrzeb publicznych cale i gruntownie uwolniona była. W czym że z życzliwej ku ojczyźnie miłości, zarówno u(przejmości) i w(ierności) jawnemi, tego

[3126] Sejm zwyczajny obradował w Warszawie w III-IV i zakończył obrady 1 V 1638 r.
[3127a-a] Omyłka w uniwersale. Powinno być: ziemi bielskiej.

potrzebować będziemy, nie wątpiemy, co pilnie u(przejmościom) i w(iernościom) w(aszym) zlecamy. I aby też ten uniwersał przez urzędy grodzkie według zwyczaju publikowany był, rozkazujemy.

Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca maja r. P. 1638, panowania naszego polskiego i szwedzkiego VI.

Vladislaus rex.

CCLXV/2. Informacja dotycząca zgody sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej na podatki oraz wybór poborcy, Brańsk, 19 V 1638 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 476 v.,, oryginał. Oblaty dokonał zapewne Paweł Ferdynand Szczawiński pisarz ziemski bielski, marszałek sejmiku, 19 V 1638 r. (F. 4 post Dom. Exaudi)*.

Szlachta ziemi bielskiej wyraziła zgodę na podwójne podymne. Na poborcę podatku wybrała Mateusza Jałbrzyka Wyszeńskiego podsędka ziemi bielskiej. Własnoręczny podpis pod Informacją *złożył* Paulus Ferdinandus Sczawiński notarius terrestris Bielscensis, marschalcus conventus praesentis[3128].

CCLXV/3. Informacja dotycząca laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1638 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31, k. 476 v.,, oryginał. Oblaty dokonał zapewne Paweł Ferdynand Szczawiński pisarz ziemski bielski, marszałek sejmiku, 19 V 1638 r. (F. 4 post Dom. Exaudi)*.

Szlachta ziemi bielskiej wyraziła zgodę na budowę pomieszczenia na akta ziemskie tykocińskie.

Własnoręczny podpis pod Informacją *złożył* Paulus Ferdinandus Sczawiński notarius terrestris Bielscensis, marschalcus conventus praesentis.

[3128] Paweł Ferdynand Szczawiński pisarz ziemski bielski 1635-1646.

CCLXVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 20 V 1638 r.

Sejmiki relacyjne zwołane zostały mocą konstytucji sejmu zwyczajnego warszawskiego obradującego 10 III – 1 V 1638 r.: Deklaracye województw o podatkach: Ziemia mielnicka także, salvis abiuratis desertatorum, sine praeiudicio wystarczającej summie dwojga podymnego. Czopowe jedno do skarbu. A do porachowania w poborach, i obrania poborcę, sejmik do braci, die 20 maii (VC, t. III, vol. 2, s. 347). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCLXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku 25 VIII 1639 r.

Władysław IV uniwersałem datowanym z Wilna, 30 IV 1639 r. zwołał sejm walny do Warszay na 5 X 1639 r., sejmiki przedsejmowe na 25 VIII 1639 r. (Druk: ASWK, t. II, cz. 1, s. 234).

CCLXVII/1. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 VIII 1639 r.

***Rkp**. AGAD, AR, dz. II, nr 1178, s. 1-3*

[s.1] Artykuły od nas, dygnitarzów, urzędników i wszystkiego rycerstwa ziemie mielnickiej na sejmik teraźniejszy 25 octobris[3129] roku 1639 od JKM PNM złożony do Mielnika zgromadzonych, urodzonym Wawrzyńcowi Wężowi chorążemu mielnickiemu[3130], Krzysztofowi Piekarskiemu podczaszemu brzeskiemu[3131], posłom naszym na sejm walny warszawski blisko przyszły od nas godnem obranem podane.

Naprzód im. panowie posłowie JKM PNM za takowe o dobrem ojczyzny, prawie ojcowskie obmyślawanie podziękować mają. A co się tknie propozyciej JKM przez urodzonego Samuela Humnickiego podstolego sanockiego[3132], posła JKM nam przełożonej strony obrony i uspokojenia ab extra et intra RP W tem im. panowie posłowie z drugiemi pp. posłami znosić się mają, do tej się strony przychylając, któraby do pokoju i zgody zobopolnej rzeczy ojczyzny naszej wiodła.

Podatków jednak żadnych pozwalać nie mają. W czym fidem ichm. pp. posłów onerujemy, aby żadnych podatków nam nie przynosili, sub nullitate pozwolonych podatków, jednak obiecując to z imieniem naszem RP nie chcemy deesse.

Kozacy aby w klubę i w porządek wprawieni byli, życzemy. Takowem jednak sposobem, aby RP z potęgi ogołocona nie była, aby strzeż Boże ad aliqud civile jacendu(m) nie przyszło.

Konkluzja sejmowa aby nulla tenque prolongowana była sub nullitate sancitorum.

Cła gdańskiego żeby omni ratione legitimae dopuszczali, w czym na zgodę patrzyć mają i postrzegać, żeby żadna desmembracja inter partes RP nie była, a wprzód się dowiedzieli, wiele cła morskie(go) dotychczas wzięto, i jeśli iuxta mentem constitucionu(m), temi pieniędzmi szafowano, więc i insze publiczne pieniądze, jeśli na publiczną potrzebę

[3129] Kopista błędnie wpisał „octobris", zamiast „augusti". Sejmiki odbyły się większości ziem 25 sierpnia 1639 roku.
[3130] Wawrzyniec Wąż, chorąży mielnicki w l. 1639-1647.
[3131] Krzysztof Piotr Piekarski podczaszy brzeski w l. 1635-1643.
[3132] Samuel Humnicki, dworzanin królewicza, potem króla Władysława IV, podstoli sanocki w l. 1626-1653.

obracały się, i na te tylko [o] której RP wie, albo na nie zezwalała, i bez której się obejść nie może.

De hiberniis, de gratitudine JKM w mynicy strony Inflantczyków smoleńskich oblężeńców, żołnierza, któremu przez granicę dobra odeszły opatrzenia, egzekucjej z banitów, i aby infamie na sejmach in contumatiam sine positione madatorum otrzymane nie były.

Więc o komisarze wojskowe granic z Moskwą, i o krzywdy od wojsk szwedzkich poczynione, z inszemi stany RP zgadzać się mają.

Co się tknie lenna margrafa Zygmunta brandenburskiego[3133], to ponieważ sapit alienationem bonorum RP, na to pp. posłowie pozwalać nie mają.

Także na zapłacenie sumy księżnie de Krois[3134], ponieważ jako się ex relationibus pp. deputatów na wejrzenie w prawie i ex inqisitionibus pokazało, że ta suma z poborów od obywatelów tych powiatów Bytowa i Lemburka jest wybrana, nie pozwalać.

[s. 2] Constitude, które unii i prawu i stanowi szlacheckiemu derrogant i przeciwko którym protestacje zaszły, jako o tytułach, praesenphach [?], o nobilitacjach, aby ad normam legum et iustiae deklarowano.

Senatus consulta, jeśli ad mentem prawa pospolitego odprawują się, przejrzeć i uważyć. A meta(m) kawalerii, aby konstitucją ubezpieczono providere.

W zaciągi cudzoziemskie, aby RP nie wdano ostrzec.

Dekretami sejmowemi, aby nowego prawa bez pozwolenia RP nie stanowiono i sumario procesu nikogo nie sądzono.

Regestr sejmowy aby w takim porządku był jako trybunalski.

Protestacje przeciwko konstytucjom in aggravationem, któremu województwu, albo ziemi, aby urzędy grodzkie od posłów przyjmowały, konstytucją warować i poenam et forum naznaczyć.

Dekreta sejmowe ratione criminis Laesae M(aies)tt(at)is in absentia deputatów z izby poselskiej, aby nie były sub nullitate.

O ekonomie, aby tak wyciągano, żeby patrimonia RP inde solutionem nie przychodziły.

Za mąż [1 wyraz?] królewny[3135] jejmości aby eu(m) sortu RP było, postrzec.

[3133] Jan Zygmunt margrabia brandenburski, książę pruski w l. 1609-1619.
[3134] Żona księcia Ernesta Bogusława de Croy, siostrzeńca ostatniego księcia pomorskiego Bogusława XIV (w l. 1620-1637), któremu winna była RP pieniądze wzięte pod zastaw ziemi lęborskiej i bytowskiej.
[3135] Królewna Anna Katarzyna Konstancja Waza.

A iż nasza ziemia mielnicka w nieoddawania przez trzy lata soli niemale praeiudiciorum od administratorów odnosi sessio im. pp. posłowie o to z jm. panem podskarbim[3136] depostulować mają je i jeśli do koekwacji stany RP przystępować zechcą, tedy aby wprzód od soli tę koekwacją zaczęto i do dalszej koekwacji nie przystępować, ale nam o koekwacji jaka będzie na sejmik relacyjny przynieść, a my non…? renibus patriae jeśliby w czym ratunku potrzebowała.

Komisja podlaska już uspokojona, aby in de….en constituciey przywodzona nie była postrzegać tego ichm. mają.

Wybranieckie włóki, jeśliby RP na pieniądze obrócić chciała, tedy tego postrzegać ichm. panowie posłowie mają, aby włóki wybranieckie w ziemi mielnickiej piasczyste taksowane były, według rewizji skarbowych, i nie były równane z włókami gruntów dobrych, zabiegając spustoszeniu tych włók.

Akta ziemskie mielnickie ponieważ antiquitate consumatur deputaty, to jest urząd ziemski i urodzonego Gabriela Irzykowicza podkomorzego[3137] i Stanisława Mogilnickiego wojskiego[3138] mielnickich ad congenda et transcribenda acta sejmem naznaczono. Na co pobór mamy na sejmiku relacyjnym złożyć, który autoritate conuentus aprobować i on obywatele tuteczni do poborcę tam obranego oddawać powinni będą sub paenis [s. 3] de retentis contributionibus sanctis to konstytucją warować mają pp. posłowie.

Novitates żadne, aby w województwie podlaskim nie stawały postrzegać ichm. pp. posłowie mają.

Królowic JM Kazimierz, aby elliberowany był starać się i na assecuracją jaka się będzie RP zdała. Także królewiczowi JM Karolowi Ferdynandowi na coadiutorią biskupstwa płockiego pozwolić mają.

Za jm. księdzem biskupem łuckim prosić ichm pp. posłowie JKM i RP to effuere, aby do biskupstwa, częścią przez Tatary, częścią calamitate pestis od żołnierza zniszczone, opactwo trzemeszyńskie, które teraz trzyma pro incompatibili(tas) non censeretur.

Summa potomków Stanisława Węża w konstytucji anni 1635 assecurowana, aby z skarbu RP WKL zapłacona i fides Reipublicae w tem elliberowana była, starać się ichm. pp. posłowie mają.

[3136] Jan Mikołaj Daniłowicz, podskarbi wielki koronny w l. 1633-1650.
[3137] Jerzy (Gabriel) Irzykowicz podkomorzy mielnicki w l. 1620-1641.
[3138] Stanisław Mogilnicki wojski mielnicki w l. 1622-1645.

Za panem Jerzym Hornowskim, który służąc RP w Wołoszech, pojmany, w więzieniu tureckim przez lat kilkanaście był, prosić JKM aby na jego calamitatem, którą poniósł wzgląd mi(łości)wy mieć raczył.

Za panem Marcinem Kąckim[3139], aby rewizory do oglądania kosztu, który łożył na rzece Lesczej [Leśnej?] w usypaniu tam groblej, także do taksowania grobelnego konstytucję naznaczyć raczył.

Które artykuły fidei et integnitate ichm. pp. naszych zlecamy, pewni tego będąc, że nam ichm. fidem et conscientiam suam, którą się nam obowiązek exonenują.

Na co się podpisać i tę zgodę do akt grodzkich podać zleciliśmy jm. panu marszałkowi naszemu.

[3139] Marcin Kącki, w późniejszym okresie: miecznik mielnicki (1646-1647), chorąży mielnicki w l. 1647-1650.

CCLXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 25 VIII 1639 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Warszawie 12 V 1639 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 5 X, sejmik przedsejmowy drohicki na 25 VIII 1639 r. Uniwersału adresowanego do ziemi drohickiej nie odnaleziono.

CCLXVIII/1. Instrukcja szlachty ziemi drohickiej na sejm, Drohiczyn, 25 VIII 1639 r.

Rkp. *AGAD, Gr. droh., seria II nr 29, k. 205-213v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonali m.in.*[3140]*:[1] Andrzej Wodyński*[3141] *łowczy podlaski, marszałek sejmiku, [2] Marek Wodyński*[3142] *kasztelan podlaski, [3] Bartłomiej Czerski, [4] Jan Chobryński, [5] Tomasz Morzkowski, [6] Maciej i [7] Paweł Kamieńscy, [8] Stanisław Wiktorowski, [9] Paweł Mężeński, [10] Krzysztof Mężeński, [11] Stanisław Czapski, [11] Adam Mogilewski, [12] Wojciech Zaleski, [13] Jan Moczulski, [14] Stanisław Kłopotowski, [15] Marcin Mlącki, [16] Adam Grański, [17] Piotr Wąż, [18] Samuel Wąż, [19] Mateusz Dłuski, [20] Paweł Pietkowski, [21] Stanisław Zaleski, [22] Adam Świderski, [23] Tomasz Rzewuski, [24] Wojciech Krasnodębski, [25] Jerzy Zajęcznicki. Data oblaty nie zachowała się.*

My dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo i obywatele powiatu drogickiego, zjachawszy się do Drogiczyna p(ro) die 25 augusti na miejsce zwykłe obrania posłów na sejm przyszły sześćniedzielny złożony i wysłuchawszy cum ea qua decet rewerencją instrukcjej posła JKM [k. 206] ur. jmp. Ludwika Kazanowskiego stolnika podlaskiego w pośrodek koła rycerskiego wniesionej, obraliśmy posłów spośrodka siebie, ichm. pp.: jmp. Marcina z Obór Leśniowolskiego[3143] dworzanina pokojowego JKM, starostę drogickiego i p. podstarościego, jmp. Symona Niecieckiego. Którym zleciliśmy, aby to co należało ad utilitatem defensionis RP, znosili się z inszemi województwy, dając im omnimodam we wszytkim facultatem.

1. Naprzód monitoria JKM PNM zebrali, obedientią przyjąwszy, zleciliśmy ichm. pp. posłom naszym, aby cum summa que R(e)gam m(aies)t(a)tem decet reverentia(m), imieniem equestris oridin(is) powinne oddali dzięki, że się nam ojcowskie stawi w obmyślaniu o całości,

[3140] Pośród osób, które dokonały oblaty dokumentu, pominięto tu nazwiska tych osób, których podpisy znajdują się pod instrukcją (prócz nazwiska marszałka sejmiku).
[3141] Andrzej Wodyński łowczy podlaski 1630-1648.
[3142] Marek Wodyński kasztelan podlaski 1634-1646, później także starosta nurski 1643-1646 i drohicki 1643-1646.
[3143] Marcin Leśniowolski starosta drohicki 1620-1643.

o zdrowiu RP i postronnych niebezpieczeństw zachodzących, z powinszowaniem fortunnego panowania JKM z pomnożeniem wszelkiej szczęśliwości, które świat mieć może tak w domu, jako i nad nieprzyjacielem. Pana Boga Wszechmogącego o długą intencję panowanie i szczęśliwe zamysły JKM upraszając.

2. Na zapłatę wojsku w służbie będącemu [k.206v.] życemy dawne retenta u jmp. podskarbiego[3144] z komputu ichm. pp. deputatów wydawali się z reszty na zapłacenie ostatniej ćwierci wojsku koronnemu. Mają się tego upomnieć pp. posłowie, aby ta zapłata wojsku ukrainnemu oddana była.

3. A iż fama malum quo non velocius ullum, niebezpieczeństwo od Turek zachodzi, zaczym lubrica fides pogańska. Naprzeciwko tejże potędze pogańskiej prędszy, gotowszy sposób nad pospolite ruszenie być nie może, tego przestrzegając, aby sine divisione belli.

4. Wdzięcznej pamiątki powiat ten zostawa, i odwaga JKM w sercach wiernych poddanych dobrze wyryta, za którą szczerym umysłem, uprzejmą ku RP chęcią, niekiedy radząc, niekiedy na wojnach, niekiedy na inszych przygodach i przypadkach i czułością, i uprzejmością swoją Pańską z tych upadków i trudności RP uwolnił. Za co rozumiemy być za słuszną gratitudine, stosując się ad desideriu(m) JKM, z województwy inszymi uczynić et modum namówić. A iż jako wielką osobę, tak niemniejszą pociechę z łaski Bożej wszystkiej RP zostaje KJM, słuszną i powinną wyciąga życzliwość. Prowadzi i porywa za sobą wiernych poddanych ku Panom swym uprzejmy afekt [k. 207] wdzięcznej pamiątki. Skąd perennem gloriam naród polski, stąd wielkich wynikających ozdób i pociech ojczyzny przy wysokich przymiotach i pobożności na ozdobę chrześcijaństwa wszystkiego. Aby im dalej, tym większy afekt królewna[3145] jej mość, której obojga narodu RP w sobie i animuszu swym królewskiem zawziąwszy, pomnażać miała. Starać się mają pp. posłowie, żeby proporcjonalna gratitudo do świętego stanu małżeńskiego królewnie jm. obmyślona była.

5. Wielka w każdym czasie prerogatywa Ichm. Regum powinna być. Dla sławy, całości tej RP, ani dostatków, ani zdrowia, co nawiększa po wszytkie czasy panowania swego w oczach wszytkiego chrześcijaństwa nie żałowali. Od których danej sczodrobliwości przez przodków JKM wolności naszych wzielichmy, i którzy dla nas ojczyste państwa pozbyli. Nie daj tego Boże, wzajem spolna to, spolnych wiąże przysięga pana z poddanych, aby pietatem i

[3144] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny 1632-1650.
[3145] Anna Katarzyna Konstancja Waza, przyrodnia siostra króla Władysława IV.

uprzejmej życzliwości po nas odnieść nie mieli. Zaczym królewiczowi jm. Kazimierzowi[3146], jako najprędzej dać ratunek, zleciliśmy znosić się z inszemi województwy pp. posłom.

[k. 207v.] 6. Lubo nie jest recompensabile pro tantis beneficiis JKM przeciw RP z odwagą zdrowia i uszczerbkiem JKM uczynionych, tanto principi et pater patriae regratitudinem uczynić. W czym jednak nie chcąc deesse JKM, obmyślić mają pp. posłowie, zniósłszy się z inszemi województwy, to co od wiernych poddanych w oświadczeniu nawiększej życzliwości być może, jakoby i długi popłacone być mogły, i bona mensae regalis w lepszej zostawały kondycjej.

7. Intencja jm. ks. biskupa płockiego[3147], tak szczęśliwa i pobożna, skłonności i życzliwości przeciw świątobliwemu potomstwu świętej pamięci KJM[3148], godna i pochlebna wszytkich pochwały i podziękowania, że królewicza jm. Karola Ferdynanda[3149], już dojrzałym swym do sytości lat wieku w podeszłym czasie venerans senectutis suae, wzywa in parem cum solicitudine podymowane prace in vinea domini biskupstwa swego płockiego. Za słuszną rzecz potykając, prosić JKM gorąco o konsens RP pp. posłowie mają.

8. A iż na tym siła należy województwu podlaskiemu, aby biskupstwo łuckie, które spustoszenie i egzakcje [k. 208] żołnierskie i przez insze różne przyczyny do wielkiej dezolacjej przyszło. Tedy starać się mają pp. posłowie dla wielkich i uważnych przyczyn gorącą wnosząc instancją, aby opactwo strzemeszyńskie[3150], którego jest jm. ks. biskup[3151] teraźniejszy posesorem, zostało przy niem. Bo inaczej nie może subsistere dla dezolacjej i authoritas conservare senatoriam. Co za artykuł i za petitum ichm. pp. posłom zlecamy.

9. Trybunału lubelskiego województwa do niego należące w dziesięć lat sądzone ledwie bywają. Tedy prędsze dochodzenie sprawiedliwości sądów ultimae instantiae obmyślić mają, lubo prolongacją, lubo sowitym deputatów naznaczeniem do Trybunału.

10. Niemała jest przeszkoda - nierychłe zjeżdżanie tak ichm. pp. senatorów, jako i posłów ziemskich na sejm. Którzy z nowa conclusam materiam praesentes w alterkację przez długi czas przywodzą i jednostajną wszytkich zgodę contradictionibus niszczą. Tedy gdyby się nie stawił do pół sejmu sine legali, to co by było absens conclusum nie powinno irritare, oprócz

[3146] Chodzi o Jana Kazimierza, przyrodniego brata króla Władysława IV, aresztowanego w 1638 r. z rozkazu kardynała de Richelieu.
[3147] Stanisław Łubieński biskup płocki 1627-1640.
[3148] Zygmunt III Waza.
[3149] Karol Ferdynand Waza biskup wrocławski 1625-1655 w 1640 r. został również biskupem płockim.
[3150] Trzemeszno – klasztor kanoników regularnych z poł. XII w., od 1441 r. podniesiony do rangi opactwa.
[3151] Andrzej Gembicki biskup łucki 1638-1654, opat trzemeszeński.

tego, co by zostawało in motu sine decisione. A marszałek poselski od […][3152] [k. 208v.] dekretów trybunalskich aby był iuratus.

11. Wielką w tym niewczesność et inaequalitatem z województwy innemi koronnemi ponosiliśmy, że quantitatem soli województwu wszystkiemu podlaskiemu z jednem powiatem województw innych koronnych porównaną. Ta tedy inaequalitas żeby się naszemu województwu nie działa, starać się pilnie i prosić mają JKM pp. posłowie o aukcją soli województwu naszemu, według dawnych obietnic KJM. Gdyż tak małą kwotą kontentować się nie przemogą. A dystrybutorowie by obrani byli w poniedziałek po nowym lecie[3153].

12. Komisja de p(rae)tiis reru(m) do tego czasu efektu swego nie wzięła. A pretia in immensum, z wielką utratą obywatelów a nieznośnym RP zniszczeniem podniesione quotannis niemal bywają. Tedy ad ex[a]equationem aby były p(er)misse podług dawnych praw przywiedzione z naznaczeniem surowych i sowitych poen na kupce cum assignatione fori et finali executionis w grodzie sine apellationem, oprócz aktorii, ad Tribunal Regni.

13. Konstytucjej przeszłego sejmu o tytułach cudzoziemskich[3154], jako z tej miary nie chcemy nic derogować, iż honorem et p(rae)rogativa(m) stanu naszego rycerskiego [k. 209] w swobodach, z łaski Bożej, i w rozkosznych wolnościach porodzonym, ten klejnot wszytkim narodom zawisł, słusznie zda się ochronić. Tak z drugiej strony inherens protestacyi posłów województwa podlaskiego o tej uczynionej, nie możemy tego znieść w czym się ta konstytucja z uniami narodów naszych nie zgadza. Bo my tych tytułów książęcych, które przed unią były, nie mamy za tytuły cudzoziemskie. Gdyż ludzie zacne do uniej przyciągniono otrzymawszy ten rzetelny warunek, że przy tytułach i preeminencjach swych, oni sami i potomstwo ich, zachowane być miało. A tak pp. posłowie nasi stanąć przy tym mają, aby ta konstytucja deklarowana była, jako by według obowiązku uniej przy tytułach książęcych zachowani byli [ci], którym przed unią te tytuły należały. Gdyż jako wszytkiej RP, tak osobliwie województwu podlaskiemu na tym należy, aby w żadnym punkcie, w żadnym paragrafie, świątobliwa unia, na której wszytkie nasze prawa, wolności i majętności fundują, naruszona nie była.

[3152] Jedno słowo nieczytelne
[3153] 2 I 1640 r.
[3154] VC, t. III, vol. 2, s. 315, konstytucja sejmu z 1638 r. *o tytułach cudzoziemskich.*

14. Iż ordynacyi dóbr ziemskich po konstytucjej a. 1635[3155] uchwalonej multu(m) derogatu(m) et contraveritu(m) […][3156] [k. 209v.] nie tak pośledniejszym RP konsensem niektórym kościołom, per nova fundatione zwłaszcza, iures finitivis danym, jako innemi sposobami, inwencjami ad precendoru(m) bonoru(m) fixoru(m) spiritualis klasztory które bon(is) terr(estr)ibus fundacje swoje zakładają i zakładać chcą po przeszłych ziemskich dóbr donacjach, znowu per obligationes albo inscriptiones. Na ostatek legata in bonis fiscis summarum quantitate valorum dochodzących, dobra ziemskie od posesjej stanu rycerskiego i sukcesjej avelunt i posesją dóbr ziemskich różnem pretekstem tak otrzymują, że stan szlachecki do zniszczenia przychodzi, a zatem i obowiązek służby wojennej sensim słabieć musi. Tedy pp. posłowie o to starać się mają, aby tę ordynacją, co by […][3157] ich wyszło do egzekuciej przywiódłszy, inkwizycją general(is) autho(ritatis) conventus tak na tych, którzy jeno jakimkolwiek pretekstem odrywają, abo chcą odrywać, bona terrestria, jako i tych, którzy per conquistum modum avulsionem bonorum contrahunt i które by alienationis pociągały, uczyniona była. Contraventores jej, którzy by się pokazali spiritual(ibus), poenis contra corthesanos [sic] sancit(ur) et arresto bonorum summarumque p(rae)tensarum. [k. 210] A seculares poena infamiae et confiscatione(m) bonoru(m) cum cassatione et nullitate p(rae)tension(is) avulsionem perseferentu(m). O które pretensje, jeśliby questio mot(a)ta iudicial(is) do któregokolwiek foru(m), sive spirituale, sive seculare, ma być irritum et manne.

15. Hibernoru(m) sposób przez ichm. pp. hetmanów obojga narodu podany w izbie poselskiej namówiony, nic conclisiwe [sic] nie zawierając na sejmik lubo election(is) deputat(orum), gdzie pp. posłowie zwykli relation(em) w Koronie czynić, lubo na osobne, partykularne, na to specjal(is) złożone miejsce do braciej powinni odnieść dla konsyderacjej, bez uciążenia stanu rycerskiego.

16. Konstytucja o wybrańcach[3158] przeszłego sejmu uczyniona ex inquisitione z łanów, z których służałe winni albo gdzie w innych rozdanych, albo do folwarków od starostw przyłączonych, puncta ad effectum przywieść i tę powinność wybrańską na służałę piechotę za pieniądze ich obrócić. A starostowie i dzierżawcy ex integro atestacją łanów mają podać ad verificationi [k. 210v.] inquisitionis peragenda(m).

[3155] VC, t. III, vol. 2, s. 258-259, konstytucja sejmu z 1635 r. *Ordynacja Rzeczpospolitej dóbr ziemskich dziedzicznych.*
[3156] Jedno słowo nieczytelne.
[3157] Fragment zamazany. Prawdopodobnie powinno być: ze strony.
[3158] VC, t. III, vol. 2, s. 317, uchwalana na sejmie 1638 r. konstytucja *Wybrańcy.*

17. Komisja województwa podlaskiego z województwem brzeskiem WKL in a. 1636 według prawa wywiedziona i skończona w żadną inkwizycją aby nie była przywiedziona, ale in toto aprobowana została.

18. Praesidia krajów ruskich i Ukrainy z Kozakami, w chlubę [sic] onych wprawienie, aby w dobry[m] porządku na której [sic] wiele RP należy, zostawały. Na odpór zamysłom nieprzyjacielskiem i dewastacjom zawierzenia namówić i miejsca armatą, żeby ta od inkursji obwarowana, dowiedzieć się mają pp. posłowie.

19. W jurysdykcją spraw zadwornych osób ex privilegio JKM dependens o wszelakie pretensje accidentaliu(m) z podatków, prowentów, dochodów na urząd którejkolwiek stronie z przywileju danego należących, sąd trybunalski aby się nie wdawał i takich spraw, które by officiali(s) sub suae vel ad privilegia suae do Trybunału zaciągany nie przypuszczali. Oprócz tych, które by dobra do pewnych lat constitutione res[…][3159] in disquisitione zostawa […][3160] sub nullitate ante vel post [k. 211] agitati p(ro)cessus et actu(m) iudicialis atque evocation(em), poenae quingent(um) marcarum. Także prawa i lenna podlaskie podług zwyczajów i konstytucjej dawnych aby Trybunał sądził. Więc i kwarty ab habilibus zeznane, aby in dubiu(m) wokowane na żadne sądy nie były, sin secus kto by o to trudnił, poena evocationis ma być karany.

20. Droga JKM extra Regnum jako osobie JKM PNM periculum, tak i braciej inc(u)lta(m) przyniosła, aby więcej już nie bywała. Przestrzegać tego mają pp. posłowie, aby lege innovata było cautum, żeby takie odjazdy in posteru(m) nie bywały sine expresso consen(su) RP.

21. Dopytywać się tego mają pp. posłowie nasi, dlaczego konstytucje przez tak długi czas po sejmie supprymowane były i kto był tego autorem? Ażeby się potym tem podobne abusus nie działy, z inszemi kolegami i stanami RP mają mere rationes, jakoby konstytucje na każdym sejmie uchwalone u jmp. pieczętarzów na potym [k. 211 v.] przyczyniane, umniejszane, odmieniane i żadnym sposobem głosowane nie było, ale tak jako z podpisem marszałka i deputatów przy konkluzjej komponowane. A potym in factis do grodu podane będą, aby w druk bez żadnej zwłoki wychodzili i kożdemu potrzebującemu wydawane były.

22. A iż ojczyzna nasza, antemurale wszystkiego chrześcijaństwa, od potężniejszych sąsiad częścią pogańskich, częścią grubszych narodów jest obtoczona, aby była tym potężniejsza przeciwko postronnym, wystrzegać się ma namniejszej iskierki wojny wnętrznej. Starać się

[3159] Dwa lub trzy słowa zatarte.
[3160] Jedno lub dwa słowa zatarte.

tedy mają pp. posłowie, aby semena motu(m) civilium doma gdyby się zjawiły, były in ipso ortu zatłumione, tak, aby RP w to żałosne incendiu(m) belli, którem tak dawno zachodnia ściana w chrześcijaństwie gore, żadnem pretekstem zaciągniona nie była. A iż tak wielce się zagęściło, że ludzie za gromadną jadą temi: cudzoziemcy, dragani, Kozacy i rozmaitego stanu, na ichże prywatną potrzebę po dobrach JKM, jako i stanu szlacheckiego i duchownego stawają, stacje ciemiężne przez gwałt zawżdy wyciągają. Zaczym [k. 212] zabiegając temu warujemy, iż z tych każdy kto by się tego ważył, plebejusz na gardle, a sam pan poenae infamiae ma być karany et refusione damnoru(m) ukrzywdzonemu. A forum w Trybunale na solotki [?] ex speciali reg(est)ro peremptorie sprawić się ma.

23. Nie może być snadniejszego izby poselskiej compendiu(m), jako kiedy stanowią konstytucje na górze w senacie, o których w izbie poselskiej zmianki żadnej nie było. Staną tedy przy tym mocno pp. posłowie nasi, aby w pierwszej konkluzjej in volume(n) legum nie wchodziło [nic] takowego, na co by wprzód w izbie poselskiej jednostajna nie zaszła zgoda.

24. Exules inflanccy, zarówno z oblężeńcami smoleńskiemi, aby tak dawno gratitudinem od RP z każdego sejmu cierpliwie oczekiwający odnieść tanquam aliquando mogli, żądać ichm. pp. posłowie mają.

25. Iż prolongacja sejmów, w izbie poselskiej prerogatywa, powoli wymykać się zda, obowiązujemy ichm. pp. posłów naszych fide, honore et conscientia, aby na pomknienie sejmu i jednę godzinę nie pozwolili.

Petita

[k. 212 v.] Za jm. Kaz(imierz)em Skolimowskie(m) mają pp. posłowie prośbę wnosić, aby w tych trudnościach pozostałych po rodzicu, który temu województwu, JKM i RP przez długi czas służąc, pozostawił w trudnościach potomstwo swe, wzgląd i baczenie być mogło.

Bractwu literackiemu kościoła farskiego [w Drohiczynie] włóka od pewnej osoby kupiona, ichm. pp. posłowie o libertacją onej starać się mają.

A iż [od] poborcy ziemie naszej drogickiej Trybunał radomski[3161] nie przyjął i konflagrat, desolat miasta Drogiczyna, które jest in nihilum desolowane w popiół, przez srogi ogień wniwecz obrócone. Starać się ichm. pp. posłowie mają, aby konflagraty te i desolacje były w skarbie przyjęte i poborca o to inkwietowany nie był.

Aby fundacje dawne podług praw swych zostawały in suo rigore i nie były inkorporowane do żadnej kapi[tuły] sine scitu RP. To jest ko[ściół] bielski, i owszem, aby przy swych prawach

[3161] Trybunał Skarbowy Koronny.

i zwyczajach dawnych [zo]stawał, instare pp. posłowie mają. A jeśliby się sine consensu RP [Ko]ścioła tego gdzie indziej należała [k. 213] inkorporacja, to annihilare i artykułem określić quod iuris et aequitat(em) est potrzeba.

Za wniesioną dawno prośbę od stanów RP o indygenat za p. Wilhelmem[3162], który przez tak wiele sejmów o indygenat prosi, żeby na przyszłym sejmie onemu pozwolony był, starać się mają pp. posłowie, z inszemi województwy znosząc się.

Zniesienie sum z zamków Bytowia i Lamborku[3163], aby na modernos possessores wniesiona była, którzy ją z łask JKM mają. Żeby sposób namówiony zostawał i suma zapłacona była, zlecamy pp. posłom.

W ostatku dexteritati poleciwszy ichm. pp. posłom fidei, cale podawamy [a]desideria braciej w domach pozostałych, prze[z] miłość powinną ojczyzny, miłością onych braterską zgodnie obranych[a][3164], obowiązując ich ją.

Działo się ut supra w Drogiczynie, die 25 augusti a. D. 1639.

[1] Andrzej na Międzylesiu Wodyński łowczy podlaski, marszałek koła rycerskiego zjazdu tego, [2] Albertus Łużecki[3165] iudex terrestris Drohicensis, [3] Julian Saczko, [4] Michael Kosiński, [5] Mathias Łużecki, [6] Franciscus Suchodolski, [7] Nicolaus Orzeszko, [8] Josephus Osękowski, [9] Stanislaus Grądzki, [10] Gregor[ius] Czarnocki camerarius terrestris Drohicensis, [11] Albertus Piętka Sobolewski burgrabius [k. 213v.] castrensis Drohicensis, [12] Jacobus Rzewuski, [13] Joannes Wasilewski camerarius t(errestris) D(rohicensis), [14] [Abrahamus] Casimirus Chobryński vicenotarius castrensis Drohicensis.

[3162] Wilhelm (Guillaume) Le Vaseur de Bauplan, francuski inżynier i kartograf w służbie Władysława IV.

[3163] Powiaty Bytów Lębork, położone na terenie księstwa zachodniopomorskiego, od 1526 r. stanowiły lenno Korony Królestwa Polskiego. Po śmierci w 1637 r. Bogusława XIV, ostatniego władcy z rodu Gryfitów, włączone zostały do Rzeczpospolitej (weszły w skład województwa pomorskiego)

[3164] Fragment dopisany na końcu instrukcji na k. 213v.

[3165] Wojciech Łużecki sędzia ziemski drohicki 1638-1649.

CCLXIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 12 IX 1639 r.

Sejmik wybrał na deputatów do Trybunału Koronnego Wojciecha Korzeniowskiego i Kazimierza Wojewódzkiego pisarza grodzkiego łuckiego (Deputaci, s. 154).

CCLXIX/1. Informacja o protestacji szlachty ziemi bielskiej przeciwko tumultowi na sejmiku deputackim województwa podlaskiego w Drohiczynie, Brańsk 20 IX 1639 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br., nr 31 oryginał. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał prawdopodobnie Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski (et al.) 20 IX 1639 r (F. 3 post foestum exaltatio sanctis Crucis).*

Krzysztof Brzozowski wniósł protest do urzędu grodzkiego drohickiego przeciwko tumultowi, jaki miał miejsce na sejmiku deputackim województwa podlaskiego w Drohiczynie. Informację o tym incydencie oblatował w urzędzie grodzkim w Brańsku 20 IX 1639 r. Pod Informacją *złożyli własnoręczne podpisy:* Stanisław Skaszewski podkomorzy ziemie bielskiej; Christoph Brzozowski sędzia ziemie bielskiej; Mateusz Jałbrzyk Wyszyński subiudex terrestris Bielscensis; Paweł Ferdinand Sczawiński pisarz ziemie bielskiej; Mikołaj Łyczko mp.; Joannes Ancuta mp.; Stanisław Falkowski mp.; Marcin Hryniewicki mp.

CCLXIX/2. Wywód szlachectwa Telszewskich (Jedwabnickich z Teliszewa?)

Druk: *A.S. Radziwiłł, t. II, s. 169-170; t. III, s.409*

Przed sądem królewskim na sejmie 1639 r. „Przedstawiono sprawę o szlachectwo Telszewskich[3166], których ktoś naganił jako będących niskiej kondycji. Wywód z mocy prawa wykonano na Podlasiu, na sejmiku w czasie wyborów trybunalskich, przyniósł publiczny wstyd i wojewodzie podlaskiemu[3167], i szlachcie tego województwa, bo atestacje sporządzone ich rękoma i z ich pieczęciami były sprzeczne; podpisali bowiem w nich, że Telszewscy są prawą szlachtą i, odwrotnie, że są ludźmi niskiej kondycji. tak więc sprawa została odesłana do następnego podobnego sejmiku".

Być może w tej samej sprawie król Jan Kazimierz na sądach podczas sejmu 1654 r. potwierdził szlachectwo „Kresowskiego i Jedwabnickiego z Teliszewa"[3168].

[3166] Dom niezidentyfikowany. Być może chodzi o Jedwabińskich z ziemi wiskiej.
[3167] Stanisław Niemiera (Niemira) wojewoda podlaski.
[3168] Być może chodzi o Jedwabińskich z ziemi wiskiej.

CCLXX. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 27 III 1640 r.

Król Władysław IV uniwersałem wydanym w Warszawie 12 II 1640 r. zwoływał sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej do Brańska na 27 III, sejmik generalny dla województw mazowieckiego i podlaskiego w Warszawie na 19 IV, sejm walny w Warszawie na 20 IV 1640 r. Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 264-265.

CCLXX/1. Uniwersał Władysława IV zwołujący sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Warszawa, 12 II 1640 r.

Rkp. *AGAD, Gr. br. nr 31, k. 792v.-793. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Mikołaj Łoknicki chorąży bielski*[3169] *23 II 1640 r. (f. 6 post Cineres). Kopia.*

Władysław IV z łaski Bożej król polski, wirelkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czernichowskie i szwedzki, gotski wandalski dziedziczny król.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym, dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województwa [a]mazowieckiego[a3170] obywatelom uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską.

Wielmożni, urodzeni, szlachetni, wiernie nam mili. Że sejm przeszły[3171] od nas dla opatrzenia bezpieczeństwa państw naszych i RP, dla zabieżenia zamysłom pogańskim i wygody inszym potrzebom RP które ją premebunt, złożony ex voto et desiderio nostro, nie stanął infelicitati RP, z niemałym żalem naszym. Uważając następujące od pogan niebezpieczeństwa przypisujemy, którym jednak nie z taką gotowością i prędkością pub(li)co consilio, które jest unicum remedium zdrowia i całości RP zabieżało. Nie chcąc nic z prowidencjej i czułości naszej królewskiej, [k. 793] którąśmy państwom naszym i poddanym od P(ana) Boga za wolnemi głosami powierzonym powinni, opuścić.

Przeto przychylając się do sentencjej pp. senatorów obojga narodów, które nam praesentis w Warszawie po przeszłym sejmie otworzyli, gdzie by tempestas wojny pogańskiej następowała, abyśmy absque o(mni)bus solen(nitatibus) z skróceniem czasów zwyczajnych, które prawo mieć chce ordynaryjnym sejmów walnych, sejm sześćniedzielny podług konstytucjej 1637[3172] złożyli. Zwłaszcza, że widziemy omnem moram w takim extreme

[3169] Mikołaj Piotr Łoknicki chorąży bielski 1629-1643

[3170a-a] Tak w tekście. Powinno być: podlaskiego.

[3171] Sejm walny w Warszawie obradował w X-XI 1639 r. Rozszedł się bez podjęcia uchwał.

[3172] VC, t. III, vol. 2, s. 302, Konstytucja (bez tytułu) dotycząca zakazu zwoływania sejmów nadzwyczajnych (dwutygodniowych).

periculoru(m), kiedy pewne i nieomylne wiadomości i przestrogi z wszelkich stron, także i od szpiegów naszych i z samego Konstantynopola, nawet i cara moskiewskiego[3173] przez umyślnego posłannika do nas przyszły, że cesarz turecki[3174] zawarłszy pokój z Persem[3175] wszytkę potęgę swoję na nas i państwa nasze w osobie swej obrócić u siebie zawarł i postanowił.

Przeto na zabieżenie pogańskiej nawałnicy składamy uprzejmościom i wiernościom waszym sejmik powiatowy w Brańsku 27 miesiąca marca. Sejmik zaś powiatom tamecznym województwa mazowieckiego i podlaskiego w Warszawie dnia 19 miesiąca kwietnia. Żądając, abyście uprzejmości i wierności wasze na sejmik tameczny przybyli i posła naszego i instrukcjej posłuchawszy, gruntownemi radami i wczesną gotowością od pogańskiej potęgi RP, ojczyznę swoję miłą, amore całości jej z przyszłego sejmu spólnie z innemi stanami wszytkiej RP przez posły swoje dobro pospolite, nie prywatne studia przed oczyma mając, zaszczycieli.

Który uniwersał nasz, aby tym prędzej wszytkich wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom naszym grodzkim, aby wedle zwyczaju był wszędzie obwołany i poblikowany.

Dan w Warszawie, dnia 12 miesiąca lutego r. P. 1640, panowania naszego polskiego i szwedzkiego VIII.

Vladislaus rex.

CCLXX/2. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 27 III 1640 r.

Rkp. *APwB. Księga grodzka brańska z lat 1640-1641, k. 123-125v. Oblatę dokumentu wykonał w urzędzie grodzkim brańskim Pantaleon Łyczko podstarości grodzki brański, marszałek sejmiku, 27 III 1640 r. (f. 3 post dominicam passionis iudica quadragesimalem proxima. a.D. 1640).*

[k. 123v.] Instrukcja ichm. pp. posłom Prokopowi z Obór Leśnowolskiemu staroście brańskiemu[3176] i Christofowi Brzozowskiemu sędziemu[3177], posłom ziemie bielskiej na sejm walny warszawski die 19 kwietnia roku teraźniejszego przypadający, w Brańsku, na sejmiku tej ziemie die 27 marca roku 1640 dana.

[3173] Michał I car moskiewski.
[3174] Murad IV sułtan turecki.
[3175] Safi I szach perski.
[3176] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, kasztelan podlaski 1646-1652.
[3177] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 1635-1642, podkomorzy bielski 1642-1648.

Iż tak często sejmy przychodzą a w tym krótkim czasie za szczęśliwego panowania K.J.M. P.N.M. już to drugi sejm (żal się Boże) jest rozerwany[3178], tedy życzemy, żeby ichm. pp. posłowie nasi wespół z inszemi ichm. pp. posłami dobro pospolite miłującemi edocti exemplo malo(ru)m p(er)teritoru(m), inaksze sposoby brali przedsię deliberacji swoich i konkluzji, niźli byli w tych przesłech c[z]asiech. Mianowicie ochraniając inaczej czasu zaraz od zaczęcia sejmowego, niekonfundując propozycji różnych i jednej nad drugą niewciągając. A na które by zgoda powszechna nie zachodziła, te wedle dawnego prawa i zwyczaju izby poselskiej odrzucając a insze z podania pana marszałka poselskiego przyjmując i trutynując, jakoby za wprowadzenie zwyczaju komfuzjej rad i namów publicznych, uchowaj Boże, nie wchodzili w zwyczaj rozrywania sejmów i zatym strata wolnego głosu i wszytkich prerogatyw i ozdób stanu naszego slacheckiego. Cokolwiek zaś do zatrzymania praw i swobód, do obrony ojczyzny i dobrego rządu domowego należy, to osobliwie mają mieć in votis ichm. pp. posłowie i do tego się skłonić [k. 124] t to równo z inszemi ichm. pp. posłami promowować i co by w tym egzorbitowało, tego się upominać i domawiać mają.

Osobliwie jednak iż efficit statu(m) actu(m) publicu(m) jm. księcia kurlandzkiego[3179] bez konsensu sejmowego, więcej, przeszły odjazd K.J.M. intra Regnum zdał się wiele niebezpieczeństw za sobą pociągać, tedy życzemy, aby tamto feudu(m) pod uważenie sejmowe z melioratią jego podpadało i nowem prawem zabronione były takie odjazdy Królów Ichm. bez pozwolenia sejmowego.

Co się tknie inszych materyi, które zwykłe sejmy trudnić, jako były przeszłego rozerwanego sejmu incompatibilia beneficioru(m) spinnealiu(m) w tych i w inszych tem podobnych, życzemy, aby najpierwszy respekt był naprawa i wedle tego żeby akomodowane były, to jest jeśli by się na prawie fundowały, aby za kontrowencją temu prawu contravenientes pociągani byli do Trybunału. Jeśliby też prawa po sobie nia miały, aby do zgody powszechnej referowane były, albo jeśliby na nich zgoda nie miała być, żeby sejmów nie trudniły.

Także religia grecka, iż się za śrzodkowaniem K.J.M., teraz szczęśliwie nam panującego, odniosła swoje ukontentowanie, że w niektórych miejscach województw ukrainnych na instancją pp. dyzunitów podani są nowi urzędnicy duchowni tej religi[i] greckiej, tedy teraz nie możemy baczyć, aby czego więcej nad to dezyderować i dopinać mieli

[3178] Sejmy zwyczajne z 1637 i 1639 r, rozeszły się bez uchwalenia konstytucji.

[3179] Władcą Księstwa Kurlandii i Semigalii był ks. Fryderyk Kettler (1587-1642). Ks. Jakub Kettler, który w latach 1638-1642 pełnił funkcję regenta, 17 II 1639 r. złożył Władysławowi IV homagium w Wilnie 17 II 1639 r. (A.S. Radziwiłł, II, s. 117-120).

salvis iuribus unitów i katolików. Wszakże jeśliby się znowu prawa jakiego domagali, mają tego pilno ichm. pp. posłowie przestrzegać, jakoby to prawo nie tylko dyzunitom, ale i unitom potrzebne było. Więc żeby do województwa [k. 124v.] naszego podlaskiego żadne nowe zwyczaje ani urzędy religiej greckiej nie były wnoszone.

A iż temi niedawnemi czasy wielkie preiudiciu(m) odniosła wiara nasza katolicka od pp. dysydentów, mianowicie w Wilnie, strzelaniem od nich do klasztoru panien zakonnych i do obrazów i inszemi wiolencjmi[3180], tedy mają ichm. pp. posłowie nasi z inszemi ichm. zeloze ujmować się o tę krzywdę Kościoła Bożego i starać się o to pilnie, żeby tak wielki nie zostawał bez karania.

Więc że i te województwa nasze, które do Trybunału Lubelskiego należą, wielkie ubliżenie sprawiedliwości swej obnoszą w tem, że sądy tych województw nierychło dochodzą. Zlecamy pilno ichm. pp. posłom swym, aby się starali o przyczynienie Trybunału Lubelskiego i o namówienie sposobów do prędszego dochodzenia tych sądów służących.

Także, co osobliwie to województwo podlaskie dolega, nierozgraniczenie z województwem brzeskiem w W.K.L. i kontrowersje w gruntach z Księstwem Pruskiem, mają to ichm. pp. posłowie in publico consensu proponować i pilne staranie czynić, jakoby i z W.K.L., i z Księstwem Pruskim uspokojone kontrowersje i akomodowane granic[e] zostawały.

Takiejże pilności i starania ichm. pp. posłów swych zlecamy melioratią alternaty obierania deputatów tego województwa podlaskiego, jakoby ta sama alternata była sprawiedliwsza niż jest teraz i miejsce elekcjej deputackiej więtszem bezpieczeństwem opatrzone było, niż zwykło być w Drogiczynie.

A iż teraźniejszy sejm złożony jest najwięcej gwoli namowie obrony przeciw zawzięciu pogańskiemu. Mają w tym pp. posłowie nasi do zgody [k. 125] powszechnej wszytkich województw stosować się i jakie się w tej deliberacjej najlepsze sposoby podadzą, takie przedsiębrać i do nas przynieść. Jeśliby jednak do pospolitego ruszenia miało przychodzić, mają ichm. pomnieć na rozrodzenie braciej naszej w tych krajach żyjących i wedle tego obmyślać sposób wyprawy, jakoby ta wyprawa i ojczyźnie wygodniejszą usługę sprawiła, i nie na jeden raz zachowana była. Także praw i zwyczajów dawnych tej [ziemi] bielskiej dotychczas w wyprawie tej zachowałych nie naruszać.

[3180] Chodzi o wydarzenia z IX/X 1639 r., znane jako tumult wileński.

Jeśliby i na tę wojnę turecką i na zapłatę żołnierzom ukrainnym miało [być] powszechne zezwolenie wszytkich województw na podatki, mają się w tym zgadzać z niemi, pierwej jednak przejrzawszy się jako najlepiej w rachunkach skarbowych i domówiwszy się koekwacjej w przeszłych podatkach u tych województw i powiatów, które ich nie wydały albo przy sobie zatrzymały. Więc czopowego powiatowego nie pozwalają żadną miarą od podatków i od poborców powiatowych odrywać ale i wespół z sobą łączyć.

Co wszystko wierze i roztropności ichm. pp. posłów poruczając, chcemy wzaj[e]m ichm. życzliwością i wdzięcznością swoją zawsze korespondować, natenczas Pana Boga prosząc, aby ichm. zdrowo i szczęśliwie chować i do nas z pożytecznemi spolnek ojczyźnie namowami przyprowadzić raczył.

Petita

Za p. Michałem Grekiem o wydanie z kancelariej jm. listów egzekutorialnych, których on potrzebować będzie wedle prawa.

Za miasteczkiem Narwią[3181], żeby mostowe tameczne, które teraz w posesjej plebaniej narewskiej, cu(m) summa [k. 125v.] p(rae)iudicio przejeżdżających ludzi zostawa, do tego miasteczka przyłączone było, a na to miejsce inszy jaki dochód, temu mostowemu proporcjonalny, tej plebaniej był naznaczony, mają o to pilnie intercedować i starania czynić ichm. pp. posłowie.

Także o targowe w Topczewie[3182], iżby służyło kościołowi tamecznemu topczewskiemu[3183], mają się przyczynić.

Pantaleon Łyczko podstarości grodzki brański i marszałek sejmiku tego manu propria.

[3181] Narew miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa narewskiego. Obecnie w województwie podlaskim,
[3182] Topczewo wieś targowa w ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim.
[3183] Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Stanisława Biskupa.

CCLXXI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, w Brańsku 18 - 19 VI 1640 r.

Sejmik został zwołany do Brańska na 18 VI 1640 r. przez sejm walny warszawski z 1640 r. mocą konstytucji Warunek bezpieczeństwa Rzeczypospolitej, zapłaty wojskowej i dochodzenia retent VC, t. III, vol. 2, s. 357).

CCLXXI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 18 – 19 VI 1640 r.

***Rkp. 1**, APwB. Księga grodzka brańska z lat 1640-1641, k. 212-215v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim. przez Mikołaja Skaszewskiego marszałka sejmiku relacyjnego w obecności: [1] Prokopa Leśniowolskiego starosty brańskiego, [2] Stanisława Skaszewskiego podkomorzego bielskiego, [3] Mikołaja Łoknickiego chorążego bielskiego, [4] Krzysztofa Brzozowskiego sędziego ziemskiego bielskiego, [5] Stanisława Lewickiego podczaszego bielskiego [sic][3184], [6] Pawła Ferdynanda Szczawińskiego pisarza ziemskiego bielskiego, [7] Erazma Łyczki skarbnika ziemi bielskiej, [8] Apollo Mokrzeckiego miecznika wiskiego, [9] Wojciecha Grzymka Krassowskiego pisarza grodzkiego brańskiego, [10] Jana Tołwińskiego, [11] Jana Łubę podwojewodziego podlaskiego, [12] Stanisława Wnorowskiego, [13] Jana Mystkowskiego, [14] Jakuba Łukawskiego komornika ziemi bielskiej, [15] Jana, [16] Krzysztofa i [17] Wojciecha (Olbrachta) Wyszkowskich, [18] Jana Żelskiego, [19] Jana Faszczewskiego, [20] Walentego Wyszyńskiego, [21] Jana Michała Malinowskiego, [22] Filemona Hryniewickiego, [23] Mikołaja Łyczki i in., 19 VI 1640 r. (feria secunda post foestum s.s. Vitti et Modesti mart.).*

***Rkp. 2**, LVIA Wilno, F. 1285, op. 1, nr 9, k. 1-4, kopia uwierzytelniona – podstawa wydania.*

***Rkp. 3**, BN, BOZ, 1809, k. 561, (fragment: „Clausula ex laudo terrae bielscen(sis) desumpta"), kopia XVII-wieczna.*

[k. 212] My, urzędnicy i rycerstwo ziemie bielskiej w województwie podlaskiem, na teraźniejszym sejmiku tu w Brańsku na dzień wczorajszy 18 VI z uchwały blisko przeszłego sejmu warszawskiego naznaczony zgromadzeni, do dnia dzisiejszego 19 VI za łaską Bożą sejmik ren zgodnie i szczęśliwie skończywszy.

Wiadomo czyniemy komu to wiedzieć należy, mianowicie obywatelom wszytkiem tejże ziemie bielskiej, tak stanu szlacheckiego jako i miesckiego i poddanym wszelakich dóbr królewskich, duchownych i slacheckih, iż stosując się do deklaracjej ichm. pp. posłów naszych

[3184] Stanisław Lewicki był w tym czasie podczaszym podlaskim.

na blisko przeszły sejm wysłanych w uniwersale tego sejmu wyrażonej wprzód dowiadowaliśmy się pilnie, jeśliby jakie retenta podatków bądź poborowych, bądź podymnych w tej ziemie naszej zostawały. A iż się żadne ani z dawniejszych, ani z pośledniejszych nie pokazały, tedy płaceniu ich z samej słuszności żadną miarą nie podlegamy.

Na zapłatę zaś wojsku ukrainnemu tego długu, który na sejmie przeszłym jest pokazany, że ciż pp. posłowie nasi, przykładem inszych wszystkich [k. 212v.] województw i ziem pozwolili na temże sejmie sumę dwojgu podymnemu korespondującą, inkludując w to copowe do spólnej naszej [namowy] obrócone, więc i namowę o obronie przeciw następującemu od pogan niebezpieczństwu tu do nas na sejmik wzięli[3185]. Tedy wygadzając pewności tej zapłaty et in casum (uchowaj Boże) Turcici belli, chcąc mieć gotowy sposób jakoby się przemyślnie tym obiema potrzebom publicznem wygodziło, zgodną uchwałą teraźniejszego sejmiku naszego postanawiamy i uchwalamy. Aby pierwej takaż zaraz od św. Jana Chrzciciela[3186] blisko przyszłego trzecie podymne, gwoli zapłacie wojsku, jako najsprawiedliwiej do św. Małgorzaty[3187] blisko przyszłej, do rąk urodzonego p. Mateusza Jałbrzyka Wyszeńskiego podsędka ziemie bielskiej[3188], poborcę od nas obranego, który przysięgę super iustam et fidelem exactionem tych podatków w grodzie brańskiem, przy obecności obywatelów wszytkich na ten sejmik zgromadzonych uczynił i ze wszytkich miast i wszytkich wsiów tak K.J.M., jako i pp. duchownych i szlacheckich.

Także z miast i miasteczek trojaki szos i od rzemieśników, przekupniów i od loźnych według konstytucjej i uniwersałów koronnych 1628[3189] i [16]29[3190] i teraźniejszej uchwały naszej sprawiedliwie oddane i wybrane były. Przestrzegając tego, aby od domów wielkich i szynkowych w miastach według tegoż uniwersału większy szos oddawany był, które podymne szosy i od rzemieślników, przekupniów, loźnych.

[3185] Sejm walny warszawski z IV – VI 1640, konstytucja *Warunek bezpieczeństwa Rzeczypospolitej, zapłaty wojskowej i dochodzenia retent* m.in. stwierdzała: „Ziemia bielska, summę dwojgu podymnemu korespondującą, inkludując w to czopowe, które według spolnej namowy, na ten czas w dyspozycyi ich zostaje, gwoli której namowie sejmik w Brańsku 18 iunij [1640 r.] składamy. Tamże exactora mają obrać, który summę pomienioną na czas odwiezie do Lwowa i odda. Tamże obronę namówić mają". VC, t. III, vol. 2, s. 357.
[3186] 24 VI.
[3187] 13 VII.
[3188] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemski bielski 1636-1657.
[3189] *Uniwersał poborowy na sejmie walnym koronnym w Warszawie uchwalony roku MDCXXVIII*, VC, t. III, vol. 2, s. 43-52.
[3190] *Uniwersał poborowy na sejmie walnym koronnym warszawskim uchwalony roku MDCXXIX*, t. III, vol. 2, s. 68-80.

Czopowe i inne podatki do tego należące i Żydzi w miastach i we wsiach K.J.M. i pp. duchownych i slacheckich mieszkający nemine excepto, sine ulla mora et diffugio powinni, pogłównem generalnem swojem na sejmie przeszłem uchwalonem[3191] tego wszystkiego nieumykając i niezasłaniając się.

W czym i to deklarujemy, iż gdzie by się nalazło w miastach in genere positis ut supra, aby w jednem domu gospodarskiem kilka komorników było in detrimentu(m) skarbu R.P., tedy urzędy miesckie tego dojrzeć mają i pp. poborcom naszym pokazać, aby podymne i szosy nie jako z jednego domu, ale i od komorników z osobna podymne wyciągali i do skarbu naszego oddali.

Z tych podymnych ab unanimi nostro consensu, idąc za pozwoleniem ichm. pp. posłów naszych, na zapłacenie wojsku ukrainnemu sumę 15000 zł liczby polskiej, nie chcą R,P. toti deese pomieniony urodzony Mateusz Jałbrzyk Wyszeński poborca nasz pro die 18 augusti proxime incidenti koniecznie do Lwowa odwieźć i one na zapłatę wojsku z wiadomością jw. jm. pana krakowskiego wielkiego hetmana[3192] i jm. p. podskarbiego koronnych[3193] do ichm. pp. komisarzów do zapłaty wojsku naznaczonym oddać i od nich kwit dostateczny otrzymać ma i od nas [k. 213] obowiązany jest.

Ostatek zaś pieniędzy co z tych trojga podymnych, szosu od rzemieśników, przekupniów, loźnych, co nad 15000 zostanie (gdyż to dla pewniejszego oddania tej sumy i nierychłego wybrania czopowego postanowiliśmy), to wszystko ma dostatecznie wprzód do grodu brańskiego wybrańca swego i retentów regestra podawszy tenże p. poborca nasz ma niżej mianowanem ichm. pp. szafarzom naszem, na temże sejmiku teraźniejszem od nas zgodnie obranem oddać, by od nich także kwit dostateczny wziąć.

Także defekta słuszne, mianowicie pogorzeli według praw naszych dawnych przyjmować zwykle dowodnie pokazać i retenta żadnego nie uchylając dni ochraniając authentice probować powinni i procesa prawne procesu fisci ekstendować.

Żeby jednak te banicje daremne nie zostawały, one według prawa urząd grodzki brański bez żadnej folgi i zwłoki według uniwersałów dawniejszych egzekwować mają. A urząd grodzki od pana poborcy od procesów tych nie ma żadnego salarium brać.

[3191] *Uchwała sejmu walnego koronnego sześćniedzielnego w Warszawie roku MDCXL*, VC, t. III, vol. 2, s. 352-360.
[3192] Stanisław Koniecpolski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.
[3193] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny.

Tym tedy sposobem odprawiwszy zapłatę wojsku należącą z osobna jako wyżej pomieniliśmy jaka (in quam Deus anferat belli Turcici) dla bezpieczeństwa koronnego z osobna pozwalamy jednostajnie i postanawiamy czopowe jedno teraz z uchwały blisko przeszłego sejmu w mocy naszej tylko i dyspozycjej zostawione.

Do którego należyć ma furmanka prasołka i od ryb, śledzi i co do tego antiquitas zwyczajem dawnem z uniwersałów koronnych należało, które się ma począć od dnia i święta Jana świętego Chrzciciela[3194] blisko przyszłego, a kończyć się ma przez rok cały sine intermissione do dnia i święta tegoż.

A to czopowe ma być wydawane ze wszytkich miast i miasteczek, włości, wsi, tak K.J.M., jako i panów duchownych i slacheckich, tak jako prawo uczy, żeby od każdego waru od grosza po dwa pieniądze płacone było a nie tylko od piwa, ale i miodów gorzałek, wina, małmazyi i wszelakich likworów od ryb, śledzi, soli i innech do tego należących bez żadnego respektu, pod winami w uniwersale wzwyż mianowanem uchwalonemi.

Żeby jednak różność targów zboża rachowanie pieniędzy od groszów zatrudnienia nie przyczyniła, to zaraz deklarujemy, aby od każdego waru piwa w którem cztery beczki miary bielskiej ma być nie mniej nad dwa złote polskie a na wsiach po złotemu płacone było. Od każdej śledziówki miodu po złotych piąciu i groszy dwadzieścia, od gorzałki wina i innych likworów proportione ducta, co się i o innych produktach należących do czopowego ściągać ma.

Od tego czopowego browary slacheckie wolne zostają. Gdzie by jednak w której wsi szenkami się bawiono, albo zboża przekupne do karczem dawano i z nich robiono i te temuż podatkowi, stanu żadnego nie wyjmując, podlegać mają.

I tamże [nie]mniej polecając panu poborcy naszemu, aby słuszną opatrzność mieli na tych, którzy pod pretekstem pogorzelców w miastach piwa i inne likwory na szenk biorą i copowego [k. 213v.] stąd dać się wzbraniają, aby to ulżenie według prawa pospolitego in eo casu carens, samem tylko od Pana Boga nawiedzonem służyło. A ciż, którzy od nich na zysk piwa etc. biorą, aby sposobem inszych całe copowe oddawali, które i od przewoźnych piw ma być wybierane.

To zaś copowe i podatki co do niego należą życząc, aby przykładem wielu inszych województw w dobry porządek było wprawione i do pożytku pospolitego jako największego przyszło podawamy, że per administr(ati)onem fidelem urodzonemu p. Janowi Tołwińskiemu

[3194] 24 VI.

poborcy od nas obranemu, którego fides et dexteritas jest nam dobrze wiadoma, zlecając i powinność tę wkładając jm., jako się tego dobrowolnie podjął, aby w tym omnem operam et diligentiam zażył i to copowe powiatu naszego jako najporządniej administrował i onego w miastach, i miasteczkach, i wsiach wójtowie i ławnicy sprawiedliwie wybierać powinni i [w] regestrach percepty i warów piwa, miodów, szynkowania win i likworów, przedawania ryb, śledzi et it genus furmanki i inszych porządnie i sprawiedliwie spisować i na każdy kwartał z osobna.

Regestra te do aktykowania w grodzie brańskiem podawać i zaraz na kwerelach, które na ten czas będą sądzone, przy obecności tegoż pana poborce, albo sukkolektorze jm. zapisanego plenipotenta iuramentis corporalibus komprobować i pieniądze wybrane de facto do rąk p. poborce bez zwłoki i wymówki oddać. Co czynić mają sub prae(sen)ti officio seu iudicio castren(sis) cap(i)ta(neis) branscen(sis) vindicanda według konstytucji, uniwersałów wyżej opisanych.

A że Żydzi częstokroć z urzędów miesckich inkwizycjej wyłamują się i znios[ł]szy nie łącząc sami te podatki R.P. oddają, tedy w miastach tych w których więcej zasiedli, jeśliby inkwizycjej burmistrzów się wyłamywać chcieli z każdego miasta po dwóch starszych sposobem wyższem regestra szynków spisane do akt grodzkich brańskich podawali, przysięgami komprobowali i pieniąd[ze] oddawali salva wszędzie inquisitione jeśliby gdzie których podatków utaił, a co czynić mają sub poenibus superius expressos.

Mając potym wzgląd, że to czopowe musi iść powoli przez rok cały, zostawając teraz in administr(atio)ne i probie wiele może uczynić, tedy dla pewniejszej obrony chcąc succ[ur]rere R.P. nad tę sumę, która zostanie, da Pan Bóg, ze trojga podymnych wyżej mianowanych i z copowego z osobna, in casum belli pozwalamy czwarte jedno podymne i co do niego należy i szos jeden jako się wyżej namieniło i od rzemieślników, przekupniów loźnych, które wszyscy g(e)n(era)l(ite)r zezwoliliśmy. I te wydać do rąk urodzonego p. Tołwińskiego poborcy od nas obranego, który i copowe ad administr(ati)onem od nas wziął et sup(er) veram et fidelem exactionem te ac[ti]onem procurandam w grodzie brańskiem dziś przy obecności obywatelów, ziemian naszych jurament korporalny według roty circa praesentationem w grodzie wykonał [k. 214] i to podymne czwarte od św. Jakuba[3195] blisko przyszłego do święta Panny Mariej Zielnej[3196] wszyscy ut sup(ra) descriptum est oddać powinniśmy.

[3195] 25 VII.
[3196] 15 VIII.

A ur. p. Tołwiński poborca nasz pieniądze te i z copowego, i podymnego wybrane, po święcie Panny Mariej Zielnej we dwie niedzieli do rąk i depozytu pp. szafarzów naszych niżej opisanych oddać ma, regestra w grodzie aktykować, kwit od pp. szafarzów otrzymać sposobem takim, że jako opisany jest ur. p. podsędkowi ziemie bielskiej salva vindicatione poenarum na tych, którzy to zatrzymywali procesu fisci vindicanda.

Salarium pp. poborcom każdemu z osobna od pieniędzy, jako który z ichm. oddawać będzie od każdego złotego, tak podymnech, jako copowego i inszych podatków po groszu jednemu z tych ze podatków naznaczamy a w liczbie przy[j]miemy.

A wybierać mają w Brańsku, aby pp. bracia ichm. na majętnościach nie szukali, których przy oddawaniu nie mają [im]primować ani depaktować, ale każdy z ichm. tylko powzją[wszy] dla jednego kwitu a nie z osobna od każdego podymnego brać ma sub poenam in universalibus Regni positis.

A iż pod ten czas wiele należeć będzie na wykonaniu pomienionych punktów i na całości bezpieczeństwa naszego, dlatego za spólnem zezwoleniem naszem obieramy i uprosiliśmy ur. pp. Pawła Ferdynanda ze Sczawna Sczawińskiego pisarza ziemie bielskiej[3197], Krzysztofa z Żali Żelskiego[3198] i Jana Faszczewskiego, których fides, i inegritas, i miłość ku R.P. nam znacznie zawsze jest oświadczona, za szfarzów pieniędzy tych wszytkich z podymnech i copowego należących i prośbą naszą braterską obowiązujemy ichm., aby w zgodnym ze sobą porozumieniu się o miescu do schowania pieniędzy publicznych sposobnem, mianowicie w Tykocinie[3199], za uproszeniem osobnego sklepu jakiego od j.w. jm. p. marszałkowej W.K.L.[3200] i tam ich od pomienionych ichm. pp. poborców odbierali i warownie chowali i do nich jeden bez drugiego nie otwierali ani ich na żadną inszą potrzebę nie zażywali oprócz tej samej, która by do obrony naszej należała, sub fide, honore et conscientia.

Na co ichm. submisją specjalną w grodzie brańskiem zarazem nam uczynili i liczbę tych wszytkich podatków przez nas uchwalonych ichm. pp. poborcy i ichm. pp. szafarze na sejmiku blisko przyszłym, tak każdy z osobna, jako i wspólną uczynić mają i pieniędzy tych na żadną prywatę swoję nie obracać i pożytków stąd szukać sobie nie mają, ale cale one chować i choćby byli o to requisiti, bez konsensu naszego sejmikowego do jm. p. podskarbiego[3201] nie

[3197] Paweł Ferdynand Szczawiński, pisarz ziemski bielski 1635–1646.
[3198] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3199] Tykocin miasto królewskie w ziemi bielskiej, miejsce odbywania sądów ziemskich, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3200] Aleksandra Marianna z Sobieskich, wdowa po Krzysztofie Wiesiołowskim marszałku wielkim litewskim.
[3201] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny.

wydawać, o co w żadnem sądzie turbacyi nie mają podlegać, gdyżeśmy to sami autoritate conventus n(ost)ri [k. 214v.] postanowili, i jeśliby skarb ichm. trudność jaką zadał, nie chcemy deesse ichm. i na każdem placu nie odstąpiemy.

Ale in casu contraventionis temu postanowieniu naszemu, gdzie by powinności na się włożonej nie wykonali, albo detriment jaki uczynili, liczby dostatecznej, regestrów i pieniędzy nie oddali, tedy za relacją p. marszałka, który, da Pan Bóg, na przyszłem sejmiku i innych potem następujących od nas obrany będzie do grodu podany delinquam każdy z osobna ad instantiam cuiusvis nobilis personali(ter) in hoc terra bielscen(sis) ratam et non novitior aquisitam poss(essi)onem habentis, bądź do Trybunału Lubelskiego inter causas fisci, bądź też do grodu brańskiego pozwany processus fisci succumbet i podlegać ma.

Jeśliby też pokazało się, aby kto temere ichm. turbować miał, poenae executionis jako temeratius litigans in eodem iuditio et ter(mi)no gdzie akcją podniesie sententiam obowiązany jest.

Aby jednak i ta praca pieczołowania ichm. pp. szafarzów naszych dla pieniędzy nasztch daremna nie była, tedy z tejże uchwały naszej przy powszechnej wdzięczności ichm. pp. Krzysztofowi z Żale Żelskiemu i Janowi Faszczewskiemu, każdemu z ichm. z osobna, po 200 zł z tych pieniędzy salarium pozwalamy i wzajem życzliwe zawsze powolności nasze oświadczyć chcemy. Jm. zaś p. Sczawiński pisarz nasz ziemski, iż pro solito suo in patriam amore et integritate spotanee sui nic od nas ekspostulując tej pracy podjąć się raczył, wszyscyśmy afekt ten jm. osobliwie wdzięcznie przyjąwszy w kole naszem solenniter podziękowali.

Jakim by zaś sposobem na tę obronę pomienione pieniądze nasze publiczne wydawane być miały, taką instrukcją naszą ichm. pp. szafarzom naszym dawamy, aby w tym stosowali się do przykładu inszych wszytkich województw i ziem i wedle tego do takiejże się obrony skłonili, lubo pieniędzmi gotowemi z odesłaniem ich tam, gdzie by należało, lubo rotą albo rotami powiatowemi, jakie by zdaniem jw. pana krakowskiego[3202] i ichm. pp. komisarzów najpotrzebniejsze się być zdały. Czego jednak sami czynić nie mają, ale aż za pozwoleniem naszem na sejmiku uczynionem. Gdzieby jednak do rot powiatowych przyść miało, tedy my ex genio suo ludzi zacnych i do rotmistrzostwa sposobnych obrawszy j.w. j.m. panu krakowskiemu prezentować zechcemy.

[3202] Stanisław Koniecpolski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

Co wszystko za łaską Bożą unanimi voce et consensu konkludowawszy, uchwałę tę naszę ręką jm. p. marszałka koła naszego rycerskiego podpisaną do akt grodzkich brańskich podajemy.

Działo się w Brańsku, die 18 i 19 VI a.D. 1640.

Mikołaj Skaszewski marszałek na ten czas koła rycerskiego sejmiku brańskiego ręką swą.

CCLXXII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 20 VI 1640 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu zwyczajnego warszawskiego obradującego 19 IV – 1 VI 1640 r: Ziemia drohicka, retenta, i summę aequivalentem dwojgu podymnego, inkudując w to czopowe, wydać i przez szafarza do Lwowa odwieść mają. Sejmik 20 junij składamy, i laudum jakie tam namówią, powagą sejmową stwierdzamy. Poborca do braci. (VC, t. III, vol. 2, s. 357). Akta tego sejmiku nie zachowały się.

CCLXXIII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 28 VI 1640 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu zwyczajnego warszawskiego obradującego 19 IV – 1 VI 1640 r.: „Ziemia mielnicka, summę dwojgu podymnemu korrespondującą, do kommissarzów na czas naznaczony odesłać mają. Sejmik die 28 Junij, na którym laudum, quo genere contributionum tę summę wybierać będą, czopowe w to includując, postanowić sobie mają, które authoritate conventus praesentis aprobujemy, i żeby ad executionem finalem przywiedzione było, warujemy. Szafunek tych podatków, w dyspozycyi swojej zostawują. Retenta, jakie się z poborów, abo podymnych pokażą, powinni zapłacić, salvis desertatis et abjuratis" (VC, t. III, vol. 2, s. 357). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCLXXIV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1639 r.

(Deputaci, s. 154) Wojciech Korzeniowski[3203] i Kazimierz Wojewódzki pisarz grodzki łucki zostali wymienieni jako deputaci do Trybunału Koronnego z województwa podlaskiego..

CCLXXIV/1. Notatka o wyborze deputata z województwa podlaskiego na Trybunał Koronny w Lublinie, Drohiczyn, [12 IX 1639 r.

***Rkp**. ANKraków ZZG 19, s. 110 (XVIII-wieczna kopia J. Kapicy Milewskiego).*

Albrechtus Kurzeniecki[3204] deputatus judex judicio(rum) ordina(riorum) palati(natus) Podlachiae.

[3203] Chodzi zapewne o Olbrachta (Albrychta) Kurzenieckiego od 1640 r. stolnika bielskiego.
[3204] Jw.

CCLXXV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 9 VII 1641 r.

Władysław IV uniwersałem wystawionym w Warszawie, 15 IV 1641 r zwoływał sejm walny do Warszawy na 20 VIII 1641 r., sejmiki przedsejmowe na dzień 9 VII 1641 r.. (ASWK, t. II, s. 258; ASZCh, s. 221).

CCLXXV/1. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 9 VII 1641 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 433v.-439v. Oblatę dokumentu w urzędzie grodzkim brańskim wykonał [1] Krzysztof Żelski marszałek sejmiku ziemi bielskiej w obecności [2] Piotra Łoknickiego chorążego ziemi bielskiej[3205], [3] Krzysztofa Brzozowskiego sędziego ziemi bielskiej[3206], [4] Stanisława Lewickiego podczaszego podlaskiego[3207], [5] Jana Karpia podstolego podlaskiego, [6] Mateusza Jałbrzyka Wyszyńskiego podsędka ziemi bielskiej, [7] Pawła Ferdynanda Szczawińskiego pisarza ziemi bielskiej, [8] Apollo Mokrzeckiego miecznika ziemi wiskiej[3208], [9] Mikołaja Skaszewskiego komornika ziemi bielskiej, [10] Zygmunta Irzykowicza komornika ziemi bielskiej, [11] Jakuba Trawkowskiego komornika ziemi bielskiej, [12] Jana Mystkowskiego komornika ziemi bielskiej. Nie zachowała się data oblaty, prawdopodobnie jednak miała ona miejsce w dniu obrad sejmiku, 9 VII 1641 r.(„die hodierna")*

[k. 434] Instrukcja jm. p. Jerzemu Mondwidowi Irzykowiczowi marszałkowi wiłkomirskiemu[3209] i jm.p. Janowi Karpiowi podstolemu województwa podlaskiego, posłom powiatu brańskiego na sejmiku partykularnym brańskiem, dnia 9 miesiąca lipca w roku 1641 odprawionym, na sejm walny koronny w Warszawie na dzień 20 miesiąca sierpnia w roku tymże 1641 przypadający dana.

Gdy inszych województw i ziem ichm. pp. posłowie będą dziękowali J.K.M. P.N.M. za ojcowskie o dobrem pospolitym obmyślawaniu, mają ichm. pp. posłowie nasi równo z inszemi też dzięki z ofiarowaniem wierna poddaństwa oddać i jakikolwiek się słuszny poda sposób gratyfikowania J.K.M., bez obciążania stanu szlacheckiego, do takiego skłaniać się mają.

[3205] Mikołaj Piotr Łoknicki chorąży ziemi bielskiej.
[3206] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemi bielskiej 1635-1642, podkomorzy bielski 1642-1648.
[3207] Stanisław Lewicki podczaszy podlaski 1631-1648, podkomorzy bielski 1648-1652.
[3208] Apollo Mokrzecki miecznik wiski1640-1647, cześnik bielski 1647-1664.
[3209] Jerzy Monwid Irzykowicz marszałek wiłkomirski, podkomorzy drohicki 1653-1659.

A iż przełożono jest nam w instrukcjej J.K.M. na teraźniejszym sejmiku, że wojsko ukrainne bez dostatecznej zapłaty zostawa, to jako tu u nas w niemałym podziwieniu być musi, czemu by ta zapłata nie miała dojść, ponieważ na blisko przeszłym sejmie dobrze to było uważone, iż tej zapłacie wystarczyć miały retenta po województwach i ziemiach zostające [k.434v.] i do tego suma dwojgu podymnemu korespondująca. Tak i ichm. pp. posłom zlecamy, żeby się pilno pytali o przyczynie tego niezapłacenia i zatym jako najbardziej starali się o koekwacją w przeszłych podatkach ze wszytkiemi województwami, ziemiami i powiatami i bez tej na żaden nowy podatek z tej ziemi naszej nie pozwalali.

W czem tę osobną przestrogę dawamy ichm. pp. posłom naszym, żeby gdy o tych retentach w poselskiej izbie traktowano będzie, nie dawali tych retentów kłaść generałem abo ogółem na województwo podlaskie, ale tylko na powiaty i ziemie tego województwa, gdyż na tej naszej ziemi bielskiej żadne nie zostawały i nie zostają retenta. A w tamtych powiatach, drogickim abo mielnickim, nie wiemy co się w tej mierze dzieje, osobne zawsze miewając od nich sejmiki. Jako i teraz potrzebujemy tego pilno po ichm. pp. posłach swych, żeby na żaden sejmik generalny, spólny z tamtemi powiatami: drogickiem i mielnickiem, na którem by o retentach miał być jaki traktat, nie pozwalali.

Gdy zaś koekwacja stanie, a dług jaki od R.P wojsku ukrainnemu należący pokaże się, którego by kwarta i insze publiczne dochody znieść nie mogły, mają się ichm. pp. posłowie o sposobie zapłacenia tego długu do powszechnej wszytkich województw, ziem i powiatów zgody stosować i bez tej zgody nie czynić żadnej deklaracji, ale się do [k. 435] nas, braciej swej, na sejmik osobny referować. Jeśliby zaś ta zgoda powszechna nastąpiła na zapłatę winną wojsku, potrzeba się ichm. pp. posłom dobrze przysłuchiwać deklaracjom w tej mierze inszych województw i powiatów i z nich miarę brać do deklaracjej swojej, mając to na baczeniu, żeby nic więcej nad inszych nie pozwalać. Więc żeby tą deklaracją do tych tylko pieniędzy, które są od nas przeszłego roku wydane a nie do żadnych nowych podatków obracać.

Gdyby jednak insze województwa i ziemie miały w dyspozycją swoje brać czopowe, tedy toż ichm. pp. posłowie nasi mają uczynić i ostrzec tego, żeby się w tej ziemi odtąd jako ustało, znowu zaczynało i do takiegoż czasu trwało.

A iż od teraźniejszego egzaktora naszego tego czopowego jm. p. Tołwińskiego[3210] przełożone są przed nami niektóre zatrudnienia w tej egzakcjej, tedy zlecamy to ichm. pp. posłom swoim, aby wyrozumiawszy dobrze te zatrudnienia, one to sejmowym konsensem

[3210] Jan Tołwiński.

przyłożyli i decyzją ich sprawili. Zwłaszcza w tym punkcie, gdy ichm. pp. starostowie i dzierżawcy karczmy dawne poznosiwszy i zabroniwszy poddanym J.K.M. warzyć piwa i inszych likworów z których przedtym szło czopowe, sami swoje browary, karczmy mają z których nie chcą czopowego oddawać, jeśli to ma być wolno ichm. i skąd ma iść czopowe.

A gdyby zaś o wyprawie wojennej przyszło się inszem województwom i powiatom umawiać, lubo by jej teraz in casu alicuis periculi chciała R.P. zażyć, tedy i w tym mają się ichm. pp. posłowie do zgody powszechnej inszych województw i ziem, [k. 435v.] bądź to powiatową rotą p(ro)porcjonalną podatkom tejże ziemi naszej bielskiej w takiej kwocie, jako by się insze województwa mianowały, bądź taką sumą, która by tej powiatowej rocie wedle sumy podatku zwykłego wystarczała.

Gdzieby jednak insze województwa i ziemie skłaniać się miały do pospolitego ruszenia, to tam mają i powinni żądać ichm. pp. posłowie nasi ostrzec zwyklej wyprawy naszej z włók, referując się w tym i na dawne zwyczaje nasze, i na laudum teraźniejsze vigore przeszłego sejmu o rekwizytach i okolicznościach tej wyprawy zawarte[3211].

A iż niedawnemi czasy zachodzić począł niemały ucisk pospolitych ludzi i już niemal w zwyczaj z wielką szkodą R.P. wchodzi, że żołnierzowi kwarcianemu dawają leże in visceribus Regni ogołocając ściany ukrainne, przez co tamte kraje wielką i ciężką ponoszą od inkursji pogańskich klęskę. A miasta zaś R.P. od przechodów chorągwi po wszytkich województwach nisczeją. Nawet stan slachecki różne dolegliwości od tychże żołnierzów ponosi, co jest przeciwko wyraźnemu prawu w konstytucji 1609[3212] [roku] opisanemu. Gorąco się ichm. pp. posłowie nasi starać maja, aby to prawo do swego skutku przywiedzione było, żeby więcej chorągwie i roty w te kraje nie były wysyłane i p(o)en(a) con(tra) delinquentes postanowione.

Kozaków zaporoskich, których R.P. stipendiaries zowie i z dawna różne stypendia z podatków R.P. uchwalone są na nich jako cła, myta, i tym podobne podatki [k. 436] z której swej płacy ordynacją im a tą z dawna obmyśloną, gdzie by się te dochody obracali pytać się o to i aby było popłacone stipendiu(m) z tych dochodów, starać się mają ichm. pp. posłowie.

Konkluzje sejmowe żeby przy tak wielkich, które się zagęścili, konfuzjach nie zostawali, równie z inszemi województwy zgadzać się, jako nagruntowniej warować życzemy.

Miennica zła, iż wielką szkodzę R.P. ponosi osławę, zniszczenie i zubożenie państw, przychodzi zabiegać temu, żeby fałszywe pieniądze z obcych krajów tu do nas nie

[3211] Vide: *Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 18 – 19 VI 1640 r.*
[3212] VC, t. I, vol. 2, s. 381-382, konstytucja *Porządek około zachowania żołnierza*.

przychodzili. Miasta portowe i ukrainne aby w tym pilno ostrożne były i takowej miennice nie przyjmowali. Albo też jeśliby się próba jej niesłuszna pokazała, nad wyniesienie próby proporcjonalnej [do] realnego talara, miasta pograniczne i portowe w których się nawiększe komercja zwykły odprawować, przyjmować jej nie mają, sub poena(m) na które się izba poselska zgodzi. Ad instantia cuiqu(e) na tych, którzy by nad ich valor i próbę deklarowaną udawać się raczyli o co forum na Trybunał. A miennica dobra w R.P. żeby była z której by puent szedł in usu(m) et commodu(m) R.P.

Rozgraniczenie porządne państw iż kożdą R.P. szczęśliwą czyni gdy w niespokojnych zostawa granicach, przeto życemy, aby komisarze do Węgier i ściany siemigrodzkiej naznaczeni byli i skuteczny koniec tej komisji uczynili. Sposób na to wynaleźć, że ichm. pp. komisarze, lubo na to się podymują rozgraniczenie, nie zjeżdżają [się]. Takich by tedy pp. [k. 436v.] komisarzów naznaczyć, którzy by się właśnie zjachać podjęli i skuteczny koniec tej komisji uczynili.

Rozgraniczenie między dobrami K.J.M. et inter bona foria nobiliu(m), iż wielkie uciążenie przez to przynosi stanowi slacheckiemi (sic!), że komisji u dworu nie wydają i też ichm. pp. komisarze nie wszyscy zjeżdżają, przez co do zniscenia stany slacheckie przychodzą dla częstych i niepewnych komisji i przewłoki się ich. Aby w komisje nad zamiar pp. komisarzów wpisowano, jakoby bez omieskania dochodziły, sposób znaleźć.

Powiaty Lemburg i Bytów[3213], iż żadnego w R.P. pożytku nie czynią, starać się o to, żeby komisarze z sejmu naznaczeni do tych powiatów byli, aby w rząd i pożytek R.P. te powiaty wprawić. A o uznanie finalnej kognicji sumy książęcia di Croje[3214] znosić się ichm. pp. posłowie z inszemi województwy mają tak jednak, aby R.P. żadnej skody nie ponosiła, ponieważ to nas dochodzi wiedzieć, iż ta suma jest zapłacona[3215].

Królewica jm. Kazimierza[3216] afektacją wyrozumieć, czego by po nas potrzebować raczył i ichm. pp. posłom naszym poleciliśmy i przychylając się do spólnej zgody inszych województw digna(m) p(ro)visione(m) bez uwiązania R.P. obmyślić pozwoliliśmy.

[3213] Powiaty (księstwa) Lembork i Bytów były od r. 1526 lennem książąt pomorskich. Po śmierci Bogusława XIV w 1637 r., oba powiaty powróciły do Rzeczpospolitej i weszły w skład województwa pomorskiego.
[3214] Ks. Ernest Bogusław de Croy, syn Anny, siostry ks. Bogusława XIV.
[3215] Chodzi o rozliczenie spłaty pożyczki w wysokości 100000 talarów, zaciągniętej w 1569 r. przez Zygmunta Augusta od książąt pomorskich na wojnę z Moskwą.
[3216] Jan Kazimierz Waza.

Królewicowi jm. Karolowi biskupowi wrocławskiemu[3217] konsens na biskupstwo płockie, za konferowaniem onego od J.K.M., z inszemi się zgodliwemi znioszsy (sic!) województwy authoritate publica stwierdzić, daliśmy plena(m) facultate(m) ichm. pp. posłom naszym cu(m) hac cautione [k. 437], jaką J.K.M. raczyła w instrukcji swej przypominać[3218].

Z moskiewskiemi ścianami i państwa J.K.M. niepewne mając rozgraniczenie i często w oczach koluzją komisji mając, zabiegając wcześnie jakiemu niebezpieczeństwu, życzemy pp. posłom litewskim, iżby sposobem kwarcianego wojska lud wojenny chowali, a kwartę lepszym porządkiem niż dotąd postanowiwszy, onemu zwykłą obmyślili płacą.

Lustracją wiedząc być potrzebną w Księstwie Litewskim na simple donative, aby lustratorowie tak z Korony, jako i z Księstwa Litewskiego deputowani, gdyż Nowogródek[3219] do Korony należy, polecamy pp. posłom naszym upomnieć się.

O tytułach cudzoziemskich inherendo propozycji J.K.M.[3220], aby uspokojone były życzemy.

Zamki ukrainne słuszne p(rae)sidia mieć by miały od ichm. pp. starostów na których reparacje żeby orynacja sejmowa zaszła, ile których z ichm. pp. starostów na kożdy rok dawać będzie powinien i w dobry rząd wprawić.

Tatarowie litewscy, którzy służbę wojenną podług dawnych ordynacji służyć powinni, ponieważ ich tak wiele na usługę R.P. nie stawa jako się z dawnej ordynacji pokazuje, pytać się co za przyczyna. A jeśli się kto z stanu slacheckiego dobra ich trzyma, prawem warować, aby z tych dóbr ordynacji dawnej podległych wszytkim R.P. obowiązkom, któremi Tatarowie są obowiązani, do służby wojennej dość czynili. Toż więcej rozumieć się ma o plebejusach, aby tej podlegali ordynacji.

Desiderium J.K.M. za bracią [k. 437v.] naszą pany Inflantczykami[3221] do zgody wszytkich województw odsyłamy, życząc im konsolacji.

[3217] Karol Ferdynand Waza.
[3218] Instrukcja królewska na sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej nie zachowała się. Tekst instrukcji Władysława IV skierowanej do sejmiku w Środzie: ASWPiK, lata 1632-1655, s. 295-302.
[3219] W tekście: Kowogródek. Chodzi o Nowogród Siewierski w województwie czernihowskim, zwany również Nowogródkiem.
[3220] Instrukcja królewska na sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej nie zachowała się. Tekst instrukcji Władysława IV skierowanej do sejmiku w Środzie: ASWPiK, lata 1632-1655, s. 295-302.
[3221] Ibidem.

Trybunał Koronny, iż ten jest prawem obwarowany dostatecznie i one in vigore consencando aby dekretów sejmowych nie znosił. Tak też sejm aby dekretów trybunalskich nie inwalidował, starać się o to ichm. pp. posłowie nasi pilno mają.

W otrzymaniu infamii, zabiegając temu, aby ta malevoloru(m) impietas nie krzewiła się, iż się niektórzy znajdują tacy, którzy bezwinnie żadnych nie dawszy pozwów i bez zeznanych relatii otrzymywają infamiae, sposób na takich wynaleźć, aby nulli tali subiacerent takowe konwenanty i winy contra excessium postanowić, gdyby się to na kogo pokazało i nie inaczej jako fabricatorem causae karać.

Z infamisów i banitów prawdziwem procesem kondemnowanych aby prędka miała być egzekucja, gdyż za takiemi postępkami większa się mnoży insolentia modum, namówić i konstytycją obwarować. A luboby w inszym powiecie i infamis się zjawił, niech go wolno będzie imać, off(ici)ose p(rae)iuditio domów slacheckich podług dawnych konstytucji. A glejty takowym nie tylko służyć nie mają, ale i ichm. pp. pieczętarze by ich nie wydawali sub poenis, gdyż się to przeciwko jawnemu prawu dzieje, gdy je z kancelarii J.K.M. wydają.

Strony księstwa pruskiego i kurlandzkiego, wprzód się upominać mają ichm. pp. posłowie nasi z księstwem pruskim województwa podlaskiego rozgraniczenia i do żadnych z książęciem pruskim nie przystępować, aż by się na(m) dość i sprawy które ma sądzić są opisane, który in sui p(rae)rogatis, stało [k. 438] w rozgraniczeniu województwa podlaskiego. Bo wielką przez to opresją bracia nasi cierpią, mianowicie pp. Rajgrodzianie[3222], gdyż cokolwiek komisarze anno 1616 vigore constitutionis między Podlasiem a księstwem pruskim względem granic uczynili[3223], rozgraniczyli, kopce usypali i granice potężnie ufundowali, tedy to Prusaczy privata aut(hor)i(tat)e wiolowali i wniwec obrócili. Zaczym aby z sejmu była naznaczona tych znaków restauratio bez wielkiego ich kosztu a nawięcej przez podkomorzego jednego z ich strony, a książęcia jm. pruskiego[3224] z drugiej strony. Także jeśli by co afektowali in negotiis R.P. książęta ichm. pruskie i kurlandzkie[3225], kiedy insze województwa będą się odzywali, uważać to wszytko co będzie ex re et commodo R.P. ichm. pp. posłom polecamy i związkiem braterskiej miłości obwiązujemy, żeby ichm. pp. posłowie nasi co by było potrzebnego R.P. na sejmie opusczali. Ale i owszem upominać się tego, dlaczego feudum

[3222] Miasto w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w woj. podlaskim.
[3223] Konstytucja sejmu z 1616 r, *Komisja mazowiecka i podlaska z Księstwem Pruskim*, VC, t. III, vol. 1, s. 210-211.
[3224] Fryderyk Wilhelm I.
[3225] Władcą Księstwa Kurlandii i Semigalii był ks. Fryderyk Kettler (1587-1642). Ks. Jakub Kettler w latach 1638-1642 pełnił funkcję regenta.

kurlandzkie dano sine consensu R.P.[3226], kiedy prawo nie pozwalało i ichm. pp. pieczętarzów tym obowiązało.

O cła, iż się zagęściły akcje, przez co się wielkie p(rae)iuditia bezwinnym dzieją, warować konstytucją, aby inquisitio było concessa.

Taksa o zabicie chłopa życzemy aby podwyższona na dwadzieścia grzywien stanęła, ponieważ się zagęściły mężobójstwa.

Restytucji Choroszczy[3227] do ziemie bielskiej, jako dawno bywała, co się z praw dowodnie pokaże, upomnieć się polecamy ichm. pp. posłom naszym.

A że się też wielka przewłoka w sprawiedliwości świętej ludziom dzieje dla nierychłego przypadania spraw w Trybunale Lubelskim a to, że Trybunał [k. 438v.] tak wiele w sobie województw zawierając krótki czas do sądzenia ma. O przyczynienie czasu Trybunałowi lubelskiemu starać się mają ichm. pp. posłowie nasi.

Obywatele powiatu brańskiego nie mając commode zjechać na sejmiki deputackie do Drogiczyna za mil trzydzieści i więcej od pruskich i litewskich granic i innych pewnych przyczyn, zaczym deputaci często nie stawają i sprawiedliwości świętej nie dość się dzieje, przeto starać się ichm. pp. posłowie nasi mają, aby gdy przypadnie alternata powiatu brańskiego, elekcja deputata w Brańsku na czas w konstytucji opisany odprawowana była.

Gród w Goniądzu[3228] iż podległym obywatelom grodu brańskiego jest potrzebny, bo podczas resolucji rzek niepodobna bywa do Brańska przeprawa i sama dystancja miejsca za mil dwadzieścia kilka słusznie to wymaga, dla której często się trafi, że ani protestacji w ukrzywdzeniu swoim, ani ubożsi zapisów zapisować i kontraktów roborować nie mogą, zlecamy ichm. pp. posłom naszym starać się, żeby stanąć mógł i aby miejsce kancelarii grodzkiej we dworze K.J.M. goniądzkim było opatrzone i naznaczenia tego miejsca, aby dzierżawca […][3229] za uchwałą tego sejmu at securitate pucca[?] jako insze grody warowane było. Jm. też pan starosta brański offi(ci)um suu(m) do przyjmowania tylko zapisów wiecznych zastawnych, aprobacji kontraktów, protestacji o rany i wiolancje, co autho(ritate) et iurisd(iciti)oni jm. p. starosty brańskiego i grodu jego teraz[3230] i na potym będącego in

[3226] Ks. Jakub Kettler złożył Władysławowi IV homagium w Wilnie 17 II 1639 r. 17 II 1639 r. (A.S. Radziwiłł, II, s. 117-120)
[3227] Choroszcz miasto prywatne i dobra od końca XV w. w rękach Chodkiewiczów, od 1587 r. – Paców. Była to enklawa Wielkiego Księstwa Litewskiego w obrębie województwa podlaskiego.
[3228] Goniądz miasto królewskie w ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim.
[3229] Fragment nieczytelny.
[3230] Prokop Leśniowolski starosta brański 1622-1646, później kasztelan i wojewoda podlaski.

p(er)petuu(m) nie ma prejudykować i ichm. obywatele tameczne upominać się nie będą mogli żadnych sądów, ani innego sądowego starosty, ale według praw i zwyczajów dawnych jurysdykcji starosty brańskiego podlegać będą in toto.

Zależy na tym siła R.P., aby konstytucja 1607[3231] do efektu swego in toto przywiedziona była, to jest titulo o mieszkaniu [k. 439] ichm. pp. senatorów u dworu i we wszytkim aby wigor swój na tym sejmie wzięła.

I tośmy też ichm. pp. posłom naszym polecili starać się pilno, aby konstytucją warowano, żeby K.J.M za granice absque consensu R.P. nie wyjeżdżał, gdyż na zdrowiu J.K.M. zawisło zdrowie ojczyzny naszej.

Na nowe ordynacje żadne et novitates ullas nie mają pozwalać ichm. pp. posłowie nasi, gdyż takowe rzeczy aequalita(s), która conservat R.P., znoszą.

Cło morskie wiele pożytku R.P. przynosić może, gdyż bez poborowania sufficiat na zapłatę żołnierzowi podczas pokoju, ad aerariu(m) publicu(m) składane znaczną sumę uczyni na poratowanie R.P. Przez to ichm. pp. posłowie nasi mają się starać, aby te prowenta ze cła przychodzące dotąd wybierane, oddawane były ad aerariu(m) publicu(m). Et in futuru(m) egzakcja tegoż cła osobom pewnym, którzy by na sejmie z niego powinni byli reddere rationem, aby była oddawana.

Pretia rerum na przeszłych sejmach zlecone były ichm. pp. komisarzom, aby były do skutku przywiedzione. A że za niezjachaniem się ichm. pp. komisarzów taxa reru(m) odłogiem dotąd chodzila i chodzi, przeto starać się o to ichm. pp. posłowie nasi maja, aby przy dawnych prawach taxa reru(m) o(mn)ium, wyjąwszy zboże i inszych rzeczy w których stan slachecki obowiązany być nie może, zostawała.

Panowie Kurlandczycy i Imflantczycy, którzy tu z łaski J.K.M. P.N.M. w różnych powiatach dzierżawy mają, aby mieli posesje w tych powiatach blisko dzierżaw swych, gdyż daleka odległość ukrzywdzonym [k. 439v.] sąsiadom rekwirować z posesji w Kurlandii albo w Inflanciech, o co się ichm. pp. posłowie nasi pilno starać mają, żeby na to konstytucja stanęła.

W żądaniu J.K.M. za p. Wilhelmem[3232] o indygenat, zgadzać się ichm. pp. posłowie nasi z inszemi województwy mają.

[3231] W tekście: 167. Konstytucja sejmu z 1607 r. *O mieszkaniu senatorów*, VC, t. II, vol. 2, s. 339-340.
[3232] Właściwie: Gebhard Milnheym szlachcic alzacki, indygenat uzyskał w 1641 r.

Sejmik relacyjny w niedziel cztery po konkluzji sejmu przyszłego żeby był naznaczony dla wielu publicznych przyczyn. I egzemplarz konstytucji sejmu żeby ichm. przywieźli z sobą.

Co wszystko prudentiae et dexteritati ichm. pp. posłów naszych polecilichmy i pewnichmy, że cokolwiek ex re et dignitate ojczyzny spolnej pożytecznego będą ichm. widzieli, to bez uciążenia onej równo się z inszemi zgadzając województwy spolnie ichm. namówią, obiecując ichm wszelką przy życzliwościach naszych wdzięcznością podjęte dla ojczyzny i spolnego dobra prace zawdzięczać.

Petita

O targowe w Topczewie[3233], iżby służyło kościołowi tamecznemu topczewskiemu[3234], maja się przyczynić ichm. pp. posłowie.

Za jm. p. Piotrem Wyszyńskim mają intercedować ichm. pp. posłowie nasi, aby sprawa przeciw niemu r(ati)one caedis in contentione niebosczyka pana Głuskiego[3235] snać na sejm obrócona wedle prawa pospolitego ad foru(m) competens et p(ro)cessu(m) orinariu(m) odesłana była.

Krzysztof z Żalego Żelski marszałek sejmiku teraźniejszego brańskiego mp.

CCLXXV/2. Manifestacja Krzysztofa Żelskiego w sprawie dystrybucji soli w ziemi bielskiej, Brańsk. 20 VIII 1641 r.

***Rkp**. NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 478-478v. Oblatę w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Krzysztof Żelski, mocą laudum sejmiku przedsejmowego z 1641 r. obrany dystrybutorem soli w ziemi bielskiej, 20 VIII 1641 r. (f. 3 post foestum Assumptionis G.V.M, a. D. 1641).*

[k. 478] J. w., w. ichm. pp. obywatelom powiatu brańskiego i ziemie bielskiej, mym miłościwym panom i braciej wiadomo czynię, iż stosując się do publicznego laudum przez ichm. pp. deputatów z sejmiku naznaczonych spisanego i do akt brańskich podanego, to jest o porządku dyspozycji soli powiatowej i odbierania jej, przeto żeście mi to wm. m. m. pp. polecić raczyli, abym p(er) anno moderno 1641 sól tę od skarbu odebrał i między wm. m. m. pp. onę rozdzielił, podawam tedy do wiadomości wm., żem odebrał soli beczek 325 nad Wisłą u wsi Świdra[3236], wyżej mil kilka od Warszawy. Ostatek beczek 8 zostało jeszcze przy pp.

[3233] Topczewo wieś targowa w ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim.
[3234] Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Stanisława Biskupa.
[3235] Postać niezidentyfikowana, zapewne z domu Głuskich h. Ciołek.
[3236] Świder – wieś i przystań rzeczna nad Wisłą. Obecnie część Otwocka.

dystrybutorach skarbowych w miescu takim, gdzie spichlerza dostać niepodobna i tylko sub dio pod ustawiczną strażą zostawać musi, co nie bez szkody wielkiej gdyby długo leżało.

Przeto raczcie w. m. m. pp. na toż miesce do Świdra po nię posłać z pieniędzmi gotowemi, po kwity tu do Sumków[3237] raczcie przysłać, albo tam na miescu przytomnem będę, albo w Warszawie dla odebrania drugiej ostatka soli. Zaczyna się dawać a [k. 478 v.] die 20 augusti, trwać to rozdawanie będzie ad diem 5 septembris. Komu się kwit podług dawnych regestrów w Sumkach nie dostanie, w Warszawie go odiszcze.

Krzysztof z Żalego Żelski mp.

[3237] Być może chodzi o Szumki, wieś bojarską w ziemi bielskiej.

CCLXXVI. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 16 X 1641 r.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski uniwersałem datowanym w Niemirowie 2 IX 1641 zwołał sejmik elekcji kandydatów na podkomorstwo bielskie do Brańska, na 16 X 1641 r. Nominację królewską na urząd podkomorzego bielskiego uzyskał Krzysztof Brzozowski, 29 III 1642 r.

CCLXXVI/1. Uniwersał Stanisława Niemiery wojewody podlaskiego, z Niemirowa, 2 IX 1641 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 491v.-492. Oblatę dokumentu w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Jan Ancuta dworzanin („familiaris") Stanisława Niemiery, 12 IX 1641 r. (feria 5 post foestum Nativitatis G.V.M. 1641 r.).*

[K. 491v.] Stanisław na Niemierowie[3238] Niemiera wojewoda podlaski[3239].

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym dygnitarzom, urzędnikom i inszym wszytkim stanu rycerskiego obywatelom ziemie bielskiej w województwie naszym podlaskiem wiadomo czynimy, iż po ześciu z tego świata sławnej pamięci urodzonego pana Stanisława Skaszewskiego podkomorzego ziemie bielskiej[3240], za ukończeniem jego urzędu podkomorskiego składam elekcją w Brańsku na obieranie wedle prawa czterech kandydatów do tego urzędu sposobnych na dzień szesnasty miesiąca października blisko przyszłego składając i z powinności naszej [k. 492] napominając, aby ichm. wszyscy do tego należący na pomieniony czas i miejsce stawili się i tę elekcją zgodnie odprawili, onę wedle dawnych zwyczajów J.K.M. P.N.M. prezentowali.

Które obwieszczenie, aby [do] wszytkich ichm. wiadomości doszło, odsyłam je do grodu brańskiego, aby stamtąd na zwyczajnych miejscach publikowane było i na to się ręką własną przy pieczęci zwykłej podpisuję.

Działo się w Niemierowie, dnia wtórego miesiąca września, roku 1641.

Stanisław Niemiera na Niemierowie wojewoda podlaski ręką swą.

[3238] Niemirów miasto prywatne w ziemi mielnickiej. Obecnie wieś w województwie podlaskim.
[3239] Stanisław Niemiera (Niemira) wojski podlaski 1611-1613, chorąży mielnicki 1613-1617, kasztelan podlaski 1617-1634, wojewoda podlaski 1634-1648.
[3240] Stanisław Skaszewski chorąży zakroczymski 1627-1634, podkomorzy bielski 1634-1641.

CCLXXVI/2. Kandydaci na podkomorstwo bielskie wybrani na sejmiku elekcyjnym, Brańsk. 16 X 1641 r.

Rkp. *APwB. Księga grodzka brańska z lat 1640-1641, k. 413-413v. Oblatę w urzędzie grodzkim brańskim dokonał [1] Apollo Mokrzecki miecznik wiski, marszałek sejmiku elekcyjnego, 16 X 1641 (feria 4 in crastino foesti s. Hedvigis a. D. 1641), w obecności uczestników sejmiku: [2] Wojciecha Grzymka Krassowskiego podstarościego brańskiego, [3] Walentego Szymborskiego pisarza grodzkiego brańskiego, [4] Olbrachta Kurzenieckiego stolnika bielskiego, [5] Mateusza Jalbrzyka Wyszeńskiego podsędka ziemskiego bielskiego, [6] Pawła Ferdynanda Szczawińskiego pisarza ziemi bielskiej, [7] Jana Szczawińskiego sekretarza królewskiego, [8] Mikołaja Skaszewskiego, [9] Stanisława Jabłonowskiego łowczego nurskiego, [10] Jana Władysława Zaliwskiego miecznika liwskiego, [11] Erazma Łyczkę skarbnika ziemi bielskiej*[3241]*, [12] Jana Szczawińskiego, [13] Franciszka Szczawińskiego, [14] Walentego Wyszyńskiego, [15] Stanisława Wnorowskiego, [16] Jakuba Bujkowskiego, [17] Jana Mystkowskiego, [18] Jakuba Łukawskiego, [19] Grzegorza Nagórkę komornika bielskiego, [20] Zygmunta Wyszkowskiego, [21] Adama Kuczyńskiego, [22] Kazimierza Aleksandra Krakowa, [23] Teofila Kazimierza Mokrzeckiego, [24] Filemona Hryniewickiego, [25] Jana Hajewnika, [24] Stanisława Grochowskiego, Stanisława Gąssowskiego, [25] Jana Piotrowskiego, [26] Wawrzyńca Piętki Sobolewskiego, [27] Wojciecha Borowskiego, [28] Anzelma Szabłowskiego, [29] Marcina brzeźnickiego, [30] Piotra Wyszyńskiego, [31] Jana Markowskiego, [32] Aleksandra Woyno i in.*

[K. 413v.] Wybrani kandydaci:

Mikołaj Piotr Łoknicki chorąży bielski;

Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski;

Jan Karp podstoli podlaski;

Tomasz Szczawiński wojewodzic podlaski.

[3241] Erazm Łyczko skarbnik bielski i podlaski 1628-1651.

CCLXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 7 – 8 I 1642 r.

Władysław IV, zobligowany konstytucją „Sejm dwuniedzielny" uchwaloną na sejmie 1641 r., uniwersałem datowanym z Warszawy, 30 X 1641 r., zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 11 II 1642 r., sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej do Brańska na 7 I 1642 r.

CCLXXVII/1. Uniwersał króla Władysława IV z Warszawy, 30 X 1641 r.

Rkp. *APwB. Księga grodzka brańska z lat 1640-1641, k. 504-505. Uniwersał oblatował w urzędzie grodzkim brańskim mieszczanin („famatus") Andrzej Izdebski burmistrz Brańska 15 XII 1641 r. (feria 2 post foestum s. Luciae a. 1641).*

[k. 505v.] My, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie i szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszytkim stanu rycerskiego województwa podlaskiego obywatelom uprz(ejmie) i wier(nie) nam miłym łaskę naszę królewską.

Uprz(ejmie) i wier(nie) nam mili. Iż na teraźniejszym, blisko przeszłym sejmie[3242] niektóre publica necessitates dla nawałności spraw z przeszłych sejmów rozerwanych[3243], osobliwie zapłata wojsku ukrainnemu w borgowej służbie będącemu i koekwacja w podatkach namówiona być nie mogła. Przeto stosując się do konstytucjej, aby potrzeby publiczne w niej wyrażone dostatecznie opatrzone byli, tudzież i desiderium nasze skuteczne zostało, opuściwszy zwykłe solennitas, sejm dwuniedzielny w Warszawie na dzień jedenasty lutego a sejmiki, które według zwyczaju sejm ten poprzedzać mają, powiatowy uprz(ejmie) i wier(nie) w(ierności) w(asze) w Brańsku na dzień siódmy m(iesią)ca stycznia a główny w Warszawie[3244] na dzień dwudziesty ósmy m(iesią)ca stycznia [1642 r.] składamy.

I to uniwersałem naszy[m] żądając uprz(ejmie) i wier(nie) w(ierności) w(asze), [aby] się na nie zjechali a o potrzebach, które w instrukcji naszej pokazane będą i w konstytucji są wyrażone obmyślawali i posłom swym, ludziom mądrym i roztropnym na sejm śrzodki także podali. Za które żeby co wyrazi w sobie konstytucja zawiera skończono było i R.P. od wszelakich trudności, niebezpieczeństw postronnych i domowych uwolniona została. Co że

[3242] Sejm walny warszawski obradował XIII – X 1641 r.
[3243] Sejmy zwyczajne z 1637 i 1639 r, rozeszły się bez uchwalenia konstytucji.
[3244] Sejmik generalny dla posłów wybranych przez sejmiki mazowieckie i podlaskie.

uprz(ejmie) i wier(nie) w(ierności) w(asze) z miłości i powinności swej ku spolnej ojczyźnie i ku nam [k. 505] uczynicie.

Nic nie wątpiąc, ażeby uniwersał ten nasz [do] wszytkich wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom grodzkim, aby go do akt swych wpisawszy, na miejscach zwyczajnych publikować rozkazali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej z powinności urzędu swego.

Dan w Warszawie, 30 m(iesią)ca oktobra, roku Pańskiego 1641, panowania naszego polskiego IX [i] szwedzkiego.

CCLXXVII/2. Instrukcja dana posłom ziemi bielskiej na sejm, Brańsk, 8 I 1642 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 342-345. Oblatę dokumentu w urzędzie grodzkim brańskim wykonał [1] Stanisław Skaszewski podczaszy podlaski, marszałek sejmiku przedsejmowego, w obecności [2] Wojciecha Grzymka Krassowskiego podstarościego brańskiego, [3] Walentego Szymborskiego pisarza grodzkiego brańskiego, [4] Mateusza Jałbrzyka Wyszyńskiego podsędka ziemi bielskiej, [5] Pawła Ferdynanda Szczawińskigo pisarza ziemskiego bielskiego, [6] Kazimierza Turowskiego stolnika ziemi wiskiej, [7] Apollona Mokrzeckiego miecznika ziemi wiskiej, [8] Jana Władysława Zaliwskiego miecznika ziemi liwskiej, [9] Mikołaja Skaszewskiego, [10] Krzysztofa i [11] Wojciecha Wyszkowskich, [12] Jana Tołwińskiego, [13] Krzysztofa Żelskiego, [14] Walentego i [15] Wawrzyńca Wyszyńskich, [16] Jana Mystkowskiego, [17] Stanisława Wasiowskiego komornika ziemi bieklskiej, [18] Macieja Pudka Wilczewskiego, [19] Krzysztofa Chrząstowskiego, Adama [20] Luboickiego, [21] Archilisa Mokrzeckiego, [22] Hieronima i [23] Andrzeja Koryckich, [24] Jana, [25] Przecisława, [26] Reino[lda] i [27] Kazimierza Krakowów, [28] Jana Truskowskiego i in., 9 I 1642 r.*

[k. 343v.] Instrukcja ichm. pp. posłom niżej mianowanym, na sejm dwuniedzielny w Warszawie na sejmie przeszłym walnym uchwalony a w roku teraźniejszym 1642 dnia 11 februarii przypadający, zgodnie obranym od obywatelów ziemie bielskiej dana.

My dygnitarze i wszystko rycerstwo ziemie bielskiej i powiatów do tego należących na sejmik teraźniejszy konstytucją sejmu przeszłego[3245] i uniwersałem K.J.M. P. N.M. do grodu naszego brańskiego posanym i opublikowanym, na dzień wczorajszy dnia 7 ianuarii w roku teraźniejszym 1642 złożony, na miejsce zwykłe sejmikom naszym do kościoła brańskiego zjechawszy się a dnia dzisiejszego octava ianuarii konsultacje nasze szczęśliwie

[3245] Konstytucja *Sejm dwuniedzielny* przyjęta na sejmie 1641 r., VC, t. IV, vol. 1, s. 18.

skończywszy, zgodnymi głosami naszymi spośrzodka siebie obraliśmy posły nasze, ichm. pp.: jm. p. Krzystofa na Dubiczach Brzozowskiego podkomorzego naszego ziemskiego i jm. p. Jana na Brzostowicy Karpia podstolego podlaskiego i ichm. taką instrukcją daliśmy.

Naprzód wielkiej opatrzności Boskiej, która miłą ojczyznę naszę a tot calamitatibus et periculis pro sua Divina clementia wyrwała w pokoju pożądanym, gdy inne prowincje sąsiedzkie circu(m) quassardorib(us) [?] belloru(m) interioru(m) et externoru(m) praemunte nas [łas]kawie chować raczy, grates debitas oddając mają ichm. [pp.] posłowie naszy znios[ł]szy się z inszymi ichm. pp. [posłami] koronnemi i W.K.L., J.K.M. [k. 344] P.N.M., cuius cura paterna et innata in [Rei]publicam n(ost)ram sollicitudine te prudentiae Regali pax et incolumitas n(ost)ra religiose servat(ur) et operatur, uniżenie podziękować.

A lubośmy tego raczej życzyli, żeby sejm przeszły dłuższy odprawił co teraźniejszemu krótszemu podał, mając do tego czasu więcej niż teraźniejszy może mieć, jednak przypisując to incuriae temporum w których privati nad publikę przemagają i stosują się ad praeservum, zlecamy ichm. pp. posłom naszym, żeby to in publico consessu deklarowawszy i kwitami skarbowemi pp. poborcom tutecznym danemi tego dowiod[ł]szy, iż na tej ziemi naszej bielskiej żadne retenta i długi R.P. nie zostawają, koekwacją w przeszłych podatkach i retenta na inszych województwach i powiatach, które przy nich zostają, urgeant i żadnej deklaracji w niwczym nie mają czynić i ni na co nie pozwalać, aż by ta koekwacja realiter stanęła.

Względem której koekwacji jeśliby znowu po województwach do sejmików miało przychodzić, obowiązujemy ichm. pp. posłów naszych, żeby na taki sejmik generalny w tym województwie podlaskim nie pozwalali, abyśmy tym od retent tamtych powiatów, jeśliby jakie na nich zostawali, nie byli zaciągani.

A gdy koekwacja stanie i zatym do namowy zapłaty żołnierzom przy[j]dzie, mają ichm pp. posłowie nasi pierwej patrzyć na deklaracje inszych województw, ziem i powiatów i wedle ich swoję tęż deklaracją stosować.

Byli też przed nami przełożone od p. egzaktora czopowego[3246] wielkie p[rze]skody w wybieraniu jego na wielu miejscach a mianowicie, iż [w dobrach?][3247] K.J.M. zabrania się warzenia piw i palenia gorzałek […]nym[3248] a ze dworów dawane bywają sł[…][3249] z podwyższenia ceny od których tego czopowego […][3250] [k. 344v.] skąd prawu czopowe ze

[3246] Jan Tołwiński.
[3247] Tekst uszkodzony.
[3248] Urwany fragment tekstu.
[3249] Jak wyżej.
[3250] Jak wyżej.

wsiów K.J.M. do skarbu R.P. przedtym dawane, już z szkodą R.P. upadło, tedy mają się tego ichm. pp. posłowie nasi upominać i zasiądz informacji sejmowej, jakoby ten podatek R.P. nie ginął i żadna w tym na potym wątpliwość nie zostawała.

Co się zaś tknie obrony Ukrainy na przyszłe czasy i desideriu(m) J.K.M. P.N.M. w tych dwóch punktach, aby nic nad generalną zgodę wszytkich ichm. pp. posłów nie pozwalali i żadnego w tym praeiudicium et incom(m)odum na stan nas slachecki nie zaciągali, ale wszytkich praw, swobód i wolności naszych, także i laudum naszego, ostrzegali. W czym tak fidem ichm. obligujemy, że jeśliby inne województwa i powiaty te punkta[3251] na sejmiki swe do braciej odkładali, tedy też ichm. pp. posłowie nasi żadnych deklaracji decisivas nie mają czynić, ale wziąć na sejmik nasz partykularny brański do braciej.

Stosując się potym do regestru retent podatków R.P. przez j.w. jm. p. podskarbiego koronnego[3252] na sejmik do koła naszego przesłanego w którym jm. pokazał to naprzód, że od potomków p. Laskowskiego resty czopowego sumy 600 zł do skarbu R.P. nie oddano. W tym obywatele ziemi tej winnemi się nie sądzą, ponieważ skarb K.J.M. extraneo, a nie obywatelowi naszemu, arendę na ten czas podał i sam, jako kontraktował, upominać się ma według słuszności i prawa.

Druga, że nie ma informacjej skarb K.J.M., jako się obrócili podatki nasze in anno 1636. Na to w kole naszym jm. p. Wyszyński[3253], [podsędek][3254] ziemie bielskiej i poborca nasz pokazał i kwit j. p. [podskarbiego][3255], i dekreta Trybunału Radomskiego, któremu in iuditio […][3256] pokaże się satysfakcja.

[K. 345] Na co wszystko ichm. pp. posłowie nasi pilnego starania przyłożyć mają, aby obywatele ziemie bielskiej w tym inkomodować nie mieli a ciężaru jakiego względem przyszłej tych ziem i powiatów nie ponieśli a całość i ozdobę powiatu swego w żadnych retentach nieposlakowanego zachowali. W czym gdy uznamy po ichm. chęć braterską i spolne staranie, wzajem chęciami i powolnościami braterskiemi ichm. kompensować będziemy. Na co się p. marszalku koła naszego od nas obranemu podpisawszy pozwoliliśmy.

Datum w kole naszym brańskim, die et anno quo supra.

Stanisław Lewicki podczaszy podlaski, marszałek sejmiki [sic!] tego m.p.

[3251] Wykreślone następne słowa: „albo które” i pozostawione puste miejsce na ok. 3 słowa.
[3252] Jan Mikołaj Daniłowicz.
[3253] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński podsędek ziemski bielski 1636-1657.
[3254] Uszkodzony fragment tekstu.
[3255] Uszkodzony fragment tekstu.
[3256] Urwany fragment tekstu.

CCLXXVIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej i mielnickiej, Drohiczyn, 20 III 1642 r.

Sejmik wspólny obu ziem został zwołany konstytucją sejmową sejmu nadzwyczajnego warszawskiego, który obradował w dniach: 11 – 26 II 1642 r. (VC, t. IV, vol. 1, s. 37, 43. Akta tego sejmiku nie odnaleziono.

„Ziemia drohicka i mielnicka. Sejmik relacyjny w Drohiczynie, spolny obiedwie ziemie, pro die 20 martii [1642] , sobie naznaczają, na którym sejmiku, sposoby sobie namówić mają podatków wystarczających dwojgu podymnego. Do czego wybieranie czopowego należeć ma, ex vi laudi 1640, które nie ma nic w sobie continere, tylko co do konstrybucyi podatków teraźniejszych należy. Tamże mają sobie obiedwie ziemie poborców obrać. *Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

CCLXXIX. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 28 III 1642 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji sejmu z 1642 r. Deklaracja na zapłatę wojsku do Brańska na 28 III 1642 r. (VC t. IV, v. 1, s. 43). Marszałkiem sejmiku był Krzysztof Żelski.

CCLXXIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 28 III 1642 r.

Rkp. BN, BOZ, 1809, k. 562-563, kopia XVII-wieczna. Brak oblaty dokumentu.

My, urzędnicy i rycerstwo ziemie bielskiej wiadomo czyniemy komu to wiedzieć należy, iż jakośmy w roku 1640, z uchwały sejmu roku ostatniego odprawionego[3257], pewne postanowienie strony wybierania copowego między sobą postanowili i zawarli[3258], tak i teraz, mając facultatem przez ichm. pp. posłów[3259] naszych z blisko przeszłego sejmu w teraźniejszym roku 1642[3260] odprawionego na stanowienie copowego w tejże ziemi naszej do nas przyniesioną w tym zgromadzeniu naszem na sejmiku brańskim z naznaczenia tegoż przeszłego sejmu dnia 28 miesiąca marca przypadającem, zgodnie uchwalamy i postanawiamy, aby copowe z dóbr K.J.M., duchownych i szlacheckich od wszelakich likworów, małmazyjej, win, petercymentów, także miodów, piw i gorzałek prawem dawno opisanem po dwa pieniądza od grosza continue wybierane było.

Które to copowe tak miasta J.K.M., wsi, dzierżawy i włości bez żadnych wymówek co tylko szynkują płacić będą powinni. Jako też duchowne i slacheckie generaliter wszytkie miasta, wsi i majętności, a zwłaszcza te w których się targi przy kościołach i karczmy na gościńcach, albo skąd piw na stronę zażywają, żeby temu laudum wszytkie szczególnie podlegali i lubo by w mieście karczmę mając slachcic słody na wyszenki dawał, toż copowe płacić powinien.

Które[m] to podatkom ci wszyscy podlegać mający sub poenae contra retentores pecunia publicae sanci(tur). Wyjąwszy tylko w dobrach szlacheckich i duchownych karczmy we

[3257] Sejm walny warszawski z IV – VI 1640, konstytucja *Warunek bezpieczeństwa Rzeczypospolitej, zapłaty wojskowej i dochodzenia retent*.
[3258] Vide: *Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 18 – 19 VI 1640 r.*
[3259] Posłami na sejm nadzwyczajny z 1642 r. byli Krzysztof Brzozowski podkomorzy bielski i Jan Karp podstoli podlaski.
[3260] Na sejmie nadzwyczajnym warszawskim z II 1642 konstytucja Deklaracja na zapłatę wojsku m.in. stwierdzała: na sejmiku relacyjnym ziemi bielskiej „laudum ma być, względem czopowego, ex vi uchwały sejmu 1640, które tera xniejszym sejmem aprobujemy. Na tymże sejmiku exactores, tak do czopowego, jako i inszych kontrybucyi, mają być naznaczeni". VC t. IV, vol. 1, s. 43. Posłami ziemi bielskiej na tym sejmie byli: Jerzy Monwid Irzykowicz marszałek wiłkomirski i Jan Karp podstoli podlaski.

wsiach, tylko gdzie z własnego urodzaju a nie z przekupnego zboża słody robią na wyszynk, te od takowego podatku copowego wolne zostawać mają.

Także Żydzi toż copowe powinni płacić, żadną się jurysdykcją względem copowego nie uchylając ani wymawiając, także pogłównym teraźniejszym i na potym będącym, żadnemi inszemi podatkami, które by na potem namówione były.

W czym wszytkiem wybierania tego copowego stosujemy się do konstytucjej 1629[3261] i do inszych uniwersałów dawniejszych i pośledniejszych względem przychodów copowego na sejmach uchwalonych.

Przy którem copowem furmanka mniejsza ma być takowa. Loźni ultaje utrisque sexus, którzy panów foremnych nie mają, kożdy od swej osoby po groszy 24 na rok płacić powinien. Także słodowniczy podług dawnych uniwersałów do copowego, kożdy od rzemiosła swego płacić powinien po zł 2. Prasołka ryby i śledzie, i to przy copowem wybierane być ma.

A dla lepszego porządku warujemy uchwałą naszą, aby miasta w powiecie naszym brańskiem [k. 562v.] leżące nie ważyli się większych słodów zalewać nad to postanowienie nasze niżej opisane, sub poen(am) centum marcarum polonic(arum) in primu(m) querelarum term(ini)s peremptorie vindicandis ad instantiam jmp. popobrce i pod straceniem tegoż waru piwa, to jest: miasto Brańska[3262] beczek trzy brańskich słodu, Suraż[3263] beczek trzy suraskich, Tykocin[3264] beczek trzy tykockich, Knyszyn[3265] beczek trzy knyszyńskich, Goniądz[3266] beczek trzy goniądzkich, Rajgród[3267] beczek trzy rajgrodzkich, Augustów[3268] beczek trzy augustowskich, Kleszczele[3269] beczek trzy kleszczelewskich, Jesionówka[3270] beczek trzy

[3261] Konstytucja sejmu zwyczajnego warszawskiego z 1629 r., *Czopowe*, VC t. III, vol. 2, s. 60.
[3262] Brańsk miasto królewskie w ziemi bielskiej, siedziba urzędu grodzkiego, miejsce odbywania sądów grodzkich i ziemskich, miejsce obrad sejmiku ziemi bielskiej. Obecnie w województwie podlaskim,
[3263] Suraż miasto królewskie w ziemi bielskiej, miejsce odbywania sądów ziemskich, osrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3264] Tykocin miasto królewskie w ziemi bielskiej, miejsce odbywania sądów ziemskich, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3265] Knyszyn miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3266] Goniądz miasto królewskie w ziemi bielskiej, od 1668 r. siedziba urzędu grodzkiego filialnego wobec Brańska. Obecnie w województwie podlaskim.
[3267] Rajgród miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3268] Augustów miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie w województwie podlaskim.
[3269] Kleszczele miasto królewskie w ziemi bielskiej. Obecnie miasto w województwie podlaskim.
[3270] Jasionówka miasto królewskie w ziemi bielskiej. Obecnie wieś w województwie podlaskim.

jesionowskich, Bielsk[3271] beczek cztery bielskich, Orle[3272] beczek cztery orleńskich, Narew[3273] beczek cztery narewskich, Boćki[3274] beczek cztery boćkowskich, Waniew[3275] beczek cztery waniewskich. Czego mają advertere burnistrzowie miast, rajcy et circa comprob(ati)onem reg(est)rorum in pr(aese)ntia jmp. poborce, podług dawnych praw i laudum 1640 [r.][3276] i to iuramentum w grodzie brańskiem na kożdą ćwierć z osobna likwidować będą jako nawięcej zaliwają nad to postanowienie nasze jako nikogo nie uchylają, który by więcej zaliwać miał, salva jednak inquisitione jmp. poborce per officium castren(si)s facta.

Także z włości i dzierżaw J.K.M., duchownych, slacheckich, wójci juramentami komprobować mają, jak wiele warów piwa robią i jaką tąż miarą opisaną a nie większą i nie więcej beczek słodów zalewają.

Dawamy też to w moc jmp. poborcy naszemu, które by miasto chciało juramentów uchodzić, wolno będzie arendy z tą kondycją stanowić, żeby poborce wyciągać więtszą nad przeszłe copowe, tedy przynamniej starać się, żeby ta arenda była z znaczną auctią et nihilominus żeby zewsząd była wiadomość dostateczna o liczbie warów piwa i wszelakich likworów, także podatków przychodzących podług tej uchwały do copowego należących. Tedy burmistrze powinni oddawać reg(est)ra do pomienionego jmp. poborce.

Do którego obierania copowego obraliśmy i użyli prośbą naszą urodzonego jmp. Jana Tołwińskiego. Który to jmp. Tołwiński podług pierwszego obowiązku i juramentu sup(er) fidelem executionem uczynionego w roku 1640 wykonanego prout latius laudum anni 1640 testatur to copowe wybierać będzie, które się zacznie a die vigesima quinta martii w roku teraźniejszem 1642[3277], a wybierane być ma vigore laudi pr(aese)ntis dotąd, jako w inszych województwach koronnych i póki insze województwa nulla excepto wybierać je po swych powiatach ad diarium publicum powiatów swych będą, póty w powiecie naszym brańskiem wybierane continuo być ma.

Za którą pracą podjętą salarium temuż jmp. Tołwiński dla wprawienia tego copowego w rezę i większego przywidzenia pożytku powiatowi nasze(m)u sub censuram futuri conventus

[3271] Bielsk miasto królewskie, stolica ziemi bielskiej. Obecnie Bielsk Podlaski, miasto w województwie podlaskim.
[3272] Orla miasto prywatne Radziwiłłów w ziemi bielskiej. Obecnie wieś w województwie podlaskim.
[3273] Narew miasto królewskie w ziemi bielskiej, ośrodek starostwa niegrodowego. Obecnie wieś w województwie podlaskim.
[3274] Boćki miasto prywatne Sapiehów w ziemi bielskiej. Obecnie wieś w województwie podlaskim.
[3275] Waniewo miasto prywatne w ziemi bielskiej. Obecnie wieś w województwie podlaskim.
[3276] Vide: sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, [17?] 18 V 1640 r.
[3277] Decyzja o terminie rozpoczęcia wybierania czopowego została antydatowana, albo nastąpiła pomyłka w dacie. Sejmik relacyjny obradował bowiem 28 III 1642 r.

cadere to ma [k.563] i tam nagrodę słuszną jmci obmyślemy. […] toż poborca od roku do roku libera przy nas zostawać ma.

A lubo by mutacja jakakolwiek poborce nastąpiła, to jednak copowe in suo vigore zostawać ma i burmistrze za mutacją poborce nastąpiliby, jaka [sic] nie mają cessare wybierać tego copowego i regestrować.

Które to laudum nasze unanimi concensu uchwalone do akt grodzkich brańskich urodone(m)u jmp. Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu[3278] marszałkowi koła naszego rycerskiego ręką tegoż jmp. marszałka podpisane podać zleciliśmy.

Działo się w kościele farnym brańskiem, dnia 28 III roku 1642.

[3278] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.

CCLXXX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1642 r.

Deputatami do Trybunału Koronnego zostali wybrani Wojciech Łużecki sędzia ziemski drohicki i Stanisław Jabłonowski łowczy nurski (Deputaci, s. 177).

CCLXXX/1. Atestacja szlachectwa

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1. nr 1, k. 126-126v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 19 IX 1642 r. (feria sexta ante festum s. Mathaei Ap. et Ev. 1642).*

My dygnitarze, urzędnicy, obywatele wszyscy województwa podlaskiego, zjachawszy się wszyscy na elekcją deputacką dnia dzisiejszego według prawa opisanego przypadający, po obraniu zgodnym deputatów, gdy proponowana była sprawa między urodzonym panem Aleksandrem Całowańskiem a szlachetnie urodzonym Michałem Kołodzie[j]skiem z rokiem pozwanym o wywód szlachectwa przez stronę aktorową w sprawie intentowanej [k. 126 v.] zadane, tam strona pozwana iż tak repente dispositi avorum et pro avorum et antecessorum suoru(m) propter clausa acta tam terr(estr)ia brans(censia), quam bielscen(sia), surazen(sia) et tkocinen(sia), ibidem terre(str)ia ob non reassumptione officii iud(itiali)t(e)r nie mógł dostać, lubo indukować chciał, pestos in medio koła rycerskiego consaguineos suos ale parendo iuribus et const(istuti)onibus Regni dokumentów literalnym nie mogli [1 sł. n.]. Zaczym evadendo rygorem iuris ne aliquid ob esse vileatur in deductione praemissa. My deductio teraźniejsze dla tych przyczyn, iż akta ziemi brańskiej, suraskiej, bielskiej, tykocińskiej są clausa in nullo derogando defensis utrarum partium clausum deducendae et probandae nobilitatis pro cognitione do sądów trybunalskich, jeśli ta dillatio aducendae nobilitatis do drugiego sejmiku elekcji deputackiej ma być pozwolona albo nie odsyłani i tę atestacją jmp. marszałkowi koła rycerskiego teraźniejszego zleciliśmy podpisać.

Działo się w Drohiczynie, die 15 septembris anno Domini 1642.

[1] Marek Wodyński kasztelan podlaski[3279], [2] Wojciech Niemiera podkomorzy drogicki[3280], [3] Krzysztof Brzozowski podkomorzy ziemie bielskiej[3281], [3] Miecisław Mleczko starosta mielnicki[3282], [4] Wojciech Kochański sędzia ziemi mielnickiej[3283], [5] Wodyński na

[3279] Marek Wodyński kasztelan podlaski 1634-1646, starosta nurski i drohicki 1643-1646
[3280] Wojciech Niemiera (Niemira) podkomorzy drohicki 1638-1645.
[3281] Krzysztof Brzozowski sędzia ziemski bielski 16t35-1642, podkomorzy bielski 1642-1648.
[3282] Mieczysław Mleczko starosta mielnicki 1637-1646.
[3283] Wojciech Kochański sędzia ziemsk mielnicki 1638-1642.

Międzylesiu Andrzej łowczy podlaski[3284] ręką swą, [6] Wojciech Łużecki sędzic ziemie drogickiej, [7] Bernat Mniszewski, [8] Marcin Obniski podsędek ziemie drogickiej[3285] manu propria, [9] Mateusz Jałbrzyk Wyszeński podsędek ziemie bielskiej[3286], [10] Marcin Milewski postarości ziemie nurskiej, [11] Gasper Gostkowski manu propria, [12] Joannes de Skiwy Skiwski vicecap(ita)neus castren(sis) drohicien(sis), [13] Kaspar Podoski, [14] Krzystof Chajecki, [15] Adam Lesiecki, [16] Stanisław Jabłonowski łowczy ziemie nurskiej, [17] Piotr Iwanowski manu propria, [18] Piotr Wyszeński, [19] Krzystof Dybowski manu propria.

Quod origina [1 sł. n.] idem offerens ad se recepit.

[3284] Andrzej Wodyński łowczy podlaski 1630-1648.
[3285] Marcin Obniski podsędek ziemski drohicki 1639-1649, sędzia ziemski drohicki 1649-1666.
[3286] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemi bielskiej 1636-1657.

CCLXXXI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 12 V 1643 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu walnego warszawskiego z 1643 roku w celu wybierania podymnego: summę czworgu podymnemu korespondującą. Sejmik w Drohiczynie die 12 maii [1643], cum approbatione laudi. Poborca urodzony Szymon Nieciecki (VC, t. IV vol. 1, s. 56). [Tamże, s. 51]: Ziemia drohicka, z roku 1626 za ur. Marcina Niemierę[3287]*, trzy tysiące sto i sześć złotych, groszy pięć, z roku 1628 ze dwojga podymnego, dwa tysiąc sto sześćdziesiąt i sześć złotych, z roku 1640 trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt i sześć złotych, z roku 1642 siedemset złotych. Wynosi to summę dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia i ośm złotych , groszy pięć, którą zapłacić we Lwowie, przy płacy wojsku, powinna; salva repetitione u poborców. Także resztę z podatków w roku 1635 na żołnierza powiatowego do Prus pozwolonych, dziewięć tysięcy i dwieście złotych, przy szafarzu województwa podlaskiego, na zapłatę ludowi tam dyrygowanemu pozostałą, zapłacić powinni będą; salva repetitione tejże summy, iure fisci, od szafarza, którego sobie pod on czas województwo obrało. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[3287] Marcin Niemiera, h. Gozdawa, syn Hieronima chorąży mielnicki w r. 1623, sędzia drohicki w l. 1623-1633.

CCLXXXII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1643 r.

Sejmik zwołany konstytucją sejmową sejmu walnego warszawskiego z 1643 r. na 12 maja w związku z podymnym VC. t. IV, vol. 1, s. 56. Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCLXXXIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 14 IX 1643 r.

CCLXXXIII/1. Notatka o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [14 IX] 1643 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 224, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

Deputaci do Trybunału Koronnego z województwa podlaskiego w 1643 r.:

Andrzej Wodyński łowczy podlaski, dworzanin JKMci z ziemi drohickiej i deputat do Trybunału Koronnego; Aleksander Czałowański[3288] z ziemi bielskiej, deputat do Trybunału Koronnego; Wojciech Niemiera podkomorzy drohicki, deputat do Trybunału Koronnego.

[3288] Aleksander Całowański (Czałowański) łowczy podlaski 1652-1654.

CCLXXXIV. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 12 IX 1644

CCLXXXIV/1. Notatka dotycząca wyboru deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, [12 IX] 1644 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 253, 254. (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy-Milewskiego).*

Marszałek: Wojciech Kurzeniecki, stolnik ziemi bielskiej.

Deputaci: Marek Kazimierz Orzeszko, sędzia ziemski mielnicki; Mateusz Jałbrzyk Wyszeński podsędek ziemski bielski; Nikodem Jabłonowski, cześnik ziemi nurskiej.

CCLXXXV. Uniwersał Adama Kazanowskiego marszałka nadwornego koronnego do ziemi drohickiej w sprawie dystrybucji soli, z Warszawy, 18 XI 1645 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 147, k. 548v.-550v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Bałdowski, sługa Adama Kazanowskiego marszałka nadwornego koronnego, 6 XII 1645 r. (f. 4 ipso foesto s. Nicolai).*

Adam z Kazanowa na Czaśnikach Kazanowski, marszałek nadworny koronny, borychowski, solecki, kościeniecki, bielski[3289], nowotarski, warecki [k. 549] etc. starosta a dzierżawca żup krakowskich, wielickich i komór mazowieckich.

Jaśnie wielmożnym i urodzonym ichm. m. m. pp. i braciej, obywatelom ziemie drogickiej.

Przy zaleceniu życzliwych usług i chęci moich wiadomo czynię, aczkolwiek to wszystkim wm. m. m. pp. wiadome jest nawiedzenie Pańskie, przez zapalenie ogniowe gór wielickich. Przez co wielkie szkody poniosły i prawie wyniszczone zostały z wielką RP, i onąż przy dzierżawie natenczas mojej, poniesioną szkodę.

Albowiem i do tych czasów jeszcze do swej doskonałości nie są przywiedzione. Bo dla swoich zaraźliwych smrodów i zaduchów z infekcjej ogniowej pochodzących, nie tylko robotnikowi zjeżdżać nie dopuszczają, ale też i żadnemu sposobu, żadnego do naprawy raczyć [nie] pozwalają.

Dla którego tak wielkiego i z dawnych czasów niesłychanego w Koronie cassum nie tylko w dzierżawie mojej znaczną ponoszę szkodę, ale też i komory mazowieckie w sól ogołocone zostawać muszą. A za tym idzie, że i wm. m. m. pp. sól zwyczajną powiatową [k. 549v.] co wcześnie nie dochodzi.

A lubo by i mię i teraz, w tak ciężkim razie, słuszna [s]potkać mogła od wm. m. m. pp. kompasja, ja jednak mniej szkodę moję ważąc, ale chcąc wszytkich i każdego z osobna wm. m. m. pp. i braciej łaskę sobie pozyskać, lubo w takiem ogołoceniu soli czyniąc żądaniu wm. m. m. pp. i obietnicy swojej, rozkazałem pisarzowi memu na komorze praskiej[3290] będącemu, ur. p. Piotrowi Juriewiczowi, sól roczną zwyczajną na powiat należącą, to jest beczek 333 według dawnego zwyczaju pro a. praesenti 1645 wydać zupełną inclusive.

Niemniej i z tej okazjej, ażeby łaska JKM PNM i moja w tym wm. m. m. pp. przysługa in cassum nie poszła, tylko żebyście wm. m. m. pp. raczyli posłać ichm. pp. dystrybutorów na

[3289] W 1638 r. starostwo bielskie otrzymali w dożywocie Adam Kazanowski i jego żona Elżbieta ze Słuszków.
[3290] Praga, wieś nad Wisłą w woj. mazowieckim, siedziba komory celnej (obecnie część Warszawy).

odebranie tej soli, spośrodka siebie obranych zgodnemi elekcjami sejmikowemi, przy podpisie jw. ichm. pp. [k. 550] senatorów, jeśliby którzy na tem sejmiku praesentes byli. Także ichm. pp. urzędników ziemskich i grodzkich. A przy tym też z gotowemi pieniędzmi, za każdą beczkę po zł 3 wnosząc do skarbu JKM. A to tylko pro hac sola vice a nie na potem, dla tych przyczyn pisarza dla wyniszczenia gór wielickich przez ogień. A druga, że tę sól swoję własną, która była na komorach na kupca zachowana, na prowizją stołu JKM, kazałem wm. m. m. pp. dać.

A przy tym i teraz do wiadomości wm. m. m. pp. i braciej donoszę, że ta dystrubucja będzie trwała według prawa pospolitego, od prezentowania do grodu każdego uniwersalu mego, przez niedziel cztery a nie dalej. A gdybyście wm. m. m. pp. w tych czterech niedzielach nieodebranie soli ichm. pp. dystrybutorów z kondycjami wyżej pomienionymi zesłać nie raczyli, tedy po ekspiracjej czasu naznaczonego, już ja soli żadnemu powiatowi wydawać nie każę, manifestacją w grodzie uczyniwszy. O czym w osobliwym uniwersale mojem pp. pisarzom mojem dałem doskonałą informacją, jako się mają sprawować.

To tedy do wiadomości wm. m. m. pp. i braciej podawszy, zostawam do wszelakich usług każdemu z osobna [k. 550v.] życzliwym przyjacielem. A dla większej wiary i wagi przy pieczęci mojej ręką moją wprawdzie lewą, dla niesposobności jeszcze prawej, dla pewnych defektów moich, ten uniwersał mój podpisuję.

W Warszawie die 18 miesiąca listopada r. P. 1645.

Wm. m. m. pp. uprzejmie życzliwy brat i powolny sługa

Adam Kazanowski m(arszałek n(adworny) k(oronny) ręką swą.

CCLXXXVI. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 10 IX 1646 r.

CCLXXXVI/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie, Drohiczyn, 10 IX 1646 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 150, k. 439-440. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Marcin Obniski*[3291] *podsędek ziemski drohicki, 10 IX (*f. 2 post foestum Nativitatis BMV*).*

Deputatami zostali wybrani: Jakub Piętka Sobolewski pisarz ziemski drohicki[3292] *– z ziemi drohickiej i Sebastian Tarkowski podstarości mielnicki – z ziemi mielnickiej. (Druk: Deputaci, cz. II, s. 204). Pod informacją podpisy złożyli:*

[1] Zbigniew Ossoliński[3293] starosta drohicki, marszałek sejmiku; [2] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski[3294]; [3] Tomasz Olędzki chorąży drohicki[3295]; [4] Wawrzyniec Wąż chorąży mielnicki; [5] Jerzy Monwid Irzykowicz marszałek wilkomirski; [6] Cyriak Kostro[3296] sędzia ziemski brański [sic]; [7] Marek Orzeszko sędzia ziemski mielnicki[3297]; [8] Maciej Korowicki[3298] podczaszy drohicki; [9] Samuel Wąż podczaszy mielnicki[3299]; [10] Samuel Humnicki podstoli sanocki[3300]; [11] Jan Niemiera stolnik podlaski[3301]; [12] Wojciech Bokiej Kuliski podstoli podlaski[3302]; [13] Jan Milewski podstoli drohicki[3303]; [14] Paweł Kukliński podstoli mielnicki[3304]; [15] Kazimierz Zaliwski cześnik drohicki[3305]; [16] Nikodem Jabłonowski cześnik nurski; [17] Stanisław Jabłonowski łowczy nurski; [18] Jan Zaliwski miecznik liwski; [19] Hieronim Kazimierz Chalecki[3306]; [20] Andrzej Orzeszko; [21] Walenty

[3291] Marcin Obniski podsędek ziemski drohicki 1639-1649, później sędzia ziemski drohicki.
[3292] Jakub Piętka Sobolewski pisarz ziemski drohicki 1639-1649.
[3293] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki 1646-1679, równocześnie kasztelan czerski 1655-1661 i nominat wojewoda podlaski 1661.
[3294] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.
[3295] Tomasz Olędzki chorąży drohicki 1636-1658, później kasztelan zakroczymski.
[3296] Cyriak Kostro sędzia ziemski bielski 1642-1659.
[3297] Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki 1645-1648.
[3298] Maciej Korowicki podczaszy drohicki 1646. W tymże roku awansował na wojskiego drohickiego.
[3299] Samuel Wąż podczaszy mielnicki 1645-1646.
[3300] Samuel Humnicki podstoli sanocki 1626-1653.
[3301] Jan Kazimierz Niemiera stolnik podlaski 1639-1666.
[3302] Wojciech Bokiej Kuliski był podstolim drohickim 1646-1674. Niekiedy określano go też jako podstolego podlaskiego.
[3303] Jan [I] Milewski podstoli drohicki 1632-1648.
[3304] Paweł Bogusław Kukliński podstoli mielnicki 1646-1665.
[3305] Kazimierz (Marcin) Zaliwski cześnik drohicki 1640-1658.
[3306] Hieronim Kazimierz Chalecki, później łowczy podlaski.

Zaleski; [22] Marcjan Wyrzykowski; [23] Szczęsny Beydo[3307] pisarz grodzki mielnicki; [k. 439v.] [24] Franciszek Suchodolski; [25] Stanisław Sutkowski; [26] Janusz Turski; [27] Kasper Łęczycki komornik drohicki; [28] Krzysztof Dubowski; [29] Stefan Olszewski; [30] Jakub Rzewuski burgrabia drohicki; [31] Stefan Ciechanowiecki; [32] Maciej Pobikrowski; [33] Walenty Godlewski; [34] Jan Szelągowski; [35] Bernard Mniszewski podwojewodzi podlaski; [36] Piotr Jałbrzyk Wyszyński; [37] Jan Korzeniewski; [38] Stefan Nowosielski; [39] Aleksander Łempicki; [40] Andrzej Kostro; [41] Jaksa [?] Piętka Sobolewski; [42] Jan Skiwski; [43] Grzegorz Krasnodębski; [44] Marcin Kącki miecznik mielnicki[3308]; [45] Stanisław Wojewódzki komornik drohicki; [46] Piotr Rzewuski; [47] Jan Mężeński; [48] Stefan Beydo; [49] Wawrzyniec Radlewski; [50] Wojciech Piętka Sobolewski; [51] Krzysztof Suchodolski; [52] Mikołaj Iwicki,

nomine suo et alioru(m) dignitarioru(m) officialiu(m) totusque nobilitatis palatinat(us) Podlachiae, districtuu(m) Drohicen(sem) et Mielnicen(sem).

[3307] Szczęsny (Feliks) Beydo Rzewuski pisarz grodzki mielnicki, później pisarz ziemski mielnicki.
[3308] Marcin Kącki miecznik mielnicki 1646-1647.

CCLXXXVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 13 IX 1646 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Krakowie 25 VII 1646 r., zwoływał sejm walny do Warszawy na 25 X, sejmiki przedsejmowe na 13 IX. Uniwersału ani instrukcji królewskiej, adresowanej do szlachty ziemi drohickiej, nie odnaleziono.

CCLXXXVII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 IX 1646 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 150, k. 447-451. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jakub Sobolewski pisarz ziemski drohicki, marszałek sejmiku. Brak daty oblaty.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo ziemie drogickiej.

Zjachawszy się tu do Drogiczyna na miejsce zwykłe, dnia w uniwersale JKM PNM naznaczonego, cum quia licet reverentia instrukcji przez posła JKM, ur. p. [k. 447 v.] Samuela Humnickiego podstolego sanockiego przysłaną, wysłuchawszy.

Za dyrekcją jmp. Jakuba z Piętek[3309] Sobolewskiego pisarza ziemskiego drohickiego[3310], marszałka koła naszego, obraliśmy z między siebie posłów, ichm.: jmp. Tomasza z Chodowa[3311] Olędzkiego chorążego drogickiego[3312] i jmp. Stanisława Jabłonowskiego łowczego nurskiego.

Którem zleciliśmy, aby naprzód za tak znaczne i wielkie staranie i obmyślawanie około całości ojczyzny, praw i wolności RP, JKM PNM jako najprzystojniej i najniżej podziękowali. A według podanech artykułów niżej opisanech, onym przez nas zleconych, znosić się z inszemi ichm. pp. posłami de securitate et bono RP konsultowali, przestrzegając praw i wolności naszych szlacheckich. W czym fidem et conscientiam onych obligamus, dając onym plenariam facultatem, aby i do instrukcyi JKM przychylając się, tak bonum publicum i to co by necessitas publica ekspostulowała, jako i dezyderia JKM PNM obmyślawali, novitates nam nie wnosząc ani przynosząc.

[3309] Piętki-Grężki (Piętki-Greski) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[3310] Jakub Sobolewski pisarz ziemski drohicki 1639-1649.
[3311] Chodów - wieś w ziemi drohickiej, miejsce przeprawy na Liwcu. Obecnie w woj. mazowieckim, pow. siedlecki.
[3312] Tomasz Olędzki chorąży drohicki 1636-1658, później kasztelan zakroczymski.

[k. 448] 1. Iż nam JKM proponować raczy pericula od różnych granic postronnych imminentia, tedy ichm. pp. posłowie znosić się mają z drugiemi ichm. pp. posłami i to constituere, aby było sine maiore(m) periculo RP.

2. Wojsku borgowemu kwarcianemu, wysłuchawszy liczby jmp. podskarbiego[3313], co by jeszcze z rachunku desideratur do zapłaty, tedy victis consiliis z ichm. pp. posłami obmyślić mają zapłatę.

3. A że zwykli skarbowi pisarze przy rachunkach kłaść pewne a wielkie ekspensy do rąk jmp. pisarza polnego[3314] wydane, czego jmp. pisarz polny nie przyznawa. Tedy ichm. pp. posłowie przy rachunkach serio mają się tego upomnieć, aby realitas z tego wydatku ukazała się, jeżeli to cedit incommodum RP inquitere.

4. Iż JKM dla tej pewnej spokojności i pokoju wiecznego z moskiewskiem narodem proponować raczy nagrodę damnum pacis w trakcie trubeckiem[3315], tedy przychylając się do swej słuszności pozwalamy, aby im nagroda była z tych dóbr, które od Moskwy ad Regnum accesserunt. Na insze nagrody nie pozwalając sposób.

5. Na prezydia zamków pogranicznych WKL i inflanckich aby pp. litewscy kwartę z dóbr RP dziedziny [?] [k. 448] swojej pozwolili. Skąd by dostateczna pomoc praesidium była.

6. Na oprawę Królowej[3316] JM Paniej NM na tych dobrach RP, tak w Koronie, jako w Prusiech i WKL, na których niegdy ś.p. Królowa[3317] JM oprawę miała, pozwolić ichm. pp. posłom wokacją, salvando tamen RP, zlecamy.

7. Minnica, starać się mają ichm. pp. posłowie, aby ad suum effectum przywiedziona była in commodum RP.

8. Stanowiska wojsku ukrainnemu aby tam obmyślone były, gdzie największe pericula RP zachodzą. A prowianty z dalszych miast tak JKM, jako duchownych, aby oddawane były. Do tego aby lege cautum było, żeby w miastach, gdzie się publiki sejmików i sądów wszelakich odprawują, żadnych stanowisk żołnierskich chorągwi nie było.

9. Lubo tak wiele statutów i konstytucjej jest de violatione securitatis publicae et praesertim iuditiorum ac ecclesiarum, jednak iż ne dies crescit malitia ludzi, których nieprędko

[3313] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny.
[3314] Aleksander Dominik Kazanowski pisarz polny koronny, wojewoda bracławski.
[3315] W 1644 doszło do transakcji wymiennej Rzeczypospolitej z państwem moskiewskim: w zamian za utrzymanie Hadziacza i Sarska w Koronie Polskiej, Wielkie Księstwo Litewskie przekazało Trubeck (Trubczewsk) z obwodem.
[3316] Ludwika Maria Gonzaga od 10 III 1646 r. druga żona Władysława IV.
[3317] Cecylia Renata Habsburżanka, pierwsza żona Władysława IV, zm. 24 III 1644.

spraw takich w Trybunale dochodzących by do większych gwałtów, mordów, zranienia i kościołów postponowania przychodzący. Zaczym zabiegając temu mają ich. pp. posłowie starać się o to [k. 449] aby criminales poene jako na severiores interponere i forum coram officio castren(sis) p(er)missa inquisitione salva appellatione inter causas incarceratoru(m) sine terminorum tactorum post inquisitionem expeditam.

10. Na prolongacją Trybunału spraw koronnych aby już więcej pp. posłowie nie pozwalali, okrom tylko samych konterwat [sic] wołyńskich województw. Które żeby eo spatio temporis od św. Franciszka[3318] do wiligiej [sic] św. Tomasza[3319] quotannis sądzone były. A już więcej konserwaty wołyńskie przy województwach inszych [aby] sądzone nie były.

11. Konstytucją compositionis inter status reasumować cum ea declaratione, aby dekreta przeciwko tej konstytucjej ferowane zniesione były i ichm. pp. starostowie aby ad evictionem powinni byli […][3320] i protestacje, któremi się ichm. duchowni na zniesienie tej konstytucjej compositionis zastanawiali, żeby zniesione były.

12. Aby gotowość zawsze była aerarii publici in casum alicuius necessitatis RP. Tedy ichm. pp. posłowie mają constituere eventis quotannis czopowe z dóbr JKM raczy, także duchownych i miast szlacheckich ad instar uchwały wielkopolskiej i powiatu brańskiego tegoż naszego województwa podlaskiego. Który to powiat brański sobie tylko usurpare tego czopowego, uchodząc de suo podatków. Tedy tylko jako ma iść in usu RP skąd to eunt [k. 449v.] czopowe. Aby też in commune bonum wszystkiemu województwu cederet muszą się starać o to ichm. pp. posłowie, żeby g(enerali)t(e)r wszytko województwo in commune aerarium ten podatek składali i wszytkie podatki płacili.

13. Konstytucją o urzędach referendarskiech i ich regestrach reasumować i condeliquentes aby causa była inter causas officii.

14. Że sobie stan szlachecki za wielką uciążliwość uznaje, gdyż z wielką trudnością mandaty JKM z kancelariej otrzymywają, tedy aby wolno było na ziemskiech membranach wydawać. Które aby były eiusdem valoris, jako same mandaty.

15. Iż glejty przeciwko prawu, a zwłaszcza licentiosis, wydają z kancelariej JKM, skąd większa złość ludzka rozszerza się. Ichm. pp. posłowie mają się o to serio upomnieć i

[3318] 4 X.
[3319] 20 XII.
[3320] Pozostawiona luka w tekście na 1 słowo.

egzekucjej de infamibus et criminis prędko obmyślić, poe(na)m maiorem mille marc(arum) na starosty podnios[ł]szy.

16. Na zamianę solnech gór extra pr(ae)iuditione bonoru(m) RP pozwolić, uczyniwszy wprzód rewizjej permisto hisce iurato remissionis. Do której przysięgi insi komisarze do wszelakiej remisji i aktów publicznych, naznaczeni mają być od nich.

17. Poena talionis et evocationis aby podwyższona i obostrzona była, także contra tenere litigantes cum refusione damnorum.

[k. 450] 18. Którzy niesłusznie ad aggravatiorum honoris contra praescriptum iuris et libertatis nobilium supliki do KJM, a zwłaszcza szlachcic na szlachcica, na co i listy z kancelariej JKM otrzymywają, tedy jako diffamatores nobilitatis status byli poene invocationis karani, gdy się niewinność w podanej suplice pokaże.

19. Modum concludenti sejmu aby ichm. pp. posłowie z drugiemi ichm. pp. posłami namówili.

20. Na poprawę i przepisanie ksiąg ziemskich drogickich pobór jeden mają pozwolić ichm. pp. posłowie. Do którego na sejmiku relationis wybierania mamy sobie naznaczyć egzaktorem i do ksiąg poprawy kuratorem.

21. A iż się diminutio bonorum te(rre)strum ad RP, sine consensu RP, jako się stało na Białystok od sławnej pamięci jmp. Wesołowskiego[3321]. Tedy aby ten zapis, jako prawu przeciwny, był zniesiony i bona ad succ(ess)ores legitimos niech należą.

22. Sejmiki [i] insze akty publiczne, które ultra consensu(m) commune(m) ad tempus w niektórych powiatach przeniesione, cum p(rae)iud(it)io obywatelów, tedy aby do dawnych i zwykłych do mie[j]sc znowu przywrócone były.

Petita

Wiedząc wielkie merita w RP, cum summo substantiae disfunctio, zasłużone jmp. wojewody teraźniejszego [k. 450v.] podlaskiego[3322], mają wnieść ichm. pp. posłowie prośbę do KJM, aby JKM miał wzgląd na zasługi jmp. wojewody. I to mają wnieść, aby już więcej nie był adstrictus do rezydencjej.

[3321] Białystok wieś (od 1691/1692 r. miasto prywatne) w ziemi bielskiej. Na mocy testamentu Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka wielkiego litewskiego (zm. w 1637 r.), dobra białostockie zostały przekazane na utrzymanie zamku w Tykocinie i weszły w skład starostwa tykocińskiego. Pretensje do tych dóbr zgłaszali Chaleccy, powinowaci Wiesiołowskich.

[3322] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.

Ichm. pp. posłów zlecamy, aby jmp. pisarza ziemskiego drogickiego zasufikowali [sic] przed KJM [iż jest] niewinny kwereli, przez suplikę od szlachetnego Walentego Sienickiego podanej. Na cośmy osobliwą naszę atestację podali.

Za jejm. panią Karpiową[3323] podstoliną podlaską mają wnieść prośbę do JKM, aby raczył być miłosiernem sędzią tak okrutnej śmierci przez zabójstwo małżonka[3324] jejmości.

Za jmp. chorążem drogickiem[3325] mają wnieść ichm. pp. posłowie petitum, żeby jm. było pozwolone cło grobelne i mostowe na rzekach Nurze[3326] i Liwcu[3327], przez które gościńce wielkie są niemałem kosztem naprawione, pozwolone było po groszu od woza extra, p(ropter) melius libertatis nolitium et coram subditorum.

Mają też ichm. pp. posłowie wnieść petitum za jmp. starostą wiskiem[3328], aby in pristinum honores był restituitus, gdyż satis fecit parti[i] laesae.

Zlecamy też ichm. pp. posłom, aby wnieśli wielką prośbę naszę do JKM o aukcją soli i aby certus dystrybutor był soli w powiecie naszym [k. 451] drogickiem. Niechaj lege sancire diem feriae secundae post Trinitatis[3329] każdego roku p(er)petue. Którego dnia immlus [sic] p(er)missis solennitatibus et securitate sejmików [z]jachawszy się pp. obywatele powiatu drogickiego, będą powinni obrać e medio sui nobilem possessionatum. Który per portionaliter post ductionem każdego roku sól będzie powinien rozdawać, sub poena centum marcarum et foro certum officio castrense perempto, sine apellatione.

A że na teraźniejszy rok patent pewnej osobie na dystrybucją soli wydany sine consensu communi jest, tedy authoritate conventus moderni ten patent znosiemy. A ponieważ jeszcze sól na ten patent nie jest wydana, gdyż żaden z obywatelów jej nie odebrał, tedy na odebranie tej soli zgodnie wszyscy obraliśmy jmp. Jana Skiwskiego. Którego fidem et conscientiam obligamus, aby od skarbu JKM odebrawszy, każdemu z obywatelów ziemi drogickiej proporcionaliter rozdał.

[3323] Barbara z Grajewskich.
[3324] Jan Karp podstoli podlaski od 1629 r., zginął w I 1644 r., zastrzelony przez sługę wojewodzica mińskiego Massalskiego.
[3325] Tomasz Olędzki chorąży drohicki 1636-1658, później kasztelan zakroczymski.
[3326] Rzeka Nur (obecnie Nurzec), prawy dopływ Bugu.
[3327] Rzeka Liwiec (Liw), lewy dopływ Bugu.
[3328] Krzysztof Brochowski starosta wiski.
[3329] Trinitatis – siódma niedziela po Wielkanocy, pierwsza niedziela po Zesłaniu Ducha Św. Chodzi o poniedziałek po wspomnianej niedzieli.

Mają też wnieść petitum, aby targowe we wsi Przesmykach[3330] było pozwolone na każdą niedzielę. Które ma cedere na proventum ecclesiae[3331] tejże wsi Przesmyk.

Działo się w Drogiczynie, dnia trzynastego miesiąca septembra, r. P. 1646.

Stanisław Niemiera wojewoda podlaski; Jakub z Piętek Sobolewski [pisarz ziemski drohicki, marszałek sejmiku].

[3330] Przesmyki wieś w ziemi drohickiej, obecnie w woj. mazowieckim, pow. siedlecki.
[3331] Kościół i parafia p.w. św. Jakuba Apostoła.

CCLXXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, [13 IX]? 1646

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Krakowie, 20 VII 1646 r., zwoływał sejm walny do Warszawy na 25 X, a sejmiki przedsejmowe na 13 IX 1646 r. (Druk: ASWPiK 1632-1655). Sejmik ziemi mielnickiej wybrał posłów na sejm: Krzysztofa Piotra Piekarskiego podczaszego brzeskiego i Marcina Kąckiego miecznika mielnickiego (vide: Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 10 I 1647 r.). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCLXXXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 10 I 1647 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu walnego warszawskiego z 1646 r., Deklaracja o podatkach (VC, t. IV, vol. 1, s. 87): Ziemia mielnicka summę jednemu podymnemu rowną pozwala, drugą taką do braci bierze. Sejmik 10 ianuarii 1647, na którym modum contribuendi laudo namówią, co im aprobujemy.

CCLXXXIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 10 I 1647 r.

Rkp. *AP Lublin, AWH, nr 84, s. 1-3. Oblaty w urzędzie grodzkim mielnickim 11 I 1647 r. (f. 5 post festum ss. Trium Regum) dokonali: [1] Maciej Rokitnicki marszałek sejmiku, [2] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski, [3] Wojciech Emeryk Mleczko starosta mielnicki, [4] Jan Kazimierz Niemiera stolnik podlaski, [7] Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki, [8] Samuel Humnicki podstoli sanocki, [9] Bernard Mniszewski podczaszy podlaski*[3332]*, [10] Marcin Kącki miecznik mielnicki, [11] Andrzej Orzeszko, [12] Marcjan Wyrzykowski komornik ziemski mielnicki, [13] Jan Orzeszko, [14] Mikołaj Grek, [15] Adam Zwolski, [16] Janusz Zwolski, [17] Łukasz Zaszczyński, [18] Stanisław i [19] Wojciech (Albrechtus) Bykowscy, [20] Paweł Moczarski.*

My rady, urzędnicy i rycerstwo powiatu mielnickiego, zjachawszy się dnia dzisiejszego na sejmik decima ianuarii annis praesentis przypadający, konstytucją sejmu blisko przeszłego warszawskiego złożony, przychylając się do prawa i zwyczajów dawnych, naprzód marszałka koła naszego jmp. Macieja Rokitnickiego z łaski ku siebie obraliśmy. Któremu ichm. pp. posłom za pracą przez nich podjętą podziękować zleciliśmy ad punkta w konstytucjej mianowane i nam przez ichm. pp. Krzysztofa Piekarskiego[3333] wojskiego drohickiego i p. Marcina Kąckiego[3334] miecznika mielnickiego referowane.

Przystąpiliśmy mianowicie z strony podatków [na sej]mie blisko przeszłym warszawskim uchwalonych, taką deklaracją czyniemy. P[odymne] jedno na sejmie uchwalone wydać będziem powinni a drugie do braciej wzięte także pozwalamy do p. poborcy niżej mianowanego oddać. Eundem tamen ordinem to drugie, jeśli je jeszcze [inne] województwa pozwolili, to i nasz p. poborca wespół z pierwszem na miejscu [kon]stytucją wyznaczonym

[3332] Błędne przypisanie urzędu. W tym czasie podczaszym podlaskim był Stanisław Lewicki.
[3333] Błędne przypisanie urzędu. Krzysztof Piotr Piekarski był podczaszym brzeskim 1635-1643. W tym czasie wojskim drohickim był Maciej Korowicki.
[3334] Marcin Kącki miecznik mielnicki 1646-1647, później chorąży mielnicki 1647-1650.

oddać będzie powinien. A jeśliby nie pozwolili, tedy po sejmie[3335] blisko przypadającym in maio, ponieważ jeszcze eum odwozu do Lwowa pierwszego na zapłatę tak prędko nie przypadnie, do szafarzów naszych niżej mianowanych p. poborca oddać będzie powinien. I chociażby też jakie podatki na przyszłym sejmie uchwalone byli, to podymnie drugie, którego jeśliby jeszcze województwa nie pozwolili, in coequationem potęguje. A jeśliby i tam nijakich podatków nie było, aby tę sumę drugiego podymnego ut permissis est p. poborca do pp. szafarzów oddać będzie powinien.

A iż z czopowego nie mieli salutem RP, by to tedy i w powiecie naszym uchwalamy i alii protantis z miast i miasteczek królewskich, duchownych jako i świeckich płacone było tak chcemy jakoż niniejszą uchwałą naszą postanawiamy aby to czopowe nie było constitutione [s. 2] anni 1629[3336] et quiet(ati)onis eundem anni do rąk poborce powiatu naszego było oddawane przez magistrat z miast i miasteczek za regestrami posesjej fiksowanemi quotannis […] curream sub poenis eum retentores legibus et constitutionibus Regni sancitis. Którego czopowego czas wybierania per anni praesenti ma się zaczynać a die decima mensis februarii i tak continue ab anno ad annum iść eo respectu, aby powiat nasz exemplo aliorum idque pewną kwotę sumy pieniężnej in parelium miał na obronę RP. Podymnego też dwojga eam wybierają ab eadem die decima mensis februarii futuri zaczynać się ma a kończyć ultimam mensis eiusdem diem ma. A kto by na czas naznaczonych podatków nie oddał, tedy od p. poborce na querelle per parius in liter(ali)bus [?] expressis ma być pozwany i tam sine quavis apell(ati)one malido [?] sądzony.

Do których to podatków, tak dwojga podymnego, jako też czopowego, continui currens za egzaktora ur. jmp. Szczęsnego Beydo[3337] pisarza grodzkiego mielnickiego obieramy, dając onemu facultatem czopowe quousque animum ipsius inclinaliter odbierać. Któremu pro hac tantum więc respectu solarii i odwozu do Lwowa podymnego od każdego złotego po groszy trzy przy oddawaniu tych podatków dać powinniśmy, abo lecto respectu inter se dabito. Co wszystko tako w oddawaniu podatków, jako też w tym solarium mamy ziścić, sub poenis in constitutionibus Regni cum retent(o)rum z surowej RP sancitur.

Który to p. poborca, tak po oddawaniu pieniędzy do komisarzów we Lwowie, jako też z czopowego przychodzących, calculationem sufficiens przed nami na sejmiku po wyjściu roku zupełnego, którybykolwiek natenczas przypadał, uczynić będzie powinien i czopowe zebrane

[3335] Sejm nadzwyczajny warszawski zebrał się i obradował w V 1647 r.
[3336] VC, t. III, vol. 2, s. 60, konstytucja *Czopowe*.
[3337] Szczęsny (Feliks) Beydo Rzewuski, pisarz grodzki mielnicki, pisarz ziemski mielnicki 1647-1659.

do rąk jmpp. Marka Kazimierza Orzeszka[3338] sędziego ziemskiego mielnickiego, Macieja Rokitnickiego za rok cały oddać. A potym per annum sequentum do tychże ichm., za kwitem ręcznym ichm., continuae dokąd będzie to czopowe wybierał, oddawać.

Którą to sumę czopowego ad fidele depositum wziętą, sui scitu et consensu nas wszystkich, obywatelów powiatu mielnickiego, dysponować nie mają. Ale onę integras dotąd, dokąd by necessitas RP nie ukazała się, chować, i choćby też potrzeba jaka przypadła, sine sectiuro nigdzie nie obracać. Owszem, one w całem na każdą rekwizycją nas wszystkich braci na sejmiku tylko naszym mielnickim przed nami, lub deputowanych od nas, ukazać. O co in defecto satisfactionis forum ichm. damy, jako szafarzom naszym, et aliis sequentibus który się tego podjął, forum na Trybunale Lubelskim in causas officii peremptorie naznaczamy. Czego się ichm. benevole podymnego verbo suo nas asekurowali i to [co] certuos im polecili, obiecali.

A jeśliby przyszło tę sumę, która będzie od nas ad sequestrum ichm. powierzoną gdzie odwozić, tedy my takich e medio sui [wybierzemy] i przez nich pieniądze na obronę RP odesłać będziem powinni, obmyśliwszy im na odwóz ekspensa.

A jeśliby jmp. poborcy teraźniejszemu naszemu desolat i abjurat w skarbie nie przyjęto, tedy mu to uczynić przy kalkulacjej powinni za ukazaniem kwitów od skarbu laudo nostro, [s. 3] aby nie szkodował, obmyślić.

A p. poborca powinien, wybrawszy fideliter sumę podymnemu korespondującą, do Lwowa na czas w konstytytucjej naznaczony[3339] odwieźć i czopowe, ut praescriptum est, do rąk ichm. pp. szafarzów oddać, sub poenis constitutionibus Regni contra exactoris sancitum.

A że na przeszłem sejmie pokazało się, że nasz powiat nad półtora tysiąca, albo coś więcej, został w skarbie na retentach. Która to suma przy p. poborcy przeszłem, ur. p. Lenarcie Szawłowskiem zostaje, jako i on sam in facie koła naszego deklarował. Tedy tę resztę na retentach pozostałą, aby do Lwowa tąż konstytucją naznaczony i pomieniony p. Szawłowski odwieźć i do ichm. pp. komisarzów oddać będzie powinien, sub poenis contra exactores constitutionibus Regni sancitum ad instantiam cuiusvis incolae datum huius repetentis.

A iż się namnożyło swowolników niemało, tedy przychylajac się do konstytucjej anni praesentis postanawiamy laudo nostro, iż jeśliby [ku]py jakie swowolne mieli się pokazać i dobra szlacheckie łupić, tedy powinniśmy za wysłaniem uniwersału jmp. wojewody naszego

[3338] Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki 1645-1648.

[3339] *VC, t. IV, vol. 1, s. 81,* konstytucja *Zapłata wojsku ukrainnemu.* Termin zebrania się komisji lwowskiej został ustalony na 30 VI 1647 r.

podlaskiego, albo jmp. starosty [mielnickiego] unanimiter skupić i takie swowolne kupy tanquam hostes patriae [zno]sić. A jeśliby który z nas był temerarius, żeby poenam centum marcarum per instantiam cuiusvis incolas districtis huius Mielnicensis na takiego inpunimus, [któ]rą na querelach terminum peremptis sine quavis appellatione będzie miał i odp[owia]dać powinien.

Którą to zgodę naszą tak zakończywszy, jmp. Ma[ciejowi Rokitnickiemu marszałko]wi sejmiku, także inszym ichm. do akt grodu mielnickiego podać zleciliśmy.

[a][Datum w kościele parafialnym mielnic]kiem die deci[ma] mensis ianuarii a. D. [1647].

[1] St[ani]sław Niemiera wojewoda po[dlaski][3340], [2] [Wojciech Emeryk] Mleczko sta[rosta] mielnicki[3341], [3] Jan Kazimierz [Niemiera stolnik podlaski][3342], [4] Maciej Rokit[nicki] marszałek sejmiku teraź[niejszego], [5] [Marek Kazimierz Orzes]zko sędzia [ziem]ski mielnicki, [6] Samuel [Humnicki podstoli sanocki] [3343], [7] [Mar]cin Kącki mie[cznik] ziemi mielnickiej[3344], [8] Andrzej Orzeszko, [9] [Marcjan Wyrzykowski komor]nik ziemski mielnicki, [10] Jan Orzeszko, [11] Mikołaj [Grek], [12] Łukasz Zaszczyński, [15] Paweł [Moczarski], [14] […] Turski[a3345].

[3340] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.
[3341] Wojciech Emeryk Mleczko starosta mielnicki 1646-1673, później także wojewoda podlaski 1665-1673.
[3342] Jan Kazimierz Niemiera stolnik podlaski 1639 1666.
[3343] Samuel Humnicki podstoli sanocki 1626-1653.
[3344] Marcin Kącki miecznik mielnicki 1646-1647, później chorąży mielnicki 1647-1650.
[3345a-a] Tekst uszkodzony, brakuje fragmentu karty.

CCXC. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 8 I 1647 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji Deklaracja o podatkach sejmu 1646 roku: Ziemia bielska summę jednemu podymnemu równą pozwala. Drugą taką do braci bierze, sejmik 8 ianuarii 1647 składamy i laudum które tam na podatki namówią, aprobujemy. Poborca urodzony Jan Łuba. (VC, t. IV, vol. 1, s. 87). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 I 1647 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji Deklaracja o podatkach sejmu 1646 roku: Ziemia drohicka, summę podymnemu równą pozwala, drugą takąż do braci bierze, sejmik 20 januarii składamy, i laudum na wybranie tego podatku aprobujemy. Poborca urodzony Krzysztof Dybowski. (VC, t. IV, vol. 1, s. 87). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IV 1647 r.

Król Władysław IV uniwersałem datowanym w Warszawie, 7 III 1647 r., zwołał sejm walny do Warszawy na 2 V, sejmiki przedsejmowe na 11 IV. Druk uniwersału i instrukcji królewskiej na sejmiki przedsejmowe: ASWPiK 1632-1655, s. 414-420. Uniwersału i instrukcji Władysława IV, adresowanych na sejmik ziemi drohickiej, nie odnaleziono.

CCXCII/1. Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, 11 IV 1647 r. (fragment).

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 150, k. 810v.-812v. Brak oblaty. Brak 19 punktów instrukcji. Tekst rozpoczyna się od fragmentu punktu 20.*

[20.] szlachcicowi i poddanym ich jako pozwanym in omnibus civilibus actionibus ma currare, której by się na nie zabierał. Dilatio victoris causis fundum tangentibus contra spirituales ma służyć. A gdzie minuitur ecclesia i decimae, a kontrowersja o to zachodzi, tam per commissionem ma być decyzja.

[2]1. A iż tak wielkie ciężary na stan szlachecki następują za częstemi podatkami, do których się ani Żydzi, ani Szoci, ani insze exoticae personae nie przykładają. Tedy ichm. pp. posłowie o to się starać mają, aby na Żydów pogłówne po zł 2 od głowy, a in personas exoticas donatywa mercibus correspondens była postanowiona sub poena loci forum coram officio castrensis. Które to podatki pp. poborcowie powiatowi, od braci obrani, odbierać i sumę wybraną do szafarzów oddawać powinni będą.

[2]2. Starać się też mają ichm. pp. posłowie, aby konstytucje koncypowane totaliter circa conclusionem w izbie poselskiej spisane i in forma zapisane, przez jmp. marszałka poselskiego i posłów podpisane, do akt grodzkich podawane były zaraz, eadem die conclusionis sejmu.

[23.] Iż się zagęścili swąwolą ludzi niepohamowanych, że cum armis et in armis do kościołów na sejmiki i na insze nabożeństwa ważą się chodzić, wiolencje czynią, nie respektując na bojaźń Bożą [k. 811] i surowość prawa pospolitego. Tedy pp. posłowie starać się mają o konstytucją ra(tio)ne violatae securitatis ecclesiasticae, żeby cum poenae arbitrariae de criminales super eiusmodo excessives ukarane były.

24. A iż to ex vi legis przychodzi, że obywatelom za pp. poborców płacić nakazują. Tedy pp. poborcowie przez bracią obrani nie w Trybunale[3346] radomskiem, ale przed bracią powinni się sprawić. I do Trybunału radomskiego nie mają być pociągani i procesy na nich otrzymane żadnej wagiej mieć nie mają. Ad implendo itaque laudum publicum na sejmiku relacyjnym constitutum, pozwalamy salarium zwyczajne p. poborcy wedle prawa dawno opisanego.

25. Benemeritis de RP, jako żołnierstwu, nagroda aby się stała.

26. Jmp. podskarbi koronny[3347] kwarty ni na co inszego nie ma obracać, tylko na zapłatę wojsku ukrainnemu sub poena peculatus.

27. Ichm. pp. posłowie żeby żadnych podatków, wyjąwszy p(ro) futura [?], nie ważyli się pozwalać i żadnego ciężaru na stan szlachecki zanosić.

In reliquis punctis referujemy się do instrukcji na sejm przeszły[3348] od braci danej, obowiązując ichm. pp. posłów fide, honore et cons(cient)iis, aby się według tej instrukcjej sprawili et [k. 811v.] ultra, okrom tych punktów wyże mianowanych, nie pozwalali. A jeśliby w czym nad te punkta pozwolili, to ma być nullum et inane.

Petita.

Za jmp. wojewodą podlaskiem[3349]. Mając ichm. pp. posłowie nie po jedenkroć wniesione poprzez petitum, który tak wielkie u nas merita mając w powiatach wszystkich województwa naszego, cum dispendio sanguinis et substantiae JKM i RP. I teraz huiusque benemerentur, ażeby tandem condignam odniósł od JKM affective gratitudinem, wnieść mają gorącą instancją ichm. pp. posłowie do KJM.

O lbertacyją na grunty piąciu włók w Nurze[3350] będące, nazwane Zarębszczyzna z domem i placami do nich należącemi, także spichlerzem i kątami [sic] do tegoż należącemi, własne jmp. starosty drogickiego.[3351] Ichm. pp. posłowie upraszać mają JKM i RP, aby byli od wszystkich ciężarów miesckich i żołnierskich libertowane.

[3346] Trybunał Skarbowy Koronny (zwany Trybunałem radomskim) najwyższy sąd skarbowy powołany do życia konstytucją sejmu z 1613 r., obradujący w Radomiu.
[3347] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny.
[3348] Vide: Instrukcja dana posłom na sejm na sejmiku przedsejmowym szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 13 IX 1646 r.
[3349] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski 1634-1648.
[3350] Nur – miasto i starostwo grodowe w województwie mazowieckim, stolica ziemi nurskiej. Obecnie wieś w woj. mazowieckim, pow. ostrowskim.
[3351] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki 1646-1679, kasztelan czerski. Nominat na wojewdztwo podlaskie w 1661 roku.

Item upraszać mają ichm. pp. posłowie o libertacyją na dom i grunt w Drogiczynie będący jmp. pisarza ziemskiego drogickiego[3352].

Item o libertacyją [k. 812] ichm. pp. posłowie mają upraszać na dom, place, grunty w Drogiczynie, teraz i na potym będące, p. Janowi Chobrzyńskiemu i małżonce jego sposobem wyżej pomienionym.

A iż we wsi Kosowie[3353] ur. p. Walentego Zaleskiego na stawisku do przeprawy[3354] do kościoła[3355], ludziom przejeżdżającym na gościńcu warszawskiem, jako też i ludziom kupieckim, na co ekspensy niemałej potrzeba, prosić KJM pp. posłowie mają o rewizją. Aby rewizorowie przydani byli i cło ludzi kupieckich było naznaczone i w konstytucją zapisane.

Działo się w Drogiczynie, die 11 aprilis, a. 1646

[1] Aleksander Radziszewski marszałek sejmiku drogickiego ręką swą; [2] Stanisław Niemiera wojewoda podlaski; [3] Zbigniew Ossoliński capitaneus drohicensis; [4] Tomasz Olędzki chorąży drogicki[3356]; [5] Samuel Humnicki podstoli sanocki[3357]; [6] Martinus Obniski[3358] subiudex terrestris drohicensis; [7] Jakub z Piętek[3359] Sobolewski[3360] pisarz ziemski drogicki, deputat województwa podlaskiego; [8] Andrzej Orzeszko[3361] podsędek mielnicki; [9] Jan Milewski podstoli drogicki[3362]; [10] Jerzy Monwid Irzykowicz; [11] Jerzy Zamoyski; [12] Krzysztof Dybowski poborca drohicki; [13] Grzegorz Krasnodębski; [k. 812v.] [14] Wojciech Oborski; [15] Sebestian Ciechanowiecki; [16] Jan Korzeniewski; [17] Przecław Radziszewski; [18] Kazimierz Puchalski; [19] Tomasz Skiwski; [20] Krzysztof Iwanowski; [21] Aleksander Twarowski; [22] Wojciech Lesiński; [23] Marcin Borena; [24] Stanisław Mioduszewki; [25] Marcin Lesiński, [26] Piotr Lesiński.

[3352] Jakub Sobolewski pisarz ziemski drohicki 1639-1649.
[3353] Kosów Lacki (Kosów, Kosowo) – wieś w ziemi drohickiej. Obecnie miasto w woj. mazowieckim, pow. sokołowskim.
[3354] Rzeka Kosówka, lewy dopływ Bugu.
[3355] Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP.
[3356] Tomasz Olędzki chorąży drohicki 1636-1658, później kasztelan zakroczymski.
[3357] Samuel Humnicki podstoli sanocki 1626-1653.
[3358] Marcin Obniski podsędek ziemski drohicki 1639-1649, później sędzia ziemski drohicki.
[3359] Piętki-Grężki (Piętki-Greski) okolica szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[3360] Jakub Sobolewski pisarz ziemski drohicki 1639-1649.
[3361] Andrzej (Jędrzej) Orzeszko podsędek mielnicki 1647-1653.
[3362] Jan Milewski podstoli drogicki 1632-1648.

CCXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 15 VI 1647 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Uniwersał i deklaracje o podatkach, uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym 2 – 27 V 1647 r. Posłowie z województwa podlaskiego zgodzili się na wysokość podatków analogiczną do przyjętej przez posłów województwa mazowieckiego: summę dwojgu podymnemu korrespondującą [--] ziemia mielnicka także, sejmik die 15 iunii [1647]. (VC, t. IV, vol. 1, s. 120). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCIV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 15 VI 1647 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Uniwersał i deklaracje o podatkach, uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym 2 – 27 V 1647 r. Posłowie z województwa podlaskiego zgodzili się na wysokość podatków analogiczną do przyjętej przez posłów województwa mazowieckiego: summę dwojgu podymnemu korrespondującą [--] ziemia bielska także. Sejmik w sobotę po Świątkach [15 VI 1647]. (VC, t. IV, vol. 1, s. 87). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 22 VI 1647 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Uniwersał i deklaracje o podatkach, uchwalonej na sejmie nadzwyczajnym 2 – 27 V 1647 r. Posłowie z województwa podlaskiego zgodzili się na wysokość podatków analogiczną do przyjętej przez posłów województwa mazowieckiego: Ziemia drohicka, jako mazowieckie województwo [summę dwojgu podymnemu korrespondującą], sejmik feria sexta post Trinitatis [22 VI 1647]. (VC, t. IV, vol. 1, s. 87). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCVI. Sejmik ekstraordynaryjny województwa podlaskiego, Drohiczyn, 18 VI 1648 r.

Prymas Maciej Łubieński uniwersałem datowanym 26 V 1648 w Łowiczu poinformował o śmierci Władysława IV, zwołał sejum konwokacyjny do Warszawy na 16 VII, sejmiki przedkonwokacyjne na 25 VI 1648 r. Być może uniwersał nie dotarł jeszcze do urzędów grodzkich na Podlasiu, gdyż wojewoda podlaski podjął własną inicjatywę zwołania sejmiku województw podlaskiego do Drohiczyna ma 18 VI. 1648 r. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCXCVI/1. Uniwersał Stanisława Kazimierza Niemiery wojewody podlaskiego zwołujący sejmik województwa podlaskiego, Niemierów, 6 VI 1648 r.

Rkp. *NGAB, Mińsk, F. 1708, op1, ks. 37, k. 218-218v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 15 VI 1648 r. (feria secunda post festum Sanctissimae et Indiuiduae Trinitatis prox(ima) AD Mille(si)mo Sextente(si)mo Quadrage(si)mo Octauo).*

[k. 218] Wszem wobec i każdemu z osobna m. m. pp. i braciej, a zwłaszcza ichm. pp. dygnitarzom, starostom, urzędnikom i wszystkim obywatelom woj. podlaskiego po zaleceniu służb moich.

Wiadomo czynię i oznajmuję nowiny te co dalej gorsze zachodzą RP. Iż po zejściu JKM z tego świata PNM wojsko wszystko, które było na Ukrainie zniesiono jest przez Kozaki z Tatarami i hetmani koronni obadwa polegli, a Ukraina wszystka poddała się Tatarom z Kozakami i przyłączyła się do nich. Idą zagonami w Polskę znosząc wszystkie stany szlacheckie. Z powinności tej mojej wojewodziej ostrzegam i daję znać wm. m. m. pp. prosząc przez Miłosierdzie Boże, abyście o tym wiedząc raczyli się gotować jako na gwałt zabiegając takiemu wielkiemu niebezpieczeństwu swemu, zaczem dla lepszej namowy i zniesienia się samym z sobą składam wm. m. m. pp. [k. 218v] sejmik generalny wszystkim powiatom w Drohiczynie na dzień osiemnasty junii na który proszę żebyście się zjechać raczyli. Co aby doszło do wiadomości, m. m. pp. wszystkim posyłam te uniwersały moje do grodów prosząc aby byli publikowane i po parafiach rozesłane.

Dat w Niemierowie, die sexta juni AD Millesiomo Sexcentesimo Quadragesiomo octauo.

Stanisław Kazimierz Niemiera wojewoda podlaski.

CCXCVII. List Aleksandra Koniecpolskiego do szlachty województwa podlaskiego, Brody, 31 VI 1648 r.

Rkp. *NIAB, Mińsk, F. 1708, op. 1, ks. 37, k. 223-223 v. Kopia uwierzytelniona.*

[k. 223] Aleksander na Koniecpolu Koniecpolski chorąży koronny, pereajsławski, korsuński etc. starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie jaśnie wielm. ichm. m. m. pp., ichm. pp. , obywatelom i rycerstwu woj. podlaskiego przy oświadczeniu służb i chęci moich. Wiadomo czynię, iż z różnych ichm. listów do mnie pisanych, ale świeżo teraz najpewniejszy już i nieomylna i nie bez wielkiego żalu mego, który też wszystka pewność musi RP, wziąłem wiadomość, że Kozaki zaporoskie spolnie z Tatarami ligę uczyniwszy kwarciane, które przy ichm. pp. hetmanach zostawało i ludzi wszech ich ichmość rozgromiwszy obóz in frogam.. ? et dissipationem obrócili, jednak pod szable puścili drugich, już wszakże jarzmo niewoli pogańskiej zagarnęli, tak i sami ichm. sumina ? et columina ? ojczyzny należy w rękach nieprzyjacielskich przez munetur de…. Servitute, mam też i tę wiadomość, iż miast ukrainnych nie mało defraudowawszy RP i partem fidem violatones teneserunt chcąc im adherere tak iż swych żadnego spodziewać nie potrzeba ratunku aż wcześniej czynili jurati ? christiani nominis hostess felici sub successu wszystkiem nam lacrimis profusis spe plenis sima , że już mogą libere RP wszystko prawie praeposedium et fulers sobie in finibus RP oppositis ….. [1 wyraz?] zniszczy grassari nihil aliud proster ades incentia soli [… 2 wyrazy?] vastitatem meditantur [1 wyraz?] in wiscere dalej ojczyzny ogniem, miasta i wsi znoszą za…. ? z mjej przeciwko jej miłości z jakiem tak też ludności możem gronem z tą ….. 1 wyraz? z xiążęciem jmć p. wojewodą sandomierskim[3363] [k. 223v] mojem miłościwem panem i bratem, tego wiele żałuję, że dla słabego zdrowia mego wcześnie do wojska przybyć nie mogę, chcąc … netum tego nieprzyjaciela sistere? Zdrowie nasze niosąc i drożej sobie salutem publicam aniżeli krew naszę …. jąc pod Glinianami ściągnienie się, lecz iż garstka ludzi multitudinem tanquam? Pogaństwa tego, ale nie podobna, aby miała justinere, dla tego per amorem Patris ichm. m. m.pp. proszę abyście drogi klejnot wolności RP obfitą krwią przodków naszych nabytej na której nam nic nie może być miłego zatrzymać już prawie periclitanti ojczyźnie secuurendo ? , a nadto in extremo periculo siebie samych i dostatki nasze bacząc indemnitati patriae confulendo dla dania wstrętu temu nieprzyjacielowi

[3363] Władysław Dominik Zasławski-Ostrogski, wojewoda sandomierski w l. 1645-1649, potem wojewoda krakowski.

jako najprędzej się kupili i do nas dzień i nocą na miejsce to przez nas naznaczone przybywać raczyli.

W Brodziech, die trigesima prima Juni Anno Millesiomo Sexcentesimo Quadrogesimo octauo.

CCXCVIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej po sejmie konwokacyjnym, Drohiczyn, 18 VIII 1648 r.

Sejmik zwołany podczas obrad sejmu konwokacyjnego 16 VII – 1 VIII 1648 r.: Ziemi drohickiej sejmik relacyjny pro die 18 sierpnia [1648] składamy. Na którym sejmiku cokolwiek ratione securitatis, tam externae quam internae tylko sine praeiudicio innych województw, et aequalitatis namówią, vigore praesentis conventus aprobujemy. Na ten czas posłów na elekcyą do exorbitancyi obierać mają. [s.141] A województwa tego podlaskiego panowie posłowie ziem wszystkich, tego województwa, za pułkownika ludzi swych powiatowych mianowali wielmożnego pomienionego iegomości pana starostę łomżyńskiego wielkorządcę krakowskiego, etc. cum ea declaratione, że to ma być pro hac vice tantum, a in posterum nie ma to praeiudicare województwu i ziemiom do niego należącym. (VC. t. IV, vol. 1, s. 123, 140-141). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCXCIX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej po sejmie konwokacyjnym, Mielnik, 14 VIII 1648 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu konwokacyjnego obradującego 16 VII – 1 VIII 1648 r.: Z.[iemi] mielnickiej, sejmik relacyjny pro die 14 sierpnia [1648] składamy, cum iisidem declarationibus jako i z. drohickiej" (VC. t. IV, vol. 1, s. 123, 140). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCC. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 14 IX 1648 r.

CCC/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego, Drohiczyn, 14 IX 1648 r.

Rkp. *F. 1715, op. 1, nr 151, k. 82-83 (protocollon, oryginalne podpisy urzędników).*

*Deputatami zostali wybrani (*unanimi voce, nemine contradicente*): Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki*[3364] *i Jan Kożuchowski łowczy drohicki*[3365]*. (Druk: Deputaci, cz. II s. 218).*

*Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 14 IX (*feria 2 post foestum Nativitatis BMV*) dokonali i podpisy pod informacją złożyli:*

[1] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki[3366]; [2] Wojciech Pogorzelski starosta nurski; [3] Andrzej Wodyński[3367] łowczy drohicki, marszałek sejmiku; [4] Tomasz Olędzki chorąży drohicki[3368]; [5] Samuel Wąż podczaszy mielnicki[3369]; [6] Mikołaj Orzeszko stolnik mielnicki[3370]; [7] Marcin Obniski podsędek drohicki[3371]; [8] Andrzej Orzeszko podsędek mielnicki[3372]; [9] Samuel Humnicki podstoli sanocki[3373]; [10] Wojciech Bokiej Kuliski podstoli podlaski[3374]; [11] Kazimierz Zaliwski cześnik drohicki[3375]; [12] Grzegorz Krasnodębski podstarości drohicki; [13] Jan Piątkowski pisarz grodzki drohicki; [14] Władysław Wąż; [15] Stefan Wąż; [16] Tomasz Wyrozębski; [17] Olbracht Grabski; [18] Stanisław Ciecierski; [19] Adam Gałecki; [20] Stanisław Łużecki; [21] Stanisław Mogilnicki; [22] Maciej Rokitnicki; [23] Wojciech Grzymek Krassowski[3376] cześnik bielski, podstarości brański; [24] Jakub Kuczyński; [25] Wojciech Kazimierz Koc; [26] Jan Sobolewski; [27]

[3364] Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki 1645-1650.
[3365] Jan Kożuchowski łowczy drohicki 1648-1658.
[3366] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki 1646-1679, kasztelan czerski. Nominat na województwo podlaskie w 1661 roku.
[3367] Andrzej (Jędrzej) Wodyński łowczy drohicki 1639-1651.
[3368] Tomasz Olędzki chorąży drohicki 1636-1658, później kasztelan zakroczymski.
[3369] Samuel Wąż podczaszy mielnicki 1645-1648.
[3370] Mikołaj Piotr Orzeszko stolnik mielnicki 1643-1679.
[3371] Marcin Obniski podsędek drohicki 1639-1649.
[3372] Andrzej (Jędrzej) Orzeszko podsędek mielnicki 1647-1651.
[3373] Samuel Humnicki cześnik bielski i sanocki w l. 1626-1653.
[3374] Wojciech Bokiej Kuliski był podstolim drohickim 1646-1674. Niekiedy określano go też jako podstolego podlaskiego.
[3375] Kazimierz Zaliwski cześnik drohicki w l. 1640-1658.
[3376] Wojciech Grzymek Krassowski cześnik bielski 1645-1654, podstarości brański 1640-1648.

Władysław Nowosielski; [28] Jakub Konstanty Wierzbicki; [29] Andrzej Zawadzki; [30] Jakub Aleksander Sobolewski; [31] Marcjan Borzymowski.

CCCI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej po sejmie elekcyjnym, Mielnik 3 XII 1648 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu elekcyjnego obradującego 6 X – 19 XI) 1648 r.: sejmik w Mielniku [...] 3 decembris [1648] (VC, t. IV, vol. 1, s. 149, 157). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCII. Sejmik relacyjny (po sejmie elekcyjnym) ziemi drohickiej, Drohiczyn 7 XII 1648 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu elekcyjnego (6 X – 19 XI) 1648 r.): Województwo podlaskie, samo in castris pospolitem excubando ruszeniem, ten lud, który i przedtym stawiło z ziemiami swemi jeżeli od inkursu nieprzyjaciela oswobodzone będzie, wystawić obiecuje, i dwoje podymne sub eadem conditione wydać submittuie[…]. W Drogiczynie sejmik 7 decembris [1648] (VC, t. IV, vol. 1, s. 149, 157). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCIII. Popis pospolitego ruszenia ziemi bielskiej „za Drohiczynem, nad rzeką Bugiem", 7 VIII 1649 r.

Król Jan Kazimierz zwoływał pospolite ruszenie uniwersałami datowanymi w Lublinie, 13 VII 1649 r. Natomiast wezwanie na trzecie wici wydał w Zamościu, 23 VII 1649 r. (Druk: ASWK, t. II, s. 384-385). Uniwersał i wezwanie na trzecie wici dla województwa podlaskiego nie zachowały się.

CCCIII/1. Laudum uchwalone podczas popisu pospolitego ruszenia ziemi bielskiej, „za Drohiczynem, nad rzeką Bugiem", 7 VIII 1649 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 153, k. 102-105v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim 7 VIII 1649 r. (Sabb. ante f. s. Laurentii) dokonali: Stanisław Lewicki podkomorzy bielski, Stefan Lewicki podczaszy podlaski, Wojciech Grzymek Krassowski cześnik bielski, Jan Skiwski pisarz grodzki brański, Jan Hieronim Brzozowski rotmistrz pospolitego ruszenia ziemi bielskiej, Maciej Brzeziński sędzia pospolitego ruszenia ziemi bielskiej, Andrzej Popławski.*

My dygnitarze i urzędnicy ziemscy i grodzcy i wszystko rycerstwo, obywatele ziemie bielskiej powiatów: brańskiego, suraskiego i tykockiego, za uniwersałem ostatnich wici od KJM PNM do grodu brańskiego wydanem i publikowanem z powinności naszej wrodzonej szlacheckiej pospolitem ruszeniem, według dawnych praw i zwyczajów województwa naszego podlaskiego [k.102v.] wielą sejmów aprobowanych, jakośmy mogli najprędzej pod Drohiczynem dnia dzisiejszego sobotniego przed świętem świętego Wawrzyńca[3377] stanęli. A nie mając innego czasu, abyśmy się i o porządku ciągnienia naszego namówić mieli, i bezpieczeństwo pozostałych domowych naszych, a najwięcej sacrorum et charissimorum pignorum opatrzyć mogli, iż sejmików według prawa dawnego pospolite ruszenie uprzedzających mieć nie możemy, ale czas teraźniejszy pozwolić nam może, za spolną zgodą naszą takie laudum uchwaliliśmy i postanawiamy.

Naprzód, iż chwała Boga Wszechmogącego, która najwięcej przed oczyma naszemi i w sercach naszech jest na wielu miejscach, z żalem niepowetowanym zniszczone sakramenta święte, wiolowane, wzgardzone kościoły, spustoszone obrazy i dostatki kościelne, zdarte i sprofanowane, a za bezecnym wyuzdaniem swowolnem wymysłami i u pogaństwa wrogiego, i baszej nierozumnech srodze zelżone, złupione i zdeptane od Pana Boga samego pomsty

[3377] 7 VIII.

wołają i do nas ratunku wyciągają ręce nasze do Boga pod[nió]słszy, aby się mścić krzywdy swej raczył, wzdychamy i na pomoc naszę, patrząc na utrapienie nasze bierzemy pod skrzydła Jego wszechmocne zdrowia nasze kładziemy a na wolą Jego świętą [po]dając się, krwią naszą chcemy to [put]purare, Najświętszej Panny i patronów [k. 103] polskich, aby nas przyczyną swą wspomóc raczyli, pokornie prosząc.

Popis nasz przy jmp. podkomorzym ziemie bielskiej, ur. Stanisławie Lewickiem[3378] i ichm. pp. urzędnikach ziemskich i grodzkich przy rozwitej, daj Panie Boże szczęśliwie, chorągwie przez jmp. Mikołaja Skaszewskiego[3379] chorążego naszego bielskiego przed temże jmp. chorążem uczyniliśmy i dalej przy łasce Bożej ruszamy się i postępujemy.

A przy tym dla bezpieczeństwa pospolitego domowego na to wzgląd mając, iż bunty wszelakie, między chłopstwem zwłaszcza, ruszą i z [s]chizmatykami z dawna się pokazują, abyśmy i tej swejwoli wyuzdanej kaweczan [sic] zostawili i pożartego [sic] pomnażać nie dopuścili, prośbami napominaliśmy jmp. Stanisława Lewickiego podkomorzego naszego, wespół z nami na tęż ekspedycję jadącego, aby w domu z bracią naszą pozostałą zostawszy, cokolwiek by do rozerwania pokoju pospolitego okazać się i poszlakować mogło mature upatrował i jakoby ojczyzną naszę ratować mógł i swejwoli zabieżeć radą i opatrznością swą zabiegał.

A przy tym jmp. Stanisława Jabłonowskiego łowczego ziemie nurskiej a podstarościego grodzkiego brańskiego, rotmistrza JKM, który ochotnie na tęż ekspedycją do boku JKM wybrał się był, powinności swego urzędu podstarościego pod ten czas zanichiwając, aby stu koni kozackich od nas [k. 103v.] uchwalonych rotmistrzem był i w powiecie naszym zostawszy, omni securitati przeciw swowolnym i buntowników attendował. Jakoż jm. na prośbę naszą na to pozwolił i ma jako podstarości grodowy według praw dawnych, i jako rotmistrz od nas obrany nie tylko pilne oko, straże i spiegi na swowolnych i buntowników mieć et virtute brachii regalis criminosos imać, znosić, sądzić i egzekwować, ale też jeśliby tego potrzeba jaka wyciągała, dawać znać imp. podkomorzemu naszemu i spolne consilia znosić, a braciej w domach pozostałych według prawa i konstytucjej anni 1621[3380] o pospolitem ruszeniu uchwalonej wezwać i ruszyć i tak postępować, jako los i potrzeba RP będzie wyciągała.

[3378] Stanisław Lewicki podkomorzy bielski 1648-1652.
[3379] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3380] VC, t. III, vol. 1, s. 297-304, konstytucja *Sposób pospolitego ruszenia*.

A pp. bracia wszyscy w domach pozostali i słudzy i urzędnicy ichm. za obwieszczeniem jmp. podkomorzego i jmp. rotmistrza nieodwłocznie mają stawać i na swowolnych następować i według zbrodni ich karać, według tejże konstytucjej sub poenis descriptis i armis znosić.

A temu żołnierzowi od jmp. rotmistrza zaciągnionemu naznaczamy żołd ex aerario nostro publico za ćwierć jedną po sterydziestu [sic] zł. A jmp. rotmistrzowi na kuchnią zł pięćset. Miejsce zaś ich zaciągnienia w Bielsku i chleb w dobrach JKM cum moderatione debita o co osobliwie do KJM suplikować będziemy. A czasu służby od pieniędzy wzięcia, które ichm. pp. [k. 104] poborcowie nasi co najprędzej, najdalej tygodnia jmp. rotmistrzowi oddać powinni

Porządek zaś pospolitego ruszenia i ciągnienia naszego do boku JKM PNM takowy postanowili. Że jmp. podkomorzy nasz w niebytności ichm. pp. senatorów[3381] naszech od nas będąc uproszony, nie doczekawszy się ichm. pp. senatorów naszych, przez trzy dni czekając w domu zostawa, pułkownikostwo i regiment pułku naszego w dyspozycją imp. Mikołajowi Skaszewskiemu chorążemu naszemu cale oddajemy, ażeby w przystojnem porządku pułk nasz trybem wojennym rządzony był. Rotmistrzów obieramy ichm. pp.: Krzysztofa z Żalego Żelskiego[3382] pisarza ziemie bielskiej, Tomasza z Wielkiego Szczawina Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego, [Jana] Hieronima Brzozowskiego, Kazimierza Władysława z Komorowa [Komorowskiego], Hieronima Koryckiego.

Między których ichm. pp. rotmistrzów parafie będą rozdane, to jednak obserwując, aby ichm. noclegi na miejscach od jmp. chorążego, natenczas pułkownika, z ordynansu naznaczonych, odprawowali, a disciplinam powinną między rycerstwem obserwowali. I zaraz tego dojrzeli, jeśliby który z ichm. pp. braciej naszej […][3383] się, aby porządku przystojnego wojennego nie miał w koniach i rynsztunku, aby go upomnieli, jmp. pułkownikowi deferowali, iuditiu[m] [wojen]ne uczynili. I jeśli to ważyć [k. 104v.] upatrzą dla sławy powiatów swych, aby się poprawił, rugowali.

Do tego strażnikiem wojskowym z pułku naszego obieramy jmp. Hieronima Koryckiego z rotmistrzów jednego; a oboźnym – jmp. Achacego Turobojskiego[3384]. Którym też za pracą ichm. pp. poborcowie nasi po dwuset zł złożyć i dać zaraz powinni.

[3381] Wojewodą podlaskim był wówczas Paweł Warszycki 1649-1652, zaś kasztelanem podlaskim Prokop leśniowolski 1646-1652.
[3382] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3383] Jedno słowo uszkodzone.
[3384] Achacy Turobojski, później skarbnik bielski 1651-1671.

A dla sądzenia excessivorum, którzy bodaj się nie najdowali, aby tranquilitas w ciągnieniu, i w rycerstwie, i extranei zachowana była i sprawiedliwość in casu win dana, obieramy spośrzodka siebie sędziów wojskowych, to jest ichm. pp.: Mikołaja Skaszewskiego pułkownika naszego, Stefana Lewickiego[3385] podczaszego podlaskiego, Krzysztofa z Żalego Żelskiego pisarza ziemie bielskiej, Mikołaja Korzenickiego[3386], Jana Kotuńskiego, Jana Michała Malinowskiego, Macieja Brzeźnickiego. Którzyby, jeśliby kiedy jmp. pisarz ziemski był zabawny, decreta ex substitutione jmp. pisarza pisać ma[ją]. A ichm. pp. sędziowie wyżej mianowani [aby] przysięgę zaraz uczynili, [że będą] sądy według konstytucjej anni 1621 odprawować i sprawiedliwość nieodwłocznie czynić.

Żywności zasię [na] pułk nasz, każdy według potrzeby swej jako opisała taż konstytucyja, zaciągać ma, czego jmp. [k. 105] pułkownik przestrzegać będzie.

Żołd jmp. rotmistrzowi ziemskiemu naszemu, według postanowienia naszego ichm. pp. poborcowie nasi, jmp. Jan Łuba i jmp. [Jan] Skiwski[3387] pisarz grodzki brański per medium rachując co dano jmp. Brzozowskiemu przez jmp. pisarza grodzkiego brańskiego, jako się wyżej opisało, nadalej tygodnia mają oddać. Także ichm. p. oboźnemu zł 200 i p. strażnikowi zł 200 zaraz oddać.

Do tego jakośmy zezwolili, aby nas Pan Bóg w tej drodze pobłogosławić raczył, do klasztora oo. franciszkanów[3388] w Drohiczynie pro elemozyna [sic] jmp. Skiwski ex eodem aerario zarazem 100 zł dać powinien. A my to ichm. za kwitem od ich. pp. rotmistrza i oboźnego, strażnika i oo. franciszkanów ręcznym pokazanym pro authentica przyjmujemy i przyjąć powinniśmy.

I to co z pierwszego zjazdu naszego suraskiego z woli naszej jmp. Skiwski 300 zł dał jmp. Krzysztofowi Brzozowskiemu, przyjmujemy i kwitujemy. I której sumy iż wszytkiej czyni do tych 5000 i 300 zł per modumobadwa ichm. pp. poborcy muszą oddać to jest po zł 2750 […][3389] warując jeśliby czego nie dostawało do tej sumy, żeby jmp. podstarości [k. 105v.] grodzki i rotmistrz nasz z tych co zatrzymali podymne i czopowe nieodwłocznę egzekucją

[3385] Stefan Lewicki podczaszy podlaski 1648-1656.
[3386] Zapewne chodzi o Kurzenieckiego h. własnego.
[3387] Jan Skiwski pisarz grodzki brański 1654-1659, później surogator brański 1659-1664 i sędzia ziemski bielski 1664-1678.
[3388] Klasztor franciszkanów w Drohiczynie został ufundowany w 1409 r. przez wielkiego księcia litewskiego Witolda.
[3389] Jedno słowo zamazane.

czynił jako delatę pokażą ichm. pp. poborcy, nie respektując na teraźniejsze pospolite ruszenie ponieważ wiele różnych doma się zostawa.

Miasta i Żydzi o tej prawie według konstytucjej tejże a. 1621 aby postępowali i za obozem co skąd należy zarazem wyprawowali, sub poenam descriptis in iure.

Którą naszą uchwałę i postanowienie jako mieć chcemy i rękami podpisaną, per oblatam przez jmp. podkomorzego naszego i innych pp. braciej do grodu drogickiego podajemy. I żeby była do akt grodu naszego brańskiego wpisana, ichm. pp. grodowym zlecamy i upraszamy.

Działo się w obozie i w kole naszem rycerskiem pod Drogiczynem die septima mensis augusti a. D. 1649.

[1] Stanisław Lewicki podkomorzy ziemie bielskiej ręką własną; [2] Mikołaj Skaszewski chorąży ziemie bielskiej i pułkownik; [3] Stefan Lewicki podczaszy podlaski; [4] Krzysztof z Żalego Żelski pisarz ziemie bielskiej; [5] Tomasz Szczawiński z Wielkiego Szczawina wojewodzic podlaski [k. 106] z powiatu ziemi bielskiej; [6] Franciszek Szczawiński; [7] Łukasz Jan Brzozowski cześnik czerniechowski[3390]; [8] Jan Hieronim Brzozowski; [9] Kazimierz Władysław z Komorowa [Komorowski]; [10] Wojciech Grzymek Krasowski[3391] cześnik ziemie bielskiej; [11] Jan Albrycht Krakow[3392] miecznik ziemie bielskiej; [12] Jan Skiwski pisarz grodzki brański; [13] Hieronim Korycki; [14] Karol Skaszewski; [15] Reinhold Władysław Krakow; [16] Paweł Dzielnicki; [17] Hilary Stanisław Wnorowski; [18] Kaliksty Kazimierz Kruszewski; [19] Maciej Pisanka[3393].

[3390] Uzurpacja urzędu. W tym czasie cześnikostwo czernihowskie było w posiadaniu Adama Burkackiego (Burchackiego).
[3391] Wojciech Grzymek Krassowski cześnik bielski 1645-1654.
[3392] Jan Olbracht Krakow, miecznik bielski 1645–1669.
[3393] Zapewne tożsamy z późniejszym podstolim bielskim 1655.

CCCIV. Sejmik deputacki szlachty województwa podlaskiego w Drohiczynie, 13 IX 1649 r.

CCCIV/1. Informacja o wyborze deputatów do Trybunału Koronnego, Drohiczyn, 13 IX 1649 r.

Rkp. NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1 nr 151, k. 414v. 415 v. (protocollon, własnoręczne podpisy). Brak daty oblaty.

Wybrani zostali: Grzegorz Krasnodębski podstarości drohicki, Jakub Rzewuski – deputaci z ziemi drohickiej; Stanisław Jabłonowski łowczy nurski, podstarości brańsk – deputat z ziemi bielskiej. Grzegorz Krasnodębski podstarości drohicki podpisał się pod wyrokiem z dnia 20 IX 1650 r. *(Deputaci, cz. II, s. 222).*

Pod informacją podpisy złożyli: [1] Wojciech Emeryk Mleczko[3394] starosta mielnicki, marszałek sejmiku; [2] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki[3395]; [3] Jerzy Monwid Irzykowicz[3396] marszałek wiłkomierski; [4] Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki[3397]; [5] Tomasz Szczawiński wojewodzic podlaski; [6] Kazimierz Chalecki; [7] Wojciech Bokiej Kuliski podstoli podlaski[3398]; [8] Jan Saczko stolnik drohicki[3399]; [9] Jan Kożuchowski łowczy drohicki[3400]; [10] Mikołaj Orzeszko stolnik mielnicki[3401]; [11] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski[3402]; [12] Jan Łuba egzaktor bielski; [13] Jan Skiwski[3403] pisarz grodzki brański; [14] Krzysztof Dybowski; [15] Mikołaj Skiwski; [16] Jakub Skiwski; [17] Samuel Wąż podczaszy mielnicki[3404]; [18] Sebastian Tarkowski podstarości mielnicki; […][3405] Wąż; [19] Krzysztof Wąż.

[3394] Wojciech Emeryk Mleczko starosta drohicki 1646-1673 i wojewoda podlaski 1665-1673.
[3395] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki 1646-1679, kasztelan czerski. Nominat na województwo podlaskie w 1661 roku.
[3396] Jerzy Andrzej Monwid Irzykowicz marszałek wiłkomierski 1638-1653, później podkomorzy drohicki.
[3397] Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki 1649-1666.
[3398] Wojciech Bokiej Kuliski sędzia ziemski drohicki 1648-1674.
[3399] Jan Teodor Saczko stolnik drohicki 1647-1649. Nie wiadomo dlaczego podpisał się z tym urzędem, gdyż miał już od 14 IV 1649 r. nominację królewską na podsęstwo ziemskie drohickie.
[3400] Jan Kożuchowski łowczy drohicki 1648-1658.
[3401] Mikołaj Piotr Orzeszko stolnik mielnicki 1643-1679.
[3402] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683.
[3403] Jan Skiwski pisarz grodzki brański, później surogator brański i sędzia ziemski bielski.
[3404] Samuel Wąż podczaszy mielnicki 1645-1649.i
[3405] Imię nieczytelne.

CCCV. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 X 1649 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym we Lwowie 1 IX 1649 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 22 XI 1649 r., sejmiki przedsejmowe na 11 X 1649 r. (Druk uniwersału: ASWPiK, l. 1632-1655, s. 531-538; Instrukcja Jana Kazimierza na sejmiki przedsejmowe, druk: tamże, s. 532-538). Uniwersału i instrukcji królewskiej do województwa podlaskiego nie odnaleziono.

CCCV/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik 11 X 1649 r.

Rkp. B. PAU-PAN nr 360, k. 574-575. *Brak oblaty. Nieuwierzytelniona kopia XVII-wieczna.*

[s. 574] My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzccy, także rycerstwo powiatu mielnickiego, którzyśmy się dnia dzisiejszego na sejmik partykularny uniwersałem JKM PNM naznaczony, to jest na dzień 11 m(ie)siąca oktobra zgromadzili. Posła JKM ur. p. Andrzeja Orzeszka[3406] podsędka ziemskiego mielnickiego cum ea quam decet reverentia przyjąwszy i instrukcję JKM na sejmik teraźniejszy wydany przysłuchawszy, JKM PNM za ojcowskie obmyślanie prawie w upadłej RP pokornie podziękowawszy ad tractanda negotia RP affiventiam co by na sejmie blisko przyszłym warszawskim należało. Posłów e medio sui na ten sejm blisko przyszły warszawski die 22 novembr(is) przypadający, to jest w. jmp. Wojciecha Emeryka Mleczka[3407] starostę mielnickiego i jmp. Malchera Stanisława Sawickiego[3408] stolnika połockiego obraliśmy. Którym plenariam facultatem in tractandis negotiis et periculis RP, zgadzając się z inszemi województwy, daliśmy. Trzymając to o ichm. et fidei ac integritati ichm. polecając, że jako przedtym powiatowi naszemu ichm. dextere stawali, tak i teraz nihil deerunt, ale to co saluti et commodo RP będzie należało tractabunt, i że nam nic nowego nad insze województwa i powiaty nie przyniosą. Stosując się tedy do instrukcjej JKM i punktów w niej opisanych na to dajemy facultatem.

1. Zapłata wojsku zbaraskiemu, aby obmyślona była, wprzód przesłuchawszy, kiedy się pierwsze podatki na zapłatę żołnierzowi pozwolone obrócili, obmyślona była.

2. Tatarom upominki jeśli mają być pozwolone, albo nie, z inszymi województwy ichm. posłowie nasi znosić się i zgadzać powinni.

[3406] Andrzej (Jędrzej) Orzeszko podsędek mielnicki 1647-1653.
[3407] Wojciech Emeryk Mleczko starosta mielnicki w 1646-1665.
[3408] Melchior (Malcher) Stanisław Sawicki stolnik połocki w 1649 r., prawdopodobnie nie objął urzędu. Później stolnik drohicki, wojewoda i kasztelan brzeski-litewski.

3. Strony aprobacji punktom z Kozakami przez JKM w zawieraniu paktów[3409], gdy przyjdzie do traktowania o tym ichm. pp. posłów naszych upraszamy, aby ichm. in eam consilium spolnie z inszemi ichm. pp. posłami aby nie publico, ale secreturi loco o tym agitowano.

4. JKM co w instrukcji swojej proponować raczy, aby żołnierzowi obmyśli(li), żeby nie bawiąc się na stanowiska częstemi przeciągami prowiant i hiberna obmyślane były. To jako rzecz świątobliwa, tak, aby w skutku swym aby była dopełniona, pp. posłowie […][3410]

5. [k. 574v] Menica, iż dotąd w zatrzymaniu była, że ani JKM, ani RP nie miała […][3411] in usu cadendae monetae, tedy to ichm. pp. posłom zlecamy, aby w ręku [JK]M i RP zostawała i otworzona była.

6. Królowa[3412] JM iż ma asekurację na pewnych dobrach i starostwach, tedy ichm. pp. posłowie nasi upraszać mają, aby królowa JM tam angusta RP więcej nie wyciągając, na tym przestać raczyła.

7. Ci ichm. pp. posłowie królewica JM Karola[3413] upraszać mają aby j[m], hoc beneficio biskupstwa płockiego kontentując, się maiora non ekspospulowa[ł] jako nam przed tym świątobliwie przyobiecał.

8. Strony p. Ubalda[3414], który znaczne odwagi i merita w tej teraźniejszej potrzebie kozackiej pokazował, regratificando onemu i do dalszych usług RP go przychęcając na indygenat do pierwszej zgody pozwalamy, także i [K]ozakom trzem w instrukcji JKM mianowanym[3415] na noblitacją eandem da[jemy] facultatem.

9. Miasto Lwów, że zarówno z drugiemi eandem odniosło calamitatem, nie na więcej capere solari nad innych, którzy w dobrach swoich dezolucją ponad to co ad fidem publicam dali, aby im wrócono było.

10. Ci, którzy wcześniej RP p(ie)n(ią)dze wzięli, a do obozu, ani sami non […]parverunt[3416], ani żołnierza nie stawili, aby na początku sejmu sądzeni byli.

[3409] Ugoda zawarta z Kozakami pod Zborowem, 17 VIII 1649 r.
[3410] Puste miejsce zamiast zakończenia tego punktu.
[3411] Jeden wyraz uszkodzony.
[3412] Maria Ludwika Gonzaga.
[3413] Karol Ferdynand Waza, biskup wrocławski w l. 1625-1655 i płocki 1640-1655.
[3414] Krzysztof von Houwald generał szwedzki, saski i brandenburski. Jako generał major armii polskiej brał udział w walkach z Kozakami w l. 1649-1651, za co uzyskał indyganat.
[3415] Szymon (Semen) Zabuski, Jan (Jaśko) Jasnohorski, Jan (Iwan) Gamza – zostali nobilitowani w 1650 r.
[3416] Słowo uszkodzone.

11. Bona RP, aby według świątobliwego JKM obowiązku benemeritis oddawan[e] byli, tak jednak, aby nie jednemu kilkoro starostw albo dzierżaw, ale [ka]żdemu iusta merita rozdawane byli. A iż widziemy dezolacją wielką [w] zamkach przy intratnych starostwach, gdzie nie mają szlachta in periculis [ża]dnego refugium inuigilabunt i w tym pp. posłowie aby possessores pi(lniej)szy dozór naprawy zamków mieli, założywszy poenum contra negligende.

12. Iż księża duchowni, iż dotąd nie mieli sensum malorem RP żadnym pożytkiem nie przyczyniając się ad pericula Ojczyzny, upraszać będą ichm. pp. posłowie JKM, aby tak iustitiam distributivam chciał modernum, żeby z dóbr duchownych trzecia część prowentów in casus repentinos RP [k. 575] ad aerarum publicum szła.

13. Ci, którzy swym sumptem znaczne pułki stawili RP, jako cnotliwym ojczyzny synom się godziło stawali, aby debitam in facie RP odnieśli gratudinem i potym od JKM meritorum premia upraszać będą pp. posłowie, nie przepominając jmp. podkanclerzego[3417] WKL, który z pułkiem swoim jako czasem, tak i odwagą, innych poprzedził.

14. Ichm. pp. hetmani koronni[3418], aby dalej in ea calamitate więzienia pogańskiego nie zostawali. Upraszać JKM będą, aby z dóbr do dyspozycji JKM przypadających pierwszy na nich był respekt.

15. Że przeciwko wyraźnemu prawu diminutio bonorum terrestrium absqu(e) speciali RP consensu ichm. pp. Chaleckim w odsądzeniu Białegostoku[3419] facta mają serio ichm. pp. posłowie prośbę wnieść, żeby ta sprawa restytuowana była, a ichm. circa haereditatem zostawali, albo in recompensam od JKM de bonis RP mieli.

16. Mając respekt na odwagę jmp. Konckiego[3420], którą i teraz pod chorągwią jmp. sędomierskiego[3421] oświadczył odniósłszy postrzał od ręki pogańskiej, starać się będą , aby poena publica quietata jednak parte zniesiona była.

17. Jeżeliby miało przyjść do podatków in defectu inszych sposobów, starać się będą pp. posłowie, aby wariacja w podatkach nie była. Jeżeli podymnym, to podymnym wydawać, żadnych sum korespondujących podymnemu nie wspominając; jeżeli poborami, to mere wydawać poborami.

[3417] Kazimierz Leon Sapieha, podkanclerzy litewski 1645-1656.
[3418] Mikołaj Potocki, hetman wielki koronny 1646-1651; Marcin Kalinowski, hetman polny koronny 1646-1652.
[3419] Dobra białostockie zapisał Krzysztof Wiesiołowski marszałek wielki litewski, ostatni posesor tych dóbr na utrzymanie zamku w Tykocinie. Pretensje Chaleckich do dóbr białostockich wynikały z ich więzów powinowactwa z Wiesiołowskimi.
[3420] Zapewne chodzi o – nieznanego z imienia – Kąckiego. Przedstawiciele tego domu pełnili urzędy w ziemi mielnickiej w 1. poł. XVII wieku.
[3421] Stanisław Witowski kasztelan sandomierski 1642- 1669.

18. Sól zatrzymana powiatowi naszemu, aby oddana była, upominać się mają pp. posłowie.

Te wszystkie punkta fidei dexteritati, ichm. pp. posłom zleciwszy, ichm. p marszałkowi koła naszego podpisawszy do akt grodzkich mielnickich circa praesentationem tychże pp. posłów podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, 11 oktobra a. D. 1649.

CCCVI. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 11 X 1649 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym we Lwowie 1 IX 1649 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 22 XI 1649 r., sejmiki przedsejmowe na 11 X 1649 r. (Druk uniwersału: ASWPiK, l. 1632-1655, s. 531-538; Instrukcja Jana Kazimierza na sejmiki przedsejmowe, druk: tamże, s. 532-538). Uniwersału i instrukcji królewskiej do województwa podlaskiego nie odnaleziono.

CCCVI/1. Instrukcja dana posłom na sejm przez sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 X 1649 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715 op. 1, nr 153, k. 153-155v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Andrzej Wodyński łowczy podlaski, marszałek sejmiku przedsejmowego. Nie zachowała się data oblaty.*

My dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo województwa podlaskiego ziemie drogickiej, zjachawszy się do Drogiczyna według uniwersału JKM PNM pro die 11 octobris a. praesentis, wysłuchawszy posła JKM p. Pawła […]wie[3422] Sawickiego, obraliśmy między sobą [zgodnie][3423] dyrektora jmp. Andrzeja na Międzylesiu[3424] Wodyńskiego łowczego podlaskiego[3425], [obra]liśmy e medio sui zgodnie posłów na [sejm] walny koronny, die 22 novembris prz[ypada]jący, j.o. ks. [j.w.]p. Bogusława Radziwiłła na Bierżach[3426] i Dubinkach[3427], Słucku[3428] i Kopylu[3429], koniuszego WKL, generała gwardiej JKM, poszerwiskiego[3430] starostę i jmp. Kazimierza na Kopciach[3431] Zaliwskiego cześnika ziemie podlaskiej[3432], podając ichm. taką [na]szą instrukcją.

[3422] Tekst nieczytelny, zniszczona prawa krawędź strony.
[3423] Lekcja domyślna, zniszczona prawa krawędź strony.
[3424] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[3425] Andrzej (Jędrzej) Wodyński łowczy podlaski 1639-1651.
[3426] Birże (Biržai) miasto na Litwie, własność tzw. birżańskiej linii domu Radziwiłłów.
[3427] Dubinki (Dubingiai) miasto Wielkim Księstwie Litewskim, własność tzw. birżańskiej linii domu Radziwiłłów. Obecnie na Litwie.
[3428] Słuck miasto na Wielkim Księstwie Litewskim, własność książąt Olelkowiczów, po ich wygaśnięciu w rękach Radziwiłłów birżańskich. Obecnie na Białorusi.
[3429] Kopyl miasto w Wielkim Księstwie Litewskim w województwie nowogródzkim., własność książąt Olelkowiczów, przeszła w ręce Radziwiłłów birżańskich. Obecnie na Białorusi w obwodzie mińskim.
[3430] Poszyrwinty (Paširvintys) wieś w pow. wołkowyckim województwa nowogródzkiego. W XVIII w. zmieniła nazwę na Olwita (Alvitas, Alvit). Obecnie na Litwie.
[3431] Wieś w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. węgrowskim woj. mazowieckiego.
[3432] Mylne przypisanie urzędu: Kazimierz (Marcin) Zaliwski był cześnikiem drohickim 1640-1658. Cześnikiem podlaskim był wówczas Mikołaj Łyczko.

Naprzód JKM solennem, przy pocałowaniu ręki pańskiej, declarabunt gratitudinem przez ichm. p. marszałka poselskiego[3433], że nie tylko sacra consilia cum senatu et proceribus Regni [...][3434] RP, już prawie viribus […][3435] zaczęła tej Korony alturam i ledwo nie labentem […][3436] et in tot periculorum naufragiis wypatrować. Ale i sam regno pectore forti, zastawiając się ledwie nie gregarii militis munus odprawował i do pożądanego pokoju per pacta przyprowadził i tę wojnę zastanowił[3437]. Które, gdy pod wszytkich stanów koronnych i WKL trutinam przypadać będą, non deerunt w tym ichm. pp. posłowie, że one approbabunt.

Zapłatę wojsku słuszną być uznawamy, jednak perpensis r(ati)onibus skarbu, gdzie się pierwsze podziały podatki i wojsku kwarcianemu płata? Czemu zatrzymana? Kiedy kwarta wydana jest a miles tanta debitam […][3438]? Przytem zaraz kalkulacjej z skarbu koronnego an(te) omnia mocno się domagać mają, aby tak wielkie onera na RP […] w tak krótkim czasie zaciągnione nie [mo]gły być clarius et inkludowane i likwidowane [wie]iedząc undiquam augustatam Rempublicam […][3439] cladibus krwie szlacheckiej gemebundam [le]dwo będzie mogła sufficiere i walnej woj[ny] [za]płacenie należącej. Na donacje za […][3440] uczynienia rycerstwu powołuje […] powiat nasz, eo adiecto, jeśliby się [k. 154] wszytkie województwa arendowały […][3441] ichm. [pp. posłowie] uczynią, habita jednak ratione meritorum chorągwie tych, które w ogień sam wpadały i we oblężeniu zbarawskim[3442] byli.

4[3443]. Długu na chorągwie p. Rajeckiego[3444] i p. Łychowskiego[3445] non tenemur ad exsolutum, bo to byli powiatowe i nie rum to u nas być musi, że w skarbowych postąpione rachunkach. A w żadne się zaciągów cognitum nie wdawać, tylko tych, które wyrażone in constitutione[3446] coronationis modernae JKM.

[3433] Marszałkiem izby poselskiej na tym sejmie został Franciszek Dubrawski podkomorzy przemyski.
[3434] J.w.
[3435] Jedno słowo nieczytelne.
[3436] J.w.
[3437] Ugoda zborowska zawarta 17 VIII 1649 pomiędzy Rzeczpospolitą a Kozakami.
[3438] Słowo nieczytelne, zniszczona lewa krawędź strony.
[3439] J.w.
[3440] J.w.
[3441] J.w.
[3442] Oblężenie Zbaraża trwało od 10 VII do 22 VIII 1649 r. Wojska koronne broniły się przed siłami kozacko tatarskim, dowodzonymi przez Bohdana Chmielnickiego i chana krymskiego Islama III Gireja.
[3443] Pierwszy numer porządkowy instrukcji zachowany w tekście. Nr 1-3 nie zachowały się z powodu uszkodzenia krawędzi strony.
[3444] Piotr Rajecki, rotmistrz chorągwi kozackiej.
[3445] Jan Tomasz Łychowski chorąży bełski, rotmistrz chorągwi kozackiej.
[3446] Konstytucja sejmu koronacyjnego w Krakowiw w 1649 r., *Zaciąg na teraźniejszą potrzebę Rzeczypospolitej*. VC, t. IV, vol. 1, s. 177.

5. Zaciąg lwowski i zamojski co dobrego ojczyźnie effecit dowiedzieć się a onemu solutis skarbu jest określone, mają to ichm. [pp. posłowie] diligens inquirere. Ponieważ kożde województwo swemu żołnierzowi zaciągnionemu zapłatę wcześnie obmyślało.

6. Praesidium nasze powiatowych chorągwi per laudum obmyślone abdankowane. A pieniądze zaś na nowy zaciąg od nas wydane i do skarbu wniesione, to jest z podatków półczwarta pobora, jako się obrócili ichm. pp. posłowie etiam iuvabunt.

7. Aracz [sic] pozwolony Tatarom jeśli ma [być wypłacony][3447] do powszechnej stanów koronnych zgody [ichm. pp. posłowie][3448] cale się referować mają, aby RP tam abominare genti tributaria nie zostawała.

8. Ponieważ aukcją wojska kwarcianego potrzebną być JKM w instrukcjej [swo]jej nam proponuje, tedy zawsze najp[rze]dniejsze było tej RP ante […][3449], tedy instabunt rationes, jeśli też aukcja […][3450] praesidii ma być pro forma od niej […][3451] oddalać nie będą. Jeśliby nie mogła sufficiere […][3452] kwarta, tedy kożde województwo swym zaciągnionym chorągwiom tak [z czopowego?][3453] quotanni correspondentis, jako i z inszych [k. 154v.] podatków obmyślić, satius zapłatę sobie wziąć. […][3454] wojska zaporowskiego iż jest […][3455], aby nie miał aukcjej […][3456]ichm. [pp. posłowie] mają w tym się cale do górnych województw stosować będą.

9. Hiberna temuż rycerstwu, aby na Ukrainie samej z miast królewskich i duchownych […][3457] na świeżo w przeszłym roku od Kozaków exhaustos depopulate.

10. Egzorbitancje i dezyderia tak na elekcjej JKM podane z powiatu naszego, jako też i na szczęśliwej koronacjej JKM (ale i teraz), niemniej zlecając ichm. [pp. posłom], aby serio urgere chcieli.

[3447] Lekcja domyślna, zniszczona prawa krawędź strony.
[3448] J.w.
[3449] Tekst nieczytelny, zniszczona prawa krawędź strony.
[3450] J.w.
[3451] J.w.
[3452] J.w.
[3453] Lekcja domyślna.
[3454] Tekst nieczytelny, zniszczona lewa krawędź strony.
[3455] J.w.
[3456] J.w.
[3457] Jedno lub dwa słowa nieczytelne.

11. Inducje z Szwedami laborente nie aspirują […][3458]. Komisarzów na uspokojenie onej naznaczyć. Którzy zaś […][3459] finalem rationem RP.

12. Królowej[3460] jejmości desiderjej z górnemi moderować województwy. Której upatrując pro dignitate regia sufficientem, zechcą providere provisionem.

13. A że wielkie praeiuditium RP w tym się dzieje, że w mieście Gdańsku i w miastach koronnych pruskich zaciągów tak konnych, jako i pieszych ludzi rycerskich pp. Gdańszczanie vetabunt i kapitanów zaciągów tych do miast swych przypuszczać nie chcieli ad intendium ugaszenia ojczyzny, [ichm. pp. posłowie][3461] dopominać się tego fortiter mają, quam […][3462] to beneficjum […][3463] miało. A na JKM a ta civitas […][3464] miała.

14. Indygenat. P. Okuwald[3465] jeśli to […][3466] ad consensum ulteriorem województw […][3467] conditione, żeby nie był [k. 155] capare obtendo cum bonorum terrestrium et dignitatem usque ad tertiam progeniem.

15. Ochota do usług ojczyzny iż palam gaśnie in civibus patriae najwięcej, snać z tej przyczyny, że żadnej bene meriti otrzymać nie mogą consolutionem solicitam. I w tym ichm. [pp. posłowie] mają wnieść instantiam, na żadne inkompatibilia tak duchowne, jako i świeckie, nie mają pozwalać.

16. Miastu Lwowu na exsolutum debitum nie pozwalać, bo by trzeba wszytkim przez nieprzyjaciela zniszczonym miastom resarcire damna.

17. Ichm. pp. duchowni in beneficiis RP optimo dotati, na tak ciężkie długów zaciągnionych wypłacenie, żeby się liberali manu przyłożyli z intrat swoich, upraszać ichm. [pp. posłowie] mają.

18. A iż in debite na cały powiat nasz drogicki otrzymana jest z skarbu gravamina ratione aukcjej retentores, na kapturze generalnym warszawskim extra forum competens ad quam minime tenemur, żeśmy cale zapłacili regimentom do województwa naszego

[3458] Słowo nieczytelne.
[3459] Tekst nieczytelny, zniszczona lewa krawędź strony.
[3460] Ludwika Maria Gonzaga de Nevers, druga żona króla Władysława IV, następnie żona króla Jana Kazimierza.
[3461] Lekcja domyślna, zniszczona lewa krawędź strony.
[3462] Ok. 3 słów nieczytelnych, zniszczona lewa krawędź strony.
[3463] Słowo nieczytelne, zniszczona lewa krawędź strony.
[3464] Kilka słów nieczytelnych, zniszczona lewa krawędź strony.
[3465] Krzysztof von Houwald, pochodził z Saksonii. W latach 1635-1654 jako generał służył w armii koronnej. Otrzymał polski indygenat.
[3466] Słowo nieczytelne, zniszczona lewa krawędź strony.
[3467] Kilka słów nieczytelnych, zniszczona lewa krawędź strony.

dyrygowanym, abyśmy totali z tego byli eliberowani, domagać się tego omnino ichm. [pp. posłowie] mają.

Petita.

1. Miasto Drogiczyn ogniem częstym, więc i żołnierzem wycieńczone, a statione verbum uprasza, aby wolne było według libertacjej JKM.

2. Jmp. Wolskiego[3468], jako dawnego ry[cer]skiego człowieka i chorągwie naszej [na ekspe]dycje wodzącego, który zdrowia, sub[stan]cjej swojej znaczną odniósł [utratę, prosić][3469] JKM, aby per dignum mógł odnieść zasług swych […][3470] rationem.

[k. 155v.] [3]. Za jejmość paniej sieradzkiej[3471] wdowy sprawę […][3472] JKM.

Że to są unanimi consensum zawarte punkta podawamy dexteritati et alto iuditio uti versatis w ojczyźnie civibus dobro pospolite miłującym ich. pp. posłom wyżej mianowanym. Którym plenariam et absolutam dajemy potestatem, cale ufając, że te nasze dezyderia fervide promowować zechcą i […][3473] powiatowi naszemu nie przyniosą.

Działo się w Drogiczynie, die 11 octobris, a. D. 1649

Wodyński na Międzylesiu Andrzej łowczy podlaski, marszałek koła rycerskiego m.p.

[3468] Wolski rotmistrz chorągwi powiatowej ziemi drohickiej.
[3469] Lekcja domyślna, zniszczona prawa krawędź strony.
[3470] 1 słowo nieczytelne.
[3471] Zofia z Lipskich, wdowa po Przemysławie Bykowskim kasztelanie sieradzkim (zm. 31 I 1649 r.)
[3472] Kilka słów nieczytelnych, zniszczona lewa krawędź strony.
[3473] J.w.

CCCVII. Uniwersał króla Jana Kazimierza, z Warszawy, 26 V 1650 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 153, k. 587-588. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Adam Dzierżek pisarz skarbu koronnego 20 VI 1650 r. (f. 2 intra octavas foesti s. Corporis Christi).*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie wielmożnym i urodzonym szafarzom i poborcom województw, ziem i powiatów w Koronie będącym, uprzejmie i wiernie nam miłym.

Oznajmujemy, iż dla niedostatecznego zniesienia pieniędzy na blisko przeszłą komisję lubelską nie wszystkiemu wojsku do tego czasu skutecznie zapłacono. Gdzie komisarze nasi wielmożnym podskarbim koronnym[3474], zabiegając związkom i konfederacjom szkodliwym, wzięli ten sposób przed się, iż regimentom rajtarskim, pieszym i dragońskim, [k. 587v.] także chorągwiom niektórym w służbie naszej i RP zostającym, jako też i kredytorom różnym w Warszawie płacić submittowali się. Pewni tego będąc, iż retenta wszystkie z podatków na blisko przeszłym sejmie warszawskim uchwalonych[3475] we dwie niedzieli najdalej po Wielkiejnocy[3476] do skarbu koronnego do Warszawy zwiezione być miały. Których pieniędzy, że dotychczas niskąd jeszcze nie oddano i wojska niezapłacone zostawając w służbie, ruszyć się do obozu, tam gdzie ukaże RP potrzeba, bez pieniędzy nie chcą.

Przyszło nam, zniós[ł]szy się z pp. radami przy boku naszym natenczas będącym, podać to przez uniwersały nasze do wiadomości wszech stanów, aby mając oczywisty i świeży przykład borgowej służby, którą darownemi ćwierciami dobrze opłacać przyszło, więcej takowych długów na się i na RP nie zaciągali. A pieniądze takie, które względem koekwacjej i poborów 20, jak też i półtora osobnych, względem ćwierci a die prima aprilis zaczynającej się, do skarbu koronnego in[…] uchodząc surowości poena(rum), najdalej przed Bożym Wstąpieniem[3477] pod winami w prawie opisanemi zniesione i oddane do skarbu były.

[3474] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny, Maksymilian Ossoliński podskarbi nadworny koronny.
[3475] Sejm zwyczajny warszawski z 1649/1650 r., konstytucje: *[47]. Koequacya w podatkach* i *[48]. Deklaracye koequacyi*, VC, t. IV, vol. 1, s. 200-213.
[3476] T.j. do 1 V 1650 r.
[3477] T.j do 26 VI 1650 r. Ascensio Domini, (Wniebowstąpienie Pańskie).

Co się zaś tknie drugich półtora poborów na ćwierć a die prima iulii przychodzących i te, ponieważ anticipatem dwiema niedzielami w każdym kwartale mają być oddawane, aby także na św. Jan[3478] blisko przyszły do skarbu koronnego zwiezione były. A to dlatego, żeby te podatki wszytkie spolnie zawarte złączywszy, ćwierć teraźniejsza i druga blisko następująca oraz wojsku zapłaciły się. [k. 588] Przez co żołnierz w posłuszeństwie i powinności swej zostawać będzie i do obozu prędzej pospieszyć się musi. A co większa, żadnego periculum dla borgowej służby RP obawiać się nie będzie.

A iż w niektórych województwach, ziemiach i powiatach niezupełnie podatki wedle deklaracjej sejmowej na relacyjnych sejmikach są pozwolone i postanowione, a u niektórych i poborców do teraźniejszych następujących podatków nie obrano, tedy paterno affectu wszech obywatelów województw takowych pilnie żądamy, abyście uprzejmości i wierności wasze jako aequales cives in RP aequaliter z drugiemi w podatkach tych pociągali i te niedodane podatki z kontrybucjej jakich osobnych, lubo i czopowych w depozytach zostawających, jako najprędzej wydawali i dalszej zwłoki nie czynili.

A tam, gdzie do tych nowych podatków egzaktorowie nie są obrani, aby urzędy grodzkie te egzakcje odprawowali. Powagą naszą królewską na nich to wkładamy i koniecznie mięć chcemy, aby do obywatelów, wybrawszy pieniądze one na czas w temże uniwersale opisany do skarbu gotowiźnie odwozili. Na żadne asygnacje skarbowe nie spuszczając się, któremi deputaci wojskowi kontentować się nie chcą, ani też po nie, gdy pora wojenna następuje, słuszna, aby żołnierze od chorągwi odrywać się mieli.

Przy tej okazjej donosiemy do wiadomości starostów i dzierżawców dóbr naszych, aby wiedząc o konstytucjej[3479] także blisko przeszłej [k. 588v.] sejmu warszawskiego, która stanęła o łanach wybranieckich, pieniądze z nich na Świątki[3480] do Rawy[3481] przy kwarcie odsyłane byli. A to w tejże konstytucjej pod winami w tejże konstytucjej opisanemi.

Co wszystko aby tem prędzej aby do wiadomości wszech obywatelów pp. naszych przyszło, te niniejsze uniwersały nasze w grodach aktykować i publikować rozkazujemy. Na co dla większej wagi i wiary ręką własną podpisaliśmy się i pieczęć koronną przycisnąć rozkazali.

[3478] T.j. 24 VI 1650 r.
[3479] Konstytucja sejmu z 1649-1650 r. *Włóki wybranieckie*, VC, t. IV, vol. 1, s. 189.
[3480] T.j. 5 VI 1650 r. Pentecostes, (Zesłanie Ducha św., Zielone Świątki).
[3481] Rawa Mazowiecka, stolica województwa rawskiego, siedziba skarbu kwarcianego. (Obecnie miasto powiatowe w województwie łódzkim).

Dan w Warszawie, dnia 26 miesiąca maja, r. P. 1650, panowania królestw naszych: polskiego II, szwedzkiego III roku.

Jan Kazimierz król.

CCCVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie 12 IX 1650 r.

(Deputaci, s. 229): deputatami do Trybunału Koronnego w Lublinie zostali Aleksander Całowański (Czałowański) łowczy podlaski[3482]*, dworzanin królewski; Marek Kazimierz Orzeszko sędzia ziemski mielnicki.*

CCCVIII/1. Atestacja szlachectwa Jana Proszeńskiego przez sejmik deputacki, Drohiczyn, 12 IX 1650 r.

***Rkp**. APK ZZG 15, s. 302 – 306, (kopia), oblata: ks. gr. brańska, 1 V 1653 r. [feria quarta post festum solennia Pentacosten proxima].*

[s. 302] My dygnitarze, urzędnicy, obywatele i wszystkie koło rycerskie województwa podlaskiego na dzień dzisiejszy dla obierania ichm. pp. deputatów na sądy główne trybunalskie do Drohiczyna zgromadzeni. Czyniemy wiadomo ta naszą attestacją wszem wobec i każdemu z osobna [s.303] komu to wiedzieć należy, a osobliwie ichm. pp. deputatom sądu głównego trybunalskiego, iż przyszedłszy w pośrzodek koła naszego szlachetny pan Jan, przeszłego Macieja Proszeński[ego] [syn], pokazał dekret trybunalski w roku teraźniejszym 1650 uczyniony, gdzie pan Walenty przeszłego Andrzeja Tyszka Żochowski [syn], naganił go, mieniąc go być nieszlachcicem, i owszem, prostego stanu człowiekiem, który expurgując się in obiectione solenniter suplikował do nas, abyśmy wejrzawszy w słuszność rzeczy, dedukcje, dokumenta i probacje, które on produkował, unaczyli. Na którą prośbę onemu wolne dawszy echo wywodu de generatione et genealogia ips (um ?) solenniter inkwirowaliśmy, wywodząc się tedy z tego naprzód, iż ex armis herb Lubice od pradziada, szlachetnego Marka Proszińskiego z Proszanki idący, czego dowodząc pokazał naprzód obligationem in [s. 304] anno 1544 qua(m) il(lustri)s Joannes, Leonardus, Adam, Andrias, Mathias, Stanislaus, Erazmus filji ol(im) Marci de Proszanka Il(lustri) Jacobo filio Stanislai de ibidem, sortem certam obligaverunt. Potym in anno 1550 divisionem seu commensurationem bonorum Proszanka inter cohaeredes factam. Nad to wywiódł to, że szlachetny Leonardus spłodził Macieja i Rosłana Proszeńskich, czego dowodząc pokazał inscriptionem perpetuam, gdzie szlachetni Marcin i Rosłan synowie Leonardowi część swoją przedali Mathiae Radziszewskiemu, anno 1611 i siła inszych dyspozycji, in super abundanti wywodząc się z tego statecznie stanowił z domu swego ex provis, avis, et linea paterna szlachetnie urodzonych Jana przeszłego Wojciecha Proszeńskiego brata od stryjecznych stryjecznego świadka, Jana

[3482] Został odnotowany na tym urzędzie dopiero w 1652 r.

przeszłego Zygmunta Proszeńskiego [s. 305], także od stryjecznych, stryjecznego brata, i Mikołaja, przeszłego Tomasza Piekuta powiedział, iż mi jest aktor brat cioteczny Maciej, przeszłego Wojciecha Piekuta, zeznał, iż mi jest brat cioteczny. Paweł syn Janów Proszeński, zeznał, iż mi jest aktor brat przestryjeczny, de linea paterna aviali nie stawił świadka, ale produkował zapis ex acta cast(ris) branscen(sem) sub actu feria sextae ante Dominicam Judica A(nno) 1611[3483], lecz w Trybunale obiecał stawić świadka de linea paterna miał i wiele inszych pokrewnych przyjaciół i sąsiad swych, którzy jawnie w pośrzodku koła wszystkiego zeznali, iż ex antiquis temporibus jest szlachcicem, i jako ociec jego, tak i on more nobilium żyli, i negotia RP pospołu z inszemi obywatelami odprawowali, co i juramenty komprobować gotowi byli. My tedy przypatrzywszy się pilno prawom, dedukcjom i dyspozycjom jego dostatecznym onego za obywatela województwa podlaskiego [s. 306] jako dobrze urodzonego i każdemu szlachcicowi równego deklarując, teśmy naszą attestacją z podpisem rąk naszych dali.

Pisan w Drohiczynie w poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Panny Maryjej roku 1650.

[s. 306] Deputaci wybrani na Trybunał Lubelski:

Andrzej Orzeszko, podsędek mielnicki marszałek elekcji deputackiej;

Aleksander Czołowański, DJK [dworzanin JKM];

Marcin Obniski, sędzia ziemski drohicki;

Tomasz Szczawiński z Wielkiego Szczawina wojewodzic podlaski DJK [dworzanin JKM];

Jan Saczko podsędek drohicki.

[3483] 5 lutego 1611 roku.

CCCIX. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 7 XI 1650 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Bielska, 20 IX 1650 r. zwoływał sejm walny nadzwyczajny do Warszawy na 5 XII 1650 r., sejmiki przedsejmowe na 7 XI 1650 r. (Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 571-572); instrukcja królewska na sejmiki (druk tamże, s. 572-576). Uniwersału i instrukcji adresowanych do ziemi drohickiej nie znaleziono.

CCCIX/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego zwołujący sejmik przedsejmowy w Drohiczynie na 7 XI 1650 r. Bielsk, 20 IX 1650 r.

*Rkp. F. 1715, op. 1, nr 153, k. 845-845v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Wawrzyniec Radliński 5 X 1650 r. (*f. 4 in crastino foesti s. Francisci*).*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie czerniechowskie a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie dygnitarzom, starostom i wszytkim stanu rycerskiego obywatelom województwa podlaskiego uprzejmie i wiernie nam miłym oznajmujemy.

Uprzejmie i wiernie nam mili.

Zabiegając nagłym na RP następującym niebezpieczeństwom a do odwrócenia ich pilnego i pospiesznego potrzebując ratunku, za zdaniem pp. rad naszych natenczas przy boku naszym będących, mocą tej, która jest nam na blisko przeszłym sejmie[3484] sancito publico dana władzy, składamy demptis solitis solennitatibus stanom koronnym sejm generalny dwuniedzielny, ekstarordynaryjny w Warszawie na dzień 5 miesiąca grudnia w roku teraźniejszym. Partykularne zaś po województwach, ziemiach i [k. 845 v.] powiatach sejmiki naznaczamy na dzień 7 miesiąca listopada. A generalny w Warszawie wedle dawnego zwyczaju na dzień 22 miesiąca listopada.

Żądamy przeto uprzejmości i wierności waszych, abyście na sejmik drohicki powiatu swego zjachawszy o to się pilnie starali, jakoby z pośrodka braciej na sejm przyszły, na którym sama tylko RP obrona i obmyślanie zapłaty żołnierzowi ma być traktowana, posłowie godni, roztropni, spraw RP dobrze wiadomi, samę całość i bezpieczeństwo jej, a nie żadne swoje prywaty na pieczy mający, obrani byli.

[3484] Konstytucja *Sejm dwuniedzielny* z sejmu 1649/50 (VC, t. IV, vol. 1, s. 191).

W czym że uprzejmości i wierności wasze spólnej ojczyźnie, która, jeżeli kiedy, tedy teraz zdrowej rady i skutecznego po synach swych potrzebuje i oczekiwa ratunku, zelum et amorem suum oświadczyć zechcą, pewni tego jesteśmy.

Ażeby ten uniwersał nasz do wiadomości wszytkich był przywiedziony, rozkazujemy urzędom grodzkim aby do akt był wpisany i na miejscach zwyczajnych przez woźnych wcześnie bez wszelkiego omieszkania publikowany i obwołany. Inaczej nie czyniąc z powinności swej i dla łaski naszej.

Dan w Bielsku[3485], dnia 20 miesiąca września, r. P. 1650, panowania naszego polskiego II, a szwedzkiego III roku.

Jan Kazimierz król

CCCIX/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 7 XI 1650 r.

Rkp. 1: NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 153, k. 910-913.

Oblata dokonana w urzędzie grodzkim drohickim przez Andrzeja Wodyńskiego łowczego podlaskiego, marszałka sejmiku 7 XI 1650 r. (f. 2 ante festum s. Martini Pontificis).

Rkp. 2: B.PAU-PAN 371, s. 153-156, wypis uwierzytelniony.

[s. 153] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo powiatu drogickiego, zjachawszy się p(ro) die septima novembris według uniwersału JKM wyraźnej asygnacji na miejsce zwyczajne zjazdów naszych, obrawszy sobie zgodnie za dyrektora jmp. Andrzeja na Międzylesiu[3486] Wodyńskie(g)o łowczego podlaskiego[3487], a przesłuchawszy cum solita et condigna principis observantia posła JKM jmp. Rokitnickiego, posłów z pośrzodka siebie nulla obstans contradictione et votoru(m) vincenti pluralitate obieramy na sejm blisko przyszły ekstraordynaryjny dwuniedzielny: [s. 154] jmp. Jerzego Monwida Irzykowicza[3488] marszałka wiłkomirskiego i imp. Jana Saczka[3489] podsędka ziemie drogickiej. Którym do spraw RP na tym sejmie do traktatu należących limitatam z pewnych a poważnych consyderaciej dajemy za nie do facultatem podawając takowe niżej ocerklowane przez punkta artykuły.

[3485] Bielsk – miasto w województwie płockim, obecnie wieś w woj. mazowieckim, pow. płocki.
[3486] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[3487] Andrzej (Jędrzej) Wodyński łowczy podlaski 1638-1651.
[3488] Jerzy Andrzej Monwid Irzykowicz marszałek wiłkomierski 1638-1653, później podkomorzy drohicki.
[3489] Jan Teodor Saczko podsędek drohicki 1649-1666.

1. Takowa destirpe Jagel[l]onica pochodząca erga funestam et tot bellic(is) exanslatam patriam ichm. pietas et seclis in numeralibus praedicanda plusquam paterna solicitudo wszystkich nas candita musi commovere pectora do powinnego dzięk oddania et ad amplissimam p(re)stand(em) gratitudinem uti vigilantissimi Regis i ze wszech stron a longe jako ex pecula quadam upatrującego Pana alta providentia, którą zarówno z innemi województwy ichm. pp. posłowie contestari od nas powinni będą idelebilem (narodowi naszemu memoriam Zborowski[3490] przypomniawszy) nie Majestatowi zaprawdę królewskiemu służącej odwagi.

2. Securitas suspecta do sejmu walnego od wszystkich ścian RP aby gruntownie obmyślona była maturo cosilio, armato auxilis ac mutua stanów RP [s. 155] opera omni morte tego postrzegać ichm. pp. posłowie będą cale, do intenciej górniejszych się województw referując, na żadne (które enervant vires publicas i w tym roku tak zagęszczone contributiones i inne srogie żołnierskie angarie i przechodzenia) nie pozwalając. Ale raczej hanc mallen debitonem et futuri subsidii by waląc na tych, którzy optimo RP pane ditati tam seculares, jako i ordo spiritualium, kupcy, miasta, Żydzi defectum hunc suppleant. A my i poddani nasi z tak ciężkiego podatków jarzma mogli tandem aliquando respirare.

3. Solennes legationes przez mediatory poważne i obfitego chleba JKM zażywających aby swym trybem odprawione były, życzemy. Sine ullo jednak RP damno na żadne nie pozwalają nieznośne salaria, ale raczej na to obrócić zwykle obuentire, to jest cła, olbory, rudy, etc. A cale się do konstitucjej de legationibus referując.

4. Moneta czemu sine expresso consensu ordinum, ale raczej privata authoritate skarbu koronne(g)o, sub tempus calamitosum jedno zniżona, druga de novo bita [s. 156] sparsim w Koronie rozchodzi się. Pilno tego attendare mają ichm. pp. posłowie, żeby in pristinu(m) statum redigowana była krom tej, która będzie z sejmu aprobowana ducta proportione et valore onej.

5. Licentia militaris, które nie tylko królewskie, duchowne, ale i szlacheckie same dobra doznały iux legalitatem bonorum regalium tylko app(en)betur. Co się zaś tknie invenias et exactiones bonorum nobilium te mają być rezerwowane.

6. Indygenaty do sejmu walnego w reces odkładamy.

7. Hiberna iuxta mentem constitutionis ad effectum aby przywiedzione były.

[3490] Nawiązanie do egzekucji Samuela Zborowskiego w maju 1574 r.

8. Na żadną pomiarę de novo emergenti nie pozwalać, ani się w nie nawet wdawać ponieważ, jest już antiquitus prawem i konstytucjami obwarowana.

9. Na prologacią i prokrastynacią sejmu tego, które nocivam za sobą pociągają sequellam, nullatenq(uae) przystępować mają, i owszem on quam totius konkludować, a do spolnego się rzucić ojczyzny ratunku.

10. Panowie administratorowie albo szafarze czopowe(go) powiatu naszego powinni będą nam na przyszłym relacyjnym, da Bóg, sejmiku sufficientem facere calculum a in posterum circa plus offerentia(m) mają się te ducilla zostawać, jeśli na to unanimis braciej padnie consensus.

11. Ipsa aequitate aequius in tam atroci et convento co się synowi króla jmci angielskiego[3491] adiutrices porrigere manus, ale że mamy na karkach naszych in visceribus Regni nieprzyjaciela i innych postronnych pericula imminentia, szczęśliwemu to czasowi polecić i takowej przygodzie tempore pacis obviare obiecujemy.

12. Lubo do tego sejmu ekstraordynaryjnego non pertinet postulatu(m) w. jmp. Daniela Jeła Malińskiego[3492] kasztelana bełskiego o jego uciążenie wielkie w sądach grodzkich krzemienieckich w sprawie [z] książęciem jmp. wojewodą ruskiem[3493] i niesiedzenie wieży privatim rigować, który w zwyczajnej wieży, gdzie głownicy zwykli wykonywać wysiedział, in termino publicandae wszytkie beneficja iuris są odcięte, nawet apelaciej nie dopuszczono, ira famis publicatus zleciliśmy ichm. [s. 155] pp. posłom, aby u JKM i RP upraszali i domawiali się tego, żeby nie tylko glejt był dany, ale też i p(er) constitutionem honori eius prospiciatur.

13. A że nad zwyczaj solarium u ichm. pp. poborców jmp. podskarbi[3494] odebrał, także aukcią niezwyczajną siedemdziesiąt złp przyczynił i reali(tert) odliczył, ichm pp. posłowie mają się z tego sedulo domówić i rigere mocno.

14. In reliquis vero fidei et dexteritati ichm. pp. posłów cale committimus, ufając ichm. jako braciej naszej, że nihil damnorum nam do powiatu przyniosą.

Działo się w Drogiczynie, dnia siódmego novembra roku 1650.

Wodyński na Międzylesiu Andrzej łowczy podlaski, marszałek koła rycerskiego.

[3491] Karol Stuart (późniejszy król Anglii Karol II), syn ściętego w 1649 r. króla Anglii Karola I.
[3492] Daniel Jeło Maliński kasztelan bełski 1649-1661.
[3493] Jeremi Wiśniowiecki wojewoda ruski 1646-1651.
[3494] Bogusław Leszczyński podskarbi wielkie koronny 1650-1658.

CCCX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 7 I 1651 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw sejmu nadzwyczajnego obradującego 5 – 24 XII 1650 r.: Ziemia mielnicka jako i drohicka, a na wsi przez nieprzyjaciela popalone mają iść abiurata. Sejmik 7 I [1651] (VC. t. IV, vol. 1, s. 235). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 9 I 1651 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw sejmu nadzwyczajnego, obradującego w dniach: 5–24 XII 1650 r.: Ziemia bielska summęsześciu poborom korrespondującą, za assygnacyami skarbowemi, abo tyle ludzi proportionaliter stawić obiecuje. Sejmik 9 ianuarii [1651], modus contribuendi i obranie z wolą Naszą rotmistrzów tamże approbantur, o czym laudum approbantur, poborca do barci. (VC. t. IV, vol. 1, s. 235). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 I 1651 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw sejmu nadzwyczajnego, obradującego w dniach: 5–24 XII 1650 r.: Ziemia drohicka summę sześciom poborom korrespondującą z assygnacyami skarbowemi pozwala. Sejmik 10 ianuarii [1651]. Laudum de modo contribuendi i poborca, tamże uchwalone, approbatur, względem aukcyi do kalkulacyi przyszłego sejmu odkłada się. (VC. t. IV, vol. 1, s. 235).

CCCXII/1. Laudum sejmiku relacyjnego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 I 1651 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op.1, nr 153, k. 1015-1017v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Andrzej Wodyński łowczy podlaski, marszałek sejmiku relacyjnego, 10 I 1651 r. (f. 3 post foestum Trium Regum.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziemie drogickiej, zjachawszy się tu do Drohiczyna na miejsce zwyczajne pro die 10 ianuarii według konstytucji teraźniejszej, przychylając się do tejże konstytucji, którą laudum postanowione jest aprobowane. Tedy obrawszy między sobą za dyrektora jmp. Andrzeja na Międzylesiu[3495] Wodyńskiego łowczego podlaskiego[3496] ad mentem tejże konstytucji in toto stosując się, laudum consensu mutuo et unanimi accedente namówiliśmy, sposobem niżej wyrażonem.

Naprzód przystąpiliśmy do kalkulacjej sejmiku przyszłego [sic] przed sejmem zaczętej sprawy [z] poborcami dwiema obu stron Buga[3497] wybierania poborów dwudziestu. Z których ukazali nam dekret komisarski lubelski, że już dosyć skarbowi z niego in toto tak do [k. 1015v.] wniesionego, jako i za asygnacjami oddanego, stało się. Tedy wynaleźliśmy to, że powinni nam skarbowe kwity autentyczne ukazać.

A co się tknie półpięta poborów na raty trzy zezwolonych, z których tylko ad rationem in parte satysfakcją ukazowali, tedy uważając ich racje słuszne, że jeszcze in toto nie wybrali, iniunximus to ichm. obiema, że go mają in decretu trium hebdomadarum do skarbu wnieść koronnego sub poena peculiariis. Który pobór wszytki nemine excepto tak duchowni, jako świeccy, do rąk pp. poborców realiter oddać powinni sub poenis in legibus descriptis cum executione per capitaneum vel eius officium in delate faciendo, ażeby się żadna ambiguitas w

[3495] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[3496] Andrzej (Jędrzej) Wodyński łowczy podlaski 1639-1651.
[3497] Słowo dopisane na dolnym marginesie karty,

oddawaniu sumy poborowej nie znajdowała. Uczyniwszy dostateczny komput adinvenimus i wyraźnie doszliśmy tego z rachunków, że jednego poboru simpla non plus uczyni nad 4 318 zł. Te tedy półpięta poborów ductum proportione ad instar tego komputu do skarbu mają być przez pp. poborców obudwu wniesione.

[k. 1016] A jeśliby też pp. poborcy chcieli zatrudniać szlachtę, wzdragali się od nich brać poborów, chcąc na nich uganiać niezwyczajnie, tedy praevia manifestatione in tempore praefixo wolno jem go będzie w grodzie kłaść i gród im przyjmować zbraniać się nie ma.

Względem zaś poborów 20 przez pp. poborców wybranych, ponieważ zaszła dyferencyja pomiędzy niemi de quantitate summae, wiele który z niech [ze] swej strony [Bugu] wybrał i wybrać był powinien, delegowaliśmy e medio sui kilku braciej na uczynienie między niemi kalkulacjej. Z której cokolwiek się pokaże, że jeden nad drugiego więcej do skarbu wniósł, powinni będą dystynkcją uczynić i alter utriorum compens(atio)nem naznaczyć. Której adinwencyi powinni będą aequiter dość uczynić, sub rigore decreti tribunalitii ad utramque partem referenda.

Modum contribuendi, który wzięli do braciej pp. ąposłowie, tak deklarujemy, że tak 6 poborów pro die 15 februarii do wydania naznaczone, jako i siódmy na ektraordynaryjne potrzeby RP uchwalony, który tak prędko pro 24 praesentis wybrany być żadną miarą nie może dla krótkości czasu, oraz pro 15 februarii [k. 1016v.] wydane być mają sub rigore w konstytucjej expresso.

Do których wybierania użyliśmy ur. jmp. Marcina na Obniżu[3498] Obniskiego sędziego ziemskiego drohickiego[3499]. Który te podatki w konstytucjej wyrażone, powinien do skarbu oddać tak, żeby w żadnej rzeczy na potym od skarbu powiat nie był inkwietowany.

Administracja czopowego, która dotąd w ręku jmp. Andrzeja Orzeszka podsędka ziemie mielnickiej[3500] i ur. niebosczyka niegdy p. Walentego Zaleskiego była, skoro ekspiracja onego w marcu blisko przyszłem wynidzie i z sum na dalsze lata onej abrenuncjował, ma być w rękach jmp. Jerzego Monwida Jerzykowicza[3501] marszałka wiłkomierskiego (które tylko do roku zupełnego trwać ma). Któregośmy wszyscy do tego użyli i na afektacją naszę braterską to onus na siebie przyjął.

[3498] Obniże wieś w ziemi drohickiej, obecnie w pow. siemiatyckim woj. podlaskiego.
[3499] Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki 1649-1666.
[3500] Andrzej (Jędrzej) Orzeszko podsędek ziemski mielnicki 1647-1651.
[3501] Jerzy Monwid Irzykowicz marszałek wiłkomierski, później podkomorzy drohicki.

A że ur. jmp. Marcin Obniski sędzia ziemie naszej z podatków, które były in eiusque administracji dostateczną kalkulacją nam uczynił. Tedy go z tych podatków i jego sukcesorów wiecznie laudo praesenti kwitujemy i uwalniamy.

Do dystrybucji [k. 1017] soli w roku teraźniejszym po Wielkiej Nocy[3502] zwyczajnie, skoro pod Warszawę spławiana będzie od administratora żup bocheńskich i wielickich, jmp. Andrzeja na Międzylesiu Wodyńskiego łowczego podlaskiego laudum praesentis w powiecie użyliśmy. Którą odebrawszy, ducta proportione dóbr, nam rozdać ma.

Mając wzgląd na spustoszenie i pogorzel miasta Drohiczyna, tudzież obecne statywa żołnierskie cum maximo ich dispendio, 200 złp z czopowego kontraktem z jmp. podsędkiem mielnickiem zawartego, authentice praesento laudi onem defalkujemy.

A iż przy konkluzjej sejmiku referowali pp. delegaci, że tego regestru w krótkiem czasie między pp. poborcami sufficienter egzaminować nie mogli, tedy to negotium wszytko na przyszłech kwerelach determinować mają. Na co ichm. pp. poborcy consenseru(n)t.

Które to laudum wraz punctatim zawarte zleciliśmy do akt grodzkich drohickiech podać, pomienionemu jmp. Andrzejowi na Międzylesiu Wodyńskiemu łowczemu podlaskiemu.

Działo się w Drohiczynie, [k. 1017v.] dnia 10 ianuarii a. D. 1651.

Wodyński Andrzej łowczy podlaski, marszałek koła rycerskiego m.p.

[3502] T.j. po 9 IV 1651 r.

CCCXIII. Zjazd szlachty ziemi drohickiej przed wyprawą na pospolite ruszenie, w Drohiczynie, 9 V 1651 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym w Lublinie, 20 IV 1651 r. ogłaszał trzecie wici na pospolite ruszenie oraz zwoływał zjazd szlachty ziemi drohickiej na 9 V. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCCXIII/1. Uniwersał króla Jan Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego ogłaszający wici 'jedne za dwoje' na pospolite ruszenie, z Warszawy, 5 I 1651 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715 op. 1, nr 153, k. 1024v.-1025 v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jerzy Hornowski dworzanin pokojowy króla. Brak daty oblaty.*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie [k. 1025] wielmożnym dygnitarzom i urzędnikom i wszytkiem województwa podlaskiego obywatelom uprzejmie i wiernie nam miłym przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej do wiadomości podajemy.

Jako po te czasy nic nie schodziło RP na czułości naszej w obmyślawaniu ojcowskim o tym, co do zatrzymania całości i bezpieczeństwa jej należało. Tak po gotowiu teraz, kiedy od zajuszonego na zgubę jej nieprzyjaciela wielkie i walne na nię następują niebezpieczeństwa. Do tego wszytkie stosujemy rady i usiłowania nasze, abyśmy spólną ojczyznę spólnemi odratować mogli siłami. Dla której jako zdrowie i dostojeństwo nasze gotowi jesteśmy odważyć. Tak też nic nie wątpiemy i że u. i w. wasze równym afektem, chęcią i odwagą do obrony tejże ojczyzny pospieszyć się i do boku naszego przybyć zechcą.

Mocą tedy i władzą konstytucjej[3503] i świeżo przeszłego, i dawniejszego sejmu[3504], dajemy do u. i w. waszych list ten nasz, który za dwoje oraz wici mieć chcemy. Napominając i rozkazując wszytkim, którzy z powołania szlacheckiego według praw dawnych służbę wojenną powinni, aby na tę generalną pospolitego ruszenia ekspedycją w takiej już gotowości

[3503] Konstytucja sejmu nadzwyczajnego z 1650 r., *Pospolite ruszenie*. VC, t. IV, vol. 1, s. 228.
[3504] Konstytucja sejmu koronacyjnego z 1649 r., *Pospolite ruszenie*. VC, t. IV, vol. 1, s. 177.

byli, jakoby za trzeciemi i ostatniemi wiciami zaraz na koń wsiadali i tam, przy boku naszem szli, gdzie potrzeba RP ukaże.

Napominamy [k. 1025v.] tedy wielmożnego i urodzonych wojewodę[3505], kasztelanów[3506] [sic] i inszych województwa podlaskiego urzędników, aby w czas o powinności swojej, prawami dawnemi i świeżemi na nich włożonej, wiedzieli i podług niej wszyscy się sprawowali. W tym się upewniając, że i prawo o porządku pospolitego ruszenia[3507] we wszytkiem i peny na tych, którzyby się na tę powszechną RP obronę nie stawili, bez wszelakiej indulgencyjej i folgi ekstendować rozkazujemy.

Co żeby do wszech przyszło wiadomości, rozkazujemy urzędnikom grodzkim, aby niniejszy list podług [zwyczaju][3508] do akt był wpisany i przez woźnego na miejscach zwyczajnych publikowany.

Dan w Warszawie, dnia 5 miesiąca stycznia, r. P. 1651. Panowania królestw naszych: polskiego II a szwedzkiego III roku.

Jan Kazimierz król.

CCCXIII/2. Uniwersał Jana Kazimierza ogłaszający trzecie wici i zwołujący sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej, Lublin, 20 IV 1651 r.

Rkp. *NGAB F. 1715, op. 1, nr 153, k. 1133-1134. Brak daty oblaty, nazwiska osoby oblatującej, początku dokumentu. Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 596-597.*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czernihowskie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

[a]Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie dygnitarzom, urzędnikom i wszystkim stanu, kondycji i powołania szlacheckiego województwa podlaskiego obywatelom, jako też miastom i miasteczkom naszym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą[a3509] [k. 1133] królewską.

Uprzejmie i wiernie nam mili.

[3505] Paweł Warszycki wojewoda podlaski 1649-1652, później wojewoda mazowiecki.

[3506] Prokop Leśniowolski kasztelan podlaski 1646-1652, później wojewoda podlaski. Województwo podlaskie miało tylko jedną kasztelanię.

[3507] Konstytucja sejmu z 1621 r., *Sposób pospolitego ruszenia*, VC, t. III, vol. 1, s. 297-304.

[3508] Lekcja domyślna, słowo brakujące w tekście.

[3509] [a-a] Fragment uzupełniony na podstawie ASWPiK, 1632-1655, s. 596. Zwrot *województwa kaliskiego* został zastąpiony słowami: województwa podlaskiego.

Aczkolwiek nie życzyliśmy tego, abyśmy mieli u. i w. wasze na uskromienie rebeliej kozackiej do tej, która ostatnia w następujących gwałtownych niebezpieczeństwach zwykła w tej RP bywać, obrony zwoływać i zatym onych generalną pospolitego ruszenia ekspedycją (która RP przez konstytucją sejmu przeszłego w ręku naszych zostawiła) nie wczasować. I raczej-eśmy spokojnemi śrzodkami przez komisją[3510] sejmem także przeszłem naznaczoną zapał ten uśmierzyć i ugasić chcieli. O co był od nas przez kilkakroć ten wiarołomca obwieszczony i od komisarzów naszych o czas i miejsce dla odprawienie tej komisjej rekwierowany. Lecz że on zdradliwemi a sobie pomyślnemi po te czasy sukcesami nadęty, a ufając różnym praktykom, a osobliwie nierozerwanej z chanem krymskim[3511] lidze i przyjaźni, tą komisją, coraz onę zwłaczając, pogardzał, oczekiwając tylko za ordami. Z któremi wszytkiemi, i dalsze zaciągając, sam chan w osobie swojej w tym czasie stawić mu się przyobiecował.

Od Porty zaś księciu siedmiogrodzkiemu[3512], baszy sylistryjskiemu[3513], multańskiemu[3514] i wołoskiemu[3515] hospodarom z potężnemi wojskami, pod utraceniem państw i przeciwko nam i państwom naszym, ruszyć się rozkazano, jako nieomylne mamy wiadomości.

Temczasem niezliczone [b]chodzi i nam wszelakich sposobów, któremi byśmy tak[b3516] z pogaństwem jego potencjej wstręt i odpór wojskom dać mogli. A uważając szczupłość wojska od RP uchwalonego, [k. 1033v.] które takiej wielkości wojsk wytrzymać by nie mogło i już wszytka całość RP teraz zawisła, przystępujemy tedy w imię Pańskie w ostatnim niebezpieczeństwie do ostatniej tej obrony, której zawsze przodkowie nasi szczęśliwie zażywali. I my, że przy błogosławieństwie Pańskim zażyjemy, nie wątpiemy.

Obwieszczamy tedy temi trzeciemi a ostatniemi wiciami, wedle konstytucjej sejmu przeszłego, wszytkich RP obywatelów, iż na powściągnienie swowolnych rebelizantów naszych, którzy złączywszy się z pogaństwem zasadzili się na wykorzenienie nie tylko krwie szlacheckiej, swobód, wolności i imienia polskiego, ale i wiary św. katolickiej w tym Królestwie zawsze kwitnącej, z podeptaniem, pogwałceniem kościołów imieniowi Boskiemu poświęconych, osobą naszą ruszamy się do ściągnienia się.

[3510] Konstytucja sejmu z 1650 r.: *Kommisja na supplikę wojska naszego zaporoskiego.* VC, t. IV, vol. 2, s. 227-228.
[3511] Islam III Girej.
[3512] Jerzy II Rakoczy.
[3513] Siyavuş pasza (Abaza Siyavuş paşa) bejlerbej Sylistrii (ejalet oczakowski), późniejszy wielki wezyr.
[3514] Mateusz Basarab hospodar wołoski.
[3515] Bazyli I Lupu hospodar mołdawski.
[b-b3516] Opuszczony fragment tekstu, dopisany przez pisarza na dolnym marginesie strony.

Zaś wszytkiem, którzykolwiek do pospolitego ruszenia z prawa są obowiązani, miejsce i czas na dzień 5 miesiąca następującego czerwca pod Konstantynów Stary[3517] naznaczamy. I tak osobą naszą na dzień pomieniony u. i w. wasze oczekiwać będziemy. Abyście z starszymi swojemi prawem naznaczonemi stawili po odprawie zjazdów, które wedle prawa dla namówienia przez wojewody i kasztelany porządku w ciągnieniu bez uciążenia ludzkiego, na dzień 9 miesiąca maja w Drogiczynie składamy. [k. 1134] wedle uniwersałów od nas niedawno wydanych nie jest odprawiono. Chcemy tedy to mieć po u. i w. waszych pod winami w prawie opisanemi. Rozkazujemy, żeby służby tej RP nikt nie ulegał, ale żeby się ochotnie dla zatrzymania wiary chrześcijańskiej, i dla sławy RP, dla wolności i swobód swoich stawili z taką gotowością, jaka przynależy do wojny. Czego urzędnicy prawem opisani doglądać z pilnością będą.

Urzędom także miast i miasteczek naszych rozkazujemy, żeby w odprawowaniu powinności i ciężarów prawa na nie włożonych tak się sprawowali, żeby z nich żadne omieszkanie nie było, pod winami w prawie opisanemi.

Który uniwersał nasz aby wszytkich doszedł, rozkazujemy i mieć chcemy po urzędach grodzkich, aby go nie tylko w miastach i miasteczkach na miejscach zwykłech publikowali, ale żeby też po parafiach rozsyłali. Inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i ostrości prawa pospolitego.

Dan w Lublinie, dnia 20 miesiąca kwietnia r. P. 1651, panowania naszego polskiego III, a szwedzkiego IV roku.

Jan Kazimierz król

Remigianus Pieniążek regens kancelarii koronnej.

[3517] Stary Konstantynów (Starokonstantynów) miasto prywatne w województwie wołyńskim. Obecnie miasto rejonowe w obwodzie chmielnickim Ukrainy.

CCCXIV. Sejmik pospolitego ruszenia ziemi drohickiej, Beresteczko, 14 VII 1651 r.

CCCXIV/1. Laudum sejmiku pospolitego ruszenia ziemi drohickiej, Beresteczko, 14 VII 1651 r.

Rkp. *APLublin, AWH nr 63, s. 1-3, oryginał (z własnoręcznymi podpisami uczestników).*

[s. 1] My dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo, obywatele powiatu drogickiego, którzyśmy się na tę generalną ku uskromieniu rebeliej kozackiej i inkursjej tatarskiej do obozu JKM, tak od siebie, jako i od braciej w domu pozostałej stawili ekspedycją, to że integritatem et bonum querit RP, tak swoją, jako i braci swej absentorum nomine praesenti statuimus laudo.

Że JKM PNM et omnibus Regni ordinibus, za otrzymanym po szczęśl[iwym] tak na domowym, jako i na postronnym nieprzyjacielu zwycięstwie[3518], za które samemu Panu najwyższemu niech będzie chwała in aeternum, wszystkie województwa communi motu dalej w Ukrainę progreti miały, co subsequenter i w kole generalnym consensu omnium jest approbatim i sposób na suplementowanie kwarcianego i nowozaciężnego wojska przez wydanie in instatnti półtrzecia poboru, albo ludzi według wyniesienia tych poborów z każdego województwa jest najlepiej.

Tedy i my, nie chcąc deesse patriae et communi omnium salut[is], przychylając się do powszechnej wszystkich województw zgody na wydanie tychże półtrzecia poborów tak praesentes, jako i absentium nomine pozwalamy.

A że wojny wszystkie [1 sł. n.] constat pecunia quam milite, które teraz przez wydanie tych poborów przez KJM, w tak prędkim czasie nie mogłyby być znikąd zaciągniony albo suplementowany, tedy na miejsce pewnej części tych poborów sto ludzi z powiatu naszego drogickiego, za rotmistrza onym jmp Samuela Korowikiego podczasze(go) drogickiego[3519] przydawszy naznaczamy to wkładając na cim, aby jm jako najprędzej kompanią porządną zebrawszy przy boku KJM równo z inszych województw ciągnął ludźmi i tam ad exercitus palatinatuum zostawał dimissionem.

Żołd zaś ze województwa wszystkie swemi po zł sześćdziesiąt, a rotmistrzom traktamentu po tysiącu zł naznaczyły żołnierzowi, tedy i my w powiecie naszym tenże swoim ludziom żołd i traktament asygnujemy.

[3518] Bitwa pod Beresteczkiem z wojskami kozacko-tatarskimi rozegrana została w dniach 28-30 VI 1651 r. Do 10 VII trwało oblężenie taboru wojsk kozackich.

[3519] Samuel Konstanty Korowicki, podczaszy drohicki 1646–1658.

A że wydanie tych poborów jest temporis instantia [?] i na miejscu od domów naszych odległem, na które żaden z nas sumy tak wielkiej, która by tym półtrzecim pobora wystarczyła, wziąć z sobą nie mógł i sposób na zapłacenie jej tak temu od nas naznaczonemu żołnierzowi, jako i ostatka do skarbu KJM oddania inszy być nie mógł, tedy in hoc difficili passu, użyliśmy jmp Zbigniewa z Tęczyna Ossolińskiego[3520] starosty drogickiego, pułkownika naszego, aby tą sumą wszystkiemu powiatowi in evolutionem huius oneris wygodził. Który że sumę siedmiu tysięcy zł do rąk jmp podczaszego drogickiego, rotmistrza naszego realiter odliczył, p(rae)senti laudo quietatur. Reliquum zaś sumę tych półtrzecia poborów restantis do rąk jmp podskarbiego koronnego[3521], albo do tych, których insze województwa obiorą i tej z swego naznaczamy, ad quietatinem jego albo ich, którzy w Drogiczynie na sejmiku in medio braci pokazać ma i zapłacić powinien [s. 2] będzie. Którą to sumę półtrzecia poboru powiatowi naszemu przez jmp starostę pożyczoną ab acti sejmiku, który a data praesentis za niedziel pięć w Drogiczynie odprawić się ma w niedzielach trzech tak suo, quam ex absentium fratrem to miało [?] wydać, obowiązujemy się.

A do wybierania tych poborów jmp Jakuba Rzewuskiego burgrabiego drogickiego naznaczamy, który a data praesentis w niedziel dwie w Drogiczynie, albo gdzie commodius jemu videbitur wybieranie zacząć ma i które ad sptium trium septimanarum kończyć i sumę wybraną do rąk jmp pułkownika realiter obliczyć będzie.

A jeśliby kto temu naszemu publicznemu, in praesentia totius RP uczynionemu postanowieniu, chciał być contrarius, albo w wydaniu tych poborów remissus, tedy ad instantiam tegoż pana poborcy naszego każdemu takowemu forum coram officio castrensi Drohicensi in terminis querelarum, które dla tych poborów sądzić się in dilate mają, peremptorum ku sprawocie lub [?] quavis do Trybunału apellatione et poenam bannitionis in primo terminis uti in causa fisci interponuitur [?] naznaczamy. Z tych zaś którzy by iuris processum remere et rebelliter na sobie wstrzymać dali, urząd grodzki drogicki ad requisitione(m) primam jmp poborcy exequutionem finalem et indilatam na dobrach ich czynić będzie, co nań hoc praesenti laudo serio wkładamy.

I to postanowienie nasze do akt grodzkich drohickich jmp pisarzowi wojskowemu[3522] powiatu drogickiego podać zleciwszy, rękami naszemi podpisujemy.

W obozie pod Beresteczkiem, 14 VII 1651 r.

[3520] Zbigniew Ossoliński starosta drohicki 1646-1679.
[3521] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny.
[3522] Paweł Sawicki pisarz wojskowy powiatu drohickiego.

[1] Zbigniew Ossoliński star(osta) drog(icki), pułkownik ziemi drog(ickiej); [2] Hierinim Kazimierz z Chalcza Chalecki, na ten czas chorąży powiatu drogickiego[3523] mp.; [3] Kazimierz Zaliwski[3524] cześnik drogicki mp; [4] Piotr Władysław Grabowski s[karbnik?] d(rohicki) mp; [5] Jan Opacki mp.; [6] Nikodem Jabłonowski cześnik ziemie nurskiej mp.; [7] Paweł Sawicki p[isarz] w[ojskowy] p[owiatu] d[rohickiego] mp.; [8] Stanisław Krasowski [Krassowski]; [9] Władysław Irzykowicz; [10] Adam Przesmycki; [11] Stanisław Wojtkowski; [12] Wawrzyniec Wnorowski mp.; [13] Jakub Krasowski Krassowski] mp.; [14] Olbrycht Zeryk [z Eryk?] Grabski; [15] Michał Zaleski; [16] Adam Gałecki; [17] Władysław Kosiński mp.; [18] Tomasz Biernacki; [s. 3] [19] Tomasz Monkowski m[p.; [20] Piotr Batkowski; [21] Wojciech Grądzki; [22] Jakub Głosowski mp.; [23] Walery [Świę]tochowski [?]; [24] Paweł Kossowski; [25] Bazyli Kosowski [Kossowski]; [26] Kazimierz Raczko; [27] Jakub Puchalski; [28] Piotr Zaleszyński [?]; [29] Jakub Oborski; [30] Marcin Buyno; [31] Andrzej Pieńkowski mp.; [32] Jan Skoczylnicki [?]; [33] Stanisław Pieńkowski.

[3523] Hieronim Kazimierz Chalecki, później łowczy podlaski.
[3524] Kazimierz (Marcin) Zaliwski cześnik drohicki 1640-1658.

CCCXV. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 20 VIII 1652 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 23 VII – 17 VIII 1652 r.: Powiat drohicki, na dawny dług i na nowy zaciąg, tak jako i ciechanowski, [ziemia ciechanowska: poborów ośm na zapłatę długu wojskowego, także na nowy zaciąg poborów dziesięć bierze do braci cum assecuratione na ćwierć do przeszłego sejmu, salvis abiuratis desertatorum et confragratorum, eo adiecto, że poborca podług konstytucyi anni 1629[3525] *podatki tak dawniejsze, jako i teraźniejsze wybierać powinien i skarb podług tegoż roku 1629 od poborcę odbierać i kalkulacyi słuchać ma.] sejmik 20 augusti, cum eadem declaratione, w wydawaniu podatków według regestrów 1629 excludendo tę aukcją, którą skarb na nich zaciągnął. (VC. t. IV, vol. 1, s. 276). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[3525] *Uniwersał poborowy* sejmu warszawskiego z 1629 r., VC. t. III, vol. 2, s. 78-80.

CCCXVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 2 IX 1652 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 23 VII – 17 VIII 1652 r.: Ziemia brańska[3526] *także jak ziemia ciechanowska: [poborów ośm na zapłatę długu wojskowego, także na nowy zaciąg poborów dziesięć bierze do braci cum assecuratione na ćwierć do przeszłego sejmu, salvis abiuratis desertatorum et confragratorum, eo adiecto, że poborca podług konstytucyi anni 1629*[3527] *podatki tak dawniejsze, jako i teraźniejsze wybierać powinien i skarb podług tegoż roku 1629 od poborcę odbierać i kalkulacyi słuchać ma.] Sejmik 2 septembris [1652]. (VC. t. IV, vol. 1, s. 276). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[3526] Powinno być: bielska. Powiat brański był jednym z trzech, które tworzyły ziemię bielska.
[3527] *Uniwersał poborowy* sejmu warszawskiego z 1629 r., VC. t. III, vol. 2, s. 78-80.

CCCXVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 3 IX 1652 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem sejmu nadzwyczajnego warszawskiego 3 VII – 17 VIII 1652 r.: Powiat mielnicki, także jako ciechanowski, in toto. Sejmik 3 [IX 1652]. [Ziemia ciechanowska: poborów ośm na zapłatę długu wojskowego, także na nowy zaciąg poborów dziesięć bierze do braci cum assecuratione na ćwierć do przeszłego sejmu, salvis abiuratis desertatorum et confragratorum, eo adiecto, że poborca podług konstytucyi anni 1629[3528] *podatki tak dawniejsze, jako i teraźniejsze wybierać powinien i skarb podług tegoż roku 1629 od poborcę odbierać i kalkulacyi słuchać ma. (VC. t. IV, vol. 1, s. 253, 276). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[3528] Uniwersał poborowy z konstytucji sejmu warszawskiego 1629 r., VC. t. III, vol. 2, s. 78-80.

CCCXVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 2 V 1653 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw koronnych sejmu nadzwyczajnego obradującego w Brześciu Litewskim 24 II – 7 IV 1653 r.: ziemia drohicka. Ośm poborów na stary dług, także i siedmnaście na nowy zaciąg na blisko przyszłym sejmie, na półroka pozwolone, wniesie do skarbu, na blisko przyszłym Trybunale skarbowym, sine abiuratis et desertatis, wszakże sine auctione, którą sobie skarb pretenduje. A co się tknie tej aukcyi, tedy na blisko przyszłym sejmie ma być o niej wszystkiej Rzeczypospolitej decyzya, do którego czasu egzekucyą z poborcami względem tey aukcyi odkładamy. Cokolwiek jednak za assygnacyami Naszymi wojsku abo do skarbu wydali, za kwitami skarbowemi, to im ma być przyjęto, praemissa verificatione, i w skarbie in solutum potrącono. Laudum de modo contribuendi approbatur. Sejmik w Drohiczynie 2da maii [1653]". (VC, t. IV, vol. 1, s. 309). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXIX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 5 V 1653 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw koronnych sejmu nadzwyczajnego obradującego w Brześciu Litewskim 24 II – 7 IV 1653 r.: Ziemia bielska. Ratione ośmiu poborów i siedmnastu na nowy zaciąg pozwolonych, to jest a prima octobris [1652] ad primum aprilis [1653], do skarbu sine abiuratis pro die 1 iulii [1653] wniosą. A na dwie ćwierci summę ad proportionem siedmnastu poborów sine abiuratis do skarbu oddawać submittują się. Cokolwiek jednak już za asygnacjami Naszymi abo skarbowymi ad rationem ośmiu i pierwszych siedmnastu poborów dali, to im in calculo ma być przyjęto. A poborce wszyscy ziemie ich, którzy tykali się jakimkolwiek sposobem podatków ich, powinni się będą przed deputatami na sejmiku relacyjnym, z koła ich naznaczonymi rachować, sub poenis de retentoribus pecuniae publicae sancitis, ad instantiam cuiusvis in iudiciis Tribunalitiis repetendis. Lauda też, którekolwiek uchwalili sobie na sejmikach po sejmie przeszłym ratione exigendarum contributionum ac faciendarum executionem, securitatisque domesticae, także i to laudum, które sobie na przyszłym relacyjnym sejmiku uchwalą ad supplendos defectus et modum contribuendi, executionemque ex retentoribus namówią, approbantur. Sejmik relacyjny w Brańsku, a in casum powietrza w Surażu, pro die 5 maii [1653] składamy. Ratione salariorum z inszemi województwy zgadza się. (VC, t. IV, vol. 1, s. 309). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXX. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 17 V 1653 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw koronnych sejmu nadzwyczajnego obradującego w Brześciu Litewskim 24 II – 7 IV 1653 r.: Ziemia mielnicka. Ośm poborów i siedmnaście biorą do braci, cum assecuratione, że się porównają ze wszystką Rzeczypospolitą [i] abo przed Trybunałem, abo na Trybunale, sine quibusvis abiuratis wniosą. Laudum de modo contribuendi podymnym approbatur. Sejmik 17 maii [1653]. Cokolwiek ad rationem za assygnacyami Naszemi abo skarbu wydali, to im ma być in calculo przyjęto (VC, t. IV, vol. 1, s. 281, 309-310. Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXXI. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 31 XII 1653 r. i 21 I 1654 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym w obozie pod Żwańcem 12 XI 1653 r., zwoływał sejm walny do Warszawy na 11 II 1654 r., sejmiki przedsejmowe na 31 XII 1653 r. Druk: ASWPiK 1632-1655, s. 765-766. Legacja królewska z obozu pod Żwańcem z 24 XI 1653 r., druk: ASWPiK 1632-1655, s. 766-775. W związku z niedostarczeniem instrukcji królewskiej na czas, Jan Kazimierz ponownym uniwersałem zwołał sejmik ziemi bielskiej do Brańska na 21 I 1654 r. Uniwersału i instrukcji przeznaczonych do ziemi bielskiej nie odnaleziono.

CCCXXI/1. Instrukcja dana posłom z sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 31 XII 1653 r.

Rkp. *BK nr 350, k. 42-46. Kopia, ekscerpt z ksiąg grodzkich brańskich. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Tomasz Szczawiński wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku, 31 XII 1653 r. (f. 4 pridie Christi circumcisionis).*

Instrukcja ichm. pp., jmp. Krzysztofowi z Żalego[3529] Żelskiemu pisarzowi ziemie bielskiej[3530] i jmp. Janowi na Skiwach[3531] Skiwskiemu[3532] pisarzowi grodzkiemu brańskiemu pp. posłom naszem na sejmiku brańskiem w kościele miejscu zwykłem naszem dnia ostaniego miesiąca grudnia r. P. 1653, przez obywatele ziemie bielskiej i powiatów brańskiego, suraskiego, tykockiego zgodnie obranem na sejm przyszły następujący dana.

W zamieszaniu opłakanej prawie ojczyzny naszej przez jadowitą złość rebelizantów, którzy praw, swobód i wolności wolnego narodu naszego ostatnie, jakież za chytremi i zdradliwemi praktykami ominatur exitiam jako zawsze, tak i teraz nie przychodzi inaczej, tylko ad Summi Nominis misericordiam et gratiam udawać się. Którego dextera fecit virtutem in maximis tribulationibus nostris i wyrywała nas jako z ognia [k. 42v.] albo potopu od wielu nieprzyjaciół postronnych inhiantes na wykorzenienie wolności naszych. Za co aeternam gloriam Majestatowi Jego Wszechmocnemu oddajemy. I nieustając prosić nam potrzeba, aby wejrzeć raczył na mizerię naszą i utrapienie ludu swego, sprofanowania ołtarzów swoich, wzgardę Najświętszego Sakramentu, wyniszczenie kościołów i krew sług swoich, i gorzkości nasze. I sam digito suo confingat arcus et scur[r]a rebelizantów comburat, igne carbonum decolatoriorum et infreno ac clamo maxillas eoreum constringat et tandem sprawić raczył w

[3529] Żale wieś w ziemi drohickiej. Obecnie w pow. siemiatyckim woj. podlaskiego.
[3530] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3531] Skiwy (S. Duże i S. Małe) wieś w ziemi drohickiej, obecnie w pow. siemiatyckim woj. podlaskiego.
[3532] Jan Skiwski pisarz grodzki brański 1645-1659, później surogator brański i sędzia ziemski bielski.

KJM PN in defessam vigilantiam na zachowanie i oswobodzenie ojczyzny naszej, królom, panom swym zawsze wiary i wiernego poddaństwa dotrzymującym, non ad ruinam.

Podziękować też mają pp. posłowie nasi JKM PNM, że zdrowie swoje pańskie, królewskie, nie folgując niewczasom i niebezpieczeństwom, na plac Marsa zajuszonego głowę swoją pańską wystawia et pro salutae patriae nostrae i nas, poddanych swych wiernych, piersiami swemi zastawia.

A żeśmy na sejmiku naszem od JKM posła i instrukcjej nie mieli rationem, tego exposcere powinni, aby na potem taki error abhominabilis [sic] nie był.

A naprzód podług dawnych praw rozdawania wakancyj, bulawy[3533], na której najwięcej należy, et incompatibilium uprzątnienia. Więc i sądów ex speciali regestro między ichm. pp. posłami z jakiejkolwiek miary kontradykcjej, bądź na sejmikach w województwach i powiatach, bądź przy zaczęciu sejmu inferowanych, albo mandaty wydawszy rugowania, aby byli sądzeni sine omni mora upomnią się i żeby miejsca swe zasiadali.

Rationes senatusconsultorum serio odebrać mają i sufficientem notitiam mieć i do nas na potem na relacyjne sejmiki oddać. Kto był radą, że wojsko spod Glinian nieopatrznie ruszono[3534]? Kto za upuszczoną do zniesienia nieprzyjaciół okazję? Kto je za granicę pod Socawę[3535] wyprowadzone, czem i pakta z cesarzem tureckiem[3536] naruszone? Kto, że tak wielkie wojska cudzoziemskie[3537] sprowadzone, które żadnej sławy i pożytku Koronie nie sprawiły, ale wydzierstwami swemi srodze i niepowetowanie bracią naszą szlachecką utrapiły, poddanych naszych i RP wniwecz prawie obrócili, a na niektórych miejscach nie tylko domy szlacheckie krwią ich oblali, [k. 43] ale nefandis sceleribus, jakich strach i wspomnieć, napełnili.

Przy tem z jmp. podskarbiego[3538] exquisitissime rationem exigant. I aby nie przed deputatami, nie w pokojach swech, ale publice w kole poselskiem czynił i dostatecznie pierwej percepty, potem ekspensy dowiódł. Nie tylko poborów, ale i pieniędzy kwarcianych i wszytkich przychodów RP a rachunków attente wysłuchawszy, cokolwiek wydano pokaże

[3533] Od zgonu Mikołaja Potockiego w 1651 r. wakowała buława wielka koronna.
[3534] Gliniany – miasto królewskie w województwie ruskim (obecnie w rejonie i obwodzie lwowskim Ukrainy), częste miejsce koncentracji wojsk Rzeczpospolitej. Wymarsz wojska spod Glinian 22 VIII 1653 r. rozpoczął kampanię żwaniecką, trwającą do XII tegoż roku.
[3535] Suczawa (Suceava) miasto w Mołdawii, do poł. XVI w. jej stolica. Obecnie znajduje się w Rumunii. W VIII-X 1653 r. miasto było bronione przez wojska kozacko-mołdawskie Tymofieja Chmielnickiego, zięcia hospodara Bazylego Lupu, przed oddziałami wołosko-siedmiogrodzkimi, wspartymi przez czterotysięczny korpus polski.
[3536] Mehmed IV.
[3537] Mowa o posiłkach siedmiogrodzkich Jerzego II Rakoczego, wspierających armię Rzeczypospolitej.
[3538] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny.

extraordinarie na prowadzenie dział a nie zapłatę wojsku et non iuxta pacta conventa z KJM PNM przymować nie mają. I zaraz solicite expiscari powinni, komu suma siedemkroć sto tysięcy na Komisjej przeszłej Lwowskiej na traktamenta położona, jest wydana i jako niesłuszna nie ma być przyjęta. Jako się pieniądze z przeszłech podatków obrócili, gdyż i pod Beresteczkiem[3539] i połowice wojska nie było i teraz pod Kamieńcem[3540] nie tak wiele stanęło, jako podatki RP uchwalone, aby to co nie wyszło na zapłatę wojsku na przyszły czas obróciło się. Przy tem przejrzą rejestra popisów, które chorągwie niespełna były, aby też zapłata nie wszytka była. I ci, którzy pieniądze wzięli, a chorągwie niespełna mieli, aby pieniądze wracali et summario processu sądzeni byli. I do żadnej rzeczy nie mają przystępować, aż się skarb sprawi o to wszystko. A tych rachunków nie mają ichm. ku konkluzjej sejmowej odkładać, ani wymówki o nieprzyjachaniu jmp. podskarbiego i inszych w takiem razie zachodzących przymować et animadvertere solicite, aby w tem RP szkody nie miała. Co nam mają na sejmik relacyjny in scriptis przynieść expresse, co ma być przyjęto i co nieprzyjęto.

Tamże wiedzieć mają gdzie się pieniądze wybrane podziały i u kogo się retenta najdują. I tego się upomnią, aby pułkom tem, które pod Soczawą były nie z skarbu RP, ale ex specie tak wziętych zapłata doszła. Mają wiedzieć ichm. pp. posłowie numerum gwardiej KJM, która, że zapłata z ekonomiej brzesckiej litewskiej naznaczono, aby jmp. podskarbiemu w rachunkach nic nie przyjmowali. Et ultra constitutionem aby więcej gwardii nie było przy boku JKM i na sejmach.

A że wojsko mimo inne gravamina to ponosi, iż w trybunałach absentes gdy za ojczyznę zdrowia swe ważą i krew leją, bez żadnego [względu] na królewskie, hetmańskie egzempty, które samo prawo conciliavit respektu, banicjami i infamiami okrywają, aczkolwiek na przeszłem, [k. 43v.] brzesckiem sejmie te egzepty są stwierdzone[3541]. Nawet ichm. pp. pułkowników i oberszterów w pretensjej jakichkolwiek od żołdata albo kapitana z których każdy mógłby się in obiectis jako służący w wojsku RP sprawować, mianech ad statuendum per directum, aby tylko trudnością nabawili pociągają i kondemnaty różne otrzymują. Emeruerunt to krwawe cicatrices zasługi wojska całego, żeby ratione dekreta jakiejkolwiek miary in contumatiam et ex arestis et ex scriptionibus otrzymane, powagą sejmową kasowane byli. I to lege caveatur, aby ichm. pp. pułkownicy i oberszterowie w takich

[3539] Beresteczko prywatne miasto szlacheckie w województwie wołyńskim (obecnie w rejonie łuckim obwodu wołyńskiego Ukrainy). Miejsce bitwy stoczonej w 1651 r.

[3540] Kamieniec Podolski miasto i twierdza w województwie podolskim (obecnie w obwodzie chmielnickim Ukrainy).

[3541] Konstytucja sejmu nadzwyczajnego w Brześciu w 1653 r. *Exempty żołnierzom w Trybunale Koronnym*, VC, t. IV, vol. 1, s. 291.

razach ad statiendum nie byli turbowani i listy JKM zaciągu ichm. pp. rotmistrzów i kapitanów i egzempty przymowane było. A takie sprawy do sejmów officiant generalnych pp. pułkowników.

A że ks. jmp. koniuszego WKL starosty naszego brańskiego[3542] dotknęła niesłusznie z delacjej księdza plebana knyszyńskiego calamitas, urgebunt, aby specialiter zniesiona była. A w pretensyi swej jeśli ma krzywdę z winnem experiatur, a nie z książęciem jm.

Darowna ćwierć ponieważ jest przyobiecana, wojsku polskiemu dostana, aby cudzoziemskiego wojska równe gratitudo doszła.

Ci, którzy bene merentur de RP i wojnę służą, lata swe i substancje tracą a żadnej wdzięczności otrzymać od JKM nie mogą tak, że i za własne pieniądze chleba królewskiego który by miał być filiorum nie dokupią się. Konsensu nawet nie mogą otrzymać. Skąd wiele braciej naszej serca tracą i służbę wojskową intermetują. Curabunt ichm. pp. posłowie, aby maior habeatur bene meritorum ratio i prawo in eo passu sancitur obserwancję swoję miało i żeby tandem dworska tandeta ustała. A za to jest bene meritorum non rummatorum solatium, aby ten kto kupuje tracił i inny benemeritus pro vacantis otrzymał. I o tem aby forum w Trybunale było.

W wyprawie teraźniejszej wojennej posiłkując wojska KJM, iż województwa nierówno się stawili, jedne żołnierza łanowego wysyłali, a drugie żadnego nie wyprawiali. Województwo zaś nasze pospolitem ruszeniem stawili. Instabunt, abyśmy koekwacją słuszną mieli i w podatkach RP dlatego ochronieni byli.

A iż ichm. pp. starostowie i dierżawcy dóbr RP, i insi pp. duchowni, także i miasta, na tę ekspedycyją wedug praw dawnych nie wyprawowali, invigilabunt, aby za to na przyszłe, wydatki na wojsko pewne sumy pieniężne składali. Dlatego i na cudzoziemskich kupców i Żydów specjalne naznaczenie sumptów.

[k. 44] Na podatki nowe, które z nieznośną angarią teraz wyciągane bywają nie pozwalać mają, znosząc się jednak w tym z innemi województwy pro necessitate temporis et RP. Ale aby tak stanowili, które ex luxu mogą być stosowane, jako jest lex sumptuaria i z Żydów, którzy chowają czeladź chrześcijańską. I to cavebunt, aby Żydzi od podymnych i szosów, poborów, czopowego przy pogłównem swojem ochraniani nie byli, gdyż to z szkodą RP. I z tych, którzy tylko pieniądze swe na prowizją na arendy dają, a dóbr szlacheckich i dla służby wojennej trzymać nie chcą. I z tych akcyzy pruskich z pożytkow z minice, składnego winnego,

[3542] Ks. Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski, starosta brański 1653-1669.

invect [i] evect, także i z Żydów, aby za wszytkie pospolite ruszenia, których nie odprawowali nagradzając pobory pozwolili, ciż Żydzi także. Co jednak wszystko do braciej na sejmiki relacyjne sine assecuratione łożyć mają.

Także aby Żydzi ceł i czopowych i innech arend nie trzymali. A na kradzione rzeczy i w zastawach będące, albo zgubione, aby nie przysięgali, ale ich walor płacili.

Konstytucja warszawska o przymowaniu konflagrat i dezertat aby aprobowana była.

A konstytucja sejmu brzesckiego, iż dla spustoszenia od żołnierza i plag Boskich, powietrza i inszech, gdyż niepodobna aby do efektu przyszła, aby zniesiona była urgere mają. I dalej cavere i na przyszłe czasy, aby i w skarbie, i w trybunałach konflagraty i dezertaty przymowane były eo praevisco, żeby wszytkie punkta konstytucyj brzesckich in genere et specie in suo robore zostawali.

A iż w powiecie naszem dla srogiego powietrza w miastach i włościach JKM, miastach i wsiach szlacheckich, dotychczas nieustawającego, poborca nasz ur. Wojciech Grzymek Krasowski cześnik ziemie bielskiej[3543] ostatnie raty siedmnastu poborów wybierający, żadną miarą dobierać nie może. Także inni pp. poborcowie nasi rat pierwszych, także półtrzecia poborów beresteckich dobierać nie mogą. Instancją uczynią ichm. pp. posłowie i przy podawaniu retent ozwać się mają, aby tak od skarbu, jak i w trybunałach, żadnej stąd poeny nie ponosili i na honorze swem nie szwankowali. Bo ad imposibilitatem nie mogą być onerowani, upewniając w tem, że gdy przez łaskę Bożą ta plaga ustanie, we wszytkiem się uiszczą. A iż teraz asygnacja przyniesiona do p. poborcy Krasowskiego, który pieniędzy dla powietrza nie ma i co miał iż wydał, aby w tem od skarbu nie był poenowany i do traktamentu towarzystwu temu nie był pociągany.

Mają też ichm. pp. posłowie nasi serio traktować, aby RP nasza w prawach swych i wolnościach uszczerbku nie miała i w czem exorbitat naprawiona była. Zwłaszcza aby vox senatorios a maiestate [k. 44v.] oprymowana nie była i senat pro relligione et sacramentorum iuramenti z powinności swej digne et libere, przykładem przodków naszych de bono patriae i salute RP i privatim w tajemnych radach, i publicae sine omni angaria mógł mówić. A ktoby taki raz odniósł instancje swoje wnieść et nanine totius corporis RP dopomagać mu powinien. Także aby to w prawach, swobodach swech per consilia invida malignantium nic nie szwankował i nie był a consiliis senatoris ekskludowany pro dexteritate sua intentissime elaborare mają.

[3543] Wojciech Grzymek Krassowski (Krasowski) cześnik bielski 1645-1654.

Ichm. pp. dzierżawcy dóbr RP niektórzy poborów uchwalonych iuxta constitutiones nie chcą oddawać i executionem in bonis regalibus fortius bronią. Co z ujmą poboru pp. poborców, którzy istotnie nie wziąwszy pieniędzy, poena peculatas condemnatur. Attendent ichm. pp. posłowie, aby był namówiony modus executionis ex proventibus także ex ipsorum bonis mobilibus i z obór, stad, zbóż [w] spichlerzach, gumnach i we Gdańsku. A że ich in termino instanter nie oddają, aby takie starostwo, i dzierżawa, i leśnictwo, i wójtostwa pro vacanti było judykowane. I za podaniem takiej egzekucjej, aby JKM PNM takie dzierżawy swe jako wakancje porozdawać raczył, zalecą tym, którzy gotowemi pieniędzmi retenta zapłacą. A po otrzymaniu przywileju gród ma donatariuszowi JKM przy przywileju forti manu w posesją podać i intromittować. Co pro violentia żaden nie będzie mógł ani grodowi, ani donatariuszowi nowemu imputować. I owszem, gdyby chciał resistere, jako rebellis ma być rozumiany.

Uraz jmpp. obywatelów ziemie bielskiej z obierania deputatów trybunalskich w Drogiczynie, dla niezgody ichm. pp. drogickich, aby był zniesiony i elekcją aby deputata bielskiego w Brańsku, jako się i inne sejmiki odprawują, aby in posterum bywali.

Więc że ichm. pp. bracia nasi, za rzekami i przeprawami złemi mieszkająca, jeżdżąc do grodów innech dla przyznania zapisów i protestacyj przez odległość grodu brańskiego depaktacje wielkie cierzpią, mają instancją uczynić, aby gród w Goniądzu[3544] dla suscepty był in securitate innem grodom debita pozwolony. O co się znosić mają z j.o. ks. jmp. koniuszem WKL, starostą naszem na ten czas i o miejsce kancelariej z jm. panem sandomierskiem, starostą goniędzkiem[3545].

Pytać się też mają jmp. podskarbiego i żupników, dla której przyczyny teraz sól tak droga i upominać się, aby powiatowi naszemu sól zatrzymana za przeszłe lata oddana była i na potem niezatrzymywana.

[k. 45] I to cavebunt, aby na potem wojska cudzoziemskie in tanto numero nie byli wprowadzone. A na potem aby podatki RP w województwach zostawali i każde województwo żołnierzowi swemu płaciło. A jednak kwarciany żołnierz osobliwie z kwarty zasługi swe odbierał. A powiatowemu żołnierzowi aby chleb w temże. A nie powinien [w] powiecie, gdzie jest zaciągniony, zostawał i inny przeszkadzać się nie ważył. Do tego aby pułki ducta proportione na się województwa rozebrali.

[3544] Goniądz, miasto królewskie nad Biebrzą w ziemi bielskiej woj. podlaskiego (obecnie pow. moniecki).
[3545] Stanisław Witowski kasztelan sandomierski. Był on m.in. starostą knyszyńskim, do którego zaliczał się Goniądz.

Wielkie się stanowi dzieje szlacheckiemu praeiuditium od ichm. pp. duchownych, że pociągani bywają ratione decimarum ad forum spirituale. Urgebunt tedy, lubo są dawniejsze prawa, aby tylko w grodzie i ziemstwie się sprawowali. I nie usu albo iuramentis, ale fundacjami realnemi decima zyskowali.

Lauda nasze wszytkie et de securitate domestica interna et externa uchwalone i na potem które byśmy uchwalili, aby aprobowane byli. Jednak że securitatem domesticam publicam tak sobie impraegnanti statu RP, tak sobie warujemy, że (uchowaj Boże) niebezpieczeństwa jakiego, wszyscy iunctis manibus in genere et specie viritim ruszyć się mamy. A na miejscu od ks. jmp. starosty naszego, albo grodowych książęcia jm. naznaczone, manu armata stanąć i pectora nostra pro aris Divinis patriam et salutate nostra effundere. Cośmy powinni uczynić sub poene de expeditione bellica sancitis.

Przytem instancje swe nomine powiatów naszych mają wnieść ichm. pp. posłowie za p. Janem Skiwskiem pisarzem grodzkiem brańskiem i przedtem poborcą ziemie bielskiej, ponieważ ze dwudziestu pięciu poborów i pięciorga podymnego we wszytkiem skarbowi RP dostatecznie się uiścił i nam rachunki zupełne komputował. Aczkolwiek kwity od skarbu wszytkie otrzymał, aby per constitutionem publicam perpetuo był kwitowany i z powiatem naszym. Jakoż i my onego i jego potomki od tych rachunków uwalniamy authoritate conventus praesentis.

Patrząc też na merita odważne jmp. Tomasza Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego, któremi zawsze in sago et toga w oczach RP klaruje et clarescit. Uważając też i wiedząc dobrze, że jm. niemałą szkodę w gumnach i folwarkach swech, także i wsiach poddanych przez ogień i powietrze razów kilka poniósł. I z kompasjej, et in vim gratitudinis curarum jm. pro bono powiatu naszego uczynionych, podymne i pobory winne z majętności jm. Kurowa[3546], Waniewa[3547], Kowalewszczyzny[3548] i innech do nich należących kondonujemy. I aby za jm. te podymne i pobory, jakoby do skarbu RP zupełnie zapłacone byli, [zalecamy] ichm. pp. poborcom: jmp. Wyszeńskiemu, jmp. Bańkowskiemu, jmp. Szepietowskiemu i jmp. Grzymkowi Krassowskiemu.

[k. 45v.] Jmp. Józef Kostro[3549] podsędkowicz i adminstrator czopowego ziemie bielskiej z tychże podatków czopowych powinien zapłacić ex nunc naznaczamy i że to jmp.

[3546] Kurowo wieś w ziemi bielskiej, obecnie w pow. wysokomazowieckim woj. podlaskiego.
[3547] Waniewo wieś w ziemi bielskiej, obecnie w pow. wysokomazowieckim woj. podlaskiego.
[3548] Kowalewszczyzna wieś w ziemi bielskiej, obecnie w pow. wysokomazowieckim woj. podlaskiego.
[3549] Józef Kostro syn Wojciecha podsędka ziemskiego bielskiego 1620-1635, później również podsędek bielski.

administratorowi za gotowe przyjęto będzie, asekurujemy. Także za jmp. Aleksandrem Szczawińskiem, aby dom jego w Tykocine, p. Wojciechem Grzymkiem Krassowskiem - plac jego w rynku miasta brańskiego przez konstytucją [żeby] libertowane byli, instancje swe ichm. pp. posłowie mają wnieść.

A iż jmp. Kazimierz Turowski stolnik wiski dla przeprawy i przejazdu na rzece Narwi i błot około będących na mosty i groble niemałe koszty ważyć musi, w tym gratyfikując jm. instabunt, aby cło jm. pozwolone było i komisarze naznaczeni.

Petitum za pany Kadłubowskiemi, szlachtą starodawną, którzy inquitate temporis na honorze swem byli swankowali, mają wnieść ichm. pp. posłowie, aby honoru ich ten dekret nie wadził i ad statu(tum) suu(m) pristinum deducantur. Jakoż i od książęcia jmp. koniuszego WKL, starosty brańskiego, któremu dobra ich aplikowane byli, beneficjum to otrzymali. Żeby ks. jm. wejrzawszy w prawa ich i słuszność i przy gruntach ich zostawił i ex mancipio oswobodził.

Do wysłuchania liczby jmp. Wojciecha Wyszeńskiego poborcę ziemie bielskiej do wybierania dwudzieściorga pięciorga podymnego, naznaczamy urząd ziemski i grodzki ziemie bielskiej. A przy ichm., jmp. Tomasza Sczawińskiego wojewodzica podlaskiego, jmp. Mikołaja Łyczka cześnika podlaskiego[3550], jmp. Wojciecha Grzymka Krassowskiego cześnika ziemie bielskiej, jmp. Hieronima Brzozowskiego, jmp. Jarosza Koryckiego, jmp. Mikołaja Niezabitowskiego, jmp. Seweryna Pisankę burgrabiego brańskiego grodzkiego i inszech kto będzie chciał przysłuchać [się] ex nobilitate, na poniedziałek po święcie Trzech Królów bliżej[3551]. Absentia duoru(m), trium, et pluriu(m) non obstante, deputujemy. A po wysłuchaniu liczby pp. deputaci nasi na przyszłem sejmiku mają nam relacją uczynić. A że tenże jmp. Wyszeński ważył się w Trybunale kondemnatę jakąś na wszytkiech, generaliter, obywatelów ziemie naszej otrzymywać, która w areszcie jakoś zawisła, co srodze wszytek powiat obchodzić musi, zwłaszcza gdy się nie poczuwa być winnem. Tedy w takiem razie i leziej [sic] honorów naszych i poenam revocationis na jm. wkładamy, et refusionis damnorum ad instantiam cuiusvis innoxii repetendae. Lubo jm. praesens z nami na sejmiku takiej kondemnaty odstępuje, i na potem jeśliby ją prosekwować ważył się, jako temerarius litigans ma być judykowany.

[3550] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683.
[3551] 12 I 1654 r.

Srodze też musi angere wszytkie powiaty nasze, iż p. Jan Szpak Bańkowski, poborca poborów ośmnastu pierwszej raty z sejmu przeszłego warszawskiego[3552] należących, do nas się nie ukazuje i na sejmiki nie prezentuje. Ale od miasta do miasta i ode wsi do wsi przejeżdżając się, niemałe [k. 46] gravamina cum quaerimonia plurimorum czyni. A pieniądze ani do skarbu i według asygnacji skarbowych poborów półsiedmnasta nie oddawa, i w półtorech poborach. In eventua do tego przyłożywszy nam się nie iści. Do tego, że o posesjej jm. tak dalece non constat, iż idzie de detrimento powiatu naszego za instancją ichm., którzy ze skarbu asygnacje mają. Deputujemy spośrodka siebie deputatów: jmp. Mikołaja Łyczka cześnika podlaskiego, jmp. Albrychta Kurzenieckiego stolnika ziemie bielskiej[3553] i jmp. Tomasza Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego, przy jmp. Mikołaju Niezabitowskiem, jako od ks. jmp. koniuszego WKL i starosty [brańskiego], generała gwardii niemieckiej za asygnacją skarbową na pułki ks. jm. do odebrania pieniędzy komisarzem deputowanem. Którzy jmp. poborcę quam citius conveniant, gdziekolwiek zastaną pieniądze nomine publico, zwłaszcza te, które debentur z półtorech poborów a insze na asygnacje oddadzą. Co my nomine publico ichm. zlecamy et securitatem omnem cavemus.

Na ostatek jmp. Jana Kazimierza Łubę podstarościego grodzkiego brańskiego, administratora czopowego lat przeszłech, że wszytkie intraty czopowego, iż nam i rachunki słuszne publice oddał, i dosyć uczynił, nomine publico kwitujemy i wolnem czyniemy, także teraz i na potem. Drugi raz jm. i w skarbie RP, i na sejm, nigdy nie powinien się rachować.

Które to punkta wszytkie zgodnie namówione, zleciliśmy jmp. Tomaszowi z Wielkiego Szczawina[3554] Szczawińskiemu wojewodzicowi podlaskiemu, dworzaninowi JKM, marszałkowi teraźniejszego sejmiku, aby ręką swą własną podpisawszy dla wpisania do ksiąg grodzkiech brańskiech i wydania ichm. pp. posłom od nas obranym i komu by potrzeba.

Datum anno et die quo supra.

Tomasz Szczawiński z Wielkiego Szczawina, wojewodzic podlaski, marszałek sejmiku poselskiego brańskiego.

[3552] *Deklaracja województw i ziem* sejmu nadzwyczajnego warszawskiego z 1652 r., VC t. IV, vol. 1, s. 276.
[3553] Olbracht (Albrycht) Kurzeniecki stolnik bielski 1640-1658.
[3554] Szczawin wieś szlachecka, obecnie w woj. mazowieckim, pow. ostrołęcki.

CCCXXI/2. Suplement instrukcji przedsejmowej szlachty ziemi bielskiej, Brańsk, 21 I 1654 r.

Rkp. *NIAB, f. 1708, op. 1, nr 148, k. 13-14v. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał marszałek sejmiku, Tomasz Szczawiński[3555], w obecności wybranych posłów: Krzysztofa Żelskiego pisarza ziemi bielskiej[3556] i Jana Skiwskiego[3557], 22 I 1654 r. (f. 4 ipso foesto Sanctae Agnetis Virginis et Martyriis).*

Suplement instrukcjej do artykułów powiatu ziemie bielskiej w kościele brańskiem na sejmiku in loco solito ultima decembris względem uniwersału JKM naznaczonem, należytej i na temże miejscu zwyczajnem przez obywatelów powiatu mianowanego za nastąpieniem woli JKM odprawionem.

Iż na czas naznaczonego przeszłego na dzień ostatni grudnia sejmiku instrukcjej króla JM PNM nie mogliśmy ad manum mieć ani też wiedzieć czego by dostojności majestatu pańskiego po nasz, wiernych poddanych swech potrzebować in hac praegnanti necessitate RP raczyła. Przeto na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca pomienionego za uniwersałem JKM, gdzie JKM pro paterna solicitudine et cura, ponieważ na on czas naznaczonego sejmiku instrukcja JKM nasz nie doszła, providendo indemnitati RP integritati et indemnitati patriae, sejmik nam raczył pro vigesima prima ianuarii, to jest na dzień dzisiejszy, złożyć tu na miejsce sejmikom zwyczajne do kościoła brańskiego. Stawiwszy się, instrukcją JKM przeczytawszy i wszytkie punkta należyte dobrze uważywszy, referując się we wszystkiem do instrukcjej przeszłego sejmiku ichm. pp. posłom naszym: jmp. Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu pisarzowi ziemie bielskiej i jmp. Janowi na Skiwach Skiwskiemu pisarzowi grodzkiemu bielskiemu, spisanej, już na niektóre punkta instrukcjej [k. 13v] JKM, są tam artykuły opisane teraźniejsze i ichm. pp. posłom naszym do temejże instrukcjej dany.

Naprzód nie wiemy z jakiej okazji uniwersał na teraźniejszy sejmik poprawiony do grodu brańskiego podano. Także instrukcja KJM i suplement instrukcjej, kredens na posła. Pilno się pytać o to ichm. pp. posłowie mają, co za przyczyna takiej wariacji, która sejmiki nasze poturbowała i instarae poenas na tem, kto by był autorem takowej wariacji, gdyż to tylko do grodu w niedziel blisko trzech po sejmiku pierwszem podano.

[35553555] Tomasz Szczawiński, syn Pawła Szczawińskiego wojewody podlaskiego 1633-1634.

[3556] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.

[3557] Jan Skiwski, syn Stanisława pisarza ziemskiego mielnickiego, pisarz grodzki brański 1645-1659, później surogator brański i sędzia ziemski bielski.

Po tym spraw żadnych przez deputaty nie mają ichm. pp. posłowie pozwalać traktować na sejmie, chyba permissive i to aby posłowie deputatci z powiatu do takowych deputacji naznaczeni byli. Ani też na donacje dóbr RP i nobilitacje pozwalać nie mają.

Starostwa brańskie i bielskie i miasta techże starostw, iż prócz wydania za assygnacją chleba hibernowego, zwyczajnie na jedną chorągiew według uchwały sejmowej wydanego, jednak kilka asygnacyi na rożne chorągwie od w. jmp. hetmana[3558] w roku przeszłem wychodziło. Co do zguby et summam desolutionem et extenuationem nie tylko ubogich ludzi, ale i dobra RP przywiodło. Z której przyczyny, iż i poborów uchwalonech na zapłatę temuż żołnierzowi według kwoty zwyczajnej i regestru poborowego wystarczyć nie mogą. Przeto domówić się tego gorąco na sejmie ichm. pp. posłowie mają, żeby to jem w pobory za gotową sumę przyjęto było i potrącono tem chorągwiom w zapłatę, kto czy ultra mentem constitucionis za pośledniejszemi assignacjami ten chleb wybierali. Jako też i KJM PNM przez uniwersał swój eo nomine wydany asekurował i praecavere constitutione debent, żeby na potem takie asygnacyje nie wychodzili.

W wysokiej zawsze konsyderacyi mając instrukcją JKM PNM pogotowiu in necessitatibus RP i tak ciężkiem na RP razie. A lubo ćwierć jedną nad prawo i zwyczaj pospolite ruszenie nasze w obozie przy boku króla JM stało, czego się in coequatione ichm. pp. posłowie nasi domówić mają. Jednakże z woli i rozkazania JKM, chorągiew jmci p. pułkownika naszego sto dwadzieścia [k. 14] koni, iż w służbie na drugą ćwierć w obozie zostawała, JKM PNM inferować to nam na sejmiku powiatowym raczył, aby tej chorągwi obmyślona zapłata była. Przeto upomnieć się ichm. pp. posłowie nasi serio mają, aby w komput wojska 50 000 ta chorągiew wpisana była i żeby od ichm. p. podskarbiego koronnego[3559] asygnacja do poborcy, którego naszego z żołdem kwarcianem z przyszłych podatków uchwalonych wydana była.

A iż spodziewany się, iż tego roku może przypaść do sądzenia województwo nasze podlaskie w Trybunale Lubelskim. A propter motus Regni bellicosos et lucem postiferam akta tuteczne ziemskie otwarte być nie mogły. Mają się starać ichm. pp. posłowie o consens przez konstytucją, aby akta ziemskie brańskie, suraskie i tykockie za zniesieniem się o czasie sposobnem ichm. pp. sądowych ziemskich bielskich etia(m) extra cadentiam ter(mi)norum et position(is) dla szukania i wyjmowania ekstraktów komu będzie potrzeba in quolibet districtu

[3558] Stanisław „Rewera" Potocki, hetman polny koronny.
[3559] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny.

terrae huius przez dwie niedzieli, przez który czas i suscepta zapisów i protestacyi wszelakich aby była expediowana i żeby to też konstytucyą zaraz aprobowane było.

Wiadomo to wszytkiem, że w starostwie brańskiem żadnych lasów ani borów nie masz. I co było, penitus dawno wypustoszone. A dwór brański potrzebuje bardzo poprawy. Do tego przejazdy barzo niebezpieczne i przeprawy dla mostów złych tak ichm. pp. obywatelom WKL na sejmy jadącem, jako i rożnem przejeżdżającem z obu stron miasta. Mają instancją wnieść ichm. pp. posłowie, aby KJM authoritate totius conventus, gdyż na prywatne listy, które zachodziły, jmp. leśniczy tameczny nie chciał nic uczynić, pozwolił wolny wrąb w lasach i puszczy leśnictwa białowieskiego na poprawę dworu i mostów zbudowanie brańskich. A przy tem, żeby prosili o kommissyą na uważenie kosztów w budowaniu mostów i na uznanie mostowego od przejeżdżających, które by dworowi za koszty podjęte służyło.

Które to wszytkie punkta tak na przeszłem sejmiku, jako i teraźniejszem zgodnie namówione, fidei et dexteritati ichm. pp. posłom naszem zlecamy [k. 14v.] cum plenaria facultate, aby ichm. pp. posłowie znosić się z inszemi ichm. tak stanowili, co by było cum bono commodo et salute RP i naszej ziemi.

A dla więtszej powagi pozwoliliśmy p. marszałkowi naszemu ręką swą podpisać i do grodu podać.

Actum et datu(m) in Bransco die vigesima prima ianuraii 1654.

Tomasz z Wielkiego Szczawina Szczawiński wojewodzic podlaski, marszałek koła rycerskiego.

CCCXXII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 V 1654 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 7 IV 1654 r., zwoływał sejm walny w Warszawie na 9 VI 1654 r., sejmiki przedsejmowe na 19 V 1654 r.,

CCCXXII/1. Instrukcja dana posłom na sejm w Drohiczynie, 19 V 1654 r.

Rkp. *Ossol. nr 1926/II, k. 7-8, kopia uwierzytelniona*. *Oblaty w grodzie drohickim dokonał Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki*[3560]*, marszałek sejmiku, 19 V 1654 r. (f. 3, post Dom. Exaudi prox.).*

[k. 7] My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo powiatu drohickiego, którzyśmy się dnia dzisiejszego, to jest decima nona maii, za uniwersałem KJM PNM na sejmik dzisiejszy dla obrania na sejm przyszły[3561] posłów do Drogiczyna na miejsce zwyczajne odprawowania sejmików zgromadzili i obrawszy zgodnie za dyrektora koła naszego urodzonego Marcina Obniskiego sędziego ziemie drogickiej i wysłuchawszy Hieremiasza Kazimierza z Pank Wojewódzkiego podczaszego czerniechowskiego, sekretarza JKM[3562] cum ea qua decet reverentia instrukcjej wysłuchawszy, obraliśmy posłów z pojśrodka siebie na sejm blisko przypadający, j.o. ks. j.m. Bogusława Radziwiłła na Bierżach, Słucku, Kopylu etc. koniuszego WKL, starostę brańskiego, barskiego etc. i jmp Jana Teodora Saczka podsędka drohickiego[3563], których fides et dexteritati traktowania spraw i negotiorum RP temu sejmowi należących zleciliśmy takiemi punktami i artykułami.

1. Naprzód ichm. pp. posłowie JKM PNM za pracą, koszty, odwagi, zdrowia, które po wielekroć w jawne periculorum discrimina dla całości ojczyzny stawić raczył, podziękują. Przy tym upraszać będą, aby eadem paterna cura chciał JKM dalej providere salus patriae.

2. Widziemy to na oko, że RP nasza z ucisków nieprzyjacielskich szko[d][3564] i [k. 7v.] wielkiego spustoszenia wywichłać się nie może i owszem, dalsze impendent pericula, tedy żeby w tej mierze prospectum było patriae ichm. pp. posłowie z inszemi województwy jako najskuteczniejszą obronę obmyślić mają, ażeby żołnierz sub disciplina militari zostawał, mają

[3560] Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki 1649-1666.
[3561] Sejm zwyczajny obradował w Warszawie w VI-VII 1654 r.
[3562] Jeremiasz Kazimierz Wojewódzki był rzekomym podczaszym czernihowskim, gdyż urząd ten miał wówczas Bazyli Sołtyk (*Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego. Spisy,* wyd. E. Janas i W. Kłaczewski, s. 335, nr 1293).
[3563] Jan Teodor Saczko podsędek ziemski drohicki 1649-1666, sędzia drohicki 1666-1671, podkomorzy drohicki 1671-1672.
[3564] W tekście błędnie: „szkok".

wnieść instantią do JKM, aby vacans buławy wielkiej[3565] bene merito coacta [?] dispositionem legum konferowane było.

3. Jest to pewna, że żołnierz sine stipendiis zostawający ma ad bellum gerendum niemałe swoje excusatonis rationes, że jednak na przeszłym sejmie obmyślona była dostateczna zapłata[3566] a przez województwa kontrybucje wydane, dlaczego by ta zapłata nie stanęła mają pp. posłowie ante omnia perceptorum odebrać od jmp podskarbiego[3567] rationem w izbie poselskiej przed wszystkimi posłami gdzie oddane pieniądze i jeżeli in usum RP cesserunt i ichm. pp posłowie sumariusze calculi mają nam przywieźć, jednak na kwit generalny onemu nie pozwalać. A na potym aby ichm. p, podskarbi w Trybunale koronnym[3568] inster caus(arum) fisci sprawował się. Reszty zaś dawnych retent aby jedno województwo za drugie nie płaciło przestrzegać mają.

4. A że copowe od skarbu jest oderwane i powiat każdy pro usu suo chowa je, którym lub pobory placi, lubo też na potrzebę prywatną obraca, widząc w tym summam inaequalitatem, że jedno województwo ma copowego kilkanaście tysięcy a drugie kilkanaście set złotych, mają wnieść pp posłowie, żeby in unita RP dysmembracji nie było i owszem, to czopowe ze wszytkich województw in unum aerarium komportowane na potrzeby wszytkiej RP obracało się.

5. Traktamentów na komisji brzeskiej bez konsensu sejmowego errogowanych nie mając perspectam necessitatem, także i czwierci darownych, które tylko dla znacznych w wojsku odwag bywają pozwalane, mają pp posłowie przynieść rationes do braciej. Także rationem senatus consultorum exigere dlaczego naszemi pieniędzmi tak sczodrze safowali.

6. A iż nad insze wszytkie województwa województwo nasze podlaskie stosując się in toto do uniwersału JKM jak grave onus pospolitego ruszenia na teraźniejszą [koniec tekstu instrukcji] [k.8] […] [na]szego marszałk[a] […] [podzię]kowac. Działo się [w Drohiczynie, die 19] maii, anno Domi[ni 1654] Marcin Obniski [podsędek drohicki, marszałek sejmiku]; […] czerskiego mp.; Gregorius Krasnodeb[ski] vicecapitaneus dro[hicensis].

[3565] Urząd hetmana wielkiego koronnego wakował po śmierci Mikołaja Potockiego w XI 1651 r. W VI 1654 r. buławę wielką otrzymał Stanisław „Rewera" Potocki.
[3566] *VC*, t. IV, vol. 1, *Deklaracje województw koronnych*, s, 304-311.
[3567] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny.
[3568] Trybunał (Komisja) Skarbowy Koronny.

CCCXXIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1654 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy z 7 IV 1654r. zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 9 VI r. a sejmiki przedsejmowe na 19 V 1654 r. Uniwersał dla województw poznańskiego i kaliskiego, druk: ASWPiK 1632-1655, s. 789-780. Instrukcja Jana Kazimierza na sejmiki przedsejmowe, druk: ASWPiK 1632-1655, s. 790-794. Uniwersału i instrukcji królewskiej przeznaczonych dla ziemie bielskiej nie odnaleziono.

CCCXXIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 V 1654 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, nr 148, k. 185-188v. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim brańskim przez marszałka sejmiku, Andrzeja z Komorowa Komorowskiego,* 19 V 1654 r. *(f. 3 post Dominicam Exaudi).*

Instrukcja ichm. pp. posłom: jmp. Krzysztofowi a Żale[3569] Żelskiemu[3570]. pisarzowi ziemi bielskiej i jmp. Andrzejowi Koryckiemu pp. posłom naszym na sejmiku brańskim w kościele zwykłem dnia dziewiętnastego [k. 185v] miesiąca maja r. P. 1654 przez obywatele ziemi bielskiej powiatów brańskiego, suraskiego, tykockiego, zgodnie obranem na sejm przyszły następujący dana.

W tak nieszczęśliwem ojczyzny i RP czasie, gdy przez swawolą zuchwałego rebelianta cum externis patriae hostibus coniunctio totius in cubit et machinate viribus, jakoby swobody libertates et immunitates RP wniwecz a wniwecz obróciwszy, totius Regni in virtat statum. Ta sama zostaje in ultimo periculo wszytkiem nam pociecha, że JKM PNM z wysokiej majestatu swego strażnice ingruendibus, a prawie mortiferis in RP capitalium hostium intentionibus, ojcowską prowidencją occurrere raczy i nas ad occurrendum et consiliis ac subsidiis upominać nie zaniechiwa. Za co solenne uczyniwszy podziękowanie cum voto, aby Pan Bóg Wszechmogący długo fortunare panowanie, przy pomyślnych sukcesach in eundo prosperare i prowadzić raczył, aprekacją pomyślnych uczynić sukcesów.

A iż infelicitate temporis sejm przeszły i wszytkie desideria nulla zostali fini, artykuły na przeszły sejm[3571] postanowione insimul et lauda praeferita, także et futurum de securitate publica i obronie ojczyzny postanowione, in toto reasumujemy, et in omnibus punctis za

[3569] Żale, wieś w ziemi drohickiej, obecnie w powiecie siemiatyckim województwa podlaskiego.
[3570] Krzysztof z Żalego Żelski, pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3571] Sejm zwyczajny obradował w II -III 1654 r., i rozszedł się bez podjęcia uchwał.

dyrekcjej jmć p. Tomasza Szczawińskiego[3572] z Wielkiego Szczawina wojewodzica podlaskiego i deputata podlaskiego, marszałka na ten czas koła naszego, trzymamy, ichm. pp. posłom zlecając aby in toto promowane były[3573]..

A przy tym naprzód przy podziękowaniu JKM PNM, za to, iż nie tylko solicita cura, ale też zdrowiem swem pańskiem et capite coronato zaszczyca w tak wielkiem niebezpieczeństwie ojczyznę naszę.

Uurgebunt ichm. pp. [k. 186] posłowie nasi rationem cum rationibus senatus consultorum iuribus conditionibus pacta pod Żwańcem z ordą stanęły[3574], albowiem publica fert fama, jakoby permissione funesto eventu pozwolona była. Excursia Tatarów tali damno RP i tak wielkiego, że krwie szlacheckiej, w ręce pogańskie łupy, jakiego przez wszystkie te nieszczęśliwe nie było wojny.

A iż momenti belli ingruenta constat, a JKM sine solennitatibus p(ro)videndo imminentibus periculis sejmowe consilia na same obrony chce obrócić, ichm. pp. posłom zlecamy, aby ex re et occasione tempus comiciandi, stosując się ad sententias inszych województw, pozwolili.

Wniosą instantią ichm. pp. posłowie nasi i serio się tego upomnią, aby prawu o wakancjach postanowionemu chciał JKM dosyć uczynić. Mianowicie urzędy hetmańskie tak w Koronie, jako i w WKL, [aby] były oddane[3575]. Wielka bowiem wszytkiej ojczyzny naszej motus kiedy sam princeps, in cuius coronato capite wszystkiej RP zawisłą salus, sam cum periculo et in periculo exponit maiestatem. Upraszać tedy będą ichm. pp. posłowie, salvisen compatibilibus, buławy aby były oddane. I aby władze hetmańskie wedle starych zwyczajów in sua zostały authoritate provida. Albowiem RP tak wielce temu poufała urzędowi, że ich na żadne nie wywodziła przysięgi. Ale raczej chcąc mieć magis obligatos, dożywotniem decydowała przywilejem.

Taka jest necessitatis vis, że opem postulare przymusza calamitas ojczyzny naszej fato i nieszczęśliwemi czasy exhausta swawola rebelizanta zniewolona podatkami ustawicznemi zdebilitowana i wymuszona, opem sama sobie ferre nie może.

[3572] Tomasz Szczawiński, syn Pawła Szczawińskiego wojewody podlaskiego.

[3573] *Vide: Instrukcja przedsejmowa dana posłom ziemie bielskiej na sejmiku przedsejmowym, Brańsk, 31 XII 1653 r*.

[3574] Bitwa pod Żwańcem stoczona 3-17 XII 1653 r. skończona układem zawartym w XII 1653 r. między wojskami RP a oddziałami kozacko-tatarskimi.

[3575] W tym momencie wakowały trzy buławy. Mikołaj Potocki hetman wielki koronny zmarł w XI 1651 r. Marcin Kalinowski hetman polny koronny zginął w bitwie pod Batohem 3 VI 1652 r. Janusz Kiszka hetman wielki litewski zmarł w I 1654 r.

Zlecamy ichm. pp. posłom, aby do królowej[3576] JKM paniej naszej miłościwej, suplikę wnieśli instantiam upraszając in fidem Reipublicae cum Rzeczypospolitej [k. 186v] in [...][3577] necessitate o wygodzeniu pieniędzy.

Wielkie gravamen obywatele powiatu naszego cierpią przez przejścia ludzi na prywatną usługę jadących. Którzy nie tylko ciągnieniem, ale też pieniężnym wybieraniem stacjej nie tylko królewskie, ale też szlacheckie opprimunt dobra. Quod maius wniosła jm. p. marszałkowa nadworna koronna[3578] solenninem querimoniam, że nie tylko dobra jejmości ludzie ichmp. podskarbiego WKL[3579], ale też i persona samej jejmości kontemptem a sług jej ich biciem i rękami oppreserunt[3580]. Instabunt ichm. pp. posłowie, aby publica securitas przez przejścia ludzi prywatnych na usługę prvatorum idących o takie excessa mieli naznaczone summarium processum.

A że i obywatel powiatu naszego, jmp. Korycki, cum periculo vita wielką odniósł zniewagę od tychże ludzi jm. p. podskarbiego WKL bez żadnej dania przyczyny. Ichmpp. posłowie nasi inibunt modum, jakoby ad talia nie przychodziło inconvenientia. I aby był w tym żalu i kontempcie ukontentowany.

Powinszowanej RP naszej eam fortunam, że ad libertates et immunitates nobilitates nostrae et eam praeeminentiis garną się ludzie status. A że to jest w RP naszej największe zasługi praemium gaudere titulo nobilitatis, który sama przysługa et bene de RP merito comparatur in talia RP jest okazja przysługę dent operam ichm. mercatur merita, sequantur praemia.

Upatrzyła to RP jako in casu są potrzebni ludzie z włók alias wybrańce nazwani. Którzy, że iuxta mentem legis, nie ze wszystkich wyprawują i stawią RP dóbr, skąd wielka służby wojennej musi być ujma. Chcąc tedy w dawną tych wybrańców wprowadzić klubę, lustratorum do rewizjej tych włók lege subiectis de expeditione wybrańców naznaczyliśmy tego dołożywszy, aby ichmpp. bonorum regalium possessores ichmpp. lustratorom provideunt sumptum.

[3576] Ludwika Maria Gonzaga (1611-1667), królowa w RP, żona dwóch królów: Władysława IV i Jana Kazimierza.

[3577] Pisarz zostawił wolne miejsce na 1-2 słowa.

[3578] Zapewne chodzi o Elżbietę ze Słuszków, wdowę po Adamie Kazanowskim marszałku nadwornym koronnym.

[3579] Bogusław Jerzy Słuszka podskarbi nadworny litewski.

[3580] Opisana sytuacja dotyczy starostwa bielskiego. Łukasz Opaliński otrzymał je po Hieronimie Radziejowskim podkanclerzym koronnym, po skazaniu go przez sąd marszałkowski. Radziejowski był żonaty z Elżbietą ze Słuszków (wniosła o rozwód z nim wkrótce po ślubie). Jej bratem był podskarbi Bogusław Jerzy Słuszka.

I w tym wielkiego JKM PNM uznawać musiemy prawie ojcowski afekt, że nie tylko zdrowiem, ale też ordynowanych nastał [k. 187] i ekspensy de promptuario thesauro JKM proventu na potrzebę RP oppignorować nie żałuje. Taki bowiem in pactoribus zostaje circa maiestatem JKM nostres affectas requerimus modum, jakoby ordynowane na prowent JKM dobra, w namniejszej zostawały okazjej.

Exigant przy tym jm. pp. posłowie circa ratione senatus consultorum, czemu by ten funtkamer [sic] ultra leges był obligowany.

Ordinavamit to RP dawnym prawem, aby extraneam legationes de proventu JKM PNM tak do stoła należących, jako ex efectis et in ductis były ekspediowane. Wniosą prośby ichmpp. posłowie nasi, aby iuxta legem sancitam te poselskie ekspensy byli de proventibus na poselstwo ordinatis ekspediowane. A podatki RP aby się cale na zapłatę żołnierzom obracały.

Iż dekreta trybunalskie z sejmowymi są porównane i takiej wagi mają być jako i sejmowe. A częstokroć przeciwko prawu postanowionemu na sejmie bywają znoszone. Tedy serio ichmpp. posłowie urgebunt, aby dekreta trybunalskie, które vim legis nie znoszą, ale według prawa w konstytucjach i statutach opisanego są deklamowane, tedy ani przez konstytucje, ani przez dekreta sejmowe były kasowane. I cokolwiek przeciwnego stanie, aby to było irritu et inane. Ichm. pp. starostowie egzekucyi takich dekretów czynić nie mają, sub privatione capitaneatus.

Że przez inquitatem temporum cło, które w mieście JKM antiquitus bywało, przeniosło się na insze miejsce, instabunt ichm. pp. posłowie, aby circa antiquum usum w tymże zostawało mieście.

Wniosą instancją ichm. pp. posłowie nasi i serio się tego upomnią [k. 187v] aby artykuł na przeszły sejm napisany mógł do pożądanego przyjść efektu, żeby gród z urzędnikami w Goniądzu był deklamowany[3581]. W im albowiem patitur ad missio iustitiae dla niepotrzebytych przepraw do Brańska. Czemu i ks. jmp. starosta brański[3582] nie kontradykuje.

Condolendum ojczyzny naszej, która z osobliwego majestatu Bożego dekretu calamitates externas ponosząc, internis opprimit(ur). Ustawicznym albowiem żołnierstwem nie tylko stanowiskiem, ale quod magis aggravat przejściem, tak są zrujnowane RP dobra, że już extremius labore videntur. Dabunt operam im. pp. posłowie nasi, aby w powiecie naszem

[3581] Punkt odnosi się do postulatu utworzenia w Goniądzu urzędu grodzkiego, filialnego wobec urzędu w Brańsku.
[3582] Bogusław Radziwiłł starosta brański 1653-1669.

dobra JKM spustoszone i przez powietrze, i żołnierza, mieli modum contribuendi, któryby sfolgowawszy desolutioni nie zaciągał poborów i podatków.

Mając komizeracją na kościół topczewski[3583], także kościołów wyszeński[3584] i domanowski[3585] i szczupłość prowentów w chwale Bożej. Niech wniosą instancyją ichm. pp. posłowie nasi, aby targowe w tych wsiach w prowent kościelny się obracały.

Wielką sobie libertatis i praw swoich pp. podawcy, gdzie i część dóbr do dyspozycjej JKM należących przy dobrach ziemskich zostaje pretendują ujmę, że iura patronatus za zadwornemi opprimantur prezentami, Upraszać tedy ichm. pp. posłowie mają JKM, aby iuxta iure sua podawcy byli zachowani.

Desideriam p. Chaleckiego ichm. pp. posłowie nomine publico conventus nostri promovebunt.

Wielka w tym jest RP naszej turbacyja, że ultra mentem legis elekcyja posłów inflanckich napradać [sic] czasem stawa. A że lex ordinavit, że alternata w obieraniu posłów inflanckich być powinna: raz albowiem incolae ziemie inflanckiej, drugi raz obywatele litewscy, trzecia alternata i [na] koronnych przypada. Dabunt opera(m) ichm. pp. posłowie, aby dawne zostawało prawo in suo robore. [k. 188] Locum electionis pp. posłów inflanckich w WKL naznaczywszy, termino eadem jako insze sejmiki electionis są assygnowane.

A iż trudność ma jmp. dystrybutor w odbieraniu soli powiatowej a za przeszły rok jej nie odbierał, ichm. pp. posłowie instabunt w skarbie, aby, ponieważ to praemium statu rycerskiego była mu oddana, któregośmy in futurum athoritate moderni conventus konfirmowany.

Czasu necessitate RP obraliśmy jmp. Szabłowskiego[3586] regenta kancelariej grodzkiej brańskiej do wybierania podatków pod Beresteczkiem asygnowanych. Które za zgodą powszechną oddać tym co dali naznaczyliśmy, a p. Szabłowski retenta sobie pretenduje. Omnium consensu pozwalamy za delatami, tak z dóbr RP, jako ziemskich, aby per executionem retenta […][3587] desolotione desertorum et conflagratorum odbierał, dosyć czyniąc intentione conventus nostri, że to ma komu co należy, oddać.

[3583] Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Parafia erygowana w 1433 r.
[3584] Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wyszonkach Kościelnych. Parafia erygowana w 1464 r.
[3585] Kościół pw. św. Doroty Męczenniczki w Domanowie (woj. podlaskie). Parafia erygowana w XV w.
[3586] Prawdopodobnie Andrzej Anzelm Szabłowski.
[3587] Słowo nieczytelne przez wielokrotne poprawki pisarza.

Ponieważ się zaszczycają przywilejem j. w. jmp. podskarbiego koronnego[3588] Żydzi w powiecie naszem, a ordinavit to powiat, podatek iuxta mentem legis i musieliby to suplementować. Wniosą instancyję ichm. pp. posłowie, aby ta sprawa żydowska i z p. poborcą była deklarowana.

A [w] tak ciężkim razie ojczyzny naszej, kiedy pro patria i żałości jej non parumus capitibus et substantiis nostris, podatki prawie sanguine fluentes in subsydium, dając to ichm. pp. posłowie nasi promovebunt, aby Żydzi podatkiem naszym auctio w pogłównem swem mieli asygnowaną.

Żałosna rzecz myślić tem, którzy eum honorem asecuti, że gaudent titulo nobilitatis nescitur quo facto przyszli byli in diminutione honoris. Zaczym mają wnieść ichm. pp. posłowie instancyją swoją nomine conventus nostri, aby byli late iuxta constitutionem [k. 188v] 1567[3589] przy wolnościach i drogach swych zachowani.

Które punkta jako zgodnie mianowane zleciliśmy jm. p. Andrzejowi Komorowskiemu marszałkowi koła naszego ręką swą aby podpisawszy do act grodzkich brańskich dla wydania ichm. pp. posłom od nas obranym, i komu by było potrzeba, podawać.

Datum die et anno ut supra.

Andrzej z Komorowa[3590] Komorowski marszałek koła rycerskiego.

[3588] Bogusław Leszczyński podskarbi wielki koronny.

[3589] W opublikowanych uchwałach sejmu piotrkowskiego z 1567 r. nie ma konstytucji dotyczącej tego zagadnienia, VC, t II, vol. 1, s. 198-205.

[3590] Komorowo wieś szkachecka w ziemi nurskiej województwa mzowieckiego. Obecnie w woj. mazowieckim, pow. ostrowskim.

CCCXXIV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 VIII 1654 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu nadzwyczajnego warszawskiego z 1654 r., Deklaracje województw i ziem koronnych (VC, t. IV, vol. 2, s. 335): [--] ziemia drogicka na zapłatę starego długu w wojsku, summam corespondentem dwudziestu i czterem poborom sine abiuratis, także cum assecuratione do braci biorą, którą na Trybunał Radomski wnieść pozwalają. Na nowy zaś zaciąg na pięć ćwierci, na każdą po półosma pobora, sine abiuratis, także cum assecuratione od braci wziąwszy, do Lwowa, według konstytucyi wnosić pozwalają, a prima octobris [1654] począwszy, podatki wydawać, hoc praecustodito, aby tak dawne retenta, jako i teraźniejsze, a prima octobris [1654] uchwalone podatki, we dwóch leciech od teraźniejszego sejmu wypłacali. Sejmik naznaczamy undecima augusti [1654] na którym modum contribuendi namówią, i poborcę do wybierania podatków (VC, t. IV, vol. , s. 333). Poborcą podatkowym ziemi drohickiej został wybrany Marcin Gałecki (vide: Laudum podatkowe zjazdu szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 23 XI 1654 r.). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXXV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 11 VIII 1654 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu nadzwyczajnego warszawskiego z 1654 r., Deklaracje województw i ziem koronnych: [--] Ziemia mielnicka także jako i drogicka [--] (VC, t. IV, vol. 2, s. 335). (Vide: Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 VIII 1654 r.). Nie odnaleziono akt tego sejmiku.

CCCXXVI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 11 VIII 1654 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu nadzwyczajnego warszawskiego z 1654 r., Deklaracje województw i ziem koronnych: [--] Ziemia bielska także jako i drogicka [--] (VC, t. IV, vol. 2, s. 335). (Vide: Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 11 VIII 1654 r.).

CCCXXVI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej, Brańsk, 11 VIII 1654 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, nr 148, k. 359-362. Oblata w urzędzie grodzkim brańskim została dokonana 11 VIII 1654 , (f. 3 ante festum Assumationis in Coelum Virginis Mariae prox(i)ma) przez [1] Franciszka Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego[3591], marszałka sejmiku wraz z [2] Mikołajem Skaszewskim chorążym ziemi bielskiej[3592], [3] Cyriakiem Kostrą sędzią ziemi bielskiej[3593], [4]Mateuszem Jałbrzykiem Wyszyńskim podsędkiem ziemi bielskiej[3594], [5] Kazimierzem Turowskim stolnikiem ziemi wiskiej, [6] Janem Skiwskim[3595] pisarzem grodzkim brańskim, [7] Wojciechem Wyszyńskim, [8] Marcjanem Szepietowskim, [9] Walentym Szymborskim, [10] Krzysztofem Janem Kostrą, [11]Janem Szepietowskim, [12]Władysławem Włostowskim, [13] Grzegorzem Wyszyńskim, [14] Janem Pułaskim, [15] Krzysztofem Cyprianem Krassowskim, [16] Lenardem Stanisławem Kostro, [17] Michałem Prószeńskim, [18] Walentym Kazimierzem Żochowskim.*

[k. 359v] My dygnitarze i urzędnicy i wszystko koło rycerskie i obywatele ziemi bielskiej na sejmik relationis dominoru(m) nuntiorum pro die undecima augusti anni praesentis constitutione teraźniejszego sejmu blisko przeszłego zgromadzeni.

Stosując się do wyraźnej deklaracjej sejmowej ichm. pp. posłów naszych, obraliśmy z pośrodka siebie, za pilną instatntią nas wszytkich do wybierania poborów iuxta constitutionem, które tak deklarujemy.

Ponieważ z pewnych retent dawniejszych mogą się te trzy pobory, albo więcej, wynaleźć, przeto my uchwalamy poborów dwadzieścia i jeden sposobem takiem, aby ex nunc wszyscy wydawali od sejmiku zacząwszy ad primam octobris do rąk pp. poborców naszych te dwadzieścia i jeden poborów a residuum specyfikowanych niżej retent wybrać mają.

[3591] Franciszek Szczawiński, syn Pawła wojewody podlaskiego.
[3592] Mikołaj Skaszewski chorąży ziemi bielskiej 1643-1681.
[3593] Cyriak Kostro sędzia ziemski bielski 1642 -1659.
[3594] Mateusz Jałbrzyk Wyszyński podsędek ziemski bielski 1636-1657.
[3595] Jan Skiwski pisarz grodzki brański 1645-1659. Później surogator i sędzia ziemski bielski.

A cokolwiek się więcej zostanie, oddawszy dwadzieścia i jeden pobór do skarbu, nam na przyszłem sejmiku sufficientem calculationem uczynić powinni będą. A drugie zaś podatki w konstitucjej uchwalone do lat dwu na pierwszy rok poczynając a prima octobris poborów dwadzieścia półtrzecia. A drugiego roku poborów piętnaście, bez uciążenia dla szlachty braciej naszych. [Obieramy za poborców] ur. ichm. p. Wojciecha Kiersniowskiego do brańskiego i suraskiego, parafiami jako się w ziemstwie sądzą, powiatów; a do tykockiego powiatu także parafiami, jako się w ziemtwie sądzą, ichm. p. Seweryna Pisankę. Którzy ichm. według czasu w konstituciej opisanego i według laudum naszego podatki te wszytkie wybierać powinni będą. Przy których poborach to jest dwudziestu i jednym, szos jeden tak od rzemieślników, wszelakiego stanu [k. 360] ludzi, jako i z placów naznaczamy. A przy pół ośmiu poborach przez pięć ćwierci, szczególnie szosów dwa ichm. pp. poborcy nasi wybierać powinni będą. A salarii zwyczajnech jeśliby skarb i RP nie przyjęła, tedy my od każdego złotego po groszu jednemu temże pp. poborcom naznaczamy. A jeśliby skarb przyjął i RP, tedy pp. poborcy nasi powinni będą ad aerarium powiatu naszego wnieść. A te podatki powinny być wybierane: brańskiego i suraskiego powiatu w Brańsku, a tykockiego w Tykocinie i w Goniądzu. A iż żadną miarą te podatki na sejmie uchwalone, nie tylko na czas w liście JKM naznaczony, ale też ani według konstytuciej wybierać się mogą. My jednak stosując się do woli JKM PNM cokolwiekeśmy mogli mieć na retentach pewnych, a specyfice u w. jm. p. Tomasza z Wielkiego Szczawina Szczawińskiego wojewodzica i deputata podlaskiego 10 930 złp u nieboszczyka Jana Szpaka Bankowskiego poborcę przeszłego naszego ad rationem półtora poborów wzięte i dotychczas zatrzymane, które się jm. listownie deklarował jako najprędzej oddać. Między któremi reałów po trzy złote branech złotych sześćset kilkadziesiąt pozwoliliśmy im. pp. poborcom naszym, albo któremukolwiek z ichm. za kwitem grodzkim brańskim od jm. odebrać. Od których pieniędzy salarium z czopowych pieniędzy złotych sto pozwalamy. Także i u ichm. inszych pp. retentorów, tak z poborów jako i czopowych i wszytkich generaliter podatków RP, bo jest u sukkolektorów u jm. p. Bankowskiego, u jm. p.Marcina Szepietowskiego i u jm. p. Józefa Kostra, te wszytkie retenta do rąk poborców naszych, in subsydium ich oddać ex nunc powinni będą sub poenis de retentoribus contributionu(m) pecuniae publicae sancitis. Oprócz jm. p. Marcjana Szepietowskiego, który i półtora pobora aż przy ostatniej racie do rąk techże ichm. pp. poborców za kwitem grodowym ichm. oddać powinien będzie. A ichm. pp. poborcy nasi sumę korespondującą półośmiu poborów pro die octava septembris do skarbu RP wnieść powinni

będą. Ciż jednak pp. poborcy nasi [k. 360v] pobory wszytkich rat według konstytucjej 1629[3596] wybierać mają.

Za zgodą koła naszego czopowe jmp. Aleksandrowi z Wielkiego Szczawina Szczawińskiemu arendujemy. Która arenda jm. ma się zaczynać a die decima tertia augusti anni praesentis. A ma się kończyć ad diem decima(m) tertia(m) augusti in 1655. Przy której arendzie wszytkie akcydencje do czopowego według konstytuciej zdawna należące, jako furmanka nasza prasołka od luźnych ludzi i insze wszytkie quoqumquae nomine appellentur temuż jmp. Szczawińskiemu, albo sukkolektorowi jm. oddawane być mają. A jmp. Szczawiński te półsiódma tysiąca, które respektu arendy czopowego za niedziel sześć od sejmiku teraźniejszego ad aeraiu(m) publicum poborów naszych in subsydium nierychło wydanych poborów za kwitem pp. poborców w grodzie uczynionym nomine totius conventus wnieść powinien, wkładając to casus fortuitos, to jest confragrata, powietrze, nieprzyjaciel koronny, juramentami mieszczan w grodzie brańskim komprobowanemi, powinien jmp. Szczawiński probować będzie. A my jmp. Szczawińskiemu powinni będziemy jakim inszym sposobe(m) te defecta nagrodzić jm. obiecujemy. A to czopowe według konstytucyi a. 1632[3597] i inszech konstytucyi koronnych jm., albo sukkolektor jm. wybierać ma. A gdyby się takowy nalazł, który by przychodzących akcydencji do czopowego, albo samej realnej sumy czopowego do rąk jm., albo sukkolektora jm. oddawać nie chciał, tedy takowy każdy peremptorie na instancją tegoż jm., albo sukkolektora jm. w grodzie brańskim na kwerelach sprawić się powinien będzie, sub poenis de retentoribus contributionis publicae sancitis sine quavis appelatione. Jm. zaś p. Józef Kostro za rok przeszły i za teraźniejsze pół roka ad diem decima(m) tertia(m) augusti po uczynieniu dostatecznego przed ichm. pp. deputatami z koła naszego na przeszłym sejmiku naznaczonemi, da Pan Bóg, na czwartek blisko przyszły[3598], rachunku restantem summam cokolwiek in paratis ma, albo cokolwiek od kredytorów swoich odbierze, ad aerarium publicu(m) in subsidiu(m) techże ichm. pp. poborców naszych, za kwitem ichm. pp. poborców, albo [k. 361] któregokolwiek z ichm. wnieść powinien będzie do rąk jm. oddać sub poenis de retentoribus contributionis publicae sancitis et peremptorie coram officio castren(sis) branscen(sis) ad instantiam któregokolwiek z ichm. pp. poborców responsione, sine quavis appelatione.

[3596] Być może chodzi o konstytucję z sejmu zwyczajnego z r. 1629 *Podymne* lub o konstytucje sejmu nadzwyczajnego z 1629 r. *O podymnym przeszłym* i *Podymne nowe.* VC, t. III, vol. 2, s. 55-56, 85-86.
[3597] Konstytucja sejmu nadzwyczajnego 1632 r. *O czopowym*, VC, t. III, vol. 2, s. 141.
[3598] 13 VIII.

A ichm. sukkolektorowie nieboszczyka p. Jana Szpaka Bankowskiego poborcę naszego, ur. ichm. p. Andrzej Malinowski i p. Maciej Gojski, post praestitum iuramentum na urząd swój poborski submitowali się powiatowi naszemu ziemi bielskiej podatki, których sławnej pamięci nieboszczyk p. Bankowski nie dobrał, wybrać, i do skarbu RP wnieść. Także nam sufficiente(m) calculatione(m) uczynić. A iż dotąd ani rachunku żadnego czynić nie chcą, obawiając się, aby przez to powiat nasz nie szkodował, odsyłamy jm., iuxta constitutione(m) Regni o retentorach anni praesenti, na Trybunał Radomski[3599].

A żechmy byli więcej poborów uchwalili a specyfice z półtora poborów nam należących, resztę powinni do ręku teraźniejszych poborców jako najprędzej oddać, sub poenis contra retentores pecuniae publicae sancitis cora(m) officio castren(sis) branscen(sis) sine quavis appelatione repetendum ad instantiam cuiusvis. A ichm. pp. poborcy nasi do teraźniejszych podatków obrani tak z retentowych pieniędzy od różnych pp. retentorów odebranych i wniesionych ad aerarium ziemie bielskiej, jako też i podatków wybranych powinni będą na przyszłym sejmiku sufficientem calculationem uczynić lubo w kole, lubo przed imm. pp. deputatami z koła naszego naznaczonemi.

Przychylając się do konstytucjej sejmu blisko przeszłego[3600] o wydaniu soli zatrzymanej powiatowi naszemu przez lat dwie, zlecamy im. p. Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu pisarzowi ziemi bielskiej, aby swoim kosztem u pp. administratorów żup dochodził. Której połowicę jm. za koszty prawne, które ponosić będzie laudo praesenti dajemy. A połowicę według dawnych regestrów nam jm. wydawać powinien będzie. Tegoż jm. do administracjej na przyszły rok soli według dawnych zwyczajów użyliśmy.

A iż dotychczas, lubośmy po kilkakroć [k. 361v.] ichm. pp. deputatów do słuchania liczby ichm. pp. poborców delegowali, nie przyszło, authoritate conventus praesentis postanawiamy, aby ichm. pp. poborcy powiatu naszego tak dwudzieściorga pięciorga podymnego, jako i do wszytkich rat poborowych obrani, calculum sufficientem de perceptis contributionibus przez ichm. pp. deputatami na przeszłym sejmiku przy sądzie ziemskim i urzędzie grodzkim obranemi, jako i przed wszytkiemi, ktoby tylko z ichm. pp. braciej przysłuchać się chciał, uczynili. Absentia duoru(m) vel plurium non obstante. A to ad sufficientem satisfactionem skarbowi zatrzymanych retent. Którzy ichm. pp. deputaci powinni na(m) będą z odebranej

[3599] Trybunał Skarbowy Koronny (od miejsca zebrań zwany Radomskim) powstał w 1613 r.

[3600] Konstytucja z sejmu nadzwyczajnego 1654 r. *O wydawaniu soli szlacheckiej województwom wszystkim i słuszna cena przedawania jej,* VC, t. IV, vol. 2. 323-324.

kalkulaciej od ichm. pp. poborców, jako i od czopownika, na przyszłem, da Pan Bóg, sejmiku, reddere rationem.

A iż za uniwersałami króla JM PNM na pospolite ruszenie naprzeciwko rebelizantom Kozakom i chanowi tatarskiemu[3601] pod Żwaniec, niektórzy ichm. osobami swemi, insi zaś wyprawowanie(m) pocztów stawili się i tę posługę wojenną odprawowali a koekwacja względem pospolitego ruszenia w reces od drugiego sejmu z inszemi województwy odłożona. Tedy authoritate conventus praesentis postanawiamy, aby ten, który od braciej swoim kosztem tę służbę odprawował, ci, którzy im zasłużonego nie oddali, zaraz zapłacili. A którzy by contrarii temu naszemu postanowieniu byli, takowy każdy z nich powinien się będzie sprawić na kwerelach peremptorie sub poenis de expeditione bellica sancitis sine quavis appellatione.

Mając wzgląd na wielką calamitatem i utrapienie niektórych z ichm. pp. braciej naszych, jako p. Jana Mysłkowskiego[3602], p. Sebastiana Gąsowskiego komorników ziemskich, jm. p. Zaleskiego wójta zbuckiego[3603], sługę jego książęcej miłości[3604], panią Jadwigę Krassowską i Annę Mroczkową, także [k. 362] pp. Zawadzkich i dziedziców ze Skrzypków Małych[3605] ogniem z przypuszczenia Bożego pogorzałych do szczętu, jako o tym relacje onych conflagratorum szerzej świadczą i obmawiają. Tedy authoritate conventus praesentis za tych wszytkich de aerario publico z czopowego wejrzawszy z wielu włók conflagnatorum iuramenta odprawili i założyć dwadzieścia poborów i jeden mamy.

Działo się w kościele brańskim die vigesima augusti a. 1654. A dla lepszej powagi teraźniejsze laudum nasze postanowione ręką w. jmp. Franciszka z Wielkiego Szczawina[3606] Szczawińskiego wojewodzica podlaskiego marszałka koła naszego podpisać zleciliśmy i do akt grodzkich brańskich podać.

Franciszek Szczawiński z Wielkiego Szczawina wojewodzic podlaski, marszałek koła sejmiku relacyjnego brańskiego ręką swą.

[3601] Chan krymski Islam III Girej.
[3602] Prawdopodobnie chodzi o Mysłowskiego.
[3603] Zbucz, wieś królewska w ziemi bielskiej, obecnie w powiecie hajnowskim województwa podlaskiego.
[3604] Bogusław Radziwiłł koniuszy wielki litewski, starosta brański.
[3605] Skrzypki Małe, wieś szlachecka w ziemi bielskiej, obecnie w powiecie bielskim województwa podlaskiego.
[3606] Szczawin (Wielki Szczawin), wieś szlachecka w powiecie ostrołęckim województwa mazowieckiego.

CCCXXVII. Uniwersał Jana Kazimierza do województwa podlaskiego, Warszawa, 1 IX 1654 r.

Rkp. *NGAB, f. 1708, op. 1, nr 148, s. 406v-407. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Jan Wiśniowski dworzanin królewski, 11 IX 1654 r., (f. 6 post festum Nativitatis GVM).*

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czernichowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Wielmożnym i [k. 407] ur. w województwie podlaskim obywatelom uprzejmie i wiernie nam miłem, wiadomo czyniemy, stosując się do constytucjej blisko przeszłego sejmu[3607], wydaliśmy byli uniwersał do urzędników żupnech wielickich, bocheńskich i na komorach mazowieckich, aby sól w leciech przeszłych zatrzymaną na stan rycerski w tym roku niemieszkanie wydali. Ale i żeśmy wzięli wiadomość od pomienionych urzędników, że soli tak wiele, ile należy wyrobionej nie masz i onej na komory mazowieckie oraz spuścić będzie niepodobna. I tedy chcąc w tym przecie wygodzić desideriis uprzejmościom i wiernościom waszym, nim się skarb nasz z urzędnikami żupnemi o tym zniesie, jakoby bez znacznej skarbu naszego szkody na wyrobienie i opuszczenie soli pomienionej koszt był obmyślony. Zatrzymacie się u. i w. wasze z posłaniem daremnym po sól takową do komór mazowieckich dotąd, póki tej soli na swe miejsca sprowadzonej osobliwemi uniwersałami naszymi, wedle prawa i zwyczaju, nie obwieścimy.

Co aby wszytkich stanu rycerskiego doszło wiadomości, list teraźniejszy w grodach wszędy publikować rozkazujemy.

Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca września r. P. 1654, panowania królestw naszych polskiego VI, szwedzkiego zaś VII roku.

Jan Kazimierz król.

[3607] Konstytucja z sejmu nadzwyczajnego 1654 r. *O wydawaniu soli szlacheckiej województwom wszystkim i słuszna cena przedawania jej,* VC, t. IV, vol. 2. 323-324.

CCCXXVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 14 IX 1654 r.

Marszałkiem tego sejmiku był Marcin Obniski, sędzia ziemski drohicki. (Deputaci, s. 253): deputatem na Trybunał Koronny w Lublinie został Marcin Wyrzykowski pisarz grodzki mielnicki.

CCCXXVIII/1. Atestacja szlachectwa Wawrzyńca Pęskiego na sejmiku deputackim, Drohiczyn, 14 IX 1654

Rkp. 1. *ANKraków ZZG 15, s. 346 – 348, (kopia), oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim, 1 III 1655 r. [feria quarta ante Dominica Laetare].* ***Rkp.2.*** *ANKraków ZZG, 16, s. 37.Wymieniony z nazwiska był tylko marszałek sejmiku deputackiego.*

[s. 346] My dygnitarze, urzędnicy i wszystko koło rycerskie obywatele województwa podlaskiego na dzień dzisiejszy electionis judicium deputatorum do Drohiczyna zgromadzeni. Wiadomo czyniemy etc., iż szlachetnie urodzony pan Wawrzyniec, przeszłego Stanisława Pęski z Pęskich i Banków dziedzic etc., etc., suplikował do nas, abyśmy wejrzawszy w słuszność de generatione et genealogia ipsius solleniter inkwirowaliśmy. Wywodząc się tedy statecznie pokazał naprzód, iż herb ex armis Ślepowron od pradziada, syna Falistawowego Pęskiego z Pęskich z Lipna dziedzica idący. Czego dowodząc pokazał naprzód in A(nno) D(omini) 1494 inscriptionem, gdzie nobilis Andreas quondam Laurenty de Pęskie, n(obi)libus Gregorio et Anrea Pęskiem germanis, certam partem [s. 347] fundi super haereditate Pęskie in vim lapsus inscripsit. Potym in A(nno) D(omini) 1541, gdzie Stanislaus quondam Andreae Pęski, Augustino qui Nicolai de Pęskie Lipno, certam partem fundi in oct(avo) junis, wyzuwając się z dóbr Pęskich ponexit, i siła inszych dyspozycji. Z linii zaś babki i ojca swego przy dyspozycjach prawnych stanowił szlachetnie urodzonych Aleksandra i Pawła ol(im) Jacobi Pęskich, Grzegorza przeszłego Krzysztofa Pęskiego, Jakima ol(im) Ocuma, Iwana, syna Jarmoja, Jana olim Trochim Bankowskich, Andrzeja ol(im) Jakobi Niwiński i wiele inszych przyjaciół i krewnych swoich. Którzy jawnie, w porządku koła naszego zeznali. Iż on jest szlachcicem i jak ociec jego, tak i on sam i przodkowie ich more nobilium żyli i negotio Reipublicae pospołu z inszemi obywatelami województw swych odprawowali. Czego i juramentami odprawować gotowi są. My tedy przypatrzywszy się pilnie dyspozycjom i dokumentom [s. 348] onego za obywatela podlaskiego jako dobrze urodzonego i każdemu z nas szlachcicowi równego przyznaliśmy. Na cośmy attestacją koła naszego z podpisem rąk naszych dali.

Dan w Drohiczynie, w poniedziałek po Narodzeniu Najświętszej Panny Maryi [14 IX] roku 1654.

CCCXXIX. Uniwersał Bogusława Leszczyńskiego podskarbiego wielkiego koronnego do ziemi bielskiej, Warszawa, 18 IX 1654 r.

***Rkp**. NGAB, f. 1708, op. 1, nr 148, k. 433-433v. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Piotr Owsiany, sługa Samuela Mogilnickiego podstarościego bielskiego,* 3 X 1654 r. (*sabbatho post foestum sancti Michaeli proxima).*

[k. 433] Bogusław na Lesznie Leszczyński podskarbi wielki koronny, generał wielkopolski, samborski, międzyrzecki, ostrski, osiecki etc., starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie jmp. Wojciechowi Kiersnowskiemu poborcy ziemi bielskiej i pp. succollectorom jm. wiadomo czynię, iż wiedząc dobrze jakowe w ziemi bielskiej, a mianowicie starostwie bielskim, z okazjej dóbr króla JM PNM z przyczyny i zatrzymania poddanych retenta w skarbie zostają, którym jmć p. dzierżawczyna[3608] dla buntów chłopskich bieżeć nie może, tudzież i potym, że z dawna pp. wójtowie po wsiach tej włości będący contributorie RP od nich wybierali, za nie odpowiadali.

Tedy w tej mierze, stosując się tak do dawnych zwyczajów, jako też do uniwersałów króla JM PNM, jako też dóbr swoich directo dominii, w którym pp. wójtom raczył to zlecić i przykazać, aby te podatki od RP uchwalone od poddanych ze wsiów w pomienionym [k. 433v] starostwie i leśnictwie bielskim wybierali i za niewydane odpowiadali, a ja z urzędu mego upominam, aby wm. według pomienionych uniwersałów JKM z tychże pp. wójtów rationem tychże podatków requirował a to dla prędszego podatków wyciągnienia i skarbowi zapłacenia, w żadnej w tym nie czując pomienionym pp. wójtom folgi. Więc jeżeliby jejmość p. dzierżawczyna była tego przyczyną, zakazując i niepozwalając poddanym wydawać takowych podatków i wybierać pp. wójtom, jako też i sama z pustych rol, które na jejmosci sieją i robią płacić nie chciała, tedy jejmość p. dzierżawczyną uti retentricem patrzyć ma.

Co dla lepszej pewności ręką się moją podpisawszy pieczęć przycisnąć rozkazałem.

Dan w Warszawie, dnia ośmnastego miesiąca września r. P. 1654.

Bogusław na Lesznie Leszczyński podskarbi wielki koronny m.p. Locut sigilli.

[3608] W r. 1652 starostwo bielskie otrzymał Łukasz Opaliński „Młodszy" marszałek nadworny koronny. Chodzi tu zapewne o jego żonę, Izabelę z Tęczyńskich.

CCCXXX. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący pospolite ruszenie województwa podlaskiego, z Grodna, 25 X 1654 r.

Król Jan Kazimierz zwoływał pospolite ruszenie szlachty województwa podlaskiego w celu udzielenia pomocy województwu brzeskolitewskiemu, zagrożonemu przez wojska mokiewsko-kozackie.

CCCXXX/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty województwa podlaskiego, Grodno, 25 X 1654 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 155, k. 537-537v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Boguszewski 8 XI 1654 (f. 4, pridie foesti s. Elizabethae).*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie: dygnitarzom, urzędnikom, starostom i wszystkiem województwa podlaskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym.

Oznajmujemy, iż za wystąpieniem gwałtownego na województwo brzeskie litewskie niebezpieczeństwa gdzie nieprzyjaciel, przekrad[ł]szy się Polesiem i pułk ur. Górskiego na pasie będący zniós[ł]szy, potęgą ciągnie i już koło Wohna[3609] i inszych miejsc bliskiech był na oko widziany. Przychodzi nam u. i w. waszym jako najgoręcej zagrzewać, abyście w tak bliskiem niebezpieczeństwie zostając, z powinności swojej rycerskiej zaraz za [k. 537v.] publikowaniem uniwersału naszego jako najprędzej na konie wsiadali. I nie czekając, aby nieprzyjaciel in viscera województwa podlaskiego (strzeż Boże) wszedłszy, ogniem i mieczem miał onych, jako gdzie indziej czyni, w domu znosić, do ur. Jerzego Jerzykowicza podkomorzego drohickiego[3610], w niebytności w.w. wojewody[3611] i kasztelana[3612] podlaskich, na miejsce i czas od niego naznaczony, jako najprędzej skupiwszy się w posiłku województwu brzeskiemu litewskiemu stanęli i fortunas et cara pignora sua. Oraz z województwem brzeskiem litewskiem, pod regimentem wojewody brzeskiego litewskiego[3613] w dziele rycerskiem dobrze wyćwiczonego, piersiami swemi zasczycali i tam się obrócili, gdzie on u.

[3609] Wohyń miasto w województwie brzeskolitewski, obecnie w woj. lubelskim, pow. radzyńskim.
[3610] Jerzy Monwid Irzykowicz podkomorzy drohicki 1653-1659.
[3611] Jan Piotr Opaliński wojewoda podlaski1653-1661, później wojewoda kaliski.
[3612] Stanisław Laskowski referendarz koronny, wojewoda podlaski 1652-1658, później wojewoda płocki.
[3613] Maksymilian Brzozowski wojewoda brzeskolitewski.

i w. wasze uniwersałem swojem obwieści i miejsce naznaczy, pod winami w prawie o ekspedycjej wojennej opisanemi.

Który uniwersał, aby tym prędzej do wiadomości był podany, chcemy i rozkazujemy, aby do akt grodzkich był ingrossowany i podług zwyczaju na miejscach należących przez woźnego publikowany. Na co dla lepszej wiary i pewności, przy podpisie ręki naszej, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Datum w Grodnie, dnia 25 października, r. P. 1654, panowania naszego polskiego VI, szwedzkiego VII roku.

Jan Kazimierz król.

CCCXXXI. Zjazd szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 4 I 1655 r.

Sejmik został zwołany na mocy obwieszczenia Jerzego Monwida Irzykowicza podkomorzego drohickiego.

CCCXXXI/1. Laudum zjazdu szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 4 I 1655 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 155, k. 626-627. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonal Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki, marszałek zjazdu. Brak daty oblaty.*

My urzędnicy, rycerstwo i obywatele powiatu drogickiego, zjachawszy się pro die 4 ianuarii roku niniejszego do Drogiczyna na miejsce zwyczajne, gdzie się sejmiki i zjazdy odprawują za obwieszczeniem w. jmp. Jerzego Monwida Irzykowicza[3614] podkomorzego drogickiego jako prymasa naszego.

Patrząc na płaczliwe skargi i nieznośne krzywdy, najazdy, zaboje szlachty samej, stacje i stanowiska w dobrach szlacheckich, zastępowanie po drogach przeciwko wyrażonemu prawu, które odnoszą od żołnierza suplementowego i wolontariuszów. Także i tych, którzy tylko chorągwie odprowadzają, a do domu cum male pastis powracają się. Przychylając się do konstytucjej de securitate domestica uchwalonej, także też [k. 626 v.] do uniwersałów JKM PNM, zdało się nam zanieść za zjazdem teraźniejszem ichm. pp. posłów naszych do JKM PNM wysłać, przekładając krzywdy nasze nieznośne i opresyje od wyżej mianowanych ludzi.

Jakoż authoritate zjazdu naszego, użyliśmy spośród siebie w. jmp. Jerzego Monwida Irzykowicza podkomorzego drogickiego i ur. jmp. Jana Teodora Saczka[3615] podsędka ziemskiego drogickiego. Którzy uniżenie i pokornie JKM PNM mają upraszać, aby JKM ex innata clementia sua ku nam wiernem poddanem swojem, mając wzgląd na tak nieznośne podatki, uniwersały do wszytkiej chorągwi, tak suplementowych, jako też i wolentarskich w województwie podlaskiem, powiecie drogickiem teraz będących i na potym następujących, aby we wsiach i domach szlacheckich nie stawali, stacyi pieniężnych i podwód nie brali, ode wsi do wsi nie chodzili, tylko prosto dobrami RP na miejsca naznaczone według ordynansu hetmańskiego szli. A teraz się nie bawiąc w województwie podlaskiem, za uniwersałem JKM do obozu ciągnęli. A kiedy in quantum by uniwersału JKM nie słuchali, aby rygor konstytucyi

[3614] Jerzy Monwid Irzykowicz podkomorzy drohicki 1653-1659.
[3615] Jan Teodor Saczko podsędek ziemski drohicki 1649-1666, później sędzia ziemski i podkomorzy drohicki.

[k. 627] roku 1609[3616] i roku 1611[3617] przeciwko swowolnem ludziom z rozliczania i za uniwersałem JKM był in toto ekstendowany.

A po otrzymaniu responsu JKM za to obwieszczenie tychże ichm. pp. posłów naszych, mamy się w Drogiczynie na miejsce zwyczajne zjachać i tam modum securitatis domestica, jako byśmy mogli eiusmodi oppressioni obviare, jako by należało do porządku obrony obmyślić, rotmistrzów obrać, także komisarzów ad instar inszych województw do przeprowadzenia żołnierza przez województwo podlaskie dobrami RP recte jadąc postanowić.

Pokornie JKM PNM upraszamy, aby JKM cum senatus consulto laudum contra excessiones według konstytucjej a. 1609 i 1611, któremi byśmy stosując się do tych praw uchwalili, raczył aprobować. Za co my będzie[my] Pana Boga, za dobre zdrowie i długo szczęśliwe panowanie JKM PNM, prosić.

Które postanowienie nasze zleciliśmy jmp. Marcinowi Obniskiemu sędziemu drogickiemu[3618], marszałkowi koła naszego do akt grodzkich drogickich podać.

Działo się w Drogiczynie dnia 4 stycznia a r. P. 1655.

Marcin Obniski sędzia [ziemski drohicki, marszałek zjazdu].

[3616] Konstytucja sejmu z 1609 r., *O ludziach swowolnych*. VC t. II, vol. 1, s. 282-283.
[3617] Konstytucja sejmu z 1611 r., *Obostrzenie prawa na swawolniki*, VC, t. III, vol. 1, s. 21-22.
[3618] Marcin Obniski sędzia ziemski drohicki 1649-1666.

CCCXXXII. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej, z Warszawy, 10 I 1655 r.

Sejmik zapewne nie odbył się w wyznaczonym terminie, gdyż uniwersał królewski został oblatowany w urzędzie grodzkim drohickim dopiero w dniu w którym miały się rozpocząć obrady sejmiku.

CCCXXXII/1. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty ziemi drohickiej, Warszawa, 10 I 1655 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 155, k. 267-267v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Stanisław Biszewski, 3 II 1655 r. (F. 4 in cr. foesti Purificationis BMV).*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wielebnym, wielmożnym i urodzonym w ziemie drohickiej w województwie podlaskiem obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską.

Wielebni, wielmożni i urodzeni, uprzejmie i wiernie nam mili.

Że u. i w. wasza w ziemi tamecznej poborce na wybieranie podatku, które a prima octobris [1654 r.] currere miały, nie obrali, za których niewybieraniem nieomylnie by żołnierz niepłacony zostawał, a zatym by multa mala, czego Boże uchowaj, na RP nastąpić [k. 267v.] by mogli. Zdało nam się u. i w. waszym sejmik teraźniejszem uniwersałem naszym pro die 3 mensis februarii złożyć. Na który abyście się u. i w. wasze zjechali i tam poborce do wybierania tych podatków obrali. A tak dawne retenta, jako i te a prima octobris, jako najprędzej do niego znosili, żądamy i ojcowsko u. i w. wasze napominamy.

Który uniwersał nasz aby tym prędzej do wszytkich doszedł wiadomości, rozkazujemy urzędom naszym grodzkiem pomienionej ziemie, aby ten uniwersał na miejscach zwyczajnych publikowali i do wszytkich wiadomości podali.

Dnia 10 miesiąca stycznia r. P. 1655, panowania naszego polskiego i szwedzkiego VII roku.

Jan Kazimierz król.

Alb(ert)us Gorajski praepositus posnaniensis, regens cancellariae Regni.

CCCXXXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 5 VII 1655 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje sejmików koronnych sejmu nadzwyczajnego warszawskiego (19 V – 20 VI 1655 r.) (VC, t. IV, vol. 1, s. 365, 368). [s. 365:] Approbatio laudorum. Lauda wszystkich województw i ziem, które sobie na sejmikach relacyjnych uchwalą, a stosować się będą do podatków przeszłych, do wyprawy łanowej, do prywatnej obrony województw i ziem, byle te lauda nie miały w sobie nic praeiudiciosum prawu pospolitemu i powszechnej jedności, aprobujemy, tego wyraźnie dokładając, aby przez te lauda nie była diminucya podatków, na przeszłym sejmie uchwalonych i pozwolonych, które wedle swych deklaracyi rotami opisanemi województwa i ziemie oddawać powinny. [terminy sejmików: s. 368:] ziemia drogicka quinta julii. Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXXXIV. Sejmik relacyjny mielnickiej, Mielnik, 20 VII 1655 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu nadzwyczajnego warszawskiego obradującego 19 V – 20 VI 1655 r. Na sejmie potwierdzono lauda, które miała szlachta ogłosić po sejmikach relacyjnych, wyznaczono także m. in. Terminy tych sejmików. Approbatio laudorum. Lauda wszystkich województw i ziem, które sobie na sejmikach relacyjnych uchwalą, a stosować się będą do podatków przeszłych, do wyprawy łanowej, do prywatnej obrony województw i ziem, byle te lauda nie miały w sobie nic praeiudiciosum prawu pospolitemu i powszechnej jedności, aprobujemy, tego wyraźnie dokładając, aby przez te lauda nie była diminucya podatków, na przeszłym sejmie uchwalonych i pozwolonych, które wedle swych deklaracyi rotami opisanemi województwa i ziemie oddawać powinny. [terminy sejmików: s. 368:] ziemia mielnicka vigesima julii (VC, t. IV, vol. 1, s. 365, 368). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXXXV. Zjazd szlachty ziemi bielskiej, [Bielsk lub Brańsk], [między 12 a 17 IX] 1655 r.

Zjazd został zapewne zwołany z inicjatywy ks. Bogusława Radziwiłła, jako starosty grodzkiego brańskiego.

CCCXXXV/1. Notatka o obiorze ks. Bogusława Radziwiłła wodzem generałem województwa podlaskiego, [Bielsk lub Brańsk], [między 12 a 17 IX] 1655 r.

Rkp. *ANK ZZG 16, s. 49, (fragment), brak miejsca obrad, daty dziennej i miesięcznej*[3619].

[s. 49] Bogusław Radziwiłł książę na Birżach, Dubinkach, Słucku i Kopylu, koniuszy WKsL, generał gwardii JKM, brański, barski, poszerwiński starosta, wódz generalny województwa podlaskiego[3620] obrany.

CCCXXXV/2. Informacja ks. Bogusława Radziwiłła o obraniu go wodzem generałem województwa podlaskiego w świetle jego opinii.

Druk: *B. Radziwiłł, Autobiografia, s. 136; tamże, s. 167, Jako i którego roku do funkcyj wojennych byłem awansowany.*

[--] W tym razie całe województwo podlaskie obrało mnie za swego generała i pospolite ruszenia kupiły się do mnie do Bi[e]lska i niektóre chorągwie z wojska litewskiego [--].

[--] Roku [1655]. Tego roku wejścia Szwedów do Polski, po wzięciu Warszawy, począłem swym sumptem zaciągać [wojska] dla ratowania Pana i Rzeczpospolitej w Brańsku; tamże województwo podlaskie w Bielsku deklarowało mnie swym generałem [--].

[3619] Data została ustalona w oparciu o *Itinerarium Bogusława Radziwiłła 1620-1669*. w: B. Radziwiłł, *Autobiografia*, s. 242.

[3620] Pomimo tej tytulatury, obejmującej całe województwo podlaskie, wpływy Bogusława Radziwiłła ograniczyły się do ziemi bielskiej. Ziemia drohicka i mielnicka odmówiły aprobaty laudum ziemi bielskiej uznającego tytuł Radziwiłła. Był to m.in. efekt działalności Jerzego Monwida Irzykowicza podkomorzego drohickiego, klienta sapieżyńskiego. (T. Wasilewski, *Zarys dziejów Bogusława Radziwiłła*, w: B. Radziwiłł, *Autobiografia,* s. 50-51.)

CCCXXXV/3. Elekcja ks. Bogusława Radziwiłła na wodza generała województwa podlaskiego w świetle opinii jego przeciwników.

Druk: *Refleksyje, dla których jaśnie oświecony książę Bogusław Radziwiłł nie może być obrany wodzem generałem województwa podlaskiego, w: B. Radziwiłł, Autobiografia, s. 191.*

[---] 10. Książę Bogusław gwałtem się na tem urząd wdziera, prosi, grozi, częstuje, bankietuje. Quid causae; patrzcie Podlaszanie, aby sera posteritatis nie wyrzucała, żeście wy za siedm beczek wina i półtora sta beczek piwa w Brańsku jednego dnia wypitych onę auream libertatem przedali. [--]

CCCXXXVI. Uniwersał Bogusława Radziwiłła do szlachty ziemi bielskiej, w obozie pod Boćkami, 22 XI 1655 r.

Rkp. *ANK ZZG 16, s. 50, (kopia XVIII-wieczna), fragment.*

[s. 50] Bogusław Radziwiłł xiążę na Birżach, Dubinkach, Słucku i Kopylu, koniuszy WKL, generał gwardii JKM, brański, barski, poszerwiński starosta, wódz generalny w(ojewództ)wa podlaskiego laudo de publico et unanimi consensu obrany. Tak dla obrony ziemi bielskiej i powiatów do niej należących od ścian WKL, jako też na traktaty z królem szwedzkim, i na to wszystko pospolite ruszenie ziemi bielskiej [zwołuje].

W obozie pod Boćkami , die 22 novembris A(nno) 1655 uchwalone.

CCCXXXVII. Uniwersał Bogusława Radziwiłła do szlachty ziemi bielskiej, w obozie pod Boćkami, 23 XI 1655 r.

Rkp. ANK ZZG 16, s. 50, (kopia XVIII-wieczna), fragment.

[s.50] Tenże Radziwiłł obywatelom w(ojewództ)wa podlaskiego ziemie bielskiej, którzy konno porządnie i sami osobami swemi i z pocztami proposse wyprawiać się będą, miejsce pod Andrzejewem pro die 26 novembris A(nno) 1655. Tym zaś, którzy na koniach słabszych i pieszo, pod Kleszczelami, pro die 27 mensis eiusem naznaczył, etc.

W obozie pod Boćkami, die 23 novembris A(nno)1655.

CCCXXXVIII. Uniwersał króla Jana Kazimierza dotyczący ks. Bogusława Radziwiłła, z obozu pod Zemborzycami, 15 V 1656 roku.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 450 – 451, (kopia XVIII- wieczna).*

[s.450] Jan Kazimierz król Polski etc. Oznajmujemy etc. Lubo że ten, który przeciwko nam, prawu RP ur(odzony) Bogusław Radziwiłł koniuszy WKL popełnił występek, sprawiedliwa i słuszna rzecz jest abyśmy [s. 451] dobra jego in genere wszystkie konfiskowali, i one bene meritis in rekompensam zasług konferowali i podzielili. Oczekiwając jednak, że się w tym swoim upamiętawszy błędzie, nam należyte poddaństwo a ojczyźnie powinną przysługę odda, umyśliliśmy jeszcze dobra jego w Koronie będące zatrzymać, i one w administracją W(ielmożneg)o Jerzego Karola na Dąbrownie Hlebowicza generalnego starosty naszego żmudzkiego, dać i puścić. Jakoż starostwa nasze brańskie i barskie, także Starą Wieś, Węgrów i inne wszystkie dobra w posesji jego będące albo jure quovis należące, a w Koronie zostawające, dajemy i puszczamy etc. etc.

Dan w obozie pod Zemborzycami, dnia 15 maja R(oku) P(ańskiego) 1656.

CCCXXXIX. Uniwersał Jana Kazimierza do szlachty ziemi bielskiej, pod Lublinem, 18 maja 1656 r.

Rkp. *ANK ZZG 19, s. 918 - 919 , (kopia XVIII-wieczna).*

[s.918] Jan Kazimierz król Polski etc. Dygnitarzom, urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego województwa podlaskiego i powiatu brańskiego obywatelom etc. Lubośmy już byli do uprz. i w. wm. uniwersały nasze dali, żebyście pospolitem ruszeniem zgromadziwszy się do boku naszego co prędzej ściągali. Jednak, iż mamy tę wiadomość, żeście w i u wm. świeżo na sejmiku brańskim zgodnie pospolite ruszenie namówili, i we wszelakiej gotowości zostajecie, co wdzięcznie przyjąwszy, dajemy ten uniwersał nasz do uprz. i w. wm., abyście poniechawszy wszystkie respekty, co prędzej do boku naszego, gdzie się o osobie naszej dowiecie, gdyż głośne nasze postępowanie będzie, bo recta ku Warszawie żadnych substancji nie czyniąc pospieszamy, [s.919] przybywali, i tego nam nieprzyjaciela przy szczęśliwych wojsk naszych progressach, za łaską Bożą, która iem assistit, (do)konać dopomogli. Co uczyńcie uprz. i w. wm. z obowiązku powołania swego, ex zelo ku religiej świętej, z powinności ku dostojeństwu naszemu, i miłości ku spolnej ojczyźnie.

Dan w Lublinie, dnia 18 maja R(oku) Pańskiego 1656.

CCCXL. Uniwersał Wincentego Korwina Gosiewskiego, podskarbiego wielkiego i hetmana polnego WKL do obywateli województwa podlaskiego, spod Sklimowa, 21 VI 1656 r.

Rkp. *ANK ZZG 16, s. 72-73 (kopia XVIII-wieczna). Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 24 VII 1656 r. (f. 2 post f. s. Mariae Magdalenae proxima).*

[s.72] Wincenty Korwin Gosiewski, podskarbi wielki i hetman WKL, wieliski, grudziński, puński, markowski, łoździejski etc., starosta, ekonomiej olitskiej administrator.

Jaśnie w. ich. m. pp. dygnitarzom, urzędnikom grodzkim, ziemskim i wszystkim [s.73] wobec województwa podlaskiego obywatelom, m. m. pp. i braciej. Po zaleceniu chęci moich. Ponieważ securitas do ww. mm. pp. samych invembit, która nie może być przed się sama, chyba za gromadzeniem się w. m. i daniem odporu nieprzyjacielowi. Zaczym abyście w.m. moi mili pp., jako najprędzej do jejm. p. podkomorzego brańskiego ściągali proszę, którego za starszego i komendanta nad wojskiem tym przełożywszy in subsydium do zgromadzenia się braciej ordynowałem cztery chorągwie z pułku p. Oskierki. Ponieważ żeście wm. mm. pp. z woli i ordynansu JKM łączyć się z wojskiem przy mnie będącem mieli, a owdzie zaszły mię wiadomości, że wypadający z Tykocina podjazdami przykrzą się w domach obywatelów pobliższych, dlatego mi przyszło takowy wydać uniwersał.

Dan spod Sklimowa, die 21 VII a.D. 1656. Wm. mm. pp. i braciej życzliwy brat i sługa, Wincenty Korwin Gosiewski, podskarbi wielki i hetman polny WKL.

CCCXLI. Uniwersał króla Jana Kazimierza do obywateli województwa podlaskiego, z Częstochowy, 4 IV 1657 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 486 - 487, (kopia).*

[s. 486] Jan Kazimierz król Polski etc. Dygnitarzom, urzędnikom, starostom, dzierżawcom, i wszystkim obywatelom woj. podlaskiego. Iż z niemałym tego musiemy zażywać żalem, że iż z niemałym tego musiemy zażywać u. i ww. za pierwszymi uniwersałami i wiciami naszymi kilka razy wydanymi nie stawiliście się pospolitym ruszeniem na dzień i miejsce jw. wojewody wileńskiego naznaczone, któremu woj. u. i w. ściągnąć do kupy z nim i z wojskiem WKL przeciwko nieprzyjaciołom naszym postępować zleciliśmy. A że co dzień większe niebezpieczeństwa na wojska i państwa koronne, tak od wojsk szwedzkich, jako i węgierskich następują, które gorzej niż dzikie jakie narody, bez braku, tak niewiniątka, jako śrzednie i stare mężczyzny i białegłowy ścinając. Miasta, miasteczka i wsi paląc, nie tylko królestwo nasze, ale imię polskie, i wiarę ś. katolicką wykorzenić usiłują. Powtarzamy pierwsze uniwersały nasze chcąc mieć koniecznie abyście uprz. i wwm. jako najprędzej w niebytności wyższych senatorów pod władzą i direkcją tych dygnitarzów i urzędników, albo obywatele woj. swego, których jw. w(oje)woda wileński uprz. i ww. poda i naznaczy, na dzień i miejsce od tegoż pomienionego [s. 487] w(ojewo)dy wileńskiego naznaczone z pocztami należytemi w rynsztunek wojenny dobrze armowanemi, pod winami w prawie opisanemi, stanęli i ściągnęli się i pod regiment pomienionego jw. w(ojewo)dy wileńskiego, pod której uprz. i ww. ordynowaliśmy wszedłszy, złączyli się z wojskiem WKL i jemu, jako nam samym w powinnościach rycerskich posłuszni będąc, to wszystko czynili, cokolwiek on jako wódz i hetman rozkaże. Upewniając każdego, który by się temu uniwersałowi naszemu sprzeciwił i na pospolite ruszenie wedle powinności swojej pod regiment pomienionego jw. w(ojewo)dy wileńskiego na dzień i miejsce naznaczone nie stanął, iż wedle prawa karany, i dobra jego konfiskowane kadukiem zasłużonym rozdane będą etc. etc.

Dan w Częstochowie, dnia 4 m(iesi)ąca kwietnia roku 1657.

CCCXLII. Uniwersał Pawła Sapiehy wojewody wileńskiego, hetmana WKL do obywateli województwa podlaskiego, z Rasnej, 14 kwietnia 1657 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 487- 488, (kopia XVIII-wieczna). Brak daty oblaty.*

[s. 487] Paweł Sapieha w(ojewo)da wileński, hetman WKL, rosławski, zdzitowski, borciański s(tarosta), ekonomii szawelskiej administrator. Wszystkim w(ojewództ)wa podlaskiego, ziem i powiatom obywatelom etc. Widząc nieustawającej imprezy nieprzyjacielskiej impet, który po różnych, znacznie rozszerzając się w miejscach, w państwie JKM [s. 488] pana naszego, ojczyźnie naszej nieznośne czyni i oppressją, szlachty braciej naszej dewastuje, coraz in viscera onej następując, za dojściem rąk moich uniwersałów JKM do wmm. panów, zaraz je odsyłam, żądając i prosząc abyście wmm. pan(o)wie, kiedy sam status utrapionej zewsząd ojczyzny (której nam jako synom incumbit bronić matki) powinnego wyciąga ratunku, według teraźniejszej potrzeby i okazji wszyscy za tym uniwersałem JKM do wm. wydanym viritim nemine excepto dla dobra ojczyzny i konserwacji fortun swych in armis we wszelkiej gotowości stawając pod Łuków, gdzie ichm. panowie hetmani koronni z wojskiem zostają. A skąd największe interveniunt pericula, za tym ordynansem moim, który z danej od JKM daję wm. władzy pod regiment ichm. p(anów) hetmanów koronnych szli, których ordynansów wm. pilnować będziecie z należytym do dzieła rycerskiego wyprawiwszy się porządkiem, nie łącząc się z wojskiem WKL, które z ordynansu mojego swojej attendet robocie. Proszę tedy wmmm. pp. abyście tego dla dobra ojczyzny niepochybiali czasu, postrzegając win w uniwersale króla Jmci opisanych, które na każdego sprzecznego extendowane będą.

Datum w Rasnej, die 14 aprilis, anno 1657.

CCCXLIII. Uniwersał króla Jana Kazimierza do obywateli województwa podlaskiego, w Dankowie, 22 VI 1657 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s . 490- 491, (kopia XVIII-wieczna). Brak daty oblaty.*

[s. 490] Jan Kazimierz król Polski etc. Ww. urodzonym dygnitarzom, urzędnikom, starostom, dzierżawcom i wszystkiemu rycerstwu woj. podlaskiego i powiatów jego etc. Oznajmujemy, iż za zbliżeniem się wojska króla węgierskiego do państw naszych na posiłek nam i RP posłanego, i następującą porą wojenną, używszy pana Boga na pomoc, przychodzi nam się ze wszystkiemi wojskami naszemi przeciwko nieprzyjaciołom naszym ruszyć. Zaczym mieć chcemy po uprz. i ww., abyście z powinności swej rycerskiej wedle osobliwego swego zwyczaju i prawa, z łanów wyprawionym stosując się do pierwszych uniwersałów naszych kilkakroć powtórzonych do usługi naszej i RP pospieszali, i dla większego bezpieczeństwa, ponieważ na tamtej stronie Wisły króla węgierskiego nieprzyjaciel zostaje, z jw. w(oje)w(o)dą wileńskim najdalej 20 dnia czerwca, złączyli się, i z nim wespół do boku naszego stanęli pod winami w konstytucjej Anni 1621 opisanemi. A jako nie wątpimy, że każdy z uprz. i ww. dla honoru Boskiego i kościoła jego św. , dostojeństwa naszego, własnej ojczyzny miłej matki swojej, i konserwacji samych siebie, swobodnej wolności, jako w najporządniejszym poczcie do tej usługi [s. 491] stawić zechcecie. Tak mamy w panu Bogu nadzieję, iż ten nieprzyjaciel odniesie tandem w tym roku sprawiedliwym sądem Boskim zasłużone, za tak niesprawiedliwą wojnę, i tak wiele zbrodni niezwyczajnem okrucieństwem popełnione od wojsk naszych i rąk u i ww. karanie etc. etc.

Dan w Dankowie, dnia 22 m(iesią)ca czerwca roku 1657.

CCCXLIV. Uniwersał Stanisława Laskowskiego kasztelana podlaskiego do obywateli województwa podlaskiego, w Kamionce, 4 VII 1657 r.

Rkp. *ANK ZZG 15, s. 491 - 492, (kopia XVIII-wieczna). Brak daty oblaty.*

Stanisław na Laskowie Laskowski, kasztelan podlaski, referendarz koronny. Wszystkiemu rycerstwu woj. podlaskiego i ziem do niego należących etc. do wiadomości donoszę, iż przychylając się do uniwersałów JKM pana naszego miłościwego świeżo do nas wydanego, którym JKM chce to mieć, aby obywatele woj. tego ludzie swoje na wojnę przeciwko nieprzyjaciołom koronnym do boku JKM wyprawowali. Przetoż, aby ta wyprawa w jak najlepszym porządku odprawić się mogła, zdał mi się za zdaniem niektórych ichm. na wm. mm. pp. bracią zawołać, pilno prosząc abyście wm. mm. panowie na przyszły, da pan Bóg poniedziałek pod Zaszków zjachali i tam jako w tym, tak i w niektórych poważnych punktach [s. 492] namówili się etc.

Dan w Kamionce, dnia 4 lipca r(oku) 1657.

CCCXLV. Informacja o zniszczeniu akt grodzkich i ziemskich mielnickich w 1657 r., Brańsk, 14 III 1658 r.

Rkp. *APL, AWH nr 4, s. 3.*

Działo się w urzędzie królewskim miasta Brańska w czwartek przed niedzielą postną Reminiscere roku Pańskiego 1658 [14 III 1658 r.].

Przed urzędem i aktami starościńskimi miasta Brańska stawając osobiście pan Erazm Suchodolski, niegdyś Kacpra Suchodolskiego syn, dziedzic na Hornowie [--] imieniem swoim i pana Wacława Suchodolskiego, syna swego, oznajmił, że gdy w roku upłynnionym nieprzyjaciele Królestwa i narodu wojskiem , w łupieżczy sposób zaszli – zamek mielnicki i kościół, gdzie akta tak ziemskie jako grodzkie starostwa mielnickiego umieszczono ogniem i szturmem wojennym ziszczone zostały [--].

CCCXLVI. Sejmik ekstraordynaryjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 11 IV 1658 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym w Warszawie, 15 III 1658 r, zwoływał sejmiki ekstraordynaryjne na 11 IV (ASZCh 1572-1668, s. 419). Uniwersału ani instrukcji królewskiej, adresowanych do szlachty ziemi drohickiej, nie odnaleziono.

CCCXLVI/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, [11 IV 1658 r.]

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 157, k. 287-289. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Michał Wiński podstarości drohicki, marszałek sejmiku. Brak daty oblaty.*

My dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo i obywatele województwa podlaskiego powiatu drohickiego.

Zjachawszy się do Drogiczyna za uniwersałem JKM PNM na dzień dzisiejszy, parendo JKM afektacyi, naprzód obrawszy e medio sui za dyrektora koła naszego ur, Michała Wińskiego podstarościego [k. 287v.] [dro]hickiego, wysłuchawszy instrukcjej JKM PNM, a podziękowawszy naprzód JKM PNM za ojcowskie staranie. Że WKM PNM jako pater patriae et patronus, jawnie widząc ojczyzny naszej pericula, ad sublevandum pewne podaje media. Zaczym idąc za wolą JKM spustoszenie dóbr naszych tak przez nieprzyjaciela mieczem i ogniem, jak i przez wojska litewskie i koronne, i insze przechodzące chorągwie, w wydaniu nieznośnych stacyi i chlebów niezwyczajnych, srogim a prawie okrutnym more hostili sposobem nas samych i poddanych naszych zgubę i zniszczenie ponieśliśmy i dotychczas ponosiemy.

Jednak nie chcąc we wszem deesse obronie ojczyzny i parendo rozkazaniu JKM PNM praesenti conventu naszego postanawiamy, aby każdy obywatel powiatu naszego hajduka piechotnego, według informacjej JKM, z włók trzydziestu osiadłych (ponieważ łan jeden więcej niżeli dwie włóce chełmińskiej miary, jakie w naszem powiecie są wymierzane wynosi) a szlacheckich czterdziestu, ab actu praesenti do niedziel czterech, (tego dokładając, że przedtym osiadłe włóki a teraz przez nieprzyjaciela popalone i spustoszone w szlacheckie obrócić się mają), w barwie żupany obłóczyste, katanki czerwone, albo jako kto będzie mógł wyprawić, obiecujemy w Drogiczynie na miejsce zwyczajne stawić. Którym po zł sześciu na miesiąc prowiantu [k. 288] do żywności należącym na pół roku dać będziem powinni i jmp.

Morstynowi[3621] stolnikowi sandomierskiemu, oberszterowi JKM, abo namiestnikowi jm. oddać. Na który czas aby jm. lub sam, lub przez swego namiestnika, w Drogiczynie do odbieranie tej piechoty stanął, żadnych traktamentów przy odbieraniu nie wyciągając.

A in quantum by jm. na ten czas naznaczony nie zjachał, ani swego substytuta nie przysłał, tedy e medio sui obieramy rotmistrza jmp. Samuela Korowickiego podczaszego drogickiego[3622]. Który odebrawszy tę piechotę za kwitem jmp. oberszterowi oddać będzie powinien.

Akcyza i czopowe w miastach i miasteczkach królewskich, duchownych i wsiach gdzie się targi odprawują, żeby były wybierane i do skarbu JKM oddawane, pozwalamy. Czopowe jednak we wsiach szlacheckich ni ma być wybierane usque ad decisionem comitialem per omnes Regni ordines faciendi do przyszłego, da Bóg, sejmu odkładamy. A ichm. pp. exactores tej akcyzy i czopowego nie mają się ważyć więcey wybierać, jedno jako w uniwersale JKM jest postanowione. A in quantum by się ważyli więcej exigere nad to opisanie JKM, powinien się będzie egzaktor ad instantiam cuiusvis coram officio castrensis p(er)emptorie sine appellatione sprawować. A że uniwersał JKM ab ultimo [k. 288v.] consumente wybierać każe, tedy ichm. pp. exactores, stosując się do uniwersału JKM, od kupujących, nie od przedających tę akcyzę wybierać będą.

Retentores poborów i czopowego i poborcy per constitutionem obrani ad a. 1655 tu się sprawować i calculum czynić powinni. Na które sądy e medio sui obraliśmy jmp. Macieja Pobikrowskiego cześnika drogickiego[3623], jmp. Jakuba Tchórznickiego skarbnika mielnickiego[3624], jmp. Jakuba Rzewuskiego burgrabiego drogickiego, jmp. Mikołaja Wierzbickiego, jmp. Stefana Olszewskiego, jmp. Wojciecha Kosińskiego. Którzy ichm. przy urzędzie grodzkim drohickiem praevio iuramento we wtorek po przewodnej niedzieli[3625] blisko przyszłej, absentia unius vel duorum non obstante, iuxta mentem uniwersału JKM, zacząć i odprawować powinni będą. A securitas sądów tych naszych deputatów ma być jako sądów trybunalskich. Także czopowników wszytkich kalkulacjej attentować mają. Także i wszytkiem, którzy p(er) laudum privatum do wybierania kontrybucyi byli obrani, gdy satisfactionem et sufficien(tem) calculationem uczynią, atestacją in satisfactione et restanti summae dać mają. Którą potym na sejmiku bracia decydować będą.

[3621] Jan Andrzej Morsztyn stolnik sandomierski.
[3622] Samuel Konstanty Korowicki podczaszy drohicki 1646-1658.
[3623] Maciej Pobikrowski cześnik drohicki 1658-1674.
[3624] Jakub Tchórznicki skarbnik mielnicki 1658-1690.
[3625] 30 IV 1658 r.

A co się tknie ichm. pp. duchownych, lubo KJM PNM w swej instrukcjej pisze, że na municją i armatę wojskową [k. 289] pewną sumę, lecz non de suo, obiecali. A to per factum, że dwie części RP trzymają z których nic albo małe subsydium RP ma, a na trzeciej KJM PNM z nami utrapionemi i znędznionemi zostawa. Tedy onus tej wyprawy i na ichm. pp. duchownych wkładamy.

Upraszamy też JKM PNM, aby raczył JKM wejrzeć na nasze utrapienie i zniszczenie nie tylko przez nieprzyjaciela, jako się wyżej napisało, ale też co największa przez wybieranie stacyj nieznośnych pieniężnych i chlebowych nad prawo wolności od wojska litewskiego i koronnego, chorągwi przechodzących, znaczków zmyślonych i inszych nieznośnych łupiestw, rabowania poddanych naszych, które ponosimy dość utrapieni, aby JKM PNM authoritate sua regia serio dalszego progresu ich swowolnego zabronić raczył.

A tymczasem ichm. pp. pułkowników powiatu naszego, to jest jmp. Jerzego Monwida Jerzykowicza podkomorzego drogickiego[3626], jmp. Jeronima Chaleckiego łowczego podlaskiego[3627] requirimus, aby się ichm. zniós[ł]szy z sobą, reasumując laudum pierwsze securitatis domestica obviando tantis insolentiis, które się od różnych chorągwi i znaczków przez wybieranie chleba im nienależytego, bez żadnej KJM[3628] […].

[3626] Jerzy Monwid Irzykowicz podkomorzy drohicki 1653-1659.
[3627] Hieronim Kazimierz Chalecki łowczy podlaski 1651-1672.
[3628] W tym miejscu tekst laudum urywa się.

CCCXLVII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 21 VI 1658 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym w Boguniewie 19 V 1658 r. zwoływał sejm walny do Warszawy na 10 VII, sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej na 21 VI. Nie odnaleziono instrukcji królewskiej adresowanej do szlachty ziemi drohickiej.

CCCXLVII/1. Uniwersał Jana Kazimierza zwołujący sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej, Boguniewo, 19 V 1658 r.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 157, k. 404v.-405v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Krzysztof Kazimierz Sawicki 5 VI 1658 r. (f. 4 post Dom. Exaudi). Druk: ASWPiK 1656-1658.*

Jan Kazimierz z Bożej łaski król polski, wielkie książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanckie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gocki, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, mianowicie: wielmożnym urodzonym dygnitarzom, urzędnikom, starostom, dzierżawcom i wszystkiemu rycerstwu i obywatelom województwa podlaskiego i powiatów, ichm. uprzejmie i wiernie nam miłym.

Oznajmujemy, że jakośmy zaraz po komisji wileński zawsze wielce pragnęli, dla dokończenia zaczętego z carem jm. moskiewskiem[3629] dzieła i gruntownego z tamtej strony uspokojenia, sejm walny koronny złożyć. I na nim z carem jm. i narodem moskiewskiem z jednej krwie [k. 405] słowiański idącym, strojem, mową i religią narodowi naszemu najbliższem, na konfuzją zawis[t]nych wszystkiemu narodowi słowiańskiemu sąsiadów cale się uspokoić. Tak nie mogąc tego tak świątobliwego przedsięwzięcia naszego, przez te wszytkie niebezpieczne czasy dla ustawicznych wojen kozackich, szwedzkich i węgierskich, do pożądanego przywieść końca.

Teraz gdyśmy, za łaską Bożą, nieprzyjaciół pomienionych z większej części państw naszych wyparli, potrzebne to wszystkiemu imieniowi słowiańskiemu, pożyteczne dzieło, do skutku przywieść umyśliliśmy, jako teraźniejszym uniwersałem naszym przywodzić u. i w. wasze, sejm walny koronny, sześćniedzielny, sine solennitatibus w Warszawie na dzień 10 miesiąca lipca, a sejmik województwu u. i w. waszych na dzień 21 miesiąca czerwca na miejscu zwyczajnym w Drogiczynie składamy. Pilnie u. i w. waszych żądając, abyście na

[3629] Aleksy I Michałowicz car moskiewski.

pomieniony sejmik zjachawszy, posłów ludzi godnych i rozsądnych, cum plenaria facultate, na sejm przyszły obrali i posłali. I to wszytko, cokolwiek imieniem naszym u. i w. waszym do gruntownego z carem jm. moskiewskiem uspokojenia i pożądanego od wielu wieków słowiańskich narodów zjednoczenia i bezpieczeństwa RP w instrukcji naszej przez posła [k. 405v.] naszego proponowane będzie, posłom swojem na przyszłem sejmiku do skutku przywieść zlecili.

Jako tedy nie wątpiemy, że u. i w. wasze stosować się w tej mierze do intencji i woli naszej zechcecie. Tak pewni zostajemy, iż w inszych RP sprawach i potrzebach do skutecznego ojczyzny ratunku wszytkie rady swoje akomodować będziecie.

Który uniwersał nasz, aby tym prędzej wszytkich u. i w. waszych doszedł wiadomości, rozkazujemy urzędom grodzkim pomienionego województwa na miejscach zwyczajnych publikować. Na co dla lepszej wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Boguniewie[3630], dni 19 miesiąca maja, r. P. 1658, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego X roku.

Jan Kazimierz król.

CCCXLVII/2. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 21 IV 1658 roku.

Rkp. *NGAB Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 157, k. 472-477. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Mikołaj Wierzbicki marszałek sejmiku, 21 VI 1658 r. (f. 5 post foestum Corp. Christi).*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo powiatu drogickiego, którzyśmy się dnia dzisiejszego, to jest 21 iunii, za uniwersałem JKM PNM na sejmik dzisiejszy dla obrania na sejm posłów do Drogiczyna na miejsce zwyczajne do odprawowania sejmików zgromadzili się.

Obrawszy zgodnie za dyrektora koła naszego ur. Mikołaja Wierzbickiego, wysłuchawszy posła JKM, ur. Daniela Rafała Korowickiego podczaszego ziemie drogickiej[3631] cum ea qua docet reverentia, obraliśmy posłów spośrzodka siebie na sejm blisko przypadający: j. o. jm.

[3630] Boguniewo wieś w województwie i powiecie poznańskim, obecnie w woj. wielkopolskim pow. obornicki.
[3631] Daniel Rafał Korowicki podczaszy drohicki 1658-1703.

ks. na Ołyce[3632], Nieświeżu[3633], Mirze[3634] i Szydłowcu[3635] Michała Radziwiłła[3636] podczaszego WKL i jmp. Jana Skolimowskiego[3637] wojskiego drogickiego. Których fidei et dexteritati [k. 472v.] zachowanie spraw i negotiorum RP temu sejmowi należących zleciliśmy, stosując się do instrukcjej JKM, takiemi punktami i artykułami.

1. Naprzód ichm. pp. posłowie JKM PNM podziękują, że JKM PNM RP naszą, już prawie agonizante ustawicznych nie lutując prac, zdrowiu nie folgując swemu i dostojeństwo swoje pańskie za całość tej RP niejedenkroć zastawiając, przy łasce Bożej szczęściem i zwycięstwy swemi z widomej wywiód[ł]szy ruiny o to się starać raczy, aby ojczyźnie naszej pożądany przywrócił pokój. Posłowie upraszać będą, aby JKM PNM pro glorie majestatu pańskiego i dostojności swej pańskiej paterna consuetudine w każdym RP terminie publice saluti, niemniej i libertati procedere raczył.

2. Uspokojenie z carem jm. moskiewskim, aby na przyszłym sejmie przez stany wszytkie RP cale konkludowane było, ni wczem nie derogując publicae libertates, zlecamy ichm. pp. posłów naszych staranie. Wprzód z wszytkiemi województwy znieść się mają.

3. Pakta z postronnemi monarchami, to jest KJM węgierskiem[3638], duńskiem[3639], kurfirstem jm.[3640], jako [k. 473] przez ten czas fluctuantis RP luctum ojczyźnie naszej przyniosły commoda et docuit praxis, te tedy aby na tem teraźniejszym sejmie aprobowane byli, ichm. pp. posłowie nasi z inszemi województwy konferować będą.

[4.][3641] Zapłata wojsku borgowemu, które przez te wszytkie czasy ochotnie i odważnie wszelakie bez ukontentowania podejmowało prace, aby jako najprędzej doszła, non denegat powiat nasz, które ustawiczne indiciplinatae militiae nieznośne egzakcje in tantum aggravarunt obywatelów powiatu naszego, że przez nie ad ultimam fortun naszych przyszliśmy extenuationem. Wiele braciej naszej pożywienia nawet w domach nie mają i

[3632] Ołyka prywatne miasto magnackie w województwie wołyńskim Kiszków, później Radziwiłłów, Obecnie w Ukrainie, obwodzie wołyńskim, rejonie łuckim.
[3633] Nieśwież prywatne miasto magnackie w województwie nowogródzkim, m.in. własność Kiszków, później Radziwiłłów (siedziba tzw. linii nieświeskiej). Obecnie na Białorusi, obw. miński.
[3634] Mir miasto i rezydencja magnacka Radziwiłłów w województwie nowogródzkim. Obecnie na Białorusi, obw. grodzieński, rej. korelicki.
[3635] Szydłowiec miasto i rezydencja magnacka Szydłowieckich, później Radziwiłłów w województwie sandomierskim, powiecie radomskim. Obecnie miasto powiatowe w woj. mazowieckim.
[3636] Michał Kazimierz Radziwiłł podczaszy litewski, później m.in. wojewoda wileński i hetman polny litewski.
[3637] Jan Władysław Skolimowski, wojski drohicki 1655–1668, później podsędek ziemski drohicki.
[3638] Leopold I Habsburg król Węgier od 1655 r., król Czech od 1656 r., cesarz od 15 VII 1658 r.
[3639] Fryderyk III Oldenburg król Danii.
[3640] Fryderyk Wilhelm I Hohenzollern elektor brandenburski i książę pruski.
[3641] Niewidoczny nr tego artykułu, został wszyty w kodeks.

propria porzucili patrimonia i od nieprzyjaciela pozostałe popieliska, całe wsie pustkami i grunty odłogami zostawiwszy, dalszych uchodząc na dobrach swoich angarii venam mutarunt, także i poddanych naszych sola akt famei. Tedy powiat nasz jako exhaustus tak ciężkimi podatkami przez wojsko tak koronne, jako i WKL ad praesens ani z inszemi województwy i powiatami za równo pociągnąć, ani się do zapłaty tej przyłożyć może. Dlatego ichm. pp. posłowie powiatu naszego desolacje JKM i RP proponować mają i upraszać, aby po słusznej kondolencjej te zwykłe podatki, które wojska tak koronne, jako i WKL cum p(rae)iuditio per potentiam [k. 473v.] ob summam stanu szlacheckiego w powiecie naszym wzięli, in coequatione publicznych podatków, jeżeli jakie wszytkie województwa na teraźniejszem sejmie wydać pozwolą, przyjęte byli pro solvis, za doskonałą likwidacją tuendo powiatu naszego nie onerując podatkami. Wprzód wszytkie podatki mianowane w koekwacją przyjęte będą. W czym ichm. pp. posłowie nasi omni studium in vigilabunt.

5. Ażeby tych wszytkich podatków skuteczna mogła być informacja, prosić będą ichm. pp. posłowie nasi ordines Regni o naznaczenie komisarzów. Przed któremi obywatele powiatu naszego wszytkie egzakcje i podatki, także i krzywdy swoje od wojsk omni meliore modo weryfikować będą ad p(rae)scriptum teraźniejszego sejmu. Do tego, aby ciż pp. komisarze naznaczeni dezolacje i konflagraty powiatu naszego lustrarent i wedle dezolaciej niepodobnych podatków RP suplement discernerent. Także aby per constitutionem na te dezolaty swoje nowych powiatowi naszemu RP pozwoliła abjurat. Więc aby względem tej przez nieprzyjaciela i wojska dezolacjej, quarumvis onerum na dobrach szlacheckich serenum habeatur w każdych sądach respectus ad imposibilem exolutionem onerum eorundem, dla dezolacjej nie obligując szlachty, starać się mają ichm. pp. posłowie.

6. A in quantum by skarb RP pretenderat sobie u powiatu maszego jakich retent, tedy [k. 474] instabunt suplicatione sua cum ordinis Regni ichm. pp. posłowie nasi, aby wszytkie retenta powiatowi naszemu przyjęte byli in solutum. Ponieważ powiat nasz pro solito erga patriam zelo nad insze wszytkie województwa i powiaty przez ten wszytek czas niebezpieczeństwa na RP, od pierwszego szwedzkiego w państwa RP wtargnienia, aż do szczęśliwej JKM nad wojski węgierskiemi wiktorii[3642], ordynuje lud na obronę RP, częścią przy wojsku koronnym, częścią przy wojsku WKL, jako gdzie od samego KJM ordynowany był i okazyja ekspostulowała, żołdem i chlebem swym w rezą trzymało. Co ichm. pp. posłowie słusznemi dokumentami ordinis Regni weryfikować będą. A jeżeli się ex coequatione więcej

[3642] Chodzi o pokonanie przez wojska polsko-litewskie pod Magierowem w VII 1657 r. wojsk siedmiogrodzkich, podczas ich odwrotu po najeździe na Rzeczpospolitą.

nad retenta ekspens nowych pokaże, starać się mają ichm. pp. posłowie, abyśmy w tem od inszych województw nie byli iniurati.

7. Przypomną ichm. pp. posłowie ordinibus Regni te podatki, które powiat nasz wojsku szwedzkiemu, za uniwersałem ks. jmp. koniuszego WKL[3643] wydać musiał, obawiając się armatam wojska tego na karki nasze executionem. I prosić będą ordines Regni, aby te podatki powiatowi naszemu, za równo z inszemi podatkami, in coequatione przyjęte byli. A jeżeli by poborca natenczas będący nie wszytką sumę czterech poborów oddał wosku szwedzkiemu, tedy succ(eso)res jego autoritate [k. 474v.] co nie chciał stringantur aby skarbowi per re(ce)pturum et expensarum dostateczną oddać rationem, starać się mają ichm. pp. posłowie salva repetitione retentorum tymże sukcesorom u retentorów swoich reservata in eaquale bonorum naszych et educati RP, wszytkie onera aequaliter fecere mamy i powinniśmy.

8. Aukcja, którą skarb na powiat nasz indebite wniósł, na przyszłem sejmie do teraźniejszego została in suspenso. Serio ichm. pp. posłowie adhibent curam, aby powiat nasz tą aukcją nie był agrawowany i aukcja przez sejm była zniesiona.

9. Non inficiatur i w tym JKM żądaniu, aby każdy w długu swojem na potrzebę RP zaciągnionem, należytą odniósł satysfakcją. Przeto ichm. pp. posłowie zniós[ł]szy się z wszytkiemi województwy, innibunt modos et rationes, jakoby te wszytkie sumy pernici liquidatione eliberując, fidem sui iure wypłacane byli.

10. Także sumy na Lemburku[3644] i Bytowiu[3645] jejmość paniej wojewodziny malborskiej[3646] i jmp. Królewskiemu asekurowane, od tych osób przez pakta[3647] z ks. jm. kurfirstem odpadłe, na inne dobra RP przenieść pozwalamy ichm. pp. posłom.

11.W żadnej okazjej powiat nasz non defuit ojczyźnie, wielkiemi kosztami i piersiami swemi zastawiając się za całość RP. [k. 475] Teraz że do wielkiej fortun ekstenuacjej przyszed[ł]szy extremis laborat i na piechotę łanową sumptu mieć nie może. Ad praesens bowiem wyprawę na przeszłym sejmiku namówioną pułk WKL rozpisawszy, sobie stanowiska w dobrach szlacheckich intercepit i ten wszystek koszt, który był na wyprawienie

[3643] Ks. Bogusław Radziwiłł koniuszy wielki litewski, starosta brański.
[3644] Lębork miasto należące do księstwa pomorskiego, lenno królów polskich po 1637 r. włączone do Korony Polskiej w województwie pomorskim. Obecnie miasto powiatowe w województwie pomorskim.
[3645] Bytów miasto należące do księstwa pomorskiego, lenno królów polskich po 1637 r. włączone do Korony Polskiej w województwie pomorskim. Obecnie miasto powiatowe w województwie pomorskim.
[3646] Zapewne Joanna Katarzyna z Radziwiłłów, druga żona Jakuba Wejhera wojewody malborskiego (zm. 1657 r.).
[3647] Chodzi o traktaty welawsko-bydgoskie z 1657 r. między Rzeczpospolitą a Prusami Książęcymi, na mocy których ziemia lęborsko-bytowska została przekazana Prusom jako lenno.

piechoty gotowy in periculum usum u wszytkich obywateli powiatu naszego w gotowiźnie wziął. Tedy ichm. pp. posłowie mają ante omnia na pierwszej zaraz sesjej KJM prosić, aby w tem powiat nasz miał folgę, ni w czem powszechnej ordinum Regni zgodzie strony tej wyprawy nie kontradykując.

12. Namowę akcyzy i czopowego z których nervus belli i insze ekstraordynaryjne w RP ekspensa obmyślone być mogą do spolnej z górnemi województwy zlecamy ichm. pp. posłom naszym konferencjej. Ekscypując jednak od tych podatków dobra wszytkie i wsi szlacheckie, aby onerowane nie byli.

13. Miasto Gdańsk za dotrzymanie KJM i RP wiary słusznie meruit od RP gratitudinem, którą do zdania wszytkich województw cale odsyłamy, aby to miasto ukontentowane od RP było.

14. Asygnacje na dobrach szlacheckich z kancelarjej j. w. ichm. pp. hetmanów[3648] obojga narodów na wydawanie chleba cum praeiuditio wolności szlacheckich i prawa pospolitego wychodzili [k. 475v.] po te czasy. Przez które powiat nasz nad insze województwa do wielkiego przyszed[ł] wzruszenia. Tedy ichm. pp. posłowie efficere mają, aby publice lege in posterum tym asygnacjom praecludatur via, reasumując dawne koło tego prawo. Także aby wojska WKL konstytucjej in visceribus Regni nigdy nie miały, praecavabunt ichm. pp. posłowie. A iż wielka się dzieje stanowi szlacheckiemu per indisciplinatam militari opresja, tedy ichm. pp. posłowie instabunt na teraźniejszem sejmie, aby RP obviaretur malo. Także aby diciplina militaris w swoję klubę wprawiona była i dochodzenia szkód ukrzywdzonym sposób był namówiony quam faciliter.

15. Zachowując ludzi rycerskich ad bene merentium de RP instancją, pewnych osób w instrukcjej JKM naznaczonych względem nobilitacjej przyjmujemy, podając jednak tę sprawę in trutinam wszytkiem stanom. To jest aby creati nobiles usque in tertio generatione nie przychodzili ad honorum accessiones, tak urzędów ziemskich, jako et dignitatis senatorie.

16. Laudum powiatu naszego ad defensum od ludzi duchownych uchwalone, aby przez sejm aprobowane było, dabunt operam ichm. pp. posłowie.

17. Wyraźne jest prawo w ojczyźnie naszej, że bona iure […] żadnej nie podlegają egzekucjej. Zaczym ktokolwiek dobra tak terrestria, jako i bene meritum beneficia sub sua tempore iniquitate extraordinario [k. 476] processu passuando, starać się mają ichm. pp.

[3648] Stanisław Potocki „Rewera” hetman wielki koronny, Jerzy Sebastian Lubomirski hetman polny koronny i marszałek wielki koronny, Paweł Jan Sapieha hetman wielki litewski i wojewoda wileński, Wincenty Gosiewski hetman polny litewski i podskarbi wielki litewski.

posłowie, aby w tem prawu pospolitemu nie działo się pro indebitum. Co reafficit ks. jmp. koniuszego WKL, także księżnę jm. pannę wojewodziankę wileńską[3649]. Wniosą instancją ichm. pp. posłowie, aby książęta ichm. przy prawie pospolitem zachowani byli in haereditatibus.

18. Także za jmp. Jerzym Osolińskiem starostą piotrkowskiem[3650] wniosą instancją ichm. pp. posłowie, iż mimo prawo, sine ullo procesu, starostwo piotrkowskie odjęte, aby przy pierwszym od KJM danym przywileju i posesjej tego starostwa zostawał.

19. Nie mniejsza dzieje się krzywda jmp. marszałkowej nadwornej koronnej przez odebranie jej starostwa bielskiego[3651] nad prawo polskie i dekreta JKM. Przeto ichm. pp. posłowie wniosą postulatum do KJM, aby w swoim sierocym stanie jm. pani marszałkowa nadworna miała od JKM potwierdzenie tego starostwa bielskiego.

20. Wiadome merita przeciwko KJM i RP ichm. pp. Chaleckich, które w każdej okazjej, mianowicie teraźniejszym RP zamieszaniu, z odwagą zdrowia i zarówno substancjej ruiną prostiberunt facile non persuaserunt. Żeśmy ichm. pp. posłom zlecili, aby instancją gorącą wnieśli [k. 476v.] do majestatu JKM i RP strony Białegostoku[3652] cum accidentiis haereditatis ichm. po sławnej pamięci jmp. marszałku nadwornym [sic] WKL należącego, z ordynacjej tegoż jmp. marszałka, contra iura Regni, uczynionej a ichm. alienowanego aby z zasług ichm. i słuszności samej hae(red)itas tej majętności ichm. przywrócona była.

21. Opowiedzą przytem ichm. pp. posłowie wielką dezolacją częścią przez nieprzyjaciela, częścią przez różne plagi, częścią przez stanowiska wojsk RP, miasta sądowego JKM Drogiczyna i wsi do niego należących, także i wsi alienorum, dla takowej dezolacjej do wypłacenia zwyczajnych RP podatków i kwarty sufficere nie może. Przeto prosić będą ichm.

[3649] Anna Maria Radziwiłłówna, córka Janusza wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego litewskiego i Katarzyny z Potockich.

[3650] Jerzy Ossoliński starosta piotrkowski, rotmistrz królewski.

[3651] Chodzi o Elżbietę ze Słuszków, wdowę po Adamie Kazanowskim marszałku nadwornym koronnym. W 1638 r. małżonkowie otrzymali wspólne dożywocie na starostwie bielskim. Po zawarciu przez Elżbietę drugiego małżeństwa z Hieronimem Radziejowskim podkanclerzym koronnym, został on współposiadaczem starostwa. Utracił je po skazaniu go przez sąd marszałkowski w 1652 r. Król wówczas nadał starostwo bielskie Łukaszowi Opalińskiemu („Młodszemu") marszałkowi nadwornemu koronnemu (Chłapowski, s. 303-304). Elżbieta Słuszczanka po złożeniu wniosku o rozwód z Radziejowskim, powróciła do nazwiska po pierwszym mężu i zgłaszała swoje pretensje do starostwa.

[3652] Białystok wieś (od 1691/1692 r. miasto prywatne) w ziemi bielskiej. Na mocy testamentu Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka wielkiego litewskiego (zm. w 1637 r.) dobra białostockie zostały przekazane na utrzymanie zamku w Tykocinie. Pretensje Chaleckich do Białegostoku wynikały z faktu, że Jan Józefowicz Chalecki miecznik litewski (zm. w 1615 r.) był żonaty z Anną Wiesiołowską, siostrą Krzysztofa Wiesiołowskiego

pp. posłowie ordines Regni, aby na tę dezolacją był respekt i zwyczajnych podatków od skarbu folga.

22. W inszych RP sprawach zlecamy ichm. pp. posłom z inszemi województwy znosić się i to occludere, co by było RP salubrimum, a wolności naszej non repugnans.

23. Absencja ichm. pp. senatorów[3653] i urzędników województwa naszego nullum obest województwu i powiatowi naszemu, dlatego że bez nich publica consilia nie idą porządnie, tak że patrocinis destituti w ustawicznej zostajemy [k. 477] od różnych chorągwi angaryjach efficere conabuntur omni modo ac opera ichm. pp. posłowie, aby ichm. pp. senatorowie i urzędnicy ziemscy do rezydencjej i prezencjej na konsyliach publicznych województwa i powiatu swego legi publicum przyciśnieni byli. Aby województwo nasze certa privilegium iuris rationis w rozdawaniu dygnitarstw i urzędów było zachowane.

24. Wiele jest ukrzywdzonych obywatelów powiatu naszego niedoskonałym w pewnych wsiach włók wymierzaniem, przez co w częstem dawaniu różnych podatków i służbie wojennej wielkie mają uciążenie. Przeto starać się mają ichm. pp. posłowie, aby urząd ziemski cum officio castrensis ad ecometra iurato authoritate comitiali byli destynowali do uczynienia ad instantiam iniuratorum rewizjej i dostatecznego pomierzenia włók ukrzywdzonym, uważywszy fundi qualitatem iuxta generalis iuxta prae(script)um generalis […][3654].

A te punkta i artykuły nasze zleciliśmy koła naszego marszałkowi z podpisem ręku jego do akt grodzkich drogickich podać.

Działo się w Drogiczynie na sejmiku die 21 iunii a. D. 1658.

Mikołaj Wierzbicki marszałek koła rycerskiego m.p.

[3653] Wojewodą podlaskim (1653-1661) był Jan Piotr Opaliński, zaś kasztelanem (1652-1658) Stanisław Laskowski referendarz koronny, który awansował na wojewodę płockiego.
[3654] 1lub 2 słowa nieczytelne.

CCCXLVIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn 26 IX 1658 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu warszawskiego z 1658, Deklaracje województw i ziem koronnych na 10 września 1658 r. (VC, t. IV, vol. 1, s. 422-423).

CCCXLVIII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 26 IX 1658 r.

***Rkp**. NGAB, Mińsk F. 1715, op. 1, nr 157, k. 754v-760. Oblata została dokonana przez Jakuba Rożańskiego burgrabiego grodzkiego drohickiego i Michała Wińskiego podstarościego drohickiego, marszałka sejmiku. Brak daty oblaty.*

[k. 755] My dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo woj. podlaskiego powiatu drogickiego, którzyśmy się tu, do Drogiczyna na sejmik dzisiejszy relacyjny zjachali.

Naprzód za dyrektora koła naszego obraliśmy ur. Michała Wińskiego podstarościego drogickiego, a my wysłuchawszy relacji posła naszego ur. jmć p. Jana Skolimowskiego[3655] wojskiego drogickiego, takeśmy zgodną postanowili uchwałę.

Widząc imposibilitatem przez nieznośne podatki i porabowania, częścią przez nieprzyjacioły rożne, częścią przez swowole żołnierskie, przechody i chlebów częste a nieznośne wybierania, tak nas samych, jako i poddanych naszych z gruntu prawie zniszczonych, żebyśmy przed się jako naprawdziwsze, bez ostatniego [k. 755v] zubożenia wszystkich nas, media postanowili.

Naprzód, co się tknie prowiantu, którego z inakszym sposobem przez zniszczenie i ubóstwo wydać nie mogąc podatek na ten prowiant zgodnie poborów pół trzecia, używszy do wybierania onych ur. jmp. Samuela Węża wydać sine abiuratis quibusvis do niedziel czterech ab acta praesentis sub rigore iuris de retentoribus pozwalamy i obiecujemy, naznaczywszy solarium ichm. od złotego po groszu. Które wybrawszy jmć p. prowiant meister ma oddać sine ulla mora tam, gdzie będzie należało.

Obviando jednak tamże użyliśmy ichm. p. Stanisława Karola Łużeckiego[3656] starosty szmeltyńskiego i ichm. p. Teodora Jana Saczka[3657] podsędka drogickiego za posły do KJM PNM, aby ichmm. imieniem nas wszytkich KJM nasze utrapienie i zniszczenie, ubóstwo, złupienia przez nieprzyjaciele i wojska rożne exactio nieznośne opowiedziawszy, upraszać

[3655] Jan Władysław Skolimowski wojski drohicki 1655-1668, później podsędek i sędzia z. drohicki.
[3656] Stanisław Karol Łużecki, starosta szmeltyński 1658-1666, później m. in. kasztelan i wojewoda podlaski.
[3657] Jan Teodor Saczko podsędek drohicki 1649-1666, później sędzia i podkomorzy drohicki.

raczyli JKM, aby JKM PNM jako pater patriae miał ulitowanie nad nami, abyśmy do większego wydawania prowiantu (czego już znieść dalej żadną miarą nie możemy) nie należeli. Do tego uważając dla ciężkiego spustoszenia wielkie [k. 756] abiurata p(rae)sen(tis) laudo postanawiamy poborów dziesięć sine quibusvis ab iniuratis et desertatis ab actu p(rae)sen(tis) laudi ad decursum sex septimanarum z dóbr tak królewskich, duchownych i szlacheckich wydać. Nadto akcyza, która się ma poczynić a die prima septembris praesentis w miastach, miasteczkach i wsiach królewskich, duchownych, szlacheckich gdzie tylko targi odprawują należeć ma. I to co do szosu przedtem należało to jest w miastach, miesteczkach, mieszczanin w rynku każdy dom mający po zł. dwa od domu, na ulicy zł. jeden i gr. piętnaście, z domów gościnnych na przedmieściach zł. jeden, także w miastach samych od wjezdnych domów zł. trzy, od mniejszych domów na przedmieściu, zł. jeden, od mniejszych domków po gr. piętnaście. Rzemieślnicy wszelacy, którzy przy miastach i miasteczkach, także na przedmieściach mieszkający po zł. dwa. Luźni ludzie w miastach, miasteczkach, wsiach, którzy nie służą vtriusque sexus po zł. Dwa, składne po gr. piętnaście. Miejscy słudzy, komornicy po gr. sześciu. Przekupniowie i przekupki wszelacy po zł. jednemu, mniejszy po gr. piętnaście. Czeladź rzemieślnicza co rzemiosło robi w miastach po gr. [k. 756v] szesnaście. Młynarze na wielkich wodach od koła po zł. dwa, na małych od koła po gr. piętnaście. Żydzi także i Szoci w województwie naszem, tak w miastach, jako i we wsiach zostający vtriusque sexus, starzy i młodzi nie zastawiając się zwykłą pensją, którą do skarbu quodannis wnosić zwykli, a nie przez sejm teraźniejszy[3658] na się włożonych podatków. Od każdego starego Żyda po zł. cztery, od młodych zaś, żon, dzieci po zł. trzy. Na co mają starsi Żydzi przysięgać, a urząd miejski tego doglądać i regestr mieć, i do poborcę niżej mianowanego podawać. Ciż Żydzi nihilominus akcyzę i czopowe i inne podatki z domów podług drugich mieszczan podatków oddawać będą.

Znajdowali się tacy, którzy uchraniając się podatków tych z miast, miasteczek, także wsiów a data laudi praesens wyprowadzić się chcieli. Gdziekolwiek takiego by zastano cum triplici pensione taki podatek płacić powinien. Do tego od każdych rzeczy nic nie ekscypując zbóż, bydła, koni i wszystkiej kupi iuxta quantitatem et proportionem oddawać mają. Także czopowe we wszytkich miastach i miasteczkach rozmaitych likworów, także i na wsiach królewskich [k. 757], duchownych według prawa przy akcyzie oddawać powinni.

[3658] Sejm walny warszawski: 10 VII-30 VIII 1658 r.

Do których wybierania poborów akcyzy i czopowego obraliśmy e medio jmp. Jakuba Tchórznickiego skarbnika mielnickiego[3659] za egzaktora. Który jmć p. poborca nasz wybrawszy te podatki na miejsce od skarbu naznaczone wnieść powinien facta debita calculatione et verificatione. Solarium uchm. naznaczamy od każdego zł. po gr. jednem. Także od akcyzy jmp. poborcy grosz od zł. a sukkolektorowi jego szeląg. Którzy ichmm. pp. egzaktorowie praevio iuramento w grodzie drogickim coram officio castrensis super veram exaectionem, tu w Drogiczynie in loco solito wybierać mają zaraz post pr(ae)teritum iuramentum, to jest w poniedziałek przyszły[3660]. Co tamen pro custodito, iż ten podatek akcyzy, szosu, czopowego nie ma się includere w te dziesięć poborów, ale w przyszłe podatki akceptowany być ma. Ale te poborów dziesięć integratur jmć. p. poborca nasz do skarbu oddać ma.

A że prima dies preasentis [k. 757v] od którego się wybieranie akcyzy i czopowego poczyna już przeminęło, pp. administratorowie według swej percepty cokolwiek wybrali jmp. poborcy naszemu oddać powinni. Z której percepty już odebranej pozwalamy praesenti laudo na sumpt podróżny jmp. starosty szmeltyńskiego posła naszego sto talarów przez jmp. poborcę oddać. Które sto talarów jmp. poborcy ta summa circa kalkulowana przyjęta ma być. Także jmp. podsędkowi posłowi naszemu jeżeli wybierze z retent czopowego, które w administracyi jm. zostawało, powinien sobie defalkować przy kalkulaciej inszych expens. A in quantum by nie wybrał, obiecujemy z takich inszych podatków jm. obmyślić.

Postulatum jmp. Stefana Greka podczaszego mielnickiego[3661], imieniem w. jmp. Jana Sapihy[3662] pisarza koronnego polnego, pułkownika JKM, na zniesienie assekuracjej na 3 000 zł. z powiatów drogickiego i mielnickiego uczynionej, pozwalamy praesenti laudo nostro pół pobora z dóbr tak królewskich, [k. 758] duchownych i szlacheckich do rąk jmp. Greka nemine excepto. Także sine quibusvis abiuratis et desertatis, którą sobie jmp. podczaszy lub przez się, lub przez swego sukkolektora przy wybieraniu tych półtrzecia poborów powiatowych exigere do czterech niedziel.

Na które podatki in genere et specie wszytkie, tak pobór łanowy, akcyzy czopowe, szosowe jako tż sumę prowiantową poborów do rąk pomienionych poborców intra tempora descripta oddać, sub poenis de retentoribus legibus regni descriptis. Naznaczając termin coram officio

[3659] Jakub Tchórznicki skarbnik mielnicki 1658-1678.
[3660] 30 IX 1658 r.
[3661] Stefan Grek podczaszy mielnicki 1658-1667.
[3662] Jan Fryderyk Sapieha pisarz polny koronny 1653-1664.

castrensem etiam extra cadentiam quorumvis vel etiam coram iudicio deputatorum infrascriptorum.

Item stosując się do konstytucjej contra retentores, naznaczamy deputatów e medio sui ichm. jmp. Macieja Rokitnickiego sędziego mielnickiego[3663], jmp. Jana Skolimowskiego wojskiego drohickiego, jmp. Jana Niemierę podstolego mielnickiego, jmp. Pawła Krasnodębskie(go)[3664] łowczego drogickiego, jmp. Mikołaja Wierzbickiego, jmp. Walentego z Piętek[3665] Sobolewskiego regenta warszawskiego. [k. 758v] Którzy ichmościowie zjachawszy się do Drogiczyna na poniedziałek po św. Marcinie blisko przyszłem[3666] previo iuramento każdy z ichmościów in rotam deputatorum radomiensis zacząć mają, wszystkich retentorów, egzaktorów, sukkolektorów podatków wszystkich, tak teraźniejszych, jako i dawniejszych sądzić. Na który termin sub rigore eiusdem constitutionis starać się powinni.

A że jmć p. starosta szmeltyński produkował w kole naszym list do króla JM PNM na summę poborową 3 860 zł., którą z wybierania poborów ośmiu i siedemnaście ex vi constitutionis bresten(sis)[3667] ad rationem dwudziestu poborów. Jmć p. podkomorzy drohicki, na ten czas poborca generalny, z rąk sukkolektora swego na ten czas, to jest jmci p. Michała Wińskiego podstarościego teraz drogickiego odebraną de sequestru naszego jako restantem oddał. Której summy nie derogując jm. od nas odebrać. To jednak prekustodujemy, aby jmp. starosta szmeltyński asygnacją [k. 759] od jmp. podskarbiego koronnego[3668], aż ta summa jeżeliby z jakich retent albo aukcji w skarbie się nie pokazała z ośmiu i siedemnastu poborów w nowe podatki, od skarbu przyjęta będzie, pokazał. Taką gdy tylko jm. pokaże de facto oddać jm. obiecujemy. Do tego, że na tęż summę w. jmp. Sapiha pisarz polny koronny, pułkownik JKM, dwie asygnacje do pomienionego jmp. Michała Wińskiego podstarościego drogickiego, na ten czas sukkolektora jmp. podkomorzego jako primi polnego egzaktora przez posły swe w kole naszym produkował. A ex rep(ro)ductus summariis retentorum autenticis z akt skarbowych przez posła naszego jmp. Jana Skolimowskiego circa calculation(em) otrzymanych, żadne się retenta nie pokazali, gdyż jmp. podkomorzy jako principialny

[3663] Maciej Rokitnicki sędzia mielnicki 1658-1662.
[3664] Paweł Krasnodębski łowczy drohicki 1658-1661.
[3665] Piętki–Grężki (Piętki-Greski), okolica szlachecka w ziemi drohickiej, obecnie wieś w woj. podlaskim, pow. wysokomazowieckim.
[3666] 11 XI 1658 r.
[3667] Sejm nadzwyczajny w Brześciu Litewskim w 1653 roku. Konstytucja *Deklaracje wojejwództw koronnych*, s. 309-310.
[3668] Jan Kazimierz Krasiński wojewoda płocki do 1659 r., podskarbi wielki koronny 1658-1668.

egzaktor sufficiente pokazał quietationem. Tedy te assignatio gratio na nowe podatki, gdy jm. sobie dane od w. jmp. podskarbiego pokaże, inspendujemy.

Zatrzymanej soli za ten rok jako i za dawniejszy do odbierania [k. 759v] onej obieramy dystrybutora, pomienionego jmp. Jana Skolimowskiego wojskiego drogickiego. Któremu darujemy plenariam potestatem recuperandi et distribuendi, salva tamen et sensudicto veri ratione recuperationis salis in foro fori. A że nastąpiła declaracjaa nas braci wszystkich na przeszłem sejmiku electionis nunciorum za odważne koszty pomienionego jmp. wojskiego dla braci podjęte sto talerów z podatków polnych kondonować. Z których, że jmp. podkomorzy drohicki, jako na ten czas egzaktor duecillor(um) retenty czopowego trzechset zł. na miasteczku Wysokiem[3669], sukcesorów nieboszczyka p. Aleksandra Makowieckiego sobie należące pokazał o które i banicją w grodzie drogickim otrzymał teraz u braci, jmp. podkomorzy kondonuje. Którą sumę my jmp. wojskiemu salva repetitione in foro fori laudo praesentis oddajemy.

A iż powietrze po wielu miejscach w różnych parafiach powiatu naszego grasuje, tedy ichmm. pp. egzaktorowie nasi jeżeliby czego wybrać ob pericula pestis nie mogli, to jem skarb szkodzić nie powinien. [k. 760] Co seorsim regestra de quod et quam u retentorów miast i wsi zapowietrzonych weryfikować mają, gdyż to się może feliciori tempore rekuperować.

Które laudum nasze zleciliśmy ichm. p. direktorowi koła naszego podpisawszy do akt grodzkich drogickich ad acticandum podać.

Działo się w Drogiczynie, we czwartek przed świętem Michała r. P. 1658.

Michał Wiński podstarości drohicki, marszałek sejmiku relacyjnego.

[3669] Wysokie Mazowieckie, miasto prywatne w ziemi drohickiej, obecnie miasto powiatowe w woj. podlaskim.

CCCXLIX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej w Mielniku, 30 IX 1658 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu warszawskiego z 1658 r. Deklaracje województw i ziem koronnych na 10 IX (VC, t. IV, vol. 1, s. 423).

CCCXLIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 IX 1658 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 5-7. Oryginał. Oblaty w grodzie mielnickim dokonał marszałek sejmiku, Maciej Rokitnicki, sędzia ziemski mielnicki: 30 IX 1658 r. (feria secunda in crastino festi Sancti Michaelis Archangeli).*

[s. 5] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo pow. mielnickiego zjachawszy się w dzień dzisiejszy do Mielnika, na miejsce z dawnych czasów sejmików oznaczone, lubo według konstytucjej na czas determinowany zjachawszy się byli, ale, że dla wojska litewskiego, które jeszcze huiusq(uae) u nas na Podlasiu ini(ti)atur nie był tak sufficiens numerus braciej, żebychmy to mieli konkludować ad diem hodierna odłożyć musieliśmy. Dzisiejszego tedy dnia zjachawszy się de modo contribuendi podatków na sejmie blisko przeszłym uchwalonych ominem ad subeamus conatu(m), abychmy ojczyźnie równo z inszemi województwy w tak ciężkich razach i paroksyzmach succurrere mogli.

A iż województwo nasze, a zwłaszcza pow. nasz mielnicki, nie tylko przez każdego nieprzyjaciela koronnego, który się każdy prawie w województwie naszym stanowił i oparły wszytkie substancje nasze decoravit, ale i wojska WKL bez odpoczynku przez te wszytkie czasy po nieprzyjaciela chleby, konsystencje i przechody liczne tak wyniszczyli, że więcej takiej braciej naszej, którzyśmy i pożywienia mieć nie mogą i już desemerunt propria chcielibychmy wstąpić corpus tandem taksować substancje nasze, inszego nie mając sposobu do wypłacenia dwudziestu półszósta poborów informując się stąd, zaś na sejmie był proponowany sposób do tego przez wysadzonych na to deputatów, widząc, że ani wypłacić takiej summy i wyciągnąć od zubożałej braciej i poborcy obrać nie podobna. A ichmościów takich wiele było, którzy na taksę pozwolić nie chcieli. Przyszło nam tedy do ubierania pomienionych poborów egzaktora obierać, na czym dwa dni sprawiwszy, że się żaden tego officium podjąć nie chciał, inszego remedium nie mamy, tylko uniżoną wnosić prośbę do Majestatu JKM, aby nam lubo ode dworu swego do wybierania tych podatków zesłać raczył, lubo też medium jakie do wypłacenia tech podatków podał. Użyliśmy do tego pana

Siestrzewitowskiego[3670] cześnika lidzkiego, aby tę pokorną prośbę naszę do uszu JKM PNM i calamitatu nieznośne [s.6] , że i po dziś dzień in hac oppresione od wojska litewskiego zostawamy, które powiat nasz jako pograniczny noliavit fortunis i prawie w pustynię obróciło opowiedział.

Do wybierania prowiantu z wielką pracą i prośbą, gdyż się nikt tego podjąć nie chciał, obraliśmy spośrodka siebie jmp. Stefana Greka[3671] podczaszego mielnickiego. Który iux(ta) ordinem na sejmie opisanym a data praesentis do dwóch niedziel wybrać ma czyniąc seriem animadversionem (jeżeli czego tak przechodzące chorągwie jako też spolnie z nami gospodarujące, w którym kącie powiatu naszego zasianych nie wytraciło zbóż) i na miejsce od generalnego jmści pana prowiant magistra naznaczone zaprowadzi. Solarium [sic] pro labore naznaczamy po groszu jednemu od każdego złotego.

A jmp. prowiant magistrowi generalnemu według constitutiey pobór, którychmy na traktament jmp. Janowi Sapieże[3672] pisarzowi polnemu koronnemu postąpili według laudum na ten czas postanowionego przy wybieraniu tego prowiantu, oraz wybrać ma do tego w czas summam desolationem ksiąg grodzkich mielnickich partum putredine partum [sic] przez nieprzyjaciela koronnego corruptos. Które jako mógł p. Teodor Wierzba regent grodzki mielnicki z odwagą zdrowia i utraceniem zbioru swego na miejscach zakrytych summo cum sudore ab inconvectione hostiu(m), salvos effecit na których całość honorów i substantiej naszech zawisły. Tedy do sporządzenia onych i przepuszczenie z poborów całych inne reparamenta praecavendo tempestine macori putredini zwłoki według kwitów poborowych po groszy sześciu naznaczamy. Które jmp. podczaszy przy tymże poborze pomienionym wybrawszy do rąk p. regenta oddać powinien, obligując tegoż p. regenta, ażeby on także, które są pobutwiałe jako też i przez nieprzyjaciela nadszarpane, diligentissime pokorygowawszy przepisał i deputatom naszym diligentia(m) curre acreperationis suae okazał, mając przed oczyma prace, niewczasy na san [sic] wygodzone zdrowia, to jest dla nas wszytkich kompaniej chorągwie pow. Naszego, chcąc zatrzymać w całości praecauendo indemmitati nostre.

Jmp. starosta mielnicki[3673], pułkownik woj. podlaskiego dał assecuratią na majętnościach swoich chorągwi pow. Naszego, jako innym chorągwiom drugich powiatów na zapłacenie żołdu na koń po złotych czterdziestu i jednym na ćwierć jednę. Tedy nie życząc takiej szkody

[3670] Siestrzewitowski, rzekomy cześnik lidzki. W tym czasie cześnikiem lidzkim był Jakub Władysław Wiskowski (Wyszkowski, Witkowski).
[3671] Stefan Grek podczaszy mielnicki 1658-1667.
[3672] Jan Fryderyk Sapieha, pisarz polny koronny 1653-1664.
[3673] Wojciech Emeryk Mleczko, starosta podlaski w l. 1646-1665, później wojewoda podlaski w l. 1665-1673.

jmci, którą by dla nas podjąc miał, obiecujemy, da Pan Bóg, woszczkę w kopnie, iż i doczekawszy czasów [k. 6v] półtora pobora […][3674] ab onere assecurationem eliberować.

A że jm. […][3675] mielnicki podczas ciężkiej […][3676] naszej, gdy pułk jmp. Słuszki pułkownika JKM WKL tak na powiat nasz następował, że z wielką angarią, która nie po jeden raz od tego wojska nam innotuit chciała chleb wyciągać. O który chleb z pułkiem książęcia jmci p. podczaszego litewskiego[3677] miał wielkie trudności, że aż na decyzją jmp. hetmana[3678] WKL na te dwa pułki wydawać musiał, tedy te pobory, któreśmy postąpili byli na uwolnienie powiatu naszego, pomieniony jmp. podczaszy za usilną prośbą naszą wybrał i z onech calculatione za atestacją nam będzie powinien uczynić.

Jmp. Wojciech Turski, będąc od nas do wybierania poborów obrany, że kalkulacją uczynił dostateczną, wybrawszy oddał gdzie należało, tedy onego eo laudu uwalniamy.

Do sądów na retenta podatków powiatu naszego pp. sądowych ziemskich i grodzkich naznaczamy deputatów: p. Jana Sawickiego skarbnika drohickiego, jmp. Wojciecha Turskiego i p. Mikołaja Bolestę, którzy ichm. za niedziele dwie czas protegowany mając i […][3679] instigationem cum authoritate na Tribunale rozumiemy odprawować te sądy będą powinni. Dla wybierania zaś […][3680] jako i czopowego ur. jmć p. Czerniakowskiego pisarza grodzkiego mielnickiego za administratora postanawiamy.

Które to laudum nasze in praemissis zgodnie postanowione zleciliśmy jmci p. Maciejowi Rokitnickiemu[3681] sędziemu ziemskiemu mielnickiemu i marszałkowi sejmiku teraźniejszego ręką swą podpisać i do akt grodzkich mielnickich podać.

Działo się w kościele mielnickim, feria secunda in crastino festi Sancti Michaelis Archangeli a.D. 1658 .

Maciej Rokitnicki sędzia ziemski mielnicki.

[3674] Uszkodzony fragment tekstu.
[3675] Uszkodzony fragment tekstu.
[3676] Słowo uszkodzone.
[3677] Michał Kazimierz Radziwiłł podczaszy litewski w l. 1656-1661.
[3678] Paweł Jan Sapieha wojewoda witebski, hetman wielki litewski w l. 1656-1665.
[3679] Tekst uszkodzony.
[3680] Zniszczony fragment tekstu.
[3681] Maciej Rokitnicki sędzia ziemski mielnicki1659-1662.

CCCL. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 18 VI 1659 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje podatków województwy i ziem sejmu nadzwyczajnego (17 III-30 V)1659 r. (VC, t. IV, vol.2, s. 62). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCLI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, 25 VI 1659 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu nadzwyczajnego obradującego 17 III-30 V 1659 r.: Województwo podlaskie, in toto jako województwo płockie, prowiant huiusque salvis eodem anno desertatis dla przeszkody wojsk koronnych i nierychłego ustąpienia z tego województwa wojsk WKL, także morowego powietrza, iuxta constitutionem anni1658 et declarationem[3682] *tegoż województwa nie wydany do koequacji i aukcyą symple drohickiej iuxta constitutiones anteriores et executionem o nie z poborcami, ad decisionem eiusdem simple, na blisko przyszłym sejmie in suspenso zostawujemy. Sejmiki relationum drohickiej [ziemi] decima octava junii [1659], mielnickiej vigesima quinta [1659], bielskiej deciam sexta eodem mense [1659] naznaczamy (VC, t. IV, cz. 2, s. 61-62). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[3682] „Konstytucje sejmu zwyczajnego warszawskiego 1658 r. s. 19: Kommisya z wojskiem WKL, Mazowsza, Podlasia i lubelskiego województwa", VC, t. IV, vol. 1, s. 404-405.

CCCLII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej w Mielniku, [28 III 1661 r.?]

Król Jan Kazimierz uniwersałem (powtórnym) datowanym w Krakowie 10 I 1661 r. zwoływał sej walny do Warszawy na 2 V, sejmiki przedsejmiowe na 28 III (Druk: ASWPiK 1656-1668, s. 134.). Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej odbył się. Jednym z posłów wybranych na sejm był Jan Kazimierz Kierdej chorąży grodzieński (vide: Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 I 1662 r.). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCCLIII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 I 1662 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym, w Bielsku 7 I 1662 r., zwoływał sejm walny do Warszawy na 20 II 1662 r. Sejmiki przedsejmowe na 30 I 1662 r. Druk ASPiK, 1656-1668, s. 166-167. Uniwersału adresowanego do ziemi mielnickiej nie znaleziono.

CCCLIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej Mielnik, 30 I 1662 r.

Rkp. *APL AWH 84, s 64-69. Kopia uwierzytelniona. Oblaty dokonał w grodzie mielnickim Kazimimierz Cieciszewski chorąży liwski, marszałek sejmiku. Nie zachowała się data oblaty.*

[s. 64] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzccy, także obywatele pow. mielnickiego zjachawszy się i zgromadziwszy pro die trigesima mensis january in locum solitum do Mielnika za obwieszczeniem przez uniwersał zwyczajny JKM. Gdzie przychylając się do prawa pospolitego i zwyczaju starodawnego naprzód spośrodka siebie za dyrektora koła naszego jm. p. Kazimierza Cieciszewskiego[3683] chorążego liwskiego obraliśmy. Po tym posła JKM PNM z instrukcją na ten sejmik zesłanego jm. p. Macieja Wojciecha Zadorskiego marszałka orszańskiego cum ea quae decet reuerentia przyjąwszy i propositią consili publici na sejm przyszły dwuniedzielny odebrawszy posłów e medio sui zgodnie jm. p. Teodora Saczka[3684] podsędka z. drohickiej i im. p. Kazimierza Orzeszka obraliśmy. Którym solicitam curam uniżonego podziękowania JKM za tak wielkie prace i zdrowia, odwagi dla całości RP i uspokojenia onej zleciliśmy.

Jeżeli bowiem tym wiekom z których postępków teraźniejsza aetas gloriose triuphat dla ich szczęścia monarchom daje chwałę, toż i my słusznie z nimi równać się możemy, kiedy post tot fatorem instantias i poburzonego przeciwko nam furiach świata za szczęściem JKM i nieustającym o całość naszą stawaniem restituti libertati pristinae. Z tego się cieszemy co jest swobód naszych i dobra pospolitego wyświadczeniem, kiedy JKM uprzątnąwszy po większej części zawady obcych rządów w ojczyźnie naszej gloriosissime nas ad solita consilia zwoływać raczy. Ad quae tractanda stosując się do punktów propositciej JKM, taką dajemy im. pp. posłom naszym instrukcją.

Wysoce uważywszy quo conatu JKM PNM chodził, żeby tak szkodliwy ojczyźnie związek mógł być do posłuszeństwa wodzów JKM i do usługi RP akomodowany. Lecz gdy te

[3683] Kazimierz Cieciszewski, chorąży liwski w l. 1660-1667, później starosta mielnicki.
[3684] Jan Teodor Saczko, podsędek drohicki w l. 1649-1666, później sędzia i podkomorzy drohicki.

wszystkie non succurrerunt, ale ad ultimum remedie conuocandi omnium ordinum przyszło JKM.

Zaczym zlecamy im. pp. posłom naszym ażeby tam saluberrima consilia ineant cum omnibus ordinibus Regni, jakoby i wojsko ukontentowane było, i RP będąc tam ekshausta dalej wyniszczona nie była.

Zaczym te podatki na trzy raty przeszłym sejmem[3685] uchwalone inquantum by nie mogło być inaczej pozwolą im pp. posłowie na prędki jaki czas wydać. W dalsze jednak żadne onera exactionum nie mają się wdawać, ani onych pozwalać, ponieważ i tym, daj Boże aby mogli sufficere in tanta desolationae RP.

A zaraz ekspostulować powinni będą z im. pp. posłami wojskowemi, ażeby te chleby, które teraz im. wybrali były w te podatki potrącone, ponieważ RP tej będzie intencjej, ażeby wojska JKM i RP in hosticum wyprowadzone były, na takie dała się wyciągnąć podatki.

A jeżeliby i te non suffacerent do ukontentowania wojska przeszłym sejmem naznaczone podatki expostulabunt, im. pp. posłowie z im. pp. posłami wojskowemi jako bracią naszą, a żeby nie chcieli tak onerosi być spolnej matcze naszej i tantum na nią kłaść, pod którym by upaść musiała. Ale asekuracją RP kontentować się [s.65] chcieli, jeżeli by zwykła czułość o staranie o nie JKM jako supremi tutoris nie miała inszych sposobów, gdzie by już ex vasceribus onej przychodziło dalsze ukontentowanie im. obmyślić, ale jako czujne staranie, wysoka obrada, wielka powaga JKM z tak ciężkich toni tę matkę spolną naszą wydźwignęła, gdy już viribus nostris obroną jej za potężnych nieprzyjaciół następem dźwignąć-eśmy nie mogli, cura JKM dźwignęła onę gdy z przyjaźliwych posiłków cesarza[3686] JM. tenor invenitus nieprzyjaciołom, arma życzliwe króla[3687] JKM duńskie(go) auocarunt rozpościerającego w tej ojczyźnie Szweda. Emiry od Porty ottomańskiej strasznym grożąc edyktem kiążęciu siedmiogrodzkiemu[3688], onego z tej ligi szwedzkiej auerrent, więc wyświadczone nie pojednokroć hana[3689] jm. krymskiego na spolnych przyjaciół naszych dzieło na tegoż tak i wołoskie, multańskie i kozackie temu książęciu siedmiogrodzkiemu sprzyjające posiłki, wyświadczona w oczach naszych ku nam życzliwość.

Tak i teraz nie wątpiemy, że in hoc equestate nostra zechce ojcowską obradą JKM succurrere tym sobie powierzonym od Pana Boga państwom, że nie z niech, ale z tych, którzy

[3685] Sejm zwyczajny w Warszawie: 2 V-17 VII 1661 r.
[3686] Leopol I.
[3687] Fryderyk III.
[3688] Jan III Kemeny.
[3689] Mehmed IV Girej.

do takiego długu RP hostilitate sua przywiedli, obmyślając oswobodzenie długu jej i dalszą zapłatę wojsku, nie chcąc jej z ostatnich […][3690] dostatków i wyciśnionej krwi z ubogich poddanych swoich do ostatka gubić mając wzgląd, że strzeż Boże noue casus in RP mieliby invadere destitutam omni nervo belli mieć nie zechce, ale circa quascunq(uae) zostawić vires z tego dźwignąć ciężaru.

Proponowany punkt w uszczerbieniu stołu JKM prowencie lubo nie mniemany żeby do swego rycerstwa, a zaraz i wiernych poddanych tak waleczny monarcha i dobrotliwy Pan miał kiedy być uciążany, zaczym jeżeliby (quod averterus) taka intencja wojsk RP była inibunt im. pp. posłowie ażeby mentibus spolnej braciej naszej to eultum było, iż by dawne axioma monarchów polskich nie ustawało, że miły odpoczynek na każdego łonie poddanego swego bezpiecznie stać sobie może.

Suppliki zaś im. pp. duchownych w koło nasze wniesione i te prostringere corda nostra muszą, nie rozumiejąc żeby kiedy inpias fundationes Deo dictata chrześcijańskie następować miały wojska, które niedawno widząc one oppressas tym ochotniej do ratowania miłej Ojczyzny i co prędzej z szwedzkiej opressiej wydźwignienia onych wróciły się były.

Bene meritorum zaś dobra, które że im. pp. bracia nasi w służbie RP zostający in sequstrum suum brać poczęli, instabunt im. pp. posłowie, jakoby od tej intencjej se cedere chcieli ponieważ te dobrym zaszczytem niemałym są dobrom naszym ziemskim od przechodów, stanowisk i innych in RP ciężarów. Więc wielkim suplementem w podatkach, druga, żeby in zelo przysługi Ojczyzny musiałyby labescere ochota za takim postępkiem. Ci zaś, którzy circa merita sua patrimonia (będąc assecurati lege publica) poniechali, musiałaby być wielka miseria onych, zaczym i dóbr naszych dziedzicznych musieliby tępić immunitates legum w konserwowaniu onych.

Więc quarty, które na artilerią tak potrzebny robur […][3691] [s. 66] i samo imię kwarcianego żołnierza dawno od przodków naszych postanowionego, który nieśmiertelnym zostawa żołnierzem et flos militie upadać by musiał. Zaczym jako o prowenta stołu JKM, tak dobra Bogu poślubione, jako i bene meritorum, zechcą im. pp posłowie inire curam eam tota RP jako by do takich inconuenietia nie przechodziło, w czym dexteritati im. pp. posłów committimus.

[3690] Jedno słowo nieczytelne.
[3691] Jedno słowo nieczytelne.

Zechcą przestrzec i tego im. pp. posłowie ażeby minima consultio status RP et sancitorum legum tam in toto quam in minima parce nie działy się, w czym im. pp. posłowie fidem et dexteritatem obligamus.

Securitatem domesticam proponowaną od JKM zechcą namówić im. pp. posłowie et lege de expeditione bellica cauere, który by zaraz jako na gwałt za daniem znać wojewody, kasztelana, albo starszych urzędników obwieszczony nie stawał na naznaczone miejsce uniwersałem.

Werbunki iż się zagęścili i imieniem werbowania roczne błąkania się odprawują z wielkiem zniszczeniem RP, zaczym zechcą tego postrzec im pp. posłowie, ażeby na to pilniejsza była animadwersia.

Materia elctionis jako już cale na przeszłym sejmie umorzona została, tak żeby znowu revificata nie była, ale cale sepulta et silentio in oblivionem traderetur przestrzec tego im. pp. posłowie będą powinni.

Approbatio priuilegii unionis woj. podlaskiego[3692] tam in toto quam in minima parte i służba wojenna z pospolitego ruszenia iuxta leges et usus ażeby robore zostawały i konstytucjami na tym sejmie reasumowana była, non obstanti quibusuis constitutionibus generali sancitis, jeżeliby in conulsionem przywileju podlaskiego co w nich stanowione było.

Do koequacjey podatków, jeżliby na tym sejmie przystąpić się miało, tedy im pp. posłowie ad coequationem podatków ante hostilitatem sueticam uchwalonych przystępować nie będą, ponieważ im. pp. commissarze constitutione assignati liquidat szkód od wojsk WKL poczynionych non per egerunt, zaczym starać się będą aby reassumptio tej konstitutiej stanęła do przyszłego sejmu i w teraźniejszych już assecurationes scriptum ex achivo danego przystąpić tylko będą powinni. Jeżeliby egzaktorów kalkulacja w Trybunale albo na komisji naznaczona była tego postrzegą.

A jeżeliby im pp. bracia nasi wojskowi amnistii potrzebować chcieli na tąże nie pozwalać powinni im. pp. posłowie, ażeby tanta desolatio RP nie działa się i żeby okazja z cnotliwych excessivis nie była do uroszczenia powodem. W kryminałach zaś na żadną amnistią im. pp. posłowie ullam facultatem sibi concessam uzurpować nie będą mogli.

Z wielkim uciążeniem stanu szlacheckiego i wszystkiego narodu polskiego nowe cła, które na wypłacenie długu RP ordynowane są, których wybieraniu lubo dostateczny instruktarz jest

[3692] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220: *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.].*

opisany, jednak non in toto obserwacje, jako mamy rellatią, pp. celnicy na komorach mieszkający w perceptarzu swoim ab inferentibus podpisu nie wymagają, i owszem go denegant, jeno quity same oddają, których wszystkich ab infere[…][3693] [s. 67] zabrać proverificatione nie podobna. Zaczym instabunt im. pp. posłowie, ażeby sub poena peculatus panowie celnicy nie ważyli się nad instruktarz sobie podany inaczej postępować, iżby in priuatos usus ta wielka spena RP nie obracała się.

Wielkie stąd inconuenientia dzieją się, że przy konkluzji wiele kontrybucji in acclamationem czytane bywają, których ani pp. posłowie nasi zrozumieć mogą, ani pod czas ich i słyszą. Zaczym praecauebunt tego im. pp. posłowie ażeby żadna konstytucja in Volumen Legum nie wchodziła dokąd by z każdego województwa poseł przynajmniej jeden na niej nie podpisał się. Przez co zabieży się i nocnem konsultacjom i drugiemu po sejmie przy spisaniu konstytucji sejmowaniu i teraz cum protestationem, które saepissime na różne wychodzą konstytucje za któremi i[…][3694] marszałków carpituo i prawo nieprawem za się być.

Desiderium królowej JM. z strony ekonomiej bielskiej[3695] jako jest słuszna, żeby RP na taką desolacją miała wzgląd, tedy instabunt im pp. posłowie ażeby iuxta lustrationem nouissimam ta ekonomia i w owej wypisaniu osiadłości włók była pociągana do wypłacenia podatków, toż i o inszych dobrach RP rozumieć się ma. Albo żeby z tego sejmu ordynowani byli rewizorowie iuramento corporali obstricti do dóbr, tak Królestwa JM. jakom i RP i ziemskich iżby które desolationem patirentur reuidowane były, et iuxta reuisionem do taryfy skarbowej pociągane były. Którzyby uważali proporcionem zanadto według kommensuracjej inszych województw, gdyż jednej RP jednakoż pociągać powinniśmy onera[3696].

Przestrzegą tego im. pp. posłowie ażeby jmp. wojewoda wileński, hetman WKL[3697] in expensis suis liquidaris et assecuratis a RP był securus i w dalszą non potractus, ponieważ on in tanta necessitatae RP, tak wielką erogował sumę.

Dobra per consensum omnium ordinum na przeszłym sejmie raz alienowane ażeby in disquisitione na ten sejm nie przychodziły, ponieważ za nienaruszeniem tego prawa wszystkich dóbr ziemskich per ordinationem RP asekurowanych, musiałaby lex tabescere, a

[3693] Słowo urwane.
[3694] Słowo urwane.
[3695] Ludwika Maria Gonzaga, żona Władysława IV, potem Jana Kazimierza. W l.1662-1667 była w posiadaniu starostwa bielskiego.
[3696] Słowo przekreślone.
[3697] Paweł Jan Sapieha, hetman wielki litewski i wojewoda wileński.

zwłaszcza tak dobrze RP zasłużonych poddanych i nigdy w cnocie i wierze ku Panu i ojczyźnie non deficientem.

Zagęścili się fortece, które więcej detrimenti aniżeli zaszczytu civibus i obywatelom pod nią zostającym przynoszą, zaczym instabunt im. pp. posłowie aby takie zniesione byli, jako to forteca brzeska, która za tym zaszczytem i owszem wszystkim nieprzyjacielom powabem do spiskowania tamecznego kraju zostawała. Zaczym wniosą to im. pp. posłowie ażeby zniesiona była przez co niepotrzebnych RP expens ściełło by się.

[s. 68] Im. p. chorąży grodzieński[3698] od nas na przeszły sejm[3699] wyprawiony poseł in […][3700] positione citationis na poselskiej gospodzie do asesorskich zadwornych sądów jest pociągniony, eo contra expressam legem et dignitatem posłów ziemskich, stało się. Tedy jeżeli by jakie decreta za takiemi pozwami byli ferowane i onemi w prawie swoim condemnatus, instabunt im pp. posłowie, ażeby valoru swego nie miały i prawie jego takie kondemnacje żadnem ubliżeniem nie byli.

Wiele inszych im. pp. kredytorów RP odnieśli przeszłego sejmu swoje konsolacją, gdy w erogowanych sumach assecurati zostali i onym z przyszłego […][3701] executionis terminus jest naznaczony, zaczym ażeby im. pp. Daniłowiczowie przez nieboszczyka p. podskarbiego [3702] erogowana zmieścić się mogła instabunt im pp. posłowie.

Dezolacje dóbr RP jeżeliby teraz zmieścić się nie mogły, tedy przynajmniej vigore conuentus moderni zechcą upraszać JKM i RP im. pp. posłowie, ażeby komisarze byli naznaczeni do rewizji do dóbr w RP, w powiecie mielnickim leżących, z których by uważali, jak wiele ferre onera do podatków będą powinni te dobra.

Aprobacja kościoła w miasteczku Piesczacze[3703] ponieważ się do chwały Bożej ści[ąga], instabunt im. pp. posłowie aby stanęła.

Pan Teodor Wierzba regent kacelaryjej grodzkiej mielnickiej, ponieważ podczas szwedzkiej wojny, gdy był zamek mielnicki przez nieprzyjaciela osadzony, będąc między gwardią nieprzyjacielską pod wartą, za przystąpieniem pospolitego ruszenia powiatu mielnickiego z odwagą zdrowia swego przez munitią zamku mielnickiego spuściwszy się, sposób zdobycia zamku okazał bez straty ludzi. Do tego podczas inkursji węgierskiej i

[3698] Jan Kazimierz Kierdej, chorąży grodzieński w l. 1649-1668.
[3699] Sejm walny obradował w Warszawie w V-VII 1661 r.
[3700] Słowo urwane.
[3701] Trzy wyrazy zniszczone.
[3702] Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny w l. 1632-1650.
[3703] Miejcowość niezidentyfikowana.

moskiewskich po wszystkie czasy kosztem swym akta grodzkie mielnickie uwoził. Przeto słusznie onemu odnieść dignam pro meritis eius recompensam. Zaczym lubo ex antecessoribus suis był szlachcicem, jednakże iż per gestos magistratus civiles posteriori tempore antecessores jego derogowali. Tedy aby teraz sinequavis dubietate pro nobili cum sua posteritate był declarowany i włók trzy w mieście Mielniku na pisarza ziemskiego mielnickiego należące i z dawna puste zostające, także ogródek nazwany „Sadek Kurzawczyński" pusty onemu i posteritati jego in recompensam prac i kosztów na konserwacją ksiąg grodzkich mielnickich łożonych, instabunt im. pp. posłowie, aby conferowane byli już serio adscribowane.

Wniesioną nieraz suplikę do koła naszego od p. Marcina Henkiela jako z młodości lat swoich za całość RP na różnych ekspedycjach z porzannemi pocztami kosztem swym własnym stawał i wierne usługi ku RP odprawował, meruit to aby za recompensam usług swych indygenat otrzymać mógł, co zlecamy im. pp. posłom ażeby przy produkowanej atestacji meritorum onego pilnie około tego staranie uczynili przez co żeby i inszych do usług Ojczyzny przychęcić mogli.

[s. 69] W tym tedy wszystkim fidem et dexteritatem im. pp. posłów naszych obowięzujemy, ażeby te artykuły od nas zlecone ad effectum przywiedzione były i w innych interwencjach RP pilną animatversią mieć chcieli.

Działo się w kościele mielnickim dnia trzydziestego miesiąca stycznia Roku Pańskiego 1662.

CCCLIV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Bielsku, 30 I 1662 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Bielska z 7 I 1662 r., zwołał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 20 II, sejmiki przedsejmowe na 30 I 1662 r. (ASWPiK 1656-1668; ASZCh, s. 499).

CCCLIV/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej w Bielsku, 30 I 1662 r.

Rkps. *AGAD, AR dz. II, nr 1453. s. 1-11. Z powodu panującej zarazy, obrady sejmiku zostały przeniesione z Brańska do Bielska. Oblata w grodzie brańskim dokonana z polecenia Mikołaja Łyczki cześnika podlaskiego i podstarościego grodzkiego brańskiego, marszałka sejmiku, przez Andrzeja Anzelma Szabłowskiego 30 I 1662 r. [Feria secunda pridie festi sancti Valentini martyriis a. D. 1662]. Wypis uwierzytelniony, pieczęć urzędu grodzkiego brańskiego.*

[s. 1] Instrukcja od nas, obywatelów województwa podlaskiego ziemie bielskiej na sejm da Pan Bóg przyszły[3704], ur. im., jm. p. Mikołajowi Skaszewskiemu chorążemu[3705], j.m.p. Krzysztofowi z Żalego Żelskie(m)u pisarzowi ziemskie(m)u z(iemi) bielskiej[3706] posłom naszym dana w Bielsku, na sejmiku teraźniejszym, obgeris santem pestem w Brańsku, miejscu sejmikom zwykłym, die 30 I 1662 anno.

Naprzód mają ichm. pp. posłowie nasi powinszować J.K.M. p. n. m. zdrowia dobrego w długi fortunae lata i tryumfalnych sukcesów z nieprzy(ja)ciół ojczyzny naszej, któremi dignitatem świeże gloriosum uczynił u całego świata, przytem podziękować, [s. 2] że z swej pańskiej strażnice, widząc jeszcze tot incom(m)oda w tejże ojczyźnie naszej, occurrit omni malo, aby nie przychodziła ad ulteriorem lapsum, ale quam florentissima zostawała.

Co i teraz świeżo z łaski swej miłościwej clare contestatus est, gdy za łaską Boga Wszechmogącego a prezencją swoją pańską in visceribus W.K.L. czas pewny zostawając, wojsko tegoż W.K.L. in obedientia sue trahi[3707], ale i niektórym ichm. pp. regimentarzom[3708] praestanda et prestita sua clementia et paterna sollicitudine zatrzymał.

[3704] Sejm nadzwyczajny obradował w Warszawie w dniach 20 II – 1 V 1662 r.
[3705] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3706] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3707] Armia litewska zawiązała w 1661 r. konfederację nazwaną Związkiem Braterskim.
[3708] Zapewne chodzi o Kazimierza Chwaliboga Żeromskiego marszałka i Konstantego Kotowskiego wicemarszałka Związku Braterskiego.

A zatym speciali był occasione ad reprimendum et propulsandum hostem ex finibus W.K.L., potym za tąż prowidencją Boską i swoją prezencją pańską do poddania się Wilnowi[3709] i Grodnowi[3710], dwom potężnym fortecom.

Co wszytko i więcej cum felici eventum z łaski Pana Najwyższego odprawiwszy, non alio respectu accelerat z sejmem da Bóg przyszłem, aby ująwszy iustis et aequis mediis wojska tak koronne[3711], jako Księstwa Litewskiego, zapłatę proposse obmyśliwszy i wszytkie pretensje onych cum ordinibus Regni uspokoiwszy, za pomocą Boga mógł z temiż wojskami ulteriorem prosequi victoriam, do czego aby tem prędzej et facilius przyść mogło non recusamus tej władze im. pp. posłom naszem, ale dajemy plenariam potestatem in eundi iuxta media spólnie i z inszych województw im. pp. posłami et omnibus ordinibus Regni do uspokojenia pretensji wojskowych et resolutionem vinculorum.

Dobra mensae S.R.M., na których conservatur dignitas S..M.R, wielkiemi są opisane prerogatywami i winy con(tra) occupatores są opisane. A że mimo tak świątobliwe prawo wojsko koronne manum suam do inventowania ich odmówiło, czem dignitati S.R.M. et tota R.P. est detractum, im. pp. posłowie nic pierwej traktować nie będą, tylko jakoby wprzód dobra mensae regiae in regionalis nie będą od takowego inwentowania uwolnione zostały a na potym aby R.P. do podobnych inkonweniencjej nie przychodziła, leges perpetua cum interponem lesae poenae criminis S.R.M. activerunt.

Desiderium królowej[3712] J.M. względem ufolgowania w podatkach starostwa i leśnictwa bielskiego ponieważ do całej R.P. należy [aby] pp. posłowie nasi cum ordinibus Regni inibunt rationes, jakoby do ostatniej nie przychodziła ta dzierżawa zguby, przez którą na potym musiała by multum desidere R.P., tak w oddawaniu publicznych jako i prywatnych podatków.

Przez pieczętowanie i inwentowanie dóbr duchownych videtur ex[s]ulat(i)o religio, zaczem instabant ichm. pp. posłowie, aby dobra duchowne Bogu, kościołom Bożem na chwałę jego oddane, novis non paventer praesumis, [s. 3] ale aby przy swoich dawnych zostawały wolnościach i od inwentowania im. pp. wojskowych były uwolnione.

[3709] Wilno zostało oswobodzone od wojsk moskiewskich w XI 1661 r.
[3710] Wojska moskiewskie zostały wyparte z Grodna w II 1659 r.
[3711] Wojsko koronne zawiązaną w 1661 r. konfederację nazwało Związkiem Święconym.
[3712] Królowa Maria Ludwika Gonzaga de Nevers (1611-1667), druga żona Władysława IV, następnie żona Jana Kazimierza.

Fundacje zaś z dóbr szlacheckich aby zawsze pater(n)am bonorum feriund(um), quo ad immunitates et libertates miały, aby od wojsk przechodzących stanowisk i chlebów zatrzymywały, cum poena contra delinquentes interposita.

I.m. jednak księżej arcybiskupów, biskupów, opatów, probosców niektórych, także im. pp. dzierżawców, starostów dóbr K.J.M upraszać, aby z dóbr mensae suae aplikowanych subsidiu(m) charitativum na zapłatę wojsku sumę jaką znaczną dali, gdyż znaczne dobra ad mensam suam trzymając de facilitae gratitudo im. regratificabitur.

Kapitulne zaś dobra, klasztorne, szpitalne i fundacje mniejsze ab hoc onere gratitudinis mają być wolne, gdyż one [w] cale ad off(ici)um Ecclesiae są ordynowane, z nich alimenta et stipendia ministri Ecclesiae mają dochodzić.

Dobra też R.P. do jakiego z dawna ciągane są, onerowane in eod(em) statu immobiliter permamente. Nowych zaś avulsiones bonor(um) regaliu(m) in ius donatorium ad obligatoriu(m) ab fine więcej nie pozwalać.

Inter rationes senatus consultarum pytać się, quo actore ex senatu(m) consulto o zapłacie wojska immutowano i uniwersały z kancelarii J.K.M. wydano immutande(m) formam constitution(is), na co się im. pp. wojskowi na sejmikach naszych electionis deputatów wskazywali nie mniejszem motywem związku wojskowego powiedali.

A że multum incerere do całości R.P. et bonorum publicorum, aby quam primum doszła zapłata wojska et praetensiones wojskowe uspokojone były, pilno zlecamy i.m. pp. posłom naszem, aby w tem omnem curam et solintudinem [sic] suam adhiberent, jednak upraszali gorąco im. pp. wojskowych jako braciej naszej, aby respectum mieli na swą własną ojczyznę tot malis praessam. A niemniej i w tym znosili się cum ordinibus Regni, żeby przy tej zapłacie hoc observatum było, aby wprzód tem płacono, którzy się na przeszłych komisjach lubelskiej i lwowskiej rachowali i likwidowali przysięgami zasługi swoje, co facile z dekretów liquidationis putebit. A którzy im. pp. ad rationem przebrali niemałe sumy, aby je wracali, żeby aequaliter wszytkich proportione dalsza zapłata dochodziła, którzy zaś albo mało, albo nic nie wzięli, aby tym wprzód płacono przed temi, którzy siła brali.

A iż niektórzy im. pp. potentiores ultra praescriptam iuris postępowawszy, publicios extraneos na oficjerstwa zaciągali przeciwko wyraźnem konstytucjom i teraz świeżo zaciągają, aby ci od zasług odpadli a sami de suo zaciągnionym ludziom płacili, a więcej aby regimentów nie mieli, gdyż przez to putriciae od własnej ojczyzny usługi ekstendują i R.P. niszczą.

Prowianty i chleby, które pułki i regimenty pieniędzmi biorą i brali, a drudzy i nie są na usłudze pro R.P., aby to było w zasługach potrącano z retent in quam na ten czas jakie zostały w województwach na ziemiach i powiatach. Tam to każdy w swym powiecie patriciis łacniej może odzyskać zasługi bez takiego uciążenia, jako się dotąd działo braciej i do pewnego poczekać czasu.

[s. 4] Im. pp. pułkownicy, obersterowie oberstlejtnantowie aby przysięgali, także majorowie, jako personal(it)er w potyczkach i sturmach bywali i pertricios a nie inszych oficjerów mieli to z tych, którzy chorągwie przeprowadzają, zabiegi czynią przy regimentach nie trzymali a którzy nie przysięg[n]ą, aby od zapłaty odpadali.

Contrbutiones ziemia bielska dlaczego wydać nie mogła i nie może ex integro ratio: pierwsza, że zaraz po sejmie wojska rozlez regimentami weszły w ziemię naszą; druga - suplementes nowo zaciągnione nad prawa [w] województwo podlaskie, a specifice ziemię bielską, ingenti gravaminae oppressen(dum) po tyg[o]dniu na jednem zostają stanowisku, przez co do ostatniej zguby nas i bracią naszę i poddanych tak K.J.M, jako duchownych i szlacheckich przywiedli; trzecia – asygnacje ex senatus consulto po sejmie wydane nas pomieszały; quarta – nastąpiły inhibicje im. pp. braciej związkowych, aby tych pieniędzy nie wydawano, które z tych asygnacji zrosły; piąta – iż po dobrach dzierżawy królestwa im. chleby zimowe im. pp. deputaci wojska związkowego wybierali i dotąd jeszcze wybierają, a przed tym chorągiew usarska, która poszła na odwrót do tegoż wojska związkowego, konsystencją przez czas niemały miała i chleb wybrała; do tego szósta – powietrze wielką przeszkodą [by]ło i jest, które i dotąd grassante, więc i ciężki nieurodzaj, że już od głodu wiele ubogich ludzi życie swoje kończyć mogą.

Przy tem deklaracjej na sejmie przeszłym od ziemie naszej uczynionej im. pp. posłowie nasi wstrzymać się mają[3713] i nowych podatków nie pozwalać, mianowice sine abiuratis desertatae et conflagratoriis ponieważ te tylko ulla pace mogą być wydane, gdyby wojska chcieli poniechać [1 wyraz?] tak z temi przechodami, konsystencjami, chlebami ojczyzny miłej, a tam gdzie Pan Najwyższy szczęśliwe podaje okazje, do pewnego czasu zażywać chleba. A że te ekstraordynaryjnie są wybrane chleby, także i szkody od przechodzących chorągwi poczynione, które są poprzysiężone w grodzie, aby to przyjęto w pobran[ych] a w

[3713] Podczas sejmu zwyczajnego w Warszawie, obradującego w dniach 2 V – 17 VII 1661 r. posłowie ziemi bielskiej (wzorem posłów ziemi drohickiej) wyrazili zgodę na „summam correspondentem dwunastom poborom sine abiuratis", płatną w 3 ratach. Posłowie mielniccy zgodzili się na „20 poborom correspondentem summam, sine abiuratis" (VC, IV, vol. 2, s. 132-133).

zasługach tym chorągwiom potrącono. Starać się o to mają także, aby i ordynowane chleby i wydane od im. pp. wodzów wojsk według abjurat wybierano sine revisione gruntów.

Declarandum i to, żeśmy ob inaequalitatem hanc zginęli, iż co(m)memoratio ma(n)sionem in qualitate et quantitate stanęła w województwie naszem na którą teraz pozwalamy jeśli R.P. wszytka nie może pozwolić i pokazać to, że jeden łan trzyście rachuje złotych z miejsca, za tem przykładem poborce trzy pobory za jeden dajemy z podłych barzo gruntów, gdyż u nas nie jest tak fertilis chleba jako w inszych województwach, ziemiach i powiatach.

A żeby do ostatniej nie przychodziło w ojczyźnie naszej zguby, starać się o to mają omnimode im. pp. posłowie nasi, aby listy przypowiednie na żadne suplementy regimentów nie wychodziły z kancelarii J.K.M., ani per contractionis pozwolone były, a zwłaszcza któreby mieli zaciągać w R.P. naszej, gdyż to barzo niszczy dobra K.J.M., duchowne et heareditaria, które nigdy nie mając respirium, ale w ustawicznych zostające obrotach już ludzi ani dobytków nie mają, choć się desertae namnożyło et consequenter podatków publicznych i prywatnych jako się ma spodziewać R.P.

Im. pp. deputaci do jm. p. marszałka poselskiego aby per ordi[num] województw, ziem i powiatów do pisania i korektury konstytucyj naznaczeni bywali, [s. 5] gdyż słuszna, aby wszytkie stany, województwa, ziemie circa aequalitatem iuris zachowane były.

Przy stanowieniu spraw R.P. tak w senacie, jako i izbie poselskiej, aby cudzoziemscy posłowie i cudzoziemcy nie bywali i ci, którzy novo accesserunt ad R.P.

Ich. pp. rezydenci nasi ab extraneis principibus aby byli awokowani, extraneum też principium rezydenci od dworu i rezydencyi J.K.M. relegowani, gdyż przez ich praktyki omne malum exortem w ojczyźnie naszej, bo to są ansultatores secretiorem Regni, wszak świeże exemplum na przeszłem sejmie.

Osoby stanu szlacheckiego vitam spiritualem praeficentes bene meritorum suorum z dóbr duchownych mają mieć nagrodę. A przeto im. pp. posłowie mają upraszać et lege firmantur aby ludzie privates praelaturae, canonicatus ecclesiarum tam cathedralem quam collegiatem osoby tylko ex equestri ordine były promowane. A jeśliby per sancita canonica był który ex statu inferiori dignitate ornatus ad optionem jednak bonem in potiundum nie powinien być przypuszczony tylko same osoby szlacheckie, gdyż jako in statu saeculari będą incapaces dóbr ziemskich, tak i sukienka kapłańska nie może mu conferere eum libertatem.

Retenta z dóbr królewskich przez dawniejsze dzierżawce zatrzymane i nieoddane, jako i kto ich ma płacić, mają się znosić z inszemi im. pp. posłami et ordinibus Regni, iż dla nich

powiaty weszły w wielki ciężar im. pp. wojskowym. A że w tym punkcie nie masz innej decyzjej, tedy expostulabunt o to im. pp. posłowie aby na tem sejmie przez constitutionem to było laudum, żeby o te retenta pp. poborcowie dawniejsi non urgerent executionem, ani trudnili prawnie urzędów grodzkich sub militate pressum. A inquantum by in eo passu otrzymali jakie dekreta albo kondemnaty, inpudentes subsellio Regni, aby przez konstytucją kasowane były, pp. tedy poborcowie ratione tali [1 wyraz?] retentiori aby od im. pp. asygnatariuszów nullam difficultatem mieli do decyzjej sejmowej.

Na dobrach zaś ziemskich jeżeli by się pokazało co tych retent, zwłaszcza mere spustoszonych do których nie może i o sukcesorach dopytać za zrujnowaniem indziej i całej wsi, tedy per ratione illo [?] et lege firmabunt, aby pp. poborcowie, zwłaszcza teraźniejsi, tych wsi i gruntów spustoszonych nie wzbraniali się per executionem ab officio odbierać, a od pp. poborców im. pp. wojskowi w zatrzymanych podatkach onemi się mają kontentować, gdyż summa iniustitia aby inszech dobra, które iż się jakokolwiek trzymają za te spustoszone mieli ponosić onera, ponieważ ich possesores non sentiunt com(m)odum.

Mincarz szelężny[3714] ponieważ wielkie srebro in Regno wykupił zarzucił podłą monetę, czem com(m)ertia zatrudnił i do R.P. wniósł podłą monetę, przeto tunc partum suum niech sobie weźmie a million srebra niech odda, albo koszty rachowane R.P. i stemple mincerskie cum toto aparatu niech gotowemi pieniędzmi zapłaci.

Instancją im. pp. posłów wojska koronnego mile przyjąwszy, zlecamy im. pp. posłom naszym, aby zniósłszy się cum ordinibus Regni o zapłacie żołdu zatrzymanego i nagrodzie dzieł rycerskich i o inszych egzorbitancjach do naprawy wolności R.P. ściągających się, także o inszych pretensjach i przewinach do koła naszego wniesionych z słusznością i prawem zgadzającech się bez odwłoki traktowali i cale wojsko akkwietowali.

[s. 6] Elekcja Pana naszego vivente rege pomieszała stany, zaczem teraz sermone o tem dawszy konstytucją, aby więcej nie przychodziło do takich inkonweniencyj.

Com[m]unicationes cum extraneis principibus ludzi familiej polskiej i te widząc nie mniej nocivis R.P., occurend(um) temu na sejmie da P(an) Bóg przyszłym.

[3714] Tytus Liwiusz Boratyni (Boratini, Burattini), dzierżawca mennicy koronnej, realizował – mocą konstytucji sejmu 1659 r. – wprowadzenie miedzianej monety szelągowej, bitej w osobnej mennicy w latach 1659-1661. (A. Birkenmajer, *Burattini Tytus-Liwiusz,* PSB, t. III, s. 133-136).

Instabunt nie mniej i o to, aby wakancje najpierwej były oddane w województwie naszem, gdyż wielką ujmą w sprawiedliwości czyniemy ziemiom, gdy dlatego nie możemy mieć elekcji urzędników ziemskich sądów[3715].

Mosty na rzece Narwi gdziekolwiek bywały z dawna, aby były per posse(sso)res bonorum regalium w ich dzierżawach budowane dla snadniejszej liczby [?] wsi z konnych i podróżnych przeprawy i żeby ludzie przy jednej przyprawie [sic] zostający nie byli uciążeni, a to sub poena mille marca(rum) per [wyraz?] incolar(um) huius terrae in off(ici)o castren(sis) perempte vindicanda.

A niemniejsza ujma dzieje się w obronie R.P., gdy im. pp. starostowie dzierżawcy z dóbr K.J.M. powinnych nie chcą wydawać wybrańców i strzelców, ale ich do swoich obracają powinności, przeto na takowych wszytkich general(ite)r wojewodów dzierżawców ma być założona wina o niestanowienie do pospolitego ruszenia et processus fisci formowany. A za przeszłe lata żeby zapłacili takową sumę, jaką R.P. wynajdzie i te pieniądze oddali co od wybrańców pobrali. Sołtysów też aby nie krzywdzili, ponieważ i ci są prawem obwarowani.

Securitatem domesticam jakośmy laudo publico de unanimi consensu postanowili i obwarowali na sejmiku teraźniejszem[3716], a to adhaerendo instrukcjej J.K.M. P.N.M., tak też im. pp. posłowie mają się o to pilnie starać, aby na sejmie da P(an) Bóg przyszłym per constitutionem całemu województwu służącą to laudum aprobowane było.

Sądy radomskie[3717], iż dla powietrza morowego i inszych impedimentów nie doszły, ani też decretorum et iudicatorum executio być mogła, aby się w ziemi naszej bielskiej immediate po sejmie odprawowały upraszać będą, gdyż pp. poborcy żadnych do grodu nie podali regestrów, bez których informować się powiat nie mógł.

Na nobilitacje i indygenaty nie pozwalać, wyjąwszy żeby jaka legalis tego potrzeba existeret i do zapłaty wojsku przez to pomoc była.

Na prolongacją sejmu nie pozwalać, gdyż wojska nie mogą być in opere non sine spectro populi gravamine, aż ujęte będą.

Konstytucjej o zapłacie wojsku przeszłego sejmu[3718] innullo [1 wyraz?] nie inwalidować, ale aby tak jako stanęła in suo esse zostawała, gdyż legum sancito sacrosanctis mają być observanada.

[3715] W ziemi bielskiej w tym czasie wakowały urzędy sędziego i podsędka.
[3716] Laudum nie zachowało się [?].
[3717] Chodzi o Trybunał Skarbowy Koronny w Radomiu.
[3718] VC IV, vol. 2, s. 89-93, konstytucja sejmu z 1661 r. *Zapłata wojskom koronnym.*

Sól powiatowa iż obywatelów ziemie bielskiej nie dochodzi, upomnieć się mają im. pp. posłowie u pp. administratorów przeszłej zatrzymania soli et in futurum aby była oddawana, poenas reasument et procesu fisci w Trybunale perempte ma odpowiadać, dlatego administrator aby był szlachcic, indigena Regni et bene posses[s]ionatus.

Wojska litewskie i chorągwie aby nie przechodziły za granice podlaskie ponieważ do Korony należy i już, za łaską Bożą, więcej województw, ziem i powiatów od nieprzyjaciół rekuperowanych zostaje, których podobniejszą i słuszniejszą bronić o czem dawne prawo reasumować potrzeba. A że im. pp. senatorowie i posłowie W.K.L. na sejm jadąc zwykli obywatelom województwa podlaskiego wielkie [s. 7] krzywdy czynić i postępują sobie instar militis indisciplinali, przeto jeśliby który im. takowe krzywdy czynił a byłoby praestari dowiedzione, ma fireri [?] a functione publica aż się wprzód o krzywdę sprawi i dosyć uczyni. A jeśli zasiadł niźli krzywda doniesiona była, tedy ma supercedere a functione i sprawić się; toż się ma rozumieć z sejmu powracając się uczynionych a w takowych [razach] przed sądem marszałkowskiem aby się każdy sprawował, instabunt im. pp. posłowie.

Mają też upraszać, aby czopowe zostawało przy powiecie, jako przed tym bywało, ponieważ gdy teraz skarb zawiadował, nullo com(m)odo ex bono R.P. restit, w którym aby przeszkody i winy żadnej nie było. Domy szynkowne, gospody, tak w miasteckach jako i wsiach aby agrawowane nie były od przechodzących chorągwi a najbardziej od loźnej czeladzi, którym zabiegi czynią a przez to podróżni jadąc na sejm albo do trybunału, lubo stamtąd powracając, nie mogą mieć swojej wygody, inire modum.

A iż niektórzy szlachta, bracia nasi, w tym aggravantur od im. pp. dzierżawców dóbr królewskich P.N.M., że jem każą pokazować prawa na ich własne kondycje, których jeszcze ante unionem byli in posse(ssio)ne et constitutione[3719] est praelantum , aby więcej ni od kogo turbowani nie byli, invigilabunt w tym aby ta konstytucja była reasumowana z winami w niej opisanymi.

Ludzie też po fortecach zostający aby z fortec nie wychodzili, braciej prześladowali, stacjami, prowiantami nie agrawowali mieć i na to animadversionem. Ale gdzieby zostawali, im. pp. dzierżawcy [aby] de suo onych prowidowali.

[3719] VC II, vol. 2, s. 79-80, konstytucja sejmu koronacyjnego krakowskiego z 1587/1588 r., *Podniesienie pozwów o majętności ziemskie województwa podlaskiego.*

I w tym czyniąc słuszną kondolencją nad bracią naszą odległą od grodu brańskiego, osobliwie z tych parafii: augustowskiej[3720], rajgrodzkiej[3721], goniądzkiej[3722], trzciańskiej[3723], knyszyńskiej[3724], dolistowskiej[3725], którzy ponoszą wielkie depaktacje udając się do grodów mazowieckich a świętej nie mogąc mieć wygody dla odległości miejsca, rzek wielkich i złych przepraw, zlecamy i to im. pp. posłom naszym, aby wnieśli swą instancją imieniem tamecznych obywatelów za Tykocinem do K.J.M. i całej R.P., aby to mogło być hoc lege castrum, żeby in meditul[l]io onych, to jest w Goniądzu[3726] miastecku J.K.M., była suscepta zapisów, rekognicyj, wszytkich protestacyj, relacyj a to przez regenta przysięgłego, który by jednak miał suam dependentiam od grodu brańskiego et eius off(ici)o i także był substitutus od jm. p. starosty brańskiego seu eius off(ici)o, nihilominus praecavendam authoritatem loci principiali castri branscens(si) et primarie znieść by się o tym z j.o. książęciem jm. koniuszym W.K.L. starostą brańskiem[3727], a jeśli na to pozwala co postanowią, samego księciu jm. o to prosić.

Komisja z wojskiem W.K.L. Mazowsza i Podlasia o krzywdy i szkody poczynione że nie doszła ad effectioni dla różnych impedimentów według konstytucji anni 1658 z sejmu przeszłego[3728], upraszać, aby była reasumowana ta konstytucja.

A że niektóre osoby in praeiudicium legis publicae ważą się ultra praescriptum iurium za mandatami i pozwami kondemnaty na różnech subseliach iudiciorum na posłach ziemskich otrzymywać, aby wszytkie kondemnaty i procesy takie illegitime in quocumque iudicio et off(ici)o Regni otrzymane, na teraźniejszem sejmie per constitution(em) kasowane były et super actore poenae indebitae cum alti(tu)dinis postanowione.

[s. 8] Także komisje między dobrami K.J.M. a ziemskiemi żeby z kancelariej J.K.M. wydawane były sine omni difficultate i w infor[o] remotio.

[3720] Parafia p.w. św. Bartłomieja w Augustowie.
[3721] Parafia p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Rajgrodzie.
[3722] Parafia p.w. św. Agnieszki w Goniądzu.
[3723] Parafia p.w. św. Piotra i Pawła w Trzciannem.
[3724] Parafia p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Knyszynie.
[3725] Parafia p.w. św. Wawrzyńca w Dolistowie.
[3726] Filialny – wobec Brańska – urząd grodzki w Goniądzu został powołany „dla samych przyjmowania suscept" na mocy konstytucji sejmowej z 1667 r. (VC IV, vol. 2, s. 296, *Gród w Goniądzu*). Mocą rozporządzenia B. Radziwiłła starosty brańskiego, goniądzki urząd grodzki rozpoczął działalność 20 I 1668 r.
[3727] Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski 1646-1669, starosta brański 1653-1656 i 1657-1669.
[3728] VC IV, vol. 1, s. 385-386, konstytucja sejmu z 1658 r. *Komisja do zapłaty wojskom Wielkiego Księstwa Litewskiego.*

A iż jw. jp. wojewoda wileński, hetman wielki W.K.L.[3729] swoje własne sumy niemałe na armię i posiłki wojskowe erogował, które na przeszłem sejmie przed im. pp. deputatami z senatu i izby poselskiej deputowanemi likwidował[3730], przeto mają gorącą instancją wnieść im. pp. posłowie nasi ad ordines Regni, aby te sumy likwidowane sine omni mora jm. p. wojewodzie restytuowane były. Bo jeśli to R.P. zwykła bene meritis de Republica nagradzać zasługi, tym więcej ludziom wielkiem i zacnem, którzy nie tylko sami inerentur corpore su[a]e, ale też aer[a]e et fortunis różne zaciągał pułki, wojsko ujmował i na armatę swe własne pieniądze wydawał.

Wielmożny jm. p. Krzysztof Sapieha krajczy W.K.L.[3731] iż w ustawicznych pracach, mężnych i dzielnych odwagach w wojskach J.K.M. a tenera aetate sua dotąd zostawa, gdzie nie tylko zdrowie, ale i substancją swoję na usłudze R.P stracił i na okup w hordzie niemałą, siebie samego eliberując, erogował sumę[3732], mają im. pp. posłowie nasi ad ordines Regni instancją naszą wnieść, aby on bene merito civi rekompensować J.K.M. raczył zasługi utracone formitur [?].

W sprawie jm. p. Karpia podkomorzego z(iemi) bielskiej[3733], iż dla zamieszania w R.P. i inszech impedimentów, nie doszła komisja z leśnictwem nowodworskiem i im. pp. dzierżawcami, skąd ponosi wielką szkodę w majętności swej przyległej, upraszać im. pp. posłowie mają, aby renowacja commissionis wydana była z kancelarii J.K.M. ad requisitione jm. p. podkomorzego, uti bene meriti civis in Republica nostra.

Zalecić też pilnie mają im. pp. posłowie usługę i koszt ku R.P. podjęty jm. p. Mikołaja Skaszewskie(g)o chorąże(g)o z(iemi) biels(kiej)[3734], który jako sprawnie i godnie zacząwszy z młodych lat swoich w różnych ekspedycjach odważnie stawał na usłudze R.P., osobliwie powiatowi nasz(emu), począwszy od śmierci ś.p. J.K.M. króla Władysława[3735] sub interregno za pułkownika ziemi naszej laudo publico obrany, całość województwa podlaskiego i securitatem electionis przez kilkanaście niedziel z pospolitem ruszeniem ziemie bielskiej i inszych powiatów od Pińska i Polesia excubitus agens [?] et in vigilando faeliciter zatrzymał, i Brześć i całe województwo brzeskie od nieszczęścia suae dexteritate odważnie

[3729] Paweł Jan Sapieha hetman wielki litewski 1656-1665, wojewoda wileński 1656-1665.
[3730] VC IV, vol. 2, s. 166-167, konstytucja sejmu z 1661 r. *Assekuracja jaśnie wielmożnemu wojewodzie wileńskiemu reszty długu od Rzeczypospolitej winnego*.
[3731] Krzysztof Franciszek Sapieha krajczy litewski 1661-1665.
[3732] Sapieha dostał się do niewoli tatarskiej w I 1654 r. wraz z bratem Janem Fryderykiem. Wykupił się z niej w X t.r., zadłużając się u rodziny (M. Nagielski, *Sapieha Krzysztof Franciszek*, PSB, t. XXXV, s. 71-76).
[3733] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3734] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3735] Władysław IV Waza król polski i wielki książę litewski 1632-1648.

przepędziwszy Kozaków aż do Pińska eliberował. Tenże jako i przy boku J.K.M. P.N.M. w różnych ekspedycjach naszem pospolitem ruszeniem, mianowicie pod Zborowem[3736], pod Beresteczkiem[3737], pod Białą Cerkwią[3738], suo sumptu item pod Żwańcem[3739], pod Warszawą[3740], pod Tykocinem[3741], przeciwko Waleratowi[3742] do Prus, do Węgier[3743] szczęśliwie z ludźmi naszemi powiatowemi stawał i po ekspedycji odprowadzał. Zaczem zaleciwszy onego im. pp. posłowie nasi J.K.M. P.N.M. upraszać mają przypomniawszy, że gdy pospolite ruszenie, ludzie ziemie naszej, pode Żwańcem, Drują, Czereją[3744], nadto dosyć czyniąc pospolitemu ruszeniu przy boku J.K.M. zostając rozsłużyli, rozpuscone było za wolą J.K.M. et ex senatus consulto i zdaniem im. [s. 9] pp. hetmanów, którzy aby jakie zamiesanie et inconveniens tumultus i aby rozerwania wojska J.K.M. (na co się na ten czas pilno zanosiło) nie był ad actus esse errato proprio aer[a]e in instantiam atque proportione inszech powiatów chorągwie nie zaciągał i ćwierć wysłużył, aby za to J.K.M. P.N.M. oko swojej klemencjej Pańskiej obróciwszy, jako na tego, który przez nieprzyjaciela postronnego peritus nie po jeden raz, przez Szwedy, Moskwę, Kozaki funditus zniesiony hojną ręką swą pańską z scodrobliwej łaski wesprzeć i nagrodzić raczył.

Petitum ojców karmelitów konwentu bielskiego[3745] od wszystkiego zgromadzenia im. pp. obywatelów z(iemi) bielskiej unanimi voce aprobowane, mają im. pp. posłowie gorąco promovere zapisy kościołowi legowane i zapisane, a mianowicie et speciali modo sumę 20 000 [zł?], która jest zapisana w aktach warszawskich i radomskich na Czepielowie[3746],

[3736] Bitwa pod Zborowem stoczona 15-16 VIII 1649 r. przez armię koronną z wojskami kozacko-tatarskimi.
[3737] Bitwa pod Beresteczkiem stoczona 28 IV – 10 VII 1651 r. przez armię koronną z wojskami kozacko-tatarskimi.
[3738] Bitwa pod Białą Cerkwią stoczona 23 IX 1651 r. przez wojska Rzeczpospolitej z wojskami kozacko-tatarskimi.
[3739] Działania armii koronnej przeciwko wojskom kozacko- tatarskim pod Żwańcem, X-XII 1653 r.
[3740] Udział w oblężeniu i zdobyciu Warszawy (24 IV - 1 VII 1656 r.) lub – co bardziej prawdopodobne - udział w bitwie pod Warszawą, stoczonej 28 – 30 VII 1656 r. przez wojska Rzeczpospolitej z armią szwedzko-brandenburską.
[3741] Chodzi zapewne o udział w nieudanych działaniach związanych z próbami odzyskania Tykocina z rąk szwedzkich w V – VII 1656 r. wraz z pułkiem jazdy litewskiej Samuela Oskierki, lub – co jest mniej prawdopodobne - udany szturm i zdobycie zamku tykocińskiego przez wojsko litewskie w I 1657 r.
[3742] Georg Heinrich Wallenrodt (Walrad), pułkownik kawalerii w armii elektora brandenburskiego i księcia pruskiego Fryderyka Wilhelma I. Chodzi o ekspedycję dywersyjną w składzie dywizji hetmana polnego litewskiego Wincentego Gosiewskiego do Prus Książęcych w X 1656 r.
[3743] Chodzi zapewne o działania prowadzone w ramach dywizji Stefana Czarnieckiego przeciwko wycofującym się z Rzeczpospolitej wojskom siedmiogrodzkim Jerzego II Rakoczego w VII 1657 r.
[3744] Prawdopodobnie chodzi o działania prowadzone w ramach dywizji Stefana Czarnieckiego przeciwko wojskom moskiewskim w końcu X 1660 r.
[3745] Konwent karmelitów trzewiczkowych w Bielsku ufundował w 1638 r. Adam Kazanowski kasztelan sandomierski, starosta bielski.
[3746] Ciepielów, miasto prywatne należące do Kazanowskich, położone w pow. radomskim woj. sandomierskiego (obecnie wieś w woj. mazowieckim).

majętności w powiecie sędomirskim, przez jm. panią Helżbietę Słuszczankę Kazanowską Radziejowską, marito na ten czas civiliter mortuo[3747], na fundacją klasztoru bielskiego ojcom karmelitom starszej obserwancjej wiecznemi czasy należącą, aby nie pierwej in quantum by na to był consensus omnium Regni ordinum jm. p. Radziejowski[3748] red[d]iret in gratiam S.R.M. et totius status R.P., aż tę sumę iure liquidi debilitate [?], i że majętności Cepielowi[3749] per constitutionem approbuit. Przy tem gdy ta fundacja ze wszytkiemi włókami, których in numero 3 w różnych polach z przyległościami, Krupsczyzną i z placem na którym tenże klasztor stoi i in poss(essi)one owych jest do fortiereribus R.P. mogli libere zostawać, gdyż te włóki są kupione [od] wyż[ej] mianowanego Krupskiego i pana Kazimierza Skrzypkowskiego na wsi Augustowie[3750], a w grodzie brańskiem zapisane.

Querimonia jm. p. Lewickiego podstolego podlaskiego[3751] a to o kontempt sławnej pamięci jm. p. Lewickiego podkomorzego z(iemi) bielskiej, rodzica jm. p.[3752], poniesiony od jm. p. Oskierki sędziego mozyrskiego[3753] na który nie tylko nie rad [by?], ale o condolend[u]m każdemu województwu gdy będzie per partem anquerentem [?] proponowany a z racji o okrutny proceder w jednej że okazji tegoż jm. p. Oskierki z nieboszczykiem p. Ołdakowskim obywatelem naszym[3754], którego bezprawnie, bez sądu żadnego, a nawet bez spowiedzi i komunii świętej posłał na on świat kazawszy go okrutnie rozstrzelać, która krew niewinna że woła nieomylnie via dictam do P(ana) Boga. Zaczym z tych tak żałosnych spraw nie mają innotescere [?] silentio im. pp. posłowie. A przytem przypomnieć mają wielką krzywdę tegoż jm. p. podstolego i skodę, którą poniósł w kondycjej swojej przez wsi w której obóz [wojsk] W.K.L. kiedy stał czas niemały pod Kożanami[3755], pilnie to proponendo, aby mogła być słuszna rekompensa.

[3747] Elżbieta (Halszka) ze Słuszków, 1-o v. Adamowa Kazanowska. Po śmierci pierwszego męża, w 1650 r. poślubiła Hieronima Radziejowskiego. W 1652 r. nuncjusz wydał orzeczenie unieważniające to małżeństwo, wówczas Radziejowska powróciła do nazwiska Kazanowska. H. Radziejowski w 1652 r. uciekł za granicę przed wyrokiem sądu sejmowego. Powrócił do kraju w 1661 r. (T. Wasilewski, K. Zemela, *Radziejowska ze Słuszków Elżbieta (Halszka) (ok. 1619-1671)*, PSB, t. XXX, s. 45-47.

[3748] Sejm z r. 1662 zniósł ciążącą na H. Radziejowskim karę infamii: *Skrypt ad archiwum restitutionis urodzonego Hieronima Radziejowskiego et cassationis poenarum infamiae*, VC IV, vol. 2, s. 212.

[3749] Elżbieta ze Słuszków Kazanowska zrezygnowała z praw do Ciepielowa w 1661 r.

[3750] Augustowo wieś w ziemi bielskiej należąca do starostwa bielskiego (obecnie woj. podlaskie).

[3751] Stanisław Lewicki podstoli podlaski 1655-1675.

[3752] Stanisław Lewicki podkomorzy bielski 1652-1658, zm. przed 30 IV 1658 r.

[3753] Samuel Oskierka sędzia ziemski mozyrski, płk wojska litewskiego.

[3754] Postać nieznana. Być może do opisanych wydarzeń doszło w V-VII 1656 r., gdy Oskierka na czele pułku wojska litewskiego i podlaskiego pospolitego ruszenia operował na terenie ziemi bielskiej (T. Wasilewski, *Oskierka Samuel*, PSB, t. XXIV, s. 362-365).

[3755] Kożany – wieś w ziemi bielskiej należąca do rodziny Lewickich (obecnie woj. podlaskie).

Za im. p. Hieronimem Kazimierzem Chaleckiem łowczem podlaskiem[3756], iż począwszy z młodych lat swych i teraz nie ustawa w usłudze K.J.M. P.N.M. i R.P. wszytkie swe obracając ad bon(um) public(um) concituina [?] dignum et aequm, żeby za sobą od im. pp. posłów naszych mógł mieć osobliwą instancją, aby względem oddania Białego Stoku[3757], dziedzicznej swej przedtem majętności, mógł odnieść od J.K.M. i R.P. aequivalens ukontentowanie z prędką rekompensą, ponieważ już ta majętność in aliebus manus dostała się[3758].

Za jm. p. Janem Żelskiem[3759], majorem J.K.M. mają też wnieść instancją do K.J.M. P.N.M. i całej R.P., aby zasługi jego likwidowane na komisji lwowskiej[3760] z kontrybucji ziemie bielskiej przychodzących na przeszłem sejmie uchwalonech[3761] zapłacone mu były, gdyż w dobywaniu Tykocina[3762] w oczach obywatelów wszytkiech ziemie naszej bielskiej dość viriliter agit, gdzie samego postrzelono a konia jego, p. Górskiego, także chorążego i dragonów trzydziestu [s. 10] jemu zabito. I dalej nie próżnując z jeszcze postrzałem komendowany nad wszytką W.K.L. dragonią od j.w. jm. p. hetmana W.K.L.[3763] do Prus poszedł[3764] i to feliciter sprawował, co miał in com[m]issis, a potym od J.K.M. do Korony awokowany komendy różne odprawując w sturmie toruńskiem[3765] kapitana jednego a siła żołdatów zgubił i sam vix evasit.

Jm. p. Hieronim Korycki innocenter evocatus od im. pp. Jadwabińskich per mandatum na sejm przeszły, wywiódł był sancto iurem in vim declarandae innocentiae suae, która ex permisione Divina za zgorzeniem ze sczętem w Markowcyźnie[3766] majętności jm. dziedzicznej dwór i insze in favillas poszło. A że idzie o honor, pilno upraszać mają im. pp.

[3756] Hieronim Kazimierz Chalecki łowczy podlaski 1651-1672.

[3757] Białystok wieś (od 1691/1692 r. miasto prywatne) w ziemi bielskiej. Na mocy testamentu Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka wielkiego litewskiego (zm. w 1637 r.) dobra białostockie zostały przekazane na utrzymanie zamku w Tykocinie. Pretensje Chaleckich do Białegostoku wynikały z faktu, że Jan Józefowicz Chalecki miecznik litewski (zm. w 1615 r.) był żonaty z Anną Wiesiołowską, siostrą Krzysztofa Wiesiołowskiego.

[3758] Sejm z 1661 r. nadał Stefanowi Czarnieckiemu za zasługi starostwo tykocińskie (wraz z dobrami białostockimi) w dziedziczne władanie (VC IV, vol. 2, s. 98-99, konstytucja *Gratitudo meritorum wielmożnego wojewody ruskiego*).

[3759] Jan Kazimierz Żelski mjr dragonii, od 1684 r. podczaszy podlaski.

[3760] Konstytucja sejmu z 1661 r., *Zapłata wojskom koronnym* (VC IV, vol. 2, s. 89-93) wyznaczyła termin zwołania komisji lwowskiej do rozliczeń z wojskiem na 26 IX 1661 r.

[3761] Posłowie ziemi bielskiej zgodzili się na opodatkowanie w wysokości odpowiadającej 12 poborom „sine abiuratis", VC IV, vol. 2, s. 132-133, *Deklaracje województw i ziem*.

[3762] Zapewne chodzi o bitwę pod Tykocinem z 13 VII 1656 r., gdzie wojska brandenbursko-szwedzkie, dowodzone przez B. Radziwiłła, pokonały oblegające Tykocin siły: pułk Samuela Oskierki i pospolite ruszenie szlachty podlaskiej i mazowieckiej, lub o oblężenie Tykocina poprzedzające tę bitwę.

[3763] Wincenty Aleksander Gosiewski podskarbi wielki i hetman polny litewski.

[3764] Chodzi o ekspedycję dywersyjną hetmana Wincentego Gosiewskiego do Prus Książęcych w X 1656 r.

[3765] Oblężenie Torunia trwało 2 VII-30 XII 1658 r.

[3766] Markowszczyzna wieś w ziemi bielskiej (obecnie województwo podlaskie).

posłowie, aby w tejże sprawie K.J.M. cum R.P. ex clementia sua item to pozwolić raczył wywodzić scrutinium in loco delicti, abo ubi videbitur, przed temiż im. pp. skrutatorami, którzy już wiadomi dobrze tej sprawy, to jest przed im. p. Andrzejem Świątlewskiem kanonikiem płockiem i jm. p. Duninem.

Promoverunt też petitum jm. p. Jana Brzozowskiego starosty narewskiego[3767], aby cło nowe mogło być wybierane w miastecku Narwi[3768] od mostu, który wielkiem kosztem i pracą nieraz budują i naprawiają często dla przejeżdżających na sejmy i z sejmów, jako też z wojsk i chorągwi przechodzących ustawicznie, a to od kupców i furmanów Żydów, perpetuis temporibus. Przy temże ta dzierżawa narewska tak jest dezolowana przez wojska różne konsystencje obozami stanowiska mające i chorągwie przechodzące, a niemniej przez nieprzyjacioły różne i popalenie mało już co ludzi ma, upraszać mają J.K.M. i R.P., aby jaką folgę mogła mieć, a przynamniej pewną częścią gruntu poratowana przy rzece Łosionce[3769], gdzie puszcza wyrąbana dla umknienia się dostatku ubogiem poddanem z tak wielkiego gościńca. A iż podczas wojny szwedzkiej inkursja pewnych kornetów szwedzkich pod regimentem jm. p. Radziejowskiego[3770] wielką skodę poniósł w ubogich dostatkach swych a nawet i zdrowia niebezpieczen był, gdy go spiegowano, promovebunt i tę sprawę, aby jm. p. Radziejowski nie pierwej był przypusczony do honoru, aż wprzód uspokoi jm. p. starostę narewskiego cum suis complicibus, na których pokażą się protestacje o różne ekscesy i krzywdy tak o zajachanie folwarków, gumien wymłócenie, dobytków, ruchomości i wszytkiej substancjej zabranie, jak o wszytkich inszech pretensjach. Więc i podczas stanowiska obozem wojska litewskiego circumcitia Narwi i w samem miastecku dworne budynki porozbierano, folwarki powymłacano i inszech skód nieznośnych narobiło toż wojsko, a odeszło nulla satisfactione praestita, tylko samą asekuratią dawszy ręką jm. p. Żeromskiego[3771] stolnika wileńskiego, pułkownika J.K.M. podpisaną, mają instare im. pp. posłowie, aby była za to wszystko rekompensata od tegoż wojska bez dalszej zwłoki.

I to eluadabunt J.K.M. i R.P., że folwarek Wieżanka de nova radice po fundacji kościoła narewskiego[3772] w kilkanaście lat anihilowany do tegoż kościoła teraz vindicatur iure decima,

[3767] Jan Krzysztof Brzozowski starosta narewski.
[3768] Narew miasto królewskie w ziemi bielskiej (obecnie woj. podlaskie), ośrodek starostwa niegrodowego wyłonionego w XVI/XVII w. ze starostwa bielskiego.
[3769] ???
[3770] Hieronim Radziejowski.
[3771] Kazimierz Chwalibóg Żeromski stolnik wileński, marszałek Związku Braterskiego.
[3772] Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława został ufundowany przez Zygmunta I Starego i Bonę w 1528 r.

przeto im. pp. posłowie mają wnieść instancją, aby non subiacent płaceniu abo wydawaniu dzisięcin jm. p. plebanowi tamecznemu i jego sukcesorom. A iż quantum by jakie dekreta stanęły in eo passu, aby kasowane były p(er) constitutionem uti praeiudiciosa.

Querimonia jm. p. Hieronima Koryckiego na jm. p. Wolfa[3773] i rejestr p(r)oind(e) [?] o postanowienie chorągwi kilku we dworze i szkody nieznośne; jm. p. Irzykowicza na jm. p. Krzysztofa Bazwalta kapitana j.w. jm. p. wojewody ruskiego[3774] o kontempt, który poniósł w domu swojem; także jm. p. Macieja Kostra na jm. p. Jana Kuleszę, jm. p. Jana Zieleńskiego i rajtarią pod ich regimentem będącą o kontempt i krzywdy pewne [s. 11] uczynione, promovebunt im. pp. posłowie mają, aby condignam iustitiam i recompensam za szkody swoje odnieść mogli na tem sejmie, i insi im. wszyscy, którzy produkować będą protestacje o krzywdy swoje, aby tamże za nie satysfakcję mieli.

Jm. p. Rzadkowskiego rotmistrza wybranieckiego żołd powinny jemu aby dochodził instabunt im. pp. posłowie i upraszać J.K.M., aby słuszny respekt na zasługi jego mieć raczył.

Za jm. p. Burkackiem, utrapionym w swojej sprawie, im. pp. posłowie nasi instabunt do K.J.M. a też R.P., aby pensato causae instituto ad primilinum ius libertatum nobilium omnium praerogativam był przywrócony.

Co wszytko fidei et dexteritati im. pp. posłów naszych poruczywszy, a pilnie publicne sprawy i prywatne desideria zaleciwszy im., zalecamy jm. p. marszałkowi koła naszego tę naszę instantią podać do akt grodu brańskiego z podpisem ręki jm., za wzięciem wiadomości o uśmierzeniu, za łaską Bożą, morowego powietrza.

Datum w Bielsku, die et anno ut supra [30 I 1662 r.].

Mikołaj Łyczko[3775] cześnik podlaski, podstarości grodzki brański, marszałek sejmiku teraźniejszego ręką swą.

[3773] Fromhold Jan Wolff von Ludinghausen Wolff generał artylerii koronnej 1660-1665, oberszter gwardii pieszej królewskiej. Podczas wojny z Moskwą jego regiment posiłkował wojsko litewskie.
[3774] Stefan Czarniecki wojewoda ruski gen. lejtnant 1657-1664.
[3775] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683, podstarości i sędzia grodzki brański 1662-1683, podstarości goniądzki 1667-1683.

CCCLV. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 21 V 1662 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja sejmików relationum, przyjętej na sejmie warszawskim obradującym 20 II - 1 V 1662 (VC, t. IV, vol. 2, s. 222). Nie znaleziono akt tego sejmiku.

CCCLVI. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 V 1662 r.

Sejmik został zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu nadzwyczajnego warszawskiego (20 II – 1 V 1662 r.). Planowano go na 23 maja 1662 r. (VC, t. IV, vol. 2, s. 222).

CCCLVI/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 25 V 1662 r.

***Rkp**. APL AWH 84, s. 9-10. Oblata w grodzie mielnickim wniesiona przez Tomasza z Wilkowicz Wilkowskiego[3776] chorążego mielnickiego i marszałka sejmiku:* 25 V 1662 r. (*feria quinta post Dominicam Exaudi proxima)*.

[s.9] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzccy, także wszyscy obywatele pow. mielnickiego, którzyśmy się dnia dzisiejszego na sejmik realny do Mielnika konstytucją prefigowany zjachali, na którym naprzód pro solito more za dyrektora koła naszego jmp. Thomasza z Wilkowicz Wilkowskiego chorążego z. mielnickiej obrawszy do przesłuchania relacji ur. jmp. Kazimierza Orzeszka[3777] posła Waszego na blisko przeszły sejm[3778] obranego, przystąpiliśmy. Potym wzięliśmy przed się jakoby in tanta necessitate Reipublica lubo tak exhausti zostajemy, równo z innemi województwami pociągnąć mogli, w czym przychylając się do konstitucjej na blisko przeszłym sejmie nouiter subsidiu(m) kontrybuciej generalnej, które to subsidiu(m) lubo de novo Emergenti wieków naszych intam p(ro)gnati necessitate Reipublicae jest postanowione, jednak one aprobujemy i wydać iuxta i p(er) scru(tiniu)m legis submittujemy się nic nie ustępując porządku i rygoru w tym opisanego do którego egzakcjej obraliśmy z pośrodku siebie zgodnie jmp. Jana Tarkowskiego, któremu solarium [sic] iż constitutione jest cautum i skarbowe od złotego po pół grosza wygarnąć ma, tedy tym kontentować się będzie powinien, a ponieważ [na] podatki na dwie racie od ziemi naszej mielnickiej przeszłorocznym sejmem[3779] uchwalone wydać naznaczyliśmy, tedy wziąwszy teraźniejsze subsiidiu(m) naprzód przed się tę drugą ratę jako nasz dispensat lex pro die duodecima decembris anni praesentis wydać powinni będziem, gdyż tymi exactionibus in simul et semel wystarczy. Niepodobna mając oraz wzgląd na dobra RP duchowne, jako też i świeckie, które jedne trzema drugie czterema chlebami są uciążone. Że żadnego respirium wziąć nie mogli przez cały rok, pierwszą jednak ratę summa sześciu poborom korespondującą wnieść iuxta constitutionem na przyszłą [s. 10] commissio declarujemy. A, iż jeden pobór za

[3776] Tomasz Wilkowski z Wilkowa, chorąży mielnicki w l. 1662-1675.
[3777] Kazimierz Stanisław Orzeszko, podstoli mielnicki w l. 1667-1682
[3778] Sejm warszawski: 20 II-1 V 1662 r.
[3779] Sejm zwyczajny warszawski: 2 V – 17 VII 1661 r.

koszty i fatygi w. jmp. Wojciechowi Emerykowi Mleczkowi[3780] mielnickiemu, łosickiemu etc. staroście naznaczyliśmy byli, którego iż jm. nie akceptował i renuntiavit od niego samym się tylko dobrym afektem braterskiem kontentując, któremu jednak errogatam propriam summam na potrzeby powiatu naszego, które dawno likwidowane jest, że jeszcze non est per soluta. Tedy z tego poboru, to jest jedenaście set siedmdziesiąt złotych naznaczamy, które lubo realiter odebrać, lubo potrącić w teraźniejsze podatki tej raty pierwszej successores nieboszczyka p. poborcy, powinni z dóbr pomienionego jmp. starosty należących i kalkulacją z tego poboru, także z siódmego, którego na różne ekspensa uchwaliliśmy byli, do inszego czasu odkładamy i residuitatem tych poborów ni mam [sic] inszego sine consensu nostro wydać nie powinni będą, ale one wybrawszy tam do kogo naznaczymy oddać i reali(ter) odliczyć będą powinni. A ponieważ zostając na pograniczu WKL powiat nasz częstokroć wielkie incommoda patitur, gdzie i teraz niemałe poniósł za przechodzeniem pewnych pułków wojsk WKL na konsystencje swoje idących, stąd że czaty tych pułków także niemałe szkody w zabieraniu dobytków czynią, tedy zlecamy żeby jmp. marszałek imieniem naszym lub przez list lubo sam z jmp. marszałkiem większym[3781] WKL znieść się raczył jakby tym czatom WKL infestować nas zabronił, i od tych przechodów gdy wojsko jako fama fert ruszy się, ma nas zasłonić, chciał securitatem domestica(m) nie mogąc majorem znaleźć nad pierwsze nasze laudum po przeszłym sejmie zapisane, też praesenti laudo in toto aprobujemy, które nasze postanowienie i uchwałę dyrektorowi koła naszego podpisać i do ksiąg grodzkich mielnickich podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia dwudziestego piątego miesiąca maja roku 1662.

Tomasz z Wilkowicz Wilkowski, chorąży i dyrektor sejmiku relacji.

[3780] Wojciech Emeryk Mleczko, starosta mielnicki w l. 1646-1673, wojewoda podlaski w l. 1665-1673.
[3781] Krzysztof Zawisza marszałek wielki litewski w l. 1654-1669, później kasztelan wileński.

CCCLVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 15 I 1665 r. zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 12 III 1665 r. sejmiki przedsejmowe na 19 II 1665 r. Druk: ASWK, t. III, s. 97-98. Uniwersału skierowanego do ziemi mielnickiej nie odnaleziono.

CCCLVII/1. Laudum sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 18-19****.*** *Oblata dokonana przez marszałka sejmiku Mikołaja Dadźboga w grodzie mielnickim,* 19 II 1665 *(feria 5 post festum s. Valentini proxima)*.

[s.18] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo ziemie mielnickiej na sejmik dzisiejszy przedsejmowy zgromadzeni, uważając wielkie opresje od przechodzącgo żołnierza, który nie respektując na stan szlachecki uboższego stanu onech ciężkiemi stacjami i stanowiskami trapią, a nawet biciem ciężko agrawują. Przeto, aby taka swawola niepohamowana była, abyśmy od takiej opresjej ratując się wszyscy do rotmistrzów naszych dawno obranych boku stawili się i taką swawolę z karków naszych znieśli na którą za [z]obowiązaniem rotmistrzów naszych, każdy powinien stawić się sub poenis de expeditione bellica sancitis , albo też na swoje miesce, jeśli by dla podlejszych lat, albo słabości zdrowia stanąć nie mógł, takiego stawić, który by inną bracią równą stawić mógł.

Czopowe, ponieważ dotychczas w ryzę nie jest wprawione, a to dla różnych niewczasów, przeto chcąc, aby jakikolwiek pożytek ziemi naszej uczyniło, lubo pożytku wielkiego dla spustoszałych miast uczynić nie może Jednakże zlecamy to ichm. pp. wielmożnemu jmp. Wojciechowi Emerykowi Mleczkowi[3782], mielnickiemu, łosickiemu staroście, że ma p. Wawrzyńcowi z Zakrzewa Radlińskiemu[3783] podsędkowi ziemie mielnickiej, jmp. Stefanowi Nowosielskiemu komornikowi ziemskiemu mielnickiemu, jmp. Marchelowi z Zakrzewa Radlińskiemu pisarzowi grodzkiemu mielnickiemu, aby jako najlepiej mogli pożytek z tego czopowego przywieść, ono plus offerenti arendowali i onego na żadne prywatne potrzeby, ale tylko powiatu, zażywali. A potym na sejmiku nam wszytkim do wiadomości donieśli, za tak wielką summę arendowali, i gdzie się obróciło. I onego nie dalej, tylko od roku do roku arendowali, aby te tym sposobem plus offerentibus [s. 19] droga do tej arendy naszej ziemie do pożytku wszelkiego nie zagradzało.

[3782] Wojciech Emeryk Mleczko starosta mielnicki 1646-1673.
[3783] Wawrzyniec Radliński podsędek mielnicki 1658-1683.

Które laudum nasze zgodnie uchwalone jmp. Mikołajowi Dadźbogowi dyrektorowi sejmiku naszego teraźniejszego ręką własną podpisać i do ksiąg podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia dziewiętnastego lutego roku Pańskiego 1665.

Nicolaus Dadźbog director conventis Mielnicensis.

CCCLVII/2. Instrukcja poselska z sejmiku przedsejmowego ziemi mielnickiej, Mielnik, 19 II 1665 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 12-16. Kopia uwierzytelniona. Oblata dokonana przez marszałka sejmiku Mikołaja Dadźboga w grodzie mielnickim,* 19 II 1665 *(feria quinta post festum s. Valentini proxima). Posłami wybrano Wojciecha Emeryka ze Szkopów Mleczkę*[3784] *starostę mielnickiego i łosickiego i Kazimierza Orzeszkę*[3785].

[s. 12] My rady, dygnitarze i urzędnicy i wszystko rycerstwo z. mielnickiej na sejmik sejm generalny uprzedzający dnia dzisiejszego za obwieszczeniem przez list zwyczajny JKM do Mielnika zgromadzeni, podziękowawszy wprzód JKM za tak pilne pieczołowanie się koło ojczyzny naszej w pracach wojennych z odwagą zdrowia swego odprawowanych i obmyśliwania onej obrony dalszej na starcie twardości nieprzyjaciela i postanowienia pokoju. Zgodnie uprosiliśmy za dyrektora sejmiku naszego z pośrzodka siebie jm. p. Mikołaja Dadźboga, któremu dyrekcję sejmiku naszego oddawszy, odebraliśmy od jm. p. Stanisława Sawickiego posła JKM propositio konstytucji publici na sejm przyszły na którym [s.13] widząc z propozycjej JKM, że salus Reipublica zawisły, a za tym wysokich rad potrzebuje, obraliśmy na taką wielką functio zgodnemi głosami posłów z pośrzodka siebie, w. jm. p. Wojciecha Emeryka Mleczka starostę mielnickiego i łosickiego, i ur. jm. p. Kazimierza Orzeszka, którym solicitatem curam o całości Ojczyzny naszej zleciwszy, jako tym których dexteritatem in rebus generalis częstokroć uznaliśmy stosując się do propozycji JKM, taką dajemy ichmościom instrukcję.

Ponieważ RP nasza dla pogranicznego nieprzyjaciela i chłopskich domowych buntów w pokoju zostawać nie może, a tego inaczej trzeba szczególnej wszechmocności Bożej, a za obmyśleniem których otrzymać nie możemy, wojska zaś bez zapłaty w służbie zostawać nie mogą, przeto lubo ziemia nasza tak przez wojska nieprzyjacielskie jako i przechody żołnierskie, a najbardziej przez wojska litewskie spustoszona została i szczupłością gruntów i

[3784] Wojciech Emeryk Mleczko, starosta mielnicki w l. 1646-1673, starosta łosicki 1650, wojewoda podlaski w l. 1665-1673.
[3785] Kazimierz Stanisław Orzeszko, podstoli mielnicki w l. 1667-1682.

niepłodnością wszystkie inne województwa przewyższa, ale też jakich ekstraordynaryjnych prowentów mieć może, jednak że abyśmy się nie zdali deesse Ojczyźnie naszej, jeżeli by do jakich podatków przyszło, zlecamy to pp. posłom naszym aby proqualitate et quanitate funderatio przynajmniej czwartą częścią mniej od inszych województw pobory a nie inne podatki pozwolili.

Uważając to, że pewna liczba pieniędzy [s. 14] dla żołnierza pozwolona być może, która z innych podatków dopiero z rachunku skarbowego certitudinem quantitatis odnosi, i to też zlecając ichm. pp. posłom, aby to jawnie innym województwom ukazali, że tak ściśli w gruntach zostajemy, iż na włóce szlacheckiej w niektórych miejscach nie więcej nad pięć korcy wysiewa się, a zatym przeciwko łanom innych województw, aby cztery nasze włóki inkludowane byli.

Minnica, która in casu Reipublica et dura necessitate lucratina jest urobiona, tak w ortach złotowych, jako i szelągach miedzianych, iż wiele szkody naszej Ojczyźnie przyniosła, bo za miedź srebro i złoto od nas do cudzych ziem wywiezioną, a za tym komercja z pogranicznemi państwy ustać by musieli, skąd ani rynsztunków ani koni do wojny sposobnych mieć byśmy mogli, przeto zlecamy ichm. pp. posłom naszym aby takowej monety w minnicach więcej nie było, ale według dawnego zwyczaju srebrna moneta z minnic wychodziła, a tymczasem aby do końca srebrna moneta do ostatka nie wyszła, za miedź aby in valore suo przeciwko teraźniejszej monecie podniesiona była, za którym by sposobem prędzej w państwach naszych mogła być zatrzymana.

Fortece tykocińska i brzeska ponieważ nie są tak obronne abyśmy w nich od inwazji nieprzyjacielskiej wcale zachować mogli [s.15] dla jej szczupłości, ale tylko prywatnym na obronę zostają z wielkim uciążeniem braci naszej blisko tych zostających od przechodów żołnierskich na mniemanych fortecach zostających, przeto aby już za fortece więcej nie byli miane i praesidia na nich z uciążeniem braci nie zostawały, ale jeżeli prywatnym i dla siebie mają praesidia, aby ich swoim kosztem substendowali.

Z nie mniejszym uciążeniem ubogich ludzi i szlachty braci naszej ichm. niektórzy prywatne chorągwie mające postępują, albowiem gdziekolwiek jadący tedy swoje chorągwie i niemieckie gwardie za sobą prowadząc po wioskach naszych stanowiska odprawować i stacje wybierać każą, przeto ichm. pp. posłowie starać się mają, aby takowe opresje więcej się nie działy, a takowy który by lub swoje chorągwie, lub w służbie będące na swoją prywatną potrzebę prowadząc po naszych wioskach stanowisko jeno i stacje pozwolił, aby in quovis foro et loco delicti sprawić się był powinien, za położeniem pozwu na stanowisku chorągwi

jego choćby sam praesens nie był, i jeżeli by takowe chorągwie zniesione byli, aby to impune cederet.

Dla wielu przyczyn dotychczas w naszej ziemi sól nie dochodziła, przetoż aby za też wszystkie lata oddana była ichm. pp. posłowie domawiać się mają.

[s.16] Pogłówne duchowne ponieważ jest contributum, a nie oddane do naszych poborów, ichm. pp. posłowie pytać się będą dlaczego by na obronę Ojczyzny i kościołów nie oddane było.

Iż sejm przeszły nie stanął, a za tym artykuły od nas ichm. pp. posłom zlecone do efektu nie przyszli, przeto zlecamy ichm. posłom naszym aby tak strony cła ordynaryjnego, jako i werbunków, także przybranie kompaniej i inspense poborów do koekwacjej.

Także względem universitatis Academiae, inde nobilitacjej pana regenta grodzkiego mielnickiego i innych artykułów na sejm przeszły zleconych i desideria różnych, jeżeli czas pozwoli, aby ichm. pp. posłowie według pierwszych artykułów sprawili się.

Które artykuły dnia dzisiejszego spisane i ichm. pp. posłom na sejm zlecone, zgodnemi głosami jm. p. Mikołajowi Dadźbogowi dyrektorowi sejmiku naszego teraźniejszego ręką własną podpisać i do ksiąg podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim dnia dziewiętnastego miesiąca lutego roku Pańskiego 1665.

Mikołaj Dadźbog director conventus mielnicensis.

CCCLVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1665 r.

Król Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 15 I 1665 r. zwoływał sejm nadzwyczajny do Warszawy na 12 III 1665 r. sejmiki przedsejmowe na 19 II 1665 r. Druk: ASWK, t. III, s. 97-98. Uniwersału skierowanego do ziemi bielskiej nie odnaleziono.

CCCLVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego ziemi bielskiej, Brańsk, 19 II 1665 r.

***Rkp**. B.PAU-PAN 1046, k. 433-436v. Kopia XVII-wieczna.*

Instrukcja koła rycerskiego z sejmiku brańskiego, die 19 lutego odprawującego się, na sejm dwuniedzielny ekstraordynaryjny dnia 12 marca w Warszawie złożony, w. Józefowi Karpiowi[3786] podkomorzemu i ur. Mikołajowi Skaszewskiemu[3787], chorążemu, urzędnikom ziemskim ziemi bielskiej od nas obywatelów na miejscu konsultacjom publicznym naznaczonym, w kościele brańskim zgromadzonym namowiona zgodnie obranym liberis suffragiis posłom zaraz roku 1665.

My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo z. bielskiej z powiatami należącymi.

Zjachawszy się do Brańska na sejmik dnia 19 lutego od króla JM PNM nam złożony, po zwykłej sejmikowej instrukcjej i obraniu marszałka koła naszego, cum debita observantia et veneratione posła JKM PNM przyjąwszy, instrukcjej przeczytanej wysłuchawszy i one punkta uważywszy, do obrania posłów na sejm, da Pan Bóg przyszły (którego aby szczęśliwe successus pożądany nam przywiodły efekt), przystąpiliśmy. A wziąwszy przed oczy bojaźń Boską, która początkiem jest mądrości, obradę dobra pospolitego uczyniwszy naszej staranie, której salutem nad własne przedkładamy zdrowia. Ludzi omni exceptione maiores et in publicis negotiis [….][3788] versatos, to jest w. Józefa Karpia podkomorzego, ur. Mikołaja Skaszewskiego chorążego ziemi bielskiej za posłów naszych na ten przyszły, utinam feliciter zaczynający się, sejm a feliciori magis kończący się eventu, zgodnemi obraliśmy głosami. Którym to nasze postanowienie in facie RP traktować artykuły zleciliśmy.

Boleje na to et ingeniscit żalu pełne wiernych JKM PNM poddanych z. naszej bielskiej ziemie, kiedy ojcowskie prace, starania i publiczne dobra pospolitego obrady co na wpróżne a daremne obracając się bez doskonałego skutku intencje, które do tego zmierzają i zmierzały zawsze majestatu KJM PNM studia celu, aby i zdrowiu, i pańskim królewskiego swego

[3786] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3787] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3788] Jedno słowo nieczytelne.

am(m)parcendo tronu wczasom w ustawicznych około zachowania RP w całości i ostrzeżenia swobód i wolności ojczyzny przodków swoich tej ojczyźnie nadanych, paterno desiderando afektu niepomyślnemi, [k. 433v] jako samemu JKM PNM, tak całej ojczyźnie, queriunt sami.

Do ukontentowania tedy pańskiego JKM PNM serca, przy oddanym wiernego naszego niskim pokłonie poddaństwa, optimen podadzą JKM pp. posłowie nasi remedium wierną naszą ku Majestatowi Pańskiemu życzliwość, chętne dalszej boni publici obrady studia in defensorum JKM PNM curarum, nie tylko przez uniżone podziękowania, ale też i przez wyświadczone zdrowia dobrego na lata niezamierzone, fortunne apprevatie debitum contestari gratitudinem, kiedy ea pietate eo animo ad consilia accedent publica, które aby całej eveniant szczęśliwie RP optimo in praecabuntur om(n)ine.

Ważną i to comminori certatractandum negotium, które ad constituandam RP najbardziej należy salutem, iż lubo JKM PNM raczył sam nam sejm dwuniedzielny złożyć, po niedoszłym pierwszym sześcioniedzielnym[3789]. Jednak iż prawa i uchwały sejmowe po sejmach z przyczyn swoich niedoszłych, sześcioniedzielny znowu składać pozwalają, jeżeli ten sejm teraźniejszy antiquis legib(us), które są firmum publicam liberatum praesidium, non derogavit i może mieć sejmową wagę.

Prawo o wolnym głosie szlachcica, na sejmiku, posła na sejmie, które prawo swobód i wolności szlacheckich największą jest strażnicą, ichm. pp. posłowie omni promovebant studio (na żadną nie pozwalając sejmową traktacją) aby reasumowane było i nowym obostrzone prawem cum ea specificatione, żeby legum publicarum praevaricatores poena colli et confiscationis bonorum byli karani in quantum by defecerint in probationibus a specyfice, iż nie mogąc dla cnotliwych synów ojczystych swych praktykować spraw, prawom i wolnościom przewinionych in destructionem wolnego głosu, sprawy swoje sub crimen laese Maiestatis podszywają, aby tedy droga takim zawarta była akcjom. I ktoby taką instruował komu sprawę, na takiego ma być inquisitas, którą ab utrinquae in duabus septimaniis expeditione powinni, coram judicio ter(rest)ri, palatinatus vel etiam extra cadentiam quorumvis iudiciorum, unius absentia non obstante, et per expeditam inquisitionem aby ex speciali regestro ante omnes citationes w Trybunale Koronnym taka sprawa decydowana była. A falsarius delator ante latam leutentiam był zatrzymany et in defensione decretu de [...][3790] służył. [k. 434] I za aprobacją przeszłego sejmu rozerwanego actorum, jeśliby kto ją promowował, żadną miarą

[3789] Sejm zwyczajny obradował w dniach 26 XI 1664 r. – 7 I 1665 r. Zerwał go rotmistrz królewski Piotr Felicjan Telefus.
[3790] 2 słowa nieczytelne.

pozwolać nie mają ichm. pp. posłowie, a to dlatego, aby in properem takim zabiegać sposobom z których emergunt novitates in RP nocivus.

Większych w ojczyźnie naszej trudno się kto ma nadziewać szczęśliwości, jako kiedy niełaskawa factorum irresit vis afilkciej do afikciej przydając, a w oczach świata wszystkiego żaden szkodliwą w swoim dowcipie formułując imaginacją. Przez którą w kwitnącej ojczyźnie naszej tak wiele namnożyło się dyferancyi, że i najściślejszym societatis humanae rwać się przychodzi związkom, kiedy najwarowniejsze prawami i swobodami ocerklowane granice, które żadnemu nie podlegają rozerwaniu. Imprezy wtargnęły tak prywatne i szczerą i podupadłą między panem i wiernymi poddanymi niechętnych i zawistnych ludzi przeciwione opinie absorbent konfidencją. Aby tedy w dalsze tej RP członki tam serpens, quam in valuunten malum tectio, adlaborabunt ichm. pp. posłowie conatu, aby wszystkie inter principem et subditos armoriore były descedencje z których zwykły erasci całej RP szkodliwe nieominiente, a dalej toż nam samym, a bardziej magni nominis ludziom.

Między arcana libertatis et sacraria legum publicarum gotowość virorum magnorum zawisła. Którzy jako dispendia własnych kosztów na konserwacją impendunt RP tak sami, co [w] pieszczonej narodu polskiego wychowani wolności na onej uti pupilla oculi warują się, wadzą się całości, którą gdy wsparci zostaną maior każdego nie może potkać felicitas, kiedy inter priaecipua humanea naturae insygnia, między któremi tribuerae im zwykła i naturae i fortunae dignitates przy nich zostawać będą (primariam tedy ostrzeżenia onych wezmą przed się ichm. pp. posłowie nasi curam) ni do czego nie przystępując, ażeby godności ich praw, swobód ostrzeżona była amitia et iurata unius.

Zależy siła zdrowiu i całości każdej RP in excipiendis senatus consultorum rady by, a iż konstucja anni 1662[3791] expressa declarat reddendorum rationem przez podpisy ichm. pp. senatorów mentem super affirmativa et negativa senatus consulta. [k. 434v] Serio się ichm. pp. posłowie upomnią, aby temu prawu dosyć się ichm. pp. senatorów stało, jeśli ichm. hanc legis publicae declarandem przywiedli ad effectum hoc damno leges condontur nisi enequantur.

Nic bardziej nie strapiło viscera RP, nic inopiam ozdoby Korony tej i państw przyległych nie przywiodło, nic nie wyniszczyło dawnych splendorów Królestwa tego, jako to, iż dawszy konstytucjami około menice warowany porządek in discordiam obrócony z swojej exorbitavit kluby. Ichm. pp. posłowie rationibus legis publicis efficient, aby menica

[3791] Konstytucja sejmu nadzwyczajnego z 1662 r. *De reddenda ratione senatus consultorum*, VC, t. IV, vol. 2, s. 190.

koronna, która jest publicae aerarii ozdobą, conservatrix RP ojczyzny fulcrum indiviuus co też skarbowych dochodów, wojsk zatrzymaniem przez nieodwłoczną zapłatę po służbie et in officio do swoich jbyła przywrócona dawno należytych akcydencjej została naprawą, wprowadzeniem monety dobrej, alienacją złej. Et per dandas rationes, dlaczego RP ex inductione monety złej tak wielką i niezwykłą ponosiła i ponosi szkodę, aby ci, którzy onej attendentie invigilant chcieli to sprawić. Także Boratini[3792] ratione stemplowania szelągów, aby na sejmie na którym causae fisci będą sądzone, ante omnia się sprawił i sądzony zostawał. Z Amuratego[3793] też uti convicto aby czyniona była egzekucja per qvaevis officia i dla jakiej przyczyny do tego czasu protracta serido inqviretur animadversio.

Wiele zawisło na rachunkach od skarbu koronnego wcześnie RP dedykowanych, których, iż ichm. p. podskarbi koronny[3794] przez wiele lat mając administratione dispensantionem […][3795] publici, ani sam przez się, ani przez skarbowych swoich pisarzów nie czynił jako boni publici ducti. Ichm. pp. posłowie ujmą się o oddanie rachunków prze ichm. p. podskarbiego koronnego i pisarzów jego, żeby według praw dawnych i teraźniejszych konstytucyi ze wszystkich generaliter podatków, tak danych jako i podczas komisjej lwowskiej przeszłej dysponowanych, iustum uczynił calculum. A to specyfikując de nove et cognomine zapłatę każdej chorągwi nie kładąc generalem na tak wiele wojska, którego czasem na chleby augetur numerus do Litwy animitur skąd szkodliwa [k. 435] RP eveniem de faciendi calculi absoluta w jeden comput w tak wielu taryf poborowych ujma. A deputaci z izby poselskiej ad ra[ti]ones excipendas wysadzeni, mają być przysięgli. a na kwit nie mają pozwalać, aż na sejmiku relationis ichm. pp. bracia będą z rachunków informowali.

A iż przez defalcacje od pp. żołnierzów na komisjej i przy zapłacie sprawowanych onym zasług multum sobie auxit commodi, tenże jmć p. podskarbi koronny przywłaszczając to sobie, co toto RP mogło być w tyle i do zapłacenia długów RP jakąkolwiek pomocą, efficient ichm. pp. posłowie swoją gorącą instancją, aby te publiczne commoda publicznej RP cadunt tutilitati.

Ponieważ ea conditione na stan szlachecki i wszelkie conditio ludzi włożone było z przeszłego sejmu subsidium charitativum, aby ichm. pp. duchowni wydali je byli i na publiczną obrócili zapłatę jako certo constat, że je od loci ordinarios powydawali. Tedy ichm.

[3792] Tytus Liwiusz Boratyni (Boratini, Burattini), dzierżawca mennicy koronnej. Mocą konstytucji sejmu 1659 realizował wprowadzenie miedzianej monety szelągowej bitej w osobnej mennicy do r. 1661.
[3793] Prawdopodobnie Andrea Amoretti mieszczanin lwowski.
[3794] Jan Kazimierz Krasiński podskarbi wielki koronny.
[3795] Jedno słowo nieczytelne.

pp. posłowie exacte się pytać będą, gdzie się podało et in quos cessit usus, aby ichm. dali rationes, jeśli kwalifikowało RP, a nie privatorum privatis commodis.

Z całego serca życzy sobie ojczyzna z postronnemi uspokojenia monarchami et post tot motus turbulentos desiderata sui tranquilitate. Między któremi zlecają ichm. pp. bracia ichm. pp. posłom, aby jeśli z moskiewskiem przyjdzie do komisjej narodem, tractatus pacis ad aevitatis sine praeiudicio libertatem był zawarty rationibus i bez aukcjej dóbr tak RP, jako privatorum.

Sołtysi, którzy do służby RP z dawnych należą praw a onus płaceniu podatków per constitutionem sejmu blisko przeszłego[3796] jest onym in […][3797] attendent ichm. pp. posłowie aby privilegia et immunitates onym służące przez podpisy do słusznego przyszły skutku i do żadnych a tenutariis bonorum regalium nie byli necessitati płacenia ciężarów.

Częstokroć rozdawanie wakancjej zwykło consilia RP interturbaret. Stosując się do praw dawnych o wakancjach uchwalonych post demortuas personas, albo ad maiorem dignitates electos i upomnią się ichm. pp. posłowie na początku zaraz [k. 435v] rozdania onych sejmu, aby szlachcie osiadłej et bene meritis porozdawane były.

Lwowskiej komisjej, która dosyć czas niemały trawiła, niemałe pociągała za sobą egzorbitancje. Requirent ichm. pp. posłowie od ichm. pp. komisarzów rationes, aby in facie toti(us) RP ekscypowane były od ichm.

Indygenaty, które calamitates temporum ex sequente vicisitudine rerum barzo się zagęściły, tak iż szlachty starożytnej coraz przez nowo kreowaną szlachtę […][3798] in RP maius mentos albo pieniędzmi takiego wysokiej rycerskiej dokupionych się preeminencjej ledwo nie derescit numerus a novi indigens prawu nie dosyć uczyniwszy ani sum na przejęcie popisanych wakatów RP aplikowali, ani juramentów super qualitetem debitam Regno i RP, tako powinni byli wykonali. Owszem contra p(rae)scriptum praw, dygnitarstwami i urzędami zaszczyceni zostali. In ad ponere się w to ichm. pp. posłowie, aby per legem publicam zawarta była consequendo im indigenationem ręka i ci z otrzymanych się sprawili, którzy prawu nie dosyć uczynili.

Wielkie ponoszą obywatele koronni przez to szkody, skąd displendia crescunt i niemało łożonych kosztów, iż lubo na pewne szlacheckie dobra, z KJM i RP graniczącemi

[3796] Sejm nadzwyczajny warszawski 1662 r. konstytucja *Subsydium Reipublice generalis contributionis od stanów koronnych i WKL na sejmie walnym warszawskim ekstraordynaryjnym uchwalone*, VC, t. IV, vol. 2, s. 246-257.

[3797] Jeden wyraz nieczytelny.

[3798] Półtora wersa wykreślone, tekst nieczytelny.

dobrami, częste wychodzą komisje. Ichm. pp. komisarze protelunt przez nie zjazd swój skutek wyprawionych komisyi. Aby tedy takowe komissje więcej nie szły in protractionem, a mianowicie komissja od Brzozowa z powiatem grodzieńskim, która w. Józefowi Karpiowi podkomorzemu ziem(skiemu) bielski(emu) w ojczyźnie z przodków swoich merites clarissimo quidelitute et obsequio erga principes praetentissimo cień łaski z pola jmp. N. W. [sic] jest wydana a manes, pociąga effectus absencja ichm. pp. komisarzów, wniosą prośbę pp. posłowie, żeby reasumowana była per constitutionem. A na ichm. pp. komisarzów vadium sto tysięcy interponatur praesentis owych na potym, a pomylących kosztów czasem daremnych warować cautione.

[k. 436] Nie masz podobno tak wypisańſtwem [?] a fatis venientibus, aby go ręka pańska łowić szczęścia wiecznego piastować miała. Czego doznawszy specialiter województwa naszego podlaskiego ichm. pp. obywatele, iż nad prawa unionis i insze konstytucyje nie tylko przechodami za granicę, ale konsystencjami i wybieraniem, cum praeiuditio praw stanu szlacheckiego chlebów, aggravarunt srodze województwo nasze wojska WKL, gromadne pułki. Aby tedy ta sekwela in usum a to spe in paritatis nie przychodziła, kiedy koronnych obywatelów inopia i dalekość sądów WKL excludit świętej sprawiedliwości odzierżenia. Ichm. pp. posłowie mają labunt na tym sejmie, aby ratione szkód poczynionych i przechodów, litewskie wojsko w Koronie jako in loco delicta się sprawowali ex Regno militari. A koronne wojsko w Litwie, jeśli by nad prawa swe transgrederetur, a szkody obywatelom WKL czynili […][3799].

Restytucyją do ojczyzny lubo pewne otrzymały osoby, anihilos munus kondycjom na się włożonym dosyć nie uczynili, ale obrali legis beneficio et gratitudinem RP pogardziwszy, która pod kondycjami chciała ważne ichm. mieć przywrócenie niektórych obywatelów in iuraverunt satisfactionem p(ro)missis conditionibus i uczynienia przez nich. Inaczej przysługi requirent ichm. pp. posłowie na teraźniejszym sejmie.

Lubo dawne prawa o cudzoziemcach surowie są napisane, aby pułkownikami, oberszterami, oficjerami i inszemi wojska nie byli oficjalistami, kiedy coraz widziemy, aby owszem nań legum praesentem methodum, owszem onych ad magnas evecti fortunas i łaskę zasłużoną, w tym postępku z których jako wiadomych i osiadłych dobrze iniuriatis snadniejsze krzywd dochodzenie o egzemptią dawnych praw. Urgebunt ichm. pp. posłowie, aby terrigenis et bene possessionatis takowe conferentur godności ad RP swej wniosą inparis.

[3799] Luka w tekście na 1-2 słowa pozostawiona przez kopistę.

Wszedł do ojczyzny mala consuetudine absolutus usus et nulla legum forma practicas, iż na sejmowe i trybunalskie infamiae bez pokazania kwitów przez konstytucyje pozwalane by prawie relutacje, których aby nie bywało. A zaraz przy relutacjej inducatur kwit autentyczny promocjom ichm. pp. posłom zlecamy [k. 436v], na relacją zaś poenam publicum etiam na dicente kwietacje żadną miarą pozwalać nie mają żadnej osobie. A to sub nullitate formowanej konstytucji bratersko iniungimus.

Pozwolili sobie wiele kupcy kiedy privata sua au(th)oritate, bez taksy żadnej swoim towarom nałożonej przez nabyte według prawa urzędy od kupujących, większą nad zwyczaj dawny od łokcia bławatu i sukna wyciągali cenę et in cento po trzydziestu biorąc złotych, całą ukrzywdzili sobie RP. Commitimus, tedy ichm. pp. posłom, aby pretia towarów kupieckich góry nie brali, a z tych zysków swoich tak sami przez się jako faktorów swoich w grodach praevio iuramento rachowali się i accentioni lucroru(m) RP wrócili.

Które to nasze wszytkie artykuły, dessideria opisane fidei in secutari conscientiis zlecamy pp. posłom naszym. Którym jako słodka jest wolność narodu polskiego, pod żadne jarzma monarchów absolute panujących niepodpadająca, tak aby przykładem cnoty starożytnej przodków swoich idąc i teraz bogobojnych, i cnotliwych stanów koronnych praw, swobód sacrosancte strzegli, novitates nocivas chronili się, a uchowaj Boże, uchybić w czym prawa taquam posteram […][3800] contagionem.

Co unanimi postanowiwszy consensum, zleciwszy jmp. marszałkowi koła naszego, a przy podpisie ręki jego, ad acta publica podać.

Działo się w brańskim kościele, dnia lutego 19, r. P. 1665.

Krzysztof Jan Kostro marszałek koła rycerskiego.

[3800] Jedno słowo nieczytelne.

CCCLIX. Sejmik generalny województw mazowieckiego i podlaskiego, Warszawa, 3 III 1666 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym w Warszawie 23 XI 1655 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 17 III 1666 r., sejmiki przedsejmowe na i/II 1666 r. sejmik generalny województw mazowieckiego i podlaskiego na 3 III 1666 r. (L.A. Wierzbicki, Chronologia, s. 170).

CCCLIX/1. Laudum sejmiku generalnego województw mazowieckiego i podlaskiego.

Rkp. *AP Łódź ArB 493, s. 280-304, kopia XVII-wieczna. Oblaty dokonał w urzędzie grodzkim warszawskim Marcin Oborski starosta liwski, marszałek sejmiku.*

My senatorowie i posłowie woj. mazowieckiego i podlaskiego, na sejmik generalny, za uniwersałem JKM mori przodków naszych insi.tens, tu do Warszawy na zwyczajne zgromadzeni miejsce dla wzajemnego instrukcji naszych partykularnych sejmików przeważenia combinatiey punktów vinitis animis, et stadys i theatro publico generalnej całej RP obrady permouendo…chętnych affectów i głosów naszych zgodnych, sine contradictione propensione directa, in personam pana Marcina z Obor Oborskiego starostę liwskiego, temuż jmci rządu i dispotii zgromadzenia naszego generalnego w głosach naszych wolnych palmam[?] detulimus. To ante omnie dexteritati jmci zaleciwszy, aby jednostajną serc naszych synowskich wdzięczność za czujną straż, pracowitą opatrzność, ochotną zdrowia, et sub substantiae Regiae dla całości i bezpieczeństwa pospolitego ducto [?] sum [?] tot iniuris callo, odwagę słońca jaśniejszemi wyświadczoną experimentis niezwyciężonym maiestatom JKM. Dobrotliwego ojczyzny tej ojca pana naszego miłościwego, królowej jej mości paniej naszej miłościwej, nieoddzielnej curam et anxietatio iuro integritate publica JKM consori, ostrych wyroków szczęścia [1 wyraz?] materna ante morantis fluctus jako najrzetelniej wyraził, przy powolnego, statecznego [s. 281] poddaństwa wierności w oświadczeniu. Którym to niezwyciężonym monarchom państwu naszemu miłościwemu, cokolwiek ad grati animi testimonia należy candidę[?] oświadczywszy wystawi na oko i prospect polskiego świata, tą, którą dnia dzisiejszego przed nieskończonym strasznego majestatu monarchą i królów królem, ad arras has sacras, w tym tu jegoż świętym grodzie, quam so…? sinie zanosimy protestationem, że jeśliby jaka oculta.. futorum acerbita… opina [?] na tę RP et omninosae ingineret tempesta…?, i o nas in tantum exundaret, iżby jej fluctus do samego niezwyciężonego tronu królewskiego peringere zabierać sobie Regnum, i przeciwko niemuż

wściekłości i szaleństwa swego exe…? virulentiam miały, gotowi będziem i powinniemy libera [?] pectoribus nostris infinitus doświadczonemi maiestatis królestwa JMci praesidis zdrowie i dostojeństwo pańskie, które jednegoż nieba horyzontu xięstwo to mazowieckie solum nostram circumferentis minifica z nami wiernemi poddanemi deuinxit symetria praemunire dać zaś… niebezpieczeństwu pańskiemu, swobodom oraz prawom naszym szlacheckim, starożytnym cum tota Republica spolnym, własnej krwie i instantiej naszych odwagą. Muro atentio mężniejszy siadać na koń cape… arma, przeklętą z tych prowincji, która za łaską Bożą w tych tu nigdy nie gościła krajach wyrugowawszy indolatriam[?] przy zdrowiu i dostojeństwie pańskim, choćby dobrze, dola jaka ciężka przeciwnym pogrozić nam miała losem, vel de genu pugnaturi.

2. Proximus tej gorliwości w respectach naszych occupat honores wniesiony jw. ichm. ks. biskupa łuckiego[3801], najwyższego kanclerza koronnego in gremium nostrum instantia, pełna pobożności et religionis, która sercom szlacheckim w krajach tych starożytnym altius radzi będąc, ochotnie swoje pro integritate ecclasiae et cleri zawsze conamitia [?] wszelkie od nich ciężary autertendo[?], choćby je też dobrze przyszło proprys sustentare lacertis, aby tylko świątnice pańskie żadnej per tumultus et [s. 282] communem persuram do czci i służby Bożej pomnożenia i augmentatiej jej nie miały rozrywki. Przeto i powagę wielkiego pasterza naszego debita prosecute [?] veneratione et fauore, i desiderium pobożne fide secundując suffragio, starać się o to indiuisim, et citra schizma mamy, jako względem bezpieczeństwa hyberny exactiey i przechodów wojsk JKM i RP dobra duchowne in genere wszystkie z dobrami naszemi szlacheckimi i onych immunitatibus ac privilegium porównać zostać mogły, co jednak spolną ma być wszystkich stanów tej RP determinowano zgodą.

3. Ichm księży biskupom krakowskiemu, łuckiemu i chełmskiemu pracowitym i życzliwym circa publicam tej RP pacificationem operaris winne equestris status nomine jmć. pan marszałek poselski ut referat gratias unanimi promouebit affectu generał nasz.

4. A że się RP, mało spodziewanemi zewsząd ogarniona wnętrznych i powierzchownych niebezpieczeństw tumulibus, ad consilia pacis obraca na ugaszenie interni astus[?], który onej że invicera defeuit. Tedy, aby do nich cum ordinibus bezpiecznie sine ulla infi metus distracione postąpić mogła suplikować będą ichm. do JKM aby te kraje powagą iurium Maiestatis od wszelkich wojsk i niezwyczajnych ludzi gromad skądkolwiek by się tylko ściągać chciały euacuaret, same tylko gwardie JKM zwyczajne i przez prawo wyrażone pro

[3801] Mikołaj Jan Prażmowski, h. Bylina (1617-1673), biskup łucki w l. 1659-1666, od tego roku arcybiskup gnieźnieński i prymas.

ornamento królewskiego tronu jego przy boku pańskim zostawiwszy. Inquantum by zaś kto chciał się tej słusznej prośbie opponere ichm. a consultationibus publicis supertedebunt priuatim ojczyzny całej, jako i bezpieczeństwu domowemu prospecturi tych naszych województw.

5. Jmości panu Lubomirskiemu[3802] supplici ciui open województw naszych pokornie imploranti do łaski JKM i dobrotliwości pańskiej życzliwą w instantiach swoich jmci wystawią przewodnią. Saluis per omnio Maiestatis iuribus et dignitate Reipublicae, salua in….? Przez wojska dannom… ? vindicatione.

6. Commissia lwowska tak wielu strat i jawnej zguby tej RP jedyna przyczyna [s. 283] i okazja, złota i srebra bezdenny gurges, która wszystkie metalla quaetiosion absorbiit, samę tylko miedź mizerną w ojczyźnie zostawiwszy ma być osobliwey animaduersiey i strictum ichm. uczynią examen. Cuius lege virtute ichm pp commissarze nową mennicę tymphową otworzyli szelężnej continuationem contra expressam prawa dispositionem dipentaruntin iudica[m] orbitamieysca tego in congrua[?] inuolarunt, uniwersały [1 wyraz?] wolności naszej urażające wydawali, czego gdy ad aequatem nie dadzą rationem, i miejsc in theatro consilii publico, aby nie mieli, et subaent arbitrarias z decisiej całej RP penas. Sprawią i z tego, że opatrzeni iusto vialico od województw swoich, in longum traxerunt, tę swoię iurisdictionem, z skarbu RP subsydia dalszego we Lwowie pomieszkania znakomite wziąwszy i inszymi exquisitis ar….?, pożytki i lucra swoie augmentando magno RP do opłacenia wojska merenti dispendio, podatków i extraordynariynych prouentów. In eundem wchodzą numerum ichm. panowie superintendenci otworzonych mężnie superuacaneus ludzi ad fruges consumendas numerus, którzy tak życzliwej usługi swojej RP dostateczną niech dadzą rationem i ojczyźnie sprawią się z tak sromotnej i wstydliwej [1 wyraz?] swojej, w czym [1 wyraz?] i posądzeni być nie mają.

7. Pan Boratyni[3803] całej RP dolosus operarius do pewnego czasu i liczby milionów szelągowych conductus, że priuatim in consulta Reipublica, która takowe casus przez sam tylko sejm dispensare zwykła, dłużej się szelężnym zabawił stemplem, że onejże abusus fauore ac beneficio, ad priuilegia powagi stanu szlacheckiego ochotnie przypuszczony et

[3802] Jerzy Sebastian Lubomirski (1616-1667), hetman polny koronny od 1657 r., marszałek wielki koronny od 1650 r.

[3803] Tytus Liwiusz Borattini (Boratyni) (1617-1681), dzierżawca mennicy, architekt królewski, sekretarz króla Jana Kazimierza.

dignitatibus cumulatus, aby był od tej eminentiey szlacheckiey immunitatum oddalony. Bonis spoliatus, które rozprzedane na te borgową służby wojennej wygodę cedere mają.

8. Tymf strictus ezaminandus.

9. Administratores cełł, aby byli tak z wodnej jako i lądowej administratii a ratiach swoich rozsądzeni a jeżeliby eo apud retentores praetenderent, aby do dojścia sprawiedliwości, durante Consilio tej RP ichm. szczerze onym [s. 284] pomogli. Czechowicz zaś Srzedziński i Rasicki, że per instinctus suos wojsko w związku zostające, nie odebranie sum celnych nadpchnęli, et enormiters Rempublicam dami……? Aby byli summariae sądzeni.

10. Więc, że JKM sejm ten osobliwie et primario dla podatków ku uspokojeniu wojska złożyć i ordynować raczył. Wszystkich indigenas, którzy bez zasług w polu krwawych, do klejnotu szlachectwa polskiego wcisnęli się malis artibus, wiele RP sum i życzliwej obiecawszy po sobie usługi, aby od tego faworu oddaleni byli, poko przyobiecanych sum nie ziszczą exemptis i którzy merentur krwie i zdrowie odwagą przy której statecznej pro bono publico resolutiej, i dalszego ludziom zasłużonym, albo służyć ochotnym, nie tamujemy przystępu, z którą że jmć. pan Dobczyc oberszterlejtnant JKM pułku jmści pana starosty łomżeńskiego meritissimi tej RP ciuis, et strenui militis województwom naszym oświadczył życzliwie desiderium jego słuszne ichm. unanimi fauore apud ordines Regni podeprą aby compos voti et consors swobody naszej szlacheckiej przez indygenat zostawał.

11. Ichmść panowie duchowni ochotni do uspokojenia długów wojskowych stanom RP pomocniej ze samą rzeczą żadnej nie oświadczyli podpory, aby fidem sponsam exoluerent[?], i to subsydium charitatis do skarbu inferant ichm. upraszać będą.

12. Podatki, które by RP in futurum consitueret, aby bez brakowania monetae pen[?] Regnum currentis panowie poborcy odbierali. Prawem tego ichm. pp. posłowie nasi obostrzą.

13. Szelągi stare, aby się wróciły ad usum Reipublicae sinstinum[?], ichm. pp. posłowie nasi starać się będą, w których materia lepsza i ciężar znośniejszy. A ci, którzy nam exoticam monetam, to jest wołoskie szelągi inuexer, wytropieni aby insto byli przykarani usiłują ichm. pp. posłowie generału naszego.

14. Wielką w tym krzywdę i bezprawie ponoszą sacro sanctam Ducum Masouiae [s. 285] decreta et instituta, że przeciwko wyraźnej ich dispotii różnych sect ludzie quoquncue pretextu publico aut priuato, do boku JKM siedzących exorcitia religiej swojej w mieście Warszawskim zakładają, i pod osoby pricipes[?] exolicorum interessa w RP promouentes, podszywając się scandala blaspeniarum sczepią, aby o to seria była animaduerio inibunt mediam insta, tego

dostrzegłszy, że gdyby kto ex incolis miasta tego, w którego był domu ci psalmistowie saeris operarentur RP nie objawił była, aby o to postulatus et coniurctis peculatus był podległy.

15. Buławy koronne i w WKL, aby pro exigentia potrzeby RP ad casum wojny powierzone bywały nie czekając przez surową śmiertelność rozwodu wszystkiemi siłami pp. posłowie adnitente.

16. A, że teraźniejszy sejm, daj Boże od pierwszych, szczęśliwszy jest, continuatio praeteritorum wszystki(ch) przeszłych artykułów reasumujemy.

17. Ichm. pp. wielkopolskich konferencje z sobą lubo wdzięcznie od braci przyjęliśmy. Dziwujemy się jednak ichm, że nas fraterne ostrzegać nie raczą, czemu raczej do związku, nim do boku JKM udali się, i na ten czas ad unionemnas ichm. wokują, kiedy fortuny nasze jako obozami, tak częstemi wojsk zabiegami, i przechodami zrujnowane zostają, snadź i teraz chcąc nam in meditulio wszystkich sedem założyć tumultum, ze swoich to niebezpieczeństwo wyprowadziwszy województw. Zlecamy tedy ichm. pp. posłom generału całego, aby fundamentales rationes tanti ich z ichm. zrozumieli, i nas informowali, nie życząc sobie w żadną przeciwko Panom wpadać diffidentią nim dowodnemi sprawieni będziemy de causa publici motus documentami.

18. Wielką w tym województwa nasze quae tendunt sobie krzywdę, że ta soli sterilis w krajach naszych malignitas, cum secundissimis inszych szczęśliwych województw fundis consua żadnej u RP post tot re…. saecula nie pozyskała discretiej i respectu, z którego rożne ciężary nad proportią sił naszych z ichm. wzajemnie zastępować musiemy. Ponowią tedy ichm. pp. [s. 286] posłowie generału naszego toties eo nomine repetitas querala… ? et sedula cura in id incibent, jako by trzy włoki nasze (które nihilominus considerata qualitate grontow ichm. pinquioris glebae nie dostąpią proportunquae przeciwko jednemi ichm., łanowi pomiarkowane in Reipublica zostały. A inquantum by ichmm. inszych województw chcieli opponere difficultatem starych taryf w tym punkcie, to ichmm. efficere usiłują aby podatków przez ichmm. uchwalonych do trzeciej części należeli.

19. Żaden kraj, et bonis moribus fundata ciuitas nie skarży się na to, aby w niegościnne prowadząc exotici residentie, gospodarską mieli rozpościerać władzą. Mychmy jedni pod słońcem takowi, którzy seruorum nostrorum sufferimus dominium cierpliwie i pretia mercium nostrarum z wyroku i dispozicji ludzi cudzoziemskich dependentią wziąwszy ex eleuatione precii rzeczy ich, które w państwie JKM muetunt, pozor dochodów naszych odbierają nauare[?] tedy mają operam constantem. Ichm. pp. posłowie generała naszego, aby pretia exoticarum mercium były przez sejmową commissią ex utoquae ordine deputatore decisia,

żadnego nie mając na pieniądze któremi per ? gardzają i brakują respectu, bo temiż własną cudzoziemców inuentią wprowadzonemi, złota i srebra wykupione post fines Regni wyprowadzili. A posłuszny i gruntowny towarów uwadze i szacunku medio corporali iuramento, jako wiele hac tempustate czasu, który z nich towarów swoich wyprzedał dowiodszy, ad refusionem tam enormis et laesius vsurae RP tenebitum, co wszystko na zapłatę wojsku cedere powinno będzie.

20. A lubo się tego circa examen w puncie commssiej lwowskiej nie dołożyło, że wszystkie ex iudicatis tam tego subseli, sądowe przezyski virtute legis in commune pożytków RP należeć miały, aby ichm. pp. posłowie inversigaret [?]. To jednak dzielności ichmm. zalecamy, aby w tym puncie debitam perspicacitatem adhibere zechcieli, komu to ex priuatis cessit i aby [s.287] serio urgerent, aby tak te grzywny, jako i drugie z ichm. pp. senatorów nieresidujących pozyskane do skarbu na zapłatę wojska wniesione weszły.

21. Do ostrożności ordinum tej RP apprime.. to interest, aby lauda priuatne sub anigmate approbatiej na sejmach non luarendi, ażby przez tych ichmm., którzy by o nie concurrerent wytłumaczone były, tego tylko ostrzegłszy, aby wzięte do braci modi contibutionem exotuendam, które zawsze województwom conssibiles do tego nie należeli prawo.

22. Ichm, pp. pisarze polni koronni i decessorum successores coquet[?] wojsk koronnych zaciągu polskiego hardo[?] cwierczony, a cudzoziemskiego zaciągu co miesięczny na sejmie oddać i poprzysiąc im facie omnium ordinum powinni będą, czemu ichmm. pp. posłowie nasi sedulo inuigilabunt[?].

23. A żołnierze, tak na stanowiskach, jako i w ciągnieniu występni, et excedentes modum disciplinatae militae przy odbieraniu zapłaty w którymkolwiek województwie assignatia onym przypadnie. Aby się w grodzie extra cadentiam iniuratis sprawowali, i z żołdu swego nagradzali szkody exceptis causis crimi nalibus[?], które osobliwie w trybunałach obojga narodów postanowione mają regestra swoje.

24. Mając osobliwy respect, na sprawowany wiek viresquae fessas i lata na ochotnej tej RP i Maiestatam Królewskim wyryte w służbie jw. jmci pana podskarbiego wielkiego koronnego, które na placach sławnych odwag i sago[?] znamienity atleta Polski, opatrzną zaś radą światły in augusto patrum concilio, senatorom, panu i ojczyźnie lucaletissimae oświadczył, z wyraźniej samegoż pomienionego jmci województw naszych glorisissimi com patriey zaniesiony do nasz instantiey, chcąc magna parte curarum jmci leuare. Podatki quo quncuae titulo tej RP na przyszłym, da Bóg sejmie status et ordines obmyślą i decklarują do szafunku i dispositiej województw i ziem obracamy. Tego sobie warując i ostrzegając, aby na tymże

sejmie in praesentia ichmm. [s. 288] pp. posłów ziemskich, ichmm. pp. hetmani wojska po województwach, przez assignatie swoje, iuxta qualitatem et quantitam funder…? Podzielili, aby zaraz sua cuiquae constarent onera i plac nie zawierał się do wolnego inquantum, by się lub praegraneatus uważał, in facie omnium ordinare około ciężaru swego concertu.

25. Rachunkom skarbowym post praeliminaria seymu ordinaria ichmm. pp. posłowie, żadnej innej materjej nie puszczając circum pactem [?] intendent, która primas sibi zawsze vendicabit partes, jako jedine do wszystkich RP interpress źródło posiłków et subsidiis po których skuteczniej pro conscientia aequitatis expeditiey ratiach, sine omni disputatione do otrzymania quitio doskonałego ichmm. pp. posłowie nasi opem jmci ferent.

26. Regestra factorum specialio, które niewinnemi honores noblilitares in onerarunt condemnat niespodzianych specjałami, pilnie się ichmm. pp. posłowie nasi starać o to będą, aby były z tych niezwyczajnych tej ordynatiej trybunałów koronnych wyrugowane, i nouissimae przeszłego trybunału ad praeiudicium szlacheckiego stanu praeiudicata, uirtute prawa nowego skasowane et pro nullis declarata, co rozumieć ma się i ściągać do wszystkich specjalnych regestrów.

27. Bacząc RP jako ten przeklęty nałóg in naturam transilt u wojsk tej RP, że za najmniejszą okazją, a czasem i bez niej ad scandalosos nexus postępując Rempublicam interea premunt quandoquae oppi munt, odstępując granic, fidei et excubis suis powierzonych, in viscera matris[?] desaeuiunt, i na wszelkie odważywszy się insolentias zapamiętali ojczyzny miłej synowie, z których pogorszenie ominosa in pernitiem RP exempla nascuntur, tedy ichm. starać się będą, aby od wszelkich fauszów tej RP , ci którzy spod płaszczyka konfederacji w odęcie zamieszanej ojczyzny indygenaty, noblitatie i relaxatie pootrzymywali nec reconsiliata lege, as secundarios nexus conuolarunt, oddaleni zostali, nie chcąc tak delicate w domu swoim pieścić catulos luporum qui se lanient.

[s.289] 28. A że pan Żesteliński Stanisław prawa pospolitego i decretu trybunalskiego nie wykonał wyroku peanae publicae w siedzeniu wieży za głowę pana Wierusza, pod trybunał przez niego interempti nie uczyniwszy satosfactiam, tedy in quantum by jakąkolwiek per decretum vim legis sapiens otrzymał dispensę, starać się o to będą ichm. pp. posłowie, aby pro unta et vana była declarowana.

29. Constitutie o zbiegłych poddanych szlacheckich w dobrach duchownych JKM i szlacheckich, osiadłych i luźnych, aby były reassumowane, i proces skrócony, i ichmm. duchowni aby prawem szlacheckim in foro seculari bez appellatiey do trybunału sprawiali się studia usilnych przyłożą do tego ichmm. pp. posłowie.

30. Nie schodzi na respecie winnym poważnej księcia jmci kurfirszta brandenburskiego instantiej, która gdy do osobliwej RP wszystkiej uwagi przyjdzie, podadzą to ichm. pp. posłowie nasi commissarys księcia jmci sub indaginem sublimem, jeżeli niesłusznie w tym pretensae [?] sam… u RP, długu subsydium wojenne na kilku znamienitych R.P. okazjach, przez księcia jmci zatrzymane w za…. sulspre[?] liquidationi.

31. Względem statutu toruńskiego w którym i miasto Łomża triumphat, generał nasz wszystek do artykułu tejże ziemie refert.

32. Jmć p. Radziejowski[3804] za swoje ku RP commissos excessus uoto maiora dostąpiwszy ex fauore populi solasiae, że dotychczas w granicach winnej nie trzyma się modestiej i powiatów czerskiego ichmm. pp. obywatelów i warszawskiego na słuszne zarobił querelas względem pobranych na pewnych miejscach czopowego prouentów, znieważonych starożytnych książąt ichmm. mazowieckich. Ojcom dominikanom wareckim szczodrobliwie nadanych funduszów, tedy in quantum by durantibus comitys stron nie uspokoił. Tedy diploma script ad archiwum i decret sejmowy in fauorem jmci napisany nullitatis vitro suberunt.

33. Sól powiatowa, tak w retentach zostająca jako in posterum z hojnej JKM [s. 290] łaski, województw naszych aby doszła, niska od Maiestatu JKM wniosą ichmm. instantią.

34. Scripta in archiuo zostające, aby były na tym sejmie RP praesentowane i ich realitas expensa.

35. Żydowskiego pogłównego osobliwy, ad auxesim czerwonego złotego mieć ichmm. będą respect.

36. Grzywny i gospody poselskie z pamięci wyszły seruitoratami et vsura stanowniczych osłonione, które żeby przywrócone były, i stanowniej in efectu satisfactionum od izby poselskiej, z którą względem distributiej, stanowisk poselskich żadną zda się mieć connexionem sądzony był. A o grzywny jmć p. podskarbi koronny[3805] wielki requisitus być ma.

37. Iż zasługi jmci p. kasztelana warszawskiego nie zwiędły JKM i RP godne pamięci, i samo sławnego miasta Warszawy epis.. onema metropolianae królów ichmm. vrbis w tym są

[3804] Hieronim Radziejowski, h. Junosza (1612-1667), wojewoda inflancki w 1667 r., podkanclerzy koronny w l. 1650-1652.
[3805] Jan Kazimierz Krasiński w l. 1658-1668 podskarbi koronny, od 1659 r. wojewoda płocki.

u nas respectie, iż do JKM et ad ordines niską wnieść iniungimus prośbę, aby miejsce między ichm. pany senatorami większemi ichm. pp. kasztelanom warszawskim naznaczone było.

38. Książę jm. Radziwiłł[3806] koniuszy WKL, nobilissimus toga [?] saq… ? princeps, jako wszystkiej R.P. znakomity i waleczny wojennik, tak magno decorum et ornamenti, spartiae K[sięs]twa Mazowieckiego i województwa podlaskiego prouentu dzielny i poważny in ordine equestri [1 wyraz?] snadnie wspaniałą swoją pozyskał affecty nasze i do tego obrócił instantią, abyśmy tot titulis xięcia jmci deuicti humanitatis unitis stud…? et conatibus. Restitutionem starostwa barskiego ad dispositionem JKM deuoluti, którego niedawno constitutią księciu jmci in vim abalienatione assecurata recompensati promowali.

39. Succedit księżny jejmości Wiśniowieckiej wojewodziny ruskiej[3807] iusta instantiej pozwanej interpositio wielkiego niegdy et nulli on tacendi Hektoro całego naszego finium ojczystych obrońcę i struża prześwietnej małżonki [s. 291] w prawach naturalnych dziedziczny puścizny poruszony, który życzliwemi naszemi votis annuentes affectami, zlecamy ichmm. pp. posłom naszym, aby to litigium ex ordinatione scaturiens, jako najprędszym na sejmie, da pan Bóg przyszłym uspokojone były rozsądkiem. Prawa księżney jejmości przyrodzonego i inszych ichm. consuccesorów per omnia ostrzegszy. A że te certamina potentium ordinationes na antecesorach naszych wymożone, et motus ciuiles excitant, żadnego zaś, tak RP, jako i samym że privatis nie przynoszą fructum conferent z stanami RP ichm. pp. posłowie nasi, jeśliby się tej instantiej nemo opponeret, aby były per legem abrogates.

40. Wielką ichm. p. chorąży rożański, zasłużony ojczyźnie naszej ciuis et suelio fortis et Consilio bonis, abyśmy widoczne jejm. pani małżonki jm. praesisdium, przez p. Wyhowskiego nieboszczyka illatum w odjęciu magnae partis fundorum tenestrium do dzierżawy lubomskiej przyłączonych, o które w kilkunastu przewiedzionych procesach prolimine determinatiey swojej sprawa w trybunale zostawa, aby inquaretum[?] JKM tę dzierżawę lubomską komu ex bene meritis conferet w dobrotliwym pańskim, krzywdę tak znaczną zechciał mieć [w] respecie.

41. Instantią za zniszczonym jm. p. starostą grodzieckim w dobrach dziedzicznych i dzierżawie jego, per multos successive[?] possessores tak wyniszczony, że ni ziarna jednego,

[3806] Bogusław Radziwiłł, h. Trąby (1620-1669), koniuszy WKL od 1646 r, generalny namiestnik Prus Książęcych w l. 1657-1669.
[3807] Gryzelda Konstancja Wiśniowiecka (1623-1672), żona Jeremiego Michała Wiśniowieckiego, córka Tomasza Zamoyskiego i Katarzyny z Ostrogskich.

ni pieniądza żadnego intraty, ni chłopa, ni bydlęcia biednego nie masz, a RP o te szkody jego condemnaty ex personalitae contrauentionibus decretis trybunalitys dla rozwiązania związku przeszłego inscia parte, ac contradicentibus nutis tenesibus[?], o co zaraz na relacyjnym sejmiku imieniem strony pp. posłów et totius nobilitatis per marschalcum conuentus zaszły protestatie, per appendicem pod inszą constitutią bez nagrody szkód jego zniesione, tak że dotąd przy samym płaczeniu tylko in defertis villis et fundis, a bez najmniejszej intraty zostawa, aby in vim recompensae [s.292] a Reipublica zdesolowania, bez żadnej wioski i accidentiy affic… ? z czym wiecej consolacji cedat in hereditatem i decretów trybunalskich conseruationem, instabunt ichmm. pp. posłowie prześwietnego senatu i ichmm. pp. kolegów.

42. Ojcowie jezuici płoccy do nas quot occasionibus swoję słuszną supplikę względem Nadarzyna immunitatibus nobilitanbus ad aequandis przynoszą.

43. Ojcom pijarom scholarum, względem approbatiej przywilejów in causa fundationem, osobliwie podolonieckiej na wsi Świerczy i żupie Kunegundzie zostającej nadanych z laski JKM szczodrobliwej perpetu iuris priuilegio confirmowany. Unanimi succurent, ichmm. pp. posłowie nasi fauore.

44. Jm. p. instygator koronny meritissimus całej tej RP ciuis i w izbie naszej glorisissimus publicorum consiliorum conparticeps, menut omnem propensi affectus sigificationem generału województw naszych, którą w instantiej o libertatią kamienice jmci w Warszawie ochotnie ichmm. pp. posłowie wyrażą.

45. Miast JKM Liwa[3808] i Czerska[3809] tragica sors et calamitosa światu naszemu jawna, żebrze u JKM i RP instam ac debitam compassionem względem uwolnienia ad decennium od wszelkich contributy i woyennych ciężarów do których dostąpienia ichm. pp. posłowie szczerym pomogą sercem.

46. Jmci p. pisarza czerskiego honor i reputatiae w tej RP zawsze sławy et honesti memoris pełna pewnym decretem lubefactata, aby dawny za eliminatią decretu tego ex actis quibusquis odszukać mogła po…? całą uprzejmością ichm. panowie posłowie nasi dopomogą.

47. Jmci p. pisarzowi warszawskiemu o libertatią domu swego w Warszawie konkurującemu ochotną dopomogą życzliwością.

[3808] Liw, miejscowość na Mazowszu, miasto lokowane przed 1421 r., utracił prawa miejskie w 1869 r. Miejsce obrad sejmików ziemskich ziemi liwskiej od XVI do poł. XVIII w.

[3809] Czersk, miejscowość na Mazowszu, położona nad jeziorem Czerskim, w l. 1350-1870 posiadał prawa miejskie.

48. Most na Narwi pod Łomżą z dawnych czasów bywał, teraz już zbudowany nie jest, vigebunt, pp. posłowie, aby zbudowany był od miasta Łomży i cauaeant oer nas na nieposłusznych, jeżeliby nie skłonni do zbudowania byli.

[s.293] 49. Żałosny p. Sokołowskiego, obywatela łomżyńskiej ziemie postradanego syna enormi internetione orbitatis przez insolentią dragoniej z wojska litewskiego, pod komendą p. Możejka kapitana zostającej vindicias ichmm. pp. posłowie nasi suscipere powinni będą.

50. Jmść p. Kadłubski, wojski czerski, aby w odjętym w Starey Warce wojtostwie przez jmci p. Hieronima Radziejowskiego, ukrzywdzonym nie był allaborabunt ichmm. pp. posłowie.

51. Pobożne oo. franciszkanów petitum, o libertatią cegielni i domu pewnego w Warce promouebunt ichmm. pp. posłowie.

52. Wniosą instantią do stanów RP ichm. m. pp. posłowie za potomstwem p. Jerzego Baletwiego Horwata, rotmistrza królów ichm. m., aby przy libertatiej świętej pamięci Władysława danej zostawało i constitucją była approbowana.

53. Pan Orlemes Augustin sławnego miasta tego Warszawy rajca przyjęte na kilku już generalnych sejmikach naszych instantie swoje ponawia, aby długi swoje rożnym ichmm. ku wygodzie powierzane mógł na dobrach ziemskich certo faedere dzierżawy i possesiej ostrzeżone mieć i za pewnemi recuperować contractami, którego słuszność prośby uważywszy łacnie do niej przypadamy.

54. Nie przepomną ichmm. pp. posłowie instantiej za jm. p. Hierona z Rotterhof Rotem do KJM.

55. W pamięci będą mieć ichmm. pp. posłowie desiderium Jmci p. Hieronima Haleckiego łowczego podlaskiego izbie naszej dobrze wiadomego.

56. Jmć p. mińskiego, jmć p. podkomorzego warszawskiego, jmć p. starosty liwskiego o reuisią przepraw w Lądzcze powiatu liwskiego, w Raszyniu warszawskiego, w Jedlance czerskiego, w Bramkach Jmć p. sędziego warszawskiego i kommissją upraszać będą dla pozyskania cełł in vim restauratiey tych miejsc i przepraw niewygodnych.

[s.294] 57. Zawiera regestr rey[?]ctr? tristis querimonia powiatu czerskiego i liwskiego na szwadrony jmci p. Pieniążka starosty oświęcimskiego per vicos et oppdo błąkające się, i pustoszące dobra nasze ziemskie, nieznośnemi stanowisk i pobocznych chlebów exactiami, które obszerni ichmm. [1 wyraz?] mają wyrazić, też na p. Ulana w Liwie stojącego chorągiew

i innych excessiuos, na których o sąd sub tempus sejmu niniejszego pokornie JKM unanimites suplikować będą.

Które to wszystkie puncta zgodnie w pośrzodku koła naszego generalnego namówione ku spolnej (sine ulla nas wszystkich do generała województw pomienionych należących posłów) promotiej zleciliśmy temuż jmci p. marszałkowi koła naszego in compendium zebrane ręką własną podpisać i do akt grodzkich warszawskich podać.

Dan w Warszawie, die 3 martii A[nno] Domini 1666. Marcin z Obór Oborski starosta liwski sejmiku generalnego województw mazowieckiego i podlaskiego marszałek.

CCCLX. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej w Brańsku, 2 II 1667 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 31 XII 1666 r., zwołał sejm walny do Warszawy na 7 III, sejmiki przedsejmowe na pocz. II 1667 r. (ASWK, t. III, s. 163-164; ASWPK 1656-1668 s. 600). Akta tego sejmiku nie zachowały się

CCCLX/1. List sejmiku ziemi bielskiej do ks. Bogusława Radziwiłła[3810], Brańsk, 2 II 1667 r.

Rkp. *AGAD, AR dz. II, nr 1528, oryginał.*

Jaśnie oświecone książę jm. panie koniuszy W.K.L. nasz wielce m(iłoś)ciwy panie i bracie.

Nie dziwujemy się, żeś w. książęca. m. nasz wielce m(iłoś)c(wy) pan z tak odległe(g)o miejsca dla złej nader drogi ad praesentem e[xc]olorum nostrorum actum przybyć nie mógł. Ponieważ też legalitas wielu z nas samych in vicinia będących zatrzymała w domach, ani mieć możemy za złe, że intentionem w. książęcej m. zjachania tu po rozerwanym sejmie przeszłym[3811] na odsądzenie roków, prędkie złożenie drugiego antevertie. Wdzięczni jednak pozostajemy afektu w. książęcej. m. n. m. p. nie tylko z ozwania się ku nam listownego na ten czas, ale i z tej deklaracjej ratione sądów, że po odprawionym, daj Boże szczęśliwie, przyszłym sejmie, dobrze uczynić zechcesz obligacjej swojej. o co wielce prosząc, życzymy przy dobrym zdrowiu fortunnego w. książęcej m. n. m. p. we wszystkich zamysłach successum.

Którego się łasce z powolnemi usługami naszemi pilnie zalecamy.

W Brańsku, die 2 II a. 1667.

W. książęcej m. n. m. p. uprzejmie życzliwi bracia i słudzy powolni

[1] M[ikołaj] Łyczko[3812] cześnik podlaski, p[odstarości] g[rodzki] b[rański], marszałek sejmiku teraźniejszego brańskiego;

[2] Franciszek Sapieha cześnik W.K.L.; [3] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski[3813]; [4] Gabriel Kurzeniecki chorąży parnawski[3814]; [5] Józef Karp p[odkomorzy] z[iemi]

[3810] Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski 1646-1669, starosta brański 1653-1656 i 1657-1669.
[3811] Sejm zwyczajny 1666 (II) obradował w Warszawie 9 XI – 27 XII, został zerwany przez posła witebskiego Teodora Felicjana Łukomskiego.
[3812] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683, podstarości i sędzia grodzki brański 1662-1683, podstarości goniądzki 1667-1683.
[3813] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3814] Gabriel Kurzeniecki chorąży parnawski 1658-1678, podstoli podlaski 1671-1681, chorąży bielski 1681-1691, podkomorzy bielski 1691- 1696.

bielskiej[3815]; [6] Jan Skiwski s[ędzia z[iemi] bielskiej[3816]; [7] […][3817]; [8] Stanisław Wyszyński p[odsędek] z[iemi] bielskiej[3818]; [9] Stanisław Lewicki podstoli p[odlaski][3819]; [10] Krzysztof z Żale(g)o Żelski pisarz ziemski ziemie bielskiej[3820]; [11] Krzysztof Niewiado[m]ski pisarz ziemie wiskiej; [12] Krzy[sztof – nazwisko nieczytelne]; [13] Jerzy Wyszyński p[isarz] g[rodzki] brański; [14] Krzysztof Jan Kostro pisarz g[rodzki] włodzimierski; [15] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernichowski[3821]; [16] Tomasz Skaszewski; [17] Konst[anty] Szylański; [18] Michał [?] Aleksander Odlenicki; [19] Aleksander Łoknicki; [20] And[rzej] Stan[isław] Jamiołkowski mp.; [21] Wojciech Karwowski mp.; [22] Grzegorz Zaleski k[omornik] z[iemi] b[ielskiej] mp.; [23] Jan Fiedorowicz mp.; [24] Martinus Babiński mp.; [25] Nicolaus Markowski mp.; [26] Joannes Stanislaus Kiersnowski mp.; [27] Paweł Jozafat Garliński; [28] Franciszek Szania[w]ski; [29] Kazimierz Markowski p.[?] z[iemi] b[ielskiej][3822]; [30] Kazimierz Tulibski mp.; [31] Jan z Wołyniec Żaliński; [32] Grzegorz Łoknicki administrator s[oli?] z[iemi] b[ielskiej]; [33] P[awe]ł z Żalego Żelski; [34] Franciszek Kajetan Sosnowski komornik w ziemie bielskiej mp.; [35] Baciki de Kobylin i Choroszczew Kobyliński mp.; [36] Brzeźnicki r.[otmistrz?] K.J.M.; [37] Wal[enty] J[a]n Mystkowski mp.; [38] Walenty Kazimierz Żochowski; [39] Wojciech Mystkowski mp.

[3815] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3816] Jan Skiwski sędzia ziemski bielski 1664-1678.
[3817] Nazwisko nieczytelne.
[3818] Stanisław Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemski bielski 1664-1677, sędia ziemski bielski 1678-1691.
[3819] Stanisław Lewicki podstoli podlaski 1655-1675.
[3820] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3821] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernihowski 1661-1677, wojski podlaski 1677-1703.
[3822] Urząd niezidentyfikowany.

CCCLXI. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 1 VI 1667 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracje podatków województw i ziem sejmu warszawskiego obradującego 7 III - 19 V 1667 r.: Województwo podlaskie, ziemia drohicka, quantum attinet summy trzynastu set złotych na regiment jmości pana Stefana Czarnieckiego wojewody ruskiego, in anno 1660 wydanej, konstytucyą a[nn]i 1661 likwidowanej i asekurowanej, waruje sobie, że ją skarb ma w ratę klejnotową potrącić. Teraźniejszej zaś insistendo declaracyi, summam correspondentem dwudziestom czterem podymnych wydać ad diem primam augusti [1667] pozwala, na zapłatę wojsku dawnych zasług. Na nową zaś służbę wojsku ad praesens ordynowanemu pozwala summam correspondentem półpiętu podymnych, na dwie ćwierci, którą ludziom do siebie ordynowanym ad proportionem każdej ćwierci zasług wypłacać ma. Modum contribuendi tych obudwu podatków biorą do braci. Sejmik relationis pro die prima junii [1667] w Drohiczynie składa (VC t. IV, vol. 2, s. 58). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCCLXII. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 3 VI 1667 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu obradującego 7 III - 19 V 1667 r.: Ziemia mielnicka, in toto stosując się do drohickiej, sejmik pro die 3 junii (VC. t. IV, vol. 2, s. 312). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCLXIII. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 6 VI 1667 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmu obradującego 7 III - 19 V 1667 r.: Ziemia bielska na tęż deklaracją przypada, sejmik relationis pro die 6ta junii w Brańsku składa. (VC. t. IV, vol. 2, s. 312). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCLXIV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 30 IV 1668 r.

Wobec zerwania sejmu z I-III 1668 r., Jan Kazimierz zwołał sejmiki relacyjne uniwersałem z Warszawy, 24 III 1668 r., na 16 IV 1668 r. (ASWK, t. III, s. 203). Sejmik ziemi bielskiej został prolongowany przez szlachtę na 30 IV.

CCCLXIV/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 30 kwietnia 1668 r.

Rkp.: NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 163, k. 150v.-151v., oryginał uwierzytelniony. Oblata dokonana przez Grzegorza Jerzego Wyszeńskiego pisarza grodzkiego mielnickiego, marszałka sejmiku w urzędzie grodzkim brańskim 30 kwietnia 1668 r. [feria secunda post Dominicam Cantate a.D. 1668].

[k. 150v.] My, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzcy i rycerstwo obywatele województwa podlaskiego ziemie bielskiej, na sejmik uniwersałem J.K.M. P.N.M. pro die decima sexta praesentis naznaczony, a dla nierychłego dojścia uniwersału do grodu, że nie mógł być po parafiach rozesłany do dnia dzisiejszego, po obranym marszałku prolongowany, na miejsce zwyczajne do Brańska zgromadzeni, niżej opisane przez nas namówione laudo praesenti deklarujemy postanowione.

A naprzód lubo J.K.M. P.N.M.. prospiciendo pro paterna cura et sol[l]icitudine indemnitati R.P i nie chcąc jej podczas tak gwałtownych niebezpieczeństw mieć bez wojska i owszem, zabiegając temu, żeby wojska na województwa przez konstytucją sejmową roku 1667[3823] rozebrane swego pewne zostając żołdu, nie wymawiając się borgową służbą na ten czas dla obrony R.P. praesto byli, teraźniejsze sejmiki na obmyślenie zapłaty złożyć raczył.

Toż jednak tak wiele konstytucji i statut per expressum mają to w sobie i zabraniają, żeby żadne podatki okrom tych, które na sejmie uchwalone są, nie były przez prywatne sejmiki składane i postanawiane bez zezwolenia wszech stanów. Tedyśmy widząc R.P. miłą matkę naszę tot periculis pressam i nie chcąc ludzi z podziału generalnego przez konstytucją na ziemie nasze przychodzących w borgową zawodzić służbę, nic jednak nie derogując prawu pospolitemu o uchwale podatków napisanemu, ale do pomienionej kontytucjej, którą podział generalny wojska na województwa stanął cale się stosując, tekośmy według tejże konstytucjej na ziemie nasze sto ludzi przyjęli jak eo in punctu pro hac sola vice do niej że się stosując postanowiliśmy na zapłatę tem ludziom pobór jeden sine abiuratis wydać, który to pobór, jako

[3823] VC, t. IV, vol. 2, s. 312, *Deklaracje województw i ziem koronnych.*

się namieniło sine abiuratis, wszyscy z dóbr naszych od dnia dzisiejszego do niedziel czterech wydać powinniśmy.

A że na dobrach J.K.M. niemało się znajduje pustek, gwoli czemu pobór sine abiuratis wydać nie pocieszna by się zdało, tedy wolno ichm. pp. dzierżawcom modum contribuendi obmyślić sobie lubo przez wybieranie [k. 151] podymnego, lubo inszym jakiem sposobem, byle tylko summa jednemu poborowi sine abiuratis correspondens do jm. p. poborcy naszego według taryfy skarbowej koronnej coequationis in tempore oddana była. Czego jm. p. poborca pro officio suo saniori ma mieć animadversionem.

Do którego wybierania poboru jmp. Bartłomieja Łoknickiego za poborcę obraliśmy, aby praestito wygodzić tutejszem corporali iuramento intra tempus praefixum ten pobór wybierał. My zaś wszyscy obywatele ziemie tej, także ichm. pp. dzierżawcy dóbr J.K.M. wydawać powinni sub poenis contra retentores contributionum publicum sancitis. A resiductatem simplae tego poboru, jeśli się co zostanie, jm. p. poborca do sejmiku da Bóg przedsejmowego przed przyszłem sejmem walnem następującego zatrzymać do dyspozycjej naszej powinien.

A ponieważ sól według uniwersału J.K.M. P.N.M. na ten rok do wydania województwu naszemu naznaczona, tedy za dystrybutora tej soli na ziemię naszą przychodzącej jm. p. Stanisława Wyszeńskiego podsędka ziemie bielskiej[3824] obraliśmy i żeby jm. p. marszałek nasz temuż jm. p. podsędkowi ziemie naszej patent na odebranie jej nomine publico do akt tutejszych grodzkich podał zleciliśmy, którą jm. p. dystrybutor między bracią według zwyczaju rozdać powinien.

Petitum ichm. pp. deputatów od chorągwie książęcia jm. p. wojewody wołyńskiego[3825] (która nie tylko nam na ten czas z konsystencjej tutejszej wstąpiła, ale też w prześciu do Suraża[3826] barzo skromnie obeszła się), mile akceptowawszy pozwoliliśmy ichm. dać z czopowego teraźniejszego złotych trzysta i na nie asygnacją do jm. p. Zaliwskiego administratora teraźniejszego czopowego jm. p. marszałkowi wydać zleciliśmy.

Także suplikę miesczan i Żydów tykockich[3827] przyjąwszy, ponieważ z dopuszczenia Bożego przez ogień niemały ponieśli ruinę, tedy tych tylko, którzy ogniem od Pana Boga są nawiedzeni, od czopowego hoc laudo w tym roku uwalniamy.

[3824] Stanisław Wyszyński (Wyszeński), podsędek ziemi bielskiej 1664-1677, sędzia ziemi bielskiej 1678-1691.
[3825] Ks. Michał Jerzy Czartoryski, wojewoda wołyński, później wojewoda sandomierski.
[3826] Suraż, miasto w ziemi bielskiej (obecnie województwo podlaskie).
[3827] Tykocin, miasto w ziemi bielskiej w tym czasie w posiadaniu Branickich, siedziba władz kahału żydowskiego (obecnie województwo podlaskie).

Które to laudum [k. 151v.] zgodnie przez nas namówione i postanowione pozwalamy i zlecamy jm.p. Grzegorzowi Gerzemu Wyszeńskiemu pisarzowi grodzkiemu mielnickiemu marszałkowi sejmiku[3828] teraźniejszego, aby ręką swą podpisawszy do akt grodzkich tutejszych podał.

Działo się w kościele brańskiem na sejmiku die ultima aprilis a. 1668.

[3828] Grzegorz Jerzy Wyszyński (Wyszeński) pisarz grodzki mielnicki, podsędek bielski 1694-1704.

CCCLXV. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk 23 VII 1668 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 18 VI 1668 r., zwołał sejm walny zwyczajny do Warszawy na 27 VIII, sejmiki przedsejmowe na 23 VII 1668 r. (ASWK, t. III, s. 211). Podczas obrad sejm zmienił status na nadzwyczajny (abdykacyjny), który zakończył się abdykacją Jana Kazimierza. Ceremonia złożenia korony odbyła się 16 IX 1668 r.

CCCLXV/1. Instrukcja sejmikowa dana posłom na sejm z ziemi bielskiej, z Brańska, 23 lipca 1668 r.

Rkp. NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 163, k. 293-300, *oryginał uwierzytelniony. Oblaty w grodzie brańskim dokonał Samuel Franciszek z Mińska Opacki stolnik warszawski, marszałek sejmiku ziemi bielskiej, 23 VII 1668 r. [feria secunda ante festum s. Jacobi Apostoli 1668].*

[k. 293 - 300] Instrukcja sejmiku brańskiego na sejm sześćniedzielny dnia 27 VIII [1668 r.] w Warszawie przypadający, w. jm. p. Franciszkowi Sapiezie cześnikowi W.K.L.[3829] i jm. p. Mikołajowi Skaszewskiemu chorążemu ziemie bielskiej[3830] od nas, obywatelów tejże ziemie posłom zgodnie obranym dana, dnia 23 VII r. 1668.

Jasnem wszystkiemu światu dowodem zostaje ojcowskie J.K.M. P.N.M. około dobra pospolitego pieczołowanie, kiedy tot in deffessus [sic] curs, nie folgując nic należytym majestatowi swemu pańskiemu wczasom, dzienne i nocne w obradzie o całości ojczyzny, cierpliwie poprzedziło rozerwany sejm[3831] excubando vigilias, nowe na ten czas ukoronowanej głowie swojej składa trudy i niewczasy, a nam, wiernym poddanym swoim, za złożeniem teraźniejszego sejmu nowe ad salvandam tot procelletii fructibus natantem patriam z dobrotliwego serca swego porregit consilia, za co ichm. pp. posłowie nasi cum ea qua par est majestatowi pańskiemu submistione [sic] najniższe od nas oddadzą J.K.M. podziękowanie.

[k. 293 v.] A że każdy, ktokolwiek ku tej ojczyźnie prawdziwą zelat miłością, ingemiscere ciężko musi in tam miserandum jej statum, kiedy J.K.M. P.N.M patriam viduam, a nas wiernych poddanych swoich orphanos zostawić zamyśla, chcąc za złożeniem z głowy swojej korony cale na tym sejmie abdicare regno, tedy wszytkiemi siłami cum omnibus statibus ichm. pp. posłowie nasi desuadabunt w tym, jakoby cię rzucić ad amplexum nóg pańskich, a wierną swoję pod tron majestatu J.K.M P.N.M. sternendo pectora upraszać będą dobrotliwego pana,

[3829] Franciszek Stefan Sapieha cześnik, później koniuszy litewski.
[3830] Mikołaj Skaszewski, chorąży bielski 1643-1681.
[3831] Sejm z r. 1667 został zerwany.

aby intencję swoję odmieniwszy, chciał nam ab extrema życia swego panować tempora i jako ojczyźnie, tak i nas w tak ciężkim nie chciał ostawiać osieroceniu.

W czym jeśliby superum nomina favera nam nie chcieli, a J.K.M w przedsięwziętej swojej chciał persistere imprezie, tedy ichm. pp. posłów naszych fide, honore et conscientia w tym obowiązujemy, aby do żadnego tego sejmu tractamentu nie przystępowali, ażby wprzód tę abdicatią J.K.M. P.N.M. wykonać raczył. A po wysłuchaniu jej ichm. pp. posłowie nasi zarazem upraszać będą jm. ks. prymasa Regni[3832], aby jm. od całej R.P. żegnać raczył J.K.M. P.N.M., a potym ulli non laborando procrastinationibus, aby jm. facto cum senatu consilio konwokacją omnibus ordinibus intimare raczył.

Więc że na tym plurimum interest i na tym ipsa cardo rei vertitur, aby prawu de libera electione napisane i wszytkie cardinalia electionis iura et solennitates in plena et pleno zachowane były, tedy ichm. pp. posłowie nasi jako iurium integritati serio prospicere tak iunctii praecibus [sic] upraszać J.K.M. P.N.M. mają i powinni będą, aby się J.K.M. nie chciał afinibus Regni absentare dotąd, ażby się felicius auspiciis da Bóg skończyć mogła futuri principis elekcjo. Jednak upraszać o to J.K.M. P.N. M. będą, aby J.K.M. po abdykacjej swojej diploma dać raczył, że się interesować do elekcjej illis nie będzie rationibus.

Lecz to pro maxima felicitatis ojczyźnie swojej wyprosić u J.K.M. P.N.M. cum tota R.P. starać się będą ichm. pp. posłowie nasi, aby dobrotliwy pan i ociec tej [k. 294] ojczyzny, jako deserere suam nostramque patriam, tak i państwa sobie od Boga powierzonego aby rzucać nie chciał. W czym jeśliby łaskawe górnych ordynansów niebieskich fawory prostrata panu chcieli consolari Sarmatica pectora, tedy ichm. pp. posłowie nasi uniżone swoje in sinum benignissimi principis deferent prożby, aby prawa wszytkie, które są nadwerężone, poprawione i od J.K.M. P.N.M. znowu poprzysiężone były.

Na ostatek, jeśliby totaliter J.K.M. P.N.M. nulli flexus praecibus abdykacją państwu swemu uczynił, tedy ichm. pp. posłowie nasi o te przynajmniej jedyne mestis [?] ac consternatis civium pectoribus upraszać będą od dobrotliwego pana solatiis, aby J.K.M. wydać i deklarować od tronu swego pańskiego tych raczył, którzy in patria tot seminarunt i sanias, i złote wolności in tam turbidum [sic] iacerunt mare.

Którą abdicationis materią quam saluberrima methodo et dexteritate do traktamentu ichm. pp. posłom naszym w.m. pp. i braci zleciwszy, reassumimus zarazem wszytkie punkta instrukcji od nas na przeszło rozerwany sejm ichm. pp. posłom naszym na ten czas

[3832] Mikołaj Prażmowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

obranym[3833] daną (in quantum by J.K.M P.N.M. na tronie królewskiem perseverare raczył), upraszać ichm. pp. posłów naszych, aby one promować quanto accuratius w. ichm. pp. i bracia raczyli.

A zwłaszcza:

Securitas R.P. przy pospolitym ruszeniu z wojska tego, które R.P. z ostatniego sejmu przez lwowski trybunał postanowiła, że dostateczna być może zaszczyt, ani go umniejszać, ani przyczyniać pozwalać mają ichm. pp. posłowie, byle tylko wojsko komplet[ne] i płatne było, któremu nie tylko in praesens, ale etiam in futurum zapłatę urget R.P., tedy tenże sposób zachować mają ichm. pp. posłowie, który na przeszłem sejmie [k. 294v.] przedsięwzięła R.P. przez województwa[3834]. Jednak in quantum by przyszło do jakich podatków, aby sine abiuratis uchwalone były, inaczej nie będą pozwalać ichm. pp. posłowie. A ponieważ wszytkie województwa iuxta proportionem simplae podymnego żołnierza na powiaty wzobrali, tedy że w naszym powiecie tylko sześćnaścieset złotych simpli podymnego przychodzi, aby nie więcej żołnierza na powiat dostawało nad sto koni, serio przy tym stawać ichm. pp. posłowie będą.

O to się przy tym starać będą ichm. pp. posłowie, aby z tych ichm. pp. pułkowników, którzy w ziemi naszej bielskiej są possesionati i ludzi w służbie R.P. mają, jako to osobliwie ichm. p. Jana Tedwina podkomorzego derpskiego[3835] ta płaca od nas dana i ordynowana była.

Dług J.K.M. P.N.M. jako ma w sobie wielką aequitatem, ponieważ te pieniądze na wojska R.P. J.K.M. effudit, tak przy uniżonym naszym podziękowaniu za szczodrobliwą dobrotliwego pana wojskom R.P. podaną naonczas dexteram, ichm. pp. posłowie inibunt cum R.P. modos do wypłacenia J.K.M. długu.

A iż J.K.M. P.N.M. w instrukcji swojej denuntiare nam raczy, iż car jm. moskiewski[3836] ozywa się [ze] skłonnością swoją do zawarcia wiecznego z K.J.M. i R.P. pokoju, zaczym in quantum by przyszło komisarzów do takiego traktamentu z Moskwą z teraźniejszego sejmu ordynować, tedy ichm. pp. posłowie na takie traktaty pozwalać mają permisive non definitive, to jest aby ją wprzód na sejmikach pokazali ichm. pp. komisarze, póki by aprobowane były od całej R.P.

[3833] Posłami ziemi bielskiej obranymi na zerwany sejm obradujący I – III 1668 r. byli Samuel Franciszek Opacki stolnik warszawski i Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski.
[3834] VC, t. IV, vol. 2, s. 312, *Deklaracje województw i ziem koronnych* na sejmie 1667 r.
[3835] Jan Kazimierz von Toedwen (Tedwin) podkomorzy dorpacki 1660-1698.
[3836] Aleksy I Michałowicz.

W prowadzeniu posłów externorum principum R.P. wiele incommodatuis [?] dla przystawów nieporządnych, którzy pro sui arbitrio depaktują dobra J.K.M. ziemskie. Przeto ichm. pp. posłowie instabunt, aby przystawowie bene possesionati tej ziemie obywatele, którędy trakt przechodzenia posła przypada, na sejmie mianowani byli. Przystaw W.K.L. do granice przyprowadziwszy koronnej, aby koronnemu rząd [k. 295] oddał przystawowi. Podwody aby od pierwszego noclegu wracano, od prowadzenia zaś posłów aby inszy trakt (inquantum to commode fieri [?] może) był ordynowany. Przystaw aby cumlibet iniurato cum poenam quingentam marcar(um) szkody nagradzał o które forum w Trybunale, aby inter causas officii ex speciali regestro naznaczone było, ichm. pp. posłowie instabunt.

Sprawa R.P. całej przez ichm. p. chorążego ziemie bielskiej, naonczas rotmistrza J.K.M.[3837] z ichm. pp. Orszetemi[3838] detentowana o niewydanie piechoty przez kilka lat tenuty swojej, która przypada na tym sejmie z remisy Trybunału lubelskiego, aby była sądzona według konstytucjej anni 1662[3839] et 1663[3840] ichm. pp. posłowie intota fave promovare mają, gdyż to jest przeciwko konstytucjom i prawu od K.J.M. i antecesorów J.K.M. nadanemu, cum summa iniurios zguby piechoty wybranieckiej i ichm. drugich cum iniuria, którzy wyprawują.

A toteż w nie namniejszym staraniu powinni mieć ichm. pp. posłowie, aby stanęli pretia rerum według konstytucjej 1633[3841] i do rzetelnej egzekucjej według tejże konstytucjej reasumując do efektu one przywieść mogli po sejmie in instanti, gdyż przez to summum detrimentum patitur R.P., a osobliwie ubodzy ludzie.

Z wielką to musi być niewygodą a zgoła i krzywdą R.P., że garbarze Dobotolki [?] naprzód skóry niewyprawne, tak większe jako i mniejsze po wsiach, miasteczkach prześlą i faktory swoje podrożyły swoje ceny skór, a to dla swych handlów i do dawania tego towaru, skór, juchtów, cimców podwyższyli. Czym samym tak całą Koronę, jako i tę ziemię naszę bielską z tego tak denudaverunt, że nie tylko gospodarze, ale i sami panowie i wojskowi nie mogą mieć rzemienia do rynsztunku należytego sobie i to z wielkim kosztem swoim. Zaczym żeby się mogło zabieżeć temu omni studio na tym sejmie, ichm. pp. posłowie nasi cavebunt, aby tak kupcy, którzy się handlami skórami temi bawią, tak pogotowiu sami garbarze nie ważyli się przepłacać skór [k. 295v.] niewyprawionych zaś lubo na jucht lub szare cimce

[3837] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681, w latach 1664-1667 był rotmistrzem wybranieckim, dowódcą wypraw pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w latach 1648-1669.
[3838] Bracia Franciszek, Wilhelm i Mikołaj Orsettiowie w latach 1663-1676 byli w posiadaniu starostwa knyszyńskiego.
[3839] VC, t. IV, vol. 2, s. 200-201, *O wybrańcach*, konstytucja z sejmu 1662 r.
[3840] W 1663 r. sejm nie obradował.
[3841] VC, t. III, vol. 2, s. 211-213, *Pretia rerum*, konstytucja uchwalona na sejmie koronacyjnym 1633 r.

wywozi za granice Korony Polskiej i W.K.L. do Prus, na Śląsk abo gdzie indziej pod straceniem tego towaru swego według statutu i praw dawnych nie ważyli się. Których żeby wolno było zabierać z takiem towarem urzędowi grodzkiemu, ziemskiemu na to deputowanemi z sejmiku relacyjnego przyszłego, gdyż przez to nie mogą mieć garbarze, i owszem, większy pożytek gdy dla skór sami kupcy będą do nich z pieniędzmi gotowemi, abo towarem inszem jeździć.

Pozwolili sobie wiele kupcy i Żydzi, kiedy privata sua authoritate, boć takiej żadnej swoim towarom włożonej przez należyte według prawa urzędy od kupujących większy nad zwyczaj datywy od łokcia bławatu i sukna wyciągali cen et a cento po trzydziestu biorąc złotych, cale ukrzywdzili sobie fructificantes R.P., committimus tedy ichm. pp. posłom, aby praecia [sic] towarów kupieckich góry nie brali a z tych zysków swoich tak sami przez się, jako faktorów swoich w grodach praevio iuramento rachowali się, auctionem lucror(um) R.P. wrócili.

Urgebunt ichm. pp. posłowie reasumptionem konstytucjej, którą causum, aby Żydzi chrześcijan obej płci nie ważyli na usługę swoję chować, ponieważ wielkie z tego okazjej dzieją się enormia, sub poena quingentam marcam. A inquantum by podatkować R.P. przyszło, tedy takowe grzywny ad suplementum podatków ziemie tej, gdzie będą od Żydów brane, należeć mają.

Szkody tak wielkie, któremi wojsko W.K.L. affecit województwo nasze podlaskie a osobliwie ziemię naszą bielską, że dotąd żadnej nie wzięły nagrody, zaczym instabunt ichm. pp. posłowie, aby formetur na tym sejmie iudicium, które by na pewny czas w Grodnie albo Brześciu Lit(ewskim) lokowawszy się, tandem decisionem tych krzywd przy słusznym uszkodzonych ukontentowaniu uczyniło [k. 296]. A jeśliby kiedy zwłaszcza hoc turbulento ojczyzny statu też wojsko W.K.L. in nexu chciało zostawać, praecavebunt ichm. pp. posłowie, aby takowych, jako violatores pacis publicae, znosić wolno było.

A że za zawarciem traktatów z Moskwą[3842] niemała cessit pieniędzy summa R.P. na jakąkolwiek konsolacją i rekompensę tym, których dobra cesserunt per avulsionem carowi jm. moskiewskiemu a tak wiele znajduje się ukrzywdzonych, którzy ne minimum quidem participarunt z szafunku i distribucjej tak wielkich pieniędzy od ichm. pp. komisarzów, zaczym serio instabunt ichm. pp. posłowie, aby się ichm. pp. komisarze in facie R.P. sprawili o te pieniądze, które od Moskwy wzięli i kogo ukrzywdzili aby de suo zapłacili.

[3842] Chodzi o rozejm pomiędzy Rzeczpospolitą a Carstwem Moskiewskim zawarty w Andruszowie, 9 II 1667 r.

Osobliwie najpierwszą uczynią instancją ichm. pp. posłowie za ks. jm. Bogusławem Radziwiłłem koniuszem W.K.L.[3843], który tak wiele na zasczyt R.P. z swoich postradawszy substancyj i one dla publicznej wygody od posesyi swojej odpadłe i oddalone cale mając, a miasto jakiej nagrody wielce został od ichm. pp. komisarzów ukrzywdzony, tedy serio instabunt i domawiać się ichm. pp. posłowie będą, aby należyta stanęła za stracone dobra ks. jm. od ichm. pp. komisarzów i całej R.P. rekompensa.

In simili także wniosą instancją ichm. pp. posłowie za księżną jm. Korybutową Wiśniowiecką wojewodziną ziem ruskich[3844] i synem księżnej jm., ks. jm. Michałem Korybutem Wiśniowieckiem[3845], aby za stracone zadnieprskie dobra słuszny R.P. miała respekt.

Także za ichm. p. Tobiaszem Brzozowskiem cześnikiem czernichowskiem[3846], bratem i obywatelem ziemie [bielskiej] instabunt nasi ichm. pp. posłowie, aby ichm, pp, komisarze za stracone dobra lenne w Czerniechowszczyźnie resartiant i należytą [k. 296 v.] zarówno z drugiemi uczynili jm. rekompensę, jako temu, który na usłudze R.P. w wojskach przeciwko nieprzyjacielowi zostający i własnę swoję potracił substancję.

Antemurale ojczyzny naszej forteca Kamieńca Podolskiego na której fortyfikacjej całej siła interest Koronie, iż jako mieliśmy z relacyi listownej ich. p. Jana Tedwina podkomorzego derpskiego[3847], świeżo na komendzie tamecznej zostającego, który jako amori patriae civis nas na sejmiku przestrzega o jej wielkiej ruinie (inquantum by prędkiego w restaurowaniu nie będzie miała succursu) słusznie ma convertere spólną stanów koronnych ku sobie animadwersją, zaczym ichm. pp. posłowie [cum] ordinibus Regni serio o tym się zniosą.

Instancją w sprawie j.o. księżnej j.m. Gryzeli Konstancjej na Zamościu Korybutowej Wiśniowieckiej wojewodziny ziem ruskich, per consequens ks. jm. Michała Korybuta Wiśniowieckigo wojewodzica ruskiego syna księżnej jm., także wielmożnego jm. p. Stanisława Koniecpolskiego wojewodzica sendomierskiego, siestrzeńca księżnej jm.,

[3843] Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski 1646-1669, starosta brański 1653-1656 i 1657-1669.
[3844] Gryzelda Konstancja z Zamoyskich Wiśniowiecka, wdowa po Jeremim Wiśniowieckim wojewodzie ruskim,
[3845] Michał Tomasz Korybut Wiśniowiecki syn Jeremiego Wiśniowieckiego wojewody ruskiego i Gryzeldy z Zamoyskich w l. 1669-1673 król R.P.
[3846] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernihowski 1664-1677, wojski podlaski 1677.
[3847] Jan Kazimierz von Toedwen (Tedwin) podkomorzy dorpacki znalazł się w gronie 8 komisarzy, wybranych na sejmie 1667 r. na mocy konstytucji *Praesidium konne Kamieńcowi Podolskiemu* celem zlustrowania stanu tej twierdzy. (Pośród komisarzy znalazł się też Stanisław Karol Łużecki podkomorzy drohicki) (VC IV, vol 2, s. 283).

inquantum accuratissime mieć będą ichm. pp. posłowie nasi do J.K.M i do całej R.P. recommendatione.

A że i druga strona, to jest ichm. p. kasztelan czerniechowski[3848] z ichm. p. synem swym takowąż na sejmie ma sprawę, przeto aby J.K.M i cała R.P. sententiare ichm. decreto commitiali raczył, instabunt ichm. pp. posłowie.

A iż przychodzi in disquisitionem skarbu R.P. konstytucja anni 1667[3849] o cerkwiach w Koronie i W.K.L. będących uchwalona, tedy i o to starać się ichm. pp. posłowie mają, aby na tym sejmie była sufficiens interpretatio onej, ponieważ skarb prezbiterów i[n]nich nie chce uwalniać a contributionibus agraryi tylko od obyścia samego, które płacili od cerkiew po zł. dwu.

[k. 297] Znaczną w ojczyźnie i niewygasłe w pamięciach późnych wieków merita odwagi, straty i więzy tatarskie dla usługi R.P. całości jej poniesione zeszłego jm. p. Krzysztofa Sapiehy krajczego W.K.L.[3850], pułkownika J.K.M., etiam post fata jm. same loquntur, aby condigna remuneratione z łaski J.K.M. i R.P. coronari mogły in succ(ess)oribus jm., przetoż suma od jm. p. krajczego wydana a per constitutionem anni 1667[3851] na wypłacenie od R.P. asekurowana, ponieważ jeszcze dotąd ad exolutionis effectum nie przyszła, tedy aby bene meriti cives pozostali succ(ess)ores z teraźniejszego sejmu reali gaudent satisfactione, serio instabunt ichm. pp. posłowie nasi et omnes arripient modos quam efficacissime exolutionis. Więc dobra nazwane Krechów[3852] w województwie ruskim leżące, które nieboszczyk jm. p. krajczy W.K.L. nabył, że są transformowane przez konstytucją 1659[3853] w dobra ziemskie szlacheckie, zaczym aby ta konstytucja teraźniejszym sejmem aprobowana była serio instabunt ichm. pp. posłowie.

Jm. p. podskarbi W.K.L.[3854] ponieważ tak wielkie sumy przez wszytkich ichm. pp. obywatelów W.K.L. poprzysiężone w skarb W.K.L. intulit z podatków, upominają się ichm. pp. posłowie i na żadne kontrybucje w W.K.L. pozwalać nie będą, aż tak jm. p. podskarbi jako pp. komisarze sprawią się wprzód publice w izbie poselskiej, a nie privatim w gospodzie, gdzie są te pieniądze [z] dawniejszych podatków podzieli.

[3848] Zdzisław Zamoyski kasztelan czernihowski.
[3849] VC IV, vol. 2, s. 280, konstytucja sejmu z 1667 r. *O cerkwiach w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim.*
[3850] Krzysztof Franciszek Sapieha krajczy litewski 1661-1665.
[3851] Pośród wydanych konstytucji z 1667 r. nie ma poświęconej sprawie K.F. Sapiehy (VC. IV, vol. 2).
[3852] Krechów wieś w województwie ruskim (obecnie w obwodzie lwowskim w Ukrainie).
[3853] Pośród wydanych konstytucji z 1659 r. nie ma poświęconej tej sprawie (VC. IV, vol. 2).
[3854] Hieronim Kryszpin Kirszensztein.

A że na tym sacrosanctae siła interest iustitiae, aby dekreta trybunalskie koronne per controversiam lata na sejmie nie były znoszone, przeto serio cavere tego i konstytucje reasumować powinni będą ichm. pp. posłowie.

W jawnym i wszytkiemu województwu podlaskiemu dobrze wiadomym ukrzywdzeniu jm. p. Karpia podkomorzego ziemie bielskiej[3855], które ponosi w odebraniu Pusczy Brzozowskiej przez niebosczyka [k. 297v.] godnej pamięci jm. p. Wiesiołowskiego marszałka W.K.L.[3856], fraternam ichm. pp. posłowie ferent opem et promoverunt omni studio, aby to, na co ma prawa i dokumenta jescze ante unionem sobie służące, czego i komisjami wywiedzinemi rodzic[3857] jm. próbował, że był in pauca poss(essi)one tej pusczy, przywróco[ne] było jm. A że ichm. pp. komisarze z sejmów naznaczeni na komisją w tej sprawie ultro nie działają, przeto aby satisfaciant legi naznaczeni komisarze per constitutionem interponere, curam mają omnius ichm. pp. posłowie, aby vadium mille marcarum et iudicium contra quemvis contravenientem impositum było.

Zalecić pilnie też ichm. pp. posłowie mają usługę i koszt ku R.P. jm. p. Mikołaja Skaszewskiego chorążego ziemie bielskiej[3858] w różnych ekspedycjach podjętą, a osobliwie, gdy po wyściu służby pod ekspedycją żwaniecką[3859], pozwijawszy chorągwie pułku całego od powiatów ziemie bielskiej wyprawionego, tam za wolą i rozkazaniem K.J.M. P.N.M. i asekuracją ex senatu consulto cum impendio własnego kosztu swego ex proprio aere z naderwerężeniem substancjej swej zaciągnął w obozie u Koła a trzy dni [sic] chorągiew kozacką, i ćwierć całą wysłużył przy boku J.K.M., gorąco tedy upraszać mają ichm. pp. posłowie nasi J.K.M. P.N.M. i R.P., aby ten koszt, to jest 4000 zł, który de proprio peculio exrogavit, onemu był per constitutionem do tegoż powiatu i ziemi per assignationem satysfakcja doszła.

Za jm. p. Hieronimem Kazimierzem z Chali Chaleckiem łowczem podlaskiem[3860] instabunt ichm. pp. posłowie do J.K.M. i do całej R.P., aby in recompensam Białego Stoku[3861],

[3855] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3856] Piotr Wiesiołowski marszałek wielki litewski (zm. w 1620 r.), lub Krzysztof Wiesiołowski, marszałek wielki litewski zm. bezpotomnie w 1637 r.
[3857] Jan Karp podstoli podlaski 1629-1644.
[3858] Mikołaj Skaszewski chorąży ziemi bielskiej 1643-1681, płk pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w latach 1648-1660.
[3859] Działania armii koronnej przeciwko wojskom kozacko-tatarskim pod Żwańcem toczyły się w X-XII 1653 r.
[3860] Hieronim Kazimierz Chalecki łowczy podlaski 1651-1672.
[3861] Białystok wieś (od 1691/1692 r. miasto prywatne) w ziemi bielskiej. Na mocy testamentu Krzysztofa Wiesiołowskiego marszałka wielkiego litewskiego (zm. w 1637 r.) dobra białostockie zostały przekazane na utrzymanie zamku w Tykocinie. Pretensje Chaleckich do Białegostoku wynikały z faktu, że Jan Józefowicz

którego ius naturale zostało od jm. oddalone, tandem aliquando debita potkać mogła gratitudo. Także fundacyi na Dolistowie[3862] świątobliwych przodków jm. na pp. żołnierzów według ordynacjej non impraestanda satisfactione, aby administracja [k. 298] przy jm. jako należytym sukcesorze zostawała, serio dopominać się tego mają ichm. pp. posłowie.

Wszelki gwałt cierpi prawo nasze pod[l]askie, kiedy ultra mentem privilegi[i] incorporationis województwa podlaskiego cum Regno dobra ziemskie szlacheckie pro vacantibus et regalibus upraszają. Jakoż świeżo w.jm.p. Jan Zaleski kuchmistrz koronny, suraski etc. starosta[3863], dobra nazwane Grabowo i Giniówka[3864] iuris terrestris jm. p. Aleksandra Szczawińskiego i inszych cohaeredum ad mala narrata tanquam ad dispositionem S.R.M. devoluta uprosił i mandatami zadwornemi ichm. trudni, instabunt ichm. pp. posłowie na sejmie J.K.M. in facie totius R.P., aby taki przywilej jako prawu przeciwny constitutione Regni był skasowany, a pro damnis ex poenis w Trybunale salva via reservata i żeby in posterum szlachta o takowe dobra za dworem pociągani nie byli. Takąż instancją in simili materia ichm. p.p. posłowie wniosą za jm. p. Samuelem Pretfusem o uproszenie Kamionki[3865], majętności jego dziedzicznej, przez tegoż jm. p. kuchmistrza.

Desiderium jm. p. Żelskiego pisarza ziemskiego ziemie bielskiej[3866] w tak oczywistej jm. przez gdańsczanina eluzjej, aby ichm. pp. posłowie quanto accuratiori mieli curae, zlecamy i upraszamy ichm.

A iż komisja W.K.L. likwidowane zasługi jm. p. Żelskiemu majorowi[3867] J.K.M. nescitur ex qua ratione distulit, wniosą ichm. pp. posłowie instancją, aby zasługi jm. de pleno jako są likwidowane, gdy wojsko W.K.L. zapłatę liczyć będzie wypłacone były. A iż większy za krwawe zasługi swoje nie tylko u J.K.M., ale u całej R.P. jm. meretur respekt, tedy instancją wniosą ichm. pp. posłowie do J.K.M. i do całej R.P., aby pustę daninę włók sześć w

Chalecki miecznik litewski (zm. w 1615 r.) był żonaty z Anną Wiesiołowską, siostrą Krzysztofa Wiesiołowskiego.

[3862] Dolistowo wieś w ziemi bielskiej (obecnie woj. podlaskie). Krzysztof Wiesiołowski, jako marszałek nadworny litewski, zapisał te dobra na fundację w Tykocinie „szpitala żołnierskiego", przytułku dla weteranów (tzw. Alumnat). Fundacja została zatwierdzona przez konstytucję sejmu z 1633 r. *Szpital tykociński* (VC III, vol. 2, s. 216).

[3863] Jan Cygenberg Zaleski kuchmistrz koronny 1653-1679, starosta suraski, żurawiński i mszczonowski.

[3864] Grabowo wieś i dobra, Giniówka wieś – położone na terenie starostwa augustowskiego (wydzielonego w 1570 r. ze starostwa knyszyńskiego).

[3865] Kamionka wieś na terenie starostwa augustowskiego (obecnie Kamionka Stara i Nowa w woj. podlaskim).

[3866] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.

[3867] Jan Kazimierz Żelski mjr dragonii, od 1684 r. podczaszy podlaski.

Kobylinie[3868], także i młyn Kiersnowo[3869] do starostwa brańskiego należyty z łaski J.K.M. przywilejem iure advitalitio jm. p. majorowi konferowany na potrzeby i krwawe jm. pamiętając szwanki, które za całość R.P. ponosił, iure perpetuo z łaski J.K.M. i całej R.P. redere mógł jm.

[k. 298v.] Także za jm. p. Janem Zachariaszem Niewiarowskiem wniosą ichm. pp. posłowie instancją, aby krwawe zasługi swoje, których vindicare w skarbie R.P. nie może, mógł mieć z łaski J.K.M. a za konsensem całej R.P. zniesione na królewszczyźnie[3870] natenczas w dzierżeniu jm. p. rodzicielki[3871] jm. będącą.

Jm. p. Jerzy Mikołaj Mosalski starosta augustowski[3872] że wielką krzywdę i całą w fortunach swoich odnosi przez jm. p. Felkierzamba[3873] pułkownika J.K.M. desolatią, przeto instabunt ichm. pp. posłowie do K.J.M., aby w tej sprawie J.K.M. przed świątobliwy swój i prześwietnego senatu chciał admittere sąd, jakoby w tak wielkich krzywdach jm. p. starosta iusto iustitiae decreto był ukontentowany.

A iż każdemu honor jako jedyna a najdroższa pupilla oculi reputatur, a ten zgwałcony ma i ponosi jm. p. Franciszek Kazimierz Wysocki cześnik sochaczewski, któremu jm. p. Korzeniewski starosta kościański[3874] to in publica przeszłego sejmu in facie obiecał, jakoby będąc secretarius poselstwa do Turek[3875] miał się przyznać do jakichsi się niezbożnych molimina i instrukcyi przeciwko R.P. odebranych na sprowadzenie in viscera jej pogaństwa, przeto aby jako jm. p. cześnik sochaczewski swój honor ekspugnować, tak i jm. p. starosta kościański obiekta dowodzić chciał, instabunt ichm. pp. posłowie.

Lubo niewinność każdego ma swoje de super tutamen, wiadomi dobrze jednak będąc, że jm. p. Hieronim Korycki niesłusznie jest obwiniony i pozwany na sejm o zabicie niebosczyka jm. p. Jadwabińskiego, co ten czas właśnie kiedy to facimus perpetratu(m) na sejmiku w Brańsku odprawiającym się obranym był dyrektorem, publico jednak consensu teraźniejszego zjazdu naszego ichm. pp. posłów naszych fraterno obligamus, aby quantum poterunt starali się, jakoby ten prolaxissimae modestiae civis od tak niesłusznej impediciej per suffragium et

[3868] Kobylin, Kobylin Borzymy – okolica drobnoszlachecka w ziemi bielskiej województwa podlaskiego (obecnie woj. podlaskie).
[3869] Kiersnowo wieś w ziemi bielskiej (obecnie województwo podlaskie).
[3870] Chodzi o leśnictwo mereckie, łoździejskie lub sejwejskie, pozostające w ręku Niewiarowskich jeszcze przed l. 20. XVII wieku.
[3871] Anna z Jezierskich, wdowa po Szczęsnym (Feliksie) Niewiarowskim.
[3872] Jerzy Mikołaj Mossalski starosta augustowski do 1687 r.
[3873] Otto Fryderyk Felkierzamb (Felkersamb, von Voelkersamb).
[3874] Jan Stanisław Korzeniewski starosta kościański 1667-1683/84.
[3875] Franciszek Kazimierz Wysocki był w 1667 r. sekretarzem poselstwa do Turcji.

testimonium wolen został. Także w sprawie jm. świeżej, że jest niewinnie od jm. p. Kobylnickiego[3876] ad iudicium prowokowany, jakoby miał p. Rabaszewskiego odbieżać za Warszawą i w zaszłe transactie z p. Kobylnickiem a p. Rabaszewskiem interesować się osobą [k. 299] swoją albo czeladzią swoją, tedy w tej mierze ichm. pp. posłowie innocentiae jm. dadzą testimonium, jako w domu swoim własnym zostawał i in quantum byłoby to potrzebne, tedy in facie totius R.P. promowować ichm. pp. posłowie innocentia(m) jm. imicasem [?] całej ziemie naszej będą.

Instabunt przy tym serie ichm. pp. posłowie, aby thelonea circa defluitationem grodu goniądzkiego płacone były. A że gród wiski depaktuje i niesłusznie odbiera, iuramenta goniądzkie drapie, tedy aby takie errores nie były lege publica ichm. pp. posłowie cavere mają.

Każdemu pro bene częsty zwyczaj na attribuitur głośna, że tedy jm. p. Stanisław Wyszyński[3877] podsędek ziemie naszej bielskiej w wybraniu pogłównego totam et realem do skarbu R.P. intulit satisfactionem, zaczym aby kwit z pogłównego per constitutionem otrzymał sedulam na to ichm. pp. posłowie interponent curam.

A iż jm. p. Brzozowski starosta narewski[3878] suo sumptu most przez Narew zbudowawszy ma sobie daną od J.K.M. ex senatus consulto na cło mostowe komisją, żeby mu przez wyłożone koszty jakakolwiek mogła cedere rekompensa, zaczym aby ta komisja konstytucją stwierdzona i aprobowana była ichm. pp. posłowie omnem inhibebunt operam.

Już po kilka razy pokazały się errores kancelarii koronnej, kiedy sejmiki non iuxta p(rae)scriptum czasom legem przedsejmowe wychodzą, jako to i na ten sześćniedzielny sejm .piąciu niedziel spatio p(ro)cesserunt listy sejmikowe i instrukcje od J.K.M., zaczym aby iuxta morem et legem antiquam kancelaria się sprawowała ekspostulować ichm. pp. posłowie z ichm. pp. pieczętarzami fraterne o to będą.

Na nobilitacje i na indygenaty simpliciter żadne aby ichm. pp. Posłowie nie pozwalali, obligamus w tym quidem ichm.

A iż za aukcją chwały Bożej augetur omne bonum ludzkie tedy pium zelum jm. p. Anzelma Szabłowskiego regenta grodzkiego brańskiego promovendo upraszać będą ichm. pp. [k. 299v.] posłowie o libertacją domu jego w Brańsku różańcowi świętemu fundowanego.

[3876] Prawdopodobnie chodzi o Hieronima Kobylnickiego.
[3877] Stanisław Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemski bielski 1664-1677, sędzia ziemski bielski 1678-1691.
[3878] Jan Krzysztof Brzozowski starosta narewski.

Suplikowaliśmy do J.K.M. P.N.M. na przyszłych [sic] dwóch sejmach za jm. p. Kazimierzem Rządkowskiem rotmistrzem piechoty województwa podlaskiego, aby za swoje zasługi, postrzały, więzienia odnieść mógł z osobliwego respektu jm. u R.P., konsolacją zaczym i na teraźniejszym sejmie takowąż ichm. pp. posłowie za nim wniosą instancją.

Usilną ichm. pp. posłowie do J.K.M. P.N.M. i do całej R.P. wniosą instancją, aby grobelne na rzece Brzozowej[3879] w majętności krzywińskiej[3880] we wsi Krukowszczyzna[3881] nazwanej w powiecie naszym brańskim leżące pozwolone były. Ponieważ ta wieś i rzeka granicą z [W.]K.L. wolny przez groblą ma gościniec a przez ustawiczne przejazdy, gdy się grobla rozjeżdżać i rozlegać musi, tedy i stawu częste co rok rwanie effecit, a zatym posesora damnificat, zaczym aby na tak znaczną impensę respekt J.K.M. i R.P. był instabunt ichm. pp. posłowie.

Także in simili aby grobelne na Sekule rzece[3882] w majętności wołynieckiej w liwskiem powiecie[3883] pozwolone było, gdyż corocznie na zaprawę groble temecznej posesorowie spendować muszą, instabunt ichm. pp. posłowie.

Interest na tem siła commodo publico, aby mosty, tamy i wszytkie na wszytkich gościńcach przeprawy budowane, restaurowane, poprawione były, zaczym starać się ichm. pp. posłowie będą, aby prawo obostrzyło nova lege, jakoby przeprawy w ziemi naszej należytą opatrzone były naprawą, osobliwie most w Surażu[3884] i Ploskach[3885] z tą kaucją, że do budowania mostu w Ploskach włość narewska auxiliatricem ma dać operam.

Te wszytkie punkta zgodnie namówione pilnej ichm. pp. [k. 300] posłów zalecamy promocjej.

Działo się w Brańsku in loco solito sejmikom, die et anno ut supra [23 lipca 1668 r.]

[1] Samuel Franciszek z Mińska Opacki stolnik warszawski, marszałek koła rycerskiego ziemie bielskiej ręką swą własną; [2] Josephus Karp succamerarius terrae bielscens(is)[3886]; [3] Joannes in Skiwy Skiwski iudex terrae bielscens(is)[3887]; [4] Joannes Hieronimus Brzozowski

[3879] Brzozówka rzeka, lewy dopływ Biebrzy. Rozgraniczała województwo podlaskie i powiat grodzieński województwa trockiego.
[3880] Krzywa dobra królewskie w ziemi bielskiej.
[3881] Krukowszczyzna wieś należąca do dóbr krzywskich, położona na prawym brzegu rz. Brzozówki.
[3882] Prawdopodobnie odnoga rz. Muchawki, lewego dopływu Liwca.
[3883] Wołyńce wieś i dobra królewskie w ziemi liwskiej województwa mazowieckiego.
[3884] Suraż miasto królewskie nad Narwią, siedziba starostwa niegrodowego i sądów ziemskich ziemi bielskiej.
[3885] Ploski wieś królewska nad Narwią, położona na terenie starostwa bielskiego w ziemi bielskiej.
[3886] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3887] Jan Skiwski pisarz grodzki brański 1645-1659, surogator (starosta) brański 1659-1664, sędzia ziemski bielski 1664-1678.

pocillator Podlachiae[3888]; [5] Stanisław Lewicki podstoli podlaski[3889]; [6] Kazimierz Turowski stolnik nurski; [7] Nicolaus Łyczko pincerna Podlachiae, vicecap(ita)neus castrensis branscens(is) et goniądzens(is)[3890]; [8] Christopherus a Żale Żelski notarius terr(estr)is bielscens(is)[3891] mp.; [9] Gabriel Kurzeniecki chorąży parnawski[3892]; [10] Stanislaus Wyszyński subiudex ziemi bielskiej[3893]; [11] Benedykt Olszewski notarius castrensis branscens(is) et goniądzens(is)[3894] mp.; [12] Hieronim Korycki mp.; [13] Achacy Turobojski skarbnik ziemie bielskiej[3895]; [14] Stanisław Paprocki podczaszy dobrzyński[3896]; [15] Karol Skaszewski wojski ziemie bielskiej[3897]; [16] Ludwik Szlichtink stolnik wendeński[3898]; [17] Maciej Jan Cieszkowski, podczaszy mozyrski; [18] Walery Kazimierz Żochowski; [19] Marcin Błędowski skarbnik zakroczymski; [20] Paweł Łuba mp.; [21] Stanisław Zdziarski; [22] Gabriel Hryniewicki; [23] Kazimierz Krakow; [24] Maciej Wyszyński na Wyszonkach; [25] Maciej Stanisław Brzeźnicki regent ziemski [bielski]; [26] Adam Jan Skiwski mp.; [27] Stanisław Radziszewski komornik z[iemi] bielskiej mp.; [28] Jan Idźkowski komornik z[iemi] b[ielskiej mp.; [29] Marcin Babiński komornik z[iemi] b[ielskiej] mp.; [30] Jakub Popławski mp.; [31] Mikołaj Markowski; [32] Wojciech Mystkowski; [33] Kazimierz Mystkowski mp.; [34] Walenty Dąbrowski; [35] Jan Pruszeński burgrabia grodzki brański, m.p.

[3888] Jan Hieronim Brzozowski podczaszy podlaski 1657-1684.
[3889] Stanisław Lewicki podstoli podlaski 1655-1675.
[3890] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683, podstarości i sędzia grodzki brański 1662-1683, podstarości goniądzki 1667-1683.
[3891] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.
[3892] Gabriel Kurzeniecki chorąży parnawski 1658-1681, podstoli podlaski 1671-1681, chorąży bielski 1681-1691, podkomorzy bielski 1691-1696.
[3893] Stanisław Wyszyński (Wyszeński) podsędek ziemski bielski 1664-1677, sędzia ziemski bielski 1678-1691.
[3894] Benedykt Olszewski pisarz grodzki brański 1658-1680 i goniądzki 1668-1680, później podczaszy bielski.
[3895] Achacy Turobojski skarbnik bielski 1651-1671.
[3896] Stanisław Paprocki rzekomy podczaszy dobrzyński (vide: *Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy. Spisy*, nr 1536.
[3897] Karol Skaszewski wojski bielski 1653-1685.
[3898] Ludwik Schlichting (Szlichting, Szlichtink) stolnik wendeński 1668-1669.

CCCLXVI. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, [23 VIII] 1668 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 18 VI 1668 r., zwołał sejm walny zwyczajny do Warszawy na 27 VIII, sejmiki przedsejmowe na 23 VII 1668 r. (ASWK, t. III, s. 211). Podczas obrad sejm zmienił status na nadzwyczajny (abdykacyjny), który zakończył się abdykacją Jana Kazimierza. Ceremonia złożenia korony odbyła się 16 IX 1668 r. Sejmik ten zapewne się odbył bowiem bowiem pod dokumentem tego sejmu, zatytułowanym Diploma rewersale nomine statuum Sacrae Regiae Majestati, widnieje podpis Samuela Krasnodębskiego posła ziemi drohickiej. Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCCLXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, [23 VIII] 1668 r.

Jan Kazimierz uniwersałem datowanym z Warszawy 18 VI 1668 r., zwołał sejm walny zwyczajny do Warszawy na 27 VIII, sejmiki przedsejmowe na 23 VII 1668 r. (ASWK, t. III, s. 211). Podczas obrad sejm zmienił status na nadzwyczajny (abdykacyjny), który zakończył się abdykacją Jana Kazimierza. Ceremonia złożenia korony odbyła się 16 IX 1668 r. Sejmik ten zapewne się odbył bowiem bowiem pod dokumentem tego sejmu, zatytułowanym Diploma rewersale nomine statuum Sacrae Regiae Majestati, widnieje podpis Kazimierza Cieciszewskiego[3899] *starosty mielnickiego i posła z ziemi mielnickiej (VC, t. IV, vol. 2, s. 353). Akt tego sejmiku nie znaleziono.*

[3899] Kazimierz z Obór Cieciszewski, h. Kolumna, łowczy podlaski w l. 1656-1561, chorąży liwski w l. 1660-1667, starosta mielnicki w l. 1667-1688.

CCCLXVIII. Sejmik przedkonwokacyjny ziemi bielskiej w Brańsku, 15 X 1668 r.

Uniwersał interreksa, prymasa Mikołaja Prażmowskiego z Warszawy, 19 IX 1668 r., ogłasza abdykację Jana Kazimierza i zwołuje sejmiki przedkonwokacyjne na 5, 8 i (większość) na 15 X 1668 r. (ASWK, t. III, s. 229-230).

***Rkp.**: NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 163, k. 381-383. Oblata dokonana przez Jakuba Smolskiego w urzędzie grodzkim brańskim 28 IX 1668 r. [feria sexta pridie festi. s. Michaelis Archangeli a.D. 1668]*

CCCLXVIII/1. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedkonwokacyjnego ziemi bielskiej z Brańska, 15 X 1668 r.

Rkp. NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 163, k. 400v.-406, oryginał uwierzytelniony. Oblata dokonana w grodzie brańskim przez Krzysztofa Kostro pisarza grodzkiego włodzimierskiego z polecenia Mikołaja Łyczki cześnika podlaskiego, podstarościego grodzkiego brańskiego, marszałka sejmiku przedkonwokacyjnego, 15 X 1668 r. [feria secunda ipso festum s. Hedvigis electae Dei a.D. 1668].

[k. 400v.] Instrukcja z sejmiku brańskiego antekonwokacjalnego na konwokacją[3900] dnia 5 XI, po abdykacjej najjaśniejszego Jana Kazimierza[3901] króla polskiego huic inclyto Regni Poloniae, za wydaniem uniwersału przez j.w. książęcia j.m. Mikołaja Prażmowskiego[3902] arcybiskupa gnieźnieńskiego prymasa naszego przypadającą w Warszawie złożoną, j.o. księcia j.m.p. Bogusławowi na Słucku i Kopylu, Bierżach i Dubinkach Radziwiłłowi koniuszemu W.K.L., brańskiemu, barskiemu staroście[3903], j.m.p. Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu[3904] pisarzowi ziemskiemu ziemie bielskiej od nas, obywatelów tejże ziemie, posłom zgodnie obranym dana die 15 X r. 1668.

Wiele w tej zacnej Koronie Polskiej znajdowało się tak kochających najjaśniejszego Jana Kazimierza króla polskiego, przed tym pana swego wiernych poddanych a tej R.P. synów, którzy życzyli tego, aby przepędziwszy już chwalebnie dwudziestoletni panowania swego przeciąg ostatek dni swoich na tymże świątobliwych przodków swoich tronie

[3900] Sejm konwokacyjny obradował w Warszawie od 5 XI do 6 XII 1668 r.
[3901] Sejm nadzwyczajny (abdykacyjny) obradował w Warszawie od 27 VIII do 16 IX 1668 r.
[3902] Mikołaj Jan Prażmowski arcybiskup gnieźnieński, prymas. interreks.
[3903] Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski 1646-1669, starosta brański 1653-1656 i 1657-1669.
[3904] Krzysztof Żelski pisarz ziemski bielski 1646-1694.

zostawając ojczyzny swej i nam spólnej w osieroceniu nie zostawiał a dni i lata długoletnie szczęśliwego z nami kończył. Ale że taka jest [k. 401] ordynacja Pana Najwyższego J.K.M. dobrze ustalonej intencjej przez abdicatio effectus, tedy już i.m. pp. posłowie nasi jaśnie najwielebniejszemu księciu arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, prymasowi R.P. naszej przy oddaniu usług naszych i wyświadczeniu powancji, jaka ku pasterzowi obserwancjej za teraźniejszą pieczę w opatrowaniu i postrzeganiu całości i bezpieczeństwa, tak ab intra jako et ab extra w ojczyźnie naszej co wszystko lucide patet tak z uniwersału na sejmik convocationis wydanego, jako i z listu na tenże sejmik nam przysłanego in solenni forma et qua(m) meliori modo mają podziękować.

A przy tym naprzód obowiązujemy i.m. pp. posłów naszych fide, honore et conscientia, aby tego postrzegali i żeby ante omnia konfederacja generalna, która za ś(więtej) pamięci Zygmunta[3905], Władysława[3906] i Jana Kazimierza[3907] królów polskich cum consensu ordinum stanęła in om(ni)bus punctis et clausules sorta et integra zostawała. Także pacta conventa i przysięga przyszłego pana aby w żadnym słowie nie była odmieniona, ale to wszystko jako było za antecesorów królów panów naszych, którzy nam prawa i swobody nasze poprzysięgali, tak i teraz to wszystko niech illus(tr)u(m) [?] będzie, gdyż omnis mutatis periculosa, a zwłaszcza w takich czasach, in iuribus cardinalibus, których odmienianie w najmniejszej rzeczy wyjęli cni przodkowie nasi z rąk posteritatis. Zaczym jaka jest in volumine legum konfederacja i jakie pacta conventa na konwokacjach i elekcjach przeszłych panów naszych, tak i teraz niech to bez wszelkiej zostaje odmiany.

A że nic barziej p(a)ucis negotiis nie może być nocivu(m), jako że się rugowanie posłów z lada okazjej zagęściło, i.m. pp. posłowie dabunt opera(m), aby się [to] in posteru(m) bez ważnych i w prawie opisanych przyczyn nigdy nie działo.

Siła się przeszłych czasów za niedozorem pp. urzędników przy boku K.J.M. zostających namnożyło egzorbitancyi, które prawa i wolności nasze funditus enervarunt,

[3905] VC II, vol. 2, s. 18-27, *Konfederacja generalna warszawska [7 marca 1587 r.]*; s. 55, *Litterae iuramenti Sigismundi III*; s. 55-58, *Confirmatio pactorum conventorum*; s. 58-61, *Conformatio generalis iurium*.
[3906] VC III, vol. 2, s. 151-162, *Konfederacja generalna omnium ordinum Regni et Magni Ducatus Lithuaniae na konwokacyi głównej warszawskiej uchwalona roku Pańskiego MDCXXXII dnia 16 lipca*; s. 179-186, *Artykuły pactorum conventorum stanów tej Rzeczypospolitej Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego i państw do niej należących*; s. s. 186-187 *Jurament Króla Jego Mości obranego Władysława Zygmunta super pacta conventa…*; s. 187-188, *Jurament Najjaśniejszego Króla Jego Mości Władysława Zygmunta….*
[3907] VC IV, vol. 1, s. 126-147, *Konfederacja generalna omnium ordinum Regni et Magni Ducatus Lithuaniae na konwokacyi głównej warszawskiej uchwalona roku Pańskiego MDCXLVIII, dna 16 miesiąca lipca*; s. 159-166, *Artykuły pactorum conventorum stanów tej Rzeczypospolitej: Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego i państw do niej należących*; s. 166-167, *Jurament Króla Jego Mości obranego Jana Kazimierza super pacta conventa…*; s. 167-168, *Jurament Najjaśniejszego Króla Jego Mości Jana Kazimierza….*

zaczym pytać się będą i.m. pp. posłowie o autorach malorum consiliorum i p(res)sistent w tym, aby in reos wprzódy była inkwizycja a potym i kara instituta. A jeśliby dla krótkości czasu na konwokacjej to do efektu przyść nie mogło, urgebunt assecuratione(m) od stanów R.P., że te wszystkie egzorbitancje na przyszłej pomieszczą się elekcji.

Ponieważ też mamy tę przestrogę, że na przyszłej konwokacjej starsi i.m. pp. bracia nasi chcą de nominando kandydatów mieć konferencją, prosimy i.m. pp. posłów, żeby ani pu(bli)ce, ani privatim w tę materią się nie wdawali, bo by to było przeciwko dawnemu zwyczajowi, przeciwko prawu i praeiudicaret było tertio ordini, który ab electione excludi nie może.

[k. 401v.] Więc że byłoby to summo cum praeiudicio nas szlachty starożytnej, którzyśmy tym honor krwią przodków naszych okupili a nie pieniędzmi, gdyby w jednej prerogatywie zostawali ci, którzy się nobilitacyj dokupili a do tego, że sama status ratio vetat hanc aequalitate(m). Zaczym invigilabunt w tym i.m. pp. posłowie, aby się nowa szlachta i indigenae do elekcjej nowego Pana nie mieszali i nie tylko eskludowani byli, ale et p(er) lege(m) in iunct(um) im to było, aby tempore electionis absentowali się sub privatione nobilitacyi et indygenatu(m). Także i ci i.m., którzy się podpisali na księcia j.m. de Conde[3908], aby się nie podpisowali na nowego pana, bo przez to in summo prejudykowali sobie in hac subscriptione, która subsequitur za wolnym a zgodnym obieraniem pana.

Securitas też na elekciej nowego pana aby była zwykle zachowana, guerris i niepotrzebnym gromadom aby była p(rae)clusa via, którymi libera vox mogłaby opprimi, wyjąwszy starożytną szlachtę, której etiamsi ad unu(m) ma być liber de lege aditus secure. A ta [elekcja] żeby prędko złożona była według prawa o tym opisanego et mere sollito przodków naszych providendu(m) et cavendu(m) quam accuratissime.

A że pod ten czas securitas domestica robur największy zostaje w sądach kapturowych, które tak podług prawa konstytucją anni 1587 opisanego[3909], jako i uniwersału jaśnie najprzewielebniejszego księcia j.m. arcybiskupa gnieźnieńskiego, prymasa naszego, in crastino sejmiku teraźniejszego i.m. pp. sędziowie przez nas obrani annuente nomine supremo po wykonaniu przysięgi zacząć mają, tych tedy cum ordinatione sua aby stanęła aprobatia na konwokacjej da Bóg przyszłej, i.m.pp. posłowie nasi fraterne expostulabunt cum statibus Regni.

[3908] Henryk Julian de Bourbon-Condé, ks. d'Enghien (1643-1709), francuski kandydat do tronu Rzeczypospolitej.
[3909] Sądy kapturowe zostały opisane w artykule 3. i 4. *Konfederacji generalnej warszawskiej [7 marca 1587 r.]*, VC II. vol. 2, s. 19-20.

Także approbatio laudi ziemie naszej bielskiej[3910] względem bezpieczeństwa domowego et ab extra in casu necessitatis, jako też i podatku na zapłatę żołnierzowi na województwo podzielonemu a na ziemię naszą naznaczonemu przez nas zgodnie postanowionego.

A nie mniej i ta suscepta omniu(m) insriptionu(m) et protestationu(m) grodu naszego brańskiego, która urgente necessitate et saeviente malitia excessionu(m) post abdicatone(m) K.J.M. accedente consensu incolaru(m) terrae huique musiała być za otwarciem akt grodowych prędko, aby była na tejże konwokacjej ratyfikowana i aprobowana i cokolwiek by mogło być całemu województwu i tej ziemi per necessarium [k. 402] aby to wszystko było provisum.

Gród w Goniądzu dla wygody lepszej i.m. pp. obywatelom ziemie bielskiej w trakcie tykockim zostających, jako odległych od Brańska i za kilką przepraw rezydujących, ponieważ z tych racyi a nie mniej i dla depaktacyi od grodów pobliższych mazowieckich pomienionych obywatelów per ordines Regni na sejmie w roku 1667 jest pozwolony et per constitutionem tegoż sejmu legitymowany a przez urząd grodzki brański officiose tam indukowany[3911], przy którym grodzie iż szkuty i insze statki ad defluitatione(m) należące szafowane i rzeką Biebrzą[3912] spuszczane do Gdańska bywają, jako i z Tykocina w naszej ziemie leżącego i tejże jurysdykcjej podległego iż także jest defluitacja rzeką Narwią, a prawo tak chce mieć, aby z grodu najbliższego a po gotowiu gdzie jest gród i acta privilegiata juramenta na każdy spust wychodziły, czemu i.m. pp. oficjalistowie grodu wiskiego[3913] dla szczególnej prywaty swojej są contrarii, kiedy z Goniądza i Tykocina płynące statki hamować każą, juramenta z grodu goniądzkiego ekstraktem wyjęte drapią a zgoła nie tylko odleglejszym, ale i tej samej ziemie obywatelom wielką szkodę, przeszkodę w defluitacji czynią i onych agrawują i depaktują. Tedy i.m. pp. posłowie nasi serio mają deferre statibus Regni hanc iniuria(m) obywatelów ziemie bielskiej et controversionem grodu wiskiego konstytucjej ratione grodu goniądzkiego uchwalonej, jako i dawnemu prawu o defluitacjach wyrażonemu i pilno starać się o to, aby in posteru(m) takiej przeszkody in defluitatione za juramentami z grodu goniądzkiego wyjętemi amplivo nie bywało, a to sub poena mille marca(m) polonicalium p(er) que(m)libet iniuratum

[3910] Laudum nie zachowało się.

[3911] Filialny – wobec Brańska – urząd grodzki w Goniądzu został powołany „dla samych przyjmowania suscept" na mocy konstytucji sejmowej z 1667 r. (VC IV, vol. 2, s. 296, *Gród w Goniądzu*). Mocą rozporządzenia B. Radziwiłła starosty brańskiego, goniądzki urząd grodzki rozpoczął działalność 20 I 1668 r.

[3912] Biebrza rzeka, prawy dopływ Narwi, uchodzi do Narwi w pobliżu Wizny.

[3913] Wizna miasto królewskie w ziemi wiskiej województwa mazowieckiego, siedziba urzędu grodzkiego. (Obecnie wieś w woj. podlaskim).

coram iudicio Trib(una)lio Petricovien(sis)[3914] sive Lublinen(sis)[3915] in causas off(i)cii iudicanda et repetenda, tegoż grodu suscepta omnium inscr(ipti)onum p(ro)testationum et relationu(m), która była i jest post abdicatione(m) K.J.M., aby także na tej konwokacjej aprobowana była, wniosą w tym instantią i.m. pp. posłowie nasi.

Dochodzą nas i te słuchy, że się wojska niektóre z Litwy ku Grodnowi zmykają. Zaczym że się tym bracia nasi barzo alarmują i sąsiedztwa sobie tego nie życzą, prosić będą i.m. pp. posłowie j.m. księdza prymasa, żeby ci ludzie teraz, kiedy omnia includanda, na swoich stanowiskach zostawali, bo inaczej miałoby to apparencją, że ktoś p(er) arma suffragia nasze extorquere chce. A inquantu(m) ci ludzie nie chcieliby być rewokowani i żeby inkursjami swemi ubogą bracią naszą trapili, albo za granicę z chorągwiami, abo znaczkami przechodzili, tedy za daniem sobie znać od nas i.m. pp. posłowie solenne(m) manifestatione(m) zanió[sł]szy, do niczego nie przystępując do nas powrócić mają.

Często i do tego przychodzi, że obywatele i.m. pp. W.K.L., a zwłaszcza potentiores, [k. 402v.] jadąc do Warszawy na sejm, albo z Warszawy ku domowi, ludzi swoich których przy boku swym dla asystencjej mają, przechodami obywatelów ziemie naszej aggrawują, zaczym i.m. pp. posłowie mają prospicere indemnitati onych i cavere to p(er) legem, aby te ludzie sine aggravatione et oppressione obywatelów naszych przechodzili, pokarmów, noclegów tak w dobrach duchownych i szlacheckich, jako i królewskich do Korony należących nie miewali, stacyi nie wybierali i namniejszej krzywdy nie czynili. A jeżeliby ktokolwiek krzywdę jaką czynił w tym dabunt operam, aby o to krzywdy w sądach kapturowych tejże ziemie, abo na konwokacjej, da Bóg, przyszłej gdzieby ab invenato pozwany był tamże sądzony i sprawował się o to i egzekucjej podlegał.

I to niemniej commitimus i.m. pp. posłom naszym, aby ekspostulowali z j.m. ks. arcybiskupem jako prymasem naszym, żeby spolnie z i.m. pp. hetmanami[3916] i i.m. pp. senatorami od panów pogranicznych sąsiad naszych raczył providere omnem securitatem ojczyźnie naszej.

A że donieśli do naszej wiadomości i.m. pp. posłowie na przeszły sejm abdicationis od nas obrani, że wielką krzywdę ponosi R.P. przez to, iż siła nie dostaje klejnotów w skarbie R.P.,

[3914] Trybunał Główny Koronny zbierał się w Piotrkowie dla województw i ziem prowincji wielkopolskiej. Sesje odbywały się jesienią i zimą.
[3915] Trybunał Główny Koronny zbierał się w Lublinie dla województw i ziem prowincji małopolskiej do której należało województwo podlaskie. Sesje odbywały się wiosną i latem.
[3916] Hetmanami koronnymi w tym czasie byli: wielkim – Jan Sobieski, marszałek wielki koronny; polnym – Dymitr Korybut Wiśniowiecki, wojewoda bełski.

której ab antiquo onej należeli. Tedy i.m. pp. posłowie nasi serio upomnieć się mają tego u tych i.m., którzy skarbiec mieli w zawiadowaniu swoim et instare gorącą [prośbę], aby inventate po ś(więtej) pamięci K.J.M. Władysławie[3917] klejnotów i inszych rzeczy na konwokacjej producowane było i pytać się pilno, ktoby był violator thesauri, p(a)uci uskarżywszy się in facie R.P., iż nawet i asekuracja nie jest dana na sejmie przeszłym, że mają być powrócone wszystkie według dawnych inwentarzów klejnoty. O co wszystko zaszła protestacja od pomienionych pp. posłów, przy której protestacjej dabunt operam i.m. pp. posłowie nasi, aby rewizorowie do rewidowania skarbca na zamku krakowskim i tych klejnotów z konwokacjej naznaczeni byli, którzy by na sejmie electionis ante omnia uczynili [z] funkcjej swojej relacją, a inquantum co miało być cum detrimento R.P., to urgebu(n)t, żeby w tym była seria animadversio na przyszłej, da Bóg, elekcjej.

Mennicę szelężną[3918] i tymfową[3919], lubo zawarte ex voto R.P. i za uniwersałem J.K.M. popieczętowane, jednak iż ta moneta per constitutione(m) a przynamniej per l(itter)as universales nie jest abrogata, a dobra złota i srebrna nie wprowadzona, która by u pp. pogranicznych sąsiad naszych od dawna mercimonia do Polski i Litwy idą braku nie miała, tedy instabunt o to pp. posłowie, aby jeżeli nie może być na konwokacjej, więc na sejmie, da Bóg, electionis już to active było conclusu(m). Czego tak dawno desiderat R.P., aby w tym gospodarz za swe hojne płynące poty i żołnierz za swe krwawe zasługi mógł kontent zostawać.

[k. 403] Tak się temi czasy zagęściły osobne sesje W.K.L na sejmach i tak to in usum i prawie continua(m) praxi(m) weszło, że już nie tylko materie samemu W.K.L. należące, ale i całą R.P. concernentes na osobnych sesjach traktowane bywają. Co jest rzeczą nader szkodliwą i pachnie dysmembracją i dzieleniem się narodów, których jedno i nierozdzielne corpus sacrae unionis vincula tak mocno skrępowały, że namniejszą w tym odmianę wyjęli cni przodkowie nasi z rąk posteritatis upatrując jakoby to cobykolwiek najmniejszą do rozdzielenia tego, co się tanta cura et labore zjednoczyło et per tot saecula szczęśliwie evaluit dało okazją i choć podobieństwo nocivu(m) et permiciosu(m) R.P. było, tedy koniecznie temu obviare trzeba i zlecamy serio i.m. pp. posłom naszym, starać się o to instantissime, aby tak zły sposób traktowania spraw R.P. był zniesiony i żeby posłowie W.K.L. wespół z nami, jako spólnej i nierozdzielnej R.P. concivibus nie osobne, ale spólne miewali consilia. A osobliwie

[3917] Władysław IV, król polski, wielki książę litewski 1632-1648.

[3918] Szelągi (boratynki) – miedziane monety bite przez królewskiego mincerza T.L. Boratyniego w latach 1659-1661.

[3919] Tymfy (tynfy) – srebrne monety kredytowe (podwartościowe), nominalnie o wartości 30 gr, realnie 12-18 gr, emitowane w latach 1663-1666 przez królewskiego mincerza Andrzeja Tymfa (właściwie Andreas Timpe lub Tümpe).

na konwokacjej teraźniejszej gdzie securitas puka i insze universa(m) R.P. spectantes materie traktowane będą.

Co się tknie zapłaty wojsk koronnych, która iuxta constitutione(m) anni 1667[3920] na województwa podzielona zostaje, a ta aby cursu(m) suu(m) mieć mogła na wypłacenie następujących kurrencji [?] j. m. ks. arcybiskup nam rekomenduje, i.m. pp. posłwie doniosą to do wiadomości, żeśmy na to pewny uchwalili p(er) laudum podatek, nie chcąc mieć głodnego i [nie]płatnego żołnierza excubantem dla całości ojczyzny miłej.

A temuż żołnierzowi, który odbiera sua dementa z województwa naszego podlaskiego, chcąc żeby chleby zimowe z dóbr temu ciężarowi podległych z tegoż województwa były ordynowane do oddawania taką, jaką cała R.P. na konwokacji namówi i postanowi i w inszych województwach z łanów przychodzącą kwotą, committimus to i.m. pp. posłom, aby o to ekspostulowali cum statibus Regni.

Te zaś podatki, które nam proponit w uniwersale i w pisaniu swym j.m. ks. arcybiskup jako prymas nasz, to jest na potoczne pod ten czas wydatki, jako i dla dobrego postanowienia rządu nadchodzącej elekcjej, do powszechnej zgody odkładamy omniu(m) ordinu(m).

Nie w mniejszym staraniu powinni mieć i.m. pp. posłowie, aby stanęły pretia rerum według konstytucjej 1633[3921] i do rzetelnej przyszło to egzekucjej (si videbitur statibus Regni) na tej konwokacjej, gdyż potes to sum(m)um detrimentu(m) patimur wszyscy.

Także aby sól powiatowa oddawana była quotannis od i.m. pp. administratorów zaś koronnych według dawnego prawa i ordynacjej i ceny zdawna na nię postanowionej et in secus facientes p(oena)m mille marcarum uchwalona była, toties quoties za niewydaniem dobrej soli succumbenda cum p(rae)fixione fori et termini w Trybunale Koronnym inter causas off(ic)ii cuiusvis n(obilita)tis possessionati in hac terra instantiam.

A że najdują się niektórzy, którzy nie pomnąc na uchwalone prawa przez świątobliwych królów panów poprzysiężone i tak wielą konstytucyj utwierdzone, dekreta Trybunału [k. 403v.] Koronnego in dubium wokowali i osądzoną sprawę na sejm evocando stan szlachecki z wielkiem uszczerbkiem agrawowali, czemu zabiegając i.m. pp. posłowie interponent cura(m), aby egzakcje dekretów trybunalskich non obstantibus decretis comitialibus in contrariu(m) prolatis in suo robore zostawały, a ci wszyscy, którzy sub praetextu arendu(m)

[3920] VC IV, vol. 2, s. 276-277. konstytucja sejmu zwyczajnego z 1667 r. *Naznaczenie płacy wojsku*. Deklaracja podatkowa posłów województwa podlaskiego, ibidem, s. 312, *Deklaracje województw i ziem koronnych.*
[3921] VC III, vol. 2, s. 211, konstytucja sejmu koronacyjnego w Krakowie w 1633 r., *Pretia rerum.*

bonu(m) regaliu(m) śmieli i ważyli się decreta tribunalitia convellere, aby teneantur w Trybunale Koronnym a to ad instantia(m) iniuriatoru(m) inter causas fisci respondere.

Dzieje się i przez to praeiudiciu(m) prawu pospolitemu i wielom status equestris, że duchowne osoby wdają się w rządy ekonomiczne i administrację bonum regalium. Przeto (pro)videbunt nie mniej i to i.m. pp. posłowie, aby te administracje przez i.m. pp. dzierżawców nie były duchownym osobom konferowane, a gdziekolwiek zostawają in administratione, aby były quam primu(m) relegowane.

Ponosi i przez to wielką krzywdę stan szlachecki, że w Puszczy Białowieskiej pp. dzierżawcowie od dróg każą brać jakieś niezwyczajne cło od każdego przejeżdżającego, zaczym cavebunt p(er) legem, aby więcej nie aggrawowano stanu szlacheckiego i inszych cuiuscumque status osób.

Urgebunt przy tym i.m. pp. posłowie reasumptionem konstytucyi, którymi causum, aby Żydzi chrześcijan obu płci nie ważyli się na usługę swoję chować[3922], ponieważ wielkie z tej okazjej dzieją się enormia, sub poena coli et confiscatione bonoru(m) praevia inquisitione p(er) off(i)cium castren(si) facienda, której i.m. pp. dzierżawcy bonoru(m) regaliu(m) i posesorowie dóbr dziedzicznych aby non impediant adhibebunt cura(m) aby była interposita poena mille marcarum in quolibet iurium et off(ic)io regni repetenda.

Mają to causu(m) p(er) constitutione(m) anni16[3923] prezbiterowie religiej greckiej, aby byli wolnymi od wszelakich publicznych podatków. A zatym zachodzi dyskwizycja, czy tylko od obeścia swego cerkiewnego, czyli też ex sanctimoniis i z włók i z posses[si]is nie powinien płacić. Przeto dabunt opera(m) i.m. pp. posłowie aby to p(er) constitutionem rzetelniej opisano, a inquantum mieliby być wolni tak od obeścia cerkiewnego, jako i z włók p(er) se posses[s]is a solutione publicznych podatków, tedy aby też mogła być diminutio simplae poborowej, cokolwiek odejdzie porannych podatków prezbiterów religiej greckiej w ziemi naszej rezydujących.

Mając też w osobliwym a słusznym respekcie wniesioną do koła naszego żałosną skargę j.o. księcia j.m.p. koniuszego W.K.L. starosty naszego, committimus j.m.p. Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu pisarzowi ziemskiemu ziemie bielskiej, koledze księcia j.m., aby qua(m) ferventissime proponował [k. 404] onę i to upraszał j.w. j.m.p. hetmana[3924] województwa[3925]

[3922] VC II, vol. 1, s. 172, sejm walny w Piotrkowie 1565 r., konstytucja *Żeby chrześcijanin Żydowi nie służył*.
[3923] Brak podanej daty rocznej.
[3924] Michał Kazimierz Pac hetman wielki litewski, kasztelan wileński.
[3925] Zapewne omyłka, powinno być: Wielkiego.

K.L., aby z niejakiego Szlagiera, rotmistrza chorągwi swojej nadwornej wołoskiej[3926] durante conventu convocationis uczynił sprawiedliwość oczekuje condigna(m). Który świeżo sub tempus interregni grasując po włościach księcia j.m. i wielkie krzywdy poddanym czyniąc, tam ze sługą księcia j.m., szlachcica rodowitego p. Hołownię[3927] sprawiedliwość za poczynione krzywdy rekwirującego i żeby się skromnie zachować chcieli proszącego, samego p. Hołownię i czeladź z kompanią swoją letaliter poranił od którego poranienia w kilka dni umarł. O co serio tam pu(bli)ce, quam privatim, instalabit j.m.p. pisarz, poseł nasz, aby choć rigore dalszej insolencjej żołnierskiej zabieżyć się mogło.

Wiannym i wszystkiemu województwu podlaskiemu dobrze wiadomym ukrzywdzenie j.m.p. Karpia podkomorzego ziemie bielskiej[3928], które ponosi w odebraniu Puszczy Brzozowskiej przez nieboszczyka godnej pamięci j.m.p. Wiesiołowskiego marszałka W.K.L.[3929]. Fraternam i.m. pp. posłowie ferent ope(ra)m et promovebant omni studio, aby to, na co ma prawa i dokumenta jeszcze ante unionem sobie służące, czego i komisjami wywiedzionemi rodzic[3930] j.m. probavit, że był in pau(c)a poss(essi)one tej Puszczy, przywrócono było j.m. A że i.m. pp. komisarze z sejmów naznaczeni na komisją w tej sprawie ultro nie zjeżdżają, przeto aby satisfaciunt lege naznaczeni komisarze p(er) constitutione(m) interponere cura(m) mają omnino i.m. pp. posłowie, aby vadium mille marcarum et iudicium contra quemvis contraveniente(m) impositu(m) było.

Zalecać pilnie też i.m. pp. posłowie mają usługę i koszt ku R.P. j.m. Mikołaja Skaszewskiego chorążego ziemie bielskiej[3931] w różnych ekspedycjach podjętą, a osobliwie gdy po wyjściu służby pod ekspedycją żwaniecką[3932], pozwijawszy chorągwie pułku całego do powiatów ziemi bielskiej, wyprawionego tam za wolą i rozkazaniem J.K.M i asekuracją ex senatu consulta, cum impendio własnego kosztu swego ex proprio areae z nadwerężeniem substancjej swej zaciągnął w obozie u koła za trzy dni chorągiew kozacką i ćwierć całą wysłużył u boku J.K.M., gorąco tedy upraszać mają i.m. pp. posłowie nasi R.P., aby ten koszt,

[3926] Florian Szlagier, rotmistrz chorągwi tatarskiej hetmana M.K. Paca. (K. Bobiatyński, *Michał Kazimierz Pac – wojewoda wileński, hetman wielki litewski. Działalność polityczno-wojskowa*, Warszawa 2008, s. 215).
[3927] Stanisław [?] Hołownia, syn Jana Hołowni. (K. Bobiatyński, *Michał Kazimierz Pac – wojewoda wileński, hetman wielki litewski. Działalność polityczno-wojskowa*, Warszawa 2008, s. 215).
[3928] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3929] Piotr Wiesiołowski marszałek wielki litewski (zm. w 1620 r.), lub Krzysztof Wiesiołowski, marszałek wielki litewski zm. bezpotomnie w 1637 r.
[3930] Jan Karp podstoli podlaski 1629-1644.
[3931] Mikołaj Skaszewski chorąży ziemi bielskiej 1643-1681, płk pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w latach 1648-1660, rotmistrz piechoty wybranieckiej z ziemi bielskiej w l. 1664-1667.
[3932] Działania armii koronnej przeciwko wojskom kozacko-tatarskim pod Żwańcem toczyły się w X-XII 1653 r.

to jest 4 000 zł, który de proprio peculio errogavit, onemu był p(er) consultatione(m) do tegoż powiatu i ziemi p(er) assignationem satysfakcja doszła.

A iż j.m.p. Stanisław Wyszyński podsędek ziemie bielskiej[3933] alleguje [k. 404v.] się być przez to aggravatu(s) od skarbu R.P., że lubo według asygnacyi do siebie dawniej wydanych z podatku g(e)n(er)alis subsidii wypłacał resztę u siebie przychodzącą, a jednak kwitu nie otrzymał zupełnego i owszem ma trudność od kompaniej p. Persa rotmistrza R.P.[3934] za wydaniem nowej asygnacjej, tedy instabunt i.m. pp. posłowie za j.m.p. podsędkiem, aby kwit mógł otrzymać od j.m.p. podskarbiego koronnego[3935] et ab hoc solvendo, co by się jeszcze nad zapłaconą kwotę przychodziło tej kompanii, mógł być uwolniony.

Wniosą instantią za j.m.p. Tobiaszem Brzozowskiem cześnikiem czernichowskiem[3936], bratem i obywatelem ziemie naszej instabunt i.m. pp. posłowie aby i.m. pp. komisarze za stracone dobra lenne w Czerniechowszczyźnie[3937] resartiant i należytą zarówno z drugiemi uczynili rekompensę, jako temu, który na usłudze R.P. w wojsku przeciwko nieprzyjacielowi zostający i własne swoje potracił substancje. A że wiele znajduje się ukrzywdzonych, którzy nec minimu(m) quid participarunt z szafunku i dystrybucjej tak wielkich pieniędzy od i.m. komisarzy, zaczym serio instabunt i.m. pp. posłowie, aby się i.m. pp. komisarze in facie R.P. sprawili o te pieniądze, które od Moskwy wzięli i kogo ukrzywdzili aby de suo zapłacili.

Desiderium j.m. p. Żelskiego pisarza ziemskiego ziemie bielskiej w tak oczywistej j.m. przez gdańszczanina eluzjej, aby i.m. pp. posłowie quanto accuratiori mieli curae zlecamy i upraszamy i.m.

Wielki gwałt cierpi prawo nasze polskie, kiedy ultra mentem privilegii incorporationis województwa podlaskiego cum Regno, dobra ziemskie szlacheckie pro vacantibus et regalibus upraszają. Jakoż świeżo w.p. Jan Zaleski[3938] kuchmistrz koronny, suraski etc. starosta, dobra nazwane Grabowo i Giniówka[3939] iuris terris p. Aleksandra Szczawińskiego i inszych haeredu(m) ad mala narrata tanquam ad dispositionem S.R.M. devoluta uprosił i mandatami zadwornemi j.m. trudni, instabunt i.m. pp. posłowie in facie totius R.P., aby taki przywilej

[3933] Stanisław Wyszyński podsędek ziemski bielski 1664-1678, sędzia ziemski bielski 1678-1691.
[3934] Daniel Tadeusz Babonaubek rotmistrz królewski perskiego pochodzenia, nobilitowany przez sejm w 1662 r.
[3935] Jan Andrzej Morsztyn podskarbi wielki koronny.
[3936] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernihowski 1661-1677, wojski podlaski 1677-1703.
[3937] Województwo czernihowskie odpadło od Rzeczypospolitej w rezultacie wojny z państwem moskiewskim, zakończonej rozejmem andruszowskim w 1667 r.
[3938] Jan Cygenberg Zaleski kuchmistrz koronny 1653-1679, starosta suraski, żurawiński i mszczonowski.
[3939] Grabowo wieś i dobra, Giniówka wieś – położone na terenie starostwa augustowskiego (wydzielonego w 1570 r. ze starostwa knyszyńskiego).

jako prawu przeciwny p(er) constitutione(m) był skasowany a p(er) damnis et poenis w Trybunale salva via reservata i żeby in posteru(m) szlachta o takowe dobra za dworem pociągani nie byli. Takąż instancją in simula materia i.m. pp. posłowie wniosą za j.m.p. Samuelem Pretfusem o uproszenie Kamionki[3940], majętności jego dziedzicznej [k. 405] przez tegoż j.m.p. kuchmistrza.

A iż komisja W.K.L. likwidowane zasługi j.m.p. Żelskiemu[3941] majorowi J.K.M. nescitur ex qua ratione distylit, wniosą i.m. pp. posłowie instancją, aby zasługi j.m. de pleno jako są likwidowane, gdy wojsko W.K.L. zapłatę liczyć będzie, wypłacone były. Więc że większe za krwawe zasługi swoje u całej R.P. j.m. meretur respekt, tedy instantią wniosą do całej R.P., aby pustą daninę włók sześć w Kobylinie[3942] iure advitalitatis sobie konferowaną mógł mieć iure perpetuo cum succ(ess)oribus suis od całej R.P.

Że też za zasługi swe j.m.p. Brzozowski starosta narewski[3943] ma sobie daną od J.K.M ex senatus consulto na cła mostowe komisją, a niemniej eo respectu ze suo sumptu most przez Narew zbudował, tedy żeby ta komisja konstytucją zatwierdzona i zaaprobowana była i.m. pp. posłowie omnem adhibebunt opera(m), aby j.m. za wyłożone koszty jakakolwiek stąd mogła cedere rekompensa.

Usilną i.m. pp. posłowie wniosą instancją, aby grobelne na rzece Brzozowej[3944] w majętności krzywińskiej[3945] a we wsi Krukowszczyzna[3946] nazwanej w powiecie naszym brańskim leżącej pozwolone były, ponieważ ta wieś i rzeka, granicząc z [W.]K.L., wolny przez groblę ma gościniec a przez liczne przejazdy, gdy się grobla rozjeżdżać i rozlegać musi, tedy i stawu częste co rok rwanie efekt a zatym posesora damnificat, zaczym aby na tak znacne impensy respect R.P. był, instabunt i.m. pp. posłowie.

Także in simili, aby grobelne na Sekule[3947] rzece w majętności wołynieckiej[3948] w liwskim powiecie pozwolone było, gdyż corocznie na naprawy groble tamecznej posesorowie spendować muszą, instabunt i.m. pp. posłowie.

[3940] Kamionka wieś na terenie starostwa augustowskiego (obecnie Kamionka Stara i Nowa w woj. podlaskim).
[3941] Jan Kazimierz Żelski mjr dragonii, od 1684 r. podczaszy podlaski.
[3942] Kobylin, Kobylin Borzymy – okolica drobnoszlachecka w ziemi bielskiej województwa podlaskiego (obecnie woj. podlaskie).
[3943] Jan Krzysztof Brzozowski.
[3944] Brzozówka rzeka, lewy dopływ Biebrzy. Rozgraniczała województwo podlaskie i powiat grodzieński województwa trockiego.
[3945] Krzywa dobra królewskie w ziemi bielskiej.
[3946] Krukowszczyzna wieś należąca do dóbr krzywskich, położona na prawym brzegu rz. Brzozówki.
[3947] Prawdopodobnie odnoga rz. Muchawki, lewego dopływu Liwca.
[3948] Wołyńce wieś i dobra królewskie w ziemi liwskiej województwa mazowieckiego.

Więc że nam deferowali pp. Jaworowscy[3949], dziedzicowie dóbr Jaworowski[3950] obywatele ziemi naszej, że im i.m. pp. dzierżawcy starostwa knyszyńskiego pewną część a niemałą gruntu tego jaworowskiego odejmują, który oni sobie za własny i dziedziczny swój similiter twierdzą, jakoż się to pokazuje z oryginału przywileju przez ś.p. Najjaśniejszego Króla polskiego Zygmunta Augusta przodkom ich na te dobra danego, de data w Bielsku roku Pańskiego 1564 et transportatione tego [k. 405v.] przywileju [d]o akt ziemskich suraskich de actu feria secunda in vigilia sancti Stanislai[3951] in maio a.D. 1565. Zaczym i.m. pp. posłowie nasi wniosą za nimi usilną instancją, aby te grunty onym quam primu(m) powrócone i szkody jako contra nullo iure poss(ess)oros nakazane były.

Interest i na tym siła commodo p(rae)vio, aby mosty, tumy [sic] i wszystkie na zwykłych gościńcach przeprawy budowane, restaurowane, poprawiane były. Zaczym starać się i.m. pp. posłowie będą, aby prawo obostrzyło nova lege, jakoby przeprawy w ziemi naszej należytą opatrzeni byli naprawą, osobliwie most w Surażu[3952] i Ploskach[3953] z tą kaucją, że do budowania mostu w Ploskach włość narewska auxiliatrice(m) ma dać opera(m).

A iż i.m. pp. obywatele ziemi naszej gorące wnieśli swe prośby, aby dekreta Głównego Trybunału Koronnego ex seriis controversiis lata, które są in executione rei iudicatis, mogły ad executione(m) finalem deduci e sortiu suum effectu(m) in causis quibusvis, tedy i.m. pp. posłowie tenebuntur i w tym onem porrigere manu(m) et qua(m) diligentissime ekspostulować cum statibus Regni, aby tylko te dekreta ex controversiis lata mogły p(er) cap(ita)neos loci aut eoru(m) off(ic)ia ad executione(m) deduci, aby rzeczy i sprawy już odsądzone w dalszą nie chodziły remorę.

Także i executio in causis fisci g(e)n(era)l(ite)r om(ni)bus tako dawniejsze, jako teraźniejsze podatków publicznych retenta, na które osobliwie wyszły asygnacje dekretami komisjej litewskiej, aby mogli być p(er) off(i)cium ekspediowane i mieć swój robur za powagą i konsensem konwokacjej, da Bóg, przyszłej.

A ponieważ dawniejsze generalne konfederacje przodków naszych i to continent w sobie, aby każdy któżkolwiek komu się o pewny dług zapisał i do grodu forma inscriptione odpowiadać się dobrowolnie poddał, bądź ante interregnum abo i sub interregno, takowy

[3949] Jaworowscy (wcześniej Hryniewicze) rodzina bojarska, później szlachecka.
[3950] Właściwie Jaworówka, wieś w pow. białostockim, woj. podlaskie. Zygmunt August w 1564 r. potwierdził zakup kawałka puszczy na terenie starostwa knyszyńskiego przez Andrzeja i Jerzego Hryniewiczów od Jana Mikołajewicza Radziwiłła. Od tej majętności przybrali oni nazwisko Jaworowscy (Maroszek, *Dzieje*, s. 110).
[3951] 7 maja.
[3952] Suraż miasto królewskie nad Narwią, siedziba starostwa niegrodowego i sądów ziemskich ziemi bielskiej.
[3953] Ploski wieś królewska nad Narwią, położona na terenie starostwa bielskiego w ziemi bielskiej.

kożdy podług zapisu swego aby p(er) grossu(m) iurisresitatu(m) cierpiał. A pp. starostowie że powinni vigore a(n)terioram g(e)n(er)alium confederationu(m) sine omni dilatione iuxta resitata(m) forma(m) sądzić i egzekwować. Tedy i.m. pp. posłowie dabunt opera(m), aby toż i teraźniejszą generalną konfederacją a statibus Regni ratificatu(m) et approbatu(m) było.

Które to punkta, zgodnie namówione desideria i petita do koła naszego wniesione, wolnej i.m. pp. posłów naszych zlecamy promocjej o to fraterne upraszając, aby i.m. ziemie naszej to caveant u stanów R.P., inquantu(m) te punkta, przez nas namówione desideria i petita i.m. pp. braciej do koła wniesione na tej [k. 406] konwokacjej nie mogliby się pomieścić, aby na przyszłym, da Bóg, sejmie electionis też wszytkie i insze egłorbitancje, które tylko od całego województwa podane i proponowane przez i.m. pp. posłów (których da Bóg obierzemy) będą akceptowane et constitutionibus Regni firmiter obwarowane były. A i.m. p. marszałkowi koła naszego to zlecamy, aby tę instrukcją naszą, ręką swą własną podpisał i do akt grodu naszego brańskiego podał.

Działo się w Brańsku in loco solito sejmikom, anno et die quibus supra [15 X 1668 r.]. Mikołaj Łyczko[3954] cześnik podlaski, podstarości grodzki i goniądzki, marszałek koła rycerskiego sejmiku brańskiego manu propria; Mikołaj Skaszewski chorąży ziemie bielskiej[3955]; Jan ze Skiwów Skiwski[3956] sędzia ziemie bielskiej; Stanisław Wyszyński podsędek ziemie bielskiej[3957]; Krzysztof Niewiadomski podsędek wiski; Stanisław Lewicki podstoli podlaski[3958]; Joannes Hieronimus Brzozowski pocillator Podlachiae[3959]; Grzegorz Wyszyński pisarz [grodzki] mielnicki[3960]; Hieronim Kobylnicki; Gabriel Kurzeniecki; Karol Skaszewski[3961] wojski ziemie bielskiej, kuchmistrz turowski, stolnik wiski; Jan Albracht Krakow miecznik ziemie bielskiej[3962]; Jan Wilczewski; Jan Kazimierz Brzozowski; Samuel Franciszek z Mińska Opacki stolnik warszawski; Michał Tomasz Skaszewski; Jan Rafał Falk; Paweł a Żale Żelski; Kasper Drozdowski; Stanisław Radziszewski komornik ziemie bielskiej; Balcer Szorc; Aleksander Łoknicki; Marcin Hołówka komornik g(raniczny) ziemie bielskiej;

[3954] Mikołaj Łyczko cześnik podlaski 1645-1683, podstarości i sędzia grodzki brański 1662-1683, podstarości goniądzki 1667-1683.
[3955] Mikołaj Skaszewski chorąży bielski 1643-1681.
[3956] Jan Skiwski pisarz grodzki brański 1645-1659, surogator (starosta) brański 1659-1664, sędzia ziemski bielski 1664-1678.
[3957] Stanisław Wyszyński podsędek ziemski bielski 1664-1678, sędzia ziemski bielski 1678-1691.
[3958] Stanisław Lewicki podstoli podlaski 1655-1675.
[3959] Jan Hieronim Brzozowski podczaszy podlaski 1657-1684.
[3960] Grzegorz Wyszyński pisarz grodzki mielnicki 1668-1676.
[3961] Karol Skaszewski wojski bielski 1653-1685.
[3962] Jan Olbracht Krakow, miecznik bielski 1645–1669.

Walentinus Kasimirus Żochowski regent kancelarii brańskiej; Andrzej Stanisław Jamiołkowski regent grodzki goniądzki; Piotr Pietkowski; Tomasz Sutkowski; Zygmunt Wyszkowski łowczy z(iemi) bielskiej[3963]; Jakub Popławski manu p(ro)pria; Jan Miszewicz; Ludwik z Żalego Żelski m.p.; Marcin Babiński; Maciej Stanisław Brzeźnicki regent ziemski [bielski]; Stanisław Franciszek Koc m.p.; Jan Greczewski; Wojciech Mystkowski; Jan Walerian Rapacki; Władysław Włosek m.p.; Aleksander Kiersnowski; Wojciech Kangowski; Mikołaj Markowski m.p.; Marcin Żochowski; Jan Władysław Włostowski m.p.; Andrzej Anzelm regent kancelariej grodu brańskiego m.p.; Joannes Raciborski m.p.; Krzysztof [?] Markowski m.p.; Joannes Idźkowski camerarius terrae bielscens(is); Stanisław z Świnar Świnarski m.p.

[3963] Zygmunt Wyszkowski, łowczy bielski 1642–1673.

CCCLXIX. Sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r.

Mocą postanowienia konfederacji generalnej z 1668 r., sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi bielskiej został wyznaczony na dzień 7 stycznia 1669 r. (VC, t. IV, vol. 2, s. 374).

CCCLXIX/1. Laudum sejmiku pokonwokacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r.

Rkp. 1 *LVIA Wilno, F. 1285, nr 18, k. 1-3v., kopia XVII-wieczna. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Grzegorz Wyszyński pisarz grodzki mielnicki*[3964] *z upoważnienia Mikołaja Łyczki cześnika podlaskiego, podstarościego grodzkiego brańskiego i goniądzkiego, marszałka tego sejmiku, 8 I 1669 r. (f. 2 p. foestum Trium regum a.D.1669).*

Rkp. *2 NGAB Mińsk, F. 1708, op. 1, nr 165, k. 5v.-7v., brak oblaty, fragment.*

[k. 1] My dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzcy i rycerstwo obywatele województwa podlaskiego ziemie bielskiej na sejmik relationis konwokaciej blisko przeszłej[3965] za łaską Pana najwyższego szczęśliwie odprawionej, według czasu konfederacjej generalnej opisanego[3966] na miejsce sejmików zwyczajne do Brańska zgromadzeni, stosując się do tejże konfederacjej laudum takie postanowiliśmy i punkta niżej w nim opisane za zgodą powszechną unanimiter uchwaleli.

Naprzód pospolite ruszenie, iż nie tylko według prawa dawnego województwu podlaskiemu służącego i zwyczaju odprawować powinniśmy i zwykłą wyprawą. Ale też et vigore constitutionis reasumowanej na sejmie blisko przeszłym[3967] tedy i teraz in casu necessitatis na RP naszą według tegoż prawa i dawnego zwyczaju powinni będziemy wyprawić żołnierza i konia po kozacku z dziesiąci włók a usarskiego dobrego ze dwudziestu z porządkiem należytem wojennym, A jeśliby tego potrzeba była z inszemi powiatami tego województwa, także i z inszymi województwy sine divisione belli coniunctim zostawać mamy i stawać przeciwko każdemu nieprzyjacielowi tam gdzie potrzeba każe ruszyć się i według porządków o pospolitym ruszeniu opisanych, całej miłości ojczyzny naszej przykładem cnych przodków naszych bronić, sub poenis de expeditione bellica sancitis. A to za obwieszczeniem

[3964] Grzegorz Wyszyński pisarz grodzki mielnicki 1668-1676.
[3965] Sejm konwokacyjny w Warszawie obradował w dniach 5 XI – 6 XII 1668 r.
[3966] *VC, t. IV, vol. 2, Konfederacja generalna 1668 r.*, s. 374, termin sejmiku pokonwokacyjnego dla ziemi bielskiej został wyznaczony na dzień 7 I 1669 r.; dla ziemi drohickiej - 20 XII 1668 r.; dla ziemi mielnickiej - 24 I 1669 r.
[3967] Ibidem, s. 366.

o tym pospolitym ruszeniu, jak chce mieć taż konfederacja generalna, jmci ks. arcybiskupa gnieźnieńskiego prymasa Regni[3968] i deputatów do niego z tej konwokacjej naznaczonych.

Do której wyprawy wszyscy ichm. należeć będą, którzy tylko w tejże ziemi majętności swoje i sumy pieniężne quovis modo lokowane mają, nie ekscypując się od niej stawieniem pocztu na inszym województwie albo ziemi, gdzie by insze swe majętności mieli. Popis tych ludzi p(rae)senti laudo [k. 1v.] na dzień 15 miesiąca kwietnia blisko przyszły pod Brańskiem z wielu respektów. Na który popis ichm. pp. obywatele maioris fortunae poenarum sami przez się stawać, a co zwykli się stanować cum suis comparticipibus, konie stawić sub poenis eisdem de expeditione bellica sancitis et peremptoria responsione coram iuditio capturali g(e)n(era)li varsovien(se) albo tej ziemie naszej do tych ludzi których wyprawować powinniśmy modo suprascripto.

Użyliśmy prośbami naszymi za rotmistrzów jmp. Mikołaja Skaszewskiego chorążego ziemie bielskiej[3969], jmp. Jana Brzozowskiego podczaszego podlaskiego[3970], jmp. Marcina Malinowskiego, którym ichm. pp. rotmistrzom za prace i trudy [?] i fatygi podjęte submitujemy się eodem laudo dać in vim dementorum z czopowego albo jakich najpewniejszych retent ekstraordynaryjnych podatków taką, jaką przy popisie unanimiter da Bóg namówiemy, kwotę.

A za pułkownika jakośmy przed tym użyli prośbami naszemi j.o. ks. jmp. koniuszego W.K.L., starostę naszego brańskiego[3971] tak i teraz pilno upraszamy i zgodnie obieramy. Nihil tamen derogandum authoritati im.p. podkomorzego naszego ziemie bielskiej[3972]. A jeżeliby jaka interveniret legalitas ks. jm., żeby dla niej nie mógł adesse i być praesens przy wyprawionych przez nasz ludziach, tedy na miejsce ks. jm. aby zostawał jmp. Mikolaj Skaszewski chorąży ziemie naszej bielskiej fraterne o to jm. upraszamy.

Po miastach zaś bonorum regalium w ziemi naszej leżących to mieć chcemy, aby według dawnego prawa i konstytucjej o tym opisanych a osobliwie 1621[3973] w tym się poczuwali co owym incumbit i dosyć temu uczynili sub confiscatione bonorum mobilium et immobilium in

[3968] Mikołaj Jan Prażmowski arcybiskup gnieźnieński, prymas. interreks.
[3969] Mikołaj Skaszewski chorąży ziemi bielskiej 1643-1681, płk pospolitego ruszenia ziemi bielskiej w latach 1648-1669.
[3970] Jan Hieronim Brzozowski podczaszy podlaski 1657-1684.
[3971] Bogusław Radziwiłł koniuszy litewski 1646-1669, starosta brański 1653-1656 i 1657-1669.
[3972] Józef Karp podkomorzy bielski 1658-1691.
[3973] *VC*, t. III, vol. 1, s. 297-304, konstytucja *Pospolite ruszenie.*

casu contraventionis huic laudo publico et peremptoria ratione(m) w techże sądach kapturowych.

A iż nie tylko ab extra, ale też et ab intra summopere potrzebna jest domowa securitas i zasczyt tak od nieprzyjaciela postronnego, jako też i inszych malevolorum i swowolnych ludzi, którzy by chcieli oprymować domy nasze i bracią w domach pozostałą, tedy ad resistendum onym pospolite ruszenie viritim zgodnie uchwalamy. Na które każdy, ktokolwiek mieni się być szlachcicem, powinien jako najprędzej iuxta facultates suas, za obwieszczeniem ich. pp. rotmistrzów niżej opisanych. A ichm. pp. rotmistrzowie za uniwersałem w. jmp. Józefa Karpia podkomorzego ziemie bielskiej stawać tam, gdzie okazja pokaże et toties quoties potrzeba tego będzie.

Także mieszczanie bonorum regalium i szlacheckich, jako i ze wsiów poddani tenebuntur zarówno stawić się, ponieważ agitur de communi securitate. Czego pp. podstarościowie, prowentowi urzędnicy serio dojrzeć mają i sami stawić się do rotmistrzów swych parafii. A to sub eisdem poenii de expeditione bellica [k. 2] sancitis ac peremptoria(m) responsione in casu huic laudo contraventionis coram eodem iuditio capturale terrae huius ad [2 sł. n.] terrae huius instantiam.

Do tych zaś ludzi, którzy viritim zostawać będą powinni do obrony domowej, pozwalamy braci naszej obrać sobie rotmistrzów w parafiach swoich, dobrze osiadłych obywatelów a zgodnych do dzieła wojennego, których powinni będą podać na rejestrze de nomine et cognomine im. p. podkomorzemu [bielskiemu] jako duktorowi swemu. A w których by parafiach obranych mieli, aby tychże do dalszej usługi braterskiej silno upraszali. A ichm. pp. rotmistrzowie, pp. porucznikowie powinni będą lud do obrony domowej należący w parafiach swoich zgromadzić, zapisać i tego dojrzeć, aby z dobrym porządkiem i orężem wojennym prezentowali go imci p. podkomorzemu [bielskiemu] i inszym ichm. pp. urzędnikom ziemskim i grodzkim.

A lubo każdy z nas dla ojczyzny miłej wiele powinien czynić, jednak iż to nie może być bez kosztu pp. rotmistrzów, tedy ichm. pp. bracia tenebuntur obmyślić słuszną onym konsolacją, zjechawszy się wcześnie przed ruszeniem się na pospolite ruszenie z swoich parafii.

A przychylając się do deklaracjej strony podatków na tej przeszłej konwokacjej przez ichm. pp. posłów naszych danej, więc upatrując taką potrzebę RP, summam correspondentem poborom czterem iuxta posteriori abiurata, kalkulując w łan włók dwie, pozwalamy. A to na przysposobienie prowiantu i na zapłatę piechoty, na pewne praesidium in convocatione

ordynowaną, którą sumę chcąc tym pewniej i prędzej wypłacić według deklaracjej tejże konwokacjej a amjąc modum contribuendi a cessum ziemi naszej poborów dwa sine abjuraty zgosnie uchwalamy. Które mają być wybierane według dawnej simplae poborowej eo tamen cum custodito, aby nie większa suma jedno korespondująca czterem poborom cum abiuratis posterioribus iuxta declarationem włok dwu w łan na pomienioną potrzebę RP przez p. poborcę do rąk p. komisarza ziemie naszej oddana była, a druga suma ad aerarium publicum ziemie naszej wchodziła, a to na zapłatę regimentowi do województwa naszego ordynowanemu i już na powiaty rozebranemu.

Praecavendo i to, aby in posterum pobory wybierane były według deklaracjej konwokacjej blisko przeszłej, dążąc jednak w tym opcją ichm. pp. dzierżawców dóbr [k. 2v.] królewskich, aby te dwa pobory wybierali eo quo videbitur meliori modo, byle tylko summa proveniens dóbr pomienionych korespondowała poborom dwom przez nasz uchwalonym sine abiuratis według dawnej simplae.

In supplementum tychże poborów uchwalamy p. poborcy wybierać od luźnych ludzi w miastach i miasteczkach rezydujących i gdziekolwiek najdą. Ale tak in bonis regalibus, jako et terrestribus po groszy 20.

A od czeladzi obojej płci, męski i białogłowski de snguine christiana, która u Żydów contr legem publicam cum omni inconwenientiae służy, po zł 2. Którą czeladź powinni burmistrzowie miast i miasteczek a we wsiach wójtowie na regestrze fideliter podać ad acta castren(sis) branscen(sis) albo p. poborcy i ten regestr poprzysiąc na sądach kapturowych. Szanc [?] i prasołka większa i insze accidentiae według konstytucjej o tym wyraźnych do tychże poborów należeć et sine omni impedimenta oddane być mają, sub poenis contra retentores publicam contributionum sancitis a luźni i czeladź żydowska sub poena coli.

A te pobory przez nas uchwalone mają być wybierane a data huius laudi computando za niedziel 4 a oddane do rąk p. poborcy naszego niżej mianowanego ad diem prima martii venturam. Do których wybierania obraliśmy poborcą imci p. Bartosza Łoknickiego, który powinien będzie jurament wykonać super fidem exactionem na sądach kapturowych przed zaczęciem tej swojej egzakcjej.

Które to pobory modo praemisto uchwalone powinniśmy z dóbr swych dziedzicznych jako i ichm. pp. dzierżawcy a bonis regalibus i posesorowie dóbr duchownych de bonis suis z których zwykle płacone bywają podatki publiczne intra profinatum tempus oddać et de facto zapłacić, sub poenis contra retentores publicarum sancitis, coram iuditio capturali responsione

et executione in dillata iuxta confoederationes g(e)n(era)les favenda. Także i o retenta[3974] dawniejsze publicznych podatków, osobliwie na które asygnacje od skarbu wyszły za dekretami Komisjej lwowskiej, tamże wszytkie retentorom i egzaktorom forum naznaczamy, ażeby inszej braciej, którzy te podatki wydali praevidionis w tym nie było na dobrach [k. 3] retentiorów wszytkich.

Egzekucje mieć chcemy podług tychże konfederacji generalnych tak dawniejszych, jako i blisko przeszłej. A iż taż konfederacja to w sobie continet, aby pomieniona suma przez komisarze województw, ziem, powiatów na miejsca eadem confoederatione specyfikowane odwożona była, tedy stosując się do niej komisarzem jmp. Jana Zakrzewskiego zgodnie obieramy. Któremu na odwóz tych pieniędzy zapłacić i koszty po groszu od złotego a to z czopowego blisko przeszłego odebrać pozwalamy.

A do odebrania soli powiatowej na ziemię naszę przychodzącej od jmp. administratora żup[3975] koronnych za dystrybutora tejże jmp. p. Jana Tobiasza Brzozowskiego cześnika czerniechowskiego[3976] e medio nostri deputujemy, który powinien się zachować eo in passu uchwalonego.

A że to mieć chcemy, aby czopowe tejże ziemie naszej bielskiej et consequenter modo arendae trzymane było, tedy do tego czopowego jmp. z Wołyniec Zaliwskiego za administratora obieramy a nie inszym sposobem, ale żeby to czopowe per arendam przyjął unanimiter pozwalamy, Która arenda na sądach kapturowych przez ichm. pp. sędziów ma być z ichm. postanowiona i kontrakt napisany et in passu taxa officiose dawno postanowiona.

Vendibilium et exsitibilium iż dla abdykacjej KJM[3977] sub hoc interregno per officium competens, według dawnego prawa nie może ad effectum deduci, tedy vigore huius laudi wszytki ukrzywdzonym cuiuscumque conditionis cum transgressoribus et contravenientibus pomienionej taksie forum et terminum peremptorium w sądach kapturowych naznaczamy. Także i tym, którzy towary zabronione satuty et constirtutionibus Regni za granice wywożą, reasumując in toto statuta et konstytucje wyraźne o tym.

A iż jako wszędzie, tak i tu nie mniej w ziemie naszej, abominalibus est consuetudo a zatym summa absurda następują, że Żydzi w miastach i gdziekolwiek są chowają czeladź chrześcijańską przeciwko wyraźnemu prawu Boskiemu i pospolitemu, tedy aby ta licentia

[3974] W tym miejscu urywa się tekst rkp. 2.
[3975] W tekście błędnie: żuk.
[3976] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernihowski 1661-1677, wojski podlaski 1677-1703.
[3977] Jan Kazimierz Waza.

coercere mogła się, która nie ustaje i podczas tego interregnum, pomienionym Żydom wszytkim in genere tak in bonis regalibus, jako i ziemskich rezydującym forum ex peremptorium terminum w sądzie kapturowym naznaczamy ad instantiam instigatorii ex crimini [?] incolae terrae huius. A kto by się ważył w takiej sprawie potajemne pomiarkowanie i zajednanie uczynić, tedy ma iisdem poenis subiacere i w tymże sądzie peremtorie [k. 3v.] respondere ad instantiam instigatorii eiusdem iudicii capturali.

Które to laudum przez nasz zgodnie postanowione, zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego z podpisem ręki swej do akt grodzkich brańskich podać.

Działo się w Brańsku, na miejscu sejmikom zwyczajnym die 7 I r. P. 1669.

Mikołaj Łyczko cześnik podlaski, podstarości grodzki brański i goniądzki, marszałek sejmiku teraźniejszego m.p.

CCCLXIX/2. Instrukcja sejmiku pokonwokacyjnego ziemi bielskiej w Brańsku, 7 I 1669 r.

Rkp. *LVIA Wilno, F. 1285, nr 17, k. 1-8v. Oblaty w urzędzie grodzkim brańskim dokonał Grzegorz Wyszyński pisarz grodzki mielnicki z upoważnienia Mikołaja Łyczki cześnika podlaskiego, podstarościego grodzkiego brańskiego i goniądzkiego, marszałka tego sejmiku, 8 I 1669 r. (feria sec[unda] in crastino Trium Regum a. D. 1669)*

[k. 1 v.] Instrukcja z sejmiku brańskiego relationis ichm. pp. posłów ziemie naszej bielskiej po konwokacjej blisko przeszłej za łaską Pana najwyższego szczęśliwie odprawionej, konfederacją generalną opisanego i determinowanego na elekcją, da Bóg, przyszłego pana, konfederacją generalną warszawską blisko przeszłą opisanego, j.o. ks. jmp. [1] Bogusławowi na Słucku i Kopylu, Birżach i Dubinkach Radziwiłłowi, koniuszemu W.K.L., panu na Newlu i Siebieżu, brańskiemu, barskiemu, poszewińskiemu etc. staroście, w. jmp. [2] Józefowi Karpiowi podkomorzemu ziemie bielskiej, ur. jmp. [3] Mikołajowi Skaszewskiemu chorążemu, [4] Janowi Skiwskiemu sędziemu ziemskiemu ziemie bielskiej, [5] Janowi Hieronimowi Brzozowskiemu podczaszemu podlaskiemu, [6] Stanisławowi Wyszyńskiemu podsędkowi ziemie bielskiej, [7] Mikołajowi Łyczkowi cześnikowi podlaskiemu, podstarościemu grodzkiemu brańskiemu i goniądzkiemu, [8] Krzysztofowi z Żalego Żelskiemu pisarzowi ziemskiemu ziemie bielskiej, [9] Stanisławowi Niemierze podczaszemu lubelskiemu, [10] Samuelowi Franciszkowi Opackiemu stolnikowi warszawskiemu, [11] Achacemu Turobojskiemu skarbnikowi ziemie bielskiej, [12] Hieronimowi Koryckiemu, [13] Janowi Tobiaszowi Brzozowskiemu cześnikowi czerniechowskiemu, [14] Benedyktowi

Olszewskiemu pisarzowi grodzkiemu brańskiemu, [15] Krzysztofowi Kostro pisarzowi grodzkiemu włodzimierskiemu, [16] Grzegorzowi Wyszyńskiemu pisarzowi grodzkiemu mielnickiemu, [17] Janowi Kazimierzowi Brzozowskiemu staroście narewskiemu, [18] Janowi na Wołyńcach Zaliwskiemu, [19] Krzysztofowi Niewiadomskiemu podstolemu ziemie wiskiej, [20] Franciszkowi Sczawińskiemu wojewodzicowi podlaskiemu, [21] Kazimierzowi Kanigowskiemu podczaszemu ziemie bielskiej, [22] Janowi Kazimierzowi Żelskiemu majorowi JKM, [23] Alekszandrowi Łoknickiemu, [24] Kazimierzowi Markowskiemu, [25] Krzysztofowi Dulskiemu, [26] Marcinowi Malinowskiemu, [27] Piotrowi Pieckowskiemu, [28] Pawłowi Karolowi Hryniewickiemu [k. 2] posłom od nas, obywatelów tejże ziemie bielskiej zgodnie obranym dana, die 7 I 1669 r.

A iż tak fata voluere RP naszej, aby ta ojczyzna nasza po abdykacjej najjaśniejszego Jana Kazimierza króla szwedzkiego, przed tym k[róla] polskiego in orphanitate zostawała a my synowie tej ojczyzny że [wiele] w niej egzorbitancjej widziemy, tedy nim nam przyjdzie do obrania no[wego] pana, daj Boże tęż naszą ojczyznę kochającego i nam szczęśliwie panującego, hoc pro primo egzorbitancji kładąc, które największe i w krajach naszych nigdy nie bywałe a przecie najniebezpieczniejsze intervenit exorbitans, to jest abdykacja, która jako multis malis RP affecit wszyscyśmy doznali. Zaczym severa lege cavendum, żeby tej nigdy nie bywało i gdyby kto by ją in posterum proponował vita et fortuna caveat.

Barzo i to szkodzi reputacjej gentis Polonae, że co się na jednem sejmie postanowi to na drugim cassatur. Jako się to teraz stało, gdy pozwoliwszy na sejmie abdicationis królowi JM subsydium, znowu na sejmie convocationis onemu kontradykowano. A najwięcej ci, którzy największe dobrodziejstwa i łaskę jego uznali. Zaczym abyśmy hanc maculam ingratitudin[is] na sobie nie ponosili, trzeba ante omnia tak dobrotliwemu panu pro malisa [?] praestere.

Konfederacje wszytkie pacem et securitatem dissidentium in religione christiana concernentes przysięgą przeszłych królów i pactis conventis zatwierdzone in o(mn)ibus punctis et clausulis, aby naruszone nie zostały i żeby jako przeszłe, tak i teraźniejsze konfederacje przyszłemu panu in pacta conventa inserowane i przysięgą onego roborowane były, bez najmniejszej in usitata rota iuramenti odmiany. Tak żeby dissidentes in religione i stara Ruś nie tylko publica tranquillitate gaudeant, ale też z inszą szlachtą omnes w ojczyźnie […][3978] mieli accessata publica […][3979].

[3978] Tekst uszkodzony, dwa lub trzy wyrazy nieczytelne.
[3979] Tekst uszkodzony, dwa wyrazy nieczytelne.

Ius belli et pacis maneat penes in totam RP i żeby królowi nie wolno było sine consensu omnium ordinum nie tylko wojny prowadzić ale i najmniejszych zaciągów formować. Gdyż to jest fundamentalne prawo, najmniejsza w nim kontrowersja iugulat wolności nasze.

[k. 2v.] Także wszytkie insze rzeczy, które do wszytkich trzech stanów należą, żeby do dwóch tylko traktowane i ekspediowane nie były. W czym senatus consulta jako najbardziej circumscribere trzeba.

Wolna elekcja iż jest pupilla praw i wolności naszych, żeby jako najgruntowniej obwarowana była i żeby koniecznie puniantur i ci, którzy byli authores et cooperatores tego, iż externis armis promovebant electionem, przez co tantum lusum est civilis sanguinis RP in aestimabilibus afflicta damnis.

Amnistiej na konwokacjej przeszłej napisanej, iż na sejmikach wzmianki nie było, znieść ją potrzeba albo tak ją interpretować, żeby tylko propositionem electionis vivente principe okrywała ale nie tak wielkie crimina contra RP commissa jako bellum civile, wprowadzenie wojsk litewskich do Korony z wielką wielu ruiną, iuditium na nieboszczyka jmp. Lubomirskiego[3980] et falsorum testium przeciwko niemu, conquisitionem, falsationem monetae i insze tym podobne kryminały, których authores et promotores sądzić i exemplariter karać potrzeba. Czego ichm. pp. posłowie żadną miarą odstąpić nie mają i choćby insze egzorbitancje w reces pusczone były, tych koniecznie urgeant executionem i żeby tacy jeśli surowiej karani nie będą, przynajmniej ut arceantur a nominatione przyszłego pana.

Materiae statum totius RP zachodzące a nade wszystko te, które redolent aliquam mutationem, żeby nie były na sejmach traktowane, jeśliby wprzód na partykularnych sejmikach instrukcjami królewskimi nie proponowane i jeśli co takowego irrepsit in volumen legum żeby to było cassatum.

Unia z Koroną WKL jako jest stricto nexu spojona w jedno RP corpus coaluit, każdemu wiadomo, zaczym assendae jej jako najmocniejszego utwierdzenia ineantur r(a)tiones. A ponieważ tacy się znaleźli, którzy sine omni tractatorum vincularum reverentia scysją i dysmembracją potrząsać mieli […][3981] równe tak wielkiemu ekscesowi odnieśli karanie.

A iż i to redolat dismembrationem, że się zagęściły na sejmach osobliwie sesje WKL, żeby tego na potym nie bywało. I ponieważ to jest jedna, nierozdzielona RP, żeby wszytkie publica negotia coniunctim obudwu narodów publice traktowane były.

[3980] Jerzy Lubomirski (1616-1667) marszałek wielki koronny i hetman polny koronny, przywódca rokoszu 1665-1666.
[3981] Tekst uszkodzony jeden lub dwa wyrazy nieczytelne.

De modo concludendorum comitiorum serio agere i w lepszą rezę wprawić je potrzeba, [k. 3] żeby nie było wnoszono na górze co by wprzód na dole w izbie poselskiej traktowano nie było. Żeby prolongacje et nocturnas conclusiones znieść cale bo praetitio i z niewczasu i król wszystkiemu attendere nie może, i posłowie się rozchodzą. Tak że lepiej jest, żeby się jeden sejm i drugi spadał, niż RP tot involuatur periculis.

Siła i w tym decedit authoritati et dignitati RP, że sine omni reverenti[ae] maiestatis regis, wielkie się dzieją swary i przymówki na sejmach. [O] czym ostre na takich napisać prawo, którzy by posła opprimere i słowem namniejszym ledere, jako się dotąd działo, ważyli się.

Tego też jako najbardziej postrzec ne vox libera opprimatur i żeby zaraz za wyjściem z protestacją jego posła, cesset activitas et sistatur cursus publicarum consiliorum et iuditiorum.

To jest rzeczą pessimi exempli i RP szkodliwą, że ichm. pp. marszałkowie poselscy ważą się takie konstytucje inserere in volumen legum na które generalnej nte było zgody, a drugich nawet i mentio nie była. Zaczym obviare temu. A tych, którzy się dotąd temu ważyli na których ex ea ocasione posłowie p[ro]testacje zanieśli, żeby surowo et exemplariter karano, gdyż jeżeli na tych [którzy] acta publica falsificant ostre jest napisane prawo. Dopieroż na falsator[ów] constitutionum Regni ostrzej animadvetere trzeba i ad nominationem regis ich nie przypuszczać.

Publiczne podatki żeby na partykularnych sejmikach nie bywały uchwalone, ani też przez uniwersały KJM stanowione, ale tylko na sejmach za generalną wszytkich stanów zgodą.

Ponieważ tempore interregni jm. ks. arcybiskup[3982] zawsze szlachtę dobrze osiadłą do pogranicznych monarchów i książąt z upewnieniem przyjaźni wyprawia[ć] powinien, tedy ci wszyscy, którzy do takich legacji przez jm. ks. prymasa zażywani będą, mają ab omni dlatego ex cuiusvis impetitione być wolni. Jednak żeby swoję legacją za rekwizycją stanów RP a […][3983] […]ctione legitimare byli powinni.

Urzędy wszytkie i wakansy przed rezygnacją od KJM oddane, żeby in s[uo] […]unlore zostawały, zwłaszcza że tacy się znajdują, którzy przywilejom kró[lew]skim contadicunt. Które KJM podpisał po pierwszej denuncjacjej [o] abdykacjej, po której nam jeszcze królował potestare regia(m) integra(m) niedziel [k. 3v.] kilkanaście aż ad ipsam abdicationis terminum, nie będą tedy takie kontradykcje ważne, gdyż każdy z łaski pańskiej i zasług swoich cieszyć się ma.

[3982] Mikołaj Prażmowski arcybiskup gnieźnieński, prymas, interreks.
[3983] Tekst uszkodzony, dwa lub trzy słowa nieczytelne

Expedit RP, żeby authoritas wyższych urzędów lege była circumscripta salvis modernis possessoribus to jest eadequa conveniet tota RP.

Reassumere też prawo de incompatibilibus koniecznie trzeba salvis modernis possessoribus ob insygnia illorum in RP merita.

Licentia militaris jako przez te nieszczęśliwe czasy postronnych i domowych mieszanin górę wzięła, nie masz jednego w ojczyźnie obywatela, który by acerbe nie miał tego eksperymentu lubo wszytkie prawa tego vetant. Trzeba tedy in irecum RP rationes, żeby temu zabieżeć i reasumować dawne prawa de delicto militum de transitu et hospitationibus in bonis nobilium i one jako najbardziej obostrzyć.

Ichm. pp. hetmani obojga narodów żeby tempore interregni inscia RP nowych zaciągów nie formowali, ani przystawieniem pocztów wojska augmentowali, ani fortec in visceribus Regni et bonis regalibus nie zakładali. A że taki proceder merito suspicionem novet, pytać się będą ichm. pp. posłowie z jakiej okazjej Grodno teraz fortyfikują, ponieważ za łaską Bożą teraz o żadnym postronnym nie wiemy nieprzyjacielu.

A in quantum by komisje[3984] zniesione nie były, żeby ichm. pp. hetmani dyrektorami onych nie bywali. Bo iż ci są, iudices i distributores pieniędzy różne się stąd dzieją inkonwenjencje.

Ponieważ prawo per expressum to mieć chce, żeby tempore interregni et durante electione wojska wszytkie tak koronne, jako litewskie, [nie] in visceribus Regni ale in excubiis na granicach zostawały, upraszać będą ichm. pp. posłowie ichm. [ks.] prymasa (choćby dwom ichm. tygodniem albo dwiema niedzielami przed zaczęciem elekcjej jachać do Warszawy przyszło), żeby te wojska, które są in medie ullio Korony i WKL, zaraz na granice ustąpiły z tą deklaracją, że poki wojska ex visceribus Regni nie wynidą, żadną miarą do nominacjej nowego pana nie przystąpią.

Lubo wszelkie związki i sprzysiężenia się jako zawsze tak osobliwie tempore interregni w prawie są zakazane, jednakże jeśliby kto w czym takim durante [k. 4] moderno interregno konwinkowany był, żeby wszyscy przeciwko takiemu powstali, urgebunt ichm. pp. posłowie.

Stypendia wojsku żeby w czas stato tempore płacone były. Także obmyślić sposoby potrzeba, gdyż tak RP w wielkie długi nie zajdzie i wojsku do szkodliwy[ch] ojczyźnie związków odetnie się okazja.

Wielka się w tym dzieje krzywda żołnierzowi gdy te praemia, które RP chciałaby [mieć] obrócone na nagrodę i ukontentowaneie rycerskich ludzi za ich ciężkie ha[rowa]nia i hojnie

[3984] Chodzi o trybunały skarbowe, zwane również komisjami.

wylaną krew żądaj ci, którzy i wojska nie widzieli, i żadnej RP nie uczynili przysługi. A nawet i białegłowy per comutationem iura[m] wielkie i bogate trzymają dzierżawy. W tym tedy że jest siła exorbitatum, trzeba żeby ten panis bene meritorum od inszych non praecipiatur.

Sądy sejmowe jako najbardziej ocyrklować a mianowicie in causa perduellionis, gdyż choć niewinny civis jest przez takie abusus securus być nie może. Czego mamy przykład w niebosczyku jmp. Lubomirskim w której sprawie słuszna żeby była inkwizycja i żeby fałszywi świadkowie exemplariter byli pokarani.

Trybunalskie dekreta żeby takie nie bywały, które vim legis scopiunt i żeby te, które tak [by] stanęły, lege publica kasowane były.

Fałszywa moneta jako wielką RP przynosi szkodę i jako ją to praemit i prawe[m] […]gubat, każdy z nas na sobie tego doznawa. Żaden nieprzyjaciel, żadna calamita[s], których tak wiele ojczyzna nasza przez te niesczęsne czasy ucierpiała, tak wielkiej nie przyniosła szkody, jako ta ostatnia pestis i śmiertelna prawie zaraza, która krew z tej biednej naszej matki wyssawszy, intercuti aqua ją napełniła, Potrzeba tedy koniecznie takowe adinvenire media, jakoby to przez wszelkie które się podadzą sposoby ratować, żeby ta zła moneta corrigi, a lepszą RP napełniona być mogła oraz sąd surowy et irremissibile executione extendere nad temi, którzy się ważą tantum flagitium przeciwko ojczyźnie popełnić, że nie tylko daleko więcej nad przyzwoloną kwotę wybili złej monety, ale że i srebrne dobre pieniądze wykupowali a na leter[cyno]we przerabiali, przez co irreparabilia damna RP ponosi.

Jmp. podskarbiemu przeszłemu[3985] kwit od RP nie m[oże] […][3986] […]lum i dostatecznie się wyrachuje a ta kalkulacje żeby […][3987] [nie] była, ale przed całą RP in pleno consensu, żeby się każdemu do tej materiej przy[wieść[] wolno było.

A że są konstytucje wyrażone o tym, aby król podczas wojny działa, proch, kule i str[aż] wszelaką swoim kosztem perswadował [?], instabunt ichm. pp. posłowie, aby to […][3988] […]tatum nie było, przeczytawszy konstytucje 1576[3989] anno et 1588[3990] a[nno].

[k. 4v.] Także aby król granic Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego swojem sumptem bronił, na to salva manente kwarta.

[3985] Jan Kazimierz Krasiński podskarbi wielki koronny 1658-1668.
[3986] Tekst uszkodzony, dwa lub trzy słowa nieczytelne.
[3987] Tekst uszkodzony, dwa lub trzy słowa nieczytelne.
[3988] Tekst uszkodzony, dwa słowa nieczytelne.
[3989] *VC*, t. II, vol. 1, s. 367, konstytucje sejmu koronacyjnego, *O wojnie albo ruszeniu pospolitym […]*.
[3990] *VC*, i. II, vol. 2, s. 57, punkt 7 paktów konwentów Zygmunta III.

Do tego aby vota senatoru(m) consultati i przy tej stronie zostawał, która do prawa i wolności RP blisko przystępuje.

Konstytucje w roku 1576[3991], item 1609[3992] uchwalone i artykuły opisane de non praestanda Regi obedientia gdyby przeciwko prawu co się działo, aby reasumowane były.

Sejmy, że mimo prawa części[ej] składane bywają, co musi być z wielką zgubą stanów RP, invigilabunt w tym i ichm. pp. posłowie, aby według prawa in bienno składane bywały a nie dłużej odprawowane tylko przez niedziel sześć particularibis conventibus praemissis.

I to nie mniej praemit RP naszę, że przy dworze i w pokoju pańskim pełno zostawało extraneos, przed którymi nie docisnęli się ojczyzny naszej synowie, czego by in posterum nie było. A nawet tychże cudzoziemców przyszły, da Bóg, pan aby et circa custodium corporis sui nie miewał, ani im urzędów i inszych godności konferował, ani dobra iure caduco ad se devoluta onym rozdawał omnem curam adhibebunt w tych ichm. pp. posłowie, stosując się do konstytucyi 1588[3993] et 1607[3994] anni.

A niemniej i o to, aby reasumowana była konstytucja 1588 sub titulo[3995] ‘abyśmy nie stanowili spraw sejmowi należących’[3996], przeciwko której secus dzieje się.

Alienatio dóbr RP aby in posterum nie bywała. A te które są avulsa in RP i przeciwko którym protestacje zaszły, jako to ratione Tykocina[3997] w ziemie naszej bielskiej leżącego, żeby ad dispositionem regiam należały. Więc aby nie komu inszemu, ale incollis et terrigenis huius terrae konferowane były tylko ad vitae tempora. A iure hereditario et perpetuo żaden nie ważył się onych upraszać sub amissione honoris et poenis in iure descriptis.

Dobra które podlegały reformacji świętej pamięci królowej JM[3998] aby quam primum redeant ad RP[3999] i należały ad dispositionem regiam, gdyż to jest przeciwko jawnemu prawu.

[3991] *VC*, t. II, vol. 1, s. 370, konstytucje sejmu koronacyjnego, *Declaratio articuli de obedientia*.
[3992] *VC*, t. II, vol. 2, s. s. 380, konstytucja *De non praestanda oboedientia*.
[3993] *VC*, t. II, vol. 2, s. 57, punkt 12 paktów konwentów Zygmunta III.
[3994] *VC*, t. II, vol. 2, s. 340, konstytucja *O cudzoziemcach*.
[3995] *VC*, t. II, vol. 2, s. 63, konstytucja *O niestanowieniu spraw sejmowi należących*.
[3996] W tekście instrukcji błędnie: nienależących.
[3997] Na mocy konstytucji sejmu z 1661 r. Tykocin wraz ze starostwem otrzymał Stefan Czarniecki w dziedziczne władanie, jako nagrodę za zasługi wojenne. *VC*, t. IV, vol. 2, s. 98-99, *Gratitudo meritorum wielmożnego wojewody ruskiego*.
[3998] Ludwika Maria Gonzaga de Nevers 1611-1667, żona Władysława IV, następnie Jana Kazimierza.
[3999] Królowa była posesorką starostw: grudziądzkiego, lubomelskiego, wiślickiego i tucholskiego.

Privilegia aby przeciwko prawu nie były wydawane na starostwa i insze dzierżawy, które synecuriant donatariuszów inszych, którzy speciali privilegio gaudent a które są wydane, aby anihilowane i kasowane były.

[…][4000] [ko]nstytucją 1562[4001] sub titulo ‘o dożywociach na straconych sumach’ […][4002] niemniej invigilare ichm pp. posłowie mają.

Także aby klejnoty RP zatrzymane oddane były o które protestacje są zaniesione, czego RP powinna upominać się na dobrach tych ichm., którzy się asekurowali i rozebrali między się one. Także obicie ‘Potop’ i insze różne klejnoty et suppellectillia gasas regias.

Upatrując i to być cum bono RP, aby ichm. pp. hetmani, marszałkowie, pieczętarze i podskarbiowie na swe urzędy tylko ad triennium mieli konferowane sobie i na to preminencje per electionem tertii ordinis ex numero czterech kandydatów a nie inaczej [k. 5] ichm. postępowali, committimus ichm. pp. posłom, aby to proponowali statibus Regni i o to się starali, żeby toż było lege cautum przynamniej pro futuro, salvis modernis possessoribus, którzy mają conservari circa privilegia sua.

Wiele należy i na tym RP, aby pp. podskarbiowie podatki ordynaryjnemi ekstraordynaryjn[i]e kontraktów privata authoritate nie zawierali tylko na sejmach i to cum bene possessionatis illius palatinatus sive terrae, której o te podatki mieliby zachodzić kontrakty. Za czym i w tym invigilabunt ichm. pp. posłowie, aby inaczej nie było.

A lubo są naznaczeni komisarze do zapłaty wojsku, ale że i stąd żadnego emolumentu [nie] widać RP, kiedy chociaż dochodzi zapłata na regimenty na województwa podzielone i [na][chorą]gwie na powiaty rozebrane, jednak po dawnemu wielka mizeria i defectus ludzi tak [pod] chorągwiami polskimi jako i cudzoziemskimi jawno pokazuje się. Tedy prospiciend[um] i w tym lege ferendum, aby pp. komisarze na tej elekcjej przyszłego, da Bóg, pana jurament wykonali, fidele tego doglądać mają, aby completus był numerus wojska na które pieniądze z województw, ziem i powiatów odbierają i z dobrem porządkiem do wojny należytym i jak wiele ludzi w którym pułku albo regimencie popiszą. Taki regestr do akt grodzkich powiatu tego, z którego odbierają pieniądze podać, mają. A to należy intruspatium medii anni.

Podatki na zapłatę wojsku które będą na sejmach uchwalone a na sejmikach partykularnych namówione, aby nie do pana podskarbiego et in posterum oddawane były, ale przez pp.

[4000] Tekst uszkodzony, luka na trzy lub cztery słowa.
[4001] *VC*, t. II, vol. 1, s. 98, *O dożywociach na sytaconych sumach.*
[4002] Tekst uszkodzony, luka na trzy lub cztery słowa.

deputatów i poborców, których sobie bracia na sejmiku obiorą, żołnierzów dochodziły et […][4003] według delacjej tej konwokacjej na której to stanęło, aby pobory płacone [były] dwie włóki w jednę inkludując. Et in posterum to per constitutionem cautum było, żeby [zwy]czajem i przykładem inszych województw, które płacą podatki z łanów a w łanach najdują [się] włók trzy i województwo nasze simili modo wypłacali publiczne podatki.

A iż między inszymi egzorbitancjami i to nie mniejsze jest exorbitans, bo gwałt się dzieje prawu nie tylko privatorum, ale i publico, gdy żołnierz in viscera Regni wprowadzony na koń, sobie ciężkie ustawy postanowił. A tym cięższe, że bez komputu łanów, podziału słusznego zimowych chlebów dzierżawy bonorum regalium i dobra duchowne wojsku rozdane, nie upatrując w tym aequalitatem, ani respektując na znaczne spustoszenia pomienionych dóbr tak RP, jako i duchownych. Na czym ichm. pp. posłowie mając mieć seriam na to animadversionem i o to pilno ekspostulować cum statibus Regni, aby ab hinc nie bywał ten podział prywatny hibernorum, ale tylko na sejmach według komputu podanego [i] produkowanego. A to zabiegając ostatniej zgu[by] […][4004].

Niemniej procurabunt, żeby beneficja ecclesiastica […][4005] actu presbiterii. A ktoby existens laicum trzymał jakie beneficjum, ut teneatur […][4006] restitutione proventuum.

Także biskupstwa aby tylko mere księży, którzy już są kapłanami były roz[dawa]ne. I żeby żaden habitum episcopalem nie nosił, który nie jest consecratus i nie [jest] księdzem w katedrach.

[k. 5v.] Więc i kanonikami aby szlachta bywała, a nie plebei, exceptis his, którzy na doktorie fundusze mają erygowane.

A że i to jest przeciwko prawu wyraźnemu, że księża bawią się administracjami dóbr RP dziedzicznych a przez to omieszkiwają officia sua spirytualia, tedy i to serio proponendum ichm. pp. posłowie statibus Regni, aby ad hinc żaden spiritualis nie miał w swej administracjej żadnych dóbr ubique locorum. A w ziemi naszej jm. ks. Szulc proboszcz wysokiński[4007]. O czym jest statut 1538[4008], sub titulo ‘Spiritualis’, folio 45.

[4003] Tekst uszkodzony, luka na dwa słowa.
[4004] Tekst uszkodzony, luka na trzy lub cztery słowa.
[4005] Tekst uszkodzony, luka na pięć lub sześć słów.
[4006] Tekst uszkodzony, luka na jedno słowo.
[4007] Parafia w Wysokiem Mazowieckiem pw. ś1). św. Aleksandra, Jana Chrzciciela i Wszystkich Świętych.
[4008] Zapewne jest to przywołanie konstytucji sejmu piotrkowskiego z 1538 r., *Ne spirituales iudiciis saecularibus se immisceant. VC*, t. I, vol. 2, s. 173.

I to, że mniej consonum aequitati ichm. pp duchowni we dwie lecie zostawają deputatami, tedy providendum w tym, aby aż w lat cztery jako i świeccy do tych funkcji przychodzili. Do tego w insze dni, exceptis feriis sextis, sądów trybunalskich nie impediowali et in causas mixti fori żeby tylko sześciu ad sententias a jeżeli et in quantum do czego by przyszło, aby in causis criminalibus per causam statuitionis sprawowali się.

Beneficia aby jedno nec amplius trzymali sub nullitate collati alterias. Bo siła beneficyi trzymając, nie mogą dosyć uczynić wszytkiemu do czego obligati funduszami i zabieżeć ruinom, których jest niemało w domach Bożych.

A iż na tym siła należy RP naszej, aby KJM ożenienie zawsze bywało cum consensu omnium ordinum Regni, tedy i to lege cavere debent ichm. pp. posłowie nasi, aby tak przyszły, da Bóg, pan (in quantum by mielibyśmy danego exsortem matimonii z woli Boga wszechmogącego) jako i posterum utinam postera fata przyszłego KJM, aby in perpetuum to było obwarowano firma lege.

Więc że ma wielką niewygodę ziemia nasza bielska i wszyscy jej obywatele a mianowicie w trakcie tykockiem rezydujący, którzy dla złych przepraw i odległości miejsca nie mogą zjeżdżać na elekcje deputackie do Drogiczyna, tedy starać się o to mają ichm. pp. posłowie, aby na swoję alternatę mogliśmy obierać deputata na sądy trybunalskie w Brańsku, gdzie insze odprawujemy elekcje i wszytkie sejmiki.

Komisja względem szkód od wojska WKL województwu podlaskiemu uczynionych, że dotychczas nie doszła i ad effectum urgebant sedulo, aby i ta in volumen legum wpisana była i to obostrzono było prawem, aby na komisjej […][4009] tych wszytkich szkód nieomylna mogła być rekompensa.

W miastach sądowych gdzie się publica traktują, sejmiki odprawują, aby żaden żołnierz konsystencji, popasów i noclegów nie miewał. Gdyż to summum inconveniens i z wielką krzywdą musi być przyjeżdżających na sądy i sejmiki.

Gród goniądzki[4010] dla wygody lepszej ichm. pp. obywatelów ziemie bielskiej w trakcie tykockiem zostających, jako odległych od Brańska za kilka przepraw rezydujących, ponieważ z tych racyi, a niemniej dla depaktacyi od grodów [k. 6] pobliższych mazowieckich pomienionych obywatelów, per ordunes Regni na sejmie w roku 1667 jest pozwolony et per

[4009] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa.

[4010] Filialny – wobec Brańska – urząd grodzki w Goniądzu został powołany „dla samych przyjmowania suscept" na mocy konstytucji sejmowej z 1667 r. (VC IV, vol. 2, s. 296, *Gród w Goniądzu*). Mocą rozporządzenia B. Radziwiłła starosty brańskiego, goniądzki urząd grodzki rozpoczął działalność 20 I 1668 r.

constitutionem tegoż sejmu legitimonibus a przez urząd grodzki brański officiose tam indukowany. Przy którym grodzie iż szkuty i insze statki ad defluitationem należące szafowane i rzeką Biebrzą[4011] spuszczane do Gdańska bywają, jako i z Tykocina w ziemie naszej leżącego i tejże jurysdykcjej podlegającego iż także jest defluitacja rzeką Narwią[4012]. A prawo tak chce mieć, aby z grodu najbliższego a pogotowiu gdzie jest gród i akta provilegiata juramenta każdy spust wychodziły, czemu iż ichm. pp. oficjalistowie grodu wiskiego dla [o]gólnej prywaty swojej są kontrarii, kiedy z Goniądza i Tykocina płynące statki [wstrzymy]wać każą, juramenta z grodu goniądzkiego ekstraktem wyjęte drapią a zgoła nie tylko odleglejszym, ale i tej samej ziemie obywatelom wielką przeszkodę w defluitacjej czynią i onych agrawują i depaktują. Tedy ichm. pp. posłowie nasi serio mają referre statibus Regni hanc iniuriam obywatelów ziemie bielskiej et contraventione grodu wiskiego konstytucjej grodu goniądzkiego uchwalonej, jako i dawnemu prawu o defluitacjach wyrażonemu i pilno starać się o to, aby in posterum takiej przeszkody in defluitatione za juramentami z grodu goniądzkiego wyjętemi amplius nie bywało. A to sub poena mille marcarum polon(orum) per quemlibet iniuratum coram iuditio Trybunalio petricoviensis sive lublinensis inter causas officii vindicanda et repetenda.

W sprawach ratione profugerum subditorum in quantum kto da na siebie otrzymać kondemnatę to jest banicją, aby do tegoż grodu, nie do Trybunału, pro cavenda iure […][4013] cavendum to lege publica.

A iż wiele się najduje takich, którzy evocant do sądów nienależnych i extra […][4014] wielu ludzi. Tedy żeby contra evocatores podwyższoną była poena, starać się o to mają ichm. pp. posłowie.

Także kto by jaką wiolencją uczynił post cessationem sądów kapturowych, żeby wolny każdemu był regres według dawnych konfederacyi i teraźniejszej ad iuditia capturalia, które się mają kończyć w Trybunale i grodzie.

A iż o retenta poborowe dawniejsze wielka zachodzi difficultas i ichm. pp. dzierżawcami bonorum regalium, które ledwo nie wszytkie zostają in bonis regalibus a te powinny być oddawane felicioribus temporibus, jako to panu Krasowskiemu, panu Szepietowskiemu i

[4011] Biebrza rzeka, prawy dopływ Narwi.
[4012] Narew rzeka, prawy dopływ Wisły.
[4013] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa.
[4014] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa.

niebosczykowi pany Kiersnows[kiemu] […][4015] [ziemie] bielskiej naszej, kiedy jeszcze żadnej hostilitatem nie było i […][4016] […]znach[4017] desolocjej. Zaczym serio instabunt ichm. pp. posłowie […][4018] dzierżawcy moderni possessores wypłacali te retenta wszytkie […][4019] [szla]chta de bonis suis terrestribus ledwo nie de pleno wpłaciła one […][4020] tenutarium suarum a tego dochodzili apud suos antecessores w Trybun[ale] ex regestro iure fisci. In quantum antecesorowie ichm. byliby przyczy[ną] niewypłaconych pomienionych podatków nie zasłaniając się konstytucją anni […][4021], która tylko piętnastu poborów odkłada do koekwacjej do egzakciej niebosczyka [k. 6v.] Kiersnowskiego należących a trzydzieści i sześć komisja lwowska, mając plenarian facultatem et potestatem vigore kostytucjej sejmowej in eundi modum, aby wszytkie asygnacje nie tylko wieczyste, ale i dawniejsze, wszytkim asygnatariuszom mogły być wypłacone, wybierać kazała i dekretami swemi ex remissione ab officio ferowanemi serio iniunxit, aby o wszytkie retenta officium nieodwłocznie czyniło egzekucje idque sub poena mille marcarum solutione de suo, a nawet sub poena bannitionis perpetua(m) et privatione cap(ita)neatus. A nie tylko komisja ale i Trybunał koronny takąż uczynił decyzją i egzekucje czynić sub eisdem poenis dekretami swemi nakazał. A nadto dekret sejmowy też podatki repetere kazał, lubo to tylko samą egzekucją z pewnych racyi kasować. Do czego aby in posterum nie przychodziło lege quam firmissime cavendum et poenas interponere, jakie są contra convulsores decretorum tribunalitiorum na tych, kto by się ważył movere actionem przeciwko dekretom trybunalskim. Do tego reasumować konstytucją anni 1 […][4022], titulo […][4023], aby więcej oficja i poborcowie o uczynione egzekucje na sejmach trudnione nie bywały.

Dyminucja aby była taryfy wybierania poborów w ziemie bielskiej, bo stanęła konstytucja, żeby pobory wybierane były dwie włóce w jednę inkludując i względem cerkiew wypusczonych, których się siła najduje w ziemie naszej i respektem umniejszenia i odpadłych włók przez dekret sejmowy w starostwie i leśnictwie bielskim.

[4015] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa. Być może powinno być: poborcom? dystrybutorom? egzaktorom?
[4016] Tekst uszkodzony, luka na dwa lub trzy słowa.
[4017] Słowo urwane.
[4018] Tekst uszkodzony, luka na dwa lub trzy słowa.
[4019] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa.
[4020] Tekst uszkodzony, luka na jedno lub dwa słowa.
[4021] Tekst uszkodzony, brak daty rocznej wzmiankowanej konstytucji.
[4022] Luka w tekście pozostawiona przez pisarza na wstawienie dalszych cyfr daty rocznej.
[4023] Luka w tekście pozostawiona przez pisarza na tytuł konstytucji sejmowej.

Inire rationes z kupcami Szotami i ktokolwiek łokciem i funtem kupczy, aby płacili pewną kwotę lucri iniusti, którą wyciągali na RP. Niech swoje księgi produkują bachalderskie aby RP constet, jako który wiele łokci przedał a od każego zł. sta, aby RP zł. trzy gr. dwadzieścia cztery oddał. Bo oni towary respektem cła nowego, które na sejmie anni 1661[4024] stanęło po groszu od złotego, podnieśli od siedmiustet zł. pięćdziesiąt zł. A nie powinni byli respektem cła nowego zyskować tylko zł. dwadzieścia trzy, gr. dziesięć od siedmiuset zł. A w ostatku w czym aggrawowali RP […][4025]et sic sane intelligendum o wszytkich kupcach a pogotowiu ci co […][4026] szelągami per medium powinni wrócić sub poena peculatus, co pilno lege […][4027] miary sukna stępowane aby de facto byli według konstytucjej 1565[4028], folio 95.

[Sól] powiatowa, iż zatrzymują pp. administratorowie żup koronnych bez żadnej przyczynej, a jeżeli kiedy wydadzą onę, tedy sowito i więcej każą sobie płacić za nię. Zaczym inquirendum ichm. pp. posłów, czemu ta sól co rok nie bywa wydawana, dlaczego cena wielka podniesiona vetante lege publica i usum antiqum?

[k. 7] I to firma lege concludum, żeby sołtysi, strzelce circa privilegia sua zostawali a zostając na każdą usługę RP zawsze stawali bez wszelkiej przeszkody ichm. pp. dzierżawców. A in quantum kto miałby impedire usługę RP, na tych reasumować konstytucją anni […][4029] cum praefixione termini w Trybunale koronnym ex speciali regestro.

A iż jeszcze przedtym przychodziły, i teraz przychodzą skargi, jako na inszych kupców rzemięśników, tak osobliwie na szewców, którzy skóry skupiają a po gotowiu na garbarzów, iż nie tylko za skupowaniem przez swech faktorów, ale i wywożeniem za granic Koronej Polskiej ten towar podrożyli i tem samem do wielkich strat wszytkich obywatelów tej ziemie przywodzą. Czemu aby się tem prędzej zabieżeć mogło, potrzeba reasumować dawne prawo a oraz firmiter to cavendum, aby ci wszyscy, którzy by chcieli wywozić za granice skóry, przez starostów sądowych albo ich officia hamowani i zabierani byli z wszytkiemi swemi towarami, które concfiscationi podpadać powinne będą, iuxta statura Regni sub titulo ‘Cutes’.

Mosty na rzece Narwi gdziekolwiek przedtym bywały, aby i teraz quam primum budowane były, sub poena mille marcarum et peremptoria responsione w Trybunale koronnym ad cuiusvis incolae instantiam ex regestro causarum officii.

[4024] VC, t. IV, vol. 2, s. 116-119, *Cło generalne koronne*.
[4025] Wyblakły fragment tekstu, dwa słowa nieczytelne.
[4026] Tekst uszkodzony, luka na jedno słowo.
[4027] Tekst uszkodzony, luka na trzy lub cztery słowa.
[4028] VC, t. II, vol. 1, s. 169-170, *Ustawa na wagi i miary*, oraz *Sukna ziemskie*.
[4029] Pisarz pozostawił lukę w tekście na datę roczną tej konstytucji.

A iż dawnym jest dowodem manifestacja jm. p. Jana Brzozowskiego starosty n[arew]skiego przed aktami pewnymi uczyniona o to, iż naprzód z tej komisjej [brze]skiej nie chciano sądzić spraw koronnych i żadnej nie uczyniono satysfakcjej [za] szkody poczynione przez wojsko litewskie w województwie podlaskim. Zaczym instabunt ichm. pp. posłowie et serio anmimadvertent, ażeby żadne podatki [na] wypłacenie onemu [wojsku] WKL naznaczone nie były, dokąd by pro damnis województwu podlaskiemu od wojsk WKL poczynionych summa ante omnia z podatków naznaczona nie była.

Więc i w tym niemniej invigilabunt, aby do podobnych krzywd i szkód in posterum nie przychodziło, wojska WKL za granice województwa podlaskiego [nie] wchodziło, zabiegów żadnych nie czyniło, stanowisk i chlebów nie [wybierało]. [A] ichm. pp. obywatele WXL, którzy na sejmy z ludźmi swojemi przez [ziemię naszą] do Warszawy przechodzą, aby temi swemi ludźmi […][4030] [RP] nie agrawowali. A in quantum […][4031] [pod]czas praesentis interregni jakie praesidium […][4032] komukolwiek uczynić, aby każy z ichm. o to się sprawował na sądach generalnych kapturowych i z nich nie odchodząc satysfakcją uczynił.

A że niemałe stąd onus RP zachodzi, gdy stołowe dobra JKM […]wane[4033] w małych sumach zostają a ad ex[s]olvendum pensyi zawsze do pu[blicznych][4034] [k. 7v.] podatków rekurs. Zaczym pilno instabunt ichm. pp. posłowie, ażeby takim dobra per extenuationem wytrzymane były, porachowawszy i to, przez jak wiele lat moderni possessores one trzymają.

W sprawie w. jmp. Józefa Karpia podkomorzego ziemie bielskiej o dwa bory u dwóch głów i sianożęcie do majętności dziedzicznej Brzozowej[4035] w województwie podlaskim, powiecie brańskim przy granicy z dawna do Korony należące, przez niebosczyka jmp. Weszołowskiego marszałka WKL[4036] niesłusznie odebrane a do WKL do ekonomiej grodzieńskiej przyłączone. O które tak sławnej pamięci rodzic[4037] jm., jako i sam jmp. podkomorzy tak wiele komisyi odprawił i wiele kosztów znacznych podjął, ponieważ najjaśniejszy KJM Jan Kazimierz przed abdykacją swoją za pokazaniem słusznych praw i komisyi wywiedzionych, te bory i sianożęci jm. przywrócił i przywilejem swym stwierdził. Nadto listem osobliwem otworzystem jm.

[4030] Tekst uszkodzony, luka na cztery słowa.
[4031] Tekst uszkodzony, luka na pięć słów.
[4032] Tekst uszkodzony, luka na trzy słowa.
[4033] Urwany początek słowa.
[4034] Słowo urwane, lekcja domyślna.
[4035] Chodzi o kompleks leśny zwany Puszczą Brzozowską.
[4036] Piotr Wiesiołowski marszałek wielki litewski (zm. w 1620 r.) lub Krzysztof Wiesiołowski marszałek wielki litewski. zm. bezpotomnie w 1637 r.
[4037] Jan Karp podstoli podlaski 1629-1644.

paniej podkomorzynej koronnej[4038], aby tych borów i sianożęci nie zabraniała i jm. in possessionem puściła, rozkazał. A jmp. podkomorzyna list ten otworzysty wziąwszy, tychże borów i sianożęci tenuere jm. puścić nie chce i zabrania. Sama zaś te bory pustoszy, na szkuty, komięgi i insze statki drzewa różnym osobom rozdaje, barcie pustoszy. To wszystko in summum detrimentum [et] praeiuditium jmp. podkomorzego. Ponieważ się to dzieje contra dignitatem et pacta unionis, tedy aby ta egzorbitancja między ichm. uspokojona była, a te bory i sianożęci jako własne dziedziczne ichm. wedle stwierdzenia listu najjaśniejszego KJM przeszłego przez jmp. podkomorzyną przywrócone były. Także straty i koszty, tudzież pożytki z tej puscze przez tak wiele lat niesłusznie trzymanej tak przez dawniejszych, jako i teraźniejszych dzierżawców nagrodzone [było] tak pilnej promocjej do wszytkich stanów RP zalecamy ichm. pp. posłom naszym, aby to lege publica cautum było.

[…][4039] Pusczy Białowiejskiej przez arendarzów kupców […][4040] lucri, aby to wrócili RP a oraz i preten[sjej] […][4041] Krzysztofa Żelskiego pisarza ziemskiego [ziemie bielskiej] […][4042] pilnie zalecone byli stanom RP.

A niemniej i wielka krzywda jmp. Jana Tobiasza Brzozowskiego[4043] cześnika czerniechowskiego, którą ponosi od ichm. pp. komisarzów, którzy naznaczeni byli na podział tej sumy wziętej od wieliczeństwa cara[4044] jm. na podział in recompensam odeszłych dóbr w Czerniechowczyźnie[4045] obywatelom [k. 8] tamecznym. A między inszymi i pomienionemu ichm. p. cześnikowi za zasługi od najjaśniejszego KJM Jana Kazimierza lennym prawem konferowanych.

Petitum za jmp. Ażądkowskim rotmistrzem piechoty wybranieckiej przedtym nieraz wniesione, że dotąd nie mogło sortire suum effectum i on nie mógł odnieść od RP za zasługi i więze swoje gratitudinem, tedy i to zalecamy promocjej do stanów RP ichm. pp. posłom naszym.

A iż w miastach i miasteczkach niektórych najduje się siła Szotów a którzy miastu nie przysięgają, tedy aby po takich kaduki upraszano constitutione cavebunt. Gdyż się tego

[4038] Konstancja z Wodyńskich Butlerowa, wdowa po Gotardzie Wilhelmie Butlerze podkomorzym koronnym, zarządcy ekonomii grodzieńskiej, córka Marka Wodyńskiego kasztelana podlaskiego.
[4039] Tekst uszkodzony, luka na trzy słowa.
[4040] Tekst uszkodzony, luka na cztery słowa.
[4041] Tekst uszkodzony, luka na trzy słowa.
[4042] Tekst uszkodzony, luka na siedem lub osiem słów.
[4043] Jan Tobiasz Brzozowski cześnik czernihowski 1661-1677, wojski podlaski 1677-1703.
[4044] Aleksy Michajłowicz, car moskiewski.
[4045] Województwo czernihowskie odpadło od Rzeczypospolitej w rezultacie wojny z państwem moskiewskim, zakończonej rozejmem andruszowskim w 1667 r.

[źle?][4046] dzieje, że cudzoziemcy i Szoci z jedną się tu do Polski krubką przywiózszy, pieniędzy niezmierną rzecz nazbierają i z Polski z niemi wyjeżdżają.

Żydzi ponieważ jako wiele inszych ważą się [na] rzeczy, co jest przeciwko prawu Boskiemu i pospolitemu, tak też i czeladź chrześcijańską sexus feminei w domach swych chowają a przez to wielkie się ingravitates i inconvenientia atque crimina różne dzieją. Tedy committimus to ichm. pp. posłom naszym, aby reasumowawszy dawne prawa o tym opisane severa constitutione cavere chcieli, aby się tego nie ważyli co im jest prawem Boskim i pospolitym zabronione.

Które to punkta zgodnie namówione, egzorbitancje opisane i dezyderia do koła naszego wniesione pilnej ichm. pp. posłów naszych […][4047] [upra]szając, aby ichm. [pp. posłowie] cum statibus et ordinibus Regni na elekcją przyszłego pana [da Pan] Bóg zgromadzonemu te i wszytkie egzorbitancje którekolwiek są przeciwko prawu wyraźnemu a praedecessoribus nostris postanowionemu maturo suo iuditio uprzątnowszy a w słuszną rezę to wszystko, cokolwiek ex orbitu legum wypadło wprawiwszy, nie odstępując nic i od konfederacyi dawniejszych generalnych, i teraźniejszej blisko przeszłej, constitutionibus Regni obwarować (aby to in posterum immutatum nie było) quam firmissime chcieli. Do czego fide, honore et conscientiis obligando ichm. [pp. posłów]. Zlecamy jmp. marszałkowi koła naszego, aby tę instrukcją naszę ręką swą własną podpisał i do akt grodu naszego brańskiego podał.

Działo się w Brańsku, na miejscu zwyczajnym sejmikom, die […][4048].

[k. 8v.] [1] Marcin Babiński komornik ziemie bielskiej mp.; [2] Franciszek Kazimierz Chajnowski komornik ziemie bielskiej mp.; [3] Franciszek Kazimierz z Koców Koc mp.; [4] Marcin Woliński mp.; [5] Wojciech Jan Mystkowski mp.; [6] Mikołaj Markowski mp.; [7] Marcjan Żochowski; [8] Symon Grodzki; [9] Stanisław Płoński; [10] Walenty Czajkowski imieniem swoim i inszych braciej.

[4046] Słowo nieczytelne.
[4047] Tekst uszkodzony, luka na siedem lub osiem słów.
[4048] Tekst urwany, brakuje sześciu lub siedmiu wersów z datacją i podpisami.

CCCLXX. Sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1669 r.

Mocą postanowienia konfederacji generalnej z 1668 r., sejmik relacyjny (pokonwokacyjny) ziemi drohickiej został zwołany na dzień 7 I 1669 r. (VC, t. IV, vol. 2, s. 374).

CCCLXX/1. Laudum sejmiku drohickiego, 8 I 1669 r.

Rkp. *AP Lublin, AWH 63, s. 5-10. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 9 I 1669 r. (feria tertia post festum Sanctorum Trium Regum proxima)*.

Marszałkiem sejmiku został obrany Jan Butler starosta nowski.

[s. 5] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo woj. podlaskiego z. drohickiej, którzyśmy vigore prolongation et anteriori conuentis ex constitutione conuocatiali pro die vigesima quinta Decembris Anno p(ro)x(im)e p… ? inciden ob. Difficilem per recens congelari fluviu(s) Bug transgressur ad diem hornam nempe? octava(s) January transportationis tu do Drohiczyna zjachali i na miejsce sejmikom zwyczajne zgromadzili. A funkcyą muneris marszałka na jmć p. Jana Buthlera starostę nowskiego na przeszłym zjeździe poczętym zgodnie od braciej ułożoną acceptowawszy laudum niżej opisane do zachowania porządku domowego należące connotowane et ad acta publica podać zleciliśmy in hunc qui sequitur modu(s)?. Lubo prawo jest wyrażone, aby w każdym województwie wojewodowie per suos officiales iaratos? Powinności urzędowi swemu sprawy należące [s. 6] odprawowali, iż jednak w woj. naszym temu prawu nie we wszystkiem się dosyć dzieje, gdy miary w miastach woj. naszego doskonale wymierzonej nie mamy, przez co stan szlachecki wielką ponosi szkodę. Przeto aby prawo do exekuciey było przywiedzione i stanowi szlacheckiemu się dogodziło, upraszamy jaśnie wielm. jm. p. Wojciecha Emeryka Mleczka[4049] wojewody podlaskiego, aby ichm. pp. podwojewodzim zlecił, którzy by w miastach, miasteczkach królewskich, duchownych i świeckich woj. naszego korzec jednostajny, wymierzony, który by się z miarą woj. sandomierskiego zgadzał i garcy trzydzieści wynosił, postanowili, wymierzali i pocechowali. Rzeczy wszelkie pod taxą podpadające czasów z prawa naznaczonych szacowali i to co do zatrzymania dobrego porządku należy accurate sprawowali. Nie mniej jm. p. Stanisława Karola Łużeckiego[4050] podkomorzego z. naszej naznaczonego do distributiey żołdu ludziom regimentu im. p. starosty parczowskiego,

[4049] Wojciech Emeryk Mleczko, h. Korczak, wojewoda podlaski w l. 1665-1673.
[4050] Stanisław Karol Łużecki, h. Lubicz, podkomorzy drohicki w l. 1664-1670, kasztelan podlaski w l. 1670-1683, wojewoda podolski w l. 1683-1686.

comisarza upraszamy, aby ten lud jako do najlepszego porządku y moderunku [s. 7] przywiódł, którzy by na każdy czas i okazyą RP i woj. naszego w należytej gotowości zostawać mógł. Officierowie zaś aby regestra jeżeli całkowity lud pod chorągwiami mieli na każą ćwierć gdy regiment będzie w obozie przy jm. p. pisarzu polnym in praesenti komisarza naszego, a gdy w województwie coram officio capitaneali in praesentia vicecapita(neali)? poprzysięgali. Do tego jeżeli by ten regiment szkody i krzywdy lubo przechodem lubo stanowiskiem prócz wszelakiej skromności obywatelom woj. naszego czynił, albo statie i chleby poboczne wybierać a starszyna by ludu pod komendę sobie poleconego in disciplina militari zatrzymała. Tedy o takowe excessy coram iudicio capturali sprawić się i szkody ukrzywdzonym ex stipendis nagrodzić będą powinni. A jmć p. poborca nunc pro tempore et in futurum existens pieniędzy na ten regiment wybranych ani jm. p. pułkownikowi regimentu tego, ani kapitanom albo officierom aż za dispositiey i wiadomością jm. p. [s.8] komisarza wydawać nie powinien.

Więc, że ichm. pp. poborcy dla różnych przyczyn na sądach skarbowych calculatiey dotych czas nie uczynili, przeto ex dispositione legis publicae na teraźniejszych sądach skarbowych sprawić i rachować się będą powinni. Co się u nich pokaże to aby ad rasium z. naszejin instanti sub paem fisci było wniesiono. Na tychże sądach kapturowych p. instygator skarbowy in promovere actionem o auctiey u pp. poborców i dawniejszych, którzy sine abiurati podatki wybierali zatrzymane.

Księgi ziemskie drohickie dla dwudziestoletniej sądu ziemskiego wakacyej do wielkiej przyszli ruiny. Tak, że ich część wielka częścią przez nieprzyjaciela, częścią przez iniuria.. temporum popszowana, podarta i pognojona dla czego interest z. naszej abyśmy tym księgom żeby do dalszej nie przychodzili coruptiey obmyślili conservationem et prouisionem, którą na przyszłych zjazdach procurare obiecujemy.

[s.9] Widząc in modestiam chorągwi na consistantie z obozu przez woj. nasze przechodzące, a uważywszy dóbr duchownych, które juri temi sub sunt i w nich służba wojenna RP procedit przez wyciąganie chlebów zimowych aggravationem, użyliśmy ichm. p. Stanisława Krasowskiego i Wojciecha Kazimierza Niemyskiego[4051], aby przy kredensie jm. p. marszałka naszego ostra? O takowe w woj. naszym popełnione exorbitantie jaśnie wielm. p. hetmanowi wielkiemu koronnemu[4052] defene chcieli querimonia? i oraz sprawili aby [w]

[4051] Wojciech Kazimierz Niemyski, h. Jastrzębiec, wojski mielnicki w l. 1671-1688, stolnik podlaski w l. 1688-1691, sędzia grodzki i podsędek lubelski w l. 1691-1695.
[4052] Jan Sobieski, h. Janina (1629-1696), hetman wielki koronny od 1668 r.

dobrach ichm. osób duchownych od wszelakich byli uwolnione exakciey, którzy pracy i drogi iż się ochotnie ichm. podjęli, tedy ichm. tę gratificując tę ochotę, a do dalszej województwa i ziemi nast…? zachęcając usługi, złotych polskich dwieście ofiarujemy u jmć ? ---------- drohickiego ad requisitionem ichm. do wypłacenia przekazujemy securitas domestica jeśli innych czasów daleko więcej sub hoc praesenti interregno jest potrzebna, którą abyśmy zatrzymali [s. 10] wszystkie lauda de conseruanda pace et securitate domestica postanowione reasumujemy pewni tego zostając, że ci ichm., którym huic neresitati? prouidere należy swojej powinności będą przestrzegać. A jeśli by się jacy ludzie po miastach i miasteczkach, wsiach i domach szlacheckich bez służby bawili albo przejeżdżając szkody i krzywdy obywatelom czynili a sprawy o sobie dając nie chcieli, albo nie umieli i akt instantiey nie pokazali, z takowymi wolno będzie podług świeżo w konuocatiey opisanego prawa i statutu thoruńskiego postąpić.

Działo się w Drohiczynie, w kościele farnym, die octava January Millesimo Sexcentesiomo Sexagesiomo nono.

Jan Buthler graf, starosta nowski, marszałek koła rycerskiego powiatu drohickiego.

CCCLXXI. Sejmik relacyjny, pokonwokacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 14 I 1669 r.

CCCLXXI/1. Laudum sejmiku mielnickiego, Mielnik, 14 I 1669 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 20-22. Sejmik zwołany mocą konstytucji konwokacji warszawskiej na 14 I 1669 r. VC, t, IV, vol. 2, s. 374. Oblata dokonana w grodzie mielnickim przez marszałka sejmiku Stefana Nowosielskiego*[4053] *pisarza ziemskiego mielnickiego:* 15 I 1669 r. (*feria secunda ante festum Sanctae Prisce)*.

[s. 20] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzccy i wszyscy obywatele pow. mielnickiego woj. podlaskiego na sejmik relacyjny konwokacją przeszłą warszawską na dzień dzisiejszy, tu w Mielniku naznaczony zgromadzeni, według zwyczaju starożytne(go), obraliśmy zgodnie za dyrektora koła nasze(g)o teraźniejszego jm. p. [1] Stefana Nowosielskie(g)o pisarza ziemskiego mielnickiego po tej relacji jm. pp. posłów naszych od nas na konwokację przeszłą warszawską wysłanych dostateczne na uczynienie wysłuchawszy i wielką dexteritatem i curam diligentem desiderii powiatu nasze(g)o opatrzoną doznawszy iratistimo animo ten trud i prace dla dobrego ojczyzny przez ichm. podjętą przyjąwszy i zamysł ichm. in solenni forma podziękowawszy.

Przy tym przodków naszych przykładem, idąc do reasumowania według praw dawnych egzorbitancji także i do obierania, da Pan Bóg przyszłego Pana na sejm[4054] przyszły warszawski (non praeiudicando wszystkim obywatelom naszym activitatem w obieraniu Pana i około egzorbitancji umówić ma się) , posłów obraliśmy: [2] w. jm. p. Kazimierza z Cieciszewa Cieciszewskiego[4055] starostę mielnickiego i urodzonych: [3] Pawła Władysława Sawickiego[4056] sędziego ziemskie(g)o, [4] Stanisława Zajkowskiego[4057] podczaszego, [5] Wawrzyńca Radlińskiego[4058] podsędka ziemskiego, [6] Kazimierza Orzeszka[4059] podstolego, [7] Stanisława Mleczka[4060] łowcze(g)o, [8] Stanisława Siestrzewitowskiego[4061] wojskiego, [9] Stephana Nowosielskiego[4062] pisarza ziemskiego i marszałka na ten czas mielnickiego, [10]

[4053] Stefan Nowosielski, w l.1666 - 1687 r., pisarz mielnicki.
[4054] Sejm elekcyjny w Warszawie: 2 V-6 VII 1669.
[4055] Kazimierz z Obór Cieciszewski, starosta mielnicki w l. 1667-1688.
[4056] Paweł Władysław Sawicki, sędzia ziemski mielnicki w l. 1665-1671.
[4057] Osoba nie występuje wśród urzędników podlaskich.
[4058] Wawrzyniec Radliński, podsędek mielnicki w l. 1658-1683.
[4059] Kazimierz Stanisław Orzeszko podstoli mielnicki w l. 1667-1682.
[4060] Stanisław Mleczko, łowczy mielnicki w l. 1655-1696.
[4061] Stanisław Siestrzewitowski, wojski mielnicki w l. 1669-1674.
[4062] Stefan Nowosielski, pisarz mielnicki w l. 1666-1687.

Michała Głazneckiego[4063] skarbnika podlaskie(g)o, [11] Pawła Wiesiołowskie(g)o skarbnika orszańskiego, [12] Samuela Węża podstarościego grodzkiego mielnickiego, [13] Kazimierza Karskiego, [14] Hieronima Orzeszka, [15] Klaunia [sic] Bobrowskiego, [16] Pawła Zaszczyńskiego, [17] Franciszka Rybińskiego, [18] i Floriana Kosowskiego.

Którym to ichmościom pp. posłom naszym tak do reasumowania egzorbitancji, jako też i do tego wszystkiego, coby ekstra et commodo tak całej RP jako też województwa i ziemi naszej być baczyli plenaria facultatem dajemy i to co ichm. pro bono Reipublicae uczynią grato animo od ichm. przyjmujemy.

A naprzód starać się mają ażeby exorbita wypadłe prawa prawie wszystkie reasumowane byli, i tak cardinales leges libertatis nostrae, jako i insze iniuria [s. 21] , żeby do swojej kluby przyprowadzone byli, więcej między magistratami tak miast supraemae classis jako i między urzędami tak wójtowskiemi jako i burmistrzowskiemi miasteczek minorii classis cum praejudicio pomienionych jurysdykcjej et summo grauamine pospólstwa ukrzywdzonego skąd między niemi in confusione iuridicionis, im dalej, tym większa crescit insolantiae dla wakującej in bono [?] suo ordine odprawujący się sprawiedliwości gdy się jedna jurysdykcja do drugiej jurysdykcji udaje sądy, w czym i kancelarie niektóre, osobliwie w sądowych starostwach po części swoje cierpią praeiuditia dla tkwiących [?] oblites między jurysdykcjami wójtowskiemi i burmistrzowskiemi intercedentes Żydów et in vindicandii iniuriis nie należytych sobie akt ekstra forum evocantis. Przeto aby takowe okazje nie dały variorem facultatem delinquandi licencioso populo starać się o to mają ichm. pp. posłowie aby egzorbitancje gdziekolwiek by się znajdowali in orbitam suam były wprawione według dawnych praw, przywilejów i porządków sądowych miastom opisanych.

Przy tym podadzą in confideratione ażeby armistriari licentias wprowadzać, które vel maksima ferri potestas introducere zwykła postrzegać i tego żadną ażeby tylko tres status Reipublicae nostrae w tej zostawali klubie i powadze znając się fabryką et imagine S(anctissi)mae Trinitatis czwarte(g)o nie przypuszczając, który eks creatione tych trzech stanów zostając na długo RP ordynowany nie tylko włożony zostawać zwykłe powinności, ale i owszem częstokroć […][4064] majorem potestatem et facultatem.

Zachować tedy zechcą intra natura te trzy stany RP , żeby jako primus ordo, da Bóg futuri regnantis in sua maiestate et circumscripta potestate. Nie mniej rano jako prawo mieć chciało zachował się i zostawał i zachował secum quod et madiquae w swojej że powinności et

[4063] Michał Głaznecki, skarbnik podlaski w l. 1669-1677.
[4064] Dwa słowa nieczytelne.

mediationis naturam na sobie trzymał, trzeci zaś i ostatni in aequalitate constitutionem et sancitorum Regni sine quo nihil lege creatur et statuatur jedno gdy zgodliwy wszystkich tak primum ordinum jako sine unius consensu, żeby nie było nic conclusum et libera non in suo estemaneat.

Tak zaś praerogatywy i officia non plus sibi tribuant jeno jako mieć chciała in natura officii każdego RP.

Procesów skrócenia podadzą in consideratione RP pp. posłowie ażeby per conginquas dias i ekspektatywy detrimentum patiatur święta sprawiedliwość et iniuriati nevim patiantur.

Trybunał ażeby firmaretur sua auth(oritat)e chcąc go zachować przy powinnym porządku et lege descripta facultate nie ruszając nic dekretów onego jako też i w nim [s. 22] ordinem tak regestrów jako i compositionis inter status regulam firmando dopominać przywiozą porządku ażeby exorbitatum nie było […][4065] uważa.

Stan duchowny iurisdictionem sup(ra) fundum causosq(uae) fundi nie mając sobie facultatem concessam, nie ma onerare i duchownego takich spraw pociągać prawa i owszem in criminalib(us) ażeby appelatia do Rzymu nie była wytoczona ale supplicatione całej RP i u Ojca święte(g)o bullam Apostolicam starać się będą ichm. pp. posłowie żeby w Trybunale forum naznaczone było ac ultimaria decisio ponieważ i duchowni contra seculares criminales actiones persententias suas devisione przeciwko sobie słuszna żeby wzajemnie tu też w Trybunale decisionem odnosili. Żeby już sufficiane compositio inter status być mogła.

Munificantia, która zawsze przeciw kościołom w ojczyźnie naszej zwykła się okazować instabunt jednak pp. posłowie ażeby kościół juchnowiecki[4066] szczupły w prowizją wielkich łask Bożych utrapionym objaśniony tejże munificenti zażyć mógł przezprawnych gruntów pustych od starostwa suraskiego alienacją.

Jus collationis parafianom hadynowskim[4067] ażeby ad integrum do podawania plebana do kościoła hadynowskiego przywrócone było i dłużej ta plebania i kościół per administratores nie były pustoszałe, upominać się ichm. pp. posłowie mają.

Konstytucją Anni 1607[4068] o zbudowaniu domu sądowego w mieście Mielniku i o pisarzu ziemskim mielnickim aby reassumowana była i dom sądowy aby mieszczanie oddawali w

[4065] Jedno słowo nieczytelne.
[4066] Parafia pw. Świętej Trójcy, NMP, Wszystkich Świętych w Juchnowcu Kościelnym. Juchnowiec Kościelny, wieś w z. bielskiej woj. podlaskiego, obecnie w pow. białostockim.
[4067] Parafia pw. św. św. Jana Chrzciciela, Mikołaja, Marcina bp. Hadynów, wieś w z. mielnickiej woj. podlaskiego, obecnie w woj. mazowieckim, pow. łosickim.
[4068] Konstytucja *O zbudowaniu domu sadowego w Mielniku i o pisarzu mielnickim*, VC, t. II, vol. 2, s. 353.

mieście Mielniku, także grunty pisarzowi ziemskiemu mielnickiemu aby przywrócone były sub poenam in cons(titu)t(i)one superius allegata ichm. pp. posłowie upominać się mają u RP.

Które to artykuły zgody naszej wyżej mianowanym sposobem wpisane jm. p. [19]Stephanowi Nowosielskiemu pisarzowi ziemskiemu mielnickiemu marszałkowi koła teraźniejszego sejmiku ręką własną podpisać i do ksiąg grodu zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia czternastego miesiąca stycznia Roku Tysiąc Sześćset Sześćdziesiątego Dziewiątego.

Stephan Nowosielski pisarz ziemski mielnicki, marszałek koła rycerskiego powiatu mielnickiego.

CCCLXXII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi mielnickiej, przed sejmem koronacyjnym, Mielnik, 20 VIII 1669 r.

Sejmik zwołany uchwałą sejmu elekcyjnego, 2 V- 6 VII 1669 r., Vol. Const. T. V, vol. 1, s. 19. Uniwersał króla Michała Wiśniowieckiego, z Warszawy, 9 VIII 1669 r, ASWPK 1668-1675, s. 79-81; Uniwersał prymasa Mikołaja Prażmowskiego[4069], z Warszawy, 9 VIII 1669 r, ASWPK 1668-1675, s. 78-79.

CCCLXXII/1. Instrukcja sejmiku przed sejmem koronacyjnym ziemi mielnickiej, Mielnik, 20 VIII 1669 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 29-36. Kopia uwierzytelniona. Brak oblaty.*

[s. 29] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzccy i wszystko rycerstwo woj. podlaskiego ziemi mielnickiej, którzyśmy się na dzień sejmikowi dzisiejszemu przez powszechną in Actu Electionis Najjaśniejszego Pana, Michała Pierwszego[4070], z łaski Bożej króla Polskiego obranego, zgodą naznaczony zjechali, niewysławionemu naprzód w dobroci, niepojętemu w wszechmocności, nieogarnionemu w Majestacie, niedostępnemu w ogromności wojsk i zastępów niebieskich, pokornie oddawszy dzięki Panu, a stosując się do chwalebnych zwyczajów przodków naszych praw pospolitych i świeżej namowy około szczęśliwej, da Bóg, koronacji Pana obranego.

Obmyśliliśmy spomiędzy siebie posłów ichm. pp. Butlera, starostę nowskiego[4071] i Kazimierza Orzeszka[4072] podstolego z. mielnickiej, którym to promowania i traktowania in theatro publico niżej wyrażone podaliśmy in eo tenore artykuły.

Jeżeli kiedy ono szczęśliwie pod pobożnym Philipem[4073] a triumfalne pod wielkim i niezwyciężonym Aleksandrem[4074] (monarchami) państwo macedońskie szczyciło się doskonałym ab intra et ab extra uspokojeniem, chlubili się tak wielkimi i nie zliczonymi tak wielu królestw i prowincjej i zawojowanych zwycięstwy w nieomylnych nadziejach nieuhamowanej do dzieł rycerskich Pana swego ochoty nie zwątpionej żadnymi pracami i niewczasami wojennymi dzielności i nie przełomionego żadną najodważniejszego nieprzyjaciela potęgą męstwa, suprem z najwyższego szczęścia swego upewniwszy fasces,

[4069] Mikołaj Prażmowski (1617-1673), prymas, arcybiskup gnieźnieński (1666-1673), interreks 1668-1669.
[4070] Michał Korybut Wiśniowiecki (1640-1673), król Polski i wielki książę litewski w l. 1669-1673.
[4071] Prawdopodobnie Aleksander (zm. a. 20 VII 1708 r.).
[4072] Kazimierz Stanisław Orzeszko podstoli mielnicki w l. 1667-1682.
[4073] Filip II (382-336 p.n.e.) król Macedonii z dynastii Argeadów, ojciec Aleksandra Wielkiego.
[4074] Aleksander Wielki (356-323 p. n. e.), król Macedonii.

tym bardziej teraz Korona Polska nad insze państwa chlubić się może i więcej sobie ominari, takiego z rąk Boskich odebrawszy Pana, który ani (na świetne mitry swojej zapatrując się synera), przezornego ku poddanym swoim nie mruży oka, ani w majestacie królewskim i nieprzebytych około tronu asystencjach nieprzystępnej nie zawiera osoby, lecz w tak skróconych momentach sprzykrzywszy sobie wczasowe pokoje exultavit ut digas ad curren[dam] via(m), zaszczycając całość naszą piersiami swemi królewskimi, nie pod koronę świetną gotując skronie, ale wprzód pod pracowity szyszak skłaniając głowę królewską, nie wprzód purpurę, ale karacynę obłocząc na się, aby sobie propereani lemmate on niebieski pozyskał panegiryk. Bissus et purpura indumeatum eius, nie wprzód berło w ręce, ale miecz już nie onego Aleksandra, którym podbiwszy tak wiele narodów, żadnego nodu(m) nim resoluere nie umiał, ale wielkiego Jagieła[4075], który w wielkim imieniu pańskim tande nigdy i ufać in curribus et equis krzyżackie obarczył i w jedno scabellum obrócił imprezy. Przybiera się ad gentilia arma i onym regia(m) apponit dexteram, którym pradziad wielkiego zawsze imienia JKM, tak intra quam extra fines Regni różnego przenikając siły nieprzyjaciela z licznego trupa nieprzyjacielskiego in […][4076] Martis krwawe ad continuandas Panom Naszym Najjaśniejszym królom Polskim victorias, wyścielał szlaki, nie wprzód się chce poddanym swym pokazać coronatum, ale nieprzyjacielowi loricatum et hastatum, ochotnie życząc i odważnie dla całości naszej z własnej krwie in eadem ara, którą hojnie sacri ad pr(aese)ns świątobliwych JKM przodków cineres krwią własną oblewali dla wiary św. i dobra pospolitego litare hostiam. Cieszyć się przeto ma Korona Polska iż w Orlim Gnieździe swoim takiego wychowała pelikana, który krwią swoją własną nas dzieci swych mititur conservare vitua. Za co JKM PNM imieniem całego rycerstwa ziemie naszej solenniter podziękować mają deklarując iż przy dostojeństwie Pańskiego Majestatu gotowiśmy zdrowia nasze ochotnie na tenże plac stawić dla zaszczytu Majestatu JKM.

[s.30] 2. Iż woj. podlaskie priuilegio incorporationis do Księstwa Mazowieckiego[4077] jako do własnego ciała przez tak wiele lat oderwany członek, przywrócone i się pariter z Księstwem Mazowieckim gaudet juribus et immunitatibus, i z nim tak w prawach in Regno pospolitych, jako przywilejach i eksceptach jest porównane, instabunt pp. posłowie nasi, aby zbory post priuilegium incorporationis woj. podlaskim wystawione w których publica religiones odprawują się exercitia i apostazje w katolickich ludziach non opest litura przez namowę pp.

[4075] Władysław Jagiełło (ok. 1362-1434), wielki książę litewski od 1377 r., król Polski od 1386 r.
[4076] Jedno słowo nieczytelne.
[4077] Księstwo Mazowieckie (1138-1526).

disydentów cum in [4078] nationis status et conditionis, jako i predykantom ich zagęszczają się, jako in supplantationem rytus Romani et propagationem haeresis są przeciwko prawu per potentiam magnatu(m) erygowane, tak cale przez konstytucję zniesione były, albo sine omni religionis exercitio zawarte, i o takich apostazjach artykuł w przeszłej świeżo konfederacji generalnej warszawskiej wyrażony do egzekucji był przywiedziony.

3. Aukcja wojska na zaszczyt in tam praegnanti RP periculo od Ukrainy, gdzie już od kilku lat zostając nieprzyjaciel continue, po kilkakroć intima prawie Regni penetrauit z nieoszacowaną RP szkodą, iż nie może być wczesna i skuteczna, intimować będą jm. pp. posłowie aby województwa certum numerum ludzi remedio sui tak konnych jako i pieszych ducta proportione łanów dziesiąci albo włók dwudziestu, mając w pilnej konsyderacyey fentilitate et sterylitatem glebie, także insze qualitates i akcydencje, respecta climatum, które różnym województwom i ziemiom różnie daminantur jako najprędzej wyprawiły mając przy tym in promptu pospolitego ruszenia codzienną gotowość.

4. In exactione hibernorum, iż pp. dystributorowie wojskowi (którym eam inposturitatem związkowa na RP extorsis licentia) wzięli przed się libitum pro licito nieznośne rozpisując przy distribucie konsystencji i zimowych wybierania chlebów ustawy, przez co dobra duchowne i RP do ostatniej przychodzą ruiny, a tak jest potissima pars in Regno, której tak ciężkiej alternaty już i ziemiańskie muszą się prędko obawiać substancje, starać się o to mają serio, aby ten nowy, a szkodliwy bardzo dystrybuty i ustawy modus, którym przerzeczone jungulantur dobra był per legem publicam abrogowany alenior modus wydawania zimowych chlebów namówiony przez konstytucję deklarowany do tego iż potrzebna taksa wiwendy żołnierskiej nowa, tedy i tą ad proportionem teraźniejszych czasów i miejsc gdzie wojska lub w obozach lub na konsystencjach zostawać będą aby była renowowana. Będą mieć przy tym in respectu ichm. bona […][4079] suis oneribus klasztorom […][4080] drohickim eorum inkorporowane.

5. Iż regimenty tak dragońskie jako i piesze sufficientiam tak zasług swoich jako i lenunków w każdym woj., gdzie są in ekunanimi ordinum Regni consensu ordynowane na każdą ćwierć i miesiąc continue przez swoich prowiant magistrów odbierają a przez spraktykowanie tychże dystrybutorów wojskowych ac potentiam pp. pułkowników swoich niesłusznie się interesują do chlebów zimowych samemu tylko wojsku polskiemu należących,

[4078] Jedno słowo nieczytelne.
[4079] Jedno słowo nieczytelne.
[4080] Jedno słowo nieczytelne.

z czego przez utrapienie ludzi ubogich niektórzy dictasent a wojsko polskie częstokroć spieszałe i nużne ratować się nie może przez co wybierania hibernorum nieznośna ludziom ubogim crescit aukcja, zaczym starać się [s.31] o to będą ichm. pp. aby lege publica to caneatur żeby się więcej regimenty ad hiberna nie interesowały, gdyż im żołd i lenunki sufficiant tak na prowiant jako na moderunek wojenny.

6. Consilia belli iż często przez nieostrożnych proalantum asesorów i prędko nieprzyjacielowi z nagłą znaczną i częstą wojsk RP ruiną patere zwykły inbu(n)t ra(tio)nes cu(m) ordinibus Regni aby tutior modus consulendi był namówiony.

7. Ministeria externorum principum iż się były tych czasów nieszczęśliwych in Regno zagęściły i często sami tylko alterując się supozycjami, difidencjami i suspicjami, nie tylko sejmy regnante principe mieszały, judicia et consilia publica tamowowały, ale też sub interregno cardinaria juris et libertatis w swoich fundamentach, wzraszać usiłowały. Zaczym inquantum by kto ex ciuibus w tak złośliwej i szkodliwej perseweracjej był notantas, aby był per omnes ordines sądzony. A kto by w tym występku był conuictus nie tylko od funkcjej wszelakich, ale i od boku Majestatu Pańskiego aby był relegatus et per scripta do których transakcji inquantum by summy jakie kto wziął ad dispensationem prae vicis na to documentis, aby je tam lokował każdy cuiusquae status et conditionis, gdzie mediante decreto comitiali RP ordynować je będzie.

8. Trzynastoletnie z carem moskiewskim[4081] armistitium iż powtórną do traktowania o wieczny pokój miało się fortyfikować i ratyfikować komisją aby ten [a]nieprzyjaciel, którego jest zawsze lubrica ku nam[a4082] languida nostri nie poalterował się cara, także kozackiej między sobą dysmebracjej, a tak ściśle poprzysiężonej z hordą aby się w czas mogło obejść koniukcjej stimulabunt ichm. pp. Ordines Regni aby saluberrima jak najprędzej ad hibeant Consilia ujmując, że motus przez legację komisje proporcjonalną wojsk tak konnych, jako i pieszych ad hunc actam cumulando potentiam jako najprędzej.

9. Mieć będą przy tym w pilnej pamięci legację do księcia jm. kurfirszta brandenburskiego[4083] cum ekspostulatione około Drahima[4084] i posiłków przez tak wiele lat zatrzymanych aby in recompensam tych retent posłał in succursu(m) Reipublicae ampliorem numerum wojsk swoich przeciw teraźniejszemu niebezpieczeństwu.

[4081] Aleksy Michajłowicz (1629-1676), panował w l. 1645-1676.
[4082] Przekreślony fragment zdania. Nad słowem *nieprzyjaciel* nadpisane słowo *naród*, dalszy tekst nadpisany nad przekreślonym fragmentem nieczytelny.
[4083] Fryderyk Wilhelm (1620-1688), elektor brandenburski i książę pruski z dynastii Hohenzollernów.
[4084] Drahim, miejscowość w zachodniopomorskim.

10. Biskupstwo piltyńskie[4085] z pewną prowincją do niego per antiqua iura Regni inkorporowane iż ugruntowana w Kięstwie Kurlandzkim[4086] herezja cale mititur cradicare a gwałtowne ([in]terueniente bello) transformowawszy kościoły katolickie w heretyckie zbory te świątobliwe fundacje na chwały Bożej pomnożenie ordynowane i wszystkie tak [univer]salis ecclesiae catholicae uicarii którym cura animarum competit jako episkopalis mense proventus ad usus profanos obraca, zaczym iż takowy postępek contrariatur pactis conuentis którymi najjaśniejsi królowie polscy pacem caue[ndo ?] dissidentibus de religione i konfederatie temporibus interregni takoweż in zawsze spondent et skoro sancte conserva(n)t protekcje to tedy omni modo instabu(n)t pp. posłowie aby inhaerendo pactis conuentis to patrimoni(u)m Chri(sti) RP od niniejszych malae fides posesorów (którzy praescriptiey nullo iure w tym uzurpować sobie nie mogą) ten należy do przerzeczonego biskupstwa fract(um) cum o(mn)ib(u)s attinentiis odzyskawszy temu komu co […][4087] [s.32] petierit ordinaria via konferowała gdyż tego ani nawet iure belli które per iniuria zawsze censetur rite et legitime przyszła szerzyć sobie żadną miarą nie mogą praesentes possessores.

11. Województwa, które konstytucją Anni 1661 o dochodzeniu i wydawaniu zbiegłych chłopów przyjęły iż od inszych województw eo in passu znaczne cierpią praeiudiciam, a osobliwie w Księstwie Pruskim iż tych zbiegów najgromadniejszy jest confluxus skąd nulla spes recuperandionis być musi ob imparitatem iuris instabunt ichm. pp. aby talex specialis transeat in generalem całemu Królestwu Polskiemu a przy legacji odrazim [sic] i o posiłki do księcia jm., i aby to było włożono in instrukcją żeby ad instantia(m) każdego pana dziedzicznego i dzierżawcę tacy zbiegowi[4088]e byli wydawani mediante consensu księcia jm. brandenburskiego.

12. Warunek nagrodzenia szkód od wojsk WKL województwom wołyńskiemu, lubelskiemu, mazowieckiemu, podlaskiemu i ziemi chełmskiej reasumować et modu(m) compensandi urgere mają na commissię się nie referując[a 4089] , które inclusionem tych pretensji koronnych wojsku nigdy gotowej nie chcą obmyślić i zupełnej zapłaty, tylko ratami wojskowe ujmują instantie cu(m) summo preiuditio i żołnierzów dobrze zasłużonych i województw koronnych ukrzywdzonych.

[4085] Jednostka kościelna na terenie Inflant (diecezja inflancko-piltyńska).
[4086] Księstwo Kurlandii i Semigalii – księstwo lenne Korony Królestwa Polskiego, powstałe po sekularyzacji inflanckiej gałęzi zakonu krzyżackiego w 1561 r.
[4087] Fragment uszkodzony.
[4088] Prusy Książęce, państwo lenne utworzone przez Zygmunta I Starego w wyniku sekularyzacji Prus Zakonnych w 1525 r.
[4089] [a-a] Fragment nadpisany nad tekstem.

13. Lubo codzienna między ludem pospolitym dobrej monety egestat expostulat to u stanów RP aby mennica dla wybicia monety drobniejszej srebrnej to jest groszów, półtoraków i potrójnych propter communem tam in Regno quam extra fines Regni usum bardzo potrzebnej była otworzona, jednak iż jeszcze instam RP nie odebrała rationem od mincarzów i su(per)intendentów około bicia tymfów, ortów ośmnastowych, szostaków i szelągów których podlejsza mimo kontrakty liga w nieznośne nas podała do kupców cudzoziemskich depactatie et penuriam starej monety dobrej przez przebijanie onej na nową podlejszą inszego sub ministrauit na nowe jej otwarcie żadnymi racjami ani perswazjami nie mają dać nakłonić ichm. pp. aż wprzód na sejmiki relacyjne dostateczną o tym do skarbu koronnego i WKL przyniosą informację za której wydaniem nie ma sobie skarb obojga narodów uzurpować facultatem etiam ex senatus consulto quibusvis modis in vim futuram ratihabitionis impetratum do otwarcia mennic ale czekać o tym deklaracji powtórnego sejmu po koronacji JKM przypadającego.

14. [a] Rozgraniczenia województwa podlaskiego i brzeskiego WKL sposób lubo w postępku do tego należącym i w uroczyskach skąd się poczynać miało jest doskonale dawnymi opisany konstytucjami, a dotąd żadnego nie otrzymał skutku, więc iż nowe woj. lubelskiego z woj. podlaskim zachodzą około dawnego rozgraniczenia disceptacie i differentie aby żadnej prowincji i województwa obywatelom prywatne praeiudiciam et publica(m) jurisdictionum confusio nie następowała tedy non derogando dawnemu prawu o komisjach partykularnych tak dóbr RP i duchownych, jako i ziemskich, które ad instantiam cuiusvis[4090] iniuriati omni loco et tempore kancelarie koronne (ad praecludendam ulterioris in iurium viam alte nutrius p(raesen)tis wydawać powinny, będą się znosić cum ordinibus Regni precipue z senatorami i posłami przerzeczonych województw, aby tego rozgraniczenia generalne(go) jak najsnadniejszy mógł być namówiony i deklarowany proceder [a4091] .

[s. 33] 15. Nowe zaciągi tak polskich chorągwi jako werbunki i suplementy cudzoziemskie ultra mentem et necessitate(m) RP iż żadnej nieprawy [sic] papirowymi suffocari nie mogą, ale dla samej tylko zasmakowanej licencji coraz jako zakryta i utajona in formite scintilla in flammam wynikając wszelkiego stanu ludzi substantie z wielkim uciążeniem confunere zwykły, przeto ponieważ taki ochotnikami virtutis amore ani po interposite legibus fortudine paene nie kając się częste po województwie naszym rozwija znaki i chorągwie, tedy omnino wymóc to mają ex vi fraternitatis et pietatis ichm. pp. stanów RP aby nam vim vi (jako i sa

[4090] Jeden wyraz nieczytelny.
[4091a] - [a] Punkt przekreślony.

suadet lex naturae) repellere i takową żarliwość wolno było gasić unda. A ktoby licentiosis był in konfliktu zabity cuiussemquae sit status et conditioni aby interempti było inuindicabile caput super praesentem […][4092] o takowego człowieka głowę instigante poena talio et aby była skazana.

A kogoby też sor sua seruaret aby był jako infamis facti cum adminiculo officii castrensis ima […][4093]at publicum carcerem proexecutione oddawany.

16. Jurisdictia duchowna in sine omni causam districtione stan szlachecki ad importunas litigantium instantias nagłymi agrawuje ekskomunikami, ante cognitionem causae wprzód supplicium aniżeli iudiciam formując co nam dostatecznie compositio intere status warowała, starać się o to będą ichm. pp. aby dawać o tym prawa reassumowane były cum distinctione causaru(m) które foro spirituali, a które seculari należeć mają gdyż przez te pulcipitancje albo raczej egzorbitancje osób duchownych częste między heretykami, schizmatykami i oziębłymi katolikami in naleść na to skandala.

17. W żadną sejmu coequationis inaugurację, względem nowej ordynacji dawnego albo świeżo zaginionego na ewolucję Kijowa wojska albo jakich extrarum i na innych na jakie nagłe RP potrzeby podatków, jm. pp. wdawać się nie mają, ale te materię cale na sejmiki relacyjne wziąć do spolnej z bracią pozostałą namowy, sub fide publica mają.

18. Pretia rerum iż nie tylko kupcy cudzoziemscy, faktorowie ich na postronnych towarach ale też we wszystkich in Regno znajdujących się, na koniec a summis ad imos omnium atrium mechanicam cultores iż pro arbitrio in immensu(m) wynieśli walorem innigilabunt ichm. pp. aby nie generalne komisje, które albo ad latus principis w Warszawie albo per provintias na miejscu jednym nullo efektu odprawować się zwykły […][4094] passu były złożone, ale partykularne sądy spolnie z skarbowymi w każdym województwie były postanowione, do których j. w. wojewodowie, j. w. starostowie sądowi z urzędami swymi przy sędziach ziemskich i inszych od tej jurysdykcji na sejmiku relacyjnym obranych deputatach należeć będą. Którzy omni meliori modo przez swoje ordynacje i acta tak nieznośnym obviabunt depaktacjom, non excedendo metas iusti valoris każdego tak cudzoziemskiego jako polskiego towaru.

[s.34] 19. Solicją domu w Mielniku dla odprawiania sądów ziemskich według konstytucjej anni 1667 i przywrócenie gruntów tamże na Mielniku leżących pisarzowi z. mielnickiej [a] także

[4092] Słowo nieczytelne.
[4093] Urwany fragment słowa.
[4094] Dwa słowa urwane.

reparacją zamku dla sądów grodzkich i chowania ksiąg grodzkich praecipua cura ex sumptu urodzonego Teodora Wierzby regenta grodzkiego […][4095] konferowanych mają mieć w pilnej pamięci aby to cardinale assylum honorów i substancjej stanu szlacheckiego swoją securitatem na tym sejmie otrzymało na staraniem ichm. gdyż tę na żadną zgodzić się może kontradykcją[a 4096] .

20. Punct decorrectura iurium iż ex consensu ordinum Regni ma być ante o(mn)es materias spolnie z egzorbitancjami na przyszłym sejmie coronationis tractowany aplikować się do niego pilnie będą jm. pp. aby te obiedwie materie w dalszy nie szły reces ale na teraźniejszym sejmie były umoderowane, w klubę wprawione et pro lege in violabili deklarowane.

21. Ordynacja jp. jw. jmp. Jana Zamoyskiego[4097] kanclerza i hetmana wielkiego koronnego iż inter succ(ess)ores sangwinis et lineae różnych p(rou)t fata zeszłego jw. jmp. wojewody sandomierskiego[4098] namnożyła differencyj, które comitialia tak consilia jako judicia po kilka lat hamują cum summo praeiudicio legimae et priuatoru(m) pociągając za sobą niedyskretnych multitudinem abutriquae antagonistów[4099] zaczym ponieważ ex unanimi ordinu(m) consensu na sejmie electionis podana jest ad typum declaratia w tej sprawie instabu(n)t ichm. pp. aby ad aequatis mediis RP naprzód hanc obicem na początku sejmu coronationis uprzątnęła, nie tamując nią dalszych konsultacji bardzo (in tam immineati periculo do obmyślenia obrony RP) potrzebnych.

[a]22. Aemulatia dwojakich szkół in diuersis collegis w Warszawie wystawionych lubo bardzo ad institutionem imentatis Polone potrzebnych iż RP następujących quod absit tumultów, a strzeż Boże przykładem niegdy krakowskim i żałosnych młodzi szlacheckiego stanu zaboiów tremendum musi in zuzurrare [sic] metam. Więc iż stanowi świeckiemu takowych inter regulares profesji ale supremo antistiti Romano należy cognitio et resolutio. Zaczym na teraźniejszym sejmie solam tylko securitatem utriquae collegio im. pp. przez swoje prouidebunt instancje aż do rzetelnej tam świętego de legalitate tych erekcji decyzji.[a 4100]

23. Iż ten jest zawsze principuus najjaśniejszych królów polskich i całej RP scopus aby ludzie nementi w zawziętych przeciwnej nieustający ochotach i afektach należytą wdzięczność odbierali rekompensam, przeto tak życzliwe ku Królestwu Polskiemu jm. ks.

[4095] Dwa słowa nieczytelne.
[4096] Punkt w całości wykreślony. Tekst nadpisany częściowo nad wykreślonym – nieczytelny.
[4097] Jan Zamoyski (1542-1605), Od 1578 r. kanclerz wielki koronny i hetman wielki koronny.
[4098] Jan Zamoyski wojewoda sandomierski (1659-1665), przedtem podczaszy koronny.
[4099] Nadpisane nad skreślonym słowem: kontradicentów.
[4100] [a] -[a] Wykreślony punkt instrukcji.

nuncjusza[4101] Stolicy Apostolskiej teraźniejszego studia inklinacje i wszelkie pensando prace przyznać musi RP, iż dignes est recipere coronam institiae za którym wniosą swoje instancje im. pp. do króla jci aby Regiam do ojca ś(więtego)[4102] interponae majestatem o pierwsze wakans kardynalstwa aby im. było konferowane. Non deniab(u)nt i w promowaniu kanonizacji s(ervi) D(eo) Joannis Canty[4103] patrona RP od instancji inszych województw aby była odprawiona medinate assensu Ojca Świętego i z kardynałami.

[s. 35] 24. Jus patronatus kolatorom i parafianom kościoła hadynowskiego[4104] iż in debite ad inportunam iustiam et irrita(m) ac inanem submissionem Łucka odbiera kapituła et nullo w tym postępku legitimo nititur fundamento co się dzieje cum summo stanu szlacheckiego praeiuditio gru[ntowną] im. pp. uczynią ekspostulację aby kolatorowie przy dawnych swoich prawach zostawali, które im antiquitas należeć mają i przy podawaniu plebanów do kościoła hadynowskiego.

25. Miejsce kościoła juchnowieckiego[4105] przy obraniu Panny Przenajświętszej iż multis claret miraculis a w szczupłej bardzo to beneficjum zostaje fundacji, której prowenta kapłanom tamtego miejsca i sługom kościelnym i w pół sufficere nie mogą lubo teraźniejszy ichm. ks. pleban proposse suo z własnych swoich dziedzicznych suplementuje in parte intrat aby jednak i na potym zawzięty na tym miejscu zelus devotionis, która Dei […][4106] nie ustawał, wniosą do stanów RP instancję aby kilka włók od suraskiego starostwa spustoszałych mediante consensu KJM i niniejszego dzierżawce do tego kościoła inkorporowane były.

26. Sól powiatowa iż już za lat dwie zatrzymana jest przez jm. pp. administratorów żup, tak wielickich jako bocheńskich euincent to vigilantia sua jm. pp. posłowie [a]aby wydanie jej patenty byłyby dane i sól na komory zwyczajnie wydawana[a4107].

27. Iż subtelne ordynacje ludzkie sprawiedliwej samego Boga sprzeciwiać się zwykły dyspozycji (która naturalnemu żadnego praeiudicium nie czyni prawa) przez co różne civina in Regno zwykły oriri dissensiones, które aż o sejmowe zwykły opierać się cardines w który

[4101] Galeazzo Marescotti, nuncjusz apostolski w RP w l. 1668-1670.
[4102] Klemens IX papież 1667-1669.
[4103] Jan Kanty, również Jan z Kęt (1390-1473), profesor Uniwersytetu Krakowskiego, beatyfikowany w 1680 r., kanonizowany w 1767.
[4104] Hadynów, kościół parafialny p.w. św. Św. Jana Chrzciciela, Mikołaja i Marcina biskupa.
[4105] Juchnowiec Kościelny, kościół parafialny p.w. Trójcy Świętej, NMP, Wszystkich Świętych.
[4106] Jedno słowo nieczytelne.
[4107a-a] Wykreślony fragment zdania. Nad nim nadpisane: aby wydana byłą sól ziemi naszej.

comput iż białostocka dziedziczka[4108] […][4109] ichm. pp. Chaleck[ich][4110] majętność wchodzi. Która iż przez metamorphosim też natura(m) bonorum terrestris induit, w której ad antiquo zostawała instabu(n)t im. pp. aby pro aequalitate et iustitutia qua solium firmatur Regis własnym dziedzicom był iure naturali przez konstytucję przywrócona jako niesłusznie im odebrana et iure perpetuo inszą posesją konferowana. [a] Mając przy tym w pilnej promocji postulatum im. pp. Gałeckich o pewne uroczysko nad Bugiem leżące od majętności jm. dziedzicznej Siniewice[4111] nazwanej oderwać a do dóbr starostwa drohickiego przyłączone w czym im. inquantum opus fuerit swoimi ad ordines Regni succurreat instantiami[a 4112.]

28. L[ubo] tę zwykły były zawsze przed tym werba ligare homines ale gdy ad eam czasy przychodzą[c]e in constantiam z tego większe werba volant scripta tantum manent na których przy swojej postulacji jm. p. starosta parczowski u powinnych […][4113] swego w. jm. p. podskarbiego koronnego[4114] ratyfikując się in fidem publicam za asygnacjami do województw ruskiego i wołyńskiego z dyspozycji św. pamięci króla Jego Miłości Władysława[4115] po wydawanymi wyliczonych summ kredit re[st[. Egzolucji onego u JKM pp. obywatelów woj. wołyńskiego upomina się, zaczym iż się każdemu privata(m) a po gotowaniu publicam expedit insenuare przypomniawszy chwalebne opus woj. ruskiego, którym się w swej instantancji jm. p. starosta parczowski, że mu stamtąd ten credit jest wypłacony perswadować będą.

Ichm. pp. posłom wołyńskim qua privatim quam publicae in facie totius RP aby creditu exgzolucji non deficiat vides jm. pp.

[s. 36] 29. Iż za pewną kondemnatą na jmp. Bazylem Szuyskim[4116] miecznym brzeskim otrzymaną, nie tylko honor jm. periclitatur, ale i w sprawie z jm. ks. Judyckim tamuje się eksperyment. Intercedent w tym ichm. pp. [posłowie], aby jm. był glejt do wsparcia prawnego, albo do ukontentowania strony przeciwnej (jako praxis cancellariae suadebit), wydany.

[4108] Aleksandra Katarzyna z Czarnieckich Branicka, zm. 1698 r. Sejm z 1665 r. nadał Stefanowi Czarnieckiemu za zasługi starostwo tykocińskie (wraz z dobrami białostockimi) z dziedziczne władanie.
[4109] Trz lub, cztery wyrazy uszkodzone.
[4110] Pretensje Chaleckich do dóbr białostockich wynikały z ich powinowactwa z Wiesiołowskimi, poprzednimi właścicielami.
[4111] Sieniewice (Sieniewicze) wieś w z. mielnickiej, obecnie w woj. podlaskim, pow. siemiatyckim.
[4112] [aa] zdanie wykreślone.
[4113] Tekst uszkodzony.
[4114] Jan Andrzej Morsztyn, podskarbi koronny w l. 1668-1683.
[4115] Władysław Waza (1595-1648), król Polski i wielki książę litewski w l. 1632-1648.
[4116] Bazyli Konstanty Szuyski, miecznik brzeski 1640-1674.

Które to artykuły od nas wszystkich, tak starszych, jako i młodszych in ordine braciej, w kole per liberas voces jmp. marszałkowi in fidem publicam podane zgodnie, one skoncypować i do akt grodzkich, z podpisem ręki własnej jm., podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia 20 miesiąca sierpnia roku Pańskiego 1669.

CCCLXXIII. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 24 XI 1670 r.

Mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem koronnych i pobory od nich pozwolonych[4117]*. przyjętej podczas obrad sejmu zwyczajnego warszawskiego 9 IX - 1 XI 1670*[4118] *wyznaczone zostały terminy sejmików relacyjnych i zobowiązania podatkowe. Województwo podlaskie i ziemie jego: ponieważ ziemia drohicka, bielska i mielnicka, w rozebraniu między sobą wojska i równym podziale nie koekwowali się, o czym i na sejmie teraźniejszym między posłami kontrowersja zaszła, tedy na postanowienie słusznej między niemi w podatkach i rozebraniu wojska koekwacji, sejmik generalny wszystkim tym ziemiom złożyć deklarujemy, na którym sejmiku, jeśli by się nie zgodzili, tedy tę kwestyą, Trybunał Radomski decydować będzie i według sprawiedliwości taryfy poborowej anni 1629 ziemie te pomiarkuje, a jeśliby w Radomiu, do tego do spraw inszych Rzeczypospolitej nie przyszło, tedy Trybunał Koronny, ex regestro suo deklarować to będzie. Sejmik relationis vigesima quarta novembris [24 XI] naznaczą sobie (VC, t. V, vol. 1, s. 104-113). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[4117] VC, t. V, vol. 1, s. 104-113.
[4118] VC, t. V, vol. 1, s. 70.

CCCLXXIV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 27 XI 1670 r.

Mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem koronnych i pobory od nich pozwolonych[4119]*. przyjętej podczas obrad sejmu zwyczajnego warszawskiego 9 IX - 1 XI 1670*[4120] *wyznaczone zostały terminy sejmików relacyjnych i zobowiązania podatkowe. Województwo podlaskie i ziemie jego: ponieważ ziemia drohicka, bielska i mielnicka, w rozebraniu między sobą wojska i równym podziale nie koekwowali się, o czym i na sejmie teraźniejszym między posłami conroversia zaszła, tedy na postanowienie słusznej między niemi w podatkach i rozebraniu wojska koekwacji, sejmik generalny wszystkim tym ziemiom złożyć deklarujemy, na którym sejmiku, jeśli by się nie zgodzili, tedy tę kwestyą, Trybunał Radomski decydować będzie i według sprawiedliwości taryfy poborowej anni 1629 ziemie te pomiarkuje, a jeśliby w Radomiu, do tego do spraw inszych Rzeczypospolitej nie przyszło, tedy Trybunał Koronny, ex regestro suo deklarować to będzie. […] Ziemia mielnicka: na zapłatę wojsku czternaście podymnych cum abiuratis anni 1661 pozwala. Sejmik relationis dnia 27 novembris [27 XI] sobie naznacza. (VC, t. V, vol. 1, s. 104-113). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[4119] VC, t. V, vol. 1, s. 104-113.
[4120] VC, t. V, vol. 1, s. 70.

CCCLXXV. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 1 XII 1670 r.

Mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem koronnych i pobory od nich pozwolonych[4121]*. przyjętej podczas obrad sejmu zwyczajnego warszawskiego 9 IX - 1 XI 1670*[4122] *wyznaczone zostały terminy sejmików relacyjnych i zobowiązania podatkowe. Województwo podlaskie i ziemie jego: ponieważ ziemia drohicka, bielska i mielnicka, w rozebraniu między sobą wojska i równym podziale nie koekwowali się, o czym i na sejmie teraźniejszym między posłami conroversia zaszła, tedy na postanowienie słusznej między niemi w podatkach i rozebraniu wojska koekwacji, sejmik generalny wszystkim tym ziemiom złożyć deklarujemy, na którym sejmiku, jeśli by się nie zgodzili, tedy tę kwestyą, Trybunał Radomski decydować będzie i według sprawiedliwości taryfy poborowej anni 1629 ziemie te pomiarkuje, a jeśliby w Radomiu, do tego do spraw inszych Rzeczypospolitej nie przyszło, tedy Trybunał Koronny, ex regestro suo deklarować to będzie. […] Ziemia bielska: deklaruje summam correspondetem dwunastom poborom sine abiuratis, insistedo declarationi convocationis, to jest, inkudując dwie włóce w łan, a modum contribuendi jako namowią, bierze do braci, salvo per omnia in toto laudopraesenti terrae eiusdam. Sejmik relacyjny w Brańsku in loco solito de prima mensis decembris [1 XII]. (VC, t. V, vol. 1, s. 104-113). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.*

[4121] VC, t. V, vol. 1, s. 104-113.
[4122] VC, t. V, vol. 1, s. 70.

CCCLXXVI. Sejmik ekstraordynaryjny, z limity, ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 19 III 1671 r.

Sejmik został zwołany uniwersałem króla Michała I na 5 III 1671, lecz w tym terminie został zalimitowany na 19 III. Po zakończeniu obrad, limita została przedłużona do 21 IV. Druk uniwersału: ASWPiK, s. 266-267. Uniwersału skierowanego do ziemi drohickiej nie odnaleziono.

CCCLXXVI/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego, z limity, ziemi drohickiej, Drohiczyn, 19 III 1671 r.

Rkp. BUW nr 352, s. 29- 32, kopia uwierzytelniona.

Oblata została wniesiona do grodu drohickiego przez marszałka sejmiku Adama Sobolewskiego[4123] *wojskiego drohickiego 19 III 1671 r. (f. 5 post Dominicam iudica).*

[s. 29] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziemi drohickiej, zjachawszy się pro die quinta martii za uniwersałem króla JM naznaczony, obraliśmy zgodnie e medio nostro za dyrektora koła naszego urodzonego jmp. Adama z Pięt Sobolewskiego wojskiego drohickiego. Z pewnych respektów akt sejmikowy na ten czas temuż jmp. marszałkowi do dnia dzisiejszego limitować zleciliśmy. Dnia tedy dzisiejszego, vigore limitationis eiusdem przypadającego, zjachaliśmy się do Drohiczyna, na miejsce sejmiku zwyczajne, takową concordibus votis postanowiliśmy uchwałę.

Naprzód na zapłatę wojsku dawnego zaciągu do ziemie naszej należącemu, postanawiamy [s. 30] poborów dziewięć cum abiuratis per d(omi)nos vel administratores bonorum nostrum [?] novo iuramento comp(ro)bandis. Nie czyni[ć] abiurat w inszych grodach, tylko w grodzie drogickim, sub nullitate iuramentoru(m), obmyślając im zapłatę na cały rok, który się zaczął a prima februarii anni praesentis, a kończyć się będzie die ultima ianuarii w roku przyszłym 1672.

Do których wybierania uprosiliśmy jmp. Macieja z Pięt Sobolewskiego, jako przedtem, tak i teraz za egzaktora. Który p. poborca sub antiquo iuramentu sine renovatione eiusdem dwiema ratami pomienione pobory wybierać ma. Pierwszą zacznie die prima aprilis a kończyć się będzie ad diem ultima mensis eiusdem tu w Drogiczynie odbierając. Drugą zaś ratę a die prima octobris ad prima novembris wybierać będzie. A po ekspiracjej czasów pomienionych

[4123] Adam Michał Sobolewski, wojski drohicki w l. 1668-1676.

p(rop)ria manifestatione delaty in duabus sep[ti]manis sub (per) retentoribus cora(m) of(ficii)s castren(si)s Drohicen(si)s, otrzymawszy iure fisci cum retentorib(us), będzie postępował.

Uchwaliliśmy i to , aby ludzie luźni, ani w służbie, ani pod żadnym panem niezostające, jedno tylko najmami i zarobkami i handlami bawią się a [w] komorach mieszkają, tak w miastach królewskich i szlacheckich, jako też i we wsiach, od osób swoich, mężczyzna po złotych trzy, białagłowa po złotych dwa do rąk jmp. poborcy oddawali. Czego jednak w miastach urząd miescki, a we wsiach possessores [s. 31] et administratores bonorum serio doglądać mają i podatek postanowiony od takowych osób fideliter wybrawszy cu(m) discrimine personar(um) et regestris do rąk jm. p. poborcy oddadzą, żadnego nie uchylając sub poenis fisci cora(m) officio castren(sis) Drogicen(sis) per modernu(m) exactore(s) vindicand(um).

A że się najdują ludzie utrapieni w ziemi naszej, permissione Divina przez ogień recenter zniszczeni, debita commisse ratione ducti onych od tych poborów płacenia cale uwalniamy. Którzy jednak manifestacyje autentice eiusmodi conflagrationis jmp. poborcy prezentować mają in p(ro)prio territoriis zapisane.

Strony aukcjej wojska vigore constitutionis sejmu przeszłego[4124] postanowionej uniwersałem KJM do namówienia nam laudo p(ro)ponowane, ponieważ te obrady górniejsze województwa i ziemie insze na dalszy czas prolongowali, przeto i my, nie chcąc peresse ani deesse całości ojczyźnie p(er) meliori informatione i do inszego nas samych in hoc puncto niniejszy sejmik ad diem vigesimam primam aprilis in eod(em) vigore et directione tegoż p. marszałka odkładamy na tenże czas z dokończeniem sejmiku. Kalkulacje wybranych ad hoc usq(ue) tempus podatków pp. poborcom naznaczamy sub poena peculatus cora(m) iudicib(us) terrestribus et castren(sis) Drogicen(sis) i uproszonemi spośrodka nas deputatami jw. jmp. Stanisławem Karolem Łużeckim[4125] kasztelanem podlaskim, jmp. Hieronimem z Chalcza Chaleckim[4126] łowczem podlaskiem, jmp. Stanisławem Mleczkiem[4127], łowczem mielnickiem, jmp. Adamem z Pięt [s. 32] Sobolewskim wojskim drogickim, jmp. Wojciechem Beydem[4128] skarbnikiem drogickiem, jmp. Franciszkiem Trojanowskim, jmp. Jakubem Załęskim, absentia un[um] vel duorum non obstans. Którzy ichm. revisionem actorum terrestriu(m)

[4124] Sejm zwyczajny, warszawski: 9 IX-1 XI 1670 r., konstytucja *Przyczynienie sił Rzeczypospolitej,* VC, t. V, vol. 1, s. 79-80.
[4125] Stanisław Karol Łużecki kasztelan podlaski 1670-1682.
[4126] Hieronim Kazimierz Chalecki łowczy podlaski 1651-1671.
[4127] Stanisław Mleczko łowczy mielnicki 1655-1677.
[4128] Wojciech Beydo Rzewuski skarbnik drohicki 1661-1676.

Drogicen(sem) iur(am) anteriora lauda p(er) eod(em) tempore podprawić powinni będą i relacją suae revisione, jakie(g)o kosztu na opatrzenie onych będzie potrzeba, na przyszłym sejmiku totae nobilitatis uczynią, którą to uchwałę i punkta wyżej opisane zleciliśmy jmp. dyrektorowi koła naszego do akt grodzkich drogickich podać.

Działo się w Drogiczynie, decima nona martii a.D. 1671.

Adam Sobolewski wojski drogicki, marszałek koła rycerskiego, m. p.

CCCLXXVII. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 XII 1671 r.

Sejmik zwołany uniwersałem króla Michała, ze Lwowa, 30 X 1671 r. (druk uniwersału: ASWPK 1668-1675, s. 332-338).Uniwersału adresowanego do szlachty województwa podlaskiego nie odnaleziono.

CCCLXXVII/1. Instrukcja przedsejmowa szlachty ziemi mielnickiej, Mielnik, 15 XII 1671 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 38-41. Kopia uwierzytelniona. Oblaty dokonał w grodzie mielnickim Tomasz Wilkowski chorąży i marszałek sejmiku. Oblata:* 15 XII 1671 r. *feria tertia post festum sanctae Luciae Virginis. Jednym z posłów został wybrany Kazimierz Cieciszewski starosta mielnicki. Nazwisko drugiego posła – nieznane.*

[s.36] My rada, dygnitarze i urzędnicy i wszystko rycerstwo woj. podlaskieg(o) z. mielnickiej zjachawszy się dnia piętnastego grudnia do Mielnika, na miejsce sejmikom uprzywilejowane, po obraniu im. pp. posłów na sejm przyszły, na pisanie artykułów do traktowania inszych spraw publicznych przystąpiliśmy.

A naprzód wziąwszy przed się zatrudnienie żołdu tak ludziom na Kamieńcu Podolskim w ustawicznej służbie zostającym, którym-eśmy już tej na kilkanaście tysiący zadłużyli, jako i chorągwi kozackiej jm. p. Stanisława Sawickiego względem pospolitego ruszenia zaciągnionej przez zatrzymanie podatków na tych ludzi namówionych i uchwalonych, a do rąk im. pp. poborców nie wydanych, tedy aby ich […][4129] skuteczniejsza zapłata dojść mogła sądy skarbowe na poniedziałek pierwszy po otwarciu Nowego Lata[4130] blisko następujące(g)o według noweg(o) kalendarza przypadającеg(o) składamy, i one luboby pod niebytność jm. p. pisarza grodzkiego[4131] samemu jmp. podstarościemu i sędziemu grodzkiemu[4132] mielnickiemu z p. vicesgerentem, albo pp. regentom grodzkim mielnickim sądzić zlecamy.

Na których sądach wszystkich retentorów jakiegokolwiek stanu na delatach od jm. pp. poborców podanych albo ich sukcesorów przerzeczony urząd grodzki bez wszelkich przypozwów (którym termin i rok zawity niniejszą uchwałą naznaczamy) sądzić ma, a którzyby na roku naznaczonym pisani się sami przez się, albo przez plenipotentów prawnie zapisanych nie stawali na takowych osoby i dobra banicje ukazować i dobra onych tak

[4129] Wyraz nieczytelny.
[4130] 4 I 1672 r.
[4131] Melchior Radliński
[4132] Samuel Wąż, później stolnik drohicki 1673-1676.

ruchome jak i nieruchome według wielkości sum zatrzymanych poborowych i win prawem opisanych asygnatariuszom albo deputatom od chorągwi zesłanym sam przez się nie przez subdelegatów, chyba, strzeż Boże na przerzeczone(go) jmp. podstarościego choroby albo jakiej inszej gwałtownej przeszkody nieodwłocznie podawać, żeby suma wszytka zupełna poborów sześciu ze wszelakich dóbr na ludzi kamienieckiej fortecy. Poborów zaś piąci z dóbr samych tylko ziemskich [s.39] ludziom powiatowym chorągwi jmp. Sawickiego należąca wydana i uiszczona jako najprędzej być mogła, do której to prosoluciej i egzekucjej im. pp. retentorowie żadnemi wymówkami opornemi i niesłusznemi ani atestacjami tak od jmp. pułkownika jako i im. pp. rotmistrzów z drohickiej przeciwko uchwałom z. naszej przód w kościele mielnickim dnia dwudziesteg(o) dziewiąteg(o) miesiąca czerwca, a potym w polu podczas popisu między Prochenkami[4133] a Łubami[4134] odprawionego się 13 miesiąca augusta równie na wszystkie dobra stanu szlacheckieg(o) postanowionym otrzymanemi zaszczycić się nie mają, które to atestacje za bezprawne i nieważne niniejszą uchwałą deklarujemy i protestacja tak przedtym jako i potym przez jakiekolwiek osoby w którychkolwiek aktach koronnych zaniesiona w tej sprawie za niesłuszną być poczytamy, i owszem tamże pierwsze uchwały dla doskonalszego onych skutku nieniejszeg(o) sejmiku pomogą, uznawamy i aprobujemy.

A lubo tej chorągwi jm. p. Sawickiego, którą dotąd jeszcze za ordynansem jaśnie w. jm. p. hetmana koronneg(o)[4135] na paszach cudnowskich[4136] zostawa na dwie ćwierci żołd pozwoliliśmy byli, jednak insze województwa koronnego koszta kazaliśmy łożyć na posiłek RP zbraniają się i ludzi swych jednej miary słali, drugie swych od służby wojennej rewokowali. Przeto i my tę chorągiew od kontynuacji służby drugiej ćwierci uwalniamy, a za pierwszą ćwierć podziękowawszy im. za tę ochotę, trudy i koszty. Zupełny żołd wydać także jm. p. rotmistrzowi złotych tysiąc z tych retent poborowych[4137], nie referując się do czopowego roku przyszłego, z którego mniej skuteczna i nie prędka musiała by być satysfakcja, wyliczyć naznaczamy. Na których forum prędsze i skuteczniejsze wypłacanie reszty poborów półtora przez zeszłego niegdy za im. p Wojciecha Wyrzykowskieg(o) wybranych poborów iż jego przy sukcesorach pozostało do summy z poborów upraszamy i przyłączamy. Którą jmp. podstarości grodzki mielnicki jaką uchwałą z. naszej z sejmiku w

[4133] Prochenki (Prochenki), wieś należąca do starostwa łosickiego, obecnie w woj. mazowieckim, pow. łosickim.
[4134] Łuby, wieś położona w z. mielnickiej, obecnie w woj. lubelskim w gm. Międzyrzec Podlaski.
[4135] Jan Sobieski, hetman wielki koronny w l. 1668-1674.
[4136] Adnotacja na marginesie: Ta chorągiew w domu siedzi, nie na paszach.
[4137] Adnotacja na marginesie: O tym i zmianki nie było.

przeszłym roku relacyjnego zlecono mu przez prawny postępek odzyskać i one jeśliby się jakie defekta z rachunków poborów piąciu pokazały, na ukontentowanie jm. p. Sawickiego w przerzeczonym tysiącu złotych i wypłacenie całego żołdu [s. 40] kompaniej obrócić ma. A jeśliby kto z im. pp. retentorów albo upornie, albo gwałtownie egekucji bronił, będą skarani w baniciej. Tedy na takowych powtórne sądy skarbowe w niedziel dwie po pierwszych składamy, na których o takie uporczywe albo gwałtowne urzędownej egzekucji w sądzie ma strony sądzić i różnice albo sporki między nimi rozpatrywać. Albo też na roku zachowałym nie stawających w infamiej skazować i egzekucje na osobach i dobrach ich spolnie z żołnierzami, którym żołd na tych dobrach do wypłacenia zostawa zatrzymany mocnie bez poczytania gwałtu i nieodwłocznie czynić.

A ponieważ wojsko WKL przy granicy samej woj. podlaskiego i pow. naszego mielnickieg(o) ściągnienia naznaczone miało, dlatego uprosiliśmy jaśnie w. jmp. wojewody podlaskieg(o)[4138] żeby chorągwi naszej powiatowej dla wstrętu i zabiegów czeladzi wojskowej we wsi Kornicy[4139] na samym szlaku leżącej pozwolił konsystencjej. Tedy iż jm. tun facilitate dla nas wszystkich praebuit, jako wdzięcznością naszą regratifivum winni zostajem, tak cavemus, że przez to in sinilibus usu(s) nie ma nikt sobie uzurpować na potym.

Z administraciej czopowego z. nasza w roku blisko przyszłym od święta Trzech Króli zaczynając czego się wm.p. Kazimierza Cieciszewskiego[4140] starosty mielnickiego mając zwłaszcza respekt na koszty jm. w różnych okazjach publicznych ziemi naszej łożona i przy tej nieuchronny ekspens funkcję poselską od nas na jmp. włożoną, zawdzięczając całe te surowe z czopowego przyszłorocznego jako się może przez rok z niego wybrać albo przez kontrakty z miastami postanowione wytargować darujemy od kalkulacjej przerzeczoneg(o) czopowego rzetelnie jm. uwalniamy[4141].

Na koniec instancją jm. p. podstolego mielnickieg(o)[4142] względem pracy i kosztów z legacji samborskiej[4143] do króla jm. przeszłego[4144].

[4138] Wojciech Emeryk Mleczko wojewoda podlaski w l. 1665-1673.
[4139] Kornica, obecnie Stara Kornica, wieś starostwa łosickiego. Obecnie w woj. mazowieckim, pow. łosickim.,
[4140] Kazimierz Cieciszewski starosta mielnicki w l. 1667-1688.
[4141] Adnotacja na marginesie: O tym się i nie śniło
[4142] Kazimierz Stanisław Orzeszko podstoli mielnicki w l. 1667-1678 lub Kazimierz Łyszczyński, podstoli mielnicki w l. 1669-1682.
[4143] Adnotacja na marginesie: To obscure pobożne.
[4144] Jan Kazimierz Waza.

Także jm. p. podstarościego grodzkieg(o) mielnickieg(o) we dwu warszawskich publicznych funkcjach podjętych, do sejmiku, da Bóg przyszłeg(o) odkładamy i nagrodę onym obmyślić nieomylnie na nim skuteczną i rzetelną, obiecujemy.

Gdzie się oraz i ukontentowania jm. p. Czerniakowskiego deputata chorągwi powiatowej znieść się ma.

Na które punkta zgodnie wszyscy i jednostajnie zezwoliwszy one jm. [s.41] p. dyrektorowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim die decima quinta decembris 1671 roku.

Tomasz z Wilkowych Wilkowski chorąży i dyrektor koła rycerskiego z. mielnickiej.

CCCLXXVIII. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej w Drohiczynie, 27 IV 1672 r.

Król Michał I uniwersałem datowanym w Warszawie 20 III 1672r. zwoływał sejm walny nadzwyczajny do Warszawy na 18 V, zaś sejmiki przedsejmowe na 27 IV 1672 r. (Druk, ASWPiK 1668-1675, s. 382-383). Instrukcja królewska na sejmiki z Warszawy 30 III 1672 (Druk, j.w., s. 384-389). Uniwersału ani instrukcji królewskiej na sejmik drohicki nie odnaleziono.

CCCLXXVIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 27 IV 1672 r.

***Rkp. 1**, NGAB, F. 1715, op. 1, nr 160, k. 238-238v. (początek instrukcji); **Rkp. 2**, AGAD, Gr. droh., seria II nr 45, k. 1075-1082 (kontynuacja instrukcji). Obie części instrukcji spisane zostały tą samą ręką. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Maksymilian Ossoliński starościc drohicki, marszałek sejmiku, 27 IV 1672 r. (F. 4 post Dom. Conductus Paschae).*

My rada, dygnitarze, urzędnicy i wszytko rycerstwo województwa podlaskiego ziemie drogickiej, na sejmik przedsejmowy według uniwersału JKM dnia dwudziestego siódmego kwietnia do Drogiczyna na miejsce zwyczajne sejmikowania zgromadzeni, za dyrektora koła naszego rycerskiego spośrodku siebie obraliśmy jmp. Maksymiliana ze Sterdynia[4145] Ossolińskiego starościca drogickiego[4146]. Przy którego dyrekcji przyjąwszy cum debita reverentia uniwersał et observantiam posła JKM, ur. jmp. Stanisława Kosińskiego do koła naszego od JKM PNM, w której nam czułość conservandi boni RP ojcowską na blisko przyszłym, da Bóg, [k. 238v.] sejmie intimować raczy, e medio nostri ad tractanda puncta przez JKM nam w instrukcjej na sejmiku teraźniejszym propositam. Obraliśmy za posłów ichm.: jmp. Jana Władysława Skolimowskiego[4147] podsędka ziemie drogickiej i jmp. Samuela Krasnodębskiego. Którem ichm. wszelaką moc i władzę, tunc tandem consilium cum ordinibus Regni, zleciliśmy, takowemi przez nas namówionemi punktami.

[4145] Sterdyń - wieś położona w ziemi drohickiej, ośrodek dóbr prywatnych Kiszków, później Iwanowskich. Do Ossolińskich przeszła po małżeństwie Zbigniewa Ossolińskiego starosty drohickiego z Barbarą z Iwanowskich podczaszanką podlaską. Obecnie znajduje się w województwie mazowieckim, powiecie sokołowskim.
[4146] Maksymilian Franciszek Ossoliński, syn Zbigniewa starosty drohickiego i Barbary z Iwanowskich. Później chorąży drohicki.
[4147] Jan Władysław Skolimowski podsędek ziemski drohicki 1668-1674, później sędzia ziemski drohicki.

A naprzód widząc i uważając JKM pilną pieczołowitość i nieustające około dobra RP fatygi i prace, całemu prawie światu jawne, ich. pp. posłowie nasi JKM PNM imieniem nas wszytkich, za one quam submissime podziękują i aby w tych pracach JKM ustawać nie raczył, wnikliwie supplicabunt.

Więc że częste rwania sejmów na prywatnech kontrowersjach incommodum et periculum RP przynoszą, obowiązujemy ichm. pp. posłów naszych fide et conscientia, żeby zniósłszy się z inszemi województwy, nic inszego na sejmie przyszłym tylko samo dobro RP [mieli, aby] przysięgę wykonali.

W każdej zaś RP nie masz napewniejszego zasczytu, jako ad intra civium concordia et unitas, ab extra zaś z postronnemi monarchami per fidem armorum socialis coniunctio. I[n]stabunt ichm.[4148] [k. 1075][4149] pp. posłowie nasi, aby diffidentiae i dissensiae między stanami wewnętrzne uspokojone zostały. Z monarchami zaś postronnemi foedera zawarte, salva integritate RP, konserwowane były i korespondencja względem posiłków zaciągnienia przeciwko nieprzyjacielom RP z postronnemi monarchami ut habeatur, upraszać będą ichm. pp. posłowie nasi JKM.

Nic pewniejszego każde państwo do konserwacjej swojej numerosum ob bene ordinatum stipendiatum militem. Przetoż cała RP na przeszłem sejmie auctionem wojska pozwoliła[4150] i nasz w tem powiat non deerit patriae defensioni, declarabunt ichm. pp. posłowie. Jednak że ichm. pp. duchowni sami z miłości ku RP augere byli wojska koronnego dokazowaliście, zlecamy ichm. pp. posłom, żeby upraszali ichm. pp. duchownych, aby ten defekt w RP supplare chcieli. Tudzież ichm. pp. obywatele WKL, aby numerum antiqui egzekucjej plenu mieli, jeno według pozwolenia konstytucjej[4151] vigore chcieli i za równo z Koroną in opere belli stanęli, instabunt ichm. pp. posłowie nasi.

Wojsko pruskie od j. o. ks. kurfirsta [k. 1075v.] brandenburskiego[4152] na posiłek RP obiecane in quntum by do Korony wkroczyło, tedy aby w czynieniu bono ordino, bez uniżenia ludzi szło, upomnią się ichm. pp. posłowie i żeby im Polak n(os)tris bene posse(ssio)natis za dyrektora był przydany, instabunt.

[4148] Koniec ***Rkp. 1***.

[4149] Początek ***Rkp. 2***.

[4150] Poprzedni sejm, zwyczajny (I-III 1672 r.), został zerwany. Chodzi o konstytucję *Przyczynienie sił Rzeczypospolitej*, przyjętą przez sejm z 1670 r. (VC, t. V, vol. 1, s. 79-80).

[4151] Przyjęta na sejmie z 1670 r. konstytucja *Zapłata wojsku Wielkiego Księstwa Litewskiego i kommissarze do rozprawy i zwinienia wojska*. VC, t. V, vol. 1, s. 116-123.

[4152] Fryderyk Wilhelm elektor brandenburski, książę pruski.

Rejment w. jmp. starosty pa[r]czewskiego, pułkownika JKM[4153], do województwa naszego ex ordinatione exercituu(m) Regni na województwa ordynowany, że nie we wszytkiem za zasługi swoje za przeszłe ćwierci dla retent podatków ukontentowany, zlecamy jmp. poborcy naszemu, aby de retentoribus z pp. burgrabiemi grodzkiemi drohickiemi in delatam czynił executionem i onech jako najprędzej ukontentował. A teraz na teraźniejsze pół roka, unanimi consensu n(ost)ro pozwalamy laudum, tegoż rejmentu do nas należącem, poborów półpięta cum abiuratis anno prae(se)nto facti. Do których wybierania uprosiliśmy jmp. Macieja Sobolewskiego poborcy przeszłego. Który tę egzakcją a die nona mai powinien, ma kończyć immediate przez niedziel trzy.

Asygnacjej godnej niegdy pamięci jw. jmp. kasztelana sandomierskiego[4154] na sumę pewną z poborów, przez godnej niegdy pamięci jmp. Marcina Gałeckiego poborcy drohickiego [k. 1076] wybieranych, iż nie jest przez zniesienie z tego świata nieprzyjacielskie pomienionego p. poborcy i zabranie poborowych pieniędzy, a powiat realiter pobory oddał. Sukcesorowie też pomienionego p. poborcy successione uti summam in assignatione thesauri contentam in correspondenti abiurunuarunt. Powiat zaś jako raz pobory zapłacił, onych drugi raz płacić nie powinien. Tedy zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby pomieniona chorągiew była ukontentowaną ze skarbu RP, suplement z jakich inszych, i gdzie indziej i nie u nas, pomienionej obmyśli chorągwi.

Słuszność sama wyciąga, aby każdy meritorum suorum należytą mógł otrzymać nagrodę i straty tak na zdrowiu, jako i na substancjej dla całości ojczyzny podjętej recompense. Uważając my tedy ruinę żołnierzy na Trościancu[4155] przez nieprzyjaciela zniesionych, zlecamy ichm. pp. posłom naszem, aby ich odwagę KJM i RP zaleciwszy, jakoby od JKM i całej RP ukontentowani być mogli, instancją swoję wnieśli.

Wielką w tym krzywdę cierpi moc pospolita za [w]przódy i teraźniejszy skarbu jej administrowanie de perceptis et expensis iniuris dostatecznej nie czynili kalkulacjej. [k. 1076v.] Zlecamy tedy ichm. pp. posłom, aby ante omnia zniós[ł]szy [się] z innemi ichm., tego się upomnieli, żeby ichm. skarbu RP administratorowie, tak przeszli, jako i teraźniejsi, w. jmp. podskarbi koronny[4156] sub integro raczy proventibus. Także ichm. pp. komisarze tak z sejmu,

[4153] Mikołaj Franciszek Daniłowicz.
[4154] Stanisław Witowski kasztelan sandomierski 1642-1669.
[4155] Trościanіec miasto prywatne w woj. bracławskim, miejsce bitwy stoczonej w końcu XII 1671 r. Obecnie znajduje się w Ukrainie w obwodzie winnickim.
[4156] Jan Andrzej Morsztyn podskarbi wielki koronny.

jako i z komisjej lwowskiej do minnicy destynowani na teraźniejszym sejmie nie przed deputatami, ale in facie wszystkiej izby poselskiej dostateczny uczynili szacunek.

Na przeszłech sejmach iż się amnistyj namnożyło różnem osobom służącej, za któremi iniurati za swoje krzywdy tak w Trybunale, jako i na sejmach, nie mogą dojść świętej sprawiedliwości, zlecamy ichm. pp. posłom, aby na teraźniejszym sejmie na żadną nie pozwalali amnistyją.

Dekret w Trybunale radomskiem[4157] przeciwko wyraźnej sejmowej deklaracji na powiat nasz przez ich. pp. komisarzów, zlecamy ichm. pp. posłom, aby jako ex aequo et iusto upomnieli się, żeby był per legem pu(bli)cam zniesiony i skasowany.

Wielką i w tym krzywdę i praeiuditium cierpi województwo nasze, że się ichm. pp. obywatele WKL kupami transgrediendo granice przeciwko prawu. Także gromadnie przechodzą na sejmy i z sejmów powracając doma et iniurias obywatelom [k. 1077] województwa podlaskiego inferunt. Instabunt ichm. pp. posłowie, aby takowe egzorbitancje lege pu(bli)ca arceantur. A kto by się nabył exorbitare, aby ex loco validi na Trybunale lubelskiem[4158] ad instantiam iniurati sprawował się.

Invalunt też to contra vim ujmy na sejmach, iż ichm. pp. posłowie WKL prywatne sessias i na niej konstytucje prawu RP przeciwnie stanowią, które potym in volumen legum, contra mentem RP, inseruntur. Tedy zlecamy ichm. pp. posłom, by na żadne sessias prywatne ichm. pp. posłom WKL nie pozwalali, ale raczej domagali się tego, jakoby unitas votorum obojga narodów in publico zawsze zostawała.

Podczas inkursjej wojsk moskiewskich [na] WKL, iż wojska WKL nie mogąc utrzymać potęgi moskiewskiej cale z ojczyzny ustąpili a w województwie naszym stanowiska uczynili, wielkie krzywdy nie tylko w dobrach JKM i RP, duchownych, ale też i w dobrach stanu szlacheckiego poczyniło. Do których szkod i krzywd spisania komisarze byli naznaczeni, a niesłusznej nie masz decyzjej. I owszem, na komisji wileńskiej z regestru są wymazane. Aby nie poszły [k. 1077v.] w amnistią i preskrypcją, instabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby tandem iniurati et damnificati ukontentowani obywatele województwa naszego zostali.

[4157] Trybunał Skarbowy Koronny (zwany Trybunałem radomskim) powstał w 1615 r. z przekształcenia Komisji Skarbowej.
[4158] Trybunał Główny Koronny w Lublinie (zwany Trybunałem lubelskim), najwyższy sąd apelacyjny Korony Polskiej utworzony w 1578 r.

P. pisarzowie na cłach w Nowem Dworze[4159] i Zegrzu[4160] zostający, iż wielką stanowi szlacheckiemu w defluitacjej do Gdańska przez wymyślanie przysiąg, wyciąganie niesłusznych ceł aggrawacją czynią. Aby tedy stan slachecki żadnego nie cierpiał praeiuditium, curabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby pomienione cła nowodworskie i zgierskie, jako mniej mocy pospolitej posiłkujące, zniesione były.

Constitutio de pretiis rerum postanowiona, iż do efektu nie przyszła i komisja [w]zględem jej na postanowienie taksy rzeczy nie jest odprawiona, aby była reasumowana, instimabunt RP pp. posłowie nasi.

Sądy skarbowe dla rachunków z pp. poborcami na których deperkopty [sic] et retenty kalkulować się powinny, że są potrzebne curabunt ichm. pp. posłowie nasi one per legem pu(bli)cam reassumiunt(ur) reassumi.

Wielkie impedimentum rzeka Liwiec[4161] pod Chodowem[4162], majętności jw. jmp. kasztelana zakroczymskiego[4163], tak droga kosztem przejeżdżającym ludziom do Warszawy i z Warszawy jest. Zaczym aby przez posesory tych dóbr dla lepszej przeprawy były mosty zbudowane, a w rekompensie [k. 1078] ichm. mostowe per legem pu(bli)cam pozwolone było, starać się mają ichm. pp. posłowie nasi.

A że przez rozerwanie sejmu przeszłego artykuły od nas ichm. pp. posłom naszem zlecone żadnego nie miały efektu, tedy one in toto reasumujemy, upraszając ichm. pp. posłów naszych, aby one promovendi.

Także znios[ł]szy się z innemi województwy modum concludendi commitiorum wynaleźli. Jeśliby tego necessitas expostularet na prolongacją onego [sejmu], z inszemi compentirent, pozwalamy.

Niemałe RP odnosić musi p(rae)iudicium, gdy extra mentem onej dobra w Koronie jako i w WKL niektóre od niej avulsa, cum gravamine RP zostają. Curabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby to cokolwiek RP avulsum, do RP przywrócone było. I diploma na te dobra służące, mianowicie ichm. pp. obywatelom inflanckim dane, aby było skasowane.

A że JKM PNM screplere prowentów z kwarty na artylerią i armatam należących, proponere nam w instrukcjej swojej. Raczej tedy uważywszy in sufficiens proventuum,

[4159] Nowy Dwór (obecnie Nowy Dwór Mazowiecki), miasto przy ujściu Narwi do Wisły.
[4160] Zegrze (Zegorze, Zgierz), wieś nad Narwią (obecnie nad Jeziorem Zegrzyńskim w pow. legionowskim).
[4161] Liwiec (Liw), dopływ Bugu, rzeka stanowiąca południową granicę województwa podlaskiego (obecnie płynie na terenie województwa mazowieckiego).
[4162] Chodów wieś położona nad Liwcem w ziemi drohickiej (obecnie w woj. mazowieckim. pow. siedleckim).
[19] Tomasz Olędzki kasztelan zakroczymski 1658-1678, wcześniej chorąży drohicki.

zlecamy [k. 1078v.] ichm. pp. posłom naszym, aby spesa [sic] na artyleryją i armatę według konstytucjej ex primis vacantibus obmyślona była. A z przeszłych percept na artylerią wieli włożonych aby jmp. jenerał artylerii[4164] rachunek w izbie poselskiej uczynił.

Hibernę przeszłą zimową, lubo przez ichm. pp. komisarzów RP, iż jednak na niektóre dobra JKM RP cum gravamine inproportionate są zlecane, instabunt ichm. pp. posłowie nasi, aby proportionate, iuxta proventi quarte, ordynowane były.

Petitum jmp. Mikołaja Orzeszka stolnika mielnickiego[4165] u mającego fatum zlecamy ichm. pp. posłom naszym desiderium jm. na sejmie przyszłym w uspokojeniu się [z] jw. jmp. kasztelanem lubelskiem[4166].

Ich. pp. obywatele […]ziewujsk[4167] Zalesie powiatu naszego instancją swoję Wojciech Emeryk[4168] na sejmik nasz wnieśli, iż z pomienionych dóbr, jako penitus od kilkunastu lat zdezolowane, nulla tenus RP onera ferre może. Zaczem akceptowawszy instancją ichm., committimus ichm. pp. posłom naszym, aby na rewizją tych dóbr constitutio reasumowana była.

[k. 1079] Wielką uważając niewygodę tak stanu duchownego, jako i szlacheckiego, iż dla egzekucjej jw. jm. ks. biskupa łuckiego[4169] sprawiedliwości per definitivam sententiam odnieść nie mogą. Zaczem zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby upraszali jm. nomine n(ost)ro, żeby jm. na miejscu zwyczajnym w Janowie[4170] rezydować chciał i nas za swoje owieczki znać raczył.

Wiele konstytucjej koronnych jest ugruntowane punkta praw unionis[4171] województwa podlaskiego do Korony, wielką konwulsją przez dekreta sądów rellationis JK[M] ponoszą. Jako i teraz świeżo bezprawie w. jm. paniej Potockiej[4172] podczaszyny WKL z jmp.

[4164] Marcin Kącki generał artylerii koronnej.
[4165] Mikołaj Piotr Orzeszko stolnik mielnicki, 18 XII 1671 r. pozbawiony urzędu (*iure victum, civiliter mortuum*), mimo to nadal posługiwał się tym urzędem.
[4166] Feliks (Szczęsny) Zygmunt Parys kasztelan lubelski.
[4167] Kleks przesłania pierwsze litery nazwy miejscowości.
[4168] Być może chodzi o Wojciecha Emeryka Mleczkę starostę mielnickiego i wojewodę podlaskiego.
[4169] Tomasz Leżeński biskup łucki, wcześniej biskup chełmski.
[4170] Janów, Janów Biskupi, obecnie Janów Podlaski. Miasto duchowne położone w województwie brzeskolitewskim, siedziba biskupów łuckich. Obecnie położone w województwie lubelskim, powiecie bialskim.
[4171] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.]*
[4172] Helena z Wołłowiczów Hołowczyńska, żona Krzysztofa Potockiego podczaszego litewskiego.

Zaleskiem[4173] kuchmistrzem koronnem a rezerwacją starostwa suraskiego[4174] stało się. Przeto ichm. pp. posłowie nasi omni conatu instabunt, aby privilegium unionis województwa podlaskiego służące, tak wielą konstytucjej zatrudnione i egzekucja dekretu rell(ati)onis KJM była i od ichm. pp. lustratorom naszem odesłana, podług mandatu od jmp. instygatora koronnego[4175] wydanego, nie będzie decydowana.

[k. 1079v.] Jawna i przeciwko RP jmp. Piwa[4176] rotmistrza, także Hanenka[4177] hetmana zaporowskiego i Sierka[4178] w przyprowadzeniu do posłuszeństwa RP, aby zasłużone ich odwagi mieli recompensare. Zlecamy tedy ichm. pp. posłom naszym, iż cokolwiek hoc in puncto RP decidet, ichm. unum z RP sentierunt.

28[4179]. Ponieważ […][4180] prawem sub poena infamiam opisane konstytucjami oeconomica bona do stołu JKM należące, ażeby nie przez dożywocia, ale przez arendy ab administratiae byli otrzymane, eo ipso facto infamis, kto by te dobra dożywociem upraszał. A leśnictwo białowieskie należy do stołu JKM, jako ekonomia ma być per arendam ab per administrationem z dziesiątego grosza, jako konstytucja chce mieć, aby była trzymana. A że tak nie jest, mają pro vacanti ichm. pp. posłowie nasi promowować na sejmie i stawać gorąco przy tym, nie pozwalając na żadne podatki, aż to będzie leśnictwo odebrane do stołu JKM.

29. Wielka w tym remora, tak sędziom ziemskiem powiatu naszego, jako i wszytkiej braciej na sądy zjeżdżającym się, iż przez zawarcie po sądach ksiąg ziemskiech [k. 1080] [i]ch prędkie, ekstraktów so[…][4181] wcześnie przed sądami i na sądy ziemskie, a po sądach do Trybunału Koronnego nagotować nie mogą. Zlecamy tedy ichm. pp. posłom, ut legem publicam caveatur, aby leżenie ksiąg ziemskich przed sądami ziemskiemi na tydzień poczynało się, a w tydzień po sądach kończyć się będzie. Podczenie zaś pozwów na teżże sądy, jako i wszytkie insze constitutione, przeciwko której protestacje pozachodziły, iż są contra consuetudinem ab antiqua statuta opisane, aby ta konstytucja na teraźniejszem sejmie

[4173] Jan Cygenberg-Zaleski kuchmistrz koronny, przedtem miecznik pruski w tym czasie również posesor starostwa suraskiego.
[4174] Suraż miasto królewskie w ziemi bielskiej, siedziba sądów ziemskich, ośrodek niegrodowego starostwa suraskiego. Obecnie znajduje się w woj. podlaskim, pow. białostockim.
[4175] Jan Tański instygator koronny,
[4176] Jan Piwo (zm. 1673) rotmistrz i pułkownik królewski, zagończyk.
[4177] Michał (Michajło) Chanenko w l. 1670-1673 hetman kozacki prawobrzeżnej Ukrainy oficjalnie uznany przez króla Michała I.
[4178] Iwan Sirko, m.in. w pocz. lat 70. XVII w. ataman koszowy Siczy Zaporoskiej.
[4179] Od tego miejsca i numeru pojawia się numeracja artykułów instrukcji.
[4180] Jedno słowo nieczytelne.
[4181] Urwany fragment tekstu na 1-2 słowa.

była abrogowana. Usus antiquus et statuta in entradendis citonibus konserwowany był, curabunt ichm. pp. posłowie nasi.

30. Każdego pracującego na świecie ten jest cel i ta intencja, że za swoje prace i fatygi słuszną ma odnieść wdzięczność. My tedy uważając curam animarum atquae in defessum laborem in erudienda iuventute województwa naszego ichm. oo. jezuitów drohickiech[4182], chcąc to ichm. lubo impari gratitudini zawdzięczyć obsequio zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby ze wsi Rudy[4183] do kościoła farskiego drogickiego przez j.o. książęta WKL, dominos tegoż Księstwa [k. 1080v.] pro illo tempore absolutos, [a]be[…] […]nech[a4184] cinarem [sic] i chlebem […][4185] miejskiech fundowanej do hi[ber]ny zimowej oddawania jako e […][4186] beneficio in curam animarum fundato nie byli processu spirituali pociągani, [posłowie] wnieść instancją do RP.

31. Po tak wielokroć na przeszłych sejmikach już wniesione i przyjęte desideria wielebnech oo. franciszkanów[4187] drohickiech o wyraźne uwolnienie sejmowe od wszelakich ciężarów żołnierskich stanowić hoc legem hibern dóbr ziemskich Mogilnice[4188], Kłyżówki[4189] i na Drohiczynie libertowanych z których onera RP et expeditionem g(e)n(er)alem bellicam odprawują, commendantur ichm. pp. posłom, aby swój skutek na teraźniejszem sejmie per viam constitutionem wzięli. Także by jenerali confirmatio omnium iurium temu konwentowi ab antiquo służących, na tem sejmie stanęła, curabunt.

32. Konstytucja roku 1661[4190] wyraźnie interpra(e)tatur, aby wszytkie fundacje klasztorów panien zakonnych, które in bonis terrestribus fundowane iuxta naturam suam od hiberny zimowej i od wszelkich żołnierskich ciężarów uwolnione zostawały, że w tej mierze do wydania chleba zimowego de legis fundationis suas terrestris spirituali procesu impetitur,

[4182] Jezuici zostali sprowadzeni do Drohiczyna w 1654 r. W 1659 r. objęli parafię katolicką pw. Trójcy Św., zaś od 1661 r. zaczęli organizować tu szkołę.
[4183] Ruda (Ruda Plebańska) wieś stanowiąca uposażenie kościoła parafialnego w Drohiczynie (przynajmniej od XV w.), położona na przeciwległym brzegu Bugu.
[4184a-a] Urwany fragment tekstu.
[4185] Urwany fragment tekstu.
[4186] Urwany fragment tekstu.
[4187] Kościół pw. Wniebowzięcia NMP i klasztor franciszkanów w Drohiczynie został ufundowany w 1. tercji XV wieku.
[4188] Mogielnica wieś (obecnie nie istnieje) stanowiąca uposażenie klasztoru franciszkanów w Drohiczynie, położona na terenie parafii w Skrzeszewie (obecnie na terenie woj. mazowieckiego, pow. sokołowskiego).
[4189] Kłyżówka wieś stanowiąca uposażenie klasztoru franciszkanów w Drohiczynie (obecnie w woj. podlaskim, gm. Drohiczyn).
[4190] Nie ma takiej konstytucji wśród uchwał przyjętych na sejmie 1661 r., opublikowanych w VC, t. IV, vol. 2, s. 89-135.

instabunt ichm. [k. 1081] pp. posłowie, aby [dobr]a ichm. panien zakonnych drohickiech[4191] Grochów[4192] i Syt[ki][4193] cum ad incentiis od wszytkich ciężarów per legem publica(m) uwolnione były.

[33]. Sól powiatowa jescze przez lat dwie powiatowi naszemu jest zatrzymana, upomnią się ichm. pp. posłowie nasi, aby była cum integro oddana i aukcja onej iuxta proportione powiatu naszego była podmyślana na teraźniejszem sejmie. Do której za dystrybutora, po zejściu godnej pamięci jmp. Mikołaja Wierzbickiego n(otarii) ziemie drohickiej[4194] przeszłem laudem dystrybutora obranego, jmp. Stanisława Mleczka łowczego mielnickiego[4195] obraliśmy. Tegoż jm. prosiliśmy, aby obiedwie soli odebrał.

34. Miasto JKM Drohiczyn tak przez nieprzyjaciela w ludzie, jako i przez ognie częste ogołocone i zrujnowane, tak per avulsionem fundorum certis personis wielką krzywdę w wydawaniu poborów i hiberny od żołnierzów cierpi. Tedy zlecamy ichm. pp. posłom naszym, aby instarent do JKM i całej RP, jakoby im simpli poborowej, iuxta avulsionem fundorum, diminutio być mogła.

[k. 1081v.] 35. Czopowe na przyszły rok w [admi]nistracją ur. jmp. Samuela Węża podczaszego mielnickiego[4196] zleciliśmy. Za które jm. półtora tysiąca powinien jm. expiratione anni powiatowi oddać. Którego czopowego ichm. pp. Wojciechowi Skolimowskiemu zł trzysta, a jmp. Stanisławowi Beydowi także złotych trzysta oddać ordynowaliśmy.

36. Z chrześcijańskiej wokacjej każdy w utrapieniu, które z woli Boskiej cierpliwie znosi, u każdego człowieka chrześcijańskiego godzien jest politowania. A że niektórzy ichm. pp. bracia ex permissione Divina gradobicie rzetelne zbóż na polu zostających dziedzi [sic] ogniem są dotknięci, tak przeszłego jako i teraźniejszego roku, jako to panowie wioskowcy, tudzież mieszczanie zniszczeni drohiccy. Na tych wszytkich respektując, annihilatio onych, stosując się do prawa o przypadkach pomienionych opisanego, od wyż mianowanych podatków na teraźniejszym sejmiku uchwalonych uwalniamy to praecustodiento aby

[4191] Kościół i klasztor benedyktynek w Drohiczynie został ufundowany przez Wojciecha Niemierę wojewodę podlaskiego w 1623 r.
[4192] Grochów wieś duchowna, własność klasztoru benedyktynek w Drohiczynie. Obecnie znajduje się w woj. mazowieckim, pow. sokołowskim.
[4193] Sytki wieś duchowna, własność klasztoru benedyktynek w Drohiczynie. Obecnie znajduje się w woj. podlaskim, gm. Drohiczyn.
[4194] Mikołaj Kazimierz Wierzbicki pisarz ziemski drohicki 1664-1672.
[4195] Stanisław Mleczko łowczy mielnicki 1655-1677.
[4196] Samuel Wąż podczaszy mielnicki 1660-1686.

annihilationem suam aby per grandinem, quam ignero, którzy jeszcze próbowali [k. 1082] w grodzie in [to]to konfirmowali. Czym by jmp. poborca circa cal[cul]ationem od płacenia poborów ichm. złożył.

Które punkta zgodnie przez nas uchwalone zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego napisawszy do akt grodzkich drohickich podać.

Działo się w Drohiczynie dnia [27] miesiąca kwietnia wyżej opisanego r. P. 1672.

Maksymilian ze Sterdynia Ossoliński starościc drohicki, marszałek koła rycerskiego sejmiku przedsejmowego drohickiego manu propria.

CCCLXXIX. Sejmik pospolitego ruszenia ziemi mielnickiej (z limity), Mielnik, 30 VII 1672 r.

Michał I uniwersałem datowanym z Warszawy, 5 VII 1652 r. wydał trzecie wici na pospolite ruszenie (ASWPiK 1668-1675, s. 406), dla ziemi mielnickiej na 18 VII i polecił zebranym, by podjęli obrady jako sejmik. Zgromadzona szlachta zalimitowała sejmik na 30 VII 1672 r. Uniwersału królewskiego skierowanego do ziemi mielnickiej nie odnaleziono.

CCCLXXIX/1. Laudum sejmiku ziemi mielnickiej, Mielnik, 30 VII 1672 r.

***Rkp**. APL AWH, s. 42-49. Oblata dokonana w urzędzie grodzkim mielnickim przez marszałka sejmiku Samuela Węża podstarościego grodzkiego i sędziego grodzkiego mielnickiego 30 VII 1672 r. (Sabbato post festum s. Anne).*

***Rkp.** APL AWH 84, s. 42-49, kopia uwierzytelniona. Oblata w grodzie mielnickim dokonana przez marszałka sejmiku Samuela Węża podstarościego i sędziego grodzkiego mielnickiego, 30 VII 1672 r.*

[s. 42] My dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo woj. podlaskiego z. mielnickiej zjachawszy do Mielnika dnia osiemnastego miesiąca lipca na sejmik przy wydaniu ostatnich wici uniwersałem JKM PNM złożony, po obraniu dyrektora, ur. Samuela Węża podstarościego i sędziego grodzkiego mielnickiego, w żadne nie wkraczając dla nieprzyniesionych dotąd wici do grodu i aktu sejmowego publiczne konsultacje, wysławszy e medio nostri do JKM PNM w pewnych interesach publicznych posłów, w.jm.p. Kazimierza Cieciszewskiego starostę mielnickiego i ur. Samuela Węża wzwyż mianowanego sędziego i podstarościego grodzkiego, akt tego sejmiku cum tota eius effectu do powrotu im. pp. posłów, to jest ad diem trigesimam iulii limitowaliśmy, który na dzisiejszym terminie z limitaty rite et l(egi)t(i)me przypadającym in toto pod dyrekcją tegoż marszałka reasumowawszy.

Widząc naprzód praegnatissimum snadź podobno futurum p(er)nissu nie tylko w upewnionych posiłkach, ale nawet consiliis salubribus orbatae patriae negotium, uważając przy tym bliskiego szwanku utrapionej i ściśnionej ab undiquae RP metum, który się nie tylko zamierzonych między Panem a synami tej ojczyzny rości dyferencji ale go nam et finitima strasznej in tanta enervatione nostri potęgi nieprzyjacielskiej, minatur et ominatur moles obawiając się abyśmy [s. 43] ob lanquidam RP curam w żałosną nie dostali się praedam et lanienam hardej i nienasyconej impresie otomańskiej, unanimiter do jednostajnej (aut vincere aut mori p(ro) patria) udaliśmy się refleksji. Zdrowia nasze dla zaszczytu, chwały Boskiej, powagi Majestatu JKM, całości miłej Ojczyzny konserwowanej praw, swobód i wolności

naszych i ostatnie przy jakichkolwiek nas codzienna temporum zostawiła dotąd calamitas, zniszczonych siły substancji ofiarując reliquias pospolitem ruszeniem przy pomocy niezwyciężonego Pana Zastępów, na wsparcie wiarołomnej nawałności nieprzyjacielskiej według praw i zwyczajów woj. naszego stanąć deklarujemy porządkiem niżej wyrażonym.

Naprzód dygnitarze i urzędnicy wszyscy ziemscy a primis ad novissimos pro hac vice mając iść na tę wojnę in personis suis sum privatione offici, także i ci wszyscy ex equestri ordine ktokolwiek ma substancji włók dziesięć exceptis languentibus serio confectis annum circum sexagesimus agentibus i których lex specialis ab hoc onere praeseruauit, a którzy obiustas legalitates sami in personis suis RP in hoc periculo dać subsidium nie mogą, poczty porządne a wszystek rynsztunek i potrzeby wojenne na koniach dobrych po kozacku szlachtą, non plebeis, osadzone wysłać mają. W czym dozór et delectus jm. p. dyrektorowi z. naszej niżej mianowanemu cale comittimus ex facultatibus zaś tenuioris fortunae braciej. Wszyscy, którzy pod sobą mają substancji na włók dziesięć, powinni jednego e medio sui cohaeredem, który będzie ad tractanda arma habilior, także po kozacku na koniu dobrym i do boju zgodnym wysłać ze wszystkiem rynsztunkiem i porządkiem do wojny należącym, złożywszy mu w gotowych pieniądzach złotych sto na aparat wojenny i ekspensa obozowe.

A którzy znacznie szkodę przez ogień na substancjach swych w tym roku podnieśli, osobliwie jm. p. Wacław Suchodolski i p. Wojciech Pióro, od pospolitego ruszenia in p(er)sonis suis i od wyprawy pocztów per declarationem laudi praesentis wolni zostawać mają.

Ażeby się nikt z obywatelów tej ziemie cujuscunqu(e) dignitatis et preeminentiae od równego z inszemi bracią nie umykał ciężaru i sucursu uciśnionej zewsząd ojczyzny [s. 44] żaden nie ma pod chorągwie inszych województw ex facultatibus z. mielnickiej zostających ani pod chorągwie inszych ziem tegoż województwa pocztów swoich ordynować, aby chorągwie ziemie mielnickiej dla szczupłości w niej dóbr ziemskich nie była ogołocona. A którzy by z im. w inszych województwach mają amplias facultates chcieli in personis ex illis facultatibus równo z inszymi tamtego województwa obywatelami iść na tę ekspedycję wojenną, albo przy boku JKM non praecluditur im. to ex lege publica pozwolone liberum arbitrium byle tu poczty swe zupełne per quantitate facultatus szlachtą, non plebeis, na dobrych koniach zarówno z inszemi tej ziemi obywatelami, ze wszystkiem porządkiem ad opus belli należącym stawili.

Za wodza i rotmistrza tej ziemi in absentia per tunc urzędnika ziemskiego in ordine pierwszego podkomorzego[4197], obraliśmy accedente unanimi totius conuentus consensu w. jm. p. Kazimierza Cieciszewskiego starostę mielnickiego, magnorum in RP meritorum,, civem in toga et sago peritissimus, przed którym (die decima octava augusti), a na żywej gotowości stanąwszy, nad Bugiem, między Mielnikiem a Wajkowem[4198] popisać się mamy, najdalej we trzech dniach jako prawo mieć chciało, a potym ruszyć się na granice woj. podlaskiego i ziemi naszej.

A gdy insze wojska lub KL lub Księstwa Pruskieg(o) albo też województwam, którym tędy trakt przypadać będzie przemijać poczną, my równo z nimi na miejsce w wiciach naznaczone ściągać się mamy, i tak długo w tej ekspedycji trwać i zostawać quousquae insze województwa też ochotę per necessitae RP wyświadczać będą i poki rewersały króla JM. nie wynijdą cavere rachując od czasu wejścia do obozu, a nie więcej, a nie inkludując czasu na ściągnienie nad niedziel dwie. Więc, iż ta straszna impreza nieprzyjacielska (która się knowała immediate przez lat dwie widomie, teraz wszystkie swoje wywrzeć chce na RP vires i one uno haustu przy wnętrznej niezgodzie consumere mititur), jako najpotężniejszymi przy Boskiej protekcjej powinna się tamować, ex omni genere suppretiarum congestis oblilibus in suplementum.

Ludzi piechotę, prócz zwyczajnej sołtyskiej z dóbr RP i duchownych ordinujemy, to jest z włók zasianych dwudziestu muszkietera według inwentarzów świeżych [s. 45] , których im. pp. starostowie sądowi i dzierżawcy dóbr RP równo z im. pp. duchownymi, albo ich dóbr dzierżawcami (et akceptis apertis bemeficiis curatis) z dóbr duchownych stawić mają przy pospolitym ruszeniu konnej kawalerii.

Żydzi także uti in tam praegnanti RP necessitate, która w takowym razie frangere legem zwykła nie zaszczycając się pod ten czas, gdy undiquae classicum sonat konstytucjami około wydawania pogłównego, libertatie jakieś sub tempus togatae patriae namieniającymi w jakichkolwiek dobrach swoje resydencje, handle, kupiectwa i arendy mają. Skombinowawszy ubogich z bogatszymi pięć gospodarzów, jednego muszkietera z takimże porządkiem w barwie nowej w lelunki, municją wojenną, dobrze opatrzonego powinni będą wystawić.

Która piechota wespół z jazdą pospolitego ruszenia ma zarówno tę expedycją zacząć i w służbie tak długo trwać, ile po niej czasu utiget necessitas RP. Który porządek około konnej jazdy i wyprawy piechot tak między sobą namówiony, fide et honore on actualiter wykonać i

[4197] Pomiędzy rokiem 1660 a 1668 urząd podkomorzego z. mielnickiej był nieobsadzony.
[4198] Wajków, wieś w z. mielnickiej, obecnie w woj. podlaskim, pow. siemiatyckim.

w klubie dobrej zatrzymać, sub poenis de expeditione bellica g(e)neralis sancitis obligujemy się.

A ktobykolwiek tej jednostajnej zgodzie ex manifesta contra patriam impietate sprzeciwiać się chciał, favum z nim lubo w grodzie sine appelatione lubo in iudiciis ultimae instantie Trybunału Głównego Lubelskiego ad instantiam cuiusvis i samego jm. p. duktora z. naszej praesenti laudo naznaczamy, któremu tego pilnie animatwersią et vnidicationem iuris zlecamy.

Gdy tedy ad defensionem patriae (qui vitam debeamus), w takim jaki po nas urgens exigit necessitas wyprawujemy się porządku, expedit abyśmy świątnic pańskiech domów, substancji naszych i akt publicznych (które honory nasze complectuntur) et carisimorum pignorum do których za pomocą tego pana, który jest potens et fortis in proelio harde, potłumiwszy nieprzyjacielskie imprezy, hospites et incolumes powrócić się spodziewamy securitatem, nie mniejszym mieli respekcie. Przeto skutecznie onej chcąc prouidere i tego postrzegając, aby sub praesenti temporum inicvitate jakie insolentiae między ludźmi niespokojnymi [s. 46] nie chciały invaleziere [sic] stosując się do prawa pospolitego, dajemy to w moc i władzą jurysdikcjej całego urzędu grodzkiego mielnickiego, to jest ur. im. p. Samuelowi Wężowi podstarościemu i p. Grzegorzowi Wyszyńskiemu pisarzowi grodzkiemu mielnickiem (intymując przynależną circa acta publica jm. p. Stanisławowi Siestrzewitowskiemu[4199] wojskiemu mielnickiemu promunere officii przez ten wszystek czas ekspedycjej wojennej residencją), aby takich ecscessivos sądzili et proqualitate excessuum karali. A in quantum by się refractarii znajdowali, aby ich conuocata pluralitate im. pp. braciej w domach pozostałych contumaces et refractarios imali ad publicos carceres podawali i surową animatwersją na nich mieli, iuxta praescriptum constitutionis anni 1621[4200] .

A takowych sądów kryminalnych kadencją od zaczęcia pierwszej jurydyki coraz, a niedziel dwie reasumować mają.

Gwoli czemu iż acta publica dla nieskończonej reparacjej zamku mielnickiego w codziennym dozorze i porządku u szlachetnego Theodora Wierzby regenta ziemskiej i grodzkiej kancelarii zostającą, zawarte być nie mogą, za jednostajną teraźniejszego zjazdu naszego zgodą, onego od tej ekspedycjej cum facultatibus eius uwalniamy a natomiast przez

[4199] Stanisław Siestrzewitowski wojski drohicki w l. 1669-1674
[4200] VC, t. III, vol. 1, s. 297-304: Konstytucja *Sposób pospolitego ruszenia.*

ten czas pospolitego ruszenia praecipuam vigalantiam et sedulitatem circa praaedicta akta terrestria et castrensia jemu zlecamy.

Piechota względem podziału wojska na ziemię mielnicką ordynowana, iż za wysłużone pewne ćwierci satysfakciej skutecznej (gwoli pewnym tak pospolitego ruszenia przeszłorocznego jako i przechodów i ściągnienia wojsk KL impedimentom) nie odniosła, że i na ten czas gwoli następującej wyprawie pospolitego ruszenia nie może być doskonale ukontentowana, uważając jednak aequalitatem et necessitatem niepłatnego żołnierza, pozwoliliśmy natychmiast na zapłatę onej poborów trzy sine abiuratis ze wszystkich in genere et specie dóbr RP duchownych i ziemskich, iuxta antiquam tariffam (wyjąwszy ab hoc onere starostwo mielnickie z miastem et omnibus eius accidentiis któremu beneficjum desertat nowo przez administratorów tych dóbr, szlachtę osiadłą spisanych et iuramento komprobowanych przy wypłaceniu tych poborów służyć ma dla wielkiego [s.47] spustoszenia et sterilem glebam).

Szosu jednak żadnego tak Mielnik jako i Łosice[4201] do tych trzech poborów przykładać nie mają, z tejże summy poborów trzech effective de toto wybranej jm. p. Stanisławowi Sawickiemu rotmistrzowi przeszłorocznemu tej ziemi tysiąc złotych przeszłego roku primarie z czopowego ani praesentis, secundarie z rat z retent, które sobie ziemia u sukcesorów nieboszczyka, p. Wojciecha Wyrzykowskiego praetendit, naznaczony ma być wypłacony in quantum by się na ukontentowanie jm. summa sufficiens u im. pp. egzaktorów dawniejszych z przyszłej kalkulacjej znaleźć nie mogła.

Czas wybierania trzech poborów cum solito solario a die prima Augusti zacząć się ma przez tegoż sukkolektora, p. Bazylego Kobyleńskiego, a wydanie ich rzetelne i skuteczne in spactio trium septimanarum kończyć się ma. In quantum by też kto in retentis pozostał i na delatie był podany officium castrense mielnicense na tę delatii in una post expiratum tempus septimana sądzić i retentores temerarios egzekwować.

Sądy skarbowe dla snadniejszego odzyskania retent u im. pp. poborców […][4202], pp. retentorów jakoż i powiatowi u pp. egzaktorów, sukkolektorów i ich sukcesorów iuxta costitutionem anni 1658[4203] et normam hac tenus usitatas reasumujemy, do których sądzenia (nie ekskludując dawnych deputatów) anteriori laudo promulgowanych przybieramy ad

[4201] Łosice, miasto w z. mielnickiej, siedziba starostwa niegrodowego. Obecnie miasto powiatowe w woj. mazowieckim.
[4202] Jedno słowo nieczytelne.
[4203] VC, t. IV, vol. 1, s. 379-380: *Konstytucja sądy z retentorami województw i ziem koronnych i WKL.*

praesens do sądu ziemskiego i urzędu grodzkiego im. p. Stanisława Laskowskiego[4204] podczaszego, Kazimierza Orzeszka[4205] podstolego, Stanisława Siestrzewitowskiego wojskiego ziemi mielnickiej, Michała Głazneckiego[4206] skarbnika podlaskiego, Wacława Suchodolskiego komornika ziemskiego mielnickiego, Józefa Turskiego podstolego mścisławskiego, którzy absentia unius aut duorum non obstante, zjachawszy do grodu mielnickiego in crastino festi Sancty Laurenti Martyris[4207] , wszyscy tam anteriori laudo quam recente electi mają iurament wykonać, marszałka i instygatora ad promovidas causas fisci obrać w kalkulacje ante omnia po przywołaniu spraw z regestru z poborcami sukkolektorami i ich sukcesorami per ordinem annorum [?] wkroczyć i one od sukcesorów nieboszczyka jm. p. Stefana Greka zacząwszy ad actum praesentis [s. 48] exactionis kontynuować. Po skończonych zaś quam exquisitissime kalkulacjach dekreta (które vim p(er)petuitatis więc mają) sine appelationis ferować i one per executione in quantumby in casu contrauentionis kondemnatami był kto agrawowany ad locorum capitaneos ubi bona iurevictorum consistunt seu forum officia competentia odsyłać.

Zapłata kompaniej chorągwie jm. p. Sawickiego, iż jeszcze dotąd nie jest zupełnie wydana, nie tylko gwoli niektórym pp. egzaktorom, którzy kalkulaciej subterpugiunt, ale też i gwoli pewnym retentorom, którzy o pobory na zapłatę tej chorągwie uchwalone jest, że in lite undecja [sic] w Trybunale Lubelskim z pany egzaktorami zostają. Przeto deklarujemy to praesenti laudo stringendo oraz im. pp. egzaktorów, aby na przyszłych sądach skarbowych, kiedy wszystkim nemine excepto terminus praefigitur przed jm. p. Pawłem Michałowskim skarbnikiem orszańskim sup(er)intendetem tej zapłaty dostateczne perceptorum et expensarum uczynili kalkulacje, pieniądze wybrane dotąd przy sobie zatrzymane poznosili retenta likwidowali i onych dobierali kompaniej znosząc się z jm. p. rotmistrzem około deklaracji co komu będzie należało, popłacili. Albo też pieniądze do rąk lubo jm. p. superintendenta lubo jm. p. rotmistrza jako o tym postanowione […][4208] mieć chciało […][4209].

Czopowe w z. naszej in anno sub sequenti od święta Trzech Królów zaczynające się w administracją wm. p. staroście mielnickiemu na cały rok ad simile festus podajemy. Z którego złotych trzysta jm. p. Kazimierzowi Orzeszkowi podstolemu z. mielnickiej za ekspensa w

[4204] Stanisław Laskowski podczaszy mielnicki w l. 1667-1676.
[4205] Stanisław Kazimierz Orzeszko, podstoli mielnicki w l. 1667-1682, później podczaszy mielnicki w l. 1683-1687.
[4206] Michał Głaznecki, skarbnik podlaski w l. 1669-1677.
[4207] 11 VIII 1672 r.
[4208] Fragment uszkodzony.
[4209] Fragment uszkodzony.

drodze samborskiej, i pod czas legacji do króla JM. Kazimierza[4210] wyłożone u jm. do wypłacenia, naznaczamy. Residuum zaś tejże całorocznej percepty czopowego, za koszty przyszłe, które pod czas tej ekspedycji musi mieć nieuchronne, jm. p. staroście konferujemy i kondonujemy. Iż omnes operarius dignus est mercede […][4211], przeto mając respekt na prace i koszty ur. Samuela Węża podstarościego grodzkiego mielnickiego na sejmach Anni 1666, et Anni 1668 i jest i inszych w funkcjach publicznych sine recompensy odjęta, tak sejmowe solaria jako i inne […][4212] iuxta declarationes antenorum laudorum z retent, które się najpewniejsze pokażą […][4213] kalkulacji poborowych odebrać mu pozwalamy.

Które [s. 49] punkta wyżej wyrażone tak circa inchoationem jako conclusionem sejmiku tego maturo zważywszy iuditio i one zgodnie wszyscy namówiwszy distinctim przez dyrektora koła naszego in medio nostri przeczytane i do rzetelnej wiadomości całemu zjazdowi podane, temuż dyrektorowi do akt grodzkich mielnickich ręką jego podpisane podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia trzydziestego miesiąca lipca Roku Pańskiego 1672.

Samuel Wąż sędzia i podstarości grodzki mielnicki, marszałek koła rycerskiego sejmiku ziemi mielnickiej.

[4210] Jan Kazimierz Waza.
[4211] Fragment tekstu uszkodzony.
[4212] Uszkodzony fragment tekstu.
[4213] Uszkodzony fragment tekstu.

CCCLXXX. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1673 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji sejmowej sejmu pacyfikacyjnego warszawskiego (4 I – 13 IV 1673 r.) na 12 V 1673 r., VC, t. 5, vol.1, s. 202.

CCCLXXX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 V 1673 r.

Rkp. *APL AWH 84, s. 50-53. Oblaty w urzędzie grodzkim mielnickim dokonał Kazimierz Gołuchowski, stolnik mielnicki, marszałek sejmiku, 12 V 1673 (feria sexta in crastino festi Acensionis in Caelum Christi Anno.*

[s. 50] My rada, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo z. mielnickiej na dzień dzisiejszy z deklaracjej sejmowej sejmikowi relationis determinowany na zwyczajne miejsce, tu do Mielnika zgromadzeni z relacjej im. pp. posłów naszych w. jm. p. Kazimierza Cieciszewskiego[4214] starosty mielnickiego i jm. p. Stanisława Laskowskiego doskonałą wziąwszy o szczęśliwe dokończonem sejmie, informatią.

Bogu pierwej p(er) quem Reges regnant et Regna durant pokorne oddawszy dzięki, że hanc na vim fractam te in partes rozbitą Ojczyznę, wprzód a civili wydźwignąwszy discordia amorem unionis wszystkim stanom do serca podał, a potym miłościwie pozwolić raczył i przeciwko nieprzyjacielowi chwały Majestatu swego na zaszczyt wiary swojej świętej possibilia obmyślić p(rae)sidia.

A, że prowidencja Boska p(er) vicariam potestatem wlewa się na wszelkie królestwa nec procul extra Regni Christianum abest pogańskie owo zdanie, że cum Iove manu(s) movere potrzeba, przyznać to musiemy JKM PNM, że to po wszystkie czasy całego panowania swego omnem movit JKM lapidem i bez obrony wczasów swoich tantum około ratowania tej Ojczyzny desudat, jakoby one ab imminens periculis in securo mógł zostawić. Która wigilancja we wszystkich okazjach, każdemu patere może, ale osobliwie na tym sejmie summam JKM pokazał dexteritatem, kiedy szczęśliwie przywiódłszy status ad conspirationem voluntatum zniósłszy divisionem consiliorum, to co się mogło znaleźć proficuum tej RP, i co się ad subsidium onej zejść mogło pańską swoją aprobował powagą, za wiernych JKM poddanych przy podziękowaniu uniżonym pilne wdzięczności litantur serca.

[4214] Kazimierz Cieciszewski starosta mielnicki w l. 1667-1688.

A żebyśmy i my sami nie zdali się przy prowidencji Boskiej przy całości [s. 51] JKM deesse sobie uchwałą sejmową subsydium przez podatki namówione in toto akceptujemy i niżej opisanym sposobem ordynujemy.

Pierwsza subsidium ex mente całej RP najprędsze i najskuteczniejsze, iż da się być z wyprawy, która z przeszłym sejmem tak postanowiona. Żeby z dóbr szlacheckich ze trzydziestu dymów stawił konnego żołnierza a dobrze umoderowanego w rynsztunek i prowiant, a z duchownych i królewskich ze dwudziestu dymów jednego piechura tymże porządkiem. Którzy ludzie pod regiment jaśnie w. jm. p. marszałka i hetmana wielkiego koronnego[4215], gdzie będzie generalne kwarcianego wojska ściągnienie stawać ma, żebyśmy tedy nie zdali się późniejsi w ochocie ratowania tej ojczyzny, i nie podpadali sub rygorem kary w konstytucjej opisanej fraterno consensu do jak najprędszej wyprawy ogrzewamy się, konnych ludzi do z. mielnickiej ordynując dla małej liczby ziemie naszej pocztem. Ponieważ im., którzy większe facultatie mają do inszych województw wyprawują a piesi pod regment jm. p. Stanisława Niemiery[4216] podczaszego lubelskiego, mając optionę, że kto by w wyprawie trudność sobie jaką czynił, wolno mu będzie pieniądze jm.p. poborcy odnieść rachując z jednego dymu złotych cztery, a traktamentu groszy pół ósma. Ściągnienie i popis przed jm. p. starostą mielnickim w Łosicach naznaczając, a data sejmiku relationis za niedziel cztery.

A żebyśmy i na drugą ćwierć ludzi zaciągnionych zatrzymać mogli, trzecią część pomienionej kwoty, także z podymnego przy ekspiraciej teraźniejszej ćwierci wydać pozwalamy. Za egzaktora do tego podatku jm. p. Wojciecha Pióra uprosliliśmy. Pogorzelców, którzy recenter pogorzeli, od tego podatku uwalniamy.

A ponieważ na tym najwięcej RP interest, żeby wojsko kwarciane dobrze zasłużone swoje odebrali stypendia, na co podatek pogłównego uchwalamy, i w tym modum wybierania w konstytucjach i instruktarzu descr(ipt)um akceptujemy i bez ochrony osób cuiuscunquae status, sexus et praeeminenitiae ludzi jako prawo opisało przyjmujemy. Który to podatek po odprawionej przez im. duchownych qualitatis et quantitatis personarum connotowaniu najdalej w dwóch niedzielach do rąk jm. p. poborcy naszego oddawać powinnieśmy sub poenis lege novella sancitis. Do której funkcji obraliśmy jm. p. Wojciecha Laskowskiego, który jm. p. poborca nie pierwej accedat do wybierania podatku tego aż rotę w konstytucji opisaną deponet iuramentum i iuxta omnes sollennitates lege descriptas w konotowaniu osób w kwitach in solaris et aliis zachowa się. Więc kiedy i ta kontrybucja generalna od wszelkich

[4215] Jan Sobieski, marszałek i hetman wielki koronny.
[4216] Stanisław Niemiera podczaszy lubelski w l. 1667-1678.

likworów, gdzie tylko szynkują od całej RP approbowana, one akceptowawszy obieramy za egzaktora tego podatku jm. p. Abrahama Wyrzykowskiego, który się także według konstytucji sprawić powinien.

Dla lepszego zaś porządku i prędszego wybierania, także i egzekucjej na retentach sądy skarbowe [s. 52] reasumujemy, czas onym w tydzień post Trynitatis[4217] naznaczając, na których im. pp. poborcy wszyscy kalkulację uczynią im. pp. sędziów przeszłemi laudami obranych konfirmujemy, przydając jm. p. Pawła Michałowskiego skarbnika orszańskiego p(er)via calculatione i jm. p. Stanisława Krasowskiego.

Ażebyśmy przeszłemi uchwałami naszemi w długu piechocie in praesidio Kamieńca przed tym zostającej, a teraz ciężkim oblężeniem i infertacją nieprzyjacielską zrujnowanej, prędką satysfakcją przyrzekli, chcąc eliberare w tym fidem nostram i nadgrodzić bene merita in instanti. Naznaczamy wypłacenie tego długu z reszty poborów trzech uchwalonych in reliquo. Ordynujemy z soli pięć tysięcy, który jest distributorem jm. p. skarbnik podlaski[4218], ani suplementem, obracamy na ten dług czopowe, które że jeszcze do Trzech Królów nie jest w dyspozycjej powiatowej, dopiero od Trzech Królów ma cedere in rem tego żołnierza. Też czopowe in futurum zostawujemy w administratiej w. jmp. starosty mielnickiego[4219], i z niego tysiąc złotych na piechotę kamieniecką ordynujemy, a co by reszty przyszło, to do dispozycji dalszej naszej zostawujemy.

Inherendo dekretowi trybunalskiemu do odebrania kalkulacji od jm. p. Wojciecha Skolimowskiego, deputujemy jm. p. Stefana Nowosielskiego[4220] pisarza ziemskiego mielnickiego i jm. p. Pawła Zaszczyńskiego, czas i miejsce podczas sądów skarbowych w Mielniku naznaczając.

Desiderium jm. p. kuchmistrza koronnego[4221] akceptowane do dalszej informacji przyszłego, da Bóg sejmu rem remittendo.

Gdy nas dochodzi list JKM, którym pańskie swoje instancją za jm. p. Stanisławem Lubomirskiem marszałkiem nadwornem teraźniejszym[4222] wnosi, żeby circa dignitatem

[4217] 4 VI 1673 r.
[4218] Michał Głaznecki, skarbnik podlaski w l. 1669-1677.

[4219] Kazimierz Cieciszewski starosta mielnicki w l. 1667-1688.
[4220] Stefan Nowosielski, pisarz ziemski mielnicki w l. 1666-1687, później sędzia ziemski mielnicki w l. 1687-1686.
[4221] Jan Cygenberg-Zaleski, kuchmistrz koronny w l. 1653-1675.
[4222] Stanisław Herakliusz Lubomirski, marszałek nadworny koronny od 1673 r.

urzędu marszałkowskiego jeszcze przed approbacją nowego prawa o urzędach onemu konfederowanego był inter modernos posse(so)res policzony.

Habita ratione tak poważną JKM PNM jako i mentorem całego domu tego, osobliwie dziada jm. p. wojewody krakowskiego[4223], który radą, odwagą, kosztem i krwią swoją tę ojczyznę od pogańskiej salwował; ojca jaśnie w. jp. marszałka wielkiego koronnego[4224], który jako tej ojczyźnie służył in recenti memoria każdego herere muni i samego jm. p. marszałka teraźniejszego w różnych tej RP usługach, ale osobliwie w szczęśliwie dokończonym sejmie za dyrekcjej swojej[4225] summam pokazał dexteritatem. Co wszystko grato pectore przyjąwszy fraterna sobie spondemus verbo dopomóc tego jm. w całej RP na przyszłym sejmie.

Bylibyśmy posądzeni de inimico virtuti vicio de ingratitudine, kiedy byśmy nie przyznali im. posłom naszym jako przy znacznych kosztach swoich circa bonum ziemie naszej derudarunt. Za co należycie im. podziękowawszy jm. p. staroście mielnickiemu same nasze braterskie serca in vim gratitudinis ofiarowujemy, ponieważ nie chciał nic od powiatu akceptować. [s. 53] A jm. p. podczaszemu[4226] z najpewniejszych retent, która się z sądów skarbowych in futurum ordynowanych pokażą, złotych trzysta polskich ofiarowujemy.

Które mu laudum i teraźniejszemu postanowieniu naszemu we wszystkich punktach dosyć czynić, podatki pomienione wydawać fraterne przyrzekamy i te zgodną uchwałą naszą teraźniejszą jm. p. dyrektorowi koła naszego podpisać i do ksiąg grodu tutecznego podać zleciliśmy.

Działo się w kościele mielnickim, dnia dwunastego miesiąca maja roku 1673.

Kazimierz z Gołuchowa Gołuchowski[4227] stolnik z. mielnickiej, marszałek koła rycerskiego ziemi mielnickiej.

[4223] Stanisław Lubomirski, wojewoda krakowski w l. 1638-1649.
[4224] Jerzy Sebastian Lubomirski, marszałek wielki koronny od 1650, w 1664 pozbawiony urzędów wyrokiem sądu sejmowego
[4225] Stanisław Herakliusz Lubomirski, marszałek izby poselskiej podczas obrad sejmu w 1670 r.
[4226] W tym czasie z urzędem podczaszego mielnickiego występuje kilka osób, najpewniej chodzi o Stanisława Laskowskiego, podczaszego mielnickiego w l. 1667-1676.
[4227] Jan Kazimierz Gołuchowski, stolnik mielnicki w l. 1671-1677, później starosta radomski, od r.1678.

CCCLXXXI. Sejmik przedsejmowy (przedkonwokacyjny) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1674 r.

Kazimierz Florian Czartoryski biskup kujawski, arcybiskup nominat gnieźnieński, uniwersałem datowanym w Smarzowicach 5 XII 1673 r. zwołał sejm konwokacyjny do Warszawy na 15 I 1674 r. (ASWPiK 1668-1675, s. 485-490).

CCCLXXXI/1. Laudum sejmiku ziemi drohickiej, Drohiczyn, 8 I 1674 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 55, k. 399-400. Oblata dokonana przez marszałka tego sejmiku, Samuela Krasnodębskiego pisarza ziemskiego drohickiego w urzędzie grodzkim drohickim: sabbato ante Marcell… AD 1674.*

[Brak początku tekstu.]

[k. 399] [Stanisła]wowi Mleczkowi[4228] łowczemu mielnickiemu i jmci p. Franciszkowi Rzewuskiemu stolnikowi liwskiemu, rotmistrzom naszym in vim gratitudinis po tysiącu złotych, to jest dwa tysiące obiema ichmościom deklarujemy, które na przyszłym sejmiku relationis da Pan Bóg wyliczyć naznaczamy. A iż jmci p. łowczego mielnickiego[4229] z pracy znowu w pracą do ichm. pp. hetmanów WKL[4230] i jmości p. Lisieckiego[4231] miecznika podlaskiego w interesach z. naszej użyliśmy, tedy na tę drogę jmci p. łowczemu mielnickiemu dwieście złotych u jmci p. wojskiego drohickiego[4232]. Staci są administratora z pieniędzy akciznych oddajemy. A lubo akciza półrocza teraźniejszego przy województwach ea vi legis nouvellas zostawa i pretekstu skarb mieć do niej nie może in quantu(s) by jednak jchmość p. administrator o te dwieście złotych, które jmci p. łowczemu mielnickiemu ma oddać powinien był turbowany tedy euincere jmci p. administratora submittujemy się, z strony zaś wybierania się i oddania tej accise perendu… prawu napisanemu statuimus, i aby jmć p. adminitrator ad vlteniorem declarationes na sejmiku przyszłym relationis per nos faciendu(m) exacte wybierał i wszyscy cuiusqumquae condicionis ludzie nemine excepto realiter oddawali utwierdzamy.

[4228] Stanisław Mleczko, h. Korczak, łowczy mielnicki w l. 1655-1696.
[4229] Aleksander ? (Tomasz?) Kiełczewski, h. Abdank, łowczy mielnicki od 1672 r., potem cześnik lubelski w l. 1684-1709.
[4230] Hetmani WKL w 1674 r.: Michał Kazimierz Pac, h. Gozdawa (1624-1682), hetman polny litewski w l. !663-1667, hetman wielki litewski od 1667 r., Michał Kazimierz Radziwiłł, h. Trąby (1635-1680), hetman polny litewski od 1668 r.
[4231] Jan Franciszek Lisiecki (Lisicki), h. Prus, miecznik podlaski w l. 1664-1705.
[4232] Adam Michał Sobolewski, h. Ślepowron, wojski drohicki w l. 1668-1676, w l. 1676-1680 podsędek drohicki, sędzia drohicki w l. 1680-1705.

[k. 399v] Dobry ten postępek jmci p. Franciszka Rzewuskiego stolnika liwskiego rotmistrza z. naszej chwalemy, który chorągwi swej nie zwijał, ale ją do dalszej RP usługi zatrzymał, lubo się ninie wyprawne zaciągi pozwijały, przyszłą tedy sejmiku relationis declaratią jmci na tę chorągiew resolutią damy, i żeby się nie zwijała do tej decyzjej, postanawiamy.

Respektując na straty in z prac? z nieprzyjacielem konfliktu pod Troscianym[?] podjęte jmć p. Beydę i jmć p. Wojciecha Skolimowskiego na dawniejszych sejmikach naszych naznaczyliśmy byli ichmościom consolatią, która że do tego czasu nie jest wypłacona [1 słowo nieczytelne] jmci p. Maciejowi Sobolewskiemu exactori podymne(go) aby ex fumali contributione trzysta złotych jmci p. Beydowi [Rzewuskiemu] wyliczył, także jmć Władysław Wąż jmci p. Skolimowskiemu ex retenti trzysta złotych ażeby oddał.

Pretensia zasług jmci p. Szymona Skiwskiego, że się na tym sejmiku dla nacisku desuolention(us) zmieścić się nie mogła do przyszłego sejmiku relationis odkładamy, a condemanty w sądach skarbowych na jmci podtrzymywane do tegoż czasu niniejszą uchwałą naszą supendujemy.

Na ostatek prudendo z. naszej emnimodam pacem securitate, życząc tego aby każdy cuiuscumquae conditiones człowiek [k. 400] w pokoju zostawał, i żadnym najazdom expositus nie był, tedy ad defensionem porządek taki czyniemy. A naprzód obieramy z pośrodka siebie pułkowników na tej stronie Buga wielm. jmci p. Mikołaja Bykowskie(go)[4233] starostę zakroczymskiego, na drugiej stronie Buga jmci p. Stanisława Mleczka łowczego mielnickiego, gdy się tedy skądkolwiek swawolne pokażą kupy, albo jakie ode wsi do wsi chodząc in [1 słowo nieczytelne] ubogich ludzi agrawować będą zaciągi, wzwyż mianowani ichm. pp. pułkownicy uwiadomić nas swemi inntescentiami terabunt(ur), my zaś za powzięciem wiadomości nieodwłocznie stawić się i równo z ichmościami licentiotos reprimere fundetiones[?] et conscientis nost(ris) bratersko sobie przyrzekamy co tak za zgodą wszystkiego z. naszej, którzyśmy się na sejmik zjachali teraźniejszy rycerstwa postanowiwszy ichm. p. marszałkowi koła naszego, aby tą uchwałą naszą niniejszą ręką swą podpisawszy ad acta publicae do grodu drohickiego podał, zlecamy.

Działo się w kościele farskim w Drohiczynie, dnia ósmego stycznia Roku Pańskiego tysiąc sześćset siedemdziesiątego czwartego.

Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki, marszałek koła rycerskiego.

[4233] Mikołaj Bykowski, h, Gryf, starosta zakroczymski, kasztelan podlaski w l. 1688-1705.

CCCLXXXII. Zjazd szlachty ziemi drohickiej Drohiczyn, 27 II 1674 r.

Zjazd odbył się przy okazji odbywania sądów kapturowych. Zostało wysłane poselstwo do hetmanów koronnych w osobach: Wojciecha Kazimierza Niemyskiego wojskiego mielnickiego i Stanisława Jana Krasuskiego.

CCCLXXXII/1. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 27 II 1674 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 55, k. 356v-357 v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 30 IV 1674 r. (feria secunda post Dominicam Rogationem AD 1674 r.).*

[k. 356v] Podczas przeszłych immedi a te kapturów posyłaliśmy z pośrodka nas posłów do jaśnie wielm. jmci p. marszałka i hetmana wielkiego koronnego wnosząc instantią za niektóremi ichm. xiężą plebanami aby ich beneficia nie były aggrawowane chlebem zimowem jako te, z których mają kapłani wychowanie i sługom kościelnym za nie zapłata i same kościoły naprawowane i …pensa do usług duszom ludzkim i służby Bożej należącą mają być prowidowane. Na to nam jaśnie wielm. jmć p. hetman przez posłów naszych i pisanie swoje odpowiedział, że nigdy nie było to mentis meae aby cura bene flu… chlebom zimowym podlegały i jużem je dawno z regestrów hyberbonorum kazał wymazać.

Tak aby wiadomo było wydaliśmy protestatio ten scrypt nasz i rękami naszemi podpisaki.

Datt Drohicini AD Millesiomo Sexcentesiomo Sepyuagesimo Quarto [k. 357] die vigesima septima February.

[1] Stanisław Karol Łużecki marszałek kapturowy podlaski kasztelan, [2] Walenty Kuczyński łowczy i podstarości grodzki drohicki, sędzia kapturu drohickiego, manu propria, [3] Franciszek Ludwik Rzewuski stolnik liwski, rotmistrz JKM, sędzia kapturowy woj. podlaskiego, manu propria, [4] Jan Władysław Skolimowski podsędek i sędzia kapturu drohickiego, [5] Daniel Korowicki podczaszy i sędzia kapturowy z. drohickiej manu propria, [6] Stanisław Mleczko łowczy mielnicki, sędzia kapturowy drohicki, manu propria, [7] Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki manu propria, [8] Szymon Skiwski rotmistrz JKM, sędzia kapturowy pow. drohickiego manu propria, [9] Wojciech Kazimierz Niemyski wojski mielnicki, pisarz grodzki lubelski jako poseł pro illo tempore z sejmiku do jmci p. marszałka i hetmana wielkiego koronnego deputowany, [10] Stanisław Jan Krasuski poseł na ten czas laudo publico z. drohickiej do jmci p. marszałka i hetmana koronnego deputowany.

CCCLXXXIII. Sejmik relacyjny (po sejmie konwokacyjnym) ziemi drohickiej, Drohiczyn, 10 IV 1674 r.

Sejmik został zwołany mocą uchwały sejmu konwokacyjnego Deklaracje województw i ziem koronnych na dzień 12 III z niewiadomych powodów zebrał się 10 IV 1674 r. (VC, t. V, vol. 2, s. 301).

CCCLXXXIII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, 10 IV 1674 r.

Rkp. *NGAB, Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 55, k. 230-233. Oblata urzędzie grodzkim drohickim dokonana przez Adama z Piętek Sobolewskiego wojskiego drohickiego 19 IV 1674 r. (feria quinta post Dominica Jubilate proxima AD 1674).*

[k. 230] My rady, urzędnicy ziemscy, grodzccy i wszystko rycerstwo woj. podlaskiego z. drohickiej na sejmik powagą uchwalony naszej in conventu relationis po konwokacjej blisko przeszłej przez ichm. pp. posłów naszych uczynionej p(er) necessitatis Reipublicae i dla wielu interuentie z. naszej na dzień dziesiąty m(iesią)ca kwietnia złożony zjachawszy się i w kościele farskim in loco consilium solito zapadszy takie między sobą unanimi omniu(m) audent punkta namówiliśmy.

A naprzód stosując się do wyraźnej na niedawno przeszłym conuocationis sejmie opisanej constitutiey iż ante en po ratun(ek) temporis do którego podatek accizy curere(?) miał uchwałą przeszłego sejmu zniesiony jest, tedy my in supplementum defectu w tej exactiey jukste…? deklarowane(go) inszych województw i ziem, także iż na potrzebę położenia (?) naszego ichm. p. administrator z pieniędzy akcyzowych dał złotych dwieście inszego dnia dzisiejszego nie mogąc mieć sposobu którymbyśmy przymogli bez uczynienia ludzi ubogich nagrodzić w podatkiem: szelężne nihil olerogandem prawa pod(?) spokojnemu ab omnibus liquoribus we wszystkich miastach, miasteczkach tak JKM duchownych, szlacheckich, klasztornych , plebańskich i kędybykolwiek [k. 230v] jakowe się znajdowały, szynki także , we wszytkich karczmach i arendach żydowskich bądź innych jakichkolwiek osób luboby szlachcic pod pretekstem domowej potrzeby zrobiony, jakikolwiek trunek w domu go dem vel palam przedawał, taki każdy do tego podatku płacenia według opisania constitutiey Annis 1673 od każdych trzech groszy szeląg do skarbu wnosząc należeć ma owo zgoła nikogo exipując ad decessum vnius anni, to jest a die prima may anni praesentis, zaczynając od ultima Aprilis w roku 1675 blisko przyszłym w z. naszej postanowiliśmy, do której akcyzy za administratora na jedno pierwsze półrocze uprosiliśmy jmci p. Adama Sobolewskiego wojskiego drohickiego, administratora przeszłej akcyzy, który według opisanego w prawie Anni 1673

porządku to szelężne wybierać będzie powinien. A żaden w powiecie naszym będący sprzeciwić się temu podatkowi nie ma sub rigore et poenis in iure defensis, o co jeśliby się kto taki znalazł, żeby upornie płacić go zakazał abo sam płacić nie chciał, w sądach kapturowych skarbowych querelach sine quanci appelationi sprawić się będzie powinien. A jeśliby będąc prawu przeciwny dał się o to p(ro)cessować na takiem każdem po otrzymanej kondemnacie. Executia in bonis ipsos ad instar inszych podatków skarbowych [1 wyraz nieczytelny] powinna być uczyniona. A dla lepszego porządku w oddawaniu tego szelężnego stanowimy, aby każda osoba szynkując jurament p(er) se et non peralios wykonywała, którą to podatek za półrocze jmć p. administrator wybrawszy będzie powinien po exploraty półrocza uczynić z niego calculatią coram judicio judicati drohicen(si) [k. 231] , a po uczynionej calculatiey będzie powinien in fon… summę ad theusar(um) Regni corespondującą taryfę słusznej za jedno półrocze przez ichm. p. Olszewskiego administratora tamtego półrocza do skarbu wniesionej. A in quantum by się co więcej znalazło przy jmci p. wojskiemu drohickiemu. Ad imminatorti(?) teraźniejszem nad tę summę, którą jmość do skarbu wnieść powinien, z tego szelężnego tedy to przy powiecie zostawać powinno. A jeśliby też ob. ali…. Legale impudiment(um) pokazało się z regestrów ich mci i z inszych pewnych dokumentów, żeby za to półroka defect w przyszłej akcizey tym podatkiem nie mógł być nagrodzony, tedy będziem powinni z tego podatku szelężnego z drugiego półrocza suplementować. Salarium zaś imć przy uczynionej rzetelnej calculatiey z tejże summy porachowawszy oddać obiecujemy. Nihil minus jednak imć p. administrator z tej summy steciznej(?) jaką wybrał, poki tu podatek nie był abrogowany w skarbie RP rachunek uczynić będzie powinien według declaratiey pomiejszej przeszłel lubelskiej.

Desideria ichm. xiężej biskupów graecouniti consendując rationes vnionis cum Sanctae Romana Ecclesia tak com(mit) timus aby na przyszedłem sejmie electionis ichm. pp. instantią swoją ad sedem Apostoli promowować raczyli iż by definitia sententia sedis aplica(te) w tej mierze być mogła cura ichmm. Pilnie to zlecamy.

Zrozumiawszy z propositiey listu ichm. obranego im. xiędza prymasa koronnego, iż ichm. pp. wojskowi WKL nie [k. 231v] niesłychaną jakąś i prawu pospolitemu przeciwną wkładają na nas prowiantu ustawę, dajemy to w moc ichm. pp. posłom aby to procurare raczyli i to u ichm. pp. hetmanów efficere chcieli, abyśmy pod tak ciężkie nie podpadali jarzmo.

Nie poślednie merita ich. pp. Wojciecha Wyszyńskiego bielskiego, imć p. Jana Milewskiego drohickiego podstolich, imć p. Wojciecha Niemyjskiego wojskiego mielnickiego pisarza grodzkiego lubelskiego, imć. P. Szymona Skiwskiego stymulują nas

przeciwko tymże ichmościom do osobliwego respektu et ud eat pari epia gaudeat felicetate(s) równo z inszemu ichmościami w włożonym artykule na przeszłym zleconym sejmiku z strony libertowania dworków in boni Reipublic(ae) mieście Drohiczynie będących, których dworków im. p. dyrektor przeszłego sejmiku w ten artykuł wpisać przepomniał, tedy na tym teraźniejszym sejmiku naszym, który do pierwszego in toto refortur bo supplendo pierwszego defectus jest odprawiony, zlecamy ichm. pp. posłom naszym ażeby ichmościowie świeżo z inszemi ichmościami pomienionych ichmościów ad effactu promowowali instantie.

A iż do różnych chorągwi w dobrach naszych, a mianowicie teraz od regimentów i innych stanu rycerskiego ludzi za ichmościami pany hetmany na sejm electionis przechodzących jezdnych i pieszych częste a wielkie i nieznośne powinnemi (?) agrawane, zaczym zapraszamy ichm. pp. posłów aby się krzywd naszych upominali i temi [k. 232] cura et diligentia sua zabiegali, żeby dobro szlacheckie tak ciężkich aggrawatiey nie ponosiły.

Ponieważ z. bielska do piechoty wybranieckiej jmci. p. Krzysztofa Niewiadomskiego pod którego wiskiego nostra(m) incolam za rotmistrza laudo sua naznaczyła lubo li na sejmiku electionis deputatom w Drohiczynie in loco solito ten akt obierania rotmistrza wybranieckiego ex w legis et consentudino antiqua odprawować się powinien, jednak na listowną ichm. pp. obywatelów z. bielskiej z koła ichm. do nas instantią i też respektując na menta(m) ichm. p. podstolego wiskiego prosząc u nie(go) piechotę z. naszej directią tegoż jmci p. rotmistrza oddajemy, lecz in poster(um) dawny zwyczaj w obieraniu rotmistrza sobie in toto conserwujemy.

Uważając wszędzie menta i praw ichm. p. Stanisława Niemiery podczaszego lubelskiego przeszłego commisarza woj. podlaskiego pod czas commissiey lubelskiej podęte i one chcąc epatitudine nostra rekompensare, tedy stosując się ad laudu(m) anterius złotych czterysta z retent u jmci p. Macieja Sobolewskiego poborcy podymnego jmci naznaczamy, które aby imć p. poborca sine mora wyliczył et in satisfactione imci p. podczaszego zostawił jako własnem jmci należącem salaris pilnie zgodzimy. Także jmci p. Walentemu Kuczyńskiemu łowczemu i podstaroścemu drohickiemu comisarzowi woj. naszego na dwa Trybunały Radomskie z sejmu przeszłego naznaczonemu ponieważ się wszystkie [k. 232v] województwa przez posłów drogach trzema sty złotych comisarzów swoich na każdy Trybunał z każdej ziemi solariować obowiązały, tedy i my nie mniejszą uchwałą naszą u tegoż jmci p. poborcy podymnego takoweż salari(um) jmci naznaczamy.

Wielkie za sobą pociąga inconuenietie kiedy bene de Republica mentis sua nie przychodzi się cieszyć mercure w czym widząc summam in iuriare przez pp. deputatów chorągwi powiaty

naszego, którzy po zasługi na drugą ćwierć będąc z obozu do powiatu naszego deputowani odebrawszy od p. poborcy naszego powiatu gotowe dotychczas dobrze zasłużonych od ichm. pp. rotmistrzów naszych na dwie ćwierci pod Chocim zaciągnionych, nie ukontentowali żołnierzy, zaczym tym ichm. pp. deputatom ad instantia(s) wzwyż pomienionych ichm. pp. żołnierzy na kapturach przyszłych naznaczamy.

Nie małą ujma w aerarum przez to dziać się musiała, że Szoci, Żydzi i inni andlarze, kupcy, także rzemieślnicy, którzy każdemi sposobami tego podatku uchodzili i regestrów swoich wedle opisanego sposobu w inspektarzu(?) do rąk jmci p. administratora co ćwierć nie oddawali, dla czego nie mógł mieć certudines wzięli, który kupiec przez ten czas uprzedzał [1 wyraz?] , a inni zaś w domach swoich potajemnie towary swoje przedawali, że do inszech krajów dla lepszego zarobku towaru swoje powysyłali.

Cosnisimus (?) to jmć p. admnitratorowi, aby z takiemi nie quorum fower judicis agat także i p……? szlacheckiego, którzybykolwiek [k. 233] insi communi rebellis zaraz po śmierci króla JM świętej pamięci temu podatkowi zostawał także i któregoszkolwiek stanu ludzi onemu przeciwni byli i tego podatku do naznaczonych exactorów oddawać nie chcieli. Ci wszyscy ad infantes jmci p. administratora na tychże wzwyż mianowanych sądach sprawić się będą powinni.

Jeżeli kiedy jako pod ten czas gdy intangravi et euidenti ojczyzna nasza zostaje naecessitate własny nas ku miłej ojczyźnie ma simulare zelus abyśmy jako najprędzej podatki na poratowanie onej przez całą RP obmyślone i uchwalone do rąk ichm. pp exactorów na to od nas postanowionych i obranych oddawali, tedy dla prędszego ojczyzny naszej miłej poratowania to ichm. pp. sub tely…? Charitativi exactionem inuerigimus aby nie dalej nad niedziel sześć retentori tego podatku corram officium castren drohicen(sis) dalaty podawali i one według prawa pospolitego exequowali. Lubili tak wiele razy per lauda publica ichm. pp. poborcy nie małe przy sobie pieniężnych sum z różnych podatków dotychczas detanent są obowiązani aby z nich czynili rachunki na co sądy per legem publicam złożone już nie raz agitowały się i na niektórych ichmościach decreta są o to po otrzymaniu jednak na to per summa(m) pertinacias judi….?nie dbając żadnej z tych podatków [k. 233] jakkolwiek insi communi ad bellis zaraz po śmierci króla jmci świętej pamięci temu podatkowi zostawał, także i któregoszkolwiek stanu ludzi onemu przeciwni byli i tego podatku do naznaczonych exactorów oddawać nie chcieli i wszyscy ad instantiei jmci p. administratora na tychże wzwyż mianowanych sądach sprawić się będą powinni.

Jeżeli kiedy jako pod ten czas gdy instangraui et euidenti ojczyzna nasza zostaje necessitate własny na…? ku miłej ojczyźnie stimularol….? zelus abyśmy jako najprędzej podatki na poratowanie onej przez całą RP obmyślone i uchwalone do rąk ichm. pp. exactorów na to od nas postanowionych i obranych oddawali tedy dla prędszego ojczyzny naszej miłej poratowania to ichm. pp. sub tedy exaritatini exactorom in uenimus aby nie dalej nad niedziel retentores tego podatku coram offici castren(sen) drohicen(sen) delaty podawali i one według prawa pospolitego exequowali.

Lublili tak wiele razy per lauda publica ichm. pp. poborcy nie małe przy sobie pieniężnych sum znacznych podatków do tych czas detanent są obowiązani aby z nich czynili rachunki na co sądy per legem publicam złożone iure nieraz agitowali się i na których ichmościach decreta się o to otrzymywano, jednak na to per summa pertinacias judico nic nie dbając żadnej z tych podatków […][4234].

[4234] W tym miejscu tekst laudum się urywa.

CCCLXXXIV. Uniwersał Jana III Sobieskiego do obywateli ziemi drohickiej, w zamku złoczewskim, 23 X 1674 r.

Rkp. *NGAB, Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 55, s. 282v-284. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 10 XI 1674 r. (sabbatho pridie festi sancti Martini Pontificis, AD 1674 r.). Druk:ASWPiK 1668-1675. s. 535-536.*

[k. 282v] Jan III, z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, smoleński, siewierski, czernichowski etc.

Oznajmujemy komu wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym, urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, duchownym i świeckim i wszystkiemu stanowi rycerskiemu z. drohickiej, wiernie nam miłym.

Nic pożądańszego w sercu naszym znaleźć się nie może, jako z osobliwej Boskiej [k. 283] dobroci wolnemi głosami uprzejmie i wiernie wm. na tron Królestwa Polskiego, WKL wyniesionym. Koronę królewską swoją w osobliwym Kościoła Rzymskiego katolickiego porządkiem, według determinowanego czasu na skronie nasze przyjąć i pierwej ad regale solium, aniżli in arena(m) Martis, pierwej ad Regios honores, aniżeli do miseres sudores pospieszywszy, formalne panowania naszego zaczynać guberni(um).

Ale kiedy wojsko ex visceribus Regni ad operationes bellicas wyprowadzić należało, aby nie tylko we krwi chrześcijańskiej bezpiecznie brodzącego nieprzyjaciela z państw tej R.P. arcere mogliśmy, ale też dla prędszego wydania uchwalonych i do zapłaty wojsku dobrze zasłużonemu należących podatków, aby ubodzy ludzie przez oswobodzenie prowincjej Korony Polskiej i W.K.L od ustawicznych przechodów, stanowisk żołnierskich bespieczne [być] mogli. A nie mniej wejrzwszy z stolice moskiewskiej od rezydenta naszego[4235] wiadomość, że się car[4236] jmość moskiewski osobą swą na tę ruszył wojnę. Nie godziło się nam tych zapędów naszych chwalebnej deserere stationem, zwłaszcza dla ugruntowania zupełnej konfidencjej i do zawarcia z tymże carem jmością konjunkcjej armoru(m) ex animoru(m) przeciwko temu nieprzyjacielowi, która do tych czasów z niejaką ociętością między nami est parte cara jmci zdała się coalescere. Więc i to nas a regali diademate capescendo przytrzymywa, że jak prędko byśmy ad hanc solennitati(em) z pola marsowego zjachać mieli, zaraz wielka część [k. 283v] wojska, a prawie flos et robur militiae nie chciałoby

[4235] Paweł Świderski przedstawiciel Rzeczypospolitej w Moskwie.
[4236] Aleksy Michajłowicz Romanow (1629-1676), na tronie Rosji od 1645 r.

się od tego aktu absentować i tak wielka część pory wojennej z niewypisaną in publicu(m) szkodą musiałaby evanescere.

Te tedy i inne considerationes wziąwszy w spolną deliberacją, a najbarziej spóźnionego czasu augustias, z respectu dobra pospolitego, satis idąc za zdaniem pp. rady i deputatów od R.P. przy boku naszym zostających, rozumieliśmy differe actum koronacjej naszej i pierwej easside aniżeli regalem tiaram głowę naszę ozdobić, mając pro suprema, lege, salute(m) populorum i świątnic Boskich tutelam.

Zaczym żądamy uprzejmości waszych, żebyście sejmiki swoje przed sejmem coronationis przypadające tantisper odłożyli, póki jeszcze Niebo samo wojennem czynem zda się favere i glaciales nie nastąpią rigores. Wziąwszy jednak z imprezy i postępków nieprzyjacielskich miarę, et ex voto successu okazyi wojennych, nieomieszkamy i nieomylnym tak actu koronacjej naszej, jako też i sejmików przed tym aktem przypadających terminie uprz. i wiern. waszych obwieścić.

A że wojsko zbliżające się in hoste quaerularatur o borgową kilku ćwierci służbę, żądamy przeto uprz. i wiern. waszych, abyście podatki uchwalone [i] w tym województwie zatrzymane wydali, jakobyście w głodne podolskie, także ukraińskie idące kraje wojsko należytym stipendioru(m) ukontentowaniem do zaszczytu R.P. zachęcali.

Nie mniej to nas permovet, że łanowe piechoty ad gremiu(m) wojska nie [k. 284] pospieszają. W czym abyście uprz. i wiern. wasze seriam uczynili animadversionem, jakoby tak znaczny ludzi do wojny potrzebnych cumulus był za wojskiem wyprawiony, pilno żądamy.

Który to uniwersał nasz, aby tym prędzej do wiadomości wszytkich doszedł, do grodów rozesłać, publikować rozkazujemy sub poenis in officiales negligentes sancitis.

Na co dla większej uwagi i pewności przy podpisie ręki naszej, pieczęć naszę przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w zamku złoczewskim, dnia XXIII miesiąca października Roku Pańskiego MDCLXXIV.

CCCLXXXV. Sejmik ziemi drohickiej (z limity), Drohiczyn, [10 X]? 1674 r.

Sejmik został zwołany według pierwszej limitacjej przez Wojciecha Władysława Beydę Rzewuskiego skarbnika drohickiego, zapewne marszałka sejmiku. Data poprzedniego sejmiku nieznana.

CCCLXXXV/1. Laudum sejmiku drohickiego, Drohiczyn, [10 X]? 1674 r.

Rkp. *NGAD, Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 55, k. 209-211. Oblata została dokonana w w urzędzie grodzkim drohickim przez Wojciecha Władysława Beydę Rzewuskiego skarbnika drohickiego 10 X 1674 (feria quarta post festum sancti Francisci confessoris proxima AD Millesimo Sextentesiomo Septuagesimo quarto).*

[k. 209] My dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzccy także wszystko rycertswo woj. podlaskiego z. drohickiej zjachawszy się do Drohiczyna na miejsce zwyczajne według pierwszej limitacjej przez jmci p. Wojciecha Beydę Rzewuskiego skarbnika z. drohickiej na pierwszej sesjej naszej unaninmi votoru(m) obranego suffragio, taką żeśmy spolną między sobą uchwałę postanowili.

Naprzód uważając wielkie a prawie nieznoszne przez wojsko przechodzące na wojnę teraźniejszą z nieprzyjacielem Krzyża Świętego przez miasta, jako i wioski nasze, nad prawo wyraźne, ludziom przez różne in sulires? Nieprzyjacielskie i chleby ciężkie, przechody i zaciągi nowe nisczonym poczyniło szkody i rozmaite krzywdy, postanawiamy niniejszą naszą uchwałą, aby [k. 209v] każdy iniuriatus spisawszy i do grodu podały i z grodu wyjąwszy authentic(e) do jaśnie wielm. jmci p. Stanisława Karola Łużeckiego kasztelana podlaskiego posłał, którego nomine nostri upraszamy, aby je jaśnie wielm. ichm. pp. hetmanom WKL prezentował i upraszał ichm. jakoby ubogim ludziom z. naszej nagrodzone były, a in posteram tak wielkiego exorbitans, aby się z. naszej od wojska WKL i prawu o tym napisanemu praejudiciorum nie działo.

Nie mniej to nam ineambit, że akta tak ziemskie, jako grodzkie przez nieprzyjaciela koronnego w państwach Korony Polskiej grasującego (w których securitas bonoru(m) et honoru(m) nas wszytkich się zawierał to stoją.

Tedy na przyszłych, da Pan Bóg kapturowych sądach do zrewidowania onych z między siebie judicos capturales wysadziemy, które de fata wszytkie uważywszy i obaczywszy nam deferent, których defectu naprawę, także i conseruationem in debitam na przyszłym sejmiku

electionis numerosu(m) na sejm coronationis serenissimi nam ad praesens feliciter regnantis namówiemy.

Widząc krzywdę ichm. pp. towarzystwa chorągwi ichm. pp. rotmistrzów aby z wybranych już foratur pieniędzy i z tractamentów swych, ichm. pp. towarzystwu każdemu słuszny i należyty i dobrze zasłużony według pocztów ichm. wypłacili żołd.

Nie mniej na tem należy z. naszej, iż ichm. pp. poborcy powiatu naszego z różnych przez ichm. wybieranych podatków sufficiena(sen) nie uzyli calendum, ską się powiat nie może intormować. Wiele się jeszcze u któregoż ichm. reszty należy, a w coraz nowe musi zachodzić podatki, uchwalamy pr(ea)sen(ti) laudo , aby się ichm. na przyszłych sądach w kapturach fiskowych, które przy każdych kapturach sądzone będą, ad instantia(m) jmci p. instygatora sprawili i tam caladacyą dostateczną cora(m) judisio capturali uczynili, a których by zaś był refractarius i dał na sobie condemnatę otrzymać, ten executioni forti in p(er)sone ac bonis eius p(er) judices deputatos fiscales suberit.

A że i teraz według nowej constitucjej pogłówne powtórne i raty następujące do którego nie bali [się] naszych obrać exactorów, jednak respektując na wrogie ludzie dla mniejszych gromad zwodzenie na executie, a mając to poenlis, że prędsza będzie przy nowym zaraz i starego u retentorów do wybierania onego ratio, tychże ichm., którzy pierwsze wybrali rate [k. 210v] unanimi te approtimes?.

Należnego zaś podatek w pierwszym laudum przez nas uchwalony do którego wybierania użyliśmy ichm. p. Adama z Pięt Sobolewskiego wojskiego drohickiego za administratora y ad poenis aprobujemy, i aby ze wszytkich dóbr in genere było wybierane i oddawane inimiginas, a kto by nie chciał oddawać podatki, tedy executioni fiscali subiacebit.

Ichm. p. Jerzemu Sandorowskiemu deputatowi chorągwi kozackiej, jaśnie wielm. jmć p. Wiszowskiego kasztelana sandomierskiego na uspokojenie assygnaciey skarbowej do nieboszczyka p. Marcina Gałeckiego poborcę naszego wydanej i dotąd przez niego nie wypłaconej, iż z. drohicka in opere solutionis tych zasług zostaje, tedy ad rationem pomienionej assygnatiey laudo praesenti naznaczamy jmć p. Macieja Sobolewskiego regenta ziemskiego i poborcy drohickiego z retent podatków wszelkich przez niego wybieranych złotych polskich pięćset mediante nie ratione? Przez jmć p. sandorowskiego w grodzie drohickim facien(te) do dalszego z jmcią p. Sandorowskim porachowania, który summę in rationibus calculi jmci p. Sobolewskiemu przyjąć i…….. assecurujemy.

Tymże sposobem ichm. p. Jakubowi Se….waldowi chorążemu i deputatowi regimenta ….żnego jmć. p. Stefana Czarnieckiego[4237] pisarza polnego koronnego, kaniowskiego i brańskiego starosty złotych sto deklarujemy.

[k. 211] Na pomienione tractamenta p. Sandorskiemu i p. chorążemu jmci, p. marszałek assygnacye ma wydać, za któremi ichm. swoje wzwyż pomienione tractamenta odbiorą.

Przychodzi nam i to uważyć, że po wybraniu pierwszej raty pogłównego ludzi niemało pomarło, aby tedy ta dyminuncya ciężka tak successorom ad solunionem? Pogłównego quoqumq(uae) modo spectan(te) nie była, powinien każdy suestes? Do płacenia pogłównego należący attestationem od xiędza plebana, albo popa ruskiego wziętą i jurament w grodzie wykonawszy oddawano do ichm. pp. poborców, a ichm. pp. poborcy superstitem już nie powinni trudniej exequować.

Jmć p. Sandorski dzaidzić? Suplikował do kołą naszego aby jako świeży pogorzelec był od tego teraźniejszego pogłównego uwolniony. My tedy widząc rzecz słuszną a stosując się do prawa o pogorzelcach wyraźnie napisanego p(er)sen laudo unanimi omnium consensis eueden…? uwalniamy.

Desiderium jmci p. Skiwskiego sędziego kapturowego i poborcy półtora poborów na prowiant wojsku litewskiemu z powiatu naszego postąpionych do sejmiku przedsejmowego odkładamy.

Które to punkta nasze przez nas namówione zleciliśmy jmci p. marszałkowi.

[4237] Stefan Stanisław Czarnecki, h. Łodzia (1630-1703), pisarz polny koronny, od 1671 r., starosta radziejowski, brański, lipnicki, kaniowski.

CCCLXXXVI. Zjazd ziemi drohickiej, Drohiczyn, 17 VI 1675 r.

Zjazd został zwołany przez Stanisława Karola Łużeckiego kasztelana podlaskiego przy okazji sprawowania sądów kapturowych.

CCCLXXXVI/1. Laudum zjazdu ziemi drohickiej, Drohiczyn, 17 VI 1675 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 55, k. 513-514. Oblata dokonana w grodzie drohickim przez Stanisława Jana Krasowskiego cześnika drohickiego, marszałka tego sejmiku.*

[k. 513] My rada, urzędnicy ziemscy i grodzccy i wszytko rycerstwo województwa podlaskiego z. drohickiej, zjachawszy się na sejmik do Drohiczyna na dzień dzisiejszy przez jaśnie wielm. jmości Stanisława Karola Łużeckiego kasztelana podlaskiego deklarowany sub celebratione sądów kapturowych drohickich w Drohiczynie obwołany w kościele farskim in loco consilior(um) solito zasiadłszy, za dyrektora koła naszego obraliśmy jmości p. Stanisława Krasowskiego cześnika drohickiego i uważywszy contenta zjazdu teraźniejszego takie uczyniliśmy postanowienie. Ponieważ czas nastąpił jako innem województwom i ziemiom, tak i naszemu województwu podlaskiemu i ziemi drohickiej dystrybuty należącej u skarbu soli, nie opóźniając się w odzyskiwaniu onej z pośrodka nas zgodnie obraliśmy i uprosiliśmy jmci p. Samuela Krasnodębskiego pisarza ziemskiego drohickiego za dystrybutora aby należącej na z. naszą na teraźniejszy rok u skarbu jako najprędzej upomniał się soli i onę do rąk swych de integro odebrał plenaria jmci przy dzisiejszym zjeździe naszym dając facutate(m). A że zawsze nutriunt p(er) miaru(m) exempla virtutes, przeto uważywszy godne zasługi nie tylko z. naszej ale i całęj in publico Ojczyźnie wyświadzcone [k.523v] jmci p. Stanisława Mleczka łowczego mielnickiego i jmci p. Samuela Krasnodębskiego pisarza ziemskiego drohickiego i do dalszych ichm. w tej jeszcze z. naszej instanto zasługi (mało wprawdzie) beczek sto soli z teraźniejszej iuxta (?) anteriora lauda vecupensy, naznaczamy i dajemy obiema pomienionym ichmościom in vim dalszej od nas distributy gratitudinem, resztę zaś soli na z. naszą przychodzącą uznawamy wyżej pomienionego jmci p. distributora obranego aby aequo orine podług dawnych zwyczajów i praw innofescentiae do grodu podawszy i one publikować kazawszy między bracią podzielił praeciu(s) większego od beczki soli, nie biorąc tylko jakowe do skarbu dane będzie przy wykupnie soli od każdej beczki. Więc, że dotychczas niektórym ichmościom iniuriosu(s) się być zdało, którzy uskarżali się, że przeszłych czasów od ichmościów pp. distributorów proportionaliter sól nie byłą oddawana przeto aby constare mogło każdemu szlachcicowi ratio podziału i diffidentia z tej distributy nie rosła tedy communi consensa [k. 514] zgadzamy się na to, aby teraźniejszy jmć p.

distributor regestr podziału soli między bracią z podpisem ręki swej do akt drohickich po skończonej distribucie podał. Co tak za zgodą wszystkiego ziemię naszej, którzyśmy się na ten sejmik zjachali teraźniejszy rycerstwo postanowiwszy jmci p. marszałkowi koła naszego, aby tę uchwałę naszą ręką swą podpisawszy ad acta publica do grodu drohickiego podał, zlecamy.

Działo się w Drohiczynie, w kościele farskim, dnia siedemnastego czerwca roku 1675.

Stanisław Jan Krasowski cześnik drohicki, marszałek koła rycerskiego ziemi drohickiej.

CCCLXXXVII. List Stanisława Karola Łużeckiego kasztelana podlaskiego do szlachty ziemi drohickiej, Dębowierchy, 27 VIII 1575 r.

Rkp. *NGAB, Mińsk, F. 1715, op. 1, nr 54, k. 139v-140. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim drohickim 27 VIII 1675 r. (feria tertia post festum Sancti Bartolomei Apostoli proxima AD 1675).*

[k. 139v] Stanisław Karol na Rogoźnie Łużecki kasztelan podlaski, pułkownik JKM.

Jaśnie wielm. wielm. ichm. pp. dygnitarzom, urzędnikom i wszystkiemu rycertswu woj. podlaskiego z. drohickiej w.mć m. m. m. pp. i braci przy usługach moich donoszę, iż z przysługi mojej przeciwko wm. m. m. pp. oblutu…. Dostateczną jmć p. podstoli podlaski, domownik mój od JKM odebrał resolutię. Gdzie JKM żarliwość wm. m. m. pp. ojcowską przyjąwszy fatygi onych i trudy perservenuje retineat, przy granicach swych zostawać declaruje. Uchwalonych zaś wypraw gorącą żądając ponieważ dziwną prowidencją boską wojska cara jmci moskiewskiego już niewątpliwie do konjunkcjej [k. 140] z JKM przychodzą, uprasza tedy abyście wm. pp. in nixi laudo poczty do ichm. pp. rotmistrzów obranych wyprawowali z porządkiem jako najprzód przy tem nejlepszym. A że na sejmiku kwerimonie zachodziły na suplementy błąkające [się], tedy uniwersały jmści przy liście carskim i reskrypcie na instrukcją odsyłam, które aby każdemu dla obrony w domach pateant do publikacjej po parafiach rozkazuje.

Pisan w Dąbrowierchach, die 27 VIII 1675 r.

Stanisław Łużecki kasztelan podlaski.

CCCLXXXVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, [14 IX] 1676 r.

CCCLXXXVIII/1. Notatka o wyborze deputata do Trybunału Koronnego w Lublinie.1658

***Rkp**. ANK ZZG 16, s. 207 (kopia XVIII-wieczna I. Kapicy Milewskiego)*

Sędzia deputat do Trybunału z z. bielskiej: Joannes Wilczewski, notarius terrestris marienburgen(sis).

CCCLXXXIX. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, Drohiczyn, 13 IX 1677 r.

(Deputaci, s. 132): Deputatami do Trybunału Koronnego w Lublinie zostali wybrani Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki i Marek Butler podkomorzy drohicki, starosta preński.

CCCLXXXIX/1. Informacja o atestacji szlachectwa Piotra i Jakuba Żebrowskich

Rkp. *ANK ZZG 38, s. 73-74, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

Sejmik dokonał potwierdzenia szlachectwa Piotra i Jakuba Żebrowskich. Marszałkiem sejmiku został wybrany Samuel Wąż podczaszy mielnicki.

CCCXC. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 25 V 1679 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw i ziem koronnych przyjętą przez sejm obradujący w Grodnie 15 XII 1678 – 4 IV 1679: Ziemia bielska, stosując się jako ad unanimem consensum całej R.P. , tak przyjmując in omnis punctis conformem declarationem ziemie drogickiej i mielnickiej, na zapłatę wojsku et pro praeterito et pro futuro sercitio summam correspondentem czworgu pogłównemu iuxta tariffam anni 1673 pozwala; excepto pogłównego , modum contribuendi bierze sobie do braci. Szelężne i czopowe przy sobie zostawuje. Approbationem jako omnium laudorum tak laudi na sejmiku relationis postanowionego sobie cavet. Sejmik relationis in loco solito składa pro die 25 maii. (VL, t. V, s. 298-299). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXCI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 5 VI 1679 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw i ziem koronnych przyjętą przez sejm obradujący w Grodnie 15 XII 1678 – 4 IV 1679: Ziemia drogicka, lubo częstym podatkowaniem et varii casibus ciężkiemi jest ściśniona niedostatkami, jednak w tak ciężkim ojczyźnie swej paroksyzmie, nie chcą w niwczym deese obronie onej, stosując się w tym ad unanimum consesensum totius R.P. na zapłatę długu wojsku winnego hucusque in obsequio R.P. zostającego, półtrzecia pogłównych iuxta tariffam anni 1673 tak a personis spiritualibus, quam saecularibus ac Judaeis (którzy jeżeliby wydać nie chcieli, to ziemi defalcari piowinno) pozwala, a modum contribuendi do braciej bierze, i tę sumę przed Trybynałem Radomskim przez poborców swoich na sejmiku relationis obranych na Trybunał Radomski wnieść, lubo za asygnacjami wydać obiecuje. Szelężne zaś i czopowe iuxta constitutionem anni 1676 in supplementum jakich defektów przy sobie zostawuje. Półtora zaś pogłównych iuxta eandem tariffam anni 1673 iuxta scriptum ad archiwum datum w przyszłym roku wojsku na województwa rozebranemu, za asygnacjami skarbowymi wydać obiecuje. Sejmik relationis w Drogiczynie in loco solito pro die 5 iunii naznacza a laudum ratione contributionum et securitatis domesticae praesentibuc comitiis approbatur in toto (VL, t. V, s. 298).Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXCII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi mielnickiej w Mielniku, 12 VI 1679 r.

Sejmik zwołany mocą konstytucji Deklaracja województw i ziem koronnych przyjętą przez sejm obradujący w Grodnie 15 XII 1678 – 4 IV 1679: Ziemia mielnicka lubo tanta egestate et calamitatibus pressa i przeszłych hucusque nie wydała podatków, atoli labentu aequaliter chcąc suffragari ojczyźnie stosuje się ad universalem całej R.P. consensum, i na zapłatę wojsku et pro praeterito et futuro servitio czworo pogłówne a personis tam saecularibus, qua spiritualibus iuxta tarrifam anni 1673 pozwala. Z których półtrzecia pro praeterito servitio in anno praesenti lubo na Trybunał Radomski wnieść, lubo za asygnacjami wydać submituje się, a półtora in anno futuro 1680 wojsku na województwa rozebranemu declarat, którym modum contribuendi bierze sobie do braciej. Szelężne i czopowe przy sobie zostawuje, sejmik relationis składając pro die 12 iunii. (VL, t. V, s. 298). Akt tego sejmiku nie znaleziono.

CCCXCII/1. Notatka dotycząca sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik, 12 VI 1679 r.

Rkp. *ANK ZZG 19, s. 1790, fragment (kopia XVIII-wieczna I. Kapicy Milewskiego)*

St(anislau)s Sawicki vexillifer t(err)ae mielnicensis conventus particularis t(err)ae eiusdem relationis nuntiorum t(err)ae mielnicen(sis) marschalcus.

CCCXCIII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 15 VII 1681 r.

Wobec zerwania sejmu z 1681 r., na podstawie postanowienia posejmowej rady senatu, król Jan III uniwersałem datowanym w Warszawie, 14 VI 1681 r., zwołał sejmiki relacyjne na VII 1681 r. (Druk: ASWPiK 1676-1695). Uniwersał skierowany do ziemi drohickiej nie zachował się.

CCCXCIII/1. Limitacja sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, Drohiczyn, 15 VII 1681 r.

Rkp. *NGAB F. 1715, op. 1, nr 76, k. 54v.-55.* Oblata limitationis conventi particularis. *Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jan Wybranowski wojewodzic derpski, marszałek sejmiku. Data oblaty nie zachowała się.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziemie drohickiej na sejmik obrady publicznych, za uniwersałem JKM PNM, po rozerwanym sejmie warszawskiem[4238] ex senatus consulto wydanym, dnia dzisiejszego na miejsce zwyczajne conventorum nostrorum do kościoła farskiego drohickiego zgromadzeni, naprzód za dyrektora koła naszego e medio nostri w. jmp. Jana z Wybranowa[4239] Wybranowskiego wojewodzica derpskiego[4240] unanimiter [k. 55] obrawszy, sejmik dzisiejszy respectu punktów w uniwersale JKM PNM proponowanych ex […][4241] ad feriam tertiam post festum s[ancti Fran]cisci confessoris proxime[4242] anno [1681] […][4243] incolar(um). Vigore et […][4244] udaliśmy. Teraz tylko do […][4245] [soli] powiatowej za rok teraźn[iejszy] […][4246] Rzeczpospolitej, na ziemię naszę droh[icką] należącej z między siebie [jmp. Adama] Michała Sobolewskiego [sędziego] ziemskiego drohickiego[4247] i do […][4248] za dystrybutora. Ten […][4249] talionis dalszej obrady

[4238] Sejm walny warszawski z 1681 r. został zerwany.
[4239] Wieś na pograniczu Kujaw i Wielkopolski (obecnie na terenie woj. kujawsko-pomorskiego, pow, żniński).
[4240] Jan Wybranowski, syn Zygmunta Wybranowskiego wojewody derpskiego 1657-1658.
[4241] Urwany duży fragment karty.
[4242] 7 X. Zapewne jest to termin obrad zalimitowanego sejmiku.
[4243] Urwany duży fragment karty.
[4244] J.w.
[4245] J.w.
[4246] J.w.
[4247] Adam Michał Sobolewski sędzia ziemski drohicki 1680-1705.
[4248] Urwany duży fragment karty.
[4249] J.w.

naszej […][4250] dystrybutora soli naszej […][4251] jmp. marszałka koła naszego […][4252] temuż jmp. marszałkowi naszemu do akt grodzkich drohickich podać zleciliśmy.

Działo się w Drohiczynie w kościele farskim drohickim die 15 mensis iulii a. D. 1681.

Jan Wybranowski wojewodzic derpski marszałek koła rycerskiego m.p.

[4250] J.w.
[4251] J.w.
[4252] J.w.

CCCXCIV. Sejmik przedsejmowy ziemi drohickiej, Drohiczyn, 16 XII 1682 r.

Jan III uniwersałem datowanym ze Stryja, 4 XI 1682 r. zwołał sejm walny do warszawy na 27 I 1683 r., sejmiki przedsejmowe na 16 XII 1682 r. (ASWPiK 1676-1695, s. 272-273).

CCCXCIV/1. Instrukcja posłom na sejm z sejmiku ziemi drohickiej, Drohiczyn, 16 XII 1682 r.

Rkp. **1**. *RGADA, Moskwa, f. 356, op. 1, nr 50, k. 132-147v. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 17 XII 1682 r. (f. quarta post festum S. Lucis V(irginis) et M(artiriis) proxima AD 1682*[4253]. ***Rkp. 2*** *ANK ZZG 30, s. 37-38, fragment, wyciąg z instrukcji punktu* Białystok. *(XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego).*

[k. 132] My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo woj. podlaskiego z. drohickiej, którzyśmy się na dzień dzisiejszy decima sexta decembris za uniwersałem JKM PNM na sejmik przedsejmowy do Drohiczyna, do kościoła farskiego na miejsce sejmikom zwyczajne zjachali dla zatrzymania w konsultacjach naszych porządku do dyrekcjej koła naszego jmci p. Walentego Kuczyńskiego łowczego i podstarościego grodzkiego drohickiego e medio nostri uprosiliśmy i cokolwiek z obrady naszej byłoby i jest postanowiono w instrukcyją ichm. pp. posłom opisać i ad acta publica grodu tutecznego podawać zleciliśmy.

Podziękowanie JKM primarium. To będzie officy ichm. pp. posłów za wszelakie około dobra pospolitego pieczołowanie i chęci ku tej RP, a w oczach całego świata wyświadczone JKM PNM podziękować. Przy którym podziękowaniu dewota [k. 132v] nas wszystkich przy dostojeństwie JKM PNM sacrabunt pectora.

Przysięga ichm. pp. posłów. Obowiązek przysięgi wielu zwykle przy dostojnej zatrzymane powadze ac anoscivis in Republica arcere media mentis, przeto si ex re ex commodo Reipublicae videbit pro movebunt ichm. pp. posłowie aby się przysięgą obowiązali, iż sine justa legis causa sejmu uważać, aby corrupciey in dannam [?] Reipublica albo dla rwania sejmu brać nie będą.

Tudzież ichm. pp. posłów obligamus aby na prolongacyą sejmu nad niedziel sześć nie pozwalali i z tym się na początku sejmu deklarowali.

Praesidium Krakowa

Tem i tim exemplo straty Kamieńca Podolskiego na którego praesidium i subtidum województwo tameczne contribuant nec eod(em) contributio Reipublicae i miejscu

[4253] W dacie oblaty widać przeróbkę cyfry 2 błędnie na cyfrę 5.

tamecznemu profuit comittimas ichm. pp. posłóm quanto securiora et furmiora miastu stołecznemu Krakowa fortificationis ex p(re)sidy proponere et acceptae media czopowe a tota Reipublica na fortecyą Krakowa obróciwszy.

Securitas R(eip)ub(l)i(c)a ab intus dextra. Ten jest sejmowania i obrady publicznej termin i szkutek ab intus pacatam ab extra zaś ze wszystkich stron securam facere Reipublicam do której obrady gdy ichm. pp. posłów naszych posyłamy mieć chcemy aby wszelakie prywatne i pseido publiczne [k. 133] pominąwszy interessa na samo dobro pospolite i bezpieczeństwo RP zaopatrywali i uważali dokąd portentosus e vicinis unganias contlibus prospient hostis ne sub pallio indenis multis gentlis kolan securam sine secuntate ex muni mine…dat REipublica.

Więc i komisja z państwem moskiewskim, ponieważ nie jest skończona expedit Reipublicae aby do porządnego RP pożytecznego przywiedziona byłą terminu.

Aukcya wojska.

Jeżeli by zaś Reipublica necessitas omnino mieć chciała aby aukcya wojska uchwalona byłą. Tedy ichm. pp. posłowie in comissis to mają aby przyczynić wojska przez domową po województwach i ziemiach żołnierza wyprawę aby też podatki stanowione były.

Artylerya koronna.

Non postremum merety respectum i Rzeczypospolitej artylerya, którą quartą ex bonis Reipublicae pro nemienti sustenta.. ? ex conservatur, iż jednak repactary et legem conuellentes bonorum Regalium Tenutary kwarty do skarbu nie oddają, albo onej in tempore nie wnoszą przez co artylerya wielkie ponosi in commoda, tedy aby artylerya ad suam reducatur integnatatem promovebunt ichm. pp. posłowie prawo o kwarcie napisane.

Upominki tatarskie.

Jako zdawna practicatomore skarb koronny upominki Tatarom ex prouentibus Reipublica i z pogłównego żydowskiego wypłaca. Tak i teraz nie odwoływając się na extraordynaryjne podatki oddawać powinien, a Żydzi pogłówne do skarbu należące aby in termino żadnemi się nie zasłaniając protekcyjami wnosili.

[k.133v] Zapłata wojsku.

Wojsko dobrze RP zasłużone w wysokiem powinno być respekcie. Jednak czasów teraźniejszych próżnuje. Tedy ex postulabunt jmci pp. posłowie aby minosi chciały się kontentować stipendy partione accessit i to iż województwa niektóre, a mianowicie podlaskie dla wyżej do skarbu wniesionej taryfiej lużną wojska dyspartytą jest aggrowowane, i inne zaś

województwa albo propter hostilitatem pro illo tempore grassantem albo propter defectuosa(m) do skarbu RP contubuero nur ? importetionem do różnego dyspartyty tej przyjęcia wojska, uchronili się przeto imponimus ichm. pp. posłom, aby cum tota RP zachowali się ażeby dystrybuta wojska wszystkie województwa equaliter promeret, które zaś województwo albo ziemia tą tariffą consequenter i dyspartytą wojska przeładowane jest in inbunt ichm. pp. posłowie rationes, aby tym województwom taryfa byłą zmniejszona, i część wojska na inne województwa, które pro illo tempore minus vel nihil contribuebant a do swojej post hostilitatem przyszło perfectiey przełożona była.

Dystrybucya hiberny i obieranie kommisarzów komissya do dystrybuty hyberny naznaczona wiele sobie pozwalać zwykła. Gdy summy do wypłacenia na miasta i wsi primitive naznaczone ad auget albo szostakowym podatkiem i ledwie nie altero tanto [k. 134] summy swemi wypłacać przymusza assygnacyami co ponieważ się dzieje przeciwko słuszności i z uciężeniem ludzi ubogich przeto ichm. pp. posłów cum erit cum tota Reipublica providere in dennitati honorum regatium aby miasta i wsi actione hyberna przez podwyższenie assygnacyej non gratuent…?

A jako komisarze na komissie i deputaci na trybunały radomskie na sejmikach postcomitialnych obierani bywają i obierani być powinni tak do dystrybuty hyberny komisarze, którzy do dóbr królewskich się nie tykają po województwach postecomitialnych obierani i naznaczani byli czego serio poprą ichm. pp. posłowie.

O podatkach.

Widzimy na oko iż RP matka nasza multis omni exparte obiecta est periculis praesidium nie tylko ex personis ciuiu(s) ale też excontributionibus constare zwykło bywać. Przeto jeżeliby to jako miało przyjść do podatkowania bez którego RP żadnym sposobem obejść się nie mogła, tedy ea conditione na podatki pozwalamy. Jeżeli pogłówne aby cum nona conservatione, jeżeli zaś pobory includen do dwie włóce w łan.

Pensia Nowodworska i gwardia.

In… mat JKM pensyą ze ekonomiej Nowo Dworskiej ad mensam regalem należącą aby była wydawana winna, której skarb koronny soluendo non paffiert..? ani też RP do wydawania onej i opłacenia priuatorum dziarżaw justo jure stungi może przeto JKM PNM [k. 134v] jako summus rerum w państwie swojem arbiter et pensionum ac prouisconum dispensator nie zapatrując się na publiczne podatki stołowi Pańskiemu promissere będzie raczył pensionem i owszem pokornie supplicebunt ichm. pp. posłowie do JKM PNM i

upraszać będą, aby prawo o płaceniu gwardiej z skarbu Pańskiego a nie z podatków RP było wypłacane.

Sól suchedniowa.

Warowano prawem aby sól zamorska do państw JKM nie była wprowadzana a sól suchedniowa incolis Regni na wsi i folwarki rozdawana była. Iż jednak czasów teraźniejszych przeciw soli suchedniowej i skarbowej in inmensum et tripto majorem exereuit numerum przez co nobilitas et populus exavitur promouelunt ichm. pp. posłowie aby sól tak suchedniowa jako i skarbowa ad pristinum reducati p(er)eium et eopererio przedawana była.

Wielmożny hospodar Jmć wołoski.

Necessitates Wielmożnego Hospodara Jmci Wołoskiego[4254] gdy skarb koronny prowidować non sufficit JKM PNM factoram Wielmożnego Hospodara JMci ex vacantibus suplementować będzie raczył Wielm. JMć podskarbi koronny. Datum ? to w kole naszym, iż Wielm. Jmć p. podskarbi [k. 135] koronny[4255] będąc ablegatus ad ex tamże wielkie summy na dobra wniósł ex fidem tamtemu panu (ex fertur) spoposidit co ponieważ się stało przeciwko wyraźnym prawom inditabunt ichm. pp. posłowie aby o to był sumario procesu sądzony na sejmie teraźniejszym i summy, które w tamtym państwie in emptionem bonorum wyłożył one sprzedawszy ad thesaurum RP inferat sub priuatione officy thesaurariatus et confiscatione bonorum. Tudzież i rachunek ex prouentibus Reipublicae in facie eiusd(dem) uczynić powinien po której calculacyej ichm. pp. posłowie nie wprzód na kwit pozwolą aż na sejmikach postcomicialnych rationes calculationis uważemy.

Bona Regalia.

Zagęściło się to, iż dobra RP ad dispositionem króla JMci należące na przeszłych sejmach per constitutiones były a clirpositione Regia alenowane et in jus tenestre transformowane czego ponieważ stare prawa i statuta bronią, przeto ichm. pp. posłowie na przyszłym sejmie ad tendent ne bona Reipublicae per constitutionem alienentur i owszem alienata ad pristinum restituantur statum ne paenis bene merentis diminuat(ur).

Bona terrestria.

Lubo wiele constituciej jest warowano aby woj. podlaskiego o dobra swoje dziedziczne za dworem się nie sprawowali ani przywilejów albo dania na nie pokazowali, iż jednak skarb ultra mentem legis [k. 135v] zwykł sobie do dóbr ziemskich przed ten… roście i one pod

[4254] Serban Kantakuziono, hospodar wołoski od X 1678 do XI 1688 r.
[4255] Marcin Zamoyski, h. Jelita, podskarbi wielki koronny w l. 1685-1689.

lustracje i dyspozycye skarbowe podciągać, tedy gdy ten komu interesit dokumentaliter wywiedzie, iż te dobra ante et post unionem woj. podlaskiego do Korony dispositioni temestri subiacebant ab in petitione thesamir et Regale dispositione były uwolnione i dziedzicowi własnemu oddane.

Pakaniew.

Przy tym punkcie szanowni ichm. pp. posłowie i do JKM PNM i całęj RP wniosą instancyą aby skarb do dóbr Pokaniewa cum villis, które antiquitas ande ex post unionem jeśnie wielm. niegdy jmci p.Wojciecha Niemiery wojewody podlaskiego przyszły, a potem przez niechęci i nieżyczliwości braterskie ex jus ad vitalicium Pani Wiannej i dożytniej ex posessione na sucessorów wypadły swojej, która subsistere nie może poniechać pretensiey a hereditas lubo per constitutionem lubo per decretum commiciale aby circa modernum posessionem zostawała.

Cerkwie dysunickie ziemi drohickiej.

Sprawa od przewielebnego xiędza władyki włodzimierskiego i brześciańskiego o cerkwie uniackie i dysuniackie w z. drohickiej obrócone na sejm koronny intendentowane ponieważ swego na przeszłym sejmie nie wzięła effectu a na przyszły sejm ante omnes causas iudicanda jest odłożona, tedy ichm. pp. posłowie te pronelunt constitucyą aby [k136] za sprawą ante omnes causas była sądzona.

Forum Spiritualium.

Wielkie się secularibus dzieje bezprawie przeto, iż osoby świeckie z osobami duchownemi, którzy się rzymskiemu zasłaniają prowadzi in causas criminalibus et cui libus per multas litis instantias sprawiedliwości dość nie mogą i do wielkiej w fortunach swoich ruiny przychodzą. Tedy aby ludzie ukrzywdzeni prędszą sprawiedliwość otrzymać mogli starać się będą ichm. pp. posłowie aby personis spritualibus et principue…? bona terrestria lenetatibus et alys quibus hic in causis criminalibus et ciuilibus foru(m) coram iudi(ci)o terre(strum) et officio castren(sis) a salva appelatione in causis melioris importentis na Trybunał Koronny ad regestrum mixti fori (do którego regestru sądzenia nie więcej osób duchownych sądowych nad sześć podług opisu prawa należeć ma) per legem naznaczone było.

Wy(d)erkafy.

Lubo konstytucye Anni 1635 incolas Regni summy modo reaptivo na dobra ziemskie zaciągać pozwoliła ostrzegłą jednal aby też dobra zbytniemi wydarcafami nad prowent medietalis bonoru(m) wyższemi uwiązane nie były, iż jednak czasów teraźniejszych osoby

duchowne i zakonne ultra mentem legis na calowite dobra lubo per rec(e)cempionem lubo per obligationem in expeditationem successoró(w) sumy prowent dóbr przenoszące wniosą a niektórzy resignationes bonor(um)terrestri um ex Regaliu(m) otrzymują przez co [k. 136v] znaczna defessionis Reipublicae lieu ex bonis terrestribus następuje dyminuncya iż taki szlachcic do wielkiej przychodzi ruiny. Tedy ichm. pp. posłowie proponent statibus Regni aby konstytucyja o wyderkafach napisana per legem recentem objaśniona była, i kto by się [z] ich mściów xięży duchownych lub secularibus lubo regularibus wyższe nad opis konstytucyej na dobra ziemskie summy wnosić ważył per na? diminiekonis? aut amissionis sum(m)arum ultra censum ex medieta rebonorum prouenientem pertraxacio na to judi(cum) termi(ni)s et castren(sis) liquidatum experantium byłą założona.

Co się zaś tknie dóbr ziemskich satremi summami i wyderkafami onerowanych, które obok fectum fortuna(s) się redu….? in manus et dispositio nem per senatu(s) spirituali(bus) capitulari(um) et recapiscrum adio ut etiam nomen iuris terrestris in p(er)scriptionem osób duchownych albo kościołów nie przechodziły prouidere indemnitati sua RP może takim sposobem gdy prawo napisze i na wyderkafy sexaginta Annorum persenptionem ? uchwali ex post expisationem Annorum sexaginta [k.137] ab actu recemptionis inscripto na wyderkaf currat per sempto ipsaq(ue) recemptio ipso falto cuamnescat, co się ma rozumieć o tych dobrach, z których czynsz quot amnis należy…. By płacony bywał, albo które ichm. sami duchowni trzymali.

Executio contra spirituales contringst to często, iż osoby duchowne i zakonne często w prawne rozterki a potym crescentelite sub patricinio dla interesu swego ex speinpunitatis ? suffulti w cryminalne z osobami świeckimi zachodzą obiekty i do wielkich strat kosztów przywodzą. Aby zaś do ostatniego przychodzi dekretu criminalu albo obiectiey swojej nie dowiódłszy in [1 wyraz?] calumniami et sucennbusit? in tali casu Sąd Trybunalski spirituales secularis ad loci ordinarios regulares ad loci ordinarios regulares zaś zakonników ad suos superiores pro decernenda per na takowiż odsyłać zwykł. Co się dzieje przeciwko samej słuszności albowiem litigant do którego się prawa zdaje eiusdem judiciej sententiam….uitare, nie powinien przeto ichm. pp. posłowie procurabunt aby prawo stanęło, które by Trybunałowi in casu criminalis obiecta(m) et non probato actionis potestatem decernere p……? takowyż pozwoliło cum remissione contra regulares ad superiores centia seculares ad loci ordinaris depersena ex bonis mobilitibus ac summis ubilibet existentibus p(er) faciende executione czego status spiritualis bronić nie powinien [k. 137v] ponieważ taka trybunalska constat expertualis et secularibus.

Correctura Trybunału.

Trybunał Koronny unicum libertatis Deus pientissima fundatorum intentione stanowiony opisan prawa obwarowany lubo żadnej nie powinien podlegać poprawie, iż jednak osoby takowe na Trybunał Koronny deputowane bywają, które obowiązku przysięgi swojej zapomniawszy proprio ad laborant lucro con…ie biorą sprawy litygantum na promocyie swoje zabierają et patrotiam ? causaru(m) przysiędze passini contrauertują przez co authoritas parlamentu tego diminuje i sprawiedliwość z swej wypada cluby …. 1 wyraz? , zaś częstokroć bez ukontentowania sprawiedliwości z miejsca tego odchodzą. Accidit i to w Trybunale, iż osoby iudicio assidentes post promulgatum w izbie sądowej decretu poprawują albo appendices przypisują samych siebie sub functione sua ad executionem decretoru(m) suorum przydają sprawy z województwa własnego do inszego przenoszą i temin zachowują iż regestru do regestru przekadzają, aby factiori swojej impra y dopinali, spraw na instancyą magnatum gdy przyjadą nie podług ordynacjej albo regestru należącego cadencyey ale iuxta velle [k. 138] et lilatur ? suu(m) z regestru nie należytego przywoływać pozwalają dla czego anti glorum insuriarum sprawy primo teracateates odłogiem leżą a recentiores loquntur i sądzone bywają. Tedy ichm. pp. posłowie ad laborabunt aby rzecz p(ro)pta ? takowym exorbitancjom obuiare et anthontati ? Trybunału mogła aby tę w Trybunale in futurum takowe nie działy scandala. A jeżeliby deputat trybunalski, sędzia sub funetione sua tribunalitia vigore decreti też Trybunału akt jaki jurydyczny expediował, aby był cassowany, a sorawa in integrum restituatur.

Regestra świeckie w Trybunale.

Regestra szpecjalne w Trybunale żeby żadne nie były etiam conservensu judicaled ante, tylko te, które są w prawie opisane. A że contra mentem legis et aequalitatis w Trybunałach Koronnych ex regestris suplicalus w których aresta iść powinny actores citatos sine beneficio aresti wzdawać zwykli, a potym takie sprawy albo raczej wzdawania gdy dokumendo aresto cirka aresta questio ajudicio termi(ni) skradzieni seu Lublinensi ad iudicu(m) Trybunale procunendo vel non, aresto odsyłane bywają, przez co czas extratur i sprawy regestrów ordynaryjnych tamowane bywają, przeto ktoby swoję sprawę in terno centerwało sine beneficio acti ? zostają eq(uae) w regestr prosty, z którego arest currere powinien wpisać, aby i pozwanemu arest szedł, przez co actori non p(er) in daeliter ponieważ [k. 138v] actor ten sobie regestr obrał, z którego beneficiu(m) aresti curere ponowiano ?. A jeżeli by się kto ważył z takiego regestru prostego sine aresto rozdawać i condemnate otrzymać, a żeby na to wzdanie in grantum bo pozwany potrzebować będzie szedł arest a

sup(er) obtinente condenpatione(s) auo remissionem de cunendo o aresto affecetante. Tamże in judicio Tribunalitio in instanti per na judici arbitrana nakazana była.

Regestra duchowne w Trybunale.

Wielka się przez co dzieje sprawiedliwości ujma, gdy ichm. duchowni deputaci na cadencye regestrów duchownych compositi et mixti judici in pleno numero nie zjeżdżają, albo się p(er) respectum a judicio absentują. Admonelunt manu(s) ichm. pp. posłowie, aby prawo napisano, iż jeżeli by ichm. pp. duchowni na cadencyą swoję regestru duchownego ob. Aliquas legalitates et impedimenta nie zjachali in pleno numero, tedy aby regestrowi cadentia nie ginęła a litigartes ? w odbieraniu sprawiedliwości elusi nie byli ichm. świeccy deputaci cum spiritualibus p(re)sentiales, chociaż by ich planus nie był numerus sprawy z regestru duchownego podług cadencyej ex ordinatione Tribunalitia należy tego sądzili.

[k. 139] Testamenta.

Świeżo uchwalona constytucya warszawska jeszcze nie rychła i dawne ….. ? dispositionem testamentarium słuszności et juri naturalis successio con….., aż ipsa quae testamenta summis ad eclesian(um) legatis santum censumset et per(e)ium bonoru(m) excedentibus in onerantur taliq(uae) modo et medio a nobilitate alienantur abrogarunt. Najdują się jednak tacy prałaci i plebani litiquosi ? , którzy nie uważając tego przez legata bonis terrestribus inherentia jure vindicant, a gdy do Trybunału sprawa w regestr compositi iudici wypadnie summy legowane contra manifestam legem bywają przysądzone. Quo per indieco ne per mas.. ? n(u)ltitas omnino imponimus ichm. pp. posłom, aby się o to starali, ażeby constytucya dawne prawa de testamentis byli reassumowane a testamenta etiam approbata w których contra jus naturalis positio albo bonorum …..tione ….. aggravatio contenetur cassowane były a decreta in contrarium constitutionis prolata nullitati sub esse mają nec factis est [k. 139v] nie satisfactia est ich rozciąga pat…. Duchownych iż o takowe legacye nobilitationem do sądu świeckiego pozywają, ale też do duchownego pociągają. A tam w consystorzu p(er) velle et lileta ? suo decidują i decretario klątwami aggrawują do wypłacenia summy albo puszczenia gruntu przymuszają. Nie mając sobie a Republica datarum super bona terrestria decernendi albo zapisów na dobra ziemskie wieczystych i zastawnych przyjmowania potestatem i w tym punkcie będzie należało ich mościów panów dosłane formare constitutionem, aby ichm. pp. duchownym w takowych sprawach ad forum consistory p(er)cludatur via.

Depactatio.

Aggravatur i przez to nobilitas w cancellariey Trybunalskiej gdy odpierania extracto w salaria wielkie scribenci wyciągają, dla czego z paciatym charakterem szerokiem piszą, aby eo magis ? klitaten emungerent, przeto potrzeb(n)a rzecz jest aby constyrucya de salaris indiciona(rum) tribunatio(rum) byłą reassumowana i certa quota od każdego arkusza scibendum do wypłacenia naznaczona była.

Relacye.

Constitutia Anno 1670 titulo o relacyach positorum cita [k. 140]cio(rum) na sądy ziemskie, grodzkie i querelowe w podlaskim woj. nie weszłą in praximo et usum i owszem przeciwko tey constitutiey przez ichm. pp. posłów in recenti protestacya jest uczyniona. A obywatele woj. podlaskiego w sądach maioris subselly dla niezapisanych coram itens ? relacyej processum suorum et condenationem ponieśli już nam ? tedy ichm. pp. posłowie instabunt aby woj. podlaskie circa jura antiqua privilegia et consuetudines suoa zachowano było. A processa sine insenpta ? coram actis relatione ale tylko na rodukcie. Connotata et per … 1 wyraz? Recognita walor swój miały i condemnaty takowym sposobem otzrymane nie były cassowane.

Pisarze ziemscy swojego województwa aby w Trybunale decreta pisali. Compatimur wielki pracy w Trybunale jmści p. pisarza ziemskiego lubelskiego, tudzież baczyć serio per necessariam co multimus ichm. pp. posłom aby ad instar woj. wołyńskiego constitucyą formowali, żeby pod czas województw swoich w Trybunale Lubelskim pisarze ziemscy zasiadali i decreta pisali jako się dotąd pisarze wołyńscy sprawują.

Eucetio pieniędzy ad exteros.

Mają to prawo i zwyczaj inne chrześcijańskie państwa, że ex suis ditronibus ex postationem pieniędzy [k. 140v] zabraniają, co w inszej RP non observan(tur) i ta euectionis pieniędzy per legem nie zabroniona dispensatio Reipublicam exansit. Dla czego inibunt ichm pp. posłowie rationes jakoby summy, które ad exteros wychodzą. Także i te co do Rzymu na sacry wywożą sistanty et pro necessitate Reipublicae Nostrae connestantur.

Ważność zapisów.

Jako nemini dati ad amissare gressus, tak też gdy kto komu bona fide dobra swoje sine quovis manuali coneredito coram actis publicis resignuje onych sine consensu posessoris retiabere ? nie podobna. Iż jednak takow się znajdują, którzy diversis suis ad inuentio niby ad laborando posessores ad faciendam redonationem przywieść intendunt romo nebunt ichm. pp.

posłowie aby donationes et inscriptiones coram actis recognitur in dubium non vocentur ale in suo robore permaneant.

Porządek sejmików.

Zerwanych często sejmików non alian causano widzimy. Tylko personarum condemnationibus inno datarum. Temerita teno, którzy według prawa lubo na sejmikach nie powinni mieć activitatem. Jednak per abusum et impetur w głosy wpadając Consilia publiczne mieszają et suis clamosibus a pomocnikami swemi czas drugi zagaiwszy na koniec sejmiki zrywają. Starać się [k. 141] tedy powinni pp. posłowie aby dawne prawa reasumując świeżą constitucyą jure victis banitis ex condemnationibus imo jako którym by condemnate na sejmiku zarzuconą activitatem zabroniono ac etiam non obstante illo ru…. ? feratione sejmiki concludowano.

Alternata posłów na sejm.

Sejmiki przedsejmowe concurrentia najbardziej zwykłą po….ssimum, którzy na każdy sejm posłować pragną, tedy tedy to pro movorne ? ich m. pp. posłowie aby od instar subselly trybunały ze wszystkich województw per vicestandum posłem być godziło się.

O wakancyach.

Wakanse woj. podlaskiego aby według prawa terrigenis rozdawane były instabunt ichm. pp. posłowie. Także in contapibalia? in formam juris aby redukowane były.

Cła.

Cła wodne i lądowe na komorach iż contra manifesta(m) legem per homini stratores te longorum a personis? status militaris ? cum summa lesione ? et oppresione od rzeczy różnych, które na potrzeby szlacheckie z Gdańska lądem albo wodą bywają prowadzone exiqunty ichm. pp. posłom serio upomnieć się zlecamy, ażeby takie abusus in futurum nie bywały atheloneatores byli posessionati ? i osoby w Trybunale Koronnym pozna…? Duorum Millum….?

Citati in Regno fisci sprawowali iż do dobrego należy porządku [k. 141v] aby na gościńcu wiznych? W jednym mieście komora byłą postanowiona, gdzie by cło navigantes oddawał. Albowiem po różnych komorach za…. ? navigantes na wielkie wpadają niebezpieczeństwa.

Miara Gdańska.

Wielką stan szlachecki ponosi szkodę przez mierników gdańskich, którzy niesprawiedliwie mierzą albo brzegów korca żelazem okowanych nie dotykają i wiela zboża pod wałkiem albo strychulcem zostawiają, o którą szkodę sprawiedliwości dość jest in

practicabili, przeto aby się stan szlachecki tak znaczny uchronił straty adhibebunt curaz? ichm. pp. posłowie, a by statut stary i miarach i mierniczych przyszedł ad praxi…?, a ten który kupuje zboże swoje mierzał i strychował, a jeżeli mierniczy węgrowska mierzyć będą, aby tak mierzali i strychowali, żeby żelazo widać było.

Piechota wybraniecka.

Wielkie RP z piechot wybranieckich upadło p……? , których wyprawa czasów teraźniejszych sub hoc turbalentissimo Rei Publicae statu zaginęła, ponieważ jednak żadni wybrańcy się nie poginęły i wybrańcy na swoich łanach zasiadają, przeto zasię do tego ichm. pp. posłowie aby ta piechota abusu ex Reipublicae resusatetur a rotmistrzowie do tych piechot po województwach na sejmikach deputackich podług prawa byli obierani, którego obierania jaśnie wielmożni ichm. [k. 142] pp. hetmani swojemi uniwersałami? Impedire nie powinni.

Ordynacye.

Privationes bonorum terrestris w różnych domach uczynione et per constituto nie ? aprobowane, ponieważ są prawu pospolitemu et iuri naturali consilia na podobne przeszłych ichm. pp. posłowie nie pozwolą, sprawa zaś Jaśnie Oświeconej Xiężny pani krakowskiej unice bonorum paternaru(m) haeredis aby na tym , aby nie decidowana była instabunt ichm. pp. posłowie.

Dobra stołowe JKM.

Pias ? fundatores Najjaśneijszym Królom Panom Swoim nasza RP nie zabroniła prawem, jednak obwarowała aby bona regalia, a mianowicie stołowe przez fundacye non alienentur aut diminuantur, iż jednak u Najjaśniejszego Świętej Pamięci króla JMci Kazimierza w leśnictwie perstuńskim i przełomskim w WKL z uszczerbkiem stołu Najjaśniejszych królów ichm. su….? ojcom kamedułom plendus? jest nadany przez co prouentów do stołu pańskiego diminucya stanęłą, tedy ichm. pp. posłów obligamus aby to w RP sprawili, albo żeby ten fundusz z dóbr stołowych króla JMci był zniesiony albo [k. 142v] z innych dóbr RP WKL ex primus vacantibus recompensa byłą naznaczona.

Officiales ad saequendum.

Compati musiem wszyscy violenti executowi na dobrach jmci p. Szymona Skiwskiego przez jmci p. starostę Żakowskiego odprawionej, którzy za pierwszą in contumatią (jako mamy relatum) otrzymują w Trybunale condemnatą non attentis juriu(m) appositionibus magis vi, aniżeli iuridice odebrał przez co juribus ichm. pp. Skiwskich małżonkom jest preiudicatu(m), przeto counitimus to ichm. pp. posłów aby to lege było cautum aby officiales

in proprio penitoric ? in quo bono consistant, a nie z innych województw ad exequenda decreta(m) Tribunalicia lubo in centro matiam lubo per centroversi amo pro lata bywali naznazceni indygenaty, nobilitacye. Wiele się zagęściło w RP indigenatów i nowej szlachty z której RP żadnej potpory i pożytku nie uznawa, albo w indigenach niektórzy wielkie zebrawszy summy z państw JKM z pieniędzmi wyjeżdżają, nowa zaś szlacta juxta consistationes non contribunt, przeto na pozwolenie indigenatów i nobilitacyey ichm. pp. posłom intercimimus ? …potestatem.

[k. 143] Dwa przywileje na jeden urząd.

Często bywa intercines do niechęci i rwania sejmików okazyą dwa na jeden urząd w jednej ziemi conferowane. Przywileje przeto zabiegając roztyrkom upraszać będą ichm. pp. posłowie JKM PNM aby cancellary? Koronne w tym ostrożne były, aby tylko jeden na każdy urząd wydawany był przywilej.

O conflagrator.

Pod constytucyą o conflagratach napisaną wszyscy się lentrubentes posądzają, którzy podatki ex bonus personis et fundio oddają prowent zaś szelężnego ponieważ na te ex fundis procedit ale ab ultiam no censumente bywa, odbieramy tey constituciey sub esse nie powinien, na co sejmowa potrzebna jest declaracya. Więc, że miasteczko Ciechanowiec jmości p. Kazimierza Bremera[4256] podstolego drohickiego dziedziczne przez ogniową pożogę czasu niedawnego funtus jest zniesione, tedy to miasteczko osobliwemu jmci p. administratorowi szelężnego zlecamy respektowi.

Securitas dekretów trybunalskich.

Lubo dobrze providit Reipublica securitati iudicoru(m) trybunaliorum aby w niwczym nienaruszone zostawały, iż jednak osoba jedna pewna senatoriam dignitatem na sobie mając [k. 143v] czasów teraźniejszych tych authoritate sua regesten decreta trybunalskiego reservit? non consortiente pare ad versa, tedy i to ichm. pp. posłom zlecamy aby na sejmie teraźniejszym securitati judiciorum trybunaliorum quam to melus ? prospiciat.

Instancye ichm. jaśnie wielm. jmci xiędza biskupa łuckiego.

Inter instantias primum vendicat locum u nas desiderium Jaśnie Wielm. Jmci xiędza biskupa łuckiego, które iż poniekąd prawu de in compatibilibus uchwałą nemu repognare videat, tedy to desiderium ichmościów decisioni et fason (um?) Reipublicae comittemus.

[4256] Kazimierz Władysław Bremer, h. wł., podstoli drohicki w l. 1683-1686.

Więc że cleras diecesis lucien(sis) w woj. podlaskim z. drohickiej residujący i beneficia trzymający podatku pogłównego na wypłacenie zasług regimentom do z. naszej z dyspartycy izby comissarskiej wziętemu constytucyjami uchwalonego et per lauda na sejmikach postanowionego równo z stanem szlacheckim nie wydawały rzymskiemu zasłaniając się inhibicjami sub Reginine antecedanej illustris simi loci ordynacji wydać recusabat motu et spiritu. Ad modu(m) Reip. Judicis Surogati pro tempore existentis. O czym dla odległej Jmości xiędza biskupa przeszłego residencyej trudno było z Jmością traktować i dla tego te podatki ichmościów o to clero [k. 144] są zatrzymane i do panów poborców nie oddane. Teraz zaś gdy Jaśnie Wielm. Jmść xiądz biskup łucki teraźniejszy seden episcopalem szczęśliwie zasiadł juru ? dy…? fundował i w warszawie residować będzie pogodna (podobno?) przez czas teraźniejszego sejmu do conferencjey z Jmością przez ichm. pp. posłów podała się nam okazja, dla tego ichm. pp. posłów naszych upraszamy, aby Jaśnie Wielm. Jmości xiędzu biskupowi łuckiemu jako pasterzowi naszemu ten honor oddali a Jmości odnieść chcieli należytą JMości nomine publico z. naszej submissją uiścili szczęśliwego w owczarni diecezji łuckiej, brzeskiej i podlaskiej sobie powierzonego urzędu powinszowali. Oraz z Jmością expostulowali, aby JMość Episcopali sua ante(m) procesem lubo universalem swojem totum clerów zagrzał congregacje naznaczył JMości xiędzu officiałowi s… nego…. serio intmował aby superiores in diecezji z. naszej lubo IchMość xięża dziekani z pary poborcami znosili się i rachowali i tyle podatków pogłównego ile ich w z. naszej uchwalonych i wydawanych było juxta constitutiones et …… ? tannum Anni 1662 et Anni 1677 IchMość xięża duchowni oddali. [k. 144v] i wypłacili, a że ich by in primata conferentia IchM. pp. posłowie u JMości xiędza biskupa nie sprawili et in hoc instodetidento z. nasza nie była ukontentowana, tedy ichm. pp. posłowie in publico tę materyą i desidersi nasze poprzeć powinni.

Jego Miłość X(iądz) Episkop.. Włodzimierski Sufragalny.

Ichm. pp. posłowie Jego Miłości Episkopowi włodzimierskiemu i brzeskiemu, aby dobra Knyszyn do władyctwa brzeskiego należące abneribus Reipublicae statinis et hibernis militaribus było zwolnione.

Białystok.

Od wielu lat na sejmy koronne wniósł instancyą świętej pamięci JMość Hieronim Chalecki łowczy podlaski o przywrócenie Białego Stoku, który jure in debito do zamku tykocińskiego jest przyłączony a od przyrdzonych successorów jest alienowany, ponieważ ten artykuł na sejmach dawniejszych dla gwałtownej RP spraw nie jest decydowany. Tedy ichm. pp. posłom serio iniuingimud aby ichm. na tym sejmie ad instantiam jmści p. Jakuba Philipa

Chaleckiego łowczego podlaskiego ten artykuł per movere nie przepomniali aby dobra Biały Stok jmści p. Chaleckiemu łowczemu podlaskiemu uti leg(iti)mo haered(is) et successori były przywrócone albo [k. 145] przynajmniej summa 15 000 zł. na Bartkowie do kościoła białostockiego zapisane na BiałyStok była przeniesiona.

JMość p. Rozwadowski[4257] podstoli podlaski.

Non decrunt ichm. pp. posłowie na promovendo desiderio JMści p. Rozdwadowskiego podstolego podlaskiego u króla JMości i RP.

Dobra Sanniki.

Jako inne wsi, miasta i ti królewskie per beneficiu(m) et faworem principi et RP odbierają ab oneribus respirium, tak i dobra Sanniki, dzierżawy wielm. jmości p. Paca starosty kowieńskiego zrujnowane podobnego u króla i Jmości i RP żebrzą beneficiu(m) aby przez uwolnienie abeneribus jus publicis et militaribus resuscitari mogły.

Iniuriati.

Różni obywatele koronni quesiiuranty ? o ciężkie a potestionibus oppresye i majętności zabieranie, przeto gdy opposi ? instantian potrzebować będą plena na ichm. pp. posłom dajemy potestatem aby oppresoris ? apotertionibus et in iuriosos swoją u króla JMości i RP wspierali instancyą.

Libertacya Dworaków.

Zlecamy ichm. pp. posłom na affectatią jmci p. Jana Lisieckiego[4258] miecznika, Tobiasza Tchórznickiego, aby to u RP [k. 145v] efficere starali się ażeby…. [2 strony poruszone] [k. 146v] A po skończeniu instrukcjej ichm. pp. posłom od nas uproszona podanych co do prywatnych z. naszej interesów należy stanowiemy i nie chcemy aby z. nasza od assygnatiey i assygnatariuszów na których uspokojenie podatki uchwalamy uwolnić się mogła. Ichm. pp. poborców serio p(er) monemus aby retenta jeżeli jakie mają quam notius wybierali assignacye wypłacali asuibus ? iuris ? thesauri et assignatione inpentionis? eliberowali na których sąd skarbowy słuchając kalkulacyi słuszną powinien mieć animadversis i tego dojrzeć, aby tak dawna JKM PNM assignatia na którą uchwalone sufficiunt. Także jaśnie wielm. jm. p. wojewodę ruskiego hetmana koronnego były uspokojone na wypłacenie której tilko ? pomienionej assignatiey jaśnie wielm. jmć p.

[4257] Rzekomy podstoli podlaski. Urząd ten w owym czasie należał do Andrzeja Orzeszko, h. Pobóg, Był on podstolim podlaskim w l. 1681-1696. Wiadomo, iż Jakub Rozwadowski sprawował ten urząd w 1692 r.
[4258] Jan Franciszek Lisiecki, h. Prus, miecznik podlaski w l. 1664-1705.

wojewody ruskiego ponieważ już assignatariusz pewne summy od pp. poborców odebrał jm. p. referendarz koronny ex bonis suis Węgrów et Sokołów jakie tedy postanowione podatki pogłównego, podymnego, czopowego i szelężnego pomienioną assignatią wypłacać się deklarował, tedy jm. p. referendarzowi tego pozwalamy i sąd skarbowy przy kalkulacjach pp. poborców tę summę doskonałą uczyniwszy verificatią proper factory przyjmie.. Więc, że JKM [k. 147] p. referendarz koronny na sejmiku dawnym tym in Anno 1682 feia q(uinta) post Dominica Misercordia proxa odprawionym futuru(m) respiviendo tempus na wypłacenie rożnego szelężnego a die prima May inceptura(m) i czopowego równego złotych trzy tysiące pozwolił był sejmik zaś takową JKM declaratią prze czas a die prima Augusti Anni Millesimi sextentesimi ocyauagesimi primi od którego się czopowe i szelężne przeszłe poczynało respiciendo acceptował, iż jednak do wybierania podatku szelężnego administrator in tempore nie był, postanowiona i ta konstributia szelężnego, która a die prima Augusti Anno Millesiomo sextentesiomo octagentessimo primo currere byłą powinna w ręce i dobry porządek nie jest wprawiona, a po miastach i miesteczkach burmistrzowie skąd potiorpars ? szelężne(g)o prouenit do sądów juridice altracti? Iuramentami są i z tego szelężnego a die prima Augusti nie wybierali pozasłaniali na co podobnym sposobem Węgrów i jurament, iż tylko a die prima may Anni 1682 ad ultiam diem Juli Anni pre(se)rtis szelężne wybierał, wykonał, tedy i my jmć p. referendarza koronnego od takowej jmci declaratiey (przez którą by z. nasza jakie mogła mieć detrymentu(m) ponieważ z tych dóbr czasów dawniejszych za szelężne w tejże summy w postronną bywały) resoluimus. Ni(e) tylko minus summy także przeszłego [k. 147v] jako i teraźniejszego roku z podatków uchwalonych należy też z dóbr swoich przychodzące (które sądowi skarbowemu liquidować i komputować committimus jmć p. referendarz na wypłacenie assignaciey jaśnie wielm. jm. p. wojewody ruskiego obrócić powinien.

Pobożnym przodków naszych więc torem, którzy świątynie Pańskie hoynemi wzmagali donatywami, a uważając ferueritem w pomnażaniu chwały Bożej ichm. ojców jezuitów i ojców franciszkanów drohickich zelu(s) choć ? onym aliqua in parte do reparaciej kościołów Bożych dopomóc onym czopowe roczne a die prima Augusti 1683 poczynając zasię dajemy, darujemy i confeniemy i za exactora albo administratora teraz jm. p. Macieja z Pięt Sobolewskiego regenta drohickiego naznaczamy tudzież jm. p. Piotrowi Sarneckiemu, którzy świeżo za rękojmię z więzów tatarskich wyszedł na szkody onego przy teraźniejszej racie po zapłacie resztę summy powiatów i naszemu 20 białego szelężnego należącą jmci p. Adama z Pięt Sobolewskiego sędziego ziemskiego drohickiego zostają, co odebrać zlecamy i tę summę jmci p. Sarneckiemu oddajemy.

Działo się w kościele farnym die, anno in actu contento.

CCCXCV. Sejmik relacyjny ziemi mielnickiej, Mielnik, 9-12 VII 1685 r.

Sejmik zwołany został mocą konstytucji sejmu z 1685 r.,j Deklaracje województw i ziem, na 9 VII 1685 r. (VL, t. V, s. 361).

CCCXCV/1. Instrukcja sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej dla posła do króla, 12 VII 1685 r.

Rkp. 1, AGAD APP 133, s. 193-195. *Oblata została dokonana w grodzie mielnickim przez Stefana Nowosielskiego pisarz ziemskiego mielnickiego, marszałka sejmiku, 12 VII 1685 (f. 5 pridie f. s. Margaretae Virginis et Martyriis);* ***Rkp. 2****, Ossol. nr 210, s. 276-277, nieuwierzytelniona kopia XVII-wieczna.*

[s.193] Instrukcja sejmiku mielnickiego relacyjnego, die nona iulii odprawującego się dana jmp. Stanisławowi Sawickiemu[4259] chorążemu mielnickiemu, jako posłowi na sejmiku obranemu, do JKM PNM.

Po dwóch chwalebnych i tryumfalnych kampaniach, gdy sine respirio po tak wielkich pracach wojennych, studium et amor ku ojczyźnie JKM PNM długim nad prawa i szczęśliwym sejmowaniem wyraził quantum debeat RP JKM PNM, że non parcendo zdrowiu swemu, które świat wszytek chrześcijański in maximo życzył mieć respektu, zakończył ten sejm[4260], a oraz dał zaszczyt infensioni et securitati RP, podczas tak straszliwej wojny tureckiej. Tedy należytą wdzięcznością ku panu i monarsze swemu ziemia nasza certując wdzięcznością executionem sancitorum poczyna, a debita majestatu jego pańskiego veneratione, zlecając to jmp. posłowi swemu, aby JKM PNM quam solennissime podziękował, iż tot fluctibus diffidentiarum exagitatam novem consilii i prawie już ginącą wystawił in portu et salvavit [s. 194] cum expressione naszej wiernej, poddanej życzliwości. Et supremorum votorum, iż Panu Zastępów, per quem regna regunt suplikujemy, aby on tak wielką miłość ku ojczyźnie, prace i niewczasy dla niej podjęte, etiam ex demptis annis nostris de vita nostra JKM PNM w niezamierzone czasy i późny wiek, zdrowiem dobrym i pomyślnemi sukcesami rekompensował dies supra, dies adiiciendo.

A że actus sejmu przeszłego informacją de dispendio libertatum, i że sprawa p. Morsztyna[4261], podskarbiego przeszłego koronnego, nie tylko diffidentiis internis affudit

[4259] Jan Stanisław Sawicki chorąży mielnicki.
[4260] Sejm zwyczajny warszawski: 16 II – 30 V 1685 r.
[4261] Jan Andrzej Morsztyn (1621-1693), podskarbi wielki koronny w l. 1668-1683. Oskarżony o zdradę stanu, emigrował do Francji.

oleum, ale też inter foederata regna nasiała niemało dysplicencjej. Tedy zabiegając in futurum similibus, życzy i o to z wielką uniżonością JKM PNM suplikuje ziemia nasza, aby on, zachowując garyntią [sic] et foedera paktami oliwskiemi między się RP a królem francuskiem i koroną jego zawartemi[4262], solennem do KJM francuskiego wyprawił legationem, aby dawną przyjaźń z tak potężnym monarchą chrześcijańskim et cum foederato utrzymać. I jeżeli jakie są skrupuły z okazjej p. Morsztyna, informare, iż cokolwiek occasione jego progresów stało się, że to ad rupturam foederis et garynthis nie należy. Ponieważ ius gentium mieć chce, iż privatissimo etiam quique wolno krzywd swoich dochodzić wszędy. Dopierosz daleko więcej królestwa mają ius integram do poddanych swoich, gdziekolwiek się obracają, mogli poddanych swoich ex de mento ich uczynić sobie sprawiedliwość. Które to negotium interessu dobra pospolitego, że sacrum nomen i przezorność JKM PNM [s. 195] do jak najlepszego przywiedzie skutku, pełna jest dobrej nadzieje ziemia nasza.

Nie tylko różne protestacje, relacje, ale same też do grodów posłane edocent konstytucje, że prawa ojczyste et ius cardinale libertatis iubendi et vetandi, tak podczas sejmu przeszłego, jako i po sejmie odmienione, niektóre utajnione i uciążliwe wolności powchodziły in volumen legum, konstytucje. Przez co wzruszone są i zgwałcone antiqua iura, forma consiliorum przez sejm odmieniona. Tedy żal ciężki ziemie naszej ex violatis legibus jmp. poseł nasz deferet JKM PNM, oraz pokornie prosić będzie, aby, da Pan Bóg, gdy temu czas będzie, jako supremum caput tej RP dał protectionem libertati, onę vindicet et redintegret.

Którą instrukcją podpisem ręki jmp. marszałka koła rycerskiego sejmiku ziemi mielnickiej stwierdzamy, die duodecima iulii Anno 1685.

Stefan Nowosielski[4263], pisarz ziemie mielnickiej, marszałek sejmiku relacyjnego ziemie mielnickiej.

[4262] Traktat pokojowy zawarty w Oliwie w 1660 r. kończył wojnę RP ze Szwecją. Głównym mediatorem w rozmowach pokojowych był Antoine de Lumbres, poseł króla Francji Ludwika XIV.

[4263] Stefan Nowosielski pisarz ziemski mielnicki 1666-1687, później sędzia ziemski mielnicki.

CCCXCV/2. Protestacja sejmiku relacyjnego ziemi mielnickiej, Mielnik 12 VII 1685 r.

***Rkp.1**, AGAD APP 133, s.197-199, oblata j. w.;* ***Rkp. 2**, Ossol. nr 210, s. 278-279, nieuwierzytelniona kopia XVII-wieczna;* ***Rkp. 3**, tamże, s. 287-288, nieuwierzytelniona kopia XVII-wieczna.*

[s.197] My rady, dygnitarze i urzędnicy, i wszystko rycerstwo ziemie mielnickiej, na sejmik relationis die nona mensis iulii w roku niniejszym zgromadzeni.

Stanąwszy coram actis grodu mielnickiego, odebrawszy relacją, informacją o procederze sejmowym tak in materia iuditiorum sejmu przeszłego, jako et in materia consiliorum, ponieważ nie tylko z relacyi ichm. pp. posłów i protestacyi uczynionych, ale też z podpisu w konstytucjach, w kancelarii wielkiej koronnej zapieczętowanych, do grodów posłanych przez jaśnie wielm. jm. p. kanclerza wielkiego koronnego[4264], jako custodis legum, elicitur incertitudo et variatio praw RP in volumen legum przez opressją wolnego głosu prowadzonych, przez co cardinalia iura subversa, antiqua forma sejmowania zniesiona, i miasto uleczenia exorbitantiarum przez sejm, samo przeszłe sejmowanie tak niedobre i przeciwne prawom obróciło się w samą wielką egzorbitancją status. Przeto chcąc takowym zabieżeć inconvenientiis, wyrażając w sercach naszych miłość erga libertatem, która vita et auro praeciosior ipso, solennem zanosimy protestationem [s. 198] przeciwko tym konstytucjom, które albo per oppressionem vocis libere in volumen legum są wprowadzone, albo extra consensum communem kancellowane, lub też utajone.

A mianowicie przeciwko indygenatom i nobilitacjom[4265]; także contra certum punctum in termine specificando konstytucji titulo summy i długu RP na zapłatę wojsku in supplementum podatków ordynowane[4266]; także konstytucji consens Akademii Krakowskiej na skupienie dóbr ziemskich[4267].

[4264] Jan Wielopolski, kanclerz wielki koronny.

[4265] VL, t. V, s. 355-356, konstytucje: *Idigenaty; Indigenaty z zalecenia wielm. hetmanów koronnych i WKL; Nobiltacje z zalecenia: hetmanów koronnych i WKL*

[4266] Tamże, s. 361. *Według deklaracji województw i ziem* znajduje się passus: *Ziemia mielnicka nie mogąc przyjąć onerosam tariffam Anni 1661 podymnego, casu abiuratis na którą sią cała RP zgodziła, ex consensu ordinum et summa 160 000 na całe województwo podlaskie, pozwala summę zł. 34 700. Modum contribuendi i namówienie rad do braci bierze, includując w to czopowe i szelężne per plus offerentiam.*

[4267] Konstytucja *Konsens Akademii Krakowskiej na kupno dóbr ziemskich,* przyjęta przez sejm z 1685 r. VC, t. V, vol. 2, s. 328.

Tudzież protestamur contra omnes appendices w konstytucjach i deklaracjach poczynione i o niepodpisanie konstytucji koronnych. albo podpisów do druku niewprowadzenie. Et contra quosvis actus laesivos libertatem tak podczas sejmu, jako i po sejmie.

Niemniej praesenti protestatione ostrzegamy repetibilia skarbu koronnego od p. Andrzeja Morsztyna, niegdy podskarbiego wielkiego koronnego, jako to o wykupno szpaler potopowych od p. Graty[4268], i innych pretensyi, które są protestacjami województw i sejmowemi ostrzeżone.

Tedy vigore niniejszego zjazdu onych repetitionem praecavemus et praecustodimus praesenti manifestatione, przyrzekając sobie circa libertatem cardinalia iura tej RP et circa vindicationem praetensorum wyżej specificatorum, które się u p. Morsztyna znajdują i pokażą, starać się będziemy. A jeżeliby cokolwiek nieukontentowania w niepłacy wojsku nastąpiło, protestamur, iż nie z stanu rycerskiego, ale ex hac variatione et confusione legum, tudzież oppresyi i głosu wolnego przyczyna i okazja.

Którą manifestacją podpisem ręki jm.p. marszałka stwierdzamy, die duodecima iulii a. D, 1685.

Stefan Nowosielski, pisarz ziemski mielnicki marszałek relacyjny ziemie mielnickiej, manu propria.

[4268] Prawdopodobnie chodzi o Pawła de Grattę pocztmistrza generalego Prus Królewskich lub jego brata Aleksandra pocztmistrza w Gdańsku, ustanowionych przez króla Jana III.

CCCXCVI. Sejmik relacyjny szlachty ziemi bielskiej w Brańsku, 17 VII 1685 r.

Sejmik relacyjny po sejmie 1685 r. został zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem, na dzień 17 VII, 1685 r. (VL, t. V, s. 361). Akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CCCXCVII. Sejmik relacyjny szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 IX 1686 r.

Sejmik relacyjny po sejmie 1685 r. został zwołany mocą konstytucji Deklaracje województw i ziem, do Drohiczyna na 28 VI 1685 r., lecz zapewne został zerwany. Prawdopodobnie to samo stało się z sejmikiem przewidzianym w drugim terminie w tejże konstytucji, na komisarzów obranie in crastino przyszłego sejmiku deputackiego, czyli 11 IX 1685 r. (VL, t. V, s. 361). Wobec powyższego król Jan III wydał uniwersał zwołujący sejmik relacyjny do Drohiczyna na 10 IX 1686 r.

CCCXCVII/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 10 IX 1686 r.

Rkp. BUW 352, s. 37-39.

Oblata dokonana w grodzie drohickim przez Jana Franciszka Nowosielskiego komornika drohickiego, marszałka sejmiku: 10 IX 1686 r. (f. 3 post f. NBVM).

[s. 37] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzccy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziemie drohickiej, za uniwersałem JKM PNM podczas rozerwanych propter discordias animowanych, na których jmpp. braciej naszej relationis sejmikach benigne nam dany(ch) na dzień dziesiąty września ad locum conventibus peragandum solitum w Drogiczynie do kościoła farskiego zjachawszy się za dyrektora koła naszego jmp. Jana Franciszka Nowosielskiego unanimiter dowiódłszy consensu.

Naprzód tedy nieogarnionego Boskiego majestatu, nieskończonej dobroci pokorne dzięki religiose oddawszy najjaśniejszemu Majestatowi JKM PNM [...][4269] nomine christiani gloriossimo debites reserimus honores i za KJM PNM szczęśliwą intencję województwo nasze i ziemia drohicka dotychczas rożnymi dissideis conflictata desideratissima compage a serc i zgody braciejskiej szczęśliwie coaluit. Takowemi sequente(s) norma(m) et metodu(m) formujemy i postanawiamy lauda. Non sine fraterna to compassione.

Uważamy, iż ustawiczne in opere belli pro integritati civiu(m) zostające żołnierstwo bez pokornej de p(ro)pria gleba gnarując [sic] się pripendictum ich satisfactiej, w których aby quam otius ukontentowane było consulissimus esse ducsimus. Do uchwały ad proportione(m) dostatecznego zapłacenia krwawych zasług ich ośmiu ćwierci cessimus. Jakoż zniósłszy i skombinowawszy dawne w ziemi naszej podatkowania taryfy, unanimi consensu

[4269] Jedno słowo nieczytelne.

uchwaliliśmy i postanowili niżej specyfikowane podatki. To jest poborów dziesięć sine abiuratis ad norma tariffae 1629, podymnego zaś dwanaścioro salvis abiuratis confragrantores.

Do których podatków egzakcjej ichm. [s. 38] pp. poborców, to jest do dziesiąciu poborów i czworga podymnego jmp. Domicjana Węża, a zaś do ośmiorga podymnego, jm. p. Andrzeja Purkowskiego regenta grodzkiego drohickiego naznaczamy. Idq(uae) tali forma wybierać iniungimus, aby ichm. od nas obrani pp. poborcy praestito prius super officiu(m) suum egzactorarum podług prawa in una septimana.

Ab actu praescriptorum officio castren(sis) Drohicen(sis) iurato egzakcyją swoję zaczynali rozdzieliwszy podatki tym porządkiem: rat dwie, pierwszą ratę inchoatione a die vigesima secunda septembris in anno currenti, to jest jmp. Domicjan Wąż będzie wybierał pobory, jmp. Rutkowski podymnego ośmioro, które critia [sic] spatium quarum premanandum exagere tenebuntur. Drugą zaś ratę, to jest poborów czworo i podymnego czworo, sam jmp. Domicjan Wąż, począwszy die decima sexta decembris in eodem decurrendo anno per sex septimanas continuabit et super sub interiori iuramento.

A że my, po przeszłym szczęśliwie skończonym sejmie[4270], aż dotychczas podatki zatrzymali. Dla czego zapatrując się na przyszłą bardzo niedalegoż [sic] sejmu drugiego kadencyją, fraterne na samych iniures wszelkich svingimus et obtestamur, abyśmy dalszych na się nie zaciągając dług[ów] podatki uchwalone jako najprędzej do im. pp. egzaktorów w[no]sili. Czym i niepłatnemu wojsku ex propria [...][4271] in demnitati supercommanibus vere delatur [?] et retentoribus poenas […][4272] p(er) officium cap(itaneal)e castrensis Drohiciensis iuremissibiliter exrendi in iungibus.

Więc że te wzwyż uchwalone podatki, jeśli dostatecznie nie wystarczają żołnierzom zasług ich w zapłaceniu, unanimiter dajemy szelężne generalne i czopowe po wszystkich miejscach w ziemi naszej gdzie jednokolwiek szynk się znaleźć i ukazać może, do którego obojga zatem szelężnego, jako czopowego, za egzaktora jm. p. Józefa Zarębę burgrabiego grodzkiego drohickiego naznaczamy. Profigendo jm. inchoatiorum egzactores czopowego a prima augusti anni praesentis, a szelężnego, a prima octobri eiusdem anni, przez rok cały currendi. Do dawnego zaś czopowego po wyzywaniu jmp. Dominicjana Węża za egzaktora jmp. Andrzeja Buyna deklarujemy.

[4270] Sejm walny warszawski obradował w II-V 1685 r.
[4271] Jedno słowo nieczytelne.
[4272] Jedno słowo nieczytelne.

A że trzy raty solne ziemi naszej należące, być w służbie zatrzymane dedukujemy, tedy tak one ordynujemy. Pierwszą ratę solną in [...][4273] namen podatków w. jm. p. Janowi Butlerowi staroście no[wskiemu][4274], pułkownikowi JKM, na regiment pieszy w sumie trzech tysięcy złotych polskich oddajemy. Drugą ratę solną ichm. pp. posłom ziemie naszej na sejm przeszły wyprawionym, in pignus fraterne moris et gratitudinis darujemy. A trzecią ratę ordinarie sobie na dystrybucyą.

[s. 39] [Postano]wienie nasze wyżej opisane jm. p. marszałkowi koła naszego ręką własną podpisać i do akt grodzkich drohickich podać zleciliśmy.

Działo się w Drohiczynie, w kościele farskim, die decima septembris, a. 1686.

Jan Franciszek na Nowosielcu Nowosielski, marszałek koła rycerskiego ziemie drohickiej.

[4273] Urwany fragment tekstu.

[4274] Jan Butler starosta nowski w l. 1678-1700, później m. in. starosta drohicki.

CCCXCVIII. Sejmik deputacki województwa podlaskiego w Drohiczynie, 15 IX 1687 r.

Deputatami do Trybunału Koronnego wybranymi na tym sejmiku zostali: Jan Chryzostom Pieniążek wojewoda sieradzki i Walenty Kuczyński[4275] *podsędek drohicki (Deputaci, s. 195)*

CCCXCVIII/1. Instrukcja sejmiku deputackiego województwa podlaskiego dana posłom do króla, Drohiczyn, 15 IX 1687 r.

Rkp. *AGAD APP 133, s. 244-248. Oryginał z własnoręcznym podpidem Stanisława Niemiery*[4276] *podczaszego podlaskiego, marszałka sejmiku.*

[s. 244] Instrukcja ichm. pp. posłom na generale województwa podlaskiego obranym, jmp. Samuelowi Krasnodębskiemu[4277] pisarzowi ziemskiemu drohickiemu i jmp. Janowi Stanisławowi Glince, wysłanym do JKM PNM.

Nieustające prace i fatygi pro bono publico JKM PNM, kiedy u całego świata cum debito cultu należyte merentur respectus od pogranicznych, od odleglejszych narodów skłonne ad nutus odierając vota, universi imię defensoris chrześcijaństwa ochotnie trybuunt. Daleko słuszniej, nam, wiernym poddanym należy wszelka zawdzięczać wierności submisją i magno nomini JKM PNM, prawdziwemu patriae patri, et supremo imienia i narodu polskiego elevatori, przez którego świątobliwe conatus, dla utrzymania wiary świętej i państw od nieba powierzonych, chwalebny colligatorum związek, pierwszych in Europa monarchów stanął, ingenti in rem christianam commodo, a w nim virtute et dextera praeundo regia primus. Zawsze ex tutis victor, doquitquae co naród polski może suo tanto Rege, [s.245] więcej tryumfów i laurów dawszy, niżeli insze wieki o nich słyszeć mogli. Tego, gdy świat zadumiany admiratur, województwo podlaskie na dowód wiernego poddaństwa teraźniejszym veneratur poselstwem Majestat JKM PNM, winszując prospera praesentia, i życząc przy długoletnim zdrowiu JKM PNM szczęśliwego z najjaśniejszymi domu Jego sukcesorami panowania, przy nieodmiennej fortunie co dexteritas im. pp.posłów wyrazi ore tenus oraz diferet desideria województwa.

A naprzód, nie z żadnej wątpliwości o sejmie, bo ojcowskie starania JKM PNM superant wszystkie desideria civiu(m), a oraz et convincunt in amorem Majestatis. Upatrując jednak

[4275] Walenty Kuczyński podsędek drohicki w l. 1682-1688. Zm. jako wicemarszałek Trybunału w Lublinie, podczas kadencji.
[4276] Stanisław Niemiera, podczaszy podlaski w l. 1687-1689.
[4277] Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki 1673-1698, później podkomorzy drohicki 1698.

jako częste zagęściły się rożne incovenientia w stanach RP jawnie przeciwko pospolitemu prawu, a stąd diffidentio(rum) rożne invalescunt actus, które penetralia pefunt z ruszenia albo obalenia całości tej RP, nie inszą województwo podlaskie widzi być medellam [sic], według praw ojczystych, na uleczenie zagęszczonych ran RP, i konserwacji stanów jej, tylko złożenie sejmu. Upraszać tedy będą im. pp. posłowie pokornie JKM PNM, aby mógł być złożony circa decursum jesieni, bo się zda, że teraz Reipublica extra consilio, gdyby ją szczególna JKM PNM nie zaszczycała osoba i ojcowskie starania tej [s. 246] apprehensji województwa podlaskiego. Niech będzie dokumentem sejmikowanie, czyli sejmowanie województw pruskich i legacja wyprawiona do JKM PNM, których sancita, że usurparunt sobie powagę sejmową, condendarum novarum et veterum destruendarum legum, a z tym garną się pod protekcję JKM PNM. Tedy postrzegając się województwo podlaskie, iż to są incentiva na zapalenie i pomieszanie publicae securitatis, niżeli co by się zgadzało, cum iuribus Maiestatis i wolności RP, pokornie suplikować będą im. pp. posłowie, aby JKM PNM dał zaszczyt tak iuribus Maiestatis, jako i libertatis.

Jeżeli co zwykło bardziej mieszać i szkodzić consiliis publicis, jako nienaruszenie o władzy urzędów koronnych, albo nad prawo nienależące wstrzymanie się osób. Tedy uniżenie upraszać będą ichm. pp. posłowie JKM, aby urzędy koronne zachował circa sua officio, także iura aequalitatis w dystrybutywie wakansów pruskich, et iura Maiestatis in iuribus patronatus.

A że decreta ultimae instantiae, które perpetuo nienaruszone być powinny, teraz jakoby per pretaliationem województwa pruskiego zabierają się inwalidować, udzielność jakąś od RP, prawa pospolitego i państwom JKM PNM, assumendo, tedy gorąco im. pp. posłowie instabunt u JKM PNM, aby pro regia sua authoritate nie tylko admoneat, ale inhibeat tak niezwyczajny ausum, w którym województwa pruskie nie jednego, albo dwóch privatos, ale wszystkie województwa koronne, zasiadające w Trybunale Radomskim laedunt, et ad simile impellunt inconvenients, która sprawa non ad lauda privata prowincji, ale sejmowemu uznaniu, uwadze i rozsądkowi całej RP, circa Maiestatem JKM PNM zasiadającym, należy.

Strawne przejścia wojsk litewskich do ostatniej ruiny poddaństwa i domy szlacheckie przywodzi, przez które nie tylko agricultura cessat, ale i securitas publica violatur, przez najazdy i mordy niezwyczajne domów szlacheckich. Przez co retardatio podatek ów wojskom koronnym upraszać będą im. pp. posłowie jako najpilniej JKM PNM, aby to wojsko, [s. 248] albo in excubiis zostawało, et limitibus regni, albo mars[z] swym krajem, tractem WKL odprawowali, co fusus ichm. pp. posłowie ustnie opowiedzą, a my clementiae et providentiae JKM PNM oddajemy się.

Działo się w Drohiczynie, w kościele farskim, dnia 15 IX 1687 r.

Stanisław Niemiera podczaszy [podlaski], marszałek generału województwa podlaskiego.

CCCXCVIII/2. Odpowiedź króla Jana III udzielona posłom wysłanym przez sejmik deputacki województwa podlaskiego, Warszawa, X 1687 r.

Rkp. *BCz., nr 181 IV, k. 754-754v. Kopia z XVII w.*

Respons JKM PNM na instrukcją województwa podlaskiego ur. Samuelowi Krasnodębskiemu pisarzowi ziemskiemu drohickiemu, Stanisławowi Glince, posłom z tegoż województwa, w kancelariej pokojowej, in absentia koron(nej), dnia[4278] miesiąca października a. 1687.

Tak wielkie JKM PNM ku tej ojczyźnie z niepoliczonej in rem christianitatis pożytkami dobroczynności i usilne bez przestanku pieczołowania nie inszym się odzywają clementem, tylko jedyną civium wdzięcznością. Ta nie tylko exantlatis curarum reficit sol[l]icitudines, nie tylko spracowane bez wszelkiej zdrowia ochrony pokrzepia siły pańskie i uprzykrzone pod niebem cukruje niewczasy, ale osobę JKM PNM in victoriam pro incolumitate universorum tyle razy przyprowad[za] ile exigit necessitas publica. Lubo częstokroć inaczy potrzebuje własnego zdrowia respekt i konserwacja. Ten żywioł, gdy województwo podlaskie in tributum wiernych swoich obowiązków JKM PNM prezentuje, nie może tylko in libertatem solatiorum i na jedynego serca pańskiego respirare ukontentowanie.

A jako JKM PNM zwykł zawsze ad desideria universorum wprzód exoriri aniżeli exorari, tak w tych doniesionych od województwa punktach już JKM żądania onego swoją in publicum praevenit przezornością. I nie masz nic w instrukcyi, czego by już staranie pańskie exhausisse, a przynamniej tentasse nie miało.

A naprzód intimationem sejmu, lubo niektórych pp. rad zachodzą do dalszej prolongacyi zdania, JKM PNM już serio przedsięwziął i od kilku niedziel do w. senatorów pro solito more rozpisać kazał delberatorias in ordine do skombinowania czasu i materiej do przyszłej ekspedycyi sejmowej, którą JKM PNM zaraz gotować rozkaże, jak prędko z w. pieczętarzów[4279] nadjedzie który.

Ziem także pruskich chcąc JKM PNM wcześnie avertere wszytkie utrudnienia, o których województwo podlaskie donosi i na które tenerrime JKM ubolewać [mu]si, życzył barzo

[4278] Luka na datę dzienną.

[4279] Jan Wielopolski kanclerz wielki koronny; Augustyn Michał Radziejowski biskup warmiński, podkanclerzy koronny.

incerba supprimere malum i dlatego raczył był wokować od siebie tych, którzy by za powagą pańską mogliby pacisci, nie wdawając się in refundum takowych rad, które nie są extra offensionem boni publici. Ale że fato quodam ta pańska intencja do skutków przyść nie mogła, jest i teraz JKM PNM non detionit animum łaskawością swoją te wszytkie pomiarkować trudności, tak aby to przyszłego, da Bóg, nie trudniło sejmu, [k. 754v.] co i w responsie swoim na świeżo odprawianą legacją pomienionych ziem pruskich serio intimare raczył. Jako bowiem JKM jest żałosny z tych wszytkich okazyi, które publicznym sprawom efficere mogą, tak one pro summo iudicio et prudentia, a niemniej et zelo in publicum, życzy jak najprędzej uśmierzyć i uspokoić. Z tej zaś koniunktury, że województwo podlaskie circa iura maiestatis życzliwą obliguje się wiernością, jako to JKM PNM wdzięcznie przyjmuje, tak upewnia, że amplitudinem decorum et iurium suorum na to samo profiteri chce, aby prawa ojczyste należytą szczyciły się konserwacją.

Raczy JKM PNM i w tym desideriis województwa annuere, że uniwersały z kancelariej swojej na ochronę dóbr ziemskich od przechodów żołnierskich, a osobliwie WKL, wydać rozkazał pokazując to, że tranquillitatem et immunitates dóbr szlacheckich cubit esse salvas.

Zaczym się oświadczywszy wszytkim i każdemu z osobna łaski swoje pańskie ofiarować raczy.

Na własne JKM rozkazanie

Stanisław Szczuka regent koronny.

CCCXCIX. Sejmik relacyjny ziemi drohickiej, Drohiczyn, 12 VI 1690 r.

Sejmik zwołany na podstawie Deklaracji województw i ziem na sejmie 1690 r. (V. L., t. V, s. 390: Województwu podlaskiemu, które na teraźniejszym sejmie posłów nie miało, składamy sejmiki: ziemi drohickiej pro die 12 iunii).

CCCXCIX/1. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi drohickiej, w Drohiczynie, 12 VI 1690 r.

Rkp. BUW, 352, s. 41-51.

Oblata dokonana przez Jana Antoniego Święckiego podczaszego mielnickiego i sędziego grodzkiego drohickiego, marszałka sejmiku: 14 VI 1690 r.(f. 4 in crastino festi s. Antoni de Padva).

[s. 41] My rady, dygnitarze i urzędnicy ziemscy i grodzccy, także wszytko rycerstwo województwa podlaskiego ziemi drohickiej vigore constitutionis na teraźniejszym blisko przeszłym, szczęśliwie odprawionym sejmie[4280] na dzień dwunasty czerwca, tąż konstytucją sejmikowi naszemu postkomicjalnemu naznaczony, na miejsce odprawującym się sejmikom zwyczajne do Drohiczyna i kościoła farskiego zjachawszy się , za marszałka abo dyrektora koła naszego jm. p. Jana Antoniego Święckiego[4281] [s. 42] podczaszego mielnickiego, podstarościego i sędziego grodzkiego drohickiego zgodnie absque quanis contradictione obrali.

Naprzód tedy Bogu Zastępów et immortali Domino dominatium commortales uczyniwszy i gratiarum actiones Najjaśniejszemu KJM PNM za ojcowskie pieczołowanie i wszelakie wyświadczonemi naszej łaski debitos et perennes pendimus et pend[4282][…] obligamur honores i jako wierni poddani JKM PNM dla należytej majestatowi pańskiemu i Najjaśniejszej Królowej[4283] JM Pani NM, także najjaśniejszym królewicom[4284] jm panom nm oddania powinnej obserwanciej posłów e medio nostri obranych, to jest jmp. Jana na Po […][4285] Wierzbickiego i jmp. Jana Krasnodębskiego, towarzysza roty usarskiej, w. jmp. stolnika koronnego[4286], ażeby quam meliori modo et methodo ac humiltima forma nomine totius

[4280] Sejm walny warszawski obradował w I-V 1690 r.
[4281] Jan Antoni Święcki podczaszy mielnicki w l. 1690-1698.
[4282] Fragment urwany.
[4283] Maria Kazimiera de La Grange d'Arquien, żona króla Jana III, królowa Polski.
[4284] Jakub Ludwik, Aleksander Benedykt, Konstanty Władysław, Sobiescy.
[4285] Słowo nieczytelne.
[4286] Stefan Mikołaj Branicki starosta krośnieński, stopnicki, brański, stolnik koronny w l. 1685-1699.

territorii nostri podziękowali, uprosiliśmy merentii należytego podziękowania od naszej ziemi. J.w. ichm. pp. hetmani koronni[4287], którzy nie tylko substancjami et proprio peculio trzymając[4288] wojsko RP, ale m[ini]me parcendo zdrowiu swemu integritatem ojczyzny naszej generosissimis suis pectoribus zasczycali. Przy uniżonej tedy j.w. ichm. pp. hetmanom i wodzom naszem koronnym w podziękowaniu tako itque r[y]cerstwu koronnemu, które bez żadnego meritorum i[….][4289] zostawało i dotąd zostaje satysfakcjej, praesenti laudo uchwalamy [s. 43] gratitudinem i recompensy.

Naprzód stosując się do konstytucji teraźniejszego, szczęśliwie skończonego sejmu na zapłatę in futurum dwóch ćwierci dla utrzymania na pograniczu konsistencjej wojska, które dwie ćwierci według repartycyjej na ziemi drohickiej sumy dwadzieścia dziewięć tysięcy sto sześćdziesiąt złotych wynoszą, constituimus et expediumus na teraźniejszem sejmiku ośmiu poborów, sine abiuratis, iuxta tariffam anni 1629[4290] sive 1676[4291]. Które lubo większy wynoszą sumy, jednak przy tymże jmp. poborcy summa super restans na wypłacenie dawniejszych długów zostawać będzie. Pomieniony zaś dwadzieścia dziewięć tysięcy sto trzydzieści złotych sumy iuxta obloqvendium constitutionis modernę, jmp. poborca na Trybunał skarbowy do Lwowa importare powinien. Dla czego aby tym wcześniej ta mogła być wybrana suma, tedy pomienionych ośmiu poborów ma się zacząć egzakcja a die prima septembris anni praesentis, a kończyć się ma ultima eiusdem mensis.

Do których to podatków tak supra jako intra specyfikowanych, za egzaktora albo poborcę jmp. Adama Gutowskiego komornika ziemskiego i vicesgerenta grodzkiego drohickiego praevia pradicato solaris uprosiliśmy. I onemu inveni pojezdu a podróżnych ekspens, czopowe jedno a prima augusti zaczynające się, które tam sobie per annum wybierane ma, [s. 44] ofiarowaliśmy. Drugich zaś pro p(er)teritis annnis zatrzymanych w których według deklaracjej wynosi suma sto pięćdziesiąt tysięcy, na teraźniejszem sejmiku ex ratione egestatis publicum tylko medietas ustanawia się, to jest siedemdziesiąt i pięć tysięcy. Na co uchwaliła ziemia nasza dziesięć poborów et idem sine abiura[ti] iuxta eandem tariffam anni 1629 vel anni 1686 i podymnych dziesięć, non derogando laudis anterioribus iuxta tariffam anni 1667. Których podatków tenże mianowany jmp. poborca ma zacząć exactio to jest a prima

[4287] Stanisław Jan Jabłonowski, hetman wielki koronny 1683-1702. Andrzej Potocki, hetman polny koronny w 1684-1691.
[4288] W tekście: czymując.
[4289] Fragment urwany.
[4290] VC, t. III, vol. 2, s. 55-56: Konstytucja sejmu z 1629 r. *Podymne.*
[4291] VC, t. V, vol. 1, s. 373-376: Konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego w 1676 r.: *Subsydium generalne RP* oraz: *Subsydium na zapłatę od likworów wojsku.*

septembris dziesiątka podymnego anno praesenti, poborów zaś a die prima ianuarii anni 1691. I o[ne] sine intermissione kontynuować ad ultimam diem februarii, lub od drugiego sejmiku. Który będą upraszać jmpp. posłowie nasi JKM PNM o to na uchwalenie podatków alter medii etatis siedmdziesiąt i piąciu tysięcy, ponieważ według konstytucjej całą sumę sta pięćdziesiąt tysięcy we dwóch leciech ziemia nasza wypłacać powinna. Który to jmp. poborca p(er)siti to przy zaczęciu wybierania pierwszych podatków usitata forma in momento pod tymże iuramentem i następujące […][4292] mianowane podatki wybierać będzie. Post expirationem [s. 45] modo supra descripto exactionis tempus tenebitur, jmp. poborca delaty super retentoribus coram iudicio fiscali sine officio castre(sis) drohicen(sis), etiam extra cadentiam quorumvis terminorum conducendo, otrzymawszy quante citius retenta cum adminiculo officii […][4293] sine subo eleguti eius egzekwować i regestra swoje […][4294] iuxta mentem constitutionis anni 1667[4295] ad acta castren(sis) drohicen(sis) podać.

In supplementum zaś pomienionej kontrybucjej […][4296], uchwala ziemia nasza szelężne od wszelkich likworów rękami całej generaliter ziemi, nemine excepto, gdzie tylko szynkują i szynkować będą, tak w szlacheckich dobrach jako duchownych i posidzątnych [sic]. Które szelężne zaczynać się ma a die prima augusti praesentis , a kończyć się powinno ultimus diebus iulii anni futuri. Administratorem do tego szelężnego wzwyż mianowanego, jako zatrzymana przez trzy lata ab Anno 1687 usqu(e) ad annum praesentem, na sejmiku, da Pan Bóg przyszłym deputackim lubo in crastino tegoż sejmiku ziemia nasza obierze.

A że dziedziczne miasto Mordy[4297] i w. jmp. Stanisława Godlewskiego[4298] starosty nurskiego, regenta koronnego, Pan Bóg casuali affixit incendio, że nie tylko domy, ale też i folwarki pogorzały, tedy mając respectum meritorum jm., a oraz adherendo prawu pospolitemu de conflagrantis [s. 46] postanowinemu, pomienione miasteczko od wszelakich podatków czopowego i szelężnego, także i podymnego kontrybucjej. tak p(er) praeteritis, jako też in futurum, iuxi obloquentiam constitutionis i confragrat do lat czterech uchwalamy. Toż beneficjum szlachetnemu p. Mateuszowi Wrzoskowi, wielce nadubożałemu naszemu obywatelowi w starości zostającemu, i wszytkim in genere pogorzelcom służyć ma.

[4292] Słowo nieczytelne.
[4293] Fragment zniszczony.
[4294] Fragment zniszczony.
[4295] VL, t. V, s. 224-225: Konstytucja: *Wydawanie podatku subsidii generalis.*
[4296] Zniszczony fragment tekstu.
[4297] Mordy, miasto prywatne w ziemi drohickiej, obecnie w województwie mazowieckim, powiecie siedleckim.
[4298] Stanisław Godlewski starosta nurski 1690-1709, później także kasztelan podlaski.

Czopowego zaś przez trzy lata zatrzymanego takowę ziemia nasza accedens unanimi incolarum terrae assensu et consensu czyni dyspartycją. To jest najpierwsze jedno ad anno 1687 poczynające się, jwp. wojewodzie sieradzkiemu[4299] habitu ratione meritorum jm. na przeszłym sejmie ziemi naszej posłów nie mającej […][4300] kondonuje. A dwoje ichm. pp. komisarzom na Trybunał Skarbowy lwowski i radomski od naszej ziemi jest. Do Lwowa jmp. Samuelowi Krasnodębskiemu[4301] pisarzowi ziemskiemu drohickiemu, a do Radomia jm. p. Jakubowi na Bartkowie Chaleckiemu[4302] łowczemu podlaskiemu obranem i uproszonem […][4303] i one sobie odebrać ichm. p(rae)senti p(er) comitio laudo.

A że jeszcze i sól suchedniowa ziemi naszej przez trzy lata zatrzymana debet(ur), tedy i tej nie przepominając, taka się onej czyni dyspozycja. Naprzód pierwsza sól jw. jm. p. wojewodzie podlaskiemu[4304] [s. 47] zanim posuit sedentis meritorum et prac jm. ac expeditarum przez cały sejm continuo zostającemu errogatorum ad haerendo anteriori laudo konferuje mu dwie […][4305] soli, to jest anni 1688 et 1689 w podział między ichm. pp. urzędników i obywatelów ziemi naszej deklarujemy. I do tych dwóch soli za distributorów, to jest do pierwszej - jmp. Ludwika Wierzbowskiego, a drugiej - jmp. Krzysztofa Karskiego podwojewodziego drohickiego ordynujemy. Do blisko zaś naszej puiquens anni praesentis ziemi naszej należącej soli na przyszłem, da Pan Bóg deputackiem sejmiku lub in crastino, dystrybutora obierzemy, albo onej pro bene placito naszą ordynacją uczyniemy.

Więc że tąż konstytucją elekcja im. pp. sędziów albo deputatów na sądy skarbowe ziemi naszej jest wyraźnie objaśniona, tedy my satisfactiendo legi publicae przy urzędach ziemskiem i grodzkiem im. pp. sędziów skarbowych dwunastu, to jest: jwp. [1] Marcina Oborskiego[4306] wojewody podlaskiego, liwskiego, gołębskiego, etc. starosty, w. jmp. [2] Franciszka Oborskiego podkomorzego wendeńskiego[4307], w. jmp. [3] Aleksandra Butlera[4308] starostę rostockiego, podczaszego podlaskiego, [4] jmp. Daniela Korowickiego[4309] podczaszego drohickiego, jmp. [5] Jana Skiwskiego[4310] podstolego drohickiego, jmp. [6] Jakuba

[4299] Jan Chryzostom Pieniążek, wojewoda sieradzki 1683-1710.
[4300] Fragment nieczytelny.
[4301] Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki 1673-1698, później podkomorzy drohicki.
[4302] Jakub Filip Chalecki łowczy podlaski w l. 1689-1698.
[4303] Słowo nieczytelne.
[4304] Marcin Oborski wojewoda podlaski 1688-1698
[4305] Jedno słowo nieczytelne.

[4307] Franciszek Oborski podkomorzy wendeński1690-1698.
[4308] Aleksander Butler podczaszy podlaski 1689-1690.
[4309] Daniel Rafał Korowicki podczaszy drohicki 1661-1703.
[4310] Jan Kazimierz Skiwski podstoli drohicki 1686-1712.

Przeździeckiego[4311] [s. 48] wojskiego drohickiego, jmp. [7] Jana Franciszka Lisieckiego miecznika podlaskiego[4312], jmp. [8] Jana Godlewskiego stolnika nurskiego[4313], jmp. [9] Jana G[lin]ki stolnika nowogrodzkiego[4314], jmp. [10] Aleksandra Zaliwskiego skarbnika liwskiego, jm. p. [11] Ludwika Wierzbickiego, jm. p. [12] Wiktoryna Kuczyńskiego unanimi consensu obraliśmy. Którym to ichm., aby tym prędzej chcieli administrare, institiam gratitudinem debitam na przyszłym sejmiku obmyślemy. Ci tedy pp. deputaci i z urzędami ziemskiem i grodzkiem drohickiemi pro die tertia iulii do Drohiczyna, non obstante dierum aut p(er) suo item absentia, byle tylko in completo numero administrium sex personarum sądy swoje zacząć i one salute limitatione continuować mają. Do których sądów desiderium jw. jm. ks. biskupa łuckiego[4315], i im wszelakie remisy, którekolwiek decreta a iuditio fiscale na sejmiki wyśli retro do tychże sądów skarbowych, także i tym, którzy by się na taki liter [sic] senserim desertatos ad […][4316] anteriori laudo accedentes omnium incolarum consensu remittimis. Ad vindicandas vero coram eodem iuditio fiscali lesiones sine retentas apud antecedantos exactorum vel eorum succ(ess)ores. Jako to jmp. Jakuba Tchórznickiego[4317]skarbnika mielnickiego, jmp. Krzysztofa Dybowskiego, jmp. Jana Putkowskiego, jmp. Macieja Skorupki, jmp. Adama Kuczyńskiego, jmp. Putkowskiego regenta drohickiego i inszych. Także i w teraźniejszych po nie[ch] następujących remanentes et ex actum constitutionem [s. 49] jmp. Jana Błońskiego komornika ziemskiego drohickiego, jako virum omnium circumstantiarum in his wiadomego et per specatissimum pro instigatore sine delatore bratersko naznaczyliśmy.

A lubo ziemia nasza ad aequalite z inszemi górniejszemi województwami płacą rycerstwu RP contribuit, jednak ciężkie i wielkie nad insze województwa i ziemie od przechodów żołnierskich, a osobliwie WKL, nie tylko na fortunach, lecz honorach i zdrowiu obywatelów naszych ponosi opresje i agrawacje, tedy nie mogąc należytej odnieść sprawiedliwości, tedy authoritate praesentis conventus uprasza jaśnie wielm. jmp. Dominika Sawickiego[4318] kasztelana brzeskiego litewskiego, aby authoritate sua i prośbą jw. jmp. wojewody wileńskiego, hetmana WKL[4319] praevenire raczył, żeby jm. stosując do ustawicznych

[4311] Prawdopodobnie omyłkowe przypisanie urzędu. W tym czasie wojskim drohickim był Jakub Rzewuski.
[4312] Jan Franciszek Lisiecki (Lisicki) miecznik podlaski w 1664-1705.
[4313] Jan Godlewski stolnik nurski 1689-1710.
[4314] Jan Stanisław Glinka (Gliński) stolnik nowogródzki siewierski 1688-1692.
[4315] Bogusław Leszczyński biskup łucki 1688-1691.
[4316] Słowo nieczytelne.
[4317] Jakub Tchórznicki, skarbnik mielnicki 1658-1690.
[4318] Dominik Kazimierz Sawicki kasztelan brzeski 1687-1698.
[4319] Kazimierz Jan Sapieha wojewoda wileński 1682-1703, hetman wielki litewski 1683-1703 i 1705-1708.

konstitucjej nie tylko za przeszłe szkody i popełnione in convenientia chciał z wojska uczynić satisfactionem, ale też aby obywatele ziemi naszej od wielce szkodliwych, niepożytecznych żołnierskich WKL in futurum przechodów i ciężkich agrawacji byli tuti et securi, ekspostulował. In quantum tą jm. ekspostulacją u jw. jw. jmp. hetmana litewskiego odebrała sterylitatem, w czym minime sperat tedy po ufale, prosi jmp. Józefa Turskiego podstolego mścisławskiego, aby znosząc się z jmp. kasztelanem brzeskiem in quovis iuditiae causas in iuriatorum competenti […][4320] [s. 50] vinditio dał praevia temen post vindicationem iuriatio tam civilibus, quam semicriminalibus in p(rae)tensionibus omnibus satisfactione plenariam p(rae)senti laudo tribuit p(er) comittit potestatem.

A że jw. jmp. wojewoda sieradzki in sago et toga meritorum plenus et clarus doniósł kołu naszemu rycerskiemu wcześniej jeszcze na sejmie o arendę składnego winnego przez się uczyniono i przez poważne instancje offerendo, jednak wedle prawa jmp. podskarbiemu wielkiemu koronnemu[4321] plus offerentiam ponowioną konkurencję, tedy aby i ten interes nie tak jmp. wojewody publicae legis swój odebrał skutek i przez poważną pańską JKM PNM przy tej został się arendzie intercyzy, a ichm. pp. posłom naszym zlecamy, aby pokorną et omni cultu venerationis adornatos nomine ziemi naszej, mertia tegoż jm. rekomendując do jego pańskiej PNM odnieśli intercess[io] onemu sufficientem.

I w tem odebrał nasz sejmik od różnych ichm. na sejmie będących i od samego jw. p. wojewody sieradzkiego informatione[m], że ea ratione na ty konstytucją[4322] sub titulo zniesienie kondemnat z jaśnie wielm. jmp. wojewody pomorskiego podskarbiego pruskiego[4323] i innych pozwolił, aby w niej te perimenta dołożone były słowa obpraestitam satisfactione. Więc, że te nie wiedząc quo se[n]su errore niewyrokowane, tedy pro spiciendo securitati et authoritati dekretów trybunalskich interverniendi partium personalitatibus et controversis ferowanych [s. 51] consulendoq(uae) eorundem iudicatorum indemnitatio nie wprowadzenie tych słów do konstytucjej, solleniter jaśnie wielm. p. Jan Odrowąż Pieniążek wojewoda sieradzki protestuje się i one stawając circa legem publicam et idemnitatem dekretów trybunalskich accedente, omnium consensu comparitione sua coram actis castren(sen) drohicen(sen) solenizuje libertatemq(uae) suae ac nocis libere, przez to lesam na przyszłym, da Pan Bóg, sejmie vindicaturum deklaruje.

[4320] Jedno słowo nieczytelne.
[4321] Marek Matczyński podskarbi wielki koronny 1689-1692.
[4322] VL, t. V, s. 377-378 konstytucja: *Zniesienie kondemnat z wielm. wojewody pomorskiego, podskarbiego ziem pruskich, urodz. niegdy Jana Elżanowskiego, i innych.*
[4323] Władysław Łoś wojewoda pomorski 1684-1694.

Wniesiono zaś i przez jw. jmp. Dominika Sawickiego kasztelana brzeskiego intuitu sinistris delationis constitutionum sub secularum super persona jm. a per consequens pro vocanti podawaną brzeską kasztelanią w kole naszym ponowioną querimoniam, ichm. pp. posłom zlecamy zalecamy, aby te tam indebita sinistra delatione a prawie honoris […][4324] one przed najjaśniejszym majestatem JKM PNM uskarżyli się i onegoż pańskiemu JKM PNM rekomendowali aspektowi.

Które to laudum i postanowienie ziemi naszej wyżej opisane jmp. marszałkowi koła naszego rycerskiego ręką jm. własną podpisać i do akt grodzkich drohickich podać zleciliśmy.

Działo się w Drohiczynie, w kościele farskim die duodecima junii a. D. 1690.

Jan Antoni Święcki podczaszy ziemie mielnickiej, podstarości i sędzia grodzki drohicki, marszałek koła rycerskiego ziemi drohickiej.

[4324] Jeden wers zniszczony.

CD. Sejmik deputacki województwa podlaskiego, w Drohiczynie, 12 IX 1690 r.

Sejmik powinien odbyć się 11 IX, jednak ponieważ w tym terminie nie doszedł, odbył się następnego dnia. Brak informacji wyborze deputatów do Trybunału Koronnego w Lublinie.

CD/1. Atestacja szlachectwa Jaruzelskich na wniosek Wacława Jaruzelskiego stolnika ziemi bielskiej.

Rkp. *APK, ZZG 15, s. 793 – 796, (kopia XVIII-wieczna). Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 26 XI 1690 r. (feria 5 post festum Praesentationis Mariae Virginis, Anno 1690).*

[s. 793] My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego zjechawszy się według zwyczaju i prawa pospolitego na sejmik electionis judicum deputatorum do Trybunału Koronnego, na miejsce zwyczajne do kościoła farskiego drohickiego, który lubo nie doszedł, jednak inhaerendo constitutioni novellae anni praesentis nazajutrz się zgromadziwszy czyniemy wiadomo tą naszą attestacją, iż jw. Wacław Jaruzelski stolnik ziemie bielskiej[4325], porucznik chorągwie usarskiej jw. jmci pana stolnika koronnego[4326], syn zeszłego Tomasza Stanisława i Anny Postupalskiej matki niegdy [s.794] Adama dziada i Cemuty Woźnickiej małżonków wnuk, a przed tym Jana Zuzołki pradziada z Jaruzel Jaruzelskiego, w powiecie drohickim, parafii mąkobodzkiej dziedzic, dosyć czyniąc dekretowi Trybunału Koronnego de actu Lublini sabbatho ante festum Vitti et Modesti Martyrum [10 czerwca] anno praesenti [1690] inter se deducentem actorem etc. Alexandrum Gąsowski[4327] citatum, ratione laesi prolato. Stanąwszy in medio nostri produxit genealogiam, że Jan Zuzołka Jaruzelski na Jaruzelach dziedzic (który miał Stanisława Zemłę Jaruzelskiego brata stryjecznego) miał synów piąciu: Macieja, Adama dziada deducetis, Krzysztofa, Jakuba, Mikołaja, córkę szóstą Annę, która poszła za Mikołaja Jaruzelskiego. Adam zaś, dziad deducentis ut praemissum est z Cemutą Woźnicką zrodził: Jana, Tomasza Stanisława dwóch imion, Dorotę, żonę Jana Dąbrowskiego, Elżbietę, żonę Wiśniowskiego, Annę pierwszego Jakuba Pisanki, a potem Samuela Kostra Podniesińskiego żonę. Jan zaś, syn Adamów z Elżbietą Paczoską (która go zabiła), zrodził Marynę, a Tomasz Stanisław z Anną z Klepacz

[4325] Wacław Jaruzelski, stolnik nowogrodzki w l. 1681-1687, stolnik bielski w l. 1687-1691, chorąży bielski od 1691 r., zm. w 1706 r.

[4326] Stefan Mikołaj Branicki, starosta krośnieński, stopnicki, brański, w l. 1685-1699, stolnik koronny, potem wojewoda podlaski.

[4327] Aleksander Józef Skwarek Gąssowski (Gąsowski), brat Anzelma Kazimierza, pisarz grodzki brański w l. 1680-1695, stolnik bielski w l. 1691-1712, podstarości i sędzia grodzki brański w l. 1695-1708, podkomorzy bielski w l. 1712-1750.

Postupalską [s. 795] zrodził synów piąciu: Jana Franciszka, Stefana podczaszego dobrzyńskiego, Andrzeja, Wacława stolnika ziemie bielskiej deducentem, i Franciszka, córek dwie: Helenę Jana Soszyńskiego, Mariannę Wojciecha Komarnickiego małżonki, którą genealogią dispositionibus terrestribus et munimentis authenticis, że tak jest próbował, także z domu Woźnickich i Postupalskich genealogie pokazawszy, one munimentis authenticis próbował i deduxit, że z domu ojca herb Ślepowron, z domu Woźnickiej herb baby Ciołek, z domu Postupalskich z Klepacz herbu Jawdaniec, jest szlachcic urodzony, na co i świadków swych krewnych z domu ojca ichm. panów Jaruzelskich dwóch, z domu ichm. panów Woźnickich dwóch, z domu ichm. panów z Klepacz Postupalskich dwóch stawił, którzy gotowi byli juramentami swemi stwierdzić to, że jest ich krewny modernus deducens, attentante et personaliter comparente G. Alexandro Gąsowski obiiciente. Której dedukcjej exactissime wysłuchawszy causam hanc cum toto effectu ac partibus utrisque, pro ulteriori inter easdem decisione ad judicia [s. 796] ordynaria generalia Trybunalis Regni Lublinensis remittimus. Na co się rękoma naszemi podpisujemy.

Działo się w kościele farnym drohickim, we wtorek po święcie Narodzenia Panny Przenajświętszej [12 września] R(oku) Pańskiego 1690.

CDI. Sejmik relacyjny (z limity) ziemi bielskiej w Brańsku, 10 X 1690 r.

Sejmik zwołany na podstawie Deklaracji województw i ziem na sejmie 1690 r. (V. L., t. V, s. 390: Województwu podlaskiemu, które na teraźniejszym sejmie posłów nie miało, składamy sejmiki […]: ziemi bielskiej pro die 30 iunii). Zgromadzeni na sejmiku 30 VI 1690 r. zalimitowali go na dzień 21 VIII 1690 r., następnie ponowili limitę na dzień 10 X 1690 r.

CDI/1. Laudum sejmiku relacyjnego z limity ziemi bielskiej w Brańsku 10 X 1690 r.

Rkp. 1. *LVIA - Lietuvos valstybės istorijos archyvas (Wilno), F. 1285, op. 1, nr 25, kopia uwierzytelniona, zachowana pieczęć starostwa brańskiego. Oblata dokonana w grodzie w Brańsku przez Karola Jakuba Koca łowczego warszawskiego, marszałka sejmiku 10 X 1690 r. (feria tertia post festum sancti Francisci confessoris proxima a. D. 1690).* ***Rkp. 2.*** *ANK ZZG 19, s. 1839-1841 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego), fragment laudum.*

[k. 1] My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzcy, także wszystko rycerstwo obywatele ziemie bielskiej powiatu brańskiego, zjachawszy się tu do Brańska naprzód na dzień 30 miesiąca czerwca według deklaracji sejmowej na sejmik relationis nam od JKM i całej Rzeczypospolitej naznaczony, na którym terminie zgodnie, nemine contradicente, za dyrektora koła naszego jmp. Jakuba Karola Koca łowczego warszawskiego obrawszy, sejmik sam i materie onego wszytkie ex certis rationibus de mutuo et unanimi omniu(m) consensu in ea qua expedit p(rae)rogativa ad diem 21 augusti limitowaliśmy. Na który dzień ex limita(ti)one przypadający item in magna omniu(m) terrigenar(um) urzędników ziemskich i grodzkich et plurimae nobilitatis frequentia congressu(s), uczyniwszy powtórną limitatią stringentibus p(er)gravantibus interventionibus ad diem 10 octobris uczynić i jmp marszałkowi koła naszego stanąwszy ad acta grodu brańskiego [k. 1v.] zapisać zleciliśmy. Co gdy się effectualiter stało, na dzień pomieniony miesiąca oktobra 10 z powtórnej limitacji przypadający, in magna indem nas urzędników frequentia et numeroso n(obi)litatis congressus, na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne tu do Brańska stanąwszy, Bogu Wszechmogącemu i Panu Zastępów za święte Jego dyspozycje winne wprzód oddawszy dzięki, najjaśniejszemu przy tym majestatowi J.K.M p,n.m. za tak wielkie dobrodziejstwa i łaski et in defensio(nis) p(ro)movendi boni publici studio przyłożone circa unionem p(ro)vinciar(um) ad una(m) compagem na blisko przeszłym szczęśliwie skończonym

sejmie[4328] solicitudines prace i z tych tak znaczne około całości nas wszytkich pieczołowanie, wszyscy unanimiter należyte oddajemy dzięki et supremum J.K.M. p.n.m. nomen quod p(er)missima adoramus veneratione.

Ad p(ro)positas zaś sejmiku tego materias przystępując w których vel maxime lumen przez intymacją listowną od jw. jmp wojewody ziem ruskich, jako najwyższego wojsk Rzeczpospolitej wodza i hetmana wielkiego koronnego[4329], odbieramy za te paternae p(ro)videntiae dokumenta filialem przy niskiej powolności naszej, vovemus et spondemus venera(ti)one a na zaszczyt i nagrodę sanguinae ementorum cnego rycerstwa do ziemi naszej ex repartitione ordynowanego stypendiaru(m), trzy pobory sine abiurato nemine excepto tak z dóbr królewskich, duchownych jako i dziedzicznych publico consensu uchwaliliśmy i pozwoliliśmy, przydając do tych trzech poborów szelężne i czopowe za trzy lata [k. 2] przeszłe ziemi naszej winne ad diem prima(m) januarii in anno futuro 1691 kończące się, także in futurum na rok jeden toż szelężne i czopowe do tychże poborów trzech sine abiuratio na zupełną wojsku na dwie ćwierci satysfakcją ordynujemy, od którego szelężnego i czopowego płacenia tak za przeszłe trzy lata jak i za czwarty rok przyszły.

Miasto Tykocin ex respectu znacznego pogorzenia iuxta beneficiu(m) legis wolne być ma et p(rae)senti laudo accedente cum consensu accipitur.

Które to szelężne i czopowe ichm pp. administratorowie infra nominali do jmp. poborcy aggraviam contributionem in unam massam przed komisją lwowską wnieść mają inquantum [gdy]by zaś od jmp. poborcy nie wnieśli, tedy sami na tęż komisją lwowską odwieźć tenebuntur aby summa in unum computata tak poborów, jako szelężnego i czopowego sumę 34 648 złp wynosiła.

A jeśliby się ichm. pp. tenutariis bonor(um) regalior(um) ta contributio aggravia sine abiuratio gravaminiosa być zdała, tedy wolno będzie ichm. quoquo genere contribuensi ten podatek wypłacić modo summam correspondentem trzem poborom sine abiuratis do jmp. poborcy in tempore exationis p(rae)fixo do czego p(rae)senti laudo abligant(ur) sine gravis tergiversatione inferant.

Szelężne zaś tak w miastach J.K.M jako i dziedzicznych szlacheckich, jako i z karczem publicznych po wsiach [k. 2v.] gdzie są arendy, foralia także i targi odprawują się, aby płacone

[4328] Sejm zwyczajny, obradował w Warszawie 16 I – 7 V 1690 r.
[4329] Stanisław Jan Jabłonowski wojewoda ruski (1664-1692), hetman wielki koronny (1682-1702).

i do skarbu p(er) annis p(rae)sentis et in futuru(m) na rok (excepto ut supra Tykocina) oddawane było nemine ex possesoribus repugnante, p(rae)senti laudo cavemus.

Sądy skarbowe w ziemi naszej vel maxime widziemy być potrzebne. Dlatego inhaerendo constitutioni novellae te sądy skarbowe uchwalamy do których e medio nostri przy urzędzie grodzkim obraliśmy sędziów jmp. Gabriela Kurzenieckiego chorążego ziemi bielskiej[4330], jmp Józefa Łyczka cześnika podlaskiego[4331], Józefa Lewickiego cześnika[4332] i Pawła Hryniewickiego skarbnika ziemie bielskiej[4333], Stanisława Rukiewicza cześnika nowogródzkiego, Jakuba Karola Koca łowczego ziemie warszawskiej, Marcina Hołówkę komornika granicznego bielskiego, Jana Kanigowskiego wojskiego ziemie bielskiej[4334], Stefana Niewiarowskiego, Jana Szorca, Adama Szumkowskiego, Wojciecha Jałbrzyka Wyszeńskiego, którzy ichm. z urzędem grodzkim brańskim p(rae)sentia uniq(ue) duorum n(on) obstante modo sint in numero completo ad iudicandum ab actu sejmiku in sex septimanis, to jest die 20 novembris [1690 r.], zjachawszy się tu do Brańska na sądy zasieść. Iuramenta iuxta legis p(er) scripta(m) super functiones suas wykonać i sądy fiskalne zacząwszy sądzić powinni będą.

Na które sądy wszyscy ichm. pp. egzaktorowie antecedendi et p(rae)sentes jakichkolwiek kontrybucji tknęli się i z nich sufficientem calculum nie uczynili [k. 3] i kwitów nie otrzymali z regestrami dostatecznymi egzakcyj swoich, także ichm. pp. retentores quarumcumque contributionu(m) stawić się a ichm. pp. egzaktorowie calculatie perceptarum et expensarum contribuend(em) uczynić powinni będą sub obligare in iure descripto.

Do wybierania zaś pomienionych trzech poborów sine abiurato za egzaktora jmp. Andrzeja Jamiołkowskiego regenta grodzkiego brańskiego do wszytkich trzech traktów: brańskiego, suraskiego i tykockiego obraliśmy. Który jmp. egzaktor in duab(us) septimanis ab actu p(rae)senti egzakcją swoję w Brańsku na miejscu zwyczajnym zacząwszy, do sześciu niedziel kontynuować ją powinien będzie, któremu salarium grosz od złotego pozwalamy, ea adiecta p(er) cautione, aby jm. tę egzakcją swoję in decursu uniq(ue) anni skończył i regestra swoje dictante et iubeante lege ad acta grodu brańskiego podał. In super tenże jmp. egzaktor super

[4330] Gabriel Kurzeniecki chorąży parnawski 1658-1681, podstoli podlaski 1671-1681, chorąży bielski 1681-1691, podkomorzy bielski 1691-1696.
[4331] Józef Łyczko pozostawał na tym urzędzie jeszcze w 1719 r.
[4332] Józef Lewicki rotmistrz królewski w 1690 r., cześnik bielski 1687-1712, chorąży bielski 1712-1727.
[4333] Paweł Karol Hryniewicki skarbnik bielski 1671-1691.
[4334] Jan Kanigowski wojski bielski 1685-1714.

fidelem exactionem iuramentu(m) coram iudicio catren(sis) p(rae)sen(tis) seu off(ici)o castren(sis) bransccen(sis) wykonać ma.

Do egzakcji zaś szelężnego (którego iuxta currentia(m) antecendium annoru(m) na rok in summa 6 000 złp efficit) jmp. Kazimierza Kanigowskiego podsędka[4335]; do czopowego zaś (którego summa quotannis 4 000 złp p(er)venit) jmp. Mikołaja Brzozowskiego łowczego ziemie bielskiej[4336] [k. 3v.] tak do tego lata trzy przeszłe, jako i in futurum za rok jeden obraliśmy.

A ponieważ samo prawo pogorzelców od płacenie kontrybucji uwalnia, tedy pogorzelców wszytkich circa eandem legem conservamus dum modo iuramentum verae et realis conflagrationis et permissa dimino grandinae percussionis frumentorum et aliq(ue) poenae dimina in facie officii p(rae)sent(um) ichmp. egzaktorom p(rae)sentaverit et exsubverint.

Z których to czopowego i szelężnego podatków na ekstraordynaryjne sumpty, nie mając inszej publicznej skarbony, ichm. niżej opisanym na ukontentowanie pozwolić musieliśmy, jako to ichm. pp. komisarzom województwa naszego podlaskiego na komisją lwowską teraźniejszą i Trybunał radomski[4337], na przyszły rok ordynowanym, po tysiącu zł od ziemi naszej dajemy i ordynujemy i asygnacje na to jmp. marszałkowi koła naszego wydać zleciliśmy.

A że wielkie agrawacje stan szlachecki w substancjach i domach swoich przez przechody wojsk WKsL, wybierania stacji, dyskrecji pobocznych egzakcji antecedenteris temporibus poniósł, co że się w tym roku przez osobliwy zakaz i uniwersał surowy jw. jmp. wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego wojsk J.K.M [k. 4] WKsL[4338] poskromiło i substancje szlacheckie przy zesłaniu od tegoż jmp. wojewody wileńskiego jmp. sędziego wojskowego do sądzenia takich egzorbitancji są ochronione, tedy zaszczycając te prace jmp. sędziemu wojskowemu tysiąc zł na ukontentowanie tegoż jm. z czopowego przeszłych lat dajemy i ordynujemy.

Także iż w zasługach p(er)mente infelicitate ziemię naszą, że sejmiki dotychczas per dissensiones rwane były, ludzie do ziemi naszej ordynowani non sunt satisfacti, tedy ichmpp.

[4335] Kazimierz Kanigowski podczaszy bielski 1660-1679, podsędek bielski 1679-1691, sędzia ziemski bielski 1691-1704, ojciec Jana wojskiego bielskiego.
[4336] Mikołaj Brzozowski łowczy bielski 1689-1694, pisarz ziemski bielski 1694-1706, chorąży bielski 1706-1712.
[4337] VL, t. V, s. 374-375, konstytucja *Trybunał Skarbowy*.
[4338] Kazimierz Jan Sapieha wojewoda wileński 1682-1703 i 1705-1720, hetman wielki litewski 1683-1703 i 1705-1708.

deputatom roty usarskiej jw. jmp. stolnika koronnego[4339] in numero sześciom, że tym ol(im) no(n) ex(s)olutione(m) stypendium de suo sustentować muszą, de unanimi tedy omniu(m) consensu na taktament wszytkim ichm. 2 200 złp z czopowego lat przeszłych ordynowaliśmy.

Także ichmpp. Józefowi Lewickiemu cześnikowi, Mikołajowi Brzozowskiemu łowczemu ziemie bielskiej, posłom od nas do JKM pnm w pilnych potrzebach naszych ordynowanym, na drogę tysiąc zł z tegoż czopowego za lata przeszłe wydać zleciliśmy.

A że na tym tota vis iudicioru(m) fiscaliu(m) consistit, aby acta fiscalia ad acta castre(nsis) podane były, zaczym że jmp. Gąssowski Aleksander przeszłych spraw skarbowych notariu(s) akt [k. 4v.] tych fiskalnych do grodu nie podał, tedy laudo p(rae)senti iniungimus jm., aby akta i dekreta wszytkie fiskalne i insze operis sui scripta intra spaciu(m) sex septimana(m) do grodu brańskiego podał, sub poena banitionis coram iudicio futuro fiscali sive off(ici)o castren(sis) branscen(sis) ad instantia(m) instigatoris fisci publicando.

Długośmy ekspektatywą oczekiwali soli trojakiej na ziemię naszą należącą w skarbie a to infortunio nostro fact(o) dla zrywania dotychczas sejmików, za skończonym felici omine teraźniejszym sól tę zleciliśmy ichmp. dystrybutorom odebrać i nobilitati rozdać. Obrawszy dystrybutorów do pierwszej jmp. Jakuba Karola Koca łowczego warszawskiego, marszałka koła naszego; do drugiej jmp. Walentego Zdrodowskiego pisarza grodzkiego brańskiego; do trzeciej jmp. Stefana Niewiarowskiego, którzy ichm. p(er) via obdestinatione ad acta casrens(is) dwiema niedzielami ante inchoatione(m) cuiusq(ue) distributionis porrigenda, do dystrybucji tej accedere powinni będą i onę według regestrów pośledniejszych rozdać.

Wiadomo kożdemu, jakie prace i koszty z omieszkania domowych interesów ichm. pp. sędziowie fiskalni w sądach tych ponoszą. Zaczym sine gratitudine debita [k. 5] sądzić nie mogą, która na tym sejmiku nie jest namówiona i pozwolona do przyszłego da P[an] Bóg sejmiku odkładamy.

Także desideria wszytkie desiderabilem personarum, więźniów z więzienia nieprzyjacielskieg(o) eliberowanych, braci naszych, do nas przez supliki rekurujących i wszytkich suplicand[orum] desideria.

Do tego ukontentowanie jmp. Stanisława Karwowskiego pisarza grodzkiego trembowolskiego jako plenipotenta całej ziemie naszej w Trybunale p[ro] honore et integritate onej dextre stawającego do przyszłego da Pan Bóg sejmiku w reces puszczamy ad ea

[4339] Stefan Mikołaj Branicki starosta brański 1679-1709, stolnik koronny 1695-1699, wojewoda podlaski 1699-1709.

assecuratione, że wszystkie suplicantu(m) suspiriae na przyszłym sejmiku w osobliwym respekcie mieć będziemy. Który sejmik także po skończonej da Pan Bóg komisjej lwowskiej ichm. pp. posłom do J.K.M ordynowanym uprosić i do nas przywieść zleciliśmy.

Które to laudum i wszytkie punkta w nim zgodnie w kole naszym namówiliśmy i postanowiwszy zleciliśmy jmp. marszałkowi koła naszego z podpisem ręki jego do akt grodzkich brańskich podać.

Działo się w Brańsku, die 10 X a. D. 1690.

Jakub Karol Koc łowczy warszawski marszałek koła rycerskiego ziemie bielskiej ręką swą.

CDI/2. Instrukcja sejmiku relacyjnego (z limity) ziemi bielskiej, dana posłom do króla, Brańsk, 9 X 1690 r.

Rkp. *AGAD APP 133, s. 385-386. Oryginał z własnoręcznym podpisem Jakuba Karola Koca łowczego warszawskiego, narszałka sejmiku.*

[s.385] Instrukcja im. pp. posłów do KJM PJN sejmiku limitationis brańskiego ziemie bielskiej a. D. 1690 die 10 mensis octobris.

Kiedy zawistna fortuna, a bardziej zawziętość niepohamowanej ambicyi wielu interesantów do ziemi bielskiej prywatne swoje bardziej interesa niż publika wystawując, bonum nie dopuściła zarówno z całą RP wiernego poddaństwa świadczyć Majestatem Pańskim exosculando triumphalem dexteram JKM na sejmie[4340]. Sejmik przedsejmowy malihose zerwawszy, więc teraz z sejmiku relationis deferent ichm. pp. posłowie należytej wierności tribut et cultum ku Majestatowi KJM przy najniższym podziękowaniu za nieustające dobroczynności ku Ojczyźnie i wiekopomne dzieła, które superarunt wszystkich retro regnantum miłością, pracą, kosztem, odwagą zdrowia w osobie Pańskiej JKM wyświadczone ku Ojczyźnie.

Doniosą ichm. pp. posłowie quam tenerimo JKM internum dolorem ziemie naszej, którzy przy nienaruszonej wierności swojej ku Majestatowi JKM PNM vitam et sangvinem sacrande za dostojeństwo Pańskie ponoszą et sinistri delatione malevolorum. Jaka to na teraźniejszym sejmiku potuit z przeczytanego uniwersału JKM na nowy sejmik wyprawionego [s. 386] ex instancja jm. p. wojewody bracławskiego[4341]. W którym wyraźne słowa po rozerwanym sejmiku, co neque in mente civium było bo omnibus mens una była, zasłużonemu wojsku

[4340] Sejm walny warszawski obradował 10 I – 7 V 1690 r.
[4341] Jan Gniński wojewoda bracławski w l. 1685-1694. Starosta knyszyński w l. 1685-1703.

uchwalić ementa stypendia, ale jego był zatrudniony jm. p. wojewoda bracławski, znać, że go miał i za zerwany, i stał się non perpetrati excessuis delator.

Codziennie, na każdym sejmiku quaerimonie rozrodzonych braci szlachty przenikają seria concivium z oppresyi w sąsiedztwie będących starostwa knyszyńskiego, którego chcąc rozszerzyć granice, jmp. wojewoda jednym grunta, drugim zboża w kopach per vim et potentiam zabiera, trzecich do inwentarza prywatnego pociąga. W tak jawnej opresyi upraszać będą pp. posłowie JKM o komissarzów, i aby protegat innocvos.

Chcąc ex integro ziemia nasza wypłacić onera uchwał sejmowych na zapłatę wojsku, że teraz sufficientem calculum dla nielikwidowanych ćwierci konnych i porcyi regimentarnych, nie mogła certam quotam wiedzieć. Co aż z kommisji lwowskiej patent upraszać będą pp. posłowie jako najuniżeniej JKM ad hunc solum actum o sejmik.

Co dexteritati pp. posłom naszym zleciwszy, miłościwej się JKM PNM przy uniżonej czołobitności oddaniem protekcyi.

Datum die et anno ut supra.

Jan Koc łowczy ziemi warszawskiej, marszałek koła rycerskiego ziemi bielskiej.

CDII. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 21 V 1691 r.

Sejmik został zwołany przez Marcina Oborskiego wojewodę lub Mikołaja Jaksę Bykowskiego kasztelana podlaskiego, celem wyboru kandydatów na urząd podkomorzego ziemi bielskiej po śmierci Józefa Karpia. Król Jan III mianował na urząd podkomorzego Gabriela Kurzenieckiego.

CDII/1. Wzmianka o wyborze kandydatów na urząd podkomorzego ziemi bielskiej.

Rkp. 1. *ANK ZZG 19, s. 1849-1850;* ***Rkp.2.*** *ZZG 15, s. 808-809 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego), fragment. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 21 V 1691 r. (f. 2 p(os)t D(ominic)a Rogationem p(ro)x(ima) 1691).* [s.1849] Valentinus Zdrodowski notarius cast(ris) branscen(sis), marschalcus conventus partiularis t(errae bielscen(sis) electionis succamerarii t(err)ae ejusdem.

Gabriel Kurzeniecki vexillifer t(err)ae bielscen(sis) terrgigena terrae praesentis de Republica bene meritus, vir rectus, et muneri succamerali idoneus ac sufficiens, in candidatum muneris succameralis t(err)ae bielscen(sis) electus.

[s. 1850] Tobiasz Brzozowski tribunus Podlachiae, terrigena t(err)ae bielscen(sis) de Pepublica bene meritis, vir rectus, ac muneri succamerarialis t(err)ae bielscen(sis) electus.

Veneslaus Jaruzelski dapifer t(err)ae bielscen(sis), terrigena t(err)ae ejusdem de Republica bene meritus, vir rectus, ac muneri succamerariali idoneus ac sufficiens in candidatum muneris succamerarialis t(err)ae bielscen(sis) electus.

Josephus Łyczko pincerna Podlachiae, terrigena t(err)ae bielscen(sis), de Republica bene meritus, vir rectus, ac muneri succamerariali idoneus ac sufficiens, in candidatum muneris succamerarialis t(err)ae bielscensis electus.

CDIII. Sejmik elekcyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 22 V 1691 r.

Sejmik został zwołany przez Marcina Oborskiego wojewodę lub Mikołaja Jaksę Bykowskiego kasztelana podlaskiego, celem wyboru kandydatów na urząd sędziego ziemskiego ziemi bielskiej po śmierci Stanisława Wyszyńskiego. Król Jan III mianował na urząd sędziego Kazimierza Kanigowskiego.

CDIII/1. Wzmianka o wyborze kandydatów na urząd sędziego ziemskiego ziemi bielskiej.

***Rkp**. **1.** ANK ZZG, t. 19, s. 1852; **Rkp. 2.** ZZG, t. 15, s. 810-811 (kopia XVIII-wieczna I. Kapicy Milewskiego). Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim brańskim 22 V 1691 r. (f. 3 p(os)t Dom(inica) Rogationum p(ro)x(im)a 1691 r.).*

Veneslaus Jaruzelski dapifer t(err)ae bielscen(sis) et marschalcus conventus particularis t(err)ae ejusdem electionis judicis terr(estris) t(err)ae bielscen(sis).

Casimirus Kanigowski subjudex terris t(err)ae bielscen(sis), terrigena t(err)ae ejusdem bielscen(sis) vir rectus, et ex omni ratione commendatus ad capsescendum munus judicatus idoneus terris t(err)ae bielscen(sis) electus.

Josephus Łyczko pincerna Podlachiae, terrigena t(err)ae bielscen(sis) vir rectus, etc., etc, etc, ut supra.

Josephus Lewicki pincerna t(err)ae bielscen(sis) terrigena t(er)ae bielscen(sis) ut supra.

Valentinus Zdrodowski notarius castr(ris) branscen(sis) terrigena t(err)ae bielscen(sis), etc., et supra.

CDIV. Sejmik ekstraordynaryjny ziemi bielskiej, Brańsk, 6 III 1692 r.

Sejmik zapewne obradował w oparciu o uniwersał Jana III datowany we Lwowie 10 II 1692 r. (ASWPiK 1676-1695, s. 511-513).

CDIV/1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego ziemi bielskiej (fragmenty).

Rkp. *ANK ZZG 19, s. 1856-1857 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego), fragmenty laudum. Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 6 III 1692 r. (f. 5 ante D(ominic)a Oculi Quadlem p(ro)x(im)a Anno 1692).*

[s. 1856] Casimirus Kanigowski judex terris t(err)ae bielscen(sis), marschalcus conventus particularis t(err)ae ejusdem.

Exaktorowie z. bielskiej obrani: [1] Kazimierz na Kanigowie Kanigowski sędzia ziemski z. bielskiej, marszałek sejmiku teraźniejszego, exaktorem obrany do traktu brańskiego; [2] Adam Szumkowski komornik ziemski z.bielskiej do traktu suraskiego; [3] Walenty Olędzki exactorem obrany do traktu suraskiego; [4] Jan Szorc do traktu tykocińskiego; [5] St(anisła)w Karwowski pisarz grodzki trembowelski do traktu tykocińskiego.

Kommissarze z. bielskiej do windykowania krzywd i szkód przez wojsko W.K.L. w z. bielskiej poczynionych na kommisją litewską obrani: [6] Aleksander Gąsowski stolnik z. bielskiej; [7] Stanisław Rukiewicz cześnik nowogrodzki; [8] Zygmunt [s.1857] Kurzeniecki towarzysz usarski [9] Branickiego stolnika koronnego, syn [10] Gabriela Kurzenieckiego podkomorzego z. bielskiej in Martio Campo do bisurmańskich jest wzięty więzów, tedy in eliberationem tego, temuż podkomorzemu sól powiatowa z. bielskiej per laudum darowana teraz.

[11] Gabriel Korycki z więzów bisurmańskich powrócił się, któremu z. bielska 1000 złp. za jego straty wyznaczyła.

[12] Józef Lewicki cześnik z. bielskiej rotmistrzem łanowym tejże ziemi obrany.

Działo się w Brańsku, dnia 6 marca R(ok)u 1692.

[s. 1858] [od kopisty: „w laudum wyżej zanotowanym dnia 6 marca w r(ok)u tym 1692 uchwalonym, to zapisano znajduje się:”]

Ad seria obrad naszych, to jest: do ukontentowania zasłużonemu, i tak dawno meritorum suorum recompensam oczekiwającemu żołnierzowi przystąpiliśmy. A widząc, że jeszcze z repartycyej Anni 1685 reszta zasług wojskowych w ziemi naszej zostaje, po tym zas ab A(nn)o 1687 do dnia dzisiejszego rachując 24 in circa ćwierci wojsko w borgu zostaje i w ziemi nasej

necessitudine rerum i sejmików od lat kilku rozrywanych podatki nie uchwalone, tedy tandem aliquando in solatium krwawie zasłużonemu wojsku i satisfactionem tak reszty ex A(nn)o 1685 jako też dwunastu ćwierci na kommssyi radomskiej we Lwowie likwidowanych, oraz i na te dwie ćwierci, które do Radomia [s. 1859] na kommissiej juxta mentem konstytucyjej importari powinny. Poborów sześć sine abjuratis i pogłównych cztery z dóbr naszych, duchownych, królewskich, ziemskich, dziedzicznych, szlacheckich uchwaliliśmy, nemine ex possessoribus exceto, sub rigore juris in legibus R(eg)ni descripto czteroma ratami, etc., etc.

Szelężne i czopowe na lat dwie od Nowego Lata in A(nn)o 1692 zaczynające się na zasługi regimentu w(ojewo)dy bracławskiego od ziemi naszej przychodzące za złp. 24 000 sine ulla defaccatione według deklaraciej im puszczamy, które szelężne z miast JKM także dziedzicznych, szlacheckich, duchownych, tudzież i karczem publicznych, gdzie się foralia i targi arendy płacone ma być excepto domów szlacheckich, którzy o ten podatek turbowani być nie mają, etc.

Zapatrując się na wielkie zasługi w RP jw. Stefana Mikołaja na Tyczynie i Mroczy hrabi na Ruszczy Branickiego stolnika koronnego, brańskiego, bielskiego, etc. starosty, a skłaniając się do prawa pospolitego, które pogorzelców od płacenia podatków liberos pronuntiat, i widząc tak ciężką ruinę przez ogień miasta Tykocina od płacenia czopowego i szelężnego na lat dwie toż miasto Tykocin z Białymstokiem, Dolistowem, Trzcianem, i ze wszystkiemi dobrami do Tykocina per se należącemi uwalniamy.

Toż beneficjum ma potkać miasto Suraż z dzierżawą [s.1860] jako pogorzelcóCDV. i wojsk WKL huc et illuc idących funditus zrujnowane.

Mając my praeoculis tak wielkie wm. Gabriela Kurzenieckiego podkomorzego z. bielskiej w RP merita, które przeciwko ojczyźnie i ziemi naszej świadczył, et hucusq(uae) incessanter świadczy, gdzie nie tylko samą osobą swoją Ojczyźnie i RP tam in toga, quam in sago służąc, ale też i fulcra Domus suae, to jest: synów swoich do tegoż aplikował, że tedy in fortuno casu cum omnium Nostrorum dolore Zygmunt Kurzeniecki towarzysz usarski jw. stolnika koronnego, syn jego in Martio Campo do biskurmańskich jest wzięty więzów, tedy in eliberationem Jego unanimi consensu sól pierwszą powiatową temuż podkomorzemu z. bielskiej dajemy i kondonujemy.

Nie godzi się silentio praetermittere usług i pracy przeciwko ziemi naszej Stanisława Karwowskiego pisarza trembowelskiego, jako plenipotenta w Trybunale Koronnym w sprawach ziemi Naszej cura et assiduitate pracującego, więc do dalszej jego zachęcając na

przyszły Trybunał w sprawach tejże ziemi usługi ne labor sterilescat, in vim gratitudinis złp. 1 000 jm., kondonowaliśmy.

Meritis in Reipublicae civis Wacława Jaruzelskiego chorążego z. bielskiej pracę i straty, które nie tylko in Martio Campo za całą [s. 1861] Ojczyznę, ale też w ziemi Naszej circa Consilia publica czyni, a nadto w Trybunale Koronnym w sprawach Naszych sądów skarbowych errogowane koszty provocarunt Nos ad condignam gratitudinem, ex hac tedy justissima ratione ćwierć zasług dawniejszych ćwierci, które chorągwi jw. stolnika koronnego potrącać się nie powinny, im. dajemy i naznaczamy, etc.

Kazimierz Kanigowski sędzia ziemski z. bielskiej marszałek koła naszego, z szelężnego tejże ziemi zakwitowany został.

Mikołaj Brzozowski łowczy z. bielskiej z czopowego tejże ziemi zakwitowany został.

Aleksander Gąsowski stolnik z. bielskiej z administracyi szelężnego tejże ziemi zakwitowany został.

Stefan Niewiarowski z administarcyi szelężnego z. bielskiej zakwitowany został.

Aleksander Szepietowski administrator czopowego z. bielskiej z administracyi tegoż czopowego zakwitowany został.

Walenty Zdrodowski pisarz grodzki brański z poborów wszystkich tejże ziemi zakwitowany został.

Andrzej Jamiołkowski komornik graniczny z. bielskiej, regent grodzki brański, który przez tak wiele lat in off(ici)o exactoratus będący, po kommissiach tak sendomierskiej, lwowskiej [s. 1862] jako i radomskiej, non sine detrimento fortunae suae, ziemi naszej służył, ac recompensando tedy labores jm. złp. 500 naznaczamy.

Jan Markowski rachunki ojca swego złożył, i za to złp. 500 jemu naznaczono, i z exakcyi ojcowskiej zakwitowany został.

Sebastian Mroczek podczaszy trembowelski za zmniejszenie taryfy z. bielskiej do przyszłego sejmiku po nadgrodę odesłany czyli odłożony został.

Działo się w Brańsku, dnia 6 marca R(ok)u 1692.

„Notandum[4342].

[4342] Jest to prawdopodobnie komentarz i opis sytuacji na tym sejmiku z. bielskiej przez komistę: I. Kapicę Milewskiego.

Od r(ok)u 1687 pierwszy sejmik z. bielskiej dla obrad publicznych, na dniu 6 marca 1692 roku stanął, bo dawniejsze zrywane zostawały, i podatków żadnych nie płacono, a z. bielska bez rządu wewnętrznego na los magnatów rzucana była, szlachta na ów czas na wszystkie strony chwiała się, a magnaci co chcieli, to czynili, będąc swej woli, czyli raczej swywoli panami. Uniwersały Jana III króla polskiego sejmiki przeznaczały, na które wprawdzie szlachta ściągała się, ale jak prędko się zebrała, tak jeszcze prędzej za osobistą podnietą możnowładców nic dobrego nie uczyniwszy nawzajem się pokłóciła, pobiła i rozpędziła [s. 1863] , a po upłynnionym i rozerwanym sejmiku już urzędnicy ziemscy i grodzcy połączywszy się z szlachtą tłumem, już szlachta partyjami, już pojedynczo, albo dwóch, lub czasem i więcej z kątów wylazłszy do akt grodzkich brańskich przystępowała z bojaźnią, i tamże manifesta publiczne zanosiła i rany heroicznie otrzymane zapisywała, a stąd processa za wsparciem i pomocą magnatów do Trybunału Koronnego intentowała, naczytać się tego można w aktach grodzkich brańskich od r(ok)u 1687 do 1692.

Dwóch na ów czas z. bielska możnych panów miała, którzy szlachtą tejże ziemi kierowali, z nich jeden, Stefan Mikołaj hrabia Branicki stolnik koronny, starosta sądowy brański i bielski etc. z sądowniczej jurystykcji powagę i moc największą w obywatelstwie posiadający, do tego pan hojny, szczodry, łaskawy, szlachtę możniejszą, urzędników ziemskich i grodzkich, czyli panków wspierający. Wójtostwa, folwarki tak w starostwie i leśnictwie bielskim, jako i w brańskim rozdający, dzierżawiący i u króla Jana III dla nich przywileje otrzymujący, i sam nawet z tychże dóbr wiele udzielający dożywotnie, i z nimi dobrowolnie we wszystkim łączący się. Jego chorągiew usarska szlachtą podlaską napełniona była, wziętość u Majestatu i rozdawanie urzędów [s. 1864] sądowniczych grodowych brańskich pierwsze jemu miejsce zjednały. Dwór jego cały szlachtą obsadzony. Dobra wszystkie i folwarki tak dziedziczne obszerne w z. bielskiej jako i królewskie dosyć rozciągłe jego prawom dożywotnim ulegające, oraz całkowity swój majątek ruchomy i nieruchomy w ręce i rząd szlachty podlaskiej lub z niemi połączenie krwi mających powierzony zawsze zostawał.

Małżeństwa kojarzył, domy z domami , a krew z krwią łączył i uposażał.

Drugi zaś, Jan Gniński wojewoda bracławski, starosta knyszyński i z tego st(arostw)a tylko w z. bielskiej wpływ sobie do obrad publicznych ukształcił. Ten w cale innych przymiotów i talentów pan regiment i dwór swój obmerzłemi obsadził Niemcami chytremi i drapieżnemi szwarnutter Donner wetter łakomemi hołyszami.

Szlachtę uboższą do Goniądza i Knyszyna na swych dobrach dziedzicznych zdawna ziemskich mieszkającą, lub między królewskiemi gruntami obszernego tego starostwa knyszyńskiego, niektórych wsi królewskich oddzielne szachownice czyli działy od wieków w spokojności posiadającą najeżdżał, zabierał i wypędzał, bił i mordował, w kajdany kół, oraz różne gwałtowności popełniał. Processami za dworem królewskim uciskał. Majętniejszych zaś podstępnie ujmował i na swoją […]”[4343].

[4343] Tutaj kończy się tekst.

CDVI. Memoriał dotyczący rozrywania sejmików w ziemi bielskiej, 11 IV 1692 r.

***Rkp**. ANK ZZG 15, s. 827-830 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego). Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim łomżyńskim 11 IV 1692 r. (f. 6 post F. Soleniae Paschae A(nn)o 1692).*

[s. 827] Wacław Jaruzelski, na ów czas stolnik Nowogródka Siewierskiego, w z. bielskiej prawie obcy i nieznany człowiek, ale w wielkich względach u Branickiego, stolnika koronnego[4344] zostawał i w Białymstoku mieszkał, starostwo ratneńskie w woj. ruskim leżące, w swey posessyi od tegoż Branickiego trzymał, i w jego chorągwi usarskiej młode lata swoje trawił, a w niejakim czasie przez Anastazyą Kurzeniecką, córką Gabryela Kurzenieckiego[4345], wprzód chorążego, na ostatek podkomorzego z. bielskiej, złączywszy się z tym domem, otrzymał przywilej na stolnikostwo z. bielskiej, dnia 15 stycznia w r. 1687.W tymże samym czasie i Aleksander Skwarek Gąsowski[4346], starodawny z. bielskiej obywatel, a na ów czas pisarz grodzki brański, również na ten urząd uzyskał sobie przywilej, z nich, pierwszego zaoblatowany, drugiego zaś nie dopuszczono do oblaty, ani nawet tym urzędem w aktach grodzkich [s.828] brańskich i w zjazdach publicznych zaszczycić się nie pozwolono, i z tego urzędu dwoistego nadania wszczęły się między niemi i familiami scyssye, kłótnie, łajania, przymówki, sejmików zrywania, obrad publicznych tłumienia i rozpędzania. Obywatele zaś z. bielskiej na dwie partye między sobą się podzielili, jedną Branicki, a drugą Gniński przewodniczył. W tym niezgód zapędzie processa między Jaruzelskim i Gąsowskim do Trybunału Koronnego Lubelskiego zaszły o nienależyte używanie urzędu stolnikostwa z. bielskiej nawzajem, i sejmików zrywanie, oraz różnych gwałtowności popełnianie. Nie dosyć na tym, Aleksander Gąsowski udał się w protekcyą Jana Gnińskiego wojewody bracławskiego, starosty knyszyńskiego, porzuciwszy brańskiego s(taros)tę, Branickiego, od którego w r. 1686 miał sobie nadane pisarstwo grodzkie brańskie.

Wacławowi Jaruzelskiemu zadał imparitatem status, a stąd coraz większy ogień, i straszniejsza burza powstała. Wacław Jaruzelski, wsparty łaską Branickiego, broniąc swej dobrej sławy, i honoru swego szlacheckiego, proces przeciwko temuż Gąsowskiemu do

[4344] Stefan Mikołaj Branicki, stolnik koronny w l. 1685-1699, wojewoda podlaski w l. 1699-1709, starosta stopnicki, brański, bielski, ratneński, krośnieński.
[4345] Gabriel Kurzeniecki, chorąży parnawski 1658-1678, podstoli podlaski w l. 1671-1681, chorąży bielski w l. 1681-1691, podkomorzy bielski w l. 1691-1696.
[4346] Aleksander Józef Skwarek, pisarz grodzki brański w l. 1680-1685, stolnik bielski w l. 1691-1712, podstarości i sędzia grodzki brański w l. 1695-1708, podkomorzy bielski w l. 1712-1750.

Trybunału Koronnego Lubelskiego wprowadza. Expensy wielkiej na kwerendę akt drohickich [s. 829], mielnickich, liwskich, nurskich i innych nie żałuje, i do takowej pracy wyprowadzenia starożytności Domu swego Bonifacego Jana Kossakowskiego, komornika ziemskiego z. bielskiej uprasza i obowiązuje, co wszystko zręcznie ten wykonał. Na ostatek w r(ok)u 1690, na sejmiku w Drohiczynie szlachectwo swe starożytne, w przytomności tegoż Branickiego pomiędzy innemi, oraz i wspomnianego Gąsowskiego przeciwnika swego, wywodzi szlachectwa jego przysłuchującego, dowodnie okazał, i dokumentami dowiódł. Na koniec dekret ocalenia swego honoru szlacheckiego w r(ok)u tymże 1690, w Trybunale Lubelskim otrzymał, którym dekretem Gąsowski siedzeniem wieży drohickiej pół roku, i zapłaceniem dwóch zakładów starościńskich ukarany został, oraz 12 000 złp., pół ekspensy prawnej powrócić nakazano etc.

Potym w r(ok)u 1691 Wacław Jaruzelski, stolnik postąpił na chorąstwo z. bielskiej, dnia 25 maja, a po nim Aleksander Gąsowski otrzymał stolnikostwo z. bielskiej, 26 maja r(ok)u tegoż 1691.

Na ostatek dnia 6 marca r(ok)u 1692 ów sejmik hojny i nader obfity pogodził partye szafunkiem nadzwyczajnym, na którym to sejmiku, Gniński czopowem i szelężnem [s. 830] ułagodzony. Branicki uwolnienie od czopowego i szelężnego z dóbr wszystkich tykocińskich przychodzącego udarowany, Kurzeniecki solą powiatową 333 beczek wynoszącą, zasilony. Karwowski do usług z. bielskiej tysiącem złp. zachęcony. Wacław Jaruzelski ćwiercią zasług zaspokojony, Kanigowski, Brzozowski, Gąsowski, Niewiarowski, Szepietowski, Zdrodowski, z administracyów podatków różnych kwitami uwolnieni. Jamiołkowski i zakwitowawszy, 500 złp. nagrodzony. Markowski z eksakcyi oycowskiej oczyszczony i 500 złp. ujęty. Mroczek, co taryfę potrafił zmniejszyć w deliberacyi nagrody został. Korycki, Niewiarowski, z więzów bisurmańskich powracający się, pierwszy 2 000, a drugi 1 000 złp. pocieszeni zostali. Lewicki rotmistrzem łanowym obrany.

Tym tedy sposobem spokojność z. bielskiej przywrócona, nie było nigdy, ani przed tym, ani po tym kiedyżkolwiek sejmiku tak hojnego i rozrzutnego jak ów 6 marca roku 1692. Poborce bowiem i administratorowie podatków zawsze hersztami i podżegaczami do buntowniczego zrywania sejmików bywali, ażeby przez to kalkulacyi uniknęli. Przecież Kacper Drozdowski, skarbnik z. bielskiej[4347] , z innemi obywatelami odkrył prawdę, że

[4347] Kacper Drozdowski, skarbnik wiski w l. 1687-1691, skarbnik bielski w l. 1691-1702.

exactorowie, i ci wszyscy, którzy kwity na sejmiku uzyskali, kalkulacyi i uczynili, a rozdrpawszy między sobą podzielili skarb publiczny”.

CDVII. Sejmik przedsejmowy ziemi bielskiej, Brańsk, 19 XI 1692 r.

Jan III uniwersałem datowanym w Pomorzanach, 3 X 1692 r., zwołał sejm walny do Grodna na 31 XII 1692 r., sejmiki przedsejmowe na 19 XI 1692 r. (ASWPK 1676-1695, s. 523-524).

CDVI/1. Oznajmienie posłów na sejm walny wybranych na sejmiku przedsejmowym ziemi bielskiej.

***Rkp**. ANK ZZG 15, s. 834, (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego). Oblata została dokonana w urzędzie grodzki w Brańsku 19 XI 1692 r. (f. 4 ante f. Praesentationis G. V. Mariae p(ro)x(sima)).*

Joannes Wilczewski, notarius t(e)rr(estri)s pal(ati)natus marienburgensen vicecap(itan)eus et judex castren(sis) bran(scensis), marschalcus electionis nuntiorum terrae biels(censis) pro comitys g(e)n(era)libus grodnensis die 31 d(ec)mb(ris) A(nn)o curenti imminentibus electus.

Stephanus Nikolaus in Tyczyn, Mrocza et Tykocin, comes in Ruszcza Branicki, dapifer R(eg)ni, ratnensis, krosnensis, bielscensis etc. capi(tane)us, ex t(err)ae bielscensis pro comitys g(enera)libus R(egn)i grodnen(sis), die 31 decembris A(nn)o currenti 1692 celebrandis electus nuntius.

Gabriel Kurzeniecki succamerarius t(err)ae bielscen(sis)[4348], ex t(err)ae ad bielscensi pro comitiis g(e)n(er)alibus R(egn)i grodnen(sis) die 31 decembris A(nn)o 1692 celebrandis electus nuntius.

[4348] Gabriel Kurzeniecki, chorąży parnawski w l. 1658-1678, podstoli podlaski w l. 1671-1681, chorąży bielski w l. 1681-1691, podkomorzy bielski w l. 1691-1696.

CDVIII. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 10 XI 1693 r.

Król Jan III uniwersałem datowanym w Żółkwi 1 X 1693 r. zwoływał sejm walny koronny do Warszawy na 22 XII 1693 r., sejmiki przedsejmowe na 10 XI (Druk: ASWPiK 1676-1695, s. 348-349). Instrukcji królewskiej na sejmik drohicki, ani akt tego sejmiku nie odnaleziono.

CDVII/1. Uniwersał Jana III do szlachty ziemi drohickiej, z Żółkwi, 1 X 1693 r.

Rkp. *NGAB, F. 1715, op. 1, nr 77, k. 652-653v. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Mateusz Zaliszewski 22 X 1693 r. (f. 3 in vigilia ss. Simonis et Judae).*

Jan III z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czerniechowski.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie jednak wielmożnym urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu województwa podlaskiego ziemi drohickiej, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską.

Wielmożni, urodzeni, uprzejmie i wiernie nam mili.

Trudno się z tym nie pochlubić z czym przed całym światem, owszem, i przed samym Niebem stanąć gotowiśmy, że w pozwolonym od niego panowaniu naszym nihil antiquius fuit, quam prope afflictam [k. 652v.] nutantemque RP stabilire primo deinde et ornare. Dzień po dniu królewskiego życia naszego rozbierając nie znajdujemy, żeby który nie rodził starania, abo in conservationem universi, abo in decus ojczyzny, abo na ratowanie i poparcie tego wszystkiego co languentibus vel deficientibus publicis consilii od wszytkich porzucone i zapomniane. Et ubi finem curae censeas alia nascitur ex alia po przeszłym szkodliwie zerwanym sejmie[4349], jakie zachodziły negotia rerum et momenta sollicitudinum uznać każdy może, kto prawdziwie zechce ująć. Nam dość namienić, że to wszytko sub insomnes curas nostras. Przeto cokolwiek przeszły sejm miał ułacnić, i na teraźniejszy malis non sigillatim aut per intervalla, sed nexis inter se atque impetu crescentibus namnożyło się trudności.

Którym zabiegając aż w te kraje bez wszelakiego na zwątlone zdrowie nasze respektu, dla bliższej z wojskiem i w. hetmanami[4350] komunikacyjej i inszych, jako rzetelniej z instrukcyjej patebit potrzeb, przenieśliśmy się i zaraz prawie jednego dnia nie wypoczywając,

[4349] Zwołany do Warszawy sejm walny koronny został zerwany 22 XII 1693 r.

[4350] Stanisław Jan Jabłonowski hetman wielki koronny; Feliks (Szczęsny) Kazimierz Potocki hetman polny koronny.

dla tym skuteczniejszego tychże wszytkich trudności ułacnienia, sejmową podejmując ekspedycyją.

Sejm walny sześćniedzielny ordynaryjny w Warszawie, daj Boże szczęśliwie, na dzień 22 [k. 653] miesiąca grudnia w roku teraźniejszym składamy. Sejmik zaś uprzejmościów waszym dnia 10 listopada na miejscu zwyczajnym w Drohiczynie. A generał mazowiecki według dawnych zwyczajów w Warszawie dnia 23 miesiąca listopada naznaczamy i determinujemy. Nic więcej nie potrzebując, tylko aby wstąpiwszy w serca uprzejmości i wierności waszych omnes omnium rerum charitates, unius patriae sperans amor w tych publicznych aktach to sprawił, czego wszyscy fundatorowie i konserwatorowie RP potrzebowali, singulare omnibus bonis debet esse propositum, ut utilitatis publicae maior quam privati emolumenti ratio habeatur.

O co regia prece gorąco i usilnie do uprzejmości i wierności waszych wstawiając się, prosperitatem w radach, w życiu dobrego zdrowia wszytkim i każdemu z osobna życzemy.

Ten zaś uniwersał nasz, aby tym prędzej i łacniej [do] wszytkich wiadomości dojść mógł, po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecamy.

Na co się dla lepszej wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Żółkwi, die 1 miesiąca października r. P. 1693, panowania naszego [k. 653v.] XX.

Jan król

Stanisław Szczuka referendarz i regent koronny manu propria.

CDIX. Sejmik przedsejmowy szlachty ziemi drohickiej w Drohiczynie, 1 XII 1694 r.

Król Jan III uniwersałem datowanym w Warszawie, 16 X 1694 r. zwołał sejm walny do Warszawy na 15 I 1695 r., sejmiki przedsejmowe na 1 XII 1694 r. (Druk: ASWPiK 1676-1695, s. 62-63). Uniwersał i instrukcja królewska do ziemi drohickiej nie zachowały się.

CDVIII/1. Instrukcja sejmiku przedsejmowego szlachty ziemi drohickiej, Drohiczyn, 1 XII 1694 r.

Rkp. 1: *NGAB F. 1715, op. 1, nr 77, k. 504-517. Oblaty w urzędzie grodzkim drohickim dokonał Jan Kazimierz Skiwski podstoli drohicki, marszałek sejmiku 18 XII 1694 r. (sabb. a. festum s. Thomae ap.).*

Rkp. 2: *Ossol. III 2626, k. 6-13. Ekscerpt z ksiąg grodzkich drohickich.*

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodzcy i wszystko rycerstwo województwa podlaskiego ziemi drohickiej za uniwersałem JKM PNM do Drohiczyna na dzień pierwszy miesiąca grudnia w roku teraźniejszym 1694 na miejsce [k. 504v] konsultacjom do sejmikowania zwyczajne zjachawszy się i zgodnie w kościele farskim za dyrektora koła naszego jmp. na Skiwach Skiwskiego[4351] podstolego ziemie drohickiej obrawszy permissis omnib[us] solemnitalibus do namówienia i konnotacjej punktów naszych a potym do obierania ichm. pp. przystąpiliśmy.

Instrukcja ichm. pp. posłom ziemi naszej drohickiej na sejm walny sześćniedzielny warszawski p(ro) die duodecima januarii w roku blisko przyszłym 1695 destynowany.

[1.] Najpierwej ichm. pp. posłom naszym inchoationem functionibus na przyszłym sejmie ordynaryjnym zlecamy, a p(er)fundissima pod tron Pański powszechnej nasz wszystkich uniżoności subiectione przy wiernym powinszowaniu JKM recuperato z łaski Boskiej valetiudimis widziemy na oko et confitemur nie inszą alteracjej zdrowia pańskiego przyczynę tylko in gentem curam około całości miłej ojczyzny molem, ta to machina, qua non violentier ulla po którą niespracowane JKM PNM pokładać raczy ramiona. To monstrum renascentis centum per capita hydra, z którą się aż do potu iugiter ten niezwyciężony pasować musi Hercules[4352], [k. 505] ta rubigo żelazne pańskie corrodit zdrowie, ta tinea sub riti cicatrice samo przenika życie. Widziemy bowiem, że non huc ventum est per annos aby serior aetas

[4351] Jan Kazimierz Skiwski podstoli drohicki 1686-1712 r.

[4352] Herkules (Herakles) postać z mitologii greckiej i rzymskiej. M.in. miał wykonać 12 prac, w których drugim zadaniem było zabicie hydry lernejskiej o dziewięciu głowach.

symptomatum mater, JKM tak dalece dokuczać miała, ale in defessum bez żadnego odetchnienia i ochrony boni publici studiu(m) nieporównane ad stuporem postronnych narodów około tak wielu zwycięskich triumfów i kampanii prace suis maturiorem reddunt JKM annis i folgujące nieco citra ipsiq(ue) naturae voluntatem nad zwyczaj prędzej [a]invitis tristia spectacula diis[a4353] dziś przyśpieszali lata [b]acta senem faciunt haec numeranda tibi[b4354], które bezwstydnie zoilów konfundują, suspicje wątpiących albo widzieć niechcących że graviore tumultu iactantur reges sed [c]vulnera vulgo tanta latent faciliq[ue] gemunt celantque dolorem[c4355], a zatym aby maligne livor(um) dobrotliwego JKM PNM nie iritując serca, którego pietas jako całemu światu jawna, tak u nas wiernych i życzliwych poddanych JKM tantum filialis circa vicissitudinem zdrowia swego zawsze zostawała compassionis, że quoties nieszczęśliwe echo o imperfektiej jego ditestandas alternaverat vices, tyle razy każdemu zapatrując się ad casum status p(re)sentis bojaźń opłakanej orphanitatis zamierzone w żalu dilaniaverat serce z których [k. 505v] gdy ręka boska JKM PNM poddźwignąć raczyła parksyzmów jemu nie przestajemy plenis adolere thimiata votis. JKM zaś PNM supplices prosiemy aby zdrowia swego vitam populorum importunis parcius udzielał laboribus et nisi vim wrodzona inferat, żarliwość ministris ferenda udzielił onera, do których ochoczo i nasze wprzęgając karki przy dostojeństwie majestatu JKM PNM i całego naj[j]aśniejszego domu jego, krew naszą do ostatniej kropli litaturos, czas i świat p(ro)babit, tę szczerą przy staropolskiej prostocie Jadvigom [sic] ochotę ichm. pp. posłowie nasi pańskiemu quam facundieri energia denunciabunt majestatowi.

[2.] Równe uniżoności naszej homagium vendicat sobie par Jove con iuna dignissima coniuge Iuno, najaśniejsza Królowa[4356] Jejmość PNM magno alcide non minor ipsa c.omes. Za jej około zdrowia pańskiego pieczołowanie, w którym nil non adimplevit, quod non carae deceret uxori, hoc vinculo przy inszych obowiązkach pociąga nas ad feudum żywej na czasy potomne imienia swego pamiątki.

[4353a-a] Cytat został zaczerpnięty z poematu filozoficznego *Zodiacus vitae* (Wenecja 1536), autorstwa Marcello Palingenio Stellato. W wydaniu Basileae 1621, s. 90 brzmi on: *Tradereque invitis spectacula tristia diyis*.

[4354b-b] Zapewne cytat zaczerpnięty z utworu *Consolatio ad Liviam* (alternatywny tytuł to *Epicedion Drusi*) nieznanego autora. Jest to skrócony cytat dłuższego wywodu: *Quid numeras annos? vixi aturior annis: Acta senem faciunt: haec numeranda tibi*. A. Sheasby, *Pocieszenie dla Liwii po śmierci syna Druzusa (przekład Consolatio ad Liviam)*, „Symbolae Philologorum Posnanienisium Graecae et Latine" 24 (2014), 1, s. 95–118.

[4355c-c] Cytat pochodzi z poematu filozoficznego *Zodiacus vitae*. W wydaniu Basileae 1621, s. 104 brzmi on: *sed vulnera vulgo tanta latent tacitiq gemunt celantq dolorem*. E. Drzewiecka, *The Readership of Zodiacus vitae in Early Modern Poland, Pomerania and Silesia*, „Terminus" 24 (2022), 2, s. 123-136.

[4356] Wyraz dopisany u dole strony przy pomocy odnośnika „#". Punkt odnosi się do królowej Marii Kazimiery d'Arquien.

[3.] Multis illustrata trophaeis jw. ichm. pp. hetmanów[4357] Obojga Narodów i cnego rycerstwa facinora nieoschłej jeszcze wiktorjej argumento exposcunt od nas należyte sobie powinnej wdzięczności tributa, gdy od tak wielu lat [k. 506] zdrowiem i kosztem własnym miłą od natarczywego pogaństwa zaszczycając Ojczyznę nos quantocunque sinunt frui pace, za co przy braterskim podziękowaniu ad praestandos im, imieniem naszym, ichm. pp. obstringimus honores.

[4.] Compositio in(te)r status w WKL.

Inter status spiritualem et saecularem compositio jest to królewskie dzieło. Upraszać tedy JKM PNM ichm. pp. posłowie nasi eride będą, aby powagę swoją pańską interponere raczył in reconciliationem animorum w WKL dissensorum ante omnes sejmu materias, a to ne turbet, ta dissensis cursum walnej około RP obrady, przy której za mediacją majestatu koadunacjej seria ichm. pp. posłowie providebunt animadversione, ne quidem pingatur libertati. Dosyć i tak stricte a spiritualibus ściśnionej, owszem adhibendae adiustatis dajemy facultatem, aby laxata spiritualium potestas, suis duntaxat contineatur et terminetur limitibus contra oppressionem statuum seacularium.

[5.] O przechodach wojsk WKL.

Przechody wojsk WKL in necessitatem belli co rok po dwakroć przez województwo podlaskie, a najbardzi[ej] przez ziemię drohicką cum summa devastatione ac oppresione inenarrabili status nobilitatis [k. 506v] czarny szlak urobili[4358], a zatym gdy in violentiis, które intollerabiliter, a prawie hostiliter czynić zwykli, libetatem et nobilitarem immunitatem tumularunt, ichm. pp. posłom naszym nad wszytkie inne punkta suam oppressionem RP deferendam mandamus i onych fide honore et conscientia obowiązujemy aby się tak ciężkich krzywd naszych co, że to upomnieli, quo lugubres quaerimorias od nas expressas słyszeli. Owszem oriendo poczciwości, tychże ichm. pp. posłów naszych innoclamus, aby [do] żadnej materiej sejmowej przystępować się nie ważyli donec de sufficienti strat i krzywd naszych omni meliori prima, modo et effectu, respondebitur compensatione. In super żadną miarą ab hinc na trakt wojska WKL do obozu przez Podlasie nie pozwolą, alias ipso facto od wszelkiego podatkowania despensabimur. A teraz ponieważ ziemia nasza his calamitatibus ad eam redacta została inopiam, że nie tylko ćwierci borgowych, których ad p[rae]sentem belli tempestatem

[4357] Hetmanami w 1694 r. byli – Stanisław Jan Jabłonowski (hetman wielki koronny), Feliks Szczęsny Potocki (hetman polny koronny), Kazimierz Jan Sapieha (hetman wielki WKL) oraz Józef Bogusław Słuszka (hetman polny WKL).

[4358] Nawiązanie do tatarskiego „Czarnego szlaku" – głównej drogi najazdów Tatarskich na Ukrainę i Ruś.

nie mało przybyło, ale i dawnych już likwidowanych i przez asygnacje skarbowe u siebie przekazanych zapłacić ullatonus sufficere nie może et possibilitatem nie znajduje tedy tymże ichm. pp. posłom naszym fraterne nakazujemy aby na żadne penitus podatki deklaracjej z ziemi naszej dać się nie ważyli. W czym omnem ichm. adiminus potestatem et si quid in conrarium nobis invitis fecerint, jako się teraz protestujemy, tak i p(ro) leg(iti)ma takowej deklaracjej [k. 507] mieć nie będziemy, legique violentiae hoc in puncto parere abrenuntiamus.

[6.] O długu JKM winnym.

Dług JKM PNM winny nas respektuje i ziemię naszą tykający agnoscimus, ferre et exolvere non rescusamus, ale oglądając się na teraźniejszą naszą per suprascriptas clades egestatem śmiemy pokornie JKM PNM upraszać, aby nam illam clementiam w dalszym poczekaniu wyświadczyć raczył, którą w potrzebie RP przy wyliczeniu pokazał.

[7.] De castiga(ti)one monetae.

Nie tylko klima tutejsze, ale całe RP nieoszacowaną stąd ponosi szkodę, kiedy moneta dosyć notabili sama przez się depravata iniquitate non corrigitur, ale quod maius est in variis partibus unius regni ad libitum fricatorum taxatur et aestimatur, pewnej nie mając, czyli practicatam zgubiwszy cenę, cui malo gdy koniecznie obviam ire potrzeba, ichm. pp. posłom ziemie naszej comittimus, aby de modo castigationis monetae na sejmie da Bóg przyszłym za całą RP assumatur negotium.

[8.] De correctura Trybunału Koron(nego)[4359].

Non opibus tantum ale bardzi[ej] na sprawiedliwości świętej innixa stare regna et perennare perspectum est, która lu[…]sat[4360] expressis zostaje, dotata praeceptis, że jednak temere w trybunałach koronnych przez różne wynalazki [k. 507v] subtilisantur de sua protruditur compage, tak iż de omni spoliata vigore nullam recti ardetur relinere formam omnino, tedy instabunt ichm. pp. posłowie ziemie naszej aby per novellam constitutionem święta do Trybunału reinducatur sprawiedliwość.

W tych potissimu(m) punktach:

Aby wszytkie generaliter speciały, reiectiones, declarationes, podszywania się personarum peregrinarum praetextu służby pod regestra dominorum iudicum et mille alia regestra p(ro) libitu każdego Trybunału ex cogitata in perpetua(m) aboleantur et abrogentur.

[4359] W dalszej części instrukcji pod słowem „Trybunał" należy rozumieć założony w 1578 r. Trybunał Koronny jako sąd najwyższej instancji.
[4360] Wyraz (lub dwa wyrazy) niemożliwy do odtworzenia z uwagi na złe zszycie księgi.

Aby nie więcej regestrów w trybunale practicetur, tylko prosty i aresztowy przez co iusto ordine non frandabuntur sprawy ubogiej szlachty, aby ex regestro arianismi żaden szlachcic respondere non cogatur nisi de huius puris ac meris perfidiae criminis accusatus i z tego regestru fidei tantum sprawy decidantur.

Ex his regestris incompetenter lucratis causam, sit ipso facto infamis, decretum sit irritum, et sententiae non pareatur.

Aby circa expedi[ti]onem cuius vis palatinat(us) w Trybunale tegoż województwa, ziemstwo do pisania dekretów ad libeatur, którego się sądzą sprawy instar palatinatus Volhyniae, województwa zaś podlaskiego sit perpetuus przy ziemstwie drohickim calamus.

Aby duchowni non praesumant zostawać deputatami, continua annorum serie, ale methodum deputationis instar saecularium co czwarty rok observent.

Te wszystkie punkta ad correcturam [k. 508] Trybunału należące specialiter ichm. pp. posłom naszym do promowania na sejmie commendamus.

I w tym aeqalib(us) in aequali Republica civibus wielkie się dzieje praeiudicium kiedy spiritualibus personis prędka i snadna w trybunale na szlachcicu acceleratur iustitia i nieodwłoczna rei iudicatus extenditur executio. Szlachcic zaś de spirituali persona poenas vindicare nie może, chyba per insuperabiles iuris canonici anfractus, in standum tedy na przyszłym sejmie przez ichm. pp. posłów naszych duxim(us) aby ta incuriosissima ampuletur protelatio, ale żeby aequaliter p(er) exigeritia delicti, tamże w trybunale super spirituali persona decernantur poenae prout extendi super saectari ad instantiam spiritualis solent.

[9.] O podwyższeniu taksy głowy szlacheckiej.

Agre hanc iniustam comparati onere ferre musiemy, gdy chłopa zbiegłego non nisi 1000 grzywien redimimus. Głowa zaś zabitego szlachcica pretio tam pusillo, to jest 240 grzywien dolui solet. W czym gdy summa status nobilitaris apparet postpositio, ichm. pp. posłom zlecamy, aby taxam capitis nitaris[4361] przynamni[ej] do 2000 grzywien subleuent per legem et ericant.

[10.] De non applicand(is) bonis terribus aedibus funda(ti)ones ecclesiarum.

Caucunt lege im. pp. posłowie nasi aby inscr(ipt)iones bonorum terrestrium fundationibus praeclusae sua non pudentur virtute per inscr(ipt)iones sum[m]arum in vim reemptionis tantarum ihre prelium bonorum albo excedunt albo [k. 508v] vix tangunt, dlaczego haeredes

[4361] Lekcja niepewna z uwagi na zszycie księgi.

ad possessiones[4362] eiusmodi censibus oneratus żadną miarą przyjść nie mogą. Zaczym ichm. pp. posłowie nasi eviriiant to per constututionem ne summa reemptionaliter inserta medietatem taxae bonorum onetatorum excedat alioquiri sit inscripto nulla. Ad haec nuper testamenta summae bonis terr(estr)ibus affixae fundationibus applicentur summa quaecunque illa sit. Ceram actis autehicis regni per recognoscentem (non vero per testamenta) inscribatur alias inserta(s) inter irrita et inaniis.

[11.] O piechocie łanowej.

In statum rerum w RP in maturam weźnie considerationem, snadno obaczyć może jak wielkie onej robur na piechocie wybranieckiej zawisło, kiedy kilkadziesiąt tysięcy żołnierza na zaszczyt granic swoich nullo vel saltem minimo negotio quondam stawić mogła, z drugiej strony jak ciężki ad p(er)sens ponosi uszczerbek, kiedy komput tak potrzebnej i pożytecznej militiej ad eas skurczył się angustias, iż kilka tysięcy jej mieć nie może, przez co onus belli[4363]. Wszy[s]tko się na szlacheckie zwaliło fortuny, nic tedy pożyteczniejszego nie rozumiemy, jako obtestari ichm. pp. posłów naszych, aby tę militią ad pristinu(m) po wszytkiej Koronie reddere modus inveniantur statum. Mogła się i z tej przyczyny quantitas tego żołnierstwa usq(e) ad praesentem deteriorari in perfectionem[4364], że electiones rotmistrzów, które się po województwach i ziemiach intra actum sejmiku deputackiego mieścić powinni una cum suis[4365] principatioribus actibus przez zrywanie evanescere zwykły. Zaczym obuiando hui casui, ichm. pp. posłom naszym zalecamy, aby ad actus trinos, to jest do obrania [k. 509] rotmistrza łanowego, dystrybutora do rozdania soli suchedniowej, administratora do egzakcjej czopowego, incrastino po deputackim sejmiku circa deductiones nobilitatum przy ziemstwach i grodach per constitutionem rebiquantur dispondendi potestas. A że w województwie naszym podlaskim jmp. Hruinicki[4366] do tej funkcjej rotmistrzowskiej laudo publico destynowany per privatas niektórych im od jw. jmp. krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego[4367] instantias circa consensum nostri a functione został remotus, tedy my authoritate p(rae)sentis con(ven)tus znowu tegoż jmp. Hruinickiego do tejże funkcjej rotmistrzowski restituimus, hunc et non alium jw. jmp. krakowskiemu hetmanowi wojsk koronnych prezentowany i onego do sejmiku przyszłego electionis rothmagistri functione conservari prosiemy.

[4362] Wyrażenie „ad possesiones" uzupełnione poprzez dopisane u dołu karty i umieszczenie odwołania „#".
[4363] Słowo uzupełnione poprzez dopisanie u dołu karty i umieszczenie odwołania „H".
[4364] Wyraz poprawiony poprzez zapisanie poprzedniej wersji.
[4365] Wyraz w rękopisie poprawiony, wersja pierwotna „suis".
[4366] Prawdopodobnie Hrunicki.
[4367] Stanisław Jan Jabłonowski w latach 1692-1702 kasztelan krakowski i od 1682 r. hetman wielki koronny.

[12.] O aukcjej żydowskiej (pogłównego), kontrybucjej i rewizjej głów żydowskich.

In immensum accrescentes żydowskie(go) narodu myriades[4368] tak się in regno zagęściły, że non colonias tantum ale wcale wyciśniwszy chrześciany, osiada i miasta, wszytkie handle, arendy nie tylko karczem i browarów ale i całych majętności quod meminisisse in ignum[4369] est, nawet cła koronne przeciwko prawu i słuszności ocuparunt, a z tych possessyi, które nowo osiedli pobory i podymne quond(am) [k. 509] przez chrześciany płacone albo evancescunt albo na chrześci[j]an deriuentur cum summo christianitatis p(rae)iudicio. Ich zaś pogłówne nie tylko żeby aequali z niemi miało augeri incremento ale i podług dawnej taryfy segniter do skarbu impertatur, zaczym ichm. pp. posłom naszym diligentissime[4370] ta materia do promowania na sejmie commendatur aby institui mogła stricta żydowska po całej Koronie revisio, skąd non leve speratur RP subsydium, żeby przynamni[ej] Żyd każdy po złotemu jednemu fideliter do skarbu zapłacił, którym po czerwonemu złotemu w inszych nacjach od głowy każdej płaci practicabile. Nad to żeby lex koniecznie observentur et novus rigor sanciatur de exclusione Żydów ab administratione cełł i od arend dóbr ziemskich sub[4371] quocunq(e) colore, sed neq(ue) pro ministis ad exactiones theloneorum Żydzi adhibeantur sub poena capitis. Jako też i chrześcijan Żydom pro ministerio w domach swoich chować sit criminale.

[13.] O kupcach.

Reassumptio constitutionum de pretio rerum na kupców ad p(ro)monendu(m) tymże samym[4372] ichm. pp. posłom commendatur.

[14.] De coequatione hibernae.

Siła praw grandi motu całej RP na sejmach postanowionych ad eam przychodzą postpositionem, że to, co wszyskim ordinibus placuit ad arbitrium privatorum lucri gratia albo dla jakiego [k. 510] interesu executioni non mandantur, mutas(que) iacent sine vindice leges, przez co podczas RP cała intollerabiliter damnificatur. Jako i przeszłego sejmu recentem mamy casum, gdy konstytucja, qua non p(raea)stantior altera de coaequatione hiberny, dotychczas suo destituitur a robore, przez co przeładowane starostwa i dzierżawy non sine dolore videre est; tak zniszczone i upadłe, że kędy były liczne osady, wsi i miasteczka, teraz jacet inutile solum z wielką szkodą skarbu koronnego i ujmą ukontentowania rycerstwa, bo

[4368] Greckie określenie dziesiątków tysięcy.
[4369] Lekcja niepewna z uwagi na zszycie stron księgi wraz z częścią zapisanego określenia.
[4370] Wyraz uzupełniony poprzez dopisane u dołu karty i umieszczenie odwołania „#".
[4371] Wyraz uzupełniony poprzez dopisane u dołu karty i umieszczenie odwołania „~~o~~".
[4372] Wyraz podkreślony.

ktoby dali, ten mógł pociągnąć podatek, non superest, a drugie starostwa i dzierżawy, którym iniquissime sors hiberny płacenia contraxit taryffę z ruin upadłych przeładowaniem dzierżaw et de p(ro)fugis colonis, suam fortiuntur bez żadnego pożytku publicznego molem. Zaczym sedulo ichm. pp. posłom naszym hanc legem coaequationis hiberne urgendam i do należytego skutku deducendam iniungimus praemissa calamitate metropolia Podlaska, miasteczko Drohiczyn z swoim starostwem niemniej i przechodami wojsk WKL oppressa suis gemit[4373] sub ruinis, clementiam RP implirando, aby przyna[j]mni[ej] na lat kilka od płacenia hiberny relevari mogła in posterum zaś, żeby proportionata według szczupłości jej assignetur hiberny taryfa ichm. pp. posłowie nasi omnino instabunt et evincent.

[15.] De stipendio Kozakom. [510v]

Kozacka milicja jak jest RP potrzebna recenter p(ro) bauerunt z nieprzyjaciela Krzyża Świętego wiktorię, słuszna tedy rzecz jest Kozaków competenti karesować solario ale sposobu u siebie nie znajdujemy, zwłaszcza gdy i swoim sufficere nie możemy repartycjom ad adinveniendum tedy ukontentowania ich modum całej RP opus est, do czego swoje zdanie ichm. pp. posłowie nasi contribuent.

[16.] De iuribus patronatus.

Iura patronatus dotychczas per declarationem curiae Romanae in pristinam non relaxata consvetudinem grande sapiunt libertatis Polonae iacturam zaczym ichm. pp. posłów naszych amore boni publici obtestamur, aby omni meliori modo p(ro)videant et tueantur, jakoby to absolutum velle curiae romanae per iura maiestatis et libertates nostras bacchari desistat.

[17.] Sprawy szlacheckie z nuncjatury ut celerius[4374] expediantur.

Sprawy którekolwiek szlachcie cum spiritualibus mieć contigit, gdy a loci ordinario do nuncjatury devoluuntur bardzo leniwo z wypuszczeniem substancji szlacheckich, a czasem odstąpienie by najsłuszniejszej krzywdy agitantur tak iż, lis immortalis[4375] tamto subsellium merito nazwać się może, jako się to ad praesens jmci p. Domicjanowi Wężowi[4376] terrigenam nostro z jmci księdzem płońskim plebanem Rozbickim trafia. Instabunt tedy ichm. pp. posłowie nasi tak za pomienionym jmp. Wężem jako [k. 511] i za inszemi ichm. pp. bracią naszemi, aby nieodwłocznie sprawy illorum były sądzone i ekspediowane.

[18.] De immunitatibus Podlachiae.

[4373] Układ słów zamieniony poprzez dostawienie cyfr „1” i „2” nad wyrazami.
[4374] W rękopisie „colerius”.
[4375] Wyrażenie „lis immortalis” uzupełnione poprzez dopisane u dołu karty i umieszczenie odwołania „#”.
[4376] Domicjan (Dominik) Wąż sędzia grodzki drohicki, później m.in cześnik drohicki.

Tymże ichm. pp. posłom naszym special(iter) comitti(mus) lege cavendum abyśmy circa privilegium incorporationis wo(jewó]dztwa podlaskie(go)[4377] iuxta testum et contenta illius inviolabiliter byli konserwowani, a osobliwie upraszać JKM PNM usilnie będą, aby urzędy województwa podlaskiego non nisi terrigenis ab antiquo oriundis et possessiones non uxoreas, ale suas patronimicas w województwie habentibus distribuat contra privilegium i przeciwko teraźniejszej prośbie naszej konferowane urzędy p(ro) vacantibus censeantur i na sejmie podawane być mają.

[19.] De concurrentia privilegior(um).

A że to quodam vicissitudine temporum invaluit że na wakujące urzędy kilku importionem na[4378] jeden urząd wychodzą przywileje, kędy in tanta concurrentia privilegionum srogie bywają na sejmikach o miejsce i głosy kolizje, diffidencje i samych w zrywaniu sejmików, więc ichm. pp. posłowie nasi pilno ichm. pp. pieczętarzów koronnych[4379] upraszać będą, aby suo satisfacientes officio takie postrzegali inkonweniencje, a nam sejmikowania przez to tribuant tranquilitatem, i ten kto takowe ad tumultum uprasza przywileje non viaret [k. 511v] poena, ale si post promulga(ti)onem od thronu jednego urzędnika pierwszą datę na przywileju swoim mającego vigore. Suis posterioris non desierit sobie uzurpować tegoż urzędu deprehensus kędyszkolwiek na podpisie poenis legum subiaceat et ipso facto sit aliorum incapax honorum, a daleko bardzi ci, którzy żadnego przywileju nie mając in variis districtibus obcemi łowią się urzędami sunt infames.

[20.] O przydawaniu soli suchedniowej w[ojew]ództwu podlaskie(mu).

Dla czego województwu podlaskiemu aequaliter onera podatkowania z inszemi województwami tolleranti non p(ro)porcionata soli suchedniowej dochodzi quantitas, ichm. pp. posłom naszym z RP expostulandum comittimus oraz et instandum aby iusto additamento augeri mogła.

[21.] De libertate n(obi)litati in iure vetandi.

Inualescit to na niektórych sejmikach vitium, że[4380] p[ro]testującego się szlachcica parva habetur ratio. Ale non attenta podczas p(ro)t(es)tat(i)one(m) in actu sejmikowania praeceditur,

[4377] VC, t. II, vol. 1, s. 216-220, *O ziemie podlaskiej. Przywilej przywrócenia ziemie podlaskiej do Korony Polskiej [5 III 1569 r.]*.
[4378] Wyraz „na” dwukrotnie w rękopisie powtórzony.
[4379] Jerzy Albrecht Denhoff biskup przemyski, kanclerz wielki koronny; Karol Tarło podkanclerzy koronny.
[4380] Wyraz w rękopisie poprawiony.

cui occurrendo postpositioni ichm. pp. posłom naszym diligenter iniungibus ut reassumptis omnibus de libertate constitutionib(us) veteri more ius vetandi obseriationi mandetur.

[22.] O prezencjej ichm. pp. senatorów na sejmikach. [k. 512]

Należy i to ad tranquilitat(em) sejmików, aby ichm. pp. senatorowie według prawa po swoich wo[jew]ództwach każdemu praesentes adsint sejmikowi, kędy i powagę swoją et nomine senatorio zawzięte podczas inter nobilitatem sedare by mogli dissensje perswazjami, ac quietare tumultus. A że po wielu wo[jewó]dztwach ichm. pp. senatorowie huic tam necessario minus incumbunt operi, owszem nie tylko żeby zawsze publicis mieli inter esse actibus ale i razu nie przyjachać na nie non erubescunt, tedy ichm. pp. posłom naszym to signanter zalecamy aby ichm. lege stringantur ad illud officii aby po swoich w[ojew]ództwach in p(rae)standa sui copia sunt diligentes.

[23.] O przeniesieniu ksiąg ziemskich.

Periculum conservationis ksiąg ziemskich ziemie drohickiej w kościele wielebnych panien zakonnych reguły świętego Benedykta[4381] samo admonet, abyśmy de tutieri depositorio wzięli przed się staranie zaczym ichm. pp. posłom naszym iniungimus aby per constitutonem przeniesienie ksiąg ziemskich drohickich z kościoła pomienionych zakonnic do skarbcu ojców franciszkanów drohickich evincant.

[24.] De reassumpione constu(ti)onis a. 1588. [k. 512v]

Reasumptionem constitutionis anni 1588 titulo o niestanowieniu spraw sejmowi należących[4382] ichm. pp. posłom naszym urgendum et practicand(um) comittimus.

[25.] Desiderium im. p. Skiwskie(go) podstole(go) drohickiego[4383].

Merita im p. Jana na Skiwach Skiwskiego podstolego ziemie drohickiego całej RP jawne, które sobie dosyć abunde zostając in officio poruczeństwa roty pancernej niegdy jw. jmp. Marcina na Zamościu Zamoyskiego[4384] podskarbiego wielkiego koronnego comparavit, lubo znaczniejszej od RP są godne wdzięczności i respektów, nim się jednak uberior poda okazja specialiter ichm. pp. posłom naszym commendamus solenni, że to promovend(um) et evincendum aby ius jm. advitalitate, które sobie in praemium zasług swoich ma od JKM PNM na wsi Trzebiszowie[4385] konferowane in ius emphiteuticum temuż jm. transferatur et

[4381] Klasztor benedyktynek w Drohiczynie ufundował wojewoda podlaski Wojciech Niemira w 1623 r.
[4382] VC, t. II, vol. 2, s. 63: Konstytucja *O stanowieniu spraw, sejmowi należących.*
[4383] Jan Kazimierz na Skiwach Skiwski – marszałek sejmiku.
[4384] Marcin Zamoyski wojewoda lubelski, a następnie od 1685 r. podskarbi wielki koronny. Zmarł w 1689 r.
[4385] Trzebieszów (Trzebiszów) wieś królewska położona w ziemi łukowskiej woj. lubelskiego.

commutetur. In super żeby taryfa hibernowa in sollerabilis na pomienionej wsi Trebiszewie pro portionate morteretur, ciż ichm. pp. posłowie nasi evincent.

[26.] Desiderium jmp. Bogusza[4386] chorążego lwowskiego ratione ukontentowania jm. od RP p(ro) non levi przez kilkuletnie antretenowanie kilkuset Kozaków na usługę publiczną swoim kosztem subsidio tymże ichm. pp. posłom naszym ad p(ro)movendu(m) cum mend[isque].

[27.] Desiderium wielmożne(go) jmp. Oborskiego[4387] podkomorzego wendeńskie(go) [k. 513] i p. Jana Radziszewskiego[4388]. Wielmożny jmp. Franciszek Oborski podkomorzy wendeński vir sago et foga meritissimus wespół i jmp. Janem Radziszewskim, ziemianie i bracia nasi, z fortun swoich dość znacznych na Wołyniu od nieprzyjaciela powszechnego exturbati, słusznie za sobą nasze do RP ciągną instancje, któremi in adversa ich sorte deesse niechcąc zlecamy ichm. pp. posłom naszym ut communi omniu(m) nostri ore implorent za niemi propercionatos JKM PNM i RP respectus.

[28.] De oppressione.

Aequalitatis per potentiores cu(m) summo animi dolore et fraterna compassione słyszeć nam przychodzi quaerelas braci naszych voces na oppressią aequalitatis et personarum a potentioribus przed nami utyskujących, jako to dla im p. Aleksandra Lisickiego[4389] łowczego ziemie drohickiej na wielmożnego im. p. Lubomirskiego[4390] podstolego koronne(go) i im. p. Derszniaka[4391] starostę radoszyckiego ratione per ips(o)s na dobrowolnej drodze violentis aggresionis despotice osoby jego interrictis całemu województwu podlaskiemu conuitis tractationis. Także jmp. Andrzeja Irzykowicza[4392] cześnika drohickiego od officierów w. jmp. Stefana Branickiego[4393] stolnika koronnego niemniej jmp. Krzysztofa Dmochowskiego[4394] od ichm. pp. wojskowych WKL ratione per ipsos [k. 513v] pomienionych braci naszych w własnych ich domach gwałtownego najazdu i ledwie stanowi szlacheckiemu znieść podobnych wiolencji popełnionych, których krzywdy i zniewagi za własne nasze komputując

[4386] Marcin Bogusz – podstoli czernihowski, a od 1690 r. chorąży lwowski, który urząd pełnił do 1699 r., kiedy to awansował na urząd podkomorzego podolskiego.
[4387] Franciszek Oborski podkomorzy wendeński 1690- 1698.
[4388] Jan Radziszewski podstoli podlaski 1692-1699,. Później stolnik podlaski.
[4389] Aleksander Lisicki (Lisiecki) łowczy drohicki 1686-1713.
[4390] Jerzy Dominik Lubomirski w dotychczasowej literaturze przedmiotu uważano, że podstolim koronnym został w 1695 r.
[4391] Aleksander Derszniak z Rokitnicy (zm. ok. 1689) – starosta radoszycki, małogoski, cześnik sandomierski i kasztelan małogoski.
[4392] Andrzej Monwid Irzykowicz cześnik drohicki 1685-1706.
[4393] Stefan Mikołaj Branicki stolnik wielki koronny 1688-1699, następnie wojewoda podlaski.
[4394] Postać niezidentyfikowana, zapewne towarzysz jazdy autoramentu narodowego.

sollicite ichm. pp. posłom naszym iniungimus, aby się tak ciężkiej oppressiej stanu szlacheckiego, a przy tym należytego w honorach i szkodach ich ea qua decet activitate na sejmie upomnieli ukontentowania.

[29.] De vindicatione z niewoli tatarski(ej).

Jmp. Karskiego na świeżo przeszłej kampaniej. jmp. Teodor Karski[4395] towarzysz roty pancernej jmp. łowczego koronnego[4396] brat i terrigena nasz gdy ea, qua heroes decet fortitudine opierając się nieprzyjacielowi przy odstrzeliwaniu jmp. Branta w oczach całego decertabat wojska, sam się in captivitatem et praedam nieprzyjacielowi dostał. Godna rzecz aby RP, której całość nad zdrowie i wolność przełożył pari przy podanych okazjach correspondeat affectu, a teraz żeby modus recuperationis onego z niewoli inveniatur pilno ichm. pp. posłowie nasi huic incumbent negotio, nequ(e) nos defuturos sibi na przyszłym da Bóg relacyjnym sejmiku ten kawaler spevet.

[30.] Desiderium wielebnych panien zakonnych i ojców franciszkanów drohickich. Ę wojewodę podlaskiego w 1623 r.Desiderium wielebnych panien [k. 514] [za]konnych reguły świętego Benedykta[4397], tak że ojców franciszkanów[4398] drohickich ratione libertacjej od podatków hibernowych pewnych gruntów zakonnych noviter przybyłych p(ro)motioni ichm. pp. posłów commendamus.

Do której to modo praemisso napisanej instrukciej i w niej wyrażonych każdego z osobna i generaliter wszystkich promowaniu punktów solenni votorum plausu i pożądaną od tak wielu lat zgodą posłów de medio nostro obraliśmy, to jest wielmożne(go) jmp. Jana na Międzylesiu[4399] i Krześlinie[4400] Butlera[4401] drohickiego i nowskiego starostę i jmp. Samuela na Jabłonnej[4402] Krasnodębskiego[4403] pisarza ziemskiego drohickiego, viros quos pridem nie naganiona przeciwko ojczyźnie i ziemi naszej życzliwość, prudens in rebus publicis biegłość et p(ro)bata przy wielu podobnych in antesessum funkcjach activitas iusta commendavitio RP reputatione, którym ichm. pp. posłom od nas obrany(m) we wszytkich w instrukcjej

[4395] Teodor Karski – szlachcic drohicki, towarzysz pancerny w rocie Stefana Potockiego.
[4396] Stefan Potocki rotmistrz, łowczy koronny 1688-1697, następnie strażnik wielki koronny i wojewoda bełski.
[4397] Kościoł i klasztor benedyktynów w Drohiczynie został ufundowany przez Wojciecha Niemierę w 1623 r.
[4398] Kościół i klasztor franciszkanów w Drohiczynie został ufundowany w 1. tercji XV wieku.
[4399] Międzylesie (Miedzna), miasto w ziemi drohickiej woj. podlaskiego (obecnie wieś w pow. węgrowskim, woj. mazowieckie).
[4400] Krześlin wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie znajduje się w woj. mazowieckim, pow. siedleckim.
[4401] Jan Butler starosta drohicki 1690-1701, nowski 1678-1700, później kasztelan podlaski.
[4402] Jabłonna (Jabłonna Lacka), wieś szlachecka w ziemi drohickiej. Obecnie w woj. lubelskim, pow. sokołowski.
[4403] Samuel Krasnodębski pisarz ziemski drohicki 1673-1698, następnie podkomorzy drohicki.

teraźniejszej napisanych punktach, i w inszych sejmowych materiach publicznych plenam et absolutam in privatis zaś limitatem concludendi statuendi ac sanciendi dajemy potestatem.

[32.] Ne vero steriliter suis ichm. cedat labor zapatrując się na wielkie, które podczas tej funkcjej od nas fraterne włożonej dependować muszą przy rezydencjej swojej na sejmie koszty, to co na ten czas tenuitas nostra conferre pozwala, in vim salarii sól [k. 514v] suchedniową całą unius anni ziemi naszej drohickiej po dystrybucje nieboszczyka jm. p. Ludwika Wierzbickiego et post quietationem ipsius p(ro)xime et immediate należącą pomienionym ichm. pp. posłom naszym z skarbu levare et de levata quietare pozwalamy. Którzy ichm. pp. posłowie nasi w skarbie et si opus fuerit na sejmie upomną się et praecavebunt aby nie kędy indziej, ale na komorze praskiej sól suchedniowa województwu podlaskiemu distribuatur, citra omnem jmp. superintendenta excusationem. Do tego in vim eiusdem salarii adiungimus czopowe także unius anni to cuis administrationi jmp. Marcin Święcki per manifestatione(m) abdicaverat, które czopowe per suos subdelegatos ichm. pp. posłowie nasi quantocius sobie vindicabunt.

A że jeszcze w skarbie krom tej soli, którąśmy teraz ichm. pp. posłów naszych salariowali, za kilka lat zaległe ziemi naszej drohickiej debentur soli, tedy one taliter dysponujemy.

Do pierwszej, która poselską sub sequitur soli suchedniowej imp. Aleksandra Lisickiego[4404] łowczego ziemi drohickiej za dystrybutora naznaczamy, którą sól in spatio duodecem septimanaru(m) rachując a data p(rae)senti inclusive skarbu windykować i między nas bracią iusta quantitate distribuere tenebitur. [k. 515]

Po tej distrybucie do drugiej soli suchedniowej ziemie naszej drohickiej w skarbie należącej za dystrybutora imp. Ludwika Tarkowskiego destinujemy. Który post expira(ti)onem duodecem septimanaru(m), pierwszej jmp. Lisickiego dystrybucji in aliis duodecem septimanis priores proxime sequentib(us) sól suchedniową także inter incolas terrae drohiciensis podjęli.

Do trzeciej post praemissa(m) następujący soli suchedniowej similiter ziemi naszej drohickiej należącej za dystrybutora jmp. Wojciecha Mioduszewskiego assignamus który post elapsum dystrybucji jmp. Tarkowskiego quartate in aliis duodecem septimanis inclusive sól do dystrybucji swojej należącą między bracią aequa lance dispartietur.

[4404] Aleksander Lisicki łowczy drohicki 1686 – 1717.

Ukontentowaniu jmp. Sutkowskiego i jmp. Zaleskiego[4405] i innych im. braci naszych, których ręka boska per conflagrationem dotknęła modum do przyszłego sejmiku relationis odkładamy.

Po dystrybucji jmp. Mioduszewskiego[4406] simili fungetur officio jmp. Adam Gutowski komornik i burgrabia drohicki, który anni immediate distributę jmp. Mioduszewskiego sequentis sól suchedniową z skarbu, ziemi drohickiej należącą całą inter nobilitatem iuste rozda i rozdzieli.

Znowu po dystrybucie jmp. Gutowskiego[4407] sequenti anno do soli [k. 515v] suchedniowej ziemi drohickiej za dystrybutora jmp. Jana Niemierę deputujemy, który także illis anni sól z skarbu windykowawszy onę totaliter wszytką prodicata consvetudine, inter incolas terrae drohicen(sis) distribuet.

Z których ichm. pp. dystrybutorów od nas zgodnie obranych, choćby któremu in ordine permisso teraz soli rozdawać nie przyszło tedy my ichm. fide bona asekurujemy, iż na przyszłych sejmikach nikogo do dystrybucji soli substituere citra praesentem electione(m) nie mamy, aż póki pomienieni ichm. pp. dystrybutorowie wszyscy reali et effectiva defungentur soli swoich distributione. A jmp. Aleksandrowi Lisickiemu łowczemu drohickiemu do pier[w]szej dystrybucji soli naznaczonemu fraterne iniungimus, aby circa suam functionem ineat calculum per autenticas quieta(ti)ones z jmp. superintendentem żup koronnych od 10 lat retro, to jest ab anno 1684, aż dotychczas jako i komu sól w ziemi drohickiej należącą z skarbu wydawano i seriem quietationum ponotowawszy, nam earu(m) na sejmiku da Bóg przyszłym perfecta(m) uczyni relationem. A jeżeliby ex calculatione ichm. p. Lisickiego łowczego drohickiego z skarbem jaka dawno zaległa ziemi naszej należąca sól suchedniowa erui mogła, tedy się jmp. Jan Niemiera implendo functionem sua(m) inter incolas terris Drohicen(sis) et się de fungetur sui distributoriatus offic(io).

Restat contributio czopowego a tot annis w ziemi naszej repetenda [k. 516], którą sequenti disponimus ratione. Najpierwsze czopowe anni 1692, które administraciej jmp. Marcina Święckiego należało to czopowe ut p(er)missum est ichm. pp. posłom na sejm przyszły obranym konferujemy.

Drugie czopowe anni 1693. Do tego czopowego za administratora jmp. Marcina Krasnodębskiego regenta grodzkiego drohickiego naznaczamy, który przyjąwszy pro paratis

[4405] Być może Kazimierz Zaleski, wymieniony pod koniec tej instrukcji.
[4406] Wojciech Mioduszewski.
[4407] Adam Gutowski.

miasto Węgrowowi[4408] assygnację na złotych 300 chorągwiom tatarskim u nas repartycję swoją mającym wydaną, a resztę tak w pomienionym Węgrowie, jako też po inszych miasteczkach w ziemi drohickiej. Czopowe ad antiquam quantitatem reducendo wybrawszy u siebie ją do dalszej dyspozycjej naszej fideliter asseruabit, exactionem suam in spatio duodecem seplimanaru(m) począwszy a purificationis festo gloriosissimae virginis Mariae[4409] terminando inclusive.

Post cuius determina(ti)onem, drugie czopowe anni 1694 in administrationem jmp. Kazimierzowi Zaleskiemu oddajemy, który także in spatio aliaru(m) duodecem septimanarum podatek pomieniony similiter ad antiquam quantitatem regulando wybrawszy złotych polskich 300 dawną naszę evincendo deklaracją jmp. Franciszkowi Gutowskiemu in sublevationem strat jego w wojsku podjętych wypłaci. Residuitatem [k. 516v] zaś similiter, do dalszej dyspozycjej naszej in deposito u siebie fideliter asservavit.

Jest i dawniejsza contributio diciltaris przez nieboszczyka jmp. Bujna wójta siemiatyckiego sub charactere administrationis od nas collato w ziemi wybrana, nec dum in fiscum terrae importata, o którą egzakcją salvam agendi iure viam ad instantiam in(te)gris fisci na sądach da Bóg fiskalnych z sukcesorami tegoż jmp. Bujna sobie reservamus.

A teraz ponieważ sądy fiskalne ziemie drohickiej et satisfaciendo legi publicae per laudum sejmiku naszego relacyjnego in anno 1690 postanowione częścią per calamitatem fatorum dla zejścia z tego świata niektórych ichm. pp. sędziów fiskalnych natenczas od nas deputowanych, częścią propter translapsos limitationum tychże sądów fiskalnych terminos in suo zastanowili się ordine tedy my de unanimi omniu(m) nostri consensu authoritate p(rae)sentis conventus nostri in fundamento constitutuonis sądy pomienione fiskalne ziemie naszej drohickiej reassumujemy et ad eundem ichm. pp. sędziów fiskalnych numerum, którzy z łaski Bożej incolumes, jako to przy urzędach ziemskich i grodzkich, jw. jmp. [1] Marcin Oborski[4410] wojewoda podlaski, w. jmp. [2] Franciszek Oborski[4411] podkomorzy wendeński, w. jmp. [3] Aleksander Butler starosta preński, jmp. [k. 517] [4] Daniel Korowicki[4412] podczaszy drohicki, jmp. [5] Jan Lisicki[4413] miecznik podlaski, jmp. [6] Jan Godlewski[4414] stolnik nurski, jmp. [7]

[4408] Węgrów, miasto prywatne w ziemi drohickiej, obecnie siedziba powiatu w woj. mazowieckim.
[4409] 2 II.
[4410] Marcin Oborski z Obór wojewoda podlaski 1688-1697.
[4411] Franciszek Oborski podkomorzy wendeński 1690-1698.
[4412] Daniel Rafał Korowicki podczaszy drohicki 1661-1703.
[4413] Jan Ferdynand Lisicki (Lisiecki) miecznik podlaski 1664-1705.
[4414] Jan Godlewski h. Gozdawa stolnik nurski 1689-1710.

Wiktoryn Kuczyński[4415] łowczy mielnicki, jmp. [8] Jan Skiwski podstoli drohicki, jmp. [9] Jan Glinka pisarz ziemski nurski, in locum defunctori(um) jako to jmp. [10] Rzewuskiego[4416] wojskiego drohickiego, jmp. [11] Zaliwskiego i jmp. [12] Ludwika Wierzbickiego alios instituimus et deputamus. To jest jmp. [13] Jana Święckiego[4417] podczaszego mielnickie(go), jmp. [14] Aleksandra Lisickiego łowczego drohickiego i jmp. [15] Marcina Święckiego, którzy ichm. zjachawszy się do Drohiczyna, absentia unius, duorum, trium usqe ad numerum senariu(m) non obstante p(ro) feria secunda post festum circumcisionis christi domini[4418] in anno p(ro)xime sequenti 1695 p(ro)xima. Sądy fiskalne w ziemi drohickiej reasument et in solita iuris forma continuować salva limitatione będą. Egzaminując panów poborców z percept podatków od nas uchwalonych, et quidquum causarum ad iudiciu(m) fiscale quacun(que) relatione należy finaliter decidendi absolutam dajemy potestatem.

Jan Kazimierz na Skiwach Skiwski podstoli ziemi drohickiej, marszałek koła rycerskiego manu propria.

[4415] Wiktoryn Kuczyński łowczy mielnicki 1692-1701, później m.in. kasztelan podlaski.
[4416] Jakub Beydo Rzewuski wojski drohicki w latach 1678-1695.
[4417] Jan Antoni (Andrzej?) Święcki podczaszy mielnicki 1690-1698.
[4418] 3 I.

CDX. Sejmik przedsejmowy ziemi mielnickiej, Mielnik, 9 XII 1694 r.

Sejmik zwołany mocą uniwersału Jana III Sobieskiego, w Warszawie, 26 X 1694 r. Druk uniwersału: ASWK, t. V, s. 156-157.

CDIX/1. Instrukcja posłom ziemi mielnickiej z sejmiku przedsejmowego, Mielnik, 9 XII 1694 r.

Rkp. B.PAU/PAN 1079, k. 197- 199v.

Oblata dokonana w grodzie mielnickim przez marszałka sejmiku Karola Augustyna Siestrzewitowskiego[4419] *wojskiego mielnickiego: f. 6 post fes. Immaculatae concepcionis Beatificae Virginis Mariae* [11 XII 1694 r.].

[k. 197] My rady, dygnitarze, urzędnicy, rycerstwo województwa podlaskiego ziemie mielnickiej za JKM PNM zjechawszy się [za] uniwersałem na miejsce konsultacjom zwyczajne do Mielnika na sejmik przedsejmowy, gdzie unanimi obrawszy votorum consensu, za dyrektora koła naszego ichm. p. Karola Augustyna z Siestrzewitowa Siestrzewitowskiego wojskiego ziemie mieln(ickiej), po wysłuchanej przez posła JKM na sejmik wniesionej propozycjej, do której jako wierni stosując się poddani e medio nostri na sejm walny warszawski pro die duodecima Januarii, anni proxima venturii 1695, obraliśmy ichm. pp. posłów w. jmp. Jana Seweryna na Cieciszewie Cieciszewskiego[4420] starostę mielnickiego z w. ichm. p. Stanisławem na Niemierowie Niemierą[4421] chorążym ziemie mielnickiej, których innata dexteritas, jako całej RP optimi nota, tak powiatowi naszemu nieraz exhibita i teraz restalitur integritatem, tak publicznego dobra, tak ziemi naszej konserwując. A że omne principium a summo incipit, tedy JKM PNM paterna cura, ponieważ in ore versatur omnium i od nas powinnego requirit podziękowania. Co exequi ichm. pp. posłom proprimo upraszamy interesse [k. 197v]. Także ichm. pp. hetmanom obojga narodów[4422] dziękować będą ichm. pp. posłowie pro praesenti victoria et pro immensis laboribus, które ponoszą quodannis na kampaniach.

A że nie bardziej negubi RP jako dissidiam interna, nie zaś nic zaś nie zbawi lepiej jako zgoda powszechna i miłość wzajemna, tedy z tej racjej solennitime dziękować ichm. pp.

[4419] Karol Augustyn Siestrzewitowski wojski mielnicki w l. 1694-1703.
[4420] Jan Seweryn Cieciszewski starosta mielnicki w l. 1688-1711.
[4421] Stanisław Niemiera chorąży mielnicki w l. 1681-1696.
[4422] Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny; Feliks (Szczęsny) Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny; Kazimierz Jan Sapieha wojewoda wileński, hetman wielki litewski; Józef Bogusław Słuszka hetman polny litewski.

posłowie jaśnie oświeconemu księciu jm. kardynałowi i primati Regni[4423], iż on interposuit se do uspokojenia wielkiej niezgody zawidow między jaśnie w. ichm. księdzem biskupem i wojewodą wileńskim[4424], oraz prosić będą aby w tym staraniu nie ustawał i do zgody partes dissonas przywiódł sub felicissimis auspiciis JKM PNM, oraz przy tej okazji promować będą ichm. pp. posłowie compositionem inter status produkowawszy RP antiquas o tym leges to jest anni 1607[4425], 1609[4426], 1633[4427], 1635[4428]. I tego żadnym sposobem nie odstępując poki antiquae constitutiones o tym skutku swego nie wezmą.

A gdy tę propozycją in ordine do trzech sejmów instrukcje JKM PNM bellum an pax do rezolucjej podają, tedy nic by pożądańszego cuncto(s) et universos potkać mogło, jako gdyby pokój generalny, o którym rzeczono pax optima rerum równo cum colligatis stanąć mógł, w czym z całą RP ichm. pp. posłowie jako najskuteczniej pracować będą. Jeżeliby zaś do tego nie dozwalali, przyjdzie jaka przeszkoda, tedy przez fakcje aemularum Dominum i przyszło by de particulare pace mówić, tedy obtestamur ichm. pp. posłów naszych fide, honore et consuentia ratione reddenda na sejmiku relationis, aby ante omnia upominali się u im. p. Działyńskiego[4429] krajczego RP, marszałka ostatniego sejmu, scriptum ad archivum in ordine do tej materii służącego, i konstytucją aprobowanego. I tego niemniej, czemu zaraz po skończonym sejmie tego scriptum ad archivum kancelariej wielkiej koronnej nie oddał, i przy sobie przeciwko prawu trzymał. Jeżeli by zaś en. [on?] procutered tedy ex acta ratione upominać się, czemu i dlaczego zginął oraz zaś modum ad inveniat RP, aby takowy postępek urażający RP zganiony był, et in futurum severissima lege cum interpositis poenis prawem ostrzec ne similus, fiant.

Iuri patronatus JKM PNM salva omni veneratione świętej Stolice Apostolskiej ichm. pp. posłowie asserient żeby eum casturatota[s] RP instabuntur.

[k. 198] A że w zwyczaj prawie weszło, że ichm. pp. marszałkowie poselscy i sami ichm. pp. posłowie extra scitum et consensum RP konstytucje piszą i podają do grodu, które prawa stare i kardynalne abo znoszą, abo osłabiają, tedy ichm. pp.posłów obligujemy nexu iuratae consuentiae, aby zaraz na początku w izbie poselskiej cum ea praecusiditione odezwali się, że

[4423] Augustyn Michał Stefan Radziejowski, prymas Polski i arcybiskup gnieźnieński w l. 1687-1705.
[4424] Konstanty Kazimierz Brzostowski biskup wileński. W 1694 r. biskup wileński obłożył klątwą hetmana wielkiego litewskiego i wojewodę wileńskiego Kazimierza Jana Sapiehę.
[4425] VC, t. II, vol. 2, s. 342: *Compositio inter status…*.
[4426] VC, t. II, vol. 2, s. 389: *Reassumpcya konstytucyi przeszłego sejmu de compositione inter status et correctura iurium.*
[4427] VC, t. III, vol. 2, s. 215: *Odłożenie spraw niektórych compositionis inter status do przyszłego sejmu.*
[4428] VC, t. III, vol. 2, s. 260: *Kompozycya a dziesięciny.*
[4429] Tomasz Działyński krajczy koronny 1691-1702, był marszałkiem izby poselskiej podczas sejmu 1690 r.

żadnej konstytucji formować nie pozwolą in ulla ratione materiarum status, która by na sejmiku przedsejmowym nie była przez instrukcje JKM PNM proponowana i konstytucje nasze od województw przez artykuły nie było.

Także na alligenationes bonorum regalium nie pozwolą, a tym bardziej, gdyby z jakiejkolwiek przyczyny do dyspensy legum antiquarum et cardinalium pod pretekstem potrzeby publicznej przystępować chcieli aby się temu oponowali, i nie pozwalali ichm. pp. posłowie, etiam cum ruptura sejmu, onych obowiązujemy et obtestamur sub nexu wyżej specyfikowanym.

Nic nad to słuszniejszego, jako od jmp. podskarbiego wielkiego koronnego, a teraźniejszego wojewody ziem ruskich[4430] odebrać rachunki, a za odebraniem rachunków, gdy w nich nulla sunt dubia, ex iustitia kwit dany być powinien, tedy dania jego per consensum suum nie broniła by ziemia mielnicka. Iż jednak z punktów dekretu JKM PNM in causa z niewiernym Żydem Becalem[4431] ferowanego jest informowana, że Żydzi przeciwko prawom ojczystym tykali się ceł koronnych, a vel maxime to punctum decisioni RP zostawione mediante decreto comitiali JKM PNM, który jest his formalibus, utrum vero in futurum valeant creditorum factorum, vel alio titulo utilitati proventuum thesauri Regni Judei attendere it decisioni et articulo totius RP ammittimur et relinquitimus. Tedy in iuramento decretu JKM utwierdzony mając rationem, obligujemy ichm. pp. posłów nexibus superius expressis, aby na kwit przeszłemu jm. podskarbiemu wielkiemu koronnemu nie pozwalali poty, poki JKM PNM cum tota RP puncta dekretu suspentionis Becalowskiego non decident. I poki konstytucja w Grodnie[4432], zgodnie w izbie poselskiej od stanu rycerskiego obudwu narodów universali consensu, et applausu izby poselskiej postanowiona i przyjęta na teraźniejszym sejmie skutku swego nie weźmie.

[k. 198v] To też inter praecipuas rationes zlecamy ichm. pp. posłom, aby prawo o poślech cudzoziemskich do skutku przywiedli i przy nim się iuxta mentem legis zasadziwszy in virtute iuris in vetandi et iubendi oponowali.

Zostawiła sobie RP wolną poprawę Trybunału o którą w tak wielu sejmach starała się i pracowała, widząc, iż to subselium na sprawiedliwości świętej, na prawach postanowione i

[4430] Marek Matczyński podskarbi wielki koronny 1689-1692, od 1692 r. wojewoda ruski.
[4431] Jakub Becal generalny arendarz dochodów króla Jana III i jego rodziny w 1691 r. oskarżony o bluźnierstwo i korupcję. Jego sprawa stawała na sejmie w Grodnie w 1692/1693 r. Został oczyszczony z zarzutów na radzie senatu w 1693 r.
[4432] Sejm grodzieński 1692/1693 r. został zerwany przez posłów łęczyckich. Nie uchwalono na nim żadnej konstytucji.

zafundowane coraz tym bardziej odstąpiwszy prawa, przysięgi, i słuszności przeciwko Bogu i sumnieniu własnemu uwidzi się za respektami i korupcjami sprawiedliwość święta tempi [sic] ludzi szlacheckiego klejnotu niegodnych na tak wysoki stan pantatis equestris wynosi z mieszczan szlachtę bez słusznych wywodów, przez dyspozycjej ziemskich świadków ex utraque linea poprzysiężonych strony i insze wielkie inconvenientia committat. Przetoż ichm. pp. posłowie, na przyszłym, da Bóg, sejmie starać się będą, aby ta Trybunału poprawa, tak w ludziach, w obyczajach i porządku swój skutek wzięła i jako najgruntowniej postanowiona była.

O komisjach i likwidacjach ichm. pp. wojskowych, żeby byli prawdziwe ichm. pp. deputaci od chorągwiów po zasługi ordynowani, aby podczas pory wojennej na kampaniach byli praesentes, ichm. pp. posłowie insistent o to.

Także prowizja fortecom podolskim, aby żydowskiego pogłównego cedat i artylerjej subsydium, żeby było z hiberny i aukcjej szostakowej i kwarta stara i nowa aby szło na artylerią, to ichm. pp. posłowie promovebunt.

Przy tym obligujemy ichm. pp. posłów ut efficiant to na teraźniejszym sejmie, aby kommissarze ichm. pp. wojskowych do hiberny byli iurati. Także kommissarze radomscy reddant rationem RP quid non reddiderunt liquidationis wojska.

Moneta aby im immensum aby non excroscat, i Żydzi aby onej nie podnosili, et constitutionem na tym sejmie firmabunt.

Aby nie tylko w ziemi brańskiej, ale też drohickiej i mielnickiej ad effectationem ichm. szlachty braci rotmistrz był alternate obierany.

Imcomatibilitates ichm. duchownych księży, że tak officia terrestria castrensia i ichm. szlachty braci ad trahunt ad sua iuditia aby byli zniesione. Także elekcja deputatów ichm. księży aby in aequalitate z świeckiemi we trzy lata była. Pogłówne zatrzymane od ichm. księży aby ad aerarium publici aequaliter z świeckiemi wnosili w tym serio instabunt ichm. pp. posłowie.

Za ichm. księdzem biskupem nominatem łuckim[4433], upraszamy ichm. pp. posłów aby instacjowali do Majestatu JKM PNM i prymasa książęcia jm.[4434] [k. 199] i całej RP, aby determinowany został in collata jemu od KJM gratia.

[4433] Franciszek Michał Prażmowski biskup łucki w l. 1691- 1701.
[4434] Augustyn Michał Stefan Radziejowski arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski w l. 1687-1705.

A lubo per expressum prawo opiewa de impossessionatis ne usurpent sobie w ziemiach officia terrestria, tedy upraszamy ichm. pp. posłów, aby to prawo reassumowane było.

A że wielkie inkonweniencje i derogacja prerogatywy stanu szlacheckiego dzieją się, iż personae plebeiae i rzemieślnicy usurpant sobie status et vestitum noblitarem, przez co praetia rerum magna, extenduntur tedy ichm. pp. posłowie constitutionem o tym praesciptam reasumowali i rigorem na takowych imponat RP.

To też praecipue zalecamy ichm. pp. posłom, aby tak do Majestatu JKM PNM, jako i całej RP wnieśli summam paupertatem ichm. panien zakonnych reguły świętego Benedykta konwentu drohickiego[4435], aby podległe klasztorowi domy i place w Drohiczynie, także i jmp. Pawła Zaszczyńskiego[4436] podstolego ziemie i podstarościego grodzkiego mielnickiego, imp. p. Michała Suchodolskiego[4437] łowczego mielnickiego, imp. Wojciecha Niedźwieckiego regenta grodzkiego mielnickiego jako też Szymona Turskiego burgrabiego grodzkiego mielnickiego w Mielniku place aby ex consensu stanów RP libertowane byli o to upraszamy.

Miasto Mielnik i starostwo mielnickie także i wsi do Zabuża należące tegoż starostwa dla wielkiej ruiny od przechodów żołnierskich WKL, aby od hiberny ad minimum na lat cztery, ad instan[tiam] libertaciej przeszłych sejmów różnym miastom i starostwom danej, byli wolne, curabunt ichm. pp. posłowie.

Desiderium jwp. kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, ichm. pp. posłów summae dexteritati zlecamy.

Aby indygenaty RP bene meriti byli w nobilitacyi przypuszczeni o co ichm. pp. posłom domówić się zlecamy.

Także interponant ichm. pp. posłowie do ichm. pp. hetmanów obojga narodów za kompanią w więzach nieprzyjacielskich zostającą, a osobliwie za imp. Teodorem Karskim towarzyszem chorągwie pancernej w. imp. łowczego koronnego[4438].

A ponieważ od lat kilkunastu początek zaczęcia wojny tureckiej continuae dwa razy w rok idąc i schodząc z kompaniej, jeżeli które, to województwo podlaskie marszem i przechodami wojska litewskiego, a mianowicie dobra ziemskie slacheckie są wniwecz obrócone i uciążone, luźna mobilitas wsiami sama sądząc do wielkiej ruiny i ubóstwa przyszła. Tedy ichm. pp.

[4435] Kościół i klasztor benedyktynek został ufundowany przez Wojciecha Niemierę wojewodę podlaskiego w 1623 roku.
[4436] Paweł Zaszczyński podstoli mielnicki 1685-1699.
[4437] Michał Suchodolski łowczy mielnicki 1694-1703.
[4438] Stefan Potocki łowczy koronny 1687-1697.

posłowie domówić się to nieszczęście [k. 199v] wniósłszy JKM PNM i RP pokornie suplikować będą, aby ordini Regni kompanią miawszy et iustitiam i sprawiedliwość od zupełnego podatkowania ziemię mielnicką uwolnili.

Ichm. pp. posłów naszych obligujemy, aby na żadne podatki nie pozwalali dla niemożności wydawania ich, a do tego ukrzywdzeni odnieść dotąd satysfakcjej w krzywdach swoich będą mogli i nie mogą.

Że się sejmy rwą i wojska niepłatne, nadto ichm. pp.posłowie przy tym się oponować będą.

Aby się in futurum wojska litewskie na kompanią idąc późniejszy trakt nie zajmować województwa podlaskiego zabierało i krzywdy szlachcie poczynionej, aby sposobem, na który się zdobędzie RP w windykacjej byli rekompensowane i sprawiedliwość uczyniona.

Kontempty zaś i dyshonory poczynione, tak na zdrowiu, honorze jako też i substantiej ichm. braci szlachcie, jako to jmp. Władysławowi Michałowskiemu[4439] miecznikowi mielnickiemu, jmp. Wojciechowki Lipińskiemu, jmp. Maciejowi Kamińskiemu, jmp. Andrzejowi Rad[zi]kowskiemu, jmp. Janowi Boleście i innym ichm. braci ziemie mielnickiej od ichm. pp. wojskowych litewskich poczynione.

Niemniej miasto Międzyrzec[4440] i włóki do niego należące w. jmp. Opalińskiego[4441] starosty nowomiejskiego, które quotannis wojsko WKL, do obozu i z obozu przechodzeniu na dwadzieścia tysięcy stacjej przez ichm. tymże pp. litewskim sobie uzurpowanym wypłacają, oprócz innych szkód, które przez noclegi i popasy w tejże włości czynią, zlecamy ichm. pp. posłom serio upomnieć się tego, aby ten ausus et luxus żołnierski ichm. pp. litewskich był klemencją JKM et authoritate ichm. pp. hetmanów przestrzegamy.

Insistent też ichm. pp. posłowie, aby komisja pro pretende szkód poczynionych w województwie podlaskim przez ichm. pp. litewskich nie ubitare, ale w tym to województwie podlaskim, aby in iuria facta była wywiedziona.

Kryminały zaś poczynione od ichm. pp. litewskich, nie gdzie indziej, tylko w ziemiach i grodach województwa podlaskiego byli sądzone i windykowane.

Na koniec też zlecamy ichm. pp. posłom aby sejm iuxta cadentiam i według spisanego prawa był skończony.

[4439] Jan Władysław Michałowski miecznik mielnicki w l. 1694-1695.
[4440] Międzyrzec, obecnie Międzyrzec Podlaski w XVI w. miasto prywatne znajdujące się w ziemi brzeskiej, w XVII w. włączone do ziemi mielnickiej. Obecnie leży w woj. lubelskim, w powiecie bialskim.
[4441] Stanisław Łukasz Opaliński właściciel Międzyrzeca.

Działo się w Mielniku in loco coniliorum conventus particularius solito die nona decembris a. D. 1694.

[a]Ichm. pp. posłowie to promovebunt, iuxta constitutiones praescriptis piechot łanowych lustracja omnino requiritur, aby komisarze na to wprowadzeni weryfikowali łany, a p. rotmistrz aby regestra liquidował co rok z pa[a4442].

[4442] Dopisek stanowi prawdopodobnie opuszczony fragment tekstu. Jeden wers dopisku został ucięty.

CDXI. Sejmik relacyjny ziemi bielskiej, Brańsk, 26 V 1695 r.

Sejmik zwołany uniwersałem Jana III datowanym z Warszawy, 28 IV 1695 r., zwołujący sejmiki relacyjne na 26 V 1695 r. (ASWPK 1676-1695, s. 625-626).

CDX/1. Oznajmienie posłów do króla wybranych na sejmiku ziemi bielskiej (fragment).

***Rkp**. ANK ZZG 15, s. 845 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego). Oblata została dokonana w urzędzie grodzkim brańskim 26 V 1695 r. (f. 5 post f. Pentecosten. p(ro)x(im)a).*

Joannes Casimirus Markowski[4443], vicesgerens cas(tris) branscen(sis), marschalcus conventus particularis t(err)ae bielscen(sis).

Posłowie z. bielskiej do JKM po zerwanym sejmie obrani:

Jan Kazimierz Markowski, tegoż sejmiku marszałek;

Aleksander Skiwski, sędzic ziemski z. bielskiej[4444].

CDX/2. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej (fragment).

***Rkp**. ANKraków ZZG 15, s. 845-846 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego). Oblata, j.w.*

[s.845] Poborce z. bielskiej obrani:

[1] Piotr Łuba z Traktu Brańskiego; [2] Jan Kobyliński, komornik ziemski z. bielskiej z Traktu Suraskiego; [3] Jan Szorc, łowczy z. bielskiej[4445] z Traktu Tykocińskiego.

Sądy skarbowe z. bielskiej:

[4] Gabriel Kurzeniecki, podkomorzy[4446] i marszałek sądów skarbowych z. bielskiej; [5]

Kazimierz Kanigowski, sędzia ziemski[4447], sędzią sądów skarbowych z. bielskiej obrany.

[4443] Jan Kazimierz Markowski, skarbnik bielski w l. 1713-1720.
[4444] Aleksander Skiwski, podstoli bielski w l. 1713-1731, syn Jana, sędziego bielskiego w l. 1664-1678.
[4445] Jan Franciszek Szorc, łowczy bielski w l. 1669-1699.
[4446] Gabriel Kurzeniecki, chorąży parnawski w l. 1658-1678, podstoli podlaski w l.1671-1681, chorąży bielski w l. 1681-1691, podkomorzy bielski w l. 1691-1696.
[4447] Kazimierz Kanigowski, podczaszy bielski w l. 1660-1679, podsędek bielski w l. 1679-1691, sędzia bielski w l. 1691-1704.

[s.846] [6] Jerzy Grzegorz Wyszyński podsędek ziemski z. bielskiej[4448]; [7] Mikołaj Brzozowski, pisarz ziemski z. bielskiej[4449]; [8] Alexander Skwarek Gąsowski, stolnik z. bielskiej, podstarości i sędzia grodzki brański[4450]; [9] Walenty Zdrodowski, pisarz grodzki brański[4451]; [10] Wacław Jaruzelski, chorąży z. bielskiej[4452]; [11] Kazimierz Kurzeniecki, miecznik z. bielskiej[4453]; [12] Alexander Szepietowski, skarbnik z. bielskiej[4454]; [13] Alexander Skiwski, sędzic ziemski z. bielskiej[4455]; [14] Jan Zagroba Woyno; [15] Jan Chrząstowski; [16] Gabriel Korycki; [17] Jan Kruszewski; [18] Jan Kazimierz Markowski, vicesgerent grodzki brański[4456].

[Dystrybutorzy soli obrani na tym sejmiku:]

[19] Kacper Drozdowski, skarbnik z. bielskiej[4457], dystrybutorem soli powiatowej tejże ziemi obrany; [20] Walenty Zdrodowski, pisarz grodzki brański, dystrybutorem soli powiatowej z. bielskiej obrany.

CDX/3. Laudum sejmiku relacyjnego ziemi bielskiej (inny fragment).

***Rkp**. ANK ZZG 16, s. 221 (XVIII-wieczna kopia I. Kapicy Milewskiego), fragment.*

Dystrybutorowie soli powiatowej z. bielskiej obrani: [1] Antoni Kobyliński, regent ziemski z. bielskiej; [2] Jan Chrząstowski; [3] Jan Kruszewski; [4] Aleksander Szepietowski, skarbnik z. bielskiej, administratorem czopowego tejże ziemi obrany; [5]Andrzej Jałbrzyk Wyszyński, administratorem szelężnego z. bielskiej obrany; [6] Paweł na Woćkach Sobolewski, administratorem szelężnego z. bielskiej obrany.

Posłowie z. bielskiej do [7] Sapiehy[4458] w(oje)wody wileńskiego, hetmana W.K.L. względem krzywd i szkód przez wojska litewskie w z. bielskiej poczynionych, obrani: [8]

[4448] Grzegorz Jerzy Wyszyński, podsędek bielski w l. 1694-1704.
[4449] Mikołaj Brzozowski, łowczy bielski w l. 1689-1694, pisarz bielski w l. 1694-1706, chorąży bielski w l. 1706-1712.
[4450] Aleksander Józef Skwarek Gąsowski, pisarz grodzki brański w l. 1680-1695, stolnik bielski (1691-1712), podstarości i sędzia grodzki brański w l. 1695-1708, podkomorzy bielski w l. 1712-1750.
[4451] Walenty Zdrodowski, herbu Prus III, pisarz grodzki brański w l. 1689-1706, podczaszy bielski w l. 1698-1713.
[4452] Wacław Jaruzelski, stolnik nowogrodzki w l. 1681-1687, stolnik bielski w l. 1687-1691, chorąży bielski w l. 1691-1706.
[4453] Kazimierz Kurzeniecki, syn Gabriela, miecznik bielski w l. 1691-1703, cześnik podlaski w l. 1703-1729.
[4454] Paweł Aleksander Szepietowski, skarbnik bielski w l. 1691-1705.
[4455] Aleksander Skiwski, podstoli bielski w l. 1713-1731, prawdopod. syn Jana, sędziego bielskiego w l. 1664-1678.
[4456] Jan Kazimierz Markowski, skarbnik bielski w l. 1713-1720.
[4457] Kacper Drozdowski, skarbnik wiski w l. 1687-1691, skarbnik bielski w l. 1691-1702.
[4458] Kazimierz Jan Sapieha, wojewoda wileński i hetman wielki litewski.

Kazimierz Kanigowski, sędzia ziemski z. bielskiej; [9] Aleksander Szepietowski, skarbnik z. bielskiej; [10] Gabriel Kurzeniecki, podkomorzy z. bielskiej, za swoje zasługi uzyskał od ziemi tejże soli beczek 333.

Działo się w kościele brańskim, dnia 26 maja r(ok)u 1695.